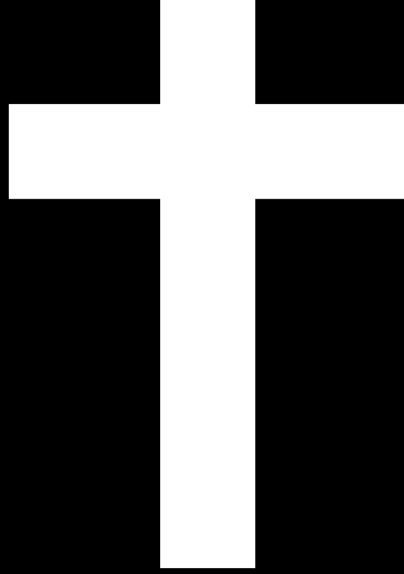

Ra 'Ra'yo
Testamento

New Testament in Otomi, Mezquital (MX:ote:Otomi, Mezquital)

Ra 'Ra'yo Testamento
New Testament in Otomi, Mezquital (MX:ote:Otomi, Mezquital)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Mezquital

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomi, Mezquital

ote

Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Mezquital

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

c6437f19-566b-5232-8b2a-5c88e5a5622b

Contents

NSAN MATEO	1
NSAN MARCO	54
NSAN LUCA	87
NSANJUA	144
RA ECHO	185
RA ROMANU	237
RÁ MŪDI RA CORINTIO	261
RÁ ŃOHO RA CORINTIO	284
RA GALATA	299
RA EFESIO	308
RA FILIPENSE	316
RA COLOSENSE	322
RÁ MŪDI RA TESA- LONICENSE	328
RÁ ŃOHO RA TESA- LONICENSE	332
RÁ MŪDI RA TIMOTEO	335
RÁ ŃOHO RA TIMOTEO	341
RA TITO	345
RA FILEMÓN	348
RA EBREO	350
RA SANTIAGO	367
RÁ MŪDI RA PEDRO	373
RÁ ŃOHO RA PEDRO	380
RÁ MŪDI RA XUUA	384
RÁ ŃOHO RA XUUA	390
RÁ HŃU RA XUUA	391
RA JUDA	392
RA APOCALIPSI	394

NSAN MATEO RA MAÇA HOGA T'ØDE NÚ'A BI 'YOFO NSAN MATEO

*Yá mudi ja'i de ra Jesucristo
(Lc. 3:23-38)*

¹ Nurá mudi nuna t'ofonā ma da ma to'o gue'ᵤ yá mbøxita ra Jesucristo. 'Na de gue'ᵤ ndu ra Davi ne ndu ra Abrá.

² Ra Abrá bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Isaac, y ra Isaac bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Cobo, y ra Cobo bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Judá co ma'ra yá cu.

³ Ra Judá co rá 'behñā rá thuhu ra Tamar bi mē'tsa yoho yá t'ᵤ yá thuhu ra Fare ne ra Sara. Y ra Fare bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Esrom, y ra Esrom bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Aram.

⁴ Y ra Aram bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Aminadab, y ra Aminadab bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Naasón, y ra Naasón bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Salmón.

⁵ Y ra Salmón co rá 'behñā rá thuhu ra Raab bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Boos, y ra Boos co rá 'behñā rá thuhu ra Rut bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Obed, y ra Obed bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Isái.

⁶ Y ra Isái bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Davi nú'a bi ndā de ya me Israel. Y ra ndā Davi bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Salomó, y nurá nana ra Salomó go gue'a mrá 'behñā hmāha ndu ra Uría.

⁷ Y ra Salomó bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Roboam, y ra Roboam bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Abías, y ra Abías bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Asa.

⁸ Y ra Asa bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Josafa, y ra Josafa bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Joram, y ra Joram bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Usía.

⁹ Y ra Usía bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Jotam, y ra Jotam bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Acás, y ra Acás bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Esequía.

¹⁰ Y ra Esequía bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Manase, y ra Manase bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Amón, y ra Amón bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Josía.

¹¹ Y ra Josía bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Jeconía co ma'ra yá cu. Y nuya pa'ᵤ mi ts'ixa nts'ahni ya me Israel pa ja ra hnini Babilonia.

¹² Ha nuya pa'ᵤ ra Jeconía bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Salatiel, y ra Salatiel bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Sorobabel.

¹³ Y ra Sorobabel bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Abiu, y ra Abiu bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Eliaquim, y ra Eliaquim bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Asor.

¹⁴ Y ra Asor bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Sadoc, y ra Sadoc bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Aquim, y ra Aquim bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Eliud.

¹⁵ Y ra Eliud bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Eleasar, y ra Eleasar bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Matán, y ra Matán bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Cobo.

¹⁶ Y ra Cobo bi mē'tsa 'nará t'ᵤ rá thuhu ra Jose nú'a to'o rá dame ra Maria. Y ra Maria go gue'a rá nana ra Jesu nú'a bi thu'mbabi nehe ra Cristo nú'a rá 'mehni Ajuā pa e da ndā.

¹⁷ Y de gatho yá mbøxita, yá danga xita ne yá xita'a, desde ra Abrá asta ra Davi mi 'ret'amagoho'ᵤ. Nepu yá mbøxita, yá danga xita ne yá xita'a, desde ra Davi asta nu mi ts'ixa nts'ahni ya me Israel pa ja ra hnini Babilonia mi 'ret'amagoho ya xita. Y yá mbøxita, yá danga xita ne yá xita'a, desde mi ts'ixa nts'ahni asta bi 'mai ra Jesucristo mi 'ret'amagoho ya xita.

*Rá 'bui ra Jesucristo
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Y nunabya go guehna ra 'bede de rá 'bui ra Jesucristo: Ra Maria xqui t'adi pa da nthatui ra Jose, pe himbi 'māhui 'bestho. Nepu nu'á bi nda'thi co rá ts'edi rá Maça Ndāhi Ajuā.

¹⁹ Pe ra Jose mrá hoja'i hangue himbi ne da 'betua rá tsa ra Maria co

ya ja'i, mi ne da hyεpa mant'aguitho pa ya hinxa nthatuihma.

²⁰ Nu'á bi beni gue ya hinda nthatui ngue'a bi badi gue ya mi da'thi'a. Pe Ajuá bi mehna 'nará εnxε pa bi zofa dega t'i ne bi 'ñembabi:

—Nu'i nугue Jose rá t'ui ra nda Davi, oгуí beni gui hyεpa. Oгуí tsu gui nthatui ra Maria, ngue'a nu'á da'thi pe co rá ts'edi ra Māca Ndahi.

²¹ Nu'á ma da me'tsa 'nara zi bātsi, y nura zi bātsi'a gui hñu'mbabi drá thuhu ra JESU, ngue'a go gue'a ma da pøhø yá ja'i de yá ts'oqui.

²² Bi njabu pa bi nja ngu nú'a xqui mangua 'na de nuyá 'mehni Ajuá maya'bu gue bi 'ñena:

²³ 'Nara nxutsi ma da nda'thi da 'mu rá bātsi ne da thu'mbabi rá thuhu Emanuel. Nú'a ra thuhu'a rí bōni da 'ñena, Ajuá 'bui con guecju.

²⁴ Nepu bi nuhu ra Jose, ne bi nthatui ra Maria ngu nú'a xqui xipa rá εnxε Ajuá.

²⁵ Pe himbi hñuxui asta himbi 'mui rá madi t'ui, ne bi hñu'mbabi rá thuhu ra Jesu.

2

'Raya badi e bi c'a'tsa ra zi bātsi

¹ Nú'u ya pa mrá nda ra Erode, gue'bu bi 'mui ra Jesu ja ra hnini Belé de ra hai Judea. Ne de nuya pa'ui 'raya hoga badi bi 'ñehe de yabu ya hai ngue mbøxhyadi. Bi 'ñehe'ui ne bi zøhø ja ra hnini Jerusale.

² Nepu bi 'ñani'ui bi 'ñena:

—¿Habu de guecua di 'bui rá nda ya xodyo nú'a ja guehya xa 'mui? Ngue'a stá hanthe 'nara tsø de bøxhyadi y dí pahe gue go gue'a 'nara nt'udi gue xa 'mui 'nara nda, hangue stá ehehe pa ga nsundahe'a.

³ Y nu mi 'yøde ra nda Erode njabu, xi bi ntsu ne bi du rá mui, ne gatho ya me Jerusale bi ntsu nehe, ne bi du yá mui.

⁴ Ra nda Erode 'bestho bi zohna ya nda gá macja ne ya xahnate de rá ley ra Moise pa bi 'yambabi'ui te

mi mangua yá he'mi, habu dí 'mui ra Cristo nú'a ma da nda.

⁵ Y nu'á bi 'ñembi:

—Ma da 'mui Belé de ra hai Judea, ngue'a njabu bi 'yofa rá 'mehni Ajuá gue bi 'ñena:

⁶ Nú'ahu gyá menguhu Belé de ra hai Judá,

ma'na xa t'e'ts'a ri nsuhu de gatho ma'ra ya hnini de ra hai Judá, ngue'a de gue'ahu ma da bonga 'nara nda

nú'a da supa rá hnini Ajuá nú'a rá thuhu Israel.

⁷ Nu'bú ra Erode bi ñasεui 'ramats'ui ya badi ne bi 'yambabi'ui ha'mu xqui hyanda ra tsø.

⁸ Nepu bi 'ñembi:

—Rí maha Belé, 'yohu gui 'ñanihu xá hño habu di 'bui ra bātsi, y nu xcrí tsuhu güi penjui gui xicaguihu pa ga ma ga nsundaga nehe.

⁹ Y nu mi 'yøde nú'a bi mangua ra nda, nu'á bi ma. Nepu nú'a ra tsø xqui hyant'ui mbøxhyadi mi 'bet'o de gue'ui mi utua ra 'ñu asta himbi tsøni habu mi 'bui ra zi bātsi ja bi 'maini ra tsø.

¹⁰ Nepu ya badi bi hyanda ra tsø bi 'mai ja 'nara zi ngu, ne xi bi johya'ui.

¹¹ Y bi yut'i'ui ja ra ngu ne bi hyanda ra zi bātsi co ra Maria nurá nana'a, ne bi ndandiñahmu'ui pa bi nsunda ra zi bātsi, ne bi xo'tsa yá 'me'tsi mi hña, ne bi umba ya 'baha dega oro ne ra t'uts'i ne 'nara ñani mi yuni xá cahi mrá thuhu ra mirra.

¹² Ha nuya badi bi xipabi Ajuá dega t'i gue hinda mengui'ui pa da xipabi ra Erode habu xqui zudi ra zi bātsi. Hangue nu'á bi pacua ra 'ñu pa bi mengui ja yá hai.

Ra Jose bi zixa ra bātsi co rá nana pa Egipto

¹³ Nu mi menga ya badi, Ajuá bi mehna 'nará εnxε pa bi zofa ra Jose dega t'i ne bi 'ñembi:

—Nangui ne tsixa ra zi bātsi co rá nana, pøñhu yabu de guecua. Rí maha ja ra hai Egipto gui 'ba'tuahui ra nda Erode ngue'a nu'á ma da hyonga ra zi bātsi pa da hyo, y ja bá 'buhani asta hinga xi'a'i güi penjui.

14 Nu'bu ra Jose bi nangui 'bestho ra xuui'a ne bi zixa ra zi b̄tsi co rá nana pa bi ma Egipto.

15 Y ja bá 'buhni'ua asta himbi du ra Erode. Hangue bi nja ngu nú'a xqui m̄anga rá 'mehni Ajuá gue Ajuá bi 'ñena: “Dá penpa ra noya ma T'ua pa da b̄oni de Egipto.”

Ra nda Erode bi manda da tho ya t'ua ts'unt'ua nú'ua mi 'bu Belé

16 Nepu ra Erode xi bi b̄o rá cue nts'edi ngue'a xqui hyat'a ya b̄adi. Hangue bi manda da tho gatho ya zi b̄tsi nú'ua mi 'bui gatho rá nguni Belé, nú'ua mi p̄e'tsa yo n̄eya pa rí gai, ngue'a xqui xipa ya b̄adi gue ya mi p̄e'tsa ngu yo n̄eya de xqui hyanda ra ts̄o.

17 Y bi njabu ngu nú'a xqui m̄anga ra Jeremía rá 'mehni Ajuá ne bi 'ñena:

18 Bi nt'ode ya d̄anga ts'oni ja ra hai de Ramá ne ya h̄mafi,

ngue'a ra Raque xqui thopabi gatho yá zi b̄tsi,

hangue mi zoni ne himbi za to bi hyo'ti.

19 Nepu ya de bi du ra Erode, nu'bu Ajuá bi mehna ma'na'qui 'nará enxe pa bi zofo ra Jose dega t'i nuni Egipto, ne bi 'ñembi:

20 —Nangui ne tsixa ra zi b̄tsi co rá nana ne rí maha ja ri haihu Israel ngue'a ya xa du nú'a to'o mi hongra ra zi b̄tsi pa xa hyo h̄mah̄a.

21 Nu'bu nu'a bi nangui bi zixa ra zi b̄tsi co rá nana y bi mengui pa ja yá hai Israel.

22 Pe ra Jose bi 'yode gue ra Arquelao rá t'ua ra Erode go mrá mp̄ote de rá 'befi rá dada ne bi nda ja ra hai Judea, hangue mi tsu da z̄oni ja nú'a ra hai'a. Nu'bu Ajuá bi xipi dega t'i gue da ma ja ra hai Galilea.

23 Y bi z̄oni'ua bi 'muhni ja 'nara hnini rá thuhu Nasare, pa bi njabu ngu nú'a xqui m̄anga 'rayá 'mehni Ajuá gue ra Jesu ma da t'embabi gue ra me Nasare.

3

Ra Xuua Xi'tsate mi zofo ya ja'ijara mbonthi

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 'Mefa bi m̄adi ra Xuua Xi'tsate bi zofo ya ja'i ja 'nara mbonthi nuni Judea.

2 Ne mi xipa ya ja'i mi ena:

—Nts̄o'mhu ne ñobrihu ngue'a ra nda de mahets'i ya 'bestho xa 'ñepu pa da nda.

3 Nura Xuua go gue'a ra ja'i xqui m̄anga ra b̄adi Isaía maya'bu gue ma da 'ñehe, ne bi 'ñena:

'Nara ja'i ma da ña nts'edi ja ra mbonthi ne ma da 'ñena:

“Hocuah̄a xá hño rá 'ñu ra zi Hmu, juanh̄a gatho ya ts'aca'ñu.”

4 Y nu'a mrá he ra Xuua, mri hñe dega xicameyo, ne mri ngut'a 'nara ngut'i dega xifri. Y numrá hñuni'a, mi tsi ya hoga nc'oto ne ya t'afi dega sefi.

5 Y xi mi ts̄oni ndunthi ya ja'i habu mi 'bu'a pa da 'yode nú'a mi mañ'a, nuya me Jerusale ne gatho ya me Judea, ne gatho nuya ja'i mi 'bui ja rá nthets'i ra d̄athe Jordá.

6 Nepu ra Xuua mi xi'tsa ya ja'i ja ra d̄athe Jordá nú'ua mi njuani de yá ts'oqui.

7 Y ndunthi ya fariseo ne ya saduceo mi ts̄oni habu mi xi'tsate ra Xuua. Nu'a mi t'embi gue ya fariseo ne ya saduceo po nú'a ra jamfri mi p̄e'tsi'ua. Ora bi hyanda ra Xuua mi ts̄onini'ua bi 'ñembabi:

—¡Nú'ahu gyá ts'o'muihu guí njahu ngu ya zate qu'eña! ¿Hanja xcá ehehua? ¿Ha guí ne gui 'ba'tuabihu h̄mah̄a rá cue Ajuá xa 'ñepu?

8 Mahyoni gui 'yothu nú'a xá hño pa da hnequi gue xi majuani ya xcá nts̄o'mhu de ri ts'oquihu.

9 Ogrí 'ñets'ihu gui 'ñeñhu gue ngue'a yá t'ua'ihu ra Abrá hinda ma da zu'ahu rá cue Ajuá. Ngue'a nuga dí xi'ahu gue Ajuá tsa da 'yot'e asta nuya ya do nehe da nja'i y da nt'ua de ra Abrá.

10 Y dí xi'ahu gue nubya ya 'bui 'na to'o ha ra t'égui pa da z̄ecua yá 'yu ya

za. Gatho nú'ya ya za hingui unga yá hoga fruta da ts'equi pa da thøt'a ja ra tsibi.

¹¹ Nuga dí xi'ts'a'ihya co ra dehe ngue'a ya gá ntsø'mhya de ri ts'oquihya, pe xa 'ñepya ma'na bra 'bɛfa de gueque nú'a to'o ma da xi'ts'a'ihya co ra Māca Ndahi nú'a ma da 'mwi ja ri corasohya ne xi di ja rá ts'edi ngu ra tsibi. Nú'a bra 'bɛfa de guecagui xi ma'na ja rá ts'edi y hindí 'ñepcagui nixi ga hā'tsuabi yá thiza.

¹² Y nu'á hā, go gue'a tsa da mica ra trigo ne da munts'a nú'a xá hño pa da mɛ'tsi, y nura paha da 'ueque pa da tsat'a ja ra tsibi nú'a hinhya'mya ma da huet'i.

Rá sistehe ra Jesu

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ 'Mɛfa ra Jesu xqui 'ñehe de Galilea pa mri ma ja ra dāthe Jordá habya mi 'bu ra Xuua pa da nxistehe'a.

¹⁴ Pe ra Xuua himi ne da xi'tsa ra Jesu, ne bi 'ñembi:

—¿Ha xcá ehe pa go ga xi'ts'a'i? Nu'i go rí 'ñepi gui xiscagui.

¹⁵ Nepya ra Jesu bi dādi bi 'ñembi:

—Go da xiscaguigue pa njabya ga ø'tuabihya gatho yá hmanda Ajuā.

Nu'bá ra Xuua bi xi'tsa ra Jesu.

¹⁶ Y nu mi uadi bi nxistehe, bi bøts'e de ja ra dehe, nepya bi xogui mahets'i ne bi hyanda rá Māca Ndahi Ajuā bá cai ngu 'nara zi domitsu ne bi 'ñe bi zøhø ja gue'a.

¹⁷ Y bi nt'øde 'nara noya de mahets'i ne bi 'ñena:

—Nuni go guehni ma hmāca T'ya, ne xi dí hopa rá 'mwi.

4

Ra ts'ondahi mi xaxa ra Jesu

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Nepya rá Māca Ndahi Ajuā bi zixa ra Jesu ja ra 'yo'mtha pa ja da nthuini ra ts'ondahi pa da japi hmāhā da 'yøt'a 'nara ts'ot'øt'e.

² Nuni ja bi beheni ra Jesu hinte bi zi ñote ma pa ne ñote xuui, ne 'mɛfa bi zya ra thuhu.

³ Nepya de gue'a bi zøni ra ts'ondahi há mi 'bwi'a, ne bi mudi bi xaxi ne bi 'ñembabi:

—'Bu go gue'e rá T'ya'i Ajuā, japa nuya ya do da nthuhme xa.

⁴ Pe nu'á bi dāti ne bi 'ñembabi:

—Xa nt'ofø ja ra Māca T'ofø gue ra ja'i hingue hønse po ra thuhme da 'mwi, gatho nú'a mā Ajuā go gue'a umba rá te ra ja'i.

⁵ Nepya ra ts'ondahi bi zixa ra Jesu ja ra māca hnini Jerusale, ne bi pø'tsa mañā ja ra ndanija.

⁶ Ne bi 'ñembabi:

—'Bu xi majuani rá T'ya'i Ajuā, 'yenga ra sagui pa nja'ti, ngue'a xa nt'ofø ja ra Māca T'ofø ne ena njaua: Ajuā da pehna yá enxɛ pa da su'a'i ne da mip'a ri 'yɛ

pa njabya hingui tsama'ñya ri ua nu xcrí tsønga ja ra hai.

⁷ Nepya ra Jesu bi 'ñembabi'a:

—Xa nt'ofø nehe ja ra Māca T'ofø: “Oguí xaxa Ajuā ri Hmu pa gui 'ñena gue da max'a'i.”

⁸ Nepya ma'na'qui ra ts'ondahi bi zixa ra Jesu ja 'nara t'øhø xi mrá hñets'i pa bi yopa xaxi, ne bi 'ñutuabi gatho ya hnini de rá ngani ra ximhai con gatho yá hño nú'a mi ja.

⁹ Y bi 'ñembi:

—Gatho nuyya ya hnini gui handi ga 'ra'i 'bu gui ndandiñahmu ne gui nsundagui.

¹⁰ Nepya ra Jesu bi 'ñembi:

—'Uegue de gueque Satá. Xa nt'ofø ja ra Māca T'ofø gue Ajuā ri Hmu go gue'a gui nsunda, ne hønse'a gui pepabi.

¹¹ Nepya ra ts'ondahi 'bestho bi 'uegue de ra Jesu, ne bi zø yá enxɛ Ajuā bi umbabi te da zi.

Ra Jesu bi mudi rá 'bɛfi nuni Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² 'Mɛfa bi 'yøde ra Jesu gue ra Xuua Xi'tsate mi ofadi. Nu'bá nu'á 'bestho bi mengui pa ja ra hai Galilea.

¹³ Y ja bá 'bwhni ja ra hnini Nasare. Nepya de guehni bi ma bá 'bu Ncapernaui guetbya ja rá ñani ra ndehe habya mi ja yá hai ra Sabuló ne ra Neftalí.

14 Y bi njab_u ngu nú'a xqui m_anga ra ba_di Isaí_a de nú'a ra hai'a ne bi 'ñena:

15 De y_uhyadi de ra da_the Jordá ja jani rá hai ra Sabuló ne rá hai ra Neftalí, ja thohnitho ra 'ñu rí ma pa ja ra ndehe, ja guehni ra hai Galilea hab_u 'b_ui ndunthi ya ja'i nú'u hingyá xodyo.

16 Y nuya mengu de nú'a ra hai'a xqui 'm_edi hmah_a ja 'nara d_anga 'b_exuui, pe nubyá h_a, ya bi nja ra hyats'i ja nú'a ra hai'a.

Njab_u gue'a xqui m_anga ra ba_di Isaí_a.

17 Desde ya pa'u ra Jesu bi m_adi bi zofo ya ja'i ne bi 'ñembabi: —Ntsø'mh_u ne ñobrih_u ngue'a ya xa zøhø ra Nd_a de mahets'i pa da nd_a.

Ra Jesu bi zofo goho ya m_ehua pa dyá nxadi'a

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

18 Y ra Jesu mi 'yo ja ra ñ_anga ndehe Galilea y bi hyandi mi 'yoni yoho ya 'ñøhø mri ncu, 'na de gue'u rá thuhu ra Simu nú'a bi thu'mbabi nehe ra Pedro, ha nu'a ma'na rá thuhu ra Andre, nú'ú mi ent'a yá xit'a ja ra ndehe ngue'a myá m_ehua.

19 Nep_u ra Jesu bi zofo'u ne bi 'ñembi:

—Bá eh_u t_engaguih_u y ga u't'a'ih_u gui mp_ehua_h dega ja'i.

20 Nu'b_u 'bestho nu'ú bi zop_u yá xit'a nep_u bi d_eni.

21 Y bi 'ño 'na t_ai'u nep_u bi hyandi mi 'yoni má yoho ya 'ñøhø mri ncu, 'na rá thuhu ra Cobo y nu ma'na rá thuhu ra Xuua yá t'u ra Sebedeo, mi o mbo ra motsa co yá dada mi pø'ta yá xit'a. De guehni ra Jesu bi zofo'u.

22 Nep_u 'bestho bi zohni'u yá motsa ne yá dada ne bi d_ena ra Jesu.

Ra Jesu mi xahna ndunthi ya ja'i

(Lc. 6:17-19)

23 Nu'b_u ra Jesu bi ma bá gat'i gatho rá ng_uni Galilea y mi cut'a ja yá nija ya mengu de guehni pa mi xahni, y mi hacuabi gatho nu'araza ra hñeni mi p_e'tsi'u, y mi 'yo mi zofo'u mi embi

gue ya xqui zøhø ra Nd_a de mahets'i pa da nd_a.

24 Y bi nt_anga ra noya gatho ja ra hai Siria, y bá ts'impabi gatho ya da'thi nú'u mi p_e'tsa nu'araza ra hñeni ne nú'u mi p_e'tsa ya ts'ondahi ne nú'u xqui 'b_e yá mfeni ne nú'u mi doua, y gatho mi øthe'a.

25 Y ndunthi ya ja'i bi d_ena ra Jesu, ya me Galilea, ya me Decapoli, ya me Jerusale, ya me Judea, ne ya me ri'nandi ra da_the Jordá.

5

Ra Jesu bi nxahnate ja 'nara t'øhø

1 Ha nu mi hyanda ra Jesu gue ndunthi ya ja'i mi 'ñoui, nu'b_u nu'á bi 'uegue de gue'u ne bi bøxa ja 'nara t'øhø ne ja bá hudini'a. Nep_u bi zønga yá nxadi ne ja bi munts'iuini.

2 Y ra Jesu bi m_adi bi xahni'u ne bi 'ñembi:

Nú'u to'o di johya

(Lc. 6:20-23)

3 —Nj_api nú'u to'o hingui 'ñets'i ja yá mfeni; nú'ú go gue'u ma da 'm_ui hab_u ri manda Aju_a, ne da hñani'u gatho ya j_api nú'u yá m_eti Aju_a.

4 Nj_api nú'u to'o tu yá m_ui; nú'ú go gue'u ma da thu'mba yá m_ui.

5 Nj_api nú'u to'o tsetatho gatho nú'a te epabi; nú'ú go gue'u ma da t'umbabi ra ximhai pa go dyá m_eti'u.

6 Nj_api nú'u to'o ne da 'yøt'e nú'a xá hño con gatho yá m_ui; nú'ú go gue'u da umba Aju_a ngu nú'a ne'u.

7 Nj_api nú'u to'o ja yá nthe cate; nú'ú ma da z_utua rá nthe cate Aju_a nehe.

8 Nj_api nú'u to'o xá nt'axi yá mfeni; nú'ú ma da hyanda Aju_a.

9 Nj_api nú'u to'o utua yá miqu'eiui hanja da 'm_ui te rá entho; nú'ú go gue'u ma da thu'mbabi dyá b_atsi Aju_a.

10 Nj_api nú'u to'o thogui ya nt'utsate ngue'a øt'e nú'a xá hño; nú'ú go gue'u ma da 'm_ui hab_u ri manda Aju_a, ne da hñani'u gatho ya j_api nú'u yá m_eti Aju_a.

11 Ha nu'ahú Ajuá da jap'a'ihú ora tsañ'ahú ya ja'i ne ɛtsa'ihú ne ja'ts'ahú ya nc'uamba ngue'a guí tɛngaguihú.

12 Xi da johyahú ngue'a Ajuá ma da 'ra'ahú 'nara danga thahá nuni mahets'i. Njabú nehe bi t'ɛtsa yá 'mɛhni Ajuá nú'ɛ mi 'bɛi ante de gue'ahú.

Nu'ahú guí njahú ngura u nera ñot'i pa ya meximhai

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 Nu'ahú guí njahú ngu ra u ri cɛqui habú t'ɛ'tsi, ngue'a guí utuahú ra hoga nt'udi ri miq'u'eihú. Ha nu'bú ra u di otho rá 'ñu, nu'bú çhanja strá cɛhi 'bú? Nu'a ga øthú, ga føthúbú pa da net'a ya ja'i ngue'a hinte ri muui.

14 Nu'ahú guí njahú ngu 'nara ñot'i grí yo'tuahú ri miq'u'eihú. Nja ngu 'nara hnini bí tø maña de 'nara t'øhø hinda za da t'agui, njabú nu'ahú nehe, hinda za guí 'ñaguihú ra hoga'mú.

15 Nehe 'bú ga tsøguehú 'nara ñot'i ne ga co'mhú co 'nara caho, nu'bú hinte da yot'i. Pe nu'bú ga tøtehú habú ga tøtehú, nu'bú há, da yot'i gatho mbo ra ngu.

16 Nehe njahúbú guí udihú 'nara hoga'mú ja yá thandi ri miq'u'eihú pa da hyant'a ri hoga'múihú, ne njabú nu'á da nsunda Ajuá ra Dada nú'a bí 'bɛi mahets'i.

Ra Jesu bi mɛ de rá ley ra Moise

17 Ogui beñhú gue stá ehe pa ga huata ra ley nú'a bi zogui ra Moise, nixi pa ga huata nú'a bi 'yofo ma'ra yá 'mɛhni Ajuá ma Dada. Nuga stá ehe pa ga øt'e gatho nú'a bi 'yofo'ɛ, ne pa ga xi'ahú te rí bønga nú'a bi 'yofo'ɛ.

18 Xi majuani dí xi'ahú gue hinda nhuata mahets'i ni ra ximhai asta gue'bú hinda t'øt'e gatho nú'a mɛnga ra Maca T'ofó, ni 'nara noya ni 'nara letra hinda ma da gotho.

19 Nu'a tó'o hinda 'yøt'a gatho nuya hmanda mɛnga ra Maca T'ofó, masque nú'ɛ xi ya t'ɛca hmanda, ne njabú nehe da 'ñutua ma'ra ya ja'i pa hinda 'yøt'e, nú'a ra ja'i'a hinte ma da muui ja rá hmanda Ajuá. Pe nu'a tó'o da 'yøt'a gatho nuya ya hmanda

ne njabú da 'ñutua ma'ra ya ja'i pa da 'yøt'e, nú'a ra ja'i'a ma da muui ja rá hmanda Ajuá.

20 Dí xi'ahú, oxqui ma guí øthú ngu øt'a ya fariseo ne ya xahnate de ra ley, nú'á hu yá múi gue øt'a gatho nú'a mɛnga ra ley pe ya yohmi, ngue'a njabú hinda za guí 'bɛhú ja rá hmanda Ajuá.

Ra Jesu bi mɛ de ra cue

(Lc. 12:57-59)

21 Ya xa t'u't'ahú ngu nú'a xqui t'utuabi ndu ri xitahú maya'bú, gue oxqui hñotéhú, ngue'a nu'a tó'o hote ma da duxa ra ts'oqui ne pe'tsi te da dadi.

22 Pe nuga dí xi'ahú gue nu'a tó'o da bø rá cue co rá miq'u'eiuí, nú'á ya bi duxa ra ts'oqui ne pe'tsi te da dadi. Ne nu'a tó'o da zanga rá miq'u'eiuí ne da 'ñɛmbi gue ra 'bɛmfeni, nú'á ya bi duxa ra ts'oqui ne pe'tsi te da dadi ja ra ts'ɛtbi. Y nu'a tó'o ri ɛtsa rá miq'u'eiuí ne ni pa dí hyandi ne da 'ñɛmbi gue hinte rá fadi, nú'á ma dí gut'i ja ra nidu habú bí zø ra tsibi pa nzantho.

23 'Bú 'na de gue'ahú guí hampahú 'nara 'baha Ajuá ja ra nija ne ja guí beñhúni gue xcá tsø'tuahú rá múi 'nari miq'u'eihú,

24 ja da tsohúni hmahá ri 'bahahú ne penjú rí maha guí 'yaphú ra pumbate ri miq'u'eihú, ne nu'bú há, bá e guí umfú ri 'bahahú Ajuá.

25 Nu'bú 'nari ncontrahú da ñap'ahú ne da zix'ahú ja ra ts'ɛtbi, cohú 'nara cohi ja ra 'ñu pa ya hingui tsøñhú ja ra nzaya, ngue'a nu'bú guí tsøñhúni da manda'a da jo'ahú fadi.

26 Majuani dí xi'ahú gue hinda za guí pøñhú de ra fadi asta hingui juthú gatho ra thai nú'a guí tuhú.

Ra Jesu bi mɛ de ra nts'inga medinthati

27 Ya xa t'u't'ahú ngu nú'a xqui t'utuabi ndu ri xitahú maya'bú, gue oxqui nzinga medinthatihú.

28 Pe nuga dí xi'ahú gue nu'a tó'o da hyanda 'nara 'behña ne da hyøque, ya bi duxa ra ts'oqui, ja ra uenda ya bi

zinga 'nara medinthati masque hõnse te bi beni de gue'a.

²⁹ 'B_u nuri dah_u ra 'ñei da ja'ah_u gui 'yøth_u 'nara ts'oqui, ma'na xá hño gui hñai_u ne gui føth_u pa hingui 'yøth_u 'nara ts'oqui. Ngue'a ma'na xá hño da 'medi 'na xeni de ri ndo'yoh_u que da t'ent'a gatho ri ndo'yoh_u ja ra nidu.

³⁰ 'B_u nuri 'yeh_u ra 'ñei da ja'ah_u gui 'yøth_u 'nara ts'oqui, ma'na xá hño gui hycj_u ne gui føth_u pa hingui 'yøth_u 'nara ts'oqui. Ngue'a ma'na xá hño da 'medi 'na xeni de ri ndo'yoh_u que da t'ent'a gatho ri ndo'yoh_u ja ra nidu.

Ra Jesu bi ma de ra nxuni

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Ya xa t'u't'ah_u ngu nú'a xqui t'utua ndu ri xitah_u maya'b_u, gue nu'a tó'o da hycp_u rá 'behña mahyoni da hoca 'nara he'mi dega nxuni.

³² Pe nuga dí xi'ah_u gue nu'a tó'o da hycp_u rá 'behña ne hinxa dimba 'nara ts'oqui xa 'yøt'e co ma'na ra ja'i, nu'bú nurá dame'a ri japi da 'yøt'a 'nara ts'oqui 'b_u da hñuxui ma'na ra 'ñøhø. Nehe nura 'ñøhø to'o da nthatui nura 'behña'a, ya ra zinga medinthati.

Ra Jesu bi ma de nú'u ri jura

³³ Nehe ya xa t'u't'ah_u ngu nú'a xqui t'utua ndu ri xitah_u maya'b_u, gue oxqui jurah_u nú'a hingo majuaní, ngue'a nú'a guí jurah_u ja rá thandi Ajuá p'e'tsi te gui 'yøth_u.

³⁴ Pe nuga dí xi'ah_u, oxqui jurah_u de 'na ni de ma'na, nixi por mahets'i ngue'a ja bí 'b_uhni Ajuá,

³⁵ nixi po ra ximhai ngue'a ja guecua net'a Ajuá, nixi por Jerusale ngue'a go gue'a rá maça hnini ra Nda de mahets'i.

³⁶ Nixi gui jurah_u po ri ñaxuh_u, ngue'a hinda za gui japh_u ni 'nari stah_u da t'axqui o da po'tsi.

³⁷ Hingue mahyoni gui jurah_u. 'B_u gui mañ_u ra hña h_u, nu'b_u hina hina, ngue'a 'b_u gui jurah_u go bí ehe de ra ts'ondahi.

Ra Jesu bi ma gue hingui ho to da ñescate

(Lc. 6:29-30)

³⁸ Ya xa t'u't'ah_u ngu nú'a xqui t'utua ndu ri xitah_u maya'b_u, gue nu'a tó'o da zemba rá da 'na, nehe'a da ts'emba rá da, y nu'a tó'o da do'tua 'nará ts'i 'na, nehe'a da tho'tua 'nará ts'i.

³⁹ Pe nuga dí xi'ah_u, oxqui nø'tuabih_u ya ts'o'mai. Nu'b_u da me't'ah_u ri hmih_u ra 'ñei, umf_u nehe ra ngah_u da me't'ah_u.

⁴⁰ 'B_u 'nara ja'i da ne da ñap'a'i pa da hñan'a ri pahnih_u, umf_u ri pat'ih_u nehe.

⁴¹ 'B_u 'nara ja'i da ne da tu't'ah_u 'nara 'bats'i pa gui 'yoh_u 'na kilometro, hña'tsuah_u ma'na kilometro.

⁴² 'B_u 'nara ja'i te da 'ya'ah_u, umf_u, ne 'b_u 'nara ja'i da ne te gui hmiph_u, oxqui cømbah_u, hmiph_u.

Madih_u nú'u to'o ri utsa'ih_u

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Ya xa t'u't'ah_u ngu nú'a xqui t'utua ndu ri xitah_u maya'b_u, gue gui madih_u ri miqu'eih_u ne gui utsah_u nú'u to'o ri utsa'ih_u.

⁴⁴ Pe nuga dí xi'ah_u gue gui madih_u nú'u to'o ri utsa'ih_u. 'Yaph_u Ajuá da japi nú'u to'o tsañ'ah_u. 'Yø'tuah_u ra hño nú'u to'o utsa'ih_u, ne 'yapabih_u Ajuá po nú'u to'o nøñ'ah_u ne ec'ah_u.

⁴⁵ Ngue'a nu'b_u gui øth_u njab_u, nu'bú h_u, grí hñats'ih_u Ajuá ra Dada bí 'b_u mahets'i nú'a to'o ri japi da bøxa ra hyadi pa ya hoja'i ne pa ya ts'o'mai, ne ri japi da 'uaj pa ya hoja'i ne pa ya ts'o'mai.

⁴⁶ 'B_u grí madih_u hõnse nú'u to'o ri ma'ah_u, ne nu ma'ra ya ja'i higrí madih_u, hinte ma thah_u ma gui hñanih_u. ¿Ha gue hingui øt'a njab_u ya ts'o'mai gá ja'i nehe?

⁴⁷ 'B_u hõnse ri cuh_u guí zenguah_u ne nu ma'ra ya ja'i hingui umf_u ra nzengua, ¿te ma hño guí øth_u 'b_u? ¿Ha gue hingui øt'a njab_u nehe nú'u hingyá gamfri?

⁴⁸ Mahyoni gui hñoja'ih_u con gatho ri miqu'eih_u, ngu Ajuá ra Dada bí 'b_u mahets'i ra hoja'i con gathoguih_u.

6

Ra Jesu bi ma de ya hoga 'befi

1 'Yøth_u ya hoga 'bɛfi, pe oguí øth_u pa gui pønga ri hmih_u, ngue'a 'b_u gui øth_u njab_u, hinte ma thaha da 'ra'ah_u Aju_a ra Dada nú'a bí 'b_ui mahets'i.

2 Hangue ora guí uñh_u 'nara mfats'i pa ya hyoya, oguí xiph_u ma'ra te xcá øth_u ngu øt'a ya 'ñets'i. Nú'ú ne dra zant'ua ra trompeta ja yá thandi, ja ya nija ne ja ya tai pa da pønga yá hmi. Xi majuani dí xi'ah_u gue nu'øt'a njab_u ya bi hñanga yá thaha, hangue ya hinte ma thaha tømí.

3 Pe nu'ahú, 'b_u gui uñh_u 'nara mfats'i pa ya hyoya, osti padi ri 'yeh_u ra ngaha te pe ri 'ñeih_u. Pasch_u, oto xqui petuah_u.

4 Ha masque mant'agui gui unga ri mfats'ih_u, pah_u gue Aju_a ra Dada handi te xcá øt'eh_u mant'agui, y nu'á ma da gu't'ah_u, pe hinda gu't'ah_u mant'agui.

Ra Jesu bi 'ñudi hanja da t'apa Aju_a (Lc. 11:2-4)

5 Ora guí aph_u Aju_a, oxqui 'yaph_u ja yá thandi ya ja'i ngu øt'a ya 'ñets'i pa da pønga yá hmi. Nú'ú ri ho da 'yapa Aju_a má 'bai ja ya nija ne ja ya tai. Xi majuani dí xi'ah_u, ya bi hñanga yá thaha, hangue ya hinte ma thaha tømí.

6 Pe nu'ahú, ora guí aph_u Aju_a, c_uth_u mbo ri nguh_u ne gui cot'a ri gosth_u, ne njab_u ha, gui 'yaph_u Aju_a ra Dada nú'a 'b_ui hab_u hindi hnequi. Y nu'á da 'yøde nú'a guí aph_u mant'agui, ne ma da gu't'ah_u, pe hinda ma da gu't'ah_u mant'agui.

7 Ora guí aph_u Aju_a, oxi xqui yop-tah_u ya noya ngu øt'a nú'ú ma'ra ya ja'i hingyá gamfri, ngue'a nu'ú hu yá mui gue 'b_u da 'yøt'a njab_u, Aju_a da 'yøde ne da umbabi nú'a adi'.

8 Pe nu'ahú oxqui ma gui njah_u ngu øt'e'ú, ngue'a Aju_a ra Dada ya padi te øt'ah_u ra 'bɛdi.

9 Nu'ahú 'yaph_u Aju_a njaua: Ma zi Dada'ih_e guí 'b_ui mahets'i, drá nsunda ri maça thuhu.

10 Bá ehe gui nda, ne dá t'øt'a ri paha nuua ja ra ximhai ngu bí t'øt'e nub_u mahets'i.

11 Racje te ga tsihe nubya rapaya.

12 Ne pungaguihe ma thaihe ngu dí pumbahe nehe nú'ú to'o tucje.

13 Ne oxqui hocje ga øthe ya ts'oqui. Ñangaguihe de ra nts'o,

ngue'a go gue'e grá nda, ne ja ri ts'edi ne ri nsunda pa nzantho. Njab_u gue'a.

14 Nu'b_u gui pumbah_u nú'ú to'o øt'ah_u ra nts'o'mui, Aju_a ra Dada bí 'b_ui mahets'i nehe ma da pun'a ri ts'oquih_u.

15 Pe 'b_u hingui pumbah_u nú'ú to'o øt'ah_u ra nts'o'mui, nu'bú nixi Aju_a ra Dada hinda pun'a'ih_u ri ts'oquih_u nehe.

Ra Jesu bi ma de ra ayuno

16 Ora grí ayunah_u, oguí øt'eh_u co ra dumui ngu øt'a ya 'ñets'i pa da fadi gue ri ayuna. Majuani dí xi'ah_u gue ya bi hñanga yá thaha, hangue ya hinte ma thaha tømí.

17 Pe nu'ahú, ora grí ayunah_u, eca ri ñaxuh_u ne xuca ri hmih_u ngu xcá nzaih_u,

18 pa hinda fadi ua grí ayunah_u. Høns_e Aju_a ra Dada nú'a 'b_ui hab_u hindi hnequi, go gue'a da badi nú'a guí øt'asch_u. Nu'á go handi nú'a guí øth_u mant'agui, y ma da gu't'ah_u, pe hinda ma da gu't'ah_u mant'agui.

Pe'tsa ri hñoh_u nuni mahets'i (Lc. 12:33-34)

19 Oguí neh_u gui pe'tsh_u ndunthi ya hño nuua ja ra ximhai hab_u da zip'ah_u ya zu'ue ne da dec'ah_u ra mboxcua ne da bep'ah_u ya be.

20 Pe'tsa ri hñoh_u nuni mahets'i hab_u bí jo'o ya zu'ue, ne otho ra mboxcua, nixi ya be hinda za da yut'ini da bep'ah_u.

21 Ngue'a hab_u guí pe'tsa ri hñoh_u, ja guehni oda ri mfenih_u.

Ra ñot'i de ma ndo'yoh_u (Lc. 11:34-36)

22 Nuri dah_u go gue'ú di yot'a gatho ri ndo'yoh_u. Hangue nu'b_u ri dah_u 'b_ui xá hño, nu'bú di yot'a xá hño gatho ri ndo'yoh_u.

23 Pe nu'b_u ri dah_u hingui 'b_ui xá hño, nu'bú gatho ri ndo'yoh_u 'b_ui ja

ra 'bexuui. Nehe guí njahubú guí 'buhú ja ra 'bexuui 'bú hinguí huxa ri thandihú xá hño ja Ajuá.

*Hingui tsa to da mεpa yoho ya hmu
(Lc. 16:13)*

²⁴ Hinda za gui pεphú yoho ya hmu, ngue'á njabú 'na grí utsahú ha nu ma'na guí madihú, y 'na de gue'ú guí pεphú xá hño ha nu ma'na hina. Njabú nehe hinda za gui pεphú Ajuá 'bú hønse oda ri mfenihú ya hño de ra ximhai.

*Ajuá su gatho yá batsi'á
(Lc. 12:22-31)*

²⁵ Hangue dí xi'ahú oguí tu ri muihú 'bú otho te gui tsihú ne 'bú otho te gui hyehú, ngue'á ma'na ri muui da 'yoda ri mfenihú Ajuá que da 'yoda ri mfenihú nú'á te gui tsihú ne nú'á te gui hyehú.

²⁶ Hyanthmahú ya zi ts'intshú, nu'ú hingui pot'i nixi xoyo ni pe'tsa yá 'me'tsi, pe Ajuá ra Dada go gue'á umbi te da zi'ú. Xihmá'ihú, ¿ha gue hingue ma'na gyá hmádhú que gue'ú?

²⁷ ¿To'o 'na de gue'ahú tsa gui japhú ma'na strá hñets'i ri ndo'yohú co ri mfenisehéhú? Jo'o ni 'na.

²⁸ Nu'bú, ¿hanja guí tu ri muihú 'bú otho te gui hyehú? Hyanthú hanja gra nhye ya zi dōni 'bai ja ra mbonthi y jo'o to'o ri jamasu. Nu'ú hindi mpefi nixi tu yá mui.

²⁹ Dí xi'ahú gue nixi ra ndá Salomó masque mi he ya hoga he ne xi mi jababi, pe hints'ú mi hnequi mahotho'á ngu ya zi dōni.

³⁰ 'Bú Ajuá heta ya dōni de ra mbonthi nú'ú xá nc'amibya pe dixudi ya da 'yot'i nepú da ts'at'i, xi nu'ahú, ¿hanja hinguí camfrihú gue Ajuá ma'na da jamasu'ihú que ya dōni?

³¹ Hangue odi tu ri muihú gui 'ñeñhú: “¿Te ga tsihúbya? o ¿te ga hehúbya?”

³² Ngue'á nuya 'ñagamfri nzantho tu yá mui 'bú othobi te da zi ne te da hye. Pe nu'ahú odi tu ri muihú, ngue'á Ajuá ra Dada bí 'bú mahets'i ya go pá'á te gatho ø't'ahú ra 'bedi.

³³ Hyoñhú 'met'o hanja da za gui 'buhú xá hño ja rá hmanda Ajuá ne gui 'yohú ngu nú'á ri ho'á, y njabú Ajuá hinda 'bε't'ahú gatho nú'á te gui hoñhú.

³⁴ Hangue oguí tu ri muihú de nú'á te da 'ñe'ahú dixudi, nguetho nu'bú gui pahmahú te 'bε gui thohú dixudi, nu'bú ma'na da du ri muihú, ngue'á hyastho dí thohú te dí thohú.

7

*Ogú 'yøhú ri miqú'eihú
(Lc. 6:37-38, 41-42)*

¹ Ogú 'yøhú ri miqú'eihú pa njabú hinto da 'yø'a'ihú nehe.

² Ngue'á 'bú guí 'yøhú ri miqú'eihú, nu'bú Ajuá ma da hñap'ahú nguenda de gatho nú'á ri 'ñøtehú ne hinda yo rá mui'á de gue'ahú.

³ Nu'ahú guí 'yøhú de nú'á øt'a ri miqú'eihú, ¿hanja hingo guí jamasuhú nú'á te guí øtqu'ehú? Nu'ahú go guí hanthú nura t'uca paxi o ja rá da ri miqú'eihú, ¿hanja hingo guí hanthú nú'á ra xeca za o ja ri dahú?

⁴ ¿Hanja da za gui 'ñemfú ri miqú'eihú: “Hoqui ga hap'a ra paxi o ja ri da,” 'bú hingo xcá hahú 'met'o nú'á ra xeca za o ja ri dahú?

⁵ Nu'ahú gyá 'ñets'ihú, go da hñaihú 'met'o nú'á ra xeca za o ja ri dahú, pa njabú ma'na gui hyanthú xá hño pa gui hñamfú nú'á ra paxi o ja rá da ri miqú'eihú.

⁶ Oxqui umfú ra maca noya nú'ú ya ja'i hingui pá da su, ngue'á nu'ú nja ngu ya zate tsat'yo ne da 'yø't'ahú ra nts'o'mui, nehe nja ngu ya ts'adi ts'ontho nú'á t'umbi.

*'Yadihú ne da t'a'ahú
(Lc. 11:9-13; 6:31)*

⁷ 'Yadihú ne da t'a'ahú. Hyonihú ne gui tsúdhú. Oxqui tsaya gui 'yapabihú Ajuá y nu'á ma da 'yøde ri nt'adihú.

⁸ Ngue'á nu'á tó'o adi da t'umbabi, ne nu'á tó'o honi da zúdi, y nu'á tó'o apabi Ajuá da 'yøtua rá nt'adi.

⁹ ¿To'o 'na de gue'ahú nú'ahú gyá dadahú 'bú ri batsihú da 'ya'ahú 'nara thuhme y go gui umfú 'nara do? Jo'o.

10 ¿O 'bu da 'ya'ahu 'nara hua y go gui umfu 'nara qu'eña? Hina ¿ngue ha?

11 Tsatho nu'ahú xi gyá ts'o'muihu pe gui pahú gui umfu te da zi xá hño ri batsihu, xihma Ajuá ra Dada bí 'bui mahets'i, ¿ha gue hinda 'ra'ahu gatho nú'a xá hño 'bu gui apabihu?

12 Nu'a guí nehú da 'yø't'ahu ya ja'i, 'yø'tuahú njabú nehe'u. Guehna manga njabú nú'a bi 'yofo ra Moise ne nú'a bi 'yofo nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá.

Cuthu ja ra ts'i'ma gosthi
(Lc. 13:24)

13 Cuthu ja ra gosthi nú'a xá nts'i'mi pa grí maha habu ja ra te pa nzantho. Ngue'a nu'u tó'o cut'a ja ra gosthi xá ngani gue'u rí ma ja ra nidu, y nura 'ñu de nú'a ra gosthi'a xi rá ngani, y ndunthi to'o cut'a ja nura gosthi'a.

14 Pe xi rá nts'i'mi nura gosthi habu cut'i nú'u to'o rí ma ja ra te, y nura 'ñu de nú'a ra gosthi'a xi rá nts'i'mi, ha ts'utho nú'u to'o cut'a ja nura gosthi'a.

Ya 'bai gá za faditho po yá fruta
(Lc. 6:43-44)

15 Jamasuhú hinda ts'oc'a ri mfenihu nú'u ri 'ñet'a mēfi de Ajuá, nú'u ma da 'ñepu pa da ne da hya'ahu, ngue'a nu'ú rí 'ñet'a hoja'i ne ri 'yo ngu ya zi deti, pe de mbo yá mfeni nja ngu ra dumanthuhu gá mi'ño.

16 Nu'ahu ma gui pahú to'o'u ngue'a da hnequi ja yá ts'o'bēfi øt'e'u. Ngue'a nuya ts'o'mui hingui tsa da 'ñudi ya hoga 'bēfi, nja ngu ya xin'mini hingui tsa da unga ya obxi, ne ya 'bint'o hingui tsa da unga ya igo.

17 Gatho ya hoga 'bai gá za unga ya hoga fruta, pe nuya ts'o 'bai gá za hingui tsa da unga ya hoga fruta.

18 Y 'nara hoga 'bai gá za hingui tsa da unga nú'a hingrá hoga fruta, nixi nú'a hingrá hoga 'bai gá za hingui tsa da unga ya hoga fruta.

19 Y gatho nuya 'bai gá za hingui unga ya hoga fruta ma da ts'et'i ne da ts'at'i.

20 Y njabú ma gui pahú to'o gue'u ri 'ñet'a mēfi de Ajuá co nuyá ts'o'bēfi di øt'e'u.

Hinga gatho ya ja'i ma da yut'a habu bí manda Ajuá
(Lc. 13:25-27)

21 'Bui ndunthi to'o engagui: "Ma zi Hmu'i, ma zi Hmu'i", pe nu'ú hinda za da yut'a mahets'i habu bí manda Ajuá ma Dada 'bu hinda 'yø'tua rá paha'a.

22 Nu sta zø rá ngats'i ra pa ndunthi ma da 'ñengagui: "Ma zi Hmu'ihe, ma zi Hmu'ihe, nuje dá xañhe ri noya, ne co ri ts'edigue dá eñhe ya ts'ondahi, ne co ri ts'edigue dá øthe ndunthi ya danga nt'udi."

23 Pe nuga ma ga thatuabi'u ne ga embabi: "Hinstá pa'agahu, 'uehu de gueque nú'ahu gyá ts'o'ja'ihu."

Ra 'bede de yoho ya 'ñøhø bi hyoca 'ra 'naya ngu
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 Nu'a tó'o da 'yøde nuya ya noya dí xi'ahu ne da 'yøt'e njabú, nú'a ri nhyecuau 'nara ja'i xi bi nja rá mfeni bi hyoca rá ngu ja ra medo.

25 Ne 'mēfa bi da ndunthi ya da'ye, bi zø ya nzøthe, bi nja ndunthi ya bunthi, pe nurá ngu'a himbi yøt'e ngue'a xqui hyoca ja ra medo.

26 Pe nu'a tó'o da 'yøde nuya ya noya ne hinda 'yøt'e, nú'a ri nhyecuau 'nara ja'i nú'a bi 'ñotho rá mfeni bi hyoca rá ngu ja ra 'bomu.

27 Ne 'mēfa bi da ndunthi ya da'ye, bi zø ya nzøthe, bi nja ndunthi ya bunthi, nepu nurá ngu'a bi yøt'e ne bi 'mēdi gatho.

28 Ha nu mi uadi ra Jesu bi manga nuya ya noya, nuya ja'i xi bi 'yø nts'edi de nú'a xqui xipabi'u,

29 ngue'a mi zofu co rá ts'edi Ajuá, hingue ngu mi øt'a ya xahnate de ra ley.

8

Ra Jesu bi 'yøthe 'na mi henga ra lepra
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Nu mi gai ra Jesu de ja ra t'øhø habu mi utuate, xi bi dena ndunthi ya ja'i.

2 Ne bi nthɛui 'nara ja'i mi tsu 'nara hñeni rá thuhu ra lepra nú'a tsit'atho ra ngø. Nura ja'i'a bi ndandiñahmu ja rá ua ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Ndada, 'bu gui nehma, da za gui 'yøthegui.

3 Nu'bu ra Jesu bi hñuxa rá 'ye ne bi 'ñembi:

—Haha dí ne ga øthe'i, y ya gá ñani. Y ngu bi uadi bi mangu njabu, 'bestho bi ñani ra da'thi.

4 Nepu ra Jesu bi 'ñembi:

—Oto xqui ma gui xipi. Rí ma ja ra nija ha, pa da hyant'a ra macja, ne gui unga ri 'baha nú'a bi mangu ra Moise, pa njabu da badi ya ja'i gue ya xcá ñani.

Ra Jesu bi 'yøthebi 'nará 'bego 'nara nda gá soldado me Nroma
(Lc. 7:1-10)

5 Nepu ra Jesu bi yat'i ja ra hnini Ncapernau y ja bi nthɛuini 'nara nda gá soldado de ra hai Nroma.

6 Y nura nda'a bi bantebi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Ndada, 'nama 'bego bi nts'onate ne hingui tsa da 'ñani, ne xi tsi'ti.

7 Nu'bu ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Maha, ma ga øthe.

8 Nu'bu nura nda gá soldado bi datui ne bi 'ñembi:

—Hina, hiní 'ñepcagui gui cut'a mbo ma ngu. Nugui nu'a dí padi gue hønse co ri noya gui ma, numa 'bego da ñani.

9 Ngue'a nugui 'bu to'o ri mandagui nehe, pe nequi drí manda. Dí pe'tsa ya soldado ja ma hmanda, y 'bu ga emba 'na de gue'u: “Rí mani”, da ma, o 'bu ga emba ma'na: “Bá ehe”, nu'a da 'ñehe. Ha nu'bu ma 'bego ga embi: “Pe nuna 'befina”, nu'a da mefi.

10 Mi 'yøde njabu ra Jesu xi bi 'yø ndunthi ne bi 'ñembabi nú'u mri deni:

—Majuani dí xi'ahu, nugui hinstá tsudi ní 'nara me Israel nú'a xi di ja rá jamfri ngu nura jamfri pe'tsa nuna 'ñøhøni.

11 Dí xi'ahu gue ndunthi ya ja'i maxøgue ra ximhai nú'u hingyá me Israel ma da yat'a mahets'i habu bí manda Ajuá ne da hñu ja ra mexa mahyegui co ra Abrá, co ra Isaac, ne co ra Cobo.

12 Pe ya me Israel nú'u rí 'ñepa hmaha da hñu ja ra mexa, Ajuá hinda ma da hopi da yat'a mahets'i. Nu'a ma da nja, ma da mehni'u ja ra 'bexuui, y nuni ja di zohmani ne ja di gusthmani yá tsi.

13 Nepu ra Jesu bi 'ñemba ra nda gá soldado:

—Rí ma ri ngu ngue'a nuri jamfri xa muui ndunthi, ne xa njabu ngu xcá ne.

Y nurá 'bego ra nda gá soldado 'bestho bi ñani nura ora'a.

Ra Jesu bi 'yøthebi rá to ra Pedro
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 'Mefa de gue'a ra Jesu bi ma ja rá ngu ra Pedro, y ja mi 'benini rá to ra Pedro mi umba ra nzø.

15 Nepu ra Jesu bi hñu'tsua rá 'ye y 'bestho bi tsaya ra nzø mi tsudi. Nepu 'bestho bi nangui ra 'behña ne bi hyocui te bi zi'u.

Ra Jesu bi 'yøthe ndunthi ya da'thi
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Ya de mi put'a nde ra Jesu bá ts'impabi ndunthi ya da'thi, 'ra mi pe'tsa ya ts'ondahi. Y co 'nada ra noya bi ma bi 'yenga nú'u ya ts'ondahi mi pe'tsi'u, ne bi 'yøthe gatho nú'u to'o mi hñeni.

17 Gatho nuya bi 'yøt'a ra Jesu pa bi nja ngu nú'a xqui mangu maya'bu ra badi Isaía ja ra Maca T'ofu bi 'ñena: “Nu'a go gue'a bi hñaga ma hñenih, ne bi hñasca gatho ma uguih.”

Yoho ya ja'i to'o mi ne da dena ra Jesu
(Lc. 9:57-62)

18 Ne 'mefa bi hyanda ra Jesu ndunthi ya ja'i xqui the'tsi'a. Nu'bu nu'a bi 'ñemba yá nxadi:

—Maha ri'nandi ra ndehe.

19 Y ante da ma'u, 'nara xahnate de ra ley bi joni habu mi 'bai ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, nugui dí ne ga tɛn'a'i pa habu gatho gui ma ga ma nehe.

²⁰ Ra Jesu bi datui bi ñembi:

—Ya haho ja yá hñado, ne ya ts'intshu ja yá 'bafi, pe Nú'a To'o bi e bi Nja'i otho ni habu da me rá ñaxu.

²¹ Nepu 'na de yá nxadi ra Jesu bi ñembi:

—Ma zi Hmu'i, 'raca nsequi ga ma ga agui ma dada, nepu ga pengui ga tɛn'a'i.

²² Ra Jesu bi datui bi ñembi:

—Bá ehe tengagui, tsopu nú'u xa du go dá 'yagui nú'u yá mi'ñagamfriui.

*Ra Jesu bi japi bi tsaya ra banthi
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)*

²³ Nepu de gue'a ra Jesu bi bɔxa ja ra motsa co yá nxadi pa bi ma ri'nandi ra ndehe.

²⁴ Ne de mi 'yo'u ja ra ndehe mi damfri'u bi nja 'nara danga banthi xi nts'edi asta mi ne da pants'a ra motsa ne mi tonts'a ra dehe pa mbo. Ha nura Jesu mi aha.

²⁵ Nu'bú yá nxadi 'bestho bi ma bá ats'i ne bi ñembi:

—Ma zi Hmu'ihe, ñangaguihe ngue'a ya ma da mpants'a ra motsa mbo ra dehe.

²⁶ Y nu'á bi ñembabi'u:

—¿Pa te guí tsuha? ¿Ha gue otho ri jamfrihu?

Nu'bú ra Jesu bi 'mai pa bi zai ra banthi ne ra ndehe. Y 'bestho ra ora'a bi ntsaya.

²⁷ Nu mi hyanda njabu yá nxadi xi bi 'yø ne mi ñémbi'u:

—¿Te ma ts'edi haní gue asta ra ndahi ne ra dehe øtua rá noya!

*Ra Jesu bi 'ymba ya ts'ondahi yoho
ya 'ñøhø myá me Gadara
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)*

²⁸ Nepu bi zonga ra Jesu ri'nandi ra ndehe co yá nxadi ja 'nara hai rá thuhu Gadara, y ja bi nthuini yoho ya 'ñøhø bi bonga habu mi ja ya nt'agui. Nú'u ya 'ñøhø'u mi pɛ'tsa ya ts'ondahi xi xmá nts'o, ha xi mi pite ndunthi, nixi mi tsa to da 'ranga nú'a ra 'ñu'a habu mi 'bu'u.

²⁹ Nuya 'ñøhø'u bi ña nts'edi ne bi ñemba ra Jesu:

—¿Te guí hongua habu dí 'buhe nú'i Jesu rá T'u'i Ajuá? Hingui tsøta ra ora pa gui huatcahe, nu'bú ¿hanja xcá ehe gui xaxcahe?

³⁰ Guetbu de guehni mi 'yoni 'na tax'o ya ts'udi mi ñuni.

³¹ Y ya ts'ondahi bi 'yapa nsequi ra Jesu ne bi ñembi:

—'Bu ma gui 'yenje de guecua, 'racje nsequi ga cæthe ja nuyu ya ts'udi bí 'yoni.

³² Nu'bú ra Jesu bi ñembi:

—Haha, rí maha, ja da bá cæthuni.

Nu'bú 'bestho ya ts'ondahi bi bøni de nú'u yoho ya 'ñøhø ne bi ma bá cæ'ta ja ya ts'udi. Nepu nura ora'a gatho ya ts'udi bi nest'ihí bi hñøt'a ja 'nara ma'ye pa bi ma bá zo ja ra ndehe y gatho bi jat'i.

³³ Y nuya mapts'udi bi nest'ihí co ra ntsu asta bi zonga ja ra hnini ne bi xipa ya ja'i te bi 'yø'tua ra Jesu nú'u yoho ya 'ñøhø xqui 'yembabi'u ya ts'ondahi.

³⁴ Nu'bú gatho ya mengu de nú'a ra hnini'a bi ma bá c'a'tsa ra Jesu pa bi 'yapa ra favo da ma de guehni pa da ma ma'na ra hnini.

9

*Ra Jesu bi 'yøthe 'nara da'thi himi
tsa da 'ñani*

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Nu'bú ra Jesu bi yopa bɔxa ja ra motsa ne bi 'raxa ri'nandi ra ndehe pa bi yopa menga ja rá hai.

² Mi zonga rá hai bi ts'i'tsua 'nara 'ñøhø mrá ts'onate himi tsa da 'ñani ne xqui t'ents'a ja 'nara 'bebo. Y nu mi hyanda ra Jesu gue xi mi ja yá jamfri nú'u ya ja'i to'o mi ndude ra da'thi, nu'bú bi ñembabi ra da'thi:

—Ma zi t'u'i, johyabya ngue'a ya stá pun'a'i ri ts'oqui.

³ Nu'bú nu 'raya xahnate de ra ley mi 'buhni bi mudi bi bengá ya ts'omfeni ne mi ñémbi 'na ngu ma'na: “Nuna 'ñøhøni ri 'ñet'a Ajuá.”

⁴ Ra Jesu bi batho nú'a mi beñ'u y bi ñembabi:

—¿Hanja guí beñhu nú'u ya ts'omfeni de guequi?

⁵ Pa guequi hinte rá hñei ga pumba yá ts'oqui nuna 'ñøhø nixi pa ga embi: “Nangui ne 'ño”.

⁶ Pe pa gui pah_u gue Nú'a To'o e bi Nja'i ja rá ts'edi nuua ja ra ximhai pa da pumba yá ts'oqui ya ja'i, ma ga øt'a njaua pa gui pah_u.

Nep_u bi 'ñemba nú'a ra da'thi:

—Nangui, jaxa ri mfidí rí ma ri ngu.

⁷ Nu'bú ra da'thi 'bestho bi nangui bi ma rá ngu.

⁸ Y mi hyanda ya ja'i nú'a bi nja, nu'ú xi bi 'yø, ne bi xøcambeni Ajua ngue'a nú'a xqui umba ra ts'edi 'nara ja'i pa bi 'yøt'e njab_u.

Ra Jesu bi zofo ra Mateo pa drá nxadi

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Nep_u ra Jesu bi ma de guehni y bi hyanda 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Teo mrá nguxboja mi hudi ja rá mexa. Y ra Jesu bi 'ñembabi:

—Bá ehe tengagui.

Nep_u ra Teo 'bestho bi 'mai ne bi deni'a.

¹⁰ Nep_u ra Jesu bi ma ja rá ngu ra Teo ne ja bi hñudini bi ñuniui yá nxadi co ma'ra ya 'ñatsa nguxboja ne ma'ra ya ts'oja'i xqui zøni.

¹¹ Y mi hyanda ya fariseo gue ra Jesu bi hñuhui bi ñuniui ya ts'oja'i, nu'bú nuya fariseo'u bi 'yambabi yá nxadi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Xi ri xahnateh_u ¿hanja ri ñuniui gatho nuy_u ya ts'oja'i?

¹² Nu mi 'yøde ra Jesu bi manganjab_u ya fariseo, nu'bú bi 'ñembabi:

—Nura ja'i hinte ma hñeni pe'tsi hingui øt'a ra thoni pa ra 'ñethi, pe nu'ú tó'o ri hñeni h_a, hongra ra 'ñethi.

¹³ Rí ma gui nxadih_u pa gui pah_u te manganja ra Maça T'ofu nu hab_u bi 'ñena Ajua: “Nugui ma'na dí ne gui mpe'tsuah_u ra nthecate 'na ngu 'na que gui tsinchah_u ya mbo'ni pa gui hyoh_u gui 'bahaguih_u.” Nugui hinstuá ehe pa ga zofo ya hoja'i, nugui stuá ehe pa ga zofo ya 'yøt'ats'oqui pa da ñobri'ú.

Ra Jesu bi t'ambabi de ra ayuno
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Nep_u de gue'a yá nxadi ra Xuua Xi'tsate bi 'ñehe bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja nuje ne ya fariseo dí ayunahe ndunthi ya i'qui, ha nuri nxadigue hinhya'm_u ri ayuna'ú?

¹⁵ Y ra Jesu bi 'ñembi:

—'B_u da nja 'nara nthati ne ra navio da mbitabi yá amigo, nuyá amigo rí 'ñepi da johyauí ra navio ne hinda du yá m_u. Nehe numa nxadi nja ngu nuyá amigo ra navio. Pe sta zø ra pa ga ma de guecua, nu'bú h_a, da za da ayuna ma amigo co ya dum_u.

¹⁶ Hinxá hño da 'bø'ta 'nara zedutu co 'nara 'ra'yo dutu, ngue'a 'mefa da nunts'a ra 'ra'yo dutu ne da gat'a ra zedutu, nep_u njab_u ma'na da ntanga ra zedutu.

¹⁷ Nehe hinxá hño da sit'a ra vinu ja 'nara zebota, ngue'a nu'b_u di tsedi ra vinu, nu'bú da ntanga ra zebota ne nú'a te di po da mfani ne ma'na da ts'oca ra zebota. Hangué mahyoni da sit'a ra vinu ja 'nara 'ra'yo bota pa njab_u masque xi di ja rá ts'edi ra vinu, hinda ntanga ra bota.

Bi ñani rá t'ixu ra Jairo, nehe bi ñani nú'a ra 'behña bi d_unba rá he ra Jesu
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Ngu bi uadi bi manganjab_u ra Jesu, bi zøhø hab_u mi 'bui'a 'nara nda de ja yá nija ya xodyo, ne bi ndandiñahmu ne bi 'ñembi:

—Dá e ga xi'i gue ja ts'ú rí du ma t'ixu. Hangué dí bante'i gui ma gui hñu'tsua ts'ú ri 'y_e pa da yopa nte.

¹⁹ Nu'bú ra Jesu 'bestho bi ma co yá nxadi ne bi meui nú'a ra nda'a.

²⁰ Y de mi 'yo'ú ja ra 'ñu mi pani 'nara 'behña mi hena 'nara hñeni mi xo'tua ya ji y ya mi pe'tsa 'ret'amayoho njeya mi njab_u. Nu'á bi joni ja rá xatha ra Jesu pa bi d_unba rá he.

²¹ Ngue'a mi bense ja rá mfeni nura 'behña'a ne mi ena: “Dí camfri gue 'b_u hønse ga th_unba rá ñani rá he ga ñani 'bestho de ma hñeni.”

²² Ha ra Jesu bi mpants'i bi hyandi ne bi 'ñembi:

—Ma zi t'ixu'i, johyabya ngue'a co ri jamfri xcá ñani.

Y nura 'bēhñā 'bestho bi ñani ra ora'a.

²³ Nepu bi zōnga ra Jesu co yá nxadi ja rá ngu nú'a ra nda ja xqui du rá t'ixu. Y mi 'buhni ya me'mda mi pe'mda, ne ndunthi ya ja'i xi mi zoni.

²⁴ Y ra Jesu bi 'ñemba ya ja'i:

—Pōñhu ts'u pa thi. Nura nxutsi aha, hingue xa du.

Pe ya ja'i mi thentho ra Jesu.

²⁵ Pe ngu bi bōni'u pa thi, ra Jesu bi yat'i habu mi 'benga ra nxutsi ne bi mipa rá 'ye, nepu nu'á 'bestho bi nangui.

²⁶ Y gatho nú'a ra hai de guehni bi ntanga ra noya de nú'a ra nxutsi xqui yopa nte de ra du.

Ra Jesu bi 'yøthe yoho ya goda

²⁷ Nepu nu mi ma ra Jesu de guehni, yoho ya goda bi deni'a ne bi ña nts'edi'u bi 'ñena:

—¡Nú'i rá T'u'i ra nda Davi, pescahe ra nthecate!

²⁸ Pe ra Jesu bi thotho ne bi ma bá cut'a ja 'nara ngu, ha nuya goda bi deni'a y bi yat'i'u nehe. Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—¿Ha guí camfrihu gue da za ga øthe'ihu?

Nu'á bi 'ñembi:

—Haha, Ndada, da za.

²⁹ Nu'bá ra Jesu bi hñu'tsua rá 'ye ja yá da'u ne bi 'ñembi:

—Dá njabu ngu nú'a xcá camfrihu.

³⁰ Y 'bestho ra ora'a bi xogui yá da'u. Nepu ra Jesu bi hñu'mba ra hñā ne bi 'ñembi:

—Oxqui ma gui mañhu to'o bi 'yøthe'ihu.

³¹ Pe nu mi bōni de guehni'u bi xipa gatho nuya mengu de guehni gue go ra Jesu xqui 'yøthe'u.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara gone

³² Y ngu bi bōnga ya goda de guehni, bá ts'impa ra Jesu 'nara gone mi pe'tsa 'nara ts'ondahi.

³³ Nepu ra Jesu bi 'yemba nú'a ra ts'ondahi mi pe'tsa nura gone, ne nu'á 'bestho bi za bi ñā. Nuya ja'i xi bi 'yø, ne mi 'ñémbi'u 'na ngu ma'na:

—Masque núju go guecju rá hniniguihu Ajuā, pe hinhya'mu stá hanthu 'nara nt'udi xi ra dangui ngu nú'a stá hanthabya.

³⁴ Pe nuya fariseo bi 'ñena'u:

—Nuní hanpa rá ts'edi ra nda de ya ts'ondahi pa engu ya ts'ondahi.

Ra Jesu xi bi hueca ya ja'i

³⁵ Nura Jesu mi 'yo gatho ja ya danga hnini ne ya t'uca hnini, ne mi cut'a ja ya nija pa ja mi utuateni, ne mi øthe gatho ya da'thi, ne mi zoyo ya ja'i mi embi gue ya xqui zøhø ra Nda de mahets'i pa da nda.

³⁶ Y mi hyanda ra Jesu gatho nuya ja'i, xi bi huequi'u ngue'a 'ñena ya zi deti jo'o to'o da su y mi tu yá mai ngue'a himi padi to'o da deni'u.

³⁷ Nu'bá ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Majuani dí xi'ahu, nuua xi ja ndunthi ra sofo pe jo'o ya mefi.

³⁸ Hangué 'yapabihu Ajuā nú'a to'o rá meti nuna ra 'befi pa da mehna ya mefi da guxa nuna sofona.

10

Ra Jesu bi zohna nú'u 'ret'amayoho yá nxadi

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Nu'bá ra Jesu bi zohna nú'u 'ret'amayoho yá nxadi xqui huahni, ne bi umba ra ts'edi'u pa da 'yenga ya ts'ondahi ne da 'yøthe gatho ya hñeni.

² Nuya guehya yá thuhu nú'u 'ret'amayoho yá apostol xqui hñuts'i: rá mudi ra Simu nú'a bi hñu'mbabi drá thuhu ra Pedro, ne ra Andre rá cu, ne ra Cobo, ne ra Xuua rá cu, di yoho'u yá t'u ra Sebedeo.

³ Nepu ra Lipe, ne ra Tolo, ra Toma, ne ra Teo nú'a mrá nguxboja, ne nú'a ma'na ra Cobo rá t'u ra Alfeo, ne ra Lebeo nú'a bi thu'mbabi nehe ra Tadeo.

⁴ Nepu nú'a ma'na ra Simu nú'a xqui 'ñoui ya cananista, ne ra Juda Iscariote nú'a to'o bi da ra Jesu.

Ra Jesu bi mehna yá nxadi pa da zoyo ya ja'i

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Nu'bu' gatho nú'ú 'ret'amayoho yá nxadi ra Jesu bi mēhni ne bi 'ñembi'ú:

—Nubyá oxqui ma gui zohú nú'ú hingyá me Israel, nixi ya me Nsamaria.

⁶ Rí maha go da bá zohú ya me Israel nú'ú go gue'ú rá hnini Ajuá xa 'mēdi ngu ya zi dēti.

⁷ Rí maha gui umfú nt'øde gue ya xa zøhø ra Ndá de mahets'i pa da ndá.

⁸ 'Yøthehú nú'ú to'o di tsú ra lepra, ne nú'ú di pē'tsa ma'ra ya hñeni, ne japhú da nte ma'na'qui nú'ú xa du, ne 'yembahú ya ts'ondahi nú'ú to'o di pē'tsi. Ngu stá 'ra'athohú nuna ts'edina, njabú nehe ma gui fats'ithohohú ya ja'i.

⁹ Oxqui ma gui haxhú ra boja pa ja ra 'ñu, nixi ra t'axi nixi ra oro nixi ra cobre.

¹⁰ Ne oxqui haxhú ni 'nara 'bats'i, ni ri mponga dutuhú ni ri mponga zexthihú nixi ri bordohú, ngue'a ra mēfi rí 'ñepi da t'umbabi nú'a te ø'tua ra 'bedi.

¹¹ Ne nu xcrí tsøñhú ja 'nara danga hnini o 'nara t'úca hnini, gui hyoñhú 'nara ja'i nú'a dra hoja'i, ne ja gui 'buhúni ja rá ngu'a asta hingui pøñhú de nú'a ra hnini'a.

¹² Y nu xcrí cuthú ja nú'a ra ngu'a, gui 'yapabihú Ajuá da japi nuya mengu de nú'a ra ngu'a.

¹³ 'Bú nuya mengu de nura ngu'a da 'ra'ahú ntsaya, nu'bu' Ajuá ma da japi'ú. Pe nu'bu' hinda 'ra'ahú ntsaya, Ajuá hinda ma da japi'ú.

¹⁴ 'Bú ni 'nara mengu de nú'a ra hnini'a hinda gamfri nú'a gui xiphú ne hinda hñuxa nt'øde, nu'bu' pøñhú de nú'a ra ngu'a o de nú'a ra hnini'a ne gui fē'ma ri uahú pa da hyø nú'a ra hai xa nthu'ti de nú'a ra hnini'a.

¹⁵ Majuani dí xi'ahú, ra pa de ra ngaxhmai nú'a ra hnini hinda hñuxa nt'øde nú'a gui xiphú, ma'na ma da ndangui yá ts'oqui nura hnini'a que ra hnini Sodoma ne Gomorra.

Ya nt'útsate ne ya nts'o'mui

¹⁶ Nubyá dí pēhn'a'ihú gui maha gui 'yohú ngu ya zi dēti madetho ja ya zate. Hangué xi da nsuhú ngu 'nara

qu'eña, pe oguí øthú ra nts'o'mui, njahú ngu 'nara zi domitsu hingui ø't'a ra nts'o'mui.

¹⁷ Ne xi da nsuhú, ngue'a ya ja'i ma da zix'ahú ja ya ts'utbi, ne ma da zix'ahú ja yá nija'ú pa ja dí nap'a'ihúni.

¹⁸ Nú'ú ma da zix'ahú ja ya ts'utbi y asta ja ya danga ndá po rá nguecagui. Hangué njabú da za gui damajuanihú de guecagui ja yá thandi ya ndá ne nú'ú hingyá me Israel.

¹⁹ Nu sta ts'ix'ahú nts'ahni, osta ma da du ri muihú de nú'a te ma gui mañhú, nixi gui beñhú 'mēt'o nú'a ma gui mañhú, ngue'a nura ora ma gui ñahú, Ajuá go da 'ra'ahú ya noya.

²⁰ Nu'ahú hingo ma gui ñaschú; nurá Māca Ndahi Ajuá ra Dada go gue'a ma da xi'ahú te ma gui mañhú.

²¹ Nuya pa'ú nuya ja'i ma da 'ñútsasēui yá cu ne da da pa da tho. Ya dada ma da da yá bātsi y ya bātsi ma da nø'tua yá dada, ne da da pa da tho nehe.

²² Gatho ya meximhai ma da útsa'ihú ngue'a guí mañhú ma noya. Pe nu'a tó'o da zēti asta rá ngāts'i, nú'a go gue'a da mpøhø.

²³ Nu'bu' da t'útsa'ihú ja 'nara hnini, pøñhú de guehni, rí maha ma'na ra hnini. Majuani dí xi'ahú, hingri juatho gui 'yohú gatho ya hnini de ra hai Israel ha Nú'a To'o bi e bi Nja'i ya da yopa zøhø ma'na'qui.

²⁴ 'Nara xahnate ma'na ja rá nsu que rá nxadi; 'nara hmu ma'na ja rá nsu que rá 'bēgo.

²⁵ Nura nxadi mahyoni da thogui ngu tho rá xahnate, nehe ra 'bēgo mahyoni da thogui ngu tho rá hmu. Nja ngu 'nara dada 'bú da t'embabi gue go ra Beelsebú, nu'bu' ya mengu rá ngu da t'embabi'ú mahyēgui nehe.

*To'o mahyoni gui tsuhú
(Lc. 12:2-9)*

²⁶ Hangué dí xi'ahú oxqui tsuhú nú'a ma gui thoguihú. Masque 'bú te da t'ø't'a'ihú mant'agui, pe rá ngāts'i ra pa ja ma da hnequini gatho nú'a te

xa t'ø't'ah_u, ngue'a gatho nú'a te t'ø't'e mant'agui ma da fadi.

²⁷ Nú'a dí u't'a'ih_u sehe mant'agui ma gui utuah_u gatho ya ja'i. Nehe nú'a dí xi'as_u zi njante ma gui mañh_u nts'edi pa da 'yøde gatho ya ja'i.

²⁸ Oxqui tsuh_u to'o da hyo'ah_u, ngue'a nuri almah_u hinda za to da hyop'ah_u. Nu'a tó'o mahyoni gui tsuh_u, nu Aju_a, ngue'a nu'á h_a, tsa da meh'n'a ri almah_u ne ri ngøqu'eih_u ja ra nidu.

²⁹ Nuya zi ts'int's'uh_u hints'uh_u ri muui asta 'ba yoho por ñodmi, ne hingui tagui tuse'uh_u 'b_u hingo rá paha Aju_a ra Dada.

³⁰ ¿Xihma'ih_u? Nu'ah_u ma'na grí muuih_u ja rá thandi Aju_a, ngue'a asta nuri stah_u 'mede.

³¹ Hangué oxqui ma gui ntsuh_u, ngue'a ma'na grí muuih_u que ya zi ts'int's'uh_u.

Nú'uh_u to'o damajuani de ra Jesu jayá thandi ya ja'i

(Lc. 12:8-9)

³² Nu'a tó'o ma da damajuani de guequi ja yá thandi ya ja'i, nequi nehe ma ga damajuani de gue'a ja rá thandi ma Dada bí 'b_ui mahets'i.

³³ Pe nu'a tó'o da ncøni de guequi ja yá thandi ya ja'i, nequi nehe ma ga xipa ma Dada nú'a bí 'b_ui mahets'i gue himbi ne bi gamfrigui.

Ma da hegue ya ja'i po rá ngue ra Jesu

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Oguí hu ri mauih_u gue ngue'a stá ehe ya hinda nja ra tuhni ja ra ximhai; nu'á ma da nja ngue'a stá ehe.

³⁵ Nuya t'uh_u da nø'tua yá dada, ne ya t'ixu da nø'tua yá naná, ha nuya ts'ihue da nø'tua yá suegra.

³⁶ Y njab_u nuyá ncontra ya ja'i ma da bønse de ja yá ngu'uh_u.

³⁷ Nu'a tó'o ma'na go ri mađi rá dada o rá naná que guecagui, nú'á hinda za da dengagui. Nehe nu'a tó'o ma'na go ri mađi rá t'uh_u o rá t'ixu que guecagui, ne'a hinda za da dengagui.

³⁸ Nehe nu'a tó'o hinda 'ñei pa da dengagui masque da tho ya nt'utsate ne ya 'betsa, nú'á hinda za da dengagui.

³⁹ Nu'a tó'o ri mađi rá te nuua ja ra ximhai, ma da 'bedi rá te pa nzantho, pe nu'a tó'o da dengagui masque da du po rá nguequi, ma da zadi rá te pa nzantho.

Ya hoga thaha de mahets'i

(Mr. 9:41)

⁴⁰ Nu'uh_u tó'o da 'ra'ah_u ntsaya, go guequi ri 'raca ntsaya. Ha nu'uh_u tó'o da 'raca ntsaya, go ri umba ntsaya ma Dada nú'a to'o bá pencagui.

⁴¹ Nu'a tó'o da umba ntsaya 'nará 'mehni Aju_a, ma da hñanga ra thaha nehe ngu ma da hñani 'nará 'mehni Aju_a. Ha nu'a tó'o da umba ntsaya 'nara ja'i ngue'a øte Aju_a, ne'a ma da hñanga ra thaha ngu nú'a ma da hñani nú'a øte Aju_a.

⁴² Nú'ah_u ma nxadi'ih_u, 'b_u tó'o da 'ra'ah_u mađi ts'uh_u ra dehe gui tsih_u ngue'a ma nxadi'ih_u, majuani dí xi'ah_u gue nura ja'i'a hinda ma da 'bedi rá thaha.

11

Ra Xuua Xi'tsate bi mehna yoho yá nxadi pa bá c'a'tsa ra Jesu

(Lc. 7:18-35)

¹ Nu mi uadi ra Jesu bi xipabi te ma da mefi nú'uh_u 'ret'amayoho yá nxadi, nú'á bi ma ja ya hnini de nú'a ra hai'a pa da manga ra maça noya.

² Y de mi ofadi nura Xuua Xi'tsate bi 'yøde de nú'a mi øt'a ra Jesu. Nu'bú bi mehna yoho yá nxadi nú'uh_u mri 'ñoui pa da 'yambabi'a,

³ ne bi 'ñembi:

—¿Ha go gue'i rá 'mehni'i Aju_a nú'a dí tømhe, o ga tømhe ma'na da 'ñepu?

⁴ Ra Jesu bi dađi ne bi 'ñembi:

—Rí maha gui xiph_u ra Xuua de nú'a guí ødeh_u ne nú'a guí hanth_u.

⁵ Bá xiph_u gue ya goda xo yá da, ya doua ri 'yo, ya gogu øde, nu'uh_u tsu ra lepra ñani, nu'uh_u xa du ri yopa nte, ha nuya zi hyoya nehe øde ra maça noya.

6 Njapi nú'a to'o camfri gue go guecagui rá 'mehngui Ajuá.

7 De mi menga yá nxadi ra Xuua Xi'tsate, ra Jesu bi mudi bi xipa ya ja'i de rá 'befi ra Xuua, ne bi 'yø'tua ya nt'ani bi 'ñembabi:

—Xi de gá maha ja ra mbonthi, ¿te rá 'be uá hanthani? ¿Ha gue uá hanthú 'nara 'ñøhø mi otho rá ts'edi 'ñena 'nara dox'lo ri ndudetho ra ndahi? Hina ¿ngue ha?

8 Nu'bú, ¿te rá 'be ma uá hanthú? ¿Ha gue uá hanthú 'nara 'ñøhø xqui hye raya dutu mahotho? Hina ¿ngue ha? Ngue'a nu'ú tó'o pεpa ya nda nuua ja ra ximhai, go gue'u 'bui ja yá danga ngu ya nda ne go gue'u ri nhye xi xá hño.

9 Nu'bú, ¿te rá 'be gá ma uá hanthú? ¿Ha gue hingue 'nará 'mehni Ajuá? Haha, 'nará 'mehni Ajuá. Y hingue hønse gue'a rá 'befi'a.

10 Nura Xuua Xi'tsate go gue'a bá ehe bá 'bet'o de guequi, ne gue'a xqui ma Ajuá ma Dada ja ra Maça T'ofu ne bi 'ñena:

Nugui dí pēhna 'na to'o ri 'bet'o de gue'i

pa da hyoc'a ri 'ñu.

11 Xi majuañi dí xi'ahú de gathu nuya ja'i xa 'maíua ja ra ximhai xa njo'o ni 'na di ja rá nsu ngu ra Xuua Xi'tsate, pe nu'a tó'o xa yut'a ja rá hmanda Ajuá, ma'na xa njapi que ra Xuua.

12 Nu mi mudi bi nxi'tsate ra Xuua, nú'a bi dama nupa yá mfeni ya ja'i pa da dama ñobri pa da yuthma'u ja rá hmanda Ajuá. Y nu'ú tó'o øt'a ra ts'edi pa da yut'i, cat'i ja rá hmanda Ajuá.

13 Ngue'a nu mi zøhø ra Xuua, gue'bu bi nja ngu nú'a xqui mangua ra Moise ne ma'ra yá 'mehni Ajuá nú'bu mi ma gue da 'ñehe ra Nda de mahets'i pa da nda.

14 Nehe bi mañ'u gue ra baði Elía mi pe'tsi da yopa mengui, y ya bi njabu ngu nú'a xqui mañ'u gue'a ra Xuua go gue'a rá mpøte ra Elía. Camfrihu nú'a dí xi'ahú.

15 Nu'a tó'o pe'tsa ra paha da gamfri nuya ya noya dí xi'ahú, dá gamfri.

16 ¿Ngu to'o ga hyecuabihu nú'ú ya ja'i hingui camfriguí? Nu'ú ri nhyecuauí ya batsi nú'ú hu ja ra tai 'ñeni ne pe'mda, ne ri ntsəhui ma'ra yá mibatsiui.

17 Ne embabi: “Nuje dá mpe'mdahe ne hingá ne gá neihu. Dá maha ja ra nt'agui dá nzonihe, pe nu'ahú nixi himbi du ri maíhu. Nu'bú ¿te guí nehú?” Njabatho nehe nú'ú ya danga ja'ibya, nú'ú ni 'nara t'øt'e hingui ho.

18 Nura Xuua Xi'tsate mi t'embi gue mi pe'tsa ra ts'ondahi ngue'a hinto mri ñuniui nixi mri ntsiui ya tixfani.

19 Nepu 'mefa de ra Xuua bi zø Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nu'a ha, to'oraza ri ñuniui ne ri ntsiui, hangue ya ja'i bi 'ñena: “Ndi, nuni ra 'ñøhø xi ra ts'o'yo y ra tixfani, xi ri ñuniui ne xi ri ntsiui ya tixfani ne ya ts'o'ja'i.” Pe nugui dí xi'ahú gue nuya ja'i beni njabu, hinte yá fadi'u, ngue'a ri hnequitho nú'ú to'o pe'tsa ra mfadi, ngue'a ri hnequitho ja yá 'befi.

*Ya hnini dega ts'o'yøde
(Lc. 10:13-15)*

20 Nepu ra Jesu bi ma nehe de nú'ú ya hnini habu xqui thogui xqui 'yøt'a ya danga nt'udi. Y bi zui nú'ú ya ja'i de nuya hnini'u ngue'a himbi ntsø'mi de yá ts'oqui masque bi hyanthma'u rá ts'edi Ajuá. Bi 'ñembabi:

21 —¡Huecate'ihu nú'ahú gyá menguhú Corasí ne gyá me Betsaidahú! Ma xi dra castiga'ihu ngue'a masque xcá hyanduahú rá ts'edi Ajuá pe hinxcá ñobrihu de ri ts'oquihu. 'Bu nuya me Tiro ne ya me Sidó xqui hyanthmahá'u gathu nú'a xcá hyanthabya, nú'ú xa ntsø'ma hmaha de yá ts'oqui, ne xa hñehma'u dega dumai ne xa ncoxa ra 'bospi.

22 Hangue dí xi'ahú gue nú'a ra pa de ra ngaxhmai ma'na dya dangui ri ts'oquihu que ra hnini Tiro ne ra hnini Sidó.

23 ¡Huecate'ihu nú'ahú gyá menguhú Ncapernau! Guí hu ri maíhu gue ra dangui ri nsuhu, pe hina, ngue'a ma gui nhuatihu ngue'a hinxcá ñobrihu de ri ts'oquihu. 'Bu nuya me Sodoma

xqui hyanthmaḥa nuya ya danga nt'udi ngu nú'a xcá hyanthabya, nu'bú hinxra huatihma, di jatho nú'a ra hninihma.

²⁴ Hangué dí xi'ahḥa gue nú'a ra pa yá ngats'i ya pa ma'na dya dangui ri ts'oquihḥa que ra hnini Sodoma.

Bá ehḥa pa gui tsayahḥa

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Nepḥa ra Jesu bi 'yapa Ajuá rá Dada ne bi 'ñena:

—Dí xocambeni'i ma Dada'i nú'i grá Ndá de mahets'i ne de ra ximhai. Dí 'ra'a njamádi ngue'a xcá utua ri noya nú'u to'o hingyá bamhya, y nu'u tó'o ya bamhya ne ya 'ñets'i himbi zo yá mfeni.

²⁶ Y gatho nú'a xcá øt'e go gue'a ri paha, ma Dada'i.

²⁷ 'Mefa ra Jesu bi 'ñemba yá nxadi:

—Ma Dada bi 'racagui gatho ra mfaði. Jo'o to'o patca ma mfeni, hõnse ma Dada bí 'bui mahets'i, nú'a ḥa, go gue'a patca ma mfeni. Nehe jo'o to'o xa batua rá mfeni ma Dada, hõnse nuga ḥa, ngue'a go gueque rá T'ugui, nehe nú'u to'o stá huahni, ne'u paṭuabi rá mfeni ma Dada ngue'a go stá utuabi'u.

²⁸ Bá ehḥa gatho nú'ahḥa grí mpefiḥḥa ne xi grí nduhḥa pa ga tsuc'a ri 'bats'ihḥa pa gui tsayahḥa.

²⁹ Ngu 'nara nt'ei dega ndamfri thu'tsua ra yugo pa da t'ei, njabḥa nehe nu'ahḥa gui hñañḥa nú'a ra yugo ga hu'ts'ahḥa pa da za ga u't'ahḥa ma hoga'mui, pa da za gui nhyoja'ihḥa nehe ngugui, ngue'a nuga drá hoja'i y hindrá 'ñets'i, y njabḥa ya hinda zabi'ihḥa nixi da du ri muiḥḥa.

³⁰ Ngue'a nura yugo dí hu'ts'ahḥa hinda uñ'ahḥa, y nú'a ra 'bats'i dí tu't'ahḥa hingui ma gui tsamahñḥaḥa.

12

Ya nxadi bi doca ya ngaha gá trigo ra pa dega tsaya

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ 'Nara pa ra Jesu co yá nxadi bi 'ranga ja 'nara uatrigo. Y nura pa'a mi nsabdo, y gue'a ra pa dega tsaya. Ne nuya nxadi mi tsḥa ra thuhu

hangué bi mudi bi docua yá ngaha ya trigo pa bi zi'u.

² Y mi hyanda njabḥa ya fariseo bi 'ñemba ra Jesu:

—¿Hanja øt'a njabḥa ri nxadi? Nuyá hindí 'ñepi da 'yøt'a njabḥa nú'a ra pa dega tsaya.

³ Pe ra Jesu bi datuabi'u bi 'ñembi:

—¿Ha hinxca hñe'thḥa habḥa ma de nú'a bi 'yøt'a ra Davi nú'bḥa mi tsḥa ra thuhu co nú'u mri 'ñoui?

⁴ Nu'a bi yat'a mbo rá nija Ajuá ne bi zi nú'u ya thuhme xqui njapi. Ha nú'a ne nú'u mri 'ñoui hingo mri 'ñepa hmaḥa xa zi nura thuhme'a, hõnse ya macja ḥa.

⁵ ¿Ha hinxca hñe'tihḥa nehe ja rá ley ra Moise gue nuya macja di mpefi ja ra ndanija masque ya pa dega tsaya pe hinte ma ts'oqui øt'e?

⁶ Ha nuga dí xi'ahḥa gue 'bucua nú'a to'o ma'na ja rá nsu que ra ndanija.

⁷ Mahyoni gui pahḥa te rí bõnga nuya ya noya bi manganja Ajuá ma Dada ja ra Maca T'ofa ne bi 'ñena: “Nuga ma'na dí ne gui mpe'tsuahḥa ra ntheate 'na ngu 'na que gui tsinchḥa ya mbo'oni pa gui hyohḥa gui 'bahaguiḥḥa.” 'Bḥa gri pahmaḥḥa te rí bõnga nuya ya noya, nu'bú hinxca ñapahmaḥḥa nú'u hinte ma ts'oqui tu.

⁸ Nú'a To'o bi e bi Nja'i go gue'a pe'tsa ra ts'edi pa da manda masque ra pa dega tsaya.

'Nara 'ñøhø xqui 'yot'a 'nará 'ye

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Y ra Jesu bi thogui de guehni ne bi ma bá cat'a ja ra nija.

¹⁰ Y ja mi 'buhni 'nara 'ñøhø xqui 'yot'a 'nará 'ye. Y nuya fariseo mi 'buhni bi 'yamba ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue rí 'ñepi gui 'yøthe 'nara ja'i nura pa dega tsaya?

Nu'ú mi ambabi njabḥa pa da ñapahma'a.

¹¹ Pe ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—¿To'o 'na de gue'ahḥa gri pe'tshḥa 'nara zi deti, nepḥa da zo ja 'nara o'tsi ne hingui hñaiḥḥa ngue'a ra pa dega tsaya? Pe'tsi gui hñaiḥḥa.

12 ¿Ha gue hingue ma'na di muui 'nara ja'i que 'nara deti? Hangué mahyoni ga øth_u ya hoga 'befi masque ra pa dega tsaya.

13 Nep_u ra Jesu bi 'ñembabi nú'a ra 'ñøhø to'o xqui 'yot'a rá 'yε:

—Haua ri 'yε.

Nu'bá nu'á bi tanga rá 'yε, nep_u 'bestho bi ñani ne bi gohi ngu mi nja nú'a ma'na rá 'yε.

14 Nu'bá ya fariseo bi bøni de guehni pa bi 'ñu'ti hanja da za da hyohma ra Jesu.

Ra badi Isaía xqui ma de ra Jesu

15 Pe nu'á bi batho te mi beni'ua ne bi ma de guehni y bi dena ndunthi ya ja'i. Y mi øthebi gatho nú'ua to'o mi hñeni.

16 Ne bi hñu'mba ra hña ya da'thi nú'ua xqui 'yøthe gue hinto da xipabi de nú'a xqui 'yø'tuabi'ua.

17 Bi m_unga ra Jesu njab_u pa bi nja ngu nú'a xqui m_unga ra badi Isaía gue Ajuá bi 'ñena:

18 Guehna ma hoga 'mehni stá p_ehni ne guehna ma hmadi ne xi dí hopa rá 'm_ui.

Ga umbabi ma Maca Nda_hi pa da zofo gatho ya ja'i 'bu ja rá ngu_{ni} ra ximhai, pa da badi'ua gue ma ga ha'mba nguenda.

19 Nu'á hinto ma da ntsanoyau, nixi to'o ma da ma'tiui ja ya 'ñu.

20 Ma hoga 'mehni ma da nupa yá mfeni nú'ua to'o hints'ua tsedi yá jamfri, ngu 'ñena 'nara dox'o xa dehmi,

ne ma da m_e'tsua ra nthe cate nú'ua to'o ja xa gamfri, ngu 'ñena 'nara t'uca ñot'i hints'ua di yot'atho.

Ne ma da 'ñudi ra hoga'm_ui asta hinda 'm_edi ra nts'o'm_ui.

21 Y ya ja'i de gatho rá ngu_{ni} ra ximhai ma da gamfribi rá noya'a.

Bi t'embabi ra Jesu gue mi hanpa rá ts'edi ra nda de ya ts'ondahi

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Nep_u ra Jesu bá ts'impabi 'nara ja'i mrá gone ne mrá goda gue'ua mi p_e'tsa 'nara ts'ondahi, y nu'á bi

'yembabi. Y 'bestho ra ora'a bi za bi ña ne bi hyandi.

23 Hangué gatho ya ja'i mi 'bahni xi bi 'yø ne bi 'ñembabi'ua 'na ngu ma'na:

—¿Ha go guehni rá t'ua ra nda Davi nú'a to'o xqui mehni Ajuá pa da nda 'bu?

24 Y nu mi 'yøde ya fariseo bi m_unga ya ja'i njab_u, nu'bá nu'á bi 'ñéms_e'ua:

—Nuní hingue co rá ts'edis_e eng_a ya ts'ondahi, nuní hanpa rá ts'edi ra Beelsebú nú'a ra nda de ya ts'ondahi.

25 Pe ra Jesu bi batuatho yá mfeni'ua ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu 'nara hnini da hyegue ne da ntunseh_e, nu'bá da 'metho nú'a xa m_efi'ua. Ha nu'bu 'nara 'm_ui da ntunseh_e, hinda za da 'm_ui xá hño, da nhuata ra 'm_ui.

26 Xi ra ts'ondahi, ¿hanja da za da 'yenga rá mits'ondahiui? Hinda za, gue'ua nu'bu njab_u da 'ñotho yá ts'edi 'na ngu 'na ne da nhuati gatho.

27 Guí eñ_u gue nuga dí eng_a ya ts'ondahi co rá ts'edi ra nda de ya ts'ondahi. Xi ri 'mehni'ua, ¿con to'o rá ts'edi eng_a ya ts'ondahi 'bu? Go dá xi'ah_u'ua.

28 Nuga dí eng_a ya ts'ondahi co rá ts'edi rá Maca Nda_hi Ajuá ma Dada, hangué njab_u pah_u gue ya xa zøhø ra Nda de mahets'i pa da nda.

29 Hinda za da yat'a 'nara be ja rá ngu 'nara ja'i nú'a xi di o rá ts'edi 'bu hingue 'm_et'o da mihi ne da du'ti pa da bepi nú'a te p_e'tsi.

30 Nu'ua tó'o hingui 'yo con gueque, nú'á di atsagui. Nehe nu'ua tó'o hingui faxqui ga munts'a ma sofo, nú'á go xantho.

31 Dí xi'ah_u gue gatho ya ts'oqui øt'a ya ja'i ne gatho ya ts'one mañ'ua, ma dra pumbabi'ua. Pe nu'a tó'o da zamba rá Maca Nda_hi Ajuá, nura ja'i'a hindra pumbabi.

32 Nu'a tó'o da zani Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nu'á dra pumbabi, pe nu'a tó'o da zanga ra Maca Nda_hi hindra pumbabi nixi nubya ni pa nzantho.

Ya 'bai gá za faditho po yá fruta
(Lc. 6:43-45)

33 'Nara hoga 'bai gá za unga ya hoga fruta, ha 'nara ts'o 'bai gá za unga ya ts'o fruta. Hangué njabú da za gui padihú nda'a ra hoga 'bai gá za y nda'a hingrá hoga 'bai gá za.

34 Nu'ahú xi gyá ts'o'múihú gui njahú ngu ya qu'eñá tsate. ¿Hanja da za gui mañhú ya hoga noya 'bú gui beñhú ya ts'omfeni? Ngue'a nú'a guí beñhú ja ri mfenihú go gue'a guí mañhú nehe.

35 Nu'a tó'o benga ya hoga mfeni mąnga ya hoga noya, ha nu'a tó'o benga ya ts'omfeni mąnga ya ts'onoya.

36 Nuga dí xi'ahú gue gatho nú'a te gui mañhú ne hingui jamasuhú, pɛ'tsi te gui thadhú nura pa'a ma da thap'ahú nguenda.

37 Ngue'a Ajuá go gue'a ma da hñap'ahú nguenda de gatho nú'a guí mañhú, ne ja ma da hnequini tengu ri hñojá'ihú ne tengu ri nts'o'múihú.

*Ya ts'oja'i adi 'nara nt'udi
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)*

38 Nepú 'raya xahnate de ra ley ne ya fariseo mi 'búhni bi 'ñembabi ra Jesu:

—Xahnate, dí nehe gui 'ñutcahe 'raya nt'udi pa ga pahe ua xi majuani go xpá meñ'a'i Ajuá.

39 Nu'bú ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Nu'ahú gyá ts'oja'ihú ne gyá 'ñagamfrihú hangue guí adihú 'nara nt'udi gui hyanthú pa gui camfrihú. Pe nuga, hinga ma ga u't'a'ihú ni 'nara nt'udi. Hɔnse nda'a da t'u't'ahú, nú'a ra nt'udi de ra Joná rá 'mehni Ajuá.

40 Nu'á bi 'yo hñu pa ne hñu xuui mbo rá múi 'nara dąnga huá. Njabú nehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da 'múí hñu pa ne hñu xuui mbo ra hai.

41 Ha 'mɛfa bi ma ra Joná bá zofu ya ja'i de ra hnini Ninive, ha nu'ú 'bestho bi ntsø'mi de yá ts'oqui. Ha nubýá 'búcuá 'na to'o ma'na xi ja rá nsu que ra Joná, pe nu'ahú hinxcá camfrihú. Hangué ja rá ngats'i ra pa ma xi da ñap'a'ihú ya me Ninive,

ngue'a masque xcá hyanduabihú rá ts'edi Ajuá pe hinxcá camfrihú.

42 Nehe nú'a ra 'behñá mrá nda de ra hai Arabia mi 'yøde gue ra Salomó xi mi ja ndunthi rá mfađi. Nú'á bá ehe bi c'a'tsi'a masque xi nts'edi mi yabú rá hai, pa da 'yøde nú'a mi mañ'a. Pe nubýá 'búcuá 'na to'o ma'na xi ja rá nsu que ra Salomó, pe nu'ahú hinxcá camfrihú. Hangué ja rá ngats'i ra pa ma da ñap'ahú nú'a ra 'behñá'a ngue'a masque xcá hyanduabihú rá ts'edi Ajuá pe hinxcá camfrihú.

*Ra Jesu bi ma 'nara 'bede de ra
ts'ondahi bi mengui
(Lc. 11:24-26)*

43 Nepú ra Jesu bi 'ñena:

—Nu'bú 'nara ts'ondahi da bɔnga de ja 'nara ja'i, nura ts'ondahi'a 'yo haburaza ja ya mbonthi honi hmaha habú da 'múí, pe hingui tsadi. Nu'bú ma da mansɛ'a ne da 'ñena:

44 “Pøde ma ga pengui habú dá pøni pa ja ga yopa 'búhni.” Ha nu stí mengui'a da zudi nú'a ra 'ñøhø ne guet'atho rá mfeni ngu bi zogui ra ts'ondahi, nu'bú nja ngu 'nara ngu xa 'bast'i ne xá nt'axi pe hinto 'búí.

45 Nu'bú nú'a ra ts'ondahi'a da ma da tsi má yoto ya ts'ondahi nú'a ma'na xi strá nts'o que gue'a, nepú da yut'a ja nú'a ra 'ñøhø nú'a mi guet'atho rá mfeni. Nu'bú nu'á ma'na strá nts'o rá mfeni que rá múđi. Hangué nú'ahú gyá ts'oja'ihú ma gui njahúbú nehe 'bú hingui ñobrihú.

*Rá naną ne yá cu ra Jesu
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)*

46 Y de mi utuate ra Jesu, bi zøhø rá naną ne yá cu mi 'bai møte ra ngu habú mi utuate'a ne mi ne da ñaui'a.

47 Nu'bú 'nara ja'i bi 'ñemba ra Jesu: —'Bacua møte ri naną co ri cu hoñ'i gui ñaui 'na.

48 Pe nura Jesu bi datuabi nú'a to'o bi xipabi njabú ne bi 'ñembi:

—¿To'o ma nanąga, ne to'o ma cuga?

49 Nepú co rá 'ye bi 'ñudi yá nxadi ne bi 'ñena:

—Nuya go guehya ma nana ne ma cu.

⁵⁰ Nu'a t'ó'o ø'tua rá paha ma Dada bí 'bui mahets'i, go gue'a ma cu ne ma nju ne ma nana.

13

Ra 'bede de ra mot'i (Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Nepu ra pa'a ra Jesu bi bøni de nú'a ra ngu habu mi 'bui, ne bi ma bá hudi ja ra ñanga ndehe.

² Nepu bi ma ndunthi ya ja'i bá c'a'tsi'a, nu'bú nu'á bi bøxa ja 'nara motsa ne ja bi hñudini, ne gatho ya ja'i bi gohini ja ra ñanga ndehe.

³ Nepu bi metuabi'u 'raya 'bede pa bi 'ñutuabi. Nurá mudi ra 'bede bi mede, bi ma de 'nara mot'i ne bi 'ñena: —'Nara mot'i bi ma da mpot'a ja rá huahi.

⁴ Y nu mi mudi bi mpot'i, bi dagui 'raya zi nda ja ra 'ñu. Y nuya nda'u bi zi ya ts'int's'u.

⁵ Y nu ma'ra ya nda bi dagui ja ya 'bodo habu mi otho ndunthi ra hai, y nuya nda'u 'bestho bi fòts'e ngue'a hinxamá pidi ra hai.

⁶ Y nu mi pat'a ra hyadi bi huixqui ne bi 'yot'i ngue'a mi otho yá 'yu.

⁷ Nu ma'ra ya nda bi dagui mbo ja ya 'mini, ne mi te ya 'mini bi xumi ne bi hyo nú'a xqui 'bot'i.

⁸ Ha nu ma'ra ya nda bi dagui ja ra hoga hai, y nú'u ya nda'u xi bi c'onts'i xá hño ne bi hogui, 'raya 'bai bi unga 'na nthebe ya nda, nu ma'ra ya 'bai bi unga hñu'rate, ha nu ma'ra ya 'bai bi unga 'natema'ret'a ya nda.

⁹ Nu'a t'ó'o pe'tsa ra paha da 'yøde nuya ya noya dí ma, dá 'yøde.

Hanja ra Jesu bi zofo ya ja'i dega 'bede

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Nepu yá nxadi bi joni habu mi hudi ra Jesu pa bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí zofo ya ja'i njabu co nú'u ya 'bede?

¹¹ Ra Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi: —Nuga dí mangu njabu ngue'a nuyá hingu tsa da zo yá mfeni nú'a

dí ma de hanja ri nda Ajuá, nú'a hinxqui fadi ma'met'o. Ngue'a nuyá hinxa t'umba ra mfadi pa da badi, pe nu'ahu ha, xa t'a'ahu ra mfadi pa gui pahu.

¹² Y nu'ahu ma'na ma gui pahu ngue'a xa t'a'ahu ra mfadi, nja ngu xa hma gue nu'a t'ó'o jababi, ma'na ma da me'tsi, ha nu'a t'ó'o othobi, ma da thacuabi nú'a ts'u pe'tsi.

¹³ Nuyá dí petuabi njabu ngue'a ja yá thandi pe hingu handi, ja yá nt'øde pe hingu øde, ne ja yá mfeni pe hinte yá fadi.

¹⁴ Hangue bi njabu ngu nú'a xqui mangu ra badi Isaía maya'bu ne bi 'ñena:

Ma gui 'yødehu pe hinda zo ri mfenihu.

Ma gui hyanthu pe hingu ma gui padihu te rí bøni nú'a guí hanthu.

¹⁵ Ngue'a xi xa megui ri mfenihu, ne hinguí ne gui hñuxhu nt'øde nú'a guí ødehu,

ne hinguí ne gui pahu nú'a guí hanthu.

Nu'ahu hinguí ne gui hanthu,

nixi gui 'yødehu,

nixi gui pahu,

ngue'a hinguí ne gui ntsø'mhu pa ga pun'a ri ts'oquihu.

Nuna guehna bi mangu ra badi Isaía de ya 'ñagamfri ja'i.

¹⁶ Pe nu'ahu xa jap'ahu Ajuá, ngue'a xcá hyanthu co ri thandihu, ne xcá 'yøhu co ri nt'ødehu.

¹⁷ Xi majuaní dí xi'ahu gue ndunthi yá 'mehni Ajuá nú'u mi 'bui maya'bu ne ma'ra ya hoja'i mi nehma'u xa hyandi ngu nú'a guí hanthabya, pe himbi za bi hyandi'u. Ne mi nehma da 'yøde nuya ya noya guí ødehabya, pe himbi za bi 'yøde'u.

Ra Jesu bi ma te rí bonga nura 'bede de ra mot'i

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

¹⁸ Nubyá 'yøhu xá hño te rí bonga nú'a ra 'bede stá xi'ahu de ra mot'i.

¹⁹ Nu'u ya nda bi dagui ja ra 'ñu go gue'u ngu nú'u to'o bi 'yøde ra noya de hanja ri nda Ajuá ne himbi zo yá

mfeni. Nu'bu bi yut'a ra ts'ondahi ja yá mfeni pa bi pu'tua gatho nú'a xqui bahma'ua.

²⁰ Nu'ua ya nda bi dagui ja ra 'bodo go gue'ua ngu nú'ua to'o bi 'yøde ra maça noya ne 'bestho bi gamfria co 'nara johya,

²¹ pe hinxqui zε yá jamfri, hangue nu mi tho ya ts'othogui ne ya nt'utsate po rá ngue ra maça noya, nu'ú 'bestho bi 'uegue.

²² Nu'ua ya nda bi dagui ja ya 'mini go gue'ua ngu nú'ua to'o bi 'yøde ra maça noya pe 'bestho bi 'be yá jamfri ne bi 'uegue ngue'a nsøctho mi oda yá mfeni ra boja ne ma'ra ya t'øt'e de ra ximhai.

²³ Pe nu'ua ya nda bi dagui ja ra hoga hai go gue'ua ngu nú'ua to'o bi 'yøde ra maça noya ne bi zo yá mfeni, ne xi bi zedi yá jamfri. Nu'bu go gue'ua xi bi unga ra sofo nja ngu ya nda, 'ra bi unga 'na nthebe, ha nu ma'ra bi unga hñu'rate, ha nu ma'ra bi unga 'natema'ret'a.

Ra 'bede de ya ts'ondapo ja ra huahi dega trigo

²⁴ Nepu ra Jesu bi metuabi'ua ma'na ra 'bede ne bi 'ñembi:

—Nurá hmanda ra Nda de mahets'i nja ngu 'nara mot'i bi mot'a ra trigo ja rá huahi.

²⁵ Pe nu mi 'ñaha yá mēfi, bi zø 'nará ncontra'a ne bi mo'tua 'raya ts'ondapo ja rá huahi. Nepu de gue'a 'bestho bi ma.

²⁶ Ha nu mi føxa ra trigo, nehe bi føxa ya ts'ondapo.

²⁷ Nepu ya 'bego bi ma bá ambabi ra mehuahi ne bi 'ñembi: “Ndada, ¿ha gue hingo ra trigo gá pot'a ja ri huahi? ¿Hanja go bi c'onts'a nehe 'raya ts'ondapo?”

²⁸ Nu'bu ra mehuahi bi datuabi yá 'bego bi 'ñembabi: “Zai 'nama ncontra to'o bi mot'a nú'ua ya ts'ondapo.” Nu'bu ya 'bego bi 'ñemba ra mehuahi: “¿Ha guí ne ga ma ga c'ua'tshe nú'ua ya ts'ondapo?”

²⁹ Nu'bu bi dadi ra mehuahi bi 'ñena: “Hina, oxqui ma gui c'ua'tshu ya ts'ondapo, ngue'a nu'bu gui c'ua'tshu

ya ts'ondapo, ¿xi'bu gui c'ua'tshu nehe ra trigo?

³⁰ Hophu da te mahyεgui, cabo gue nú'a ra pa de ra sofo ga 'be pa ya sofo da hyets'i 'met'o nú'ua ya ts'ondapo, ne da du'ti pa da tsat'i, ha nura trigo da munts'i pa da mē'tsa ja ra troha.”

Ra 'bede de ra nda gá mostasa (Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

³¹ Nepu ra Jesu bi metuabi'ua ma'na ra 'bede ne bi 'ñembi:

—Rá hmanda Ajuá mahets'i nja ngu 'nara nda dega mostasa nú'a bi mot'a 'nara ja'i ja rá huahi.

³² Nú'a ra nda'a ma'na xi ra zi lotsi de gatho ma'ra yá nda ya ndapo, pe nu sta nte'a, ma'na ra dangui de gatho ma'ra ya ndapo, ne da nte xi ra dangui ngu 'nara 'bai gá za, y asta ja da hyocni yá 'bafi ya ts'int's'ua.

Ra 'bede de ra nzoi (Lc. 13:20-21)

³³ Nepu bi xipa ma'na ra 'bede bi 'ñembi:

—Nurá hmanda Ajuá mahets'i nja ngu 'nara 'behña bi hyoca ra thuhme ne bi 'yents'ua ra nzoi nú'a ri japi da nets'i ra thuhme, ne mi ngu 'nate kilo ra arina bi mant'i, ne masque 'na zi tūqui bi japi, pe bi nets'i gatho.

Ra Jesu bi zofo ya ja'i dega 'bede (Mr. 4:33-34)

³⁴ Gatho nú'a mi xipa ya ja'i ra Jesu bi xipabi dega 'bede.

³⁵ Hangue bi njabu ngu nú'a xqui manga 'nará 'mehni Ajuá maya'bu bi 'ñena:

Ma ga petuabi 'raya 'bede ya ja'i, pa ga utuabi nú'a hinto xa badi desde bi mudi ra ximhai.

Ra Jesu bi ma te ri bonga ra 'bede de ya ts'ondapo ja ra huahi dega trigo

³⁶ Nepu ra Jesu bi 'ñedi ya ja'i pa da ma ja yá ngu, y nehe'a bi ma ja nú'a ra ngu habu mi 'bui. Nepu yá nxadi bi ma bá tsudi ne bi 'ñembabi:

—Xi da xicje xá hño te ri bonga nú'a ra 'bede de ya ts'ondapo bi føxa ja ra huahi.

³⁷ Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ua:

—Nú'a ra mehuahi bi mot'a ra trigo ja rá huahi go gue'a Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

³⁸ Ha nura huahi go gue'a ra ximhai, ha nura trigo go gue'u nú'u 'bui ja rá hmanda Ajuá, ha nuya ts'ondapo go gue'u nú'u øtua rá hmanda ra ts'ondahi.

³⁹ Nura ncontra to'o bi mot'a ya ts'ondapo go gue'a ra ts'ondahi. Ha nura pa de ra sofo go gue'a rá ngats'i ra ximhai, ha nu'u ya xofo go yá enxε Ajuá.

⁴⁰ Nja ngu ya xofo da 'ueca ya ts'ondapo pa da tsat'i, njabu nehe ja rá ngats'i ra ximhai ya enxε da 'ueca nú'u ya ja'i øtua rá hmanda ra ts'ondahi.

⁴¹ Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da mehna yá enxε pa da 'ueca gatho ya 'yøt'ats'oqui ne gatho ya ts'o'mui gá ja'i pa hinda yut'a mahets'i.

⁴² Nu'ú ma da t'equa pa da thøt'a ja ra tsibi nú'a ma da nzø pa nzantho, y nuni ja di zohmani ne ja di gushmani yá ts'i.

⁴³ Nepu nu'u tó'o 'yo xá hño ja rá thandi Ajuá ma da yot'i'u ngu 'nara danga ñot'i nuni mahets'i habu bí manda'a. Nu'a tó'o pe'tsa ra paha da 'yøde nuya ya noya dí ma, dá 'yøde.

Ra 'bede de ra boja t'agui

⁴⁴ Rá hmanda ra Nda de mahets'i nja ngu ra boja xa t'agui mbo ja ra hai, y nura boja'a bi dini 'nara ja'i ne bi yopa go'mithoni ma'na'qui. Nu'bú nu'á co ra johya bi dama pa gatho nú'a te mi pe'tsi pa da danga nú'a ra hai habu xqui dinga ra boja.

Ra 'bede de 'nara perhla xi di muui ndunthi

⁴⁵ Nehe rá hmanda ra Nda de mahets'i nja ngu 'nara duqui nú'a mi tuca ya hoga t'axa do yá thuhu ya perhla.

⁴⁶ Nu mi zudi 'nara hoga perhla xi mi muui ndunthi, nu'bú nu'á bi dama pa gatho nú'a te mi pe'tsi pa bi danga nú'a ra perhla'a.

Ra 'bede de ya hua ja ra xit'a

⁴⁷ Nehe rá hmanda ra Nda de mahets'i nja ngu 'nara xit'a bi t'ent'a ja ra ndehe ne bi gu 'rama'na'ño ya hua.

⁴⁸ Y nu mi ñuts'i ra xit'a, ya mehua bi hñai pa ja ra ñanthe. Ne bi hñudi'u pa bi huahna ya hoga hua pa bi yut'a ja ra 'bøts'e; ha nu'u himyá hoga hua bi føtbu.

⁴⁹ Ma da njabu nehe ja rá ngats'i ra ximhai, ma da 'ñehe ya enxε pa da 'ueca ya ts'o'mui de ja ya hoja'i.

⁵⁰ Ne nú'u ya ts'o'mui ma da thøt'a ja ra tsibi nú'a ma da nzø pa nzantho, y nuni ja di zohmani ne ja di gushmani yá ts'i.

Ya ndaxjua t'øt'e ne ya 'ra'yo t'øt'e

⁵¹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—¿Ha gue xa zo ri mfenihu gatho nú'a stá xi'ahu?

Nu'bú nu'ú bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Haha, ma zi Hmu'ihe.

⁵² Nu'bú nu'á bi 'ñembabi'u:

—Xá hño 'bu. Nubyá da za gui 'ñudihu hingue hønse nú'a bi manga ra Moise ne ma'ra yá 'mehni Ajuá, pe nehe da za gui 'ñudihu ma 'ra'yo nt'utuate dí u't'a'ihu de hanja ri nda Ajuá, gui njahu ngu 'nara dada de 'nara ngu jauqui nura ora honi gatho nú'a te xa me'tsa maya'bu ne ja guehya.

Ra Jesu mi 'bahni Nasare

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Ha nu mi uadi ra Jesu bi manga nuya ya zi 'bede, bi ma de guehni.

⁵⁴ Ne bi ma pa ja rá hai'a, y de mi 'bahni mi pa ja ra nija de guehni pa mi xahna ya ja'i. Y nu'ú xi bi 'yø ne bi 'ñena:

—¿Habu xuá paði nú'a ra mfaði pahni? ¿Ne há xqui bahni 'bu nuya ya danga nt'udi øt'e?

⁵⁵ ¿Ha gue hingo guehni rá t'u nú'a ra yaxi? ¿Ha gue hingo guehni rá t'u ra Maria? ¿Ha gue hingo guehni rá cu ra Cobo ne ra Jose, ne ra Simu ne ra Juda?

⁵⁶ ¿Ha gue hingyá menguua yá nju nehe? ¿Habu xuá badini gatho nú'a ma ne gatho nú'a øt'e?

⁵⁷ Y ya ja'i de guehni mi pø yá cue con gue'a ne himbi ne bi gamfri. Hangué nura Jesu bi 'ñembabi'ú:

—'Nará 'mehni Ajuá habaraza ri 'yo ri hnumansu, pe ja rá haise hina, nixi ja rá ngu.

⁵⁸ Hangué ra Jesu himbi 'yøt'a ndunthi ya danga nt'udi de guehni ngue'a ya ja'i himbi ne bi gamfri.

14

Ra Xuua Xi'tsate bi thecua rá ñaxu
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Ha nuya pa'ú ra nda Erode bi 'yøde de gatho nú'a te mi øt'a ra Jesu.

² Ne bi 'ñembabi yá mfats'i:

—Nura 'ñøhø'a go gue'a ra Xuua Xi'tsate xa yopa nte, hangué pε'tsa ra ts'edi pa da 'yøt'a nuya ya nt'udi.

³ Ra Erode bi benga njabu ngue'a 'na'qui bi gu ra Xuua bi du'ti ne bi got'a fadi ngue'a ra Xuua mi hacua hmaha ra Erode gue hinda zimba rá 'behña rá cu nú'a rá thuhu ra Lipe, ha nura 'behña rá thuhu ra Erodía.

⁴ Ngue'a ra Xuua xqui 'ñemba ra Erode:

—Hindí 'ñepi gui 'buhui ra Erodía.

⁵ Hangué ra Erode bi bø rá cue ne mi nehma da hyo ra Xuua, pe himbi za bi hyo'a ngue'a mi tsu ya ja'i ngue'a mi camfri'ú gue ra Xuua go 'nara hoga badi.

⁶ Pe 'na'qui bi t'umba rá pa ra Erode, ne nurá t'ixu ra Erodía bi nei ja yá thandi gatho nú'ú mi 'buhni, y ra Erode xi bi hopa rá hnei.

⁷ Hangué bi ñatuabi da umbabi gatho nú'a go da 'yadi.

⁸ Nu'bú nú'a ra nxutsi bi 'ñembabi ra Erode:

—Dí ne gui 'racagui rá ñaxu ra Xuua Xi'tsate ja 'nara manza.

Gue'a bi 'yadi'a ngue'a njabu ya xqui xipabi rá ñana nú'a ra nxutsi.

⁹ Nu'bú ra Erode xi bi du rá mui, pe himbi za bi gømbi ngue'a njabu xqui ñatuabi ne xqui 'yøde nú'ú mi huhuini ja ra mexa.

¹⁰ Nu'bú bi manda da thecua rá ñaxu ra Xuua nú'a mi jot'a fadi.

¹¹ Nepu bá tha ra ñaxu ja 'nara manza pa bi t'umbabi nú'a ra nxutsi, ne nu'á bi hña'tsuabi rá ñana.

¹² Nepu yá nxadi ra Xuua bi ma ja ra fadi habu mi jot'i hmaha'a pa bi du'tsuabi rá ngøqu'ei pa bi ma bá agui. Nepu bi ma'ú bá xipa ra Jesu.

Ra Jesu bi 'uinga thogui cut'a 'moya ja'i

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Ha nu mi 'yøde ra Jesu de nú'a xqui nja, nu'á bi bøxa ja 'nara motsa bi 'ranga ja ra ndehe pa gá ma ja 'nara mbonthe habu mi jo'o ra ja'i. Pe ya ja'i bi 'yøde gue xqui ma ra Jesu, hangué nu'ú bi ma 'ñoua desde ja ya hnini pa bi ma bá c'a'tsi'a.

¹⁴ Ha mi zønga ja ra mbonthe ra Jesu bi hyanda xica ja'i ya mi 'buhni, hangué nu'á bi huequi'ú ne bi 'yøthe gatho nú'ú mi hñeni.

¹⁵ Y nu mi nde bi joni yá nxadi ra Jesu habu mi 'bai'a ne bi 'ñembabi:

—Pehna nuyú ya ja'i da ma ja ya hnini pa da dai te da zi, ngue'a nuua habu dí 'buhú go ra mbonthe, ¿te ga umfu da ziyú? ne ya 'yo rí nde nehe.

¹⁶ Nu'bú ra Jesu bi datuabi'ú ne bi 'ñembi:

—Hingo mahyoni ga pehni da dai te da ziyú. Go da umfu te da zi.

¹⁷ Nu'bú nuya nxadi bi dadi ne bi 'ñena:

—Hønsε cut'a ya thuhme ne yoho ya huá dí hahe, hinda uadi pa gathoyú.

¹⁸ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembi'ú:

—Bá hancahua.

¹⁹ Nepu bi japabi ya ja'i da hñudi ja ya zi 'bot'ei. Ne mri hña nú'ú cut'a ya thuhme ne nú'ú yoho ya hua, bi nøts'e pa mahets'i bi 'yapabi Ajuá da japi. Ne bi hyeca ya thuhme, ne bi umba yá nxadi pa bi hyecua ya ja'i.

²⁰ Gatho ya ja'i bi ñuni ne bi niña'ú. Y gatho nuya zi xeni bi bongui bi hmunts'i ne bi ñuxa 'ret'amayoho ya 'bøts'e.

²¹ Mi ngu cut'a 'mo ya 'ñøhø nú'ú bi ñuni, y nuya 'behña ne ya batsi himbi ma 'mede.

Ra Jesu bi 'ño maña ra ndehe
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Nepu ra Jesu bi 'bepa yá nxadi da yut'a ja ra motsa pa da 'met'o'u pa ri'nandi, ha nu'á bi gohni pa bi 'ñedi ya ja'i.

²³ Y nu mi uadi bi 'ñehui ya ja'i bi bøxa ja ra t'øhø pa bá apabi Ajuá 'nambuse. Y ya bi nxuui mi 'buhnitho sehe'a.

²⁴ Ha nura motsa habu mi pa yá nxadi ya mi pa madetho ra ndehe, ne xi mi fet'a nts'edi ra bunthi ja ra ndehe, ne mi ne da mpants'i'u.

²⁵ Ne himi hats'itho ra Jesu mi 'yo maña ja ra dehe pa bi ma bá tsadi yá nxadi.

²⁶ Ne nu mi hyanda ya nxadi ra Jesu mi 'yo maña ja ra dehe, nu'ú xi bi ntsu ne bi 'ñena:

—¡Ay! ¡Ndi hyanthu 'nara pite!

²⁷ Pe ra Jesu 'bestho bi 'ñembabi'u:

—Oguí tsuh, go guecagui.

²⁸ Nu'bú ra Pedro bi dadi ne bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'i, nu'bu xi go gue'a'i, 'bepcagui ga 'yo maña ja ra dehe pa ga mabu habu guí 'yo.

²⁹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Bá ehe 'bu.

Ra Pedro bi gai de ra motsa ne bi mudi bi 'ño maña ja ra dehe pa bi ma hmaha habu mi 'yo ra Jesu.

³⁰ Pe nu mi hyanda ra bunthi bi ntsu, nepu bi mudi bi yui ja ra dehe, nu'bú bi mafi ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, faxcagui pa hinga jat'i.

³¹ Nu'bú ra Jesu 'bestho bi mipa rá 'ye ne bi 'ñembabi:

—Xi ts'utho ri jamfri. ¿Pa te gá ntsu?

³² Nepu nu'ú bi bøxa ja ra motsa ne 'bestho bi tsaya ra bunthi.

³³ Ne de ya mi 'bui mbo ra motsa, ya nxadi bi nsunda ra Jesu, bi ndandiñahmu ne bi 'ñena'u:

—Xi majuani go gue'i rá T'u'i Ajuá.

Ra Jesu bi 'yøthe ya da'thi nuni
Genesare
(Mr. 6:53-56)

³⁴ Nepu bi zøñ'u ja ra hai Genesare ri'nandi de ra ndehe.

³⁵ Ha nu mi hyanda ya mengu de guehni gue bi zønga ra Jesu ja yá hai'u, nu'bú nu'ú bi dama xanga ra noya pa bi sipa gatho ya ja'i de nú'a ra hai'a. Nepu bá ts'impabi ra Jesu ndunthi ya da'thi.

³⁶ Ne nuya da'thi mi adi hønse qué da danbabi rá he, y gatho nú'u to'o bi 'yøt'a njabu 'bestho bi ñani.

15

Hanja gra nts'oca ya ja'i
(Mr. 7:1-23)

¹ Nu'bú 'raya xahnate de ra ley ne 'raya fariseo xqui 'ñehe de Jerusale pa da c'a'tsa ra Jesu, ne bi 'yambabi 'nara nt'ani bi 'ñembi:

² —¿Hanja nuyu ri nxadi hingui øt'e ngu mi øt'a ndu ma xitahu? Ngue'a nuyá hingui xu'ye 'met'o pa da ñuni.

³ Y ra Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi:
—Nequi ma ga an'ahu 'nara nt'ani.

¿Hanja go guí øthu nú'u ri nzaihu ne hingo guí øtuabihu yá hmanda Ajuá?

⁴ Ngue'a Ajuá bi manda njaua ne bi 'ñena: “Umba ra t'equ'ei ri dada ne ri nana ne su'u.” Nehe bi 'ñena: “Nu'a tó'o da zanga rá dada ne rá nana, nu'á pe'tsi da du.”

⁵ Pe nu'ahú guí eñhu gue xá hño to'o da 'ñemba rá dada o rá nana: “Ya hinda za ga fax'a'i, ngue'a nú'a ma stá 'ra'ahma, ya stá ña'tuabi Ajuá ga umbi.”

⁶ Hangué guí eñhu gue njabu hinguá hyoni da jamasu rá dada o rá nana 'na. Hangué hinguí øthu nú'a ri manda Ajuá, go guí øt'asehu nú'a go ri nzaihu.

⁷ Nu'ahu xi gyá yohmihu. Hangué majuani nú'a xqui manga ra badi Isaia de gue'ahu ne bi 'ñena:

⁸ Nuna ra hnina ri xøcambenigui dega netho,
pe nuyá mfeni go bí 'yo yabu de guequi.

⁹ Hinte ri muui yá søcambeni nú'a øt'e, ngue'a nu'u yá nt'utuante udi'u go de yá mfenise, ne mañ'u gue go stá utua'u.

¹⁰ Nepu ra Jesu bi zofo ra hmuntsja'i ne bi 'ñembi:

—Hñuxh_u nt'øde xá hño ne dá zo ri mfenih_u nú'a ma ga xi'ah_u:

¹¹ Hingue co nú'a te cut'a ja rá ne ra ja'i ri nts'oqui, pe co nú'a te pønga ja rá ne, con gue'a ha, ri nts'oqui.

¹² 'Mefa yá nxadi bi joni hab_u mi 'bai ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue hinguí paði gue xi bi bø yá cuε ya fariseo co nuya noya gá ma?

¹³ Pe ra Jesu bi dañuabi yá nxadi ne bi 'ñembi:

—Gatho nú'u ya ndapo hingo bi mot'a numa Dada bí 'bui mahets'i, ma dra c'u'tsi.

¹⁴ Hyεh_u ya fariseo dí 'yob_u co yá ngoda, nu'ú ri zi yá migodau. Nu'b_u 'nara goda da gahna rá migodau, da ma ri yoho'u da zoui mahyεgui ja ra o'tsi.

¹⁵ Ra Pedro bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Xicje te rí bønga nú'a ra 'bede gá ma de hanja ri nts'oca 'na.

¹⁶ Ra Jesu bi daði bi 'ñembi:

—¿Ha gue ni gue'ah_u hinguí tsoda ri mfenih_u?

¹⁷ ¿Ha hinguí pañ_u gue gatho nú'a guí tsih_u rí ma ja ri mañ_u ne thogu-itho?

¹⁸ Pe nu'b_u guí beñ_u ya ts'omfeni, go gue'u da bønga ja ri neh_u, y nú'a go gue'a da ja'ah_u guí nts'oquih_u.

¹⁹ Ngue'a ja yá ne ya ja'i ja guehni pønga yá ts'omfeni, ngu ra nthote, ra nzinga medinthati, ra nt'eja'i, ra mfe, ra nt'e'tsate, ra nts'ante.

²⁰ Gatho nuyá ha, go guehya ri japi da nts'oca ra ja'i. Pe nu'a tó'o hinguí xε'yε 'met'o pa da ñuni, hingo gue'a 'nara ts'oqui øt'e.

'Nara 'behña himrá me Israel bi gamfri ra Jesu

(Mr. 7:24-30)

²¹ Nep_u ra Jesu bi ma de guehni pa ja ra hañ guetb_u ra hnini Tiro ne Sidó.

²² Ne ja bá nthεuini 'nara 'behña mrá me Canaán y himrá me Israel. Mi mafi ne mi ena:

—Huegagui nú'i Ndada, rá T'u'i ra nda Davi. 'Nama t'ixu pε'tsa 'nara ts'ondahi ne xi nts'edi.

²³ Pe ra Jesu hinte bi daði. Nu'bú ya nxadi bi joni hab_u mi 'bai ra Jesu ne bi bantebi bi 'ñembi:

—Pεhni dá ma, ngue'a xi mafiu møte ja ma xathahe.

²⁴ Ra Jesu bi daði ne bi 'ñembi'u:

—Nuga xpá 'bεncagui hønse pa ga munts'a ya me Israel nja ngu ya zi dεti xa 'mεdi.

²⁵ Nep_u nú'a ra zi 'behña bi ndandiñahmu ja yá ua ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Faxcagui, Ndada.

²⁶ Nu'bú ra Jesu bi dañuabi bi 'ñembi: —Hindí 'ñepi da thamba yá thuhme ya batsi pa go da t'umba ya tsat'yo.

²⁷ Nu'bú ra 'behña bi daði ne bi 'ñena:

—Majuani guí ma, Ndada, pe nuya tsat'yo tsi ya xεca thuhme nú'u tagui de ja yá mexa yá hmu.

²⁸ Nu'bú ra Jesu bi daði ne bi 'ñembi:

—Nu'i naná, xi ra dangui ri jamfri, dá njab_u ngu nú'a xcá 'yadi.

Nu'bú nurá t'ixu nura 'behña'a 'bestho bi ñani nura ora'a.

Ra Jesu bi 'yøthe ndunthi ya da'thi

²⁹ Ra Jesu bi ma de guehni ne bi zøni ja rá ñani ra ndehe Galilea. De guehni bi bøxa maña ra t'øhø ne ja bá hudini'a.

³⁰ Y bi mani ndunthi ya ja'i mi zi ya doua, ya do'yε, ya goda, ya gone, ne ndunthi ma'ra ya da'thi. Gatho'u bi t'egui ja rá ua ra Jesu ne nu'a bi 'yøthe'u.

³¹ Hangué nura hmuntsja'i mi 'bahni xi bi 'yø nu mi 'yøde bi ña ya gone, ne mi hyandi bi nxøgue yá 'yε ya do'yε, ne bi 'ño ya doua, y ya goda bi hyandi. Hangué ra hmuntsja'i bi xøcambeni Ajuá nú'a xøcambeni ya me Israel.

Ra Jesu bi 'uinga thogui goho 'mo ya ja'i

(Mr. 8:1-10)

³² Nep_u ra Jesu bi zohna yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Xi drí hueca nuy_u ya ja'i ngue'a pε'tsa hñu pa drí 'ñoh_u ha hinte xa ziy_u. Hindí ne da may_u co ra thuhu, ngue'a xi'b_u da uent'a má 'ñu.

³³ Nepu yá nxadi bi 'ñemba ra Jesu:
—Xi nuua ja ra mbonthi ¿habu ga tsuhua ra thuhme pa ga 'uiñhu gatho nuyá ya ja'i xi ri ndunthi?

³⁴ Nu'bú ra Jesu bi 'yambabi'á ne bi 'ñembi:

—¿Hangu ya thuhme guí pε'tshu?

Nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Hønda yoto ya thuhme dí pε'tshe ne 'raya t'uhua.

³⁵ Nu'bú ra Jesu bi japa ya ja'i da hñudi.

³⁶ Ne mri hñá nú'á yoto ya thuhme ne nú'á ya t'uhua, nepu bi umba njamadi Ajua, nepu bi heque bi umba yá nxadi pa da hycua ya ja'i.

³⁷ Gatho bi ñuni ne bi ñña, y gatho nuya xeni bi bongui bi hmunts'i ne bi ñuxa yoto ya 'bøts'e.

³⁸ Mi ngu goho 'mo ya 'ñøhø nú'á bi ñuni, y nuya 'behña ne ya batsi himbi ma 'mede.

³⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñehui ya ja'i, ne bi bøxa ja ra motsa pa bi ma ja ra hai Magdala.

16

Ya fariseo ne ya saduceo mi adi da t'utua 'nara dangá nt'udi

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Ya fariseo ne ya saduceo bi ma'á bá honga ra Jesu pa da xaxi. Ha nu mi zudi bi xipabi da 'ñutuabi 'nara nt'udi pa da gamfri'á ua xi xqui 'ñehe'á de mahets'i.

² Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembi'á:

—Nu'ahá 'bu guí hanthá xa thenga mahets'i dega nde, nu'bú guí eñhu: “Xudi ma da hñoga pa.”

³ Y nu'bu guí hanthá dega xudi xa thenga ya guui, nu'bú guí eñhu gue ma da nja ra bñthi 'ye. 'Nagyá yohmihá, ¿hanja go guí pa guí hyanthá mahets'i pa guí pahá te 'be ma da nja hyastho, y hanja hingo guí huxhu nguenda de ya nt'udi nú'á xqui 'ñehe de mahets'i pa guí pahá gue ra Nda de mahets'i ya xa zøhø?

⁴ Nu'ahá gyá ts'oja'ihá xcá 'ueguehu de Ajua, hangue guí adihá 'nara nt'udi guí hyanthá pa guí camfrihá.

Pe nuga hinga ma ga u't'a'ihá 'nara nt'udi ngu nú'á guí adihá. Nura nt'udi ma guí hyanthá, hønse de ra Joná rá 'mehni Ajua.

Ha nu mi uadi ra Jesu bi mangu njabá, nu'á bi 'uegue de gue'á ne bi ma de guehni.

Ra nzoi de ya fariseo

(Mr. 8:14-21)

⁵ Nepu ra Jesu ne yá nxadi bi 'raxa ja ra ndehe pa ri'nandi, y yá nxadi bi pumfri da hñats'i te da zi'á.

⁶ Ne ra Jesu bi 'ñembabi'á:

—Jamahá de yá nzoi ya fariseo ne ya saduceo.

⁷ Nu'bú nu'á bi 'ñémsé'á 'na ngu 'na:

—Nuní bi mangu njabá ngue'á hindá hahá ra thuhme pa ga tsihá.

⁸ Ha nura Jesu bi badi nú'á mi mañ'á ne bi 'ñembabi:

—Nu'ahá xi ts'utho ri jamfrihá.

¿Hanja guí tu ri mahá de nú'á te guí tsihá?

⁹ ¿Hanja hingo tso ri mfenihá nú'á dá xi'ahá? ¿Ha hinguí beñhu nú'á cat'a ya thuhme dá hecuabi nú'á cat'a 'mo ya 'ñøhø, ne hangu bi bongui xa?

¹⁰ Nehe ¿ha gue hinguí beñhu nú'á má yoto ya thuhme dá hecuabi nú'á má goho 'mo ya 'ñøhø, ne hangu bi bongui xa?

¹¹ ¿Hanja hingo bi zo ri mfenihá de ra nzoi dá xi'ahá? Hindá xi'ahá de ra thuhme ngu guí beñhu. Dá xi'ahá gue guí jamahá de yá nzoi ya fariseo ne ya saduceo.

¹² Nu'bú há, ja bi zo yá mfeni'á gue ra Jesu mi xipabi da jamas de yá nt'utuate ya fariseo ne ya saduceo, hingo mi xipabi de yá nzoi ya thuhme.

Ra Pedro bi ma gue ra Jesu go gue'á ra Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Mi zøngüi yá nxadi ja ra hai guetbá Cesarea de Filipino, ra Jesu bi 'yambabi'á bi 'ñembi:

—Xi ya ja'i ¿te ma de Nú'á To'o bi e bi Nja'i, to'o gue'á ena?

¹⁴ Nu'á bi dadi bi 'ñena:

—'Ra ena gue go gue'a'i grá Xuua Xi'tsate, ma'ra ena gue go gue'a'i grá

badi Elía, ha nu ma'ra ena gue go gue'a'i grá Jeremía o 'na de gue nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá.

15 Nepu bi yopa 'yambabi'u ma'na'qui ne bi 'ñembi:

—Xi'ahu, ¿to'o guí beñhu go gueque?

16 Ra Pedro bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'i go gue'a'i grá Cristo nú'i bá peñ'a'i Ajuá pa gui nda, ne go rá T'u'i Ajuá nú'a te.

17 Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'i Simu rá t'u'i ra Joná, xa jap'a'i ma Dada bí 'bui mahets'i, ngue'a go bi xi'asche'a to'ogui, hingo bi xi'a'i 'nara ja'i.

18 Nubyá dí xi'i gue grá Pedro, ne nuri thuhu rí bōni da 'ñena 'nara do. Ne nu'i guí nja ngu ra do habu ma ga hoca ma nija. Y numa nija ma'na ma da nja rá ts'edi que ra du.

19 Nu'i go ma ga hux'a'i ngu grá hñansoqui pa gui xocua ra gosthi to'o da yat'a ja rá hmanda Ajuá, pa njabu nu'a gui 'yot'a nuua ja ra ximhai, gue'a rí t'ot'e mahets'i, ne nu'a gui ma gue hinda t'ot'e nuua ja ra ximhai, gue'a hinda t'ot'e nehe nuni mahets'i.

20 Nu'bú nu'a bi hñu'mba ra hña yá nxadi gue hinda mañ'u gue go mi gue'a ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da nda.

Ra Jesu bi ma de rá du

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Desde gue'bu ra Jesu bi madi bi xipabi yá nxadi gue mi mahyoni da ma'a pa Jerusale nuni habu mi pe'tsi da sufri ja yá 'ye ya ndaxjua nda ne ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley. Nehe bi xip'u gue mi pe'tsi da du'a, pe rá hñupa mi pe'tsi te da yopa nte.

22 Nu'bú ra Pedro bi njūquiui ra Jesu 'nambu, ne bi madi bi zai ne bi 'ñembi:

—Hina, ma zi Hmu'i, Ajuá hinda ne gui thogui njabu.

23 Nu'bú ra Jesu bi mpunts'i ne bi 'ñemba ra Pedro:

—i'Uegue de gueque nu'i Satá! Ngue'a nu'i guí ne gui hñagagui ga ø'tua rá paha ma Dada. Nura mfeni

guí beni go yá meti ya ja'i, hingo rá meti Ajuá.

24 Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Nu'a tó'o ne da dengui pa dua nxadi, hingu tsa da 'yot'a rá paha sehe. Nú'a mahyoni da 'ñei pa da dengagui masque da tho ya nt'atsate ne ya 'betsa.

25 Ngue'a nu'a tó'o madi rá te ne hinda zeta ya nt'atsate, nú'a da 'bedi rá te pa nzantho, ha nu'a tó'o da zeta ya nt'atsate po rá ngueque, nu'a ma da zadi rá te pa nzantho.

26 ¿Ne te dí muui 'nara ja'i 'bu drá meti gatho nú'a te ja ja ra ximhai ne nu'a go da 'medi? Ngue'a ni 'na de nuya hño'u hinda za da pøhøbi rá te.

27 Nu'a Tó'o bi e bi Nja'i ma da yopa 'ñehe co rá nsunda rá Dada, ne ma da tsi yá enxε. Y nú'a ra pa'a ma da gu'tuabi 'na ngu 'na ngu tengu nú'a xa 'yot'e.

28 Xi majuani dí xi'ahu gue 'ra de gue'ahu hingu ma gui tuhū asta hingu hyanduahu rá nsunda ra Nda de mahets'i Nú'a bi e bi Nja'i.

17

Bi mpadi rá 'bai ra Jesu

(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Nurá 'rato ma pa ra Jesu bi zixa ra Pedro, ra Cobo, ne ra Xuua rá cu, ne bi ma ja 'nara t'øhø xá hñets'i pa da 'maseuini.

2 Nu'bú nu'ú bi hyanda ra Jesu bi mpadi, nurá hmi'a xi bi yot'i ngu ra hyadi y rá he xi xmá nt'axi ngu 'nara ñot'i.

3 Ne 'bestho ra ora'a ya nxadi bi hyandi bi zøhø ndu ra Moise ne ndu ra Elía nú'u myá 'mehni Ajuá ne bi ñaui ra Jesu.

4 Nu'bú ra Pedro bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, xi xá hño ga 'buhūua. 'Bu gui nehma, ga hoca hñu ya zi ja'tsi, 'na pa gue'e, 'na pa ra Moise, ha nu ma'na pa ra Elía.

5 Y de mi ña ra Pedro bi go'mi'u 'nara t'axaguui mri huexqui, y nu ja ra guui'a bi nt'øde 'nara noya bi 'ñena:

—Nuni go guehni ma hm̄aca T'ua, ne xi dí hopa rá 'm̄ui. 'Yødeh̄u nú'a da man̄i.

⁶ Y nu mi 'yøde ya nxadi nuna noyana xi bi ntsu, ne co ra ntsu bi dagui ma'm̄emfo.

⁷ Nu'bú ra Jesu bi joni pa bi dani'ua ne bi 'ñembi:

—Nanj̄u, uguí tsuh̄u.

⁸ Y nu mi ḡuxa yá da ya nxadi, ya h̄onse ra Jesu bi hyandi mi 'bahni seh̄e.

⁹ Ha nu mi gai'ua de ja ra t'øhø ra Jesu bi h̄nu'mba ra h̄ña yá nxadi bi 'ñembi:

—Oto ma gui xiph̄u de nú'a gá hyanth̄u bi nja, asta nú'a ra pa da yopa nte Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nu'bú h̄a, gue'b̄u gui mañ̄h̄u.

¹⁰ Nu'bú yá nxadi bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Hanja enga ya xahnate de ra ley gue 'm̄et'o ma da 'ñehe ra Elía ne 'm̄efa da 'ñehe Nú'a To'o ma da 'ñe da Nja'iuu?

¹¹ Nu'bú ra Jesu bi d̄adi:

—Xi majuani ra Elía ma da 'ñehe pa da hyocua yá mfeni ya ja'i.

¹² Pe nubyá dí xi'ah̄u gue ra Elía ya bi 'ñehe, pe himbi gamfri ya ja'i ua go mi gue'a, y nu'á bi 'yø'tuabi gatho nú'a go bi ne ya ja'i. Nehe ya ja'i ma da jab̄u Nú'a To'o bi e bi Nja'i, ngue'a nu'ú ma da 'yø'tuabi ra 'ñu'a.

¹³ Nu'bú ya nxadi bi b̄adi gue mi xipabi de ra Xuua Xi'tsate.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara basja'i mr̄anduseh̄e

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Nep̄u mi z̄onga ra Jesu co yá nxadi hab̄u mi 'b̄u ra hm̄untsja'i, bá ehe 'nara 'ñøhø bi ndandiñ̄ahmu hab̄u mi 'b̄u ra Jesu ne bi 'ñembi:

¹⁵ —Ndada, huega ma t'ua ngue'a ra nduseh̄e ne xi nts'edi. Ndunthi ya 'mi'qui tso ja ra tsibi ne tso ja ra dehe.

¹⁶ Hangue por gue'a stá tsimpabi ri nxadi pa da 'yøthe hm̄aha, pe nuyú hinx̄a za xa 'yøthe.

¹⁷ Nu'bú ra Jesu bi d̄adi ne bi 'ñena:

—¡Nu'ah̄u 'nagyá 'ñ̄agamfrih̄u ne 'nagyá ts'oja'ih̄u! ¡Asta ha'm̄u gui camfrih̄u! ¡Asta ha'm̄u ma ga

ts'e't'a'ih̄u ri 'm̄uih̄u! Bá tsincah̄uua xa.

¹⁸ Nu'bú ra Jesu bi z̄ui ra ts'ondahi, ne 'bestho bi b̄oni de nú'a ra ts'unt'ua'a, ne nu'á bi ñ̄ani 'bestho.

¹⁹ 'M̄efa ya nxadi bi ñ̄as̄eui ra Jesu 'namb̄u ne bi 'ñembi:

—¿Hanja nuje himbi za dá eñhe nú'a ra ts'ondahi?

²⁰ Ra Jesu bi d̄adi bi 'ñembi:

—Ngue'a 'na t̄aqui ri jamfrih̄u. Xi majuani dí xi'ah̄u gue nu'b̄u gri p̄e'tshmah̄u ri jamfrih̄u masque ngu drá nd̄angui 'nara zi nda gá mostasa, nu'bú asta da za gui 'ñembah̄m̄h̄u nuna t'øhø da mponi de guecua pa rí ma ma'na lado, y 'bestho da mponi de hab̄u ja. 'B̄u di ja ri jamfrih̄u, da za gui 'yøth̄u gatho nú'a go gui neh̄u.

²¹ Pe pa da b̄onga ya ts'ondahi ngu nú'a dá eni, mahyoni gui 'yaph̄u Ajuu ne gui ayunah̄u.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

²² Ne de ya mi 'b̄uhni ra Jesu nuni Galilea bi 'ñemba yá nxadi:

—Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da t'ent'ua ja yá 'ye ya ja'i,

²³ nep̄u nu'ú ma da hyo. Pe rá h̄ñupa'a ma da yopa nte.

Pe mi 'yøpya'ua xi bi du yá m̄ui nts'edi.

Ra Jesu bi gut'a ra boja pa ja ra nija

²⁴ Nu mi z̄onga ra Jesu co yá nxadi ja ra hnini Ncapernau, nú'u to'o mi cobra ra boja de ra nija bi 'ñe bi 'yamba ra Pedro bi 'ñembi:

—Xi ri xahnateh̄u, ¿ha gue hingui jut'a ra boja pa ra nija?

²⁵ Ra Pedro bi d̄adi ne bi 'ñembi:

—H̄aha, jut'i.

Nep̄u ra Jesu co yá nxadi bi yut'a mbo ra ngu hab̄u mi nzai mi oxí'ua. Y ra Jesu bi 'yambabi ra Pedro bi 'ñembi:

—Nu'i Pedro, xi nú'a ra boja ri cobra nú'u ya nda de ya hnini, ¿ha gue go ri cobrabi nú'u ja te yá njauí o nú'u hinte yá njauí?

²⁶ Ra Pedro bi 'ñembabi ra Jesu:

—Nú'u hinte yá njauí go gue'ua ri cobrabi.

Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—Nu'bu nú'u ja te yá njauí ya nda hingui jut'i.

²⁷ Pe pa hinda bø yá cue nú'u to'o cobra ra boja, grí ma ja ra ndehe, hñaxa ri ansuelo ne 'yent'a ja ra dehe, y nurá mædi ra huá gui ju, xocua rá ne, y ja gui hñahni nú'a ra boja rí 'ñepi ga juthu.

18

Nú'a to'o ma'na ma da nja rá nsu
(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ha nuya pa'u yá nxadi bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿To'o ma dra dangui nuni mahets'i habu bí manda Ajuá?

² Nu'bu ra Jesu bi ma'ta 'nara zi bātsi ne bi 'ba'ma madetho de gue'u,

³ ne bi 'ñembabi yá nxadi:

—'Bu hingui pata ri 'mæihu ne gui njahu ngu nuna ra zi bātsi, nu'bu hinda za gui cuthu mahets'i habu bí manda Ajuá ma Dada.

⁴ Nu'a tó'o ne dra dangui nuni mahets'i habu bí manda Ajuá, mahyoni da nt'æqui ngu nuna ra zi bātsi hingrá 'ñets'i.

⁵ Ha nu'a tó'o da umba ntsaya 'na ngu nuna ra zi bātsi de ma thuhuga, ja ra uenda go guecagui ri 'raca ntsaya.

Ra Jesu bi ma gue ga nsuh pa hinga øthu ya ts'oqui

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Nu'a tó'o da 'yæ'ta 'na de gue nuya ya zi bātsi camfrigui, nura ja'i'a ma'na xá hño dra ts'ætua 'nara do strá hñu ja rá 'yuga ne da thøt'a ja ra dehe.

⁷ ¡Huecate ra meximhai gue'a xi ja ya nt'ætate! Nzantho ma da nja ya nt'ætate, pe ¡huecate ya 'yætate!

⁸ Hangué nu'bu 'nari ua o 'nari 'yæ da ja'i gui 'yøt'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hyæqui ne 'yæmbu. Ngue'a ma'na xá hño gri doua o gri do'yæ gui tsønga mahets'i habu bí ja ra te pa nzantho que dri xøgue gatho ri ndo'yo ne da t'ent'a'i ja ra nidu habu zø ra tsibi nú'a hinhya'mu da huet'i.

⁹ Nehe nu'bu 'nari da da ja'i gui 'yøt'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hñai ne 'yæmbu. Ngue'a ma'na xá hño dri

'bedi 'nari da gui tsønga mahets'i habu bí ja ra te pa nzantho que dri xøgue ri da ne da t'ent'a'i ja ra nidu habu zø ra tsibi.

Ra 'bede de 'nara zi deti xqui 'mædi
(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Jamasuhu hingui ætsahu nuyu ya zi bātsi, ngue'a nzantho 'bui yá enxeyu ja rá thandi ma Dada bí 'bu mahets'i.

¹¹ Nú'a To'o bi e bi Njæ'i bá ehe pa da pøhø nú'u xa 'mædi.

¹² Te guí beñhu 'bu 'nara ma'yo pæ'tsa 'na nthebe ya deti ne da 'mædi 'na de gue'u, ¿ha gue hingue da zohmani ja ra t'øhø nú'u goho'rate ne 'ræt'amagato ya deti pa da ma da hyonga nú'a ma'na xa 'mædi?

¹³ Y nu sta zædi, nu'bu nú'a ra ma'yo xi da johya ngue'a bi zædi nú'a 'nará deti xqui 'mædi, y nixi hingui oda rá mfeni nú'u goho'rate ne 'ræt'amagato hinxa 'mædi.

¹⁴ Njabu nehe nuri Dadahu bí 'bui mahets'i hingui ne da 'mædi ni 'na de gue nuya ya zi bātsi.

Ra mpunbi de ya cu
(Lc. 17:3)

¹⁵ Nubyá ma ga xi'ahu, nu'bu 'nari cu da 'yøt'a'i 'nara ts'ocate, grí ma gui c'a'tsi ne gui ñæseui. 'Bu da 'yøde nú'a gui xipi, nu'bu ya xcá yopa máhui ri cu.

¹⁶ Pe nu'bu hinda 'yøt'a'i, nu'bu tsixa yoho o hñu ya cu pa da 'yøde nú'a ma gui mañhu, pa njabu nú'u go gue'u da za da damajuani.

¹⁷ Ha nu'bu nú'a ra cu'a hinda 'yøte nú'u yoho o hñu gui tsits'i, nu'bu xipabi gatho ya gamfri ja ra nija. Y nu'bu nixi con gue'u hinda 'yøte'a, nu'bu dá t'øt'a ra uenda gue ya hingrá gamfri ne dá thandi ngu 'nara daga 'yøt'ats'oqui.

¹⁸ Xi majuani dí xi'ahu gue nu'a gui 'yøthu nuua ja ra ximhai, gue'a rí t'øt'e mahets'i, ne nu'a gui mañhu gue hinda t'øt'e nuua ja ra ximhai, gue'a hinda t'øt'e nehe nuni mahets'i.

¹⁹ Nehe ma ga xi'ahu gue nu'bu yoho de gue'ahu gui 'yøthu 'nara cohi nuua ja ra ximhai de nú'a ma gui

'yadih_u, nu'bú da 'ra'ah_u ma Dada bí 'bui mahets'i nú'a gui 'yadih_u.

²⁰ Ngue'a nu hab_u di 'b_u yoho o hñu di xøcambenigui, nuni ja dí 'b_uhni madetho de gue'u.

²¹ Nu'bú ra Pedro bi joni hab_u mi 'bai ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿hangu ya 'mi'qui mahyoni ga pumbabi 'nama miqu'ei'be 'b_u da 'yøtca 'nara ts'ocate? ¿Ha gue asta rá yoto 'mi'qui?

²² Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Hindí eñ'i gue hønse yoto 'mi'qui gui pumba ri miqu'eiui, nuga dí eñ'i gue asta hñu'rate ma 'ret'a 'mi'qui ya yoto pe'tsi gui pumbi, ne ya nixi gui 'yøth_u ra uenda rá ndunthi ya 'mi'qui gui mpumbah_u.

Ra 'bede de ra ts'o'bego himbi me'tsa ra nthecate

²³ Nubyá ma ga xi'ah_u 'nara 'bede. Nura Ndá de mahets'i nja ngu 'nara hmu bi 'ñut'uendaui yá 'bego.

²⁴ Y nu mi mudi ra hmu da 'yøt'a ra uenda, bi zønga 'nará 'bego xi mi tupabi ndunthi ra boja.

²⁵ Ha nura 'bego'a himi tsa da gu'tuabi nú'a mi tupabi rá hmu, hangue ra hmu bi manda da 'ba nura 'bego co rá 'behña ne yá bātsi ne gatho nú'a te mi pe'tsi pa dra jo'tsuabi rá boja.

²⁶ Nu'bú nura 'bego'a bi ndandiñahmu Jesu pa da xaxi ne bi 'ñembabi: ja rá ua rá hmu ne bi bantebi bi 'ñembabi: “Yøtca ra mate gui tøbgagui ne ga ju't'a'i gatho nú'a dí tu'a'i.”

²⁷ Nu'bú ra hmu bi yo rá mui de rá 'bego, bi pumba gatho nú'a mi tupi, ne bi hyegui bi ma.

²⁸ Ha nu mi ma de guehni nura 'bego'a bi nthēui 'nará mi'begoui nú'a mi tupa 'na zi tæquitho ra boja. Bi dāma mihi ne bi mudi bi mi'tua rá 'yuga ne bi 'ñembabi: “Nubyá ma gui jutqui gatho nú'a guí tuqui.”

²⁹ Nu'bú nú'a rá mi'begoui mi tupabi, bi ndandiñahmu ja rá ua'a ne bi bantebi bi 'ñembabi: “Yøtca ra mate gui tøbgagui ne ga ju't'a'i gatho nú'a dí tu'a'i.”

³⁰ Pe nu'á himbi ne, bi zixa fadi asta himbi gu'tua gatho rá boja nú'a mi tupi.

³¹ Nu'bú nu mi hyanda ma'ra yá mi'begoui xi bi _u yá mfeni'ne bi ma bá xipabi yá hmu de gatho nú'a xqui hyandi'ne.

³² Nu'bú ra hmu bi zohna nú'a ra nduthai xqui pumbabi ne bi 'ñembabi: “Nu'i, 'na xi grá ts'oja'i. Gatho nú'a ra boja nguí tucagui go dá pun'a'i ngue'a gá bantegui ga tøp'a'i.”

³³ ¿Ha gue himri 'ñep'a'i nehe xcá yo ri mui co ri mi'begoui ngu dá yo ma maiga con gue'e?”

³⁴ Nu'bú nura hmu co rá cu_e bi manda da ts'ixa fadi nú'a ra ts'o'mui gá 'bego pa da hna'mbabi asta hinda gu'tua gatho nú'a mi tupa rá hmu.

³⁵ Nehe njab_u ma Dada bí 'b_u mahets'i ma da 'yøt'e con gue'ah_u 'b_u hingui pumbabih_u nuri miqu'eih_u 'b_u da 'yøt'a'ih_u 'nara ts'ocate.

19

Ra Jesu bi ma de ra nxuni

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Nu mi uadi ra Jesu bi mangu nuya noyaya, bi bōni de guehni Galilea ne bi ma ri'nandi ra dathe Jordá pa hab_u mi o 'na xeni rá hai Judea.

² Ne xi bi deni ndunthi ya ja'i ne ja bá øtheni ndunthi ya da'thi.

³ Nep_u ya fariseo bi ma bá c'a'tsa ra Jesu pa da xaxi ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue po nu'araza ra t'øt'e da za da nxungüi rá 'behña 'nara 'ñøhø?

⁴ Ne ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembabi: —¿Ha gue hinxcá hñe'th_u ja ri leyh_u gue Ajuá go gue'a bi hyoca ra 'ñøhø ne ra 'behña desde rá mudi?

⁵ Nehe ma gue ra 'ñøhø da 'uegue de rá dada ne rá nana pa go da 'muhui rá 'behña, y de ri yoho'ne da 'natho.

⁶ Hangue dí xi'ah_u gue nu'á di 'natho, hingue di yoho. Hangue nu'a da pehna Ajuá, hinda za go da 'ueca 'nara ja'i.

⁷ Ya fariseo bi 'ñembabi ra Jesu:

—Nu'bú ¿hanja ra Moise bi manda da thoca 'nara t'ofogega nxuni pa da za da hyep_u rá 'behña 'nara 'ñøhø?

8 Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Ra Moise bi unga nsequi da njabu ngue'a xi xá me ri corasohu, pe Ajuá desde rá madi hingá njabu mi ne'a.

9 Nuga dí xi'ahu gue nu'a tó'o da nxungüi rá 'behña ne hinxa dimba 'nara ts'oqui xa 'yot'e co ma'na ra ja'i, nu'bu nurá dame nú'a ra 'behña 'bu da nthatui ma'na ra 'behña, nu'bu ya bi 'yot'a 'nara ts'oqui. Nehe nú'a to'o da nthatui nú'a ra 'behña xa thepu, nú'a ra 'ñohø ya ra zinga medinthati.

10 Nu'bu yá nxadi bi 'ñembabi ra Jesu:

—Nu'bu njabu, ma'na xá hño hinda nthata 'na 'bu.

11 Bi dadi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Pe hinda za gatho da 'yot'a njabu, hñse nú'u to'o xa 'mui pa hinda nthati.

12 'Bui 'raya 'ñohø hingui tsa da nthati ngue'a desde bi 'mui ya mi njabu. Nehe 'bui ma'ra ya 'ñohø hingui tsa da nthati ngue'a nu'ú 'mefa ja xa njabu. Ne 'bui ma'ra ya 'ñohø hingui nthati ngue'a ma'na ri ho da mepabi Ajuá to'o ra Nda de mahets'i. Nu'a tó'o tsa da hñani nuna ts'ofona, dá hñani.

Ra Jesu bi japa ya batsi

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

13 Nepu bá ts'impabi 'raya zi batsi ra Jesu pa da hñuxa yá 'ye ja gue'u ne da 'yapa Ajuá da jap'u. Pe nuyá nxadi bi zai nú'u to'o mri zi ya zi batsi.

14 Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Hophu da 'ñehe ya zi batsi, ogui hacuabihu da 'ñe da zucagui, ngue'a gatho nú'u to'o 'bui ja rá hmanda Ajuá go gue'u nja ngu nuya ya zi batsi.

15 Y nu mi uadi ra Jesu bi hñuxa yá 'ye ja ya zi batsi, nu'a bi ma de guehni.

'Nara basja'i mrá rico bi ñqui ra Jesu

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 'Mefa bi 'ñe 'nara basja'i pa da 'yot'tua 'nara nt'ani ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Nu'i Xahnate, 'nagra hoja'i, ¿te 'be da za ga ot'e pa da za ga pe'tsa ra te pa nzantho?

17 Bi dadi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí engui gue drá hoja'i? Hñse Ajuá go gue'a ra hoja'i. Pe nu'bu guí ne guí pe'tsa ra te pa nzantho, 'yot'a gatho nú'a ri manda Ajuá.

18 Bi dadi ra basja'i ne bi 'ñena:

—¿Te ma hmanda'u?

Ra Jesu bi 'ñembabi:

—Oxqui hñote, oxqui nzinga medinthati, oxqui mpe, oxqui jaxa ya nc'uamba.

19 Umba ra t'equ'ei ri dada ne ri nana ne su'u, madi ri miqu'eiui ne guí su ngu grí nsu she.

20 Bi dadi ra basja'i ne bi 'ñembabi:

—Desde stá mbatsi stá ot'a gatho núya guí xiqui. Xibya, ¿te ma'na ri 'bedi ga ot'ebya?

21 Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'bu guí ne guí 'bui xá hño, grí ma bá pa gatho nú'a guí pe'tsi ne hecua ya hyoya, pa njabu da za guí hñanga 'nari danga thaha nuni mahets'i. Nepu bá ehe guí tengagui.

22 Nu mi 'yode njabu nú'a ra basja'i bi ma xi mi tu rá mui ngue'a xi mrá rico.

23 Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Xi majuani xi xá hñei da yut'a 'nara rico ja rá hmanda Ajuá.

24 Xi majuani dí xi'ahu gue ma'na xá hñei da yut'a 'nara rico ja rá hmanda Ajuá que da thogui 'nara cameyo ja rá gu 'nara 'yofri.

25 Y nu mi 'yode njabu ya nxadi xi bi 'yot'ne bi 'ñena:

—Nu'bu njabu, ¿to'o ja da za da mpohø?

26 Ha ra Jesu bi nhyandui yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Co yá mfenise ya ja'i hingui tsa da mpohø, pe co rá ts'edi Ajuá ha, hinte rá hñei.

27 Nepu ra Pedro bi 'ñembabi:

—Nu'i guí padi gue nuje stá tsoguihe gatho nú'a te ndí pe'tshe pa ga ten'ahe. Nu'bu ¿te ma thaha ma ga hañhe 'mefa?

28 Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Xi majuañi dí xi'ah_u gue nurá ñoho ra 'm_ui nu sta yopa 'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i pa da manda co rá nsunda, nu'bú gue'b_u nú'ah_u xcá t_ungaguih_u ma da thux'ah_u gui mandah_u nehe nú'á 'ret'amayoho ya 'm_ui de Israel.

²⁹ Y gatho nú'á to'o xa zogui yá ngu o yá cu o yá nju o yá dada o yá nana o yá 'behña o yá b_utsi o yá hai po rá nguecagui, nu'ú ma da hñanga ma'na nthebe rá ndunthi de nú'a xa zogui, ne ma da 'm_ui pa nzantho.

³⁰ Ha nu'á tó'o ya d_unguibya, nura pa'a ma da notsi'á, ha nu'á tó'o ya notsibya, nura pa'a ma da nd_ungui'á.

20

Ra 'bede de 'raya m_ufi bi y_ut'a mi xudi, ma'ra mi nde ma pa, ha nu ma'ra mi nde

¹ Nurá hmanda Ajuá ma ga h_uycuah_u ngu 'nara me u_u'obxi. Nura me u_u'obxi'á xi mi p_u'tsa ndunthi ya u_u'obxi. Ne 'nara pa xi 'nitho bi ma bi hyonga 'raya m_ufi.

² Y bi gohui ra cohi nuya m_ufi gue da gu'tuabi nú'a taha 'nara m_umapa. Nep_u bi m_uhni da m_up_ufi ja yá u_u'obxi.

³ Y mi nz_unga g_uto bi ma ma'na'qui bá hongá ma'ra ya m_ufi ne bi z_udi 'raya ja'i mi 'bahni ja ra tai mi otho yá 'b_ufi.

⁴ Ne bi 'ñembabi: “¿Ha hinguí ne gui faxcah_u ra 'b_ufi ne ga ju't'ah_u nú'a rí 'ñepi gui t_uh_u?” Nep_u nu'ú bi m_uui 'bestho.

⁵ Nep_u mi nde ma pa nura 'ñøhø bi ma ma'na'qui bá hongá ma'ra ya m_ufi, nep_u ngu nz_unga hñu bi yopa ma ma'na'qui bá tsi ma'ra ya m_ufi ne bi ncohui da gu'tui nú'a rí 'ñepi.

⁶ Ngu nz_unga c_ut'a bi ma ma'na'qui ne bi nth_ui ma'ra ya ja'i mi otho yá 'b_ufi ne bi 'ñembabi: “¿Hanja guí 'bath_uua gatho ra pa? ¿Ha gue otho ri 'b_ufi h_u?”

⁷ Nu'ú bi d_udi ne bi 'ñembabi: “Ngue'a hinto xa 'racje ra 'b_ufi.” Nura hmu bi 'ñembabi: “Nu'bú faxcah_u ra 'b_ufi nep_u ga ju't'ah_u nú'a rí 'ñepi gui t_uh_u.”

⁸ Ha nu mi y_u ra hyadi nura hmu bi 'ñemba ra 'b_uetri: “Zohna gatho ya m_ufi, ne gatho gui ju'tuabi maxøgue 'na pa. Ju'tuabi 'm_ut'o nú'á bi y_ut'a 'm_ufa, nep_u 'm_ufa gui ju'tuabi nú'á bi y_ut'a rá m_udi.”

⁹ Ha nu mi zøhø nú'á xqui y_ut'a ra 'b_ufi nz_unga c_ut'a nde, nu'ú bri ju'tuabi maxøgue 'na pa.

¹⁰ Ne mi zøhø nú'á xqui y_ut'a ra 'b_ufi desde mi xudi, nu'ú mi hu yá m_ui gue ma xa dah_u ma'na ndunthi, pe nu'ú bri ju'tuabi mahy_ugui ngu nú'á xqui y_ut'a mi nde.

¹¹ Y nu mi hñanga yá thaha, xi bi bø yá c_ue co ra hmu,

¹² ne bi 'ñembi: “Núyá bi y_ut'a 'm_ufa ne hønse 'na ora bi m_up_ufi ne gá ju'tuabi ngu nú'a dí t_uhe, ha nuje xi stá m_up_uhe gatho ra pa co ra pahyadi.”

¹³ Nu'bú ra hmu bi 'ñembabi 'na de gue'á: “Xi'ague, ¿ha gue dí ø't'a 'nara nts'o'm_ui? ¿Ha gue hindá coh_u ra cohi gue ga ju't'a nú'a taha 'nara m_umapa?”

¹⁴ Hñaxa nú'a rí 'ñe'a'i y grí ma. Nuga dá ju'tuabi núy_u bi y_ut'a 'm_ufa ngu nú'a gá taha ngue'a dá ne dá ø't'e njab_u.

¹⁵ ¿Ha go ma gui hñagaguigue nú'a ga ne ga ø't'e co ma boja? ¿Hanja grí h_uycuabi rá thaha ri mim_ufiui ngue'a nuga drá hoja'i con guehy_u?”

¹⁶ Ngue'a nu'á dri 'b_ufa go gue'á dya m_udi, y nu'á ya m_udi go gue'á da 'm_ufa. Ndunthi da ts'of_u, pe ts'atho nú'á xa thahni.

*Ra Jesu bi yopa ma de rá du
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)*

¹⁷ Nep_u ra Jesu bi ma pa Jerusale, ne de má 'ñu bi 'ueque 'namb_u nú'á 'ret'amayoho yá nxadi pa bi umba nt'øde ne bi 'ñembi:

¹⁸ —Pah_u gue nu xcrá tsøñh_u Jerusale, ja ma dra j_uni Nú'a To'o bi e bi Nja'i, ne dra t'ent'ua ja yá 'y_u ya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley, ne nu'ú ma da h_uøxa ra thai pa da tho.

¹⁹ Nep_u ma da 'y_uent'ua ja yá 'y_u nuya ja'i hinyá xodyo pa da 'yø'tua ra nt'eni ne da 'na'mbi, ne da pont'i,

ne ja da duni, pe rá hñupa ma da yopa nte'a ma'na'qui.

Rá nana ra Cobo ne ra Xuua bi yapa 'nara favo ra Jesu

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Nepu rá nana ra Cobo ne ra Xuua yá t'u ra Sebedeo, bá 'ñoui yá t'u habu mi 'bai ra Jesu ne bi ndandiñahmu pa da 'yadi nú'a mi beni da 'yadi nú'a ra 'behña.

²¹ Nu'bu ra Jesu bi 'ñemba nura 'behña:

—¿Te rá 'be guí ne gui 'yadi?

Nepu ra 'behña bi dadi bi 'ñena:

—Dí ne gue nuya yoho ma t'u da hñudi con gue'e nu xcrí nda, 'na da hñudi ja ri 'ñei ha nu ma'na ja ri ngaha.

²² Nu'bu ra Jesu bi datuabi nú'a ra 'behña ne bi 'ñemba ra Cobo ne ra Xuua:

—Nixi guí pahu nú'a guí ah. ¿Ha guí hanthu guí tsethu ya ts'othogui ngu nú'a ma ga tsetiga?

Nu'ú bi dadi:

—Haha, da za ga tsethe nehe.

²³ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Xi majuaní ma gui thohu nehe ya ts'othogui ngu nú'u ma ga thoguiga, pe nu'a guí nehú gue gui hñudihú ja ma 'ñei ne ja ma ngaha, hingo tsa ga mangá. Numa Dada há, go gue'a tsa da mā ne padi to'o ma da umbabi nuya hudi'u.

²⁴ Nu mi badi nú'u má 'ret'a ya nxadi de nú'a te xqui 'yadi nú'u má yoho ya nxadi mri ncu, nu'bu bi bə yá cue'u co nú'u yoho mri ncu.

²⁵ Nepu ra Jesu bi zofo yá nxadi ne bi 'ñembi:

—Guí pahú gue nuya nda de ja ya hnini, nu'ú go ri dama 'ñexasé pa da manda gatho ya ja'i, nehe nuyá mfats'i'u ot'e njabu nehe.

²⁶ Pe nu'ahú oxqui njahubú. Ngue'a 'bu 'na de gue'ahú gui nehú gui ndanguihú, mahyoni gui 'megohú.

²⁷ Ha nu'a tó'o ne gue go dra mudi de gue'ahú, nu'á go gue'a mahyoni da 'mego.

²⁸ Gui njahu ngu Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nú'á himbá ehe pa da 'ñe ya

'bego, nu'á bá ehe pa go bi 'mego, ne pa da unga rá te pa da pumba yá ts'loqui ya ja'i.

Ra Jesu bi 'yøthe yoho ya goda

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Y de mi bonga de Jericó ra Jesu co yá nxadi, xi ndunthi ya ja'i bi deni'u.

³⁰ Y de má 'ñu mi huhni yoho ya zi goda. Ha nu mi 'yøde'u gue mi pani ra Jesu, bi mafi ne bi 'ñembabi:

—Nu'i Ndada, rá T'u'i ra nda Davi, huegaguihe.

³¹ Ya ja'i bi go'tuabi yá ne pa ya hinda sigui da mafi hmaha. Pe nu'ú ma'na xi mi mafi ne mi ena:

—Nu'i Ndada, rá T'u'i ra nda Davi, huegaguihe.

³² Nu'bu ra Jesu bi 'mai ne bi 'ñembabi:

—¿Te 'be guí ne ga ø't'ahú?

³³ Nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Dí ne gui xoga ma dahe, Ndada.

³⁴ Nu'bu ra Jesu xi bi huequi'u, ne bi hñu'tsua yá 'ye ja yá da, ne nu'ú 'bestho bi xo yá da ne bi hyandi. Nepu nu'ú bi deni'a.

21

Ra Jesu bi yat'a Jerusale

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Nu mi zoni ra Jesu co yá nxadi nuni Betfagué ja rá ua ra t'øhø 'bo Olivo ya mi guetbu pa Jerusale, nú'á bi mehna yoho yá nxadi da 'met'o,

² ne bi 'ñembabi'u:

—Rí maha pa nuna t'uca hnini bí jani. Ha nu xcrí tsøñhani ma gui tsuhani 'nara zi burru di thatni ne dri zi rá batsi. Xcrí tsuhú güi xo'thu ne güi tsincahu gatho yoho.

³ 'Bu di 'bupu 'na, ne da nja te da xi'ahú, 'ñembabihú njaua: “Ra zi Hmu bí honi.” Nu'bu nura ja'i 'bestho da ho'ahú güi tsincahu.

⁴ Gatho bi njabu pa bi nja ngu xqui manga rá 'mehni Ajuá bi 'ñena:

⁵ Rí maha Jerusale nú'a ra hnini thu'mbabi nehe gue rá thuhu Sion, ne xiphú ya mengu de guehni:

“Ndi hyanthu bra 'ñehni ri Ndah, e da zu'ahu, ne hingrá 'ñets'i ngue'a bra togue 'nara zi t'ubru rá batsi 'nara burru nú'a ya pa ra ndu.”

⁶ Nu'bu yá nxadi bi ma ne bi 'yot'a nú'a xqui 'bepabi.

⁷ Nepu bá tsimpabi nú'a ra zi burru mri 'ñoui rá batsi. De guehni ya nxadi bi xi'tsua yá pat'i'u, nepu ra Jesu bi togue.

⁸ Y nura hmuntsja'i, 'ra mi hancá yá pat'i pa mi pogue ja ra 'ñu, ha nu ma'ra mi tot'a ya 'yeza pa mi pogue nehe ja ra 'ñu.

⁹ Ne ndunthi mri 'bet'o ne ndunthi mi 'befa, mi mafi'u ne mi ena:

—¡Xá nsunda rá 'ñehe rá T'u ra nda Davi! ¡Ajuá da japi núni xpá mehni pa da nda ja guecju! ¡Xá nsunda Ajuá bi 'bui mahets'i!

¹⁰ Y ngu bi yut'a ja ra hnini Jerusale xi bi nthoxni ya ja'i ne mri 'ñémbabi'u 'na ngu 'na:

—¿To'oni 'bu?

¹¹ Nu'bu nú'u to'o mi deni, bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuni go guehni ra Jesu rá 'mehni Ajuá ne ra me Nasare de Galilea.

Ra Jesu bi 'yenga nú'u mri mpa mbo ra ndanija

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Nepu ra Jesu bi yut'a ja ra ndanija, ne bi 'yeni gatho nú'u to'o mri mpa ne mri ntai, ne bi punts'ua yá mexa ya mpataboja, ne bi punts'ua yá thuhni ya ma domitsu.

¹³ Y bi 'ñembabi:

—Xa nt'ofu gue ma ngu ra ngu dega sɔcambeni, pe nu'ahú xcá 'yot'athohu ra ngu dega mfe.

¹⁴ Ne mi 'buhni 'raya goda ne ya doua ja ra ndanija. Nú'u bi joni habu mi 'bai ra Jesu, y nu'á bi 'yot'e'u, ne bi 'ñani.

¹⁵ Ha nuya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley bi hyanda nuya danga t'ot'e bi 'yot'a ra Jesu. Ne bi 'yode nuya batsi mi mafi ja ra ndanija ne mi eñ'u: “¡Xá nsunda rá 'ñehe rá T'u ra nda Davi!” Nu'bu nuya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley xi bi bɔ yá cue'u.

¹⁶ Ne bi xipabi ra Jesu bi 'ñembi:

—¿Ha gue hinguí øde nú'a te mangua nuyá ya batsi?

Nu'bu ra Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi:

—Haha, dí øde. Xi nu'ahú ¿ha gue hincá hñe'thu ja ra Maça T'ofu habu ena njaua?:

Asta ya batsi ne ya 'uene nú'u tsutho, Ajuá bi 'yot'e pa bi xɔcambeni'a xi xá hño.

¹⁷ Nu'bu ra Jesu bi zoguini ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley, ne bi ma Betania pa ja bá oxini.

Ra Jesu bi japi bi 'yot'a 'nara 'bai gá igo

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Rá hyax'a bi menga pa Jerusale, ne de má 'ñu bi zu ra thuhu.

¹⁹ Y ja rá hyo ra 'ñu bi hyandi mi 'bahni 'nara 'bai gá igo, ne bi ma pa habu mi 'bai pa bi hyonga 'raya igo pa da zihma, pe hinte mi togue ni 'na, hɔnse yá xi mi c'amtho. Nu'bu bi 'ñembabi ra 'bai gá igo:

—Hinhya'mu ma da nogue ri igo.

Y 'bestho nura ora'a bi 'yot'a nú'a ra 'bai gá igo.

²⁰ Y nu mi hyanda ya nxadi nú'a xqui nja, xi bi 'yø ne bi 'ñemba ra Jesu:

—¿Hanja 'bestho bi 'yot'a nuna 'bai gá igo?

²¹ Ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Xi majuani dí xi'ahú, 'bu xi gri pe'tshu ndunthi ra jamfri ne hingri dahuu, nu'bu da za gui 'yothu ya t'ot'e ngu núna dá øt'e. Nehe da za gui 'ñemfu nuna ra t'øhø da mponi rí ma pa ja ra ndehe, ne da mponi.

²² Gatho nú'a gui 'yadihu ne gui camfrihu, gatho da za gui hñañhu.

Ra Jesu bi t'ambabi te ma nsequi mi ha

(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³ Nepu ra Jesu bi yut'a ma'na'qui ja ra ndanija Jerusale, ne bi nxahnate. Y nura ora mi xahnate, bi joni habu mi 'bai'a yá ndaxjua nda ya xodyo ne ya nda gá macja, ne bi 'yambabi:

—¿To'o rá 'mehni'i pa gui 'yøt'a nuya ya t'øt'eya? ¿To'o bi 'ra'a nsequi pa gui 'yøt'a njabu?

²⁴ Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nequi ma ga ø't'ahu 'nara nt'ani. Nu'bu gui xicju, nequi ga xi'ahu to'o rá 'mehngui pa dí øt'a njaua.

²⁵ Xi nú'a ra sistehe mi øt'a ra Xuua Xi'tsate, xi'a ¿to'o go bá pehn'a, Ajuu o ya ja'i?

Nu'bu nu'ú bi mudi bi 'ñámbase'u ne mri 'ñembabi:

—¿Te ga thatuahabya? Nu'bu ga emfu gue Ajuu go bá pehni, nu'bu nu'á da 'ñengaguihu: “Nu'bu ¿hanja hinga camfrihu nú'a mi mañ'a?”

²⁶ Ha nu'bu xi ga emfu gue ra Xuua go bá pehna ya ja'i, nu'bu nu'ú da nja te da 'yøtcahu, ngue'a gatho'u beni gue ra Xuua go mrá 'mehni Ajuu.

²⁷ Nu'bu ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda bi datuabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Hindí pahe.

Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nequi hinga xi'ahu to'o bá pencagui pa dí øt'a nuya ya t'øt'e.

Ra 'bede de yoho ya t'u bi 'behna 'befi

²⁸ Nepu ra Jesu bi yopa 'ñembabi ya nda gá macja:

—¿Te guí nuhmaguehu? 'Nara 'ñøhø mi pe'tsa yoho yá t'u, ne bi 'ñemba 'na de gue'u: “Rí ma ra 'befi bya ja ra u'a'obxi.”

²⁹ Nu'bu nura t'u'a bi dadi ne bi 'ñena: “Hina, papá, hinga ma.” Pe 'mefa bi ntsø'mse ne bi ma ra 'befi.

³⁰ Nepu ra dada bi 'ñembabi nú'a ma'na rá t'u: “Rí ma ra 'befi bya ja ra u'a'obxi.” “Haha, papá, ga ma”, bi 'ñembi. Pe nixi himbi ma.

³¹ Hangue de ri yoho ya t'u, ¿nda'a gue'a bi 'yøtua nú'a bi 'bepabi rá dada?

Bi dadi ya nda gá macja ne bi 'ñena:

—Nú'a ra t'u bi mehna rá mudi.

Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu gue ya daga 'yøt'ats'oqui ne ya ts'oja'i go gue'u ri 'bet'o que gue'ahu pa da yut'a ja rá hmada Ajuu.

³² Ngue'a ra Xuua Xi'tsate bi 'ñebe bi 'ñu't'ahu ra hñoja'i, pe nu'ahú hinga ne gá camfrihu nú'a bi mañ'a. Pe nuya daga 'yøt'ats'oqui ne ya ts'oja'i, nu'ú ha, bi gamfri nú'a bi manga ra Xuua ne bi 'ñobri'u. Pe nu'ahú masque gá hyanthu bi 'ñobri'u, pe hinga ne gá 'ñobrihu y nixi gá camfrihu nú'a bi mañ'a.

Ra 'bede de ya ts'omafi

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³ Nepu ra Jesu bi yopa 'ñemba ya nda gá macja:

—'Yøhu ma'na ra 'bede ma ga xi'ahu: Mi 'bu 'nara 'ñøhø xi mi pe'tsa ndunthi ya hai, y nuya hai'u ja bi gaxni ndunthi ya obxi ne bi guts'i. Nepu ja bi hyocni yoho ya ngu, 'na pa habu da the'ma ra ngui gá obxi, ha nu'a ma'na pa ra dø'ma huahi.

Y nepu bi umba hñandi yá u'a'obxi 'rayá mafi. Nepu nu'á bi ma yabu.

³⁴ Ha nu mi nja ra nthuqui, nura me u'a'obxi bi mehna 'rayá 'bego pa da c'a'tsa ya hyanthuahi pa da hñanga nú'a made mri 'ñepabi.

³⁵ Pe nú'u ya hyanthuahi bi gumpa yá 'bego ra me u'a'obxi, 'na bi na'mbabi, nu ma'na bi hyo, ha nu ma'na bi tedo.

³⁶ Nepu rá 'ño'qui, ra me u'a'obxi bi mehna ma'na ndunthi yá 'bego, pe nehe'u bri jahu ngu bi t'ø'tuabi nú'u yá mudi.

³⁷ Rá ngats'i ra me u'a'obxi bi mehna se rá t'u ne bi 'ñena: “Numa t'u ha, ma da t'øte.”

³⁸ Pe nu mi hyanda ya hyanthuahi nura t'u, nu'ú bi 'ñembi 'na ngu 'na: “Nuni go guehni ma da ts'ocuabi ya hai. Maha ga hohu pa go ga cohu nuya hai.”

³⁹ Nu'bu ya hyanthuahi bi gu ra t'u ne bi guqui de ra u'a'obxi, ne bi hyo.

⁴⁰ Xi nura me u'a'obxi, ¿te ma da 'yø'tuabi nú'u ya hyanthuahi nu sta yopa mengui ja rá hai?

⁴¹ Nu'bu ya nda gá macja bi dadi ne bi 'ñena:

—Ra me u'a'obxi hinda hueca nuya ts'oja'i. Ma da hyo'u, y nuya u'a'obxi ma da umba hñandi ma'ra yá mafi. Ne

nu'á ha, ma da umba ra me ua'obxi made nú'a rí ñepabi.

42 Nu'bu ra Jesu bi ñembabi ya nda gá macja:

—Ha gue hincá hñe'thu ja ra Maca T'ofu nú'a mi mangua rá 'mehni Ajuá ma'met'o ne bi ñena:

Nú'a ra do bi fothmabu 'na lado nuya hyøngu,

nubya gue'a ra mudi do de rá nija Ajuá.

Y nuse'a go bi megui nura do'a pa da hyø rá nija,

ne dí hanthu gue xi rá nsunda nú'a bi 'yøt'e.

43 Hangué dí xi'ahu gue ma da than'ahu nú'a ra ts'edi guí pe'tshu pa guí cathmahu ja rá hmanda Ajuá, ne ma go da t'umbabi ma'ra ya ja'i nú'u to'o ma da 'yø'tua nú'a da 'bepabi Ajuá.

44 Nu'a tó'o da fe'tsa nura do'a da cuent'ua yá ndo'yo, y nu'a tó'o da ze'mi da qu'e'ti.

45 Y nu mi 'yøde ya nda gá macja ne ya fariseo nuya ya noyaya, nu'á bi unga nguenda gue go mi sipabi'u.

46 Hangué nu'á mi ne da gahma ra Jesu, pe mi tsu ya ja'i ngue'a nuya ja'i mi beni gue ra Jesu go 'nará 'mehni Ajuá.

22

Ra 'bede de ra nthati

1 Ra Jesu bi yopa zofo ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda, ne bi xipa ma'na ra 'bede, ne bi ñembi:

2 —Ra Nda de mahets'i ma ga hycuahu ngu 'nara nda bi 'yøt'a 'nara ngo ngue'a bi nthata rá t'u.

3 Bi mehna yá 'bego pa da tsi nú'u mi thø'mi da 'ma ja ra ngo. Pe nu'á himbi ne bi 'mahni.

4 Nepu nú'a ra nda bi mehna ma'na'qui ma'ra yá 'bego ne bi ñembi: “Bá xiphu nú'u to'o dí tømhe gue ya stá hñocje, ne ya stá hohe ya ndamfri ne ma'ra ya hnoca mbo'oni. Ya gatho xa nthoqui, ñemfu da ñehe ra ngo.”

5 Pe nú'u to'o mi thø'mi hingo bi jamasu nú'a bi xipa nuya 'mehni, 'na

bi mada ra 'befi ja yá huahi, ha nu ma'na bi ma da nu rá 'befi ja ra hnini,

6 ha nu ma'ra bi gumpa yá 'mehni ra nda, bi na'mbi nepu bi hyo.

7 Ha nu mi badi ra nda nú'a te xqui t'ø'tuabi yá 'mehni, xi bi bø rá cuε. Hangué nu'á bi mehna yá soldado pa bi hyo nú'u ya hyote, nepu bi ts'a'tuabi yá hnini'u.

8 Nepu ra nda bi ñembabi yá 'bego: “Ya ja gatho pa ra ngo, pe nú'u to'o ndí tøm'i himbi ne bi ñehe, bi nts'oc'baha.

9 Hangué nubya grí maha ja ya da'ñu, ne bá tsihu gatho nú'u guí tsahabu.”

10 Nu'bu bi ma ya 'bego bá munts'a gatho nú'u bi zudi ja ya 'ñu, ya ts'o'mai ne ya hoja'i. Njabu bi ñuxa nura danganga ngu habu bi nja ra ngo.

11 Nu'bu ra nda bi yat'a mbo habu mi ja ra ngo pa bi zengua nú'u xqui zøhø. Ne bi hyanda 'na mi 'buhni nú'a hinxqui hye ra he dega ngo.

12 Hangué nu'á bi ñembabi: “Amigo, ¿hanja gá cat'ua hinga he nú'a ra he dega ngo?” Pe nu'á hinte bi dadi.

13 Nu'bu ra nda bi ñembabi yá 'bego: “Tha'tuahu yá ua ne yá 'ye nuna ja'i, ne bá fothabu møte ja ra 'bexuui pa ja dí nzonini ne ja dí gustri yá ts'i.”

14 Nu mi uadi ra Jesu bi metuabi ra 'bede'u bi ñembi:

—Ngue'a ndunthi da ts'ofu, pe ts'utho nú'u xa thahni.

Ra Jesu bi ma de ra boja nú'a adiya nda de ya hnini

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Nu'bu nu mi 'yøde ya fariseo nuya noyaya, nu'á bi njuqui pa bi mambi hanja da za da xaxa ra Jesu dega noya.

16 Nu'bu bi mehna yá mfats'i'u mahyegui co 'rayá mfats'i ra nda Erode pa bá ø'tua 'nara nt'ani ne bi ñembi:

—Xahnate, dí pahe gue nu'i guí mangua nú'a majuani, ne guí udi xi xá hño rá noya Ajuá, ne hinto guí tsu, nixi guí huahna ya ja'i.

17 Hangue dá e ga an'ahe te guí xicje, ¿ha gue xá hño ga juthe nú'a ra boja adi ra nda Cesa, o hina?

18 Pe ra Jesu bi batuatho yá ts'omfeni'ua, hangue bi 'ñembi:

—Nu'ahú 'nagyá yohmihua, ¿pa te guí xaxcahua?

19 'Ñutcahua nú'a ra boja adi ra nda Cesa.

Nu'bú nu'ú bi 'ñutuabi nú'a ra boja mi adi.

20 Ha ra Jesu bi hyandi bi 'ñembabi:

—¿To'o rá c'oi núna huxcua ja ra boja, ne te rá 'be mangua?

21 Ha nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Rá c'oi ra nda Cesa.

Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Umfua ra nda Cesa nú'a rí 'ñepabi'a, y nehe umfua Ajuá nú'a rí 'ñepabi.

22 Nu mi 'yøde njabua, xi bi 'yø nts'edi. Nepu bi zohni ra Jesu, bi ma'ua.

Ya saduceo bi 'yamba ra Jesu de rá ñoho ra te

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 Nú'a ra pa'a, bi zøhø habua mi 'bu ra Jesu 'raya saduceo nú'ua mi camfri gue hinda yopa nte nú'ua xa du. Nu'ú bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

24 —Xahnate, ra Moise bi ma gue 'bu 'nara 'ñøhø da du ne hinda zogui ni 'nará batsi, nu'bú 'na de gue nú'ua yá cu nú'a ra 'ñøhø bi du da nthatui nú'a ra 'behña bi gohi sehe pa da pøtua rá 'bai ndu rá cu, ne da me'tsua ya batsi pa da thu'mbabi rá thuhu ndu rá cu.

25 Nuje dá pahe yoto ya 'ñøhø mri ncu, nu'a rá maði bi nthati pe 'mefa bi du, ne himbi zocuabi ni 'nara batsi. Nepu 'mefa nurá 'behña bi nthatui 'nará cu ndu rá dame.

26 Nehe bi du nú'a rá ñoho ra 'ñøhø, nehe nú'a rá hñu, ne bi njabu gatho nú'ua yoto ya 'ñøhø bi nthatui 'nadra 'behña, ne 'mefa bi uadi bi du 'rama'na gatho nú'ua yoto.

27 Y rá ngats'i bi du ra 'behña nehe.

28 Nu'bú xi sta yopa nte gatho nú'ua xa du, ¿to'o xi majuani drá 'behña nú'a ra 'behña bi nthatui gatho nú'ua yoto ya 'ñøhø mri ncu?

29 Nu'bú ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Xi xá nts'o ri mfenihua ngue'a hinguí pahua ra Maça T'ofu nixi rá ts'edi Ajuá.

30 Ngue'a nura pa da yopa nte nú'ua xa du, ya hinda ma da nthati ya ja'i, ngue'a nu'ú ma da nja ngu ya enxé nú'ua bi 'bui mahets'i.

31 Pe de nú'a rá ñoho ra 'maí, ¿ha gue hinxcá hñe'thua nú'a bi mangua Ajuá ne bi 'ñena?:

32 “Nuga go rá Ajuágui ra Abrá, ne ra Isaac, ne ra Cobo.” Ajuá go gue'a ra Ajuá de nú'ua te, hingue de nú'ua xa du. Hangue ra Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo bí te ja rá thandi Ajuá.

33 Ne nu mi 'yøde ya ja'i nurá nt'utuate ra Jesu, xi bi 'yø.

Ra hmanda nú'a ma'na ra dangui

(Mr. 12:28-34)

34 Nu mi baði ya fariseo gue ra Jesu xqui go'tua yá ne ya saduceo, nu'bú bi munts'i'ua pa da nu te da 'yøt'e.

35 Nepu 'na de gue'ua mrá xahnate de ra ley bi ma bá xaxa ra Jesu, bi 'yø'tua 'nara nt'ani ne bi 'ñembi:

36 —Xahnate, ¿nda'a gue'a ra hmanda ma'na ra dangui de gatho nú'ua ya hmanda huxa ja ra ley?

37 Ha ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembi:

—“Maði Ajuá ri Hmu con gatho ri maí, con gatho ri ts'edi, ne con gatho ri mfeni.”

38 Nuna go guehna xi ra dangui ne ra maði hmanda.

39 Y nurá ñoho ra hmanda ngut'atho, nú'a ena gui maði ri miqu'eiui ne guí su ngu grí nsu sehe.

40 Ne gatho nú'a bi mangua ra Moise ja ra ley, ne nú'a bi mangua ma'ra yá 'mehni Ajuá, ne nuya yoho ya danga hmanda, go ri 'natho.

¿Ha gue ra Cristo go rá t'ua ra nda Davi?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 De mi 'buhnitho ya fariseo, ra Jesu bi 'yø'tuabi 'nara nt'ani nehe,

42 ne bi 'ñembabi:

—Xi'ahua, ¿te xi guí mañhua de ra Cristo rá 'mehni Ajuá nú'a ma da nda? ¿To'o guí emfua gue rá t'ua'?

Ya fariseo bi dadi ne bi 'ñena:

—Rá t'ua ra nda Davi.

⁴³ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'ua:

—Nu'bu'ú zhanja ra Davi po rá ts'edi ra Maça Ndañi bi ma gue ra Cristo go gue'a rá Hmu? Ngue'a ra Davi bi 'ñena:

⁴⁴ Ajuá ra Dada bi 'ñembabi ma zi Hmu:

“Bá ehe gui hñudiua ja ma 'ñei asta hinga tsiñ'a'i gatho ri ncontra pa da gohi'ua de nja'ti ri ua.”

⁴⁵ Ha nu'bu go drá t'uhma ra Davi nura Cristo, nu'bu'ú zhanja bi 'ñenga ra Davi gue go rá Hmu?

⁴⁶ Nu'bu'ú ya fariseo himbi za te bi dadi, y desde ra pa'a ya ni 'na de gue'ua himbi za bi 'yø'tua ma'ra ya nt'ani ra Jesu.

23

Ra Jesu bi ma de yá ts'o'befi ya fariseo ne ya xahnate de ra ley

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Nepu ra Jesu bi zofo yá nxadi ne ra hmuntsja'i ne bi 'ñembabi:

² —Nubya ya fariseo ne ya xahnate de ra ley u't'a'ihua te rí bøni da mangan ra ley nú'a bi 'yofo ra Moise.

³ Hangue gatho nú'a da xi'ahua'ua 'yøt'ehua, ne ostí ma da zabi'ihua gui 'yøthua. Pe nehe oxqui tenbaha yá ts'o'befi'ua. Nu'a udi'ua gue'a xá hño, pe nu'ú hingo øt'e nú'a udi'ua.

⁴ Nu'ú tutua ya ja'i ya 'bats'i xi xá hña, pe nu'ú ni ts'ua yá mfats'i.

⁵ Nu'ú øt'a yá 'befi ja yá thandi ya ja'i pa da pønga yá hmi, asta cueta ya t'ofø ja yá de ne tsata ya pants'a xifri ja yá 'ye y ja xa nt'ofoni 'raya xeni de ra Maça T'ofø, ne nuyá he ma'na xá ma de yá he ma'ra ya ja'i pe yá nt'ets'itho.

⁶ Nu'ú de ja 'nara ngo ri ho da hñudi ja ya mudi hudi pa da ñuni, ne ri ho da hñudi ja ya hoga hudi nuni ja yá nija pa da t'e'tsua yá nsu.

⁷ Nu'ú ri ho dra zenjua ja ra tai co ndunthi ra t'equ'e'i, ne ri ho da t'embabi gue go gue'ua xi ya hoga xahnate.

⁸ Pe nu'ahú oxqui hohua to'o da 'ñe'ts'a ri nsuhua da 'ñeñ'ahua gue go gyá xahnatehua, ngue'a gatho'ihua grí ncuha, ne 'natho ri xahnatehua 'bui, y nú'a go gue'a ra Cristo nú'a to'o bá pehna Ajuá pa da nda.

⁹ Y nixi nú'ua to'o xahn'a'ihua nuua ja ra ximhai, oxqui emfua gue go gue'ua ri dadahua, ngue'a 'natho ri Dadahua 'bui, y nú'a go gue'a bí 'bui mahets'i.

¹⁰ Y nixi oxqui ma gui hohua da t'eñ'ahua gue go gyá ndahua, ngue'a 'natho ri ndahua 'bui, y nú'a go gue'a ra Cristo nú'a to'o bá pehna Ajuá pa da nda.

¹¹ 'Bua 'na de gue'ahua da ne to'o da ndangui, mahyoni go gue'a dri 'bøgohua.

¹² Ngue'a nu'a tó'o ri 'ñexasøbya, 'mefa da ua rá nt'ets'i, pe nu'a tó'o hingrá 'ñets'ibya, 'mefa go ma da t'e'tsua rá nsu ja rá thandi Ajuá.

¹³ ¡Nú'ahua xahnatehua de ra ley ne nú'ahua gyá fariseohua, 'nagya yohmihua, huocate'ihua ngue'a ma xi dra castiga'ihua! Xcá co'thua ra gosthi pa hinto da yut'a ja rá hmanda Ajuá, nixi guí cuthua, ha nixi guí hophua to'o da yut'i.

¹⁴ ¡Nú'ahua xahnatehua de ra ley ne nú'ahua gyá fariseohua, huocate'ihua ngue'a ma xi dra castiga'ihua! Xi grí xadihmahua ja ri nijahua ja yá thandi ya ja'i 'ñena hinte guí øthua, pe 'nagya yohmihua ngue'a guí hanbahua yá ngu ya 'bente viuda, hangue Ajuá ma'na ma da castiga'ihua.

¹⁵ ¡Nú'ahua xahnatehua de ra ley ne nú'ahua gyá fariseohua, 'nagya yohmihua, huocate'ihua ngue'a ma xi dra castiga'ihua! Nu'ahua grí mahuaa grí mahani guí hoñhua ya ja'i pa guí 'ñutuabihua nú'a ri jamfrihua, y nu'bu ya bi gamfri'ihua, nu'bu'ú ma'na guí ts'ocuahua yá mfeni, ne ma'na ya gá 'yenthua ja ra nidu ngu nú'a habua grí maha nehe.

¹⁶ ¡Nu'ahú guí ne gui 'ñuhmahua ra 'ñu, pe nixi guí pahua habua grí maha nehe, huocate'ihua ngue'a ma xi dra castiga'ihua! Ngue'a guí eñhua gue 'bu 'nara ja'i da jura po ra nija, hinte ri

muui nú'a bi jura. Pe 'b_u da jura po ra oro nú'a ja mbo ra nija, nu'bú h_a, guí eñh_u gue ri muui nú'a bi jura.

17 ¡Nagyá 'b_emfenih_u, ya x_cá 'b_eh_u ra 'ñu! ¿Nda'a ma'na ri muui, ra nija o nú'a ra oro ja mbo ra nija? Ra nija gue'a ma'na ri muui, ngue'a ja xra japini ra oro.

18 Nehe guí eñh_u gue 'b_u to'o da jura po ra ata hinte ri muui nú'a bi jura. Pe nu'b_u da jura por nú'a ra 'baha xa thuxa ja ra ata, nu'bú h_a guí eñh_u gue ri muui nú'a bi jura.

19 ¡Nagyá 'b_emfenih_u, ya ma'na x_cá 'b_eh_u ra 'ñu! ¿Nda'a ma'na ri muui, ra ata o nú'a ra 'baha xa thuxni ja ra ata? Ra ata gue'a ma'na ri muui ngue'a ja bri japini nú'a ra 'baha'a.

20 Hangué nu'a tó'o ri jura po ra ata, hingue h_onse po ra ata ri jura, nehe ri jura po gatho nú'a ra 'baha xa thuxni nehe.

21 Ne nu'a tó'o ri jura po ra nija, hingue h_onse po ra nija ri jura, nehe ri jura po Ajuá ngue'a nu'a ja 'b_uhni'a.

22 Nu'a tó'o ri jura po mahets'i, hingue h_onse po mahets'i ri jura, nehe ri jura po rá hudi Ajuá ne por gues_e Ajuá ngue'a go gue'a rá hudi'a.

23 ¡Nú'ah_u xahnateh_u de ra ley ne nú'ah_u gyá fariseoh_u, 'nagya yohmih_u, huecate'ih_u ngue'a ma xi dra castiga'ih_u! Nu'ah_u guí 'uecju 'ret'a de ra b_exo pa Ajuá de nú'a guí t_ah_u 'b_u guí pah_u ra zi x_ac'ri, o ra zi ani, o ra zi cominu. Pe hingo guí øth_u nú'a ma'na mahyoni ngu m_anga ra ley, hinguí udih_u ra hoga'mui, nixi otho ri nthecateh_u, ne hinguí øth_u nú'a guí mañh_u.

24 Nu'ah_u guí ne gui 'ñuhmah_u ra 'ñu, pe nixi guí pah_u hab_u grí maha nehe. Nu'ah_u guí njah_u ngu 'nara ja'i nú'a faxes ra t'afi pa hinda tho ya t'uca zu'ue, pe sta zi, tut'atho ya d_anga zu'ue, y nixi bi za te 'b_e bi dut'i.

25 ¡Nú'ah_u xahnateh_u de ra ley ne nú'ah_u gyá fariseoh_u, 'nagya yohmih_u, huecate'ih_u ngue'a ma xi dra castiga'ih_u! Guí njah_u ngu ra x_ut'a vaso ne ra x_ut'a manza, x_uqui h_onse de thi ha nu de mbo xi rá nts'o.

Njab_u mbo ri mfenih_u nehe hinxá nt'axi ngue'a gyá ndusteh_u ne gyá ts'o'yoh_u.

26 'Nagyá godah_u. Hy_eh_ub_u 'met'o ya ts'omfeni pa njab_u strá nt'axi'ih_u ne pa da za gui 'yøth_u nú'a xá hño.

27 ¡Nú'ah_u xahnateh_u de ra ley ne nú'ah_u gyá fariseoh_u, 'nagya yohmih_u, huecate'ih_u ngue'a ma xi dra castiga'ih_u! Guí njah_u ngu ya pantyo xi xá nt'axi de thi ne ri hnequi mahotho, pe mbo xi rá d_ama nts'o.

28 Hangué nu'ah_u guí njah_ub_u nehe ngue'a guí 'ñet'a hoja'ih_u pe guí beñh_u ya ts'omfeni ne gyá yohmih_u.

29 ¡Nú'ah_u xahnateh_u de ra ley ne nú'ah_u gyá fariseoh_u, 'nagya yohmih_u, huecate'ih_u ngue'a ma xi dra castiga'ih_u! Guí jamasubih_u yá pantyo nú'á yá 'm_ehni Ajuá xa du, ne guí c_ath_u mahotho nuyá pantyo nu ma'ra ya hoja'i xa du.

30 Ne guí eñh_u: “Nu'b_u ya gra 'b_uh_umahe nuya pa'á, nu'bú hinstá faxhe ndu ma xitahe pa xa hyopa nú'á yá 'm_ehni Ajuá.”

31 Hangué nu'ah_u guí m_anseh_u gue go gue'a'ih_u gyá t'uh_u de nú'á to'o bi hyopa yá 'm_ehni Ajuá.

32 Hangué nú'a hingo bi juata ndu ri xitah_u, ma go gui juadi gui 'yøth_ubya.

33 ¡Nu'ah_u guí njah_u ngu ya qu'eña, hingui ma gui c'oth_u de ya d_anga ugui nú'á ma gui thoh_u ja ra nidu!

34 Ma ga p_ehn'ah_u ma'ra ya 'm_ehni ne ma'ra ya b_amhyá ne ma'ra ya xahnate. 'Ra de gue'á ma gui hyoh_u, nu ma'ra ma gui ts_uth_u ja ra pont'i, ha nu ma'ra ma gui na'mbabih_u ja ri nijah_u, ne hinhyab_u ma gui hoph_u da 'm_ai'á.

35 Y njab_u ma go gui juth_u nehe de nú'á ya hoja'i xa tho, bi m_udi co ra Abé asta ra Sacaría nú'a mrá t'á ra Berequíá. Nura Sacaría go gue'a gá hyoh_u mbo ri nijah_u guetb_u ja ra ata.

36 Xi majuani dí xi'ah_u gue nu'ah_u ma go gui tuxh_u gatho nuya thaiya.

Ra Jesu bi du rá m_ai po ya me Jerusale

(Lc. 13:34-35)

³⁷ Nu'ah_u me Jerusale, guí tēdoh_u ne guí hoph_u yá 'mēhni Ajuā nú'ū bí pēhn'ah_u. ¡Hangu ya i'qui dá ne ga munts'ahmā'ih_u ngu 'nara zi ōni huixa yá zi t'ū'ni, pe nu'ahú hingá neh_u!

³⁸ Nu'bú nuri nguh_u ma da gose.

³⁹ Ngue'a dí xi'ah_u gue ya hingui ma gui yopa hyandgaguih_u asta hinga yopa pengui. Nu'bú hā, nu'ahú ma gui 'ñēñh_u: “Xá nsunda nú'a to'o bá pēhna Ajuā pa da ndā ja guecj_u.”

24

Ra Jesu bi mā gue da nhuata ra ndanija

(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Nep_u ra Jesu bi bōni de ra ndanija, ne ya mi 'ba'ñu'a yá nxadi bi e bi zūdi pa bi 'ñutuabi gatho nuya ngu de ra ndanija.

² Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'ū:

—Xi majuaní dí xi'ah_u, gatho nuya nguy_u ma da nhuati ne hinda ma da gohí ni 'nara do mañā co ma'na rá midoui.

Ya nt'udi ante rá uadi ra ximhai

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ De guehni bi ma ra Jesu co yá nxadi pa ja ra t'øhø 'bo Olivo, ne ja bá huhni ra Jesu. Nep_u bi joni yá nxadi pa bi 'yamba seh'e'a ne bi 'ñembi:

—Dí ne xi gui xicje ha'm_u ma da nja nú'a gá mā, ne te ma nt'udi ma ga hanthe pa ga pāhe gue ya ma gui yopa penguiua ma'na'qui, ne pa ga pāhe ha'm_u rá uadi ra ximhai.

⁴ Nu'bú ra Jesu bi dātuabi ne bi 'ñembi:

—Jamasuh_u oto sti ma da hya'ah_u.

⁵ Ngue'a ma da 'ñēhe ndunthi nú'ū to'o di ñā de ma thuhu ne di eñ'ū: “Nugui go drá Cristo bá pēncagui Ajuā pa ga ndā.” Y njab_u ma da hyat'a ndunthi ya ja'i.

⁶ Nehe ma gui 'yødeh_u da hmā de ya tuhni nú'ū ya ja, ne nú'ū hingui jatho. Pe nu'ahú osti ma da du ri muih_u, ngue'a pē'tsi te da njab_u. Pe hingo gue'a rá uadi ra ximhai ngue'a ri 'bētho ma'ra te da nja.

⁷ Ngue'a ma da ntuhna ya hnini co ma'ra ya hnini. Ma da nja ra dānga thuhu ne ya dānga hñeni, ne ma da nja ya mbimhai habaraza.

⁸ Y gatho nuya dumaiya, guehya ya mudi ugui.

⁹ Nú'ū hingyá gamfri ma da gu'ah_u da nap'ah_u o da hyo'ah_u, ne toraza da utsa'ih_u ngue'a xcá camfriguih_u.

¹⁰ Ha nuya pa'ū ndunthi ma da 'bēdi yá jamfri, ne ma da 'ñutsa 'na ngu ma'na, ne ndunthi ma da da yá miqu'eiu.

¹¹ Y ma da 'm_u ndunthi ya hyate badi, da 'ñēna gue go xuá mēhna Ajuā, ne ma da hyat'a ndunthi ya ja'i.

¹² Ndunthi ya ja'i ma da 'bēdi ra hmāte ngue'a ma'na xi ma da ndangui ra ts'oqui gatho ja ra ximhai.

¹³ Pe nu'a tó'o hinda 'uegue de Ajuā, nú'a go gue'a ma da mpøhø.

¹⁴ Ma da nt'øde ra noya gue ra Ndā de mahets'i ma da 'ñēhe pa da ndā. Nuná ma da nt'øde ja gatho rá ngūni ra ximhai pa njab_u da 'yøde gatho ya ja'i de gatho ya hnini. Nep_u de gue'a ja dí uadi ra ximhai.

¹⁵ Ra Dañe nú'a mrá 'mēhni Ajuā bi 'yofo de nú'a ra ts'ot'øt'e ma da nja mbo ja ra ndanija de Jerusale pa da nts'onga ra ndanija. —Nu'a tó'o da hñe'ta nuna t'ofonā mahyoni da badi xá hño te mā.— Ha nu xcri hyanth_u da 'tøt'a njab_u mbo ra ndanija, nu'bú njab_u gui pāh_u gue ya bi zø ra ora.

¹⁶ Nu'bú nu'ah_u me Judeah_u, ma gui 'bath_u grí maha ja ya t'øhø.

¹⁷ Y 'b_u gri 'yoh_u ja rá patio ri nguh_u, oxqui ma gui cūth_u 'mēt'o pa te gui hñaxh_u, ngue'a mahyoni gui dāma maha.

¹⁸ 'B_u gri 'yoh_u ra 'bēfi ja ya huāhi, oxqui penj_u ja ri nguh_u pa gui hñaxa ri heh_u.

¹⁹ Huecazite nú'ū ya 'bēhñā di da'thi ne dya nz_u nuya pa'ū.

²⁰ 'Yaph_u Ajuā gue nú'a ra pa xcri 'bath_u, hindi ta ya tse nixi dra pa dega tsaya.

²¹ Ngue'a nuya pa'ū ma da nja ndunthi ya ts'othogui nú'ū hin-hya'm_u xa hnequi desde bi mudi ra

ximhai, ne nixi hinda ma da yopa nja ma'na'qui.

²² Ajuá ma da 'yøt'e pa hinda njabu ndunthi ya pa, ngue'a nu'bu da njabu ndunthi ya pa, nu'bu da du gatho. Pe po rá ngue ya gamfri, Ajuá ma da 'yøt'e pa da thogui 'bestho nú'u ya pa dega ts'othogui.

²³ Nu'bu 'na to'o da 'ñeñ'ahu gue nuua ja 'bucua ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da nda, o bí 'bui ringuehni, oxqui ma gui camfribihu.

²⁴ Ngue'a ma da 'mui 'raya ja'i da 'ñena gue go di gue'u ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da nda, ne ma da 'mu ma'ra ya hyate badi. Nú'u ma da 'ñudi ndunthi ya danga nt'udi ne da 'yøt'a ya t'øt'e 'ñena xi majuani pa da hyat'a ya ja'i, ne da nehma'u da hyat'a ya gamfri nehe.

²⁵ Ya stá 'bet'o'ihu ra noya de nú'a ma da nja, hangue ostí ma da tha'ahu.

²⁶ Hangue 'bu da t'eñ'ahu gue ra Cristo bí 'bui ja ra mbonthe, oxqui ma gui mahani. O 'bu da t'eñ'ahu: “Ndi bá eh ja 'bucua mbo ra ngu”, oxqui ma gui camfribihu.

²⁷ Ngue'a nurá yo'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i xcrá thamfrihu da dama zøhø ne da hnequi gatho ja ra ximhai nja ngu 'nara huçi ri yot'a mbøxyadi ne asta yuhyadi.

²⁸ Nuya pa'u ma da nja ngu ya pada ri munts'i habu 'beni nú'a te xa du.

Ra Jesu bi ma hanja ma da yopa mengui ja ra ximhai

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Ngu da thogui nuya pa'u dega ts'othogui, 'bestho ma da 'mexuui ra hyadi, ne ra zana hinda ma da yot'i. Ya tsø ma da dagui de mahets'i, y mahets'i ma da huat'i nts'edi.

³⁰ Nepu ma da hnequi 'nara nt'udi nuni mahets'i de rá yo'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i, ne gatho ya ja'i de ra ximhai ma da nzoni nu stí hyandi da zøhø, nu sta 'ñehe ja 'nara guui con gatho rá ts'edi ne co rá nsunda pa da e da nda.

³¹ Ma da nt'øde 'nara trompeta, nepu Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da mehna yá enxε gatho ja rá nguni ra ximhai pa da munts'a gatho nú'u xa huahni'a.

³² Yøhu nuna ra 'bede de ra igo: Nu xcrí hyanthu gue ya ja yá 'roho ne ya ja yá xi, nu'bu gui pahue gue ya ma da zøhø ya pa dega pahyadi.

³³ Hangue nu xcrí hyanthu da nja gatho ngu nú'a dí xi'ahu, pahue Nú'a To'o bi e bi Nja'i ya ma dua yopa pengui.

³⁴ Xi majuani dí xi'ahu gue gatho nuya ma da mudi da nja ante da du nuya ja'i 'buihya ja ra ximhai.

³⁵ Mahets'i ne ra ximhai ma da uadi da thogui, pe numa noya hinhya'mu da uadi, ma da nja pa nzantho.

³⁶ Ni 'na hinto padi ra pa nixi ra ora nurá yo'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nixi nú'a, nixi ya enxε bí 'bu mahets'i hingui padi, hønse ma Dada ha, go padi ha'mu da 'ñehe.

³⁷ Ha nu sta yopa 'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i, ma da nja ngu nú'u ya pa de ra Noé.

³⁸ Nuya pa'u ante da ñuxa ra dehe ja ra ximhai, ya ja'i mi ñuni mi tsithe ne mi øt'anthati ngu xi yá nzai. Mi øt'a njabu asta nú'a ra pa bi yat'a ra Noé ja ra danga motsa nú'a xqui hyoqui.

³⁹ Nepu mi damfri'u bi ñuxa ra dehe ja ra ximhai ne bi jat'i gatho nú'u ya ts'oja'i. Ma da njabu nehe nú'a ra pa rá yo'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

⁴⁰ Nuya pa'u, 'bu yoho ya 'ñøhø di 'yo ra 'beñi 'nadbu ja ra huahi, sta damfri da ts'ixa 'na de gue'u, ha nu ma'na da gohni.

⁴¹ 'Bu yoho ya guni di 'bu 'nadbu, sta damfri da ts'ixa 'na de gue'u, ha nu ma'na da gohni.

⁴² Hangue ndø'mhu, ngue'a hingui pahue ha'mu ma da zøhø ri Hmuhu.

⁴³ Ya guí pahue, 'bu 'nara me ngu di pahma te ma ora da zøhø 'nara be, nu'bu hinda 'ñaha'a pa hinda hopa ra be da xocua rá ngu pa da bepabi.

⁴⁴ Hangue ne'ahu xi da ndø'mhu, ngue'a xcrí thamfrihu da zøhø Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

Ra hoga 'bego ne ra ts'o'bego
(Lc. 12:41-48)

⁴⁵ Nu'a tó'o ra hoga 'bego ne xi ra hoja'i tsa da t'ent'ua rá 'yε rá ngu rá hmu, nehe da t'ent'ua rá 'yε ya 'bego nú'ú hoqui te da ts'i ora mahyoni.

⁴⁶ Nu'bú xi da johya nú'a ra hoga 'bego nu sta zòhø rá hmu da zúdi di øt'a ngu nú'a rí 'ñehe.

⁴⁷ Xi majuañi dí xi'ahú, nura hmu'a ma da hñuxa dega 'betri nú'a ra 'bego pa da supa gatho nú'a te pe'tsi.

⁴⁸ Pe xi'bú nura 'bego'a da bøni dra ts'o'mú y da beni gue rá hmu hinga 'bestho da ðama mengui,

⁴⁹ nepu nu'á da múdi da na'mba yá mi'bégoui, ne da ma da ñuniui ne da ntsiui ya tixfani.

⁵⁰ Ha sta ðamfri da zòhø rá hmu nú'a ra ora hindi tø'mi.

⁵¹ Nu'bú nura hmu'a ma xi da ncue co nurá 'bego'a, hangue da umba 'nara ðanga castigo, ne da mehna habu 'bu ya yohmi pa ja dí nzonini ne ja dí gustri yá ts'i.

25

Ra 'bede de 'ret'a ya nxutsi

¹ Nurá yo'ñehe ra Ndá de mahets'i ma ga hyecuahú ngu ra 'bede de 'nara nthati bi nja. 'Ret'a ya nxutsi bi hñaxa yá ñot'i dega aceite pa bi ma bá thadi nú'a ra 'ñòhø mi ma da nthati.

² Ha de nú'ú 'ret'a ya nxutsi, cut'a xqui hñoqui co yá ñot'i, pe nú'ú má cut'a hinxqui hñoqui.

³ Ha nú'ú cut'a hinxqui hñoqui, himbi hñaxa ndunthi ra aceite pa da xit'a ja yá ñot'i.

⁴ Pe nu'ú má cut'a xqui hñoqui ha, bi ñu'tsa yá ñot'i co ra aceite, nehe bi hñaxa 'nara xito mi ñuts'i pa sta thegue nú'a mi po ja ra ñot'i da xit'a ma'na.

⁵ Hinga 'me bi zòhø nú'a mi ma da nthati, hangue gatho nú'ú 'ret'a ya nxutsi bi zú ra t'ahá ne bi 'ñahá.

⁶ Y ngu made ra xuui bi nt'øde 'nara hmafi ne bi t'emba ya nxutsi: “¡Ya xa 'ñecua núni ma da nthati, bá ehú gui thadihú!”

⁷ Nu'bú 'bestho bi nuhu gatho nú'ú 'ret'a ya nxutsi ne bi múdi bi tsøgue yá ñot'i.

⁸ Ha nú'ú cut'a hinxqui hñoqui, 'bestho bi 'ñembabi nú'ú má cut'a xqui hñoqui: “Xecje ts'ú ri zi aceitehú ngue'a ya huet'atho ma ñot'ihe.”

⁹ Ne nú'ú ya nxutsi xqui hñoqui bi ðatuabi nú'ú má cut'a ne bi 'ñembi: “Hina, hinga xe'ahe, xi'bú ga njahebú ngu'ahú. Ma'na xá hño grí maha gui tañhú habú bí 'ba. Bá tañhú pa gue'ahú.”

¹⁰ Pe de bi ma'ú da danga ra aceite, nura ora'a bi zòhø nú'a mi ma da nthati. Nu'bú nú'ú cut'a ya nxutsi xqui hñoqui bi meui ne bi yut'ui'ú mbo habú mi ma da nja ra ngo dega nthati. Nepu 'bestho bi jot'a ra gosthi.

¹¹ Ha 'mefa bi zòhø nú'ú ma'ra ya nxutsi ne bi 'ñeñ'ú: “¡Xogaguihe ra gosthi, zi Hmu, xogaguihe!”

¹² Pe nú'a to'o mi ma da nthati bi ðatuabi'ú ne bi 'ñembi: “Xi majuañi dí xi'ahú gue hindi pa'ahú to'o'ihú.”

¹³ Nu'bú ra Jesu bi 'ñena:

—Hangue nu'ahú hñocju ne xi da ndø'mhú, ngue'a hinguí pahú te ma pa ni te ma ora ma da zòhø Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

Ra 'bede de 'nara hmu bi zocua ra boja yá 'bego

¹⁴ Nehe rá yo'ñehe ra Ndá de mahets'i ma ga hyecuahú ngu rá 'bede 'nara hmu co yá 'bego. Nú'a ra hmu ya mi 'ba'ñu da ma ja ma'na ra hai yabú, ne bi zohna 'rayá nzai 'bego pa bi zocuabi rá boja pa da xu de da pengui.

¹⁵ Na de gue'ú bi zocuabi cut'a 'mo, ma'na bi zocuabi yo 'mo, ha nu'a ma'na bi zocuabi 'na 'mo. Ngu rá ndangui rá mfadi cada 'na, gue'a rá ndunthi ra boja bi ts'ocubi. nepu ra hmu bi gú rá 'ñu bi ma.

¹⁶ Nú'a ra 'bego xqui ts'ocubi cut'a 'mo, nu'á bi ma bi pants'a nura boja'a ne bi ðahá má cut'a 'mo.

¹⁷ Ha nu'a tó'o xqui ts'ocua yo 'mo mbexo, bi pants'a nú'a ra boja'a, ne bi ðahá má yo 'mo.

18 Pe nu'á tó'o xqui ts'ocua 'na 'mo mbexo, nu'á bi ma bá xei 'nara o'tsi ne bi 'yagui nú'a ra boja xqui zocuabi rá hmu.

19 Bi thogui ndunthi ya pa, nepu bi zohø ra hmu bi 'ñut'uendau yá 'bego.

20 Bi zohø 'met'o nú'a xqui ts'ocua cut'a 'mo, ne bi umba rá hmu nú'a má cut'a 'mo xqui dahá de nú'a xqui ts'ocuari, ne bi 'ñembabi: “Gá tsogagui cut'a 'mo, pe nubyá jaua nuna má cut'a 'mo stá tahá de nú'a gá tsogagui.”

21 Nu'bu ra hmu bi dadi ne bi 'ñena: “Xi xá hño ri 'befi. Nu'i xi 'nagra hoga 'bego. Nubyá ma ga tsoc'a'i ma'na ndunthi ra boja pa gui japi da xu, ngue'a xi xcá padi xcá japi da xu nú'a 'na tui dá tsoc'a'i. Nubyá bá ehe pa ga johyah.”

22 'Mefa bi zohø nú'a to'o xqui ts'ocua yo 'mo, ne bi 'ñemba rá hmu: “Gá tsogagui yo 'mo, pe nubyá jaua nuna má yo 'mo stá tahá de nú'a yo 'mo gá tsogagui.”

23 Nu'bu ra hmu bi dadi ne bi 'ñembabi: “Xi xá hño ri 'befi. Nu'i xi 'nagra hoga 'bego. Nubyá ma ga tsoc'a'i ma'na ndunthi ra boja pa gui japi da xu, ngue'a xi xcá padi xcá japi da xu nú'a 'na tui dá tsoc'a'i. Nubyá bá ehe pa ga johyah.”

24 Pe nu mi zohø nú'a ra 'bego xqui ts'ocua 'na 'mo, nu'á bi 'ñembabi rá hmu: “Nuga dí padi gue xi grí japa ri 'bego da mpefi nts'edi ne guí xofo habu hingo xcá pot'i, ne guí munts'a ra trigo habu hingo xcá piqui.

25 Hangué nuga dá tsu'i, xi'bu ga tuxa ra thai, hangué dá ma dá agui ri boja ja ra hai. Pe nubyá jaua nuna gá tsogagui.”

26 Bi dadi ra hmu ne bi 'ñembabi: “Nu'i 'nagra ts'o'mai ne 'nagra dahñe 'bego, 'bu guí beni gue dí xofo habu hingo stá pot'i ne dí munts'i habu hingo stá piqui,

27 nu'bu ¿ha gue himi tsa xcá nu te xcá 'yøt'e pa xa xu ma boja dá tsoc'a'i pa xa t'acagui rá tahá ma boja núbya dá tsøhø?”

28 Nepu ra hmu bi 'ñembabi nú'u to'o

mi 'ñoui: “Hñambabihu nú'a ra boja dá tsocuabi nuni ra dahñe 'bego, ne umfu nú'a to'o pe'tsa 'ret'a 'mo.

29 Ngué'a nu'á tó'o pe'tsi, ma'na ma da t'umbabi pa asta da bonguabi. Pe nu'á tó'o ts'utho pe'tsi, nu'á da thambabi nú'a ts'u pe'tsi pa ya hinte da me'tsi.

30 Hangué nú'a ra 'bego hinte rá 'befi, ma'na xá hño juh ne 'yenth ja ra 'bexuui pa ja dí nzonini ne ja dí gustri yá ts'i.”

Ra Jesu ma da hñ'amba nguenda ya ja'i de ra ximhai

31 Nu sta 'ñehe pa da nda Nú'a To'o bi e bi Nja'i, ma da 'ñoui gatho yá enxé, ne ma da hñudi ja rá maca hudi con gatho rá nsunda.

32 Nuni ja ma da munts'ini gatho ya ja'i de gatho rá nguni ra ximhai, y nura Nda ma da 'ueca 'na ngu 'na, ngu øt'a ya ma'yo co ya zi deti ne ya t'axi.

33 Nu'á ma da 'ba'ma ja rá 'ñei gatho ya zi deti, ne nu ja rá ngaha ja ma da 'bam'ni gatho ya t'axi.

34 Nu'bu ma da 'ñembabi nú'u di 'bai ja rá 'ñei: “Bá eh nu'ahu xa jap'ahu ma Dada. Ma gui cuthabya nuni mahets'i habu bí manda ma Dada nuni habu xqui thoqui pa gue'ahu de ante da thoca ra ximhai.

35 Dí 'ñepi gui cuthani ngue'a nú'bu mi tsuca ra thuhu, go gue'ahu gá 'racju te dá tsi. Ne nú'bu mi tsuca ra nduthe, go gue'ahu gá 'racju ra dehe dá tsi. Ne nú'bu ndí ne'ñu, go gue'ahu gá 'racju ntsaya dá oxi.

36 Ne nú'bu mi otho te ga he, go gue'ahu gá 'racju te dá he. Ne nú'bu ndrí hñeni ne dá ofadi, go gue'ahu gá ma gá c'ascahu.”

37 Nu'bu nú'u to'o xa 'yøt'e xá hño ma da dadi ne da 'ñena: “Ma zi Hmu'ihe, ¿ha'mu dá hant'ahe gue mi tsu'a ra thuhu nepu dá 'ra'ahe te gá tsi? O ¿ha'mu dá hant'ahe gue mi tsu'a ra nduthe nepu dá 'ra'ahe ra dehe?

38 O ¿ha'mu dá hant'ahe gue ngrí ne'ñu nepu dá 'ra'ahe ntsaya gá oxi? O ¿ha'mu dá hant'ahe gue mi otho te gui hye, nepu dá 'ra'ahe te gui hye?

³⁹ O ¿ha'mu dá hant'ahe ngrí hñeni o nguí ofadi nepu dá ma dá c'a'ts'ahe?"

⁴⁰ Nu'bu ra Nda da datuabi ne da 'ñena: "Xi majuaní dí xi'ahu gue nu'bu gá faxhu 'na de guehyu ma cu hinte mri muui ja yá thandi ya ja'i, pahu gue go guecagui gá faxcahu."

⁴¹ Nepu ra Nda da 'ñembabi nú'u di 'bai ja rá ngaha: "Nu'ahu 'uehu de gueque. Nu'ahu xa zu'ahu rá cuε Ajuá, grí maha pa ja ra nidu habu zø ra tsibi pa nzantho, nuni habu xa thoqui pa ra ts'ondahi ne yá ts'o'εnxε.

⁴² Ngue'a mi tsuca ra thuhu pe nu'ahu hinga 'racju te dá tsi. Ne mi tsuca ra nduthe pe nu'ahu hinga 'racju ra dehe dá tsi.

⁴³ Ne nú'bu ndí ne'ñu, nu'ahu hinga 'racju ntsaya dá oxi. Ne mi otho te ga he pe nu'ahu hinga 'racju te dá he. Ne nú'bu ndí hñeni ne ndí ofadi, nu'ahu hinga ma gá c'ascahu."

⁴⁴ Nu'bu nú'u ya ts'oja'i ma da dadi ne ma da 'ñena: "Ma zi Hmu'i, ¿ha'mu dá hant'ahe mi tsu'a ra thuhu o ra nduthe, o ngrá ne'ñu, o bi 'ñotho te gui hye o gá hñeni o gá ofadi, nepu hinda fax'ahe?"

⁴⁵ Nepu ra Nda da datuabi ne da 'ñembabi: "Xi majuaní dí xi'ahu, nu'bu hinga faxhu 'na de nuyu ma zi cu hinte mri muui pa ja ri thandih, pahu gue go guecagui hingo gá faxcahu."

⁴⁶ Nu'bu nuya ts'oja'i ma da ma pa ja ra nidu habu da 'múi pa nzantho. Ha nu'u tó'o xa 'yøt'e xá hño ma da yut'a mahets'i habu bí ja ra te pa nzantho.

26

Ya nda gá xodyo bi 'ñu'ti pa hanja da za da gu ra Jesu

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Nu mi uadi ra Jesu bi manga gatho nuya noyaya, bi 'ñembabi yá nxadi:

² —Ngu guí pahu gue hønse yo pa ri 'bedi pa da t'øt'a ra ngo dega pascua, ne nuya pa'u gue'bu ma dra da Nú'a To'o bi e bi Nja'i pa dra pont'i ne da tho.

³ Ne nura pa'a bi manga njabu ra Jesu, nuyá ndaxjua nda ya xodyo ne ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley, bi munts'i'u ja rá ngu ra Caifá nú'a to'o xi mrá danga nda gá macja.

⁴ Nuni ja guehni bi 'ñu'ti'u pa hanja da za da hyat'a ra Jesu pa da za da gu ne da hyo.

⁵ Ne bi bense'u bi 'ñembabi:

—Nubyá hinga ma ga øthu núna dí beñhu ga øthu ngue'a ra ngo, pa hinda ñunts'a ya ja'i.

'Nara 'behña bi go'tsua ja rá ñaxu ra Jesu 'nara hoga ñuni

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Ha nura Jesu mi 'buhni ja ra t'uca hnini Betania ja rá ngu ra Simu nú'a to'o xqui ñani de ra lepra nú'a ra hñeni tsit'atho ra ngø.

⁷ Ha ra Jesu mi hudi ja ra mexa, ne de gue'a bi zønga 'nara 'behña mi ha 'na ngu ra zi xito xqui thoqui de 'nara hoga do rá thuhu ra alabastro, mi po 'nara dehe xi mi yuni xá cuhi ne xi mri muui ndunthi, ne bi go'tsua ja rá ñaxu ra Jesu nú'a ra dehe'a.

⁸ Ha nu mi hyanda ya nxadi nú'a mi øt'a nú'a ra 'behña'a, bi bø yá cuε ne bi 'ñena:

—¿Hanja bri fantho nuna dehe xi rá madi?

⁹ Nuna deheni xa za xa 'ba hmaha, ngue'a ri muui ndunthi ra boja, ne xa t'umba hmaha 'nara mfats'i ya hyoya.

¹⁰ Nu'bu ra Jesu bi 'yøde nú'a mi mañ'u ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí mañhu njabu de nú'a bi 'yøt'a nuni ra zi 'behña? Nuní xa 'yøt'a 'nara hño pa guequi.

¹¹ Oguí hyøcju nú'a xa goxcagui, ngue'a nuya hyoya ma gui 'buhu nzantho con gue'u, pe nugui hinga nzantho ma ga 'bui con gue'ahu.

¹² Nuní bi goxcagui nú'a ra dehe yuni xá cuhi pa nu xcrá nt'agui.

¹³ Xi majuaní dí xi'ahu gue haburaza de ra ximhai da hmanga ma noya, nehe da hma de nú'a xa 'yøtcagui nuni ra zi 'behña pa 'nara feni de guehni.

*Ra Juda bi pa ra Jesu**(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)*

¹⁴ Nepu 'na de gue nú'u 'ret'amayoho ya nxadi mrá thuhu ra Juda Iscariote bi ma bá c'a'tsa ya nda gá macja,

¹⁵ y nu'á bi 'ñembabi'u:

—¿Hangu guí 'racju pa ga da'a'ihua ja ri 'yehua ra Jesu?

Nu'bu' bestho ra ora'a bi gohui'u 'nara cohi, ne ya nda gá macja bi umbabi ra Juda Iscariote 'natema'ret'a ya t'axboja.

¹⁶ Y desde ra pa'a ra Juda mi honi hanja da za da da ra Jesu ja yá 'ye'u.

*Ra nt'oxi nú'a bi zi ra Jesu co ya nxadi ante da du**(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)*

¹⁷ Nepu bi dat'a ya pa de 'nayá ngo ya xodyo, gue'a ra ngo de ya thuhme nsi ra nzoi. Y nú'a ra mudi pa de ra ngo, yá nxadi ra Jesu bi ma bá tsudi pa bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Habua guí ne ga hocje ra hñuni dega pascua?

¹⁸ Ha ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Rí maha ja ra hnini bá c'a'tshua 'nara 'ñohø ne gui 'ñembabihua: “Bá pencahe ra Xahnate gue ga xi'ahe njaua ngu nú'a bá ma: Ya ma da dat'a ma ora, ne pe'tsi te ga øthe ra hñuni dega pascua co ma nxadi ja ri ngu.”

¹⁹ Nu'bu' ya nxadi bi 'yøt'e ngu nú'a xqui 'bepabi ra Jesu, hangue nu'á ja bá hocni ra hñuni dega pascua.

²⁰ Nu mi nxuui ra Jesu bi hñudi ja ra mexa con gatho nú'u 'ret'amayoho yá nxadi.

²¹ Ha de mri ñuñ'u, ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuaní dí xi'ahua gue 'na de gue'ahua ma gui dagaguihu.

²² Nu'bu' gatho yá nxadi bi du yá mui, ne nu'á 'na ngu 'na bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'i, ¿ha gue go guecagui?

²³ Y ra Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi:

—Nú'a to'o drí ñu'mebya ja 'nadra manza, nú'á go gue'a ma da dagagui.

²⁴ Nú'a To'o bi e bi Nja'i ya 'yo ra 'ñu pa da t'øt'e ngu nú'a mangu ra Maca T'ofu, pe huecate nú'a ra ja'i to'o ma da da'a. Ma'na xá hño hinxa 'muhma nú'a ra ja'i'a.

²⁵ Nepu ra Juda nú'a to'o mi ma da da ra Jesu bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—Xahnate, ¿ha gue go guecagui?

Ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Haha, go nu'i.

²⁶ Nura ora mri ñuni'u, ra Jesu bi gu ra thuhme, bi 'yapa Ajuá rá Dada da japi, ne bi heque, nepu bi umbabi yá nxadi, ne bi 'ñembabi:

—Tsihua nuna thuhme, nuna go guehna ma ndo'yo.

²⁷ Nepu bi gu ra vaso nú'a mi po ra vinu, ne bi umba njamadi Ajuá rá Dada, nepu bi umba yá nxadi ne bi 'ñembi:

—Tsihua nuna vinu grí gathohua.

²⁸ Nuna go guehna ma ji ma da mfani pa da put'a yá ts'oqui gatho ya ja'i. Nehe go guehna ra seña de ra 'ra'yo cohi.

²⁹ Pe dí xi'ahua gue ya hinga ma ga yopa tsi ma'na'qui nuna ra vinu dega obxi con gue'ahua nuua ja ra ximhai. Ma ga yopa tsi ma'na ra 'ra'yo vinu con gue'ahua, pe nuni mahets'i habua bí manda ma Dada.

*Ra Jesu bi ma gue ra Pedro mi ma da gøni'a**(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

³⁰ Ha nu mi uadi bi duta 'nara jahña, bi ma'u pa ja ra t'øhø 'bo Olivo.

³¹ Nu'bu' ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nura nxuui bya gatho'ihua ma da du ri muihu ne ma gui tsogasehua. Ngue'a Ajuá ma Dada mangu njaua ja ra Maca T'ofu: “Ma ga ho ra ma'yo, y nuyá deti ri su'a ma da nxani habu'raza,” njabu ena.

³² Hangue nugui ma da thogagui, pe nu xcrá yopa nte, ma ga 'bet'o de gue'ahua pa Galilea.

³³ Nu'bu' ra Pedro bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Masque gatho ma'ra da 'uegue de gue'a'i, pe nugui hinhya'mu ga 'uegue de gue'a'i.

³⁴ Ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—Xi majuañi dí xi'a'i gue núbya dí nxuui ma gui cøngagui hñu'qui ante da mafi ra me'nja.

³⁵ Nu'bú ra Pedro bi dadi ne bi 'ñena:

—Masque ga tuui mahyεgui pe hinhya'mu ga cøñ'a'i.

Y gatho ma'ra ya nxadi bi ma njabu nehe.

Ra Jesu mi apabi Ajuá rá Dada nuni Getsemani

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Nepu ra Jesu bi zøhøni co yá nxadi ja nú'a ra luga rá thuhu Getsemani, ne bi 'ñembabi'u:

—Cohua, nugui ma ga thogui má ts'u ringuehni pa ga apabi Ajuá ma Dada.

³⁷ Nu'bú nu'á bi zixa hñu yá nxadi, ra Pedro ne nú'u yoho yá t'u ra Sebedeo, bi thogui má ts'u ringuehni. De guehni ra Jesu bi mudi bi ntsø'mi ne xi bi du rá muí.

³⁸ Ne bi 'ñembabi nú'u hñu yá nxadi:

—Xi tu ma muiga asta dí ne ga tu co ra dumuí. Cohua, oxqui ahaha, ma ga aphu Ajuá mahyεgui.

³⁹ Y ra Jesu bi thogui má ts'u de habu bi gohi yá nxadi, nepu bi me rá hmi ja ra hai, ne bi 'yapa Ajuá rá Dada ne bi 'ñembi:

—Ma Dada'i, nu'bu da zahma, dá thoguitho nuna ts'othogui ma ga thogui, pe nu'bu hina, 'yøt'e nú'a go ri pahague, hingo nú'a go ga nega.

⁴⁰ Nu'bú ra Jesu bi mengui pa habu xqui gohi nú'u hñu yá nxadi, ne nu'ú bi zudi mi aha, hangue ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—¿Ha gue hinxa za xcá tsethu ra t'aha madi 'na ora mahyεgui con guequi?

⁴¹ Nuhuhu ne 'yaphu Ajuá pa gui tsethu ya ts'othogui. Xi majuañi dí xi'ahu gue ri mfenihu ja rá ts'edi, pe nuri ndo'yohu otho rá ts'edi pa gui tsethu.

⁴² Ra Jesu bi menga ma'na'qui habu xqui 'yapa Ajuá rá mudi, ne bi 'ñena ma'na'qui njaua:

—Ma Dada'i, 'bu hinda za da thoguitho nú'u ya ts'othogui ma ga thogui, nu'bú 'yøt'e nú'a go ri pahague.

⁴³ Nepu ra Jesu bi yopa mengui ma'na'qui habu xqui zogui nú'u hñu yá nxadi, ne bi zudi mi aha ne nixi mi tsa da zøt'a yá da ngue'a xi mi tseti ra t'aha.

⁴⁴ Nu'bú ra Jesu bi zogui ni'u ma'na'qui, ne nu'á bi yopa menga rá hñu'qui pa habu mi apabi Ajuá, ne guet'atho ya noya bi ma ngu nú'u xqui mañ'a.

⁴⁵ Nepu bi yopa menga ma'na'qui pa habu xqui zogui nú'u hñu yá nxadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nubyá ha, dá zu ri t'ahahu ne tsayahu xá hño. Ya bi zø ra ora gue ya ma dra da ja yá 'ye ya 'yøt'ats'oqui Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

⁴⁶ Nanju maha, ngue'a ya xa 'ñepu nú'a to'o ma da dagagui.

Briju nts'ahni ra Jesu

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ts'a ra ora mi manga njabu ra Jesu, bi zøhø ra Juda 'na de nú'u 'ret'amayoho ya nxadi, mbra 'ñoui ndunthi ya ja'i, 'ra mbra hña ya huai ha nu ma'ra mbra hña ya za. Nuya ja'i'u bá pehna yá ndaxjua nda ya xodyo ne ya nda gá macja.

⁴⁸ Ra Juda nú'a to'o xqui pa ra Jesu ya xqui umba 'nara seña nuya ja'i ne xqui 'ñembabi:

—Nú'a gui hyanthu ga tsu'tsuabi rá hmi, nú'a go di gue'a, ne gui dama juhu.

⁴⁹ Nu'bú ra Juda bi ma bá tsudi ra Jesu. Nepu bi zenjua ne bi 'ñembi:

—¡Ajuá da jap'a'i, Xahnate!

Ne 'bestho bi zu'tsi.

⁵⁰ Nu'bú ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Xi'ague, ¿te rá 'be xqui ñeque?

Nu'bú ya ja'i 'bestho bi gu ra Jesu pa bi zixa nts'ahni.

⁵¹ Y ngu bri ju ra Jesu, 'na de gue nú'u mri 'ñoui'a bi c'o'tsa rá mahuai ne bi hyecua 'nará gu 'nará 'bego ra nda gá macja.

⁵² Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi nú'a mi ha ra mahuai:

—Pe'tsa ri huai ja rá nt'o, ngue'a gatho nú'u to'o hote co ra huai, co ra huai dí tho nehe.

⁵³ Nugui da zahma ga apa ma Dada dua pēncagui ya 'motho gá εnxε, y nu'á dua pēncahma 'bestho.

⁵⁴ Pe nu'bu, ya hinda za da nja ngu nú'a manga ra Maca T'ofu nú'a ena gue mahyoni ga thogui ngu nú'a dí thoguiba.

⁵⁵ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi ya ja'i: —¿Sague drá be pa e gui jagaguihu co ya huai ne ya za? Hyastho ndí 'bui ja ra nija pa ndí xahn'a'ihu ne hinhya'mu gá jagaguihu.

⁵⁶ Pe pe'tsi gatho da njabu pa da nja ngu nú'a bi manga yá 'mehni Ajuá ja ra Maca T'ofu.

Nu'bu gatho yá nxadi bi hyehni ra Jesu ne bi 'bat'i'u.

Ra Jesu ja yá thandi ra hmunts'a nda gá xodyo

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Nu'bu nú'u to'o xqui gu ra Jesu bi zits'i pa habu mi 'bui ra danga nda gá macja nú'a mrá thuhu ra Caifá, nehe ja xqui munts'ini nuya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua nda.

⁵⁸ Ha nura Pedro mi 'befatho zi yabu mri dena ra Jesu, bi zoni asta ja rá patio rá ngu ra danga nda gá macja. Nuni ja bi gohni'a habu mi 'bui ya gants'ahni pa da hyandi'a te da t'ø'tua ra Jesu.

⁵⁹ Ha nuya nda gá macja ne ya ndaxjua nda mahyεgui con gatho ma'ra ya nda gá xodyo mi honi to'o da manbabi ra Jesu masque dega nc'uamba, pa da za da tho.

⁶⁰ Pe himbi za te bi ts'utuabi, masque ndunthi ya ja'i bi g'utsua ya nc'uamba.

⁶¹ Pe 'mefa bi 'mehni yoho ya c'uamba ja'i bi 'ñena:

—Nuna 'ñøhøni bi 'ñena gue da za da yø'tuabi rá nija Ajuá ne rá hñupa da za da yopa 'ba'ma ma'na'qui.

⁶² Nu'bu nura danga nda gá macja bi 'mai ne bi 'ñemba ra Jesu:

—¿Ha gue hinte gui thadi? ¿Ha gue majuani nú'a hma de gue'i?

⁶³ Pe ra Jesu hinte bi dadi. Nu'bu nura danga nda gá macja bi 'ñembabi:

—De rá thuhu Ajuá nú'a te, xi da xicje, ¿ha gue go gue'i grá Cristo rá T'u'i Ajuá bá pēhn'a'i pa gui nda?

⁶⁴ Nu'bu ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñena:

—Haha go guecagui, ngu nú'a gá ma. Nehe dí xi'ahu gue nuya pa xa 'ñepu ma gui hyanthu Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da hñudi ja rá 'ñei Ajuá nú'a ja rá ts'edi. Y nehe ma gui hyanthu dua ehe ja ya guui.

⁶⁵ Nu'bu nura danga nda gá macja bi danga yá he ngue'a bi beni gue ra Jesu xqui ñama'ñu de Ajuá, ne bi 'ñena:

—Nuna 'ñøhøni ri 'ñet'a Ajuá. ¿Te ga 'bepu ma'ra to'o da xicje de guehni? Ya gá 'yøschu nú'a te bi ma.

⁶⁶ ¿Te guí mañhu?

Ha nu'u ma'ra bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuni go 'nara danga nduthai, hangue rí 'ñepi da tho.

⁶⁷ Nu'bu 'ra de gue'u bi zo'tsuabi rá hmi ne bi na'mbi, ha nu ma'ra bi me'ti,

⁶⁸ ne bi 'ñembabi:

—Nu'i guí ena gue go gue'i grá Cristo xuá mehn'a'i Ajuá pa gui nda. Nu'bu, 'bu grá badi, xicje xa, ¿to'o nú'a bi nap'a'i?

Ra Pedro bi gonga ra Jesu

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Nura ora'a, ra Pedro mi huhnitho ja ra patio, nepu 'nara nxutsi mrá 'bego bi ma bá tsadi'a ne bi 'ñembabi:

—Ne'i go gue'i nguí 'ñoui ra Jesu nú'a ra me Galilea, ¿ha ngue ha?

⁷⁰ Ha nura Pedro bi ncøni de ja yá thandi gatho ya ja'i mi 'bahni ne bi 'ñena:

—Nixi dí padi nú'a guí ma.

⁷¹ Nepu nu'á ya mi pa ja ra gosthi, ne ma'na ra nxutsi mrá 'bego bi hyandi'a ne bi 'ñembabi nú'u ma'ra ya ja'i mi 'bahni:

—Nuna dameni mri 'ñoui ra Jesu me Nasare nehe.

⁷² Nepu ra Pedro bi yopa ncøni ma'na'qui, ne bi jura bi 'ñena:

—Nixi stá paði nú'a ra 'ñøhø guí ma.

⁷³ 'Mefa bi joni ya ja'i habu mi 'bai'a ne bi 'ñembabi:

—Xi majuañi ne'a'i go gue'i 'na de gue'u, ngue'a mfata ri noya gri ña.

⁷⁴ Nu'bú ra Pedro bi maði bi jura ne bi ntsante ne bi 'ñena:

—Hindí pa nú'a ra 'ñøhø guí mañhu.

Y 'bestho nura ora'a bi mafi ra menja.

⁷⁵ Nu'bú ra Pedro bi zo rá mfeni de nú'a xqui xipa ra Jesu ne xqui 'ñembi: “Nu'i ma gui cøngagui hñu'qui ante da mafi ra menja.” Nu'bú ra Pedro bi bøni pa thi ne xi bi nzoni con gatho rá mui.

27

Ra Jesu bi ts'ixa habu mijará ts'utbi ra Pilato

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Nurá hyax'a gatho yá ndaxjua nda ya xodyo ne ya nda gá macja bi gohi 'nara cohi pa hanja da za da hyo ra Jesu.

² Nepu bi du'ti'u pa bi zits'i bá ent'ua ja rá 'yε ra Poncio Pilato nú'a to'o mrá nda de Judea.

Rá du ra Juda

³ Ra Juda nú'a to'o xqui da ra Jesu, nu mi hyandi'a gue ma da tho ra Jesu, xi bi du rá mui ne bi ma bá co'tsua yá boja nuya nda gá macja ne ya ndaxjua nda, nú'a 'natema'ret'a ya t'axboja xqui t'umbi.

⁴ Ne bi 'ñena:

—Nugui stá øt'a 'nara danga ts'oqui, ngue'a stá da 'nara 'ñøhø nú'a hinte tu, ma da tho, da manga rá ji.

Nepu nu'á bi daði ne bi 'ñembi:

—¿Nu'á te go tsa ga paçahe de gue'a? Nu'á go rí ma ri uendague.

⁵ Nu'bú ra Juda bi føta nú'a ra boja mbo ra nija, nepu bi ma bá nzadise dega 'yuga pa bi nhyo sehc.

⁶ Nu'bú nuya nda gá macja bi munts'a nú'a ra boja'a ne bi 'ñeñ'u:

—Nuna bojana hinguí tsa ga uthu ja ra 'mε'tsboja de ra nija, ngue'a guehna 'nara njut'i de rá ji 'nara ja'i.

⁷ Nepu bi go 'nara cohi gue con gue nura boja'a da dañ'u 'nara hai rá thuhu ra Hai dega Hyoca Traste, pa ja da t'aguini ya nzøhøja'i.

⁸ Hangue asta mapaya nura hai'a rá thuhu ra Hai dega Ji.

⁹⁻¹⁰ Njabu bi nja ngu nú'a xqui manga ra baði Jeremía bi 'ñena: “Bri ju nú'a 'natema'ret'a ya t'axboja pa bi thanga 'nara hai nú'a mrá meti 'nara hyoca traste. Njabu bi 'bεpcagui Ajuá ga øt'e. Ngue'a ya me Israel bi 'ñena gue nú'a ra ja'i'a da 'ba po 'natema'ret'a ya t'axboja.”

Ra Jesu bi 'mai jará thandi ra Pilato
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ra Jesu ya mi 'bahni ja rá thandi ra Pilato nú'a to'o mrá nda de Judea. Ha ra Pilato bi 'ñani, bi 'ñembabi:

—¿Ha go gue'i grá danga Nda de ya xodyo?

Ha ra Jesu bi datuabi:

—Haha go guecagui, ngu nú'a gá ma.

¹² Nepu ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda bi ñapabi ra Jesu, pe nu'á hinte bi daði.

¹³ Nu'bú ra Pilato bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Ha hinguí øde gatho nú'a te hma de gue'i?

¹⁴ Pe ra Jesu hinte bi datuabi. Por guehna ra Pilato xi bi 'yø.

Ra Jesu bi secuabi gue da tho
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Nú'a ra nzai de Judea gue ra nda pe'tsi da hyegui 'nara 'yofadi nú'a go da huahna ya ja'i nú'a ya pa de rá ngo ra pascua.

¹⁶ Ha nuya pa'u mi ofadi 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Barraba nú'a xqui t'øde ndunthi de gue'a ngue'a xi mrá ts'oja'i.

¹⁷ Y nu'bú nura ora bi munts'a ya ja'i, ra Pilato bi 'yambabi'u ne bi 'ñembi:

—¿To'o guí neh_u ga h_egui, ra Barraba o nuni ra Jesu t'embi ra Cristo ra nda?

18 Ngue'a ra Pilato mi pa_{di} hanja ya nda gá xodyo xqui zi'tsuabi ra Jesu ngue'a mi tsu da hñanbabi'a yá nsu.

19 Ha nu de mi huhni ra Pilato ja rá hudi, nurá 'b_ehñá bá p_enpa ra noya ne bi 'ñembi: “Ote xqui ma gui hñot'e de gue nú'a ra hoga ja'i'a, ngue'a manxuui dá 'uipa 'nará t'i xi xá nts'o.”

20 Pe ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda bi 'y_u'ta gatho ya ja'i pa da 'yadi' u gue go da th_egui ra Barraba, ne go da tho ra Jesu.

21 Nu'bú ra Pilato bi 'yambabi ma'na'qui ya ja'i ne bi 'ñembi:

—¿Nda'a de ri yoho guí neh_u ga h_egui?

Nu'bú ya ja'i bi da_{di} ne bi 'ñena:

—Nura Barraba.

22 Hangué ra Pilato bi yopa 'yambabi' u ne bi 'ñembi:

—Nu'bú ¿te ga ot'e co nuni ra Jesu xa thu'mbi ra Cristo ra nda?

Nu'bú ya ja'i bi da_{di} ne bi 'ñena:

—¡Manda da tho ja ra pont'i!

23 Nu'bú ra Pilato bi 'ñembabi' u:

—¿Pe te ma ts'oqui xa 'yot'ni?

Pe nu'ú ma'na xi mi mafi nts'edi mi ena:

—¡Manda da tho ja ra pont'i!

24 Nu mi hyanda ra Pilato gue ma'na 'yo mri ñants'i ya ja'i ne himi tsa te da 'yot'e'a, nu'bú bi manda da thampa ts' u ra dehe, ne bi nxu'y_e ja yá thandi gatho ya ja'i, ne bi 'ñena:

—Nugui hingo ma ga thadi de nurá ji ma da manga nuna ra hoga 'ñoh_o nu stí du. Nu'ah_u ya go guí pa_hu te ma gui thadih_u.

25 Nu'bú bi da_{di} gatho ya ja'i ne bi 'ñena:

—¡Nuje ne gatho ma batsihe ma go ga thadihe de nú'a ra ji ma da mfani!

26 Nu'bú ra Pilato bi hy_egui ra Barraba, ne bi manda bri fet'a ra Jesu, nep_u bi 'y_ent'uabi'a ja yá 'y_e yá soldado pa da hyo' u.

27 Nu'bú ya soldado bi zixa ra Jesu pa hab_u mi 'b_ui ra danga ts'utbi, ne ja bá cot'athoni gatho ya soldado.

28 Nep_u bi m_oque' u ne bi hyetuabi 'nara thenga he.

29 Ne bi hñu'tsuabi ja rá ñaxu 'nara corona dega 'mini xqui 'bet'e, ne bi 'y_ent'ua ja rá 'y_e ra 'ñei 'nara ts'ut'o. Nep_u bi ndandiñahmu' u ja rá thandi'a, ne mi ot' tuatho ra nt'eni mi embi:

—¡'B_ui pa nzantho, nu'i ri t'equ'e'i rá Nda'i ya xodyo!

30 Nep_u bi zots'i' u ne bi hñamba nú'a ra ts'ut'o mi o ja rá 'y_e ne con gue'a bi na'mba ja rá ñaxu.

31 Nep_u de mi uadi' u bi 'yot'ua ra nt'eni ra Jesu, bi m_ocuabi nú'a ra thenga he xqui hyetuabi, nep_u bi yopa hyetua nú' u yá dutu xi mi he. Nep_u bi zits'i' u pa da pont'i ja ra pont'i pa ja dí duni.

Ra Jesu bri thota ja ra pont'i

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Ne de má 'ñu bi nth_eui' u 'nara 'ñoh_o mrá thuhu ra Simu mrá me Cirene. Nep_u nú'a ra 'ñoh_o' a bri japi bi duxa nú'a ra pont'i hab_u mi ma da ts'uta ra Jesu.

33 Njab_u bi z_oni ja ra luga rá thuhu Golgota nú'a rí b_oni da 'ñena Ñaxmadu.

34 Nuni ja bá t'umbabini ra Jesu ra vinu xqui nthants'i co 'nara ndapo xi xmá nju, pe mi za gue xmá nju himbi ne bi zi.

35 Nu mi uadi ya soldado bi pont'a ra Jesu, nu'bú nu'ú bi rifabi yá dutu pa bi hñegue' u. Njab_u bi nja ngu nú'a xqui manga rá 'mehni Ajuá nú'a bi 'ñena: “Nú'ú bi rifagui ma dutu pa bi hñegue' u.”

36 Nep_u ya soldado ja bi hñudini pa bi su ra Jesu.

37 Y xqui t'of_o ja ra pont'i maña de ja rá ñaxu nda'a ra ts'oqui xqui 'yot'e ngu mi mañ' u pa ja bi duni. Y nú'a xqui t'ofoni mi ma gue nu'á go ra Nda de ya xodyo.

38 Nehe bri pont'a yoho ya be hab_u bri pont'a ra Jesu, 'na ja rá 'ñei, ne nú'a ma'na ja rá ngaha.

39 Y nú' u to'o mi thoguini mi bat'a yá ñaxu ne mi xaxi,

40 mi embabi:

—Nú'í xca mā gue gui yø'ta ra nija, nepu rá hñupa gui yopa 'ba'mi, mpøhø de gue'ase, ne cai de ra pont'i 'bu xi majuañi go gue'i rá T'u'i Ajuā.

41 Nehe ya ndā gá macja ne ya xah-nate de ra ley, co ya fariseo ne ya ndaxjua ndā mi nonga ra Jesu ne mi 'ñémse'u:

42 —Ma'ra hā, bi za bi pøhø, pe nubyani hinda za da mpøhø sehc. Nu'bu go xi guehmani yá Ndā ya me Israel, dá gaibya de ra pont'i pa ga camfrihu.

43 Nuni xa hñuxa rá jamfri ja Ajuā, hangue dá ñambya Ajuā 'bu gue xi majuañi Ajuā ri mañi, cabo xa xicsɛhuni ne xa 'ñena gue go guehni rá T'u Ajuā.

44 Nehe nú'u yoho ya be xcri pont'i mahyɛgui co ra Jesu bi xaxi'u nehe.

Ra Jesu bi du

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Y ngu mi 'net'yoho ra hyadi, bi mudi bi 'mexuui gatho ra ximhai ne asta mi nzanga hñu nde ja bi yopa hnequi ma'na'qui.

46 Ne nura ora'a ra Jesu bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —Rí bøni da 'ñena, ma Dada'i, ma Dada'i, ¿hanja xca hyegaseua?

47 Nu'bu 'ra de gue nú'u mi 'buhni bi 'yøde ne bi 'ñena'u:

—Nuni ra 'ñøhø ma'ta ndu ra bañi Elía.

48 Nu'bu 'na de gue nú'u mi 'buhni 'bestho bi nest'ihí bá hā 'nara zi sponja ne bi pobo co ra ju'tsa vinu. De guehni bi tøta ja 'nara ts'ut'o, nepu bi go'tsuabi ja rá ne.

49 Pe nu ma'ra bi 'ñena:

—Tsopu, ma ga nuhu ua da zø ra Elía pa da ñani.

50 Nu'bu bi yopa ña nts'edi ma'na'qui ra Jesu, nepu ra ora'a 'bestho bi du.

51 Nura ora'a bi xø nú'a ra dutu mi naxa mbo ra ndanija pa mi cot'a habu xi xmá nsunda, bi mudi de maña pa rí ga'ti. Ne xi bi nja 'nara mbimhai nts'edi y asta bi xø ya do.

52 (Nehe bi xoxa ya nt'agui ne bi yopa nte ndunthi ya gamfri nú'u ya xqui du.

53 Ne nu de ya xqui yopa nte ra Jesu, nu'bu nú'u xqui bonga de ja ya nt'agui, bi 'ño ja ra hnini Jerusale habu bá handa ndunthi ya ja'i.)

54 Ngu bi du ra Jesu, ra ndā gá soldado ne yá mfats'i nú'u mi su'a bi za'u ra mbimhai ne bi hyanda gatho nú'u te bi nja, hangue xi bi ntsu'u ne bi 'ñena:

—Xi majuañi nuni ra 'ñøhø go mi guehni rá T'u Ajuā.

55 De zi yabatho mi 'bahni ndunthi ya 'behña mi handa nú'a te bi nja. Nuya 'behña'u go gue'u xqui mepabi ra Jesu ne xqui 'ñoui de Galilea.

56 'Ra de gue'u, ra Maria Magdalena, ne ra Maria nurá nana ra Cobo ne ra Jose, ne rá nana nú'u yoho yá t'u ra Sebedeo.

Ra Jesu bi t'agui

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 De ya mi ma da yu ra hyadi 'nará nxadi ra Jesu mrá me Arimatea mrá thuhu ra Jose ne xi mrá rico,

58 bi ma bá c'a'tsa ra Pilato pa bi 'yapa nsequi da ma da 'yacuabi rá ndo'yo ra Jesu. Nu'bu ra Pilato bi manda da t'umbabi nsequi pa da ma da 'yagui.

59 Nu'bu ra Jose bi ma bá tumpa rá ndo'yo ra Jesu, ne bi mant'i co 'nara t'axa dutu.

60 Nepu bi ma bá agui ja ra nt'agui nú'a xqui hyoqui'a ja 'nara hñado pa go xa nt'aguini hmaha'a. Nepu bi got'a ra nt'agui co 'nara danga do, ne bi ma'a.

61 Ne guetbu ja ra nt'agui mi huhni ra Maria Magdalena ne nú'a ma'na ra Maria.

Ya nsute ja rá nt'agui ra Jesu

62 Rá hyax'a, ya xqui thogui nú'a ra pa de ra nthoqui, bi ma ya ndā gá macja ne ya fariseo bá c'a'tsa ra Pilato,

63 ne bi 'ñembi:

—Nú'i ma nda'ihe, dí beñhe gue nú'a ra hyate 'ñøhø nú'bu mi tetho bi 'ñena gue rá hñupa mi ma da yopa nte.

⁶⁴ Hangue dí nehe gui pɛhna to'o da su ra nt'agui hñu pa, pa hinda 'ñehe yá nxadi dega xuui ne da be. Nu'bú ha, nuya nxadi ma da 'ñembabi ya ja'i gue xa yopa nte'a, ne ma'na strá nts'o nuna nc'uambana de nú'a rá madi.

⁶⁵ Bi dadi ra Pilato ne bi 'ñena:

—Ma ga 'ra'ahu ya soldado gui tsixhu pa gui suhu xá hño ra nt'agui asta habu da za.

⁶⁶ Nu'bú nuya nda gá macja co ya fariseo bi ma bá su ra nt'agui ne bi hñu'tsua 'nara seyo ra do, ne bi zohni'hu ya soldado pa bi su.

28

Ra Jesu bi yopa nte de ra du

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Rá hyax'a de ya xqui thogui ra pa dega tsaya ne ya mi fadi da hyats'i de ra madi pa de ra semana, ra Maria Magdalena ne ma'na ra Maria bi ma da c'a'tsa ra nt'agui.

² Y nura ora'a bi nja 'nara danga mbimhai, ngue'a bá cai 'nara enxɛ de mahets'i, ne ngu bi zøhø habu xqui t'agui ra Jesu, bi 'yent'a nú'a ra do xqui jot'a ra nt'agui, nepu bi hñudi'a maña de nura do'a.

³ Nura enxɛ'a xi mri yot'i ngu 'nara huei, ne nurá he xi xmá nt'axi ngu ra tse.

⁴ Y nu mi hyanda ya soldado njabu, nu'á bi umba ra nhuat'i co ra ntsu ne bi dagui bi hødu.

⁵ Nu'bú ra enxɛ bi zofo nú'hu ya 'behña ne bi 'ñembi:

—Oguí tsuhu. Nuga dí padi gue guí hoñhu ra Jesu nú'a bi tho ja ra pont'i.

⁶ Nu'á ya jo'oua, ngue'a ya bi yopa nte ngu nú'a xqui maña'a. Bá ehu gui hyanthu habu mi t'agui.

⁷ Nepu grí maha 'bestho bá xiphu ya nxadi'a gue nu'á ya bi yopa nte, ne nubyá ya bi 'met'o'a pa Galilea, nuni ja ma grí hyanthuni ma'na'qui. Pa gue'a dá ehe ga xi'ahu.

⁸ Nu'bú bi ma hnest'ihini nú'hu yoho ya Maria, ngu ts'hu mi tsu y ngu ts'hu mi johya. Bi ma'hu pa bá xipa ya nxadi nú'a bi mangu ra enxɛ.

⁹ Ne nura ora mi 'yo ra 'ñu'hu mi damfri bi nthɛui ra Jesu ne nu'á bi zengua'hu. Nu'bú nu'á bi joni habu mi 'bai pa bi nsunda'hu, ne bi hyapabi yá ua.

¹⁰ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Oguí tsuhu. Grí maha gui xiphu nú'hu ma cu da ma pa Galilea ne ja grá nthɛ'beni'hu ma'na'qui.

Ya soldado bi xipabi ya nda gá macja nú'a xqui nja

¹¹ De ya xqui ma nú'hu ya 'behña, 'ra de gue nú'hu ya soldado mri su ra nt'agui bi ma pa ja ra hnini pa bá xipa ya nda gá macja de gatho nú'a te xqui nja.

¹² Nu'bú ya nda gá macja bi 'ñu'tiui ya ndaxjua nda pa da umbabi'hu ndunthi ra boja ya soldado pa da mangu 'nara nc'uamba,

¹³ ne bi 'ñembabi'hu:

—Nu'ahu pe'tsi te gui mañhu gue de mi nxuui gá ahahu, hangue nura ora'a nuyá nxadi ra Jesu bi zøhø ne bi du'tsua'hu rá ndo'yo.

¹⁴ Ha nu'bu da nja ra pa da badi ra nda de núna xa nja, odi tu ri muihu, ngue'a nuje go ma ga ñahe con gue'a.

¹⁵ Nu'bú ya soldado bi hñanga ra boja, nepu bi ma'hu bi 'yøt'e ngu nú'a xqui sipabi. Hangue asta mapaya nuya xodyo camfri gue xi bi njabu ngu nú'a ra nc'uamba bi mangu ya soldado.

Ra Jesu bi umba yá 'befi yá nxadi

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Nu'bú nú'hu 'ret'ama'ra ya nxadi bi ma pa Galilea nuni ja ra t'øhø habu xqui xipabi ra Jesu da nthɛui.

¹⁷ Y ngu bi hyant'hu ra Jesu xi bi nsunda, masque 'ra de gue'hu hints'hu mi camfri.

¹⁸ Nu'bú ra Jesu bi joni pa habu mi 'bui'hu ne bi 'ñembi:

—Gatho ra ts'utbi xa t'endgagui ja ma 'yɛ pa ga nda nuni mahets'i ne nuua ja ra ximhai.

19 Hangué grí maha bá zofoh_u gatho ya ja'i nú'u 'bui ja rá nguni ra ximhai pa dua nxadi nehe'u, ne xi'tshu'u de rá thuhu ra Dada, ne de ra T'u, ne de ra Maça Ndahi.

20 Nehe 'ñutuabih_u'u da 'yøt'e gatho ngu nú'a stá 'bep'a'ih_u. Y nuga nzantho ma ga 'bui con gue'ah_u asta rá uadi ra ximhai. Njab_u gue'a.

NSAN MARCO RA MAÇA HOGA T'ØDE NÚ'A BI 'YOFO NSAN MARCO

*Ra Xuua Xi'tsate mi zofoyaja'ijara
mbonthe*

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn.
1:19-28)

¹ Rá maça hoga t'øde ra Jesucristo rá T'ua Ajuá bi mudi njaua:

² Ra badi Isaia bi 'yofo nuya ya noya ya maya'bu gue Ajuá bi xipabi da 'yofo:

Ndi, nuga drá Ajuá dí pēhna ma 'mehni pa da 'met'lo de gue'e pa da hyoc'a ri 'ñu.

³ Nuna ra 'mehni go guehna ma da ña nts'edi ja ra mbonthe ne da 'ñembabi ya ja'i njaua:

“Hyocju ra 'ñu pa da tho ma Hmuhu, ne juañhu ya ts'aca'ñu.”

⁴ Y nu mi 'ñehe ra Xuua Xi'tsate bi njabu ngu nú'a xqui mangu Ajuá, bi 'ma ja ra mbonthe ne mi xipa ya ja'i mi ena: “Ñobrihu ne nxistehehu y Ajuá da pun'ahu ri ts'oquihu.”

⁵ Ha gatho nuya ja'i mi 'bu ja ra hnini Jerusale ne gatho rá ngu de ra hai Judea mi pa habu mi 'bu ra Xuua pa mi øde'bu nuya noya mi mañ'a ne pa mri njuani de yá ts'oqui ja rá thandi Ajuá. Y ra Xuua mi xi'tsi'bu ja ra dathe Jordá.

⁶ Y nú'a mi nhye dega xicameyo, ne mi ngat'a 'nara ngat'i dega xifri. Mi tsi ya hoga nc'oto ne ra t'afi dega sefi.

⁷ Y mi zofoyaja'ijara ne mi embabi'bu:
—Ya xa 'ñepu bra 'befa de gueque 'na to'lo ma'na ja rá ts'edi de gueque nú'a hindí 'ñepcagui ngugui ga xo'tua yá nthasthi yá thiza.

⁸ Xi majuani nuga dí xi'ts'a'ihu co ra dehe, pe nu'á ma da xi'ts'a'ihu co ra Maça Ndahi.

Rá sistehe ra Jesu

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Y nú'bu mi xi'tsate ra Xuua, bi 'ñehe ra Jesu de ra hnini Nasare de ra

hai Galilea ne bi ma ja ra dathe Jordá, ne ja bá xi'tsini ra Xuua.

¹⁰ Y ngu mi bōxa ra Jesu de ja ra dehe habu xqui nxistehe, bi hyandi bi xogui mahets'i y bá cai rá Maça Ndahi Ajuá ngu 'nara zi domitsu, ne bi zøhø ja gue'a.

¹¹ Nepu bi nt'øde 'nara noya de mahets'i ne bi 'ñena:

—Go gue'e ma hmaça T'ua'i, ne xi dí hop'a ri 'mui.

Ra Satá mi xaxa ra Jesu

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Nu'bu 'bestho ra Maça Ndahi bi zixa ra Jesu ja ra mbonthe.

¹³ Y nuni ja bá 'buhni ñote ma pa habu mi 'bu ya mbanga zu'ue. Ne ra Satá mi xaxa ra Jesu pa da nts'ocjhmaha. Y nu mi uadi nú'bu ñote ma pa, ya enxε bá hampit te da zi.

Ra Jesu bi mudi rá 'befi nuni Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Ha nú'bu mi jot'a fadi ra Xuua, ra Jesu bi zøhø ja ra hai Galilea, ne mi mangu ra hoga noya gue ya xa zøhø ra Nda de mahets'i xpá e pa da nda de guecua ja ra ximhai.

¹⁵ Ne mi ena:

—Ya bi zø ya pa ne 'bestho ma da nda de guecua ra Nda de mahets'i, hangue ñobrihu ne camfrihu ra maça noya.

Ra Jesu bi zofoyaja'ijara ya mēhua pa dyá nxadi'a

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ 'Nara pa mi 'yoni ra Jesu ja ra ñanga ndehe Galilea ne ja bá handri ra Simu ne ra Andre rá cu mi ent'a yá xit'a ja ra ndehe pa da mpehua ngue'a nu'ú myá mēhua'bu.

¹⁷ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi'bu:

—Bá eh, tengaguihu y nuga ga u't'ahu gui mpehua'bu dega ja'i.

¹⁸ Hangue nu'ú 'bestho bi zohni yá xit'a ne bi dena ra Jesu.

¹⁹ Nepu ra Jesu bi thogui má ts'bu ringuehni ne bi hyanda ra Cobo ne ra Xuua yá t'bu ra Sebedeo mi o mbo ra motsa mi pø'ta yá xit'a.

20 Nu'bú bi zofu'ɥ, y nu'ú bi zohni yá dada ja ra motsa co yá 'bego ne bi deni'ɥ ra Jesu.

'Nara 'ñohø mi pe'tsa 'nara ts'ondahi

(Lc. 4:31-37)

21 Nepu bi ma'ɥ ja ra hnini Ncaper-nau, ne nu mi dat'a nsabdo ra pa dega tsaya, ra Jesu bi yat'a ja ra nija ne mi xahna ya ja'i.

22 Ha nu'ú bi 'yø de nú'a mi ma ngue'a mi xahni'ɥ ngu 'na to'o mi ha ra ts'edi pa da t'øt'e nú'a ma, y hingue ngu nú'ɥ ya xahnate de yá ley'ɥ.

23 Ne ja xqui zøhni ja yá nija'ɥ 'nara 'ñohø mi pe'tsa 'nara ts'ondahi, ne nu'á bi mafi bi 'ñena:

24 —Nu'i Jesu grá me Nasare, ¿te ma gui 'yøtcahe? ¿Ha gue xcá ehe pa gui huatcahe? Dí pahe to'o'i, nu'i go gue'e rá Maça T'ɥ'i Ajuá.

25 Nu'bú ra Jesu bi zai nura ts'ondahi ne bi 'ñembi:

—¿Co'ta ri ne, pøni de nuna ra 'ñohø!

26 Nepu nura ts'ondahi bi japa nú'a ra 'ñohø da nduse, ne bi mafi nts'edi, ne bi bøni de gue'a.

27 Hangue gatho ya ja'i bi 'yø ne bi 'ñémse'ɥ 'na ngu ma'na:

—¿Te rí bønga nuna? ¿Te ma 'ra'yo nt'udibyana? ¿Te ma ts'edi hani? ¿Ngue'a nuni 'bepa ya ts'ondahi da bøni y nu'ú øtuabi!

28 Hangue haburaza ja ra hai Galilea xi bi dama 'ño ra noya de nú'a xqui 'yøt'a ra Jesu.

Ra Jesu bi 'yøthebi rá to ra Simu Pedro

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Y mi bønga ra Jesu de ra nija bi ma ja rá ngu ra Simu ne ra Andre nú'ɥ mi 'ñoui, bi meui'ɥ ra Cobo ne ra Xuua.

30 Ha nurá to ra Simu mi 'bèni mi umba ra nzø, ne nu'ú 'bestho bi xipa ra Jesu gue mi hñeni'a.

31 Nu'bú ra Jesu bi ma bi gats'i de 'nará 'ye, bi 'ba'mi, ne 'bestho ra ora'a bi tsayabi ra nzø, nepu nú'a ra 'behña bi umbabi te da zi'ɥ.

Ra Jesu bi 'yøthe ndunthi ya da'thi
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Ha nura pa'a de mi nde bá ts'impabi ra Jesu gatho nú'ɥ to'o mi hñeni ne nuto mi pe'tsa ya ts'ondahi.

33 Y gatho ya ja'i de ra hnini bi munts'a ja ra gosthingu habu mi 'bu ra Jesu.

34 Y nu'á bi 'yøthe ndunthi ya ja'i to'o mi pe'tsa 'rama'na'ño ya hñeni, ne bi 'yèni ndunthi ya ts'ondahi, ne himi hopi da ña ya ts'ondahi ngue'a nu'á mi paði to'o'a.

Ra Jesu bi zofu ya ja'i nuni Galilea
(Lc. 4:42-44)

35 Rá hyax'a ra Jesu bi nangui hamxuditho ne bi bøni bi ma ja ra mbonthi ne ja bá apabini Ajuá rá Dada.

36 'Mefa bi ma ra Simu ne nú'ɥ to'o mi 'ñoui, bi ma bá honi'a.

37 Y nu mi zudi'a bi 'ñembi:

—Ndunthi ya ja'i hoñ'a'i.

38 Pe ra Jesu bi 'ñena:

—Maha ja ya t'ɥca hnini nú'ɥ ja nthets'i de guecua pa ga zofu'ɥ nehe, ngue'a pa gue'a stá ehe.

39 Nu'bú bi ma gatho ja rá nthets'i ra hai Galilea, ne ra Jesu bi zofu ya ja'i ja yá nija, ne bi 'yenga ya ts'ondahi.

Ra Jesu bi 'yøthe 'na mi henga ra lepra

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 'Nara 'ñohø mi tsu 'nara hñeni rá thuhu ra lepra nú'a tsit'atho ra ngø, bi 'ñehe bi ndandiñahmu ja rá thandi ra Jesu ne bi bantebi bi 'ñembi:

—Nu'bu gui nehma, nu'í ja ri ts'edi pa gui 'yøthegui de nuna hñeni tsuqui.

41 Nu'bú ra Jesu bi huequi ne bi hñu'tsuabi rá 'ye ne bi 'ñembabi:

—Haha dí ne, y ya gá ñani.

42 Ha nu mi mangua ra Jesu njabu, nu habu xqui 'ya, 'bestho bi 'yostho ne bi 'mɥi xi xá hño rá ndo'yo.

43-44 Nu'bú ra Jesu bi hñu'mba ra hña ne bi 'ñembi:

—Jamasu gue ni 'na hinto gui xipi. Høonse nu'a dí ne, grí ma ja ra nija gui 'ñudi ja ra macja ne ja guehni ma gui unga ra 'baha nú'a bi mangua ra Moise da t'uni, y njabu da faði gue ya xcá ñani de ri hñeni.

Nepu bi 'bepa nú'a ra 'ñohø da ma.

45 Pe nu mi ma nú'a ra 'ñøhø bi mudi bi xipa gatho ya ja'i nú'a xqui t'ø'tuabi ne xi bi 'yonga ra 'bede. Hangué ra Jesu ya himi tsa da yat'a ja ya hnini pa da zofo ya ja'i ngue'a xi xqui munts'a ndunthi. Ne hangué nu'a mi 'baitho ja ya mbonthe, y nehe mi pani ndunthi ya ja'i de habaraza pa mi c'a'tsi'a.

2

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara ts'onate himi tsa da 'ñani
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 Ne mi thogui 'raya pa ra Jesu bi mengui pa Ncapernau, y ya ja'i bi 'yøde gue xqui zøni'a ja nú'a ra ngu habu xqui mihila.

2 Hangué 'bestho ndunthi ya ja'i bi ma habu mi 'bu'a y asta himbi 'ñeni gatho mbo ja ra ngu. Hangué 'ra mi 'baitho møte ra gosthi, y ra Jesu mi xipabi ra maca noya.

3 Nepu bi zøhø 'raya ja'i y goho de gue'u mbra ndude 'nara ts'onate.

4 Y himbi za bi yat'i'u habu mi 'bu ra Jesu ngue'a xqui munts'ini ndunthi ya ja'i. Hangué bi bøx'u maña, bi xø'tsa 'nara xeni de ra xungu pa bi ca'ma ra ts'onate co rá 'bebo asta habu mi 'bai ra Jesu.

5 Nu'bu ra Jesu bi badi gue nu'u xi mi ja yá jamfri hangué bi 'ñemba ra ts'onate:

—Ma t'u'i, dí pun'a'i gatho ri ts'oqui.

6 Ha mi huhni 'raya xahnate de ra ley, ne mi bense njaua ja yá mfeni'u:

7 “¿Hanja manga njabuni gue ri 'ñet'a Ajuá? Ngue'a hønse Ajuá go gue'a tsa da punga ya ts'oqui, y hinto ma'na.”

8 Pe ra Jesu 'bestho bi batho nú'a mi beñ'u ne bi 'ñembi'u:

—¿Hanja guí beñhu njabu?

9 ¿Nda'a ma'na hinxá hñei pa ga xipa ra ts'onate: “Dí pun'a'i ri ts'oqui”, o ga embabi: “'Bai, juxa ri mfidine 'yo”?

10 Nde, pa gui pahu gue Nú'a To'o bi e bi Nja'i pe'tsa ra ts'edi ja ra ximhai

pa da pumba yá ts'oqui ya ja'i, ma ga øt'a njaua:

Nu'bu bi 'ñemba ra ts'onate:

11 —Dí xi'a'i, 'bai, juxa ri mfidine grí ma ri ngu.

12 Nu'bu 'bestho bi 'mai ra ts'onate, ne bi guxa rá mfidine bi bøni ja yá thandi gatho ya ja'i. Hangué nu'u xi bi 'yø ne bi nsunda Ajuá ne bi 'ñena'u:

—Ni 'na'qui hinstá hanthu 'nara t'øt'e ngu núna stá hanthabya.

Ra Jesu bi zofo ra Leví pa drá nxadi
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

13 Nepu ra Jesu bi yo mengui ja ra ñanga ndehe ne ja bá munts'ini ndunthi ya ja'i ne ja guehni bi xahni'u.

14 Nepu bi ma de guehni'a, ne 'mefa bi hyanda ra Leví rá t'u ra Alfeo mi hudi ja rá mexa mi pe rá 'befi dega nguxboja. Ne bi 'ñembabi:

—Bá ehe tengagui.

Nu'bu ra Leví bi 'mai bi deni'a.

15 Ne 'na'qui ra Jesu ne yá nxadi mi huhni ja rá ngu ra Leví mi ñungüi ya 'ñatsa nguxboja ne ma'ra ya ts'oja'i to'o himi øt'e ngu nú'a manga rá ley ra Moise. Gatho mi huhuini'u ngue'a ndunthi de gue'u xqui deni'a.

16 Nu'bu 'raya xahnate de ra ley ne 'raya fariseo nú'u ya ja'i to'o nts'edi jamasu rá ley ra Moise, bi hyanda ra Jesu mi ñungüi ya nguxboja ne nú'u ma'ra ya ts'oja'i. Hangué nu'u bi 'yambabi yá nxadi ra Jesu bi 'ñembi:

—¿Hanja di ñungüi núyu ya 'ñatsa nguxboja ne núyu ma'ra ya ts'oja'i?

17 Pe ra Jesu bi 'yøde nú'a mi mañ'u ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'u tó'o 'yo má hño hingui hongu ra medico, pe nu'u tó'o di hñeni ha. Nuga stá ehe pa ga zofo ya 'yøt'ats'oqui pa da ñobri, hingue stá ehe ga zofo nú'u øt'e xá hño.

Ra Jesu bi t'ambabi de ra ayuno
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 'Nara 'mi'qui mri ayuna yá nxadi ra Xuua ne yá nxadi ya fariseo, bi 'ñehe 'raya ja'i bi c'a'tsa ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja nuyá nxadi ra Xuua ne yá nxadi ya fariseo di ayuna'ũ, pe nuri nxadigue hingui ayuna?

¹⁹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—¿Ha gue dí 'ñepi da ayuna nuya ja'i to'o xa ts'ohna ja 'nara nthati? Hina. Nu'ú da ñuni xá hño ngue'a 'bũ'ũ co nú'a to'o ma da nthatui rá 'bẽhña. Mientra 'bũ'ũ co ra ñavio hindí 'ñepi da ayuna.

²⁰ Pe ma da zø ra pa gue sta ðamfri'ũ da ts'ixa ra ñavio, nu'bú ha, gue'bũ da ayuna nú'ũ yá amigo'a.

²¹ Hindí 'ñepi da 'bø'ta 'nara zedutu co 'nara 'ra'yo dutu, ngue'a nura 'ra'yo dutu'a da gũt'a nura zedutu y ma'na da ntũni.

²² Nixi hingui tsa da sit'a ra 'ra'yo vinu ja 'nara zebota, ngue'a ra 'ra'yo vinu da føca ra zebota, y njabũ da ts'oca ra bota y da mfanga ra vinu. Ma'na xá hño da sit'a ra 'ra'yo vinu ja 'nara 'ra'yo bota pa njabũ hinte da ja.

Ya nxadi bi doca ya ngaha gá trigo ra pa dega tsaya

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ 'Nara sabdo ra pa dega tsaya ra Jesu bi thogui co yá nxadi ja 'raya huahi, y nuyá nxadi bi mædi bi doca ya ngaha dega trigo.

²⁴ Hangué ya fariseo bi 'ñemba ra Jesu:

—Ndi, ri nxadi thoca ya ngaha gá trigo, y nubyá go ra pa dega tsaya, y ra ley ma gue hinda t'øt'e njabũ.

²⁵ Nu'bú ra Jesu bi ðadi ne bi 'ñena:

—¿Ha hinxá hñe'thu nú'a bi 'yøt'a ra Davi ne nú'ũ mi 'ñoui nú'bũ mi zũ ra thuhu y mi otho te da zi'ũ?

²⁶ Nu'á bi yũt'a ja rá nija Ajuá ne bi zi nuya thuhme xqui thuxni ja rá thandi Ajuá, ne bi umba nú'ũ to'o mi 'ñoui pa da ziui. Y nuya thuhme'ũ himrí 'ñepi to'oraza da zi, hønse ya macja. Bi t'øt'a njabũ nuya pa'ũ nú'bũ mrá ndamacja ra Abiatar. Y hingrá ts'oqui nú'a bi 'yøt'a ra Davi.

²⁷ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—Ra pa dega tsaya bi thuts'i pa rá hño ya ja'i, hingo bi thoca ya ja'i pa da 'mæi ja rá hmanda ra pa dega tsaya.

²⁸ Hangué Nú'a To'o bi e bi Nja'i ha ra ts'edi pa da manda masque ra pa dega tsaya.

3

'Nara 'ñøhø xqui 'yot'a 'nará 'yε
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Ra Jesu bi yũt'a ma'na'qui ja ra nija, ne xqui zønini 'nara 'ñøhø xqui 'yot'a 'nará 'yε.

² Y ya fariseo mi aca ra Jesu ua da 'yøthebi rá 'yε nura pa dega tsaya, pa da za da ñapabi.

³ Nu'bú ra Jesu bi 'ñemba nú'a ra 'ñøhø xqui 'yot'a rá 'yε:

—Bá ecua, 'bai ja yá thandi ya ja'i.

⁴ Nepũ bi 'yamba ya fariseo ne bi 'ñembi:

—¿Ha dí 'ñepi 'nara ja'i da 'yøt'a 'nara hño ra pa dega tsaya, o da 'yøt'a nú'a hinxá hño? ¿Ha gue xá hño da ñamba rá te 'nara ja'i, o da hyo'a?

Pe ya fariseo hinte bi ðatuabi.

⁵ Nu'bú ra Jesu bi bø rá cue, ne bi du rá mæi ndunthi ngue'a nuya fariseo'ũ himi ja yá nthecate. Hangué bi 'ñemba ra da'thi:

—Tũnga ri 'yε.

Y nu'á bi 'yøt'a njabũ ne 'bestho bi ñanga rá 'yε.

⁶ Nu'bú bi bønga ya fariseo ne bi ma bá c'a'tsua yá mfats'i ra nda Erode pa bi 'ñũ'ti'ũ hanja da za da hyohma'ũ ra Jesu.

Ndunthi ya ja'i mi 'bũi ja ra ñanga ndehe

⁷ Pe nura Jesu bi ma ja ra ñanga ndehe co yá nxadi, ne bi ðeni'a ndunthi ya ja'i me Galilea.

⁸ Nehe mi ðeni'a ya me Judea, ne ya me Jerusale, ne ya me Idumea, ne ya me Tiro, ne ya me Sidó co nú'ũ ya me ri'nandi ra ðathe Jordá. Mi ehe da c'a'tsi'a ngue'a xqui 'yøde'ũ de nú'ũ ya ðanga nt'udi mi øt'e.

⁹ Ha ra Jesu bi xipa yá nxadi gue da ðat'a 'nara motsa guetbũ ja ra ñanga ndehe, ngue'a xi xmá nts'i'mi ja ra hmunts'i co rá ndunthi ya ja'i.

¹⁰ Ra Jesu xqui 'yøthe ndunthi ya da'thi, hangué ringue'a gatho nú'ũ

to'o mri hñeni mri 'ñent'i pa da zudi da dani'a.

¹¹ Y nu'u tó'o mi pe'tsa ya ts'ondahi, mi hyanda ra Jesu bi ndandiñahmu'u ja rá thandi, ne mi mafi mi ena'u:

—Nu'i go gue'e rá T'u'i Ajuá.

¹² Nu'bú ra Jesu bi 'bepabi nú'u ya ts'ondahi gue hinda xipa ya ja'i mi to'o'a.

Ra Jesu bi zohna nú'u 'ret'amayoho yá nxadi

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Nepu ra Jesu bi bōxa ja 'nara t'øhø ne bi zohna nú'u to'o xqui huahni, ne nu'á bi ma bá munts'ini con gue'a.

¹⁴ Y nu'á bi hñuxa 'ret'amayoho ya nxadi pa da 'ñoui, ne pa da mēhni da zofa ya ja'i.

¹⁵ Ne bi umba ra ts'edi pa da 'yøthe ya da'thi ne da 'yenga ya ts'ondahi.

¹⁶ Y nuya guehya yá thuhu nú'u 'ret'amayoho yá nxadi: ra Simu nú'a 'mefa bi thu'mbabi ra Pedro;

¹⁷ ra Cobo ne ra Xuua yá t'u ra Sebe-deo nú'u bi thu'mbabi ya Boanerge nú'a ne da 'ñena xi ja yá ts'edi ngu ra ngani.

¹⁸ Bi thuts'i nehe ra Andre, ra Lipe, ra Tolo, ra Teo, ra Toma, ra Cobo rá t'u ra Alfeo, ra Tadeo, ne ra Simu nú'a xqui 'ñoui nú'a ra hmunts'i rá thuhu ya cananista,

¹⁹ ne ra Juda Iscariote nú'a to'o bi da ra Jesu.

Ra Jesu bi t'embabi gue mi hampa rá ts'edi ra nda de ya ts'ondahi

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Nu mi gai ja ra t'øhø ra Jesu ne yá nxadi bi yut'i'u ja nú'a ra ngu xqui mihi.

²⁰ Nu'bú bi yopa munts'a ma'na'qui ndunthi ya ja'i asta himi tsa da ñunga ra Jesu ne yá nxadi.

²¹ Nepu bi 'yøde nuya mengu rá ngu ra Jesu gue hinte xqui zi'a, hangue bi 'ñehe'u pa da zits'i'a ngue'a mi eñ'u gue xqui 'be rá mfeni.

²² Nehe 'raya xahnate de ra ley xqui 'ñehe de Jerusale mi 'ñémbi'u:

—Nuni ra Jesu pe'tsa ra Beelsebú nú'a ra nda de ya ts'ondahi, ne

hampa rá ts'edi'a pa da 'yenga nú'u ma'ra yá mits'ondahiui.

²³ Hangue ra Jesu bi ma'ta nuya xahnate'u pa bi xipa 'nara 'bede ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue da za ra ts'ondahi da 'yenga yá mits'ondahiui?

²⁴ Nu'bú 'nara hnini da hegue sehe, da nhuata gatho ra ts'utbi.

²⁵ Y nu'bú 'nara 'múi da 'ñutsa 'na ngu ma'na, hinda za da 'múi 'nadb'u.

²⁶ Y nu'bú ra ts'ondahi da ntuhni co yá mits'ondahiui, nu'bú da nhuata yá ts'utbi'u.

²⁷ Nixi hinto da za da yut'a ja rá ngu 'nara 'ñøhø nú'a xi o rá ts'edi, ne da bepabi nú'a te pe'tsi nu'bú hingue 'met'o da du'ti. Njabu ha, da za da bepabi.

²⁸ Majuani dí xi'ahu, gatho ya ts'oqui ne ya ts'one da za dra punbabi ya ja'i,

²⁹ pe nu'a tó'o da ñama'ñu de nú'a øt'a ra Maca Ndahi, otho rá pumbate, ne da duxa rá ts'oqui pa nzantho.

³⁰ Bi ma njabu ngue'a ya xahnate de ra ley ya mi ñama'ñu de rá 'befi ra Maca Ndahi, ngue'a xqui mañ'u gue ra Jesu mi pe'tsa 'nara ts'ondahi.

Rá nana ne yá cu ra Jesu

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Ne 'mefa bi zøhø rá nana ra Jesu co yá høcu, bi 'mai'u møte ne bi mēhni to da tsi'a.

³² Ne ndunthi ya ja'i xqui munts'i ja ra ngu ne mi huhni ja rá nthets'i ra Jesu. Nepu ra 'mēhni bi xipabi ne bi 'ñembi:

—'Bahni ri nana ne ri cu møte bí tøp'a'i.

³³ Ha nu'á bi dadi:

—¿To'o ma nanaga, ne to'o ma cuga?

³⁴ Nu'bú bi nhyani ne bi hyanda gatho nú'u mi huhni ja rá nthets'i ne bi 'ñena:

—Nuyu go guehyu ma nana ne ma cu.

³⁵ Ngue'a nu'u tó'o da 'yøtua rá paha Ajuá, go gue'u ma cu, ma nju ne ma nana.

4

Ra 'bede de ra mot'i
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Ra Jesu bi yopa mudi da xahna ya ja'i ja ra ñanga ndehe, ne ja bi thets'ini ndunthi ya ja'i, hangue nu'a bi 'yøt'e, bi bøts'e bi hñudi ja 'nara motsa mbo ja ra dehe, ne gatho ra hmuntsja'i bi gohi ja ra ñanga ndehe.

² Ne mi utua ya ja'i ndunthi ya t'øt'e co ya 'bede, ne bi 'ñembabi'ü:

³ —'Yødehü núna ma ga xi'ahü de 'nara mot'i.

⁴ De nu mi xanga ya nda, 'ra bi zo ja ra 'ñu y ya ts'int's'ü bi 'ñehe bi gondi.

⁵ Ma'ra ya nda bi zo ja ra 'bodo habü xmá nxini ra hai hangue bi dama føts'e.

⁶ Pe nu mi nzø ra hyadi bi huixqui ne bi 'yot'i'ü ngue'a mi otho ndunthi yá 'yü.

⁷ Ma'ra ya nda bi zo ja ya 'bo'bini, y ya 'bini bi dama nte ne bi xumi nú'ü ya nda xqui føts'e, hangue bi 'yot'i ne himbi hogui.

⁸ Pe nu ma'ra ya nda bi zo ja ra hoga hai, bi føts'e ne bi nte, ne bi unga yá sofo, 'ra bi unga 'natema'ret'a ya nda, ma'ra bi unga hñu'rate, ha nu ma'ra asta bi unga 'na nthebe ya nda.

⁹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembi'ü:

—Nu'a tó'o ja rá nt'øde pa da 'yøde, dá 'yøde núna dí mā.

Te rí bøni nuya nt'udi
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Y nu de ya xqui ma ra hmuntsja'i, nu'bú nú'ü 'ret'amayoho yá nxadi ne nú'ü ma'ra xqui gohi, bi 'yambabi'ü ra Jesu bi 'ñembi:

—¿Te ne da mā nú'a ra 'bede gá xicje?

¹¹ Y nu'á bi 'ñembi'ü:

—Go rá paha Ajuá gui pahü nú'a himi fadi maya'bü de hanja ri manda Ajuá, pe nu'ü ma'ra ya ja'i nú'ü hingui dëna Ajuá ma da 'yøde co ya 'bedetho.

¹² Ma da nja ngu mąnga ra Mąca T'ofu, gue masque da hyandi'ü, pe hinda zo yá mfeni, masque xi da 'yøde, pe hinda badi'ü, hangue hinda

ma da ñobri pa hindra pumbabi yá ts'oqui.

Ra Jesu bi mą te rí bønga nura 'bede de ra mot'i

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Nehe bi 'ñembabi'ü:

—¿Ha gue himbi zo ri mfenihü nuna ra 'bede de ra mot'i? Nu'bú ¿hanja da za gui pahü ma'ra ya 'bede nú'ü ma ga xi'ahü?

¹⁴ Nu'a ra mot'i go gue'a to'o mąnga ra mąca noya.

¹⁵ Y nu'ü ya nda bi zo ja ra 'ñu go gue'ü to'o bi 'yøde ra mąca noya, y ra Satá 'bestho bi 'ñehe bi patua yá mfeni pa da pumfri nú'a ra mąca noya xqui sipabi.

¹⁶ Ha nu'ü ya nda bi zo ja ra 'bodo go gue'ü to'o bi 'yøde ra mąca noya y 'bestho bi dama gamfri y ne xi bi johya.

¹⁷ Pe ngu nú'ü bi 'ñotho yá 'yü, go gue'ü to'o camfri 'raya zi patho, ne statho ya nt'utsate o ya ts'othogui po rá ngue ra mąca noya, nu'bú 'bestho da 'uegue'ü.

¹⁸ Ha nu'ü ya nda bi zo ja ya 'bo'bini go gue'ü to'o bi 'yøde ra mąca noya,

¹⁹ pe nu'ú ri ho ndunthi ya ts'ojohya de ra ximhai, ne beni hanja da za da m'etsa ndunthi ya t'øt'e ne da dahą ndunthi ra boja. Hangue nuya ya ts'onc'at'i hingui hopi da te yá jamfri, ne nú'a bi 'yøde da 'méditho.

²⁰ Ha nu'ü ya nda bi zo ja ra hoga hai bi unga yá sofo, 'ra bi unga 'natema'ret'a ya nda, ne ma'ra bi unga hñu'rate, ha nu ma'ra 'na nthebe, nu'ú go gue'ü to'o bi gamfri ra mąca noya ne xi bi hnequi yá hoga 'bëfi.

Ra 'bede de ra ñot'i
(Lc. 8:16-18)

²¹ Ra Jesu bi yopa zofo ra hmuntsja'i ne bi 'ñembabi:

—Hinto da tsøgue 'nara ñot'i ne da ye'mba 'nara 'bøts'e o da ja nja'ti de ra fidi. Hina, dra tøte habü da nøgue pa da yot'i xá hño.

²² Njabü nehe nú'a ja mant'aguibya, 'mëfa ma da hnequi, ne nú'a hingui tsa da fadibya, 'mëfa ma da fadi.

23 Nu'a tó'o ja rá nt'øde pa da 'yøde, dá 'yøde núna dí mā.

24 Nehe bi 'ñembabi'ũ:

—Ngu t'ena, co nura t'eni guí εñhũ, con guet'atho ma da t'εñ'ahũ, y asta ma'na da thu'ts'a'ihũ ri t'εnihũ. Hangué dí xi'ahũ, jamasuhũ hanja gui 'yødehũ nú'a dí mā, ngue'a nu'bũ gui jamasuhũ, ma da zo ri mfenihũ, pe nu'bũ hingui jamasuhũ, hinda za gui pahũ.

25 Ngue'a nu'a tó'o da badi nú'a dí mā, ma'na da t'umbabi ra mfadi, pe nu'a tó'o hinxa badi, nú'a ma da thacuabi nú'a ra mfadi pe'tsi.

Ra 'bede de ra nda nú'a 'yo rá te

26 Nehe bi xipabi'ũ:

—Rá hmanda Ajuá nja ngu 'nara 'ñøhø pot'a ya nda.

27 Y nú'a ra mot'anda'a ahã dega xuui ne nangui dega xudi bí c'a'tsa rá 'bot'i. Ne nú'a ra 'bot'i'a da fòts'e ne da nte, pe nú'a ra 'ñøhø hingui padi hanja xa njabũ.

28 Ra hai øt'e pa da fòts'e, da nte, da hneca rá 'bai, ne 'mefa da bø yá daxi.

29 Ne ya sta ñats'i, 'bestho nura mot'i'a da ma da xofo ngue'a ya bi zø ra pa dega sofo.

Ra 'bede de ra nda dega mostasa
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

30 Nepũ ra Jesu bi 'ñena:

—Ma ga xi'ahũ ma'na ra 'bede ri nhyεcuauí rá hmanda Ajuá.

31 Rá hmanda Ajuá nja ngu 'nara nda dega mostasa, nú'a ma'na go ra zi notsi de gatho ma'ra ya nda.

32 Pe nu sta 'bot'a nú'a ra nda, ma'na da nte ne da ntungui que gatho ma'ra ya ndapo, ne da nja yá danga 'yeza asta ya ts'int's'ũ da za da nøhni.

Ra Jesu bi zofo ya ja'i dega 'bede
(Mt. 13:34-35)

33 Ra Jesu mi xipabi'ũ ra maça noya co ndunthi ya 'bede asta habũ bi za bi zo yá mfeni'ũ.

34 Mi zofo ya hmuntsja'i co ya 'bedetho nú'ũ ri nhyεcuauí rá hmanda Ajuá, pe nu'bũ mi 'bũs'ũ yá nxadi mi xipabi'ũ te rí bøni nú'ũ ya 'bede xqui xipabi'ũ.

Ra Jesu bi japi bi tsaya ra bũnthi
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 Y nu mi put'a ra nde ra pa'a, ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Ma ga 'raxhũ ri'nandi ra ndehe.

36 Hangué bi 'ñedi'a de ra hmuntsja'i, ne nu'á ne yá nxadi bi gũ ra motsa habũ mi o'a pa da 'rax'ũ ri'nandi, ne ma'ra ya ja'i bi deni'ũ co ya t'ũca motsa.

37 Y ya de mi 'yo'ũ ja ra ndehe, bi mũ 'nara danga bũnthi ne mi tonts'a ra dehe ja ra motsa asta mi ne xa ñuxhma.

38 Ha ra Jesu mi ahã ja ra ts'at'a motsa ne xqui 'yents'a rá ñaxu ja 'nara nthuhña, ne yá nxadi bi ma bá a, ne bi 'ñembabi:

—¡Xahnate! 'Matho hinguí tu ri mui gue ma ga cuihũ ja ra dehe.

39 Nu'bú ra Jesu bi nangui ne bi zui ra bũnthi, ne bi 'ñemba ra ndehe:

—¡'Bũtho!

Y 'bestho bi tsaya ra bũnthi ne ya himbi 'ñani ra ndehe.

40 Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—¿Hanja guí tsuhũ? ¿Ha gue otho ri jamfrihũ?

41 Nu'bú nuyá nxadi'a bi 'yø'ũ, ne mi 'ñémse'ũ 'na ngu ma'na:

—¿Te ma ts'edi hani 'bũ? ngue'a asta ra ndahi ne ra ndehe øtuabi.

5

Ra Jesu bi 'yembaya ts'ondahi 'nara
'ñøhø me Gadara
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 Nepũ ra Jesu ne yá nxadi bi zøni ja ra hai Gadara de ri'nandi ra ndehe.

2 Y ra Jesu bi gai de ra motsa, y 'bestho bi nth'ũi 'nara 'ñøhø xqui 'ñehe de habũ ja ya nt'agui ne mi pe'tsa ya ts'ondahi.

3 Nura 'ñøhø'a ya xi ja mi 'bũhni ja ya nt'agui, ne hinto mi tsa da zami masque dra that'i co ya cadena.

4 Ndunthi ya 'mi'qui xcri that'i co ya cadena ja yá 'yε ne ja yá ua, pe nu'á mi c'ũtho ne mi øt'e ya xenitho, ne hinto mi ja rá ts'edi pa da zami.

⁵ Ma pa ra xuui mi 'yo ja ya t'øhø ne ja ya nt'agui ne nzantho mi mafi ne mi ntseni sehε co ya do.

⁶ Pe nú'a ra 'ñøhø mi hyanda ra Jesu de yab_u, bi nest'ihí bi ma bá tsudi ne bi ndandiñahmu.

⁷ Nep_u bi mafi nts'edi ne bi 'ñena:
—Nu'i Jesu, rá T'ú'i Ajuá de mahets'i, ¿te 'bε guí ne con guecje? Dí bante'ihe ja rá thuhu Ajuá gue ote xqui ma gui 'yøtcahe.

⁸ Bi mā njab_u ngue'a ra Jesu ya xqui 'ñembabi:

—¡Nu'ah_u ts'ondahih_u, pøñh_u de nuna ra 'ñøhø!

⁹ Nep_u ra Jesu bi 'yambi:

—¿Te rá hu'ah_u?

Y nu'ú bi dadi bi 'ñena:

—Xa thu'mgahe ya 'motho ngue'a xi dí ndunthihe.

¹⁰ Nep_u nuya ts'ondahi'ú xi bi bantebi ra Jesu gue hinda 'yeni de ra hai Gadara.

¹¹ Ne guetb_u ja ra t'øhø mi 'yoni 'nara danga taxo ya ts'udi mi ñuni.

¹² Hangué nú'ú ya ts'ondahi bi bantebi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—'Racje nsequi ga ma ga cutheni ja ya ts'udi.

¹³ Nu'bú ra Jesu bi umba nsequi bi ma'ú pa bi yut'a ja ya taxo ts'udi. Y nuya taxo ts'udi'ú bi nest'ihí bi nhyøt'a ja ra ndehe ne bi jat'i'ú. Ne nú'a ra taxo mi ngu yo 'mo.

¹⁴ Nu'bú nú'ú ya mapts'udi bi nest'ihí bi ma'ú pa mbo ra hnini ne gatho rá nthets'i pa mi xipa ya ja'i de nú'a te xqui nja. Nep_u ndunthi ya ja'i bi 'ñehe pa da hyandi te xqui nja.

¹⁵ Nú'ú bi zøhø hab_u mi 'bui ra Jesu ne mi 'buhni nehe nú'a ra 'ñøhø to'o mi pe'tshma ya ts'ondahi, ne bi hyandi'ú mi huhni, ya mi he rá dutu ne ya mi ja rá mfeni. Nu'bú xi bi 'yø'ú ngue'a nu'ú mi padi gue nura 'ñøhø'a xi mi pe'tsa ndunthi ya ts'ondahi hmaha.

¹⁶ Nep_u nuya ja'i to'o xqui hyandi te bi tho ya ts'udi ne ra 'ñøhø to'o mi pe'tsa ya ts'ondahi, bi metuabi ma'ra, ne xi bi 'ño ra 'bede.

¹⁷ Hangué ya me Gadara bi mudi bi bantebi ra Jesu gue da bøni de guehni.

¹⁸ Y nu mi yopa bøxa ra Jesu ja ra motsa, ra 'ñøhø nú'a to'o mi pe'tsa ya ts'ondahi bi bantebi'a gue da hopi da meui.

¹⁹ Pe ra Jesu himbi hopi, bi 'ñembabi:
—Grí ma ri ngu ne bá xipa gatho ri ja'i de gatho nú'ú ya t'øt'e xa 'yøt'a'i Ajuá ngue'a bi huec'a'i.

²⁰ Hangué bi ma nú'a ra 'ñøhø nuni ja ra hai Decápoli ne ja bi 'mahni bi xipa ya ja'i de nú'a te xqui 'yø'tuabi ra Jesu, ne gatho to'o bi 'yøde xi bi 'yø'ú.

Bi ñani rá t'ixu ra Jairo, nehe bi ñani nú'a ra 'behña bi damba rá he ra Jesu (Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Ra Jesu ne yá nxadi bi yopa 'raxa ma'na'qui pa ri'nandi ra ndehe, ne ja bi mani 'nara hmuntsja'i pa bá tsudi'a ja ra ñanga ndehe hab_u bi zøhø.

²² Nehe bi zønini 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Jairo y mi gue'a 'na de nuya nda de ja yá nija'ú. Y nu mi hyanda ra Jesu bi ndandiñahmu ja yá ua'a.

²³ Nep_u bi bantebi bi 'ñembabi:

—Ma zi t'ixu ya ma da du. Maha pa gui hñu'tsua ri 'yε pa nu'á da ñani y hinda du.

²⁴ Hangué ra Jesu bi meui'a, ne 'nara danga hmunts'i bi deni ne xi xmá nts'i'mi.

²⁵ Nehe mi pani 'nara 'behña mi xo'tua ya ji, ya mi pe'tsa 'ret'amayoho njeya mi tsu nura hñeni'a.

²⁶ Xqui degue gatho rá boja ja ya medico y ni ts'ú hinxqui zamahño, ma'na mi 'yo mri za'yε.

²⁷ Nú'a ra 'behña'a xqui 'yøde nú'a mi øt'a ra Jesu, hangué bi deni ja ra hmuntsja'i, bi joni ne bi dambabi rá he.

²⁸ Ngue'a mi bense'a gue masque hønse rá he da dambabi, nu'á da ñani.

²⁹ Y nu mi dambabi rá he, 'bestho bi tsaya ra ji, ne bi za gue ya xqui ñani de rá hñeni.

³⁰ Y ra Jesu 'bestho bi batho gue co rá ts'edi xqui ñanga 'nara da'thi, hangué bi ñegui ne bi 'ñena:

—¿To'o xa dangagui ma he?

³¹ Pe yá nxadi bi 'ñembabi:

—Guí handi gue ra hmuntsja'i ri ts'ip'a'i ne guí ena gue to xa dañ'a'i.

32 Nu'bu ra Jesu bi nhyani ja gatho ra hmuntsja'i pa da badi to'o xqui dambabi ra he.

33 Y nura 'behña'a ya mi padi te xqui nja, hangue bi joni co ndunthi ra ntsu ne mi huat'i'a, nepu bi ndandiñahmu ja ya ua ra Jesu ne bi xipabi te xqui ja'a.

34 Nepu ra Jesu bi 'ñembi:

—Ma zi t'ixu'i, ya guí 'bui xá hño ngue'a xi xcá camfrigui. Grí ma te rá 'ñentho ne ya hinda ma da yopa menga ri hñeni.

35 Y de mi ñaui ra Jesu nura 'behña, bi zohø 'nara 'mehni xqui 'ñehe de rá ngu nú'a ra nda de ra nija, ne bi 'ñembi:

—Ya bi du ri t'ixu. ¿Pa te gui xuhña ra xahnate gui tsixa ja ri ngubya?

36 Pe ra Jesu ngu mi 'yøde nú'u ya noya bi mangan ra 'mehni, bi 'ñemba ra Jairo:

—Odi tu ri mai, hønse xi da camfrigui.

37 Nepu bi zixa ra Pedro, ra Cobo ne ra Xuua rá cu ra Cobo, ne himbi hopa ma'ra ya ja'i da deni.

38 Y nu mi zoni'u ja rá ngu nú'a ra nda, bi hyandi mi 'buhni ndunthi ya ja'i mi mantho ne xi mi zoñ'u.

39 Nu'bu ra Jesu bi yat'a ja ra ngu ne bi 'ñemba ya ja'i:

—¿Hanja guí zoñhu ne guí mantho? Nura nxutsi ahatho, hingue xa du.

40 Pe ya ja'i bi dentho. Nu'bu ra Jesu bi 'bepa gatho ya ja'i da bõni de ra ngu, nepu bi zixa rá nana ne rá dada ra nxutsi, ne co nú'u mi 'ñoui bi yat'a habu mi 'beni.

41 Y bi mipa rá 'yε, ne bi 'ñembi:

—Talitha, cumi. —Nura noya'a ne da 'ñena: Ma zi t'ixu'i, dí xi'a'i gui nangui.

42 Nepu 'bestho bi nangui ne bi 'ño. Hangue ya ja'i xi bi 'yø nts'edi. Y nú'a ra nxutsi'a mi pe'tsa 'ret'amayoho njeya.

43 Pe ra Jesu bi hñu'mba ra hña gatho nú'u mi 'buhni gue ni 'na hinto da xipi de nú'a xqui 'yøt'a. Nepu bi

manda gue da t'umba te da zi nú'a ra nxutsi.

6

Ra Jesu mi 'buhni Nasare (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

1 Ra Jesu bi bõni de guehni bi ma ja rá hai, bi meui yá nxadi.

2 Ne ja ra pa dega tsaya bi yat'a ja ra nija pa bi nxahnate, ne ndunthi nú'u to'o mi øde, mi 'yø ne mi ena:

—¿Habuxa badi nú'a mani? ¿To'o xa umbabi ra danga mfadi? ¿Habuxa xpá hña nú'a ra ts'edi pa da 'yøt'a nú'u ya danga nt'udi øt'e?

3 Nuni go guehni ra yaxi, nurá t'u ra Maria, ne go yá cu ra Cobo, ra Jose, ra Juda ne ra Simu, ne yá nju 'bucua con guecju.

Ne nu'ú mri 'yøtho, himbi gamfri.

4 Hangue ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—'Nará 'mehni Ajuá da t'umba ra t'equ'ei habu hingo rá hai, ha nu go rá hai hinto umba ra t'equ'ei, nixi ya mengu rá ngu.

5 Ra Jesu himbi za bi 'yøt'a ndunthi ya nt'udi ja rá hai ngue'a hinto mi ne da gamfri. Hønse bi hñuxa yá 'yε ja ts'utho ya da'thi pa bi ñani'u.

6 Y nu'á bi 'yø ngue'a ni 'na tæqui himbi ne bi gamfri nuya ja'i, ne bi bõni de guehni bi ma ja ma'ra ya t'uca hnini pa da xahna ya ja'i.

Ra Jesu bi mehna yá nxadi pa da zofo ya ja'i

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

7 'Mefa ra Jesu bi zohna nú'u 'ret'amayoho yá nxadi ne bi umba ra ts'edi pa da 'yεmba ya ts'ondahi to'o di pe'tsi. Nepu bi mehni'u dega yoho.

8 Ne bi xipabi'u gue hinte da hñats'i pa ja ra 'ñu, nixi yá 'røza, nixi nú'a te da zi, ni ra boja, hønse yá bordo ha.

9 Nehe bi xipi gue da di'ta yá thiza ne da hñaxa 'nada ra pat'i.

10 Nehe bi 'ñembabi:

—Nu xcrí tsøñhu ja 'nara ngu, ja gui 'bathani asta hingui pøñhu de nú'a ra hnini'a.

11 Y nu'bu gui tsøñhu ja 'nara hnini ne hinto da 'ra'ahu ntsaya nixi da

'yøde nú'a gui mañh, nu'bú pøñh de guehni. Y de xcri pøñh, gui huat'a ri thizah pa hingui hñaxh nixi ra hai de nura hnini'a, y njab da badi' de nú'a xa 'yøt'. Majuani dí xi'ah gue nu sta zø ra pa da nja ra nsuca uenda, nura pa'a ya mengu de guehni ma'na ma da ncastiga que ya mengu de ra ts'ohnini Sodoma ne Gomorra.

¹² Mi uadi bi mangan ra Jesu njab, yá nxadi bi ma de guehni pa da zo ya ja'i pa da ñobri' de yá ts'oqui.

¹³ Ne mi eni ndunthi ya ts'ondahi, ne mi co'tsua ra aceite ya da'thi ne mi ñani'.

Ra Xuua Xi'tsate bi thacua rá ñaxu (Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Ha nuya pa'u haburaza xi xqui nt'øde de nú'u ya danga t'øt'e mi øt'a ra Jesu, asta ra nda Erode bi zo rá gu nehe. Hangué bi 'ñena:

—Go gue'a ra Xuua Xi'tsate ya xa yopa nte de ra du, hangue nubyá ma'na ja rá ts'edi pa da za da 'yøt'a nuya danga nt'udi.

¹⁵ Ma'ra ya ja'i mi ena:

—Go gue'a ra badi Elía.

Y nu ma'ra mi ena:

—Go gue'a 'nará 'mehni Ajuá ngu nú'u mi 'bui maya'b.

¹⁶ Ha nu mi 'yøde ra nda Erode njab, bi 'ñena:

—Gue'a ra Xuua nú'a dá tacua rá ñaxu ne ya xa yopa nte ma'na'qui.

¹⁷ Bi beni njab ngue'a xqui mehni to bi g ra Xuua pa bi got'a fadi, ngue'a xqui hñacuabi hmaha gue hinda 'yøt'e drá 'behña ra Erode, ngue'a ra Erode mrá 'behña ra Lipe nú'a to'o mrá cu ra Erode.

¹⁸ Ra Xuua xqui hñacuahma ra Erode ne xqui 'ñembi:

—Hingui ho gui tsimba rá 'behña ri cu.

¹⁹ Hangué ra Erode xi bi utsa ra Xuua ne mi ne to da gats'i pa da hyo, pe himi tsa,

²⁰ ngue'a ra Erode mi su ra Xuua pa hinte da t'ø'tuabi, ngue'a mi padi gue mrá hoja'i ne xmá nt'axi rá mfeni hangue mi pe'tsua ra t'equ'ei. Ne mi ho da 'yøde nú'a mi ma, pe himi tso rá

mfeni nú'a mi øde hangue himi padi te da beni.

²¹ Pe bi zø ra pa bi nja ngu nú'a mi ne ra Erode. Nu mi da rá pa ra Erode bi 'yøt'a 'nara ngo ne bi 'ñehe gatho yá mfats'i ne ya nzaya ne ya t'uca nda to'o mi manda ra hai Galilea.

²² Nuni ja ra ngo bi yut'a rá t'ixu ra Erode ne bi nei ja yá thandi'. Ha ra nda Erode ne nú'u to'o mi huhui ja ra mexa bi hopa rá hnei. Hangué ra Erode bi 'ñemba ra nxutsi:

—'Yacagui gatho nú'a gui ne y ga 'ra'a'i.

²³ Ne bi jurabi ne bi ña'tuabi da umbi asta made de hab gatho mri manda 'bu da 'yadi.

²⁴ Nepu bi bonga ra nxutsi ne bá amba ra Erode nurá nana'a ne bi 'ñembi:

—¿Te ga adi 'bu?

Y rá nana bi 'ñembi:

—Xipi da 'ra'i rá ñaxu ra Xuua Xi'tsate.

²⁵ Nu'bú nu'a bi dama mengui ja ra nda ne bi 'ñembi:

—Dí ne gui 'racagui nubyá 'bestho rá ñaxu ra Xuua Xi'tsate ja 'nara manza.

²⁶ Nu'bú ra nda bi du rá mui nts'edi. Pe ya xqui jurabi nú'a ra nxutsi ne xqui 'yøde gatho to'o mi huhuini ja ra mexa, hangue mi pe'tsi te da 'yøt'e nú'a xqui ma.

²⁷ Hangué bi dama mehna 'nara soldado pa da hñampa rá ñaxu ra Xuua.

²⁸ Nepu nú'a ra soldado bi ma ja ra fadi bá tacua rá ñaxu ra Xuua, ne bi 'yents'a ja 'nara manza pa bá hampa ra nxutsi, nepu ra nxutsi bi hñat'sua rá nana.

²⁹ Y nu mi 'yøde yá nxadi ra Xuua bi ma ja ra fadi pa bi du'tsua rá ndo'yo pa bá agui'.

Ra Jesu bi 'uinga thogui cat'a 'moya ja'i

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Nú'u 'ret'amayoho yá nxadi ra Jesu xqui mehni da ma da zofa ya ja'i, 'mefa bá pengui de hab xqui ma, ne bi munts'i' hab mi 'bui ra Jesu, ne bi

xipi gatho te xqui 'yøt'e'ya ne nú'a xqui 'ñudi'ya.

³¹ Nu'bu ra Jesu bi xipabi'ya:

—Maha ga 'uegueya 'nambya sehe pa ga ntsayahya.

Mi mangu njabya ngue'a ndunthi ya ja'i mi pa y mi tsøhø habya mi 'bui'ya ne mi otho ra pongui pa da ntsaya nixi pa da ñuni.

³² Hangu bi ma'ya co 'nara motsa pa bi 'rani ri'nandi habya hinto mi 'bui.

³³ Pe ndunthi ya ja'i bi hyandi mi ma'ya ne bi hyandatho'ya ra Jesu habya ri zøni, hangu nu'ya ne ndunthi de nú'ya mi 'bui ja ya t'uhnini bi nest'ihí bá gat'i ja rá hyo ra ndehe ne go rá mudi bi zøñ'ya.

³⁴ Y nu mi zønga ra motsa ja ra ñanga ndehe, bi gai ra Jesu ne bi hyanda nú'a ra hmuntsja'i xqui zøni, ne xi bi huequi'ya ngue'a mi ngu ya deti jo'o yá ma'yo, hangu nu'a bi mudi bi xahni'ya ndunthi ya t'øt'e.

³⁵ Ha nu de ya mi nde, ya nxadi bi joni habya mi 'bai ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ya bi nde ne nuua habya dí 'buiya go ra mbonthi.

³⁶ Xipa ya ja'i da ma da dai te da zi ja ya ngu ne ja ya hnini nú'ya ja guetbua de guecua, ngue'a otho te da ziuayya.

³⁷ Pe ra Jesu bi dadi:

—Go da umfya te da ziyya.

Nu'bu ya nxadi bi 'ñembi:

—¿Ha gue ga mahe ga tañhe yo nthebe denario dega thuhme pa ga 'uiñheyya?

³⁸ Pe ra Jesu bi 'yambabi'ya ne bi 'ñembi:

—¿Hangu ya thuhme guí hahya? Nuhya xa.

Y nu mi hyandi'ya bi 'ñembabi:

—Nsøcta cut'a ya thuhme ne yoho ya zi huá dí hahya.

³⁹ Nu'bu ra Jesu bi xipa ya ja'i da 'yøt'a ya t'uca hmunts'i ne da hñudi'ya ja ra 'bot'ei.

⁴⁰ Hangu bi 'yøt'a ya t'uca hmunts'i dega nthebe ne dega nden-thebe, ne bi hñudi'ya.

⁴¹ Nu'bu ra Jesu bi gya nú'ya cut'a ya thuhme ne nú'ya yoho ya huá, ne bi

nøts'e mahets'i ne bi umba njamadi Ajuá rá Dada. Nemy bi hyeca ya thuhme ne bi hyecua yá nxadi pa da umba ya ja'i, ne bi xeni nú'ya yoho ya huá pa bi thecua gatho nú'ya ya hmuntsja'i.

⁴² Y gatho bi ñuni asta bi niñ'a'ya.

⁴³ Nemy bi hmunts'a gatho ya xeca thuhme ne ya xeca huá nú'ya bi bongui, ne bi ñuxa 'ret'amayoho ya 'bøts'e.

⁴⁴ Ha mi ngu cut'a 'mo ya 'ñøhø nú'ya bi ñuni, y nuya 'bøhña ne ya bñsi himbi ma 'mede.

*Ra Jesu bi 'ño maña ra ndehe
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)*

⁴⁵ Nemy ra Jesu bi xipa yá nxadi gue da 'met'o'ya co ra motsa pa ri'nandi pa ri mani ja ra hnini Betsaida, y nu'a bi gohini mi edi ya ja'i pa da ma ja yá ngu.

⁴⁶ Y mi uadi bi 'ñedi'a, bi bøxa ja ra t'øhø pa bá apabi Ajuá rá Dada.

⁴⁷ Y ya mi 'mexuui ra pa'a ra motsa ya mi 'yo madetho ra ndehe, ha nura Jesu mi 'bøtritho ja ra t'øhø sehe.

⁴⁸ Y bi hyanda yá nxadi gue ya xqui zabi'ya de mi 'yonga ra motsa ngue'a mi tsedi ra bñthi ne himi hopi da 'ño. Y nurá hyax'a hamxuditho ra Jesu bi ma pa ri'nandi mi 'yotho maña ja ra dehe, ne mi ma da tho'tshma yá nxadi.

⁴⁹ Pe yá nxadi bi hyandi mi 'yo maña ja ra dehe ne xi bi mafi'ya ngue'a mi hu yá mui gue mi 'nara pite.

⁵⁰ Ri gatho'ya bi hyandi ne xi mi tsu'ya. Pe ra Jesu 'bestho bi zofo ne bi 'ñembi'ya:

—¡Oguí tsuha, go gueque, oguí tu ri maih'ya!

⁵¹ Nemy bi bøxa ja ra motsa con gue'ya ne 'bestho bi ntsaya ra bñthi, hangu yá nxadi xi bi 'yø nts'edi.

⁵² Himi paði'ya te ma ts'edi mi ha, nixi xqui zoda yá mfeni hanja xqui japi da xu ya thuhme, ngue'a xmá me yá coraso'ya.

*Ra Jesu bi 'yøthe ya da'thi nuni
Genesare
(Mt. 14:34-36)*

⁵³ Nu mi 'rats'i'ɥ pa ri'nandi bi zøni ja ra hai Genesare ne ja bi dat'ni yá motsa.

⁵⁴ Y ngu bi gai'ɥ de ra motsa, ya ja'i 'bestho bi badi gue go mi gue'a ra Jesu.

⁵⁵ Nepɥ nu'ú bi dama ma ja ya ngu gatho rá nthets'i nura hai'a pa bá tsi ya da'thi co yá 'bebo ne bi ts'its'i pa habɥ xqui t'øde mi 'bɥ ra Jesu.

⁵⁶ Y habɥraza mi pa'a ja ya danga hnini o ja ya t'uca hnini, ya ja'i mi tsi ya da'thi mi pɛgui ja ya 'ñu, ne ora mi thohni ra Jesu mi bantebi ya ja'i gue da hopa ya da'thi da dambabi masque hønse rá ñani rá he. Ne toraza mi thambabi, 'bestho mi ñani de yá hñeni.

7

Hanja gra nts'oca ya ja'i (Mt. 15:1-20)

¹ 'Raya fariseo ne 'raya xahnate de ra ley nú'ɥ xqui 'ñehe de Jerusale bi munts'i ne bi ma bá c'a'tsa ra Jesu.

² Ne bi hyandi gue 'rayá nxadi ra Jesu bi ñuni nsinque xqui nxɥ'yɛ ngu yá nzai'ɥ, hangue bi ñama'ñɥ'ɥ.

³ (Ngue'a ya fariseo ne gatho ma'ra ya xodyo xi xqui nzai da nxɥ'yɛ ante da ñuni ngue'a njabɥ yá nzai ndu yá xita, y nu'bɥ hinda nxɥ'yɛ ngu yá nzai hinda ñuni.

⁴ Ne 'bɥ ora da menga tai'ɥ, 'bɥ hinda nxɥ'yɛ hinda ñuni. Nehe mi ja ma'ra yá nzai nú'ɥ xqui 'ñutui ndu yá xita: da xut'a yá ntsi, nuya 'bada ne nuya ts'øe dega bɔja, ne da mɛ'tsa yá mfi di pa da gohi strá nt'axi. Ngue'a mi hu yá mɥi'ɥ gue co nú'ɥ ya t'øt'e mi øt'e da t'axca yá mfeni ja rá thandi Ajuá.)

⁵ Hangue nuya fariseo ne ya xahnate de ra ley bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿Hanja nuyɥ ri nxadi hingui øt'e ngu yá nzai ndu ma xitahɥ maya'bɥ? Nuyá ri ñuni masque hinxa nxɥ'yɛ.

⁶ Nu'bú ra Jesu bi datuabi'ɥ:

—Nu'ahɥ gyá yohmihɥ. Ra badi Isaía bi ma de gue'ahɥ maya'bɥ gue Ajuá bi 'ñena njaua:

Nuna hninina ri nsundagui hønse dega noyatho,
pe nuyá mfeni go bí 'yo yabɥ de gueque.

⁷ Nu'ú xøcambenigui pe hinte ri muui yá søcambeni,
nguetho nu'ɥ yá hmanda ri manda'ɥ go yá hmandasɛ, ne mañ'ɥ gue go stá 'bɛpca'ɥ.

⁸ Xi majuañi ngu bi manga ra Isaía de gue'ahɥ, ngue'a nu'ahɥ xcá tsocuahɥ yá hmanda Ajuá pa go grí denbahɥ yá hmanda ndu ri xitahɥ. Nu'ahɥ nu'a ri 'bɛfihɥ, hønse ra nsut'a 'bada ne ma'ra ya ntsi, y ma'ra ya t'øt'e de ra nt'axqui.

⁹ Nehe bi 'ñembabi'ɥ:

—Guí hu ri mɥihɥ gue xá hño nú'a xcá tsocuahɥ yá hmanda Ajuá pa go guí ø'tuahɥ yá nzai ndu ri xitahɥ.

¹⁰ Nura Moise bi 'ñena: “Umba ra t'equ'e'i ri dada ne ri nana ne gui su'ɥ”, ne “nu'a tó'o da zanga rá dada o rá nana dá tho.”

¹¹ Pe nu'ahɥ guí eñɥ gue xá hño to'o da xipa rá nana ne rá dada njaua: “Nuna ra boja ndí 'ra'ahɥ hmaha, nubya go ma ga umba Ajuá ngue'a ra Corbán.” (Ra Corbán rí bøni da 'ñena 'nara 'baha xa t'equ'e pa Ajuá.)

¹² Y njabɥ guí emfɥ ya ja'i gue ya hinte da umba yá dada ne yá nana, ne ya hinda su'ɥ.

¹³ Njabɥ guí pumfrithohɥ nú'a bi ma Ajuá, ne hønse go guí ø'tuahɥ yá nzai ndu ri xitahɥ, y nehe njabɥ guí utua ri bətsihɥ. Ne ndunthi ma'ra ya t'øt'e guí øthɥ mahyɛgui ngu nuna.

¹⁴ Nu'bú ra Jesu bi yo zofu ra hmuntsja'i ma'na'qui ne bi 'ñembi'ɥ:

—'Yødehɥ guí gathohɥ ne dá zo ri mfenihɥ núna ma ga ma.

¹⁵ Nu'a cut'a ja rá ne ra ja'i hingo gue'a japi da nts'oqui, pe nú'a pøni de rá mfeni ha, go gue'a japi da nts'oqui.

¹⁶ Nu'a tó'o ja rá t'øde pa da 'yøde, dá 'yøde núna dí ma.

¹⁷ Nepɥ bi 'uegue'a de ra hmuntsja'i, ne bi yut'a ja ra ngu nú'a xqui mihi, y nuni ja bi 'yambani sehe yá nxadi te rí bønga nú'a xqui xipa ya ja'i.

18 Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—¿Ha gue ne'ahũ hinte ri fadihũ?
¿Hingui pahũ gue hingue nú'a da zi
ra ja'i go gue'a da japi da nts'oqui?

19 Ngue'a nú'a ts'i cat'atho ja rá
mui 'na, ne pøni ne hingui ts'ocua rá
mfeni.

Njabũ bi manga ra Jesu gue xá hño
da ts'i gatho ya nzaqui.

20 Nepũ bi 'ñena:

—Nu'a ri japi da nts'oca ra ja'i, nú'ũ
ya ts'omfeni beni.

21 Ngue'a de ja rá ts'omfeni 'na, ja
bí ehni gatho nuya ya ts'ot'øt'e: ra
nts'inga medinthati, ra nt'e'behña, ra
nthote,

22 ra mfe, ra ts'onc'at'i, ra nts'o'mui,
ra nthate, ra nts'o'yo, ra nts'ante, ra
nt'ets'i, ne nú'ũ to'o ri hyøcua nú'a
te pe'tsa ma'na, ne nú'ũ hingui padi
nda'a ra hño nda'a ra 'ñũ.

23 Gatho nuya ya ts'oqui bí ehe de
yá ts'omfeni ya ja'i, ne go guehya japi
da nts'oqui.

*'Nara 'behña himrá me Israel bi
gamfri ra Jesu*

(Mt. 15:21-28)

24 Nepũ ra Jesu bi bøni de guehni ne
bi ma ja ra hai guetbũ ra hnini Tiro ne
Sidó. Ne ja bá cat'ini ja 'nara ngu, y
himi ne to xa badi hmaha, pe 'bestho
bi fatho.

25 Ha guetbũ de guehni mi 'buhni
'nara 'behña nú'a mi pe'tsa 'nará t'ixu
gue mi pe'tsa 'nara ts'ondahi. Ne bi
'yøde gue xqui zøhni ra Jesu, hangue
nu'a 'bestho bi ma bá c'a'tsi ne bi
ndandiñahmu ja yá ua'a.

26 Nura 'behña'a himrá me Israel
ngue'a mrá me Sirofenicia. Nu'a
bi bantebi ra Jesu pa da 'yemba ra
ts'ondahi nú'a mi pe'tsa rá t'ixu.

27 Pe ra Jesu bi 'ñembabi:

—'Met'o mahyoni ga ø'tua ra hño
ya me Israel, ngue'a nu'bu 'met'o ga
ø'tua ra hño ya 'ra'ñoja'i ngu'i, nu'bu
ga nja ngu nú'a to'o hamba yá hñuni
ya batsi pa da umba ya tsat'yo.

28 Nu'bu nú'a ra 'behña bi datuabi
ne bi 'ñembi:

—Majuani nú'a guí ma Ndada, pe
ya tsat'yo tømtho nja'ti de ra mexa

pa da gũxa ya hangui nú'ũ da dagui de
habũ ri ñuni ya batsi.

29 Nu'bu ra Jesu bi datuabi:

—Xcá thadi xá hño, hangue pengui,
grí ma ri ngu ne bá nu ri t'ixu gue ya
xa bønga ra ts'ondahi de gue'a.

30 Y nu mi zønga rá ngu nú'a ra
'behña, bi zadi rá t'ixu mi 'benga ja rá
fidi ne ya xqui bønga ra ts'ondahi de
gue'a.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara gogu

31 Nepũ ra Jesu bi ma de guehni
habũ mi 'bu guetbũ ra hnini Tiro, ne
bi gat'a ja ra hnini Sidó ne bi thogui
ja ra hai Decapoli pa bi yo menga ja
ra ndehe Galilea.

32 Ne nuni ja bá ts'impani 'nara
'ñøhø mrá gogu ne mrá 'bane, y nú'ũ
to'o mri zi'a bi bantebi ra Jesu da
hñuxa rá 'yε ja gue'a pa da ñani.

33 Nu'bu ra Jesu bi gũca nú'a ra
da'thi 'nambu de ra hmuntsja'i, ne bi
dint'ua yá dedo ja yá gu, nepũ bi zots'i
yá dedo ne bi damba rá jane nú'a ra
'ñøhø.

34 Nepũ bi nøts'e pa mahets'i bi
'yεnga rá nga'tsi ne bi 'ñembi:

—¡Efata! —nú'a ne da 'ñena: ¡Dá
xogui ri gu ne ri ne!

35 Y 'bestho bi xo yá gu ne bi za bi
'yøde xá hño, ne bi tuqui rá jane ne bi
za bi ña xá hño.

36 Ha ra Jesu bi hñu'mba ra hña ya
ja'i gue hinto da xipi, pe nu'ũ ma'na
bi ma bá 'yonga ra 'bede.

37 Y ma'na xi mri 'yø ya ja'i ne bi
'ñena'ũ:

—Gatho nú'a øt'e xi xá hño, asta
japi ya gogu da 'yøde, ne ya gone da
ña.

8

*Ra Jesu bi 'uinga thogui goho 'mo
yaja'i*

(Mt. 15:32-39)

1 Ja nuya pa'ũ xi bi munts'a ndunthi
ya ja'i ma'na'qui, ne mi otho te da zi'ũ,
hangue ra Jesu bi zofo yá nxadi ne bi
'ñembabi:

2 —Xi dí hueca nuya ya ja'i ngue'a
ya xa 'mui hñu pa con gueque ne otho
te da zi.

3 'B_u ga pehni da ma yá ngu njab_utho co ra thuhu, xi'b_u rí umba ra hødu má 'ñu ngue'a 'ra xqui 'ñehe de yab_u.

4 Pe yá nxadi bi 'ñembabi:

—¿Hanja da za ga 'uiñ_u nuy_u ya ja'i gue nuua hab_u dí 'b_uh_u go ra mbonthi?

5 Nu'b_u ra Jesu bi 'yambabi yá nxadi ne bi 'ñembi:

—¿Hangu ya thuhme guí ha_uh_u?

Nu'ú bi da_ubi ne bi 'ñembi:

—Høns_e yoto.

6 Nu'b_u ra Jesu bi xipa ya ja'i da hñudi. Nep_u bi g_u nú'_u yoto ya thuhme ne bi umba njamadi Aju_a rá Dada. Nep_u bi hyeque ne bi umba yá nxadi pa da x_enbabi ya hmuntsja'i.

7 Nehe mi ha'_u 'raya t'_uca hu_a ne bi umba ra Jesu. Nep_u nu'á bi 'yapa Aju_a da japi, ne bi xipa yá nxadi da umba ya ja'i ya zi x_eca hu_a.

8 Y gatho ya ja'i bi ñuni asta xi bi niña. Nep_u ya nxadi bi munts'a ya xeni nú'_u bi bongui y bi ñuxa yoto ya 'bøts'e.

9 Ha mi ngu goho 'mo ya 'ñøhø nú'_u bi ñuni, y nuya 'b_ehñ_a ne ya b_atsi himbi ma 'mede. Nep_u ra Jesu bi 'ñedi'_u.

10 Ne nu'á 'bestho bi bøxa ja ra motsa co yá nxadi ne bi 'rats'i bi ma ja ra hai Dalmanuta.

Ya fariseo mi adi da t'utua 'nara nt'udi dega milagro

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Nep_u 'raya fariseo bi ma bá tsudi ra Jesu ne bi mudi bi xaxi, ne bi xipi gue da 'yøt'e pa da hnequi 'nara nt'udi de mahets'i pa da hyandi'_u ua xi majuani mrá 'mehni Aju_a.

12 Nu'b_u ra Jesu xi bi 'yenga 'nara nga'tsi ne bi 'ñena:

—¿Hanja nú'ah_u guí 'b_uh_u mapaya guí ah_u ga øt'a 'nara nt'udi? Xi majuani dí xi'ah_u gue nuga hinga u't'ah_u ni 'nara nt'udi.

13 Nu'b_u nu'á 'bestho bi zohni'_u ne bi yopa bøxa ja ra motsa pa bi ma ri'nandi ra ndehe.

Ra nzoi de ya fariseo

(Mt. 16:5-12)

14 Ha nuyá nxadi xqui pumfri da hñaxa 'raya thuhme, hønse 'natho mi hñá'_u ja ra motsa.

15 Nep_u ra Jesu bi zofo'_u ne bi 'ñembi:

—Jamasuh_u de yá nzoi ya fariseo ne rá nzoi ra Erode.

16 Nu'b_u yá nxadi bi 'ñémse'_u 'na ngu 'na:

—Nuní xicj_u njab_u ngue'a hindí ha_uh_u ra thuhme.

17 Pe ra Jesu bi ba_utho te mi beñ'_u ne bi 'ñembabi'_u:

—¿Hanja guí 'ñémf_u gue otho ra thuhme? ¿Ha gue nsøctho'a oda ri mfenih_u? ¿Ha gue hingui tsoda ri mfenih_u de nú'a ra ts'edi dí pe'tsi? Xi xá me ri corasoh_u.

18 Ja ri dah_u pe hingui hanth_u, ne ja ri guh_u pe hingui øh_u, nixi guí beñh_u nú'a stá øt'e co nú'_u ya thuhme.

19 Xi nú'b_u ndá xeni nú'_u c_at'a ya thuhme ne dá 'uinga c_at'a 'mo ya ja'i, ¿hangu ya 'bøts'e gá x_eca thuhme bi bongui x_a?

Y nu'ú bi da_ubi bi 'ñena:

—'Ret'amayoho 'bøts'e.

20 Nep_u bi 'ñena:

—Nehe xi nú'b_u ndá xeni nú'_u yoto ya thuhme ne dá 'uinga goho 'mo ya ja'i, ¿hangu ya 'bøts'e gá x_eca thuhme bi bongui x_a?

Y nu'ú bi 'ñena:

—Yoto 'bøts'e.

21 Nu'b_u ra Jesu bi 'ñembi'_u:

—¿Y ne njab_u hinxa zoda ri mfenih_u de nuna ra ts'edi dí hñá?

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara goda nuni Betsaida

22 Nu'b_u ra Jesu ne yá nxadi bi zøni ja ra hai Betsaida, ne ja guehni bá ts'impabi 'nara goda, y nú'_u to'o bá tsi bi bantebi gue da hñuxa rá 'y_e ja gue'a pa da ñani.

23 Nu'b_u ra Jesu bi c_ahna ra goda pa bi g_uca møte de ra hnini, ne bi go'tsuabi rá jini ja yá da, ne bi hñuxa yá 'y_e ja gue'a, ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue ja te guí handi?

24 Y nu'ú bi zøt'a yá da ne bi 'ñena:

—Dí handa ya ja'i di 'yo pe di hnequi ngu ya za.

25 Nu'bu ra Jesu bi yopa hñu'tsua yá 'yε ja yá da nú'a ra goda, ne nu'á bi ñani ne xi bi hyandi xá hño gatho.

26 Nepu ra Jesu bi mehni da ma rá ngu, ne bi hñacuabi gue hinda yut'a ja ra hnini pa hinda xipa ya ja'i de guehni.

Ra Pedro bi ma gue ra Jesu go gue'a ra Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 'Mefa ra Jesu bi ma co yá nxadi ja ya t'uca hnini nú'u mi ja guetbu ra dahni Cesarea de Filipino. Y de má 'ñu nú'á bi 'yamba yá nxadi ne bi 'ñembi:

—¿Ha hingá øhu ya ja'i ma to'oguiga?

28 Nu'bu nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—'Ra ena gue go gue'e grá Xuua Xi'tsate, ma'ra ena grá badi Elía, ha nu ma'ra ena gue go gue'e 'na de nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá nú'u mi 'bui maya'bu.

29 Nu'bu ra Jesu bi 'yambi'u ne bi 'ñembi:

—Xi'ahu, ¿te guí mañhu de gueque?

Y ra Pedro bi dadi ne bi 'ñembi:

—Nu'i go gue'e grá Cristo xpá meñ'a'i Ajuá pa gui nda.

30 Nu'bu ra Jesu bi hñu'mba ra hña gue hinda xipa ma'ra ya ja'i mi to'o'a.

Ra Jesu bi ma de rá du

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

31 Nepu ra Jesu bi mudi bi xipabi yá nxadi nú'a ma da t'ø'tuabi, ne bi 'ñembi'u:

—Nú'a To'o bi e bi Nja'i pe'tsi ma da sufri ndunthi. Ya ndaxjua nda ne ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ma da utsa asta da hñu yá mui da hyo, pe rá hñupa da yopa nte de rá du.

32 Bi xipi'u co ya noya hinxá hñei, hangue ra Pedro bi guqui 'nambu ne bi mudi bi zai pa hinda 'yøt'e njabu.

33 Nu'bu ra Jesu bi mpunts'i ne bi hyanda gatho yá nxadi ne bi zai ra Pedro bi 'ñembi:

—j'Uegue de gueque, nu'i guí hampa rá ts'edi ra Satá hangue guí xica njabu! Ngue'a nu'í hinguí ma ngu nú'a mangu Ajuá, nu'í guí øt'a nú'a go yá paha ya ja'i.

34 Nepu bi zohna yá nxadi ne ya ja'i ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'a tó'o da ne da dengagui, hinda za da 'yøt'e nú'a go rá paha sehe. Mahyoni da dengagui masque da tho ya nt'utsate ne ya 'betsa asta rá du.

35 Nu'a tó'o da ñanga rá te por hinda dengagui, nú'á ma da 'bedi rá te. Pe nu'a tó'o da 'ñei pa da du po rá ngueque ne po ra maca noya, nú'á da zu rá te pa nzantho.

36 ¿Te rá 'be da dāha 'nara ja'i 'bu da me'tsa gatho ya hño de ra ximhai, y ne da 'medi rá te? Otho.

37 Ngue'a ni 'na de nuya hño'u hinda za da pøhøbi rá te.

38 Nu'a tó'o da gøngagui ne da ntsa da mangu ma noya ja yá thandi ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i ne ya 'ñagamfri, 'mefa necagui ma ga ma gue hindí padi'a nehe nu xcrá yopa pengaua. Nura pa'a ma ga 'ñ'be ya εnxε, ne ga hnequi co rá nsunda Ajuá ma Dada.

9

1 Nehe ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu, 'ra de gue'ahu guí 'buhua gri tethohu ma gui hyanduahu rá ts'edi ra Nda de mahets'i sta 'ñehe.

Bi mpadi rá 'bai ra Jesu

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

2 Rá 'rato ma pa, ra Jesu bi zixa ra Pedro, ra Cobo ne ra Xuua, ne bi ma sehe'u ja 'nara t'øhø xá hñets'i. Y ne de guehni ja bi mpadini rá 'bai ra Jesu ja yá thandi'u.

3 Nurá he xi bi huexqui ne xi bi t'axqui ngu ra tse, y jo'o ni 'nara meni nuua ja ra ximhai da japi da t'axca 'nara he ngu'a.

4 Nepu de guehni nuyá nxadi bi hyandi'u gue mi ñau'i'ndu ra Elía ne ndu ra Moise nú'u myá 'mehni Ajuá.

5 Hangue nura Pedro bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma Xahnate'i, ipøde xá hño ga 'buhua! Xi'bu ga hocje hñu ya zi ja'tsi, 'na pa gue'e, ma'na pa ra Moise, ha nu ma'na pa ra Elía.

6 Nuya nxadi xi bi ntsu, hangue ra Pedro ngu bi 'bε rá mfeni ne himi pa nú'a mi ma.

7 Nepu bi go'mi'ua 'nara guui, ne de guehni ja ra guui bi nt'øde 'nara noya bi 'ñena:

—Nuna guehna ma hmaça T'ua. 'Yøhu nú'a ma.

8 Y 'mεfa ya nxadi bi hyandi gue ya mi jo'oni nú'ua ma'ra, hønse ra Jesu mi 'baseni.

9 Y nu mi gai'ua de ra t'øhø, ra Jesu bi hñu'mba ra hñu nú'ua hñu yá nxadi, ne bi 'ñembi:

—Oto xqui ma gui xiphua de nú'a xcá hyanthua asta hinda yopa nte de rá du Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

10 Hangue nú'ua hñu ya nxadi hinto bi xipabi de nú'a xqui hyant'ua. Pe nu'ú mri 'ñámbi 'na ngu ma'na, ne mi eñ'ua:

—¿Te rí bønga nú'a ra noya bi 'ñena gue asta hinda yopa nte'a de rá du?

11 Nu'bu nu'ú bi 'yambabi'a ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja enga ya xahnate de ra ley gue 'met'o ma da 'ñehe ra Elía nepu ja da 'ñehe ra Cristo nú'a rá 'mehni Ajuapa da e da nda?

12 Nu'bu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ua:

—Haha, go rá mudi ma da 'ñehe ra Elía pa da zofo ya ja'i da ñobri de yá ts'oqui ja rá thandi Ajuapa, nepu ja da 'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i. ¿Xi te manga ja ra Maça T'ofu de Nú'a To'o bi e bi Nja'i? Nu'a ma, ma gue ma da tho ya ugu ne da t'utsa.

13 Pe de nú'a gá 'yangahua de ra Elía, dí xi'ahua gue ya xa zøhø'a, y nuya ja'i bi 'yø'tuabi nú'a go bi ne'ua, ngu xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu njabu bi t'ø'tuabi'a.

Ra Jesu bi 'yemba 'nara ts'ondahi 'nara ts'unt'ua

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Nu de ya xqui menc'ua de ja ra t'øhø y ya mi ma da zøhø habua mi 'bui nú'ua ma'ra ya nxadi, bi hyanda 'nara danga hmuntsja'i xqui got'atho nú'ua ma'ra ya nxadi, ne mi 'bahuini ya xahnate de ra ley mri ntsanoyau'ua.

15 Ha nu mi hyanda ya ja'i bi zønga ra Jesu, himi paði te da beñ'ua, ne bi nest'ihí bi ma bá zengua.

16 Ha nura Jesu bi 'yambabi yá nxadi ne bi 'ñembi:

—¿Te ma noya nguí mañhua con guehyua?

17 Nepu 'nara ja'i nú'a mi 'ba ja ra hmuntsja'i bi dadi ne bi 'ñena:

—Ma Xahnate'i, dra zin'aua 'nama t'ua pe'tsa 'nara ts'ondahi xa japi xa ngone.

18 Y nura ora da 'ñámbabi ri japi da dagui habuza, ne asta ri gust'a yá ts'i ne ents'a ra fugui ja rá ne, y ya xi xa papa rá mui. Ya stá xipa ri nxadi pa da 'yembahma nura ts'ondahi'a, pe nuyua hinxa za xa 'yembabi.

19 Nu'bu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Gyá 'ñagamfrihu! ¿Asta ha'mua gui camfrihu? ¿Asta ha'mua ma ga tse't'a ri 'mühua? Bá tsincahuua nú'a ra ts'unt'ua.

20 Nu'bu nu'ú bi zi'tsuabi nú'a ra ts'unt'ua, ha nura ts'ondahi nu mi hyanda ra Jesu mi 'bahni, bi japa nú'a ra ts'unt'ua bi dagui ne mi tani ne mi ents'a ra fugui ja rá ne.

21 Nu'bu ra Jesu bi 'yamba rá dada nú'a ra ts'unt'ua ne bi 'ñembi:

—¿Hangu pe'tsi de xa mudi njani?

Ha nu'á bi 'ñena:

—Desde mi notsi ya mi njani.

22 Ndunthi ya 'mi'qui ra ts'ondahi høt'a ja ra tsibi o ja ya mothe pa da hyo hmaha. Hangue 'bu da za te gui 'yø'tuahma, huegahe gui faxcahe.

23 Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'i gui ena: 'Bu da za. 'Bu ja ri jamfri ha, gatho da za.

24 Nu'bu rá dada nú'a ra ts'unt'ua bi dadi nts'edi ne bi 'ñena:

—¿Dí camfri, pe faxcagui pa ma'na ga camfri!

25 Nu'bu ra Jesu bi hyandi gue ra hmuntsja'i mi 'yo rí ts'i'mi'a, hangue nu'á 'bestho bi 'ñembabi ra ts'ondahi:

—Nú'i ts'ondahi go xcá japi xa ngone ne xa ngogu nuna ts'unt'ua, pe nubyá nuga dí 'bep'a'i gui pøni de guehni ne hinhya'mua gui yopa cat'a ma'na'qui.

26 Nepu nú'a ra ts'ondahi bi mafi, ha nú'a ra ts'unt'u bi 'ñám̄ba ra nduse ma'na'qui, y ra ora'a bi bonga ra ts'ondahi. Ha nú'a ra ts'unt'u mi 'beni 'ñena xqui du. Ne ndunthi ya ja'i bi 'ñena gue xqui du.

27 Pe ra Jesu bi mipa rá 'ye pa bi gats'i'a, nepu nura ts'unt'u 'bestho bi 'mai.

28 Y nu mi yat'a ra Jesu ja ra ngu nú'a xqui mihi, yá nxadi bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja himbi za dá ñhe nú'a ra ts'ondahi?

29 Nu'bú nu'a bi 'ñembabi'u:

—Ya ts'ondahi ngu nú'a dá enibya, nu'ú da za da 'yeni 'na, pe mahyoni da ayuna 'na ne da 'yapabi Ajuá con gatho rá mui.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30 Nepu nu'ú bi bõni de guehni, bi gat'i ja ra hai Galilea, y ra Jesu himi ne to xa badi ua mi 'yoni,

31 ngue'a mi xahna yá nxadi, mi embabi'u:

—Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da t'ent'ua ja yá 'ye ya ja'i, ha nu'ú ma da hyo, pe rá hñupa ma da yopa nte de rá du.

32 Pe nuyá nxadi himbi badi te mri bonga nuya noya bi xipabi'u, ne mi tsu da 'yambabi.

Nú'a to'o ma'na ma da nja rá nsu

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 Nepu bi yopa mengui'u pa Ncapernau ne bi yat'i mbo ja ra ngu nú'a xqui mihi. Nu'bú ra Jesu bi 'yambabi yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—¿Te rá 'be nguí mañhu má 'ñu?

34 Pe nu'ú hinte bi dadi, ngue'a de má 'ñu mi ntsanoyas'e'u ne mri 'ñámbi to'o 'na de gue'u da ua'a da ma.

35 Nu'bú ra Jesu bi hñudi ne bi zofo nú'u 'ret'amayoho yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'a tó'o da ne da ndangui, osta ma da 'ñets'i. Nu'a da 'yøt'e, dá mepa nú'u ma'ra.

36 Nepu bi 'ba'ma 'nara zi batsi madetho de yá nxadi, nepu bi dets'i ne bi 'ñembabi'u:

37 —Nu'a tó'o da umba ntsaya de ja ma thuhu 'nara zi batsi ngu núna drí dets'i, ja ra uenda go 'raca ntsaya. Y nu'a tó'o 'raca ntsaya, ja ra uenda go umba ntsaya Ajuá ma Dada nú'a to'o bá pencaguiua.

Nu'u tó'o hingui utsaguihu, go gue'u 'bui con guecju

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

38 Nu'bú ra Xuua bi 'ñembi:

—Ma Xahnate'i, stá hanthe 'nara ja'i gue de ri thuhu mi engu ya ts'ondahi, y nuje dá hacuahe gue ya hinda 'yøt'a njabu, ngue'a nura ja'i'a hingui 'yo 'nadb con guecju.

39 Pe ra Jesu bi dadi:

—Oguí hacuah, ngue'a nu'a tó'o da 'yøt'a 'nara nt'udi de ma thuhuga, nu'a hinga 'bestho ma da pata rá mfeni nixi da ñama'ñu de gueque.

40 Ngue'a nú'u hingui utsaguihu, go gue'u 'bui con guecju.

41 Ha nu'a tó'o da 'ra'ahu madi ts'u ra zi dehe de ja ma thuhu ngue'a gui tengahu, nura ja'i'a ma da hñanga rá thaha.

Ra Jesu bi ma gue ga nsuh pa hinga øthu ya ts'oqui

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

42 Nu'a tó'o da ts'ocua rá mfeni 'na de gue nuya ya zi batsi xa gamfrigui, nú'a ra ja'i'a ma'na xá hño da ts'utua ja rá 'yuga 'nara do strá hñu ne dra thøt'a ja ra ndehe.

43 Nu'bu 'nari 'ye ja'a'i gui 'yøt'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hyequi, ngue'a ma'na xá hño gui cut'a habu bí ja ra te pa nzantho co 'nada ri 'ye, que di ja yoho ri 'ye ne gui ma ja ra nidu habu hinhya'mu ma da huet'a ra tsibi.

44 Y nuni ja bí 'buhni nehe ya zu'ue nú'u da zipa yá ngø nú'u to'o da zøni, ne bí zø ra tsibi pa nzantho.

45 Ha nu'bu 'nari ua ja'a'i gui 'yøt'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hyequi, ngue'a ma'na xá hño gui cut'a habu bí ja ra te pa nzantho co 'nada ri ua, que di ja yoho ri ua ne gui ma ja ra nidu habu hinhya'mu ma da huet'a ra tsibi.

46 Y nuni ja bí 'buhni nehe ya zu'ue nú'ua da zipa yá ngø nú'ua to'o da zønini, ne bí zø ra tsibi pa nzantho.

47 Ha nu'bu 'nari da ja'a'i gui 'yøt'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hñai, ngue'a ma'na xá hño gui cut'a habu bí manda Ajuá co 'nada ri da, que di ja yoho ri da ne gui ma ja ra nidu habu hinhya'mu ma da huet'a ra tsibi.

48 Y nuni ja bí 'buhni nehe ya zu'ue nú'ua da zipa yá ngø nú'ua to'o da zønini, ne bí zø ra tsibi pa nzantho.

49 Ngue'a gatho'ihmu mahyoni gui tsethmu ya ts'othogui ne hingui 'yøthmu nú'a go ri hnesemu, pa njabmu gui pøñmu xá hño ja rá thandi Ajuá. Ma gui njahmu nehe ngu ya 'baha nú'ua t'umbabi Ajuá, nú'ua pe'tsi da da ja ra tsibi pa da hogui ne t'ua'tsua ra u.

50 Xá hño ra u, pe nu'bu ya da 'be rá hño, ¿hanja da za da cuqui? Hingui tsa. Nu'ahmu njahmu ngu ra hoga u, 'yøthmu xá hño, ne 'buhmu co 'nara hoga'mai 'na ngu 'na.

10

Ra Jesu bi ma de ra nxuni (Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Nepu ra Jesu bi bonga de Ncapernaú, ne bi 'ño ja ra hai Judea ne ja ra hai ri'nandi ra dathe Jordá. Y nehe ja guehni bi munts'ni ndunthi ya ja'i, ne ra Jesu bi madu bi xahni ngu mrá nzai'a.

2 Nu'bu bi jonga 'raya fariseo pa da xaxi, hangue bi 'yamba 'nara nt'ani bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ja ra nsequi da hyepu rá 'behña 'nara 'ñøhø?

3 Nu'bu ra Jesu bi 'yambabi'ua nehe, ne bi 'ñembabi:

—Xi ra Moise, ¿te bi xi'ahmu de gue'a?

4 Y ya fariseo bi dadi ne bi 'ñena:

—Nura Moise bi unga nsequi gue da thoca 'nara t'ofu dega nxuni, ne njabmu ha, da za da nxungui rá 'behña 'nara 'ñøhø.

5 Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi'ua:

—Nura Moise bi unga nsequi gue da t'øt'a njabmu ngue'a nu'ahmu xi xa megui ri corasohmu.

6 Pe desde rá madu himi njabmu, ngue'a ra Maça T'ofu ena gue Ajuá “bi hyoca ra 'ñøhø ne ra 'behña”.

7 “Hangue 'nara 'ñøhø da zopu rá dada ne rá nana pa go da 'mahui rá 'behña,

8 y de ri yoho, ya da 'natho.” Njabmu manga ra Maça T'ofu. Hangue nú'a ra 'ñøhø ne nú'a ra 'behña ya ri 'natho, hingue ri yoho.

9 Hangue nú'ua xa pehna Ajuá, ni 'nara ja'i hinda za da 'ueque'ua.

10 Y nu mi menc'ua pa ja ra ngu habu xqui mihi, yá nxadi ra Jesu bi 'yambi'ua nehe de ra nxuni.

11 Hangue nu'a bi 'ñembabi'ua:

—Nu'a tó'o da hyepu rá 'behña ne da nthatui ma'na, ya bi 'yøt'a 'nara ts'oqui ngue'a xa hyepu nú'a rá madu 'behña xa nthatui.

12 Ha nu'bu 'nara 'behña da hyepu rá dame ne da nthatui ma'na ra 'ñøhø, ya bi 'yøt'a 'nara ts'oqui ngue'a xa hyepu nú'a rá madu dame xa nthatui.

Ra Jesu bi japa ya batsi

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 'Mefa, bi ts'i'tsua ya batsi ra Jesu pa da hñuxa rá 'ye ja gue'ua pa da japi. Pe nuyá nxadi bi madu bi guui nú'ua to'o mri zi ya batsi.

14 Pe nu mi hyanda ra Jesu gue mi øt'a njabmu yá nxadi, nu'a bi bø rá cue ne bi 'ñembabi'ua:

—Ogui hacuahmu ya zi batsi da 'ñe da zacagui, ngue'a nu'ua tó'o da 'mai ja rá hmanda Ajuá, mahyoni da nja ngu nuya ya zi batsi.

15 Xi majuaní dí xi'ahmu, nu'a tó'o hinda nja ngu 'nara zi batsi pa da 'mai ja rá hmanda Ajuá, hinda za da yat'a ja rá hmanda Ajuá.

16 Nepu ra Jesu bi dexa ya zi batsi ne bi hñuxa yá 'ye ja gue'ua ne bi 'yapabi Ajuá rá Dada da japi'ua.

'Nara basja'i mrá rico bi ñai ra Jesu

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

17 Y de ya mi 'ba'ñu ra Jesu, bi zøhø 'nara 'ñøhø mbra nest'ihí, ne bi ndandiñahmu ja yá ua'a ne bi 'ñembabi:

—Nu'i Xahnate, 'nagrá hojā'i, ¿te 'bε da za ga øt'e pa da za ga tsu ra te pa nzantho?

18 Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí engagui drá hojā'i? Hønsε 'natho to'o ra hojā'i, y nú'á go gue'a Ajuā.

19 Ya guí pađi nda'ua gue'ua ya hmanda: “Oxqui ntsinga medinthati, oxqui hñote, oxqui mpe, oxqui ja'tsua ya nc'uamba ri miqu'eiu, oxqui hat'a ri miqu'eiu, umba ra t'equ'eí ri dada ne ri nana ne su'ua.”

20 Nu'bú nú'a ra 'ñøhø bi dađi ne bi 'ñena:

—Xahnate, gatho nuya hmandaya stá øt'e desde stá mbatsi.

21 Nu'bú ra Jesu bi hyandi dega hmate ne bi 'ñembabi:

—'Natho nú'a grí 'bedi gui 'yøt'e. Guí ma gui pa gatho nú'a guí pε'tsi ne gui hyecuabi ya hyoya. Njabu ha, da za gui hñanga ya hoga hño de mahets'i. Nepu gui ehe gui tengagui ne gui tseta gatho nú'a da 'ñe'a'i asta ri du.

22 Pe nu mi 'yøde'a nú'ua ya noya bi xipa ra Jesu, xi bi du rá mui y bi ma njabu co ra dumui, ngue'a xi mrá rico.

23 Nu'bú ra Jesu bi mpunts'i ne bi hyanda yá nxadi, nepu bi 'ñembabi'ua:

—¿Xi rá hñei da yut'a 'nara rico ja rá hmanda Ajuā!

24 Ha nuyá nxadi himi pađi te da beni de nú'a xqui mañ'a. Hangué nu'á bi yopa xipa ma'na'qui ne bi 'ñembi:

—Ma zi t'ua'ihu, ¿xi rá hñei da yut'a ja rá hmanda Ajuā nú'ua to'o hu yá mui gue co nú'a te pε'tsi ma da mpøhø!

25 Ma'na hinxá hñei da thogui 'nara cameyo ja rá gu 'nara 'yofri que 'nara rico da yut'a ja rá hmanda Ajuā.

26 Hangué nuyá nxadi'a ma'na himi pađi te da beni, ne mri 'ñembabi 'na ngu ma'na:

—Nu'bu njabu, ¿to'o ja da za da mpøhø?

27 Nu'bú ra Jesu bi nhyandui'ua ne bi 'ñembi:

—Ya ja'i hingui tsa da mpøhø sehe, pe co rá mfats'i Ajuā ha, ngue'a pa Ajuā hinte rá hñei.

28 Nepu de gue'a bi dađi ra Pedro ne bi 'ñembabi:

—Nuje stá tsohebpu gatho nú'a te ndí pε'tshe pa dá tεn'ahe.

29 Nu'bú ra Jesu bi dađi ne bi 'ñembabi'ua:

—Xi majuani dí xi'ahpu, nu'ua tó'o da zogui yá ngu, yá cu, yá nju, yá dada, yá nana, yá batsi, ne yá hai po rá ngueque ne po rá ngue ra maca noya,

30 nu'ú ma da hñanga nú'ua mapaya 'na nthebe de nú'a te xa zogui, ngu yá ngu, yá cu, yá nju, yá nana, yá batsi, yá hai, masque co ndunthi ra nt'atsate, y nepu rá ñoho ra 'mui ma da hñanga 'nara hoga te pa nzantho.

31 Pe nu'ua tó'o ya danguibya, nura pa'a ma da notsi'ua, ha nu'ua tó'o ya notsibya, nura pa'a ma da ndangui'ua.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 Nura Jesu bi ne ra 'ñu co yá nxadi pa bi ma Jerusale. Y nú'á go bi 'met'o'a de gue'ua, y nu'ú himi pađi te da beni de gue'a. Hangué nu'ú ngu mi tsu, ne mri 'befatho de gue'a. Nepu nura Jesu bi 'ueca 'nambu nú'ua 'ret'amayoho yá nxadi pa bi yopa xi-pabi gatho nú'a mi ma da thogui'a.

33 Ne bi 'ñembabi'ua:

—Nubya drá maha Jerusale, ne dí ne ga 'ra'ahpu nt'øde de Nú'a To'o bi e bi Nja'i. Nú'á ma dra da de guehni ja yá 'yε ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley, ne nu'ú ma da 'yε'mbi da hyo, ne ma da 'yεnt'uabi ja yá 'yε nú'ua hingyá xodyo pa da hyo'a.

34 Nu'ú ma da 'yø'tua ra buhla ne da na'mbi ne da zots'i, nepu ja da hyo'a. Pe rá hñupa ma da yopa nte de rá du.

Ra Cobo ne ra Xuua bi 'yadi 'nara favo

(Mt. 20:20-28)

35 Nepu nura Cobo ne ra Xuua nú'ua yá t'ua rá Sebedeo bi joni ja ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Xahnate'ihe, dí ne gui øtcahe ra mate gui 'racje nú'a ma ga a'a'ihe.

³⁶ Nu'bú nu'á bi datuabi'u ne bi ñembabi:

—¿Te rá 'be guí ne ga ø't'ahú?

³⁷ Y nu'ú bi ñena:

—Dí nehe ga hudihe 'na ja ri 'ñei, 'na ja ri ngaha, nu xcrí hñudi ja ri hudi de ri ts'utbi.

³⁸ Pe ra Jesu bi ñembabi'u:

—Nixi hinguí pahú nú'a guí ahú. 'Bú guí ahú njabú, ¿ha guí hanthú gui tsethú ya ts'othogui ngu nú'u ma ga thoguiga, ne gui tsethú ya úgui ngu nú'u ma ga tsetca?

³⁹ Ha nu'ú bi dadi ne bi ñembabi:

—Haha, ga tsethe.

Nu'bú ra Jesu bi ñembabi'u:

—Majuani ma gui tsethú ya ts'othogui ne ma gui tsethú ya úgui ngu nú'u ma ga tsetca.

⁴⁰ Pe nuga hingo ma ga huancá to'o ma da hñudi ja ma 'ñei ne ja ma ngaha. Numa Dada go gue'a padi to'o ma da hñudini.

⁴¹ Pe nu mi 'yøde nú'u má 'ret'a ya nxadi gue ra Cobo ne ra Xuua mi adi da hñuhui ra Jesu, nu'ú bi bø yá cue ngue'a hanja go mi adi da hñuhni'u.

⁴² Nu'bú ra Jesu bi zohna yá nxadi ne bi ñembabi:

—Guí pahú xá hño gue nuya danga nda de guecua ja ra ximhai ri manda gatho yá hnini, ne nú'a go da mañ'u go gue'a da t'øt'e.

⁴³ Pe nu'ahú oxqui ma gui 'yøthú njabú. 'Bú 'na de gue'ahú guí ne gui ndanguihú, mahyoni go gui pephú nuyú ma'ra.

⁴⁴ Ne nu'bú 'na de gue'ahú guí ne gui ndahú de nuyú ma'ra, mahyoni go gui 'megohú.

⁴⁵ Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nu'á hinxpá 'ñehe pa go da 'bepabi, nu'á xpá 'ñehe pa go da 'mego ne pa da unga rá te pa da gu'tua gatho yá ts'oqui ya ja'i.

Ra Jesu bi 'yøthe ra Bartimeo mrá goda

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Nepú ra Jesu bi zonga Jericó co yá nxadi, ne 'bestho bi bøni de guehni ne bi deni 'nara hmuntsja'i. Y nuni ja ra ñanga 'ñu mi huhni 'nara goda mrá thuhu ra Bartimeo mrá t'u ra Timeo, mi huhni mi peti.

⁴⁷ Y nu mi 'yøde gue go mi gue'a ra Jesu me Nasare nú'a ya mi ma da thohni, nu'bú nu'á bi madi bi mafi ne bi ñena:

—¡Nu'i Jesu, rá T'u'i ndu ra nda Davi, huegagui!

⁴⁸ Pe ndunthi ya ja'i bi zai ne bi ñembabi da go'ta rá ne. Pe nu'á ma'na xi mi mafi nts'edi mi ena:

—¡Nu'i rá T'u'i ndu ra nda Davi, huegagui!

⁴⁹ Mi 'yøde ra Jesu 'bestho bi 'mai, ne bi mehni to da tsimpa nú'a ra goda. Y nu'ú bá ma'ti'a ne bi ñembabi:

—'Bai bá ehe, oquí tu ri mai, bí tøp'a'i 'na.

⁵⁰ Nu'bú nu'á 'bestho bi hñaca rá pat'i ne bi dama 'mai bi ma bá tsu ra Jesu.

⁵¹ Y ra Jesu bi ñembabi:

—¿Te 'be guí ne ga ø't'a'i?

Ha nura goda bi dadi ne bi ñembabi:

—Ma Xahnate'i, dí ne ga yopa handi ma'na'qui.

⁵² Ha nura Jesu bi ñembabi:

—Grí ma, co ri jamfri ya xcá ñani.

Y 'bestho ra ora'a bi za bi hyandi, ne bi dena ra Jesu.

11

Ra Jesu bi yut'a Jerusale

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Ra Jesu ne yá nxadi ya mi ma da zonga Jerusale, ne mi 'yo guetbu de Betfage ne Betania, nehe guetbu ra t'øhø 'bo Olivo, hangue ra Jesu bi mehna yoho yá nxadi pa da 'met'o,

² ne bi ñembabi'u:

—Grí maha ja nuni ra t'uca hnini bí jani, ne nu xcrí tsøñhani gui tsuhú 'nara zi burru di thət'i nú'a hinto xa tøguetho. Bá xo'thú ne bá tsincahua.

³ Ha nu'bú to'o da 'yañ'ahú ne da 'ñeñ'ahú hanja guí øthú njabú, ñembabi'u: “Ra zi Hmu bí honi,

nepu 'mefa ma ga yopa tsin'ahē ma'na'qui," gui 'ñembabihu njabu.

4 Nu'bú nú'u yoho yá nxadi bi ma ja nú'a ra t'uca hnini, ne ja bá tsuhni 'nara zi burru mi that'a mōte ja 'nara gosthi ja rá hyo ra 'ñu, ne bá xo'ti'u.

5 Y mi 'bahni 'raya ja'i bi 'ñembabi'u:

—¿Te gui japhu nú'a ra burru gui xo'thu?

6 Ha nuya nxadi bi dadi ngu xqui xipa ra Jesu, hangue nú'u ya ja'i bi hyopi bi zits'i.

7 Nepu nu'ú bá tsimpa ra Jesu nú'a ra burru, y bi hñaca yá pat'i'u pa bi xi'tsua ra burru pa bi tōgue'a.

8 Nepu ra hmuntsja'i bi hñaca yá pat'i pa bi mō ja ra 'ñu, ha nu ma'ra mi toca ya 'yεza pa mi pōgue nehe ja ra 'ñu.

9 Y nú'u to'o mri 'bēfa ne mri 'bet'o mi thō ya hmafi mi ena:

—¡Xá nsunda núni xpá mencahu Ajuá! ¡Ajuá da japni!

10 ¡Ajuá da japi núni ma da ndá! Nuni go guehni ra ndá xqui hñá'tuabi ndu ma dadahu ra ndá Davi. ¡Xá nsunda Ajuá bí 'bui mahets'i!

11 Nepu ra Jesu bi yut'a Jerusale ne gá yut'a ja ra ndanija, ne bi hyanda xá hño gatho nú'a mi jani mbo ra ndanija. Y coñ'a ya bi nde, nu'á bi bōni de guehni bi ma Betania co nú'u 'ret'amayoho yá nxadi.

Ra Jesu bi zui 'nara 'bai gá igo (Mt. 21:18-19)

12 Y rá hyax'a ra Jesu ne yá nxadi bi bōnga de Betania, y de má 'ñu bi zu ra thuhu'a.

13 Ne dega yabu bi hyanda 'nara 'bai gá igo mi c'amtho, hangue bi ma bá c'a'tshma ua mi tō yá igo. Pe nu mi zōnini hinte bi zudi, mi 'ra'ta yá xi ngue'a mri 'betho da nōgue.

14 Hangue ra Jesu bi 'ñembabi ra 'bai gá igo:

—Hinhya'mu ma da yopa nōgue ri igo.

Ha yá nxadi bi 'yōde nú'a bi ma.

Ra Jesu bi 'yεnga nú'u mri mpa mbo ra ndanija

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Nepu bi yopa zōñ'u Jerusale, y ra Jesu bi yopa yut'a ja ra ndanija ne bi mudi bi 'yεnga gatho nú'u mi 'bahni mri mpa ne mri ntai mbo ra nija. Bi pūnts'ua yá mexa nú'u ya mpatboja ne yá thuhni nú'u to'o mi pa ya domitsu.

16 Ne ya himbi hopi to bi thoguini pa da hñaxa ya t'ōt'e.

17 Nepu nu'á bi xipabi ya ja'i ne bi 'ñembabi:

—¿Ha hinguí pahu gue xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu ne ena: “Numa ngu rá thuhu ra ngu dega nsadi pa gatho ya hnini”? Ha nu'ahú go xcá 'yōt'athohu ra ngu dega mfe.

18 Nu'bú ya xahnate de ra ley ne ya ndá gá macja bi 'yōde nú'a bi mangu ra Jesu, hangue nu'ú bi 'ñu'ti pa da hyohma'a, ngue'a mi tsu'u da hñanba yá nsu, ngue'a gatho ya ja'i xi mri ho nú'u ya noya mi udi'a.

19 Ha nu mi put'a ra nde, ra Jesu ne yá nxadi bi bōnga de guehni Jerusale.

Ra 'bai gá igo bi 'yot'i (Mt. 21:20-22)

20 Ha nurá hyax'a de mi xudi bi thoguini ma'na'qui habu mi 'bai nú'a ra igo xqui zu ra Jesu, ne bi hyandi'u gue ya xqui 'yot'i gatho, asta yá 'yu.

21 Ra ora'a ra Pedro bi bengá nú'u ya noya xqui mangu ra Jesu, ne bi 'ñembabi'a:

—Ma Xahnate'i, handi, nuna 'bai gá igo gá xipi gue ya hinhya'mu ma da yopa nōgue yá igo, ya xa 'yot'i.

22 Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Camfrihu Ajuá.

23 Xi majuani dí xi'ahu gue 'bu to'o ja ndunthi rá jamfri ne hinda dahu, da za da 'ñembabi nuna ra t'ōhō gue da mponi dí ma ja ra ndehe, ne da njabu ngu nú'a da 'yadi.

24 Hangue nuga dí xi'ahu gue nu'a gatho gui 'yaphu Ajuá ra Dada, camfrihu gue nu'á xa 'yōt'ahu ri t'adihu, y nú'a gui 'yaphu da 'ra'ahu.

25 Pe ora gui 'yaphu'a, 'bu to xa 'yøt't'ahu 'nara nts'o'mui, pumbahu, pa njabu Ajuu ra Dada bí 'bui mahets'i da pun'a ri ts'oquih nehe nú'a xcá 'yøthu.

26 Ngue'a nu'bu hingui pumbahu nú'u to'o xa 'yøt't'ahu 'nara nts'o'mui, Ajuu ra Dada bí 'bui mahets'i hinda pun'a ri ts'oquih nehe.

Bi t'ambabi ra Jesu te ma nsequi mi ha

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Nepu bi yopa mengui'u pa Jerusale, y ra Jesu bi yopa yat'a ja ra ndanija, ne bi joni habu mi 'bai'a ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua nda.

28 Nepu nu'ú bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿To'o rá hmanda'a pa gui 'yøt'a nuya ya t'øt'eya? ¿O to'o xa 'ra'a nsequi?

29 Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Dí ne ga an'ahu 'nara nt'ani nehe. Nu'bu gui xicaguihu, necagui ga xi'ahu to'o rá hmanda'a pa dá øt'a njabu.

30 ¿Xi to'o bi hñuxa ra Xuua pa bi nxi'tsate? ¿Ha gue Ajuu o ya ja'i?

31 Nu'bu nu'ú mri 'ñémse 'na ngu ma'na:

—Nu'bu ga emfu gue go Ajuu bi hñuxa ra Xuua, nu'bu nuni da 'ñenju gue hanja hindá camfrihu nú'a mi mañ'a.

32 Ha nu'bu ga emfu gue go ya ja'i xa hñuts'i, xi'bu da bø rá cue ra hnini.

Mi mañ'u njabu ngue'a mi tsu ya ja'i, ngue'a gatho'u mi ena gue nura Xuua go mi gue'a 'nará 'mehni Ajuu.

33 Hangue nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi ra Jesu:

—Hina hindí pahe.

Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'bu nixi gueque hinga xi'ahu nehe to'o rá hmanda pa dá øt'a njabu.

1 Ra Jesu bi sigui bi ñau ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua nda, ne bi madi bi xipa 'raya 'bede, ne bi 'ñembabi:

—'Nara pa 'nara 'ñøhø bi gaxa 'raya 'bai gá obxi, ne bi guts'i xá hño. Ne bi hyoqui habu da sit'a ra ngui gá obxi nú'a da the'mi, ne bi hyoca 'nara nthø'ma ua'obxi xi rá hñets'i.

Nepu nú'a ra ua'obxi'a bi umba nhyandi 'raya ja'i, ha nú'a ra me ua'obxi bi bøni bi ma yabu ya hai.

2 Ha nu mi zøhø ra pa de ya xqui da ya obxi, ra me ua'obxi bi mehna 'nara 'bego pa ma da c'a'tsa nú'u to mi ha nhyandi ra ua'obxi pa da hyeca nú'a ra sofo ya xqui guts'i.

3 Pe nú'u to'o mi ha nhyandi ra ua'obxi bi gu nú'a ra 'bego bi na'mbi ne bi co'tsi bi mengui, hinte bi umbabi de ra sofo.

4 Nu'bu nura me ua'obxi bi mehna ma'na rá 'bego, pe nú'u ya hyanthuahi bi mfats'i bi tædo nú'a ra 'bego asta bi zamba rá ñaxu, ne bi xipa ndunthi ya ts'onoya, ne himbi umba nú'a mri 'ñepabi rá hmu.

5 Nepu ra me ua'obxi bi yopa mehna ma'na rá 'bego, pe nú'u ya hyanthuahi bi gu nú'a ra 'bego ne bi hyo. Nepu 'mefa ra me ua'obxi bi mehna má ndunthi ya 'bego. Pe 'ra de gue'u bi hna'mbabi, ha nu ma'ra bi tho.

6 Y ya xi rá ngats'i bi mense rá hmaca 'ra t'u, ne bi 'ñena: “Nuga dí padi gue nu'bu ga pensε ma t'u, nuya hyanthuahi ma da me'tsua ra t'equ'ei.”

7 Pe nu mi hyanda ya hyanthuahi gue bi zonga rá t'u ra me ua'obxi, nu'ú bi 'ñu'ti ne bi 'ñémse'u: “Go guehni ma da gohui yá hai rá dada. Pe ma ga hohu pa njabu go da gocju ya hai.”

8 Hangue nu'ú bi gampa rá t'u nú'a ra me ua'obxi bi hyo'u ne bá føta møte de ra ua'obxi.

9 ¿Pe te guí beñhu ma da 'yøt'a nú'a ra me ua'obxi co nú'u ya ts'o hyanthuahi? Nu'á 'nara pa ma da zøhø ne

12

Ra 'bede de ya ts'omεfi
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

ma da hyo gatho nú'ua ya ts'o hyanthuahí ne go ma da umba nhyandi ma'ra ya ja'i nura ua'obxi'a.

10 ¿Ha gue hincá hñe'thú ja ra Māca T'ofó habu engā njaua?:

Nú'a ra do bi fōt'bhama 'na lado nuya hyøngu,
nubya gue'a ra mudi do de rá nija Ajuā.

11 Y nuse'a go bi megui nura do'a pa da hyø rá nija, ne dí hanthú gue xi rá nsunda nú'a bi 'yøt'e.

12 Nepu nuya ndā gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua ndā bi beñ'ua gue da guhama ra Jesu pa da got'a fadi ngue'a bi bađi'ua gue nu'a mi ñā de gue'ua ora mi xipa ra 'bede de ya ts'o hyanthuahí. Pe nu'ú mi tsu te da 'yø'tuabi'ua nú'ua ya hmuntsja'i mi 'buhni, hangue bi zohni ra Jesu ne bi ma'ua.

Ra Jesu bi mā de ra boja nú'a adi ya ndā de ya hnini

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Nepu nu'ú bá pēhna 'raya fariseo ne 'rayá mfats'i ra ndā Erode pa da xaxa ra Jesu pa da nu ua te da zutuabi pa njabu da za da ñapabi.

14 Nepu nuya 'mēhni bi zøhø habu mi 'bui'a ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, dí pahe gue go gue'e guí mangua majuani ne hinguí ø'tua ncaso nú'a mangua ya ja'i ne hinguí pata ri noya pa da mā'a'i ya ja'i, ngue'a nu'i guí udi xá hño nú'a ri ho Ajuā da 'tøt'e. Dí ne gui xicaguihe, ¿ha gue xá hño ga ju'tuabihe ra boja ra ndā Cesa o hina? ¿Ha gue ga ju'tuahe o hina?

15 Pe ra Jesu 'bestho bi batua yá ts'omfeni nuya ja'i'ua, hangue bi 'ñembabi'ua:

—Nuga dí pađi te rá 'bε guí beñhu congueque. Bá hancahuua 'nara boja pa ga handi.

16 Nu'bú nu'ú bá hanpabi'a nú'a ra boja mi adi. Y nu mi hyandi nú'a ra boja bi 'yambabi'ua ne bi 'ñembi:

—¿To'o rá c'oi ne to'o rá thuhu núna tōcua ja ra boja?

Y nu'ú bi dađi ne bi 'ñena:

—Rá c'oi ra ndā Cesa ne go rá thuhu'a.

17 Nu'bú bi dađi ra Jesu ne bi 'ñembabi'ua:

—Nu'a rá uenda ra ndā Cesa gui umbabihua ra ndā Cesa, ha nu'a rá uenda Ajuā go da umbabihua Ajuā.

Y nu mi 'yøde'ua gue bi dađi njabu, xi bi 'yø'ua.

Ya saduceo bi 'yamba ra Jesu de rá ñoho ra te

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Nepu nu mi uadi ra Jesu bi ñāui ya fariseo ne yá mfats'i ra ndā Erode, bi zøhø 'raya saduceo nú'ua to'o camfri gue hinto ma da yopa nte de ra du. Bi 'ñehe pa bi 'yamba 'nara nt'ani'a, ne bi 'ñembabi:

19 —Xahnate, ra Moise bi zogui nt'ofó gue 'bu 'nara 'ñøhø da du ne da zogui rá 'bεhña, pe 'bu ni 'nara batsi hinda zocuabi, nu'bú nurá cu de nú'a ra 'ñøhø bi du mahyoni da nthatui rá 'bεpo, pa nu'bu da me'tsa 'nara batsi, da thu'mbabi rá thuhu ngu rá thuhu nú'a ndu rá mudi dame nú'a ra 'bεhña, pa njabu hinda 'medi rá thuhu nú'a ra 'ñøhø xa du.

20 Nde nu'bú, 'na'qui mi 'bui yoto ya 'ñøhø mri ncu. Nepu nú'a mada bi nthati, pe bi du ne himbi zocuabi ni 'nara batsi.

21 Nepu nú'a rá ñoho ra cu bi nthatui rá 'bεpo, nepu ne'a bi du ha nixi gue'a ni 'nara batsi himbi zocuabi nehe. Y rá hñu bi njabu nehe.

22 Ne bi njabu gatho nú'ua yoto ya cu bi du pe ni 'na de gue'ua himbi zocuabi ni 'nara batsi. Nepu rá ngats'i, bi du ra 'bεhña nehe.

23 ¿Xi de stí yopa nte de ra du nú'ua yoto ya 'ñøhø, nda'a de gue'ua xi drá dame nú'a ra 'bεhña'a? ngue'a gatho nú'ua yoto bi nthatui de guecua ja ra ximhai.

24 Ha nura Jesu bi dađi ne bi 'ñembi'ua:

—Nixi guí pahua nú'a guí mañhu ngue'a hinguí pahua nú'a mangua ja ra Māca T'ofó ne nda'a rá ts'edi Ajuā.

25 Ngue'a nu sta yopa nte gatho nú'ua ya ja'i xa du, ya hinda ma da nthata ya 'ñøhø nixi ya 'bεhña, ngue'a

nuni mahets'i gatho ya ja'i ma da 'mu ngu ya ενχε.

²⁶ Nehe, pa gui camfrih_u gue ma da yopa nte nú'a xa du, ma ga ben'ah_u nú'a bi 'yofo ra Moise ja nú'a ra xeni hab_u ma de nú'a ra ndapo mi zø, ne ja guehni Aju_a bi zofa ne bi 'ñembi: “Nuga go guecagui rá Aju_agui ra Abrá, ne ra Isaac, ne ra Cobo.” Njab_u xa nt'ofa.

²⁷ Pe Aju_a go gue'a ra Aju_a de nú'a te, hingo ra Aju_a de nú'a xa du. Hangue dí pah_u gue nura Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo masque ya jo'oua'u pe bí ja yá te'u. Hangue nu'ah_u hinte ri fadih_u.

Ra hmanda nú'a ma'na ra dangui
(Mt. 22:34-40)

²⁸ Nehe xqui zøhni 'nara xahnate de ra ley ne bi 'yøde mi ñaui ra Jesu ya saduceo, ne bi 'yøde gue ra Jesu xqui dadi xá hño nú'a ya nt'ani xqui t'ø'tuabi. Hangue ne'a bi uat'i pa bi 'yamba 'nara nt'ani ne bi 'ñembabi:

—¿Nda'a ra hmanda ma'na ra dangui de gatho?

²⁹ Nu'bú nura Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Ma ga xi'i nú'a ra hmanda ma'na ra dangui de gatho ne ena: “Hñuxh_u nt'øde nú'ah_u me Israelh_u, Aju_a ma Zidadah_u hønse 'natho.

³⁰ Y nú'a gue'a mahyoni gui madih_u con gatho ri muih_u ne con gatho ri mfenih_u ne con gatho ri ts'edi_uh_u.” Nuna guehna ra madi hmanda ma'na ra dangui de gatho.

³¹ Ha nuna ma'na ngú'atho ena njaua: “Madi ri miqu'eiui ne gui su ngu grí nsuseh_e.” Otho ma'ra ya hmanda ma'na ya dangui de núya dí xi'a'i.

³² Nep_u nú'a ra xahnate de ra ley bi 'ñena:

—Xahnate, majuani nú'a gá ma gue Aju_a hønse 'natho ne jo'o ma'na.

³³ Haha xá hño to da madi Aju_a con gatho rá mui, con gatho rá mfeni, con gatho rá ts'edi, ne da madi rá miqu'eiui da su ngu ri nsuse 'na. Gue'a ma'na xá hño que nú'a da hyo

ya mbo'oni 'na ne da tsat'i pa da 'bahabi Aju_a.

³⁴ Nu'bú ra Jesu bi 'yøde gue nú'a ra 'ñøhø xqui dadi co 'nara hoga mfeni, hangue bi 'ñembi:

—Ya ts'atho grí 'bedi pa gui cut'a ja rá hmanda Aju_a.

Y ya hinto bi rezga bi 'yø'tua ma'ra ya nt'ani ra Jesu.

¿Ha gue ra Cristo go rá T'u ra nda Davi?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Ha nu de mi xahnate ra Jesu ja ra ndanija bi 'ñena:

—¿Hanja enga ya xahnate de ra ley gue ra Cristo ma dí 'ñehe de ja yá ja'i ndu ra nda Davi?

³⁶ Nura Maca Nda_u bi 'bepa ndu ra nda Davi bi 'yofo nuya ya noya ja ra Maca T'ofa hab_u ena njaua: Aju_a ra Dada bi 'ñembabi ma zi Hmu: “Bá ehe gui hñudiua ja ma 'ñei asta hinga tsiñ'a'i gatho ri ncontra pa da gohi'u de nja'ti ri ua.”

³⁷ Ha nu'b_u go drá t'uhma_u ra Davi nura Cristo, nu'bú ¿hanja bi 'ñenga ra Davi gue go rá Hmu?

Y nura hmuntsja'i xi bi ho nú'a te mi manga ra Jesu.

Ra Jesu bi ma de yá ts'o'befi ya xahnate de ra ley

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Ha nu de mi xahna ya ja'i ra Jesu bi 'ñembabi:

—Jamasuh_u pa hingui 'yøth_u ngu nú'a øt'a ya xahnate de ra ley. Nu'ú ri ho da hye yá he xi xá ma, ne ri ho'ua da zengua ya ja'i co ra t'equ'ei ora 'yo'ua ja ra tai.

³⁹ Ha nu ja yá nija'ua ri ho da hñudi ja ya madi hudi, ne ri ho da t'ini rá madi ja ya ngo.

⁴⁰ Nehe xi øt'a yá nsadi co ndunthi ya noya, qué pa da hñamba yá ngu ya viuda nsinque da zo yá mfeni ya ja'i. Nuya xahnate'ua ma da hñanga yá castigo ma'na ra dangui.

'Nara viuda xi mrá zi hyoya bi uni 'nara 'baha ja ra ndanija

(Lc. 21:1-4)

41 Nepu ra Jesu bi hñudi habu mi ja ya 'mɛ'tsboja ja ra ndanija pa mi handa nú'u ya ja'i to'o mi ɛnt'ini yá ofrenda. Ha mi handa ndunthi ya rico mi unga yá danga ofrenda.

42 Nepu bi zøhø 'nara viuda xi mrá zi hyoya, ne bi 'yɛnt'ni yoho ya zi boja dega cobre nú'u hints'u mri muui.

43 Hangue nura Jesu bi ma'ta yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Xi majuaní dí xi'ahu gue nuna zi hyoya viuda ma'na xa unga 'nara ofrenda xi ra dangui ja rá thandi Ajuá que gathó nú'u to'o ma'na xa 'yɛnt'a ndunthi yá ofrenda ja ya 'mɛ'tsboja.

44 Ngue'a gathó nú'u ma'ra to'o xa unga yá ofrenda xa uni de nú'a ya xa bonguabi, pe nuna zi hyoya viuda thogui 'nara danga hño ya pe xa unga gathó nú'a xqui mɛ'tsi pa da dai te da zi hmaha.

13

Ra Jesu bi ma gue da nhuata ra ndanija

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Ha nu mí bonga ra Jesu de ja ra ndanija, 'na de nuyá nxadi bi 'ñembabi:

—¡Ma zi Xahnate'i, hyanthmague hangu rá hño nuyu ya danga ngu xa thoqui co nuyu ya data do!

2 Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nubya guí hanthu hangu yá ndanguí nuyu ya ngu, pe nuga dí xi'ahu gue ma da zø ra pa da yøt'e gathó, ne ni 'nara do hinda ma da gohi di ntøque co rá midoui.

Ya nt'udi ante rá uadi ra ximhai

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Nepu ra Jesu bi ma ja ra t'øhø 'bo Olivo nú'a ri nhyandui ra ndanija, ne ja bi hñuhni'a. Ha nura Pedro ne ra Cobo ne ra Xuua ne ra Andre bi ñaseui 'nambu ne bi 'ñembabi:

4 —Dí ne guí xicje ha'mu ma da yøt'e nuna nija y te ma nt'udi ma da hnequi nu sta nja nú'a guí ma.

5 Hangue nura Jesu bi mudi bi xipabi'u ne bi 'ñembabi:

—Jamasuha hinda ma da hya'ahu ya c'uamba ja'i de nú'a ma da xi'ahu.

6 Ngue'a ndunthi de gue'u ma da 'ñehe y da bepca ma thuhu ne da 'ñena: “Nuga go gueque drá Cristo xpá mɛncagui Ajuá pa ga nda.” Njabu nu'ú ma da hyat'a ndunthi ya ja'i pa da gamfribi'u nú'a da mañ'u.

7 Ma gui 'yøhu nehe de nú'u ya danga tuhni ya di ja, ne de nú'u ma da nja. Pe nu'ahu nu xcrí 'yøhu, oxqui ma gui tsuhu, ngue'a mahyoni da njabu, pe hingo di gue'a ya rá ngats'i ra pa.

8 Ngue'a ma da ntuhna ya hnini co ma'ra yá mihniniui, ne ya nda co ma'ra yá mindaui, ne ma da nja ya mbimhai haburaza, ne da nja ra danga thuhu, ne xi da nja ya ñunts'i. Nuya go guehya ya mudi ts'othogui ma da nja.

9 Hangue nsuhu, ngue'a ma da hnap'ahu mbo ja ya nija, ne da ts'ix'ahu ja ya ts'atbi ne ja ya gobierhnu ne ja ya danga nda ngue'a guí camfriguihu. Y ja yá thandi'u ma gui dahu majuaní de gueque.

10 Y mahyoni da ntøde ma noya gathó ja rá ngu ni ra ximhai, nepu ja da nja ra ngaxhmai.

11 Pe nu sta zø ra ora da ts'ix'ahu pa dra da'ahu ja yá 'ye ya ts'atbi, oxqui ma gui tu ri muihu nú'a te rá 'be gui thadihu, nixi gui beñhu 'mɛ'to nú'a te ma gui mañhu, ngue'a nura ora'a go Ajuá ma da xi'ahu hanja gui thahu, ne gue'a guí mañhu. Ngue'a hingo ma gui ñasehu, nura Maca Ndahi ma go da ña'a.

12 Nu'u tó'o 'bu yá cu ma da da pa da tho, ha nuya bati asta ma da ñapa yá dada nehe pa da tho.

13 Gathó ya ja'i ma da utsa'ihu ngue'a guí camfriguihu. Pe nu'u tó'o da zeta gathó nuya ya ts'othogui asta rá ngats'i, go gue'u da mpøhø.

14 Ma da njabu ngu nú'a bi manga maya'bu ra Dañe rá 'mɛhni Ajuá. Ma da hnequi nú'a xi strá nts'o ne dra ts'omba rá ndanija Ajuá. (Dá zo ri mfenihu nú'a guí he'thubya.) Ha nu xcrí hyanthu nú'a ra ts'oja'i sta 'mai habu hindí 'ñepi da 'mai, nú'ahu gri

'buh_u Judea gui 'bath_u 'bestho ja ya t'òhø.

15 Nura pa'a sta njab_u, nu'a tó'o di 'yo ja rá patio de rá ngu odi cut'a mbo pa da hñaxa nú'a te mahyoni ja ra 'ñu.

16 Y nu'a tó'o di 'yo ja rá huahi dri mpefi nú'a ra ora'a, odi pa ja rá ngu pa da hñaxa rá pat'i.

17 ¡Huecate nú'u ya 'behña di da'thi ne nú'u dya nz_u nuya pa'u, ngue'a pa gue'u xi strá hñei pa da 'bat'i!

18 'Yaph_u Ajuá gue nura pa'a hindya pa dega tse.

19 Ngue'a nuya pa'u ma da nja ya danga ts'othogui nú'u hinhya'm_u xa nja desde bi hyoca ra ximhai Ajuá, ne de gue'a ya hinhya'm_u ma da yopa nja ma'na'qui ngu nú'u ma da nja ya pa'u.

20 Hangue Ajuá bi beni gue hinga ndunthi ya pa ma da njab_u, ngue'a nu'b_u hina, hinto da zeti. Pe po rá ngue nú'u xa huahni, nu'a bi beni gue ma'na xá hño ts'utho ya pa ma da njab_u.

21 Ha nuya pa'u 'b_u to da 'ñeñ'ah_u: “Bá e gui hyanth_u 'bucua ra Cristo bá pehna Ajuá pa da nda”, o 'b_u to da 'ñeñ'ah_u: “Maha ringuehni hab_u bí 'b_u ra Cristo”, oxqui camfribih_u.

22 Ngue'a ma da 'm_ui ndunthi ya hyate ja'i, 'ra da 'ñena gue go di gue'u dya Cristo bá pehna Ajuá pa da nda, nu ma'ra da 'ñena gue dyá 'mehni Ajuá pa da ña de gue'a. Nu'á ma da 'yø't'a ndunthi ya danga nt'udine da nehma da hyat'a nú'u xa huahna Ajuá nehe.

23 Pe nu'ah_u beñh_u xá hño de nú'a dí xi'ah_u ne nsuh_u. Oxqui hoph_u to da hya'ah_u.

Ra Jesu bi ma hanja ma da yopa mengui ja ra ximhai

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

24 Nú'u ya pa sta thogui nuya ya ts'othogui, ra hyadi ma da 'mexuui, ne ra zana ya hinda ma da yot'i.

25 Ya tsø ma da dagui de mahets'i y gatho nú'a te bí ja mahets'i da mbi.

26 Nep_u Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da thandi da 'ñehe xi strá nsunda ja ya guui con gatho rá danga ts'edi.

27 Nep_u da mehna yá enxε pa da munts'a gatho nú'u to'o xa thahni nú'u di 'b_ui gatho rá nguni ra ximhai.

28 Nu'ah_u ora gui hanth_u ra 'bai gá igo ya da bøhø yá 'roho, nu'bá gui pah_u gue ya xa 'ñep_u 'bestho ra pahyadi.

29 Njab_u nehe nu xcrí hyanth_u sta nja nuya ya ts'othogui, pah_u gue rá ngats'i ra ximhai ya 'b_ui guetb_u.

30 Xi majuani dí xi'ah_u, gue nuya ja'i 'b_uibya hinda ma da du asta hinda madi da nja gatho ngu nú'a dí xi'ah_u.

31 Mahets'i ne ra ximhai da uadi da thogui, pe numa noya hinda uadi da thogui, pe'tsi da njab_u ngu nú'a stá ma.

32 Hinto padi ra pa nixi ra ora ha'm_u da nja ra ngaxhmai, nixi ya enxε de mahets'i hinguí padi, nixi rá T'_u Ajuá, hønse Ajuá ra Dada go gue'a pase.

33 Hangue ndø'mh_u nzantho ne 'yaph_u Ajuá, ngue'a hinguí pah_u ha'm_u da zø ra ora.

34 Nuga dí nja ngu 'nara 'ñøhø ma da ma yab_u ya hai, pe ante da ma, da 'yent'ua ja yá 'yε yá 'bego gatho nú'a te pe'tsi, ne cada 'na de gue'u da xipabi te da mēfi, ha nura nsugosthi da t'umbabi ra 'befi pa da ndø'mi nu sta mengui'a.

35 Hangue nu'ah_u nzantho ndø'mh_u nehe, ngue'a hinguí pah_u ha'm_u ga pengui, ua dega xudi o dega nde o made ra xuui o 'na hmafi ra menja.

36 Ngue'a xi'b_u xcrí thamfrih_u ga tsøhø ne ga tsu'ah_u gri ahah_u.

37 Núna dí xi'ah_ubya, guehna dí xipabi nehe gatho ma'ra pa da ndø'mi'u.

14

Ra nt'u'ti pa dra ja ra Jesu

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Mri 'bedi nsøca yo pa pa ra ngo nú'a rá thuhu ra pascua, ne nú'a ra ngo dega ts'ithuhme nsinqe rá nzoi. Ha ya nda gá macja ne ya xahnate de

ra ley ya mi nu hanja da za da hyat'a ra Jesu pa da gu da hyo.

² Ne bi 'ñémbabi'ya:

—Hinga øthya núna dí beñha de ra pa dega ngo, xi'bya da bø yá cue ya ja'i ne da ñants'i'ya.

'Nara 'behña bi go'tsua 'nara hoga ñani ja rá ñaxu ra Jesu

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Ha nuya pa'ya ra Jesu bi 'muhni Betania ja rá ngu ra Simu nú'a to'o xqui ñani de ra lepra nú'a ra hñeni tsit'atho ra ngø. Mi huhni ra Jesu ja ra mexa mri ñuni, nepu bi zøhø 'nara 'behña bra hña 'na ngu ra zi xito xqui thoqui de 'nara hoga do rá thuhu ra alabastro, mi po 'nara hoga ñani xi xmá maði mrá thuhu ra nardo. Ha nú'a ra 'behña bi do'tsua rá 'yuga nú'a ngu ra zi xito, ne bi xi'tsuabi ja rá ñaxu ra Jesu nú'a ra ñani'a.

⁴ Nepu 'ra de nú'ya mi 'buhni bi bø yá cue ne mri 'ñémbabi 'na ngu ma'na:

—¿Hanja bi 'yøt'a njabu nuna 'behña hønse bi manitho nuna hoga ñani?

⁵ Nu'bya xa 'ba hmaha xa muui ngu hñu nthebe denario, y nú'a ra boja'a xa za xa thecuahma ya hyoya.

Njabu bi mangu nú'ya to'o mi ñama'ñya de nú'a ra 'behña.

⁶ Nu'bú nura Jesu bi 'ñembabi'ya:

—Ote guí xiphu. ¿Pa te guí ñama'ñya de guehni? Xá hño nú'a xa 'yøtcagui.

⁷ Ngue'a nuya hyoya nzantho ma da 'mai con gue'ahu, ne nu'araza ra pa gui ne gui umfu 'nara mfats'i, da za gui umfu. Pe nuga hinga nzantho ma ga 'bucua con gue'ahu pa gui 'yøtcagu ra hño.

⁸ Nuna zi 'behña bi 'yøt'e nú'a xa zupa rá ts'edi, xa goscaqui ja ma ndo'yo nuna ra hoga ñani pa ma nt'agui.

Bi 'ñenga ra Jesu njabu ngue'a nu'ya ya myá nzai mi jo'tsua nuna hoga ñani nú'ya xa du.

⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñena:

—Xi majuani dí xi'ahu, haburaza da hmanga ra maca noya, da hma de nuna xa 'yøtca nuna zi 'behña pa 'nara feni de guehni.

Ra Juda bi pa ra Jesu

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Nepu nura Juda Iscariote 'na de nú'ya 'ret'amayoho yá nxadi ra Jesu, bi ma bá ñaui ya nda gá macja pa da dapabi'ya ra Jesu.

¹¹ Ha nu mi 'yøde ya nda gá macja njabu, xi bi johya'ya ne 'bestho bi ña'tuabi ra boja. Hangu nu'á xi mi 'yo rá mfeni hanja da 'yøt'e'a pa da da ra Jesu.

Ra nt'oxi nú'a bi zi ra Jesu co yá nxadi ante da du

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹² Ra maði pa de ra ngo dega ts'ithuhme nsi rá nzoi gue'bu mi tho ya 'uca dæti pa ra ngo dega pascua. Ha nura pa'a ya nxadi bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Habu guí ne grá hñocje pa ga tsihu ra nt'oxi de ra pascua?

¹³ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi yoho yá nxadi:

—Grí maha ja ra hnini ne ja ma grí nthehuni 'nara 'ñøhø di ha 'na xøni ra dehe, ne nú'á go gue'a guí teñhu'a.

¹⁴ Ne nura ngu habu da yat'i'a, gui 'ñemfu nú'a ra me ngu: “Bá pencahe ra Xahnate ne bi xicje ga xi'ahenja: ¿Habu ja ra ngu xcá 'uegagui pa ga tsihe ra nt'oxi de ra pascua co ma nxadi?”

¹⁵ Y nu ja rá tøngu'a ma da 'ñu't'ahu 'nara danga ngu. Nuni ja jani gatho nú'a te ma ga hoñhu, ne ja gui hyocjani nú'a te ga tsihu.

¹⁶ Hangu nú'ya yoho ya nxadi bi ma de guehni pa ja ra hnini y bi zudi'ya ngu xqui xipabi ra Jesu. Y ja bi hyocni'ya ra nt'oxi de ra pascua.

¹⁷ Y ya de mi put'a ra nde bi zønga ra Jesu con gatho nú'ya 'ret'amayoho yá nxadi ja nú'a ra tøngu'a.

¹⁸ Nepu ya de mi huhni mri ñuni mahyegui co yá nxadi, bi 'ñena:

—Majuani dí xi'ahu, nú'ahu guí 'buhua guí nt'oxihu con gueque, 'na de gue'ahu ma gui dagaguihu.

¹⁹ Ha nuyá nxadi xi bi du yá mai, ne 'rama'na de gue'ya mi ambabi ra Jesu ne mi embabi:

—¿Ha gue go guecagui?

²⁰ Nepu ra Jesu bi dadi ne bi ñembabi:

—'Na de gue nú'ahu guí 'ret'amayohohu³⁰ Nu'bú ra Jesu bi ñembabi ra Pedro:

²¹ Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da thogui gathu ngu nú'a xa t'ofu ja ra Maça T'ofu, pe jhucate nú'a ra 'ñøhø to'o ma da da'a! Ma'na xá hño nixi xa 'mahma.

²² Ha nu de mri ñuni'u, ra Jesu bi gu ra thuhme ne bi umba njamadi Ajuá rá Dada, bi hyeque ne bi umba yá nxadi, ne bi ñembabi:

—Na, tsihu, nuna go guehna ma ndo'yo.

²³ Nepu bi gu 'nara vaso mi po ra vinu, bi umba njamadi Ajuá ma'na'qui ne bi umbabi yá nxadi pa bi zi gatho'u.

²⁴ Ne bi ñembabi'u.

—Nuna go guehna ma ji ma ga fani pa da madi ra 'ra'yo cohi, nú'a ma da mfani pa gathu ya ja'i.

²⁵ Majuani dí xi'ahu gue ya hinga ma ga yopa tsi ra vinu dega obxi de guecua. Nu'á ma ga yopa tsi ma'na'qui asta nú'a ra pa grá 'buhu nuni habu bí manda Ajuá ma Dada, gue'bu grá yopa tsi, pe ma'na'ño.

Ra Jesu bi ma gue ra Pedro mi ma da gøni'a

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Nepu nu'á bi duta 'nara jahña, y de guehni bi ma pa ja ra t'øhø 'bo Olivo.

²⁷ Nepu ra Jesu bi ñembabi'u:

—Nura nxuuihya gatho'ihu ma da du ri mahu ne ma gui 'uehu de gueque. Ma da nja ngu bi manga Ajuá ma Dada ja ra Maça T'ofu habu ena: "Ma ga ho ra ma'yo, y nuyá deti da nxani," njabu bi 'ñena.

²⁸ Pe nu xcrá yopa nte de ra du, nuga ma ga 'bet'lo de gue'ahu pa grá ma Galilea.

²⁹ Nepu ra Pedro bi ñembabi:

—Masque gathu nuyu ma'ra da 'uegue, pe nuga hinga 'uegue de gue'e.

³⁰ Nu'bú ra Jesu bi ñembabi ra Pedro:

—Majuani dí xi'a'i, nubyá dí nxuui ma gui cøngagui hñu'qui ante rá yo hmafi ra menja.

³¹ Nepu ra Pedro xi bi nja rá nøt'e bi 'ñena:

—Masque da thogagui, pe nuga hinga cøn'a'i.

Y gathu nú'u ma'ra ya nxadi guet'atho mi mañ'u nehe.

Ra Jesu mi apabi Ajuá nuni Getsemani

(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Nepu bi ma'u ja 'nara luga rá thuhu Getsemani, ne ra Jesu bi ñembabi 'ra de yá nxadi:

—Ja da hñuhua, nuga grá maua ga apabi Ajuá ma Dada.

³³ Y bi zixa ra Pedro, ra Cobo ne ra Xuua pa bi meui. Nu'bú nu'á bi madi xi bi du rá mai de nú'a ma da thogui.

³⁴ Ne bi ñembabi nú'u yá nxadi bi zits'i:

—Xi dí tu ma maiga asta dí ne ga tagui ga tu. Ja da tømhuua ne oxqui ma gui ahu.

³⁵ Ha nu'á bi thogui má ts'u de habu bi gohi'u, ne bi ndandiñahmu, ne bi megui rá hmi ja ra hai pa bi 'yapabi Ajuá gue nu'bu xa zahma hinxá thoguihma nuya ya ts'othogui.

³⁶ Y bi 'ñena:

—Ma Dada'i, hinte xá hñei pa nú'a gui ne gui 'yøt'e. 'Yøt'e pa hinga thogui nuya ya ts'othogui. Pe oxqui øt'a ngu nú'a go dí nega, 'yøt'a ngu nú'a ri maça pahague.

³⁷ Nepu mi mengui bi zadi nú'u hñu yá nxadi xqui do'ma ra t'aha, ne bi ñembabi ra Pedro:

—Nu'i nugue Simu, ¿hanja xcá aha? ¿Ha gue hinxá za xcá 'yapa Ajuá 'na ora con gueque?

³⁸ Oxqui ahahu, 'yaphu ndunthi Ajuá pa stí 'ñepu ya ts'othogui gui tsethu. Ngue'a guí behmahu ne ja ri pahahu pe nuri ndo'yohu otho rá ts'edi.

³⁹ Nepu bi yopa ma ma'na'qui pa bá apabi Ajuá co nú'u ya noya bi m̄anga ra m̄adi.

⁴⁰ Nepu de mi yopa mengui bi zudi yá nxadi xqui yopa do'ma ra t'aha, ne nixi himi tsa da zøt'a yá da, ne ya himi padi te da dadi'u.

⁴¹ Ha nu mbá penga rá hñu'qui bi 'ñembabi yá nxadi:

—Nubyá ha, aha ha xá hño, ne tsayah, ngue'a ya bi zø ra ora gue Nú'a To'o bi e bi Nja'i dra da ja yá 'ye ya 'yøt'ats'oqui.

⁴² Ya nanju, maha. Ya xa 'ñepu nú'a to'o ma da dagagui.

Brijunts'ahni ra Jesu

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Ts'a ra ora mi m̄anga njabu ra Jesu, 'bestho bi zøhø ra Juda, 'na de nú'u 'ret'amayoho yá nxadi, ne mbra 'ñoui 'nara hmuntsja'i, 'ra mi ha ya mahuai, ne nu ma'ra mi ha ya za, xqui m̄ehna ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua nda pa da gu ra Jesu.

⁴⁴ De má 'ñu ra Juda xqui 'ñembabi nú'u ya ja'i mbra 'ñoui:

—Ma ga 'ra'aha 'nara seña. Nú'a ra 'ñøhø ga tsu'tsua rá hmi go di gue'a ra Jesu. 'Bestho gui jah, ne gui tsixh, oxqui thøh.

⁴⁵ Yngu bi zøhø ra Juda habu mi 'bai ra Jesu, 'bestho bi joni ne bi 'ñembabi:

—Ma Xahnate'i.

Y nura ora'a bi za'tsua rá hmi.

⁴⁶ Nepu nú'a ra hmuntsja'i 'bestho bi gu nts'ahni ra Jesu.

⁴⁷ Ra ora'a 'na de gue nú'u mi 'ñoui ra Jesu bi guca rá mahuai ne bi dacuabi rá gu 'nará 'bego ra nda gá macja.

⁴⁸ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi nú'u ya ja'i to'o xqui gu'a:

—¿Sague drá be pa e gui jugaguihu co ya huai ne ya za?

⁴⁹ Nuga hyastho ndí 'bai ja ra ndanija con gue'ahu ndí utuate ne hingá jugaguihu. Pe pa da njabu ngu nú'a xa t'ofu maya'buja ra Maca T'ofu hangue gue'a guí øthu njabu bya.

⁵⁰ Nepu gatho yá nxadi bi ma hnest'ihí bi zopuse ra Jesu.

'Nara ts'unt'u bi nest'ihí nsinque rá he

⁵¹ Pe 'nara ts'unt'u xqui tét'atho 'nara dutu mi dena ra Jesu. Nepu ya ja'i mi nehma da gu'a, pe hina ngue'a hønse rá dutu bi mipabi.

⁵² Hangue nu'a bi zopu rá dutu ne bi ma hnest'ihí nsinque rá dutu.

Ra Jesu ja yá thandi ra hmunts'a nda gá xodyo

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Nepu ra Jesu bi ts'its'i habu mbi 'bu ra danga nda gá macja, ne bá munts'ni gatho ma'ra ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda ne ya xahnate de ra ley.

⁵⁴ Ha nura Pedro mri dena ra Jesu dega yabatho, nepu bi yat'i'a ja rá patio rá ngu ra danga nda gá macja, ne ja bi hñuhni co ya gants'ahni mi mpa'ta ja ra tsibi.

⁵⁵ Ha nuya nda gá macja ne gatho ra hmunts'a nda gá xodyo mi ne da hyo ra Jesu, hangue nu'a mi hongayoho ya testigo nú'u 'nat'a da ma pa da ñapabi pa ya da 'ye'mbi da hyo, pe himbi nthε yá noya nú'u ya testigo.

⁵⁶ Ndunthi ya ja'i mi ja'tsua ya nc'uamba ra Jesu, pe 'rama'na'ño nú'a mi mañ'u.

⁵⁷ Ra bi 'mai ja yá thandi ya nda ne mi mañ'u 'nara nc'uamba bi 'ñena:

⁵⁸ —Nuje stá øhe xa m̄anga njaua: “Ma ga yø'ta nuna ra ndanija bi hyoca ya ja'i, pe rá hñupa ya stá 'ba'ma ma'na nú'a hingá nthoqui co yá 'ye ya ja'i.”

⁵⁹ Pe nixi nú'u to'o mi m̄anga njabu himbi nthε yá noya.

⁶⁰ Nu'bu ra danga nda gá macja bi 'mai ne bi 'yambabi ra Jesu:

—¿Ha hinte guí thadi de nú'a gá øde bi hma de gue'e? ¿Ha gue majuani nú'a bi hma?

⁶¹ Pe ra Jesu ni 'nara noya hinte bi dadi. Hangue ra danga nda gá macja bi yopa 'yambi bi 'ñembi:

—¿Ha gue go gue'e grá Cristo rá T'ua'i Ajuá nú'a xá nsunda xpá meñ'a'i pa gui nda?

⁶² Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha go gueque. Ne ma gui hyanthu Nú'a To'o bi e bi Nja'i da hñudi ja rá 'ñei Ajuá nú'a ja rá ts'edi. Nepu ma gui hyanthu da yopa men-guiua ja ya guui.

⁶³ Hangué nu mi 'yøde njabu ra danga nda gá macja bi danga yá he ngue'a go gue'a 'nara seña gue pa gue'a ra Jesu xqui ñama'ñu de Ajuá. Nepu bi 'ñena:

—¿Pa te ga 'berphabya ma'ra to'o da e da mambabi?

⁶⁴ Nu'ahú ya gá 'yøhu nú'a bi ma gue nuni ri 'ñet'a Ajuá. Xibya, ¿te guí beñhu de nú'a xa mani?

Ne gatho nú'u mi 'bahni bi 'ñena:

—Rí 'ñepi da tho.

⁶⁵ Nepu 'ra de gue'u bi mudi bi zots'i ra Jesu. Ne bi go'mbabi rá hmi ne xi mi na'mbi, ne bi 'yambabi'u bi 'ñembi:

—Nú'i grá badi, ¡xicjebya to'o bi nap'a'i!

Nehe ya gants'ahni mi faste mi na'mbabi.

Ra Pedro bi gønga ra Jesu

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Ha nura Pedro mi 'bu nja'ti ja ra patio. Nepu bi zøhø 'nara nxutsi mrá 'bego ra danga nda gá macja, ne bi uat'a ja ra tsibi.

⁶⁷ Nepu bi hyandi gue mi 'bahni ra Pedro mri mpa'ti, xi bi nu'ti xá hño, nepu bi 'ñembabi:

—A, go gue'e nehe nguí 'ñoui ra Jesu me Nasare, ¿ha ngue ha?

⁶⁸ Pe ra Pedro bi ncøni ne bi 'ñena:

—Hina, nixi dí padi to'o'a, ne nixi dí padi nú'a guí ma.

Nepu bi bøni bá 'ba ja ra gosthi. Y nura ora'a bi mafi ra menja.

⁶⁹ Ha nú'a ra nxutsi bi yopa nu'ta ma'na'qui ra Pedro, nepu bi yopa 'ñemba nú'u ya ja'i mi 'bahni:

—Nuni ra 'ñøhø go guehni 'na de nú'u mri 'ñoui ra Jesu.

⁷⁰ Ra ora'a ra Pedro bi yopa ncøni ma'na'qui. Ne 'mefa nú'u ya ja'i mi 'bahni bi 'ñembabi:

—Xi majuani go gue'e 'na de nú'u mri 'ñoui ra Jesu, ngue'a ne'i grá me Galilea ngue'a mfatho ora guí ña.

⁷¹ Nepu ra Pedro bi mudi bi ntsante ne bi jura bi 'ñena:

—Hindí padi to'o nú'a ra 'ñøhø guí mañhu.

⁷² Y 'bestho ra ora'a bi mafi ra menja rá ño'qui. Nu'bú ra Pedro 'bestho bi beni de nú'a xqui xipabi ra Jesu gue xqui 'ñembi: “Ante rá yo hmafi ra menja, ya xcá cøngagui hñu'qui.” Nu'bú ra Pedro xi bi du rá mai ne bi nzoni.

15

Ra Jesu bi 'maijará thandi ra Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Nurá hyax'a xi 'nitho ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda ne ya xah-nate de ra ley, ne gatho ra hmunts'a nda gá xodyo bi munts'i 'nabdu pa bi go 'nara cohi'u te da 'yøt'e co ra Jesu. Nepu bi dat'i'u bi zits'i bá ent'ua ja rá 'yε ra nda Pilato.

² Nu'bú ra nda Pilato bi 'yamba ra Jesu bi 'ñembi:

—¿Ha go gue'e grá Nda de ya xodyo?

Ha nura Jesu bi dadi:

—Haha, gue'a ngu nú'a xcá ma.

³ Ha nuya nda gá macja xi mi ñapabi'a.

⁴ Hangué ra Pilato bi yopa 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue hinte guí thadi de gatho nú'a xcá 'yøde xa mañ'u?

⁵ Pe ra Jesu hinte bi dadi. Hangué ra Pilato xi bi 'yø.

Ra Jesu bi secuabi gue da tho

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Tat'a jeya ra Pilato mri nzai da hyegui 'nara 'yofadi pa nú'u ya pa de ra ngo, y nzantho mi hegui nú'a go da 'yadi nú'u ya ja'i mi 'yo ja ra ngo.

⁷ Ha xqui njot'a fadi 'raya ja'i ngue'a xqui 'ñøt'atuhni pa da 'yenga

ya nda de ra hnini ne xqui nhyote'ua. Y 'na de gue'ua mrá thuhu ra Barraba.

⁸ Nu'bu bi munts'a ya ja'i habu mi hu ra Pilato pa da 'yadi da thøgue 'nara 'yofadi ngu yá nzai.

⁹ Nu'bu ra Pilato bi 'yambabi'ua ne bi 'ñembi:

—¿Ha guí ne ga hec'a'ihua núni t'embi ra Nda de ya xodyo?

¹⁰ Bi 'ñani njabu ra Pilato ngue'a mi paði gue co yá cue ya nda gá macja bi gu ra Jesu ne bi dapabi, ngue'a nu'á xi ya mi deni ndunthi ya ja'i.

¹¹ Pe nuya nda gá macja bi 'yu'ta ya ja'i pa bi 'yadi dra thegui ra Barraba.

¹² Nu'bu nura Pilato bi yopa 'yamba ya ja'i ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu, ¿te 'be guí adihua ga ø'tua ra Jesu núni guí emfua ra Nda de ya xodyo?

¹³ Nu'bu ya ja'i 'ra gá mafitho bi 'ñena:

—¡Dá 'bont'i pa ja da duni!

¹⁴ Nu'bu ra Pilato bi yopa 'yambabi'ua ne bi 'ñembabi:

—¿Te ma ts'oqui xa 'yøt'ni?

Pe nuya ja'i ma'na xi mri mantho ne mi eñ'ua:

—¡Dí ahe dra 'bont'i!

¹⁵ Nu'bu ra Pilato pa da pønga rá hmi co yá ja'i, bi hyegui ra Barraba, ne bi manda bri fet'a ra Jesu, nepu bi 'yent'ua ja yá 'ye yá soldado pa da zits'i ma da pont'a ja ra ponza.

¹⁶ Hangué ya soldado bi zixa ra Jesu ja ra patio de ra ts'utbi, y ja bi munts'ni gatho ya soldado.

¹⁷ Nepu nu'á bi hyete ra Jesu co 'nara thenga he ngu nú'ua he ya nda, ne bi met'a ya 'bini pa bi hoca 'nara corona, ne bi hñu'tsua ja rá ñaxu.

¹⁸ Ha mi ø'tua ra nt'eni'a ne mi zengua mi embabi:

—¡Bui pa nzantho, nú'i ri t'equ'eí rá Nda'i ya xodyo!

¹⁹ Ne mi na'mbabi rá ñaxu co 'nara ts'ut'o ne mi tsots'i. Nepu mri ndandiñahmu pa mri ndane'ua, 'ñena xi majuañi mi numansu.

²⁰ Nepu mi uadi bi 'yø'tua ra nt'eni bi møcuabi ra thenga he, ne bi yo

hyetuabi nú'ua xi myá he. Nepu bi zits'i'ua pa da pont'i.

Ra Jesu bri pont'i

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ De mi bønga de ja ra hnini bi ntheu'ua má 'ñu 'nara 'ñøhø xqui 'ñe ja ra mbonthe. Nura 'ñøhø'a mrá thuhu ra Simu mrá me Cirene ne go mrá dada ra Jandro ne ra Rufo. Ha nuya soldado bi japa nú'a ra 'ñøhø da ndudebi rá ponza ra Jesu.

²² De guehni bi ts'ixa ra Jesu ja 'nara luga rá thuhu Golgota nú'a rí bøni da 'ñena Ñaxmadu.

²³ Nepu ya soldado bi umbahma ra vinu xqui nthants'ui ra mirra, pe nu'á himbi ne bi zi.

²⁴ Nepu nu'á bi pont'a ja ra ponza. Nepu bi nhyegue 'ra 'na nú'ua yá he, ne nu ma'na rá he bi ma ra tahā to'o da dahā.

²⁵ Ne ngu mi nzanga guto xudi nura ora bri pont'i'a.

²⁶ Nuyá nzai'ua, da thøta 'nara t'ofo ja ra ponza de nú'a xa 'yøt'a nú'a ra ja'i pa hanja bi t'ε'mbi bi tho. Hangué ja rá ponza ra Jesu bi thøte gue go ra Nda de ya xodyo.

²⁷ Nehe ja bri pont'ni mahyegui con gue'a yoho ya be, 'na ja rá 'ñei, nu ma'na ja rá ngahā.

²⁸ Hangué bi njabu ngu nú'a xqui t'ofo ja ra Maca T'ofo habu ena: “Nu'á bi thandi ngu 'nara daga 'yøt'ats'oqui.”

²⁹ Ha nuya ja'i nú'ua mi thohni nu'araza mi xipa ra Jesu, ne mi but'a yá ñaxu ne mi embi:

—¡Hahā! ne gue nu'i gá ena gue ma gui yø'ta ra ndanija nepu rá hñupa gá ena gue xcá yopa 'ba'ma ma'na'qui,

³⁰ mpøhø sehe ne cai de nú'a ra pont'i xa.

³¹ Ne ya nda gá macja mi øt'a buhlatho de ra Jesu mi 'ñembi'ua:

—Nuní mi ena gue mi pøhø ya ja'i, pe nubyá hingui tsa go da mpøhø sehe.

³² 'Bu xi majuañi go guehni ra Cristo nú'a go rá Nda ya me Israel,

dá gaibya de ra pont'i x̄a. Nu'b̄u ga hanthe da gai, nu'b̄u h̄a, ga camfrih̄u nú'a mi mañi.

Ne nú'u xqui mpont'uini mahyεgui mi ñama'ñu'u nehe de gue'a.

Ra Jesu bi du

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Nep̄u ngu nde ma pa bi 'mεxuui maxogue ra ximhai, ne asta ngu nz̄anga h̄ñu nde ja bi yopa hnequi ma'na'qui.

³⁴ Y nura ora'a, ra Jesu bi ña xi nts'edi ne bi 'ñena:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —nú'a rí b̄oni da 'ñena: Ma Dada'i, ma Dada'i, ¿hanja xcá hyεgaseheua?

³⁵ Ne 'raya ja'i mi 'bahni bi 'yøde nú'a mi ma, ne bi 'ñena:

—'Yøh̄u, nuní ma'ta ndu ra bađi Elía.

³⁶ Nep̄u 'nara 'ñøhø bi nest'ih̄i bi pobo 'nara esponja co ra ju'tsa vinu ne bi t̄ota ja 'nara ts'ut'o, ne bi umba ra Jesu pa da z̄ut'i. Y nura 'ñøhø'a bi 'ñembabi ya ja'i:

—Ga t̄mh̄u ga nuh̄u ua da zø ra Elía da ca'mi de ja ra pont'i.

³⁷ Nep̄u ra Jesu bi d̄ø 'nara hmafi xi nts'edi ne bi du.

³⁸ Y nura ora'a bi xø nú'a ra d̄anga dutu mi naxa mbo ra nd̄anija pa mi juti nú'a hab̄u ma'na xi xmá nsunda, ne bi xøgue mañ̄a asta bi z̄onga nja'ti.

³⁹ Ha nú'a ra nda gá soldado mi 'bahni guetb̄u hab̄u xqui 'bont'a ra Jesu bi hyanda xá hño hanja bi du'a, ne bi 'ñena:

—Xi majuani go mi guehni rá T'u Ajūa.

⁴⁰ Ne mi 'bahni nehe 'raya 'behñ̄a mi handatho de yab̄u, 'ra de gue'u go mi gue'a ra Maria Magdalena, ne ra Salomé, ne ma'na ra Maria rá nana ra Jose ne ra Cobo nú'a mb̄atsi de nú'a ma'na ra Cobo.

⁴¹ Nú'u ya 'behñ̄a'u xqui d̄ena ra Jesu nú'b̄u mbi 'b̄u Galilea, ne go gue'u mi p̄epi. Nehe mi 'bahni ndunthi ma'ra ya 'behñ̄a nú'u xqui 'ñoui ra Jesu pa Jerusale.

Ra Jesu bi t'agui

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Nura pa'a bri pont'a ra Jesu, go mi 'nara pa dega nthoqui, ngue'a rá hyax'a go ra sabdo ra pa dega tsaya.

⁴³ Hangue 'bestho nura pa'a, ya mi ma da ȳu ra hyadi, bi ma ra Jose nú'a mrá me Arimatea bá nu ra nda Pilato, ne bi ȳut'i nsinque ra ntsu pa bi 'yapa n̄εqui da z̄ucua rá ndo'yo ra Jesu de ja ra ponza pa da duts'i ma da 'yagui. Nú'a ra 'ñøhø'a mi ja rá nsu ne xi mrá f̄adi ngue'a go mrá nda nehe de ra hmunts'a nda gá xodyo. Ne'a nehe mi t̄ø'mtho ha'm̄u da zøhø rá 'mehni Ajūa pa da nda.

⁴⁴ Pe ra Pilato mi hu rá mañi gue hinxqui dutho, hangue nu'a bi zohna ra nda gá soldado pa bi 'yambi ua ya xqui du.

⁴⁵ Y nu mi xipi gue ya xqui du, nu'b̄u ra Pilato bi umba n̄εqui ra Jose da duts'i.

⁴⁶ Nu'b̄u ra Jose bi danga 'nara hoga t'axa dutu. Nep̄u bi z̄ucua rá ndo'yo ra Jesu de ja ra ponza, ne bi mant'a ja nú'a ra dutu, ne bi duts'i ma bá agui ja 'nara nt'agui nú'a xqui se'ti ja 'nara medo. Nep̄u bi got'i co 'nara d̄anga xingdo.

⁴⁷ Y ra Maria Magdalena y ma'na ra Maria rá nana ra Jose bi hyandatho'u hab̄u bi t'acuabi rá ndo'yo ra Jesu.

16

Ra Jesu bi yopa nte de ra du

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Y de mi nde nú'a nsabdo, ya xqui thogui nú'a ra pa dega tsaya, ra Maria Magdalena ne ra Salomé ne nú'a ma'na ra Maria rá nana ra Jose bi danga 'raya hoga ñani pa xa go'tsuahma ja rá ndo'yo ra Jesu.

² Y nurá hyax'a ndomingo xi 'nitho nú'a ra m̄adi pa de ra semana, bi ma'u pa da c'a'tsa ra nt'agui, ne bi z̄ñ'u p̄øxhyadi.

³ Ne de má 'ñu mri 'ñámbabi 'na ngu ma'na mi eñ'u:

—¿Ha hindi 'buhni 'bu to'o da pants'a ra do pa da xogahu ra gosthi nt'agui?

⁴ Pe nu mi zøni'ua bi hyandi gue ya xqui t'ent'a nú'a ra danga do xqui jot'a ra gosthi nt'agui.

⁵ Nepu nu'ú bi yut'a mbo ra nt'agui ne bi hyanda 'nará ενξε Ajuá mi hnequi ngu 'nara basja'i mi huhni ngue yá 'ñei'ua, ne mi he 'nara t'axa he xi xmá ma. Nu'bu nu'ú xi bi ntsu.

⁶ Ha nura ενξε bi 'ñembabi'ua:

—Oguí tsuh. Nuga dí padi gue guí hoñhu ra Jesu me Nasare nú'a bri pont'i. Xi jaua habu bi 'begui, pe ya jo'oua ngue'a ya xa yopa nte ma'na'qui.

⁷ Rí maha bá xipabihu ra Pedro ne nú'ua ma'ra yá nxadi gue nu'á ma da 'met'o pa Galilea, ne ja ma dí nthuini'ua ngu bi xipi.

⁸ Nepu nú'ua ya 'behña bi bøni de guehni ja ra nt'agui bi ma hnest'ihí, ne asta mri huat'i co ra ntsu. Ne hinto bi xipabi nú'a xqui hyandi ngue'a xi mi 'ñouitho ra ntsu.

Ra Maria Magdalena bi hyanda ra Jesu xqui nangui de ra du
(Jn. 20:11-18)

⁹ Xudi'a ndomingo ya xqui yopa nte ra Jesu de ra du, go rá mudi bi nthuini ra Maria Magdalena nú'a to'o xqui 'yembabi yoto ya ts'ondahi.

¹⁰ Nepu nura Maria bi ma bá c'a'tsa ya nxadi ne bi zudi mi tu yá mui mi zoni, ne bi xipabi'ua gue ya xqui hyanda ra Jesu.

¹¹ Pe mi 'yøde ya nxadi bi mangua ra Maria Magdalena gue ra Jesu ya xqui yopa nte ne ya xqui nthuini, pe nu'ú himbi gamfri.

Ra Jesu bi ñqui yoho yá nxadi
(Lc. 24:13-35)

¹² Nepu 'mefa ra Jesu xqui mpata rá 'bai bá nthuini yoho yá nxadi nú'ua mri ma pa ja ra mbonthi.

¹³ Nepu nú'ua yoho ya nxadi bi dama mengui pa bá xipa nú'ua ma'ra gue nu'ú xqui nthuini ra Jesu. Pe nixi njabu himbi gamfri'ua.

Ra Jesu bi umba yá 'befi yá nxadi
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Nepu 'mefa ra Jesu bi zøni habu mi 'bui nú'ua 'ret'ama'ra yá nxadi ora mri ñuni'ua. Ne bi zui'ua ngue'a hinxqui gamfribi nú'ua to'o xqui xipi gue nu'á ya xqui yopa nte ne xqui ñqui'ua.

¹⁵ Nepu bi 'ñembabi'ua:

—Rí maha ja gatho rá nguini ra ximhai bá xiphu gatho ya ja'i nuna ra maça noya.

¹⁶ Nu'a tó'o da gamfri ne da nxistehe da mpøhø, pe nu'a tó'o hinda gamfri hinda mpøhø, da 'medi pa nzantho.

¹⁷ Y nu habu di 'bui ya gamfri, ma da 'yøt'e'ua nuya ya nt'udi: De ma thuhu da 'yenga thi ya ts'ondahi; ma da ña'ua ma'ra ya 'ra'yo hñaqui;

¹⁸ ne nu'bu da mihi 'nara qu'eña, o da zi 'nara 'ñethi nú'a hote, hinte da ja'ua; nu'ú da hñuxa yá 'ye ja ya da'thi ne da ñani.

Ra Jesu bi ma mahets'i
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Mi uadi bi ñqui yá nxadi ra Zidada Jesu, nu'á bi ts'ixa pa mahets'i, ne bá hudi'a ja rá 'ñei Ajuá rá Dada.

²⁰ Ha nuyá nxadi bi nxani bi ma haburaza bi mangua ra maça noya. Ne ra Zidada Jesu nú'a xqui ma mahets'i go gue'a mi fats'i'ua mi øt'a ya danga nt'udi pa njabu bi jamfri nú'a ra maça noya mi mañ'ua. Njabu gue'a.

NSAN LUCA RA MAÇA HOGA T'ØDE NÚ'A BI 'YOFO NSAN LUCA

Ya mædi noya bi 'yofu Nsan Luca

1 Nu'i nda Teofilo, ya guí paði gue ndunthi to'o ya xa 'yofo de gatho nú'a te xa nja de guecjæua.

2 Nú'a bi 'yofo'æ mā mahyεgui ngu nú'a mǎnga nú'æ to'o mi 'ñoui ra Jesu desde ra mædi ne xa xicjæ de rá maça noya'a.

3 Hangué necagui dí ofo nehe de nú'a stá paði. Stá 'ñani xá hño desde ra mædi, ne dí ofo 'ramats'æ. Stá beni xá hño ga ofo pa ga pæhn'abæ,

4 pa njabæ gui paði gue xi majuani nú'a xa si'a'i.

'Nara enxε bi ma de rá 'bæi ra Xuua Xi'tsate

5 Ha nuya pa'æ mrá nda ra Erode de ja ra hai Judea, ne ja nú'a ra hai'a mi 'bæhni 'nara macjæ mrá thuhu ra Sacaría nú'a mi mpefi co ya macjæ nú'æ myá thuhu ya Abías ngue'a nehe'a mrá Abías. Ha nurá 'bæhña ra Sacaría mrá thuhu ra Sabe nú'a xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra macjæ nú'a mrá thuhu ra Aarón.

6 Nura Sacaría ne rá 'bæhña mi 'bæi xá hño ja rá thandi Ajuæ ne mi ø'tua gatho yá hmanda'a nú'æ huts'i ja ra Maça T'ofu, ne himbi thimbabi'æ ni 'nara ts'oqui.

7 Pe ni 'nara bætsi hinxqui mε'tsi'æ ngue'a ra Sabe himi tsa da mε'tsa ra bætsi, ne ya xi myá daqu'ei'æ.

8 Ha nura Sacaría co ma'ra yá mimacjæui nú'æ mi mpehui mahyεgui, bi dat'a ra pa da yæt'a ja ra ndanija pa da xøcambeni Ajuæ.

9 Ne nu'á bi 'yøt'e ngu yá nzai pa da bædi to'o da zo rá thuhu pa da yæt'a mbo ra nija da tsat'a ra t'uts'i, y nura Sacaría go gue'a bi zo rá thuhu.

10 Ha nura ora mi tsat'a ra t'uts'i mbo ra nija, nura hmuntsja'i mbi 'ba

thi de ra nija mi apabi Ajuæ ngue'a mi gue'a ra ora de ra nsadi.

11 Ts'a mi tsat'a ra t'uts'i ra Sacaría, mi ðamfri bi hyanda 'nara enxε mi 'bahni ja rá hyo ra ata habæ t'exa ra njæspi ngue rá ngahæ ra Sacaría.

12 Ha nu mi hyandi gue mi 'bahni ra enxε nixi mi paði te da 'yøt'e co ra ntsu.

13 Ha nura enxε bi 'ñembabi'a:

—Sacaría, uguí tsu, ngue'a dá e ga xi'i gue nuri nsadi xuá 'yøde Ajuæ. Nubyá, nuri 'bæhña ma da mε'ts'a'i 'nari t'æ, y nu'á ma gui hñu'mbabi rá thuhu dra Xuua.

14 Ne nu'i ma xi gui johya ndunthi de ri t'æ, ne ndunthi ya ja'i ma da johya nu sta 'mæi'a.

15 Ngue'a nu'á ma da nja rá nsu ja rá thandi Ajuæ, y hinhya'mæ ma da zi ra vinu gá obxi nixi ma'ra ya vinu, ne ante da 'mæi ya di hanpa rá ts'edi ra Maça Nðahi.

16 Y nu'á ma da zofu ya me Israel pa ndunthi de gue'æ da ñobri de yá ts'oqui ne da yopa xøcambeni Ajuæ ma'na'qui.

17 Ne nu'á go di gue'a ma da 'mε't'o de ra Zidada, nehe ma da t'umba rá ts'edi ngu nú'a bi t'umba ra bædi Elía, pa da umba 'nara ts'ofu ya dada pa da yopa mahui yá t'æ, ne da zofu ya ts'o'yøde gá ja'i pa da nhyoga'yøde'æ. Ne nu'á ma da zo ya ja'i pa stí 'ñe ra Zidada da gamfri'æ.

18 Ha nura Sacaría bi 'ñembabi ra enxε:

—¿Hanja da za ga camfri de nú'a gui xicagui, gue nugui ne ma 'bæhña ya dyá daqu'ei'be?

19 Ha nura enxε bi 'ñembabi:

—Nugui drá Grabie, ðuí 'bæi ja rá thandi Ajuæ pa dí pæpabi, hangué nu'á xuá mεncagui pa e ga xi'a'i nuya ya hoga noya ja juadi dá xi'i.

20 Hangué nubyá dí xi'i nehe, ma gui ngone, hinda za gui ña asta hinda 'mæi ri t'æ pa ja da za gui yopa ña ma'na'qui, ngue'a hinxcá camfrigui nú'a stá xi'a'i. Pe nu'á ma da njabæ ngu nú'a stá xi'a'i, ne nú'æ ya pa'æ bi mǎnga Ajuæ, gue'a ra pa da njabæ.

21 Ha nú'ú ya ja'i mi 'bai thi mi tømtho da bonga ra Sacaría, ha nu'á xqui ya'a mbo ra ndanija, hangue nu'ú himi pa te da beni.

22 Ha nu mi bonga ra Sacaría himi tsa da ñaui nú'ú mi tøm' ma thi. Nu'bú nu'ú bi batho gue nu'á xqui hyandua 'nará thedi Ajuá nuni mbo ra nija. Y nu'á mi ñaui ya ja'i pe dega señatho ngue'a xqui ngone.

23 Ha nu mi uadi nú'ú ya pa de rá 'bēfi ra Sacaría ja ra ndanija, bi ma'a pa ja rá ngu.

24 Ne hints'ú ya'a ya pa ra Sabe bi mudi bi nda'thi, y himbi bonga de ja rá ngu cut'a zana. Nu'á mi benga ja rá mfeni ne mi ena:

25 “Ajuá co rá nhyoja'i xa 'yøtcagui njaua pa ya hinda nongagui ya ja'i.”

'Nara enxε bi ma de rá 'bui ra zi Jesu

26 Ha de rá 'rato zana Ajuá bá yopa pehna ra enxε Grabie pa bá ehe ja ra t'uca hnini nú'á rá thuhu Nasare de ra hai Galilea,

27 pa bá c'a'tsa 'nara nxutsi mrá thuhu ra Maria. Nú'a ra nxutsi'a ya xqui t'adi pa da nthatui 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Jose nú'a xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra nda Davi.

28 Ha nura enxε bi yut'a ja rá ngu ra Maria ne bi zenjua bi 'ñembabi:

—¡Ajuá xa ma'a'i ne 'bui con gue'i, ne ma'na xa jap'a'i que gatho ma'ra ya 'behña!

29 Ha nu mi hyanda ra enxε'a ne mi 'yøde bi xipa nuya ya noya, ngu bi ntsu ne himbi badi te mri bonga nú'a bi xipi.

30 Ha nura enxε bi 'ñembabi:

—Maria, ogui tsu, ngue'a Ajuá xi ri ma'a'i ne xa huahn'a'i.

31 Ne nubyá ma gui nda'thi ma gui pe'tsa 'nari t'ú, ne gui hñu'mbabi rá thuhu dra JESU.

32 Y nu'á ma da me'tsa 'nara danga nsu, ngue'a nu'á go di gue'a drá T'ú Ajuá bí 'bui mahets'i. Y nu Ajuá go gue'a ma da hñuts'i dega nda ja ra hnini Israel ngu bi nda ra Davi nú'a 'na de yá xita maya'bui.

33 Ne nu'á ma da nda ja ra hnini Israel pa nzantho, y hinhya'mui da ua rá hmanda.

34 Nu'bú ra Maria bi 'ñembabi ra enxε:

—¿Hanja da za da njabui gue nugui hinstá nthatatho?

35 Ha nura enxε bi 'ñembabi:

—Ra Maca Nda'hi da 'ñehe da zu'a'i ne rá ts'edi Ajuá bí 'bui mahets'i da 'ñehe da gop'atho ngu 'nara guui. Hangue nu sta 'mui nú'a ra zi batsi go di gue'a drá maca T'ú Ajuá.

36 Ne ri prima ra Sabe masque gui handi ya ra daqu'ei pe ma da me'tsa 'nará t'ú nehe. Mi hma gue nu'á himi tsa da me'tsa ra batsi, pe nubyá ya øt'a 'rato zana da'thi.

37 Ngue'a pa Ajuá otho ni 'nara t'øt'e xa hñei pa gue'a.

38 Nepui ra Maria bi 'ñembabi ra enxε:

—Rá 'begogui Ajuá, dá 'yøt'a ngu xcá xicagui.

Mi uadi bi mangua ra Maria njabui, ra enxε bi ma 'bestho.

Ra Maria bi c'a'tsa ra Sabe

39 De nuya pa'ú mi menga ra enxε, bi dama ma ra Maria ja 'nara hnini mbi ja ja ra t'øhø de ra hai Judea,

40 pa rí zonga ja rá ngu ra Sacaría. Y mi zøni bi yut'i bi zenjua ra Sabe.

41 Y nu mi 'yøde ra Sabe bi nzenjuate ra Maria, 'bestho ra ora'a bi 'ñanga ra batsi mbo rá mui ra Sabe, y ra Sabe bi hñanga ra Maca Nda'hi.

42 Ne bi ña nts'edi ne bi 'ñemba ra Maria:

—Ajuá xa jap'a'i que gatho ma'ra ya 'behña, nehe xa japa ri batsi.

43 Nugui hindí 'ñepcagui e da zongagui rá nana ma Zidadahui.

44 Ngue'a nu nda øde gá nzenjuate, numa batsi co ra johya bi dama 'ñani mbo ma mui.

45 Ajuá da jap'a'i ngue'a xcá camfri nú'a bi xi'a'i, ngue'a ma da njabui ngu nú'a xa xi'a'i.

46 Nepui bi 'ñena ra Maria:

Nugui xi drí xøcambeni ma zi Hmu con gatho ma mui,

47 ne xi ri johya ma coraso de nú'a xa 'yøtcagui Ajuá ma Pøhøte.

48 Ngue'a nuguí 'nará zi hyoya
'begogui Ajuá, masque njabu
pe nu'á xa huancagui.

Desde nubya ya ja'i ma da 'ñengagui
gue Ajuá xa japcagui.

49 Ajuá nú'a xi ja rá ts'edi xa 'yøtca
nuya ya danga t'øt'e,
y xi rá nsunda rá thuhu'a.

50 Nu'á nzantho ma da nja rá nthe cate
pa gatho nú'u to'o da 'yøte'a.

51 Ne nu'á xa 'yøt'a ya danga 'bæfi co
rá danga ts'edi,
ne xa dapa gatho nú'u to'o mri 'ñexa
sɛhɛ.

52 Ne xa hñacua yá nsu gatho nú'u to'o
xi mi ja yá danga nsu,
ne go xa gaxa ya zi hyoya.

53 Ne gatho nú'u to'o mi othobi, bi
t'umbabi,
ha nu'u tó'o mi jabi, bi 'ñothobi.

54 Ne bi maxa ra hnini Israel nú'u
pɛpabi,
ne himbi pumfri da huequi'u.

55 Xa 'yøt'a njabu ngu xqui ña'tuabi
ndu ma dadahu ra Abrá ne
gatho yá ja'i,
gue hinhya'mu ma da pumfri da hue-
qui'u.

Gue'a gatho bi mąnga ra Maria.

56 Y ra Maria bi gohuini ra Sabe ngu
hñu nzaną ja rá ngu'a, ne 'mɛfa bi
menga pa ja rá ngu.

Rá 'bui ra Xuua Xi'tsate

57 Nepu bi zø ra pa bi 'mui rá t'u ra
Sabe.

58 Ne nu'bú gatho yá 'nangu ne nú'u
mi ja te yá njauí bi ma bá c'a'tsi pa bi
johyauí ngue'a bi 'yøde'u gue Ajuá xi
xqui japi'a pa bi 'mu rá batsi.

59 Ha nurá hñato ma pa bi thu'tsua
ra seña ja rá ndo'yo ra batsi ngu yá
nzai'u, ne ja mi 'buhni ma'na'qui yá
'nangu ne nú'u mi ja te yá njauí. Ne
mi beni'u xa hñu'mbabi dra Sacaría
nehe ngu rá thuhu rá dada.

60 Pe nurá nana himbi ne, hangue
bi 'ñena:

—Hina, hinga hu'mbabih u njabu,
ngue'a ma da thu'mbabi dra Xuua.

61 Ne bi t'embabi ra Sabe:

—¿Hanja ma da thu'mbabi njabu
gue ni 'nari ja'ih u hingrá thuhu ra
Xuua?

62 Nepu bi t'utua ra seña ra Sacaría
nda'a ra thuhu mi ne'a da hñu'mbabi
ra batsi.

63 Nepu nu'á ngue'a xqui ngone
hangue bi 'yadi 'na xeni ra xithɛ, ne ja
bi 'yofoni gue nura batsi drá thuhu ra
Xuua. Y gatho ya ja'i xi bi 'yø ngue'a
bi hñu'mbabi njabu.

64 Y ra ora'a 'bestho bi za bi yopa
ña ra Sacaría, ne bi mudi bi xøcambeni
Ajuá.

65 Y gatho nú'u yá 'nangu xi bi ntsu,
ne gatho ja ya t'øhø de Judea habu mi
'bu ya ja'i bi 'ño ra 'bede de nú'a xqui
nja.

66 Ne gatho nú'u to'o mi pađi mi 'yo
yá mfeni'u ne mri 'ñámbabi 'na ngu
ma'na, ne mi ena'u:

—¿Te ma nsu ma da t'umbabi nú'a
ra batsi'a 'bu?

Mi mąnga njabu'u ngue'a Ajuá mi
japi'a co rá ts'edi.

Ra Sacaría bi nsunda Ajuá

67 Nura Sacaría rá dada ra batsi
mi hanpa rá ts'edi ra Maça Ndađi bi
mąnga 'raya noya ngu Ajuá bi 'ñutuabi
da ma, ne bi 'ñena:

68 Xá nsunda Ajuá ma zi Hmuhu núju
dyá me Israelhu,
ngue'a nuya pabya ma da 'ñehe 'na
to'o da pøhøguihu núju go rá
hniniguíhu'a.

69 Nuya pabya ma dua pɛncahu 'nara
Pøhøte nú'a xi ja rá ts'edi.

Nu'á ma da 'ñehe desde yá ja'i ndu ra
nda Davi nú'a mrá 'bego Ajuá.

70 Gue'a bi ñatcaguihu Ajuá ngu nú'a
bi mąnga yá maça 'mɛhni'a
desde maya'bu.

71 Bi ñatcahu gue da ñangaguihu de
ma ncontrahu ne de gatho nú'u
to'o ri ɛtsaguihu.

72 Nehe mi ma gue mi ma da mɛ'tsua
ra nthe cate ndu ma xitahu,
ne hinhya'mu mi ma da pumfri nú'a
ra maça cohi xqui gohui'u.

73 Guehna ra cohi bi 'yøt'a Ajuá co
ndu ma dadahu ra Abrá,

74 gue mi ma da ñangaguih_u de ma ncontrah_u

pa ga pɛpabih_u'a nsinque 'nara ntsu,
75 ne ga 'yoh_u xá hño ne ga 'b_uh_u xá nt'axi ja rá thandi'a gatho ya pa de ma teh_u.

76 Y ra Sacaría bi 'ñemba rá b_utsi: Nu'i ma zi t'ui, go gue'i ma drá 'mehni'i Ajuá bí 'b_u mahets'i, ngue'a go ma gui 'bɛt'o de ra Zidada pa gui hocua rá 'ñu'a.

77 Nu'i go ma gui zopabi rá hnini Ajuá pa da badi'ua ra Pøhøte ne da mpøhø'ua,

ne da zudi ra pumbate de yá ts'oqui.

78 Ngue'a Ajuá xa mɛscah_u ra hmäte ne ra nthecate,

hangue nu'á ma da mɛncah_u 'nara hyats'i desde mahets'i pa go gue'a da yotca ma mfenih_u,

79 nehe pa da yo'tua yá mfeni gatho nú'ua 'b_u ja ra 'bɛxuui ne nú'ua rí ma ja ra 'ñu dega du.

Hangue nu'á ma da 'ñehe pa da yotcah_u 'nara 'ñu xá hño pa grá 'b_uh_u te rá 'ñentho.

Nuna guehna bi m_unga ra Sacaría.

80 Y nura zi Xuua 'yo mri te'a ne 'yo mi umba ra ts'edi ra Maça Nda_uhi. Ne bá 'b_ui ja ra mbonthi asta bi zø ra pa bi mudi bi zofo ya me Israel.

2

Rá 'b_ui ra Jesucristo

(Mt. 1:18-25)

1 De nuya pa'ua, nura d_unga nda Augusto Cesa bi manda da t'opabi yá thuhu gatho ya ja'i de maxøgue ra hai hab_u mrá nda'a, pa da 'bede'ua.

2 Gue'b_u mrá gobierhnu ra Cirenio ja ra hai Siria nú'b_u bi nja nuna ra mudi padro.

3 Gatho ya ja'i mi pɛ'tsi da menga ja yá hnini cada 'na hab_u myá mengu, pa da t'opabi yá thuhu'ua.

4 Hangue ra Jose bi bønga de ja ra hnini Nasare de ra hai Galilea pa bi ma ja ra hnini Belé de ja ra hai Judea, ngue'a ja mrá menguni ndu ra nda Davi, ha nura Jose ja xqui 'ñehni de ja yá ja'i ra Davi.

5 Bi ma ja ra hnini Belé pa da t'opabi yá thuhu'ua, bi mɛui ra Maria nú'a xqui 'yadi pa da nthatui, ha nu'á ya mi da'thi de rá b_utsi.

6 Ha de mbi 'b_ui'ua ja ra hnini Belé, bi zø ra pa da 'm_ui rá b_utsi ra Maria.

7 Ha de guehni bi 'm_u rá mudi t'ua, bi mant'i co yá 'mant'i, ne bi mɛgui hab_u mi ja 'nara hñunga mbo'ni, ngue'a ya mi otho hab_u da t'umba ntsaya'ua.

'Raya ma'yo bi c'a'tsa ra zi Jesu

8 Ne de guehni guetb_u de ra hnini Belé mi 'b_uhni 'raya ma'yo ja ra mbonthi mi su yá dɛti dega xuui.

9 Nep_u nu'á mi d_umfri bi hyandua 'nará ɛnxɛ Ajuá, ne 'nara d_unga hyats'i bi yot'a gatho rá nthets'i hab_u mi 'b_ui'ua, y ra ora'a xi bi ntsu'ua.

10 Pe nura ɛnxɛ bi 'ñembabi'ua:

—Oguí tsuh_u, ngue'a drá 'ñehe ga xi'ah_u 'raya hoga noya nú'ua pa xi gui johyah_u nu'ah_u ne gatho ma'ra ya ja'i.

11 Ngue'a nubya xa 'm_ui ja rá hnini ndu ra nda Davi 'nara Pøhøte pa gue'ah_u, y nú'á go gue'a ra Cristo ra zi Hmu bá 'bɛhni pa da nda.

12 Y po má nseña gui tsuh_u ra b_utsi xa 'bant'i co yá 'mant'i ne xa 'bɛgui hab_u ja 'nara hñunga mbo'ni.

13 Y de mi uadi bi m_unga njab_u nura ɛnxɛ'a, mi d_umfri'ua bi hyanda ma'ra ya ɛnxɛ de mahets'i mi hnequi mahyɛgui con gue'a, mri xøcambeni Ajuá ne mi eñ'ua:

14 ¡Drá nsunda Ajuá bí 'b_u mahets'i, ne dá 'm_ui co 'nara hoga'm_ui ya meximhai nú'ua xa zutua rá hmäte'a!

15 Nep_u nu mi menga ya ɛnxɛ pa mahets'i ya ma'yo bi mudi bi 'ñembabi 'na ngu ma'na:

—Maha Belé, ma ga c'a'tsh_u te xúa nja de guehni de nú'a xa xicaguih_u rá ɛnxɛ Ajuá.

16 Nep_u nu'á bi ma hnest'ih_u, y bi zøni bi zudi'ua ra Jose ne ra Maria co rá b_utsi nú'a mi 'bɛni ja 'nara hñunga mbo'ni.

17 Y nú'ua ya ma'yo mi hyanda ra b_utsi, bi mudi bi mede gatho nú'a xqui xipabi ra ɛnxɛ de gue'a.

18 Ha gatho nú'ɥ bi 'yøde xi bi 'yø de nú'a mi mañ'ɥ.

19 Pe nura Maria xi mi pe'tstho ja mbo rá mfeni nuya ya noya pa da benthó.

20 Nepɥ nuya ma'yo bi mengui xi mri xøcambeni Ajuá por gatho nú'a xqui 'yøde ne xqui hyandi, ngue'a nu'á xqui zɥdi ngu nú'a xqui sipabi'ɥ.

Ra zi Jesu bri dapa ja rá 'yε Ajuá

21 Ne rá hñato ma pa de xqui 'mɥ ra bɔtsi, bi thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo ngu yá nzai'ɥ. Ne bi thu'mbabi ra JESU ngue'a gue'a xqui xipabi ra εnxε ra Maria desde ante da nda'thi de gue'a.

22 Y nu mi ua yá pa ra Maria bi nt'axqui pa da yopa yut'a ja ra nija ma'na'qui ngu xqui 'yofo ra Moise ja ra ley, nepɥ ra Jose ne ra Maria bi zixa ra zi bɔtsi pa ja ra ndanija Jerusale pa dí dapabi ja rá 'yε Ajuá.

23 Bi 'yøt'a njabɥ'ɥ ngue'a xqui t'ofó ja rá ley Ajuá gue gatho nú'ɥ ya mudi bɔtsi da 'mɥi ne 'bɥ dya ts'unt'ɥ gue'ɥ mahyoni da t'eqe pa Ajuá.

24 Nehe bi ma'ɥ ja ra ndanija pa bi hñá'tsuabi ra 'baha Ajuá, ngue'a njabɥ ena ja rá ley Ajuá gue 'bɥ 'nara 'behñá da 'mɥ rá bɔtsi, mahyoni da zixa yoho ya zi joñ'o o yoho ya zi domitsu pa ja dí hyopabini Ajuá dega 'baha.

25 De nuya pa'ɥ, mi 'bɥ 'nara 'ñøhø nuni Jerusale mrá thuhu ra Simiu. Nú'á xi mi 'yo xá hño ja rá thandi Ajuá, ne mi tø'mi da hyanda ra Ñante nú'a to'o ma da ñani ya me Israel, ne nurá Mɔca Ndahi Ajuá mi 'bɥi con gue'a.

26 Ne go gue'a xqui xipabi Ajuá gue hinda du asta hinda hyanda ra Cristo nú'a xqui mā Ajuá ma dua pehni.

27 Nu'á xqui ma ja ra ndanija ngue'a ra Mɔca Ndahi xqui tsits'i, y ra ora'a mi 'bɥhni mbo, bi yut'a ra Jose nehe co ra Maria mri zi ra zi t'ɥca Jesu pa e da 'yεnt'ua ja rá 'yε Ajuá ngu xqui mɔnga rá ley Ajuá.

28 Nepɥ de guehni ra Simiu bi zinga ra t'ɥca 'uεne ne bi 'yεnts'a ja yá 'yε ne bi xøcambeni Ajuá bi 'ñena:

29 Nu'i Ajuá ma Dada'i, ya da za gui tsixcagui de guecua, ya bi hñu ma mɥi ngue'a ya stá handi xa njabɥ ngu nú'a gá xicagui.

30 Ya stá handi co ma da ra Pøhøte,

31 núna xcuá pehni pa da pøhø gatho ya ja'i.

32 Nuna go guehna ngu 'nara ñot'i pa da yo'tua yá mfeni gatho nú'ɥ hingyá me Israel,

y po rá nguehna ma da nja rá nsu ri hnini Israel.

33 Ha nura Jose ne ra Maria rá naná ra Jesu mi 'yøde nú'ɥ ya noya mi mɔnga ra Simiu de ra t'ɥca 'uεne, nú'á xi bi 'yø'ɥ.

34 Nepɥ nura Simiu bi 'yapa Ajuá da japi'ɥ. Ne bi 'ñembabi ra Maria rá naná ra Jesu:

—Nuna 'uεne xuá 'behni pa da pøhø ndunthi ya me Israel, pe ndunthi de gue'ɥ ma da ɥtsa ne da 'mεdi'ɥ.

35 Y njabɥ po rá ngue ri t'ɥ ma da hnequi gatho nú'a beni ja yá mfeni cada 'nara ja'i. Y pa gue'i ma gui thogui 'nara dɔnga dumɥi ngue'a ma da t'ɥtsa'i ri t'ɥ.

36 Ne mi 'bɥ 'nara 'behñá mrá thuhu ra Ana nú'a mi ñá co rá ts'edi rá Mɔca Ndahi Ajuá. Y nú'a ra 'behñá'a mrá t'ixu 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Fanuel, xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra Aser. Y nu'á ya xi mrá zi daqu'ei. Nú'bɥ xi mrá bɔtsa nxut-sitho bi nthati, ne nsøcta yoto njeya bi 'mɥhui rá dame.

37 Y ya mi øt'a goho'rate ma goho njeya xqui mviuda. Nu'á himi pøni de ja ra nija, ngue'a nzantho mi pepabi Ajuá ma pa ra xuui, mri ayuna ne xi mi apabi Ajuá.

38 Ora mi 'bɥhni ra Jose ne ra Maria co ra t'ɥ'uεne mbo ra ndanija, ra ora'a bi yut'a ra Ana nehe, ne bi umba njamadi Ajuá. Nepɥ bi mudi bi xipabi de ra zi bɔtsi nú'ɥ to'o gatho mi tø'ma ra Ñante nú'a to'o da ñanga ra hnini Jerusale.

Ra zi Jesu bi menga ja ra hnini Nasare

³⁹ Nepu mi uadi ra Jose ne ra Maria bi 'yot'a gatho ngu nú'a xqui manda ja rá ley Ajuá, bi menga pa ja yá hnini Nasare de ja ra hai Galilea.

⁴⁰ De guehni ra batsi mri 'yo rá te, ne 'yo mri nja rá ts'edi, ne 'yo mri nja rá mfadi, y Ajuá mi japabi ndunthi'a.

Ra zi Jesu mi 'buhni ja ra ndanija

⁴¹ Tat'a jeya mi pa ra Jose ne ra Maria pa da nu ra ngo de ra pascua nuni Jerusale.

⁴² Y de mi juata 'ret'amayoho njeya ra Jesu, bi ma ri hñu'u pa Jerusale pa da nu ra ngo ngu myá nzai'u.

⁴³ Y nu mi ua ra ngo, bá penga ra Jose ne ra Maria, ha nura Jesu bá cohi de guehni Jerusale nsinque bi ba rá nana ne ra Jose.

⁴⁴ Nu'ú mi hu yá mui gue mbra 'ñoui ma'ra ya ja'i nú'u bá pengüi ja ra ngo. Bi 'ño maxøgue 'na pa ra 'ñu, asta ja 'mefa bi 'ñani'u ra batsi, bi 'ño bi 'yambabi nú'u mi ja te yá njau ne yá mpadi.

⁴⁵ Pe himbi zadi'u de guehni, hangue bi yopa mengui'u pa Jerusale pa dua honi.

⁴⁶ Nepu rá hñupa bi zadi mi 'buhni mbo ja ra ndanija mi huhni madetho de ya xahnate de ra ley mi østho nú'a te mi mañ'u nepu nu'á mi ø'tua ya nt'ani'u.

⁴⁷ Gatho nú'u ya ja'i to'o mi øde nú'a mi mañ'a xi mri 'yø ngue'a xi mi ja rá mfadi'a ne mi thadi xá hño nú'u ya nt'ani mi t'ø'tuabi nehe.

⁴⁸ Y nu mi hyanda rá nana ne ra Jose gue mi huhni co ya xahnate de ra ley, himi padi te da beñ'u. Y nurá nana bi 'ñembabi:

—Ma zi t'u'i, ¿hanja xcá 'yøtcahe njabu? Nugui ne ri dada go dí hoñ'ahe co ndunthi ra dumui.

⁴⁹ Pe ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:
—¿Pa te gui jacju guí hongaguihu?
¿Ha hinguí pahu gue nugui mahyoni ga pèpa rá 'bèfi ma Dada?

⁵⁰ Pe nu'ú nixi mi padi te mri bonga nú'u ya noya bi xipabi'u.

⁵¹ Nepu de guehni bi meui rá nana ne ra Jose bi menc'u pa ja ra hnini Nasare, ne nu'á bi sigui bi 'yøtua yá ts'ofu'u. Ha nurá nana mi pèstho ja rá mfeni gatho nú'a te bi nja co rá t'u.

⁵² Y nura Jesu 'yo mri te rá mfadi ne rá ndangui, ne Ajuá xi bi hopa rá 'mui'a, ne ya ja'i nehe.

3

Ra Xuua Xi'tsate mi zofo ya ja'ijara mbonhi

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ De ya xqui nda 'ret'amacut'a njeya ra danga nda Tiberio Cesa nú'a mi 'bu Nroma ne mrá nda ja ndunthi ya hai de ra ximhai, nehe gue'bu mrá nda ra Poncio Pilato nuni ja ra hai Judea, nehe mrá nda ra Erode nuni ja ra hai Galilea, nehe mrá nda nurá cu ra Erode nú'a mrá thuhu ra Lipe nuni ja ra hai Iturea ne ja ra hai Traconite, nehe mrá nda ra Lisania nuni ja ra hai Abilinia.

² Gue'bu myá danga nda gá macja ra Anás ne ra Caifá. Ha de nura jeya'a Ajuá bi umba ya noya ra Xuua nú'a mrá t'u ra Sacaría de mbi 'bu ja ra mbonhi, pa da zo ya ja'i.

³ Nu'bu ra Xuua bi ma gatho rá nthets'i ra dathe Jordá, ne mi embabi ya ja'i gue da ñobri de yá ts'oqui ne da nxistehe pa njabu Ajuá da pumbabi yá ts'oqui'u.

⁴ Nú'a njabu bi zofo ya ja'i gue da hñoqui'u ja yá mfeni pa nu sta zø ra zi Hmu da gamfri'u, hangue bi njabu ngu nú'a xqui 'yofo ra badi Isaía ja ra Maca T'ofu nu habu ena:

Ma da nt'øde 'nara ja'i da ña nts'edi ja ra mbonhi ne ma da 'ñena:
“Hocuahú xá hño rá 'ñu ra zi Hmu, juanhú gatho ya ts'aca'ñu.

⁵ Gatho ya hñe dra hñu'tsi, ne dra tunga ya ndants'i, ne dra yø'ta ya t'øhø,

ne dra juana ya nønts'a'ñu, ne da thoqui gatho habu hindi 'bui xá hño.

⁶ Y gatho ya ja'i da hyandi te xa 'yøt'a Ajuá pa da mpøhø'u.”

7 Nepu mi pa ya ja'i mi c'a'tsa ra Xuua pa da xi'tsi'u, y nu'á mi em-babi'u:

—¡Gyá ts'oja'ihü ngu ya zate qu'eña! ¿Ha guí hu ri máihü gue ngue'a xcá ehüa ya xcá 'ba'tuahü rá cue Ajuá xa 'ñepu?

8 Mahyoni gui 'yohü xá hño pa da hnequi gue majuani xcá ñobrihü de ri ts'loquihü. Oxqui ma gui 'ñexhü gui 'ñeñhü: “Nuje ma dadahe ndu ra Abrá, hangue hinte ga jahe.” Ngue'a nugui dí xi'ahü gue Ajuá da za da japi da nja'i nuya ya do pa dyá t'u ra Abrá.

9 Dí xi'ahü gue 'bui guetbü Ajuá, ngu 'na to'o há ra t'égui pa da zecua yá 'yü ya za. Gatho nú'u ya za hingui unga yá hoga fruta ma da ts'et'i ne da thot'a ja ra tsibi. Njabü Ajuá ma da hyot'ahü ja ra nidu 'bü hingui ñobrihü ne gui 'yohü xá hño.

10 Nepu nuya ja'i bi 'yamba ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—Nu'bú ¿te mahyoni ga øthebya?

11 Nu'bú ra Xuua bi 'ñembabi:

—Nu'a tó'o pe'tsa yoho yá pahni, dá umba 'na nú'a to'o othobi. Ha nu'a tó'o pe'tsa te da zi, mahyoni da ñohui nú'a to'o othobi.

12 Nehe bi ma bá c'a'tsa ra Xuua 'raya 'ñatsa ngaxboja. Nú'á bi ma da nxistehe nehe, ne bi 'yambabi ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, xi nuje, ¿te mahyoni ga øthe?

13 Ha nura Xuua bi 'ñembabi:

—Nu'a mahyoni gui 'yøthü, co-brahü ngu nú'a mąnga ra ley, oguí cømbahü yá boja ya ja'i.

14 Nehe 'raya soldado bi 'ñembabi ra Xuua:

—Xi nuje, ¿te mahyoni ga øthe?

Ha nura Xuua bi 'ñembabi:

—Oto guí pepabihü, ne oguí pihü ya ja'i co nú'a ra nsu xa t'a'ahü, nixi gui hyøxhü ra thai ya ja'i. Nu'a gui 'yøthü, johyahü co nú'a guí tahahü, oguí nehü ma'na.

15 Ha nuya ja'i himi padi te da beni de ra Xuua, ua go mi gue'a ra Cristo nú'a xqui hmą da 'behni pa da nda, ua hina.

16 Nepu nura Xuua bi 'ñembabi'u:

—Nugui dí xi'ts'a'ihü co ra dehe, pe bra 'befa ma'na nú'a to'o ma da xi'ts'a'ihü co ra Maça Ndahi ne asta ngu di faspí co rá ts'edi. Nú'á ma'na ja rá ts'edi de guequi ne hiní 'ñepcagui ngugui ga xo'tuabi yá nthasthi de yá zesthi.

17 Nu'á nja ngu 'nara mefi ya o ja rá 'ye ra pala pa da mica ra trigo, y nu stí uadi da miqui'a, da munts'i da me'tsi, ha nura paha da gat'a ja ra tsibi. Njabatho nehe nú'a bra 'befa de guequi ma da munts'a nú'u di 'yo xá hño pa da 'müi con gue'a, ha nu'u hindi 'yo xá hño ma da hyot'a ja ra tsibi.

18 Njabü ne co ma'ra ya hoga ts'ofu ra Xuua mi utua ya ja'i de ra maça hoga t'øde.

19 Y nú'bú gue'bü bi zai'a ra nda Erode ngue'a xqui zimbabi rá 'behña rá cu nú'a mrá thuhu ra Lipe, ne xqui 'yøt'a ma'ra ya t'øt'e xá nts'o.

20 Pe nura Erode himbi ne bi ntsø'mi. Nu'a bi 'yøt'e, bi 'yøt'a ma'na ra t'øt'e xi xá nts'o, bi gü ra Xuua ne bi got'a fadi.

Rá sistehe ra Jesu

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Pe ante dra jü ra Xuua da jot'a fadi, bi ma ra Jesu habü mi xi'tsate'a pa da nxistehe'a nehe. Ne ts'a mi apabi Ajuá ra Jesu, bi xogui mahets'i,

22 y nurá Maça Ndahi Ajuá bá cai ngu 'nara domitsu bi zøhø ja gue'a. Ne bi nt'øde 'nara noya de mahets'i bi 'ñena:

—Nu'i go gue'i ma hmąca T'u'i, xi drí johya de gue'i.

Yá mądi ja'i de ra Jesucristo

(Mt. 1:1-17)

23 Ra Jesu mi pe'tsa ngu 'natema'ret'a njeya nu mi mąta rá 'befi. Ne mi t'ena gue nurá dada'a go mrá Jose. Ha nurá dada ra Jose mrá thuhu ra Elí,

24 ha nurá dada ra Elí mrá thuhu ra Matat, ha nurá dada ra Matat mrá thuhu ra Leví, ha nurá dada ra Leví mrá thuhu ra Melqui, ha nurá dada ra Melqui mrá thuhu ra Jana, ha nurá dada ra Jana mrá thuhu ra Jose nehe,

25 ha nurá dada nú'a ma'na ra Jose mrá thuhu ra Matatía, ha nurá dada ra Matatía mrá thuhu ra Amós, ha nurá dada ra Amós mrá thuhu ra Naum, ha nurá dada ra Naum mrá thuhu ra Esli, ha nurá dada ra Esli mrá thuhu ra Nagai,

26 ha nurá dada ra Nagai mrá thuhu ra Maat, ha nurá dada ra Maat mrá thuhu ra Matatía nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Matatía mrá thuhu ra Semei, ha nurá dada ra Semei mrá thuhu ra Jose nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Jose mrá thuhu ra Judá,

27 ha nurá dada ra Judá mrá thuhu ra Joana, ha nurá dada ra Joana mrá thuhu ra Resa, ha nurá dada ra Resa mrá thuhu ra Sorobabel, ha nurá dada ra Sorababel mrá thuhu ra Salatiel, ha nurá dada ra Salatiel mrá thuhu ra Neri,

28 ha nurá dada ra Neri mrá thuhu ra Melqui nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Melqui mrá thuhu ra Adi, ha nurá dada ra Adi mrá thuhu ra Cosam, ha nurá dada ra Cosam mrá thuhu ra Elmodam, ha nurá dada ra Elmodam mrá thuhu ra Er,

29 ha nurá dada ra Er mrá thuhu ra Josué, ha nurá dada ra Josué mrá thuhu ra Elieser, ha nurá dada ra Elieser mrá thuhu ra Jorim, ha nurá dada ra Jorim mrá thuhu ra Matat nehe,

30 ha nurá dada nú'a ma'na ra Matat mrá thuhu ra Leví nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Leví mrá thuhu ra Simiu, ha nurá dada ra Simiu mrá thuhu ra Judá nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Judá mrá thuhu ra Jose nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Jose mrá thuhu ra Jonán, ha nurá dada ra Jonán mrá thuhu ra Eliaquim,

31 ha nurá dada ra Eliaquim mrá thuhu ra Melea, ha nurá dada ra Melea mrá thuhu ra Mainán, ha nurá dada ra Mainán mrá thuhu ra Matata, ha nurá dada ra Matata mrá thuhu ra Natán,

32 ha nurá dada ra Natán mrá thuhu ra Davi, ha nurá dada ra Davi mrá thuhu ra Isaí, ha nurá dada ra Isaí mrá thuhu ra Obed, ha nurá dada ra Obed mrá thuhu ra Boos, ha nurá

dada ra Boos mrá thuhu ra Salmón, ha nurá dada ra Salmón mrá thuhu ra Naasón,

33 ha nurá dada ra Naasón mrá thuhu ra Aminadab, ha nurá dada ra Aminadab mrá thuhu ra Aram, ha nurá dada ra Aram mrá thuhu ra Esrom, ha nurá dada ra Esrom mrá thuhu ra Fare, ha nurá dada ra Fare mrá thuhu ra Judá nehe,

34 ha nurá dada nú'a ma'na ra Judá mrá thuhu ra Cobo, ha nurá dada ra Cobo mrá thuhu ra Isaac, ha nurá dada ra Isaac mrá thuhu ra Abrá, ha nurá dada ra Abrá mrá thuhu ra Taré, ha nurá dada ra Taré mrá thuhu ra Nacor,

35 ha nurá dada ra Nacor mrá thuhu ra Serug, ha nurá dada ra Serug mrá thuhu ra Ragau, ha nurá dada ra Ragau mrá thuhu ra Peleg, ha nurá dada ra Peleg mrá thuhu ra Eber, ha nurá dada ra Eber mrá thuhu ra Sala,

36 ha nurá dada ra Sala mrá thuhu ra Cainán, ha nurá dada ra Cainán mrá thuhu ra Arfaxad, ha nurá dada ra Arfaxad mrá thuhu ra Sem, ha nurá dada ra Sem mrá thuhu ra Noé, ha nurá dada ra Noé mrá thuhu ra Lamec,

37 ha nurá dada ra Lamec mrá thuhu ra Matusale, ha nurá dada ra Matusale mrá thuhu ra Enoc, ha nurá dada ra Enoc mrá thuhu ra Jared, ha nurá dada ra Jared mrá thuhu ra Maalaleel, ha nurá dada ra Maalaleel mrá thuhu ra Cainán nehe,

38 ha nurá dada nú'a ma'na ra Cainán mrá thuhu ra Enós, ha nurá dada ra Enós mrá thuhu ra Set, ha nurá dada ra Set mrá thuhu ra Adá, ha nurá Dada ra Adá, go gue'a Ajuá bí 'b̄ mahets'i, ngue'a go bi hyoqui'a.

4

Ra ts'ondahi mi xaxa ra Jesu

(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

1 Mi uadi bi nxistehe ra Jesu bi ma de guehni ja ra d̄athe Jordá mi hanpa rá ts'edi ra M̄aca Ndahi. Nep̄ra M̄aca Ndahi bi zits'i ja 'nara mbonthi.

2 Ne ja bá 'b̄hni ñote ma pa. Y de guehni bi z̄o ra ts'ondahi habu mi 'b̄i'a pa da xaxi pa xam̄a xa

ts'ocuahma rá mfeni'a. Ne nura Jesu hinte xqui zi de nú'u ñote ma pa'u, ja 'me'fa bi zú ra thuhu.

³ Nepu de mi zú ra thuhu'a, ra ts'ondahi bi 'ñembabi:

—'Bú go gue'i rá T'u'i Ajuá, japabi xa da nthuhme nuna ra do.

⁴ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xa nt'ofu ja ra Māca T'ofu habu ena njaua: “Hingue hōnse po ra thuhme da za da 'mú ra ja'i, gathu nú'a mā Ajuá go gue'a umba rá te ra ja'i.”

⁵ Nepu de guehni ra ts'ondahi bi zixa ra Jesu ja 'nara t'ohø xi xmá hñets'i pa bi 'ñutua gathu ya hnini de maxøgue ra ximhai, y 'bestho ra ora'a bi hnequi gathu ya hnini.

⁶ Y nura ts'ondahi bi 'ñembi:

—Nugui da za ga 'ra'a gathu ra ts'edi ne gathu ra danga nsu de nuya ya hnini, ngue'a go xa t'entc'a ma 'ye gathoyu, y nugui da za ga umbabi to'o go ga nega.

⁷ Hōnse 'bu gui ndandiñahmu ne gui nsundagui, gathu go da 'yo ri 'yeyu.

⁸ Pe nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—'Uegue de guequi, nu'i Satá. Ngue'a xa nt'ofu ja ra Māca T'ofu gue Ajuá ri Hmu go gue'a gui nsunda, ne hōnse'a gui pepabi.

⁹ Nepu de guehni ra ts'ondahi bi zixa ra Jesu ja ra hnini Jerusale ne bi pō'tsa asta xi maña ra ndanija ne bi 'ñembabi:

—'Bú go gue'i rá T'u'i Ajuá, 'yenga ra sagui pa ri ga'ti xa.

¹⁰ Cabo xa nt'ofu ja ra Māca T'ofu habu ena:

Ajuá dua pēhna yá enxε pa da su'a'i.

¹¹ Ne da mip'a ri 'ye

pa njabu hingui tsama'ñu ri ua nu xcrí tsønga ja ra hai.

¹² Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nehe xa nt'ofu ja ra Māca T'ofu habu ena: “Oguí xaxa Ajuá ri Hmu pa gui 'ñena gue da max'i.”

¹³ Y nu mi uadi ra ts'ondahi bi 'yøt'a gathu ngu nú'a xqui 'ye'mbi pa xa hyathma ra Jesu, nu'á bi 'uegue de ra Jesu 'raya pa.

Ra Jesu bi futa rá 'befi nuni Galilea (Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ De guehni ra Jesu bi menga pa ja rá hai Galilea mi hanpa rá ts'edi ra Māca Ndahi, y bi 'ño rá 'bede'a ja gathu rá ngani nura hai'a.

¹⁵ Y nú'á mi cut'a ja ya nija pa mi utuate, ne gathu ya ja'i mi e'tsua rá nsu'a.

Ra Jesu mi 'buhni Nasare (Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Nepu nura Jesu bi ma pa Nasare nú'a ra hnini habu xqui nte'a. Y ra pa dega tsaya bi yat'a ja ra nija ngu mrá nzai'a, ne ja bi 'maini pa da hñe'ta ra Māca T'ofu.

¹⁷ Ne bi t'umbabi nú'a ra t'ofu xqui 'yofu ra badi Isaía, y de mi tungui'a bi hyonga nú'a ra xeni habu ena njaua:

¹⁸ Nurá Māca Ndahi Ajuá 'bui con guequi,

ngue'a Ajuá xa hñuxcagui pa e ga xipa ra hoga nt'øde nú'u ya hyoya, ne xuá pencagui pa ga hu'mba yá mui nú'u to'o tu yá mui,

ne pa e ga pønga nú'u to'o o nts'ahni de ja ra ts'oqui,

ne pa ga japi da xo yá da ya goda,

ne pa e ga ñanga nú'u ri sufri de nú'a t'ø'tuabi,

¹⁹ ne pa e ga mā gue nú'bya mapaya ya xa zø ra pa pa Ajuá da pøhø ya ja'i po rá hmate.

²⁰ Nepu mi uadi ra Jesu bi hñe'ta nuya ya noya, bi mants'a ra Māca T'ofu, ne bi umba nú'a ra maste de ra nija. Y bi hñudi'a, y gathu nú'u xqui munts'ni ja ra nija xi mi nu'ti'a.

²¹ Nepu nu'á bi mudi bi zofo'u ne bi 'ñembabi'u:

—Nubyá ya bi njabu ngu nú'a ja juadi dá he'ta ja ra Māca T'ofu.

²² Y gathu nú'u mi 'buhni xi mri 'yø de nú'u ya hoga noya mi manga ra Jesu, ne xi mi ñamahño'u de gue'a. Ne mi 'ñembabi'u 'na ngu ma'na:

—¡Conque go guehni rá t'u ra Jose!

²³ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Dí padi xá hño gue nu'ahú ma gui 'ñengaguihu: “'Bú xi majuani grá medico, 'ñøthesε.” Y nehe ma gui 'ñengaguihu: “'Yøt'e nehe de guecua ja

ma haih_u ngu nú'a stá øhe xcá 'yøt'a Ncapernau."

24 Ne de gue'a bi sigui bi ña ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ah_u gue ni 'nará 'mehni Ajuá hinguí hmadi de ja rá haisε.

25 Dí xi'ah_u gue nuya pa'u mi 'bui ra badi Elía mi 'bu ndunthi ya viuda nehe ja ra hnini de Israel. Y nuya pa'u hinxqui 'uái hñu njeya made, hangue xi xqui nja 'nara danga thuhu ja gatho nuna ra hai.

26 Pe nu Ajuá himbi mehna ra Elía pa da t'ini ja yá ngu nú'u ya viuda mi 'bu ja ya hnini de Israel. Ajuá bi mehni'a ma'nambu ja rá ngu 'nara viuda nú'a mi 'bu ja ra t'uca hnini Sarepta gueta ra danga hnini Sidó.

27 Nehe de nuya pa'u mi 'bui ra badi Eliseo, ndunthi ya me Israel mi hena ra lepra, pe ni 'na de gue'u himbi ñani de nú'a ra hñeni'a, hønse ra Naamán nú'a mrá me Siria, nsøc'a go gue'a bi ñani de ra lepra mi tsudi.

28 Nu mi 'yøde nuya ya noya gatho nú'u xqui munts'ni mbo ra nijá bi bø yá cue'u.

29 Ne bi 'mai'u bi guca ra Jesu de ja yá hnini'u, ne bi zits'i ja rá hyo ra hnini habu mi ja 'nara ma'ye, y de guehni mi nehma'u xa føte pa rí ga'ti.

30 Pe nura Jesu bi 'rantho madetho de ra hmuntsja'i ne bi ma.

'Nara 'ñøhø mi pe'tsa 'nara ts'ondahi

(Mr. 1:21-28)

31 Nepu nura Jesu bi ma Ncapernau ma'na ra hnini de ra hai Galilea, ne ja bá xahnani ya ja'i nura pa dega tsaya.

32 Y gatho ya ja'i xi mri 'yø de nú'a mi udi'a ngue'a mi zote co 'raya noya xi mi pe'tsa ndunthi ra ts'edi.

33 Y nuni ja ra nijá habu xqui munts'i'u xqui zøhø 'nara 'ñøhø mi pe'tsa 'nara ts'ondahi. Nepu nu'a bi dø 'nara hmafi ne bi ña nts'edi bi 'ñena:

34 —Nu'i Jesu grá me Nasare, hyεgaguiheua. ¿Hanja xcuá ehe pa hønse e gui juatcaguihe? Ngue'a

nugui dí padi to'o'i, go gue'i rá Maça T'u'i Ajuá.

35 Nura ora'a ra Jesu bi zai nú'a ra ts'ondahi ne bi 'ñembi:

—¡Co'ta ri ne, pøni de nuna ra 'ñøhø!

Nepu nura ts'ondahi bi føma nú'a ra 'ñøhø de ja yá thandi ya ja'i, nepu bi bønga ra ts'ondahi bi ma nsinque te bi 'yø'tuabi nú'a ra 'ñøhø'a.

36 Y gatho ya ja'i bi ntsu ne mri 'ñémbabi 'na ngu ma'na:

—¡Xi te ma ts'edi hani gue co nuyá noya ri 'bepa ya ts'ondahi da bøni, y nu'ú øte!

37 Y gatho rá nthets'i nú'a ra hai'a bi 'ño ra 'bede de nú'a bi 'yøt'a ra Jesu.

Ra Jesu bi 'yøthebi rá to ra Simu Pedro

(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Nepu ra Jesu bi bøni de guehni ja ra nijá ne bi ma ja rá ngu ra Simu. Ne mi 'benga rá to ra Simu xi mi umba ra nzø nts'edi. Nepu bri bantebi ra Jesu gue da nu nura da'thi'a.

39 Nu'bú ra Jesu bi ma bá nu, bi ndoqui ne bi japa ra nzø da ntsaya. Y 'bestho ra ora'a bi tsayabi ra nzø, ne bi nanga nú'a ra 'behña pa bi hyocui te da zi'u.

Ra Jesu bi 'yøthe ndunthi ya da'thi

(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Ngu bi yu ra hyadi nú'a ra pa'a, gatho to'o mi hena nu'araza ra hñeni bi ts'ixa habu mbi 'bu ra Jesu. Nepu nu'a mi huxa yá 'ye ja 'rama'na ya da'thi, y gatho mi ñani 'bestho.

41 Nehe ndunthi ya da'thi nú'u mi pe'tsa ya ts'ondahi mi embabi, ne asta mi mafi'u mi ena:

—Nu'i go gue'i rá T'u'i Ajuá.

Pe nura Jesu mi tsui nú'u ya ts'ondahi ne himi hopi da ña, ngue'a nu'ú mi padi gue go mi gue'a ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da nda.

Ra Jesu bi zofo ya ja'i nuni Galilea

(Mr. 1:35-39)

42 Rá hyax'a 'nitho ra Jesu bi bøni de ra hnini Ncapernau bi ma ja 'nara mbonthi habu hinto mi 'bui. Pe nuya ja'i xi bi 'ño bi hyoni'a asta xi bi zøni

habu mi 'bui'a, ngue'a nu'ú himi ne da hyegui da ma'a.

⁴³ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'ua:

—Mahyoni ga ma ga umba ra hoga nt'øde ma'ra ya hnini gue ya xa zø ra Nda de mahets'i pa da nda, ngue'a pa gue'a xuá 'bencagui pa ga e ga ma.

⁴⁴ Njabu mi 'yo ra Jesu ne mi cat'a ja ya nija nuni Galilea pa mi unga ra hoga nt'øde.

5

Bi ñuxa ya motsa co ya hua
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ 'Nara pa ra Jesu mi 'bu ja rá hyo ra ndehe de Genesare, y nuni bi zøni ndunthi ya ja'i ne bi munts'i habu mi 'bui'a, asta mri ts'i'mi'a ngue'a nu'ú mi ne da 'yøtua rá noya Ajua.

² Nepu nura Jesu bi hyanda yoho ya motsa gueta rá hyo ra ndehe hinto mi oni, ngue'a nú'ua ya mēhua mi cuni xqui bøni de guehni pa da menga yá xit'a ja rá hyo ra ndehe.

³ Nepu nura Jesu bi yat'a ja 'na de nú'ua ya motsa nú'a mra meti ra Simu, ne bi 'yapa ra mate ra Simu da 'yet'a ra motsa má ts'ua mbo ra dehe, ngue'a xi mi ts'i'ma ya ja'i. Y bi hñudi ra Jesu mbo ra motsa ne desde guehni bi yopa zofo ya ja'i.

⁴ Y de mi uadi bi zofo ya ja'i bi 'ñembabi ra Simu:

—'Yet'a ra motsa pa habu ma'na strá hñe ra dehe, ne ja gui cāthani ri xit'ah pa gui mpehua pa.

⁵ Ha nura Simu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Xahnate'i, stá 'yoheua gatho ra xuui, stá mpehua pe hinte stá jahe. Pe nubyá go guí xicje gue ga cathe ma xit'ah ja ra dehe, ma ga cathe.

⁶ Ha nura Simu ne nú'ua ma'ra mi oui mbo ra motsa bi gat'a yá xit'a mbo ra dehe, y mi hñai xi bá ñuts'i co ya hua asta bi madi bi ntunihma co yá hñu ya hua.

⁷ Nepu nu'ú bi 'ñutua ra seña nú'ua ma'ra yá compa mbi o ja ma'na ra motsa pa e da mats'i. Y nu'ú bá ehe 'bestho ne bi ñu'tsa nú'ua yoho ya

motsa co ya hua, asta mi ne da yui ja ra dehe co yá hñu ya hua.

⁸ Y nu mi hyanda ra Simu njabu, bi ndandiñahmu ja rá ua ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Hiní 'ñepqui ga 'ñoui, ngue'a nugui 'nadrá 'yøt'ats'oqui.

⁹ Bi 'ñena njabu ngue'a ngu xi bi ntsu ngue'a bi gu ndunthi ya hua, ne gatho nú'ua ma'ra mi oui mbo ra motsa ngu bi ntsu nehe'ua.

¹⁰ Ne nú'ua ma'ra mri mfaxui ra Simu ja ra 'behua, go ra Cobo ne ra Xuua nú'ua yá t'ua ra Sebedeo, gatho ne'ua ngu xi bi ntsu. Pe nura Jesu bi 'ñembabi ra Simu:

—Oguí tsu, ngue'a desde nubya ma ga 'ra'a'i ma'na ri 'befi pa gui mpehua dega ja'i.

¹¹ Nu'bú nu'ú bi 'yet'a yá motsa pa asta ja rá ñani ra ndehe ne ja bi zohni yá motsa con gatho yá mpefi dega 'behua, nepu nu'ú bi dena ra Jesu bi meui.

Ra Jesu bi 'yøthe 'na mi hena ra lepra
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² 'Nara pa mi 'yo ra Jesu ja 'nara hnini, ne ja mi 'buhni 'nara 'ñøhø mi hena ra lepra, ne xi mi tsi'ti. Y nu mi hyanda ra Jesu, bi ma bá tsudi ne bi ndandiñahmu ne asta bi megui rá hmi ja ra hai, ne bi 'ñembabi:

—Nú'i ri t'equ'ei Ndada, 'bu gui nehma, da za gui 'yøthegui.

¹³ Nepu nura Jesu bi hñu'tsua rá 'ye, ne bi 'ñembabi:

—Haha, dí ne ga øthe'i. Y nubyá ya xcá ñani.

Y nu mi uadi bi manga njabu, 'bestho ra ora'a bi ñani de nú'a ra hñeni.

¹⁴ Ha nura Jesu bi hñu'mba ra hñag ue hinto da xipabi de nú'a xqui 'yø'tuabi, ne bi 'ñembabi:

—Hønsē nu'a mahyoni gui 'yø't'e, rí ma bá 'ñudi ja ra macja pa da hyandi gue ya xcá ñani. Ne unga ri hñ'a'ti ngu nú'a bi manda ra Moise, gue'a 'nara seña pa da hyanda ya ja'i gue ya xcá ñani.

15 Pe ma'na mri ntunga ra 'bede de nú'a mi øt'a ra Jesu, ne nzantho mi munts'a ya ja'i pa da 'yøde nú'a mi mañ'a ne pa da 'yøthebi yá hñeni.

16 Ha nura Jesu njat'a mi 'uesεε habu mi jo'o ya ja'i pa mbi apabi Ajuá rá Dada.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara da'thi himi tsa da 'ñani

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 'Nara pa ra Jesu mi xahna ya ja'i, ne mi huhni 'raya fariseo ne 'raya xahnate de ra ley xqui 'ñehe de Jerusale ne de habaraza ma'ra ya hnini de ra hai Judea ne de Galilea. Y ra Jesu mi hanpa rá ts'edi Ajuá pa mi øthe gatho ya da'thi.

18 Nepu bi zøhø 'raya 'ñøhø mri du 'nara da'thi xqui 'yents'a ja 'nara 'bebo. Nú'a ra da'thi'a himi tsa da 'ñani ngue'a mi tuda rá ndo'yo. Y nú'u to'o mri du mi ne da cu'ta mbo ja ra ngu asta habu mi 'bu ra Jesu pa da 'yøthe'a.

19 Pe himbi zudi habu da yut'i'u ngue'a xi mi ja ra nts'i'mi. Hangué bi bøxa maña ra ngu, y bá heca 'na xeni ra techo pa bi za bi ca'ma ra da'thi co rá 'bebo pa habu mi 'bai ra Jesu mbo ra ngu madetho de ra mundo ja'i.

20 Ha nu mi hyanda ra Jesu gue nu'ú mi ja yá jamfri, bi 'ñembabi ra da'thi:

—'Yøde, nuri ts'oqui ya stá pun'a'i.

21 Nepu nuya xahnate de ra ley ne ya fariseo nú'u mi huhni bi 'ñense ja yá mfeni'u: “¿Hanja nuni ra 'ñøhø ri 'ñet'a Ajuá? Ngue'a jo'o ma'na to'o da unga ra pumbate de ya ts'oqui, hønse Ajuá.”

22 Pe nura Jesu bi batua yá mfeni'u, hangué bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí beñhu njabu?

23 ¿Nda'a ma'na hinxá hñei ga embi, ri ts'oqui ya stá pun'a'i, o ga embi, nangui rí ma?

24 Pe pa gui pahu gue Nú'a To'o bi e bi Nja'i ja rá ts'edi de guecua ja ra ximhai pa da unga ra pumbate de ya ts'oqui, ma ga øt'a njaua:

Nu'bú bi 'ñembabi ra da'thi:

—Nanguí, juxa ri 'bebo, rí ma ri ngu.

25 Hangué 'bestho nú'a ra ora'a ra da'thi bi nangui ja yá thandi gatho nú'u mi 'buhni, ne bi guxa rá 'bebo ne bi ma rá ngu mri xøcambeni Ajuá.

26 Y gatho ya ja'i xi mri 'yø de nú'a xqui nja y mri xøcambeni Ajuá'u. Ne xi mi tsu'u de nú'a xqui hyandi ne mi ena'u:

—Nubya stá hanthu 'raya danga t'øt'e nú'a hinhya'mu stá hanthu xa nja.

Ra Jesu bi zofo ra Leví pa drá nxadi

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 'Mefa de gue'a ra Jesu bi bøni ne bi hyanda 'nara nguxboja rá thuhu ra Leví mi hudi ja rá mexa. Nepu bi 'ñembabi:

—Bá ehe, tengagui.

28 Nu'bú ra Leví bi 'mai 'bestho ne bi zohni rá 'befi, ne bi dena ra Jesu bi meui.

29 Ne 'mefa, ra Leví bi 'yø'tua 'nara danga ngo ra Jesu ja rá ngu, y bi zøhni ndunthi ma'ra ya nguxboja nehe, nehe bi zøhni ma'ra ya ja'i ne bi hñudi ja ra mexa mahyεgui con gue'u.

30 Nepu nuya fariseo ne 'raya xahnate de ra ley nú'u myá fariseo nehe, bi mudi bi ñama'ñu de yá nxadi ra Jesu ne bi 'ñembabi'u:

—¿Hanja grí ñuñhu ne grí ntsihu co nuyu ya 'ñatsa nguxboja ne ma'ra ya 'yøt'ats'oqui?

31 Pe nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'u tó'o 'bui xá hño ne hindri hñeni, hingui hongá ra 'ñethi, pe nu'u tó'o ri hñeni ha, honi to'o da 'yøthe.

32 Nugui stuá ehe pa ga zofo ya 'yøt'ats'oqui pa da ñobri de yá ts'oqui, hingue stuá ehe pa ga zofo nú'u to'o beni gue 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá.

Ra Jesu bi t'ambabi de ra ayuno

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Nepu nu'ú bi 'yø'tua ma'na ra nt'ani ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja ri ayuna ne ri ora ndunthi nú'u yá nxadi ra Xuua ne yá nxadi ya fariseo, ha nuri nxadigue nzantho ri ñuni ne tsithe?

34 Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—¿Ha gue da za gui japhu da ayuna nú'u 'bu ja 'nara ngo dega nthati 'bu 'buhnitho ra navio con gue'u? Hina, hinda za.

³⁵ Pe ma da zø ra pa da ts'i'tsuabi ra navio, ya hinda 'mai con gue'u, nu'bú hā, gue'bu ma da ayuna'u nehe.

³⁶ Nehe bi xipabi ma'na ra 'bede bi 'ñembabi:

—Ni 'nara ja'i hingui henga rá 'ra'yo he pa da mø'ta rá zεhe. Nu'bu to'o da 'yøt'a njabu, nu'bú da ts'onga rá 'ra'yo he, y nehe nura xεca 'ra'yo dutu hinda hogui xá hño ja nura zεhe.

³⁷ Nehe nixi hinto xit'a ra 'ra'yo vinu ja 'nara zεbota, ngue'a nura 'ra'yo vinu da føca ra zεbota, y njabu da ts'oca ra bota y da mfanga ra vinu.

³⁸ Hangué mahyoni da sit'a ra 'ra'yo vinu ja 'nara 'ra'yo bota pa njabu hinte da ja ra vinu nixi ra bota.

³⁹ Nu'a tó'o tsi nú'a ra vinu ya pe'tsa ya pa xa thoqui, hinda ne da zi ra 'ra'yo vinu, ngue'a ena gue ma'na xá cahi nú'a ya pe'tsa ya pa xa thoqui.

6

Ya nxadi bi doca ya ngaha gá trigo ra pa dega tsaya

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ 'Nara pa dega tsaya ra Jesu mi 'ñoui yá nxadi bi 'ranga ja 'raya huahi habu xqui 'bot'a ra trigo. Ha nuyá nxadi mi tocua yá ngaha ne mi taqui mi tsi.

² Nepu 'raya fariseo bi hyandi ne bi 'yambi bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí øthu nú'a hingui ho da t'øt'e núbya ra pa dega tsaya?

³ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—¿Ha hinxcá hñe'thu ja ra Maca T'ofó habu mā de nú'a bi 'yøt'a ndu ra Davi co ma'ra yá compa nú'bu mi zu ra thuhu'u?

⁴ Mā gue nu'á bi yut'a ja rá nija Ajuá pa bi hñaxa nú'u ya thuhme xqui thuxa ja rá thandi Ajuá, ne bi zi'a ne bi umbi bi zi gatho nú'u ma'ra yá compa mri 'ñoui. Ha nú'u ya thuhme'u hønse ya macja mri 'ñepi da zihma.

⁵ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nú'a To'o bi e bi Nja'i hā ra ts'edi pa da manda masque ra pa dega tsaya.

'Nara 'ñøhø xqui 'yot'a 'nará 'yε
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Nepu ma'na ra pa dega tsaya ra Jesu bi yut'a ja ra nija ne bi mādi bi nxahnate. Ne mi 'buhni 'nara ts'onate xqui 'yot'a rá 'yε ra 'ñei.

⁷ Ha nuya xahnate de ra ley ne ya fariseo mi aca ra Jesu pa da hyandi ua da 'yøthe nú'a ra 'ñøhø ra pa dega tsaya, pa njabu xa za hanja xa ñapabi.

⁸ Pe nu'á bi batuatho yá mfeni'u, ne bi 'ñembabi nú'a ra 'ñøhø xqui 'yot'a rá 'yε:

—'Bai ne bá e gui 'ba madetho habu da hyant'a'i gatho.

Ha nú'a ra 'ñøhø 'bestho bi 'mai ne bi ma bá 'ba madetho habu bi za bi thandi xá hño.

⁹ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi nú'u ya xahnate de ra ley ne ya fariseo:

—Ma ga øt'a'ihu 'nara nt'ani: ¿Nda'a ja ra nsequi da t'øt'e ra pa dega tsaya, ra hñoja'i o ra nts'o'mai? ¿Ha gue da za da t'øthe 'nara da'thi o da thepu'tho?

¹⁰ Nepu nu'á bi nu'ta gatho nú'u mi 'bahni ne bi 'ñembabi nú'a ra 'ñøhø:

—Tunga ri 'yε.

Y nú'a ra 'ñøhø bi tunga rá 'yε nú'a xqui 'yot'i, ne 'bestho ra ora'a bi ñani nú'a rá 'yε'a.

¹¹ Nepu ya fariseo ne ya xahnate de ra ley mi 'buhni xi bi bø yá cue ne bi mādi bi 'ñámbi 'na ngu ma'na te da za da 'yø'tua ra Jesu.

Ra Jesu bi huahna 'ret'amayoho yá apostol

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ja nuya pa'u bi bøxa ra Jesu ja 'nara t'øhø pa bá apabi Ajuá rá Dada, y ja guehni bá ora'a gatho ra xuui.

¹³ Nepu rá hyax'a 'nitho bi zohna gatho yá nxadi, ne bi huahna 'ret'amayoho de gue'u pa bi hñuts'i dega apostol.

¹⁴ Ha nuya guehya yá thuhu'u: ra Simu nú'a bi thu'mbabi nehe ra Pedro; ne ra Andre rá cu ra Pedro; ra

Cobo ne ra Xuua, ne ra Lipe ne ra Tolo,

¹⁵ ne ra Teo ne ra Toma, ne nú'a ma'na ra Cobo rá t'ra Alfeo; ne ma'na ra Simu nú'a xqui 'ñoui ya cananista;

¹⁶ ra Juda nú'a rá cu ra Cobo; ne ra Juda Iscariote nú'a to'o 'mefa bi da ra Jesu.

Ra Jesu mi xahna ndunthi ya ja'i
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Nepu nura Jesu bá cai de ja ra t'ohø bra 'ñoui nú'u 'ret'amayoho yá apostol, ne bi zøhø'u ja 'nara 'batha habu xqui munts'a ndunthi ma'ra yá nxadi ne ndunthi ya ja'i nú'u myá me Jerusale ne ma'ra ya hnini de ra hai Judea, ha nu ma'ra xqui 'ñehe de ra hnini Tiro ne de Sidó de ja rá hyo ra ndehe. Nuya ja'i'u bá ehe pa bi 'yøde nú'a mi mangua ra Jesu ne pa bi 'yøthebi yá hñeni.

¹⁸ Ne mi embabi ya ts'ondahi nú'u to'o mi pe'tsi.

¹⁹ Y gatho ya ja'i xi mi nehma da danga ra Jesu, ngue'a nu'a co rá ts'edi mi haca gatho ya hñeni.

Nú'u to'o ri japa Ajuu ne nú'u to'o hini japi
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Nepu nura Jesu bi hyanda yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Nú'ahu gyá hyoyahu, xa jap'a'ihu Ajuu ngue'a xa 'ra'ahu gatho ya japi nú'u ja habu ri manda'a.

²¹ Nú'ahu guí thohabya ra thuhu, xa jap'a'ihu Ajuu ngue'a hinte ma da 'be't'ahu.

Nú'ahu guí tu ri mahabya, xa jap'a'ihu Ajuu, ngue'a ma da hñup'a ri mahi pa xi gui johyahu.

²² Ajuu da jap'ahu nu stí utsa'ihu ya ja'i, ne nu stí 'yeñ'ahu co ya nt'utsate, ne stí zañ'a'ihu asta ni pa dí 'yø't'a ri thuhuhu, ngue'a nu'á ma da beni gue xá nts'o'ahu po rá ngue Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

²³ Nú'u ya pa xcri thohu njabu, xi da johyahu ngue'a ma gui hñañhu 'nara thaha xi ra dangui nuni mahets'i. Nú'u ya ja'i ma da 'yø't'a'ihu njabu,

njabu nehe bi 'yø't'a ndu yá xita co nú'u yá 'mehni Ajuu mi 'bui maya'bu.

²⁴ Pe huecate nú'u to'o xi ri johyabya co ya hño de guecua ja ra ximhai, pe rá ngats'i ya hinda ma da johya co nuya hño pe'tsi.

²⁵ Huecate nú'u to'o hingui tho ra thuhubya, ngue'a 'mefa ha, ma da tho ra thuhu.

Huecate nú'u to'o xi ri johyabya, ngue'a 'mefa ma xi da nzoni'u co ra dumai.

²⁶ Huecate nú'u to'o xi t'e'tsua yá nsu masque hingui ø't'e xá hño. Nu'u tó'o e'tsua yá nsu, njabu nehe bi 'yø't'a ndu yá xita'u co ya hyate badi maya'bu.

Madi ri ncontrahu
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Pe nú'ahu guí øcaguihu, dí xi'ahu gue gui madi ri ncontrahu, ne 'yø'tuah ra hño nú'u to'o ri utsa'ihu.

²⁸ 'Yaphu Ajuu da japi nú'u to'o tsañ'ahu, ne 'yaphu Ajuu pa nú'u to'o ñama'ñu de gue'ahu.

²⁹ Ha nu'bu to'o da 'ra'ahu 'nara mpe'ti ja ri hmihu, umbahu ma'na lado ri hmihu pa da me't'ahu nehe, ogui nø'tuah. Ha nu'bu to'o da hñan'a ri pat'ihu, pø ri pahnihu nehe, gui umfu da hñats'i.

³⁰ Ha nu'bu to'o te da 'ya'a'ihu, umfu, o nu'bu da hñan'ahu 'nara t'ø't'e dri metihu, oxqui hambabihu.

³¹ Nu'a guí neh pa da 'yø't'ahu ya ja'i, 'yø'tuah njabu nehe'u.

³² Nu'bu nu'ahu grí madihu hønse to'o ri ma'a'ihu, hinte ri muui nú'a guí øthu, ngue'a asta ya ts'o'mai gá ja'i ø't'a njabu nehe.

³³ O nu'bu guí ø'tuah ra hño hønse nú'u to'o ø't'ahu ra hño, nixi gue'a hinte ri muui nú'a guí øthu, ngue'a asta ya ts'o'mai gá ja'i ø't'a njabu nehe.

³⁴ Ha nu'bu guí hmiphu ri bojahu hønse nú'u to'o guí pahu da gu't'a'ihu, hinte ri muui nú'a guí øthu njabu, ngue'a asta nuya ts'o'mai gá ja'i ø't'a njabu nehe, hmipabi yá mits'o'maiui nú'u to'o tø'mi'u da gu'tuabi.

³⁵ Pe nu'ahu madi ri ncontrahu, ne gui 'yø'tuah ra hño, ne gui hmihu

nú'a dra mi'ah_u nsinque gui tø'mh_u dra jo'ts'ah_u. Ngue'a 'b_u gui øth_u njab_u, nu'bú ha, ma gui hñanga 'nari danga thah_u. Y njab_u ha, grí hñaxh_u Ajuá bí 'b_ui mahets'i, ngue'a nú'a ra hoja'i co ya ts'o'm_ui ne co nú'a otho yá jamadi.

³⁶ Hangué nu'ah_u pε'tsuah_u ra nthecate gatho ya ja'i ngu øt'a Ajuá ra Dada.

Oguí 'yøh_u ri miqu'eih_u

(Mt. 7:1-5)

³⁷ Oguí 'yøh_u ri miqu'eih_u de nú'a te øt'e, ngue'a Ajuá handatho nú'a te guí øth_u nehe. Nixi oguí nønga ri miqu'eih_u, ngue'a Ajuá go gue'a ma da hñap'ah_u nguenda de gatho nú'a te guí øth_u. Pumbabih_u de nú'a øt'ah_u ya ja'i, y Ajuá da pun'a'ih_u nehe.

³⁸ Ø'tuah_u ra hño ri miqu'eih_u, ne Ajuá da 'yøt'ah_u ra hño nehe. Co nú'a ra t'eni xcá 'yembah_u ma'ra, con gue'a ra t'eni ma da 'yεn'ah_u Ajuá nehe. Hangué nu'b_u gui øt'ua ndunthi ya hño ri miqu'eih_u, Ajuá ma da co'ts'ah_u ma'na ndunthi.

³⁹ Nep_u nu'á bi xipabi'uh_u 'nara 'bede ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue da za 'nara goda da g_uhna ma'na rá migodauí? ¿Ha gue hinda daguiui mahyεgui?

⁴⁰ Ne bi 'ñembabi nehe:

—Ni 'nara ja'i nú'a ja ri nxadi, ma'na di paði que rá xahnate, pe nu sta uadi da nxadi xá hño, nu'bú ha, da nja rá mfadi ngu rá xahnate nehe.

⁴¹ ¿Hanja guí handua rá ts'oqui ri cu, nja ngu 'nara zi paxi o ja rá da'a, ne hanja hingo guí handa nú'a ra danga ts'oqui nja ngu 'nara xεca za o ja ri dague?

⁴² Ne ¿hanja da za gui 'ñembabi ri cu: “Hocagui ga hap'a ra paxi o ja ri da”, ne hanja hingo guí handa nú'a ra xεca za o ja ri dague? ¡Nu'i 'nagrá yohmi! hñai 'met'o nú'a ra za o mbo ri da, pa njab_u da za gui hyanda xá hño ne gui hñá'mba ra paxi o mbo rá da ri cu.

Ya 'bai gá za faditho po yá fruta

(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

⁴³ Ni 'nara hoga 'bai gá za hingui tsa da unga ya ts'o fruta, nixi 'nara ts'o

'bai gá za hingui tsa da unga ya hoga fruta.

⁴⁴ Gatho ya 'bai gá za faditho po yá fruta, nda'a xá hño, y nda'a hingui ho. Ngue'a nura 'bai gá 'mini hingui tsa da unga ya igo, nixi ya cam'yo hingui tsa da unga ya obxi.

⁴⁵ Njab_u nehe 'nara hoja'i nzantho øt'a nú'a xá hño, ngue'a nzantho benga ya hoga mfeni. Ha nura ts'o'm_ui gá ja'i nzantho øt'a nú'a hinxá hño, ngue'a ja rá mfeni nzantho beni xá nts'o. Njab_u nehe nú'a ma, bí ehe de ja rá mfeni.

Ra 'bede de yoho ya 'ñøhø bi hyoca 'ra 'nayá ngu

(Mt. 7:24-27)

⁴⁶ ¿Hanja nzantho guí engaguih_u: “Ma zi Hmu'ihe, ma zi Hmu'ihe”, ne hingui øth_u nú'a dí xi'ah_u?

⁴⁷ Nu'a tó'o da 'ñehe da 'yøde nú'a dí ma ne da 'yøt'e, ma ga xi'ah_u to'o ri nhyεcuauí.

⁴⁸ Nu'á ri nhyεcuauí 'nara 'ñøhø nú'a bi xe'ta hab_u da hyocua rá ua rá ngu asta bi zadi ra medo, ne ja bi hyocni rá ngu. Ne nu mi 'ua ya da'ye ne bi zø ya nzøthe bi 'rani hab_u mi ja rá ngu, pe nú'a ra ngu'a himbi hyømi ngue'a xqui thocua rá ua ja ra medo.

⁴⁹ Pe nu'a tó'o da 'yøde nú'a dí ma ne hinda 'yøt'e nú'a dí 'bεpabi, ri nhyεcuauí nú'a ra 'ñøhø bi tøta rá ngu maña ja ra haitho, himbi 'yacua rá ua mbo ra hai, y nu mi zøhø ya nzøthe co rá ts'edi bi hyøma nú'a ra ngu'a, y bi nhuati gatho.

7

Ra Jesu bi 'yøthebi 'nará 'bεgo 'nara nda gá soldado me Nroma

(Mt. 8:5-13)

¹ Mi uadi ra Jesu bi zofo ya ja'i bi yopa ma ma'na'qui pa ja ra hnini Ncapernau.

² De guehni mbi 'b_u 'nara nda gá soldado me Nroma, mi 'b_uhui 'nara ts'unt'uh_u xi mrá hmadi 'bεgo, y nu'á mi ts_udi 'nara hñeni asta mi nedu.

³ Pe nu mi 'yøde nú'a ra nda gá soldado mi hmá de ra Jesu, bi mεhna 'raya nda me Israel pa da 'yapa ra

mate da 'ñehe da 'yøthebi nú'a rá 'bego mri hñeni.

⁴ Ha nu mi zøni'ü habü mi 'bui ra Jesu bi bantebi con gatho yá müi da meui'ü ne bi 'ñembabi:

—Nú'a ra nda gá soldado bá pencahe rí 'ñepi gui fats'i,

⁵ ngue'a xi ri maði ndunthi ma ja'ihü y asta bi manda nehe bi thoga ma nijahü.

⁶ Hangue nura Jesu bi meui'ü. Pe nu ya de mi ma da zønga ja ra ngu, nú'a ra nda gá soldado bi mehna 'rayá amigo ne bi 'ñembabi:

—Rí maha ua xipabihü ra Jesu njaua: Nú'i ri t'equ'eí Ndada, ya ogrí xuhña, ngue'a nugui hiní 'ñepcagui ngugui gui cat'a ja ma ngu.

⁷ Hangue nixi dá ne dá masebü pa ga tsi'a'i. Nu'a dí a'a'ibya, hønse gui ma gue da ñanga ma 'bego y dí camfri gue da ñani.

⁸ Dí camfri gue 'bestho da njabü ngu nú'a gui ma, ngue'a nugui dí 'bui nehe ja yá hmanda ma nda, ne dí pe'tsa ma soldado nehe ja ma hmanda. 'Bü ga embabi 'na de gue'ü: “Rí ma”, nu'á da ma. Ha nu'bü ga embabi ma'na: “Bá ecua”, nu'á dua ehe. Ha nu'bü dí 'bepabi 'nara 'befi ma 'bego, nu'á da mefi.

⁹ Ha nu mi 'yøde njabü ra Jesu xi bi 'yø nú'a bi manganá nú'a ra nda gá soldado. Ne bi mpunts'i ne bi xipa nú'a ra hmuntsja'i mri 'ñoui, ne bi 'ñembabi'ü:

—Xi majuani ni 'nara mengua Israel hinstá tsüdi xi di ja rá jamfri ngu nú'a ra 'ñøhø'a masque hingrá me Israel.

¹⁰ Ha nu mi menga nú'ü ya 'mehni ja rá ngu ra nda gá soldado, bi züdi nú'a ra 'bego ya xqui ñani.

Ra Jesu bi japi bi yopa nte rá t'ü 'nara viuda

¹¹ 'Mefa de gue'a ra Jesu mri ma ja 'nara hnini rá thuhu Naín ne mri 'ñoui yá nxadi ne ndunthi ma'ra ya ja'i.

¹² Pe ante da zønga ja ra hnini bi hyandi mi pani 'nara 'behña mrá viuda xqui du rá 'ra t'ü y mri ma

nt'agui y nehe mi pani con gue'a 'nara hmuntsja'i.

¹³ Y nu mi hyanda ra zi 'behña nura Jesu, xi bi huequi ne bi 'ñembabi:

—Oguí zoni.

¹⁴ Nepü bi dast'i'a habü mi pa nú'ü to'o mri du, ne bi hñuxa rá 'ye ja ra caha, y nú'ü to'o mri du bi gohi bi 'mai. Ha nura Jesu bi 'ñembabi nú'a xqui du:

—Ts'ant'ü, nugui dí xi'a'i: ¡Nanguil!

¹⁵ Nepü nú'a xqui du bi nangui ne bi hñudi ne bi müdi bi ña. Y nura Jesu bi dapabi rá ñana.

¹⁶ Ha nu mi hyanda njabü gatho ya ja'i, xi bi ntsu'ü, ne bi müdi bi nsunda Ajuá ne mi ena'ü:

—'Nará danga 'mehni Ajuá xa zøhø ja guecaguihü.

Nehe mi ena'ü:

—Ajuá xuá mehni pa e da maxa rá hnini.

¹⁷ Y gatho ja ra hai Judea ne gatho ma'ra ya hnini nú'ü mi ja ja rá nthets'i, bi fadi nú'a xqui 'yøt'a ra Jesu.

Ra Xuua Xi'tsate bi mehna yoho yá nxadi pa bá c'a'tsa ra Jesu

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Ha de mi ofadi ra Xuua, bi 'yøde de gatho nú'a xqui 'yøt'a ra Jesu ngue'a go xqui xipabi nuyá nxadi sehe'a. Nepü bi zohna yoho de gue'ü

¹⁹ pa bi mehni pa dua ambabi ra Jesu ua xi majuani go mi gue'a ra Cristo xqui mehna Ajuá pa da nda, o mahyoni da dø'ma ma'na.

²⁰ Nu'bü nuyá 'mehni ra Xuua bi ma bá c'a'tsa ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ra Xuua Xi'tsate bá pencaheua pa ga an'ahe ua xi go gue'i grá Cristo rá 'mehni'i Ajuá xcuá ehe pa gui nda, o mahyoni ga tømhe ma'na.

²¹ Y nura ora mi zønga yá 'mehni ra Xuua, ts'a ra ora'a ra Jesu mi øthe ndunthi ya da'thi, ne mi enga ya ts'ondahi, ne mi øthe ndunthi ya goda nehe.

²² Hangue nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi'ü:

—Rí maha ne ua xipabihü ra Xuua nú'a ja juadi gá hyanthü ne gá 'yøhü.

Xipabih_u gue nuya goda xa yopa hyandi, nuya doua xa 'ño, ha nú_u hena ra lepra xa ñani, ha nuya gogu xa 'yøde, ha nú_u xqui du xa yopa nte, ha ya hyoya xa 'yøde ra maça noya nú_a ma de ra mpøhø.

²³ Nehe xipabih_u gue xi njapi nú_a to'o hinda _u rá mfeni de nú_a dí øt'e, dá gamfri h_a gue Ajua go xuá mencagui.

²⁴ Ha nu mi menga nú_u yá 'mehni ra Xuua, ra Jesu bi mudi bi 'yambabi ya ja'i de ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—¿To'o gá ma uá hanth_u ja ra mbonthi? ¿Ha gue uá hanth_u 'nara ja'i mi otho rá ts'edi ngu ra xithi mri ndudetho ra ndahi? Hina ¿ngue h_a?

²⁵ Nu'bú, ¿to'o uá hanth_u? ¿Ha gue 'nara 'ñøhø mi he 'raya dutu xi mahotho? Hina, ngue'a guí pah_u gue nuya 'ñøhø he ya dutu xi mahotho ne pe'tsa ndunthi ya hño, nu'ú 'b_u ja yá ngu ya nda.

²⁶ Nu'bú, ¿to'o uá hanth_u? ¿Ha gue 'nará 'mehni Ajua? Haha, majua ni uá hanth_u 'nará 'mehni Ajua, pe hingue hønse gue'a rá 'befi'a.

²⁷ Nura Xuua go gue'a rá 'mehni Ajua nú_a m_anga ja ra Maça T'ofu gue mi ma da 'ñehe ne ena njaua:

Dí p_ehna 'nama 'mehni pa da m_anga ra 'bet'o noya de gue'i,

pa da hyoc'a'i ri 'ñu.

²⁸ Nugui dí xi'ah_u gue hinxa 'm_u ma'na ra ja'i ma'na ra dangui rá nsu que ra Xuua Xi'tsate. Pe nu'a tó'o da yut'a ja rá hmanda Ajua nuua ja ra ximhai ma'na ma da njapi que ra Xuua.

²⁹ Nu mi uadi bi m_anga ra Jesu njab_u, nu'bú nú_u to'o xqui hñanga ra sistehe de ra Xuua, y asta 'raya 'ñatsa ngaxboja nehe, gatho'u bi ma gue nú_a øt'a Ajua xá hño.

³⁰ Pe nuya fariseo ne ya xahnate de ra ley mi ε'sta ja yá xutha nú_a mi ne da 'yøt'a Ajua con gue'u pa da pumba yá ts'oqui'u, hangue nixi hinxqui ne xqui hñanga ra sistehe nú_a mi øt'a ra Xuua.

³¹ Nep_u nura Jesu bi 'ñembabi ya ja'i:

—¿To'o ga hyecuaga nuya ya ja'i himbi ne bi gamfri ra Xuua ha nixi hingui ne da gamfrigui nehe?

³² Nuyá rí hñats'i nú_u ya batsi hudi ja ra tai 'ñeni ne ma'ta yá mibatsiui ne embi: “Dá pe ma th_uzahe, pe hingá neih_u. Dá tuthe ya thuhu dega dum_u, pe nixi gue'a hingá nzonih_u.”

³³ Hangue nú'ah_u gyá 'ñagamfrih_u grí hñaxh_u nú_u ya batsi'u ngue'a pa gue'ah_u otho 'nara t'øt'e nú_a grí hoh_u. Ngue'a gá hyanth_u ra Xuua bi zøhø, ne himi pa mi ñunga ja ya ngo ha nixi himi tsi ra vinu, hangue nu'ah_u guí emf_u gue mi pe'tsa ra ts'ondahi.

³⁴ Nep_u de ra Xuua bi zøhø Nú'a To'o bi e bi Nja'i, xi ri ntsiui to'o ri ntsiui, ne xi ri ñungüi to'o ri ñungüi, pe nu'ah_u guí emf_u gue xi ra ts'o'yo ne ra tixfani ne ri ntsiui nú_u ya 'ñatsa ngaxboja ne ma'ra ya ts'oja'i.

³⁵ Pe nugui dí xi'ah_u gue nu'ah_u tó'o pe'tsa ra hoga mfadi, go gue'u padi gue gatho xá hño nú_a øt'a Ajua co rá danga mfadi'a.

Ra Jesu bi ñungüi 'nara fariseo rá thuhu ra Simu

³⁶ 'Na de ya fariseo bi zohna ra Jesu ja rá ngu pa da ñungüi. Nu'bú ra Jesu bi ma y mi zøni'a bi hñudi ja ra mexa.

³⁷ Y ja nú_a ra hnini'a mi 'b_uhni 'nara 'behñ_a xi mrá 'yøt'ats'oqui, y nu mi badi gue xqui zøhni ra Jesu ja rá ngu nú_a ra fariseo pa ja da ñunini, bi ma bá c'a'tsi, ne bi hñaxa 'na ngu ra xito xqui thoqui de 'nara hoga t'axa do rá thuhu ra alabastro, mi po 'nara ñ_uni xi mi y_uni xá c_uhi.

³⁸ Nura 'behñ_a'a bi dast'a ja yá ua ra Jesu, bi nzoni ne bi xixa yá guida ja yá ua ra Jesu, nep_u bi o'tuabi co yá sta, nep_u bi z_u'tsuabi, ne bi go'tsuabi nú'a ra hoga ñ_uni mi h_a.

³⁹ Y mi hyanda nú'a ra fariseo xqui zohna ra Jesu ja rá ngu, bi beng_a ja rá mfenise ne mi ena: “B_u xi majua ni dra badi nuna ra 'ñøhø, nu'bú di pah_ma gue nuni ra 'behñ_a tha'tua yá ua, guehni 'nara ts'o'behñ_a.”

⁴⁰ Ha nura ora'a ra Jesu bi 'ñembabi nú'a ra fariseo:

—Nu'i nogue Simu, dí ne ga xi'a'i 'nara noya.

Ha nura fariseo bi 'ñembabi:
—Xicagui, ma Xahnate'i.

⁴¹ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi:

—Mi 'bu yoho ya 'ñohø mi tupa ra boja ma'na ra 'ñohø to'o mi hmi ra boja, y 'na de gue'u mi tupabi cut'a nthebe ya t'axboja, ha nu ma'na mi tupabi made nthebe.

⁴² Ha nu'ú himi tsa da gu'tua rá boja nú'a to'o xqui mipabi. Hangué nú'a ra 'ñohø mri hmi ra boja bi pumbabi'u, ya himbi cobrabi. Hangué nubyá xicagui, ¿to'o 'na de gue nú'u yoho ya 'ñohø bri pumbabi yá thai ma'na ma da maði nú'a to'o mi hmi ra boja?

⁴³ Ha nura Simu bi daði ne bi 'ñena:
—Dí enga nú'a ra 'ñohø ma'na mi tu ndunthi.

Y ra Jesu bi 'ñembabi:

—Majuani nú'a gá ma.

⁴⁴ Nepu ra Jesu bi hyanda nú'a ra 'behña ne bi 'ñembabi ra Simu:

—De dá tsøcua ja ri ngu hinxcá 'raca ni ts'u ra dehe pa ga xuca ma ua, pe ndi, hyanda nuna 'behña, bi xuga ma ua co yá guida, ne bi otcagui co yá sta.

⁴⁵ Nu'i hinxcá tsusqui, pe nuna ra 'behña hingui tsaya tsusca ma ua.

⁴⁶ Nu'i ni ra aceite hinxcá cosca ja ma ñaxu, pe nuna ra 'bente 'behña xa gosagui ja ma ua 'nara ñuni yuni xi xá cuhi.

⁴⁷ Hangué dí xi'a'ibya gue nuna ra 'behña ya xra pumbabi gatho nú'u yá ts'oqui xi ndunthi xqui 'yøt'e, y hangué por gue'a xi ja ndunthi rá hmäte. Pe nu'a tó'o xra pumba yá ts'oqui masque beni gue hints'u mi tu ndunthi, go gue'a otho ndunthi rá hmäte.

⁴⁸ Nepu ra ora'a ra Jesu bi 'ñembabi nú'a ra 'behña:

—Ya stá pun'a'i gatho ri ts'oqui.

⁴⁹ Ha gatho nú'u ma'ra ya ja'i mi huhni bi maði bi 'ñémse'u ne mi ena:

—¿Xi to'obya nuna ra 'ñohø gue asta yá ts'oqui ya ja'i da za da pumbabi, ena?

⁵⁰ Ha nura Jesu bi 'ñembabi nura 'behña:

—Co nú'a ri jamfri guí pe'tsi ya xcá mpøhø, ha nubyá rí ma te rá 'ñentho.

8

'Raya 'behña mi faxa ra Jesu

¹ 'Mefa de gue'a ra Jesu bá 'yo ja ndunthi ya danga hnini ne ja ndunthi ya t'uca hnini mi zofo ya ja'i ne mi xipabi'u ra hoga nt'øde gue ya xa zø ra Nda de mahets'i pa da nda. Ne mri 'ñoui nú'u 'ret'amayoho yá nxadi.

² Ne mri 'ñoui nehe 'raya 'behña nú'u xqui 'yøthebi yá hñeni ne ma'ra nú'u xqui 'yεnba ya ts'ondahi. 'Na de gue'u mrá thuhu ra Maria Magdalena nú'a xqui t'εnbabi yoto ya ts'ondahi.

³ Nehe mi 'ñoui ra Juana nú'a mrá 'behña 'nara 'ñohø mrá thuhu ra Chusa nú'a 'namrá danga maste ra nda Erode. Mri 'ñoui'u nehe ra Sana ne ma'ra ya 'behña nú'u mi faxa ra Jesu ne yá nxadi de nú'a mi tsupa yá ts'edi'u.

Ra 'bede de ra moti (Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Y ndunthi ya ja'i bi bøni de yá hnini pa da ma dua c'a'tsa ra Jesu. Y nu mi hyandi bi munts'a ndunthi ya ja'i bi maði bi xipa 'nara 'bede ne bi 'ñembabi:

⁵ —'Nara pa 'nara mot'i bi ma ja rá huahi pa da mpot'i. Y nu mi xanga ya nda, 'ra bi zo ja ra 'ñu y bi 'rani ya ja'i bi net'i, ne bi zi ya ts'int's'u.

⁶ Ha nu ma'ra bi zo ja ya 'bodo habu mi otho ndunthi ra hai. Y nu mi c'onts'i bi 'yot'i 'bestho ngue'a mi otho ra xaha.

⁷ Ha nu ma'ra bi zo habu mi ja ya 'mini, ha nu mi c'onts'i bi 'yot'i ngue'a bi xumi ya 'mini ne bi hñacua yá te.

⁸ Ha nu ma'ra bi zo habu xi xmá hño ra hai, ne nu mi hogui'u bi unga 'nara hoga sofo, ne cada 'nara 'bai bi unga asta 'na nthebe ya nda.

Y nu mi uadi bi mangua ra Jesu njabu, bi yopa ña nts'edi ne bi 'ñembabi ya ja'i:

—Nu'a tó'o ja rá t'øde pa da 'yøde, dá 'yøde núna dí ma.

Hanja ra Jesu bi zofo ya ja'i dega 'bede

(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Nepu nuyá nxadi bi 'yambabi ra Jesu te mri bonga nuna 'bede bi ma.

¹⁰ Ha nu'á bi datuabi'u bi 'ñembabi: —Nu'ahu xa 'ra'ahu Ajuá ra hoga mfadi pa gui pahu nú'a hinxqui fadi ma'met'o de hanja ri manda'a. Pe nuyu ma'ra ya ja'i dí zofo co ya 'bede pa da hyandi pe hinda badi te 'be'a, y da 'yode pe hinda zo yá mfeni te rí bõni.

Ra Jesu bi ma te rí bonga nura 'bede de ra mot'i

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Nuna 'bede ja juadi dá ma rí bõni da 'ñena gue nura nda gue'a ra maça noya.

¹² Ha nu'u ya nda bi zo ja ra 'ñu go gue'a nú'a to'o øde ra maça noya, ne da 'ñehe ra ts'ondahi da pu'tua rá mfeni pa hinda gamfri y njabu hinda za da mpøhø.

¹³ Ha nu'u ya nda bi zo ja ra 'bodo go gue'a nú'a to'o øde ra maça noya ne hani co 'nara johya ne 'ñena xi camfri, pe hingui camfri con gatho rá mai, hangue nu sta 'ñepa ya ts'othogui da 'uegue.

¹⁴ Ha nu'u ya nda bi zo ja ya 'mini go gue'a nú'a to'o øde ra maça noya, pe da mpumfri po rá ngue yá 'befi ne de nú'a te gatho pe'tsi, ne ngue'a di denda ya t'øt'e de ra ximhai, y njabu da 'bedi nú'a xqui 'yode, nja ngu nú'u ya nda himbi unga ra sofo.

¹⁵ Ha nu'u ya nda bi zo ja ra hoga hai go gue'a nú'a to'o øde ra maça noya ne da 'yøt'e con gatho rá mai ngu nú'a ri ho Ajuá, ne da ze rá jamfri, y go gue'a nja ngu nú'u ya nda bi unga ra hoga sofo.

Ra 'bede de ra ñot'i

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Ra Jesu bi manga ma'na ra 'bede ne bi 'ñena:

—Jo'o 'nara ja'i da tsøgue 'nara ñot'i ne da ye'mba 'nara caha o da hñuxa rí ga'ti de ra mfidu pa hinda yot'i. Nu'a da 'yøt'e, da tsøgue ra ñot'i ne da tøte habu da tøte pa da yot'a gatho mbo

ra ngu, ne pa njabu handa ya ja'i sta yut'i.

¹⁷ Njabu nehe gatho nú'a t'aguibya, 'nara pa ma da hnequi ja ra ñot'i, ne gatho nú'a hingui fadibya, 'nara pa ma da fadi.

¹⁸ Hangue jamasuhu pa gui 'yødehu xá hño nú'a dí xi'ahu, ngue'a nu'a tó'o pe'tsa rá mfadi ne da badi da su, nu'a ma'na ma da t'umbabi ndunthi, pe nu'a tó'o hingui su rá mfadi, da pumfri nú'a ts'u paði.

Rá nana ne yá cu ra Jesu

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Nepu de mi xahna ya ja'i ra Jesu, bi zøhø rá nana ne yá cu, pe himbi za bi thogui pa habu mbi 'bui'a ngue'a xi xqui munts'ini ndunthi ya ja'i.

²⁰ Ne bi t'embabi ra Jesu:

—Bi zø ri nana ne ri cu y 'bahni thi bí tøp'a'i gui ñauí 'na.

²¹ Pe nura Jesu bi daði ne bi 'ñembabi:

—Nu'u tó'o øde ra maça noya ne da 'yøt'a nú'a ma, nú'ú go gue'u ma nana ne ma cu.

Ra Jesu bi japi bi tsaya ra bunthi

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² 'Nara pa ra Jesu bi bøxa ja 'nara motsa co yá nxadi ne bi 'ñembabi'u:

—Maha pa ri'nandi ra ndehe.

Y bi ma'u.

²³ Y de mi pa ja ra ndehe bi zu ra t'aha ra Jesu ne bi 'ñaha. Y mi damfri'u bi nja 'nara danga bunthi ja ra ndehe, y bi maði bi mo ra dehe ja ra motsa asta mi ne xa yui'u.

²⁴ Nepu nuyá nxadi bi ma bá a ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¡Ay, ma zi Xahnate'ihe, ya ma ga cuihu ja ra dehe!

Nu'ba ra Jesu 'bestho ra ora'a bi nangui ne bi zu ra bunthi ne ra dehe, y 'bestho bi ntsaya gatho.

²⁵ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—¿Te bi ja co ri jamfrihu?

Ha nu'ú xi bi ntsu ne bi 'yø de nú'a bi 'yøt'a ra Jesu, ne mri 'ñembabi'u 'na ngu ma'na:

—¿Te ma ts'edi hani 'bu, gue asta ra bunthi ne ra dehe zofo, y nu'ú øte?

Ra Jesu bi 'yemba ya ts'ondahi 'nara 'ñohø me Gadara

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Nepu de gue'a bi 'rats'i de ra ndehe ne bi zonga ja 'nara hai ja rá hyo ra ndehe habu rá thuhu Gadara nú'a ri nhyanduitho ra hai Galilea.

27 Ha nu mi gai ra Jesu de ja ra motsa, 'bestho 'nara 'ñohø mrá menguni e bi zudi. Nú'a ra 'ñohø'a ya mi øt'a ndunthi ya pa mi pe'tsa 'raya ts'ondahi, ne himi he ra dutu, nixi mi 'bui ja 'nara ngu ngue'a nzantho mi 'bui ja ya nt'agui.

28 Y nu mi hyanda ra Jesu, bi e bi ndandiñahmu ja yá ua ne bi mafi nts'edi bi 'ñena:

—Nu'i Jesu, rá T'u'i Ajua bí 'bu mahets'i, ¿hanja grí nhyøt'e con guequi? Dí bante'i gue oxqui ma gui 'yengagui de guecua.

29 Bi mangu njabu ngue'a ra Jesu ya mi fudi mri 'bepabi ra ts'ondahi da bøni de nú'a ra 'ñohø. Ndunthi ya 'mi'qui ra ts'ondahi xqui gu nú'a ra 'ñohø ne mi ø'tua nú'a go mi ne. Ha nuya ja'i ora mi handa njabu, da gu ne da dat'i co ya cadena ja yá ua ne ja yá 'ye, pe nu'á mi c'ucta nú'u ya cadena, y ra ts'ondahi mi japi da bonga yabu ja ya mbonthi.

30 Ha ra Jesu bi 'yambabi nú'a ra 'ñohø ne bi 'ñembabi:

—¿Te rá hu'i?

Nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Drí ndunthihe.

Bi mangu njabu ngue'a xi mi pe'tsa ndunthi ya ts'ondahi.

31 Ha nú'u ya ts'ondahi bi bantebi ra Jesu gue hinda mehna ja ra nidu.

32 Nu de guehni mi 'yoni 'na danga taxo ya ts'udi mri ñuni ja ra t'øhø, hangue ya ts'ondahi bi bantebi ra Jesu gue da umba nsequi da ma da yat'a ja nuya ts'udi'u, y nu'á bi umba nsequi'u.

33 Ra ora'a ya ts'ondahi bi bøni de nú'a ra 'ñohø ne bi ma gá yat'a ja ya ts'udi, ne gatho ya ts'udi bi nest'ihí gá ma gá hñøt'a ja ra ndehe, ne bi jat'i'u.

34 Y nu mi hyanda njabu nú'u to'o mi taca ya ts'udi xi bi ntsu'u, ne bi

ma hnest'ihí bá 'yonga ra 'bede ja ra hnini ne habaraza de nú'a te xqui nja.

35 Y gatho ya ja'i bi ma da hyanda nú'a xqui nja. Y nu mi zonga habu mi 'bu ra Jesu, ja bi zuhni'u nú'a ra 'ñohø mi pe'tsa ya ts'ondahi mi huhni ja yá ua ra Jesu, ya mi he yá dutu ne ya xi mi ja rá mfeni. Y gatho ya ja'i xi bi ntsu.

36 Nepu nú'u to'o xqui hyanda nú'a xqui nja bi xipabi'u hanja xqui 'bui xá hño nú'a ra 'ñohø'a.

37 Y nu mi badi njabu gatho ya me Gadara bi bantebi ra Jesu da bøni de guehni ngue'a xi xqui ntsu'u. Hangue nura Jesu bi yopa bøxa ja ra motsa ne bi ma de guehni.

38 Nepu nú'a ra 'ñohø xqui t'emba ya ts'ondahi bi bantebi xa meuihma ra Jesu, pe ra Jesu bi 'ñembabi:

39 —Hina, hinga tsix'a'i, cohiua, pengui rí ma ri ngu, ne xipabi ya ja'i nú'a xa 'yøt'a'i Ajua.

Hangue nu'á bi mengui ne bi madu bi metuabi ya ja'i ja gatho nú'a ra hnini de nú'a xqui 'yøt'a ra Jesu.

Bi ñani rá t'ixu ra Jairo, nehe bi ñani nú'a ra 'behña bi danba rá he ra Jesu
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Nu mi yopa menga ra Jesu pa ri'nandi ra ndehe, ya ja'i xi bi johya mi hyandi'a, ngue'a nu'á mi tømtho'a.

41 Nepu bi zøhni 'nara 'ñohø mrá thuhu ra Jairo mrá nda de ra nija de guehni. Ne bi ndandiñahmu ja yá ua ra Jesu ne bi bantebi gue da meui pa ja rá ngu,

42 ngue'a mi nedu rá t'ixu. Hønce gue'a mrá t'ixu'a, ne mi pe'tsa 'ret'amayoho njeya. Hangue ra Jesu bi meui, y nu mi ma, bi dena ndunthi ya ja'i asta mri ts'i'mi'a.

43 Y ja nura hmuntsja'i'a mi pani nehe 'nara 'behña ya mi pe'tsa 'ret'amayoho njeya mi xo'tua ya ji, y ya xqui degue gatho nú'a mi pe'tsi pa mri 'ñøthehma, pe hinxqui za to xqui 'yøthe'a.

44 Nura 'behña'a gá yu ja rá xutha ra Jesu pa bi danba rá ñani rá he. Y nura

ora'a 'bestho bi ñani, y ya himbi sigui bi xo'tua ya ji.

⁴⁵ Nepu nura Jesu bi ñani ne bi ñena:

—¿To'o nú'a bi dunga ma he?

Gatho ya ja'i bi dadi bi ñena:

—Hinto xa duñ'a'i.

Ha nura Pedro ne nú'u ma'ra yá minxadiui bi ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Xahnate'ihe, guí handi gue ndunthi ya ja'i ri ts'ip'a'i ne ent'a'i, ha guí ena gue to'o bi duñ'a'i.

⁴⁶ Ha nura Jesu bi ñena:

—Dí padi bri thungagui, ngue'a dá tsa dá øthe 'nara ja'i co ma ts'edi.

⁴⁷ Nu mi hyanda nú'a ra 'behña gue ra Jesu xqui batho gue xqui thunba rá he, nu'bú nu'á bá ehe bi ndandiñahmu ja yá ua'a, ne asta mri huat'i co ra ntsu. Ne de ja yá thandi nuya ja'i bi ma pa te xqui dani'a, ne bi ma gue ora mi dunba rá ñani rá he, ra ora'a bi tsayabi nú'a ra hñeni mi tsudi.

⁴⁸ Nu'bú nura Jesu bi ñembabi nú'a ra 'behña:

—Ma zi t'ixu'i, co ri jamfri xcá ñani. Y nubyá rí ma te rá ñenthó.

⁴⁹ Y de mi ña ra Jesu, bi zøhø 'nara 'mehni xqui ñe ja rá ngu ra Jairo nú'a mrá nda ja ra nija, ne bi ñembabi:

—Ri t'ixu ya bi du, ya oguí xuhña ra Xahnate.

⁵⁰ Y nu mi 'yøde njabu ra Jesu bi ñembabi ra Jairo:

—Oguí tu ri mai, hønse gui camfrigui y nuri t'ixu ma ga da'a'i di 'bui xá hño.

⁵¹⁻⁵³ Y nu mi zøni'u ja rá ngu ra Jairo, ndunthi ya ja'i ya xqui munts'ini mi zoni ne mri mantho ngue'a xqui du ra nxutsi. Pe nura Jesu bi ñembabi'u:

—Oguí zoñhu, ngue'a nura nxutsi hinxa du, ahattho.

Pe nu'á himbi gamfri nú'a bi mangua ra Jesu, bi nthetho. Nepu ra Jesu himbi hopa ma'ra to'o bi yat'iuí habu mi 'benga ra nxutsi, hønse ra Pedro ne ra Cobo ne ra Xuua ne rá dada nú'a ra nxutsi ne rá nana, go gue'u bi hopi bi yat'i.

⁵⁴ Nepu nura Jesu bi mipa 'nará 'ye nú'a ra nxutsi ne bi ñembabi nts'edi:

—Zi nxutsi, nangui.

⁵⁵ Y 'bestho ra ora'a nú'a ra nxutsi bi yopa nte ne bi nangui. Nepu ra Jesu bi manda gue da t'umbabi te da zi.

⁵⁶ Ha nurá dada rá nana xi bi 'yø, y ra Jesu bi hñu'mba ra hña gue hinto da xipi de nú'a xqui nja.

9

Ra Jesu bi mehna nú'u 'ret'amayoho yá nxadi

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Ra Jesu bi munts'a nú'u 'ret'amayoho yá nxadi pa bi umba ra ts'edi pa da 'yemba nu'araza ra ts'ondahi nuya ja'i, ne da 'yøthebi yá hñeni.

² De guehni bi mehni'u pa da 'yøthe gatho ya da'thi ne da mangua ra hoga nt'øde gue ya bi zø ra Nda de mahets'i pa da nda.

³ Ne bi ñembabi'u:

—Ote xqui haxhu pa ja ra ñu, oxqui haxhu ri bordohu, nixi 'nara buxa, nixi nú'a te gui tsihu, nixi ra boja, nixi ri mponga dutuhu.

⁴ Y nu'a ra ngu habu da t'a'ahu ntsaya, ja gui 'buhni asta nú'a ra pa'a gui yopa ju ri ñuhu.

⁵ Y nu'a ra hnini habu hinda ne da t'a'ahu ntsaya, pøñhu de guehni, ne huathu ra hai nú'a di tu ri uahu, y nú'a gue'a 'nara seña gue ya hingo guí thadihu de yá ts'oqui'u.

⁶ Y mi uadi bi xipa ra Jesu te da 'yøt'e'u, bi nxani'u bi ma haburaza ya hnini, bi mangua ra hoga nt'øde y mi øthebi yá hñeni ya ja'i haburaza mi tsøñ'u.

Ra Xuua Xi'tsate bi thecua rá ñaxu

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Ra nda Erode bi zo rá gu nú'a mi øt'a ra Jesu, ne himi padi te da beni'a, ngue'a 'rama'na'ño mi mangua ya ja'i. 'Ra mi ena gue mi gue'a ra Xuua Xi'tsate xqui yopa nte de ra du,

⁸ ha nu ma'ra mi ena gue mi gue'a ra badi Elía xqui yopa nte ma'na'qui, ha nu ma'ra mi ena gue mi gue'a 'na de gue nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá mi 'bu maya'bu xqui yopa nte de ra du.

⁹ Y nura nda Erode bi ñena:

—Conque go nucse dá manda bi thecua rá ñaxu ra Xuua. Nu'bu'ú ¿to'o nú'a xi ja ndunthi rá 'bede?

Y ra nda Erode xi mi ne da hyandi'a.

Ra Jesu bi 'uinga thogui cut'a 'moya ja'i

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Nu mi menga yá nxadi ra Jesu, bi xipabi'a gatho nú'a xqui 'yøt'e'u. Nepu ra Jesu bi zits'i bi meui'u ja 'nara luga habu mi jo'o ya ja'i gueta ra hnini Betsaida.

¹¹ Pe mi badi ya ja'i gue mi pani'a, bi deni'u. Pe ra Jesu himbi co'tsi'u, nu'a bi 'yøt'e, bi mudi bi xipabi de hanja ri manda Ajuá, ne mi øthe gatho nú'u mri hñeni.

¹² Ne de mi nde nú'a ra pa'a, nú'u 'ret'amayoho yá nxadi bi ma bá tsudi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Da za gui pèhna ya ja'i da ma ja ya hnini ne ja ma'ra ya luga hinga yabu pa dua honi habu da ntsaya ne da hyoni te da zi, ngue'a nuua habu dí 'buhu otho ni 'nara ngu y nixi te da ts'i.

¹³ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu go da umfu te da ziyu.

Nepu nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Otho te ga umfe, hønse cut'a ya thuhme drí hñahé, ne yoho ya zi hua, o ga mahe ga tambahe te da zi ri gathoyu.

¹⁴ Xi mi ndunthi ya ja'i, sehe ya 'ñøhø ngu mi cut'a 'mo. Pe nura Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Ñehu dá hñudi ya zi hmunts'i ngu dega nde nthebe.

¹⁵ Njabu bi 'yøt'e'u, ne bi hñudi gatho.

¹⁶ Ha nura Jesu bi gu nú'u cut'a ya thuhme ne nú'u yoho ya hua, ne bi nøts'e pa mahets'i bi 'yapa Ajuá rá Dada da japi. Nepu bi hyecuabi bi umbabi yá nxadi pa da hyecuabi ya ja'i.

¹⁷ Gatho ya ja'i bi ñuni ne xi bi niña. Nepu bi hmunts'a ya seca thuhme xqui bongui y bi ñuxa 'ret'amayoho ya 'bøts'e.

Ra Pedro bi ma gue ra Jesu go gue'a ra Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ 'Nara pa ra Jesu bi 'uehuisε yá nxadi ne bi 'yapabi Ajuá'a. Nepu bi 'yambabi yá nxadi bi 'ñembabi:

—¿Te guí øhu mangu ya ja'i de guequi? ¿Xi to'ogui, ena?

¹⁹ Ha nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi:

—'Ra ena go gue'i grá Xuua Xi'tsate, ha nu ma'ra ena go gue'i grá badi Elía, ha nu ma'ra ena go gue'i 'na de nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá mi 'bu maya'bu ne xa yopa nte de ra du.

²⁰ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Pe xi nu'ahu, ¿to'o guí mañhu gue go guequi?

Nu'bu'ú ra Pedro bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'i go gue'i grá Cristo xuá pèhn'a'i Ajuá pa gui nda.

Ra Jesu bi ma de rá du

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Pe nura Jesu bi hñu'mba ra hñá'u gue hinto da xipabi mi to'o'a.

²² Ne bi 'ñembabi:

—Nú'a To'o bi e bi Nja'i pe'tsi da thogui ndunthi ya ts'othogui, y ya ndaxjua nda ne ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ma da utsa ne hinda ma da gamfri, ne ma da hyo'u. Pe rá hñupa ma da yopa nte ma'na'qui de ra du.

²³ Nepu 'mefa bi zofo ra hmuntsja'i xqui munts'ni ne bi 'ñembabi:

—Nu'a tó'o da ne da dengagui pa dua nxadi, odi øt'a nú'a go rá paha sehe, mahyoni 'nara pa ngu 'nara pa da zeta gatho nú'a dá 'ñepabi asta rá du, ne dá dengagui.

²⁴ Ngue'a nu'a tó'o ne da su rá te ma da 'bedi, pe nu'a tó'o da unga rá te po rá nguequi, nú'a ma da me'tsa rá te pa nzantho.

²⁵ ¿Te ri muui 'bu 'nara ja'i drá meti gatho ra ximhai y nura ja'i'a da 'medi pa nzantho?

²⁶ Ngue'a nu'a tó'o da ntsa da ña de guequi ne da ntsa da mangu ma noya, necagui nehe núgui dá e dá nja'i, ma ga ma gue hindí paca'a nu xcrá yopa pengaua pa ga nda co rá nsunda ma Dada ne de ya maça enxe.

27 Xi majuañi dí xi'ah_u gue 'ra de gue'ah_u guí 'b_uh_uua, hingui ma gui tuh_u asta hingui hyanduah_u rá nsunda ra Nda de mahets'i.

Bi mpadi rá 'bai ra Jesu
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 Rá hñato ma pa'a de xqui m_anga ra Jesu njab_u, bi b_oxa ja 'nara t'òh_o pa da 'yapabi Ajuá rá Dada, ne bi zixa ra Pedro, ra Cobo ne ra Xuua.

29 Y de mri ora'a, bi mpadi rá hmi, ha nuyá dutu xi bi t'axqui asta mri huexqui.

30 Y de guehni bi hneca yoho ya 'ñòh_o mri 'bahni mi ñ_aui, y go mi gue'a ndu ra Moise ne ndu ra Elía.

31 Ne nu'ú xqui go'ma 'nara hyats'i hab_u mi 'bai, ne mi ñ_a'_u de hanja mi ma da du ra Jesu de guehni ja ra hnini Jerusale.

32 Nura Pedro ne nú'_u mri 'ñoui xi mi ts_uh_ma ra t'ah_a'_u, pe bi ma ra t'ah_a nu mi hyanda nura hyats'i mi hnequi ja ra Jesu, ne bi hyandi mi 'bahni nú'_u yoho ya 'ñòh_o con gue'a.

33 Y nú'_u yoho ya 'ñòh_o de ya mi ma da edi ra Jesu, nu'b_u ra Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Xahnate'i, ¡xá hño ga 'b_uh_uua! Te guí ma, ga hocje hñu ya zi ja'tsi, 'na pa gue'i, 'na pa ra Moise, ha nu'a ma'na pa ra Elía.

Pe nura Pedro himi pa_di nú'a mi ma.

34 Y nura ora ts'a mi m_anga njab_u'_a, bi z_o 'nara guui bi go'ma hab_u mi 'bai'_u. Y nu mi go'ma ra guui'_u, xi bi ntsu.

35 Nep_u de ja ra guui bi nt'òde 'nara noya bi 'ñena njaua:

—Nuni go guehni ma hm_aca T'_u. 'Yòh_u nú'a da xi'ah_uni.

36 Y nu mi uadi bi nt'òde nú'a ra noya, bi hyandi'_u gue ya h_ons_e ra Jesu mi 'baseni, y nu'ú ya hinte bi ma, y nuya pa'_u hinto bi xipabi de nú'a xqui hyandi'_u.

Ra Jesu bi 'yemba 'nara ts'ondahi
'nara ts'unt'_u
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Rá hyax'a bá cai'_u de ja ra t'òh_o, y de guehni bi ma ndunthi ya ja'i pa bá c'a'tsa ra Jesu.

38 Nep_u 'nara 'ñòh_o mi pani ja ra hmuntsja'i bi ñ_a nts'edi ne bi 'ñembabi ra Jesu:

—Xahnate, 'yòtca ra mate e gui nutca ts'_u ma t'_u, ngue'a h_ons_ena dí pe'tsi,

39 y pe'tsa 'nara ts'ondahi ri japi da mafi, ne da ntani ne da ndu se_he, ne ri japi asta da 'yents'a ra fugui rá ne. Nts'edi xi ri uni, y xi xá hñei da d_ogue.

40 Ya dá xipah_ma ri nxadi da 'yembah_ma, pe hinxa za xa 'yembabi.

41 Nu'b_u nura Jesu bi 'ñena:

—¡Nu'ah_u 'nagya 'ñagamfrih_u ne gyá ts'oja'ih_u! ¡Asta ha'm_u ma ga tse't'a ri 'ñajamfrih_u!

Nep_u bi 'ñembabi nú'a ra 'ñòh_o:

—Bá tsincaua ri t'_u.

42 Pe nu mi ts'i'tsua ra Jesu nú'a ra ts'unt'_u, ra ts'ondahi bi f_omi pa ja ra hai ne bi japi bi ntani ne bi ndu se_he. Pe nura Jesu bi 'yenga nú'a ra ts'ondahi, ne 'bestho nú'a ra ora'a bi ñ_ani nú'a ra ts'unt'_u, ne bi yopa dapa rá dada.

43 Y gatho ya ja'i xi bi 'yò de nú'a rá d_anga ts'edi Ajuá xqui hnequi.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

De nuya pa'_u xi mri 'yò ya ja'i de gatho nú'a xqui 'yòt'a ra Jesu, nu'a bi 'ñembabi yá nxadi:

44 —'Yòh_u xá hño núna ma ga xi'ah_u ne oxqui pumfrih_u: Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma dra da ja yá 'ye ya ja'i pa da 'yòt'tua nú'a go da ne'_u.

45 Pe nuyá nxadi himbi ba_di te mri b_onga nú'a bi xipabi'_u, ngue'a himi tsa da zo yá mfeni'_u. Ne nu'ú mi tsu da 'yambabi te mri b_onga nú'a xqui xipabi'_u.

Nú'a to'o ma'na ma da nja rá nsu
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Nep_u nuya nxadi bi m_adi mri 'ñámbabi 'na ngu ma'na to'o de gue'_u mi ma da ua'a da ma.

47 Pe nura Jesu bi batho de nú'a mi beni'ᵘ hangue nu'á bi ma'ta 'nara zi bātsi bi 'ba'ma ja rá hyo'a,

48 ne bi 'ñembabi'ᵘ:

—Nu'a tó'o de ma thuhu da numansu 'nara zi bātsi ngu nuna, nugui go ri numansugui, y nu'a tó'o ri numansugui, go ri numansu nú'a to'o bá pēncagui. Ngue'a nu'a tó'o hinda 'ñets'i, nú'á go gue'a da ndangui rá nsu.

Nu'ᵘ tó'o hingui ᵘtsaguihᵘ, gue'ᵘ 'bᵘi con guecjᵘ
(Mr: 9:38-40)

49 Nepᵘ nura Xuua bi 'ñembabi'a:

—Ma zi Xahnate'i, stá hanthe 'nara 'ñøhø de ri thuhu engā ya ts'ondāhi, y nuje stá haacuabihe ngue'a nu'á hingui 'yo con guecjᵘ.

50 Pe nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Oguí haacuahᵘ, ngue'a nu'ᵘ tó'o hingui ᵘtsaguihᵘ, go ri maxcaguihᵘ.

Ra Jesu bi zᵘi ra Cobo ne ra Xuua

51 De ya mi ma da zø ra pa da yopa mengui ra Jesu pa mahets'i, 'na mfenitho bi gᵘ ra 'ñu bi ma pa Jerusale.

52 Ne bi mēhna to'o bi 'mēt'o pa da ma ja 'nara hnini de ra hai Nsamaria pa da hyoni habᵘ da 'ñoxi'ᵘ.

53 Pe nuya mengui de guehni himbi ne bi umba ntsaya'ᵘ ngue'a mri njua'ñu pa Jerusale.

54 Pe nu mi bādi njabᵘ ra Cobo ne ra Xuua nú'ᵘ yoho de yá nxadi, bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, ḡha hinguí ne ga adihᵘ dua cai ya tsibi de mahets'i pa da tsat'a nuna hnini ngu nú'a bi 'yøt'a ndu ra bādi Elía?

55 Mi mānga njabᵘ'ᵘ, nura Jesu bi nᵘ'ti ne bi zᵘi bi 'ñembabi:

—Nu'ahᵘ, nixi guí pahᵘ te ma ndahi guí hanpahᵘ rá ts'edi pa guí mañhᵘ njabᵘ.

56 Nú'a To'o bá e bi Nja'i, himbá ehe pa da hñācua yá te ya ja'i, nú'á bá ehe pa da pøhøbi.

Nepᵘ nu'ᵘ bi thogui pa ma'na ra t'ᵘca hnini.

'Raya ja'i to'o mi ne da dēna ra Jesu
(Mt. 8:19-22)

57 Y de guehni má 'ñu 'nara 'ñøhø bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, dí ne ga tēn'a'i habᵘraza gui ma.

58 Ra Jesu bi dādi ne bi 'ñembabi:

—Nuya haho ja yá hñādo, ha nuya ts'lints'ᵘ ja yá 'bafi, pe Nú'a To'o bá e bi Nja'i otho nixi rá ngu pa habᵘ da ntsaya.

59 Nepᵘ bi 'ñembabi ma'na ra 'ñøhø:

—Bá ehe ga mē pa dua nxadi'i.

Ha nu'á bi dādi ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, dí ne gui 'raca nsequi ga ma ga agui 'mēt'o ma dada, nepᵘ ga pengui ga tēn'a'i.

60 Nu'bá nura Jesu bi dādi ne bi 'ñembabi:

—Tsopᵘ nú'ᵘ xa du da 'ya yá mi'ñāgamfriui, pe nu'i bá ehe pa gui ma gui mānga ra hoga noya gue ya xa zøhø ra Ndā de mahets'i pa da ndā.

61 Nepᵘ bi 'ñembabi ra Jesu ma'na ra 'ñøhø:

—Ma zi Hmu'i, necagui dí ne ga tēn'a'i, pe 'raca nsequi 'mēt'o ma ga edi ya mengui de ja ma ngu.

62 Pe nura Jesu bi 'ñembabi:

—'Bᵘ 'nara uāfri hēca 'nara the ne da ñegui, nurá the ya hinda ma manjuantho. Njabᵘ nehe nu'a tó'o ø'tua rá 'bēfi Ajuā ne da beni gatho nú'a bi zogui, hinte ri muui pa ja rá hmanda Ajuā.

10

Ra Jesu bi mēhna má hñu'rate ne 'ret'a yá nxadi

1 Nepᵘ 'mēfa ra Jesu bi huahna má hñu'rate ne 'ret'a yá nxadi pa bi mēhni dega yoho da 'mēt'o'ᵘ pa ja ya hnini habᵘ mi ma da thogui'a.

2 Ne bi 'ñembabi:

—Xi majuañi dí xi'ahᵘ, xi ndunthi ra sofo pe ts'ᵘtho ya xofu. Hangue 'yaphᵘ Ajuā nú'a to'o rá mēti ra sofo dua pēhna ndunthi ya mēfi pa da gu'tsua rá sofo.

3 Y nubyá nu'ahᵘ ma ga pēhn'a'ihᵘ gui maha ngu ya zi dēti madetho de ya mi'ño, hangue xi da nsuhᵘ.

⁴ Ne oxqui haxh_u ni 'nari buxah_u, nixi ri bojah_u, nixi ri ponga zesthih_u. Ne oxqui 'baih_u gui nzenjuateh_u 'met'o ja ri 'ñuh_u.

⁵ Ora gui c_uth_u ja 'nara ngu gui nzenjuateh_u njaua: “Aju_a da jap'ah_u pa gui 'buh_u te rá 'ñentho.”

⁶ Ha nu'b_u ya mengu de nura ngu'a ne da 'm_u 'nara hoga'm_ui, nu'b_u Aju_a da japi'_u ngu gá xiph_u. Ha nu'b_u hina, Aju_a hinda japi'_u.

⁷ Nu hab_u da t'a'ah_u ntsaya, ja gui coh_uni ne nu'ú da 'uiñ'ah_u, ngue'a 'nara m_ufi rí 'ñepi da t'umbabi te da zi ne gatho nú'a te honi. Y ja gui 'buth_uni, oxqui 'yoh_u dega nengu.

⁸ 'B_u gui tsøñh_u ja 'nara hnini ne da t'a'ah_u ntsaya, tsih_u gatho nú'a da t'a'ah_u.

⁹ 'Yøtheh_u ya da'thi nú'u di 'buh_uni, ne xiph_u ya mengu de guehni gue ra Nd_a de mahets'i ya xa 'ñep_u pa da nda.

¹⁰ Pe nu'b_u gui tsøñh_u ja 'nara hnini ne hinda t'a'ah_u ntsaya, 'bah_u hab_u da 'yøde'ih_u ya ja'i de guehni ne gui 'ñemfu'_u:

¹¹ “Ma ga huathe ma uae pa da h_yø nú'a ra hai xa ncueta de nuna ri hninih_u, ngue'a hinxcá camfriguihe nú'a stá xi'ahe. Pe pah_u xá hño gue ra Nd_a de mahets'i ya xa 'ñep_u pa da nda, y nuje ya hindí th_ahe de ri ts'oqui_uh_u.”

¹² Dí xi'ah_u gue nura pa de ra nthanguenda ma'na ma da ndangui rá castigo nura hnini'a que ra hnini Sodoma nú'a bi huata Aju_a.

Ya hnini dega ts'o'yøde
(Mt. 11:20-24)

¹³ ¡Huecate'ih_u nú'ah_u gyá menguh_u Corasí, ne nú'ah_u gyá me Betsaidah_u! Ngue'a nu'b_u ya mengu de ra hnini Tiro ne de ra hnini Sidó xa hyanthmah_a nuya milagro xcá hyanth_ubya, nú'ú xa ñobrihma'_u de yá ts'oqui ne xa hñehma' co ya he dega dum_ui, ne xa ncoxhma' ra 'bospi dega ntsø'mi.

¹⁴ Pe nura pa'a sta thap'ah_u nguenda, ma'na ma da ndangui ri castigoh_u que ra hnini Tiro ne Sidó.

¹⁵ Ha nú'ah_u gyá menguh_u Ncaper-nau, guí hu ri m_uih_u gue rí 'ñep'ah_u gui maha mahets'i, pe hina, ngue'a nu'ah_u ya xa t'ep'a'ih_u pa gui maha ja ra nidu.

¹⁶ Nep_u bi xipabi yá 'mehni:

—Nu'a tó'o da 'yøde nú'a gui mañh_u, go øtcagui, y nu'a tó'o hinda 'yøde nú'a gui mañh_u, hingo øtcagui, y nu'a tó'o hingui øtcagui, hingui øta nú'a to'o bá pencagui.

Nú'u hñu'rate ne 'ret'a ya 'mehni bi mengui co ndunthi ra johya

¹⁷ Nep_u nu de bá penga nú'u hñu'rate ne 'ret'a yá 'mehni bi zøhø co ndunthi ra johya ne bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'ihe, asta ya ts'ondahi xa 'yøtcahe, ngue'a stá eñhe'_u de ri thuhu.

¹⁸ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'_u:

—Haha, majuaní dá handa ra Satá bá tagui de mahets'i ngu 'nara huei.

¹⁹ Y nugui stá 'ra'ah_u ra ts'edi pa gui neth_u ya qu'eñ_a ne ya penz_u, ne pa gui tapabi_u gatho rá ts'edi ra ts'ondahi, nsinque te da 'yø't'ah_u.

²⁰ Pe ogrí johyah_u ngue'a xa 'yø't'ah_u ya ts'ondahi, johyah_u ngue'a nuri thuhuh_u bí nt'ofó nuni mahets'i.

Ra Jesu xi bi johya co rá ts'edi ra Maça Ndahi

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ra ora'a ra Jesu xi bi johya co rá ts'edi ra Maça Ndahi ne bi 'ñena:

—Ma Dada'i, go grá Nd_a de mahets'i ne de gatho ra ximhai, dí xøcambeni'i ngue'a xcá utuabi ri noya nú'y_u nja ngu ya zi batsi, y hingo xcá utuabi ya bamhya' ne ya nimfeni. Y nu'i ma Dada'i, xcá 'yø't'a njab_u ngue'a gue'a ri paha'a.

²² Mi uadi bi m_anga ra Jesu njab_u bi 'ñena:

—Ma Dada xa 'yentc'agui gatho ja ma 'yε. Hinto patcagui ma 'm_ui, hønse Aju_a ma Dada go gue'a patca ma 'm_ui. Ne hinto patua rá 'm_ui ma Dada, hønsegui go dí padi, ne nú'u to'o stá huahni pa da badi.

²³ Ne bi mpants'i bi hyanda yá nxadi ne bi 'ñembi 'namb_u sehe'_u:

—Johyah_u ngue'a guí hanth_u nú'a te dí øt'e.

²⁴Ngue'a nugui dí xi'ah_u gue ndunthi yá 'mehni Aju_a ne ya nd_a mi 'b_ui maya'b_u mi nehma xa hyanda ngu nú'a guí hanth_ubya, pe himbi za bi hyant'_u, ne mi nehma xa 'yøde ngu nú'a guí øh_ubya, pe himbi za bi 'yøde'_u.

Ra 'bede de 'nara me Nsamaria nú'a bi nja rá nthe cate co rá miqu'eiui

²⁵Nep_u de gue'a 'nara xahnate de ra ley bi ma bá c'a'tsa ra Jesu pa da 'yø'tua 'nara nt'ani pa da nu te da dadi'a, ne bi 'yambabi bi 'ñembi:

—Ma Xahnate'i, ¿te mahyoni ga øt'e pa ga ts_udi ra te pa nz_uantho?

²⁶Nu'b_u ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Te m_anga nú'a xa t'of_o ja ra ley? ¿Te xcá pa_udi de guí he'ti?

²⁷Nura xahnate de ra ley bi dadi ne bi 'ñena:

—Ena nj_aua: Ma_udi Aju_a ri Hmu bí 'b_u mahets'i con gatho ri mfeni, con gatho ri coraso, con gatho ri ts'edi, ne con gatho ri m_ui, ne ma_udi ri miqu'eiui ne guí su ngu grí nsu sehe.

²⁸Nep_u ra Jesu bi 'ñembabi:

—Gue'a m_aju_uni nú'a xcá ma. Nu'b_u gatho gue'a guí øt'e, nu'b_u guí ts_udi ra te pa nz_uantho.

²⁹Pe nura xahnate de ra ley himi ne to da c'a'tsua rá nt'ani, hangue bi yopa 'yambi ne bi 'ñembabi:

—¿To'o ma miqu'ei'be?

³⁰Nep_u ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembi:

—'Nara pa 'nara 'ñøhø mri ne ra 'ñu, xqui 'ñe de Jerusale pa mri ma ja ra hnini Jericó, y de má 'ñu bi daca 'raya dacate, ne bi hñambabi gatho nú'a te mi ha, asta yá dutu bi møcuabi, ne xi bi hna'mbabi'a, ne bi ts'ohni ya mi nedu.

³¹Nep_u de gue'a bi toca bi 'rani 'nara macja ja nú'a ra 'ñu'a, ne nu mi hyandi mi 'beni ja ra nenga'ñu nú'a ra 'ñøhø xqui hna'mbi, nu'b_u nu'á bá catatho 'na lado bi thoguitho.

³²Nehe bi 'rani 'nara maste de ra nija nú'u t'embi ya levita, ne'a bi hyandatho nú'a ra 'ñøhø mi 'beni, y nu'á bi cata 'namb_u bi thotho nehe.

³³Nep_u ja nú'a ra 'ñu'a bi 'rani 'nara me Nsamaria. Nu mi hyanda nú'a ra 'ñøhø mi 'beni, xi bi huequi.

³⁴Nep_u bi joni bá c'a'tsi, ne bi go'tsuabi ra aceite co ra vinu hab_u xqui ts'enbabi, ne bi du'tuabi. Nep_u bi 'yents'a ja rá burru, ne bi zixa asta ja 'nara meso, ne ja guehni bi su.

³⁵Nep_u rá hyax'a ante da ma de guehni nú'a ra me Nsamaria bi hñai yoho ya t'axboja ja rá buxa, ne bi umbabi nú'a ra me meso, ne bi 'ñembabi: “Dí tsoc'aua ts'u nuna 'ñøhø gui su. Y nu'b_u gá gasta má ts'u ra boja, nu xcrá yopa pengui ga ju't'a'i.”

³⁶Nu mi uadi ra Jesu bi m_anga njab_u, bi 'yamba ra xahnate de ra ley ne bi 'ñembi:

—De nú'u hñu ya 'ñøhø, ¿to'o 'na de gue'u mrá miqu'eiui xi m_aju_uni nú'a ra 'ñøhø xqui thaqui?

³⁷Nep_u nura xahnate de ra ley bi 'ñembabi:

—Nú'a to'o bi nja rá nthe cate de gue'a.

Nu'b_u nura Jesu bi 'ñembabi:

—Haha, gue'a mahyoni gui 'yøt'e nehe.

Ra Marta ne ra Maria bi umba ntsaya ra Jesu

³⁸De guehni ra Jesu bi thogui rá 'ñu, nep_u bi zønga ja 'nara hnini. Y nuni ja mi 'b_uhni 'nara 'behña mrá thuhu ra Marta, y nu'á bi umba ntsaya ra Jesu ja rá ngu.

³⁹Ra Marta mi 'b_u 'nará cu mrá thuhu ra Maria. Y nu'á bi hñudi de rí ga'ti yá ua ra Jesu pa dá 'yøde nú'a mi mañ'a.

⁴⁰Pe nura Marta xi mi ja ndunthi te da m_efi ja ra ngu. Ne bi dast'i hab_u mi 'b_u ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿hinguí handi gue ma cu bi zogase gatho ra 'befi? Xipabi ts'u da e da maxcagui.

⁴¹Pe nura Jesu bi 'ñembabi ra Marta:

—Marta, xi guí xøna ri 'befi ne guí tu ri m_ui ngue'a ndunthi ri 'befi,

⁴²pe hønse 'nara 'befi mahyoni gui 'yøt'e, ngu nuna hoga 'befi xa huahna ra Maria, y hinda za to'o da hñacuabi.

11

*Ra Jesu bi ñudi hanja da t'apa Ajua
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)*

¹ 'Nara pa ra Jesu bi 'yapabi Ajua rá Dada ja 'nara luga, y nu de mi uadi'a, 'nará nxadi bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, dí ne gui 'ñutcaguihe hanja ga apabihe Ajua ngu mi nja ra Xuua mi utuabi yá nxadi hanja da 'yapabi Ajua.

² Nura Jesu bi 'ñembabi'ua:

—Nu de xcri 'yaphu Ajua gui 'ñeñhu njaua:

Ma zi Dada'ihe, guí 'bui mahets'i, drá nsunda ri maça thuhu.

Bá ehe gui nda,

ne dá t'ot'a ri paha nuua ja ra ximhai ngu nú'a bí t'ot'e núbu mahets'i.

³ Racje te ga tsihe núbya rapaya.

⁴ Ne pungaguihe ma ts'oquihe, ngue'a necje dí pumbabihe nú'u to'o xa 'yotcahe ra nts'o'mui.

Ne oxqui hocje ga øthe ya ts'oqui, ñangaguihe de ra nts'o.

⁵ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Ma ga mañhu gue 'na to'o pe'tsa 'nará 'nangu ne drá amigo, nepu ngu made ra xuui da ma ja rá ngu, ne da 'ñembabi: “Drá 'ñehe gui 'yotca ra favo gui hmica hñu ya thuhme,

⁶ ngue'a ja núbya bi zøhø ma'na ma amigo xqui 'ñehe de yabu ha othogui te ga umbabi.”

⁷ Nepu nu'á sta dadi mbo rá ngu da 'ñena: “Hindí honi gui zocagui, ma gosthi ya stá cot'i, ne dí huixa ma batsi, hangue hingui tsa ga nangui ga 'ra'a'i nú'a guí adi.”

⁸ Pe nugui dí xi'ahu gue hinda nangui da umbi ngue'a rá amigo, nu'á da nangui da umbi, pe ngue'a ya pa hinda sigui da 'yapa rá t'aha.

⁹ Hangue dí xi'ahu, 'yaphu Ajua nú'a guí hoñhu ne da 'ra'ahu; hñoñhu nú'a te ri 'be'p'ahu, ne gui tsudih; njahu ngu 'nara ja'i bi zøhø 'rota ra gosthi ne bi socuabi.

¹⁰ Ngue'a nu'a tó'o da 'yadi, da t'umbabi; y nu'a tó'o da hyoni, da

zudi; y nu'a tó'o da 'rota ra gosthi, da socuabi.

¹¹ Nu'ahu gyá dadahu, 'bu ri batsihu da 'ya'ahu 'nara thuhme, ¿ha gue gui umfu 'nara do? O 'bu da 'ya'ahiu 'nara hua, ¿ha gue gui umfu 'nara qu'eña?

¹² O 'bu da 'ya'ahiu 'nara mado, ¿ha gue gui umfu 'nara penzu? Hina, ¿ngue ha?

¹³ Nu'ahu masque gyá 'yot'ats'oquihu, pe guí pa gui umfu 'nara hoga t'ot'e ri batsihu. ¡Xihma ra Dada bí 'bui mahets'i, nú'a dua penpabi ra Maça Nda hi to'o da 'yapabi'a, ne gatho ma'ra ya hño!

*Bi t'embabi ra Jesu gue mi hanpa rá
ts'edi ra nda de ya ts'ondahi
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)*

¹⁴ 'Nara pa ra Jesu bi 'yemba 'nara ts'ondahi 'nara 'ñøhø xqui japi da ngone. Ne de mi bonga nú'a ra ts'ondahi, 'bestho bi za bi ña nú'a ra 'ñøhø. Ha nu mi hyanda ya ja'i njabu xi bi 'yø'u.

¹⁵ Pe 'ra de gue'u bi ñama'ñu ne bi 'ñena:

—Nuni ra 'ñøhø enga ya ts'ondahi co rá ts'edi ra Beelsebú nú'a ra nda de ya ts'ondahi.

¹⁶ Ha nu ma'ra mi xipabi da 'yot'a 'nara nt'udi de mahets'i, pa da 'ñudi ua xi majuaní mrá 'mehni Ajua.

¹⁷ Pe nura Jesu bi batho te mi beni'u, hangue bi 'ñembabi:

—'Bu 'nara hnini da hyegue ne da ntuhni sehe, nu'bú da nhuata nú'a ra hmanda mí ja. O nu'bu 'nara ngu da ntuhni se ya mengu de ra ngu, hinda za da 'mu 'nadb'u.

¹⁸ Njabu tho nehe, nu'bu ra Satá da ntuhnui yá mits'ondahiui, nu'bú da nhuata gatho rá ts'edi'a. Nugui dí xi'ahu njabu ngue'a guí eñhu gue nugui dí enga ya ts'ondahi co rá ts'edi ra Beelsebú ra nda de ya ts'ondahi.

¹⁹ Pe nu'bu gue'a gra øt'e, nu'bú xi ri 'mehnihu, ¿con te ma ts'edi enga ya ts'ondahi? Nú'á go dá xi'ahu'u.

²⁰ Nugui dí enga ya ts'ondahi pe co rá ts'edi Ajua, hangue pahu gue nura Nda de mahets'i ya xa zøhø pa da nda.

21 Nu'bu 'nara 'ñohø xi o rá ts'edi ne ri hña yá arhma pa ri su rá ngu, nu'bu' be'tsa xá hño nú'a te pe'tsa ja rá ngu.

22 Pe nu'bu da zøhø ma'na ra 'ñohø ma'na di o rá ts'edi que gue'a, nu'bu da ntate nú'a bi zøhø ne da hñambabi gatho yá arhma nú'u mi hu rá mui da mats'i, ne da bepabi gatho nú'a di pe'tsa ja rá ngu pa da jameti'a ne da hyecuabi ma'ra.

23 Nu'a tó'o hingui 'bui con guequi, gue'a ri contragui, ne nu'a tó'o hingui faxqui ga munts'a ya gamfri, go gue'a xani.

Ra Jesu bi ma 'nara 'bede de ra ts'ondahi bi mengui

(Mt. 12:43-45)

24 Nu'bu 'nara ts'ondahi da bonga de ja 'nara 'ñohø da 'ño haburaza ja ra mbonthi hongra tsaya, pe nu'bu de guehni hindua tsudi habu, nu'bu da beni ne da 'ñena: "Pøde ga yopa pengui habu nduí 'bui."

25 Ha nu stua yopa pengui e da zudi nú'a ra 'ñohø habu mbi 'bui, da zutua rá mfeni di nja ngu 'nara ngu nú'a xa thoqui xi xá hño, xa 'bast'i ne xi strá nt'axi da zudi, pe hinto di 'buhni.

26 Nepu nú'a ra ts'ondahi'a da ma dua tsí má yoto yá mits'ondahiui ma'na strá nts'o que gue'a, y da zøhø da yat'a gatho ja rá mfeni nú'a ra 'ñohø y ja da 'muhni ri gatho'u, y njabu nú'a ra 'ñohø'a ma'na da ts'ocua rá mfeni que rá mudi.

Xa njapi nú'u to'o øtuabi rá noya Ajuá

27 Ts'a mi ña njabu ra Jesu, 'nara 'behña mi 'buhni bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—¡Xi njapi nú'a ra 'behña de habu gá 'bui, ne bi tede'i!

28 Pe nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—¡Ma'na xa njapi nú'u to'o øtuabi rá noya Ajuá ne øt'e nú'a ma!

Ya ts'oja'i adi 'nara nt'udi

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Ya ja'i 'yo mri munts'i gatho ja rá nthets'i ra Jesu, nepu nú'a bi 'ñembabi'u:

—Ya ja'i de nuya pabya xi ya ts'oja'i, hangue adi 'nara nt'udi ga utuabi pa da badi ua xi xuá pencagui Ajuá. Pe nú'a ra nt'udi adi'u hinga ma ga utui, hønse nda'a da t'utuabi, nú'a ra nt'udi de ra badi Joná.

30 Ngue'a nú'a bi tho ra Joná nú'bu mi dut'a 'nara dahua ne ja bi gohni hñu pa, mi gue'a 'nara nt'udi pa ya me Ninive gue ra Joná go mrá 'mehni Ajuá. Njabu nehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da 'mui hñu pa mbo ra hai, y nú'a go gue'a 'nara nt'udi da t'utuabi nú'u ya ja'i 'bui mapaya.

31 Nu stí zø ra pa de ra nsuca uenda, nura pa'a ra 'behña nú'a mrá nda de ra hai Arabia ma da 'mai ja rá thandi nú'a to'o ma da hñanga nguenda pa da ñapabi nú'u ya ja'i 'bui mapaya. Ngue'a nura 'behña'a masque xi mi yabu rá hai pe bá ehe e bi 'yøde nú'a ra mfaði mi pe'tsa ndu ra Salomó. Pe 'bucua 'na ma'na ra dangui rá nsu que ra Salomó, pe masque njabu hinxa ne to'o xa 'yøde nú'a ma.

32 Nehe nura pa de ra nsuca uenda nú'u ya me Ninive ma da 'mai ja rá thandi nú'a to'o da hñanga nguenda pa da ñapabi nú'u ya ja'i 'bui mapaya. Ngue'a nú'u ya me Ninive ngu mi 'yøde nú'a bi mangu ra badi Joná de nú'a xqui mangu Ajuá, nu'bu nu'ú bi dama ñobri 'bestho. Pe 'bucua 'na ma'na ra dangui rá nsu que ra Joná, pe masque njabu hinxa ne to'o xa 'yøde nú'a ma.

Ra ñot'i de ma ndo'yohu

(Mt. 5:15; 6:22-23)

33 Jo'o 'nara ja'i to'o da tsøgue 'nara ñot'i ne da 'ñagui, o da ye'mba 'nara caho. Nu'a da 'yøt'e, da tøta habu da tøte, pa da yot'a gatho mbo ra ngu pa di handi nú'u to'o da yat'i.

34 Nuri dahu gue'u ngu 'raya ñot'i de ri ndo'yohu. Nu'bu ri dahu xá hño, guí hanthu habu guí 'yohu, pe nu'bu ri dahu hingui ho, hinguí hanthu habu guí 'yohu. Njabu ri mfenihu nehe, 'bu 'bui xá hño, nu'bu da za guí 'yohu xá hño ja ra ñot'i, pe nu'bu hingui 'bui xá

hño, hinda za gui 'yoh_u xá hño ngue'a guí 'buh_u ja ra 'bexuui.

³⁵ Hangué 'yøth_u 'nara ts'edi pa da 'm_ui xá hño ri mfenih_u pa da za gui 'yoh_u xá hño ne hingui 'buh_u ja ra 'bexuui.

³⁶ Nu'b_u ri mfenih_u 'b_ui xá hño, nu'b_u guí 'yoh_u ja ra hoga ñot'i ne guí pah_u hab_u guí 'yoh_u, ngue'a ri mfenih_u nja ngu 'nara ñot'i ri yot'a ri 'ñuh_u.

Ra Jesu bi ma de yá ts'o'bēfi ya fariseo ne ya xahnate de ra ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Nu mi uadi bi m_unga njab_u ra Jesu, 'nara fariseo bi zits'i pa da ñungüi ja rá ngu. Y nu mi zōni bi yut'i_u, ha nura Jesu bi hñudi 'bestho ja ra mexa.

³⁸ Ha nura fariseo xi bi 'yø mi hyandi gue ra Jesu himbi nx_u'ye 'met'o pa bi ñuni ngu myá nzai_u.

³⁹ Nu'b_u nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Nu'ah_u fariseoh_u guí njah_u ngu ra xut'a vaso ne ra xut'a manza, x_uqui hōnse mōte ha nu mbo xi rá nts'o. Nu'ah_u guí ne gui pōnga ri hmih_u ja yá thandi ya ja'i, pe oda ri mfenih_u ra nthate ne ra nts'o'm_ui.

⁴⁰ ¡'Nagyá 'bemfenih_u! ¿Ha hingui pah_u gue Aju_a go gue'a bi hyoca maxøgue rá 'bai ra ja'i, de thi rá ndo'yo ne de mbo rá mfeni?

⁴¹ Bá faxh_u ya hyoya con gatho ri m_uih_u, y njab_u ha, da hnequi gue xá nt'axi ri mfenih_u.

⁴² ¡Huecate'ih_u nu'ah_u fariseoh_u ngue'a ma xi dra castiga'ih_u! Ngue'a guí 'uecj_u 'ret'a de ra bexo pa Aju_a de nú'a guí pah_u de ra xac'ri ne ra ruda ne gatho ma'ra ya ndapo nú'u hints'_u ri muui ndunthi, pe nura hño hingui ø'tuah_u ri miqu'eih_u, nixi otho ri hm_uateh_u co Aju_a. Xá hño gui umf_u Aju_a nú'a rí 'ñepabi de ya t'øt'e guí pah_u, pe ma'na mahyoni hingui pumfrih_u guí 'yøth_u nz_uantho ra hño ne gui pe'tsh_u ra hm_uate co Aju_a.

⁴³ ¡Huecate'ih_u nu'ah_u fariseoh_u ngue'a ma xi dra castiga'ih_u! Ngue'a nz_uantho guí ne gui hñuh_u ja ya hoga

hudi dega nsu ja ya nija, ne nz_uantho guí neh_u dra zenjua'ih_u co ndunthi ra t'equ'ei ja ya tai.

⁴⁴ ¡Nú'ah_u gyá xahnateh_u de ra ley, ne nú'ah_u gyá fariseoh_u, 'nag_uyá yohmih_u! ¡Huecate'ih_u ngue'a ma xi dra castiga'ih_u! Ngue'a nu'ah_u guí ts'ocuah_u yá mfeni ya ja'i, guí njah_u ngu ya nt'agui hingui hnequi, ha 'rani ya ja'i maña de gue'_u pe nixi pađi'_u tengu rá nts'o mbo.

⁴⁵ Nep_u bi dađi 'nara xahnate de ra ley ne bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma Xahnate'ihe, ora guí ma njab_u, guí ñama'ñ_u de guecje nehe núje dyá xahnatehe de ra ley.

⁴⁶ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'_u:

—¡Huecate'ih_u nu'ah_u gyá xahnateh_u de ra ley ngue'a ma xi dra castiga'ih_u nehe! Ngue'a guí japh_u ya ja'i da 'yøt'a 'raya t'øt'e nú'_u hingui tsa da 'yøt'e, pa guí eñh_u gue njab_u da za da denba rá ley Aju_a, ha nu'ah_u nixi guí øtuah_u nurá ley'a, ja ra uenda guí tutuah_u ya ja'i 'nara 'bats'i xi rá hñ_u y ni ts'_u hingui faxh_u da ndude.

⁴⁷ ¡Huecate'ih_u ngue'a ma xi dra castiga'ih_u! Ngue'a guí yopa hocuah_u yá pantyo ndu yá 'mehni Aju_a nú'_u bi hyoε ndu ri xitah_u.

⁴⁸ Njab_u ri hnequi gue guí tenbathoh_u yá 'm_ui ndu ri xitah_u, ngue'a nú'ú go gue'_u bi hyo nuya 'mehni'_u, ha nu'ah_u go guí yopa hocuah_u yá pantyo, hangué ri hnequi gue 'nada ri mfenih_u co ndu ri xitah_u.

⁴⁹ Hangué sehe Aju_a go gue'a xqui 'ñena co rá dang_u mfadi'a: “Nú'ú ma ga penpa ma 'mehni nú'_u da m_unga ma noya, pe 'ra de gue'_u ma da hyo'_u, ha nu ma'ra ma da utsa'_u.”

⁵⁰ Hangué nuya ja'i 'baibya, Aju_a ma da hña'mba nguenda'_u de gatho yá maça ji yá 'mehni Aju_a xa mfani desde bi m_udi ra ximhai,

⁵¹ desde ra Abé asta ra Sacaría nú'a bi tho mbo ra ndanija guetb_u ja ra ata. Hangué nugui dí xi'ah_u gue Aju_a ma da 'yambabi nú'_u ya ja'i 'b_ui mapaya de nú'_u ya hoja'i xa tho.

⁵² ¡Huecate'ih_u nu'ah_u gyá xahnateh_u de ra ley ngue'a ma xi dra

castiga'ih_u! Ngue'a go ose ri 'yeh_u rá mfa_{di} de ra ma_{ca} noya, pe nu'ah_u ni guí hoph_u ma'ra to'o da neh_{ma} da ba_{di}, ha ni gue'ah_u hinguí ne guí pa_{h_u}.

⁵³ Nu mi uadi bi ma_nga njab_u ra Jesu, ya xahnate de ra ley ne ya fariseo xi bi b_o yá cu_e con gue'a, nep_u bi m_udi'uh_u xi bi 'y_o'tua ndunthi ya nt'ani,

⁵⁴ ngue'a mi ne xa 'y_ode'uh_u da ñama'ñ_u'a pa njab_u xa za xa ñapabi'uh_u.

12

Jamasuh_u de ya ts'o nt'udi de ya fariseo ya yohmi

¹ Nep_u de gue'a bi munts'a ya 'motho gá ja'i, y co yá ndunthi'uh_u mri net'ase 'na ngu ma'na. Y nura Jesu bi m_udi bi zofo 'met'o sehe yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Jamasuh_u de yá ts'o nt'utuante ya fariseo, ngue'a nu'ú xi ya yohmi, ne yá nt'utuante nja ngu ra nzoi tsini.

² Pe ma da z_o ra pa da fa_tuabi yá nt'utuante gue xá nts'o, ngue'a gatho nú'a t'aguibya, 'nara pa ma da hnequi, ne gatho nú'a t'ot'e mant'aguibya, ma da z_o ra pa da fa_{di}.

³ Hanguie nugui dí xi'ah_u gue gatho nú'a guí mañ_{h_u} mant'agui, 'mefa ma da fa_{di} hab_uraza, y gatho nú'a guí mañ_{h_u} dega njone 'namb_u, nu'á ma da hma_u nts'edi pa da nt'ode hab_uraza.

To'o mahyoni gui tsuh_u

(Mt. 10:28-31)

⁴ Nep_u ra Jesu bi 'ñembabi'uh_u:

—Nú'ah_u guí 'yoh_u con guequi, oxqui tsuh_u nú'a to'o da ne da hñac'a ri teh_u ne 'mefa ya hinda za te da 'y_o't'a'ih_u.

⁵ Nugui dí xi'ah_u, gue nu Aju_a h_onse go gue'a mahyoni gui tsuh_u'a, ngue'a nu'á da za da hñac'a ri teh_u, ne pe'tsa ra ts'edi pa da mehn'ah_u ja ra nidu nehe.

⁶ Ya zi ts'int_u'uh_u hints'uh_u ri muui asta 'ba cut'a por ngudmi, ¿ha ngue ha? Masque nu'ú hini muui ndunthi, pe Aju_a hinhya'm_u ri pumfri ni 'na de gue'uh_u.

⁷ Xihma'ih_u, gue asta ri sta_{h_u} Aju_a pa_{di} ri hangu'uh_u. Hanguie oguí tsuh_u, ngue'a ma'na grí muuih_u que nuya ts'int_u'uh_u.

Nú'uh_u to'o damajuani de ra Jesu ja'yá thandi ya ja'i

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ne dí xi'ah_u gue gatho nú'uh_u to'o ma da ma_nga ja yá thandi ya ja'i gue xa gamfrigui, necagui ma ga ma_nga ja yá thandi yá enx_e Aju_a gue majuani xa gamfrigui.

⁹ Pe nu'uh_u tó'o tsu ne c_ongagui ja yá thandi ya ja'i, necagui ma ga ma_n ja yá thandi yá enx_e Aju_a gue nu'ú hinstá pa_{di}.

¹⁰ Nu'a tó'o da ñama'ñ_u de Nú'a To'o bi e bi Nja'i, Aju_a da pumbabi; pe nu'a tó'o da ñama'ñ_u de ra Ma_{ca} Nda_{hi}, nu'á hinda pumbabi'a.

¹¹ Nu sta ts'ix'ah_u ja yá nija'uh_u o ja yá thandi ya nzaya o ja ma'ra ya nda de ya hnini, oxqui tu ri m_uih_u nda'a ma gui thadih_u, nixi oxqui beñ_{h_u} 'met'o nda'a ma gui mañ_{h_u},

¹² ngue'a nura ora gui ñah_u, rá Ma_{ca} Nda_{hi} Aju_a ma da 'ñu't'ah_u nda'a rí 'ñepi gui mañ_{h_u}.

Jamasuh_u de ra nc'at'aboja

¹³ Nep_u 'na de nú'a ra hmuntsja'i bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma Xahnate'i, xipa ts'uh_u ma cu da 'racagui nú'a rí 'ñepqui de nú'a bi zo-gahe ndu ma dadahe.

¹⁴ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Xi'a'i, ¿pa te guí xiqui njab_u? ¿Xi to'o xa hñuxcaguiga dega nzaya o dega hyeca hai?

¹⁵ Nehe bi 'ñena:

—Jamasuh_u pa hingui hy_ocuah_u yá hño ra ximhai ne gui ne gui pe'tsh_u'uh_u, ngue'a hingue po ya hño de ra ximhai ma da nja rá te ra ja'i.

¹⁶ Nep_u bi xipa 'nara 'bede nú'a ra hmuntsja'i, ne bi 'ñembabi:

—Mi 'bui 'nara 'ñ_oh_o xi mi pe'tsa ndunthi yá hño, y nuyá hai nehe bi unga 'nara danga sofo.

¹⁷ Nep_u nú'a ra 'ñ_oh_o bi 'ñ_o rá mfeni ne bi 'ñena: “¿Te ga øtbya gue otho hab_u ga pe'tsa gatho ma sofo?”

18 Y nu'á bi beni ne bi 'ñense: “Ya dí pađi te ma ga øt'e, ma ga yø'ta nuyu ma troha, ne ma ga hoca ma'ra ma'na dya dangui, ne ja ga utni gatho ma sofo ne gatho nú'a ma'na te dí pe'tsi.

19 Y nu xcrá juadi ga pe'tsni gatho, nu'bú ga embabi ma te: Nubyá ha, jani gatho nú'a te gui hyoni pa ndunthi ya jeya da 'ñepu. Nubyá da za gui ntsaya, gui ñuni, gui ntsithe, gui johya ndunthi.”

20 Pe Ajuá bi 'ñembabi nú'a ra 'ñøhø: “Nagrá 'bemfeni, núbya dí nxuui ma gui tu, y gatho nú'a guí pe'tsi, ma gui tsopu nixi guí pađi pa to'o.”

21 Njabatho nehe nú'a to'o xa munts'a ndunthi yá hño pa gues'e'a, pe nu sta du, ma da hñoja ja rá thandi Ajuá.

*Ajuá ri su gatho yá batsi
(Mt. 6:25-34)*

22 Nepu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi: —Nubyá dí xi'ahu, ogui tu ri muihu de nú'a te gui tsihu nixi nú'a te gui hyehu.

23 Ngue'a nuri tehu ma'na ri muui que ra hñuni, ha nuri ndo'yohu ma'na ri muui que ra he.

24 Hyanthu ya ca, nu'ú hingui pot'i nixi xofo, nixi otho yá troha, pe Ajuá go gue'a ri 'uini'u. ¡Pe nu'ahu ma'na grí muuihu que ya ca, ne ma'na grí muuihu que nu'araza ya ts'intsu!

25 ¿To'o 'na de gue'ahu nú'a da hñuxa má ts'u rá hñets'i de rá ts'edisé? Ni 'na hinda za da 'yøt'a njabu.

26 Nu'bú ¿hanja guí tu ri muihu po ma'ra ya t'øt'e de ri tehu?

27 Hyanthu ya døni hanja gra nhye. Nu'ú hingui het'i nixi pe ma'na ra 'bafi, pe ma'na ri hnequi mahotho que yá hoga he ra nda Salomó masque mri hñe mahotho'a.

28 'Bu Ajuá heta ya ndapo nú'u 'ba ja ra mbonthe da ndømbya, ne rixudi dra c'u'tsi ne dra ts'at'i, xi nu'ahu, ¿hanja hingui camfrihu gue Ajuá ma'na da he't'ahu que gue'u?

29 Hangué odi oda ri mfenihu nú'a te gui tsihu ne nú'a te gui hyehu, ne odi tu ri muihu nú'a te ri 'be'a'ihu.

30 Ngue'a gatho nú'u ya ja'i hingui camfri, nzantho oda yá mfeni nú'a te da zi ne te da hye, ne tu yá mu'u 'bu te 'bepabi. Pe ri Dadahu nú'a bí 'bu mahets'i, nu'á pađi xá hño te gatho øt'ahu ra 'bedi.

31 Nu'ahu, nu'a gui 'yøthu, 'met'o hñoñhu hanja da za gui 'buhu xá hño ja rá hmanda Ajuá, y nu'á da 'ra'ahu gatho nú'a te gui hñoñhu.

*Pe'tsa ri hñoñhu nuni mahets'i
(Mt. 6:19-21)*

32 Ma zi t'uca taxo deti'ihu, ogui tsuhu nú'a te da 'be'a'ihu, ngue'a Ajuá ri Dadahu go gue'a rá paha pa gui 'buhu ja rá hmanda'a, ne nu'á ma da su'a'ihu.

33 Hangué pahu gatho nú'a guí pe'tshu, ne hyecuabihu ya hyoya, njabu gui øt'a ri 'me'tsihu nuni mahets'i nú'a hinhya'mu da thegue nixi da ts'oqui, ne nuni hinda za da yat'a ya be pa da bep'ahu, nixi ya zu'ue hinda zip'ahu nú'a xcá pe'tshu.

34 Ngue'a habu ja ri 'me'tsihu, ja guehni oda ri mfenihu.

*Hñocju ne ndømhu ngu 'raya hoga
'bego*

35-36 Hñocju ne ndømhu. Njahu ngu 'raya hoga 'bego di zø yá ñot'i ne tømá yá hmu sta menga ja 'nara ngo dega nthati, ha nu sta gant'a ra gosthi, nu'ú 'bestho da xocuabi.

37 Ma da johya ndunthi nú'u ya 'bego di nuhu sta zø yá hmu. Nugui dí xi'ahu gue nura hmu'a da mø ra mexa ne da 'ñei da 'uini.

38 Masque 'bu da zøhø made ra xuui o ante da hyats'i, ma da johya ya 'bego nú'u da ts'adi di nuhu.

39 Nehe dí xi'ahu, 'bu 'nara ja'i di pahma ha'mu da zøhø ra be ja rá ngu, nu'bú nura ja'i'a hinda 'ñaha, di su rá ngu pa hinda hyopabi ra be da yat'i da bepi.

40 Hangué ne'a'ihu ndømihu, ngue'a nú'a ra pa nixi gri beñhu, gue'bu xcri thamfrihu ma dua yopa pengui Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

*Ra hoga 'bego ne ra ts'o'bego
(Mt. 24:45-51)*

41 Nepu ra Pedro bi 'yambi ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, xi nuna 'bede ja juadi gá ma, ¿ha gue hõnse pa guecje, o pa gatho ya ja'i?

42 Nepu ra zi Hmu Jesu bi 'ñena:

—Xi 'nara hmu de 'nara ngu, 'bu da bõni da ma, ¿to'o da zocuabi rá 'befi pa da su ne pa da 'uimba gatho yá mēfi? Da zocuabi 'nara hoga 'bego nú'a pa da su gatho, ¿ha ngue ha?

43 Xi da johya nú'a ra 'bego nu sta zø rá hmu di øt'a gatho ngu nú'a xqui zocuabi.

44 Majuani dí xi'ahu, gue nú'a ra hmu ma da hñuxa nú'a ra hoga 'bego pa da supa gatho nú'a di pe'tsa ja rá ngu.

45 Pe nu'bu nú'a ra 'bego to'o bi ts'ogui pa da supa rá 'befi rá hmu, da beni gue hi'me dua penga rá hmu, nepu nu'á da mudi da na'mbabi yá mi'bēgoui ne ya 'behña nú'u ri 'mēgo pa da 'uinga ya mēfi, y nu'á go xi dri ñuni ne dri nti.

46 Ha nurá hmu da zøhø nú'a ra pa'a hindi tømí. Nu'bu nura 'bego'a ma da castiga rá hmu ngu ma da ncastiga nú'u ma'ra ya ts'o'bego.

47 Nu'a ra 'bego paði xá hño nú'a rá hne rá hmu, ne hinda 'yøt'e, nú'á xi dra castiga co ya mfei.

48 Pe nu'a ra 'bego hindi paði xá hño tengu rá 'befi rá hmu, ne hinda mēfi xá hño, dra castiga pe hinga ndunthi ngu nú'a ma'na. Ngue'a nu'a tó'o da t'ent'ua rá 'ye ndunthi ra 'befi, go gue'a ma'na ma da thá'mba nguenda. Ne nu'a tó'o da t'umbabi ndunthi pa da su, gue'a nehe ma da t'ambabi ndunthi.

Po rá ngue ra Jesu ma da hyegue ya ja'i

(Mt. 10:34-36)

49 Nugui ngue'a stuá ehe nuua ja ra ximhai, ma da nja ya nt'atsate ne ya hegue po rá nguecagui, ne dí ne da njabu 'bestho.

50 Ne nugui pe'tsi ga thogui ndunthi ya ugui ne ya ts'othogui, ne dí ne da njabu 'bestho.

51 Guí hu ri muihu gue ngue'a stuá ehe hinda ma da nja ra tuhni ja ra ximhai. Hina, ngue'a por guequi ma da nja ya hegue ne ya tuhni.

52 Desde núbya pa dí 'ñepu, 'bu 'nara 'mai di 'bui cat'a dya mengu, nu'á ma da ntunse ne da hyegue po rá nguequi; 'bu di 'bui hñu nú'u hingui camfrigui, da utsa nú'u má yoho camfrigui, ha nu'bu di 'bu yoho nú'u hingui camfrigui, da utsa nú'u má hñu.

53 Ya dada da utsa yá t'u, ha nuya t'u da utsa yá dada. Ya nana da utsa yá t'ixu, ha nuya t'ixu da utsa yá nana. Nuya suegra da utsa yá ts'ihue, ha nuya ts'ihue da utsa yá suegra.

Ya nt'udi de te bra 'ñehe
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54 Nehe ra Jesu bi 'ñembabi ya ja'i:

—Ora gui hyanthu da njuxa ya guui lado yuhyadi, 'bestho guí eñhu gue ma da 'uái, y majuani da 'uái.

55 Ora da mudi ya panthi, guí eñhu gue ya ma da zø ra pahyadi, y majuani ya ma da njabu.

56 ¡'Nagyá yohmihu! 'Bestho guí huxhu nguenda nú'a ma da nja ngue'a guí hanthu nú'a ri hnequi ja ra ximhai ne mahets'i, pe ¿hanja hingo guí huxhu nguenda de nú'u ya nt'udi ri hnequibya pa gui pahmahu to'ogui?

Cohu 'nara cohi co ri ncontrahu
(Mt. 5:25-26)

57 ¿Hanja hingui beñhu de sehe'ihu nda'a xá hño guí 'yøthu y nda'a hina?

58 Nu'bu 'na to'o da zix'a'i pa ja ra ts'utbi, nu xcrí 'yohu ja ra 'ñu, 'ramanu gui cohui 'nara cohi de grí yosehu, pa njabu ya hinda zix'a'i ja ra nzaya, ngue'a nu'bu gui tsøñhu ja ra nzaya, nu'á da 'bepa ra polecia da zix'a'i, ha nú'a ra polecia ma da go'a fadi.

59 Y de guehni hingui pøni asta hingui jut'i gatho nú'a gri tu.

13

Mahyoni gui ñobrihu de ri ts'oquihu

1 De nuya pa'u bi zønga 'raya ja'i habu mi 'bu ra Jesu pa bi xipabi gue ra

Pilato xqui hyo 'raya me Galilea. Nú'ua ya me Galilea xqui zonga Jerusale pa da hyo 'raya mbo'ni dega hña'ti pa Ajuá, nepu nura Pilato bi manda da tho'ua, y nuyá ji'ua bi nthants'ui yá ji ya mbo'ni.

² Y nura Jesu bi 'ñembabi:

—¿Ha guí hu ri ma'ihua bi t'ø'tuabi njabua nú'ua ya ja'i ngue'a ma'na myá 'yøt'ats'oqui que ma'ra ya me Galilea?

³ Hina. Pe nu'bu nú'ahua nehe hingui ñobri de ri ts'oquihua, ne'ahua ma gui 'medihua nehe ngu bi 'medi'ua.

⁴ Xi nú'ua 'ret'amahñato ya ja'i bi ze'ma ra torre de Siloé, ¿ha guí hu ri ma'ihua gue ma'na myá 'yøt'ats'oqui que gatho ma'ra ya me Jerusale?

⁵ Hina, pe nu'bu hingui ñobrihua de ri ts'oquihua, gatho ma gui 'medihua nehe ngu bi 'medi'ua.

Ra 'bede de 'nara 'bai gá igo nú'a himbi nõque yá fruta

⁶ Y ra Jesu bi xipa 'nara 'bede ya ja'i ne bi 'ñembabi:

—'Nara 'ñøhø mi pe'tsa 'na 'bai ra igo ja rá ua'obxi, y 'nara pa bi ma bá c'a'tsi ua di tøgue yá fruta, pe hinte bi zudi.

⁷ Nepu nú'a ra me ua'obxi bi 'ñembabi nú'a rá mefi mi mpe ja ra ua'obxi: “Dí ne gui tseca nuna ra 'bai gá igo, ngue'a ya hñu nje ya stá ehe dí handi ua di tøgue yá fruta, pe hinte stá tsudi. Hangue ¿pa te hønse xa hñanga ndunthi ra hai habua 'bai, ne hinte ri uni?”

⁸ Nepu bi 'ñenga nú'a ra mefi dega ua'obxi: “Pøde hina, hinga tsecju, ma ga fønba ra hai ne ga u'ti.

⁹ Xama njabua da unga yá fruta, pe nu'bu hinda uni, nu'bu ha, ga tsecju.”

'Nara pa dega tsaya ra Jesu bi 'yøthe 'nara 'behña mrá nc'ostha

¹⁰ Nepu 'nara pa dega tsaya ra Jesu mi 'bu ja 'nara nija mi xahna ya ja'i.

¹¹ Ne mi 'buhni 'nara zi 'behña mi hñeni, ya mi pe'tsa 'ret'amahñato nje ya mi njabua. 'Nara ts'ondahi xqui japi da nc'ostha, nixi himi tsa da juanga rá ndo'yo ni 'na tui.

¹² Nu mi hyandi ra Jesu bi zofa ne bi 'ñembabi:

—Naná, nubyá ya xcá ñani de ri hñeni.

¹³ Nepu nu'a bi hñuxa yá 'ye ja ra zi 'behña, y nú'a ra ora'a 'bestho bi za bi juanga rá ndo'yo xá hño, ne bi ma'di bi xøcambeni Ajuá.

¹⁴ Pe nura nda de ra nija bi bø rá cuε ngue'a ra Jesu bi 'yøthe nú'a ra zi 'behña ha mrá pa dega tsaya ra pa'a, ne bi 'ñembabi ya ja'i:

—Dí pe'tshua 'rato ma pa pa ga mpefihua. Y nú'ua ya pa'ua 'bu tsu'ahua ya hñeni, ua ehua pa da t'øthe'ihua. Oxqui ma go gui ehua nú'ua ya pa dega tsaya pa da t'øthe'ihua.

¹⁵ Nepu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—'Nagyá yohmihua, ¿ha gue hingui xo'thua ri ndamfrihua o ri burruhua pa gui tsixhua da ntsithe masque ra pa dega tsaya?

¹⁶ Ha nuna zi 'behña xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra Abrá, ha ra Satá xa japi xa hñeni ya ø'ta 'ret'amahñato nje ya, ¿ha gue hiní 'ñepabini da t'embabi nú'a pe'tsni masque ra pa dega tsaya?

¹⁷ Y nu mi mangu njabua ra Jesu, gatho nuyá ncontra mi 'buhni bi me'tsa yá tsa de nú'a bi mañ'a. Pe nu ma'ra ya ja'i mri xøcambeni Ajuá nu mi hyanda ya danga t'øt'e mi øt'a ra Jesu.

Ra 'bede de ra nda dega mostasa (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Nehe bi 'ñena ra Jesu:

—Ma ga xi'ahua 'nara 'bede ri nhyεcuaui rá hmanda Ajuá.

¹⁹ Nu'a nja ngu 'nara zi nda dega mostasa nú'a da mot'a 'nara 'ñøhø ja rá huahi. Y nu'a da nte xi dra dangui ngu 'nara 'bai gá za, y asta ja da hyocni yá 'bafi ya ts'int'sua.

Ra 'bede de ra nzoi (Mt. 13:33)

²⁰ Nehe bi 'ñena ra Jesu:

—Ma ga xi'ahua ma'na ra 'bede ri nhyεcuaui rá hmanda Ajuá.

²¹ Nurá hmanda Ajuá ri nhyehui ra nzoi nú'a bi mant'a 'nara 'behña co

ngu 'nate kilo ra arina pa da hyoca ya thuhme. Bi mant'i xá hño asta xi bi ntsini gatho ja ra arina, masque mi 'na zi tui ra nzoi.

Ra ts'i'ma gosthi

(Mt. 7:13-14, 21-23)

²² Ha nura Jesu bi sigui rá 'ñu pa rí ma Jerusale. Bi thogui ja 'raya danga hnini ne ya t'uca hnini pa mi xahna ya ja'i.

²³ Y 'nara ja'i bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—Ndada, ¿ha gue 'na tui ya ja'i nú'u ma da mpøhø?

Ha nu'á bi 'ñembabi:

²⁴ —'Yøt'a ra ts'edi gui cut'a ja ra ts'i'ma gosthi nú'a rí ma pa ja ra te pa nzantho. Nugui dí xi'a'i, gue ndunthi di nehma da yat'ini, pe ya hinda za.

²⁵ Nja ngu de stí got'a ra gosthi nú'a to'o rá mēti 'nara ngu, njabu nu'ahu mēfa ja gri ganthmahu ne gri eñhu: “Ma zi Hmu'ihē, xogahe ra gosthi.” Pe nu'á ma da dadi ne ma da 'ñeñ'ahu: “Hindí pa'a'ihu, nixi dí padi habu gyá menguhu.”

²⁶ Nepu nu'ahu ma gui 'ñembabihu: “¿Hanja hinguí pacje? gue ndrí ñuñhu ne ndrí ntsithehu, ne ja ma hninihe go gue'i gá 'ñutcahe ri noya.”

²⁷ Pe nu'á ma da 'ñeñ'ahu: “Dí xi'ahu gue hindí pa'a'ihu, nixi dí padi habu xqui 'ñehu. Rí maha de guecua, gatho nú'ahu gyá 'yøt'ats'oquihu.”

²⁸ Y ra ora'a ja guehni ma gui nzonihu ne ma xi da du ri muihu ndunthi nu xcri hyanthu ndu ri mudí xitahu ra Abrá, ne ra Isaac, ne ra Cobo, ne gatho yá 'mehni Ajuá di 'buhni habu bí manda Ajuá, y nu'ahu hinda ma da tho'ahu gui cathu, ma gui cohihu thi.

²⁹ Ne ma dua ehe ya ja'i de haburaza maxøgue de ra ximhai, desde bøxyadi asta yahyadi, ne desde mahuífi asta mac'anguí, y ma da yat'i'u nuni habu bí manda Ajuá ne ma dí hñudini'u ja ra mexa pa da ñuni.

³⁰ Y nura pa'a nu'u tó'o ya danguibya, ma da notsi'u, ha nu'u tó'o ya notsibya, ma da ndanguí'u.

Ra Jesu bi du rá mui po ya me Jerusale

(Mt. 23:37-39)

³¹ Y ja nú'a ra pa'a bi zø 'raya fariseo há mi 'bu ra Jesu ne bi 'ñembabi'a:

—Rí ma de guecua, ngue'a nura nda Erode ec'a'i da hyo'i.

³² Y nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Rí maha bá xiphu nú'a ra c'uamba ja'i'a gue nugui nubya ne rixudi ma ga sigui ga engu ya ts'ondahi ne ga øthe ya da'thi asta hinga juata ma 'befi.

³³ Ne nu xcrá juata ma 'befi de guecua ga ju ma 'ñu ga ma pa Jerusale, ngue'a ja guehni nzantho xa thopa yá 'mehni Ajuá, hangue ja grá mani nehe.

³⁴ ¡Nú'ahu gyá menguhu Jerusale, go gue'ahu guí c'anhū co ya do gatho nuya 'mehni xuá pēhn'ahu Ajuá y asta guí hohū! ¡Hangu ya 'mi'qui dá ne ga munts'ahma gatho ri bātsihu, dá nja ngu 'nara zi øni munts'a yá bātsi pa da huits'i ja yá hua, pe nu'ahu hinhya'mu gá ne gá 'yødehu!

³⁵ Pe desde nubya Ajuá ma da hyec'asehu ri nijahu. Ne dí xi'ahu gue ya hinguí yopi gui hyandgaguihu asta hinda zø nú'a ra pa gui 'ñeñhu: “Xi njapi nuni to'o xuá mehna Ajuá ma Hmuhu.”

14

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara 'ñøhø nú'a mi neni

¹ 'Nara pa dega tsaya bi ma ra Jesu da ñunga ja rá ngu 'nara nda gá fariseo, ha nu ma'ra ya fariseo mi sutho de nú'a mi øt'e.

² Ne ja guehni mi 'buhni 'nara 'ñøhø xi mi neni'a.

³ Nepu nura Jesu bi 'yambabi ya fariseo ne ya xahnate de ra ley ne bi 'ñembabi:

—¿Te mangu ja ra ley, ha gue da za da t'øthe 'nara da'thi ja ra pa dega tsaya, o hina?

⁴ Pe nu'á ni 'nara noya himbi dadi, bi hmetho. Nu'bá ra Jesu bi hñuxa

rá 'yε ja nú'a ra 'ñøhø mi neni, ne bi 'yøthe ne bi mēhni da ma.

⁵ Nepu bi 'ñembabi ya fariseo:

—¿To'o 'na de gue'ahu 'bu da zo 'nari burruhu o 'nari ndamfrihu ja 'nara poso, nepu hingui hñaihu ngue'a ra pa dega tsaya?

⁶ Y nu'ú himbi za te bi dadi.

Ya mudi hudi ja 'nara ngo dega nthati

⁷ Ha ra Jesu bi hyandi mi tsøhø nú'u xqui ts'ohni ja ra hñuni ne mi huahni'u ya mudi hudi pa da hñudi ja ra mexa, nu'bú nu'a bi umbabi'u 'nara ts'ofu ne bi 'ñembabi:

⁸—Nu'bu dra ts'ohn'a'i ja 'nara ngo dega nthati, ogui hudi 'bestho ja ya mudi hudi, xi'bu da zøhø ma'na nú'a xa ts'ohni ne ma'na dri ts'apa mfeni que gue'i.

⁹ Nepu nú'a to'o xa zohn'a'i da 'ñeñ'a'i: “Tsocuabu ra hudi nuni ma'na.” Y nú'a ra ora'a 'nara 'betsa pa gue'i, y gui 'bai ua hudi asta ja ra ñani.

¹⁰ Nu'a mahyoni gui 'yøt'e nu'bu dra ts'ohn'a'i ja 'nara hñuni, hñudi asta ja ra ñani, pa nu sta hyant'a'i nú'a to'o xa zohn'a'i da 'ñeñ'a'i: “¿Hanja asta ja gui hucua? Thogui rí ma nuni asta ja ya mudi hudi.” Y njabu ha, da hyanda nú'u ma'ra di huhni ja ra mexa gue xi ts'ap'a mfeni nehe'i.

¹¹ Nugui dí xi'ahu, nu'a tó'o ri 'ñexasε de rá mfeni ma da 'bε rá tsa, pe nu'a tó'o hini 'ñexasε, da t'e'tsua rá nsu.

¹² Y bi 'ñembabi ra Jesu nú'a to'o xqui zohni:

—Nu'bu gui beni gui unga 'nara hñuni o 'nara nt'oxi nuua ja ri ngu, oxqui zohni hønse ri amigo, nixi ri cu, nixi hønse nú'u te ri njai, nixi nú'u ri 'nangu ja te pe'tsi, ngue'a nu'ú 'nara pa da zohn'a'i nehe, y njabu da co'ts'a'i ngu nú'a xcá 'yø'tuabi.

¹³ Nu'a gui 'yøt'e, ora gui øt'ango, zohna ya zi hyoya, ne nú'u ya zi da'thi xa nza yá ndo'yo hingui tsa da 'ñani, ne ya zi doua, ne ya zi goda.

¹⁴ Nú'u ya zi ja'i'u hinda ma da co'ts'a'i de nú'a gui 'yø'tuabi'u, pe

'mefa de rá ñoho ra 'mai nu xcri yopa nte con gatho nú'u ma'ra to'o xa 'yøt'e xá hño, ma gui hñanga ri thaha co ndunthi ra johya.

Ra 'bede de 'nara 'ñøhø bi 'ñøt'ango

¹⁵ Y nu mi 'yøde njabu nú'u ya ja'i mi huhni ja ra mexa, 'na de gue'u bi 'ñembabi ra Jesu:

—Tengu da johya nú'a to'o ma da hñudi da ñuni de guehni habu bí manda Aju.

¹⁶ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi:

—'Nara pa 'nara 'ñøhø bi 'ñøt'ango ne bi mēhna yá 'bεgo pa da zohna ya ja'i.

¹⁷ Nepu nu mi zø ra ora pa ra nt'oxi, bi menpa ra noya co 'nara 'bεgo pa bá embabi gatho nú'u xqui mbitabi: “Ya maha 'na, ya bí jabu ra mexa xa nthoqui pa gue'ahu.”

¹⁸ Pe gatho nú'u xqui mbitabi bi mudi bi 'ya ra pumbate ngue'a bi 'ñotho yá luga. Nu'a rá mudi bi sipi bi 'ñena: “Gui pungui, pøde hinda za ga ma. Ja nú'bya dá juadi dá tanga 'nara hai, y mahyoni ga ma ga c'a'tsi.”

¹⁹ Ha nu ma'na bi 'ñena: “Stá tanga cat'a nt'ei ya ndamfri, y dí adi gui pungui, hinda za ga ma, ngue'a mahyoni ma ga nu ua da mpefi xá hño.”

²⁰ Ha nu ma'na bi 'ñena: “Ja nú'bya dá juadi dá nthati, otho ma luga ga ma.”

²¹ Ha nu mi menga nú'a ra 'bεgo ja rá hmu, bi xipabi te gá dadi cada 'na nú'u xqui mbitabi. Nu'bú nura hmu xi bi bø rá cue ne bi 'ñembabi rá 'bεgo: “Rí ma ja ra tai ne ja ya 'ñu de ra hnini ua tsincaua gatho nú'u gui tsupu, gatho ya zi hyoya ne nú'u xa nza yá ndo'yo ne hingui tsa da 'ñani, ne ya doua, ne ya goda, pa ga ñu'me'u.”

²² Ne ya 'mefa nura 'bεgo bi 'ñembabi rá hmu: “Ya stá øt'a nú'a gá xicagui, pe ponguitho ya hudi de ja ra mexa.”

²³ Nepu nura hmu bi 'ñembabi rá 'bεgo: “Nubyá rí ma ja ya da'ñu ne ya t'uca 'ñu nú'u 'ranga ja ya mbonthi, y gui ja güi tsi gatho nú'u gui tsudi pa

da ñuxa nuya hudi ponguitho ja ma mexa.

²⁴ Ngue'a nugui dí ma gue nú'ua dá mbitabi ra mudi, ni 'na de gue'ua hinda ñuni con guequi."

Nú'ua to'o da za da dena ra Jesu

²⁵ Ndunthi ya ja'i mri dena ra Jesu, y nu'á bi mpunts'i ne bi 'ñembabi'ua:

²⁶ —Nu'á tó'o ne dua nxadi, mahyoni ma'na da madigui que rá dada, ne rá nana, ne rá 'behña, ne yá batsi, ne yá cu, ne rá tesse; pe nu'bu hina, hinda za.

²⁷ Ha nu'á tó'o hinda 'ñei da dengagui masque da 'bedi gatho, hinda za ga øt'e ma nxadi'a.

²⁸ Xi'bu 'nara ja'i da beni da hyoca 'nara danga ngu, ¿ha gue hinda beni 'met'o te gatho mahyoni pa da uadi da hyoqui?

²⁹ Pe nu'bu hinda beni 'met'o, ne 'bu hõnse bi fatua rá ua rá ngu, nepu ya hinda juati, y gatho nú'ua to'o da hyandi ma da nthede de gue'a,

³⁰ ne da 'ñena: “Nuna 'ñøhøni hõnse bi mata rá 'befi, ya himbi za bi juati.”

³¹ O xi'bu 'nara nda beni da 'ñøt'atuhni co ma'na rá mindaui nú'ua pe'tsa 'nate 'mo ya soldado, ¿ha gue hinda beni 'met'o ua da za da ntate co nú'ua 'ret'a 'mo yá soldado?

³² Y nu'bu da beni 'met'o gue hinda ntate, da menpa ra noya ma'na rá mindaui nú'ua bra 'ñe yabutho, gue ya hinda ntunhui.

³³ Hangue nugui dí xi'ahu, toraza de gue'ahu nu'bu hinguí tsogui gatho nú'ua guí pe'tshu, hinda za dua nxadi'ihu.

Rá ts'edi ra u (Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Nura u xá hño, pe nu'bu ya bi 'be rá hño, ¿hanja da za da yopa cuqui?

³⁵ Ya hinguí ho nixi pa dra thants'a ja ra hai de ya huahi, nixi pa da t'ua'tua ja yá ua ya ndapo, nixi pa ni 'nara t'øt'e ya hinxá hño, hangue dra føtbu. Nu'á tó'o ja rá t'øde pa da 'yøde, dá 'yøde núna dí ma.

15

Ra 'bede de 'nara zi deti xqui 'medi (Mt. 18:10-14)

¹ Ndunthi ya 'ñatsa nguxboja ne ndunthi ma'ra ya ts'oja'i bi ma bá tsudi ra Jesu pa da 'yøde nú'ua mi mañ'a.

² Hangue nuya fariseo ne ya xah-nate de ra ley mi ñama'ñu de gue'a, ne mi ena:

—Nuni ra 'ñøhø nzantho ñaui ya ts'oja'i ne ri ñuni con gue'ua.

³ Nepu ra Jesu bi xipa 'nara 'bede, ne bi 'ñembabi'ua:

⁴ —Xi'bu 'na de gue'ahu 'bu gri pe'tshu 'na nthebe ya deti pe 'bu gui 'behu 'na de gue'ua, ¿ha gue hingue gui tsohuni nú'ua goho'rate ne 'ret'amaguto pa gui maha ja ra mbonthi pa gua hoñhu nú'ua xcá 'bedihu asta hinguí tsahu?

⁵ Y nu xqui tsudihu'a gui 'yents'a ja ri xi'nxihu co ra johya ne gui tuxhu.

⁶ Nepu gui zoñhu gatho ri amigohu ne ri 'nanguhu ne gui 'ñembabihu: “Ma ga johyahu, ngue'a ya stá tsudi nú'ua ma deti stí 'behmaha.”

⁷ Hangue dí xi'ahu, njabutho nehe 'bu 'nara 'yøt'ats'oqui da ñobri, da nja ra johya mahets'i, que nú'ua goho'rate ne 'ret'amaguto ya ja'i beni gue 'bui xá hño ne hu yá mui gue hinga mahyoni da ñobri.

Ra 'bede de 'nara boja xqui 'medi

⁸ O ne 'nara 'behña pe'tsa 'ret'a ya boja ne da 'bedi 'na, da tsø ra ñot'i ne da mpaxi 'ramats'ua pa da hyoni asta hinda zudi.

⁹ Ha nu sta zudi'a, da zohna gatho yá mpadi ne yá 'nangu ne da 'ñembabi: “Ma ga johyahu, ngue'a ya stá tsudi nú'ua ra boja stí 'behmaha.”

¹⁰ Hangue nugui dí xi'ahu, njabutho nehe 'bu 'nara 'yøt'ats'oqui da ñobri, nu'bú yá enxε Ajuá bí øt'ango nuni mahets'i.

Ra 'bede de ra nanat'ua

¹¹ Ra Jesu bi 'ñena nehe:

—'Nara 'ñøhø mi pe'tsa yoho yá t'ua,

¹² nepu nú'ua mbatsi bi 'ñembabi rá dada: “Papá, dí ne gui 'racagui nú'ua rí 'ñepcagui de nú'ua guí pe'tsi.” Nu'bú

nura dada bi mudi bi hecuabi yá hño, ne bi umbabi yá t'u.

¹³ Nepu de ya xqui thogui 'raya pa, nú'a ra t'u mbatsi bi munts'a gatho nú'a xqui t'umbabi ne bi hñats'i, ne bi bõni de guehni, bi gu rá 'ñu bi ma pa ma'na ra hai yabu habu bá tegue gatho rá boja ja 'nara 'múi xi xmá nts'o.

¹⁴ Pe nu mi degue gatho nú'a mi ha, bi nja 'nara danga thuhu ja nú'a ra hai'a, ne nu'á bi mudi bi sufri co ra thuhu.

¹⁵ Nepu de guehni bi ma bá apa ra 'befi 'nara 'ñohø de nú'a ra hai'a. Y nura 'ñohø'a bi umbabi ra 'befi ne bi mehni da supa yá ts'udi.

¹⁶ Y ra ora mi ñunga ya ts'udi, nú'a mi nehma da zi nú'a mi tsi'u, ngue'a xi mi tsu ra thuhu, pe hinto mi huequi pa da t'umbi te da zi.

¹⁷ Nu'bu nu'á bi beni rá ngu ne bi 'ñena: “Hangu ya mēfi pe'tsa ma dada ja rá ngu, ne bí ja ndunthi te da ts'i, asta pongui. Y nugui, go dí 'youa ya ga tu ra thuhu.

¹⁸ Ma ga yopa penga ja rá ngu ma dada, ne ga embabi: Papá, stá øt'a 'nara ts'oqui ja rá thandi Ajuá ne ja ri thandigüe.

¹⁹ Ya hiní 'ñepcagui gui 'ñengagui ri t'ugui. 'Yøtc'agui ngu 'nadrá 'begotho de gue'i; ga embabi njabu.”

²⁰ Nepu nu'á bi gu rá 'ñu ne bi menga pa ja rá ngu rá dada.

Pe ante da zõni, rá dada bi hyandi ne bi huequi, ne bi nest'ihí bá tsudi, y ngu bi nthēui, bi hyufi ne bi zū'tsi.

²¹ Nepu nura t'u bi 'ñembabi: “Papá, stá øt'a 'nara ts'oqui ja rá thandi Ajuá ne ja ri thandigüe. Ya hiní 'ñepcagui gui 'ñengagui ri t'ugui.”

²² Pe nura dada bi 'ñembabi yá 'bego: “Bá hahu 'raya he nú'u ma'na strá hño ne hyethu, ne hñu'tsuahu 'nara mfo'yε, ne ti'tuahu.

²³ Ne bá tsihu nú'a ra nocandamfri ga hohu ne ga tsihu. ¡Ma ga øthu 'nara ngo dega johya!

²⁴ Ngue'a nuna ma t'u ndí hu ma mui gue ya xqui duhma, pe hina, y nubyá dí ja ra uenda gue ya xa yopa

nte. Stí 'bedi, pe nubyá ya dá yopa handi.” Y nu'á bi mudi bi 'ñøt'ango.

²⁵ Hinga ya'a bi zøhø nú'a ra t'u mada, mbi 'yo ja ra 'befi. Pe nu mi zøhø guetbu ja rá ngu, bi 'yøde mi ja ya 'be'mda ne ya hnei.

²⁶ Nepu nu'á bi ma'ta 'na de nuya 'bego pa bi 'yambabi te mi ja.

²⁷ Nepu nura 'bego bi 'ñembabi: “Ri cu xa zøhø y nuri dada bi manda bi tho ra nocandamfri ngue'a bi zøhø te rá 'ñentho ha hinte xqui ja.”

²⁸ Pe nú'a ra cu mada xi bi bõ rá cue ne himi ne da yat'i. Ha nurá dada bi bõni bi bantebi pa da yat'i.

²⁹ Ha nu'á bi 'ñembabi rá dada: “Papá, guí pase hangu ya jeya stá 'buhui ne dí pep'a'i, ha hinhya'mu stá nts'o'yøde de gue'i. Pe ni 'na'qui hinxcá 'raca madi 'nara zi t'axi pa ga tsi'be ma amigo.

³⁰ Pe nubyá, nú'a ri t'u xa zøhø, xua dec'a'i ri boja co ya ts'o'behña, nu'á ha, go asta gá hyopabi ra nocandamfri.”

³¹ Nepu nurá dada bi 'ñembabi: “Ma zi t'u'i, nu'í nzantho guí 'bui con guequi, y gatho nú'a dí pe'tsi, ri meti nehe.

³² Pe nubyá, mahyoni ga johyahu ne ga øthu 'nara ngo, ngue'a ri cu ndí hu ma mui gue ya xqui duhma, pe nubyá pa guequi dí ja ra uenda gue ya xa yopa nte. Y stí 'behmahu, pe nubyá ya dá yopa hanthu.”

16

Ra 'bede de 'nara 'betri mi ja ndunthi ra boja

¹ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi: —Mi 'bui 'nara 'ñohø xi mrá rico ne mi 'bui 'nará 'betri. Y ra hmu xqui sipabi gue nú'a ra 'betri mi jampa ndunthi rá boja.

² Nu'bu nura hmu bi zohna nú'a ra 'betri ne bi 'ñembabi: “Xa sicagui 'raya noya de gue'i. Hangué dí ne gui dacagui ra uenda de ri 'befi, ngue'a ya hindí ne gui sigui gui pepcagui.”

³ Nepu nú'a ra 'betri bi bense ja rá mfeni, ne mi ena: “Xibya, ¿te ga øt'e? Ma hmu ma da hñaga ra 'befi, ha otho

ma ts'edi pa ga pe ya hai, y ri 'raca ra 'betsa 'b_u ga mpeti.

⁴ A, nubyá ha, ya dá beni te ma ga øt'e. Ma ga hongra modo pa da macagui nú'ú to'o tupabi ma hmu, pa da 'raca nsequi ja yá ngu nura pa'a da thagagui ra 'befi de guecua."

⁵ Nep_u nu'á bi zohna 'rama'na nú'ú to'o mi tupabi rá hmu. Nu'a ra mudi bi 'yambabi ne bi 'ñembabi: "¿Hangu guí tupabi ma hmu?"

⁶ Nu'bú nu'á bi datuabi bi 'ñena: "Dí tupabi 'na nthebe barri ra aceite." Ha nura 'betri bi 'ñembabi: "Jaua ra he'mi hab_u huts'i hangu guí tupa ma hmu, y dama hyoqui ma'na hab_u di ma gue hønse nde nthebe barritho gui tu."

⁷ Nep_u nu'a ma'na bi 'ñembabi: "Xi'a'i, ¿hangu guí tugue?" Nu'á bi 'ñena: "Na nthebe huada ra trigo." Nep_u nú'a ra 'betri bi 'ñembabi: "Nehe jaua ra he'mi hab_u huts'i hangu guí tupa ma hmu. Hyoca ma'na hab_u di ma gue hønse goho'rate gui tu."

⁸ Nep_u nura hmu bi 'ñe'tsua rá nsu nú'a ra ts'o'betri ngue'a bi dama nti rá mfeni pa bi gohi xá hño co nú'ú to'o mi tu ya thai. Hangu njab_u nuya meximhai xi ya nimfeni pa da gohi xá hño co yá mimeximhaiui, pe nú'ú xa gamfri Ajuá hinguí øt'e njab_u.

⁹ Pe nugui, nu'a dí xi'ah_u, masque ra boja da za da hyat'a 'na, pe nehe co nú'a ra boja'a ogyá mit'ih_u, faxh_u nú'ú ja te øtua ra 'bedi, pa njab_u gui ntsixh_u, pa nu sta uadi ri teh_u de guecua ja ra ximhai ne sta uadi da thogui ra boja, nu'bú ma da t'a'ah_u 'nara hoga 'ñehe nu xcrí tsøñh_u mahets'i hab_u bí ja ya hoga 'mai pa nzantho.

¹⁰ Nu'a tó'o hinguí cøni masque 'na tui ra boja xa t'umbi da su, nehe hinda gøni 'b_u da t'umba ndunthi ra boja pa da su. Nu'a tó'o cøni de nú'a 'na tui xa t'umbi pa da suh_u, nehe da gøni 'b_u da t'umba ndunthi pa da su.

¹¹ Hangu nugui dí xi'ah_u, 'b_u gui cøñh_u ya hño de nuua ja ra ximhai nú'ú xa t'a'ah_u pa gui suh_u, ¿to'o

da gamfri de gue'ah_u pa da 'ra'ah_u ya hño de mahets'i pa gui suh_u?

¹² Nu'b_u hinguí pah_u gui suh_u nú'a hinguí metih_u, ¿hanja da za da t'a'ah_u nú'a rí 'ñep'a'ih_u pa gui suh_u?

¹³ Ni 'nara 'bego hinda za da mepabi yoho ya hmu, ngue'a njab_u da za da utsa 'na, ne go da mahui nú'a ma'na, o nzantho go di pepabi 'na, y nu ma'na hina. Njab_u nehe hinguí tsa gui pepabih_u Ajuá ne da 'yoda ri mfenih_u ra boja.

¹⁴ Ha nuya fariseo xi mi ho da me'tsa ndunthi ra boja ne mi 'b_uhni mi huxa nt'øde'ú nú'a bi mangu ra Jesu ne xi mi enda yá thede'ú.

¹⁵ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'ú:
—Nu'ah_u ri hnequi 'ñena 'na xi gyá hoja'ih_u, pe hønse pa gui pønga ri hmih_u ja yá thandi ri miqu'eih_u, pe Ajuá pat'athoh_u ri mfenih_u te rá 'be'a guí beñh_u, hangue 'b_u guí ne gui pønga ri hmih_u ja yá thandi ri miqu'eih_u, hinguí tsa gui pønga ri hmih_u ja rá thandi Ajuá.

Rá ley ra Moise ne ra hoga nt'øde de rá hmanda Ajuá

¹⁶ Desde ante da zøhø ra Xuua Xi'tsate ya nguí pe'tsuah_u rá ley ra Moise ne nú'a xqui mangu ma'ra yá 'mehni Ajuá. Y desde bi zøhø ra Xuua asta nubya xcá 'yøh_u xa si'ah_u ya noya dega hoga nt'øde de hanja go ri manda Ajuá, y njab_u ndunthi xa 'yøt'a ra ts'edi da yat'i nu hab_u ri manda Ajuá.

¹⁷ Masque mahets'i ne ra ximhai hinguí hei pa da uadi, pe ni 'nara noya nú'a xa t'ofø ja rá ley Ajuá hinda njab_utho, pe'tsi da njab_u ngu nú'a ma.

Ra Jesu bi ma de ra nxuni (Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'B_u 'nara 'ñøhø da nxungüi rá 'behñ_u pa go da nthatui ma'na ra 'behñ_u, nú'a ra 'ñøhø'a ya bi 'yøt'a 'nara ts'oqui. Y nu'a tó'o da nthati co 'nara 'behñ_u xa nxungüi rá dame, ne'a ya bi 'yøt'a 'nara ts'oqui.

Ra Jesu bi ma de 'nara 'ñøhø ra rico ne ra Lasaro

19 Mi 'bui 'nara 'ñøhø xi mrá rico, ne xi mri hñe xá hño co 'raya hoga dutu xi mahotho. Y mi øt'ango hyastho ja rá ngu co ndunthi ra nthoqui.

20 Ne mi 'bui 'nara zi meti mrá thuhu ra Lasaro xi mrá hyoya, xqui hñuhni ja rá gosthingu nú'a ra rico. Ne mi tsu 'nara hñeni mi 'ya maxøgue rá ndo'yo,

21 ne asta ya tsat'yo mi te'tsuabi habu mi 'ya. Y nú'a ra zi 'ñøhø'a mi nehma xa zi nú'a mi tagui de ja rá mexa nú'a ra rico.

22 'Nara pa bi du ra zi hyoya, y ya enxε de mahets'i bá ehe e bi zits'i pa bá 'buhui ra Abrá nuni mahets'i. Nepu 'mefa bi du nehe nú'a ra rico, ne bi t'agui.

23 Y de mi oni nú'a ra rico ja ra nidu xi mri sufri ndunthi, nepu nu'a bi guxa yá da ne bi hyandi de yabu ra Abrá ya mi 'buhuini ra Lasaro nehe.

24 Nepu nura rico bi ma'ti ne bi 'ñembabi: “Ma dada'i Abrá, dá nja ri nthecate de guequi, bá pehna ra Lasaro da pobo qué yá dedo co 'na zi tui ra dehe pa e da pobo qué ma jane, ngue'a xi dí sufri ndunthi nuua ja ra tsibi.”

25 Ha nura Abrá bi 'ñembabi: “Amigo, beni gue nu'i nú'bu nguí 'bui ja ra ximhai xi nguí 'bui xá hño, ha nura Lasaro mi sufri ndunthi ra hñoaya. Pe nubyá nuni 'bui xá hño de guecua, ha nu'i go guí sufribya núbu habu guí 'bui.

26 Ha nixi da za da mabu ra Lasaro, ngue'a ja 'nara hñe madetho xi xá hñe. Hangue nu'u 'bucua hinda za dí mabu, ha nu'u bí 'bupu, hinda za dí 'ñecua nehe.”

27 Nepu nú'a ra rico bi 'ñena: “Ma dada'i Abrá, nu'bu dí bante'i gui pehna ts'u ra Lasaro ja rá ngu ma dada

28 habu bí 'bui má cut'a ma cu, pa da zofo pa hinda zøhø de guecua ja ra nidu, e da sufri ngu dí sufriga.”

29 Pe nura Abrá bi 'ñembabi'a: “Nu'u ya bí pe'tsa nú'a bi 'yofo ra Moise ne nú'a bi 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuá. ¡Go dá 'yøte'u!”

30 Pe nura rico bi 'ñena: “Haha ma-

juani guí ma, nú'i ma dada'i Abrá, pe nu'bu gui pehna 'na de nú'u xa du, nu'u dí padi da 'yøte ne da ñobri.”

31 Pe nura Abrá bi 'ñembabi: “'Bu hingo xa 'yøte nú'a bi manga ra Moise ne ma'ra yá 'mehni Ajuá, nixi da ne da gamfri nú'a da xipabi nú'a di yopa nte de ja ra du.”

17

Ra Jesu bi ma gue ga nsuhu pa hinga japhu da 'yøt'a ya ts'oqui ma'ra (Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

1 Ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Nzantho da nja 'raya t'øt'e pa da japi da nts'oca ya ja'i, pe ¡huecate nú'a ra ja'i to'o da japi da 'yøt'a 'nara ts'oqui ma'na!

2 Ma'na xá hño nú'a ra ja'a dra ts'utuahma 'nara do strá hñu ja rá 'yuga ne dra føta ja ra ndehe, pa te hønse da japi da 'yøt'a ra ts'oqui ma'na rá miqu'eiui nú'a hinxa zeditho rá jamfri.

3 Hangue nugui dí xi'ahu gui nsuhu. Nu'bu 'nari cuhu da 'yøt'ahu 'nara nts'o'mui, zofohu, hñacuahu. Nu'bu da ñobri, pumbabihu.

4 Masque da 'yøt'ahu ra nts'o'mui yoto 'mi'qui de ra pa, ne 'bu da 'ñehe da 'ya'ahu ra pumbate cada ra 'mi'qui, pumbabihu.

Ra jamfri ngu 'nara zi nda dega mostasa

5 Ha nuyá apostol ra Jesu bi 'ñembabi:

—Xupca ma jamfrihe.

6 Nepu ra zi Hmu Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'bu xi majuani gri pe'tshu ra jamfri masque ngu 'nara zi nda dega mostasa rá ndangui, nu'bu da za gui 'ñembabihu nuna danga 'bai gá za: “C'uts'i de habu guí 'bai ne rí ma gui nt'ut'a ja ra ndehe,” ha nura za'a da 'yøt'a'ihu co nú'a ri jamfrihu.

'Nara 'bego rí 'ñepi da mepa rá hmu, hingo dra 'bepi

7 Ra Jesu bi 'ñembabi nehe'u:

—'Bu 'nara ja'i di 'bu 'nará 'bego xqui menga 'befi ja ra huahi o ra

'ba'yo, ¿ha gue da t'embabi 'bestho: "Thogui hñudi gui ñuni"?

⁸ Hina. Nu'á da t'embabi: "'Met'o gui hoca ra nt'oxi, ne hñoquigue pa gui 'raqui te ga tsi. Nepu 'mefa gui ñunigue nehe."

⁹ ¿Ha guí beñhu da t'umba njamadi ra 'bego de nú'a 'bepabi da 'yøt'e? Hina.

¹⁰ Njabu nehe nu xcrí juahu gui pephu rá 'befi Ajuá xa 'bep'ahu, rí 'ñepi gui 'ñeñhu: "Hini 'ñepcahe gui 'yacje ra jamadi ngue'a 'nadyá 'begothohe ne hønse stá pehe nú'a mri 'ñepcaguihe ga pehe."

Ra Jesu bi 'yøthe 'ret'a ya 'ñøhø mi tsudi ra lepra

¹¹ De guehni bi thogui ra Jesu bi sigui rá 'ñu pa mri ma Jerusale, bi 'ranga madetho de yoho ya hai, 'na rá thuhu Nsamaria, ha nu ma'na Galilea.

¹² Y ya de mi ma da zonga ja 'nara zi hnini, bi bøni pa bá tsudi'a 'ret'a ya 'ñøhø mi tsudi ra lepra nú'a mi tsit'atho ra ngø, ne nu'á bi gohi zi yabatho de gue'a, ngue'a xuá nts'uni yá hñeni.

¹³ Nepu bi ma'ti'u bi 'ñembi:

—Jesu, ma zi Xahnate'ihe, dá nja ri nthecate de guecje.

¹⁴ Nepu nu mi hyanda ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Rí maha ua 'ñudihu ja ya macja.

Nepu nu'á bi ma, ne de má 'ñu bi ñani de yá hñeni'u.

¹⁵ Y 'na de gue'u de mi za gue bi ñani, bi mengui mi xøcambeni Ajuá co ya hmafi.

¹⁶ Ne bi ndandiñahmu ja rá ua ra Jesu ne bi megui rá hmi asta ja ra hai pa bi umba njamadi ngue'a xqui 'yøthe'a. Y nú'a ra 'ñøhø'a mrá me Nsamaria.

¹⁷ Y nura Jesu bi 'ñani ne bi 'ñena:

—¿Ha gue hingue mi 'ret'a bi ñani? ¿Habu bi ma nú'u má guto?

¹⁸ ¿Ha gue hønse núni hingrá me Israel bá pengui ri xøcambeni Ajuá?

¹⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi nú'a ra 'ñøhø:

—'Bai rí ma, ya xcá ñani ngue'a xcá camfrigui.

Ra Jesu bi ma de rá 'ñehe rá hmanda Ajuá

(Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Nepu ya fariseo bi 'yambabi ra Jesu ha'mu mi ma da zøhø rá hmanda Ajuá nuua ja ra ximhai. Nepu nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nurá hmanda Ajuá hinga 'nara t'øt'e pa da hnequi.

²¹ Nixi da za da t'eñ'ahu: "Xi juaa", o "Bí jani". Nurá hmanda Ajuá ya xa zøhø ne ya 'bui con gue'ahu.

²² Nepu nu'á bi 'ñembabi yá nxadi nehe:

—Ma da zøhø ra pa gui nehmahu gui hyanthu da zøhø 'bestho nú'a ra danga pa, pa gui hyanthu da yopa 'ñehe pa da nda Nú'a To'o e bi Nja'i, pe hindi tat'atho ya pa pa gue'a.

²³ Ne ma da t'eñ'ahu: "Xi 'bucua", o "Xi bí 'buhni". Pe oxqui pahu ma gui c'a'tshu, ne oxqui tenihu nú'u to'o da xi'ahu njabu.

²⁴ Ngue'a ngu guí hanthu 'nara huei nú'a masectho da yot'i maxøgue mahets'i, ma da njabu nehe nú'a ra pa'a stua yopa pengui Nú'a To'o e bi Nja'i.

²⁵ Pe mahyoni 'met'o da thogui ndunthi ya ts'othogui. Ne ma da utsa gatho ya ja'i nú'u 'bui de nuya pabya.

²⁶ Ngu nú'a bi nja de nuya pa'u de mi 'bui ra Noé, ma da njabu nehe nu stua yopa ehe Nú'a To'o e bi Nja'i.

²⁷ Nu'á mri ñuni, mi tsithe, ne mi øt'a nthati ngu xi yá nzai, ne hinte mi jamasu'u asta nura pa'a bi yat'a ra Noé ja ra arca, ne mi damfri'u bi ñuxa ra dehe maxøgue ra ximhai, y gatho ya ja'i bi jat'i.

²⁸ Bi njabu nehe nuya pa'u mi 'bu ra Lot. Ya ja'i mi øt'e ngu xi myá nzai, mi ñuni mi tsithe, mi mpa ne mi ntai, mi mpot'i ne mi høngu.

²⁹ Pe nu de mi bonga ra Lot de ra hnini Sodoma, bi 'ua ya tsibi ne ra asufre, y bi du dega nzat'i gatho ya ja'i de nú'a ra hnini'a.

³⁰ Ma da njabu nehe nú'a ra pa'a stua yopa pengui Nú'a To'o e bi Nja'i.

³¹ De nura pa'a, 'bu 'na di 'ba ja ra patio de rá ngu, hinda yat'a mbo rá ngu pa da hñats'i nú'a te di pe'tsi. Y nu'a tó'o di 'yo ja rá huahi, ya hinda yopa menga ja rá ngu.

³² Benih_u de hanja bi ndo'u rá 'behñá ra Lot ngue'a bi ñegui bi hyanda nú'a ra hnini bi zop_u.

³³ Nu'a tó'o ne da su rá te, da 'bedi, pe nu'a tó'o da unga rá te po rá nguequi, nu'a ma da mε'tsa ma'na ra hoga te pa nzantho.

³⁴ Nehe dí xi'ah_u gue nú'a ra xuui'a 'bu yoho di 'bonga 'nadb_u ja yá aha, 'na da ts'its'i, ha nu ma'na da ts'ogui.

³⁵ 'B_u yoho ya g_uni di c_uni mahyεgui, 'na da ts'its'i, ha nu ma'na da ts'ogui.

³⁶ 'B_u yoho ya 'ñøhø di 'yo ja yá 'befi 'nadb_u ja ra huahi, 'na da ts'its'i, ha nu ma'na da ts'ogui.

³⁷ Nu mi 'yøde njab_u ya apostol bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿Hab_u ma dua nja nú'a gá ma, ma zi Hmu'ihe?

Nep_u nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nuni hab_u di 'beni nú'a xa du, ja ma da munts'ni ya pada pa da zi'u.

18

'Nara nzaya co 'nara viuda

¹ Ra Jesu bi xipa 'nara 'bede yá nxadi gue mahyoni da 'yapabi Ajuá nzantho nsingue da zabi.

² Ne bi 'ñembi:

—Mi 'bui 'nara nzaya ja 'nara hnini, himi tsu Ajuá ne ni 'nara ja'i himi tsu.

³ Ne de nú'a ra hnini'a mi 'bui 'nara viuda nehe, nzantho mi pa da c'a'tsa nú'a ra nzaya pa da ñani de rá ncontra'a.

⁴ Pe bi thogui ndunthi ya pa nura nzaya himbi umba ra mfats'i nú'a ra viuda. Pe 'mefa bi 'ño rá mfenise nú'a ra nzaya ne bi 'ñena: “Masque nugui hindí tsu Ajuá, nixi 'nara ja'i hindí tsu,

⁵ pe hingo rá ngue'a ma ga øta nú'a xica ra viuda, pa hingue xi stí tsøtcatho ma mui.”

⁶ Ra zi Hmu Jesu bi 'ñena:

—Guehna bi m_unga nú'a ra ts'o nzaya.

⁷ Xihmá Ajuá, ¿ha gue hinda ñani nú'u to'o xa huahni, nú'u apabi'a ma pa ra xuui? ¿Ha gue hinda mats'i 'bestho'u?

⁸ Dí xi'ah_u gue ha, 'bestho da mats'i. Xi sta yopa mengui Nú'a To'o e bi Nja'i, ¿ha gue da zudi ndunthi to'o di camfri 'bu? Ya hina.

'Nara fariseo co 'na de nuya 'ñatsa nguxboja

⁹ Ra Jesu bi m_unga ma'na ra 'bede pa nú'u to'o ri 'ñets'i gue ya hoja'i ne xi ya denate, ne bi 'ñena:

¹⁰ —Yoho ya 'ñøhø bi ma ja ra nija pa da 'yapabi Ajuá, 'na mrá fariseo, ha nu ma'na mrá 'ñatsa nguxboja.

¹¹ Ha nura fariseo bi 'yapabi Ajuá má 'bai ne mi ena njaua: “Dí jamadi ma Zidada'i, ngue'a nugui hindí nja ngu ya 'yøt'ats'oqui, ya be, ya ts'o'mui ne ya zinga medinthati, nixi dí nja ngu nuni ra 'ñatsa nguxboja 'bahni.

¹² Nugui dí ayuna yo'qui ra semana, ne nzantho dí 'ra'a 'ret'a centavo cada ra bεxo nú'a dí taha,” njab_u bi 'ñena.

¹³ Pe nú'a ra 'ñatsa nguxboja bi gohi ts'u zi yab_u de ra fariseo, ne nixi bi ne bi g_uxa yá da pa mahets'i ngue'a mi padi gue xi mrá nduts'oqui, pe xi mi apabi Ajuá con gatho rá mui ne mi ena: “¡Ma Zidada'i, dá nja ri nthe cate de guequi, ngue'a xi majuani nugui 'nadrá danga 'yøt'ats'oqui!”

¹⁴ Hangue bi 'ñenga ra Jesu:

—Dí xi'ah_u gue nú'a ra 'ñatsa nguxboja bi zudi ra pumbate de yá ts'oqui, ne bi menga ja rá ngu ya hinte má ts'oqui mi tu. Pe nura fariseo himbi zudi ra pumbate de yá ts'oqui. Ngue'a nu'a tó'o ri 'ñexase, nú'a go gue'a ma da 'bε rá tsa. Ha nu'a tó'o hini 'ñexase, nú'a 'mefa ma da t'e'tsua rá nsu.

Ra Jesu bi japa ya batsi

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Bá ts'impabi ya zi batsi ra Jesu pa da hñuxa yá 'yε ne da japabi'u. Pe nu mi hyanda njab_u yá nxadi bi zui nú'u to'o mri zi yá batsi.

16 Ha nura Jesu bi 'ñembabi'ya:

—Hophya ya batsi da e da zɔcagui, oguí haɔuahya, ngue'a nu'ya tó'o da 'mai ja rá hmanda Ajuá, mahyoni da nja ngu nuya ya zi batsi.

17 Nehe dí xi'ahya gue nu'a tó'o hinda nja ngu 'nara zi batsi pa da 'mai ja rá hmanda Ajuá, hinda za da yat'a ja rá hmanda Ajuá.

*'Nara rico bi ñaui ra Jesu
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)*

18 Ne de gue'a 'nara nda de ja ra nija bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Nu'i Xahnate, 'nagra hoja'i, ¿te da za ga øt'e pa ga tsadi ra te pa nzantho?

19 Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí engagui gue drá hoja'i? Jo'o ma'na ra hoja'i, hõnse Ajuá.

20 Nu'i guí padi xá hño ya hmanda de ra ley habya ena: “Oxqui ntsinga medinthati, oxqui nhyote, oxcrí mpe, ne oxqui ja'tsua ya nc'uamba ri miqu'eiu, ne umba ra t'equ'eiri dada ne ri nana ne su'ya.”

21 Ha nú'a ra 'ñohø bi 'ñena:

—Gatho nú'yá stá øt'e desde ndí batsi.

22 Ha nu mi 'yøde ra Jesu njabya, bi 'ñembabi:

—Ri 'bedi guí 'yøt'a ma'na. Rí ma guí pa gatho nú'a guí pe'tsi, ne guí hecuabi ya hyoya. Njabya ha, ma grí tsadi ya hño de mahets'i. Ne bá ehe guí tengagui.

23 Pe nu mi 'yøde njabya nú'a ra nda xi bi du rá mai ngue'a xi mrá danga rico.

24 Nu mi hyanda ra Jesu gue xi bi du rá mai, bi 'ñena:

—¡Xi xá hñei da yat'a 'nara rico ja rá hmanda Ajuá!

25 Ma'na hingui hei da thogui 'nara danga mbo'ni ngu ra cameyo ja rá gu 'nara 'yofri que 'nara rico da yat'a ja rá hmanda Ajuá.

26 Ha nú'ya to'o bi 'yøde nu mi manganja, bi 'ñena:

—Nu'bya njabya, ¿to'o'a da za da mpøhø?

27 Nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'a jumpabi xá hñei ya ja'i, pa Ajuá otho 'nara t'øt'e strá hñei.

28 Nepya nura Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, nuje stuá tsoguihe gatho nú'a ndí pe'tshe pa go stuá ten'ahe.

29 Nepya ra Jesu bi 'ñembabi:

—Majuani dí xi'ahya, nu'a tó'o da zogui rá ngu, o rá dada, o rá nana, o yá cu, o rá 'behña, o yá batsi po rá ngue ra maca noya,

30 nu'a ma da hñani nuua ja ra ximhai ma'na ndunthi que nú'a xa zogui, ne 'mefa ma da hñanga ra te pa nzantho nuni mahets'i.

*Ra Jesu bi yopa ma de rá du
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)*

31 Y nura Jesu bi 'ueque 'nambya nú'ya 'ret'amayoho yá nxadi, ne bi 'ñembabi:

—Nubya grá maha pa Jerusale habya ma da nja ngu nú'a xa 'yofo yá 'mehni Ajuá de nú'a ma da thogui Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

32 Ma da t'ent'ua ja yá 'yε ya ja'i nú'ya hingyá me Israel, ne nu'ya ma da 'yø'tua ra nt'eni, ne ma da ñama'ñya de gue'a, ne ma da zots'i.

33 Nu'ya ma da na'mbi nepya da hyo, pe nurá hñupa ma da yopa nte de ra du ma'na'qui.

34 Pe nuya nxadi himi tso yá mfeni de nú'a mi xipabi ra Jesu, nixi himi tsa da badi'ya de nú'a mi mañ'a.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara goda nuni Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 De ya mi ma da zonga ra Jesu ja ra hnini Jericó, mi huhni 'nara goda ja ra 'ñu, mi peti.

36 Ha nu mi 'yøde'a gue mi pani ndunthi ya ja'i, nu'a bi 'ñani te rá 'be'a xqui nja.

37 Nepya nu'a bi sipabi gue mi pani ra Jesu me Nasare.

38 Nu'bú nu'a bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—¡Nu'i Jesu, rá T'ya'i ra nda Davi, dá nja ri nthe cate de guequi!

39 Ha nuya ja'i mri 'bet'o mi tsui ne mi embi gue da go'ta rá ne, pe nu'a ma'na mri mafi nts'edi ne mi ena:

—¡Rá T'ya'i ra Davi, huegagui!

40 Nepu ra Jesu bi gohi bi 'mai ne bi mēhni to'o bá tsi. Y nu mi zøhø habu mi 'bai'a, bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

41 —¿Te guí ne ga ø't'a'i?

Ha nura goda bi dadi ne bi 'ñena:

—Dí ne ga handi, Ndada.

42 Y ra Jesu bi 'ñembabi:

—¡Nubya ha xa njabu ngu nú'a guí ne! Xcá ñani ngue'a xcá camfrigui.

43 'Bestho ra ora'a ra goda bi za bi hyandi, ne bi dēna ra Jesu, mi xøcambeni Ajuā. Y gatho nú'u ya ja'i bi hyandi njabu, ne'u bi xøcambeni Ajuā nehe.

19

Ra Jesu co ra Saqueo

1 Nepu nura Jesu bi yat'a ja ra hnini Jericó ne mri 'yo mi thogui made ra hnini.

2 Ne de guehni mi 'bu 'nara 'ñøhø xi mrá rico mrá thuhu ra Saqueo, gue'a mrá nda de nuya 'ñatsa nguxboja.

3 Nura Saqueo mi ne da hyanda ra Jesu pa da badi to'o'a, pe himi tsa ngue'a himrá he'tsa ja'i y mi 'ñoui ndunthi ya ja'i ra Jesu, hangue himi tsa da hyandi'a.

4 Nepu nu'a bi nest'ihí bi 'met'o bi bøxa maña ja 'nara danga 'bai gá za pa da za da hyanda ra Jesu, ngue'a ja ma dí 'rani'a.

5 Nu mi thogui ra Jesu de guehni, bi hyandi gue ja mi tøhni'a. Ne bi 'ñembabi:

—Nu'i Saqueo, bá dama cai, ngue'a nubya dí ne ga tsøñ'a'i ja ri ngu.

6 Nepu nura Saqueo mant'a bi dama gai ne co ndunthi ra johya bi zixa ra Jesu ja rá ngu.

7 Ha nu mi hyanda njabu ya ja'i, bi mudi bi nøñ'u ra Jesu ngue'a bi ma bá cut'a ja rá ngu 'nara ts'oja'i.

8 Nepu nura Saqueo bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, ma ga hecua ya hyoya made de numa hño dí pe'tsi, ne 'bu to'o stá hat'i, ma ga ju'tua goho 'mi'qui de nú'a stá hat'i.

9 Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Núbya rapaya xa zøhø ra mpøhø nuua ja ri ngu, ngue'a ne'i xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra Abrá.

10 Ngue'a Nú'a To'o bi e bi Nja'i, bá ehe pa da hyoni ne da pøhø nú'u xa 'mēdi.

Ra 'bede de nú'u 'ret'a ya 'bego co 'ret'a ya boja

11 Nu mi uadi bi mangua ra Jesu njabu, bi mudi bi xipabi ya ja'i 'nara 'bede, ngue'a ya mi ma da zonga Jerusale y nú'u ya ja'i mi hu yá mui gue mi ma da hnequi 'bestho rá hmāda Ajuā nu stí zøni.

12 Hangue nura Jesu bi 'ñembabi:

—Mi 'bui 'nara 'ñøhø mrá t'u 'nara nda. Nú'a bi ma yabu ja ma'na ra hnini pa da thuts'i dega nda ja rá hai, nepu da yopa mengui pa da nda.

13 Pe ante da ma'a, bi zohna nú'u 'ret'a yá 'bego pa da umbabi 'ra 'nara boja, y mahyεgui rá ndunthi bi umbabi cada 'na de gue'u. Nepu bi 'ñembabi: “Yøthu ra thoni co nú'a dá 'ra'ahu pa da xu ri bojahu asta hinga pengui.” Ne bi gu rá 'ñu bi ma.

14 Pe nú'u ya ja'i de rá hai nú'u to'o mi utsa, bi mēhna 'raya 'mēhni pa da ma nehe habu mri ma'a pa xama hinxa thuts'i dega nda de yá hai'u.

15 Pe nu'a bi t'umbabi ra ts'edi pa da nda, ne bi menga ja rá hai. Ha nu mi zøhø'a bi manda bi ts'ohna gatho nú'u to'o xqui umbabi ra boja, pa da badi hangu xqui dāha cada 'na de gue'u.

16 Nu'a rá mudi bi zøhø bi 'ñena: “Nú'i ri t'equ'ei Nda, nuri boja gá 'raqui xa xu má 'ret'a yá ndunthi de nú'a gá 'raqui.”

17 Ha nura nda bi 'ñembabi: “Xá hño, xi grá hoga 'bego, xcá japi xa xu nú'a 'na tui dá 'ra'i. Nubya ma ga hux'a'i dega nda pa gui manda 'ret'a ya hnini,” bi 'ñembi.

18 Ha nu'a ma'na ra 'bego bi 'ñena: “Nú'i ri t'equ'ei Nda, nuri boja gá 'raqui xa xu má cut'a yá ndunthi de nú'a gá 'raqui.”

19 Nu'bá ra nda bi 'ñembabi nehe: “Ne'i ma ga hux'a'i dega nda pa gui manda cut'a ya hnini.”

20 Nepu bi zøhø nú'a ma'na bi ñembabi: “Nú'i ri t'equ'eí Ndá, jaua ri boja núna gá 'raqui. Dá tu'ti ne dá pɛ'tsi xá hño pa hindá 'bɛdi.

21 Dá ntsu xa bø ri cuɛ ngue'a nu'i guí japi da mpefi 'na ndunthi, ne guí ju guí pɛ'tsi nú'a hingo xcá pɛfi, ne guí xofo nú'a hincá pot'i.”

22 Nepu nura ndá bi ñembabi: “Nu'i 'nagrá ts'o'bɛgo, co nú'a ri noya gá ma gá nts'oquise. Nu'bu gá padi gue drí ja'ahu gui mpehu nts'edi ne dí ju dí pɛ'tsi nú'a hinstá pɛfi, ne dí xofo nú'a hinstá pot'i,

23 nu'bú çhanja hingá tsogui ma boja ja ra banco pa xa xu rá thaha?”

24 Nepu bi ñembabi nú'u ma'ra ya 'bɛgo mi 'buhni: “Hñamfu nú'a ra boja ne umbabihu nú'a to'o bi xu 'ret'a 'mi'qui rá ndunthi ra boja.”

25 Pe nu'á bi ñembabi: “Nú'i ri t'equ'eí Ndá, pe nu'á ya pɛ'tsa 'ret'a ya boja.”

26 Ha nura ndá bi dadi ne bi ñena: “Dí xi'ahu gue nu'a tó'o padi da xu nú'a t'umbi, da t'umbabi ma'na, pe nu'a hingui padi da xu nú'a t'umbi, da thambabi nú'a ts'u di pɛ'tsi.

27 Ha nú'u ma ncontra himi ne gue go ga ndá, bá tsincahuua gatho, ne hyohu ja ma thandi.”

Ra Jesu bi yut'a Jerusale

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 De mi uadi bi mangu njabu ra Jesu, bi thogui gá ma pa Jerusale.

29 Y de ya mi ma da zonga ja ra hnini Betfage ne ra hnini Betania, gueta ra t'øhø rá thuhu 'bo Olivo, bi mehna yoho yá nxadi,

30 ne bi ñembabi:

—Rí maha ja nuni ra hnini bí jani, ne nu xcri tsøñhani ma gui tsahu 'nara zi burru di that'i de guehni, nú'a hinto xa tøguetho. Gui xo'thu ne ua tsincahuua.

31 Nu'bu to'o da 'yan'ahu hanja guí xo'thu, ñembabihu: “Ma zi Hmuhe bí honi.”

32 Nepu nú'u yoho yá nxadi bi ma ne bi zadi ngu xqui xipa ra Jesu.

33 Y ts'a mi xo'ti'u, nú'u to'o myá meti bi ñembi:

—çTe gui japhu ra burru guí xo'thu?

34 Nepu nu'á bi dadi ne bi ñena:

—Ma zi Hmuhe bí honi.

35 Nu'bú bi ts'i'tsuabi'a nura zi burru, ne nu mi zøni'u bi xi'tsua yá pat'i'u pa bi tøgue'a.

36 Ne de mri ne ra 'ñu ra Jesu, ya ja'i mi haca yá pat'i pa mi pøgue ja ra 'ñu habu mi thogui'a.

37 Ne nu mi donts'a ja ra t'øhø 'bo Olivo pa da gai, gatho nú'u mri deni'a bi madi bi mafi co ra johya ne mi xøcambeni Ajuá ngue'a xqui hyant'u ya danga nt'udi nú'u xqui 'yøt'a ra Jesu.

38 Ne mi ena'u:

—¡Njapi ra danga Ndá nuni xuá mencahu Ajuá! ¡Xi rá nsunda ra hoga'mui nuni mahets'i, ne ma da njabu de guecua ja ra ximhai nehe! ¡Xi rá nsunda Ajuá!

39 Nepu 'ra de nuya fariseo mi pani ja ya ja'i bi ñembabi ra Jesu:

—Xahnate, dí nehe gui hñacua nuyu ya ja'i grí 'ñoui, hinda mafi.

40 Pe nura Jesu bi dadi ne bi ñembabi:

—Dí xi'ahu gue nu'bu nú'u da go'ta yá ne, nu'bú da za da mafi asta ya do.

41 Nu mi zøhø ra Jesu gueta ra hnini Jerusale, bi hyandi ne bi huequi ne bi nzoni,

42 bi ñena:

—¡Nu'ahu me Jerusale, 'bu di tsohma ri mfenihu gue xa zøhø ra pa pa gui mpøhøhmahu! Pe nubyá hinda za gui pahu, ngue'a xra t'ac'a ri mfenihu.

43 Ma da zø ya pa xá nts'o pa gue'ahu, ngue'a nuri ncontrahu ma da go't'athohu, ne da the'ts'athohu, ne hingui c'othu de ja yá 'ye'u.

44 Ne da hyo'ahu ne gatho ri batsihu, ne ma da nhuata ri hninihu, ne hinda ma da gohi ni 'nara do maña de rá midoui. Nú'á gue'a ma gui thoguihu ngue'a hingá padi gá hñañhu nuna ra mpøhø Ajuá bá pehn'ahu.

Ra Jesu bi 'yenga nú'ua mri mpa mbo ra ndanija

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Nepu ra Jesu bi yut'a ja ra ndanija ne bi mudi bi 'yenga gatho nú'ua to'o mi 'buhni mri mpa ne mri ntai de guehni,

⁴⁶ ne bi 'ñembabi:

—Ja ra Māca T'ofō Ajuā ena njaua: “Numa ngu ra ngu pa da sōcambenigui”; pe nu'ahú xcá 'yot'athohu ra ngu dega mfe.

⁴⁷ Hyastho ra Jesu mi 'buhni ja ra ndanija ne mi xahna ya ja'i, pe nuya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ne gatho ya nda de ra hnini, gatho'ua mi honi hanja da za da hyo'a.

⁴⁸ Pe himi tsa da 'yot'a njabu'ua ngue'a gatho ya ja'i mi huxa nt'ode de nú'a mi mañ'a.

20

Ra Jesu bi t'ambabi te ma nsequi mi ha

(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ 'Nara pa ra Jesu mi 'bui ja ra ndanija mi zofo ya ja'i de ra hoga nt'ode. Nepu bi zohō ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua nda.

² Nepu nu'ú bi 'ñembabi:

—Dí ne gui xicje to'o xua mēhn'a'i pa gui 'yot'a nuya ya t'ot'eya, ne con te ma nsequi guí ot'a njabu.

³ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nequi ma ga an'ahu 'nara nt'ani:

⁴ ¿To'o xqui umba ra ts'edi ra Xuua pa bi 'yot'a ra sistehe? ¿Ha gue Ajuā, o ya ja'i?

⁵ Nu'bú nu'ú bi mudi bri 'ñambabi 'na ngu ma'na ne bi 'ñēmbi:

—¿Te ga mañhubya? Nu'bu ga emfu gue Ajuā bi umba ra ts'edi, ma da 'ñengaguihu: “Nu'bú ¿hanja hingá camfrihu?”

⁶ Ha nu'bu ga emfu gue ya ja'i, nu'bú nu'ú da bō yá cue ne da hyoju dega nc'ahni, ngue'a nu'ú beni gue ra Xuua xqui mēhna Ajuā.

⁷ Nu'bú nu'ú bi 'ñembabi gue himi pađi to'o xqui umba ra ts'edi ra Xuua pa mi ot'a ra sistehe.

⁸ Hangu nura Jesu bi 'ñembabi'ua:

—Nixi guequi, hinga xi'ahu con te ma nsequi dí ot'a njaua.

Ra 'bede de ya ts'omēfi

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Nepu nura Jesu bi mudi bi xipa ya ja'i 'nara 'bede ne bi 'ñembabi:

—Mi 'bui 'nara 'ñhō xqui gaxa ndunthi ya 'bai gá obxi ja yá huahi. Y de gue'a bi umba nhyandi rá uā'obxi 'raya hyanthuahi. Ha nu'á bi ma de guehni gá ma ja ma'na ra hai ndunthi ya pa.

¹⁰ Nu mi zohō ra pa pa da nja ra sofo de ya obxi, bi mēhna 'nará 'bēgo nú'a to'o mrá me uā'obxi pa da 'yapabi nú'a mri 'ñepabi'a. Pe ya hyanthuahi bi guui dega mfei nú'a ra 'bēgo ne hinte bi umbabi.

¹¹ Pe nura me uā'obxi bi mēhna ma'na rá 'bēgo, nehe'a bi t'ot'tua ya nts'o'mui ne bi juui dega mfei ne hinte bi t'umbabi nehe.

¹² Nepu bi mēhna ma'na, pe nú'ua ya hyanthuahi bi gu bi na'mbi asta bi zeni ne bi guui'ua.

¹³ Nepu nura me uā'obxi bi bense ja rá mfeni ne bi 'ñena: “Xibya, ¿te ga ot'e? Ma ga pēhna ma hmāca t'ua, xamā nu stí hyandi'ua gue go di gue'a ma t'ua, xamā da 'yote.”

¹⁴ Pe nú'ua ya ts'o hyanthuahi mi hyandua rá t'ua ra me uā'obxi bi zohō, bi 'ñēmbabi'ua: “Nuni go guehni ma da gohui yá hai rá dada, pe ma ga juhū ga hohū pa go ga cohū gatho ya hai.”

¹⁵ Hangu nu'ú bi gu nú'a ra t'ua ne bi pōni de ja ra huahi ne bi hyo'ua.

Nu'bú ra Jesu bi 'yambabi ya ja'i ne bi 'ñēmbi:

—¿Te guí beñhu ma da 'yot'a nú'a ra me uā'obxi co nú'ua ya ts'o hyanthuahi?

¹⁶ Nu'á ma da 'ñehe ne da hyo gatho'ua, ne da umbabi ya hai ma'ra ya hyanthuahi.

Nu mi 'yode njabu gatho ya ja'i bi 'ñena:

—¿Xamā Ajuā hinda hopi da njabu!

17 Nepu ra Jesu bi hyandi'u ne bi ñembabi:

—Nu'bu, ¿te ne da ma nú'a huxa ja ra Maca T'ofu habu ena njaua?:

Nú'a ra do bi fõtba hmaḥa 'na lado nuya hyøngu, nubya gue'a ra mudi do de rá nija Ajuá.

18 Nu'a tó'o da fe'tsa nura do'a, da 'uaca yá ndo'yo, ha nu'a tó'o da ze'mi, da qu'ε'ti.

Ra Jesu bi ma de ra boja nú'a adi ya nda de ya hnini

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley xi mi nehma xa gu ra Jesu nura ora'a, ngue'a bi zo yá mfeni'u gue nú'a ra 'bede xqui mañ'a, nu'a xqui ma pa gue'u, pe nu'á mi tsu ya ja'i da bø yá cue.

20 Hangue bi mehna 'raya 'yacate nú'u mri ñet'a hoja'i, pa xama xa 'yøde xa ñama'ñu ra Jesu, pa njabu xa za xa ñapabi co ra gobierhnu.

21 Hangue nu'á bi 'yø'tua 'nara nt'ani ne bi ñembabi:

—Ma zi Xahnate'ihe, dí pahe gue nu'i guí ma ne guí udi nú'a xá hño, ne hinguí huahna nú'a to'o guí ø'tua ra hño, ngue'a nu'i guí udi rá 'ñu Ajuá nú'a majuaní.

22 Dí ne gui xicaguihe, ¿ha gue rí ñepi ga juthe nú'a ra boja adi ra nda Cesa, o hina?

23 Pe ra Jesu mi patuatho yá ts'omfeni'u, bi ñembabi:

—¿Hanja guí ne gui hyacaguihu?

24 Ñutcahu 'nara boja xa. ¿To'o rá c'oi núna tøcua, ne to'o rá thuhuna?

Nu'bu nu'á bi dadi ne bi ñembabi:

—Rá c'oi ne rá thuhu ra nda Cesa.

25 Nu'bu nu'á bi ñembabi:

—Umfu ra nda Cesa nú'a rí ñepabi, ne umfu Ajuá nú'a rí ñepabi'a.

26 Pe nu'á himbi dinba ni 'nara ts'onoya ja yá thandi ya ja'i ngu nú'a mi ne'u, asta go bi 'yø'u de nú'a gá dadi ra Jesu, ne bi go'tatho yá ne'u.

Ya saduceo bi 'yamba ra Jesu de rá ñoho ra te

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 'Mefa 'raya ja'i nú'u t'embi ya saduceo bi ma bá c'a'tsa ra Jesu. Nú'á ena gue hinda ma da yopa nte nú'u xa du. Ne nu'á bi ñembabi ra Jesu:

28 —Ma Xahnate'ihe, ra Moise bi zogui nt'ofu gue 'bu 'nara 'ñøhø da du ne da zogui rá 'behña ne himbi me'tsua ni 'nara batsi, nu'bu nurá cu nú'a ra 'ñøhø bi du, mahyoni da nthatui nú'a ra 'behña bi gohisε, pa 'bu da me'tsa ya batsi da thu'mba rá thuhu ngu rá thuhu ndu rá 'bet'o dame.

29 'Na'qui mi 'bui yoto ya 'ñøhø mri ncu. Nu'a rá mudi bi nthati pe 'mefa bi du, ne ni 'nara batsi himbi me'tsua rá 'behña.

30 Y nura 'behña'a bi nthatui ma'na rá cu ndu rá dame, ne'a bi du, ne ni 'nara batsi himbi zocuabi.

31 Nepu nurá hñu rá cu ndu rá dame bi nthatui nehe nú'a ra 'behña. Y bi njabu 'rama'na asta bi du gatho nú'u yoto, ha nu gatho'u ni 'nara batsi himbi zocuabi nú'a ra 'behña.

32 Ne 'mefa bi du nehe nú'a ra 'behña.

33 Hangue xi de stí yopa nte de ra du'u, ¿to'o 'na de gue nú'u yoto bi nthatui dí 'muhui mahets'i?

34 Nepu ra Jesu bi ñembabi:

—Nuua ja ra ximhai ya 'ñøhø ne ya 'behña ri nthati.

35 Pe nu sta yopa nte de ra du ne stí 'muhni mahets'i nú'u rí ñepi da 'muhni, ya hinda ma da nthati'u,

36 ngue'a ya hinda ma da du ma'na'qui. Ne ma da 'mu ngu ya εnxε, ne dyá t'u Ajuá ngue'a ya da yopa nte'u de ra du.

37 Nusε ra Moise xicaguihu ja ra Maca T'ofu gue ma da yopa nte nú'u xa du, ne ja guehnitho ma de nú'a ra ndapo mi zø, gue ja bi ñembabini Ajuá gue go gue'a rá Ajuá ra Abrá, ne de ra Isaac, ne de ra Cobo nú'u ya xqui du.

38 Pe Ajuá hingrá Ajuá de nú'u xa du, go rá Ajuá de nú'u te. Hangue ra Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo bí te ja rá thandi Ajuá, ne gatho ya ja'i te ja rá thandi'a.

39 Nepu 'raya xahnate de ra ley bi ñembabi:

—Majuani nú'a gá ma, ma Xah-nate'ihe.

⁴⁰ Y de guehni ya hinte bi yopa 'yamba ma'na'qui'ua.

¿Ha gue ra Cristo go rá t'ua ra nda Davi?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Ra Jesu bi 'ñembabi'ua:

—¿Hanja guí mañhã gue nú'a ra Cristo bá pẽhna Ajuã pa da ndã gue rá t'ua ra Davi?

⁴² Gue nura Davi bi 'ñena njaua ja ra Maça T'ofó de ya Salmo:

Ajuã ra Dada bi 'ñembabi ma zi Hmu: “Bá e gui hñudiua ja ma 'ñei,

⁴³ asta hinga tsihn'a'i gathó ri ncontra pa da gohi'ua de rí ga'ti ri ua.”

⁴⁴ Nepu ra Jesu bi 'ñena:

—Nu'bũ ra Cristo go drá t'uhma ra Davi, nu'bũ ¿hanja bi 'ñenga ra Davi gue go rá Hmu?

Ra Jesu bi ma de yá ts'o'befi ya xah-nate de ra ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Nepu ra Jesu bi zofo yá nxadi, y gathó ya ja'i bi 'yode. Ne bi 'ñembabi:

⁴⁶ —Nsuha, oxqui othã ngu nú'a ot'a ya xah-nate de ra ley, ri ho da 'ño co 'raya he xá ma pa da numansu ya ja'i'ua. Ne ri ho dra zenjua co ndunthi ra t'equ'e'i ja ya tai, ne ri ho da gu ya madi hudi ja ya nija, ne go gue'ua huahna ya madi hudi habũ ja ra hñuni.

⁴⁷ Ne hanbabi nú'a pẽ'tsa ya viuda asta yá ngu nehe, ne pa hinda fatua yá ts'ot'ot'e'ua, ot'a yá sadi xi xá ma, pe nú'ú go gue'ua ma da hñanga 'nara castigo ma'na ra dangui.

21

'Nara viuda xi mrá zi hyoya bi unga 'nara 'baha ja ra ndanija

(Mr. 12:41-44)

¹ Ha nura Jesu mi 'bũhni ja ra ndanija ne mi handa gathó nú'ua xi mi ja ndunthi te mi pẽ'tsi gue mi ut'a yá boja ja ra 'me'tsboja de ra nija.

² Nehe bi hyanda 'nara viuda xi mrá zi hyoya bi 'yent'ni yoho ya zi boja dega cobre.

³ Nepu nura Jesu bi 'ñena:

—Xi majuani dí xi'ahũ, gue nuna zi hyoya viuda xa unga ma'na ndunthi que nú'ua ma'ra,

⁴ ngue'a nu'ú bi uni pe de nú'ua yá mbongui, pe nuní, masque co rá zi nhyoya, bi unga gathó nú'a mi pẽ'tsi pa xa zihma.

Ra Jesu bi ma gue da nhuata ra ndanija

(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

⁵ Nepu bi 'yode ra Jesu gue 'ra de nú'ua mi 'bũhni mri mpede de ra ndanija, mi mañ'ua gue mri hnequi xi mahotho co 'raya hoga do xqui thoqui, ne xica t'ot'e xqui thuxni dega 'baha. Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'ua:

⁶ —Xi majuani dí xi'ahũ, gue ma da zø ra pa gathó núyũ guí hanthũ ma da yøt'e gathó, ne hinda gohi 'nara do maña de rá midoui.

Ya nt'udi ante rá uadi ra ximhai

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

⁷ Nepu nu'ú bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—Ma Xahnate'ihe, ¿ha'mũ ma da nja nú'a gá ma? ¿Te ma seña ma da hnequi nu sta zø ra pa da njabũ?

⁸ Nu'bũ ra Jesu bi 'ñena:

—Nsuha, oxqui hophũ to'o da hya'ahũ, ngue'a ma da 'ñepũ ndunthi da bepca ma thuhu ne da 'ñena: “Go guequi drá Cristo, ya xa zø ra pa pa ga ndã.” Pe oxqui ma gui camfribihũ'ua.

⁹ Y nehe nu xcrí 'yøhũ gue di ja ya tuhni habũraza ne ya ts'othogui habũraza ya hai, oxqui ntsuhũ, ngue'a mahyoni da njabũ, pe beñhũ gue tobia hindi gue'a rá ngats'i ra ximhai.

¹⁰ Ne bi sigui bi 'ñembabi'ua:

—Ma da ntuhna ya hnini co ma'ra yá mihniniui, ne ya hai co ma'ra yá mihaiui.

¹¹ Ne ma da nja ndunthi ya danga mbimhai ne ya danga thuhu, ne ma da nja ndunthi ya ts'o hñeni habũraza. Ha nu maña mahets'i ma da hneca 'raya nt'udi nú'ua asta dri unga ra ntsu.

¹² Pe ante da nja nú'a dí xi'ahũ, ma dra t'utsa'ihũ ne dra jũ'ahũ, ma

da ts'ix'a'ih_u ja ya nija, ne ma da jo'a'ih_u fadi, ne ma da ts'ix'ah_u ja ya danga nda ne ja ya gobierhnu po rá nguecagui.

¹³ Ne ja guehni ja ma gui mañh_uni gue majuani xca camfriguih_u.

¹⁴ Oxqui beñh_u 'met'o nú'a te ma gui mañh_u, nixi nú'a ma gui thadih_u pa gui ñanga ri teh_u,

¹⁵ ngue'a nuguigo ma ga 'ra'ah_u ya noya gui mañh_u, ne ra mfadi. Y njabu nuri ncontra hinda za da da'ah_u.

¹⁶ Ngue'a nuse ri dadah_u, ne ri cuh_u, ne nú'u ma'ra ja te ri njah_u, ne ri amigoh_u, go gue'u ma da ñap'ah_u. 'Ra de gue'ah_u ma da tho'ah_u,

¹⁷ ne gatho ya ja'i ma da utsa'ih_u po rá nguecagui,

¹⁸ pe hinda za te da 'yø't'ah_u, nixi da c'u'ts'ah_u ni 'nari stah_u 'bu hingo rá paha Ajuá njabu.

¹⁹ Y nu'bu gui tseth_u nú'a da t'ø't'ah_u, nu'bú gui tsuh_u ra te pa nzantho.

²⁰ Nu xcrí hyanth_u ra hnini Jerusale di 'buh_uni ya soldado gatho ja rá nthets'i, nu'bú gui pah_u gue 'bestho ma dra nhuati.

²¹ Ha nu'u di 'bui ja ra hai Judea mahyoni 'bestho da 'bat'i ja ya t'øhø, ha nu'u tó'o di 'bui mbo ra hnini Jerusale, mahyoni 'bestho da bøni. Ha nu'u tó'o di 'yo thi de ra hnini, osti ma da mengui da yat'i.

²² Ngue'a nuya pa'u ma da hnequi rá cue Ajuá ne ma da nja ya ts'othogui ngu nú'a manga ra Maca T'ofu.

²³ ¡Huecate nú'u ya 'behña di da'thi ne nú'u dya nzu nuya pa'u! Ngue'a ma da nja ndunthi ya danga ugui, go gue'a 'nará danga cue Ajuá pa nú'u ya me Jerusale.

²⁴ Ngue'a nu 'ra ma da du ja ra tuhni, ha nu ma'ra ma dra ju ne da ts'ixa nts'ahni yabu ja ma'ra ya hai. Ne ya nzøhø ja'i ma da sigui da manda ra hnini Jerusale, asta hinda uadi nú'u ya pa da umba nsequi Ajuá da nda'u.

Ra Jesu bi ma hanja ma da yopa

mengui ja ra ximhai

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

²⁵ De nú'u ya pa'u ma da hneca ya nt'udi. Ma da nja te da nja ja ra hyadi ne ja ra zana ne ja ya tsø. Y gatho ya ja'i de maxøgue ra ximhai ma da mpumfri co ra danga ntsu nu sta ñani ra ndehe sta mpunts'i.

²⁶ Ha nuya ja'i asta di tu yá ts'edi co ra danga ntsu de gatho nú'a ma da nja de guecua ja ra ximhai. Ha nu mahets'i asta da mbi nehe.

²⁷ Nep_u ma da thandi Nú'a To'o e bi Nja'i dua yopa pengui ja ya guui co rá danga ts'edi Ajuá xi strá nsunda.

²⁸ Nu xcrí hyanth_u da mudi da nja nú'a dí xi'ah_u, oxqui ntsuh_u, juxa ri thandih_u pa mahets'i, ngue'a 'bestho ja dí 'ñehni ri Ñanteh_u.

²⁹ Ne bi xipabi 'nara 'bede'u ne bi 'ñembabi:

—Hyanth_u ra 'bai gá igo o ma'ra ya ndapo,

³⁰ ora ya da bøhø yá 'roho, guí pah_u gue ya ma da zøhø ra pahyadi.

³¹ Njab_u nehe nu xcrí hyanth_u núya stá xi'ah_u, pah_u gue ra Nda de mahets'i ya 'bui guetb_u pa dua yopa ehe ja ra ximhai pa da nda.

³² Xi majuani dí xi'ah_u, gatho nuya ya t'øt'eya ma da mudi da nja ante da du nú'u 'bui bya ja ra ximhai.

³³ Mahets'i ne ra ximhai ma da uadi da thogui, pe numa noya hinhya'm_u da uadi, pe'tsi da njabu ngu nú'a dá ma.

³⁴ Nsuh_u, ne oxqui hoph_u ri mfenih_u da megui po rá ngue ra nts'o'yo ne ra ntixfani ne ma'ra ya ts'ot'øt'e, ne oxqui tu ri muih_u de nú'a te da 'yø't'ah_u ra 'bedi. Nsuh_u pa hingue xcrí thamfrih_u da zøhø nú'a ra pa'a.

³⁵ Ngue'a ma da njabu ndunthi nú'u 'bui haburaza rá ngu ni ra ximhai, sta damfri da zøhø ra pa, da nja ngu 'nara trampa da dama njot'i.

³⁶ Hangué ndø'mh_u ne 'yaph_u ndunthi Ajuá pa da za gui c'oth_u de gatho nuya ya ts'ot'øt'e ma da nja, ne pa njabu da za gui 'buh_u xá hño ja rá thandi Nú'a To'o e bi Nja'i.

³⁷ Ra Jesu mi xahna ya ja'i dega pa ja ra ndanija, ha nu dega xuui mi pa ja ra t'ohø 'bo Olivo.

³⁸ Y gatho ya ja'i mi tsøhø hyastho xi 'nitho ja ra ndanija pa mi øde nú'a mi mañ'a.

22

Ra nt'u'ti pa draja ra Jesu

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

¹ Ya mi ma da zøhø ra pa de ra ngo dega pascua nú'bu mi ts'i ra thuhme nsi rá nzoi.

² Ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley mri 'ñu'ti pa hanja da za da hyo ra Jesu, pe himi tsa da gu ngue'a mi tsu'u ya ja'i.

³ Nepu de gue'a ra Satá bi yat'a ja rá mfeni ra Juda nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Iscariote, 'na de nú'u 'ret'amayoho yá apostol ra Jesu.

⁴ Y nu'a bi ma bá c'a'tsa ya nda gá macja ne ya nda de ra nija pa bá ñau'u hanja da za da 'yent'ua ra Jesu ja yá 'ye'u.

⁵ Ha nu'ú xi bi johya ne bi hña'tuabi ra boja'a.

⁶ Hangué nu'a 'bestho xi mi honi hanja da za da da ra Jesu, ne bi huahna 'nara ora mi jo'o ya ja'i.

Ra nt'oxi nú'a bi zi ra Jesu co yá nxadi ante da du

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

⁷ Ne bi zø ra pa de ra ngo pa da ts'i ra thuhme nsi rá nzoi, gue'bu mi pe'tsi da tho 'nara t'udeti dega hña'ti.

⁸ Nu'bu ra Jesu bi mehna ra Pedro ne ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—Rí maha 'bet'ohu pa grí hocju ra hñuni de ra pascua ga tsihu.

⁹ Nepu nu'ú bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Habu guí ne ma grá hocje'a?

¹⁰ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu xcri cuthu ja ra hnini gui nthehani 'nara 'ñøhø di ha 'na 'bada ra dehe. Ne gui tēnhu asta ja nú'a ra ngu habu da yat'i'a.

¹¹ Ne 'ñembabihú nú'a to'o ra me ngu: “Ra Xahnate bá pehn'a ra noya

ga eñ'ahé njaua: ¿Habú ja ra ngu xcá 'uegagui pa ga tsihe ra nt'oxi dega pascua co ma nxadi?”

¹² Nepu nu'á ma da 'ñu't'ahu 'nara danga ngu maña ja ra tøngu, ya xa thoqui xá hño, ne ja gui hocjuni ra nt'oxi.

¹³ Nepu nu'ú bi ma bá nthēui gatho ngu nú'a xqui xipa ra Jesu. Ne ja bi hyocni'u ra nt'oxi.

¹⁴ Y nu mi zø ra ora da ñuni'u, ra Jesu co yá apostol bi hñudi mahyegui ja ra mexa.

¹⁵ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi:

—¡Xi stá ne ga tsihu mahyegui ra nt'oxi de ra pascua ngu dí 'buihabya, ante da zø ra ora ga tu!

¹⁶ Ngue'a nugui dí xi'ahu gue ya hinga ma ga yopa tsi ra nt'oxi de ra pascua ma'na'qui asta hinda zøhø nú'a ra pa grá tsihu nuni mahets'i habu brí manda Ajuá ma Dada.

¹⁷ Nepu nu'á bi gu ra vaso ne bi umba njamadi Ajuá ne bi 'ñembabi:

—Na, tsihu 'ra 'na tsiqui grí gathohu.

¹⁸ Nugui dí xi'ahu gue ya hinga ma ga yopa tsi ra vinu dega obxi asta nú'a ra pa grá 'buhu nuni mahets'i habu brí manda Ajuá ma Dada.

¹⁹ Nepu nu'á bi gu ra thuhme ne bi umbabi njamadi Ajuá ne bi hecuabi'u bi umbi, ne bi 'ñembabi:

—Guehna ma ndo'yo ma ga uni po rá ngue'ahu. Ora gui tsihu, gue'a 'nara feni de ma du.

²⁰ Nepu de ya xqui uadi ra nt'oxi'u, nu'á bi gu ra vaso, ne bi 'ñembabi:

—Nuna vinu guehna 'nara seña de ra 'ra'yo cohi xa t'øt'e co ma ji nú'a ma ga fani po rá ngue'ahu.

²¹ Y nubyá 'na de gue nú'ahu guí 'buhua con guequi ja ra mexa, ma gui dagaguihu.

²² Nú'a To'o e bi Nja'i, ya ri ne nuna ra 'ñu xa t'utuabi pa rí ma ja ra du, pe ¡huecate nú'a to'o ma da da'a!

²³ Nepu nu'ú bi mudi bi 'ñámbabi 'na ngu 'na to'o nú'a mi ma da 'yøt'a njabu.

To'o ma'na ma da ndangui rá nsu

24 Nepu nu'ú bi mudi bi 'ñámbabi to'o de gue'u mi ma da ua'a da ma.

25 Pe ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Ya nda ri manda yá hnini ngu ya hmu, ha nuya hnini e'tsua yá nsu yá nda gue xi øt'e xá hño.

26 Pe nu'ahá hingue rí 'ñepi gui njahabu. Nu'a rí 'ñepi gui 'yøthu, nu'a da nja rá nsu de gue'ahu, mahyoni da notsi, ha nu'a tó'o da manda, mahyoni da nja ngu 'nara 'bego.

27 ¿To'o ma'na t'umba ra nsu, ha gue nú'a to'o da hñudi ja ra mexa, o nú'a to'o pɛpabi? ¿Ha hingue nú'a hudi ja ra mexa? Masque njabu, pe nugui drá 'bego de gue'ahu.

28 Nu'ahu hincá 'ueguehu de guequi masque xcá hyanthu ya ts'othogui nú'u stá thogui.

29 Hangue nugui ma ga 'ra'ahu ri nsuhu dega nda, ngu ma Dada xa 'racagui ra nsu pa ga nda.

30 Ha nu xcrá nda, ma gui 'bahuni nehe con guequi, ne ga ñuñhu. Ne ja ma grá 'ra'ahuni ri hudihu nehe dega nda pa gui mandahu nú'u 'ret'amayoho ya 'mai de ya ja'i de Israel.

Ra Jesu bi ma gue ra Pedro mi ma da gøni'a

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Nehe ra Jesu bi 'ñembabi ra Simu Pedro:

—Nugue Simu, ra Satá xa 'yadi pa da hñac'a ri jamfrihu, ne da 'yøt'ahu ngu ra trigo ora 'biqui.

32 Pe nugui stá apabi Ajuá ma Dada por gue'i, gue hinda 'mɛdi ri jamfri. Ha nu xcrí yopa ju ri jamfri, gui japi da zedi yá jamfri nehe nuyu ma'ra ri cu.

33 Ha nura Simu bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, nugui dí 'bucua 'bu da ts'ix'a'i ra fadi, ga ma nehe, ha nu'bu da tho'i, dá thogui nehe.

34 Ha nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Nugui dí xi'a'i nu'i Pedro, gue núbya dí nxuui ante da mafi ra menja ma gui ma hñu'qui gue hinguí paçagui.

Ra Jesu bi xipayá nxadi gue ma dra t'øtua 'ñena 'nara 'yøt'ats'oqui

35 Ra Jesu bi 'yambabi yá nxadi ne bi 'ñembi:

—Xi nú'bu dá pɛhn'ahu hinga hñaxa ri buxahu nixi ri ncubojahu nixi ri mponga zesthihu, ¿ha gue bi nja te bi 'yøt'ahu ra 'bedi?

Nepu nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Hina.

36 Nepu nu'á bi 'ñembabi:

—Pe nubyá ha, dí xi'ahu gue nu'u tó'o pɛ'tsa rá buxa ne rá ncuboja, dá hñats'i. Ha nu'a tó'o hinguí pɛ'tsa rá huai, dá pa rá pat'i pa da dai.

37 Ngue'a nugui dí xi'ahu gue mahyoni da njabu ngu manga ra Maça T'ofu de guequi habu ena: “Nu'á ja ra uenda 'nara 'yøt'ats'oqui.” Ngue'a gathu nú'a xa nt'ofu de guequi pɛ'tsi da njabu.

38 Nepu nu'ú bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, jaua yoho ya huai dí pɛ'tshe.

Ha nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Con sehe'u yoho.

Ra Jesu bi 'yapabi Ajuá rá Dada nuni Getsemani

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Nepu nura Jesu bi bøni bi ma ngu mrá nzai pa ja ra t'øhø 'bo Olivo. Ne gathu yá nxadi bi ðeni'a.

40 Ha nu mi zøni de guehni, bi 'ñembabi'u:

—'Yaphu ndunthi Ajuá pa gui tsethu ya ts'othogui nu stí 'ñepu.

41 Nepu ra Jesu bi 'uegue de gue'u ts'u zi yabu pa bá ndandiñahmu bá apabi Ajuá rá Dada,

42 ne bi 'ñembabi:

—Ma Dada'i, 'bu gui nehma, gui 'ueca nuna thogui ma ga thogui, pe hindí ne gui 'yøt'e ngu nú'a ga nega, go da 'yøt'a ngu nú'a ri pahague.

43 Nepu nuni habu mi apabi Ajuá'a, bi zøhni 'nara enxɛ xqui 'ñehe de mahets'i pa bi umbabi ra ts'edi pa da zeta ra ts'othogui.

44 Nu'á xi mi tu rá mai ndunthi de mi apabi Ajuá, pe ma'na mi apabi co ndunthi ra ts'edi asta mri xanthe,

ne nuyá xanthe ngu myá danga tagui dega ji, mi tui ja ra hai.

⁴⁵ Nu mi uadi bi 'yapabi Ajuá'a, bi mengui pa habu xqui zogui yá nxadi, ne bi zudi gatho xqui 'ñahá ngue'a ya xqui uent'i'u co ra dumui.

⁴⁶ Ha nu'á bi 'ñembabi:

—¿Hanja xcá ahahú? Nanjú, ne 'yapabihú Ajuá pa gui tsethú ya ts'othogui.

Ra Jesu bi jú 'ñena 'nara be

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ts'a mi ñaui yá nxadi ra Jesu, bi zohø xi ndunthi ya ja'i, ne nura Juda 'na de nú'u 'ret'amayoho ya nxadi, mbra 'bet'o de ja ya ja'i. Ne 'bestho bi uat'a habu mi 'ba ra Jesu pa bi zu'tsi'a.

⁴⁸ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Juda, ¿ha gue co 'nara ntsu'tsi grí da Nú'a To'o e bi Nja'i?

⁴⁹ Ha nú'u mri 'ñoui ra Jesu mi hyandi te ma da nja bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, ¿ha guí ne ga xithe co ya huai?

⁵⁰ Y 'na de gue'u bi menpa 'nara ntsëqui 'nará 'bego ra danga ndá gá macja ne bi dacua rá gu ra 'ñei.

⁵¹ Pe ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Hyehubú, oguí øthú njabú.

Nepu nu'á bi hñuxa rá 'ye ja rá gu nú'a ra 'bego, ne bi ñani 'bestho.

⁵² Nepu bi zofo nuya ndá gá macja, ne ya ndá de ra ndanija, ne ya ndaxjua ndá, gatho nú'u xqui 'ñehe pa e da zits'i'a, ne bi 'ñembabi'u:

—¿Ha gue drá be pa e gui jugaguihú co ya huai ne ya za?

⁵³ Pe nú'bú ndí 'bui hyastho con gue'ahú ja ra ndanija, hinte gá 'yøtcahú. Pe xibya, go xcuá ehú masque dega xuui pa gui jugaguihú. Ngue'a nuya ya orabya go ri orahú pa gui ndahú de guequi, ne ya orabya go ya ora pa da ndá ra 'bexuui.

Ra Pedro bi gønga ra Jesu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Nepu de guehni bi gu nts'ahni'u ra Jesu, ne bi zits'i ja rá ngu ra danga

ndá gá macja, ha nura Pedro mi 'befa dega zi yabútho, mri deni.

⁵⁵ Ha nu mi zønga ra Pedro ja rá ngu ra danga ndá gá macja, xqui t'udi 'nara faspi ja ra patio, ne ja mi huhni 'raya ja'i mri mpa'ti, nehe ra Pedro ja bi hñuhni con gue'u.

⁵⁶ Y de guehni 'nara nxutsi rá 'bego ra danga ndá gá macja nu mi hyandi gue mi huhni ra Pedro ja ra tsibi xi bi nu'ti'a ne bi 'ñena:

—Pøde ne nuni ra dame go mri 'ñoui ra Jesu nehe.

⁵⁷ Pe nura Pedro bi gømbabi nú'a ra nxutsi ne bi 'ñembi:

—Hina, hindí padi to'o'a.

⁵⁸ Nepu hinga ya'a bi hyanda ma'na ne bi 'ñembabi:

—Pøde ne'i go ngrí 'ñoui ra Jesu.

Ha nura Pedro bi 'ñena:

—Hina, hinga majuani ndrí 'ño'be'a.

⁵⁹ 'Mefa de xqui thogui ngu 'na ora bi 'ñena ma'na ra ja'i:

—Majuani nuna 'ñøhøni go mri 'ñoui'a, ngue'a nehni mfatho gue ra me Galilea.

⁶⁰ Nepu nura Pedro bi 'ñena:

—Dí xi'a'i gue nixi dí padi nú'a guí ma.

Y nú'a ra ora de ts'a mi mangu njabú, bi mafi ra menja.

⁶¹ Nú'a ra ora'a bi ñegui ra zi Hmu Jesu pa bi hyanda ra Pedro, ha nura Pedro 'bestho bi zo rá mfeni de nú'a xqui xipabi desde rá madi, xqui 'ñembabi: “Ante da mafi ra menja ma gui cøngagui hñu'qui.”

⁶² Hangu nura Pedro bi bøni pa thi, xi bá nzoni nts'edi.

Ya ja'i mi øtuatho ra nt'eni ra Jesu

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ha nuya ja'i nú'u to'o mri su ra Jesu xi mi ø'tua ra nt'eni ne mi na'mbabi'u.

⁶⁴ Y bi go'tua yá da co 'nara dutu ne mi umba ya mpe'ti, ne mi embabi'u:

—¿Xicaguihe xa to'o nú'a bi nap'a'i!

⁶⁵ Ne mi xipabi ndunthi ya ts'onoya.

Ra Jesu ja yá thandi ra hmunts'a nda gá xodyo

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Rá hyax'a bi munts'a ya ndaxjua nda ne ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley. Ne bi ts'ixa ra Jesu pa habu mi munts'a nú'u ya danga nda gá xodyo, y de guehni ja bá t'ambabini ne bi t'embabi:

⁶⁷ —Xicje, ¿ha gue xi majuani go gue'i grá Cristo xuá mēhn'a'i Ajuá pa gui nda?

Nepu nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—'Bu ga eñ'ahu gue go guequi, hingu camfriguihu.

⁶⁸ Ha nu'bu ga ø't'ahu 'raya nt'ani, hingu xicaguihu, ha nixi gui hyegaguihu.

⁶⁹ Pe nuya pa xa 'ñepu, Nú'a To'o e bi Nja'i ma da hñudi ja rá 'ñei Ajuá nú'a to'o bí pe'tsa gatho ra ts'edi.

⁷⁰ Nepu nu'á bi 'yambabi'a ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu, ¿ha gue go gue'i rá T'u'i Ajuá?

Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Haha, go guecagui, ngu xcá mañhabya.

⁷¹ Nepu nu'á bi 'ñena:

—¡Pa te ma'ra ya testigo ga hoñhu gue nucschu ya dá øhu nú'a bi ma!

23

Ra Jesu bi ts'ixa habu mi ja rá ts'utbi ra Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Y de guehni gatho nuya nda bi 'mai'u bi zixa ra Jesu ja ra Pilato.

² Y nuni ja bi madini bi ñapabi'u ne bi 'ñena:

—Ya stá tsuhe nuna 'ñøhø mi 'yoni mi u'ta ya ja'i gue hinda gut'a yá njut'i ja ra nda Cesa, nehe xa 'ñense gue go guehni ra Cristo xuá mēhna Ajuá pa da nda, 'na.

³ Hangu nura Pilato bi 'ñembabi:

—¿Ha go gue'i grá nda de ya xodyo?

Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha, go guequi, ngu gá ma.

⁴ Ha nura Pilato bi 'ñembabi ya nda gá macja ne gatho ya ja'i:

—Hinte ma ts'oqui dí tsatuabi nuna ra 'ñøhø.

⁵ Pe nu'ú ma'na mi ñate nts'edi, ne bi 'ñena:

—Nuni go guehni xa 'ño xa 'yu'ta ya ja'i haburaza de ra hai Judea, bá fadi desde Galilea asta bi zøhø de guecua Jerusale.

Ra Jesu ja rá thandi ra Erode

⁶ Nu mi 'yøde njabu ra Pilato bi 'yambabi ya ja'i ua mrá me Galilea ra Jesu.

⁷ Y nu'ú bi 'ñena gue ja mrá menguni'a, hangue nura Pilato bi mēhni 'bestho'a ja ra Erode, ngue'a go gue'a mrá nda de ja ra hai Galilea, pe nú'u ya pa'u xqui zøhø ra Erode ne ja mi 'buhni Jerusale.

⁸ Nu mi hyanda ra Jesu ra nda Erode, xi bi johya'a ngue'a ya mi pe'tsa ndunthi ya pa xi mi ne da hyandi'a ngue'a xqui 'yøde xqui hma ndunthi de gue'a. Ne mi ne da hyandi da 'yøt'a 'nara milagro.

⁹ Y nu'á bi 'yamba ndunthi ya nt'ani, pe ra Jesu hinte bi dadi.

¹⁰ Ja mi 'buhni nehe ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley, y ma'na xi mi ñate'u.

¹¹ Nepu nura Erode co yá soldado bi nthedetho de gue'a. Nepu bi 'yø'tua ra nt'eni bi hyete ngu 'ñena 'nara nda co 'nara hoga he mahotho. Nepu nura Erode bi yopa mēhna ra Jesu ma'na'qui pa ja ra Pilato.

¹² Ra Pilato ne ra Erode mri 'ñatsahma'u, pe nú'a ra pa'a bi mádi'u.

Ra Jesu bri dapa ya ja'i pa da hyo

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Nepu nura Pilato bi zohna gatho ya nda gá macja ne gatho ya nda de ra hnini, ne gatho ma'ra ya ja'i,

¹⁴ ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu go uá tsincahuua nuna ra 'ñøhø guí eñhu gue u'ta ya ja'i, pe nugui stá ø'tua ya nt'ani ja ri thandihu, y xcá 'yøhu gue hinstá

tsʉtua ni 'nara ts'oqui de nú'a guí mañhʉ xa 'yøt'e.

¹⁵ Nixi ra nda Erode himbá tsʉtuabi ni 'nara ts'oqui, hangue bá yopa pɛhna ma'na'qui pa guecua. Ya nubyá gá pahʉ gue nuní hinte ma ts'oqui xa 'yøt'e pa gui ñaphʉ gue rí 'ñepi da tho.

¹⁶ Hangue nugui, hõnse ma ga manda dra fet'i, nepʉ ga hɛgui.

¹⁷ Ra Pilato mi pɛ'tsi da hyɛgui 'nara 'yofadi cada ra ngo de ra pas-cua, ngue'a gue'a myá nzai nuya go-bierhnu de Judea.

¹⁸ Pe gatho nú'ʉ ya ja'i mi 'bahni bi mudi bi dø ya hmafi ne bi 'ñena:

—Hindí nehe gui thøgue ra Jesu, go da thøgue ra Barraba.

¹⁹ Nura Barraba xqui jot'a fadi ngue'a xqui gʉxa ya ja'i pa da 'ñøt'atuhni ja ra hnini, ne ngue'a xqui hñote.

²⁰ Pe nura Pilato go mi ne da hyɛgui ra Jesu, hangue bi yopa zofo ya ja'i ma'na'qui.

²¹ Pe nu'á bi mafi ma'na nts'edi ne bi 'ñena:

—¡Nu'a dí xi'ahe, gue gui pont'i, gui pont'i!

²² Nurá hñu'qui bi 'ñembabi'ʉ ra Pi-lato:

—¿Hanja? ¿Te ma ts'oqui xa 'yøt'ni? Nugui hindí tsʉtua ni 'nara ts'oqui nú'a rí 'ñepi da tho. Dí xi'ahʉ gue ma ga manda dra fet'i, nepʉ ga hɛgui.

²³ Pe nu'á bi dø ya hmafi ma'na'qui, ne bi ja bi 'yadi gue dra pont'i'a. Ne co yá hmafi nú'ʉ ya nda gá macja ne ma'ra ya ja'i, bi zʉ yá ts'edi ngu mi ne'ʉ.

²⁴ Hangue nura Pilato bi 'yøt'ua nú'a myá hne'ʉ.

²⁵ Hangue go bi hyɛgui nú'a ra 'ñøhø xqui 'yadi ya ja'i, nú'a mrá thuhu Barraba xqui jot'a fadi ngue'a mrá daga 'yøt'atuhni ne mrá hyote. Ha nura Jesu bi t'ent'ua yá 'yɛ ya ja'i pa da hyo.

Bi ts'ixa ra Jesu pa dra pont'i
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Y de bi ts'ixa ra Jesu pa dra pont'i, de má 'ñu bi nthɛui 'nara 'ñøhø mrá me Cirene mrá thuhu ra Simu xqui menga ja ra mbonthi, go gue'a bri japi bi duxa ra pont'i ne bi 'mɛfa de ja ra Jesu.

²⁷ Ne mri dɛni ndunthi ya ja'i, y ndunthi ya 'bɛhña xi mi zoni ne mri mantho'ʉ por gue'a.

²⁸ Pe ra Jesu bi hyandi'ʉ ne bi 'ñembi:

—Nu'ahʉ 'bɛhñaʉ me Jerusale, ogui zoñhʉ por guequi, nzonihʉ de gue'asehʉ ne por gatho ri batsihʉ,

²⁹ ngue'a ma da zø ra pa da 'ñena ya ja'i: “Rá mat'a Ajua nú'ʉ to'o hinxa me'tsa ni 'nara batsi nixi xa nzʉ.”

³⁰ Y nuya pa'ʉ ya ja'i ma da mafi ne da 'ñembabi ya danga t'øhø ne ya t'ʉca t'øhø: “Yøt'e pa gui cobgahe pa hinda zʉcaguihe rá cue Ajua.”

³¹ Xi majuañi ma da thogui'ʉ ya ts'othogui, ngue'a nu'bʉ nugui dí sufri ha hinte ma ts'oqui dí tu, xihma nú'ʉ tu ya ts'oqui.

³² Nehe bi ts'ixa má yoho ya 'ñøhø nú'ʉ xqui t'e'mbi da tho nehe ngue'a 'namyá nduts'oqui. Bi ts'its'i pa da tho mahyɛgui co ra Jesu.

³³ Ha nu mi zønga ja 'nara zi t'øhø rá thuhu Ñaxmadu, ja bri pont'ini ra Jesu co nú'ʉ má yoho ya 'ñøhø, 'na bri 'ba'ma ja rá 'ñɛi, ha nu'a ma'na ja rá ngaha.

³⁴ Y nu de mi zʉhni ra Jesu ja ra pont'i, nu'á bi 'ñena:

—Ma Dada'i, pumbabi gatho nuyʉ ya ja'i bi 'yøtca njaua, ngue'a nuyá hingui paði nú'a øt'e.

Ha nú'ʉ ya soldado mi 'bahni bi ma ra taħa'ʉ pa da nu to'o gue'a da daħa 'na de nuyá he ra Jesu.

³⁵ Y ndunthi ya ja'i mi 'bahni bi hyandi bri pont'a ra Jesu, ne asta ya nda gá xodyo mi øtbuhlatho de gue'a ne mi ena:

—Ma'ra ha, bi pøhø, pe nu'bʉ xi ma-juañi go guehni ra Cristo xuá mɛhna Ajua pa da nda, dí ne ga hanthʉbya da mpøhøse.

36 Nehe nuya soldado mi øtbuhlatho de gue'a, mi umbabi ra ju'tsa vinu pa da zi,

37 ne mi embabi'ũ:

—'Bũ xi majuañi go gue'i grá Nda de ya xodyo, mpøhøse núbya xã.

38 Ne xqui thøtua ja rá ñã ra pont'i 'nara t'ofø xqui t'ofø dega griego, ne dega lati, ne dega ebreo, mi ena njaua: “Go guehna ra Nda de ya xodyo.”

39 Nepũ 'na de gue nú'ũ ya nduts'oqui xqui 'bont'i nehe mahyεgui, bi ñãma'ñũ de gue'a ne bi 'ñembabi:

—'Bũ xi majuañi go gue'i grá Cristo xúa mehn'a'i Ajuã pa gui ndã, mpøhøse ne pøhøguihe.

40 Pe nú'a ma'na ra nduts'oqui xqui 'bont'i nehe, bi zhi nú'a bi ñãma'ñũ, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha hinguí tsu Ajuã pa gá manganjabũ?

41 Guí nu gue dí sufrihũua mahyεgui, pe nujá rí 'ñepi ga sufrihũ pa ga juthũ nú'a stá øthũ, pe nuni ra 'ñøhø hinxa 'yøt'a ni 'nara ts'oqui.

42 Nepũ nu'ã bi 'ñembabi ra Jesu:

—Gui bengagui nu xcrí hudi ja ri hudi dega hmanda.

43 Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nugui dí xi'a'i gue núbya 'bestho ma gui 'bui con guecagui nuni mahets'i.

Ra Jesu bi du

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44 Y ngu mi nde ma pa bi 'mexuui maxøgue ra ximhai, pa asta ngu nzanga hñu nde,

45 ngue'a nura hyadi himbi yot'i, ha nura danga xũni dutu mi naxa mbo ra ndanija pa mi cot'a habũ ma'na xmá nsunda, bi xøgue desde maña asta rí ga'ti.

46 Nepũ ra Jesu bi ñã nts'edi ne bi 'ñena:

—Ma Dada'i, nubyá dí ent'a'i ma te ja ri 'yε.

Ne mi uadi bi manganjabũ, 'bestho bi du.

47 Ha nu mi hyanda njabũ ra ndã gá soldado bi xøcambeni Ajuã ne bi 'ñena:

—Xi majuañi nuna 'ñøhøni hinte ma ts'oqui mi tu.

48 Gatho nú'ũ ya ja'i mi 'bũhni de mi uadi mi hyanda gatho nú'a xqui nja, bi ma de guehni co ndunthi ra dumai.

49 Pe gatho nú'ũ ya ja'i myá mpañi ra Jesu, ne 'raya 'behña xqui ðeni desde Galilea, bi gohi zi yabũtho mi handa gatho nú'a bi nja.

Ra Jesu bi t'agui

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

50 Mi 'bũ 'nara 'ñøhø xi mrá hoja'i mrá thuhu ra Jose, mrá mengu de ra hnini Arimatea de ra hai Judea. Nu'ã mrá ndã nehe de ra hmunts'a ndã gá xodyo.

51 Pe nu'ã mi tø'mi da hyandua rá hmanda Ajuã, hangue nu'ã himbi ne bi mfaxui yá mindaui ngu nú'a xqui ncohi'ũ ja yá hmunts'i.

52 Hangue nu'ã bi ma bá c'a'tsa ra Pilato pa bá apabi ra nsequi da 'yacua rá ndo'yo ra Jesu.

53 Nepũ bi ca'ma ja ra pont'i, bi mant'a co 'nara hoga dutu, ne bá pegui ja 'nara 'ra'yo nt'agui nú'a xqui thoca ja 'nara medo, y ja nú'a ra nt'agui'a hinxqui nt'aguini ni 'nara ja'i.

54 Y nura pa'a go mrá pa dega nthoqui, ne ya mi ma da mudi ra pa dega tsaya.

55 Ha nuya 'behña nú'ũ xqui ðena ra Jesu desde Galilea bi ma pa bá handa habũ xqui t'agui ra Jesu ne hanja xqui 'becuabi rá ndo'yo.

56 Ha nu mi menga ja yá ngu'ũ, bi hyoca 'raya hoga ñũni ne 'raya njots'i. Y bi ntsaya'ũ nú'a nsabdo ngu mi manganja ra ley.

24

Ra Jesu bi yopa nte de ra du

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

1 Ra mudi pa de ra semana nú'a ndomingo mi xudi xi 'nitho nú'ũ ya 'behña bi ma pa ja ra nt'agui

ne bi hñaxa nú'a ra hoga ñuni xqui hyoqui'ua, ne bi mɛui ma'ra yá mi'behñauí.

² Y nu mi zɔni'ua bi zadi xqui t'ent'a nú'a ra do xqui jothma ra nt'agui.

³ Ne bi yut'i ja ra nt'agui'ua pe himbi zutuani rá ndo'yo ra zi Hmu Jesu.

⁴ Ne nu'ú xi bi du yá mui ne himi pa te da 'yot'ua, ne mi damfri'ua bi hyandi mi 'bahni yoho ya 'ñøhø xqui hñe t'axi asta mri huexqui.

⁵ Pe nu'ú co ra ntsu bi ñe'mitho, himbi guxa yá da. Ha nú'ua ya 'ñøhø bi 'ñembabi'ua:

—¿Hanja e guí hoñhua ja ya nt'agui nú'a te?

⁶ Hinjo'oua, ya xa yopa nte. Beñha nú'a bi xi'ahua nú'bu nguí 'bahu Galilea.

⁷ Bi 'ñeñ'ahua gue Nú'a To'o e bi Nja'i mi pe'tsi da t'ent'ua ja yá 'ye ya ts'ojá'i nú'ua to'o mi ma da pont'i'a, pe rá hñupa mi ma da yopa nte'a de ra du.

⁸ Hangué nu'ú bi beni 'bestho de nú'ua ya noya xqui xipa ra Jesu.

⁹ Ha nu mi menc'ua de ja ra nt'agui bi ma bá xipa gatho nú'ua 'ret'ama'ra ya apostol ne gatho ma'ra nú'ua to'o mri denhma ra Jesu.

¹⁰ Nú'ua to'o bi hñá'tsua ra noya ya apostol go ra Maria Magdalena ne ra Juana ne ra Maria rá nana ra Cobo, ne nú'ua ma'ra ya 'behña.

¹¹ Pe nuyá apostol ra Jesu himbi gamfri'ua, ne bi 'ñembabi nú'ua ya 'behña gue xqui 'be yá mfeni.

¹² Pe ra Pedro bi nest'ihí bá c'a'tsa ra nt'agui, y nu mi zɔni'a bi ndoqui bi hyanda mbo ra nt'agui gue hønse nú'a ra dutu xqui 'bant'a ra Jesu mi 'bonga 'na lado. Y nu'á bi menga habua mi 'bui, ne himi padi te da beni de nú'a xqui nja.

Yoho yá nxadi ra Jesu mri ma pa ja ra hnini Emaú
(Mr. 16:12-13)

¹³ Guet'a ra pa'a yoho yá nxadi ra Jesu mri ne ra 'ñu mri ma pa ja ra hnini Emaú, mi pe'tsa ngu 'ret'ama'ra kilometro rá ñabu de Jerusale.

¹⁴ De mri ne ra 'ñu mi mpetue de gatho nú'a xqui nja.

¹⁵ Ha de ts'a mri mpetue de nú'a xqui nja, ra Jesu bi zadi'ua ne bi ncom-pauí má 'ñu.

¹⁶ Ne masque mri 'ñoui'ua pe himbi za bi badi'ua ua go mi gue'a.

¹⁷ Ha ra Jesu bi 'yambabi'ua ne bi 'ñembi:

—¿Te rá 'be guí 'yo má 'ñu guí mañhu? ¿Hanja guí tu ri muihu?

¹⁸ 'Na de gue'ua mrá thuhu ra Cleofa bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Gatho ya ja'i padi nú'a bi nja nuni Jerusale de nuya pabya. ¿Hanja hinte xcá padigue?

¹⁹ Nepua ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Te 'be'a xa nja?

Y nu'ú bi 'ñembabi:

—Ha hinxcá 'yøde de ra Jesu me Nasare, gue'a mi 'nará 'mehni Ajua, ne mi hanpa rá ts'edi'a pa mi ña ne pa mi øt'a ya danga t'øt'e ja yá thandi ya ja'i ne Ajua.

²⁰ Ha nuya nda gá macja ne nú'ua ma ndahu de ma hninihu bi gu ne bi 'yent'ua ja yá 'ye ra Pilato pa bi manda da tho'a ja 'nara pont'i.

²¹ Nuje ndí beñhe ne ndí tømhe gue go gue'a mi ma da ñanja núju dyá me Israelhu, pe xi núbya ya pe'tsa hñu pa xa du.

²² Ha 'raya 'behña de guecje bi ma maxudi xi 'nitho ja ra nt'agui pa bá c'a'tsi, nepua picaguihe ena gue ya himi 'beni rá ndo'yo ra Jesu.

²³ Ne ena gue xqui hyanda 'raya enxé nú'ua bi xipi gue ya xqui yopa nte de ra du.

²⁴ Ne de gue'a bi ma 'rama com-pahe pa bá c'a'tsa ra nt'agui y eñ'ua gue bi zadi ngu nú'a xqui mangu ya 'behña, ne eñ'ua nehe gue nixi gue'ua himbi hyanda ra Jesu.

²⁵ Nepua ra Jesu bi 'ñembabi'ua:

—¿Hanja hinxcá beñhu nú'a xcá hñe'thu ja ra Maca T'ofó, ne hanja hinxcá camfrihu nú'a bi mangu yá 'mehni Ajua?

²⁶ ¿Ha gue hingue mi mahyoni da thogui njabu ra Cristo nú'a xuá mehna Ajua pa da nda, nepua da yopa menga mahets'i pa da t'umba rá hudi dega nsu?

27 Nepu nu'á bi mudi bi xipabi'u nú'a mangu ra Maca T'ofu habu ma de ra Cristo nú'a rá 'mehni Ajuá pa da nda, desde ra mudi t'ofu de ra Moise ne gathu nú'a bi mangu ma'ra yá 'mehni Ajuá.

28 Ha nu mi zoni nú'a ra hnini habu mri ma'u, ra Jesu bi 'yot'e ngu mi ma da thoguiho.

29 Nepu nu'á bi zami da 'ñoxi con gue'u ne bi 'ñembabi:

—Cohi con guecje, ngue'a ya bi nde ne ya ma da nxuui.

Ha nura Jesu bi yut'i ja yá ngu'u pa da gohi con gue'u.

30 Ne nu'á bi hñudi ja ra mexa pa da nt'oxi. Nepu ra Jesu bi gu ra thuhme ne bi japabi, ne bi heque pa bi umbabi'u.

31 Nú'a ra ora'a bi badi'u gue go mi gue'a ra Jesu, pe nu'á 'bestho bi 'meditho de gue'u.

32 Ne mri 'ñembabi'u:

—¡Ne xi majuani ndí tsahu 'nara johya ja ma corasohu nú'bu mi xicaguihu má 'ñu de ra Maca T'ofu!

33 Nepu nu'á 'bestho bi gu yá 'ñu bi menga pa Jerusale. Ne ja bi zadini nú'u 'ret'ama'ra ya apostol xqui munts'i ne ma'ra ya nxadi.

34 Ne bi t'embabi nú'u yoho:

—Xi majuani xa yopa nte ma zi Hmuhu, ngue'a ra Simu bi hyandi, ne xa xicaguihe.

35 Nepu nú'u yoho bi metuabi nú'a xqui nja ja ra 'ñu, ne hanja bi badi'u ra Jesu nura ora mi hyeca ra thuhme.

Ra Jesu 'bahni madetho de yá nxadi (Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

36 Ts'a mi ñatho de nú'a xqui hyandi'u ne nú'a xqui nja, mi damfri'u ra Jesu mi 'bahni madetho de gue'u, ne bi 'ñembabi:

—'Buhu te rá 'ñentho.

37 Pe nu'á xi bi ntsu, ne mi hu yá mui gue mi handa 'nara thedi.

38 Pe ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí tsuhu? ¿Pa te guí beñhu ja ri mfenihu njabu?

39 Hyandga ma 'yehu ne ma ua, go guecagui drá Jesu. Thangaguihu

ne hyandgahu xá hño, ngue'a 'nara ndahi hingui pe'tsa ra ngø nixi ra ndo'yo ngu guí hanthu dí pe'tsi.

40 Y nu mi uadi bi mangu njabu, bi 'ñutuabi'u yá 'ye ne yá ua.

41 Pe nu'á himi tsa da gamfri ngue'a ngu xqui mpumfri'u co ra johya, ne himi padi te da beni'u. Nu'bu nu'á bi 'ñembabi'u:

—¿Ha gue ja te ga tsihu?

42 Nepu nu'á bi umba 'na xeni ra huá xqui hñaxi, ne 'na xeni ra t'afi dega colmena.

43 Y nu'á bi hñani ne bi zi de ja yá thandi'u.

44 Nepu bi 'ñembabi'u:

—Ya stá thogui nú'a dá xi'ahu nú'bu ndí 'bui con gue'ahu, ngue'a mi mahyoni da njabu gathu nú'a xa nt'ofu ja rá ley ra Moise, ne nú'a bi mangu ma'ra yá 'mehni Ajuá, ne nú'a mangu ja ya Salmo.

45 Nepu nu'á bi xipabi'u nú'a mangu ra Maca T'ofu pa bi za bi zo yá mfeni,

46 ne bi 'ñembabi:

—Njaua xa nt'ofu gue ra Cristo nú'a xuá mehna Ajuá pa da nda, mi mahyoni da du, ne rá hñupa mi mahyoni da yopa nte de ra du.

47 Y nehe ena gue co rá ts'edi de rá thuhu'a ma da hma de gue'a gathu rá nguni ra ximhai, da mudi de guecua Jerusale da ts'ofu ya ja'i gue da ñobri pa dra pumba yá ts'oqui.

48 Y nu'ahabya, ma gui damajuanihu de nuya ya t'ot'e xcá hanyhu.

49 Y nuguí ma ga pehn'a'ihu ra Maca Ndahi nú'a xa ña't'ahu ma Dada. Pe ja da cohua ja ra hnini Jerusale asta hingui hñañhu nú'a ra ts'edi'a ma dua ehe de mahets'i.

Ra Jesu bi ma mahets'i

(Mr. 16:19-20)

50 Nepu ra Jesu bi zixa gathu ya apostol bi bõni de ra hnini Jerusale pa rí ma'u ja 'nara zi t'uca hnini rá thuhu Betania, y nu'á ja bá juxni yá 'ye pa bi japabi'u.

51 Y nu mi uadi bi japabi'u, nu'á bi 'uegue de gue'u, bi ts'its'i pa mahets'i.

⁵² Y nu'ú 'mefa de xqui xøcambeni ra zi Hmu Jesu, bi mengui'u pa Jerusale co ndunthi ra johya.

⁵³ De guehni nzantho mi 'bui ja ra ndanija mri xøcambeni Ajuá. Njabu gue'a.

NSANJUA RA MACA HOGA T'ØDE NÚ'A BÍ 'YOFO NSANJUA

Ra Noya nú'a mi 'buhui Ajuá bi e bi nja'i

¹ Ante da nja mahets'i ne ra ximhai, nú'a to'o go ra Noya ya mi 'bui, y nu'á mi 'buhui Ajuá, ne nu'á go gues'e'a Ajuá.

² Rá mudi mi othotho gatho nú'a te ja, pe nú'a to'o go ra Noya ya mi 'buhui Ajuá.

³ Y Ajuá bi 'yent'ua ja rá 'yε'a pa go bi hyoca te gatho ja; y nu'bu nú'á hinte xa hyoqui, nu'bá hinte di jahma.

⁴ Ne go gue'a to'o ri unga ra te pa nzantho, ne go gue'a ra ñot'i nú'a ri yo'tua yá mfeni ya ja'i.

⁵ Ha nura ñot'i'a, ri yot'a ja ra 'bexuui, ne nura 'bexuui hinxa za xa ntate.

⁶ Mi 'bui 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Xuua bá pɛhna Ajuá pa da zofo ya ja'i.

⁷ Ne nu'á bá 'bɛhni pa da damajuani de nú'a ra ñot'i, pa da gamfrihma gatho ya ja'i ngue'a go mri damajuani'a.

⁸ Ra Xuua hingo mi gue'a ra ñot'i, hønse bá 'bɛhni pa da damajuani de ra ñot'i.

⁹ Nú'a to'o go ra ñot'i xi majuani, bá ehe de guecua ja ra ximhai ne go gue'a ri yo'tua yá mfeni gatho ya ja'i.

¹⁰ Nú'a to'o bi hyoca ra ximhai, ja bi 'ñe bi 'mɛcua ja ra ximhai, pe nuya ja'i himbi badi ua go mi gue'a to'o bi hyoca ra ximhai.

¹¹ Bá ehma de guecua ja rá ximhai'a, pe nuya mengu rá hai himbi numansu'a.

¹² Pe nu'bu tó'o bi numansu ne bi gamfrihi rá thuhu'a, nu'á bi umbabi ra ts'edi pa bi mbatsi de Ajuá.

¹³ Ha nú'bu to'o gatho xa gamfri'a, ya xa yopa 'mɛi ma'ra'yo, hingue dega ji, nixi dega ngø, nixi de rá paha 'nara

'ñøhø, hønse Ajuá go gue'a xa 'yøt'e pa xa yopa 'mɛi.

¹⁴ Nú'a to'o ra Noya bá e bi nja'i, ne bi 'mɛi con guecɛ, ne xi mrá hoja'i, ne nzantho mi mɛnga nú'a majuani. Ne dá handuahe rá nsunda'a, go gue'a rá nsunda Ajuá ra Dada nú'a pɛ'tsa rá 'ra T'ɛ nehe.

¹⁵ Hangue nura Xuua bi damajuani de gue'a ne bi ña nts'edi bi 'ñena:

—Go gue'a nú'a ndí xi'ahɛ, gue 'mɛfa de gueque mi ma da 'ñehe ma'na, nú'a ma'na ja rá nsu, ngue'a nú'a ya go mi 'bui rá mudi de gueque.

¹⁶ Gathoguihu stá hañhu de yá hño'a, ne hinhya'mɛ ri 'betcahu rá hñoja'i'a.

¹⁷ Ha nu Ajuá xqui hñuxa ra Moise pa go bi 'ñutcahu tengu rá ley'a, pe nubya bá pɛhna ra Jesucristo pa bá hancahu rá hñoja'i, ne nú'a go gue'a bi 'ñudi gatho maxøgue nú'a majuani.

¹⁸ Hinhya'mɛ to xa hyanda Ajuá ra Dada, pe nurá hmaça 'ra T'ɛ'a bi 'ñutcahu tengu rá 'mɛi'a.

Ra Xuua Xi'tsate bi ma de ra Jesucristo

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

¹⁹ Ha nuya nda gá xodyo mi 'buhni Jerusale bi mɛhna 'raya macja ne 'rayá mfats'i'ɛ nú'ɛ mi t'embí ya levita, pa da c'a'tsa ra Xuua pa da 'yambabi ua go mi gue'a ra Cristo nú'a mi ma da mɛhna Ajuá pa da nda.

²⁰ Ha nura Xuua bi mɛnga nú'a majuani, himbi ncøni ne bi 'ñena:

—Hina, hingo guecagui drá Cristo.

²¹ Nepɛ nu'ú bi 'ñembabi:

—Nu'bá ¿to'o'i? ¿Ha gue go gue'e grá badi Elía?

Nu'bá ra Xuua bi 'ñena:

—Hina, hingo guecagui.

Ha nu'ú bi yopa 'ñembabi ma'na'qui: —¿Ha gue go gue'e rá danga 'mɛhni'i Ajuá nú'a ma da 'ñehe?

Ha nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Hina.

²² Ha nu'ú bi 'ñembabi:

—Nu'bá ¿to'o'i ne te ri 'bɛfigue? Xi da xicje pa ma ga xiphe nehe nú'bu to'o bá pɛncahe.

²³ Ha nura Xuua bi 'ñembabi'ũ:

—Nuga, hõnse 'nadrá 'mehni pa ga m̄anga ja ra mbonthi nú'ũ ya noya bi m̄anga ra b̄adi Isaía ne bi 'ñena: “Juañhũ rá 'ñũ ra Zidada.” Hangué dí xi'ahũ, ntsø'mhũ, ngue'a ya xa 'ñepũ pa da nda.

²⁴ Ha nuya ja'i xqui 'b̄ehni myá fariseo'ũ.

²⁵ Hangué nu'ú bi 'yambabi ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—'Bũ hingo gue'e grá Cristo, nixi grá b̄adi Elía, nixi rá d̄anga 'mehni'i Ajuá nú'a ma da 'ñehe, nu'bá ¿hanja guí xi'tsate?

²⁶ Ha nura Xuua bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Nuga bá 'b̄encagui pa ga xi'ts'a'ihũ co ra dehe. Pe 'b̄ui 'na con gue'ahũ nú'a nixi guí p̄atua rá 'b̄efi.

²⁷ Go gue'a bra 'b̄efa de gueque, ne ma'na ra d̄angui rá nsu de gueque, nixi dí 'ñepqui ngugui ga xo'tua rá nth̄asthi de yá thiza'a.

²⁸ Njabũ bi m̄anga ra Xuua nuni ri'nandi de ja ra d̄athe Jordá ja ra hai Betabara habũ mi xi'tsate'a.

Ra T'ũca D̄eti nú'a bá p̄ehna Ajuá

²⁹ Nurá hyax'a ra Xuua bi hyanda ra Jesu mbra e da z̄adi ne bi 'ñembabi ya ja'i:

—Ndi, hyanthũ núni bá p̄ehna Ajuá, nja ngu 'nara zi t'ũca d̄eti nú'ũ tho dega hñã'ti, y go guehni pu'tua yá ts'oqui ya ja'i.

³⁰ Ne go guehni ndí xi'ahũ mi ma da 'ñehe 'm̄efa de gueque ne ma'na ra d̄angui rá nsu, ngue'a ya go mi 'b̄uini rá m̄adi de gueque.

³¹ Nuga hindí p̄atuahm̄a tengu rá 'b̄efini, pe bá 'b̄encagui ga xi'ts'a'ihũ co ra dehe pa njabũ gatho'ihũ gyá me Israelhũ da za gui p̄ahũ gue go guehni ra Cristo xpá m̄ehna Ajuá pa da nda.

³² Nehe ra Xuua bi m̄a de nú'a te xqui nja ne bi 'ñena:

—Nuga dá handa ra M̄aca Ndahi bá çai de mahets'i ngu 'nara zi domitsu, e bi z̄adini.

³³ Nuga hindí p̄atuahm̄a tengu rá 'b̄efini, pe nú'a to'o bá p̄encagui ga xi'ts'a'ihũ co ra dehe go gue'a bi 'ñengagui: “Ma gui hyanda ra M̄aca

Ndahi dua çai de mahets'i, e da z̄adi 'nara zi 'ñøhø pa da 'm̄ahui, y nu'á go gue'a ma da xi'ts'ahũ dega M̄aca Ndahi.”

³⁴ Nuga stá handi hangué drí dama-juani gue go guehni rá T'ũ Ajuá.

Yá m̄adi nxadi ra Jesu

³⁵ Ha nurá hyax'a ra Xuua mi 'bahni ma'na'qui co yoho yá nxadi.

³⁶ Nepũ bi hyanda ra Jesu mi 'yoni ne bi 'ñena:

—Ndi, hyanthũ núni bá p̄ehna Ajuá, nja ngu 'nara zi t'ũca d̄eti nú'ũ tho dega hñã'ti.

³⁷ Ha nú'ũ yoho yá nxadi ra Xuua mi 'yøde njabũ, 'bestho bi d̄eni'ũ ra Jesu.

³⁸ Nepũ nura Jesu bi mp̄ants'i ne bi hyandi mri d̄eni'ũ ne bi 'ñembabi:

—¿Te 'b̄e grí 'ñehũ?

Ha nu'ú bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—Xahnate, ¿habũ guí 'b̄uigue?

³⁹ Nu'bá nu'á bi 'ñembabi:

—Maha pa gui p̄ahũ habũ dí 'b̄ui.

Y bi m̄eui'ũ pa bi b̄adi habũ mbi 'b̄ui'a. Bi z̄oni ngu nzanga 'ret'a ne bi 'm̄ahuini gatho ra pa.

⁴⁰ Ha nú'ũ yoho ya nxadi xqui 'yøde nú'a bi m̄anga ra Xuua ne xqui d̄ena ra Jesu, 'na de gue'ũ mrá thuhu ra Andre ne mrá cu ra Simu Pedro.

⁴¹ Nú'a ra Andre'a bi ma bá dama c'a'tsa ra Simu Pedro ne bi 'ñembabi:

—Stá hanthe ne stá p̄ahe ra Cristo nú'a xpá m̄ehna Ajuá pa da nda.

⁴² Nepũ bi zits'i'a pa habũ mbi 'b̄ũ ra Jesu. Ha nura Jesu mi hyanda ra Simu bi 'ñembabi'a:

—Nu'i grá Simu rá t'ũ'i ra Joná. Nubyá go dí hup'a'i grá Pedro. —Nú'a ra thuhu'a rí b̄oni da 'ñena 'nara do.

Ra Jesu bi zofo ra Lipe ne ra Natanael pa dyá nxadi

⁴³ Ha nurá hyax'a ra Jesu mi beni da ma pa Galilea, pe 'm̄et'o bi ma bá c'a'tsa ra Lipe ne bi 'ñembabi:

—Bá ehe t̄engagui pa ma nxadi'i.

⁴⁴ Ha nura Lipe mrá me Betsaida habũ mrá mengu ra Andre ne ra Pedro.

⁴⁵ Nepũ nura Lipe bi ma bá c'a'tsa ra Natanael ne bi 'ñembabi:

—Stá hanthe ne stá pahebya ra Cristo nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da nda ngu bi 'yofo ra Moise ja ra ley ne ngu bi 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuá maya'bu, ne go gue'a ra Jesu rá t'ra ra Jose ra me Nasare.

⁴⁶ Ha nura Natanael bi 'ñembabi:
—Pøde hinda za da bønga 'na xi di ja rá nsu nuni Nasare.

Nu'bu ra Lipe bi 'ñembabi:
—Maha pa gui hyandi 'bu hingui camfri.

⁴⁷ Ha nura Jesu mi hyanda ra Natanael bra e da zudi bi 'ñena:

—Ndi, hyanthu go guehni 'nara me Israel, nuni xi majuani camfri Ajuá, y hingat hyate.

⁴⁸ Nu'bu nura Natanael bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Hanja gui pacagui?
Ha nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Himi xi'atho ra Lipe pa e gui c'acagui, dá hant'a'i nguí 'bai ja rá ua 'nara 'bai gá igo.

⁴⁹ Nu'bu ra Natanael bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, nu'i go gue'e xi majuani rá T'ra'i Ajuá, ne go gue'e grá Nda de ya me Israel.

⁵⁰ Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue gui camfrigui hønse ngue'a dá xi'a'i gue dá hant'a'i ja rá ua ra igo? Ma gui hyanda ma'ra ya t'øt'e ma'na dya dangui de nú'a dá xi'a'i.

⁵¹ Ne bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu gue ma gui hyanthu da xogui mahets'i, ne gui hyanduahu yá enxe Ajuá di pøts'e ne dí cai nuua habu di 'buí Nú'a To'o e bi Nja'i.

2

'Nara nthati nuni Ncaná de ra hai Galilea

¹ Rá dat'mani bi nja 'nara nthati nuni ja ra hnini Ncaná de ra hai Galilea, ne xqui zøni de guehni rá nana ra Jesu.

² Nehe ra Jesu bi zøni de guehni co yá nxadi ngue'a bi ts'ohna ja ra nthati.

³ Ne de mi 'buhni'a, bi thegue ra vinu, ha nurá nana ra Jesu bi 'ñembabi'a:

—Ya bi thegue ra vinu.

⁴ Ha nura Jesu bi 'ñembabi rá nana:
—¿Pa te go guí xicagui? Gue nuga ri 'beta ma ora pa da hneca ma ts'edi.

⁵ Nepu nurá nana'a bi 'ñembabi nú'u to mi faste ja ra ngo:

—'Yøthu gatho nú'a da xi'ahani.

⁶ Ne mi tihni 'rato ya danga mpothe dega do xqui t'ehni pa mi øt'a ra nt'axqui ya xodyo ngu myá nzai'u. Ne cada 'na de nú'u ya mpothe mri 'ñenga yoho o hñu xøni ra dehe.

⁷ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi nú'u to'o mi 'yoni mi faste:

—Ñu'tshu ra dehe nuya ya mpothe. Ha nu'ú bi xit'a ra dehe asta habu bi ñuts'i.

⁸ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'u:
—Nubyá, 'ya'tshu ts'u ne hña'tsuahu ra nda de nuna ra ngo.

Nu'bu nu'ú bi 'yøt'a ngu nú'a bi sipabi'u.

⁹ Ha nú'a ra nda de ra ngo bi zamacuhi nú'a ra dehe xqui t'øt'e da mvinu, y nu'á himi padi habu xqui 'ñehe nú'a ra vinu, hønse nú'u ya maste xqui 'ya'tsa ra dehe, go gue'u mi padi. Hangué nura nda de ra ngo bi zohna nú'a ra navio mi øt'ango,

¹⁰ ne bi 'ñembabi:

—Nzantho nú'u to'o øt'ango, 'met'o ri unga nú'a ra vinu xá cahi, nepu de ya sta niña co ra vinu nú'u to'o xa ts'ohni, ja da t'umba nú'a hingui cahi. Pe nu'i, xcá pøtsta ra hoga vinu ne hinxcá untho asta nú'ya ja gá uni.

¹¹ Ra Jesu bi 'yøt'a nú'a rá mudi ra danga nt'udi nuni Ncaná de Galilea. Ne njabu bi 'yøt'e pa bi hnequi rá nsunda, ne yá nxadi ma'na bi gamfri gue go gue'a xpá mehna Ajuá pa da nda.

¹² Nepu nura Jesu bi ma pa Ncapernau, ne bi meui rá nana ne yá cu ne yá nxadi, ne ja bá 'buhni'u 'raya pa.

Ra Jesu bi 'yenga nú'u mri mpa mbo ra ndanija

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Nepu de guehni ra Jesu bi ma pa Jerusale ngue'a mi ma da dat'a ra pa de ra pascua 'nará ngo de ya xodyo.

14 Ne bi hyanda 'raya ma mi 'buhni ja ra patio de ra ndanija, 'ra mi pa ya ndamfri, 'ra mi pa ya deti, ha nu ma'ra mi pa ya domitsu; ne mi huhni 'ra to'o mi pata ya boja.

15 Hangué nura Jesu bi met'a 'nara nthahi pa bi 'yeni co ya mfei nuya mbo'oni de mbo ra ndanija mahyεgui co ya ma, nehe bi xamba yá boja nú'u to'o mi pata ya boja, ne bi pants'ua yá mexa,

16 ne bi 'ñembabi nú'u to'o mi pa ya domitsu:

—jucju pa thi ri domitsuh, oja guí huxhúa ri 'mahu mbo rá ngu ma Dada!

17 Ha nuyá nxadi bi beni gue njabu xqui t'ofu ja ra Maca T'ofu habu ena: “Xi dí te ma vida pa ga sup'a'i ri ngu.” Ne nuyá nxadi bi zo yá mfeni gue nú'u ya noya mi ma de ra Jesu.

18 Ha nuya nda gá xodyo bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Te ma danga nt'udi da za gui 'ñutcahe pa ga pahe to rá nsequi'a pa guí øt'a njabu?

19 Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—'Bu gui yø'thu nuna ra nija, nuga co hñupa ga yopa 'ba'ma ma'na'qui.

20 Nu'bú nu'ú bi 'ñena:

—Ñotema'rato njeya pa bri 'ba'ma nuna nijana, ¿nepu nu'i guí ena gue co hñupa ma gui yopa 'ba'ma ma'na'qui?

21 Pe nú'a ra nija mi manga ra Jesu, mi ma de rá ndo'yo sche'a.

22 Ha nu de mi nanga ra Jesu de ra du, nu'bú yá nxadi bi beni'u nú'u ya noya xqui mañ'a. Hangué bi gamfri'u gue bi njabu ngu nú'a xqui t'ofu ja ra Maca T'ofu, ne ngu nú'a xqui manse'a gue ma da yopa nte.

Ra Jesu patuatho yá mfeni gatho ya ja'i

23 Ha nu de mi 'buhni ra Jesu nuni Jerusale ja ra ngo de ra pascua, ndunthi ya ja'i bi gamfri gue go mi gue'a bá pehna Ajuá pa da nda, nguetho nu'ú bi hyanda ya danga nt'udi mi øt'a.

24 Pe nura Jesu himi ne da 'ñoui'u ngue'a mi patuatho yá mfeni'u.

25 Ne himi honi'a to'o da xipabi tengu yá 'múi ya ja'i, ngue'a nu'á mi patuase yá mfeni'u.

3

Ra Jesu ne ra Nicodemo

1 Ha mi 'bu 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Nicodemo mrá nda de ra hmunts'a nda gá xodyo, ne mrá fariseo.

2 Nu'á bi ma dega xuui pa bá c'a'tsa ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, dí pahe gue Ajuá xpá meñ'a'i pa gui xancaguihe, ne guí 'búi con gue'a, ngue'a 'bu hingrí 'buhma con gue'a hinda za gui 'yøthma nuya danga nt'udi guí øt'e.

3 Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xi majuani dí xi'a'i, nu'a tó'o hinda yopa 'múi ma'ra'yo hinda za da 'mu ja rá hmanda Ajuá.

4 Nu'bú ra Nicodemo bi 'ñembabi:

—¿Hanja da za 'nara ndaxjua ja'i da yopa 'múi ma'ra'yo? ¿Ha gue da za da yopa yut'a ja rá múi rá nana ne da yopa 'múi?

5 Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xi majuani dí xi'a'i, nu'a tó'o hinda 'múi de ra dehe ne de ra Maca Ndahi, hinda za da yut'a ja rá hmanda Ajuá.

6 Nuto gatho bi mbatsi dega ja'i, gue'a 'nara ja'i, ha nu'a tó'o bi yopa 'múi ma'ra'yo dega Maca Ndahi, gue'a 'búi dega hoga ndahi.

7 Oguí 'yø ngue'a dí xi'a'i gue mahyoni gui yopa 'buhu ma'ra'yo.

8 Nura ndahi 'yo haburaza, ne guí øde bu, pe hinguí padi habu brí 'ñehe nixi habu rí ma. Njabu nehe ra Maca Ndahi nú'a ri mpefi ja yá mfeni nuto gatho xa 'múi ma'ra'yo de gue'a.

9 Nu'bú bi dadi ra Nicodemo ne bi 'ñembabi:

—¿Pe hanja da za da njabu?

10 Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—¡Conque grá xahnate de Israel ne hinguí padi nuya ya t'øt'e!

11 Xi majuani dí xi'a'i, dí mañhe nú'a dí pahe, ne dí damajuanihe de nú'a stá hanthe, pe nu'ahú hinguí ne gui camfrihú nú'a dí damajuanihe.

12 'Bú hinguí camfrihú nú'a dí xi'ahú de nú'a jaua ja ra ximhai, nu'bú ¿hanja da za gui camfrihú 'bú ga xi'ahú ya t'øt'e de mahets'i?

13 Ni 'nara meximhai hinxá ma mahets'i pa bá há ra noya de ya t'øt'e de guehni, hønse nú'a to'o bá cai de mahets'i, go gue'a Nú'a To'o e bi Nja'i, go gue'a má de ya t'øt'e de mahets'i ngue'a ja ra menguni.

14 Y Nú'a To'o e bi Nja'i ma da t'øtuabi ngu bi 'yøt'a ra Moise bi pøtsa ra qu'eña dega bøja maña ja 'nara za nu de mi 'bú ja ra 'yo'mtha, njabú nehe mahyoni dra 'bøtse maña ja 'nara za Nú'a To'o e bi Nja'i.

15 Pa njabú nuto gathó da gamfri'a hinda 'medi, ma da me'tsa ra te pa nzantho.

Ajuá maði gathó ya ja'i de ra ximhai

16 Ajuá xi bi maði nts'edi gathó ya ja'i de ra ximhai, hangue bá pèhna rá 'ra T'ú, pa nuto gathó da gamfri'a hinda 'medi, nú'á ma da me'tsa ra te pa nzantho.

17 Ajuá bá pèhna rá T'ú pa guecua ja ra ximhai pa da pøhø ya ja'i, hingue pa da mehni'ú ja ra nidu.

18 Nu'a tó'o camfri'a hinda 'behna ja ra nidu, pe nu'a tó'o hingui camfri'a, gue'a ya xa t'è'mbi pa dra 'behna ja ra nidu, ngue'a hinxá gamfri'á rá thuhu rá 'ra T'ú Ajuá.

19 Nu'á ma dra 'behna ja ra nidu ngue'a ra ñot'i bi zøhø ja ra ximhai, pe nu'á ma'na ri ho da 'mata ja ra 'bexuui ngue'a hingui ho nú'a øt'e'ú.

20 Nuto gathó øt'a ya t'øt'e hingui ho, ri utsa ra ñot'i ne hingui cuat'a ja ra ñot'i ngue'a tsu da hnequi yá ts'o'bèfi.

21 Pe nu'a tó'o øt'a ngu nú'a mangu majuani, gue'a cuat'a ja ra ñot'i pa da hnequi gue nú'a øt'e, øt'e co rá ts'edi Ajuá.

Ra Xuua Xi'tsate bi yopa má de ra Jesu

22 Nepú 'mefa ra Jesu bi ma pa ra hai Judea co yá nxadi, ne ja bá 'búini'ú 'raya pa, ne bá øt'a ra sistehe de guehni.

23 Ne nura Xuua mi øt'a ra sistehe nuni Enón gueta Salim, ngue'a xi mi ja ndunthi ra dehe de guehni, ne mi pa ya ja'i pa mri nxistehe'ú.

24 Ne ra Xuua hinxqui jot'atho ja ra fadi.

25 Ha nuyá nxadi ra Xuua mi ntsanoyau 'rayá mixodyoui de ra sistehe pa ra nt'axqui.

26 Nepú bi ma ya nxadi bá c'a'tsa ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, nu'i gá damajuani de nú'a ra 'ñøhø gá nuui ri'nandi ra dathe Jordá, ha nubyá bí øt'a ra sistehe nehe, y gathó ya ja'i pa ja rí mani.

27 Nu'bú ra Xuua bi dadi ne bi 'ñembabi'ú:

—Hinda za te da mese 'na 'bú Ajuá hingo da 'bepa 'na.

28 Nu'ahú ya xcá 'yøhú stá má gue hingo guecagui drá Cristo nú'a xpá mehna Ajuá pa da nda, hønse bá pèncagui pa go ga 'met'o de gue'a.

29 Nja ngu 'nara 'ñøhø to'o ri nthatui 'nara 'behña, go gue'a rá 'behña'a. Ne nurá amigo nú'a ra 'ñøhø ra medinthati di 'bahui ne øts'e te má, ne da johya'a nu sti 'yøtua rá noya ne sta hyandi da meui rá 'behña. Njabú nehe xi drí johya ngue'a dí øde de nú'a bí øt'a ra Jesu, ne ngue'a dí øde gue ndunthi ri deni'a.

30 Ngue'a nu'á mahyoni ma'na go da nja rá nsu'a, ha nuga da uadi ma nsu.

Rá T'ú Ajuá nú'a bá ehe de mahets'i

31 Ngue'a nu'á xqui 'ñehe de mahets'i, hangue ma'na ja rá nsu de gathó, pe nu ngugui drá ja'itho de ra ximhai, hangue dí paði nsøcta nú'ú ya t'øt'e jaua ja ra ximhai.

32 Y nú'á go gue'a má de nú'a te xpá hyandi ne de nú'a te xpá 'yøde nuni mahets'i, pe masque njabú, hinto camfri'á nú'a maña'a.

33 Pe nu'a tó'o da gamfribi nú'a mañ'a, nehe ma gue Ajuá m̄anga ma-juani.

34 Ngue'a nurá T'ua Ajuá xpá mehni m̄anga nú'ua ya noya bá xipabi Ajuá, ngue'a nu'á xa umba maxøgue rá ts'edi ra Maca Ndañi.

35 Ajuá ra Dada xi di mañi rá T'ua, hangue xa 'yent'ua gatho ja rá 'yε'a.

36 Nu'a tó'o camfri ra T'ua, go gue'a pε'tsa ra te pa nzantho, pe nu'a tó'o hingui ne da gamfri ra T'ua, hinhya'm̄u da z̄u ra te pa nzantho, hønse rá cue Ajuá ma da z̄u di'a.

4

Ra Jesu bi zofo 'nara 'behña me Nsamaria

1 Ha nura Jesu bi bañi gue nuya fariseo xqui 'yøde'ua gue ma'na mi ndunthi yá nxadi'a ne ma'na mi øt'a ra sistehe'a que ra Xuua.

2 Masque ra Jesu hingo mi øt'a ra sistehe'a, pe nuyá nxadi ha.

3 Y nu mi 'yøde ra Jesu gue mi hm̄anga njab̄u, bi b̄oni de guehni Judea pa bi mengui Galilea.

4 Ne mi pe'tsi da 'randa Nsamaria.

5 Ne bi zønga ja ra t'uca hnini Sicar de Nsamaria guetb̄u hab̄u mi o rá hai ndu ra Cobo nú'a xqui zocua ndu ra Jose rá t'ua.

6 Ne ja mi jani 'nara poso nú'a bi gohui rá thuhu ra Cobo. Nep̄u nura Jesu ja bi ntsayani ngue'a xqui zabi ja ra 'ñu. Y ya mi ngu nz̄anga 'rato nde.

7 Nep̄u de guehni bi zøhø 'nara 'behña mrá me Nsamaria, e da 'yat'a ra dehe ja ra poso. Ha nura Jesu bi 'yadi ne bi 'ñembabi:

—'Raca ts'ua ra zi dehe ga tsi.

8 Ha nuyá nxadi'a xqui ma tai pa da dai te da zi'ua.

9 Y nú'a ra 'behña me Nsamaria bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Hanja guí acagui ra dehe, gue nu'i grá xodyo ha nuga drá me Nsamaria?

(Bi 'ñembi njab̄u ngue'a ya xodyo himi tsa nixi da ñaui ya me Nsamaria.)

10 Nu'bú ra Jesu bi dañi ne bi 'ñembabi:

—Nu'b̄u gri pahma nú'a unga Ajuá, ne 'b̄u gri pahma nú'a to'o a'a'i ra dehe, nu'bú go xcá 'yacagui, ne nuga stá 'ra'a'i ra dehe dega te pa nzantho.

11 Ha nura 'behña bi 'ñembabi:

—Ndada, hingrí hñ̄a con te gui 'yat'a ra dehe, ha nura poso xá hñe. Nu'bú, ¿hab̄u ja nú'a ra dehe dega te guí engagui?

12 ¿Ha gue ma'na ja ri nsugue que ndu ma dadah̄u ra Cobo, nú'a to'o bi zogahe nuna poso? Y nu'á ja mi tsitheua co yá t'ua ne co yá mbo'oni.

13 Nu'bú nura Jesu bi dañi ne bi 'ñembabi:

—Nuto gatho da zi nuni ra dehe da yopa z̄u ra nduthe.

14 Ha nu'a tó'o da zi nú'a ra dehe dí ungá, hinhya'm̄u da yopa z̄u ra nduthe, ngue'a nú'a ra dehe ga umbabi, da nja ngu 'nara pøthe ja rá coraso, di pøhø pa da umba ra te pa nzantho.

15 Nu'bú nura 'behña bi 'ñembabi:

—Ndada, 'raca ts'ua de nú'a ra zi dehe pa hinhya'm̄u da yopa z̄uca ra nduthe, ne pa hinhya'm̄u ga eheua ma'na'qui ga 'ñai.

16 Ha ra Jesu bi 'ñembabi:

—Gue da rí ma ua tsi ri dame.

17 Nu'bú nú'a ra 'behña bi dañi ne bi 'ñembabi:

—Jo'o ma dame.

Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Majuani nú'a guí ma gue jo'o ri dame.

18 Pe xcá pε'tsa cut'a ri dame ne nú'a ra 'ñøhø guí 'b̄uhuibya, hingo ri dame'a. Hangue majuani nú'a guí ma gue jo'o ri dame.

19 Nu'bú nura 'behña bi 'ñembabi:

—Ndada, pøde go gue'e 'nará 'mehni'i Ajuá.

20 Nu'bú te xi guí mangue de ndu ma dadah̄u bi xøcambeni Ajuá nuni ja ra t'øhøni, ha nu'ah̄u gyá xodyoh̄u guí mañh̄u gue mahyoni dra søcambeni Ajuá nsøctho de guehni Jerusale.

21 Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Naná, camfri nú'a dí xi'a'i, gue ma da zø ra pa gui xøcambeni Ajuá

ra Dada pe ya hinga nuni ja ra t'øhø, nixi de guehni Jerusale.

²² Nu'ah_u hinguí pah_u nú'a guí xøcambeni_u. Pe nuje hã, dí pah_e nú'a dí xøcambenihe, ngue'a ra pøhøte bá ehe de ja ya xodyo.

²³ Mi ma da zø ra pa y ya bi zøhø gue nu'_u tó'o xi majuani da xøcambeni Ajuã ra Dada, ma da xøcambeni dega jamfri ne ngu rí 'ñehe. Ne Ajuã ra Dada ri ho dra søcambeni'a njab_u.

²⁴ Ajuã go gue'a dega Ndahi ne hinguí hnequi, hangue nu'a tó'o da xøcambeni'a, mahyoni da xøcambeni dega jamfri ne ngu rí 'ñehe.

²⁵ Nu'bá nura 'behña bi 'ñembabi:
—Nuga dí paði gue ma da 'ñehe ra Mesía go ra Cristo nú'a ma da mehna Ajuã pa da ndã. Ne nu stí zø'a gatho go ma da xicjã'a.

²⁶ Ha ra Jesu bi 'ñembabi:
—Nuga go guecse dí ñauibya.
²⁷ Y nura ora'a bi zøhø yá nxadi, ne nu'ú bi 'yø ngue'a ra Jesu mi ñauí 'nara 'behña. Pe nu'ú hinte bi 'yambabi ra Jesu te mi ambabi nixi hanja mi ñauí'a.

²⁸ Nu'bá nura 'behña bi zop_u rá xøni ne bi menga ja ra hnini ne bi 'ñembabi nú'_u mi 'buhni:

²⁹ —Maha ma gui hyanth_u nú'a to'o xa xictho te gatho stá øt'e. ¿Ha hingo di gue'a ra Cristo 'b_u, nú'a mi ma da mehna Ajuã pa da ndã?

³⁰ Nep_u nuya ja'i'_u bá ehe pa e da c'a'tsa ra Jesu.

³¹ Ha nu mi ma nú'a ra 'behña, nuyá nxadi ra Jesu bi bantebi ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, bá e gui ñuni.
³² Pe nu'á bi 'ñembabi'_u:
—Dí pe'tsa 'nara hñuni ma ga tsi, nú'a nixi guí pah_u.

³³ Ne nuyá nxadi bi 'ñémbabi'_u 'na ngu 'na:

—¿Ua to xpá hñampi te da zi 'b_u?
³⁴ Ha ra Jesu bi 'ñembabi'_u:
—Numa hñuniga gue'a ga ø'tuabi rá paha nú'a to'o bá pencagui ne ga pepa rá 'b_efi asta hinga juati.

³⁵ Guí mañh_u gue di 'b_e goho nzana pa da nja ra sofo, ¿ha ngue hã? Pe

nuga dí xi'ah_u: Ndi, hyanth_u ya 'bot'i ya xa ñats'i pa da sofo.

³⁶ Nuya xofo hani yá thãhã ne jats'i 'nara hoga sofo. Hangue nuya xofo ma da johyauí ya mot'i. Njab_utho nehe nú'_u to'o da tanga ma noya, ma da hñanga yá thãhã ne da munts'a ya ja'i pa da me'tsa ra te pa nzantho.

³⁷ Nja ngu enga ya ja'i: “Na'ño to'o pot'i, 'na'ño to'o xofo.”

³⁸ Hangue nuga stá peñ'a'ih_u pa gui muntsh_u ya ja'i, ngu 'nara sofo nú'a hinxcá pefih_u. Ma'ra xa mpefi, ha nu'ahá guí xopabih_u yá 'bot'i'_u.

³⁹ Ne ndunthi ya mengu nú'a ra hnini'a de Nsamaria bi gamfri gue ra Jesu go mi gue'a xqui mehna Ajuã pa da ndã, ngue'a nura 'behña xqui damajuani ne xqui 'ñena gue nu'á xa xiptho gatho nú'a te xqui 'yøt'e.

⁴⁰ Hangue nu mi zøhni ya me Nsamaria hab_u mi 'b_u ra Jesu, bi bantebi gue da 'mãhui'_u, hangue nu'á bi 'mãhui'_u yo pa.

⁴¹ Ne xi ndunthi ma'ra bi gamfri ra Jesu ngue'a go mi zofose'a.

⁴² Ha nu'ú bi 'ñembabi nú'a ra 'behña:

—Nubyá dí camfrihe hingue hønse ngue'a go gá xicje, dí camfrihe ngue'a ya stá øsche te xa mã, ne dí pah_e gue xi majuani go guehni ra Pøhøte de ya ja'i gatho rá nguni ra ximhai.

Ra Jesu bi 'yøthebi rá t'_u 'nará danga maste ra ndã

⁴³ Ha nu mi thogui nú'_u yo pa, ra Jesu bi ma pa ja rá hai Galilea.

⁴⁴ Ne nu'á xqui manse ne xqui 'ñena: “Ni 'nará 'mehni Ajuã hinguí hnumansu ja rá hai.”

⁴⁵ Ha nu mi zønga Galilea'a nuya mengu de guehni bi umba ntsaya ngue'a xqui hyandi'_u gatho ya danga nt'udi xqui 'yøt'e'a nuni ja ra ngo Jerusale, ngue'a nehe nuya mengu rá hai xqui ma ja nú'a ra ngo'a.

⁴⁶ Nep_u nura Jesu bi yopa zønga ma'na'qui nuni Ncaná de Galilea hab_u xqui 'yøt'e da mvinu ra dehe. Y nuni Ncapernau mi 'buhni 'nará

danga maste ra nda ne mri hñenga rá t'ua.

⁴⁷ Y nu'á bi 'yøde gue ra Jesu xqui menga de Judea ne ya xqui zonga Galilea, hangue bi ma há mi 'bu'a pa bá bantebi da mæui ja rá ngu pa da 'yøthebi rá t'ua ngue'a ya mi nedu hmaha.

⁴⁸ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'bu hingui hyanthu ya danga nt'udi ne ya danga t'øt'e, hingui camfriu.

⁴⁹ Ha nura danga maste bi 'ñembabi:

—Ndada, maha, pa hinda du ma zi t'ua.

⁵⁰ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Grí ma, ya 'bui xá hño ri t'ua.

Ha nu'á bi gamfri nú'a bi xipa ra Jesu, ne bi gu rá 'ñu bi ma.

⁵¹ Y de mri ne ra 'ñu bi 'ñe yá 'bego bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Ya 'bui xá hño ri t'ua.

⁵² Hangue nu'á bi 'yambabi'ua ne bi 'ñembabi:

—¿Te ma ora bi mædi bi tsayabi ra hñeni?

Ha nu'á bi 'ñembabi:

—Mande ngu nzanga yoto bi tsayabi ra nzø.

⁵³ Nu'bu nura dada bi beni gue mi gue'a ra ora xqui xipabi ra Jesu gue ya mi 'bui xá hño rá t'ua. Hangue nu'á ne gatho nú'ua mi 'bui ja rá ngu bi gamfri gue ra Jesu go mi gue'a xqui mæhna Ajuá pa da nda.

⁵⁴ Go gue'a rá ñoho ra danga nt'udi bi 'yøt'a ra Jesu nuni Galilea ne go bi 'yøt'e'a de bá penga Judea.

5

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara ts'onate nuni Betesda

¹ Nepu 'mæfa bi nja 'nará ngo ya xodyo nuni Jerusale, ne ra Jesu bi mani.

² Y de guehni Jerusale mi ja 'nara mothe xqui thu'mbabi rá thuhu Betesda de ra hñaquí ebreo, habu mi ja cut'a ya porta, ne mi gueta ra gosthi hnini habu mi thu'mbabi ra 'Ñu gá Ma'yo.

³ Ha mi 'boni ndunthi ya da'thi, ya goda, ya doua, ne ma'ra ya ts'onate mi tømí rá nhuat'i ra dehe.

⁴ Ngue'a ja rá ora mi çaini 'nará εηξε Ajuá ja ra mothe pa mi uant'a ra dehe. Ne nu'a tó'o rá mædi mi cut'a mbo ra dehe ora dra huant'i, nú'á go gue'a mi ñani de nu'araza ra hñeni mi pø'tsi.

⁵ Ha mi 'buhni 'nara 'ñøhø ya mi pø'tsa 'natema'ret'a ma hñato njeya de mri hñeni.

⁶ Ha nura Jesu bi hyandi mi 'beni ne bi badi gue ya 'bu xqui njabu, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha guí ne gui ñani?

⁷ Ha nura da'thi bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Ndada, jo'o to'o da cutcagui mbo ra mothe nura ora sta huat'a ra dehe, ha nura ora ga nehma ga cut'i nu ma'na da dama 'met'o de gueque.

⁸ Hangue ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nanguí, juxa ri mfidi ne 'yo.

⁹ Nu'bu nura 'ñøhø'a 'bestho bi ñani, ha bi guxa rá mfidi ne bi 'ño. Ha nura pa'a mrá pa dega tsaya.

¹⁰ Hangue ya nda gá xodyo bi 'ñembabi'a:

—Núbya rapaña go ra pa dega tsaya, ne ma leyhu hingui unga nsequi gui hñaxa ri mfidibya.

¹¹ Ha nú'a ra 'ñøhø xqui ñani bi dadi ne bi 'ñembabi'ua:

—Nú'a to'o bi 'yøthegui go gue'a bi xicagui gue ga juxa ma mfidi ne ga 'yo.

¹² Nepu nu'á bi 'yambabi:

—¿To'o bi xi'a'i gui juxa ri mfidi ne gui 'yo?

¹³ Ha nú'a ra 'ñøhø xqui ñani himbi badi to'o xqui 'yøthe'a, ngue'a mi 'buhni ndunthi ya ja'i y nura Jesu ya xqui ma.

¹⁴ 'Mæfa ra Jesu bi hyonga nú'a ra da'thi mbo ra ndanija ne bi nthæui ma'na'qui ne bi 'ñembabi:

—Nu'i ya xcá ñani. Ya oxqui ma gui yopa 'yøt'a ya ts'oqui ma'na'qui, pa hingui thogui ma'ra ya ts'othogui ma'na strá nts'o.

¹⁵ Nepu nura 'ñøhø'a bi ma bá xipa ya nda gá xodyo gue go mi gue'a ra Jesu xqui 'yøthe'a.

¹⁶ Hangué por gue'a ya nda gá xodyo xi mi utsa ra Jesu, ne xi mi ne da hyohma, ngue'a nu'á mi øt'a ya danga nt'udi de nuya pa dega tsaya.

¹⁷ Nu'bá ra Jesu bi 'ñena:

—Ajuá ma Dada hingui tsaya di mpefi, njabathogui nehe hindí tsaya.

¹⁸ Hangué nuya nda gá xodyo ma'na xi mi 'ramanu da hyohma, ngue'a nu'á himi øta ra ley nú'a mi ma de ra pa dega tsaya, ne ngue'a mi ma gue Ajuá mrá Dada'a, y njabu mri nhyecuauí Ajuá.

Ra Jesu ma de rá ts'edi xa umba Ajuá rá Dada ngue'a go gue'a rá T'u'a

¹⁹ Hangué ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu, hinda za te da 'yøt'ase rá T'u Ajuá. Ngue'a nu'á handi te gatho øt'a Ajuá rá Dada, y nú'a handi gue'a øt'e nehe, ngue'a te gatho øt'a rá Dada, gue'a øt'a ra T'u nehe.

²⁰ Ajuá ra Dada xi madi rá T'u, ne utuabi te gatho øt'e'a. Ne ma da 'ñutuabi yá 'befi ma'na dya dangui que nú'u xcá hyanthu, pa xi gui 'yøhu.

²¹ Ajuá ra Dada juxa gatho nú'u xa du ne umbabi'u ra te. Njabu nehe rá T'u'a umbabi ra te to'oraza nú'a go da ne'a.

²² Ajuá ra Dada hingui ha'mba nguenda ni 'nara ja'i, nguetho gatho xa 'yent'ua ja rá 'ye rá T'u pa go da hña'mba nguenda'a,

²³ pa njabu gatho ya ja'i da numansu ra T'u ngu di numansu'u Ajuá rá Dada. 'Bu to'o hingui numansu ra T'u, nehe hingui numansubi rá Dada nú'a to'o bá pehni.

²⁴ Xi majuani dí xi'ahu: Nu'a tó'o huxa nt'øde nú'a dí ma ne camfri Ajuá nú'a bá pencagui, pe'tsa ra te pa nzantho, ne hinda 'behna ja ra nidu, ngue'a nu'á ja ra uenda ya xa du ne xa yopa nte pa da me'tsa rá te pa nzantho.

²⁵ Xi majuani dí xi'ahu, ma da zø ra pa ne majuani nubya ya ja, gue nú'u

xa du da 'yøde nú'a manga rá T'u Ajuá, ha nu'u tó'o da hñuxa nt'øde ma da nja yá te pa nzantho.

²⁶ Ngue'a Ajuá ra Dada hasε ra ts'edi pa da unga ra te pa nzantho. Njabu nehe rá T'u bi umba ra ts'edi pa da unga ra te pa nzantho nehe.

²⁷ Ne xa 'yent'ua ja rá 'ye rá T'u pa go da hña'mba nguenda gatho ya ja'i de ja ra ximhai, ngue'a go gue'a Nú'a To'o e bi Nja'i.

²⁸ Oguí 'yøhu ngue'a dí xi'a'ihu njabu. Ngue'a ma da zø ra pa nuto gatho xa du ma da 'yøde sta ña rá T'u Ajuá.

²⁹ Y nú'u to'o gatho xa 'yøt'a nú'a xá hño ma da nangui pa da nja yá te pa nzantho, ha nu'u tó'o xa 'yøt'a nú'a hingui ho ma da nangui pa da 'behna ja ra nidu.

'Bui to'o damajuani de ra Jesu

³⁰ Nuga hingui tsa te ga øt'ase. Nú'a xicagui ma Dada, gue'a dí øt'e, ne dí øt'a ra ts'utbi ngu dí 'beppui, ne nura ts'utbi'a go gue'a xá hño ngue'a dí øt'ua rá paha ma Dada nú'a to'o bá pencagui, hingo dí øt'a nú'a go ma pahasega.

³¹ 'Bu nuga gra mansε to'ogui, hinte da muui nú'a ga ma.

³² Pe 'bui 'na to'o damajuani to'ogui, ne dí padi gue nú'a mañ'a xi di muui.

³³ Nu'ahu xcá penhu ya 'mehni pa da 'yambabi ra Xuua de gueque, y nu'á bi damajuani to'ogui ne bi xi'ahu nú'a majuani.

³⁴ Pe pa gueque ni 'nara ja'i hindí honi to'o da dadi por gueque. Nuga hønse dí ben'ahu nú'a bi manga ra Xuua, qué pa gui mpøhøhu.

³⁵ Ra Xuua gue'a mi nja ngu 'nara ñot'i, mi yo't'a ri mfenihu de nú'a mi xi'ahu. Ha nu'ahu, gá 'yødehu co ra johya nú'a te mi ma, pe hønse 'raya zi patho.

³⁶ Nuga dí pe ya 'befi ngu xa 'racagui Ajuá ma Dada ga juadi ga pefi, y nuya 'befi dí pefi go gue'u damajuani gue go Ajuá xpá mencagui. Y nuya 'befi'u ma'na ya dangui pa da fadi

to'ogui que nú'a bi m̄anga ra Xuua de gueque.

³⁷ Ma Dada to'o bá p̄encagui go gue'a damajuani to'ogui, masque hinhya'm̄u x̄cá 'yøh̄u xa ñ̄a'a nixi x̄cá hyanth̄u tengu'a.

³⁸ Ne nurá noya'a hinxa zoda ri mfenih̄u, nguetho nu'ah̄u hinxcá camfriguih̄u gue nuga go rá 'm̄ehngui'a. 'B̄u x̄cá camfriguih̄u h̄ma, nu'bú gri p̄ahmah̄u te rí b̄onga ra M̄aca T'ofu.

³⁹ Nu'ah̄u hinhya'm̄u guí h̄eh̄u ra M̄aca T'ofu, xi guí he'th̄u pa xah̄ma ja guí ts̄uhmah̄u ni ra te pa nz̄antho, pe hingui tso ri mfenih̄u de nú'a guí he'th̄u, ngue'a ja nura T'ofu'a ja m̄ani de gueque.

⁴⁰ Ha nu'ah̄u hinguí ne guí camfriguih̄u pa da za guí ts̄uhmah̄u nú'a ra te pa nz̄antho.

⁴¹ Nuga hindí m̄anga njab̄u pa da 'ñ̄esca ma nsu ya ja'i.

⁴² Dí m̄anga njab̄u ngue'a dí p̄adi gue nu'ah̄u hingrí m̄adih̄u Ajuá.

⁴³ Masque stá eh̄ma de rá thuhu Ajuá ma Dada, pe nu'ah̄u hinxcá numansuguih̄u. Pe nu'b̄u 'nara ja'i da 'ñ̄ehe de rá thuhuse, nu'bú h̄a, go guí numansuh̄u'a.

⁴⁴ Hinguí ne guí camfriguih̄u ngue'a go 'm̄et'o guí 'ñ̄e'tsua nsuseh̄u 'na ngu ma'na, hingo guí hoñ̄h̄u da 'ñ̄e'ts'a ri nsuh̄u Ajuá nú'a 'natho.

⁴⁵ Oguí beñ̄h̄u gue go nuga ma ga ñ̄ap'a'ih̄u ja rá thandi Ajuá ma Dada. Nurá ley ra Moise go gue'a ma da ñ̄ap'a'ih̄u, nú'a ts'a guí camfrih̄u da ñ̄añ'a'ih̄u.

⁴⁶ 'B̄u gri camfrih̄u h̄ma nú'a bi 'yofo ra Moise, nu'bú gri camfriguih̄u h̄mah̄a nehe, ngue'a nu'á bi 'yofo de gueque.

⁴⁷ Ha nu'b̄u hinguí camfrih̄u nú'a bi 'yofo'a, nu'bú ¿hanja da za guí camfrih̄u nú'a dí m̄angá?

6

Ra Jesu bi 'uinga thogui cut'a 'moya ja'i

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Nep̄u de gue'a ra Jesu bi 'ranga ri'nandi ra ndehe Galilea, nú'a rá thuhu nehe Tiberia.

² Ha mri d̄ena ndunthi ya ja'i ngue'a mi handa ya d̄anga nt'udi nú'u mi ø'tua ya da'thi mi ñ̄ani.

³ Nu'bú ra Jesu bi b̄øxa ja 'nara t'øhø ne ja bá huhuini yá nxadi.

⁴ Ne ya mi ma da dat'a ra pa de ra pascua 'nará ngo ya xodyo.

⁵ Nu'bú ra Jesu bi hyanda nú'u ya ja'i mi ndunthi xqui d̄eni'a, nep̄u nu'á bi 'ñ̄emba ra Lipe:

—¿Hab̄u ga tañ̄h̄u ra thuhme 'b̄u, pa ga 'uiñ̄h̄u gatho nuya ja'iyu?

⁶ Ra Jesu xa bi ne bi m̄anga njab̄u pa bi nu te xa d̄adi h̄mah̄a ra Lipe, ngue'a nu'á ya mi p̄adis̄e te mi ma da 'yøt'e.

⁷ Ha nura Lipe bi d̄adi ne bi 'ñ̄embabi:

—Pøde nixi co yo nthebe denario ra thuhme ga tañ̄h̄u, hinda uadi, ua 'ra 'na zi x̄eni da ziyu.

⁸ Nep̄u 'nará nxadi ra Jesu mrá thuhu ra Andre, go gue'a mrá cu ra Simu Pedro, bi 'ñ̄embabi ra Jesu:

⁹ —'B̄ucua 'nara ts'ant'u h̄a cut'a ya thuhme dega cebada ne yoho ya zi hua, ¿pe te ri maña?

¹⁰ Nu'bú nura Jesu bi 'ñ̄embabi yá nxadi:

—Xiph̄u gatho ya ja'i da hñ̄udi.

Y mi jani 'nara 'bot'ei, ne ja bi hñ̄uhni'u, ne ngu mi cut'a 'mo seh̄e ya 'ñ̄øhø. Ya 'b̄ehñ̄a ne ya b̄atsi himi pa 'mede.

¹¹ Nep̄u nura Jesu bi ḡu nú'u ya thuhme, ne bi umba njam̄adi Ajuá de nú'a ra thuhme ma da zi'u, ne ja ngá umba yá nxadi nep̄u ya nxadi bi umba nuya ja'i mi huhni. Ne guet'atho bi 'yøt'e co nuya zi hua, ne bi zi'u asta xi bi niña.

¹² Ha nu mi uadi'u, ra Jesu bi 'ñ̄embabi yá nxadi:

—Bá muntsh̄u gatho ya zi x̄eni nú'u bi bongui, pa hinte da 'medi.

¹³ Ha nu'á bi munts'a gatho ya zi x̄eca thuhme xqui 'bonguabi'u de nú'u cut'a ya thuhme dega cebada.

Ne bi ñuxa 'ret'amayoho ya 'bøts'e co nuya xeca thuhme bi bongui.

¹⁴ Ha nu mi hyanda ya ja'i nú'a ra danga nt'udi xqui 'yøt'a ra Jesu, nu'ú bi 'ñena:

—Xi majuani go guehni rá danga 'mehni Ajuá nú'a mi hma da 'ñecua ja ra ximhai.

¹⁵ Pe ra Jesu mi patho gue mi ne'u da zixmahá pa da ndahma'a de gue'u, hangue nu'a bi 'yøt'e, bi ma de guehni bi yopa bøxa ma'na'qui ja nú'a ra t'øhø'a ri sehe.

Ra Jesu bi 'ño maña ra ndehe

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Y de mi nde, yá nxadi'a bi ma pa ja ra ndehe.

¹⁷ Nepu de guehni bi yut'a ja 'nara motsa pa bi ma'u Ncapernau de ri'nandi ra ndehe. Ha ya xmá 'mexuui, ha ra Jesu hinxqui mengtho de ja ra t'øhø.

¹⁸ Ne bi mudi bi 'ño 'nara banti xi mri anga ra dehe.

¹⁹ Y ya xqui 'ño ngu cut'a o 'rato kilometro de ja ra dehe, nepu bi hyant'u ra Jesu mbra 'yotho maña de ra dehe pa da e da zudi'u, ne nu'ú xi bi ntsu.

²⁰ Pe nu'á bi 'ñembabi'u:

—¡Nuga go guecagui, ogui tsuh!

²¹ Nepu nu'ú co ra johya bi pø'tsa ja ra motsa ne bi zits'i, ne 'bestho bi zøñ'u co ra motsa ja ra hai habu mri ma'u.

Ya ja'i bi hyonga ra Jesu

²² Ha nurá hyax'a nú'u ya ja'i xqui gohni ri'nandi ra ndehe ne xqui hyandi gue 'nada ra motsa mi 'bahni, ne xqui badi gue nuyá nxadi ra Jesu bi mase'u ja nú'a ra motsa, ne ra Jesu himbi meui'u.

²³ Ne guetbu habu xqui zi ra thuhme'u nu mi umba njamadi Ajuá nura Jesu, ja bi zøhni ma'ra ya motsa xqui 'ñehe Tiberia.

²⁴ Hangue nu mi hyandi'u gue ya mi jo'oni ra Jesu nixi yá nxadi, nu'bú nu'ú 'bestho bi yut'a ja nú'u ya motsa ne bi ma pa Ncapernau pa da hyonga ra Jesu.

Ra Jesu go ra thuhme dega te

²⁵ Y ja bá tsuhni'u ra Jesu ri'nandi ra ndehe ne bi 'ñembabi'u:

—Xahnate, ¿ha'mu gá tsøhø de guecua, desde manxuui o ja nubya?

²⁶ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xi majuani dí xi'ahu, guí hongaguihu ngue'a dá 'uiñ'a'ihu ne gá niñahu, hingue ngue'a gá hyanthu ya danga nt'udi.

²⁷ Guí øthu ra ts'edi pa gui tsuhu nú'a te gui tsihu, pe nu'á 'bestho da thegue. Ma'na xá hño 'yøthu ra ts'edi gui tsuhu nú'a ra nzaqui unga ra te pa nzantho, y nu'á hinhya'mu da thegue. Go gue'a ra nzaqui da 'ra'ahu Nú'a To'o e bi Nja'i. Ne Ajuá ra Dada xa 'ñu't'a'ihu gue xa umba ra ts'edi'a pa da 'ra'ahu nú'a ra nzaqui'a.

²⁸ Ha nu'ú bi 'ñembabi:

—Nu'bú ¿te mahyoni ga øthe pa njabu da za ga øthe ngu nú'a xa 'bepcahe Ajuá, pa njabu da za ga tsuhe nú'a ra nzaqui guí engaguihe?

²⁹ Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'a mahyoni gui 'yøthu pa da za gui 'yøthu ngu nú'a xa 'bep'ahu Ajuá, camfrihu nú'a to'o xpá mehni'a.

³⁰ Ha nuya ja'i bi 'ñembabi'a:

—Nu'bú ¿te ma danga nt'udi da za gui 'yøt'e pa ga hanthe ne ga camfri'ihe? ¿Nda'a ra danga t'øt'e ma gui 'yøt'egue?

³¹ Maya'bu ndu ma dadahu ra Moise mri zi nú'u ma'ra ndu ma dadahu ja ra 'yo'mtha, y ja bi zini'u ra thuhme rá thuhu ra maná, ngu xa t'ofu ja ra Maca T'ofu habu ena: “Nu'á bá pempabi ra thuhme de mahets'i pa bi zi'u.”

³² Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu: Hingo ra Moise bi umbabi'u nú'a ra thuhme bá ehe de mahets'i nú'a bi zi'u. Numa Dada go gue'a bi mempabi'u. Y go guet'a bá pen'ahabya ra thuhme de mahets'i nú'a unga ra te pa nzantho.

³³ Nú'a ra thuhme bá pen'ahu Ajuá, go gue'a rá T'u bá cai de mahets'i, ne go gue'a umba ra meximhai ra te pa nzantho.

³⁴ Nu'ból nuya ja'i bi 'ñembabi:

—Ndada, oxqui ma gui 'betcahe nú'a ra thuhme'a.

³⁵ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—Nuga go guecagui drá thuhme dega te pa nzantho. Nu'a tó'o da 'ñe da zúacagui hinhya'mũ da zũ ra thuhu, ha nu'a tó'o da gamfrigui hinhya'mũ da zũ ra nduthe.

³⁶ Pe nuga ya stá xi'ahũ gue masque ya xcá hyandgaguihũ pe hinguí camfriguihũ.

³⁷ Gatho nú'ũ to'o xa 'racagui Ajuã ma Dada da 'ñehe da zúacagui, ha nu'a tó'o da 'ñehe da zúacagui hinga co'tsi.

³⁸ Ngue'a nuga stá cai de mahets'i pa ga ø'tua rá paha nú'a to'o bá pęcagui, hingue nú'a go ma pahase.

³⁹ Nurá paha ma Dada nú'a to'o bá pęcagui gue nú'ũ to gatho xa 'racagui ni 'na de gue'ũ hinga 'bedi, ne nura pa de ra ngaxhmai, ma ga jats'i'ũ pa rí nja yá te pa nzantho.

⁴⁰ Ne nurá paha nú'a to'o bá pęcagui gue da nja yá te pa nzantho nuto da badi to'ogui ne da gamfrigui, ne nura pa de ra ngaxhmai, ma ga jats'i'ũ pa rí nja yá te pa nzantho.

⁴¹ Nu'ból nuya xodyo bi nõnga ra Jesu ngue'a mi ena: “Nuga go guecagui drá thuhme stá cai de mahets'i.”

⁴² Ne mi eñ'ũ:

—Go guehni ra Jesu rá t'ũ ra Jose, ¿ha ngue hã? Nujũ dí padihũ to'o rá dada ne rá nanani. Nu'ból ¿hanja ena gue bá cai de mahets'i?

⁴³ Ha ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ũ:

—Oguí nõntehũ de nú'a stá xi'ahũ.

⁴⁴ Ngue'a ni 'na hinto tsa da 'ñe da zúacagui 'bũ hingo Ajuã ma Dada nú'a to'o bá pęcagui da zopa rá mfeni pa e da zúacagui, ne go gue'ũ ma ga jats'i nura pa de ra ngaxhmai pa rí nja yá te pa nzantho.

⁴⁵ Njaua xa t'ofu ja yá t'ofu yá 'mehni Ajuã habũ ena: “Ajuã ma da 'ñuta gatho ya ja'i,” ena njabũ. Hangué gatho nú'ũ to'o da hñuxa ntøde te mangua ma Dada ne da zo

ja yá mfeni, nú'ũ go gue'ũ da 'ñe da zúacagui.

⁴⁶ Hingo dí xi'ahũ gue to'o xa hyanda Ajuã ra Dada, ngue'a hõnsegui stá handi'a, ngue'a stá ehe de gue'a.

⁴⁷ Xi majuani dí xi'ahũ, nu'a tó'o camfrigui pe'tsa ra te pa nzantho.

⁴⁸ Nuga go guecagui drá thuhme dega te pa nzantho.

⁴⁹ Maya'bũ nú'ũ ndu ri dadahũ bi zi ra maná nu mi 'bui ja ra 'yo'mtha, pe nu'ũ bi du'ũ.

⁵⁰ Pe nú'a ra thuhme dí mangá, hingue ngu nú'a ra thuhme bi zi nú'ũ bi du. Nú'a ra thuhme dí mangá bá ehe de mahets'i pa nuto'o da zi hinhya'mũ da du.

⁵¹ Nuga go guecagui drá thuhme dí te, dá ehe de mahets'i. Nu'a tó'o da zi nú'a ra thuhme dí mangá, da nja rá te pa nzantho. Ha nú'a ra thuhme dí mangá, go guehna ma ndo'yo nú'a ma ga da pa da nja yá te pa nzantho ya meximhai.

⁵² Ha nuya xodyo bi 'ñembabi'ũ 'na ngu ma'na:

—¿Hanja da za da 'racjũ rá ndo'yoseni pa ga tsihũ?

⁵³ Ra Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—Xi majuani dí xi'ahũ, 'bũ hingui tsipabihũ rá ngø ne rá ji Nú'a To'o e bi Nja'i, hinda nja ri tehũ pa nzantho.

⁵⁴ Nu'a tó'o da zicagui ma ngø ne ma ji, gue'a da nja rá te pa nzantho, ne nura pa de ra ngaxhmai nuga ga jats'i'a pa rí nja rá te pa nzantho.

⁵⁵ Ngue'a ma ngø nja ngu ra nzaqui, ne ma ji nja ngu ra dehe nú'a ts'i pa da nte 'na. Pe numa ngø ne ma ji hingue ngu nuya nzaqui'ũ, ngue'a numa ngø ne ma ji unga ra te pa nzantho.

⁵⁶ Nu'a tó'o da zicagui ma ngø ne ma ji, go gue'a da 'mũ con gueque, ha nuga ga 'bui con gue'a.

⁵⁷ Ajuã ma Dada nú'a to'o bá pęcagui, nu'á te, hangue nuga dí te nehe ngue'a nu'á te'a. Njabũ nehe nu'a tó'o da zigágui, nu'á ma da nja rá te ngue'a dí tega.

⁵⁸ Nuga go guecagui drá thuhme stá ehe de mahets'i. Pe hingo dí nja

ngu nú'a ra maná nú'a bi zi ndu ri dadahú ne bi du. Ngue'a nu'a tó'o da zigágui núga drá thuhme, da nja rá te pa nzantho.

⁵⁹ Njabú bi mǎnga ra Jesu nu mi xahnate ja ra nija nuni Ncapernau.

Ya noya nú'u unga ra te pa nzantho

⁶⁰ Ha ndunthi de nú'u to'o mi 'ñoui'a ne myá nxadihma, mi 'yode'u bi mǎnga ra Jesu njabú, bi 'ñena'u:

—Xi hindrí hohú nú'a mǎni. ¿To ja gue'a da gamfribini?

⁶¹ Ha nura Jesu bi batho gue nu'a mi nonte de nú'a xqui mǎñ'a, hangue nu'a bi 'ñembabi'u:

—¿Ha gue hingrí hohú nú'a stá mǎ?

⁶² ¿Xi te gui beñhú nú'bu xcri hyanthú da yo menga pa mahets'i Nú'a To'o e bi Nja'i?

⁶³ Nú'a ra nzaqui dí mǎ, go gue'a ra nzaqui pa ri ndahihú, hingo pa ri ndo'yohú. Ngue'a nú'a ra nzaqui guí tsihú pa ri ndo'yohú hinte di muui pa gui tshú ra te pa nzantho. Y nuya noya stá xi'ahú go gue'u ra nzaqui pa ri ndahihú, ne go gue'u di 'ra'ahú ra te pa nzantho.

⁶⁴ Pe 'ra de gue'ahú hinguí camfrihú.

Ra Jesu bi mǎnga njabú ngue'a desde rá mǎdi ya mi patho nú'u to'o himi camfri'a, ne ya mi patho to'o mi ma da da'a.

⁶⁵ Nehe bi 'ñena:

—Xa njabú ngu nú'a ya stá xi'ahú gue hinda za to da 'ñese da zǎqui 'bu hingo Ajuá ma Dada da zopa rá mfeni pa da e da zǎcagui.

⁶⁶ Nepú ndunthi de nú'u to'o mri 'ñoui ne myá nxadihma bi 'uegue'u, ya himbi deni'a.

⁶⁷ Hangue nura Jesu bi 'ñembabi nú'u 'ret'amayoho yá nxadi xqui huahni:

—Xi'ahú, ¿ha gue ma gui 'ueguehú nehe?

⁶⁸ Ha nura Simu Pedro bi dǎdi ne bi 'ñembabi'a:

—Ma zi Hmu'ihe, ¿to'o ja ga teñhe? gue hǎnse'i guí mǎnga ya noya de ra te pa nzantho.

⁶⁹ Ha nuje stá camfrihe ne stá pahe gue go gue'e grá Cristo, rá T'u'i Ajuá nú'a te, xpá mǎn'a'i pa gui nda.

⁷⁰ Nepú nura Jesu bi dǎdi ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahú guí 'ret'amayohohú stá huan'ahú, ¿ha ngue há? Pe 'yobú 'na de gue'ahú ri 'ñoui ra ts'ondahi.

⁷¹ Nu'a bi mǎ de ra Juda Iscariote rá t'u ra Simu, ngue'a go mi gue'a mi ma da da'a, masque go mi gue'a 'na de nú'u 'ret'amayoho ya nxadi.

7

Yá hǎcu ra Jesu himbi gamfri'u gue mi gue'a rá 'mehni Ajuá

¹ 'Mǎfa ra Jesu bi 'ñonitho ja ra hai Galilea, himbi ne ma bá 'bǎhni Judea ngue'a nuya nda gá xodyo de guehni mi honi hanja da za da hyo'a.

² Ha ya mi ma da dat'a 'nará ngo ya xodyo go mrá ngo dega nthǎja'tsi.

³ Hangue yá hǎcu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Grí ma pa Judea, pa nuya ja'i mri deñ'a'i de guehni da za da hyandi'u nehe nú'u ya dǎnga nt'udi guí øt'e.

⁴ Ngue'a 'bu 'nara ja'i ne to'o da hyandua rá 'bǎfi, nu'a hinda 'yøt'a rá 'bǎfi mant'agui. Ya gue guí øt'a nuya dǎnga t'øt'e, 'yøt'e'u ja yá thandi gatho ya ja'i pa da hyanda nú'a guí øt'e.

⁵ Nuyá hǎcu'a bi xipabi njabú ngue'a nixi gue'u himi camfri ua go mi gue'a rá 'mehni Ajuá.

⁶ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Pa gueque hinxa zøta ma ora pa ga mani, pe nu'ahú, otho ri orahú.

⁷ Ya ja'i hingui tsa da ǎtsa'ihú, pe nuga há, di ǎtsagui, ngue'a dí xipabi de yá ts'o'bǎfi'u.

⁸ Nu'ahú, go da rí maha ra ngo. Nuga hinga ma, asta hinda zø ma ora pa ga ma.

⁹ Ha nu mi xipabi njabú, bi ma'u, ha nura Jesu bi gotritho Galilea.

Ra Jesu bi ma ra ngo dega nthǎja'tsi

¹⁰ Nepú ra Jesu bi ma nehe ja ra ngo, pe asta 'mǎfa. Bi ma pe mant'aguitho pa hinto da hyandi.

11 Ha nuya nda gá xodyo nú'ua mi ne da hyohma'a xi mi honi'ua de guehni ja ra ngo ne mi eñ'ua:

—¿Habua di 'youa'a 'bu?

12 Ha ndunthi de nuya ja'i mi 'yoni ja ra ngo xi mi ña de gue'a. 'Ra mi ena: “Nú'a ra 'ñohø'a xi ra hoja'i”; ha nu ma'ra mi ena: “Hinga majuañi, hønse hat'atho ya ja'i.”

13 Pe nu'á mi ña zi njante pa hinto da 'yøde, ngue'a mi tsu yá mixodyouí nú'ua myá nda de gue'ua.

14 Ts'a mi 'yo made ra ngo ra Jesu bi yut'a ja ra ndañija pa bi nxahnate.

15 Ha nuya nda gá xodyo xi bi 'yø ne bi 'ñémse'ua:

—¿Hanja nuni ra Jesu nts'edi ja rá mfadi ha hinxá nxadi?

16 Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ua:

—Nú'a dí udi, hingo dí manséga. Nu'á bí ehe de Ajuá nú'a to'o bá pęcagui.

17 Nu'a tó'o da ne da 'yø'tuabi rá paha Ajuá, ma da badi de nú'a ma nt'utuete ua bí ehe de Ajuá o ua go dí bensega nú'a dí ma.

18 Nu'a tó'o bense nú'a ma, nú'a go gue'a ne da 't'e'tsua rá nsu. Pe nu'a tó'o ne da 'ñe'tsuabi rá nsu nuto bá pehni'a, nu'á mąnga majuañi ne hinguí hate.

19 Ra Moise xa 'ra'a'ihu ra ley, pe ni 'na de gue'ahu hincá 'yøtehu nura ley'a. Nu'bu gri øthmahua nú'a ma, nu'bu ¿hanja guí beñhu gui hyogaguihu?

20 Ha nura hmuntsja'i bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'i pø guí 'ñoui ra ts'ondahi. ¿To'o xa beni da hyo'ague?

21 Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ua:

—Hønse ngue'a dá pε 'nara 'befi nú'a ra pa dega tsaya dá japi bi ñani 'nara da'thi, hangue por gue'a grí 'yøhu.

22 Pe xi nu'ahu nehe, nú'a ra pa dega tsaya guí hu'tsuahu ra seña ja yá ndo'yo ri batsihu ngu bi 'yøt'a ndu ri dadahu, desde rá madi bi hñuxa nura seña ja yá ndo'yo, ne 'mefa

ra Moise mi manda da 'øt'a njabu nehe, masque hingo bi mati. Hangue ringue'a nu'ahabya, ngu da dat'a rá hñato ma pa de xa 'mai ri t'abatsihu guí hu'tsuahu ra seña, masque ra pa dega tsaya.

23 'Bu nu'ahu guí hu'tsuahu ra seña ri batsihu ra pa dega tsaya hønse pa hinguí ts'ocuahua rá ley ra Moise, nu'bu xi ¿hanja guí pø ri cuehu con gueque ngue'a stá øthebi maxøgue rá ndo'yo 'nara 'ñohø nura pa dega tsaya?

24 Guí beñhu gue hincá hño nú'a dá øt'e, ngue'a dá øt'e ra pa dega tsaya. Oguí dama beñhu ua hinguí ho 'nara t'øt'e asta hingo 'met'o guí pahua ua majuañi hinguí ho o hina, pa njabu da za guí beñhu ngu rí 'ñepi nú'a ra t'øt'e.

Ra Jesu bi ma de habua xqui 'ñehe

25 Ha nu 'raya me Jerusale bi 'ñena:

—¿Ha hingo guehni thoni pa da tho?

26 Xini 'bahni ña ja yá thandi ya ja'i ne hinte sipabi. ¿Ha gue camfri ma ndahu gue xi majuañi go guehni ra Cristo rá 'mehni Ajuá pa e da nda?

27 Pøde hina, ngue'a nuju dí pahua habua ra menguni. Ngue'a nu stí zø ra Cristo hinto ma da badi habua dra mengu'a.

28 Ra Jesu bi 'yøde te mi mąnga ya ja'i, hangue nu mi nxahnate'a ja ra ndañija bi ña nts'edi bi 'ñena:

—¿Guí pęcaguihu ne guí pahua habua drá mengu! Nuga hinstá esεε. Nú'a to'o bá pęcagui go guese'a Ajuá nú'a xi majuañi, ne nu'ahu hinguí pahua'a.

29 Nuga dí paça'a ngue'a stá ehe de gue'a, ne go gue'a bá pęcagui.

30 Hangue nu mi 'yøde ya nda gá xodyo bi mąnga ra Jesu njabu, ma'na mi ne'ua da gu'a pa da zixhma'a nts'ahni, pe hinto bi gu ngue'a himi tsøta rá ora.

31 Pe ndunthi ya ja'i de guehni bi gamfri'a ne mi eñ'ua:

—Xi nu sta zøhø nura Cristo pa da nda, ¿ha gue ma da 'yøt'a ma'ra ya dąnga nt'udi que nú'a øt'ni?

Ya fariseo bi mēhna ya gants'ahni pa da gūhma ra Jesu

³² Y nuya fariseo mi 'yøde bi mąnga njab_u ya ja'i, nu'bú nu'ú ne ya nda gá macja bi mēhna 'raya gants'ahni pa da gūhma ra Jesu.

³³ Hangue ra Jesu bi 'ñena:

—Ya ts'utho ya pa ma ga 'bui con gue'ah_u, nep_u ma ga yo pengui hab_u bí 'bui nú'a to'o bá pęcagui.

³⁴ Ma gui hyongaguih_u pe hingui ma gui tsucaguih_u, ne hinda za gui mahani hab_u ma ga 'būca.

³⁵ Nu'bú ya nda gá xodyo mi 'būhni bi 'ñembabi 'na ngu 'na:

—¿Hab_u ma dí mani 'bū pa ena gue ya hinda za ga tsuh_u? ¿Ha gue ma da ma pa ja yá hai ya me Grecia hab_u bí 'bui ma mixodyoh_u nú'ū xa nxani, ne ma dí xahna nehe ya me Grecia?

³⁶ ¿Te rí bōnga nuya noya xa mañi 'bū, ena: “Ma gui hyongaguih_u pe hingui ma gui tsucaguih_u, ne hinda za gui mahani hab_u ma ga 'būca”?

Ra dehe dega te pa nzantho da nja ngu 'nara dąthe

³⁷ Nurá ngats'i ra pa de ra ngo go gue'a ma'na ra dango nú'a ra pa'a, ra Jesu bi 'mai bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—Nu'a tó'o ts_u ra nduthe dá 'ñehe da zucagui pa da ntsithe.

³⁸ Ngu mąnga ja ra Maca T'ofu, nu'a tó'o da gamfrigui ma da bōhø ra dehe dega te ja rá coraso ne da nja ngu 'nara dąthe.

³⁹ Ra Jesu bi ma de ra Maca Ndahi nú'a mi ma da t'umba nuto mi ma da gamfri'a. Pe nura Maca Ndahi hinxqui 'behnitho, ngue'a ra Jesu hinxqui menguitho ja rá nsunda nuni mahets'i.

Ya ja'i 'rama'na'ño mi mañ'ū

⁴⁰ Ha ya ja'i mi 'yøde nuya ya noya, 'ra mi ena:

—Xi majuañi go guehni rá dąnga 'mēhni Ajuā nú'a mi hma da 'ñehe.

⁴¹ Ha nu ma'ra mi ena:

—Go guehni ra Cristo rá 'mēhni Ajuā bá e pa da nda.

Ha nu ma'ra mi ena:

—¿Pe hanja? ¿Ha dra menguni Galilea ra Cristo?

⁴² Hina. Ngue'a ja ra Maca T'ofu ma gue nura Cristo ma da 'ñehe de yá ja'i ndu ra Davi, ne ma dra me Belé nuni ja ra t'ūhnini hab_u mrá mengu ndu ra Davi.

⁴³ Ne njab_u ya ja'i 'rama'na'ño mi mañ'ū de gue'a.

⁴⁴ Ha nu 'ra mi ne da zixhma nts'ahni, pe hinto bi gu'a.

Ya dąnga nda gá xodyo himbi gamfri'ū ra Jesu

⁴⁵ Ha nuya gants'ahni xqui 'behni da gūhma ra Jesu bi mengui hab_u mi 'bū ya nda gá macja ne ya fariseo, ne bi t'embabi:

—¿Hanja hinguá tsih_u?

⁴⁶ Ha nuya gants'ahni bi dądi ne bi 'ñena:

—¿Hindá tsihe ngue'a dá ødehe ya hoga noya bi ma nú'a hinhya'm_u stá øhe to'o xa ma njab_u!

⁴⁷ Nu'bú nuya fariseo bi dądi ne bi 'ñembabi'ū:

—¿Ha gue ne'ah_u ya xa hya'ah_u'a?

⁴⁸ Guí pah_u gue ni 'na de guecje núje dyá ndahe de ma nijah_u ne dyá fariseohe hinstá camfrihe nú'a xa mañ'a.

⁴⁹ Nú'ū xa gamfri'a go gue'ū nú'ū hingui pa ra ley, y go gue'ū ya xa t'eqe pa ra 'ñū.

⁵⁰ Ha nura Nicodemo mi 'būhni nehe xqui munts'ui yá mifariseoui, ne go gue'a xqui ma dega xuui pa bá c'a'tsa ra Jesu. Nu'bú nu'á bi 'ñembabi gatho nú'ū mi 'būhni:

⁵¹ —Pe numa leyh_u ma gue hinto tsa ga tsamh_u nts'ahni 'bū hinda nja ra nthanthya 'mēt'o pa ga pah_u te 'be'a xa 'yøt'e. ¿Ha gue njab_u ma, o hina?

⁵² Nep_u nu'ú bi dątuabi ra Nicodemo ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ne'i go grá me Galilea pa guí ne gui camfri'a? Hñe'ta ra Maca T'ofu pa gui pađi gue jo'o ni 'nará 'mēhni Ajuā nú'a dra me Galilea.

'Nara 'behñā ra zinga medinthati

⁵³ Nep_u gatho ya ja'i bi ma yá ngu'ū.

8

1 Ha ra Jesu bi ma ja ra t'ohø 'bo Olivo.

2 Nepu rá hyax'a bi mengui'a ma'na'qui pa ja ra ndanija, ne ja bi munts'uini gatho ya ja'i, ne bi hñuhni'a pa mi xahni'a.

3 Nepu nuya xahmate de ra ley ne ya fariseo bá tsimpabi 'nara 'behña xqui ts'udi mri hñuxui 'nara medinthati, ne bri 'ba'ma madetho habu mi 'bu ra Jesu co ya ja'i.

4 Nepu nu'á bi ñembabi:

—Xahmate, nuna 'behña bi ts'udi mri hñuxui 'nara medinthati.

5 Nura Moise 'bepcahu ja rá ley gue ga hohu co ya nc'ahni nuya 'behña ga tsuhu di øt'a njabu. Xi'i, ¿te go xi guí mangue?

6 Nú'á bi manga njabu hønse pa xa 'yøde'u te xa dadi hmaha ra Jesu, pa njabu xa za xa ñapahma. Ha nura Jesu bi ndoqui ne bi 'yofo 'raya noya ja ra hai co rá dedo.

7 Pe nu'á mi sigui mi ambabi'a, nu'bú nu'á bi 'mai ne bi ñembabi'a:

—Nu'a tó'o hinxa 'yøt'a ni 'nara ts'oqui, dá føtua 'nara mudi nc'ahni nuna ra 'behña.

8 Ne bi yopa ndoqui'a ne bi sigui bi 'ñofo ja ra hai co rá dedo.

9 Ha nu mi 'yøde'u nú'a bi maña'a, bi zose yá mfeni de yá ts'oqui'u, ne bi mudi bi ma'u 'rama'na, rá mudi bi ma nú'u ma'na mi tsøxa yá jeya, nepu gatho ma'ra, ne ra Jesu bi goséuini nú'a ra 'behña mi 'bahni madetho.

10 Nepu nura Jesu bi 'mai ne bi hyandi ya mi jo'oni ni 'na, hønse nú'a ra 'behña mi 'buhni, ne bi ñembabi'a:

—Naná, ¿habu 'ba nú'u to'o mi ñap'a'i? ¿Ha gue ya hinto ne da hyo'i dega nc'ahni?

11 Ha nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Ya jo'o, Ndada.

Nu'bú nura Jesu bi ñembabi'a:

—Nixi gueque hinte ma ga øt'a'i. Grí ma, ne ya oxqui yopa øt'a ma'ra ya ts'oqui.

Ra Jesu go ra ñot'i nú'a yo'tua yá mfeni ya ja'i

12 Nepu ra Jesu bi yopa zofo ya ja'i ne bi ñembabi'a:

—Nuga go guecagui drá ñot'i dí yo'tua yá mfeni ya ja'i. Nu'a tó'o da dengagui hinda 'ño ja ra 'bexuui, nu'a da me'tsa ra ñot'i dega te pa nzantho.

13 Nepu nuya fariseo bi ñembabi'a:

—Nu'i guí manse gue to'o'igue, hangue hinga majuaní nú'a guí ma.

14 Nura Jesu bi dadi ne bi ñembabi'a:

—Masque dí manse to'ogui, pe gue'a majuaní nú'a dí ma, ngue'a nuga dí padi habu stí 'ñehe ne habu grá ma, pe nu'ahu hinguí pahu habu stí 'ñehe ni habu grá ma.

15 Nu'ahu gyá meximhaithohu, ne guí ha nguendahu ngu nú'a guí bensehu. Pe nuga hinstá ehe pa to ga ha'mba nguenda.

16 Pe nu'bu to'o dí ha'mba nguenda, nu'bú nú'a dí ma gue'a majuaní, ngue'a hingo dí hanse nguenda, go dí ha'be nguenda ma Dada nú'a to'o bá pencagui.

17 Nehe xa t'ofu ja ri leyhu, nu'bu yoho ya ja'i da damajuaní ne 'nada nú'a da mañ'u, go gue'a majuaní.

18 Nuga dí manse to'ogui, ne ma Dada nú'a to'o bá pencagui, ne'a damajuaní to'ogui.

19 Ha nu'á bi ñembabi:

—¿Habu bí 'bu ri Dada?

Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'ahu hinguí pacju, hangue nixi ma Dada hinguí pahu. 'Bu gri pahmahu to'oguiga, nehe gri pahmahu ma Dada.

20 Ra Jesu bi manga njabu nu de mi xahna ya ja'i mbo ra 'me'tsboja ja ra ndanija, pe hinto bi gu nts'ahni ngue'a mri 'beta rá ora'a.

“Hinda za gui mahani habu grá maga”

21 Ha nura Jesu bi yopa ñembabi'a:

—Nuga ma ga maga, ha nu'ahu ma guí hyongaguihu pe ya gra jo'o, ne ma guí tuhu gri nduda ri ts'oquiuhu, hangue njabu hinda za gui mahani habu grá maga.

22 Ha nuya nda gá xodyo bi 'ñémse'u:

—¿Ha gue ma da hñose 'b_u? Hanja ena, “Hinda za gui mahani hab_u grá maga.”

²³ Nep_u nura Jesu bi 'ñembabi'á:

—Nu'ah_u gyá meximhaih_u, ha nuga drá mengu mahets'i. Nu'ah_u yá meti'ih_u nuna ra ximhai, ha nuga hingo rá metigui nuna ra ximhai.

²⁴ Hangue dí xi'ah_u gue ma gui tuh_u gri nduda ri ts'oquih_u. Ngue'á 'b_u hingui camfriguih_u gue go gueque ngu nú'á stá xi'ah_u, ma gui tuh_u gri nduda ri ts'oquih_u.

²⁵ Nep_u nu'ú bi 'ñembabi'á:

—Xicje, ¿to'o'igue?

Nep_u nura Jesu bi 'ñembabi'á:

—Ya stá xi'ah_u desde rá mudi to'ogui.

²⁶ Nuga masque jahmá ma'ra te ga xi'ah_u de ri 'm_uih_u ne de nú'á xcá øth_u, pe hønse dí xi'ah_u ngu nú'á bi xicagui nú'á to'o bá pencagui, y nu'á m_unga majua_{ni}.

²⁷ Pe nú'á mi øde, himbi ba_{di} gue ra Jesu mi ñá de Ajuá ra Dada.

²⁸ Hangue nura Jesu bi 'ñembabi'á:

—Nu xcrí pøtsh_u Nú'á To'o e bi Nja'i pa gui hyoh_u, gue'b_u ma gui pah_u gue go gueque ngu nú'á stá xi'ah_u, ne ma gui pah_u gue hingo de ma ts'edi seh_u nú'á dí øt'e, ngue'á ngu nú'á xa xica ma Dada gue'á dí m_u.

²⁹ Ha numa Dada nú'á to'o bá pencagui 'b_ui con gueque, hinxa hyegase, ngue'á nzantho dí øt'a nú'á di ho'á.

³⁰ Nu mi m_unga njab_u ra Jesu, bi gamfribi'á ndunthi ya ja'i.

Nú'á to'o yá batsi Ajuá ne nú'á to'o o ja rá 'yε ra ts'oqui

³¹ Ha nura Jesu bi xipabi nuya xodyo xqui gamfri'á, ne bi 'ñembabi:

—Nu'b_u gui sigui gui camfrih_u ma noya, nu'b_u xi majua_{ni} go ma nxadi'ih_u.

³² Ne ma gui pah_u nú'á majua_{ni}, ha nu'b_u gui pah_u nú'á majua_{ni}, ya hingui ma gui 'mεgoh_u.

³³ Ha nu'ú bi da_{di} ne bi 'ñembabi'á:

—Nuje go guecje yá ja'iguihe ndu ra Abrá, ha hinhya'm_u stá 'mεgohe.

¿Hanja guí ena gue ya hinga ma ga 'mεgohe?

³⁴ Nura Jesu bi da_{di} ne bi 'ñena:

—Xi majua_{ni} dí xi'ah_u, nu'á tó'o øt'a ya ts'oqui go gue'á rá 'bεgo ra ts'oqui.

³⁵ 'Nara t'_u cohi pa nzantho ja rá ngu, pe 'nara 'bεgo da nja ra pa da bøni da ma.

³⁶ Njab_utho nehe Nú'á To'o e bi Nja'i, 'b_u da pøñ'a'ih_u de ja rá 'yε ra ts'oqui, nu'b_u dyá batsi'ih_u Ajuá ne ya hindyá 'bεgo'ih_u ra ts'oqui.

³⁷ Nuga dí pa_{di} gue nu'ah_u yá ja'i'ih_u ndu ra Abrá. Pe nu'ah_u guí ne gui hyogaguih_u ngue'á hingrí hoh_u nú'á dí m_u.

³⁸ Nuga dí m_unga nú'á xa xicagui ma Dada, ha nu'ah_u guí øth_u ngu nú'á xa m_unga ri dadah_u.

³⁹ Ha nu'ú bi da_{di} ne bi 'ñembabi:

—Pe nuje ma dadahe ndu ra Abrá.

Nu'b_u nura Jesu bi 'ñembabi'á:

—'B_u xi majua_{ni} go dri dadahm_uh_u ndu ra Abrá, nu'b_u gri øthm_uh_u ngu mi øt'a.

⁴⁰ Pe nu'ah_u guí ne gui hyogaguih_u masque nuga go stá xi'ah_u nú'á ra noya xa xicagui Ajuá. ¡Pe ndu ra Abrá himi øt'e ngu guí øth_ubya!

⁴¹ Nu'ah_u guí øth_u ngu nú'á øt'a ri dadah_u.

Nu'b_u nu'ú bi 'ñembabi ra Jesu:

—Nuje hingue to'oraza ma dadahe, 'nada nú'á ma dadahe, go gue'á Ajuá.

⁴² Ha nura Jesu bi 'ñembabi'á:

—'B_u Ajuá go dri dadahm_uh_u'á, nu'b_u gri macjhm_uh_u, ngue'á stá ehe de hab_u ndí 'b_u'be'á. Ngue'á hinstá ese, nu'á go bá pencagui'á.

⁴³ ¿Hanja hingui tso ri mfenih_u nú'á dí xi'ah_u? Nu'ah_u hingui tso ri mfenih_u ngue'á hinguí ne gui 'yøh_u nú'á dí m_u.

⁴⁴ Ra ts'ondahi go gue'á ri dadah_u, ha nu'ah_u go yá batsi'ih_u'á, ne nu'ah_u go guí neseh_u gui 'yø'tuabih_u nú'á di ho'á. Ne nu'á go gue'á ra hyote desde ra mudi. Nu'á hønse hat'a ya ja'i ne hinhya'm_u xa m_unga nú'á majua_{ni}. Nuya nc'uamba mañ'á go xa zanse,

ngue'a nu'á xi ra c'uamba ne go gue'a ra dada de ya nc'uamba.

45 Nu'ah_u hinguí camfriguih_u ngue'a dí m_anga nú'a majuani.

46 ¿To'o 'na de gue'ah_u da z_utca 'nara ts'oqui? Jo'o. Nuga dí xi'ah_u nú'a majuani. Nu'bá ¿hanja hinguí ne gui camfriguih_u?

47 Nu'a tó'o rá m_eti Aju_a di ho da 'yøde nú'a m_anga Aju_a. Nu'ah_u hingo yá m_eti'ih_u Aju_a, hangue hingrí hoh_u gui 'yøh_u nú'a m_a.

Ra Jesu ya mi 'bui ante de ra Abrá

48 Nep_u ya xodyo bi d_adi ne bi 'ñembabi:

—Nu'bá, majuani nú'a dí mañhe gue grá me Nsamaria, ne grí 'ñoui ra ts'ondahi.

49 Nu'bá ra Jesu bi d_adi ne bi 'ñena:

—Hindrí 'ño'be ra ts'ondahi. Nuga dí numansu ma Dada, pe nu'ah_u hinguí numansuguih_u.

50 Pe nuga hindí m_anga njab_u pa gui esca ma nsuh_u, ngue'a 'bui 'na to'o esca ma nsu, ne go h_a nguenda'a.

51 Xi majuani dí xi'ah_u, nu'a tó'o øtcagui nú'a dí m_a, hinhya'm_u da du'a.

52 Nu'bá ya xodyo bi 'ñembabi:

—Nubyá h_a, dá p_ahe gue xi majuani grí 'ñoui ra ts'ondahi, ngue'a nu'i guí ena gue nu'a tó'o da 'yø't'a'i nú'a guí m_a, hinhya'm_u da du. Conque ra Abrá ne yá 'mehni Aju_a bi du.

53 ¿Ha gue go ma'na ja ri nsugue que ndu ma dadahe ra Abrá ne ndu yá 'mehni Aju_a? Xi'a'igue ¿to'o go grí nhy_ecuaui?

54 Ha nura Jesu bi d_adi ne bi 'ñena:

—Nu'b_u gra exas_e ma nsu, nu'bá hinte dri muui. Numa Dada go gue'a esca ma nsu, nú'a guí emf_u gue go gue'a ri Aju_{ah}.

55 Pe nu'ah_u nixi xcá p_ah_u'a. Nuga h_a, dí p_aca'a. 'B_u gra ena gue hindí p_aca'a, nu'bá gra c'uambah_m ngu nu'ah_u. Nuga dí p_aca'a, ne dí øte nú'a m_a.

56 Ndu ri dadah_u ra Abrá mi ne co 'nara johya da hyandgagui ma 'm_ui

nuya pa de ga 'youa ja ra ximhai, ne xi bi johya mi hyandga'a.

57 Ha nuya xodyo bi 'ñembabi'a:

—Nixi made nthebe njeya hinguí p_e'tstho, ¿ne guí ena gue gá hyanda ndu ra Abrá?

58 Ha nura Jesu bi 'ñembabi':

—Xi majuani dí xi'ah_u, desde ante da 'm_ui ra Abrá, nuga ya ndí 'bui.

59 Hangue nu'á bi g_uxa ya do pa da c'anhma'a ngue'a mi nhy_ecuaui Aju_a. Pe nura Jesu bi 'bampi' bi 'ranga madetho de gue' ne bi b_oni de ra nd_anija bi ma'a.

9

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara 'ñøhø mrá goda ya de mi 'm_ui

1 Ra Jesu mi 'yo ja 'nara 'ñu, ne de guehni bi hyanda 'nara 'ñøhø ya mrá goda desde rá 'bui.

2 Ha nuyá nxadi bi 'yambabi ne bi 'ñena:

—Xahnate, ¿to'o bi 'yø't'a 'nara ts'oqui pa bi 'm_ui njani, nuni o rá dada o rá n_ana?

3 Nura Jesu bi d_adi ne bi 'ñena:

—Hingo xa 'yø't'a ra ts'oquini, ni rá dada nixi rá n_ana pa bi 'm_ui njani mrá goda. Xa njab_u hønse pa da hnequi rá ts'edi Aju_a de nú'a ma da t'ø'tuabini.

4 Núbya ma patho mahyoni ga p_epa rá 'b_efi nú'a to'o bá p_encagui, ngue'a ma da zø ra xuui, ne nu'bá ya hinda za to da m_pefi.

5 De núbya dí 'bucua ja ra ximhai go guecagui drá ñot'i dí yo'tua yá mfeni ya ja'i.

6 Nu mi uadi bi m_anga njab_u'a, bi zo rá jihni ja ra hai ne bi mant'a ts' ra zi hai pa bi go'tsuabi ja yá da ra goda.

7 Ne bi 'ñembabi:

—Grí ma bá nx_uca ja ra mothe Siloé. —Nura thuhu'a p_oni da 'ñena, xa 'b_ehni.

Nep_u nu'á bi ma bá nx_uqui, ha nu mi mengui ya mi handi.

8 Nep_u yá 'nangu ne nú' to'o xqui hyanda ma'm_et'o gue mrá goda'a bi 'ñembabi'.

—Go guehni mi hudi mi peti, ¿ha ngue ha?

⁹ Ha 'ra mi ena:

—Go guehni.

Ha nu ma'ra mi ena:

—Hina. Pøde ri hñats'i ha, pe hingo guehni.

Ha nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Majuani go guecaguihma.

¹⁰ Nu'bú nuya ja'i bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Hanja tsa guí handbya?

¹¹ Nu'bú nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Nú'a ra 'ñøhø rá thuhu ra Jesu go gue'a bi gosca ra bøhai ja ma da ne bi 'ñengagui: “Grí ma bá nxuca Siloé.” Nepu nuga dá ma dá nxuqui, hangue 'bestho ra ora'a dá handi.

¹² Ha nu'ú bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Habú bí 'bu'a?

Ne nu'á bi 'ñena:

—Hindí padi.

Ya fariseo bi 'yø'tua ya nt'ani nú'a mrá goda

¹³ Nepu nuya ja'i'u bi zi'tsua ya fariseo nú'a ra 'ñøhø mrá goda.

¹⁴ Ha nú'a ra pa'a ra Jesu bi mant'a ts'u ra hai co rá jihni pa bi go'tsua yá da nú'a ra goda pa bi umba rá thandi, go mrá pa dega tsaya.

¹⁵ Nehe ya fariseo bi 'yambabi ra goda hanja xqui nja pa ya mi handi. Ne nu'á bi 'ñembabi'u:

—Nú'a ra 'ñøhø rá thuhu ra Jesu bi gosca ra bøhai ja ma da, ne dá nxuqui, y hangue dí handbya.

¹⁶ Ha nu 'raya fariseo bi 'ñena:

—Nú'a ra 'ñøhø'a hinxqui 'ñehe de Ajuá ngue'a hingui jamasu ra pa dega tsaya.

Pe nu ma'ra mi ena:

—Nu'bu 'nadra 'yøt'ats'oquihma, hinda za da 'yøt'a nuya ya danga nt'udi nguna.

Ne 'rama'na'ño mi mañ'u.

¹⁷ Hangue nu'ú bi yopa 'yø'tua ya nt'ani ra goda ne bi 'ñembabi:

—Xi'a'i, ¿te go guí mangue de nú'a to'o bi xoc'a ri da?

Nu'á bi 'ñena:

—Nuga dí ena gue go gue'a 'nará 'mehni Ajuá.

¹⁸ Pe nuya nda gá xodyo'u himi camfri gue go mi gue'a mrá goda ne ya xqui xo yá da, hangue nu'ú bi zompa rá dada ne rá nana.

¹⁹ Nepu bi 'yambabi'u ne bi 'ñena:

—¿Ha go gue'a ri t'uhú guí mañhu gue ya mrá goda desde mi 'mái? ¿Hanja handbya 'bu'?

²⁰ Ha nurá dada ne rá nana'a bi dadi ne bi 'ñena:

—Dí pahe xá hño gue go gue'a ma t'uhe, ne desde mi 'mái ya mrá goda.

²¹ Pe hindí pahe hanja xa za xa hyandibya, nixi dí pahe to'o bi xocua yá da. Ya tsøxa yá jeya'a, go da 'yamfu'a, nu'á da za da xi'asehu.

²² Gue'a bi dadi rá dada ne rá nana nguetho mi tsu yá nda'u, ngue'a nuyá nda'u ya xqui go 'nara cohi gue nu'a to'o da ma gue ra Jesu go gue'a majuani ra Cristo rá 'mehni Ajuá pa e da nda, nú'a da t'eni de ja ra nija.

²³ Hangue nurá dada ne rá nana xqui 'ñena: “Ya tsøxa yá jeya'a, ne da za gui 'yambasehu.”

²⁴ Ha nuya nda gá xodyo bi yopa zohna nú'a mrá goda ne bi 'ñembabi:

—Xøcambeni Ajuá ne xicje nú'a majuani. Ngue'a nuje dí pahe gue nú'a ra 'ñøhø'a to'o xa xoc'a ri da, go gue'a 'nara 'yøt'ats'oqui.

²⁵ Ha nura goda bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuga hindí padi ua ra 'yøt'ats'oqui o hina. Hønsø nú'a dí padi, gue ndrá goda, ha nubyá ya dí handi.

²⁶ Ha nu'ú bi yopa 'yambabi'a ne bi 'ñembi:

—¿Te bi 'yøt'a'i nú'a ra 'ñøhø mri xoc'a ri da?

²⁷ Nu'bú nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Ya stá xi'ahu ne hinguí ne gui camfrihu. ¿Hanja guí ne ga yopa xi'ahu ma'na'qui? ¿Ha guí nehú gue ne'a'ihu dyá nxadi'ihu'a?

²⁸ Ha nu'ú bi zani'a ne bi 'ñembabi:

—Nu'i go rá nxadi'i'a, ha nuje yá nxadiguihe ra Moise.

²⁹ Nuje dí pahe gue Ajuá mi ñaui ra Moise, pe nura 'ñøhø'a guí ena, hindí pahe habú xqui 'ñehe'a.

30 Ha nura goda bi dadi ne bi ñembabi'ũ:

—¡Tengu gue nu'ahũ hinguí pahũ habũ xqui ñehe, ha nu'á bi xoga ma da!

31 Ngue'a dí pahũ gue Ajua øtuabi yá t'adi nú'a to'o tsu'a ne øtuabi rá paha'a, pe nuyá t'adi ya 'yøt'ats'oqui hinguí øtuabi.

32 Ngue'a hinhya'mũ stá øhũ to xa xocua yá da 'nara ja'i nú'a ya mrá goda desde mi 'mũi.

33 'Bũ nú'a ra 'ñøhø'a hinxqui ñehma de Ajua, hinda za da 'yøthma njabũ'a.

34 Ha nu'á bi dadi ne bi ñembabi:
—Nu'i desde ngá 'bũi ya ngrá 'yøt'ats'oqui, y njabũ ¿xi nguí ne gui xancaguihe?

Nepũ nu'á bi 'yenga de ja ra nija.

Ra ngoda de rá mfeni 'na

35 Ha nura Jesu bi 'yøde gue xqui t'enga de ja ra nija nú'a mrá goda, bi hyoni, y nu mi yopa zadi bi ñembabi:

—Nu'i, ¿ha guí camfribi rá T'ũ Ajua?

36 Nu'bú nu'á bi dadi ne bi ñena:
—Ndada, ¿to'o'a pa da za ga camfri?

37 Ha nura Jesu bi ñembabi'a:
—Ya xcá hyandi, ne nú'a to'o guí ñauibya go guesε'a.

38 Nu'bú nú'a mrá goda bi ñena:
—Ma zi Hmu'i, dí camfri'i.
Ne 'bestho bi ndandiñahmu pa bi nsunda'a.

39 Ne ra Jesu bi ñena:
—Nuga stá eheua ja nuna ra ximhai pa ga øt'a ra ts'utbi, pa nu'ũ tó'o xa ngoda ja yá mfeni, ga xocua yá mfeni pa da badi, ha nu'ũ tó'o beni gue ja yá mfadi, nja ngu nú'ũ to'o xa xo yá da, ga japi da ngoda'ũ.

40 Ha 'raya fariseo nú'ũ mi 'bahuini'a bi 'yøde nú'a te mi mañ'a, ne bi ñembabi:

—¿Ha gue necje dyá godahe?

41 Nu'bú ra Jesu bi ñembabi'ũ:
—'Bũ gri godahmahahũ, nu'bú hinguí tuhma ri ts'oquihũ. Pe nu'ahũ guí eñhũ gue guí hanthũ, hangue grí tuhũ ri ts'oquihũ.

10

Ra Jesu bi mangan 'nara 'bede de 'nara ngu'ño

1 Xi majuañi dí xi'ahũ, nu'a tó'o hinguí cut'a ja ra gosthi ngu'ño, ne tonts'a ma'na lado pa da yat'i, go gue'a 'nara be ne 'nara dacate.

2 Nú'a to'o taca ya deti, go gue'a ra ma'yo, ne go gue'a cut'a po ja ra gosthi.

3 Nura nsugosthi xoca ra gosthi pa da yat'a ra ma'yo, ha nuya deti patuatho rá noya, ha nu'á da zopa yá thuhu nú'ũ yá meti'a pa da pøni'ũ.

4 Ha nu stí pønga gatho nuyá meti'a, nu'á di 'bet'o ne ma'ti'ũ, ne nuyá deti di deni'a ngue'a patuatho rá noya.

5 Ngue'a nuya deti hinguí tena ma'na'ño ra ma'yo, nu'á da ne'tsua ra 'rihi da ma, ngue'a hinguí patua rá noya'a.

6 Ra Jesu bi xipabi'ũ nuna ra 'bede, pe nu'á himbi zo yá mfeni te mri bønga nú'a bi xipabi'ũ.

Ra Jesu go ra hoga ma'yo

7 Nepũ ra Jesu bi yopa ñembabi'ũ:
—Xi majuañi dí xi'ahũ, nuga go guecagui drá gosthi habũ thogui ya deti.

8 Gatho nú'ũ to'o bá 'bet'o de gueque go gue'ũ myá be ne myá dacate ngue'a mi ne da hyat'a ma deti pa da deni'ũ. Pe numa deti himbi 'yøtuabi nú'a mi mañ'ũ, ngue'a hingo myá meti'ũ.

9 Nuga go guecagui drá gosthi. Nu'a tó'o da yat'a ja nuna ra gosthina da mpøhø, ne nu'á da nja ngu 'nara zi deti di cut'i di pøni pa da ñuni.

10 'Nara be bí ehe hønse pa da mpe, ne pa da hñote, ne pa da huata ra taxo. Pe nuga stá ehe pa ga umba yá te ya ja'i, ne nura te'a go 'nara hoga te pa nzantho.

11 Nuga go guecagui drá hoga ma'yo, ngue'a 'nara hoga ma'yo da unga rá te po rá ngue yá deti.

12 Pe 'nara ma'yo 'mego nú'a su ya deti hønse pa da hñanga rá thaha, nu'á 'bũ da hyanda 'nara mi'ño bra ñehe pa e da za ya deti, nu'á da ne'tsua ra

'rihi da ma ne da zop_u ya deti ngue'a hingo yá meti y hingo xi majuani yá ma'yo'u. Ha nura mi'ño da pent'i 'raya deti, ha nu ma'ra habaraza da nxani'u.

¹³ Njab_u nú'a ra ma'yo 'mεgo da nest'ihí da ma ngue'a hinguí tu rá mui de ya deti ngue'a nu'á 'nara 'bεgotho.

¹⁴⁻¹⁵ Nuga go guecagui drá hoga ma'yo. Ngu pācagui ma Dada ne dí pāca'a, njab_u nehe dí pādi ma deti ne nu'ú pācagui nehe, ngue'a ma mεtiga'u, ne ma ga unga ma te po rá ngue'u.

¹⁶ Nehe 'bui ma'ra ma deti nú'u hingyá mengu de nuna ra ngu'ño, ne nu'ú mahyoni ga tsi nehe. Ne nu'ú da 'yøscagui nu xcrá zofo, ne da 'ñehe'u, ne njab_u da 'nadra taxo ne da 'nadra ma'yo, y nura ma'yo'a go guecεgui.

¹⁷ Ajuā ma Dada xi ri mācagui ngue'a ma ga unga ma te pa ga tu, ha nu xcrá tu, ma ga yopa nte ma'na'qui.

¹⁸ Pe hinto ma da hñaga ma te, ma ga tuse. Dí hā ra ts'edi pa ga tuse, ne dí hā ra ts'edi pa ga yopa nte ma'na'qui. Njab_u bá 'bεpcagui ma Dada.

¹⁹ Ha nuya xodyo 'rama'na'ño mi mangan ma'na'qui'u ngue'a bi 'yøde te mi mangan ra Jesu.

²⁰ Ndunthi de gue'u bi 'ñena:

—Nuní 'ñoui ra ts'ondahi ne xa 'bε rá mfeni. ¿Hanja guí øxh_u nú'a te mā?

²¹ Ha nu ma'ra mi ena:

—Nuya noya māni hingyá noya dega ts'ondahi. ¿Ha gue ra ts'ondahi da za da xocuahmā yá da 'nara goda?

Ya ndā gá xodyo himbi ne bi gamfri ra Jesu

²² Ne nuni Jerusale ja bi t'øt'ni 'nara ngo, ne nú'a ra ngo'a gue'a 'nara feni de nú'a ra pa bi yopa 'na'yo ma'na'qui ra ndānija nú'a xqui yopa thāni. Ha nuya pa'u myá pa dega tse.

²³ Ha ra Jesu mi 'yoni ja ra porta nú'a mrá thuhu Salomó, go 'namrá porta nú'a ra ndānija'a.

²⁴ Ha nuya ndā gá xodyo bi 'yent'a madetho'a ne bi 'yambabi:

—¿Ha'm_u ma gui hñubga ma muihe? 'B_u xi majuani go gue'e grá Cristo rá

'mehni'i Ajuā pa gui ndā, xi da xicje majuani pa ga pāhe.

²⁵ Nu'bá ra Jesu bi dātuabi'u ne bi 'ñembi:

—Ya stá xi'a'ih_u ne nu'ahú hinxcá camfrih_u. Nuya 'bēfi dí pēfi de rá thuhu ma Dada, go gue'u udi to'ogui.

²⁶ Pe nu'ah_u hinguí camfrih_u nguetho hingo ma deti'ih_u, ngu ya stá xi'ah_u.

²⁷ Numa detiga øde nú'a dí mā, ne nuga dí pāca'u, ne nu'ú tεngagui.

²⁸ Nuga dí umbabi'u ra te pa nzantho, ne hinhya'm_u da 'mēdi, nixi hinto da zingagui de ma 'ye.

²⁹ Numa Dada nú'a to'o xa 'racagui'u, ma'na ja rá ts'edi de gatho, ne hinda za to da zimbabi'u de rá 'ye'a.

³⁰ Nuga ne ma Dada dí 'natho'be.

³¹ Nu mi ñā njab_u nura Jesu, nuya ndā gá xodyo bi yopa gūxa ya do pa xa hyohmā dega nc'ahni'a.

³² Nu'bá ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Ndunthi ya hoga 'bēfi stá øt'e ja ri thandih_u nú'u xpá 'ñehe de ma Dada. ¿Nda'a de gue nú'u ya 'bēfi stá øt'e hinxá hño pa guí ne gui c'ancah_u?

³³ Nu'bá nu'ú bi dādi ne bi 'ñena:

—Hinga po rá ngue 'nara hoga 'bēfi dí ne ga c'an'ahe, hønse ngue'a guí hācuabi rá nsu Ajuā, ngue'a nu'i 'nagrá 'ñøhø nguje ne grí nhyεcuai Ajuā.

³⁴ Nu'bá ra Jesu bi dādi ne bi 'ñena:

—Xa t'ofø ja ri leyh_u gue Ajuā bi zofo ya nzaya nú'u xqui hñuts'i'a, ne bi 'ñembi'u: “Nu'ah_u gyá ajuāh_u.”

³⁵ Y nú'a xa t'ofø ja ra Māca T'ofø hinguí tsa to da mā gue hinga majuani. Ya gue Ajuā bi 'ñembabi gue go ya ajuā nú'u to'o bi hñani rá noya'a,

³⁶ xihmā nú'a to'o bi hñuxa Ajuā ne bá pehniua ja ra ximhai, ¿hanja guí māñh_u gue hācua rá nsu Ajuā ngue'a bi 'ñena gue rá T'u'a?

³⁷ Nuga dí øt'a ya t'øt'e ngu øt'a ma Dada. Pe nu'b_u hindí øt'a ngu øt'a ma Dada, ogui camfriguíh_u.

³⁸ Pe nuga dí øt'a ya t'øt'e nú'u bí ehe ja ma Dada, hangue masque hingo gui camfriguíh_u gue go gueque ngu nú'a stá xi'ah_u, go da camfrih_u

gue nú'ua ya t'ot'e dí ot'e bí ehe de Ajuá, pa njabua nehe xi da hñu ri muihua gui pahua gue Ajuá ma Dada 'bui con gueque ne nuga dí 'bui con gue'a.

³⁹ Nu'bú ya nda gá xodyo ma'na'qui bi 'ramanu pa xa guhma'a, pe nu'á bi ma'a, himbi za te bi 'yot'ua'ua.

⁴⁰ Nepua nura Jesu bi mengui pa ri'nandi ra dathe Jordá habua mi ot'a ra sistehe ra Xuua ma'met'o, ne ja bá 'buhni'a.

⁴¹ Ne ndunthi ya mengu de guehni bi ma bá c'a'tsi ne mi eñ'ua:

—Nura Xuua hinte ma danga nt'udi bi 'yot'e, pe gatho nú'a bi xicjua de ra Jesu, majua ni xa njabua.

⁴² Y ja guehni ndunthi ya ja'i bi gamfri gue ra Jesu go mi gue'a xpá mehna Ajuá pa da nda.

11

Rá du ra Lasaro

¹ Y de mi 'buhni ra Jesu ri'nandi ra dathe Jordá, gue'bu mri hñenga 'nara 'ñohø mrá thuhu ra Lasaro mrá me Betania nuni habua mrá mengu nehe ra Maria ne ra Marta nú'ua myá nju'a.

² Nú'a ra Maria mrá nju nura Lasaro go gue'a bi go'tsuabi ra hoga ñani ja yá ua ra Jesu, nepua bi o'tuabi co yá sta'a.

³ Nú'ua ya 'behña mri ncu bi mempa ra noya ra Jesu gue da t'embi:

—Ma zi Hmu'i, nú'a ri hmadi di hñeni.

⁴ Ha nu mi sipabi ra Jesu njabua, bi 'ñena'a:

—Nú'a ra hñeni'a hingue xi pa da du'a. Xa njabua pa da hnequi rá nsunda Ajuá, ne da hnequi rá nsunda rá T'ua Ajuá po rá gue'a.

⁵ Ha nura Jesu xi mri madi gatho nú'ua hñu mri ncu.

⁶ Masque myá hmadi'ua ne bi 'yode gue ra Lasaro mri hñeni, pe ra Jesu hinga 'bestho bi ma, bá 'buhni'ua má yo pa habua mi 'bui'a.

⁷ Nepua ja 'mefa nu'á bi 'ñembabi yá nxadi:

—Maha pa Judea ma'na'qui.

⁸ Ha nuyá nxadi bi 'ñembabi:

—Xahnate, guí nu ya nda gá xodyo de guehni ja maha'mua mi ne xa hyo'a'i dega nc'ahni. ¿Ha nu'i guí ne gui yopa mani ma'na'qui?

⁹ Nepua nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ua:

—¿Ha hinguí pahua pe'tsa 'ret'amayoho ora cada ra pa? Y nu'a tó'o da 'ño dega pa hinda hñaxa 'nara mfe'tse, ngue'a zø ra ñot'i ja ra ximhai, go gue'a nú'a to'o ot'ua rá paha Ajuá ne hinxa juatatho ra 'befi nú'a bi umbi.

¹⁰ Pe nu'a tó'o da 'ño dega xuui da hñaxa ra mfe'tse ngue'a otho ra ñot'i, go gue'a nú'a to'o hingui ot'ubi rá paha Ajuá.

¹¹ Mi uadi bi mangu njabua ra Jesu ne bi 'ñembabi'ua:

—Ma amigohua ra Lasaro bí aha, pe nuga ma ga mani pa ga a de rá t'aha.

¹² Ha nuya nxadi bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, 'bua aha, nu'á ma da ñani.

¹³ Pe nura Jesu mi ma gue xqui du ra Lasaro, ha nu'á mi hu yá mui gue mi ma de ra t'ahatho.

¹⁴ Nu'bú ra Jesu bi xipabi'ua de nú'a xqui nja ne bi 'ñena:

—Ra Lasaro xa du.

¹⁵ Ne nuga xi drí johya ngue'a dá njo'oni ora mi hñeni, ngue'a go 'nara hño pa gue'ahua, ngue'a po rá ngue'a ma'na ma gui camfriguíhua. Maha, ma ga c'a'tshua'a.

¹⁶ Nepua nura Toma nú'a mi t'embi ra Go, bi 'ñemba yá minxadiui:

—Maha nehe pa grá tuhua mahyegui con guehni.

Ra Jesu da guxa nú'ua xa du ne da umba ra te

¹⁷ Ha nu mi zonga ra Jesu ja ra hnini Betania, bi sipabi gue ya mi pe'tsa goho ma pa xqui t'agui ra Lasaro.

¹⁸ Ha nura zi hnini Betania mi guetbua Jerusale mi pe'tsa ngu hñu kilometro rá ñabua.

¹⁹ Ha xi ndunthi yá mixodyoui xqui ma da c'a'tsa ra Marta ne ra Maria pa da hñu'mba yá mui ngue'a xqui du yá cu'ua.

²⁰ Ha nu mi 'yode ra Marta gue ya mi ma da zonga ra Jesu ja yá ngu'ua,

bi ma bá thadi, pe nura Maria bi gotritho ja rá ngu.

²¹ Nepu ra Marta bi 'ñembabi ra Jesu:
—Ma zi Hmu'i, nu'bu gri 'buhmaua hinxa duhma ma cu.

²² Pe masqué, nuga dí padi gue gatho nú'a te gui apabi Ajuá, nu'á da 'ra'a'i.

²³ Ha ra Jesu bi 'ñembabi:

—Ri cu ma da nangui de rá du.

²⁴ Nepu nura Marta bi 'ñembabi:

—Dí padi gue ma da nangui de rá du nú'a ra pa de ra ngaxhmai stí nanga gatho nú'u ma'ra xa du.

²⁵ Nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nuga ga jaxa nú'u xa du ne ga umbabi'u ra te. Nu'a tó'o da gamfrigui, masque xa du, nu'á ma da nja rá te.

²⁶ Ne nu'a tó'o 'bui ne camfrigui, hinhya'mu da du. Xi'i, ¿ha gue guí camfri njabu?

²⁷ Nepu nura Marta bi 'ñembabi:

—Haha, ma zi Hmu'i, nuga dí camfri gue go gue'e grá Cristo, rá T'u'i Ajuá, go gue'e ndí tɔp'a'ihe pa gui 'ñehe nuua ja ra ximhai.

Ra Jesu bi nzoni habu mi t'agui ra Lasaro

²⁸ Ha ngu mi mangu njabu ra Marta, 'bestho bi mengui pa bá umba nt'ode ra Maria rá cu, ne bi xipi zi njante pa hinto da 'yode ma'ra, ne bi 'ñembabi:

—Xa zø ra Xahnate bí tɔp'a'i 'na.

²⁹ Ha nu mi 'yode'a bi dama 'mai ne bi ma bá c'a'tsi'a.

³⁰ Ne nura Jesu hinxqui yat'atho mbo ra hnini, ja bi gotritho habu xqui ma da dadi hmaha ra Marta.

³¹ Ha nuya xodyo nú'u mi 'buhni ja rá ngu ra Maria mi hu'mba rá mai, ngu xi bi hyandi'u gue ra Maria bi dama 'mai ne bi bøni de rá ngu, nu'ú bi deni ne mri 'ñembabi'u 'na ngu 'na:

—Nuni rí ma da nzoni habu bí t'agui rá cu.

³² Nepu ra Maria bi zøni habu mi 'bu ra Jesu, y ngu bi hyandi bi ndandiñahmu ja yá ua'a ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, nu'bu gri 'buhmaua hinxa duhma ma cu.

³³ Ha nu mi hyanda ra Jesu gue ra Maria xi mi zoni ne nú'u ya xodyo mbra 'ñoui mi zoni'u nehe, nu'bu nu'á bi nts'ø'mi ne bi du rá mai.

³⁴ Nepu bi 'ñena'a:

—¿Habu xcá aguihu'a?

Ha nu'ú bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, maha ma ga u't'ahe.

³⁵ Nepu ra Jesu bi nzoni.

³⁶ Ha nuya xodyo bi 'ñémsɛ'u:

—A, xi mri madihma.

³⁷ Pe 'ra de gue'u bi 'ñena:

—Nuni go guehni bi xocua yá da nú'a ra goda. ¿Ha hinxa zahma xa 'yøt'e nehe pa hinxa duhma ra Lasaro?

Ra Jesu bi gaxa ra Lasaro de rá du

³⁸ Ha nura Jesu bi yopa du rá mai, nepu bi zøni habu xqui t'agui ra Lasaro. Xqui thi'tsi ja 'nara cæts'i, ne mi jot'i co 'nara xingdo.

³⁹ Ha ra Jesu bi 'ñena:

—Hñacju ra do.

Ha nura Marta nú'a mrá cu nú'a xqui du bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ya strá nxá ngue'a ya pe'tsa goho ma pa de xa du.

⁴⁰ Ha ra Jesu bi 'ñembabi ra Marta:

—¿Ha gue hinstá xi'a'i gue nu'bu gui camfri ma gui hyandua rá nsunda Ajuá?

⁴¹ Nepu nuya ja'i bi hñaca nú'a ra do xqui jot'a ra nt'agui. Nepu nura Jesu bi nøts'e pa mahets'i ne bi 'ñena:

—Ma Dada'i, dí 'ra'a'i ra jamadi ngue'a xcá 'yode nú'a stá a'a'i.

⁴² Nuga dí padi nzantho guí øde nú'a dí a'a'i. Pe dá mangu njabu po rá ngue ya ja'i 'bucua con gueque, pa njabu da za da gamfriu gue go gue'e xcá pencagui.

⁴³ Ha mi uadi bi 'yapa Ajuá njabu, nepu bi ña nts'edi bi 'ñena:

—¡Lasaro, bá pøni!

⁴⁴ Ha ra Lasaro 'bestho bá pøni mi 'bant'a yá 'yɛ ne yá ua co 'raya xani dutu, ne mi 'bant'a rá ñaxu co ma'na ra dutu. Ha ra Jesu bi 'ñembabi ya ja'i:

—Xo'tuahu ya xani dutu.

Ya nda gá xodyo bi 'ñu'ti pa hanja da za da gu ra Jesu

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Nu'bú nú'ya ya xodyo mri 'ñoui ra Maria mi hyanda nú'a bi 'yot'a ra Jesu, ndunthi de gue'ya bi gamfri'a.

⁴⁶ Pe 'ra bi ma bá xipabi ya fariseo nú'a te xqui 'yot'e'a.

⁴⁷ Nu'bú nuya nda gá macja ne ya fariseo bi 'yot'a 'nara hmunts'i ne bi 'ñena:

—¿Te ga øthya? Ngue'a nura 'ñohø'a xi øt'a ndunthi ya danga nt'udi.

⁴⁸ Nu'bu ga hoptahya njabya, gatho ya ja'i da gamfri'a, ne 'mefa da 'ñehe ya me Nroma da hñanga ma nijahya ne da zinga ma ja'ihya.

⁴⁹ Pe 'na de gue'ya mrá thuhu ra Caifá mrá danga nda gá macja nú'a ra jeya'a, nu'a bi 'ñembabi'ya:

—Nu'ahya hinte ri fadihya.

⁵⁰ ¿Ha hinguí pahya gue ma'na xá hño da du 'nada ra 'ñohø pa hinda du gatho ya ja'i, pa njabya hinda 'medi ya ja'i mengu ma haihya?

⁵¹ Pe nú'a ra Caifá himbi bense nú'a bi ma. Pe ngue'a mrá danga nda gá macja nú'a ra jeya'a, Ajuá bi umbabi nuya ya noya, hangue bi ma gue ra Jesu mi ma da du po rá ngue ya me Judea.

⁵² Y hingue hønse po rá ngue ya menguni, pe nehe pa gatho yá batsi Ajuá nú'ya xa nxani habaraza de ra ximhai, pa da 'natho'ya.

⁵³ Hangue de gue'bu bi 'ñu'ti'ya pa hanja da hyohma'ya ra Jesu.

⁵⁴ Hangue ra Jesu ya himbi sigui bi 'ño habaraza pa bi ña ja yá thandi ya xodyo, ne bi ma de guehni Judea pa ja 'nara t'uca hnini rá thuhu Efraí, guetbya habya ja 'nara 'yo'mtha, ne ja bá 'bahuini yá nxadi.

⁵⁵ Ha ya mi ma da dat'a ra pa de ra pascua 'nará ngo ya xodyo, y ndunthi ya ja'i de habaraza ya zi t'uhnini bi ma Jerusale ante ra ngo pa da nt'axqui ngu myá nza'ya.

⁵⁶ Ne go gue'ya mi 'yo mi hongra ra Jesu, y de mi 'buhni ja ra ndanija, mri 'ñémse'ya:

—¿Te guí beñhya? ¿Ha gue hinda 'ñecua ja ra ngo'a 'bu?

⁵⁷ Ha ya nda gá macja ne ya fariseo xqui manda gue nu'bu to'o da badi habya di 'yo'a da xipabi'ya, pa da gya nts'ahni'a.

12

'Nara 'behña bi go'tsua 'nara njots'i ja yá ua ra Jesu nuni Betania

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Y mri 'be 'rato ma pa pa da dat'a ra ngo de ra pascua, nura Jesu bi ma pa Betania habya mi 'bu ra Lasaro nú'a xqui gats'i de rá du.

² Y ja bi t'øtuani 'nara nt'oxi ra Jesu. Ra Marta go mrá møxmexa, ne nura Lasaro mi huhuini ra Jesu ja ra mexa co ma'ra ya ja'i.

³ Neya ra Maria mri hña nde litro ra hoga ñuni mi 'ra'ta ra nardo ne xi mri muui ndunthi, ne bi go'tsuabi ja yá ua ra Jesu, neya bi o'tuabi co yá sta, ne bi mfont'a nú'a ra ñuni gatho mbo ra ngu.

⁴ Nu'bú ra Juda Iscariote nú'a mrá t'ya ra Simu ne 'namrá nxadi ra Jesu, ne go gue'a mi ma da da'a, bi 'ñena:

⁵ —¿Hanja himbi 'ba nú'a ra hoga ñuni'a xi xá ma'di? Xa za xa 'bahma po hñu nthebe denario, ne nura boja'a xa thecuahma ya zi hyoya.

⁶ Nura Juda bi ma njabya ngue'a mrá be, ne ngue'a go mi pe'tsa ra ncuboya ne mi ja nú'a go mi ne de ja ra buxa, ne hingue xi majuani mri hueca ya hyoya'a.

⁷ Pe nura Jesu bi 'ñembabi ra Juda:

—Ote guí xipabi. Nuní bi goscagui nuna ñuni ja ma ua pa nura pa'a de ma nt'agui.

⁸ Ngue'a nuya hyoya nzantho ma da 'mai con gue'ahya, pe nuga hinga nzantho ma ga 'buia con gue'ahya.

Ra nt'ya'ti pa dra thohma ra Lasaro

⁹ Neya xi ndunthi ya xodyo bi sipabi gue ra Jesu mi 'buhni Betania, ne bi ma'ya pa bá c'a'tsi'a, y hingue hønse pa da c'a'tsa ra Jesu, nehe pa bá handa ra Lasaro nú'a xqui gaxa ra Jesu de rá du.

10 Nu'bu nuya nda gá macja bi 'ñu'ti pa da hyohma ra Lasaro nehe.

11 Ngue'a po rá ngue ra Lasaro ndunthi ya xodyo xqui 'uegue de gue'u ne bi gamfri'u ra Jesu.

Ra Jesu bi yut'i ja ra hnini Jerusale (Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

12 Ha nurá hyax'a gatho ya ja'i nú'u xqui ma ra ngo de ra pascua nuni Jerusale bi 'yøde gue ra Jesu mi ma da zøni de guehni.

13 Ne nu'ú bi doca ya dænthi ne bi ma bá thadi ra Jesu ne mi manta'u mi ena:

—¡Xá nsunda Ajuá! ¡Ajuá da japi nuni to'o bá ehe de rá thuhu'a! ¡Ajuá da japi nuni ma Ndahú dyá me Israelhu!

14 Ha nura Jesu bi zadi 'nara zi t'ubru ne bi tøgue'a pa bi nja ngu nú'a xqui t'ofu ja ra Maca T'ofu habu ena:

15 Oxqui ntsuhu, nú'ahu gyá menguhu

Sión;
ndi, hyanthu, xa 'ñepu ri Ndahú,
bra tøgue 'nara zi t'ubru.

16 Ha nuyá nxadi hinga 'bestho ra ora'a bi zo yá mfeni hanja xqui njabu. Pe nú'bu mi yopa nte ra Jesu ne bi yopa menga mahets'i, nu'bu ha, bi beni yá nxadi gue xqui t'ofu njabu de gue'a, ne xqui njabu ngu nú'a xqui t'ofu.

17 Nú'u ya ja'i mi 'buhni nura ora'a ra Jesu bi xipa ra Lasaro da bøni de ra nt'agui ne bi gats'i de ra du, nu'ú xqui 'yonga ra 'bede de nú'a xqui hyant'u.

18 Hangue ndunthi ya ja'i xqui bøni de ra hnini pa bá thadi ra Jesu ngue'a xqui 'yøde de nú'a ra danga nt'udi xqui nja.

19 Nepu ya fariseo mri 'ñémse'u:

—¡Ha ngue dí xi'ahu gue hinda za te gui 'yøthu! Ndi, gatho ya ja'i di dænini, hinda za to da zamiyu.

'Raya me Grecia mi hongra ra Jesu

20 Nehe 'raya me Grecia xqui ma Jerusale ja nú'a ra ngo pa da xøcambeni'u Ajuá.

21 Y nú'u ya me Grecia bi ma bá tsudi ra Lipe nú'a mrá me Betsaida de ra hai Galilea, ne bi 'ñembabi:

—Ndada, dí nehmahe ga ñahe co ra Jesu.

22 Nepu bi ma nura Lipe bá xipabi ra Andre, ne ri yoho'u bi ma bá xipa ra Jesu.

23 Ha ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Ya bi zø ra ora pa da du Nú'a To'o e bi Nja'i ne da yopa menga pa mahets'i.

24 Xi majuani dí xi'ahu, 'bu 'nara nda dega trigo 'be'tsitho ne hinda 'bot'a ja ra hai, hinda nxandi. Pe nu'bu xa 'bot'i, ma da unga ndunthi ra sofo.

25 Nu'a tó'o da madi rá te, ma da 'bedi, pe nu'a tó'o hingui madi rá te nuua ja ra ximhai, nú'a go gue'a ma da me'tsa rá te pa nzantho.

26 Nu'a tó'o da mepcagui, mahyoni da dengagui, y nu habu ga 'buiga da 'mahni nehe. Ha nu'a tó'o da mepcagui, ma Dada ma da 'ñe'tsua rá nsu.

Ra Jesu bi ma de rá du

27 Nubyá xi dí tu ma mai. ¿Te ma ga apa Ajuá ma Dada? ¿Ha ga xipa njaua: “Ma Dada'i, ñangagui de nú'a ma ga thogui nuna ra orabya”? Pe hinda za ga embi njabu, ngue'a pa guehna stá ehe.

28 Ma Dada'i, 'yøt'e nú'a go ri paha pa dra nsunda'i ri thuhu.

'Bestho ra ora'a bi nt'øde 'nara noya de mahets'i nú'a bi 'ñena:

—Ya stá øt'e ne ma ga yopa øt'a ma'na'qui.

29 Ha nura hmuntsja'i mi 'bahni ra ora'a bi 'yøde nú'a ra noya de mahets'i, ne 'ra bi 'ñena gue mi 'nara ngani, ha nu ma'ra mi ena gue 'nara enxu bi zofu'a.

30 Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Hingo po rá ngueque xa nt'øde nú'a ra noya, hønse po rá ngue'ahu.

31 Nubyá nú'u ya meximhai hinda ne da gamfrigui ma dra t'e'mbabi pa dra castiga'u, ne ma dra thacuabi rá ts'edi ra ts'ondahi nú'a ri nda ja nuna ra ximhai.

32 Nuga ma dra ts'uticagui maña ja 'nara ponza pa da thogagui, y nu sta

t'otque njab_u, ma da gamfrigui ndunthi ya ja'i po rá ngue ma du.

³³ Nu'á bi m_anga njab_u pa da fadi te ma du mi ma da du'a.

³⁴ Nep_u nuya ja'i bi dadi ne bi 'ñena: —Nu'i guí ena gue go gue'e Nú'a To'o e bi Nja'i, ne nuje ndí hu ma muihe gue go guet'a ra Cristo nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da ndá. Pe nu'i guí ena gue mahyoni ma dra ts'uta maña ja ra ponza Nú'a To'o e bi Nja'i. Pe nura ley ma gue ra Cristo ma da 'mui pa nzantho. Nu'bú ¿te rá 'befi Nú'a To'o e bi Nja'i? ¿Ha go gue'a nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da ndá?

³⁵ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u: —Nuga drá ñot'i dí yo't'a ri mfenih_u. Pe ya ts'utho ya pa dí 'bui con gue'ah_u. Hangué mientra dí 'bui con gue'ah_u, tengaguih_u, pa hingui njah_u ngu nú'a to'o bi z_u ra 'bexuui, ngue'a nu'a tó'o 'yo ja ra 'bexuui hingui padi hab_u rí ma.

³⁶ De dí 'buiua pa ga yo't'a'ih_u, camfriguih_u, pa njab_u dyá meti'ih_u ra ñot'i.

Ha nu mi uadi bi m_anga njab_u ra Jesu, bi 'uegue de gue'u bi ma bá 'bui hab_u hinda badi'u.

Hanja ya xodyo himbi gamfri ra Jesu

³⁷ Masque ra Jesu xqui 'yot'a ndunthi ya danga nt'udi ja yá thandi nuya xodyo, pe nu'ú himbi gamfri.

³⁸ Bi njab_u ngu nú'a xqui 'yofo ra badi Isaia hab_u ena: Ma zi Hmu'i, ¿to ja gue'a xa gamfri ma noyah_u?

¿To ja gue'a xa gamfri'i ngue'a xcá 'yot'a ya danga nt'udi?

³⁹ Nu'ú himi tsa da gamfri ngue'a bi njab_u ngu nú'a xqui 'yofo ra badi Isaia ja ma'na ra xeni hab_u ena:

⁴⁰ Ajuá bi go'tua yá da'u ne bi japi bi megui yá mfeni, pa himbi hyandi co yá da, nixi bi badi co yá mfeni, pa himbi ñobri'u ne pa njab_u nuga himbi za dá pøhø'u.

⁴¹ Ra Isaia bi m_anga njab_u de ra Jesu ngue'a xqui hyandua rá nsunda'a, hangue mi ma de gue'a.

⁴² Masque njab_u, pe asta 'raya ndá gá xodyo nehe bi gamfri gue ra Jesu go gue'a xpá mehna Ajuá pa da ndá, pe nu'ú hinto bi xipabi ngue'a mi tsu ya fariseo da 'yeni'u de ra nija.

⁴³ Ngue'a nu'ú ma'na mi ne da pønga yá hmi ja yá thandi ya ja'i que ja rá thandi Ajuá.

Ya ja'i tuda yá ts'oqui ngue'a himbi gamfri nú'a bi m_anga ra Jesu

⁴⁴ Ra Jesu bi ñá nts'edi ne bi 'ñena: —Nu'a tó'o camfrigui, hingue hønse camfriguiga, nehe camfri nú'a to'o bá pøncagui.

⁴⁵ Ne nu'a tó'o handga ma 'mui, ja ra uenda handua rá 'mui nú'a to'o bá pøncagui.

⁴⁶ Nuga go guecagui drá ñot'i stá eheua ja ra ximhai pa nuto gatho da gamfrigui ga pøni de ja ra 'bexuui.

⁴⁷ Nu'a tó'o øde nú'a dí ma, ne hinda ne da 'yot'e, nuga hingo ma ga ε'mbi pa da ma ja ra nidu, ngue'a nuga stá ehe pa ga pøhø ya ja'i, hingue pa ga ε'mbi da ma ja ra nidu.

⁴⁸ Nu'a tó'o hingui numansugui ne hingui ne da gamfri nú'a dí ma, go gue'a ma da t'ε'mbi pa ja ra nidu, ne numa noya go gue'a ma da 'yε'mbi nú'a ra pa de ra ngaxhmai.

⁴⁹ Ngue'a nuga hinstá bense nú'a dí ma. Ma Dada nú'a to'o bá pøncagui go gue'a xa 'bepcagui pa ga xi'ah_u nú'a bi xiqui.

⁵⁰ Ne dí padi gue nú'u ya noya xa 'bepqui ga ma go gue'u unga ra te pa nzantho. Hangué dí xi'ah_u ngu nú'a xa xicagui ma Dada.

13

Ra Jesu bi x_ucua yá ua yá nxadi

¹ Nura pa ante ra ngo de ra pascua, ra Jesu mi padi gue ya xqui zø ra ora pa da ma de guecua ja ra ximhai pa da yopa mengui hab_u bí 'b_u Ajuá rá Dada. Nu'á nzantho bi madi nú'u to'o yá meti'a, ne xi ra dangui rá hmäte bi me'tsuabi'u.

² Ha ra Jesu bi nt'oxiui yá nxadi. Ha ra ts'ondahi ya xqui yat'a ja rá mfeni ra Juda Iscariote nú'a mrá t'ua ra Simu, pa da da ra Jesu.

³ Ha ra Jesu mi padi gue bá ehe de habu mi 'buhui Ajuá rá Dada pa da 'mucua ja ra ximhai, ne mi padi nehe gue ya mi ma da yopa mengui pa da 'mahui'a. Nehe mi padi gue Ajuá rá Dada ya gatho xqui 'yent'ua ja rá 'ye'a.

⁴ Hangué nu'á bi 'mai de ja ra mexa habu mri nt'oxi'ua ne bi hñaca rá pat'i ne bi ngat'a 'nara nt'ot'ye.

⁵ Ne bi xit'a ra dehe ja 'nara nsu'ye, ne bi mudi bi xucua yá ua yá nxadi. Nepu mi o'tuabi co nú'a ra nt'ot'ye mri ngat'i'a.

⁶ Ha nu mi ma da xucua bi yá ua ra Pedro, ra Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿ha gue go ma gui xuga ma uaga?

⁷ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nubyá hinguí tsa da zo ri mfeni nú'a dí øt'e, pe 'mefa ha, ma gui padi.

⁸ Nura Pedro bi 'ñembabi:

—Nu'i hinhya'mu ma gui xuga ma uaga.

Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu hinga xuc'a ri ua, hinte gui pe'tsi de gueque.

⁹ Nu'bu ra Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, nu'bu, hingue hõnse ma ua gui xugagui, xuga ma 'ye ne ma ñaxu nehe.

¹⁰ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nú'a to'o ya xa nxaha, ya hinga mahyoni da yopa nt'axca ma'na'qui, hõnse da sũcua yá ua, ngue'a ya xá nt'axi gatho rá ndo'yo. Ha nu'ahu ya xá nt'axi'ihu, masque hinga gatho'ihu.

¹¹ Nu'á mi padi to'o mi ma da da'a, hangué bi 'ñena gue hinxma nt'axi gatho'ua.

¹² Ha nu mi uadi bi xucua yá ua'ua, bi yopa hñuxa rá pat'i ne bi hñudi ma'na'qui ja ra mexa ne bi 'ñembabi'ua:

—¿Ha tso ri mfenihu nú'a stá øt'a'ihu?

¹³ Nu'ahu guí enju go gueque ri Xahnateguihu ne ri Hmuguihu. Nú'a

guí enju gue'a majuañi, ngue'a ha, go guecagui.

¹⁴ Hangué ngue'a núga ri Hmuguihu ne ri Xahnateguihu ne stá xuc'a ri uahu, hangué nu'ahu nehe ri 'ñep'ahu gui nxucua uahu 'na ngu ma'na.

¹⁵ Dí u't'a'ihu njabu pa ne'ahu da za gui 'yøthu ngu nú'a stá øt'a'ihu.

¹⁶ Xi majuañi dí xi'ahu, 'nara 'bego hingo ma'na ri manda'a que rá hmu, nixi 'nara 'mehni hingo ri manda'a que nú'a to'o xa mehni.

¹⁷ Nu'bu gui pahu nú'a dí xi'ahu, ne 'bu gui 'yøthu, nu'bu gui njapihu.

¹⁸ Pe hindí ma de gatho'ihu, ngue'a dí pa'a'ihu nú'ahu stá huan'a'ihu pa dua nxadi'ihu, ne stá huan'ahu pa da njabu ngu nú'a manga ra Maça T'ofu habu ena: “Xa guguí dega ncontra nú'ase to'o stá ñu'me.”

¹⁹ Bedi da njabu ngu nú'a stá xi'ahu, pe nubyá dí xi'ahu nú'a te ma da nja, pa nu stí njabu, da za gui camfrihu gue go gueque ngu nú'a stá xi'ahu.

²⁰ Xi majuañi dí xi'ahu, nu'a tó'o da numansu ma 'mehni, go gueque numansugui; ne nu'a tó'o da numansugui, go numansu nú'a to'o bá pencagui.

Ra Jesu bi ma gue ra Juda ma da da'a

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Ha nu mi manga njabu ra Jesu, bi du rá muí, ne bi xipabi yá nxadi te mri bõnga nú'a mi ma, ne bi 'ñena:

—Xi majuañi dí xi'ahu, 'na de gue'ahu ma da dagagui.

²² Ha nuya nxadi bi nu'tua da'ua ngue'a himi padi to'o 'na de gue'ua nú'a mi mañ'a.

²³ Ha 'nara nxadi nú'a xi mrá hmañi ra Jesu, ja mi huhni ja rá hyo'a.

²⁴ Y nura Pedro bi 'ñutua ra seña nú'a ra hmaça nxadi pa da 'yambabi ra Jesu to'o'a.

²⁵ Nepu nu'á xqui ncahma guetbu ja rá tiña ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿To'o 'na de guecje, ma zi Hmu'ihu?

²⁶ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nú'a to'o ga umba ra c'athuhme go gue'a.

Nu'bá nu'á bi po'mba ra thuhme ne bi umbabi ra Juda Iscariote nú'a mrá t'ra Simu.

²⁷ Ha nura Juda mi hñanga nú'a ra c'athuhme gue'a ra ora bi yut'a ra Satá ja rá mfeni'a pa da 'yø'tua rá 'bɛfi. Nepu nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nú'a guí beni gui 'yø't'e, 'yø't'e 'bestho.

²⁸ Pe ni 'na de gue nú'u mi huhni ja ra mexa himbi zo yá mfeni hanja bi xipabi njabu'a.

²⁹ Ngue'a nura Juda go mi pɛ'tsa ra ncuboja, hangue 'ra de gue'u mi hu yá mui gue ra Jesu xqui xipabi gue da ma da danga te mahyoni pa ja ra ngo, o pa da umbi te da umba ya hyoya.

³⁰ Ne ngu xi bi hñanga nura c'athuhme, 'bestho bi bøni. Ne ya xmá 'mexuui ra ora'a.

Ra 'ra'yo hmanda

³¹ Ha nu mi bønga ra Juda, bi 'ñenga ra Jesu:

—Nubyá ma da hnequi rá nsunda Nú'a To'o e bi Nja'i po nú'a ma da thogui. Ne po rá ngue'a ma dra nsunda Ajuá.

³² Nepu Ajuá ma da umba rá nsu pa di mahyεguiui yá nsu, ne ma da 'yø't'e 'bestho.

³³ Ma zi t'ra'ih, ya hinga ma ga 'bui ndunthi con gue'ah. Ma gui hyongaguih, ne ngu stá xipa ya nda gá xodyo, njabu nehe dí xi'ahabya: Hinda za gui mahani habu grá maga.

³⁴ Nubyá 'nara 'ra'yo hmanda dí tsoc'ah: Mádiu 'na ngu ma'na, nja ngu stá ma'a'ih, njabu nehe gui mádiu 'na ngu ma'na.

³⁵ 'Bu gui mádiu 'na ngu ma'na, nu'bá njabu da baði gatho ya ja'i gue majuani ma nxadi'ih.

Ra Jesu bi ma gue ra Pedro ma da gøni'a

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Ha nura Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿habu ma gui ma?

Ha nura Jesu bi daði ne bi 'ñembabi:

—Hinda za ga meuibya habu grá maga. 'Mefa ha, ma gui mani.

³⁷ Ha nura Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿hanja hinda za ga meuibya? Nuga masque ga tu por gue'e.

³⁸ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ma gui tugue po rá nguecagui? Xi majuani dí xi'a'i, ma gui cøngagui hñu'qui ante da mafi ra menja.

14

Ra Jesu tsixcahu pa habu bí 'bu Ajuá ra Dada

¹ Ne ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Oguí tu ri muihu. Nu'ahu gui camfrihu Ajuá ma Dada, hangue camfriguihu nehe.

² Nuni habu bí 'bu Ajuá ma Dada xi bí ja ndunthi ya ngu. Nu'bu di othohma, ya stá xi'ahmah. Nuga ma ga ma pa ga hoc'a'ih habu ma gui 'buhu.

³ Ne xcrá ma pa ga hoc'a'ih habu gui 'buhu, ma ga yopa pengui pa ga tsix'a'ih pa gui 'buhu habu ma ga 'bucá.

⁴ Ne guí pah habu ma ga maga, ne guí pah ra 'ñu.

⁵ Nu'bá nura Toma bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, hindí pahe habu ma gui ma, ¿ne guí enje gue dí pahe ra 'ñu?

⁶ Nu'bá ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nuga go guecagui drá 'ñu, ne drá majuani, ne drá te. Hinda za to da zøni habu bí 'bu ma Dada 'bu hingo ga tsixca.

⁷ 'Bu xcá paçjhmahu, xcá pahmahu ma Dada nehe. Ne desde nubyá gui pah'a, ne xcá hyanthu'a.

⁸ Ha nura Lipe bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ih, 'ñutcahe Ajuá ra Dada, ne ya con guet'a.

⁹ Nu'bá ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Ha hinxcá paçaguitho, nague Lipe? Y ya øt'a ndunthi ya pa stá 'ñoahu. Nu'a tó'o xa hyandgagui xa hyanda Ajuá ma Dada nehe. Nu'bá ¿hanja guí engaguihu gue ga u't'a'ihu Ajuá ra Dada?

10 ¿Ha hinguí camfri gue dí 'natho'be Ajuá ma Dada? Nuga hinstá bense nú'a dí xi'ahú, nixi nú'u ya 'befi dí pefi hingo dí pefi de guecse. Numa Dada to'o dí 'natho'be go gue'a øt'e gatho, ne go rá 'befise'a.

11 Camfrihú gue nuga dí 'natho'be Ajuá ma Dada. Pe nu'bú hinguí camfrihú nú'a dí má gue dí 'natho'be'a, camfrihú po nú'u ya 'befi stá pefi.

12 Xi majuani dí xi'ahú, nu'a tó'o da gamfrigui, ne'a ma da me ya 'befi ngu nú'u dí pefi, ne ma'na dya dangui ma da mefi'a nguetho nuga ma ga yopa pengui pa ga 'bú'be ma Dada.

13 Ne gatho nú'a te ma gui 'yapabihú ma Dada de ma thuhuga, ma ga ø't'a ri nt'adihú, pa dra nsunda ma Dada po rá ngueque rá T'ugui.

14 Hangué nu'araza te gui 'yadihú ja ma thuhu, nuga ga 'ra'ahú.

Ra Jesu bi ñagui ma dua pehna ra Maca Ndahi

15 'Bú grí macaguihú, 'yøthú nuya hmanda dí 'bep'a'ihú.

16 Ne nuga ma ga apabi Ajuá ma Dada da men'ahú ma'na nú'a to'o da hñup'a ri muihú, ne nu'á da men'ahú pa da 'múi nzantho con gue'ahú, y nu'á go gue'a ra Maca Ndahi nú'a to'o mangua majuani.

17 Ne ya ja'i nú'u hingyá gamfri hinguí tsa da hñani'a, ngue'a nu'á hinguí padi to'o'a, ne hinguí tso yá mfeni'u tengui'a. Pe nu'ahú guí pahú'a ngue'a nú'a 'búi con gue'ahú, ne ma da 'múi ja ri corasohú.

18 Hangué njabú nuga hinga ma ga tsoc'asehú, ma ga yopa pengui ma'na'qui pa ga 'búi con gue'ahú.

19 Ne 'bestho ma da zø ra ora ya ja'i nú'u hingyá gamfri ya hinda ma da hyandgaua ngue'a pa gue'u ma ga njo'o, pe nu'ahú há, ma gui hyandgaguihú ngue'a ma ga 'búi con gue'ahú. Y nuga ma ga yopa nte, hangué ne'ahú ma gui p'e'tshú ra te pa nzantho ngue'a dí tega.

20 Ha nu xcrá njabú, ma gui pahú gue dí 'bú'be ma Dada, ne nu'ahú guí

'búhú con gueque, ne nuga dí 'búi con gue'ahú ja ri corasohú.

21 Nu'a tó'o øt'a ya hmanda nú'u dí má, nú'á go gue'a ri macagui. Ha nu'a tó'o ri macagui, ma Dada ri madi'a, nequi ga madi'a ne ga utuabi tengui ma 'múi.

22 Nu'bú ra Juda, pe hingue nura Juda Iscariote, bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, ¿hanja hønseguihe ma gui utcaguihe tengui ri 'múi, ha nu ma'ra ya ja'i hina?

23 Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'a tó'o ri macagui ma da 'yøtca nú'a dí má, ne ma Dada da madi'a, ne nuga co ma Dada ga e'be ne ga 'búhe 'nadbú con gue'a.

24 Nu'a tó'o hingui macagui, hingui øtca nú'a dí má. Y nú'a guí øhú dí má, hindí manséga, numa Dada nú'a to'o bá pencagui go gue'a mañ'a.

25 Dí xi'ahú njabú núbya de dí 'búitho con gue'ahú.

26 Pe ra Maca Ndahi nú'a ma dua pehna ma Dada de ja ma thuhu pa da 'múi con gue'ahú ne da hñup'a ri muihú, nu'á ma da 'ñu't'a'ihú gatho, ne ma da ben'a'ihú gatho ngu nú'a stá xi'ahú.

27 Dí ne gui 'búhú te rá entho nsinque ra dumúi, hangué dí 'ra'ahú ra humúi, gue'a ngu 'nara tsogui dí tsoc'ahú. Y nú'a ra humúi dí 'ra'ahú, hingue ngu nú'a di unga ya meximhai. Hangué oxqui tu ri muihú, nixi gui ntsuhú.

28 Nu'ahú ya stá xi'ahú gue ma ga ma, ne ma ga yopa pengui pa ga 'búi con gue'ahú. 'Bú gri macjhmahú, nu'bú xcá johyahmahú nu ndá xi'ahú gue ma ga ma habú bí 'bú ma Dada, ngue'a nu'á go ma'na há ra ts'edi de gueque.

29 Nubyá dí xi'ahú nú'a di 'betho da nja, pa nu stí nja, ma gui beñhú, pa njabú ma'na gui camfriguihú.

30 Ya hinga ma ga 'búi ndunthi con gue'ahú pa ga ñahú, ngue'a xa 'ñepu ra ts'ondahi nú'a ri nda de nuna ximhai, pe nu'á hingui há ra ts'edi pa te da 'yøtcagui.

³¹ Nuga ma ga hoptho da 'yøtque nú'a te xa 'yé'mgagui, pa njabu da badi gatho ya ja'i gue dí madi ma Dada, ne dí øt'e ngu nú'a xa 'bεpcagui'a. 'Baih, maha.

15

Ra 'bai gá obxi ne yá mai

¹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi: Nuga dí nja ngu 'nara hoga 'bai gá obxi, ha numa Dada nja ngu nú'a to'o pε ra ua'obxi.

² Nu'u tó'o 'bui con gueque go gue'u nja ngu ya mai de nura hoga 'bai gá obxi'a. Ne gatho ya mai nú'u hingui unga yá fruta, nú'a to'o pε ra ua'obxi da zεqui'u. Pe nu'u di unga yá fruta, nu'a da moqui'u pa ma'na da unga yá fruta.

³ Nu'ahu ya xá nt'axi'ihu po nura noya stá xi'ahu.

⁴ 'Buh con gueque, ne nuga ga 'bui con gue'ahu. Ngu 'nara mai hingui tsa da unε yá fruta 'bu hingui tøgue ja rá 'bai, guí njahubu nehe, hinda za gui uñhu ri frutahu 'bu hingui 'buhu con gueque.

⁵ Nuga go guecagui drá 'bai gá obxi, ha nu'ahu go gyá maihu. Nu'a tó'o 'bui con gueque, ne nuga con gue'a, go gue'a da unga ndunthi ya fruta, ngue'a nsingue de gueque hinda za te gui 'yøth.

⁶ Nu'u tó'o ya hingui 'bui con gueque, nja ngu ya mai xa ts'εqui, da 'yot'i, nepu da hmunts'i gatho pa dra thøt'a ja ra tsibi, da nzø.

⁷ 'Bu xi gui 'buhu con gueque, ne 'bu ma noya da 'yoda ja ri mfenihu, nu'bú 'yaphu Ajuu gatho nú'a go gui neh ne nu'a da 'ra'ahu.

⁸ 'Bu gui uñhu ndunthi ra fruta, nu'bú da hnequi rá nsunda ma Dada, ne njabu ma go dua nxadi'ihu.

⁹ Ngu ma Dada macagui, njabu nehe dí ma'a'ihu. Oxqui 'ueguehu de ma hmate.

¹⁰ Nu'bu gui 'yøth nuya hmanda dí 'bεp'ahu, nu'bú guí 'buhu ja ma hmate, ngu nuga stá ø'tua yá hmanda ma Dada ne dí 'bu ja rá hmate'a.

¹¹ Dí xi'ahu njabu pa da nja ma johya ja ri corasohu, ne pa hinhya'mu da 'mε ri johyah.

¹² Nu'a ma hmanda dí 'bεp'ahu: Madihu 'na ngu ma'na ngu stá ma'a'ihu.

¹³ Nu'a tó'o da du po rá ngue yá amigo, go gue'a ma'na ja rá hmate ra dangui de gatho.

¹⁴ Ha nu'bu gui 'yøth nú'a dí 'bεp'ahu, nu'bú go ma amigo'ihu.

¹⁵ Hangu ya hindí hant'ahu ngu 'nara 'bεgo, ngue'a 'nara 'bεgo hingui padi te pε rá hmu. Y nubyá dí hant'ahu ngu ma amigo'ihu, ngue'a stá xi'ahu gatho nú'a xa xicagui ma Dada.

¹⁶ Nu'ahu hingo xcá huancahu, nuga go stá huan'a'ihu, ne stá hux'a'ihu pa gui maha habu ga pen'a'ihu, ne pa gui uñhu ra fruta nú'a hinhya'mu da thegue. Ne nú'a te gatho gui 'yapabihu ma Dada de ja ma thuhu, nu'a da 'ra'a'ihu.

¹⁷ Hangu nu'a dí 'bεp'a'ihu, madihu 'na ngu ma'na.

Nú'u hingyá gamfri utsa ra Jesu, nehe utsa nú'u to'o camfri'a

¹⁸ 'Bu da utsa'ihu ya ja'i, beñhu gue go 'mεt'o bi utsaguiga'u.

¹⁹ Nu'bu dyá meti'ihu hmaha ra ximhai, nu'bú ya meximhai di ma'a'ihu ngu madi yá mimeximhaiui. Pe nu'ahu hingyá meti'ihu ra ximhai ngue'a nuga stá huan'a'ihu ne stá 'uec'a'ihu de ya ts'ot'øt'e de ra ximhai. Hangu por gue'a ya ja'i di utsa'ihu.

²⁰ Oxqui ma gui pumfrihu nú'a stá xi'ahu, gue 'nara 'bεgo hingo ma'na ja rá nsu que rá hmu. Nu'u tó'o xa utsagui da utsa'ihu nehe, ha nu'u tó'o xa 'yøtca nú'a stá ma, nehe da 'yøt'a'ihu nú'a gui mañhu.

²¹ Pe nú'u to'o ma da utsa'ihu ngue'a guí camfriguihu, nu'u ma da 'yøt'a'ihu njabu ngue'a hingui padi nu'a to'o bá pεcagui.

²² 'Bu hinstá ehehma ne hinstá zofohma ya ja'i, nu'bú nu'u hinte ma ts'oqui di tuhma'u. Pe nuga dá ehe, ne

dá zofó'u. Hangué nubyá nu'ú tu ya ts'oqui ne hinda za te ma da dadi'u.

²³ Nu'a tó'o utsagui, utsa ma Dada nehe.

²⁴ Nuga dá øt'a ya danga nt'udi ja yá thandi'u, nú'u hinhya'mu to'o ma'na xa 'yøt'e. Pe masque njabu nu'ú himbi ne bi gamfrigui, hangué nubyá tu yá ts'oqui. Ne masque bi hyanda nuya danga nt'udi'u, bi utsagui ne bi utsa ma Dada nehe.

²⁵ Bi njabu pa da nja ngu nú'a xqui t'ofó ja yá ndaxjua ley'u: “Masque hinte ma ts'oqui stá øt'e, pe nu'ú bi utsagui.”

²⁶ Pe ma ga pen'a'ihu ra Maça Ndahi pa da 'múi con gue'ahu ne da hñup'a ri muihu. Nu'á ma da ñehe de Ajuá ra Dada, ne mangu majuani, ne ma da xi'ahu de gueque.

²⁷ Ne'ahu ma gui xiphu ma'ra ya ja'i de gueque ngue'a desde rá mudi xcá 'buhu con gueque.

16

¹ Dí xi'ahu njabu pa hingui 'ueguehu de gueque nu xcri thohu ya nt'atsate.

² Ma da t'ëñ'a'ihu de ja ya nija. Nehe ma da nja ra pa gue 'bu to'o da hyo'ahu da beni gue supa rá 'befi Ajuá.

³ Nu'ú ma da 'yøt'ahu njabu ngue'a hinxá bacagui'u nixi xa bá ma Dada.

⁴ Dí xi'ahu njabu pa nu stí zø ra pa da njabu, da za gui beñhu gue ya stá xi'ahu.

Rá 'befi ra Maça Ndahi

Nurá mudi hindá xi'ahu nú'a te ma da nja ngue'a mi 'betho pa ga ma.

⁵ Pe nubyá ma ga yopa pengui ga 'bu'be nú'a to'o bá pencagui, ne ni 'na de gue'ahu hingui angahu habu drá ma.

⁶ Pe go guí tu ri muihu ngue'a dí xi'ahu njabu.

⁷ Pe dí xi'ahu majuani gue pa gue'ahu ma'na xá hño ga ma, ngue'a 'bu hinga ma, hinda ñe ra Maça Ndahi pa da 'múi con gue'ahu ne da hñup'a ri muihu, pe nu xcrá ma, ma ga pen'ahuua'a.

⁸ Ha nu stí zø'a ma da zopa yá mfeni ya ja'i pa da badi'u gue xi tu ya ts'oqui, ne hanja da za da 'mu xá hño, nehe da badi'u gue Ajuá ma da 'yøt'a ra ts'utbi.

⁹ Nú'a ra Maça Ndahi'a ma da 'ñutuabi'u gue xi tu ya ts'oqui ngue'a hingui camfrigui'u.

¹⁰ Nehe nu'á ma da 'ñutuabi'u hanja da 'múi'u xá hño, ngue'a nuga ya ma ga ma pa ga 'bu'be ma Dada ne nu'ahu ya hingui ma gui hyandgahu.

¹¹ Y nu'á ma da 'ñutuabi'u gue Ajuá ma da 'yøt'a ra ts'utbi, ngue'a nu'á ya xa hñacua rá ts'edi ra ts'ondahi nú'a di ndá ja nuna ra ximhai.

¹² Ja ma'ra te ga xi'ahmahu, pe nubyá hinga ma ga xi'ahu ngue'a hinda za gui padihu gatho.

¹³ Pe nu stí zø ra Maça Ndahi, ma da 'ñu't'ahu pa gui pahu gatho nú'a majuani, nguetho nu'á mangu majuani, ne hinda ma da mansé nú'a da ma, nu'á ma da xi'ahu gatho nú'a ma da xipabi Ajuá ma Dada, ne ma da xi'ahu nú'a te ma da nja.

¹⁴ Ne ma da 'yøt'e pa da hneca ma nsunda, ngue'a ma da xi'ahu ngu nú'a te ga xipabi.

¹⁵ Nuga, nu'a dí ma, dí ma ngu nú'a xica ma Dada, hangué dí eñ'ahu gue ra Maça Ndahi ma da xi'ahu ngu nú'a ga xipi.

Nura dumúi da mpunga johya

¹⁶ Ya ma da zø ra ora ya hingui ma gui hyandgahu, nepu hints'u ya'a ma gui yopa hyandgahu ma'na'qui, ngue'a ma ga yopa pengui habu bí 'bu ma Dada.

¹⁷ Nepu 'rayá nxadi bi 'ñémse'u 'na ngu 'na:

—¿Te rí bonga nú'a bi xicjuni nu mi ma: “Ya ma da zø ra ora ya hingui ma gui hyandgahu, nepu hints'u ya'a ma gui yopa hyandgahu ma'na'qui, ngue'a ma ga yopa pengui habu bí 'bu ma Dada?”

¹⁸ Ne nu'ú mi 'ñémse'u:

—¿Te rí bonga nuya ya noya xicjuni: “Ya ma da zø ra ora”, ne “hints'u ya'a”? Hingui tso ma mfenihu nú'a bi mani.

19 Ha nura Jesu bi batho gue mi ne'ua da 'yambabi hmaḥa, hangue nu'á bi 'ñembabi'ua:

—¿Ha gue grí 'ñánbahua te rí bonga nú'a stá eñ'ahua gue ya ma da zø ra ora ya hingui ma gui hyandgahua, nepua hints'ua ya'a ma gui yopa hyandgahua ma'na'qui?

20 Xi majuañi dí xi'ahua, nu'ahua ma gui nzoñhua ne ma gui tu ri mañhua, pe ya ja'i nú'ua hingyá gamfri da johya'ua. Ma da du ri mañhua, pe nuri dumañhua ma da mpunga johya nu xcrí yopa hyandgahua ma'na'qui.

21 Ma gui njahua ngu 'nara 'behña ma da 'ma rá batsi pe'tsa xica ugui ngue'a ya xa dat'a rá pa, pe nu stí uadi da 'ma rá batsi, nu'á ya da pumfri yá ugui ne da johya'a ngue'a ya bi dá nximhai 'nara batsi.

22 Guí njahua nehe, guí tu ri mañhua, pe nuga ma ga yopa pengui ga 'bui con gue'ahua, ne njabua ma xi gui johyahua, ne hinto da hñac'ahua nura johya'a.

23 Ha nuya pa'ua ya hinte ma nt'ani ma gui 'yangahua. Xi majuañi dí xi'ahua, nú'a te gatho gui 'yapabihua ma Dada de ja ma thuhu, nu'á ma da 'ra'ahua.

24 Hinte xcá 'yaphohua Ajuá ma Dada de ja ma thuhu. 'Yaphua y nu'á da 'ra'ahua, pa njabua nzantho xi da nja ri johyahua.

Ra Jesu bi ntate de ra ximhai

25 Nú'a stá xi'ahua, stá xi'ahua ngu 'nara 'bede. Pe ma da zø ra pa gue ya hinga ma ga xi'ahua njabua, pe ma ga xi'ahua de ma Dada co ya noya nú'ua 'bestho da za gui padihua.

26 Ha nuya pa'ua ma gui 'yaphua ma Dada de ja ma thuhu, y hinga mathoni go ga api pa da 'ra'ahua nú'a te gui 'yaphua.

27 Ngue'a ma Dada xi ma'a'ihua, ngue'a guí macaguihua ne xcá camfriguihua gue stá ehe de habua ndí 'bua'be'a.

28 Ndí 'bua'be ma Dada ne stá ehe pa guecua ja ra ximhai, ne nubya ma ga ma de guecua ja ra ximhai pa ga

yopa pengui ma'na'qui nuni habua bí 'bua ma Dada.

29 Nu'bua nuyá nxadi bi 'ñembabi:

—Nubya ha, ya tso ma mfenihe xá hño nú'a guí ma, ngue'a ya hinte grí hyecuabi nú'ua ya noya guí ma.

30 Nubya ha, dí pahe gue guí patho gatho, hangue hinga mahyoni to da 'yan'a'i 'nara nt'ani. Hangue dí camfrihe gue Ajuá bá peñ'a'i.

31 Ha nura Jesu bi datuabi ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ya guí camfrihua?

32 Pahua gue ma da zø ra pa ne majuañi nubya ya xa zøhø, ma gui nxanihua ne ma gui penja ja ri nguhua 'nangu 'na, ne ma gui hyegasahua, pe nuga hinga ma ga 'basega, ngue'a dí 'bua'be ma Dada.

33 Dí xi'ahua njabua pa da za gui 'bua'be te rá 'ñentho nsi ra dumai ngue'a guí camfriguihua. Nuua ja ra ximhai ma gui thohua ya thogui, pe oxqui tu ri mañhua, dá nja ri ts'edihua pa gui tsetihua, ngue'a nuga ya stá ntate de nuna ra ximhai.

17

Ra Jesu apa Ajuá rá Dada po yá nxadi

1 Mi uadi bi manga njabua ra Jesu, nepua bi nõts'e pa mahets'i ne bi 'yapa Ajuá rá Dada, bi 'ñena:

—Ma Dada'i, ya bi zø ra ora. 'Yøt'e pa da hnequi ma nsunda núga ri T'ugui, ne pa njabua necá ga øt'e pa da hnequi ri nsunda nehe.

2 Ngue'a nu'i xcá 'yentc'a ja ma 'ye gatho ya ja'i de ra ximhai, pa ga umbabi ra te nzantho nuto gatho xcá 'raqui.

3 Nú'ua to'o pe'tsa ra te nzantho go gue'ua padí gue go guese'i grá 'nat'a Ajuá majuañi, ne pacagui núga drá Jesucristo xcá pencagui.

4 Nuga stá øt'e pa bi hnequi ri nsunda nuua ja ra ximhai, ngue'a ya stá jua't'a ri 'befi nú'a gá 'bepcagui ga pefi.

5 Nubya, ma Dada'i, 'yøt'e pa nu xcrá yopa mabua, da yopa hnequi ma

nsunda ngu nú'a ndí pɛ'tsi nú'bɛ ndá 'bɛhuibɛ nú'bɛ mi othotho ra ximhai.

⁶ Núyɛ to'o xɛá huahni de ra ximhai ne xɛá 'racagui, ya stá utuabiyɛ to'o'igue ne tengu ri 'mɛi. Nuyɛ go ri mɛtiyɛ ne xɛá 'racaguiyɛ, ne nuyú xa 'yɔt'e ngu mɛngá ri noya.

⁷ Nuyú ya pɛdi gue gatho nú'a dí pɛfi ne nú'a dí mɛ go xɛá 'bɛpcagui.

⁸ Ngue'a stá xipabiyɛ nú'a xɛá xicagui, ne nuyú xa gamfri, ne xa bɛdi gue xi majuaní stá ehe de habɛ ndí 'bɛhui, ne xa gamfri gue go gue'e xɛá pɛncagui.

⁹ Nuga dí a'a'i gui suyɛ, hingo dí a'a'i pa gui su nú'ɛ ya ja'i hingyá gamfri, hɔnɛ dí a'a'i gui su núyɛ xɛá 'racagui, ngue'a go ri mɛtiyɛ.

¹⁰ Ne gatho nú'a xɛá 'racagui go ma mɛtiga, ne gatho nú'a ma mɛtiga go ri mɛti nehe, ne gatho nú'a ri mɛtigue go ma mɛtiga nehe. Mahyɛgui ma mɛtihɛ. Ne ma nsunda di hnequi ja guehyɛ.

¹¹ Ngu guí pɛdi gue nuga ya hinga ma ga 'bɛcua ja ra ximhai, ngue'a ma ga mabɛ pa habɛ guí 'bɛi. Pe nuyú ha, ma da gohi. Ma maɛa Dada'i, jamasu co ri ts'edi núyɛ to'o xɛá 'racagui, pa njabɛ da 'nathoyɛ ngu dí 'nathoui.

¹² De stá 'bɛcua ja ra ximhai stá jamasugayɛ co ri ts'edi pa hinxá 'uegueyɛ. Stá su núyɛ xɛá 'racagui, ne hinto ma'na de guehyɛ xa 'mɛdi, nsɔctho nú'a to'o dí 'ñɛpi da 'mɛdi pa da njabɛ ngu mɛngá ra Maɛa T'ofɔ.

¹³ Nubyá ma ga mabɛ habɛ guí 'bɛi. Pe de dí 'bɛcuatho ja ra ximhai, dí a'i go gui subyayɛ, pa njabɛ nuyú da mɛ'tsa ra johya ja yá coraso ngu nú'a dí pɛ'tsca.

¹⁴ Nuga stá xipabiyɛ ri noya, pe nuya ja'i nú'ɛ hingyá gamfri di utsayɛ ngue'a nuyú ya hingyá mɛti ra ximhai, ngugui nehe hingo rá mɛtigui ra ximhai.

¹⁵ Hindí a'a'i pa gui tsits'i de guecua ja ra ximhai, nu'a dí a'a'i, ñaniyɛ de ra ts'ondahi.

¹⁶ Nuyú ya hingyá mɛti ra ximhai, ngugui nehe hingo rá mɛtigui ra ximhai.

¹⁷ Hangue dí a'a'i gui utuabiyɛ ri noya, pa njabɛ da 'uegueyɛ de gatho nú'a xá nts'o ja ra ximhai, ngue'a nuri noya gue'a majuaní.

¹⁸ Ngu xɛá pɛncaguiua ja ra ximhai, njabɛ nehe dí pɛhniyɛ pa da ma gatho ja rá nguni ra ximhai pa da mɛngá ri noya.

¹⁹ Nuga dí huts'i ga unga ma te po rá nguehyɛ ngue'a dí ɔ't'a'i nú'a go ri paha, pa njabɛ neheyɛ da 'yɔt'a'i ri paha ngue'a nuyú pɛdi nú'a majuaní.

²⁰ Hindí a'a'i pa sɛɛyɛ, dí a'a'i nehe pa nuto gatho ma da 'yɔde nú'a da manyɛ, ne da gamfrigui,

²¹ pa da 'natho'ɛ ngu dí 'nathoui, ngue'a nu'i ma Dada'i guí 'bɛi con gueque ne nuga dí 'bɛi con gue'e. Ne dí a'a'i pa nú'ɛ ne nuju ga 'nathohɛ, pa njabɛ gatho ya ja'i ja ra ximhai da gamfri gue go gue'e xɛá pɛncagui.

²² Ngu xɛá 'yɔt'e pa bi hneca ri nsunda ja ma 'mɛi nuua ja ra ximhai, njabɛ nehe stá ɔt'e pa da hneca ri nsunda ja yá 'mɛi'ɛ, pa njabɛ da 'natho'ɛ nehe ngu dí 'nathoui.

²³ Nuga dí 'bɛi con gue'ɛ ne nu'i guí 'bɛi con gueque, y njabɛ da 'natho'ɛ, pa njabɛ gatho ya ja'i ja ra ximhai da za da bɛdi gue go gue'e xɛá pɛncagui ne grí mɛdi'ɛ nehe ngu grí maɛagui.

²⁴ Ma Dada'i, ya nguí maɛagui desde nú'bɛ mi othotho ra ximhai, ne 'nada ra nsunda habɛ ndí 'bɛhui. Nubyá nú'ɛ to'o xɛá 'racagui dí ne da mabɛ nú'bɛ habɛ grá ma, y núbú ma dí hyanda ma nsunda nú'a ya ma ga yopa hani ma'na'qui.

²⁵ Ma hoga Dada'i, nuya ja'i hingyá gamfri hingui pɛdi to'o'i, pe nuga ha, dí pɛdi to'o'i, ne núyɛ xɛá 'racagui pɛdi gue go gue'e xɛá pɛncagui.

²⁶ Stá utuabiyɛ to'o'igue ne tengu ri 'mɛi, ne ga sigui ga utuabi, pa njabɛ ngu grí maɛagui, neheyɛ da mɛ'tsa nú'a ra hmɛte'a ja yá coraso, ne nuga ga 'bɛi con guehyɛ.

18

*Brijɛ nts'ahni ra Jesu
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)*

¹ Ha nu mi uadi bi m̄anga ra Jesu njab̄u, bi ma de guehni co yá nxadi ne bi 'rani ja 'nara h̄ne rá thuhu Cedró, pa bi z̄oni'̄u ja 'nara ūaza, nep̄u ja bi yut'ini'̄u.

² Ha nura Juda nú'a bi da ra Jesu, ya mi p̄adi nú'a ra ūaza, ngue'a ndunthi ya 'mi'qui xqui mani'a co ra Jesu ne ma'ra yá nxadi, mi munts'ini'̄u.

³ Nu'bú ra Juda bi zixa 'na hmunts'i ya soldado ne 'raya ḡants'ahni nú'u xqui m̄ehna ya nd̄a gá mac̄ja ne ya fariseo, ne ja bi mani'̄u ja ra ūaza mri h̄ña ya ñot'i ne con te da h̄notehma.

⁴ Pe nura Jesu gatho mi p̄atho nú'a te mi ma da t'ø'tuabi'a, hangue bá p̄oni de ja ra ūaza pa bi nth̄eui'̄u, ne bi 'yambabi'̄u:

—¿To'o guí hoñhu?

⁵ Ha nu'ú bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Ra Jesu nú'a ra me Nasare.

Nu'bú nura Jesu bi 'ñembabi'̄u:

—Go guecagui.

Ne ra Juda nú'a to'o bi da'a mi 'bahuini ya soldado ne ya ḡants'ahni.

⁶ Ha ngu bi uadi bi m̄anga ra Jesu gue go mi gue'a, nu'bú nu'ú bi mengui dega x̄utha ne bi dagui ja ra hai.

⁷ Nep̄u nura Jesu bi yopa 'yambabi'̄u ne bi 'ñembabi:

—¿To'o guí hoñhu?

Ha nu'ú bi 'ñena:

—Ra Jesu nú'a ra me Nasare.

⁸ Ha ra Jesu bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Ya stá xi'ah̄u gue go guecagui. 'B̄u go gueque guí hongaguih̄u, oxqui jah̄u ni 'na de núȳu drí 'ño'be.

⁹ Ra Jesu bi m̄anga njab̄u pa da nja ngu nura noya xqui mañ'a: “Ni 'na hindá 'b̄edi de núȳu xcá 'racagui.”

¹⁰ Nu'bú nura Simu Pedro mri h̄ña 'nara mahuai, ha bi c'o'tsi ne bi dacua rá gu de ra 'ñei rá 'b̄ego ra d̄anga nd̄a gá mac̄ja. Y nú'a ra 'b̄ego'a mrá thuhu ra Malco.

¹¹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—Oguí øt'a njab̄u, p̄e'tsa ri huai. Majuani ma ga tho ra thogui, ngue'a gue'a rá paha Ajuá ma Dada.

Ra Jesu bi ts'ixa ja rá thandi ra d̄anga nd̄a gá mac̄ja

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Nep̄u nuya soldado co yá nd̄a ne co ya ḡants'ahni nú'u xqui m̄ehna ya nd̄a gá xodyo bi mihi'̄u ra Jesu ne bi du'ti.

¹³ Rá m̄udi bi ts'its'i'a hab̄u mi 'b̄u ra Anás, ngue'a nu'á go mrá nd̄oh̄ña ra Caifá nú'a to'o mrá d̄anga nd̄a gá mac̄ja de nú'a ra j̄eya'a.

¹⁴ Nura Caifá go gue'a xqui m̄a ne xqui xipa ya nd̄a gá xodyo gue mri 'ñepi h̄onda 'na da du po rá ngue ya j̄a'i.

Ra Pedro bi nc̄oni gue himi p̄adi ra Jesu

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ha nura Simu Pedro ne ma'na ra nxadi mri 'b̄efa zi yab̄utho mi d̄enga ra Jesu. Nú'a rá ñoho ra nxadi mrá mp̄adi nú'a to'o mrá d̄anga nd̄a gá mac̄ja, hangue nu'á bi yut'a ja ra patio de rá ngu'a hab̄u xqui j̄u'ta ra Jesu.

¹⁶ Pe nura Pedro bi gohi m̄øte de ra gosthi. Nep̄u nú'a ra nxadi mrá mp̄adi nú'a to'o mrá d̄anga nd̄a gá mac̄ja bi b̄oni ne bi ñ̄aui ra 'b̄eh̄ña nú'a mrá nsugosthi pa bi thoca ra Pedro mbo.

¹⁷ Nep̄u nú'a ra 'b̄eh̄ña mrá nsugosthi bi 'yambabi ra Pedro ne bi 'ñembi:

—¿Ha hingo gue'e gá 'ñoui dega nxadi nura dame'a?

Nep̄u nura Pedro bi d̄adi bi 'ñena:

—Hina, nuga hina.

¹⁸ Ha nuya 'b̄ego ne ya ḡants'ahni xqui 'ñu ra tsibi ngue'a xmá t̄se, ne mi 'bahni mri mpa'ti, ha nehe ra Pedro mi 'bahuini'̄u mri mpa'ti'a.

Ra d̄anga nd̄a gá mac̄ja bi 'yø'tua ya nt'ani ra Jesu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Ha nú'a ra d̄anga nd̄a gá mac̄ja bi 'yambabi ra Jesu de yá nxadi ne de rá nt'utuate.

²⁰ Ne nura Jesu bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Nuga stá ña ja yá thandi gatho ya ja'i, nzantho stá udi ma nt'utuuate ja ya nija ne ja ra ndanija habu di munts'a gatho ya xodyo, ne hinstá ña mant'agui.

²¹ ¿Hanja go guí angagui? 'Yambabi to'o gatho xa 'yøde te stá ma. Nú'á ha, padi xá hño te stá ma.

²² Ha nu mi mąnga njabu ra Jesu, 'nara gants'ahni mi 'bahni bi umba 'nara mpe'ti'a, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue njabu guí thātuabi ra dąnga nda gá macja?

²³ Nu'bú nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'bu stá ñama'ñahma, da za gui xiqui te rá 'be'a stá ma xá nts'o. Xi'a gue dá ña xá hño, ¿hanja guí nabgagui?

²⁴ Nepu de gue'a ra Anás bi mēhni mi thāt'itho pa habu mi 'bu ra Caifá nú'a mrá dąnga nda gá macja.

Ra Pedro bi yopa ncøni gue himi padi ra Jesu

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Ha nura Pedro mi 'bahni mri mpa'ti bi t'ambabi ma'na'qui:

—¿Ha hingo gue'e gá 'ñoui dega nxadi nú'a ra 'ñhø'a?

Ha nu'á bi ncøni ne bi 'ñena:

—Hina, nuga hina.

²⁶ Ha mi 'bahni 'nará 'be go ra dąnga nda gá macja, ne nu'á mi ja te mrá njau nú'a xqui thacua rá gu, ne nura Pedro go xqui 'yøt'a njabu. Nura 'bego'a bi 'ñembabi ra Pedro:

—¿Ha gue hindá hant'a'ini ja ra uąza con gue'a?

²⁷ Ha nura Pedro bi ncøni ma'na'qui, ne 'bestho nura ora'a bi mafi ra menja.

Ra Jesu bri 'ba'ma ja rá thandi ra Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Hamxuditho bi ts'ixa ra Jesu de ja rá ngu ra Caifá pa habu mi ja rá ts'utbi ra Pilato nú'a mrá gobierhnu, ha nuya xodyo himbi yat'a mbo ra ts'utbi pa njabu hinda nts'oqui'u, ne pa njabu da za da zi ra hñuni de ra ngo dega pascua.

²⁹ Nu'bú ra Pilato bi bōnga mōte habu mi 'bai'u pa bi 'yambabi'u ne bi 'ñembi:

—¿Te 'be guí ne gui mambabihani?

³⁰ Nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi:

—'Bu hinte ma ts'oqui xa 'yøthma, nixi stá tsin'ahmahe.

³¹ Ha nura Pilato bi 'ñembabi'u:

—Tsixhu ne go da 'yø'tuahu ra ts'utbi ngu nú'a mąnga ri leyu.

Ha nuya xodyo bi 'ñena:

—Núje dyá xodyohe hindí pe'tshe ra nsequi pa ga hohe 'nara ja'i.

³² Bi mąnga njabu'u pa ra Jesu da 'yo ja yá 'ye ya me Nroma, ngue'a nu'á ha, mi pe'tsa ra nsequi pa da nhyote'u ja 'nara ponza. Hangue bi njabu ngu xqui mąnga ra Jesu te ma du mi ma da du'a.

³³ Nepu nura Pilato bi yopa yat'i ma'na'qui habu mi ja rá ts'utbi, ne bi zohna ra Jesu pa bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Ha go gue'e grá Nda de ya xodyo?

³⁴ Ha ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Ha gue to xa xi'a'i, o go guí mansε?

³⁵ Ha ra Pilato bi 'ñembabi:

—¿Ha gue drá xodyoga? Nuya mengu ri hai ne ya nda gá macja go gue'u bá tsi'a'i de guecua. ¿Te xcá 'yøt'e?

³⁶ Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Ma nsu dega nda hingo xa 'raca ya meximhai. Nu'bu go xa 'racjhma'u, nu'bú nú'u to'o gra manda xa ñanjhmanha de ja yá 'ye ya nda gá xodyo. Pe numa hmandaga hingo mahyεgui ngu nú'u jaua ja ra ximhai.

³⁷ Hangue nura Pilato bi 'ñembabi:

—Nu'bú nu'i 'nagra ndague'bu.

Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha, drá nda ngu ja juadi gá ma. Pa gue'a dá e dá 'buia ja ra ximhai pa ga xipa ya ja'i nú'a majuani. Nuto gatho camfri nú'a majuani, go gue'u øde nú'a dí ma.

³⁸ Nu'bú ra Pilato bi 'ñembabi:

—¿To ja gue'a padi nú'a majuani?

Ra Jesu bi secuabi gue da tho

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Ha nu mi m̄anga njab̄u bi b̄onga m̄ote pa bá yopa ñ̄aui ya xodyo ne bi 'ñembabi'̄u:

—Nuga hinte ma ts'oqui dí ts̄utuabi nuna ra 'ñ̄oh̄o.

³⁹ Numa nzaihu dí p̄e'tsh̄u dí h̄eç'ah̄u 'nara 'yofadi núbya de ra ngo dega pascua. Nu'bú, ¿ha guí neh̄u ga h̄eç'ah̄u nuni ri Nd̄ah̄u nú'ah̄u gyá xodyoh̄u?

⁴⁰ Ha nu'ú bi m̄udi bi mafi gatho ne bi 'ñ̄ena:

—¡Nuní hina, nura Barraba ha!

Ha nú'a ra Barraba mrá dacate'a.

19

¹ Hangué ra Pilato bi manda bri f̄et'a ra Jesu.

² Nep̄u nuya soldado mi 'b̄uhni bi met'a 'nara corona dega 'bini, ne bi h̄ñu'tsuabi ja rá ñ̄axu ra Jesu ne bi hyete 'nara th̄enga dutu.

³ Nep̄u bi 'ñ̄embabi'a:

—¡'B̄ai pa nz̄antho nu'i ri t'equ'ei rá Nd̄a'i ya xodyo!

Nep̄u nu'ú mi umba ya mp̄e'ti'a.

⁴ Ha nura Pilato bi b̄onga m̄ote ma'na'qui ne bi 'ñ̄embabi ya xodyo:

—Ndí, dra zin'a'ih̄ua pa guí p̄ah̄u gue hinte ma ts'oqui dí ts̄utuabini.

⁵ Ha ra Jesu bi b̄onga m̄ote mi hu'tsa nú'a ra corona dega 'bini ne mi he nú'a ra th̄enga dutu. Nep̄u ra Pilato bi 'ñ̄emba ya xodyo:

—¡Xi 'bacua nuna 'ñ̄oh̄o!

⁶ Ha nuya nd̄a gá mac̄ja ne ya ḡants'ah̄ni mi mantho'̄u nu mi hyanda ra Jesu, ne mi eñ'̄u:

—Nuní drá pont'i, drá pont'i pa da du.

Nu'bú ra Pilato bi 'ñ̄embabi'̄u:

—Tsixh̄u, go da bá ponth̄u, ngue'a nuga hinte ma ts'oqui dí ts̄utuabini.

⁷ Nep̄u nuya xodyo bi d̄adi ne bi 'ñ̄ena:

—Nuje dí p̄e'tshe 'nara ley, ne nura ley'a mā gue nuní dí 'ñ̄epi da du, ngue'a xa 'ñ̄et'a T'̄u de Ajuá.

⁸ Ha nu mi 'ȳode ra Pilato nú'a mi mañ'̄u, ma'na bi ntsu'a.

⁹ Hangué bi zixa ra Jesu ma'na'qui mbo ja ra ts'utbi ne bi 'yambabi bi 'ñ̄embi:

—¿To'o rá 'm̄ehni'i?

Pe nura Jesu hinte bi d̄adi.

¹⁰ Hangué ra Pilato bi 'ñ̄embabi'a:

—¿Ha gue hinte guí th̄adi? ¿Ha gue hinguí p̄adi gue dí h̄a ra ts'edi pa ga pont'a'i o pa ga h̄eç'a'i?

¹¹ Nu'bú nura Jesu bi d̄adi ne bi 'ñ̄ena:

—Ni 'nara ts'edi hinguí h̄a pa da za te guí 'ȳotcagui 'b̄u hingo Ajuá da 'ra'a ra ts'edi. Hangué nú'a to'o xa dagagui ja ri 'ȳe, nú'a go gue'a ma'na tu ra ts'oqui que nu'i.

¹² Hangué desde ra ora'a, ra Pilato mi ne da hȳeguihma'a, pe nuya xodyo himi tsaya ra h̄mafi ne mi ena'̄u:

—¡Nu'b̄u nu'i guí hȳegui nú'a ra 'ñ̄oh̄o'a, nu'bú h̄ingrí amigo ra d̄anga nd̄a Cesa, ngue'a gatho nú'a to'o da 'ñ̄et'a nd̄a gue'a rá ncontra ra Cesa!

¹³ Ha nu mi 'ȳode ra Pilato nú'a mi mañ'̄u, nu'bú nu'á bi manda da ts'ixa ra Jesu pa m̄ote, nep̄u nehe'a bi b̄oni pa bá hudi ja rá hudi dega ts'utbi ja ra luga mrá thuhu Gabata dega ebreo, rí b̄oni da 'ñ̄ena rá thuhu ra T'̄ut'ado.

¹⁴ Y nú'a ra pa'a mrá pa dega ntho-qui de ra ngo dega pascua, ne ngu mi nz̄anga 'rato xudi. Nep̄u ra Pilato bi 'ñ̄embabi ya xodyo:

—¡Ndi, 'bacua ri Nd̄ah̄u!

¹⁵ Pe nu'ú bi yopa mafi'̄u ma'na'qui ne bi 'ñ̄ena:

—¡Tsits'i, bá pont'i, ne ja dí duni!

Nep̄u ra Pilato bi 'ñ̄embabi'̄u:

—¿Ha gue guí neh̄u ga pont'a nuna ri Nd̄ah̄u?

Nep̄u nuya nd̄a gá mac̄ja bi d̄adi ne bi 'ñ̄ena:

—Nura Cesa h̄onse go gue'a ma ndahe, y jo'o ma'na.

¹⁶ Hangué ra Pilato bi 'ȳent'ua ja yá 'ȳe ya xodyo pa dra pont'i'a. Hangué nu'ú bi zinga ra Jesu ne bi zits'i pa da pont'i ngu mi ne'̄u.

Ra Jesu bri pont'a ja ra ponza

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Ne ra Jesu bi b̄oni mi ndude rá ponza. Ne bi ts'its'i pa ja ra t'oh̄o rá thuhu Ñ̄axmadu, dega ebreo rá thuhu Golgota.

18 Ne ja brá pont'ini'a co má yoho ya 'ñøhø, 'na cada rá hyo, ha ra Jesu bi 'yoda madetho de gue'ũ.

19 Y ja ra ponza habũ bri pont'a ra Jesu xqui thøta 'nara xithε ne mi huxni 'raya noya nú'a bi manda ra Pilato da t'ofo. Mi ena njabũ: “Ra Jesu ra me Nasare, rá Ndā ya xodyo.”

20 Ne ndunthi ya xodyo bi hñe'ta nú'ũ ya noya, ngue'a habũ bri pont'a ra Jesu mi guetbũ ra hnini Jerusale, y nú'ũ ya noya'ũ xqui t'ofo dega ebreo, ne dega griego, ne dega lati.

21 Ne nuyá ndā gá macjā ya xodyo bi ma bá embabi ra Pilato:

—¿Hanja gá ofo njabũ gue go gue'a rá Ndā ya xodyo? 'Yofu gue nu'á mi manε gue rá Ndā ya xodyo.

22 Ha nura Pilato bi dadi ne bi 'ñena: —Nu'a stá ofo, ya stá ofo.

23 Ha nu mi uadi bi pont'a ra Jesu nuya soldado, bi gũmpa yá dutu ra Jesu nú'ũ xqui 'bøcuabi. Mi goho ya soldado, ne bi hñegue 'ra 'na xeni nuya dutu'ũ. Ne bi gũmpa rá mahe nú'a himi pε'tsa ni 'nará nt'edi, mi xøgue ra xeni.

24 Nepũ nu'ú bi 'ñémbabi'ũ 'na ngu 'na:

—Hinga ma ga tũñhũ, ma ga rifahũ pa ga nuhũ to'o drá meti.

Hangué bi njabũ ngu mangua ra Maça T'ofu habũ ena: “Bi nhyegue 'ra 'na xeni ma dutu, ne bi rifagui nú'a ma'na ma he.” Ne gue'a bi 'yøt'a ya soldado.

25 Y guetbũ ja ra ponza mi 'bahni rá nanā ra Jesu, ne 'nara 'behñā nú'a mrá cu rá nanā ra Jesu, ne ra Maria rá 'behñā ra Cleofa, ne ra Maria Magdalena.

26 Ha nu mi hyanda ra Jesu rá nanā mi 'bahuini nú'a rá hmāca nxadi'a, nu'bú nu'á bi 'ñembabi rá nanā:

—Nubyá 'yøt'a ra uenda gue nú'a guí 'bahuibũ go gue'a dri t'ũbya'a.

27 Nepũ ra Jesu bi 'ñembabi nehe nú'a rá hmāca nxadi:

—Ne'i, 'yøt'a ra uenda gue nú'a guí 'bahuibũ go gue'a dri nanābya'a.

Y desde gue'bũ, nura hmāca nxadi bi zits'i'a ja rá ngu pa bi japamasu.

Ra Jesu bi du

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Y ra Jesu mi pađi gue ya bi uadi gathu, nepũ pa bi nja ngu nú'a mangua ra Maça T'ofu, nu'á bi 'ñena:

—Tsũca ra nduthe.

29 Ha mi jani 'nara mohi mi po ra ju'tsa vinu. Nepũ bri 'bo'mba 'nara sponja co nura ju'tsa vinu ne bri thøta ja 'nara ts'ut'o dega isopo, nepũ bi 'bøtse asta ja rá ne ra Jesu.

30 Ha nu mi zi nura ju'tsa vinu ra Jesu bi 'ñena:

—Ja xa uadiua gathu nú'a xra 'bεpcagui.

Ne 'bestho ra ora'a bi ñe'mi ne bi du.

'Nara soldado bi umba 'nara nsũni ja rá hyo rá tiñā ra Jesu co 'nara lansa

31 Ha mrá pa ra nthoqui de ra ngo dega pascua, hangue nuya ndā gá xodyo bi ma bá bantebi ra Pilato pa da manda dra thempa yá ua nú'ũ xqui 'bont'i ne da ja'mba yá ndo'yo de guehni, pa njabũ ni 'nara anima hinda gohi ja ra ponza nura pa dega tsaya, ngue'a nú'a ra pa dega tsaya gue'a ra dango.

32 Hangué nuya soldado bi uat'i habũ mi zadi 'na de nú'ũ ya be xqui 'bont'i mahyεgui co ra Jesu pa bi thempabi yá ua, nepũ bri jabũ nehe nú'a ma'na ra be.

33 Pe nu mi uat'i habũ xqui 'bont'a ra Jesu, nu'á ya himbi thempa yá ua ngue'a bi hyandi'ũ gue ya xqui du'a.

34 Pe 'nara soldado bi umba 'nara nsũni ja rá hyo rá tiñā co 'nara lansa, nepũ 'bestho bi bonga ra ji ne ra dehe.

35 Ha nú'a to'o pedena, go 'na to'o bi hyandi, y nuna mā go guehna majuani, pa gui camfrihũ nehe.

36 Bi njabũ pa bi nja ngu mangua ra Maça T'ofu habũ ena: “Hindra thempabi ni 'nará ndo'yo'a.”

37 Y nehe bi njabũ ngu mangua ra Maça T'ofu habũ ena: “Ya jā'i bi hyandi nú'a bi sanε'ũ.”

Ra Jesu bri t'agui

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Nepu ra Jose mrá me Arimatea bi ma bá bantebi ra Pilato pa da 'yapa nsequi da ca'mba rá zi ndo'yo ra Jesu de ja ra ponza ne da duts'i'a. Ra Jose xqui gamfri ra Jesu, masque mant'aguitho ngue'a mi tsu yá mixodyoui. Ne ra Pilato bi umba nsequi, hangue bi ma bá ca'mba rá ndo'yo ra Jesu de ja ra ponza ne bi duts'i.

³⁹ Nehe ra Nicodemo nú'a xqui ma da c'a'tsa ra Jesu dega xuui, nehe bi mani habu xqui 'bont'i'a. Nu'á mi hñá ra mirra mi nthants'i co ra aloe, mi pe'tsa 'natema'rét'a kilo rá hñu.

⁴⁰ Nepu nu'á bi du'tsua rá zi ndo'yo ra Jesu, ne bi mant'i co ya xuni dutu nú'u xqui t'uxa nú'a ra mirra ne ra aloe, ngue'a mi njabu yá nzai yá nt'agui ya xodyo.

⁴¹ Y nu habu bri pont'i'a, mi jampa guetbu 'nara uaza habu mi ja 'nara cats'i pa ra nt'agui, ne hinto xqui nt'aguitho ja nura cats'i'a.

⁴² Hangue ja bá aguini'u ra Jesu ngue'a guehni bi gumpa guetbu'u de habu xqui 'bont'i'a, ne ngue'a ya mi ma da mudi ra pa dega tsaya de ya xodyo.

20

Ra Jesu bi yopa nte de ra du

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Nitho nú'a ndomingo, tobya himi hats'itho, ra Maria Magdalena bi ma habu xqui t'agui ra Jesu, ne bi hyandi gue xqui t'ent'a ra do nú'a xqui jot'a ra nt'agui.

² Hangue nu'á bi ma hnest'ihí pa habu mi 'bui ra Simu Pedro ne nú'a ma'na ra nxadi nú'a xi mrá hñadi ra Jesu ne bi 'ñembabi'u:

—Xa thai ra zi Hmu de habu mi t'agui ne xa thuts'i, y nubyá nixi hindí pãhe habu xá ts'ogui'a.

³ Nepu nura Pedro bi ma 'bestho pa da c'a'tsa ra nt'agui co nú'a ma'na ra nxadi.

⁴ Bi ma hnest'ihí ri yoho, pe nú'a ma'na ra nxadi ma'na bi 'met'o de ra

Pedro, hangue 'met'o bi zonga ja ra nt'agui'a.

⁵ Ngu bi zoni bi ndoqui ne bi nc'ats'i, nepu bi hyanda ya xuni dutu mi 'bøni, pe nu'á himbi yut'i.

⁶ Nepu hinga ya'a 'bestho bi zonga ra Simu Pedro nú'a mri 'befa, ne nu'á ha, bi yut'a mbo ra nt'agui ne bi hyanda ya xuni dutu mi 'bøni.

⁷ Ne bi hyanda nú'a ra dutu xqui thu'tuahma rá ñaxu ra Jesu xqui 'bants'i ne 'nambu xqui thuts'i.

⁸ Nehe nú'a xqui zonga ra mudi, bi yut'i mbo habu bi t'agui ra Jesu pa bi hyandi, ne bi gamfri gue ra Jesu xqui yopa nte ngu xqui xipi'u.

⁹ Nu'á hinxqui zo yá mfeni de nú'a mi mangan ra Maca T'ofu habu ena gue mi pe'tsi da nangui de ja ra du, ne asta nura ora'a ja bi zo yá mfeni'u.

¹⁰ Nepu ri yoho bi mengui pa ja yá ngu'u.

Ra Maria Magdalena bi hyanda ra Jesu xqui nangui de ra du

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Pe nura Maria mi 'bahni møte guetbu ra nt'agui mi zoni, ne ra ora mi zoñ'a bi ndoqui pa bi nc'axa mbo ra nt'agui.

¹² Ne bi hyanda yoho ya enxε mri hñe t'axi, 'na mi hudi habu xqui nja rá ñaxu, ha nu'á ma'na habu xqui nja yá ua nuni habu xqui 'begui hmaha rá zi ndo'yo ra Jesu.

¹³ Ha nu'á bi 'ñembabi'a:

—Naná, ¿hanja guí zoni?

Nu'á bi 'ñena:

—Ngue'a xa thai ma zi Hmu ne xa thuts'i, ne hindí paði habu xá ts'ogui'a.

¹⁴ Ne nu mi mangan njabu'a, bi ñegui nepu bi hyanda ra Jesu mi 'bahni, pe nu'á himbi baði ua go mi gue'a ra Jesu.

¹⁵ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Naná, ¿hanja guí zoni? ¿To'o guí honi?

Ha nura Maria mi hu rá mai gue go mi gue'a ra nsu uaza, hangue bi 'ñembabi:

—Ndada, 'bu xcá tuts'igue, xicagui habu xcá tsogui pa ga ma ga tuts'i.

16 Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—¡Maria!

Ra ora'a ra Maria bi mpants'i ne bi 'ñembabi dega ebreo:

—¡Raboni! —Nú'a ra noya'a rí bøni da 'ñena Xahnate.

17 Ha ra Jesu bi 'ñembabi:

—Oguí thangagui ngue'a hinstá matho habu bí 'bu ma Dada, pe rí ma bá xipabi nú'u ma'ra ma cu ne gui 'ñembabi'u gue ma ga ma habu bí 'bu ma Dada ne ri Dadahu, ma Ajuá ne ri Ajuáhu.

18 Nu'bú ra Maria Magdalena bi ma bá xipabi ya nxadi gue xqui hyanda ra zi Hmu, ne bi xipabi'u ngu nú'a xqui xipabi'a.

Ra Jesu bi 'mai madetho de yá nxadi (Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 Ne nura domingo'a de mi nxuui ya nxadi xqui munts'i ne xqui got'a ya gosthi ngue'a mi tsu ya nda gá xodyo. Nepu bi zonga ra Jesu ne bi 'mai madetho de gue'u ne bi zengua bi 'ñembabi'u:

—'Buhu te rá 'ñentho.

20 Ne nu mi xipabi njabu'u, bi 'ñutuabi yá 'ye ne rá hyo rá tiña. Hangué ya nxadi xi bi johya ngue'a bi yopa hyanda ra zi Hmu.

21 Nu'bú ra Jesu bi yopa 'ñembabi'u:

—'Buhu te rá 'ñentho. Ngu bá pencagui Ajuá ma Dada, njabu nehe dí pen'ahu.

22 Ne nu mi mangu njabu bi hui'ti'u ne bi 'ñembabi:

—Hñañhu ra Maca Ndañi.

23 Nuto gatho gui pumbahu yá ts'oqui, gue'u dra pumbabi, ne nuto gatho hingui pumbahu, gue'u di tuda yá ts'oqui.

Ra Toma bi hyanda ra zi Hmu gue xqui yopa nte de ra du

24 Pe nura ora mi zonga ra Jesu mi jo'oni ra Toma 'na de nú'u ya 'ret'amayoho ya nxadi, nú'a mi t'embi ra Go.

25 Hangué nu ma'ra ya nxadi bi 'ñembabi ra Toma:

—Stá hanthe ra zi Hmu.

Nepu nu'a bi 'ñembabi'u:

—'Bu hinga handua yá 'ye habu bi mfoxa ya clavo, ne 'bu hinga thint'a ma dedo habu bi mfoxa ya clavo, ne 'bu hinga thint'a ma 'ye ja rá hyo rá tiña, hinga camfri.

26 Rá hñato ma pa'a bi yopa munts'a ya nxadi ma'na'qui, ne nu'bú ha, mi 'buhni nehe ra Toma. Nepu bi zonga ra Jesu mi jot'a ya gosthi ne bi 'mai madetho de gue'u ne bi zengua bi 'ñembabi'u:

—'Buhu te rá 'ñentho.

27 Nepu nu'a bi 'ñembabi ra Toma:

—Haua ri dedo ne thint'a ja ma 'ye, ne haua ri 'ye ne thint'a ja rá hyo ma tiña. Ográ 'ñagamfri, camfrigui.

28 Nu'bú ra Toma bi dadi ne bi 'ñembabi:

—¡Ma zi Hmu'i, ne ma Ajuá'i!

29 Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ya xcá camfri ngue'a xcá hyandgagui, nугue Toma? Dá njapi nuto gatho camfrigui masque hinxa hyandgagui.

Nuna ra t'ofu bi t'ofu pa gui camfrihu

30 Ndunthi ma'ra ya danga nt'udi bi 'yot'a ra Jesu ja yá thandi yá nxadi, pe nu'ú hinxa t'ofu ja nuna ra t'ofu.

31 Pe nuyá bi t'ofu pa da za gui camfrihu gue ma zi Hmuhu ra Jesu go gue'a ra Cristo rá T'u Ajuá, ne pa 'bu gui camfrihu, da nja ri tehu pa nzantho po rá ngue'a.

21

Ra Jesu bi c'a'tsayoto yá nxadi ja ra ñanthe

1 'Mefa ra Jesu bi yopa hnequi habu mi 'bui yá nxadi ja ra ndehe rá thuhu Tiberia. Ne bi yopa hnequi njaua:

2 Ra Simu Pedro mi 'buhui 'nadbú ra Toma nú'a mi t'embi ra Go, ne ra Natanael nú'a ra me Ncaná de Galilea, ne yá t'u ra Sebedeo, ne má yoho yá nxadi ra Jesu, gatho'u 'nadbú mi 'bui.

3 Ha ra Simu Pedro bi 'ñembabi'u:

—Ma ga ma ra 'behua.

Ha nú'u ma'ra nehe bi 'ñena:

—Ga maha nehe.

Nepu bi ma'u ne bi yut'a ja 'nara motsa, pe nura xuui'a hinte bi gu'u.

⁴ Ha nu mi hyats'i mi 'bahni ra Jesu ja rá hyo ra ndehe, pe nuya nxadi himi padi ua go mi gue'a ra Jesu.

⁵ Nepu nu'á bi 'ñembabi'u:

—Ts'unt'u'u, ¿ha hinte xcá juh'u?

Nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Otho.

⁶ Ha nu'á bi 'ñembabi'u:

—Cathu ra xit'a po ja ra 'ñei de ja ra motsa ne njabu da za gui juh'u.

Hangue nu'á bi gat'a ra xit'a, ne nu mi gats'i xi mi ñuxa ya hua asta himi tse'di da pø'tse'u co yá hñu ya hua mi cu.

⁷ Nu'bú nú'a rá hmāca nxadi ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—¡Go guehni ma zi Hmuh'u!

Ha ngu mi 'yøde ra Pedro gue go mi gue'a ra zi Hmu, nu'bú bi dama hñuxa rá he nú'a xqui hñāqui, ne bi hñøt'a ja ra ndehe pa bi zønga ja ra ñanthe habu mi 'ba ra Jesu.

⁸ Ne nu ma'ra ya nxadi bi 'yet'a ra motsa pa ja ra ñani, mri gut'atho'u ra xit'a nú'a mi ñuxa ya hua, ngue'a himi yabu pa ja ra ñani, ngu mi 'na nthebe metro rá yabu.

⁹ Ha nu mi bøni'u de ra motsa, bi hyanda 'raya despi mi zøni, ne ja mi oxni 'nara hua mi nthaxi, nehe mi jani 'raya thuhme.

¹⁰ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Bá hāhu 'raya hua nú'u ja juadi gá juh'u.

¹¹ Nu'bú ra Simu Pedro bi yut'a ja ra motsa ne bi pønga ra xit'a ja ra ñanthe nú'a mi ñuxa ya danga hua, mi 'na nthebe made ne hñu yá ndunthi'u. Y masque mi ndunthi ya hua pe ra xit'a himbi ntani.

¹² Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Bá e gui ntacoh'u.

Ha nuya nxadi mri ntsapabi da 'yambi to'o'a, ngue'a mi padi'u gue go mi gue'a ra zi Hmu.

¹³ Nepu nura Jesu bi joni ja ra tsibi bi hñāca ya thuhme ne bi umbabi'u; njabu nehe bi 'yøt'e co ra hua.

¹⁴ Ya rá hñu'qui'a xqui 'ñudi ra Jesu ja yá nxadi nu de ya xqui yopa nte de ra du.

Ra Jesu bi ñqui ra Simu Pedro

¹⁵ Nu mi ua ntaco'u ra Jesu bi 'yambabi ra Simu Pedro ne bi 'ñembi:

—Nugue Simu, rá t'u'i ra Joná, ¿ha gue ma'na go grí macagui de guehyu ma'ra?

Ha nu'á bi 'ñembabi:

—Hāhā, ma zi Hmu'i, nu'i guí padi gue drí ma'i.

Ne nu'á bi 'ñembabi:

—Supca ma zi t'uca deti.

¹⁶ Nepu rá ño'qui ra Jesu bi 'yambabi ma'na'qui, bi 'ñembabi:

—Nugue Simu, rá t'u'i ra Joná, ¿ha grí macagui?

Ra Pedro bi dadi ne bi 'ñembi:

—Hāhā, ma zi Hmu'i, nu'i guí padi gue drí ma'i.

Ne nu'á bi 'ñembabi:

—Supca xá hño ma zi deti.

¹⁷ Nepu rá hñu'qui bi 'yambabi ma'na'qui, ne bi 'ñembabi:

—Nugue Simu, rá t'u'i ra Joná, ¿ha grí macagui?

Ra ora'a bi du rá mui ra Pedro ngue'a ya rá hñu'qui bi 'yambabi ua mi ma'di'a, ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, nu'i gatho go guí padi, ne guí padi gue xi drí ma'i.

Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Supca xá hño ma zi deti.

¹⁸ Xi majuani dí xi'a'i, nú'bu nguí nts'unt'u nguí hesε ri he ne nguí 'yo habu go nguí ne. Pe nu xcrí ndaxjua ma gui tanga ri 'ye, ne ma'na to ma da hye't'a'i ri he, ne da zix'a'i habu hingo gui negue.

¹⁹ Bi mangu njabu'a pa bi xipi te ma du mi ma da du ra Pedro pa da hnequi rá nsunda Ajuā. Ne nu mi mangu njabu bi 'ñembabi:

—¡Tengagui!

Ra hmāca nxadi

²⁰ Nepu nura Pedro bi ñegui ne bi hyandi gue mi dena nú'a rá hmāca nxadi ra Jesu, nú'a xqui hñudi ja rá hyo ra Jesu nú'bu mi nt'oxi'u ne xqui 'yambabi to'o mi ma da da'a.

²¹ Ne nu'bú ra Pedro nu mi hyant'a bi 'yambabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, xi nuni, ¿te go ma da jani?

²² Nu'bá ra Jesu bi dadi:

—Nu'bu go ga negá nuni da 'mui asta ra pa ga pengui, ¿te go grí 'ñanigue? Nu'i go da tengagui.

²³ Hangué nuna ra 'bedenā bi 'ño ja gatho ya gamfri, ne bi beni'ua gue nura nxadi'a himi ma da du. Pe ra Jesu himbi 'ñena gue himi ma da du, hõnse bi 'ñena: “Nu'bu go ga negá nuni da 'mui asta ra pa ga pengui, ¿te go grí 'ñanigue?”

²⁴ Nú'a ra hmaça nxadi'a go gue'a di damajuani de nuya ya t'õt'e bi nja, ne bi 'yofo ja nuna ra t'ofu. Ne dí pahe gue nú'a bi 'yofo gue'a majuani.

²⁵ Nehe ja ndunthi ma'ra ya t'õt'e nú'ua bi 'yõt'a ra Jesu. 'Bu to da 'yofo gatho'ua dí beni gue nuya t'ofu'ua hinda 'ñeni gatho maxøgue rá nguani ra ximhai. Njabu gue'a.

RA ECHO YA 'BEFI NÚ'U BI MEFI YA APOSTOL

Ra Zidada Jesu bi ñatcah_u da mencah_u ra Maca Ndahi

¹ Núga drá Luca, nura mudi t'ofoda dá ofo ne dá pehn'ab_u, zi cu Teofilo, ja mani gatho nú'a te bi 'yot'a ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ne nú'a bi 'ñudi desde ra pa'a bi futa rá 'befi,

² asta ra pa bi yopa mengui pa mahets'i. Pe ante da ma pa mahets'i, bi zofo yá apostol nú'u xqui huahni, ne po ra Maca Ndahi bi xipabi te mi ma da 'yot'e'u.

³ 'Mefa de xqui du ra Jesu ja ra pont'i ne de xqui yopa nte, nú'a bi 'mucua má ñote ma pa, ne mri 'ñudi ja yá apostol pa bi gamfri'u gue ya xqui yopa nte ma'na'qui, ne pa mi xipabi'u de hanja ri manda Ajuá.

⁴ Y de mi ñaui yá apostol ante da ma'a pa mahets'i, bi 'ñembi'u:

—Oxqui ma gui pøñh_u de guecua Jerusale, ja da 'buh_uua asta hingui hañh_u nú'a xa ña't'ah_u Ajuá ra Dada, nú'a ya stá xi'ah_u gue ma gui hañh_u.

⁵ Ra Xuua mi xi'tsate co ra dehe, pe nu'ahá ya 'bestho ma da zø ra pa gui nxisteheh_u co ra Maca Ndahi.

Ra Zidada Jesu bi mengui pa mahets'i

⁶ Y de mi ñaui yá apostol bi 'ñani'u bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'ih_e, ¿ha gue nuya pabya ma gui umba ma'na'qui rá ts'edi ra hnini Israel pa da nda?

⁷ Nu'bú ra Zidada Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi:

—Hingo rí 'ñep'ah_u gui pah_u ha'mu ma da 'yot'a Ajuá ra Dada nú'a xa bense'a da 'yot'e.

⁸ Nu'ah_u, nu'a ma da nja, ma gui hañh_u rá ts'edi ra Maca Ndahi sta zøhø, ne ma gui dah_u majuani de gueque nuua Jerusale, ne gatho rá ngani Judea, ne nuni Nsamaria, ne gatho maxøgue rá ngani ra ximhai.

⁹ Nu mi uadi bi manga njab_u ra Zidada Jesu bi njats'i pa maña ja yá thandi yá apostol. Nep_u bi hyandi'u gue bi go'ma 'nara guui, ne ya himbi za bi yopa hyant'u ma'na'qui.

¹⁰ Nep_u de mi nøts'e mi handa ra Jesu bi ma pa mahets'i, mi damfri'u mi 'bahni yoho ya enxε con gue'u, mri hñe dega t'axi.

¹¹ Y nú'u ya enxε'u bi 'ñembabi ya apostol:

—Nú'ah_u gyá me Galileah_u, ¿te 'be guí nøtsh_u nuni mahets'i? Nura Jesu xcá hyanth_ubya xa ma pa mahets'i, go guet'atho ma da yopa menguiua ngu xcá hyanth_u bi ma, njab_u ma da mengui.

Bri thahna ra Matía pa rá mpøte ra Juda

¹² Nep_u yá apostol ra Jesu bi gai de ja ra t'øhø 'bo Olivo pa bi ma ja ra hnini Jerusale. Nurá ñab_u de ra t'øhø pa ja ra hnini pe'tsa ngu 'na kilometro.

¹³ Y nu de mi zøni'u mbo ja ra hnini, bi bøxa ja ra tøngu hab_u xqui mihi'u, ne ja mi 'buhni ri gatho'u, ra Pedro, ra Cobo, ra Xuua, ra Andre, ra Lipe, ra Toma, ra Tolo, ra Teo, ma'na ra Cobo rá t'u ra Alfeo, ne ra Simu nú'a mi t'embi ra Selote, ne ra Juda rá cu ra Cobo.

¹⁴ Gatho'u nzantho mi munts'i mi apabi Ajuá co 'nada ra mfeni, mahyεgui co yá cu ra Jesu, ne ra Maria rá nana'a, ne ma'ra ya 'behña.

¹⁵ Ha nuya pa'u bi munts'ini ngu 'na nthebe ne 'nate ya cu, y 'na'qui, ra cu Pedro bi 'mai madetho de gue'u ne bi 'ñembi'u:

¹⁶ —Ma zi cu'ih_u, pe'tsi te xi da njab_u ngu nú'a xqui manga ra Davi ne bi 'yofo ngu nú'a xqui xipabi ra Maca Ndahi. Ra Davi bi ma de ra Juda nú'a to'o bi zixa ya ja'i pa bá ju ma zi Hmuh_u ra Jesu.

¹⁷ Y nuj_u dí pah_u gue nu'a go gue'a nehe mrá nxadi ra Jesu, ne mahyεgui ndí peph_u'a.

¹⁸ Nu'a bi pa ma zi Hmuh_u ra Jesu, y co nú'a ra boja bi t'umbi, bi thanga 'nara hai. Nep_u nu'a bi dagui

ma'memfo, ne 'bestho bi fə rá mui ne bi bənga yá xefo, y bi du.

19 Y gatho ya me Jerusale bi badi nú'a xqui nja, hangue nu'ú bi hñu'mbabi nura hai'a de yá hñaquí'u Aceldama, rí bəni da 'ñena ra Hai dega Ji.

20 Pɛ'tsi te da njabu ngu nú'a xa t'ofa ja ra Maça T'ofa ja ya Salmo ne ena:

Dá nhuata rá ngu'a,
oto sti ma da 'muni.

Nehe ena:

Nu'a mrá 'bɛfihma'a, dá mɛ ma'na ra ja'i.

21 Hangue mahyoni ga huañhabya 'na de nú'u to'o ndí 'ñohu gatho nú'u ya pa ndá 'buhu co ma zi Hmuhu ra Jesu,

22 desde mi xi'tsa ra Xuua asta mi ma mahets'i. Nu'a tó'o ma ga huahnihu go gue'a ma da maxcahu ga dahu majuani gue ma zi Hmuhu ra Jesu ya xa yopa nte de ra du.

23 Nepu bi huahni'u 'nara cu rá thuhu ra Jose nú'a xqui thu'mbabi ra Barsabá ne mi t'embi ra Justo, ne bi huahni'u ma'na ra cu rá thuhu ra Matía.

24 Nepu bi 'yapabi'u Ajuá ne bi 'ñena:

—Ma zi Dada'ihe, go gue'e guí patca gatho ma mfenihe, 'ñutcahebya de nuya yoho ya cu 'bucua to'o de guehyu xcá huahni.

25 Nu'i go guí pađi nda'ña de guehyu xcá huahni pa da mɛp'a'i ne go di guehni dri apostol pa drá mpote ra Juda nú'a to'o bi nts'oqui ne bi 'uegue bi ma habu mri 'ñepi da ma.

26 Y nu'ú bi rifa ne bi zo rá thuhu ra Matía, hangue ya bi ma 'mede co nú'u 'ret'ama'ra yá apostol ra Zidada Jesu, pa bi yopa nzot'a nú'u 'ret'amayoho.

2

Xa zəhə ra Maça Ndahi

1 Nu mi zəhə ra pa de ra Pente-coste yá ngo ya xodyo, gatho ya gamfri xqui munts'a 'nadbhu co 'nada ra mfeni.

2 Nepu mi damfri'u bi nt'ode 'nara ñuni xi nts'edi xqui 'ñe de mahets'i. Bi nt'ode gatho mbo ra ngu habu

xqui munts'i'u ngu 'ñena 'nara danga bunthi xi nts'edi.

3 Ne 'mɛfa bi hnequi 'ra ngu ya t'uca faspi maña de ja yá ñaxu cada 'na de nuto gatho mi 'buhni.

4 Y gatho'u bi hñanga ra Maça Ndahi, ne bi madi bi ña 'rama'na'ño ya hñaquí cada 'na de gue'u ngu mi japabi ra Maça Ndahi da ña'u.

5 Nuya pa'u mi 'buhni Jerusale 'raya xodyo xqui 'ñehe de haburaza ya hai de ra ximhai, ne nu'ú xi mi camfri Ajuá ngu nú'a xqui t'utuabi.

6 Y nu de mi nt'ode nú'a ra danga ñuni, ndunthi ya ja'i xi bi dama munts'i habu mi 'bui ya cu, ne bi 'yø ngue'a mi øde yá hñaquí cada 'na de gue'u.

7 Ne himi pa te da beni, bi 'yø ne mri 'ñémbabi'u:

—¿Ha gue hingo guehyu ya me Galilea núyu dí øhu ña?

8 Nu'bú ¿hanja cada 'na de guecju dí ø ma hñaquíhu nú'a dá pahu desde dá 'buhu?

9 Ngue'a 'ra de guecju dyá menguhu Partia ne de Media, ne de Elam, ne de Mesopotamia, ne de Judea, ne de Capadocia, ne de Mponto, ne de Asia.

10 Ne nu ma'ra de guecju ya me Frigia, ne Pamfilia, ne Egipto, ne 'raya hnini de Africa gueta Cirene. Ne nu ma'ra de guecju ya me Nroma, 'ra majuani ya xodyo ha nu ma'ra bi nxodyo hønse ngue'a ri denga ma leyhu.

11 Ne nu ma'ra de guecju ya me Creta ne Arabia. Ha gatho nugaguihu dí øhu xicju de ma hñaquíhu gra ña cada 'na de guehyu, ne xicju de nuya danga t'ot'e xa 'yot'a Ajuá.

12 Nepu nú'u ya ja'i'u bi nts'omi ne mi tu yá mui mri 'ñémba 'na ngu 'na:

—¿Xibya? ¿Te rí bəmyana?

13 Ha nu ma'ra mi øtbuhlatho mi ena:

—Nuyá xa nti.

Ra apostol Pedro bi zofo ya ja'i

14 Nu'bú ra ora'a ra apostol Pedro bi 'mai co nú'u má 'ret'ama'ra ya apostol, nepu bi ña nts'edi'a, bi 'ñena:

—Nú'ah_u gyá me Judeah_u ne gatho nú'ah_u guí 'buh_uua Jerusale, 'yøh_u núna ma ga mā pa gui pah_u.

¹⁵ Núy_u guí øh_u ña, hindi ti ngu guí beñh_u, ngue'a ja nzunga guto xudi.

¹⁶ Núna guí hanth_u, go guehna xqui mąnga ra badi Joel gue mi pe'tsi da njab_u, y nubya ya gá hyanth_u bi nja ngu nú'a bi mañ'a. Nu'á bi 'yofo njaua:

¹⁷ Ajuá bi 'ñena: Nuya pa da 'ñep_u, ma ga pempa ra Maça Ndahi gatho ya ja'i de ra ximhai.

Nuri t'uh_u ne ri t'ixuh_u ma da ña co rá ts'edi ra Maça Ndahi.

Nuya basja'i ma da hyanda 'raya nt'udi,

nuya ndaxjua ma da 'ui ya t'i.

¹⁸ Ne nuya pa'u gatho nú'u pepqui, dra 'ñøhø que dra 'behña, ma ga pempabi'u ra Maça Ndahi pa da umba ra ts'edi da ña.

¹⁹ Ne ma ga u't'ah_u 'raya dąnga nt'udi nuni mahets'i ne nuua ra ximhai, dega ji, ne dega tsibi, ne dega 'bifi.

²⁰ Ma gui hyanth_u ra hyadi hinda ma da unga ra ñot'i, ma da 'mexuui.

Nura zana ngu ma da nji.

Nep_u de gue'a ja da zøhø nú'a ra pa de rá 'ñehe ra Zidada, gue'a ra pa ma da hneca rá dąnga ts'edi'a strá nsunda.

²¹ Ne gatho nú'u to'o da 'yapa ra Zidada da mpøhø, da pøhø'a.

²² Nú'ah_u gyá me Israelh_u, 'yødeh_u nuya ya noya ma ga xi'ah_u: Nu'ah_u guí pah_u gue ra Jesu nú'a mrá me Nasare bi 'yøt'a gatho nú'u ya t'øt'e ne gatho nú'u ya nt'udi bi 'yøt'e con gue'ah_u po rá ts'edi Ajuá, ngu guí pash_u, y njab_u bi hnequi gue Ajuá xqui mehni'a.

²³ Pe nu'á bri da ja ri 'yeh_u, nep_u nu'ah_u gá daph_u ja yá 'ye ya 'yøt'ats'oqui pa bi pont'a ja 'nara pont'i asta himbi du. Pe gatho nú'a bi nja, bi njab_u ngue'a Ajuá go bi bense da njab_u y nú'a gue'a mrá paha'a.

²⁴ Nu'ah_u gá hyoh_u ra Jesu, pe nu Ajuá go gue'a bi 'yøt'e pa bi yopa nte

ma'na'qui de ra du, ngue'a nura du otho rá ts'edi pa da zami'a.

²⁵ Ra nda Davi xqui mā de gue'a ne xqui 'ñena:

Nuga dí pađi gue Ajuá nzantho 'bui con gueque

pa da maxcagui ne da ñangagui.

²⁶ Hangue nuga xi drí johya ne dí ña co nura johya dí pe'tsi.

Ne dí tø'mi gue nu xcrá tu, ma ga yopa nte de ra du.

²⁷ Ngue'a nu'i, ma Dada'i, hingui ma gui hopi ja da gohni ma te ja ra du,

nixi gui hopi da 'ya ma ndo'yo ja ra hai, ngue'a go ri hmaça 'begogui.

²⁸ Ngue'a nu'i xcá 'ñutca ra 'ñu dega te, ne ma gui 'raca 'nara dąnga johya nu xcrá 'bup_u mahets'i con gue'e. Guehna bi mąnga ra Davi ja ra Maça T'ofu.

²⁹ Nú'ah_u ma cu'ih_u xcá munts'ih_uua, xi majuađi dí xi'ah_u, xa du ma xitah_u ra nda Davi ne bi nt'agui'a, ne jaua rá nt'agui asta mapaya.

³⁰ Ra Davi mrá 'mehni Ajuá hangue nu'á bi mā nú'a mri 'bedi da nja. Ne mi pađi gue mi ma da 'm_u 'nará t'u pa drá mpøte'a, ngue'a njab_u xqui ña'tuabi Ajuá. Y nú'a ra t'u'a go di gue'a ra Cristo nú'a xqui ña'tuabi da mehni pa da nda.

³¹ Hangue nura Davi 'ñena ya xqui hyanda nú'a bi nja 'mefa, ne bi 'yofu gue mi pe'tsi da e da yopa nte ra Cristo nú'a xqui hñuts'i Ajuá pa da nda, ne himi ma ja da gohni rá te ja ra du, nixi rá ndo'yo nehe hinda 'ya ja ra hai.

³² Y nuna ra Jesu dí mañhe, nuje dí dahe majuađi gue Ajuá bi 'yøt'e pa bi yopa nte de ra du.

³³ Hangue nubya po rá ts'edi Ajuá ra Dada, bi ma pa mahets'i, ne ja bí huhni ja rá 'ñei ra Dada. Ne bá pehna ra Maça Ndahi ngu nú'a xqui ñagui Ajuá ra Dada. Hangue gatho nú'a guí hanth_u ne guí øhabya, go ra Maça Ndahi øt'a njab_u.

³⁴ Pe ra nda Davi hingo bi njuts'i pa mahets'i, pe nu'á bi mañ'a bi 'ñena: Ajuá ra Dada bi 'ñemba ma zi Hmu:

“Bá ehe gui hñudiua ja ma 'ñei,
 35 asta hinga tsiñ'a'i gatho ri ncontra
 pa da gohi'ua ja nga'ti ri ua.”

36 Nubyá, mahyoni da badi gatho
 ya me Israel gue Ajuá ra Dada xa
 hñuxa ra Jesu pa go di gue'a dra Hmu
 ne da nda ngue'a go gue'a ra Cristo
 xpá pchni'a. Y go gue'a gá ponthu ja
 ra pont'i ne asta hinga hyohu.

37 Ha nu mi 'yode nú'a bi mangua ra
 apostol Pedro, nú'ua ya ja'i mi 'buhni xi
 bi du yá mui, ne bi 'yambabi ra apos-
 tol Pedro ne nú'ua ma'ra ya apostol, bi
 'ñembabi:

—Zi cuhu, nu'bú ¿xi te rá 'be mahy-
 oni ga øthebya?

38 Nepu ra apostol Pedro bi
 'ñembabi:

—Ñobrihu ne gui nxistehehu
 gatho'ihu de rá thuhu ra Zidada
 Jesucristo pa njabu dra pun'a ri
 ts'oquihu. Ne njabu ha, Ajuá da
 pen'a'ihu ra Maca Ndahi pa da 'mu
 ja ri corasohu.

39 Ngue'a nuna hña'tina pa gue'ahu
 ne pa ri batsihu ne pa gatho ma'ra ya
 ja'i 'bu ja rá nguni ra ximhai nú'ua da
 zohna Ajuá ma Hmuhu.

40 Ra apostol Pedro bi sigui bi zofu
 ya ja'i co ndunthi ma'ra ya noya ne bi
 'ñembabi:

—Mpøhøhu pa hinda zu'ahu rá cue
 Ajuá nú'a ma da zu'di nú'ua hingui ne
 da mpøhø.

41 Nepu gatho nú'ua to'o bi hñani
 nú'a ra ts'ofu'a bi nxistehe 'bestho.
 Hangue nura pa'a bi hñuxa ngu má
 hñu 'mo ya gamfri.

42 Y nu'ú bi 'yøt'a gatho nú'a bi
 xipabi ya apostol. Ne mi 'bu'ua
 co 'nadra mfeni, ne nzantho mri
 munts'a mahyegui pa da zi ra Maca
 Nt'oxi ne pa mi apabi Ajuá.

Yá 'mui ya mudi gamfri

43 Ne gatho ya mengu de guehni xi
 bi ntsu ngue'a xqui hyanda ya apos-
 tol mi øt'a ndunthi ya danga nt'udi ne
 ya danga t'øt'e co rá ts'edi Ajuá.

44 Ne gatho nú'ua ya gamfri mi 'bui
 'nadb ne mri mfax'ua 'na ngu ma'na
 pa hinte da 'bepi'ua.

45 Ne mi pa gatho nú'a te mi pe'tsi'ua
 ne mi hecuabi gatho nú'ua ma'ra ya zi
 hyoya cu nú'ua mi othobi.

46 Ne hyastho 'nara pa ngu 'nara
 pa mri munts'a ja ra nija co 'nadra
 mfeni. Ne mi tsi ra Maca Nt'oxi ja
 yá ngu'ua, ne mri ñuni'ua mahyegui co
 ndunthi ra johya ne co 'nara hoga
 mfeni.

47 Ne mri nsunda Ajuá mahyegui.
 Ne ma'ra ya ja'i mi handi te mi øt'e'ua,
 nu'bú nuya ja'i'ua mi numahño'ua. Ne
 'nara pa ngu 'nara pa mi 'yo mi cam-
 fri ma'ra ya ja'i nú'ua mi zofu Ajuá, ne
 mri munts'a 'nadb'ua co nú'ua ya mudi
 gamfri.

3

Bi t'øthe 'nara zi doua

1 'Nara pa ra apostol Pedro ne ra
 apostol Xuua mri ma pa ja ra ndanija
 ngu nzanga hñu nde, ya mi gue'a ra
 ora pa ra søcambeni ja ra nija.

2 Y nuni ja ra gosthi nija nú'a mrá
 thuhu Mahotho, ja xqui hñudini 'nara
 'ñøhø mrá doua desde xqui 'mui.
 Mi ts'ixa hyastho pa ja mi t'ehni pa
 mi apabi ra boja gatho nú'ua to'o mi
 thohni mi cut'a mbo ra ndanija.

3 Nu'bú nu'á bi hyanda ra apostol
 Pedro ne ra apostol Xuua de mi ma da
 yat'a ja ra ndanija, bi 'yapabi ra boja.

4 Nepu nura Pedro ne ra Xuua bi
 gohi bi 'mai bi hyanda nú'a ra zi meti,
 ne ra Pedro bi 'ñembabi:

—Hyandgahe.

5 Ne nura zi doua xi bi gohi bi nu'ta
 nú'ua yoho ya apostol, mi hu rá mui
 gue mi ma te da umbahma'ua.

6 Nepu ra Pedro bi 'ñembabi:

—Othogui ra t'axi nixi ra oro pa ga
 'ra'a'i. Nú'a dí pe'tsi gue'a ma ga 'ra'i.
 De rá thuhu ra Jesucristo nú'a mrá
 me Nasare dí xi'a'i gui 'bai gui 'yo.

7 Nepu bi mipa rá 'ye ra 'ñei ne bi
 'ba'mi, ne 'bestho bi nja yá ts'edi yá ua
 ne yá gut'egui.

8 Y nura ora'a 'bestho bi 'yenga
 'nara sagui ne bi 'mai xá hño, nepu bi
 'ño, ne bi meui ya apostol pa mbo ra
 nija xi mi ensagui mi søcambeni Ajuá
 con gatho rá johya.

⁹ Y gatho ya ja'i bi hyanda nú'a mrá doua gue ya mi 'yo ne mi xocambeni Ajuá.

¹⁰ Nepu nu'ú 'bestho bi badi gue go mi gue'a mrá douahma nzantho mi hudi mi a ra boja ja ra gosthi nija mrá thuhu Mahotho. Ne xi bi 'yø'u de nú'a xqui nja.

Ra apostol Pedro bi mamba rá noya Ajuá ja ra porta rá thuhu rá Porta ra Salomó

¹¹ 'Mefa nú'a ra 'ñøhø mrá doua himi ne da 'uegue de ra apostol Pedro nixi de ra apostol Xuua. Y gatho nuya ja'i mi 'yo de guehni xi mri 'yø de nú'a xqui hyandi, hangue bi dama munts'i'u ja ra porta rá thuhu ra Porta de ra Salomó nuni habu mi 'bai ra Pedro ne ra Xuua co nú'a mrá doua.

¹² Y nu mi hyanda ra Pedro nú'u ya ja'i xqui munts'ini, bi 'ñembabi:

—Nú'ahu gyá me Israelhu, ¿hanja xi grí 'yøhu, ne hanja xi guí natcahe 'ñena gue co ma ts'edische go stá japhe xa 'ño nuna 'ñøhø, o 'ñena ngue'a gue por dí 'yohe xá nt'axi gue por gue'a stá japhe da ñani?

¹³ Nú'a ra Ajuá mi xocambeni ra Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo ne gatho nú'u ma'ra ndu ma xitahu, nú'a go guet'a ra Ajuá bi japi bi 'ño nuna ra 'ñøhø po rá thuhu ra Jesucristo nurá T'u'a, pa njabu da hneca rá ts'edi nura T'u'a. Nú'a go gue'a gá daphu ya nda, ne gá mañhu ja rá thandi ra Pilato gue hinda thegui, masque ra Pilato go mi nehma xa hyegui'a.

¹⁴ Pe nu'ahú hingá nehú, masque go gue'a rá hmaça T'u Ajuá nú'a hinte ma ts'oqui xqui 'yøt'e. Pe nu'ahú gá eñhu gue ma'na xá hño dra thøgue 'nara hyote.

¹⁵ Nepu nu'ahu gá hyohu nú'a to'o ri 'racju ra te, pe Ajuá bi 'yøt'e pa da yopa nte de ra du. Nuje go dá hanthe bi yopa nte, hangue dí damajuanihe de gue'a.

¹⁶ Nuna 'ñøhø guí hanthu ne guí pahu gue mrá douahma, go ra Jesu bi 'yøthe ngue'a dí camfrihe'a. Hangue bi njabu ngu guí hanthabya.

¹⁷ Nubyá, nú'ahu ma cu'ihe, dí pahe xá hño gue gá dahu ra Jesu ngue'a hinte nguí pahu, ngu nú'u ma ndahu nehe himbi zo yá mfeni nehe nú'a bi 'yøt'e, hangue gá mfaxhu gá hyohu ra Jesu.

¹⁸ Pe nu Ajuá bi 'yøt'e da nja ngu nú'a xqui xipa yá 'mehni maya'bu ne xqui 'yofu'u gue nura Cristo nú'a rá 'mehni pa e da nda mi pe'tsi da thogui ndunthi ya uguí asta rá du'a.

¹⁹ Hangue nubya mahyoni gui ñobrihu ne gui yopa jonihu co Ajuá pa da pun'a ri ts'oquihu, y nu'bu ha, nu'a da 'ra'a'ihu 'nara 'ra'yo mfeni ne 'nara hoga'mui.

²⁰ Ne da yopa pen'a'ihu ra Jesu nú'a to'o ra Cristo nú'a xqui hñuts'i'a pa da nda.

²¹ Ne nu'a xi majuani bi yopa mengui mahets'i pa ja dua 'buhni asta hinda zø ra pa da yopa hoca Ajuá gatho, ngu nú'a xqui xipa maya'bu yá maça 'mehni da ma.

²² Ngu bi mangua ra Moise bi xipa ndu ma xitahu bi 'ñembi: “Nú'a Ajuá ma zi Hmuhu ma da hñux'ahu 'na de gue'ahu pa drá 'mehni'a ngu xa hñuxcagui nehe, y nú'a ma gui 'yøtehu nú'a da xi'ahu.

²³ Ne gatho nú'u to'o hinda ne da gamfribi rá noya nú'a ra 'mehni'a, nu'ú dra huati ne da 'medi de ja yá hnini.”

²⁴ Gatho nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá desde ra Samue pa xqui 'ñecua, xqui ma nehe de nuya pabya dí 'buhu.

²⁵ Y nú'u ya hña'ti bi mangua nuya 'mehni'u, gue'u pa gue'ahu. Y nú'u ya japi de ra cohi xqui gohui Ajuá ndu ma xitahu, nehe gue'u pa ri hñohu. Hangue Ajuá bi 'ñembabi ra Abrá: “Po 'nari 'roho ma da 'ñehe 'mefa, ma ga japi gatho ya ja'i de rá nguni ra ximhai.”

²⁶ Y nu'ahu go yá mudi'ihu bá pen'ahu rá T'u Ajuá pa bi zo'ahu gui ñobrihu de ri ts'oquihu pa njabu da jap'a'ihu.

4

Ra apostol Pedro ne ra apostol

Xuua bi jot'a fadi ne bi ñgui ya nda

¹ Ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua mi 'buhnitho ja ra ndanija mi zofo ya ja'i. Nepu bi zoni 'raya macja ne ra nda de ya nsunija, ne ya sadoceo nú'u himi camfri gue da yopa nte nú'u ya xa du.

² Nepu nu'ú bi bø yá cue ngue'a ra Pedro ne ra Xuua mi xipabi ya ja'i gue ra Zidada Jesu xqui yopa nte de ra du, hangue mi utuabi'u gue gatho ya ja'i ma da yopa nte.

³ Nu'bu nuya ja'i'u 'bestho bi gants'ahni ra Pedro ne ra Xuua, ne bi zits'i pa bá cot'a fadi. Y asta rá hyax'a mi ma da nhyanthya, ngue'a nú'a ra pa'a ya bi nde.

⁴ Pe ya xi mi ndunthi nú'u to'o xqui 'yøde ne xqui gamfri nú'a mi manga ra Pedro. Ya ngu mi cat'a 'mo ya 'ñøhø xqui gamfri, y himi pa 'mede ya 'beñña nixi ya batsi.

⁵ Nurá hyax'a bi munts'a nuni Jerusale nuyá ndaxjua nda ya xodyo ne ya xahnate de ra ley ne gatho ma'ra ya nda gá xodyo.

⁶ Gatho'u bi munts'a mahyegui co ra Anás nú'a to'o mrá danga nda gá macja, nehe mi 'buhni ra Caifá ne ra Xuua ne ra Jandro, ne gatho ma'ra ya 'ñøhø nú'u mi ja te yá njauí ya danga nda gá macja.

⁷ Nepu nu'ú bi manda bá ts'i ra apostol Pedro co ra apostol Xuua ne bri 'ba'ma madetho de gue'u pa bi t'ambabi, ne bi t'embabi:

—¿To'o yá 'mehni'ihu, ne to'o rá ts'edi guí hampahu pa guí øthu njabu?

⁸ Nu'bu ra Pedro mi hampa rá ts'edi ra Maça Ndaí pa bi dadi ne bi 'ñena:

—Nú'ahu gyá ndahu de ma hninihu Israel,

⁹ ya gue guí angahe de nú'a ra hño bi t'ø'tua nuni ra zi 'ñøhø mrá doua,

¹⁰ ma ga xi'ahe hanja bi za bi ñanini, pa gui pahu ne gatho nú'u ma'ra ya me Israel. Nuni ra zi 'ñøhø guí hanthu 'bahni, nuni bi ñani de rá thuhu ra Jesucristo nú'a mrá me Nasare nú'a gá ponthu ja 'nara pont'i, pe nu'á bi 'yøt'e Ajuá pa bi yopa nte de ra du.

¹¹ Nú'á go gue'a gá utsahu, nja ngu nú'u ya hyøngu mi 'bui maya'bu bi føthmabu ra madi do nú'a mi ma xa hyoca rá nija Ajuá. Pe nubyá go gue'a ra madi do bi megui Ajuá pa bi hyø rá nija.

¹² Jo'o ma'na to'o da za da pøhøguihu, hønse ma zi Hmuhu ra Jesu, ngue'a jo'o ma'na to'o bá 'behni nuua ja ra ximhai pa da pøhøguihu, hønse ra Jesu go gue'a bá 'behni ne go gue'a tsa da pøhøguihu.

¹³ Nu'bu nuya nda mi 'buhni xi bi 'yø ngue'a bi hyandi gue ra Pedro ne ra Xuua himi tsu, ne mi padi gue himyá 'ñøhø dega danga mfadi ngue'a myá hyoya ja'i. Pe bi badi'u gue mi gue'u 'raya 'ñøhø xqui 'ñoui ra Jesu.

¹⁴ Pe nu'ú himbi za te bi datuabi ra Pedro ngue'a bi hyandi mi 'bahni con gue'u nú'a ra zi doua xqui ñani.

¹⁵ Nu'bu nú'u ya nda bi 'bepabi ra Pedro ne ra Xuua ne nú'a ra 'ñøhø mrá doua da bøhma de habu xqui munts'i'u, ne bi 'ñu'ti'u 'na ngu 'na,

¹⁶ ne bi 'ñémbi:

—Xibya, ¿te ga øthu co nuyu ya 'ñøhøyu? Ngue'a nú'a xa 'yø'tua nuna 'ñøhø mrá doua, ya padi gatho ya ja'i nuua ja ma hninihu Jerusale, y hingui tsa ga cønihu.

¹⁷ Ha nujú ya hindí nehü da fadi de guehna haburaza, hangue ma ga hø'tuahü ra hña gue ya hinte da sigui da ma, ne ya hinto da zofo de rá thuhu ra Jesu.

¹⁸ Nepu bi ts'ohna ma'na'qui ra Pedro ne ra Xuua ne nú'a ra 'ñøhø mrá doua, ne bi t'embabi'u:

—Ya ote ma xqui mañhu, ne ya oxqui ma gui zofohü ma'ra ya ja'i de rá thuhu ra Jesu.

¹⁹ Nu'bu nura Pedro ne ra Xuua bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Ha gue guí beñhu xá hño njabu ja rá thandi Ajuá gue go rí 'ñepi ga ø't'ahe ri pahahu que rá paha Ajuá?

²⁰ Ngue'a nuje hinda za to'o da hñagahe ga mañhe de nú'a stá hanthe ne nú'a stá øhe.

21 Nu'bu nú'u ya nda hinte bi 'yø'tuabi ra Pedro ne ra Xuua, hønse bi xipabi gue ya hinda sigui da zofa ya ja'i, nepu bi hyeguitho. Himbi za te bi 'yø'tuabi ngue'a mi tsu ya ja'i xa bø yá cuε, ngue'a gatho ya ja'i xi mi xøcambeni Ajuá po rá ngue nú'a ra 'ñøhø xqui ñani.

22 Ngue'a nú'a ra 'ñøhø xqui ñani ya mi pε'tsa thogui ñote njeya.

Ya gamfri bi yapabi Ajuá mahyεgui

23 Nu mi thegui ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua bi ma bá c'a'tsa nú'u ma'ra ya gamfri pa bi metuabi nú'a xqui xipabi ya nda gá macja ne yá ndaxjua nda ya xodyo.

24 Ha nu mi 'yøde ya gamfri, bi xøcambeni Ajuá co 'nadra mfeni ne bi 'ñena'u:

—Ma zi Hmu'ihe, nu'i go gue'e grá Ajuá gá hoca mahets'i ne ra ximhai ne ra ndehe ne gatho nú'a te ja.

25 Ne nu'i po ra Maça Ndahi gá xipari 'bεgo ra Davi da mąnga njaua:

Ya ja'i bi munts'i pa bi 'ñu'ti'u da 'yøt'a ya nts'o'mai,
pe nú'a ra nts'o'mai bi beñ'u da 'yøt'e,
hinda za da 'yøt'e.

26 Bi munts'a ya nda de gatho ya hnini de ra ximhai pa bi 'ñu'ti'u da utsa Ajuá ne ra Cristo nú'a xa hñuts'i'a pa da nda.

27 Ngue'a xi majuani ja nuna hnina bi munts'a ra nda Erode ne ra Poncio Pilato co ya me Israel ne co nú'u hingyá me Israel, pa bi utsa nuri maça T'u ra Jesu nú'a xcuá pεhni pa da nda.

28 Ne bi 'yøt'e'u ngu nú'a gá beni ne gá mąnga maya'bū gue mahyoni da nja.

29 Nubya ma zi Hmu'ihe, hyanda nuna te øtcahe ya ja'i, ne faxcahe pa hinga ntsuhe ga ñahe de ri maça noya, ngue'a go dí pεp'ahe.

30 Ne nu'i go ma gui hñuxa ri 'yε ja ya da'thi pa da ñani'u ne da hyanda ya ja'i. Ne gui 'yøt'a ndunthi ya nt'udi ne ya dąnga t'øt'e de rá thuhu ri maça T'u ra Jesu.

31 Ngu xi bi uadi'u bi xøcambeni Ajuá, bi hmąnga ra ngu habu xqui munts'i'u, ne gatho nú'u mi 'buhni bi hñąnga rá ts'edi ra Maça Ndahi, ne bi ña nts'edi'u de rá noya Ajuá, ne ya hinto mi tsu.

Gatho nú'a mi pε'tsa ya gamfri myá meti 'na ngu ma'na

32 Y gatho nú'u ya xqui gamfri Ajuá mi 'nada yá mfeni, ne mi 'nada yá hmate'u. Ne mi mfax'u 'na ngu ma'na nú'a te mi ø'tua ra 'bedi, ngue'a gatho nú'a mi pε'tsi'u mrá meti mahyεgui, ne ni 'nara cu himi pε'tsa ni 'nara t'øt'e nú'a mrá metisε.

33 Ne co ndunthi ra ts'edi mi pε'tsa ya apostol bi damajuani gue xqui yopa nte de ra du ma zi Hmuhu ra Jesu, ne Ajuá xi bi mats'i'u.

34 Ha ni 'na de gue'u hinte mi ø'tua ra 'bedi, ngue'a gatho nú'u to'o mi pε'tsa yá hai ne yá ngu bá pa gatho, ne bá ha gatho nú'a ra boja mi hani de yá hai ne de yá ngu,

35 ne bi umbabi ya apostol. Y nuya apostol go gue'u mi hecuabi cada 'nara gamfri ngu nú'a te mi ø'tua ra 'bedi gue'a mi t'umbabi nehe.

36 Ne mi 'buhni 'nara cu mrá thuhu ra Jose mrá me Chipre mrá levita. Ne bi hñu'mbabi ya apostol dra Berhna, rí bōni da 'ñena Nú'a To'o Hu'mba yá mai ya Ja'i.

37 Nu'á bi pa 'nará hai'a ne bá ha gatho ra boja pa bi umbabi ya apostol.

5

Ra Ananía ne ra Safira ya hyate

1 Pe mi 'bu ma'na ra gamfri mrá thuhu ra Ananía ha nurá 'behña mrá thuhu ra Safira. Nú'u bi pa 'nara hai myá meti'u.

2 Nepu bi beñ'u gue hinda unga gatho ra boja de nú'a xqui pa yá hai, hangue bi zama 'na tui ra boja ra cu Ananía. Ne mi pεε co rá 'behña gue xqui zama ra boja. Nu'bu ra cu Ananía bi hñaxa nú'a ra boja bi hyeque pa bá umbabi ya apostol, 'ñena gatho ra boja mi ha, pe hina.

³ Nepu ra apostol Pedro bi 'ñembabi:

—Ananía, ¿hanja xcá hopi xa hya'a'i ra Satá pa xcá hyathma ra Maca Ndahi? Ngue'a hingá unga gatho nú'a ra boja gá hani de ri hai gá pa ngu nú'a gá ma gue mi xøgue ra boja.

⁴ ¿Ha gue hingo ri metihma ra hai? ¿Ha gue hingo ri metihma ra boja nehe? ¿Hanja gá beni gui 'yøt'e njabu? Ya xcá nc'uamba ja rá thandi Ajuá, hingue hønse con guecje.

⁵ Ha nu mi 'yøde nuya ya noya ra cu Ananía 'bestho ra ora'a bi dagui bi du. Y gatho nú'u to'o mi 'buhni ne gatho nú'u ma'ra to'o bi 'yøde de nú'a xqui nja, gatho'u xi bi ntsu.

⁶ Nepu nuya bats'ñøhø mi 'buhni bi 'mai bá juts'i ne bi mant'i bi duts'i'u pa bi ma bá agui.

⁷ Nepu xqui tho ngu hñu ora bi zøhø rá 'behña ra cu Ananía nehe habu mi 'bui ya gamfri, pe nu'á nixi mi paði te xqui nja.

⁸ Nepu ra apostol Pedro bi 'yambabi de ra boja, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue gue'a bi muui nú'a ra hai gá pahu?

Nu'bá nú'a ra nju bi daði ne bi 'ñena:

—Haha, gue'a bi muui.

⁹ Nepu ra Pedro bi 'ñembabi:

—¿Hanja gá cohui 'nara cohi ri dame pa gui hyathmahu rá Maca Ndahi Ajuá? Ndi, 'bapu møte ja ra gosthi nú'u to'o ja bá juadi bá ac'a ri dame, y nubyá e da dux'a'i nehe pa da 'yac'a'i.

¹⁰ Y 'bestho nura ora'a ra nju Safira bi dagui bi du ja yá ua ra apostol Pedro. Ha ngu mi yut'a nú'u ya bats'ñøhø bi hyandi gue ya xqui du nú'a ra nju nehe, 'bestho bi duts'i'u pa bi ma bá agui nehe habu xqui 'yacuabi'u rá dame.

¹¹ Nepu gatho ya gamfri xi bi hñaxa 'nara danga tsu, nehe gatho nú'u ma'ra to'o bi 'yøde de nú'u ya t'øt'e'u, xi bi ntsu'u.

Bi hnequi ndunthi ya nt'udi ne ndunthi ya danga t'øt'e

¹² Nuya apostol bi 'yøt'a ndunthi ya nt'udi ne ndunthi ya danga t'øt'e ja yá thandi ya ja'i. Mri munts'a gatho ya gamfri mahyεgui 'na mfenitho ja ra porta nú'a rá thuhu ra Porta de ra Salomó.

¹³ Gatho nú'u himyá gamfri xi mi tsu da munts'i co ya gamfri, pe nuya ja'i'u mi e'tsua yá nsu'u.

¹⁴ Ne 'nara pa ngu 'nara pa mi 'yo mi camfri ndunthi ya ja'i, ya 'ñøhø ne ya 'behña.

¹⁵ Ne 'yo mi fadi, hangue asta mi thuxa ya da'thi pa mbi 'bεgui co yá mfidi ja yá hyo ya 'ñu pa nura ora da thohni ra apostol Pedro, hønse co rá xudi'a da go'ma nú'u ya da'thi, nú'ú 'bestho da ñani.

¹⁶ Gatho nú'u ya hnini mi ja gueta Jerusale mi pa ya ja'i pa guehni mi tsixa ya da'thi ne nú'u to'o mi pe'tsa ya ts'ondahi, y gatho mi ñani.

Ya apostol bri ju nts'ahni

¹⁷ Nepu bi njuxa ra danga nda gá macja ne ya saduceo nú'u myá mfats'i'a, ngue'a xi bi bø yá cuε'u ngue'a mi ne da nsehε'u ne ya ndunthi ya ja'i mri dena ya apostol.

¹⁸ Nepu bi gu nts'ahni ya apostol ne bi got'a fadi.

¹⁹ Nepu nú'a ra xuui'a 'nará εnxε Ajuá bá ehe pa bi xoca ra gosthi fadi, ne bi pønga pa thi ya apostol, ne bi 'ñembabi:

²⁰ —Rí maha ja ra ndanija ua zofohuni ya ja'i, ne xipabihu ra hoga noya de nuna ra 'ra'yo te.

²¹ Nepu rá hyax'a xi 'nitho, nu'ú bi ma pa ja ra ndanija ngu nú'a xqui xipabi rá εnxε Ajuá. Y ngu mi zøni bi yut'a mbo 'bestho pa bi zofoni ya ja'i.

Y de mi zofo ya ja'i ya apostol, nura danga nda gá macja ne yá mfats'i bi 'yøt'a 'nara hmunts'i con gatho ya nda de ra hnini Israel. Ne bi mεhna to'o mi ma dua tsi nú'u ya apostol mi jot'a fadi.

²² Ha nu mi zønga nú'u ya nzints'ahni ja ra fadi, ya mi jo'oni ya 'yofadi. Nu'bá nu'ú bá dama pengui pa bi ma gue ya mi jo'oni'u,

23 ne bi 'ñena'ᵤ:

—Dá tsuḥe ra fadi xi mi jot'i xá hño, ne nuya nsufadi ja mi 'bahni ja ra gosthi, pe nu ndá xocje ra gosthi hinto dá tsuḥeni mbo.

24 Nu mi 'yøde njabᵤ nura danga nda gá macja ne ra nda de ya nsunija ne ma'ra ya nda gá macja, xi bi du yá mui, ne himi paḍi te da beni, y mri 'ñémbi'ᵤ:

—Xibya ¿te rí bømbya'a?

25 Nepᵤ bi zøhø 'nara ja'i bi 'ñembabi'ᵤ:

—Nú'ᵤ ya 'ñøhø gá cothmaḥᵤ fadi, ya bí 'buhni ja ra ndanija bí zofo ya ja'i ma'na'qui.

26 Nu'bú ra nda de ya nsunija bi mēui ya gants'ahni pa bá yopa jᵤ ya apostol. Bá jᵤ pe hinte bi 'yø'tuabi'ᵤ ngue'a mi tsu xa bø yá cuε ya ja'i y xa hyøxa nc'ahni.

27 Nepᵤ bi zixa ya apostol ja ra hmunts'a nda gá xodyo, ne ja bi 'ba'mni ja yá thandi'ᵤ. Nepᵤ nú'a ra danga nda gá macja bi 'ñembabi:

28 —¿Ha gue hindá xi'ahē gue ya hinxcá zofohmaḥᵤ ya ja'i ne ya hinxcá ñahmaḥᵤ de rá thuhu ra Jesu? Nu'bú ¿hanja hinxcá 'yøhᵤ? Ya gatho ya ja'i de guecua Jerusale xcá zofohᵤ de ri noyahᵤ. Ne go guí ne gui hyøxcahe ra thaibya de rá du nú'a ra 'ñøhø'a.

29 Nu'bú ra apostol Pedro ne gatho ma'ra ya apostol bi dadi ne bi 'ñeñ'ᵤ:

—Nuje ma'na rí 'ñepi ga øthe Ajuḗ que yá hmanda ya meximhai.

30 Ajuḗ nú'a to'o mi xøcambeni ndu ma xitahᵤ go gue'a bi 'yøt'e pa bi yopa nte ra Jesu de ra du, masque nu'ahᵤ gá ponthᵤ ja 'nara za asta himbi hñu ri muihᵤ gá hyohᵤ.

31 Y nubyá Ajuḗ xa 'ñegui ja rá 'ñei pa da nda. Y nú'a go gue'a ra Pøhøte zo'ahᵤ gatho nú'ahᵤ gyá me Israelhᵤ pa gui ñobrihᵤ de ri ts'oquihᵤ ne da pun'ahᵤ.

32 Nuje dí dahe majuani de gue'a, ne ra Maça Ndaḥi ri damajuani de gue'a nehe. Nehe Ajuḗ ri umba ra Maça Ndaḥi nú'ᵤ to'o øte'a.

33 Ha nu mi 'yøde njabᵤ ya nda xi bi bø yá cuε ne asta mi ne xa hyohma ya apostol.

34 Pe mi 'buhni 'nara 'ñøhø mrá fariseo mrá thuhu ra Gamalie, nú'a mi 'nara xahnate de ra ley, y gatho ya ja'i xi mi numahño'a. Nu'a bi 'mai ne bi manda dra pønga 'na zi ora nuya apostol.

35 Nepᵤ nura Gamalie bi 'ñembabi gatho nú'ᵤ ya ja'i xqui munts'ini:

—Nú'ahᵤ compahᵤ de Israel, beñhᵤ 'met'o xá hño nú'a guí ne gui 'yø'tuahᵤ nuya 'ñøhø'ᵤ.

36 Beñhᵤ gue pe'tsa 'raya pa bi nanga 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Teuda mi hu rá mui gue mi pe'tsa 'nara nsu ne mi ne da ndangui de ma'ra, hangue bi dena ngu goho nthebe ya 'ñøhø. Pe nura Teuda bi tho, ne gatho nú'ᵤ to'o mri 'ñoui bi nxani ne bi nhuati gatho'ᵤ.

37 Nepᵤ 'mefa de gue'a bi 'mᵤ ma'na ra 'ñøhø mrá thuhu ra Juda mrá me Galilea. Ne nú'ᵤ ya pa dega nthuxa thuhu, nú'a bi 'yᵤ'ta ndunthi ya ja'i pa go bri theni'a. Ne 'mefa nú'a bi tho nehe, ne bi nxanga gatho yá ja'i nú'ᵤ mri 'ñoui.

38 Hangue nuga dí xi'ahᵤ, ma'na xá hño hychᵤ dí 'yobᵤ nuya 'ñøhø'ᵤ. Nu'bᵤ nú'a øt'e'ᵤ go xa bensehe, pe'tsi ga hanthᵤ da nhuati nehe.

39 Pe nu'bᵤ go rá meti Ajuḗ nú'a øt'e'ᵤ, nu'bú hinda za gui hñacuahᵤ. Ngue'a 'bᵤ gui 'yøthᵤ njabᵤ, ja ra uenda go grí ntuñhᵤ co Ajuḗ.

40 Y nú'ᵤ mi 'buhni ja ra hmunts'i bi 'yøde nú'a ra ts'ofø'a. Hangue bi yopa cu'ta mbo ya apostol pa hønse bi na'mbabi ne bi yopa hyø'tua ra hñā gue ya hinda sigui da ña de rá thuhu ra Jesu, nepᵤ bi hyegui bi ma'ᵤ.

41 Y de mi bønga ya apostol de guehni, xi mri johya'ᵤ ngue'a Ajuḗ xqui umba nsequi da tho 'nara 'betsa po rá thuhu ra Zidada Jesu.

42 Ha hyastho himi tsaya'ᵤ da zofo ya ja'i de ja ra ndanija, ne mi pa ja ya ngu mi manga ra hoga nt'øde de ra Zidada Jesucristo.

6

Bri thahna yoto ya maste

¹ Nuya pa'ᵤ mri xu ma'ra ya gamfri. Ne mi 'buhni 'raya cu mi ña griego. Nepᵤ nu'ú bi 'ñembabi nú'ᵤ ya cu mi ña de yá hñaqui ya xodyo, ne mi ambi hanja himi t'umbabi te da zi xá hño nú'ᵤ yá viuda ya griego ra ora mi t'umba te da zi ya hyoya ne nú'ᵤ ma'ra ya viuda, ngue'a nu'ú hyastho mi t'umbi te da zi.

² Nepᵤ nú'ᵤ 'ret'amayoho ya apostol bi zohna gatho ya cu pa bi munts'i ne bi 'ñembabi'ᵤ:

—Ma zi cu'ihē, nuje dí 'būhe pa ga mañhe rá noya Ajuā, ne hingui tsa ga tsayahe ni 'na ora pa da za go ga hecuahe nú'a te da zi nú'ᵤ hingui tsapabi.

³ Hangue mahyoni gui huañhᵤ yoto ya cu de guecᵤ nú'ᵤ xcá hanthᵤ 'yo xá hño ne hampa rá ts'edi ra Maça Ndahi ne xi di ja yá mfadi. Nú'ú go gue'ᵤ dyá uenda da mē nuna 'bēfina.

⁴ Ha nuje ma ga sigui ga aphe Ajuā ne ga mamfe rá noya'a.

⁵ Ha nu mi 'yøde bi sipa njabᵤ ya cu, gatho xi bi ho'ᵤ. Rá madi, bri huahna ra cu Teba nú'a mi pē'tsa ndunthi ra jamfri ne mi hampa rá ts'edi ra Maça Ndahi. Nepᵤ bi huahna ra cu Lipe, ne ra cu Procoro, ne ra cu Nicano, ne ra cu Timu, ne ra cu Parmena, ne ra cu Cula nú'a ra me Antioquía xqui nxodyo ngue'a xqui demba yá ley'ᵤ.

⁶ Ne bi ts'ixa pa habᵤ mbi 'bui ya apostol pa bi 'yapabi Ajuā por gue'ᵤ. Nepᵤ ya apostol bi hñuxa yá 'yē ja nú'ᵤ ya cu xqui thahni.

⁷ Y njabᵤ ma'na mri ntunga rá noya Ajuā, ne mri xu ndunthi ya gamfri nuni Jerusale, ne ndunthi ya macja bi gamfri rá noya Ajuā nehe.

Ra Teba bri jᵤ nts'ahni

⁸ Ha nura cu Teba xi mi hampa rá ts'edi Ajuā ne mi ja rá mfadi pa mi pēpa rá 'bēfi Ajuā, mi øt'a ya danga t'øt'e ne ya nt'udi de ja yá thandi ya ja'i.

⁹ Y nuni ja yá nija ya xodyo nú'a mrá thuhu ya Nzai 'Bego xa Thøgue,

ja mi 'buhni 'raya 'ñøhø nú'ᵤ mri 'ñoui 'raya me Cirene, 'raya me Alejandría, 'raya me Cilicia, ne 'raya me Asia, gatho'ᵤ bi madi bi ntsanoyau ra cu Teba.

¹⁰ Pe nu'ú himi tsa te da datuabi'a ngue'a nu'á mi ha ra hoga mfadi ne mi hampa rá ts'edi ra Maça Ndahi pa mi ña.

¹¹ Nepᵤ nú'ᵤ ya ja'i'ᵤ bi 'yᵤ'ta 'raya 'ñøhø ne bi gu'tuabi pa da mangan ya nc'uamba ne da 'ñena njaua: “Nuje stá øhe gue nura 'ñøhø'a xa ñama'ñᵤ de ra Moise ne de Ajuā.”

¹² Hangue bi bø yá cue yá ndaxjua nda ya xodyo ne ya xahnate de ra ley ne gatho ya ja'i. Nepᵤ bri jᵤ ra cu Teba bi ts'ixa ja ra hmunts'a nda gá xodyo.

¹³ Ne bri japabi 'raya ja'i da hyøxa ra thai ra cu Teba ne bi 'ñena'ᵤ:

—Nuna 'ñøhøni hingui tsaya ñama'ñᵤ de nuna ra maça nija ne de rá ley ra Moise.

¹⁴ Nuje go stá øhe nú'a xa mani xa 'ñena gue nú'a ra Jesu mrá me Nasare ma da huata nuna nija ne ma da pata ma nzaihᵤ nú'ᵤ bi 'ñutcahᵤ ra Moise ga øthᵤ.

¹⁵ Nepᵤ gatho nú'ᵤ to'o mi 'buhni ja ra hmunts'i xi mi heta ra cu Teba ne mi handuabi rá hmi gue mi ngu rá hmi 'nará enxε Ajuā.

7

Ra Teba bi mamba rá noya Ajuā

¹ Nepᵤ de gue'a ra danga nda gá macja bi 'yambabi ra cu Teba ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue xi majuani xcá ñama'ñᵤ de Ajuā ne de ra Moise?

² Nu'bú ra cu Teba bi dadi ne bi 'ñena:

—Nú'ahᵤ ma cu'ihᵤ, ne nú'ahᵤ ma nda'ihᵤ xcá muntshᵤua 'nadbᵤ, 'yøhᵤ núna ma ga xi'ahᵤ. Ajuā nú'a xá nsunda bi zofo ndu ma xitahᵤ ra Abrá nú'bᵤ hinxqui matho pa ja ra hai Arán ne mi 'buhnitho Mesopotamia.

³ Ne bi 'ñembabi: “Pøni de guecua ri hai, tsopᵤ nú'ᵤ ja te ri njau, ne grí ma pa ma'na ra hai nú'a ma ga u't'a'i pa ja gui 'buhni.”

4 Nu'bú bi bõni de guehni habu mi 'bui, habu myá hai ya Caldeo, ne bi ma pa bá 'bu ja ra hai Arán. Ha nu mi du rá dada, Ajuá bá tsi pa guecua habu dí 'buhabya, ja bi 'mucua nehe'a.

5 Pe nu Ajuá himbi umbabiua ni 'na xeni ra hai pa drá meti'a, pe xqui ña'tuabi gue nuna hai habu dí 'buhabya go drá meti'a 'mefa ne gatho yá ja'i de rá ji'a nú'u da 'mai 'mefa. Pe nuya pa'u ra Abrá hinxqui me'tstho ni 'nara batsi.

6 Y Ajuá bi ñembabi'a: "Nuri batsi ri 'beto ne ri mbong'beto ma da 'mu ja 'nara hai habu hindyá meti'u ngue'a dya nzøhøtho de guehni. Ne ja ma da 'mahni'u ngu goho nthebe njeya, ne ma da 'megotho'u, ne ma da t'ø'tua ndunthi ra nts'o'mai."

7 Nehe bi ñembabi Ajuá: "Nuga go ma ga ha'mba nguenda ya ja'i de nú'a ra hnini habu ma da 'mego'u. Ne 'mefa ma ga yopa tsi de guehni pa da 'ñehe da mepcagui de guecua."

8 Nepu Ajuá bi gohui 'nara cohi ra Abrá, ne bi manda gue gatho yá batsi yá 'beto ne yá mbong'beto da me'tsa 'nara seña ja yá ndo'yo de nú'a ra cohi bi gohi. Hangué nu mi 'mai rá t'u ra Abrá nú'a mrá thuhu ra Isaac, nurá hñato ma pa de xqui 'mai bi 'yø'tua nú'a ra seña xqui gohui Ajuá da 'yø't'e. Ne guet'a bi 'yø't'a ra Isaac co rá t'u nú'a mrá thuhu ra Cobo, ne guet'a bi 'yø't'a ra Cobo co nú'u 'ret'amayoho yá t'u, y go gue'u yá dada nú'u 'ret'amayoho ya 'mai de Israel.

9 Nepu nú'u yá t'u ra Cobo xi bi utsa 'na de nuyá cu nú'a mrá thuhu ra Jose. Hangué nu'ú bi papabi ya me Egipto nú'a yá cu'u, ne bi ts'its'i pa guehni. Pe Ajuá himbi hyese'a.

10 Hangué xi bi ñani de ja yá ts'othogui bi thogui, ne bi umba ndunthi ra mfaði ne bi mats'i pa njabu ra Faraó bi hopa rá 'mai. Ra Faraó go gue'a mrá nda de Egipto. Nepu ra Faraó bi umba 'nará nsu ra Jose pa bi gohi ngu rá ñoho de gue'a, ne bi manda maxøgue ja rá ngu ra Faraó.

11 'Mefa bi nja 'nara danga thuhu nuni Egipto ne nuni Canaán, ne bi nja 'raya danga dumai, ne bi 'ñotho te bi zi ndu ma xitahu. Himi tsudi habu da dai ngue'a mi otho te da dañ'u.

12 Nepu ra Cobo bi 'yøde gue mi ja ra trigo nuni Egipto, hangué bi mehna yá t'u pa guehni. Gue'a ra mudi 'mi'qui bi ma pa Egipto.

13 Nepu nurá ño'qui bi ma'u, ra Jose bi xipabi'u to'o mi gue'a pa bi baði'u gue go mi gue'a myá cu. Hangué nura Faraó bi batuabi yá ja'i ra Jose.

14 Nepu nura Jose bá pempa ra noya rá dada pa da ma da 'mu Egipto con gatho ma'ra yá ja'i. Nu'ú mi hñu'rate ne 'ret'amacut'a.

15 Nepu 'bestho bi ma'u pa Egipto. Y nepu ja bá tuni'a, ne ja bá tuni gatho yá t'u, y nú'ú go gue'u ndu ma xitahu.

16 Ne 'mefa de ya xqui thogui ndunthi ya jeya de xqui du'u, bá thampa yá ndo'yo'u de guehni pa e bi t'acua ja yá hai nuni Siquem 'nara hnini de Canaán. Ne bi t'acuabi nuyá ndo'yo ja 'nara nt'agui xqui danga ndu ra Abrá xqui damba yá t'u ra Amor nuni Siquem.

17 Y ya xqui nxanda ndunthi yá t'u yá 'beto ne yá mbong'beto ra Cobo nuni Egipto, ne ya mi ma da zø ra pa da hñanga nú'a ra hñati xqui xipabi Ajuá ra Abrá.

18 Nepu de nú'u ya pa'u bi 'mu ma'na ra nda nú'a himi paði to'o mi gue'a ra Jose ne te xqui mafi'a, ngue'a ya mi pe'tsa ndunthi ya jeya xqui du'a.

19 Nú'a ra nda'a xi bi 'yø'tua ra nts'o'mai nú'u ndu ma xitahu. Ne bi manda dra japi da 'yeyi gatho yá zi 'uene nú'u myá ts'ant'u, pa njabu da du gatho'u.

20 Y gue'u ya pa bi 'mu ra Moise, y Ajuá xi mri hopa rá 'mai. Nu'á bi tede rá dada ne rá nana hñu nana ja yá ngu'u.

21 Nepu bi thogui nú'u hñu nana, nu'ú bi ma bá ei ngue'a njabu xqui manda ra Faraó da t'ø't'e. Pe 'nará t'ixu ra Faraó bá juxa ra Moise de habu xqui t'ei, nú'a mrá zi 'uetho, pa bi tede, ja ra uenda go mrá batsi'a.

22 Hangue ra Moise bi te ne bi batua yá mfadi ya me Egipto, ne xi mrá nimfeni, ne mi há ra ts'edi pa da ña ne pa te da 'yøt'e.

23 Nepu de ya mi pɛ'tsa ñote njeya ja bi zo rá mfeni da ma da c'a'tsa ya me Israel nuyá ja'i pa bá nu te ngra 'mɛ'u.

24 Nepu ngu mi zøni habu mi 'bu yá ja'i, bi hyanda 'nara me Egipto mi na'mbabi 'na de gue'u. Hangue pa bi za bi ñanga rá ja'i, ra Moise bi hyo nú'a ra me Egipto.

25 Nura Moise mi beni yá ja'i'a xa unga nguenda gue Ajuá xqui mɛhni'a pa da ñani'u, pe nu'ú himbi zo yá mfeni ua mrá 'mɛhni Ajuá ra Moise.

26 Nepu rá hyax'a bi yopa thohni ra Moise, ne bi hyanda yoho ya me Israel mri ntunsehɛ. Ne mi ma da hyeque'u ne bi ñembabi: “Nu'ahú gyá me Israelhu, ne grí ncuhu. ¿Hanja grí ntunsehɛ 'na ngu ma'na?”

27 Nepu nú'a to'o mi na'mba nú'a ma'na, bi umba 'nara nt'ent'i ra Moise ne bi ñembabi: “¿To'o xa hñux'ague dega nzaya ne dega nda pa go gui hñagahe nú'a dí øthe?”

28 ¿Ua gue guí ne gui hyogagui nehe ngu gá ø'tua ra me Egipto mande?”

29 Nu mi 'yøde njabu ra Moise xi bi ntsu, ne bi 'bat'i bi ma pa ja 'nara hai rá thuhu Madián, y ja bá 'buhni dega nzøhø, y ja bá nthatini ne bi mɛ'tsa yoho yá t'u.

30 Ne ya xqui thogui ñote njeya de xqui bønga ra Moise de Egipto pa bá 'bu ja ra hai Madián, nepu 'nara pa xqui bønga de rá ngu mbi 'yo asta ja rá ua 'nara t'øhø rá thuhu Sinaí. Ne de guehni bi hyanda 'nara 'bai gá ndapo mi zø 'nara faspí madetho de gue'a, ne mi 'bahni 'nará enxɛ Ajuá madetho de ra faspí.

31 Nepu nura Moise himbi badi há bi nja, pe bi uat'a ja ra faspí pa bi hyandi te rá 'be'a, ne bi 'yøde bi ña Ajuá y bi ñembabi:

32 “Nuga go gueque rá Ajuagui ra Abrá, ra Isaac, ra Cobo, ne gatho nú'u ma'ra ndu ri xitahu.” Nu'bú ra Moise asta mri huat'i co ra ntsu hangue ya

himi nehma da sigui da hyanda nú'a ra faspí mi handi.

33 Ha nu Ajuá bi ñembabi: “C'o'ta ri zæsthi ngue'a nuua habu guí net'i guehna 'nara maça hai xá nt'axi.

34 Xi majuani stá handa nuya ts'othogui thogui ma ja'i nuni Egipto, ne stá øtua yá ts'oni'u, ne stá ehe pa ga ñani. Nubya ma ga peñ'a'i guí yopa penga Egipto.” Njabu bi xipabi Ajuá ra Moise.

35 Masque nuyá ja'i ra Moise xqui utsa'a ne xqui ñembi: “¿To'o xa hñux'ague dega nzaya ne dega nda pa go gui hñagahe nú'a dí øthe?”, pe xi majuani go Ajuá xqui mɛhna ra Moise pa da nda ne pa da zinga nú'u yá ja'i mbi o ja yá 'yɛ ya me Egipto, ngue'a njabu xqui xipa rá enxɛ Ajuá nú'a bi hnequi madetho de 'nara faspí nuni ja rá ua ra t'øhø Sinaí.

36 Nepu ra Moise bá penga pa Egipto pa bá tsinga gatho ya me Israel nú'u mbi 'buhni. Ne bi 'yøt'a ndunthi ya danga t'øt'e ne ya nt'udi nuni Egipto ne ja ra Thenga Ndehe, nehe bá øt'a nuni ja ra mbonthe habu bá 'yo'u ñote njeya.

37 Go guet'a ra Moise nú'a bi xipabi yá ja'i nú'u myá me Israel bi ñembi: “Ajuá ma da hñux'ahu 'na de gue'ahu pa drá 'mɛhni'a ngu xa hñuxcagui nehe. Y nú'a ma gui 'yøtehɛ nú'a da xi'a'ihu.” Njabu bi xipa ra Moise yá ja'i.

38 Nura Moise go guet'a mi ñoui ya me Israel nuni ja ra mbonthe, ne ja bi munts'ini'u ja ra t'øhø Sinaí. Ne ja bi ñauini ra Moise rá enxɛ Ajuá. Nepu ra Moise bi xipa ndu ma xitahu ngu nú'a xqui xipa ra enxɛ. Njabu ra Moise bi hñanga ra noya dega te pa bi 'racju nehe.

39 Pe nú'u ndu ma xitahu himbi ne bi 'yøta ra Moise, ne himi ne go da nda de gue'u, ne bi bengá ja yá mfeni gue ma'na xá hño da mengui pa Egipto.

40 Ha nu mi ma ra Moise bá ñau ra enxɛ, nu'bú nuya ja'i bi ñembabi ra Aarón: “Stá beñhe gue xá hño 'bu ga hocju 'rama ajuahu pa go gue'u dri 'bet'o de guecju, ngue'a nura Moise

hønsɛ bá jʉgaguihɯ de Egipto pa e bi hyɛgahɯua ja ra mbonthi, ha nu'á, hadifa'a te xua ja'a."

41 Hanguɛ nu'ú bi hyoca 'nara t'ʉntfani dega bøja, ne bi thopabi ya mbo'oni pa bi t'umbabi'a, ne mri nsunda'ɯ, ne xi mri johya ngue'a bi hyandi gue mi mahotho nú'a ra c'oi xqui hyocɛ'ɯ.

42 Hanguɛ nu Ajuá 'bestho bi 'uegue de gue'ɯ, ne bi hyɛpɯ da nsunda ya tsø ne ra zana ne ra hyadi. Njabɯ bi 'yofɔ maya'bɯ 'na de yá 'mehni Ajuá nú'a ena njaua:

Nu'ahɯ gyá me Israelhɯ, ¿ha'mɯ rá 'nandi gá hyohɯ 'raya mbo'oni pa gá ñatcahɯ

de nú'ɯ ñote njɛya gá 'yohɯ ja ra mbonthi?

43 Hinhya'mɯ gá øtcahɯ njabɯ. Nu'a nguí øthɯ, ngrí ndudehɯ nú'ɯ ri c'oihɯ gá hocjɯ pa gui nsundahɯ,

'na nguí hu'mbabihɯ ra Moloc, ha nu'a ma'na gá hocjɯ ngu 'nara tsø, nguí hu'mbabihɯ ra Renfán.

Hanguɛ nubyá ma ga pøñ'a'ihɯ de ri haihɯ pa ga pɛñ'ahɯ asta thogui de ra hai Babilonia.

Guehna bi xipa Ajuá ya me Israel.

44 Nú'a ra mbonthi habɯ bi 'ranga ndu ma xitahɯ, ja guehni xqui hocni'ɯ 'nara ngu dega dutu habɯ mi 'bɛ'tsa nú'a ra xingdo habɯ mi nt'ofɔ nú'ɯ 'ret'a ya hmanda. Nú'a ra ngu'a bi thoqui ngu xqui xipa Ajuá ra Moise da hyoqui, ne ngu nú'a xqui 'ñutuabi.

45 Nepɯ 'mɛfa nú'a ra ngu'a bi gohui ndu ma xitahɯ nú'ɯ mri zi ra Josue. Nepɯ bá ha'ɯ pa nuua habɯ bi ntuncui ya ja'i nú'ɯ himyá me Israel nú'ɯ bi guui Ajuá de guecua nú'bɯ mi zøcua nú'ɯ ndu ma xitahɯ. Y ja nura ngu'a ja bi nsundani'ɯ Ajuá asta mi 'mɛi ra Davi nú'a bi nda.

46 Y Ajuá xi bi hopa rá 'mɛi'a. Y ra Davi mi nehma xa hyoca 'nara ngu pa habɯ dra nsunda hmaħa Ajuá nú'a rá Ajuá ndu ma xitahɯ ra Cobo. Pe himbi za bi hyoqui.

47 Pe nu 'nará t'ɯ ha, nú'a mrá thuhu Salomó, nu'á ha, go gue'a bi

hyocua rá ngu Ajuá nú'a mi behma da hyoca rá dada.

48 Masque nu Ajuá bí 'bɛi maña mahets'i, hingui 'bɯ ja 'nara ngu nú'a xa thoqui co yá 'yɛ ya ja'i, ngu bi 'ñenga ra badi Isaía gue Ajuá mi ena njaua:

49 Nuua mahets'i ja guecua ma hudiga habɯ dí 'bɛi dega nda, ha nu ja ra ximhai ja guehni dí tøta ma ua.

Nehe ena: ¿Te ma ngu nú'a ra ngu ma da thogaga 'bɯ?

O ¿habɯ ma ga 'bɯca 'bɯ?

50 ¿Ha gue hingue co ma ts'ɛdi stá hocaga gatho nuya t'øt'e ja ja ra ximhai?

51 Y ra cu Teba bi sigui bi 'ñembabi ya ja'i: Pe nu'ahú nzantho xi xcá njahɯbɯ, xi xá me ri mfenihɯ, hinguí ne gui 'yøhɯ. Guí njahɯ ngu nú'ɯ ya ja'i hingui pa Ajuá, ngue'a nu'ahú hinguí ne gui 'yøthɯ nú'a xi'ahɯ ra Maça Ndaħi ngu mi nja ndu ma xitahɯ nehe.

52 ¿Hangu hma yá 'mehni Ajuá bi t'ø'tua ra nts'o'mɛi? Y nú'ɯ ndu ma xitahɯ go gue'ɯ bi 'yøt'a njabɯ. Nú'ú go gue'ɯ bi hyo nú'ɯ to'o mi ma desde rá mudi gue mi ma da 'ñehe nú'a ra hoja'i hinda ma da 'yøt'a ni 'nara ts'oqui. Ha nu mi zøhø'a, go gue'ahɯ gá dahɯ ne gá hyohɯ.

53 Nu'ahɯ gá hñañhɯ ya hmanda nú'a e bi zogahɯ yá ɛnxɛ Ajuá, pe hinxcá ne xcá 'yøthɯ ngu nú'a bi hmanda'ihɯ.

Rá du ra Teba

54 Nepɯ mi 'yøde njabɯ nuya ja'i nuya noya'ɯ, xi bi bø yá cuɛ nts'ɛdi co ra cu Teba.

55 Pe nura cu Teba mi hampa rá ts'ɛdi ra Maça Ndaħi, ne bi nøxa pa mahets'i ne bi hyandua rá nsunda Ajuá, nehe bi hyanda ma zi Hmuhɯ ra Jesu mi 'bahni ja rá 'ñɛi Ajuá.

56 Nepɯ ra cu Teba bi 'ñemba ya ja'i: —jNdi! Dí handa mahets'i xogui, nehe dí handa Nú'a To'o e bi Nja'i bí 'bai ja rá 'ñɛi Ajuá.

57 Y nura ora'a gatho nú'ɯ ya ja'i mi 'bahni bi go'ta yá gu ne bi dø

ya hmafi, ne bi nest'ihí ri gatho bi mfats'i bi mihi ra cu Teba.

⁵⁸ Nepu de guehni nuya ja'i'u bi pønga ra cu Teba de ra hnini, nepu bi c'ahni. Ne mi 'bahni 'nara basja'i mrá thuhu ra Saulo, nú'á nehe go gue'a bi hyandua rá du ra cu Teba, nehe go gue'a mi supa yá he ya hyote nú'u xqui hñaqui pa bi za bi hñote'u.

⁵⁹ Y nú'a ra ora mi thøxa ya nc'ahni ra cu Teba, nu'á bi 'yapabi Ajuá ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i Jesu, dí a'i gui hñani ma te ja ri maça 'yεbya.

⁶⁰ Nu'bú nu'á bi ndandiñahmu ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, oxqui ha'mba nguenda nuyu ya ja'i de nú'a øtcagui.

Y ngu bi uadi bi mangu njabu, 'bestho bi du.

8

Ra Saulo xi bi 'yø'tua ndunthi ra nts'o'mui nuya gamfri

¹ Ha nura Saulo xqui da rá hña gue da tho ra cu Teba.

Nepu 'bestho nú'a ra pa'a bi maði bi nja 'nara danga nt'utsate contra nú'u xqui gamfri Ajuá nuni Jerusale. Ne bi nxanga gatho ya gamfri haburaza maxøgue ra hai Judea ne Nsamaria, hønse ya apostol himbi bønga de Jerusale.

² Y nu 'raya cu xi mi ja yá jamfri co Ajuá, go gue'u bi 'ñoni pa bi 'yagui ra cu Teba, ne xi bi nzoni ndunthi ngue'a xi mri maði'u.

³ Ha nura Saulo xi bi 'yø'tua ndunthi ra nts'o'mui ya gamfri, ne 'rama'na ra ngu mi cut'i pa mi jaca ya 'ñøhø ne ya 'behña pa da zits'i da got'a fadi.

Bi hmamba rá noya Ajuá nuni Nsamaria

⁴ Ha nú'u ma'ra ya gamfri xqui 'bat'i ne xqui nxani, go gue'u mi 'yo mi mamba rá noya Ajuá haburaza.

⁵ Ha 'na de gue'u mrá thuhu ra Lipe bi ma pa ja 'nara hnini nuni Nsamaria pa bá xipa ya ja'i de ra Zidada Jesucristo.

⁶ Y nuya ja'i de guehni mri munts'i pa mi huxa nt'øde xá hño de nú'a mi mangu ra cu Lipe, ne mi handi'u nú'u ya nt'udi mi øt'e'a.

⁷ Ngue'a nu'á mi emba ya ts'onðahi nú'u to'o mi pe'tsi, ne nuya ts'onðahi asta mi mafi da bøni. Ne ndunthi ya ts'onate mi øthe'a.

⁸ Hangu njabu bi mε'tsa 'nara danga johya nú'a ra hnini'a.

⁹ Ne mi 'bahni 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Simu nú'a mrá 'ñete de nú'a ra hnini'a. Nura 'ñete'a xi xqui hyat'a ndunthi ya me Nsamaria, ne xi mri 'ñets'i co nú'a rá mfadi mi paði.

¹⁰ Ne gatho nuya ja'i de guehni notsi ndangu xi mi huxa nt'øde de nú'a mi mangu nú'a ra 'ñete'a, ne mi eñ'u:

—Nura 'ñøhø'a hampa rá danga ts'edi Ajuá.

¹¹ Ne gatho ya ja'i xi mi huxa nt'øde ngue'a ya ya'mu xqui hyat'i'u co rá nt'ete.

¹² Pe nu mi zønga ra cu Lipe ja nú'a ra hnini'a bi mangu ra hoga nt'øde de rá hmada Ajuá ne bi ma de ra Zidada Jesucristo. Nepu gatho ya ja'i bi gamfri ne bi nxistehe, ya 'ñøhø ne ya 'behña.

¹³ Nehe nú'a ra 'ñete mrá thuhu ra Simu bi gamfribi rá noya Ajuá ne bi nxistehe. Ne nzantho bi 'ñoui ra cu Lipe, mi handa nú'u ya nt'udi ne ya danga t'øt'e mi øt'e, ne nu'á xi mri 'yø de nú'a mi handi.

¹⁴ Nepu mi baði nú'u ya apostol mi 'bahni Jerusale gue ya me Nsamaria ya xqui hñanga rá noya Ajuá, 'bestho bi mehna ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua pa guehni.

¹⁵ Y ngu mi zøñ'u bi 'yapabi Ajuá po ya gamfri de guehni Nsamaria pa bi za bi hñanga ra Maça Nðahi,

¹⁶ ngue'a ni 'na de gue'u hinxqui hñani thoho ra Maça Nðahi, hønse xqui nxistehe de rá thuhu ma zi Hmu'u ra Jesucristo.

¹⁷ Hangu ra Pedro ne ra Xuua bi hñuxa yá 'yε ja ya gamfri, nepu nu'u 'bestho ra ora'a bi hñanga ra Maça Nðahi.

18 Ha nu mi hyanda ra Simu nú'a mrá 'ñetehma gue xqui hñanga ra Maça Ndaḥi nú'a to'o xqui hñu'tsua yá 'ye ra Pedro ne ra Xuua, hangue nu'á asta bi ña'tuahma ra boja nú'a ya apostol,

19 ne bi 'ñembabi:

—'Racaguih_u nehe nú'a ra ts'edi guí hah_u, pa njab_u necagui da za ga huxa ma 'ye ja ya ja'i ne nu'á da hñanga ra Maça Ndaḥi.

20 Nep_u ra Pedro bi daḍi ne bi 'ñembi:

—Ma'na xá hño 'mediui ri boja. ¿Hanja xcá beni gue rá ts'edi Ajuá da za da thai co ra boja?

21 Hinguí pε'tsa ra nsequi nixi ri 'ñep'a'i gui pεfi nuna 'bεfina, ngue'a hingui ho nuna xcá beni de ja rá thandi Ajuá.

22 Hangue nu'a mahyoni gui 'yøt'ebya, ntsø'mi de nú'a ri ts'oqui xcá beni, ne 'yapabi Ajuá pa xahma da pun'a'i de nú'a ra ts'omfeni xcá beni.

23 Ngue'a nuga dí handi gue xi 'nagrá ts'omfeni ne 'nagrá 'yøt'ats'oqui.

24 Nep_u nú'a ra Simu bi daḍi ne bi 'ñena:

—'Yaph_u ts'u Ajuá por gueque, pa hinda njab_u ngu nú'a xcá ma.

25 Ha nú'a ya apostol ngu bi dama-juani'u de ma zi Hmuh_u ra Jesu ne bi mamba rá noya Ajuá, bi bøni'u de nú'a ra hnini'a. Ne bi thohni ja ma'ra ya t'uca hnini de Nsamaria mi mangan ra hoga nt'øde de ra mpøhø. Nep_u nu'á bi yopa menga Jerusale.

Ra Lipe bi xi'tsa 'nara me Etiopía

26 'Mefa de gue'a 'nará εnxε Ajuá bi zofo ra cu Lipe ne bi 'ñembabi:

—Lipe, stá ehe ga pεñ'a'i grí ma grí cai, ja nú'a ra 'ñu nexa Jerusale pa ri zønga asta ja ra hnini Gasa.

Nú'a ra 'ñu'a thogui ja 'nara mbonthi.

27 Nep_u ra cu Lipe 'bestho bi g_u ra 'ñu bi ma. Ne de má 'ñu bi nthεui 'nara 'ñøhø mrá me Etiopía. Nú'á mrá eunuco, ne mi gue'a 'namrá danga mfats'i nú'a ra 'behña mrá nda nuni

Etiopía ne mrá thuhu ra Candace. Nura 'ñøhø'a go gue'a mrá mε'sboja de ja rá ts'utbi nú'a ra 'behña mrá nda. Y nu'á xqui mengui xqui xøcambeni Ajuá nuni Jerusale.

28 Ne ya mri menga pa ja rá hai ne mri zi rá carro mri gat'a ya fani. Nuni ja mi huhni mi he'ta ra Maça T'ofu nú'a bi 'yofo ra baḍi Isaía.

29 Nep_u ra Maça Ndaḥi bi 'ñemba ra cu Lipe:

—Rí ma ua ts_u nuna carro xa mani ne rí mεui.

30 Nep_u nura cu Lipe bi nest'ih_i bi ma bá ts_u nú'a ra carro, ne bi 'yøde nú'a ra 'ñøhø mi he'tua rá t'ofu ra baḍi Isaía, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue guí paḍi te rí bønga nú'a ya noya guí he'ti?

31 Nep_u nu'á bi daḍi ne bi 'ñena:

—¿Hanja da za ga paḍi te rí bøni 'b_u hinto da 'ñutcagui?

Ne bi 'ñemba ra cu Lipe:

—Bá pøxa ja ra carro ne bá e ga huhui.

32 Y nú'a ra xeni de ra Maça T'ofu mi he'ti'a nu hab_u ena njaua:

Nú'á bi ts'its'i nja ngu 'nara zi deti pa da tho;

ne 'besthó himbi xoxa rá ne nja ngu 'nara zi deti bi 'bεgui pa da t'axi.

33 Mri 'ñenda ya ja'i, ne hinto bi ñani; ha nú'a yá ja'i xi bi nts'o'mai, ne bi thacua rá te de guecua ja ra ximhai.

Njab_u manga ra Maça T'ofu.

34 Nep_u nú'a ra me Etiopía bi 'ñembabi ra cu Lipe:

—Dí bante'i gui xicagui de nú'a rá 'mehni Ajuá, ¿ha gue mi ma de guesε'a, o mi ma de ma'na ra ja'i?

35 Nep_u nura cu Lipe bi mudi bi ña, ne bi xipabi gatho ra hoga nt'øde de ma zi Hmuh_u ra Jesu desde hab_u mi he'ta ra me Etiopía go gue'a 'nara xeni de ra Maça T'ofu nú'a xqui 'yofo ra baḍi Isaía.

36 Nep_u de mi 'yo'u ja ra 'ñu bi zønga hab_u mi ja 'nara mothe, ha bi 'ñenga nú'a ra me Etiopía:

—Jani 'nara zi mothe po ra dehe. ¿Ha hinda za ja ga nxisteheni?

³⁷ Ha nura cu Lipe bi 'ñembabi:
—'B_u xi guí camfri con gatho ri mfeni da za, hanja hina.

Nura me Etiopía bi 'ñena:

—Haha, dí camfri gue ra Jesucristo go gue'a rá T'_u Ajuá.

³⁸ Nu'bú nu'á bi 'b_epa rá 'b_ego bi 'ba'ma ra carro, nep_u bi gai ri yoho'_u, ne bi yat'a mbo ra dehe. Nep_u ra cu Lipe bi xi'tsa nú'a ra cu me Etiopía.

³⁹ Y nu mi b_oxa ra cu Lipe de ja ra dehe, bi 'metho ngue'a rá Maça Ndahi Ajuá bi zits'i. Nep_u nura cu me Etiopía ya himbi yopa hyanda ra cu Lipe ma'na'qui. Y ya mri sehe'a bi sigui bi ne rá 'ñu co ndunthi ra johya mi p_e'tsi.

⁴⁰ Nep_u nura cu Lipe bi z_onga nuni Asoto, ne de mi 'rani de guehni bi mudi bi m_anga ra hoga nt'ode asta bi z_onga nuni Cesarea.

9

Ra Saulo bi gamfri ra Zidada Jesu (Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ha nuya pa'_u ra Saulo mi hu'tsa ya gamfri da hyo, ne bi ma bá nu ra d_anga ndá gá macjá.

² Bi ma bá a n_equi pa da ma nuni ja yá nijá ya xodyo nuni Ndamasco pa da g_u nú'u ri d_em_a rá jamfri ra Zidada Jesu, gue dra 'behñá gue dra 'ñ_oh_o, ne dua tsi pa Jerusale da got'a fadi.

³ Ne de mri ne ra 'ñu ya mi ma da z_onga Ndamasco, mi d_am_fri bi got'atho 'nara ñot'i asta mi hu_exqui nú'a ra hyats'i mri 'ñehe de mahets'i.

⁴ Nep_u ra ora'a 'bestho bi dagui ma'm_emfo ja ra hai. Ne bi 'y_ode 'nara noya mi ena:

—Saulo, Saulo, ¿hanja guí hongagui pa gui 'y_otca ra nts'o'm_ai?

⁵ Nu'bú ra Saulo bi d_adi ne bi 'ñena:

—¿To'o'i, zi Hmu?

Nu'á bi d_adi ne bi 'ñena:

—Nuga go gueque drá Jesu. Ha nu'i guí hongui pa gui 'y_otcagui ra nts'o'm_ai ngue'a guí honi pa gui 'y_otua ra nts'o'm_ai nú'u to'o xa gamfrigui. Pe nu'i go grí 'ñ_anse, guí

nja ngu nú'a ot'a ra nd_am_fri ora tica ra nsamboi.

⁶ Y ra Saulo asta mri huat'i co ra ntsu ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, ¿te rá 'b_e guí ne ga ot'ebya?

Nu'bú ra Zidada bi 'ñembabi:

—Nangui ne rí ma ja ra hnini, nuni ja guehni ma da si'a'i nú'a rí 'ñep'a'i guí 'y_ot'e.

⁷ Y nú'u ya 'ñ_oh_o mri 'ñoui ra Saulo xi bi ntsu ngue'a nu'á xqui 'y_ode nehe nú'a ra noya pe hinxqui hyandi ua to'o mi 'bahni.

⁸ Nep_u nura Saulo bi nangui de ja ra hai, ne xi mri z_othmá yá da pe himbi za bi hyandi. Hangue bri jahni bi ts'its'i pa asta ja ra hnini Ndamasco.

⁹ Y nuni ja bá 'b_uhni hñu pa ne himi handi. Y nú'u hñu pa ni ts'_u hinte bi zi.

¹⁰ Nuni Ndamasco mi 'b_uhni 'nara gamfri mrá thuhu ra Ananía, y nura Zidada Jesu bi zofo ngu dega t'i ne bi 'ñembabi:

—¡Nugue Ananía!

Nu'á bi d_adi:

—¿Te'a, zi Hmu?

¹¹ Ha nura Zidada bi 'ñembabi:

—Rí ma, j_u nú'a ra 'ñu rá thuhu ra Jua'ñu, ne thogui ja rá ngu ra Juda, ne ja gui 'ñanini ra Saulo nú'a ra me Tarso. Nu xcrí ts_oni guí ts_udi di ot'a rá s_ocambeni.

¹² Nu'á ya stá xipabi ngu dega t'i gue ma da ts_oni 'nara 'ñ_oh_o rá thuhu ra Ananía, ne da hñu'tsua yá 'y_e pa da yopa hyandi.

¹³ Nu mi 'y_ode njab_u ra cu Ananía bi d_adi ne bi 'ñena:

—Zi Hmu, stá o_de ndunthi de nú'a ra 'ñ_oh_o'a gue xi mi ot'ubabi ndunthi ra nts'o'm_ai ya cu nuni Jerusale.

¹⁴ Ha xa umba n_equi ya ndá gá macjá pa da za da g_u gatho nú'u di x_ocambeni'i ri thuhu de guecua nehe.

¹⁵ Nep_u ra Zidada bi 'ñemba ra cu Ananía:

—Grí ma gui 'y_ot'a nú'a dí xi'i, ngue'a go gue'a ra 'ñ_oh_o stá huahni pa da m_epcagui ne da 'ñutua ma thuhu ya me Israel ne gatho nú'u

hingyá me Israel ne nuyá nda'ᵁ, pa da baḍi'ᵁ to'ogui.

¹⁶ Ne nuga go ma ga utuabi gatho nú'ᵁ ya ts'othogui pe'tsi da thogui po rá ngue ma thuhu.

¹⁷ Nu'bú ra cu Ananía bi ma ne bi yᵁt'a ja ra ngu habᵁ mi 'bᵁ ra Saulo. Ne bi hñu'tsua yá 'yε, ne bi 'ñembabi:

—Zi cu Saulo, ra Zidada Jesu nú'a to'o gá handa ja ra 'ñu nú'a ngrí nehi pa guecua, go gue'a xa mēncagui pa da yopa xo ri da ne gui hñanga ra Maca Ndaḥi.

¹⁸ Ne 'bestho ra ora'a bi dagui nú'a te mi co'tua yá da, ne 'bestho bi yopa hyandi. Ne nu'á bi 'mai bi ma bá nxistehe.

¹⁹ Ne bi ñuni, nepᵁ bi yopa nja rá ts'edi, ne bi 'mᵁhni 'raya pa co ya gamfri nuni Ndamasco.

Ra Saulo bi mamba rá noya Ajuá ja ra hnini Ndamasco

²⁰ Nepᵁ 'bestho bi ma bá damajuani de ma zi Hmuhᵁ ra Jesucristo ja yá nija ya xodyo, ne mi mā gue ra Jesu go gue'a rá T'ᵁ Ajuá.

²¹ Y gatho nú'ᵁ to'o mi øde nú'a mi mañ'a xi mri 'yø ne mi eñ'ᵁ:

—¿Ha hingo guehni núni xi mi ø'tua ra nts'o'mᵁi nú'ᵁ to'o xøcambenibi rá thuhu ra Jesu nuni Jerusale? ¿Ha hingo guehni xqui 'ñehe da gᵁ nts'ahni ya gamfri pa da zi'tsua ya nda gá macja?

²² Pe nura cu Saulo ma'na mi jᵁ rá ts'edi pa da damajuani gue ra Jesu go gue'a ra Cristo rá 'mehni Ajuá ne xqui hñuts'i'a pa da e da nda. Y nuya xodyo himbi baḍi te da beni gatho nú'ᵁ mi 'bᵁhni Ndamasco.

Ra Saulo bi c'ot'i de ja yá 'yε ya xodyo

²³ Bi thogui ndunthi ya pa, nepᵁ bi mᵁdi bi mambi ya xodyo pa da hyohmā ra cu Saulo.

²⁴ Pe nú'a ra cohi bi gohi'ᵁ, bi t'umba nt'øde ra cu Saulo gue nu'á ma pa ra xuui mi su gatho ya gosthi de nú'a ra hnini'a pa xa thohmā'a.

²⁵ Pe nu mi baḍi ya cu njabᵁ, bi 'yent'a ra cu Saulo ja 'nara danga

'bøts'e pa bri tonts'a dega xuui pa møte de ra jado nú'a mi cot'a ra hnini, pa bi za bi 'bat'i'a.

Nú'a ra pa bi zønga ra Saulo nuni Jerusale

²⁶ Nu mi zønga ra cu Saulo Jerusale mi nehma'a da munts'iui ya gamfri, pe nu'á mi tsu ngue'a himi camfri'ᵁ gue nu'á ya mi 'nara gamfri.

²⁷ Pe nura cu Berhna bi zits'i pa habᵁ mbi 'bᵁ ya apostol, ne bi metuabi hanja xqui hyanda ra Zidada Jesu ja rá 'ñu ra cu Saulo, ne xqui ñaui. Ne bi metuabi'ᵁ gue nu'á ya xqui ña de rá thuhu ra Zidada Jesu co ndunthi ra ts'edi nuni Ndamasco.

²⁸ Y njabᵁ bi za bi 'mᵁi co ya gamfri nuni Jerusale.

²⁹ Nu'á himi tsu da mā de rá thuhu ra Zidada Jesu, ne mi ntsanoyau ya xodyo nú'ᵁ mi ñaca griego, ha nu'á mi ecuabi da hyo'a.

³⁰ Pe nu mi baḍi njabᵁ ya cu bi zixa ra cu Saulo pa nuni Cesarea, nepᵁ bi mehni'ᵁ pa Tarso.

³¹ 'Mefa gatho ya gamfri bi mε'tsa 'nara hoga'mᵁi nuni Judea ne Galilea ne Nsamaria, ne mi zedi yá jamfri, ne mi 'yo'ᵁ co ndunthi rá ntsu Ajuá, ne ma'na mri xu ya gamfri co rá mfats'i ra Maca Ndaḥi.

Ra Enea bi ñani

³² Ha nura apostol Pedro bi 'ño bi zønga gatho ya gamfri, ne bi ma bá c'a'tsa ya cu nú'ᵁ mi 'bᵁhni Lida.

³³ Ne ja bi zᵁhni 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Enea, ne ya mi øt'a hñato jεya xqui 'menga ja ra mfiḍi ngue'a mi tsᵁ 'nara hñeni nú'a nixi mi tsa da anga rá ndo'yo.

³⁴ Nepᵁ ra cu Pedro bi 'ñembabi:

—Enea, ra Zidada Jesucristo xa 'yøthe'i. Nangui jᵁxa ri mfiḍi.

Nepᵁ nu'á 'bestho bi nangui.

³⁵ Y gatho ya mengu de guehni Lida ne ya me Sarón bi zogui yá ndaxjua jamfri ne bi gamfri ra Zidada Jesu co nú'a xqui hyandi'ᵁ.

Ra Dorca bi yopa nte de ra du

³⁶ Nuni Jope mbi 'b_u 'nara 'behña mrá gamfri nú'a mrá thuhu ra Tabita, dega griego t'embi ra Dorca. Nú'á nzantho mi øt'a ndunthi ra hñoja'i ne mi faxa ya hyoya.

³⁷ Ha nuya pa'u bi z_u 'nara hñeni ne bi du. Nep_u bi sati ngu myá nzai'u ne bá 'b_egui ja 'nara tøngu.

³⁸ Pe de guehni Jope mi guetb_u pa ja ra hnini Lida, ne nuya gamfri de guehni xqui 'yøde gue ja mbi 'b_uhni ra cu Pedro nuni Lida, hangue bi 'behna yoho ya 'm_ehni pa dua tsi ne da 'ñembi:

—Dí bante'ihe ga maha 'bestho pa Jope.

³⁹ Nep_u nura cu Pedro 'bestho bi m_eui'u. Ne nu mi zøni bi ts'its'i pa ja ra tøngu hab_u xqui munts'a ndunthi ya viuda mi zoni. Ne bi t'utuabi ra cu Pedro nuya pahni ne ma'ra ya he xqui hyoca ra nju Dorca nú'b_u mi te'a.

⁴⁰ Nu'b_u ra cu Pedro bi 'b_epi da bønga pa thi gatho nú'u mi 'b_uhni, ne nu'á bi ndandiñahmu ne bi 'yapabi Ajuá. Nep_u bi zofo nú'a xqui du ne bi 'ñembabi:

—Tabita, nangui.

Ne nu'á 'bestho bi zøt'a yá da, ne nu mi hyanda ra cu Pedro bi nangui bi hñudi'a.

⁴¹ Ha nura cu Pedro bi mipa 'nará 'y_e ne bi 'ba'mi. Nep_u bi zohna ya viuda ne ma'ra ya gamfri pa bi 'ñutuabi gue ya xqui yopa nte.

⁴² Y gatho de guehni Jope bi nt'øde de nú'a xqui nja, ne ndunthi to'o bi gamfri ra Zidada Jesu.

⁴³ Ha nura cu Pedro bi gohi ndunthi ya pa de guehni Jope ja rá ngu ra cu nú'a rá thuhu ra Simu dexifri.

10

Ra apostol Pedro ne ra Cornelio

¹ Mi 'b_u 'nara 'ñøhø nuni Cesarea mrá thuhu ra Neyo nú'a mrá me Italia ne himrá xodyo, nehe go mrá nda de nú'u ya soldado myá mengu rá hai'a.

² Nú'á xi mrá hoja'i ne xi mi tsu Ajuá, ne gatho nú'u ya mengu rá ngu. Ne mi øt'a ndunthi ra hño ngue'a mi

faxa ya xodyo nú'u xi myá hyoya. Ne nzantho mi xøcambeni Ajuá.

³ Nep_u 'nara pa ngu mi nzunga hñu nde bi hyanda 'nará enx_e Ajuá ngu dega t'i, bi yat'a hab_u mi 'b_ui'a ne bi 'ñembabi:

—¡Neyo!

⁴ Nu mi hyandi xi bi n_u'ti ne xi bi ntsu, ne bi 'ñena:

—¿Te'a, zi Hmu?

Nura enx_e bi 'ñembi:

—Nuri nt'adi xa 'yøde Ajuá ne nú'u ri mfats'i xcá 'yøt'e xa hyandi'a.

⁵ Hangue nubya p_ehna 'raya 'm_ehni pa ja ra hnini Jope pa dua tsi ra Simu nú'a thu'mbabi nehe ra Pedro.

⁶ Nú'á bí 'b_ui ja rá ngu ma'na ra Simu nú'a ra dexifri, 'b_ui guetb_u ja rá hyo ra ndehe. Y nú'a ra Pedro go gue'a ma da xi'a'i te rí 'ñep'a'i gui 'yøt'e.

⁷ Nu mi ma ra enx_e nú'a mi ñ_ui ra Neyo, bi zohna yoho yá 'b_ego ne 'namrá nzai soldado nú'a mi xøcambeni Ajuá nehe.

⁸ Go gue'u bi xipabi te 'b_e'a bi nja, ne bi m_ehni pa ra hnini Jope.

⁹ Ha nurá hyax'a de mi 'yo yá 'ñu'u y ya mi ma da zønga ja ra hnini Jope, nu'b_u nura ora'a ra cu Pedro bi bøxa ja 'nara tøngu pa da 'yapabi Ajuá nuni ja ra hnini Jope, y mi ngu nde ma pa nura ora'a.

¹⁰ Y xi mi tsu 'nara thuhu y ya xa nehma xa ñuhma, pe ja mi thocuabi te da zi. Y nú'a ra ora'a bi hyanda 'nara nt'udi ngu dega t'i.

¹¹ Ne bi hyandi bi xogui mahets'i ne bá ja'ma pa ja ra hai 'ñena 'nara danga dutu mi thu'tsa gatho goho yá ñani.

¹² Y ja nú'a ra dutu'a mbra c_uni gatho ya mbo'oni ne gatho ya zu'ue nú'u ja goho yá ua, ne ya qu'eña ne ya ts'int's'u.

¹³ Nep_u bi 'yøde 'nara noya bi 'ñena: —Pedro, j_u nuy_u ya mbo'oni ne ya zu'ue ne hyo pa gui tsi.

¹⁴ Nu'b_u nura cu Pedro bi dadi ne bi 'ñena:

—Hina, zi Hmu, ngue'a hinhya'm_u stá tsi nú'a xá nts'o ne hingui t'axi.

¹⁵ Ne nú'a ra noya'a bi 'ñemba ma'na'qui:

—Oguí embi xá nts'o nú'a xa xuca Ajuá ne xá nt'axi.

16 Bi njab_u hñu'qui, nep_u bi bøxa ma'na'qui pa mahets'i nú'a ra dutu.

17 Ha nura cu Pedro mi 'b_uhni mi 'yo rá mfeni ne mi ne da badi te mri bonga nú'a ngu ra t'i xqui hyandi. Nura ora'a bi zøhø yá 'mehni ra Neyo ja ra gosthi, xqui 'ño xqui 'ñani hab_u mi ja rá ngu ra Simu dexifri.

18 Ha nu mi zøni ja nú'a ra ngu'a bi 'ñani ua ja mi 'b_uhni ra Simu nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Pedro.

19 Pe nura cu Pedro tobya mi oda rá mfeni nú'a ngu ra t'i xqui hyandi, ne ra Maça Nda_hi bi 'ñembi:

—Bi zø hñu ya 'ñøhø hoñ'a'i.

20 'Bai çai rí m_eui'ua. Ne ote xqui ma gui tsu, ngue'a go stá p_enc'a'ua.

21 Nep_u ra cu Pedro bi çai hab_u mi 'ba nú'ua yá 'mehni ra Neyo, ne bi 'ñembi:

—Nuga go gueque guí honj_u. ¿Te xqui 'beñ'ah_u?

22 Nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Xpá m_encache ma nda gá soldadohe ra Neyo, 'nara hoga 'ñøhø xi tsu Ajuá, ne gatho ya xodyo ñamahño de gue'a. Y 'nará enxe Ajuá bi xipi gue mahyoni da mehni to'o da e da zix'a'i pa gui ma ja rá ngu'a, pa da 'yøde nú'a ma gui xipabi.

23 Nep_u ra cu Pedro bi umba ntsaya'ua hab_u mi 'b_ui'a, ne ja bi 'ñoxini'ua con gue'a nú'a ra xuui'a. Ha nurá hyax'a ra cu Pedro bi ma con gue'ua ne bi m_e ma'ra ya cu nú'ua mi 'b_uhni Jope.

24 Y rá hyax'a bi zøñ'ua nuni Cesarea hab_u mi 'b_u ra Neyo mi tø'mi, ne xqui zohna gatho nú'ua ja te myá njau, ne nú'ua xi myá h_madi'a.

25 De mi zønga ra cu Pedro ja rá ngu ra Neyo, nu'á bi bøni pa da dadi, ne bi ndandiñahmu ja yá ua'a.

26 Pe nura cu Pedro bi 'ba'mi ne bi 'ñembabi:

—'Bai, ngue'a nequi 'nadrá 'ñøhø nehe ngu'atho.

27 Y de mi ña'ua bi yat'a ri yoho mbo ra ngu, ne mi 'b_uhni ndunthi ya ja'i xqui munts'i.

28 Nep_u ra cu Pedro bi 'ñembabi'ua:

—Nu'ah_u guí pah_u gue núje dyá xodyohe hingui tsa ga nthantshe co nú'ah_u hinyá xodyoh_u, y nixi tsa ga çathe ja ri nguh_u, ngue'a 'rama'na'ño ma jamfrih_u. Pe Ajuá xa xicagui gue hinga embabi xá nts'o o hingui t'axi ni 'nara ja'i.

29 Hangué ngu mi xicagui ya 'mehni gue ga eheua, 'bestho duá ehe nsinque te dá ma. Ne dí ne ga padi pa te uá tsigaguih_u.

30 Nu'buá ra Neyo bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Øt'a goho ma pa ngu ra zi orabya ndí 'b_ucua ja ma ngu stí ayuna ne ndí apabi Ajuá ngu ma nzai dega nde, ndá th_mfri dá handa 'nara 'ñøhø mi he 'raya dutu asta mi huexqui.

31 Ne bi 'ñengagui: “Neyo, Ajuá xa 'yøt'a'i ri t'adi ne xa hyanda nú'a xcá 'yøtua ya hyoya xcá fats'i.

32 Pehna pa ja ra hnini Jope to'o ma dua tsi ra Simu nú'a xa thu'mbabi nehe ra Pedro. Nu'á bí 'b_u ja rá ngu ma'na ra Simu ra dexifri nú'a bí 'b_u guetb_u ja rá hyo ra ndehe. Y nu sta zø'a ma gui ñaui pa da zo'a'i,” njab_u bi 'ñengagui.

33 Hangué 'bestho dá p_emp_u to'o bá hoñ'a'i, ne xá hño'a xcá ehe. Y nubyá dí 'baheua gatho ja rá thandi Ajuá, ne dí ne ga øhe gatho nú'a xa xi'a'i pa gui xicje.

Ra apostol Pedro bi mamba rá noya Ajuá ja rá ngu ra Cornelio

34 Hangué nura cu Pedro bi madi bi ña ne bi 'ñena:

—Nubyá ha, stá padi gue xi ma-juani Ajuá hingui huahna ya ja'i 'ra co ma'ra.

35 Ngue'a nu'á ri madi gatho nú'ua to'o 'yo ja rá ntsu'a ne øt'a nú'a xá hño, masque hab_uraza dya mengu.

36 Ajuá bi zocje núje dyá me Israelhe pa dá mádihe con gue'a po ra Zidada Jesucristo nú'a to'o ma Hmuh_u drí gathoh_u.

37 Ngu guí pas_eh_u nú'a bi nja nuni ja ma haihe núje dyá xodyohe, ra Xuua bi 'yøt'a ra sistehe, 'mefa ma zi

Hmuh_u ra Jesu bi futa rá 'bɛfi nuni Galilea ne bi 'ño gatho ja ra hai Judea.

³⁸ Ne guí pašɛh_u gue Aju_a bi umba ra Maça Ndahi ra Jesu nú'a mrá me Nasare pa bi umba ra ts'ɛdi. Nú'a bi 'ño bi 'yøt'a ra hño, ne bi 'yøthe gatho nú'u mi hñeni ne mi pɛ'tsa ya ts'ondahi. Ra Zidada Jesu mi øt'a njab_u ngue'a Aju_a mi 'bui con gue'a.

³⁹ Y nuje go drí damajuanihe gatho nú'a bi 'yøt'a ra Zidada Jesu nuni ja ya t'uca hnini Judea ne ja ra danga hnini Jerusale. Y 'mɛfa nu'á bi ts'uta ja 'nara pont'i asta himbi tho.

⁴⁰ Pe Aju_a bi 'yøt'e pa rá hñupa bi yopa nte, ne bi 'yøt'e pa bi hnecanja'i pa dá hanthe ma'na'qui.

⁴¹ Pe hingo gatho ya ja'i bi yopa hyant'a, hønseguihe dá hanthe, ngue'a Aju_a xqui huancahe desde rá mudi pa ga dahe majuani de gue'a gue nu'á bi yopa nte ma'na'qui de ja ra du. Y nu de ya xqui yopa nte de ja ra du, dá yopa ñuñhe ne dá ntsithehe con gue'a.

⁴² Nep_u nu'á bi 'bɛpcahe ga zofohe ya ja'i ne ga dahe majuani gue Aju_a go xa hñuts'i'a pa da hñã'mba nguenda nú'u te, ne nú'u xa du.

⁴³ Nehe gatho yá 'mɛhni Aju_a mi 'bui desde rá mudi bi damajuani de ra Zidada Jesu gue nu'a tó'o da gamfribi rá thuhu dra pumbabi yá ts'oqui.

Bi hñanga ra Maça Ndahi nú'u hingyá xodyo

⁴⁴ Ha de mi mąnga ra cu Pedro nuya ya noyaya, bá cai ra Maça Ndahi ne bi yut'a ja yá coraso gatho nú'u to'o mi øde nú'a mi mąnga ra cu Pedro.

⁴⁵ Ha nú'u ya xodyo myá gamfri nú'u bá 'ñoui ra cu Pedro, xi bi 'yø ngue'a xqui hñanga ra Maça Ndahi nehe nú'u himyá xodyo.

⁴⁶ Ngue'a bi 'yøde mi ñã nehe de ma'ra ya hñãqui nú'u himi pađi, ne mri xɔcambeni'u Aju_a.

⁴⁷ Nep_u nura cu Pedro bi 'ñena:

—¿To'o ja da hñãcuabi da nxistehe nú'u to'o xa hñanga ra Maça Ndahi ngu stá hañhu?

⁴⁸ Nu'bú ra cu Pedro bi 'bɛpabi'u da nxistehe de rá thuhu ra Zidada Jesucristo. Nep_u nu'á bi bantebi ra cu Pedro gue da gohi con gue'u ma'ra ya pa.

11

Ra apostol Pedro bi xipa ya gamfri me Jerusale de rá ts'ɛdi Aju_a

¹ Bi 'yøde nú'u ya apostol ne ma'ra ya gamfri mbi 'bui Judea gue ne nú'u himyá xodyo ya xqui hñanga rá noya Aju_a.

² Ne mi menga ra cu Pedro pa Jerusale, ja bá nuuini nú'u yá mixodyoui ya myá gamfri pe mri denbatho yá nzai ya xodyo. Nú'u bi zui ra cu Pedro,

³ ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja xcá cut'a ja yá ngu nú'u ya 'ñøhø hingyá xodyo ne xcá ñuni con gue'u?

⁴ Nu'bú ra cu Pedro bi metuabi gatho nú'a xqui nja desde ra mudi ne bi 'ñembabi'u:

⁵ —Nuga ndí 'buihni ndí apabi Aju_a ja ra hnini Jope, ne dá handa 'nara nt'udi ngu dega t'i. Bá ja'mi de mahets'i 'ñena 'nara danga dutu mi thu'tsa gatho goho yá ñani, ne bi zøhø hab_u ndí 'bui.

⁶ Ne dá handa xá hño te mi cuni, dá handi mi c_u gatho ya mbo'oni ne gatho ya zu'ue nú'u ja goho yá ua, ne ya qu'eña ne ya ts'int'su.

⁷ Ne dá øde 'nara noya bi 'ñengagui: “Pedro, j_u nuy_u ya mbo'oni ne ya zu'ue, ne hyo pa gui tsi.”

⁸ Ne dá embabi: “Hina, zi Hmu, ngue'a hinhya'm_u stá tsi nú'a xá nts'o ne hingui t'axi.”

⁹ Nep_u nú'a ra noya de mahets'i bi yopa ñã ne bi 'ñengagui: “Oguí embabi xá nts'o nú'a xa xuca Aju_a ne xá nt'axi.”

¹⁰ Bi njab_u hñu'qui, nep_u bi njats'i pa mahets'i nú'a ra dutu.

¹¹ Ha nú'a ra ora'a bi zøhø ja ra ngu hab_u ndí 'bui hñu ya 'ñøhø xqui 'bɛhni de Cesarea pa da zixcagui.

¹² Y nura Maça Ndahi bi 'ñengagui ga mɛ'be'u, masque himyá xodyo. Nehe dá mɛ'be nú'u má 'rato ya cu, ne

dá tsøñhe dá cæthe ja rá ngu nú'a to'o xqui mæhna ya 'mæhni da zixcagui.

¹³ Nura 'ñøhø'a bi xicje hanja xqui hyandua 'nará εnxε Ajuá de guehni ja rá ngu gue nu'á bi 'ñembabi 'na: “Pεhna 'raya 'mæhni pa ja ra hnini Jope pa dua tsi ra Simu nú'a xa thu'mbabi nehe ra Pedro.

¹⁴ Nu'á go da xi'a'i hanja da za gui mpøhø ne gatho ya mengu ri ngu.”

¹⁵ Ha nu ndá fædi dá ña, bi hñani'æ ra Mæca Ndahi mahyεgui ngu dá hañhe ra mædi nehe.

¹⁶ Ra ora'a dá beni de nú'a xqui mænga ma zi Hmuhæ nú'bæ bi 'ñena: “Ra Xuua mi xi'tsate co ra dehe, pe nu'ahá ma gui nxistehehæ co ra Mæca Ndahi.”

¹⁷ 'Bæ Ajuá njabæ rá paha xa umbabi'æ ra Mæca Ndahi ngu bi 'racaguihæ nújæ dí camfrihæ ma zi Hmuhæ ra Jesucristo, to'oguiga pa go ga hacua rá 'bæfi Ajuá.

¹⁸ Ha nu mi 'yøde njabæ nú'æ ya cu mi 'bæhni Jerusale, ya bi go'tatho yá ne, ne bi nsunda Ajuá bi 'ñena:

—¡Njabæ rá paha Ajuá gue da ñobri nehe nú'æ hingyá xodyo pa da mε'tsa ra te pa nzantho ngu nú'a dí pe'tshæ nehe!

Ya gamfri me Antioquía

¹⁹ Desde bi tho ra cu Teba, bi mædi bi t'ætsa nú'æ ma'ra ya gamfri. Hangue nu 'ra de gue'æ bi 'bat'i gá ma Fenicia, ha nu ma'ra Chipre, ha nu ma'ra Antioquía. Y nu habæ gá ma'æ bá zo yá mixodyoui de rá noya Ajuá, hinto ma'ra bá zofo.

²⁰ Pe mi 'bæ 'raya cu myá me Chipre ne nu ma'ra myá me Cirene, nú'æ bi zønga ja ra hnini Antioquía, y bi zofo nehe nú'æ ya ja'i himyá xodyo de ra hoga nt'øde de ra Zidada Jesu.

²¹ Ajuá bi umba ra ts'edi'æ ne bi mats'i, ne ndunthi ya ja'i bi hyεpæ yá ndaxjua jamfri ne bi gamfri ra Zidada Jesu.

²² Ne mi bædi ya gamfri nú'æ mi 'bæhni Jerusale de nú'a mbi ja de guehni Antioquía, hangue nu'æ bi mæhna ra cu Berhna pa guehni.

²³ Ne nu mi zøñ'a bi hyandua rá 'bæfi Ajuá, nu'bú nu'á bi bædi gue Ajuá xqui japi'æ, ne nu'á xi bi johya. Ne bi zofo gatho nú'æ xqui gamfri de guehni gue xá hño da sigui da gamfri Ajuá co yá mfeni strá nt'æxi ne da zædi yá jamfri.

²⁴ Ngue'a nú'a ra cu Berhna 'namrá hoga cu mi hæmpa rá ts'edi ra Mæca Ndahi ne xi mi ja rá jamfri. Y ndunthi ya ja'i bi gamfri ra Zidada por gue'a.

²⁵ Nepæ ra cu Berhna bi ma pa Tarso pa da hyonga ra cu Saulo, ne de mi zædi bi zits'i bi mæui pa Antioquía.

²⁶ Ne ja bi 'mæhni'æ maxøgue 'na njeya, ne mri munts'i'æ co ya gamfri, ne bi 'ñutuabi ndunthi ya ja'i de rá noya Ajuá. Y nuni Antioquía ja guehni bi mædi bi thu'mba ya gamfri gue dya cristiano ngue'a bi gamfri ma zi Hmuhæ ra Jesucristo.

²⁷ De nuya pa'æ bi bønga 'rayá 'mæhni Ajuá de guehni Jerusale pa bi ma Antioquía.

²⁸ Ne 'na de gue'æ mrá thuhu ra Agabo bi 'mai madetho de habæ xqui munts'a ya cu ne bi mæ gue xqui xipa ra Mæca Ndahi gue mi ma da nja 'nara dænga thuhu maxøgue rá ngæni ra ximhai. Y hæ bi njabæ nú'æ ya pa mrá ndæ ra Claudio.

²⁹ Nepæ nuya gamfri de Antioquía bi beni gue da mæmpa 'nara mfats'i nú'æ ma'ra ya gamfri mi 'bæ nuni Judea, bi uni cada 'na de gue'æ ngu nú'a mi tsæpa yá ts'edi.

³⁰ Y nú'a ra mfats'i bi uñ'æ bi 'bæmpa nuya ndæ de ra nija Judea, y go bi hñaxa ra cu Berhna co ra cu Saulo pa guehni.

12

Bri tho ra apostol Cobo, nepæ ra apostol Pedro bri jæ nts'æhni

¹ Nuya pa'æ ra ndæ Erode bi mædi bi 'yø'tua ra nts'o'mæi ya gamfri.

² Nú'a bi manda da thæcua rá 'yæga ra apostol Cobo rá cu ra apostol Xuua.

³ Ha nu mi hyandi'a gue ya xodyo mri ho njabæ, nu'bú bi manda dra jæ ra apostol Pedro nehe. Ne bri jæ

ja 'nará ngo ya xodyo de rá pa ra thuhme nsinque rá nzoi.

⁴ Ha nu mri jua bi jot'a fadi ne bi t'ent'ua ja yá 'ye goho ya hmunts'a soldado pa da su'a, cada 'nara hmunts'i mi goho ya soldado. Ngue'a ra Erode mi beni gue de xa ua ra ngo de ra pas-cua xa pønga de ra fadi pa xa thohma ja yá thandi ya ja'i.

⁵ Pe nu de mi ofadi ra cu Pedro ne mri su xá hño, nuya gamfri himi tsaya mi apabi Ajuá por gue'a con gatho yá jamfri.

Ra Zidada bi xocuabi ra apostol Pedro ra gosthi fadi

⁶ Y nú'a ra xuui'a ante da manda ra Erode dua ts'i de ja ra fadi, ra cu Pedro mi aha de guehni, y mi that'i co 'nara soldado ja rá 'ñei ne ma'na ja rá ngaha, gatho ri hñu mi that'i co ya cadena, y nu ma'ra ya soldado mi 'bai ja ra gosthi fadi mri su ra cu Pedro pa hinda bøni.

⁷ Y masectho bi zøhø 'nará enxε Ajuá ne asta mri yot'a mbo ra fadi, y nura enxε bi dani ra cu Pedro pa bi 'ya, ne bi 'ñembabi:

—Nxøni dama nangui.

Y nura ora'a 'bestho bi xot'a ya cadena de ja yá 'ye ra cu Pedro.

⁸ Ha nura enxε bi 'ñembabi:

—Du'ta ri ngat'i ne ti'ta ri thiza.

Y nu'á 'bestho bi 'yøt'a njabu. Nepu ra enxε bi 'ñembabi:

—Pat'a ri pat'i ne maha.

⁹ Nu'bu ra cu Pedro bi bøni bi dena ra enxε, nixi mi padi gue xi majuani xqui 'yøt'a njabu ra enxε ngue'a mi hu rá mai'a gue mi 'ui'tha.

¹⁰ Ne bi thogui'a habu mi 'ba ya mudí soldado, nepu bi thogui habu mi 'ba rá ñoho ra hmunts'a soldado, ne 'bestho bi zønga ja ra danga gosthi dega bøjá nú'a mi ja de thi ja ra 'ñu. Y nú'a ra gosthi'a bi xoguisse. Nepu bi bøni'a pa ja ra 'ñu. Y de guehni bi 'ño 'na tui'a, nepu 'bestho ra ora'a ra enxε bi 'uegue de ra cu Pedro.

¹¹ Nu'bu ra cu Pedro ya bi gu rá mfeni, ne bi 'ñense:

—Nubyá ha dí padi gue xi majuani Ajuá xpá mehni rá enxε pa

bi ñangagui de yá 'ye ra Erode ne de gatho nú'u mi ne xa 'yøtcagui ya xodyo.

¹² De mi beni njabu ra cu Pedro bi gu ra 'ñu bi ma pa ja rá ngu ra nju Maria nú'a rá nana ra cu Xuua, nú'a xqui thu'mbabi ra Marco nehe. Ne ja mi 'buhni ndunthi ya gamfri mi apabi Ajuá por gue'a.

¹³ Nepu nu'á bi gant'a ra gosthi, ne 'nara nxutsi mrá thuhu ra Rode bi ma ja ra gosthi pa da nu to'o mri gant'i.

¹⁴ Y nú'a ra nxutsi 'bestho bi batua rá noya gue go mi gue'a ra cu Pedro. Pe co ra johya mi pe'tsi himbi xocua ra gosthi. Bi nest'ihí bá xipabi nú'u ma'ra ya gamfri gue ya mi 'bahni ra cu Pedro ja ra gosthi.

¹⁵ Nepu nu'á bi 'ñembabi:

—Xcá 'be ri mfeni!

Pe nu'á xi mi zedi gue go mi gue'a ra cu Pedro. Hangue nu'á bi 'ñembabi: —Hingo gue'a, zai go di gue'a rá enxε Ajuá nú'a su'a.

¹⁶ Pe nura cu Pedro himi tsaya mi gant'a ra gosthi. Ne de mi xoca ra gosthi'u bi hyandi gue go mi gue'a ra cu Pedro. Nepu nu'á xi bi ntsu.

¹⁷ Pe ra cu Pedro mi utua ra seña co rá 'ye gue da go'ta yá ne, ne bi metuabi gue Ajuá xqui pønga ja ra fadi. Nepu nu'á bi 'ñembabi'u:

—Xiphu ra cu Cobo ne gatho ma'ra ya cu hanja bi za duá pønga ja ra fadi.

Y nu'á 'bestho bi ma de guehni pa ja ma'na ra hnini.

¹⁸ Y nurá hyax'a xi mi tu yá mai ya soldado y himi pa te da beni, ngue'a himi padi te xqui nja co ra cu Pedro.

¹⁹ Nepu ra nda Erode bi manda da yopa thoni'a, pe himbi za bi ts'udi. Hangue nura nda Erode bi xucua ra uenda nú'u ya nsufadi, nepu bi manda da tho'u. Nepu nu'á bi bonga de guehni Judea, bi ma bá 'bu ja ra hnini Cesarea.

Ra nda Erode bi du

²⁰ Ra nda Erode xi mri utsa ya me Tiro ne ya me Sidó. Pe nuya mengu de guehni bi go 'nara cohi pa da ma da c'a'tsa ra Erode, pe 'met'o bi gu'tuabi ra Blasto nú'a mi supa rá

hudi, pa nú'á da zofo ra Erode pa da za da ñaui'ɥ, pa njabɥ da bantebi gue ya hinda ntuhni'a con gue'ɥ. Bi 'yøt'e njabɥ ngue'a ra Erode mi ja rá nsu pa da umba nsequi ya me Sidó ne ya me Tiro da ts'ocui te da zi'ɥ ja yá hai.

²¹ Hangue 'nara pa ra Erode bi zohna ya me Tiro ne Sidó, y nú'a ra pa'a xqui nhye dega nda, bi hñudi ja ra hudi habɥ mi ja ra ts'utbi ne bi mɥdi bi zofo'ɥ.

²² Nepɥ nú'ɥ ya ja'i xqui munts'ni xi mi thø ya hmafi mi ena:

—¡Núni dí øhɥ ña, go 'nara zidada, hingrá ja'i!

²³ Nura ora'a 'nará εnxε Ajuá bi japi bi hñenga ra Erode ngue'a hinxqui umba rá nsu Ajuá pa da ña njabɥ, ngue'a nú'á xqui gɥε ra ts'edi. Hangue ra Erode bi zɥ 'nara ts'ohñeni nú'a bi yɥ 'raya zu'ue mbo rá mɥi, ne 'bestho bi du.

²⁴ Ha nuya pa'ɥ bi 'ño bi ntunga rá noya Ajuá habɥraza ya hnini.

²⁵ De mi ua yá 'bɛfi ra cu Berhna co ra cu Saulo nuni Jerusale bi bøni pa bi menga Antioquía, ne bá 'ñoui ra cu Xuua nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Marco.

13

Ra apostol Berhna ne ra apostol Saulo bi mɥdi bi 'ño bi mamba rá noya Ajuá

¹ Mbi 'bɥ ja ra nija nuni Antioquía 'rayá 'mɛhni Ajuá ne 'raya xahnate, ra cu Berhna ne ra cu Simu nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Negro, ne ra cu Lucio nú'a mrá me Cirene, ne ra cu Saulo, ne ra cu Manaén nú'a bi teui mahyεgui ra nda Erode.

² 'Nara pa xqui munts'i mi xøcambeni Ajuá ne xqui ayuna. Nepɥ ra Maça Ndañi bi 'ñembabi'ɥ:

—'Üegaguihɥ ra Berhna ne ra Saulo pa da mε nú'a ra 'bɛfi stá umbi.

³ Nu'bú ya cu bi ayuna ne bi 'yapa Ajuá po ra cu Berhna ne ra cu Saulo, ne bi hñu'tsua yá 'yε'ɥ, nepɥ bi 'ñehui'ɥ.

Ya apostol bi mamba rá noya Ajuá nuni Chipre

⁴ Nu'bú ra cu Berhna ne ra cu Saulo xqui mehna ra Maça Ndañi da mε rá 'bɛfi Ajuá ne bi zits'i pa bi ma ja ra hnini Seleucia, ne de guehni bi ma co ra motsa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma ja 'nara zi hai rá thuhu Chipre bí o madetho de ja ra ndehe.

⁵ Nu mi zønga de guehni ja ra hnini Salamina ja rá hyo ra ndehe bi mɥdi bi mamba rá noya Ajuá mbo ja yá nija yá mixodyoui. Ne mi 'ñoui'ɥ ra cu Xuua mi faste nehe.

⁶ Y de ya xqui 'ranga gatho maxøge ra hai de Chipre bi zɥ ma'na ra zi t'uca hnini mrá thuhu Pafos ja rá hyo ra ndehe. Ne de guehni bi nthɛui 'nara xodyo mrá thuhu ra Barjesu mrá 'ñete ne mi 'ñet'a baði de Ajuá.

⁷ Nú'á nzantho mri 'ñoui ra nda Sergio Paulo nú'a xi mrá nimfeni. Nepɥ nú'a ra nda bi zohna ra cu Berhna ne ra cu Saulo ngue'a mi ne da 'yøtua rá noya Ajuá.

⁸ Ne nú'a ra 'ñete'a mi t'embi nehe ra Elima rí bøni da 'ñena 'ñete, nú'á bi nø'tua ra cu Berhna ne ra cu Saulo, ne mi ne da hñacuahma ra nda pa hinda gamfribi nú'a mi udi'ɥ.

⁹ Nu'bú ra cu Saulo nú'a xa thu'mbi nehe ra Paulo, mi hampa rá ts'edi ra Maça Ndañi ne xi bi nɥ'ta nú'a ra 'ñete,

¹⁰ ne bi 'ñembabi:

—¡Nu'i 'nagrá 'yɥ'tate ne 'nagrá c'uamba, rá t'ɥ'i ra ts'ondañi grí utsa gatho nú'a xá hño! ¿Hanja xi guí ts'ocua yá mfeni nú'ɥ ne da gamfri Ajuá?

¹¹ Nubyá Ajuá ma da castiga'i. Ma gui ngoda pa ndunthi ya pa, nixi da za gui hyanda ra hyadi.

'Bestho ra ora'a bi go'mba yá da 'nara 'bexuui, himbi za bi hyandi. Nepɥ mi honi to'o da gɥhni ngue'a ya himi tsa da hyandi.

¹² Nu'bú nú'a ra nda nu mi hyanda nú'a bi nja, bi gamfri Ajuá ngue'a xi bi ho nú'a bi 'yøde de ra Zidada.

Ra apostol Pablo ne ra apostol Berhna bi 'ño ja ra hnini Antioquía de Pisidia

¹³ Ra cu Pablo co nú'ɥ ma'ra mi 'ñoui bi gɥ ra motsa de guehni Pafos

pa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma ja ra hnini Perge de ja ra hai Panfilia. Pe nura cu Xuua bi 'uegue de gue'ua, bi menga pa Jerusale.

¹⁴ Nepu de guehni Perge bi gu yá 'ñu bi ma'ua pa ja ra hnini Antioquía nú'a bí ja ja ra hai Pisidia, ne bi 'mahni 'raya pa. Ne nú'a ra pa dega tsaya bi yat'a ja yá nija yá mixodyoui ne bi hñudini'ua.

¹⁵ Nepu de mi uadi bi the'ta ra Maça T'ofu nú'a xa 'yofo ra Moise ne nú'ua xa 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuá, nu'bú ya nda de ra nija bi zohna ra cu Pablo ne ra cu Berhna, ne bi 'ñembabi:

—Zi cuhu, 'bu guí ne te gui xiphu ya ja'i pa gui zofohu, da za gui xiphu bya.

¹⁶ Nu'bú ra cu Pablo bi 'mai ne bi 'ñu ra seña co rá 'ye pa hinto da ña ne bi 'ñembabi:

—Nú'ahu gyá me Israelhu, ne gatho'ihu guí tsuhu Ajuá, 'yøhu núna ma ga xi'ahu.

¹⁷ Nu Ajuá nú'a ri xøcambeni ma ja'ihu ya me Israel bi huahna nú'ua ndu ma dadahu pa bi japi'ua, ne bá nxandi nuni Egipto de mi 'buhni ngu myá nzøhø'ua. Nepu Ajuá co rá danga ts'edi bá pøni'ua de nú'a ra hai'a.

¹⁸ Ne bi zetua yá nts'o'mai de guehni ja ra mbonthi ngu ñote njeya.

¹⁹ Nepu Ajuá bi huata yoto ya hnini de nuni ja ra hai Canaán, pa go bi t'umba nú'ua ndu ma dadahu pa ja bi 'mahni'ua.

²⁰ De guehni Ajuá bi hñuxa ya nzaya pa bi manda'ua ngu goho nthebe made ya jeya, asta bi 'mai ra badi Samue pa bi sigui bi manda nehe'a.

²¹ Nepu nu'ú bi 'yadi 'nayá nda pa da nda de gue'ua. Y Ajuá bi umba ra Sau pa bi nda ñote njeya, nú'a mrá t'ua ra Cis, mi gue'a 'nara 'ñøhø desde yá t'ua ra Benjami.

²² Y 'mefa Ajuá bi zica ra Sau dega nda, pa go bi hñuxa ra Davi. Ne bi ma de gue'a bi 'ñena: “Nuni ra Davi rá t'ua ra Isaí, guehni stá hopa rá 'mai, ne ma da 'yøtca gatho nú'a ma pahaga.”

²³ Y de ja yá t'ua ra Davi bá ehe ra Jesu. Y nú'a ra Jesu go gue'a xqui

hñuxa Ajuá pa da pøhø ya ja'i de Israel ngue'a njabu xqui ñagui.

²⁴ Ne ante da mata rá 'befi ra Jesu, nura Xuua mi zofo gatho ya ja'i de Israel gue da ñobri ne da nxistehe.

²⁵ Ne de ya mi ma da ua rá 'befi ra Xuua bi 'ñena: “Nuga hingo gueque ngu guí beñhu gue go gueque nú'a xi guí tømhu. Pe 'mefa de gueque xa 'ñepu ma'na nú'a to'o ma'na ja ndunthi rá nsu de gueque, nú'a hindí 'ñepcagui nixi ga xo'tua yá thiza.”

²⁶ Zi cuhu, nú'ahu yá ja'i'ihu ra Abrá, ne nú'ahu guí tsuhu Ajuá, pa gue'ahu xpá 'behni nuna ra noya pa gui mpøhøhu.

²⁷ Nuya me Jerusale ne yá nda'ua himi padi'ua to'o gue'a ra Jesu, y nixi mi tso yá mfeni'ua te 'be'a mi ne da ma nú'ua ya noya bi 'yofo maya'bu yá 'mehni Ajuá, masque mi he'ti'ua nú'a ra pa dega tsaya. Hangu nu'ú bi 'ye'mbi pa da hyo pa bi njabu ngu nú'a xqui manga maya'bu yá 'mehni Ajuá.

²⁸ Ne masque hinhya'mu bi zetua 'nara ts'oqui xqui 'yøt'e'a pa xa za xa hyohma, pe nu'ú bi 'yapa ra Pilato pa da manda'a da tho.

²⁹ Ne bi uadi bi 'yø'tuabi'ua gatho ngu nú'a xqui 'yofo yá 'mehni Ajuá ja ra Maça T'ofu, nepu bi ja'ma de ja ra pont'i pa bá t'agui.

³⁰ Pe nu Ajuá bi japi bi yopa nte de ra du.

³¹ Ne nú'ua to'o xqui 'ñoui de Galilea pa Jerusale, go gue'ua bi hyandi ndunthi ya pa 'mefa de xqui yopa nte. Ne nubya go gue'ua ri damajuani de gue'a ja ya ja'i.

³² Hangu nuje dí xi'ahe ra hoga noya gue Ajuá ya bi 'yøt'e nú'a xqui ña'tua ndu ma dadahu.

³³ Y nú'a xqui ña'tuabi'ua go bi 'racju núju dyá batsihu de ndu ma dadahu, ngue'a bi japi da yopa nte ra Zidada Jesu de ja ra du, ngu xa nt'ofu ja rá ñoho ra Salmo ne ena njaua: “Nu'i go gue'e ma T'ua'i, ne nubya ri hnequi ja yá thandi ya ja'i gue go ri dadagui.”

³⁴ Ajuá xqui ma gue mi ma da japi da yopa nte de ra du, ne nurá ndo'yo'a hinda 'ya ja ra hai. Hangu

bi m̄anga njaua ja ra M̄aca T'of̄o: “Ga 'ra'ah̄u gath̄o n̄u'̄a ya j̄api st̄i ñ̄a'tua ra Davi.”

³⁵ Nehe ja ma'na ra Salmo bi 'ñenga njaua ra Davi: “St̄a p̄adi gue nu'i hingui ma gui hopi da 'ya ma ndo'yo ja ra hai, ngue'a go ri hm̄aca 'b̄egogui.”

³⁶ Xi majuani ra Davi bi 'ȳø'tua rá paha Ajuá de n̄u'̄a ya pa bi nte'a ne mi p̄epabi nuyá ja'i'a. Nep̄u bi du ne bi t'agui, ha nurá ndo'yo bi 'ya ja ra hai ngu gath̄o n̄u'̄a ma'ra ndu ma dadah̄u.

³⁷ Pe nura Zidada Jesu himbi 'ya rá ndo'yo ja ra hai, ngue'a Ajuá bi japi bi yopa nte de ra du.

³⁸ Hangue zi cuh̄u, dá zo ri mfenih̄u n̄una dí xi'a'ih̄u, gue por gue'a da za gui ts̄uh̄u ra pumbate de ri ts'oquih̄u.

³⁹ Nurá ley ra Moise himi tsa ja da ts'uh̄ni ra pumbate, pe nubyá gath̄o n̄u'̄a to'o camfri ra Zidada Jesu, ya xra pumbabi yá ts'oqui.

⁴⁰ Hangue nubyá jamasuh̄u pa hinda z̄u'ah̄u n̄u'̄a xa m̄anga yá 'm̄ehni Ajuá ne bi 'ñena njaua:

⁴¹ N̄u'̄ah̄u guí øtbuhlathoh̄u, 'ȳøh̄u. Ma gui 'ȳøh̄u n̄u'̄a ma ga øt'e co ma ts'edi, pe ma gui 'm̄edih̄u.

Ngue'a n̄uga drá Ajuá ma ga øt'a 'nara d̄anga t'øt'e de n̄u'̄a ya pa gri 'b̄uh̄u, pe nu sta si'ah̄u, hingui ma gui camfrih̄u.

⁴² Y nu mi uadi bi m̄anga njab̄u ra cu Pablo, bi b̄onga de ja yá nija ya xodyo mahȳegui co n̄u'̄a mri 'ñoui. Y mi 'b̄uh̄ni 'ra himyá xodyo, ne bi b̄antebi ra cu Pablo da gohi pa ma'na ra pa dega tsaya pa da yopa zofo'̄u ma'na'qui.

⁴³ Ne mi ua ra hmunts'i ja ra nija, ndunthi ya xodyo ne ndunthi ma'ra ya ja'i n̄u'̄a xqui d̄emba yá jamfri ya xodyo, bi gamfri n̄u'̄a bi xipabi ra cu Pablo ne ra cu Berhna, ne bi m̄eui. Ne nu'ú bi xipi gue mahyoni da z̄edi yá jamfri ne da sigui da 'm̄u ja rá h̄ñoja'i Ajuá.

⁴⁴ Y rá h̄ñato'a ra pa dega tsaya bi munts'a maxøgue n̄u'̄a ra hnini'a pa da 'ȳøtua rá noya Ajuá.

⁴⁵ Pe nu mi hyanda ya xodyo gue xi mi ndunthi ya ja'i, xi bi b̄ø yá cue ngue'a mi ne da ns̄eh̄e'̄u, ne bi m̄adi bi m̄a gue n̄u'̄a mi m̄anga ra cu Pablo hinga majuani, ne bi ñ̄ama'ñ̄u'̄u de gue'a.

⁴⁶ Hangue nura cu Pablo ne ra cu Berhna mi ñ̄a con gath̄o ra ts'edi ne bi 'ñ̄embi:

—Rá m̄adi dá xi'ahe rá noya Ajuá n̄u'̄ah̄u gyá xodyoh̄u ngue'a mahyoni njab̄u. Pe hinga ne gá camfrih̄u, ne guí m̄ans̄eh̄u gue hindí 'ñ̄ep'ah̄u ra te pa nz̄antho. Hangue nubyá ma ga zofohe n̄u'̄a hinga xodyo.

⁴⁷ Ngue'a njab̄u bi 'b̄epcahe Ajuá bi 'ñ̄enje:

St̄a hux'a'ih̄u ngu 'nara ñ̄ot'i pa gui yo'tuah̄u yá mfeni gath̄o ya ja'i, ne pa gui mañ̄h̄u ra noya dega p̄øh̄øte hab̄araza maxøgue de ra ximhai.

⁴⁸ Nu mi 'ȳøde njab̄u n̄u'̄a himyá xodyo xi bi johya ne bi m̄adi bi mañ̄h̄u gue rá noya Ajuá xá h̄ño, ne bi gamfri gath̄o n̄u'̄a xqui thahni pa da m̄e'tsa ra te pa nz̄antho.

⁴⁹ Ne bi m̄adi bi hm̄amba rá noya Ajuá maxøgue ja n̄u'̄a ra hai'a.

⁵⁰ Pe nuya xodyo bi 'ñ̄u'tiui ya nda de ra hnini co ya 'b̄eh̄ña n̄u'̄a xi ya 'yonija, pa da t'utsa ra cu Pablo ne ra cu Berhna, ne da juui de n̄u'̄a ra hnini'a.

⁵¹ Nu'b̄u ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi huat'a ra hai n̄u'̄a mi tu ja yá thiza, gue'a 'nara seña gue ya hinda ma da ñ̄aui ya ja'i de guehni ne hinda ma da d̄adi de gue'̄u ngue'a nu'ú himbi ne bi gamfri Ajuá. Nep̄u nu'ú bi ma pa ja ra hnini Iconio.

⁵² Pe nuya gamfri xqui gohini xi mi johya'̄u ne mi h̄ampa rá ts'edi ra M̄aca Nd̄ahi.

14

Ra apostol Pablo ne ra apostol Berhna bi m̄amba rá noya Ajuá nuni Iconio

¹ Ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi z̄onga ja ra hnini Iconio, nep̄u bi ȳut'a ja yá nija yá mixodyoui pa bi zofo

ya ja'i de rá noya Ajuá co ndunthi ra ts'edi. Ne ndunthi de gue'ú bi gamfri, ngu ya xodyo ngu nú'ú himyá xodyo.

² Pe nú'ú ya xodyo himbi ne bi gamfri bi 'yú'ta nú'ú himyá xodyo pa da benga ya ts'omfeni de nú'ú ya cu.

³ Hangué ra cu Pablo co ra cu Berhna bi gohni ndunthi ya pa, ne himi tsu da mamba rá noya Ajuá ngue'a mi camfri gue Ajuá mi fats'i'ú. Ne nu Ajuá mi umbabi'ú ra ts'edi pa da 'yø't'a ya nt'udi ne ya danga t'ø't'e de ja yá thandi ya ja'i pa da gamfri'ú gue nú'a mi mañ'ú go gue'a majuañi.

⁴ Pe nuya mengu de guehni xqui hyegue, 'ra mri dēna ya xodyo ha nu ma'ra mri dēna ya apostol.

⁵ Nepu 'raya xodyo ne 'ra de nú'ú himyá xodyo bi 'ñu'ti'ú co ya nda de ra hnini pa da 'yø'tua ra nts'o'mui ya apostol ne da c'ahni co ya do.

⁶ Pe nura cu Pablo ne ra cu Berhna bi 'yøde de nú'a mi ma da t'ø'tua'ú, hangué bi 'bat'i ne bi ma pa ja ra hnini Lистра ne Derbe, ya hnini de ja ra hai Licaonia. Ne bi thexa ja gatho nú'a ra hai'a.

⁷ Ne ja mi mambani rá noya Ajuá.

Ya me Lистра bi c'ahna ra apostol Pablo co ya do

⁸ Nuni ja ra hnini Lистра mi 'bú'nara 'ñøhø himi tsa da 'ño ngue'a desde mi 'mui ya mi njabu, ne hinhya'mu xqui 'ño, ha mi huhnitho.

⁹ Nura 'ñøhø'a bi 'yøde nú'a mi mangua ra cu Pablo. Nepu ra cu Pablo bi nu'ti ne bi badi gue mi ja rá jamfri pa da ñani.

¹⁰ Hangué nura cu Pablo bi 'ñembabi nts'edi:

—'Bai manjuantho.

Y nura 'ñøhø'a 'bestho ra ora'a bi 'yenga ra sagui bi 'mai ne bi 'ño.

¹¹ Nepu ndunthi ya ja'i de guehni bi hyanda nú'a xqui 'yø't'a ra cu Pablo, ne bi mangua nts'edi de yá hñaquí de Licaonia bi 'ñena:

—¡Ma ajuáhu xa mpunga ja'i ne xuá 'ñehe pa ja ra ximhai, xiyu 'bahni!

¹² Hangué ra cu Berhna bi t'embabi gue go mi gue'a ra zidada Jupite, ha nura cu Pablo ra zidada Mercurio

ngue'a nú'a go gue'a mi ña'a. Ngue'a mi gue'ú yá thuhu yá ajuá ya me Licaonia.

¹³ Nepu nura macja bá tsi ya ndamfri ne bá ha ya thødri pa ja rá nijá ra Jupite nú'a mi ja ja ra gosthi hnini, ne ja bi munts'ini co ndunthi ya ja'i pa da nsunda'ú ya apostol, ne mi ne da hyopa ya ndamfri dega hñati.

¹⁴ Pe nu mi badi njabu ya apostol bi danga yá dutu co ra dumui ngue'a hingo rí 'ñepi da t'ø'tuabi'ú njabu. Ne bi yat'a ja ra hmuntsja'i ne bi 'ñena njaua:

¹⁵ —¿Hanja guí øthu njabu? Nuje dyá ja'ihe ngu'ahu. Nuje stá ehehe pa ga xi'ahe gue nuya c'oi grí nsundahu hinte ri muui, hangué mahyoni gui 'ueguehu de gue'ú pa gui pøphu Ajuá nú'a te, nú'a bi hyoca mahets'i ne ra ximhai ne gatho nú'a te ja.

¹⁶ Maya'bu nu'a mi hopta ya ja'i da 'yø't'a gatho nú'a go mi beni'ú.

¹⁷ Pe nzantho xa 'ñutuabi'ú tengu rá 'mui'a ngue'a xa 'yø'tuabi ya hño, ngue'a go gue'a pøhna ra 'ye ne ya hoga sofo, ne 'racju te ga tsihu, ne hubga ma muihu pa ga johyahu.

¹⁸ Pe masque ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi xipa ya ja'i njabu pa hinda hyopa ya ndamfri nú'a ma xa t'umbi'ú dega hñati, pe xmá hñei pa da hñacuabi'ú.

¹⁹ Ra ora'a bi zøhø 'raya xodyo xqui 'ñehe de ra hnini Antioquía ne Iconio. Nú'ú bi 'yú'ta ya ja'i pa bi c'ahna ra cu Pablo co ya do. Nepu bi gat'i'ú bi pønga de ja ra hnini pa bá føte ngue'a mi hu yá mui'ú gue ya xqui du.

²⁰ Y nu de ya xqui munts'a ya gamfri habu mi 'benga ra cu Pablo, nú'a ra ora'a bi 'mai ne bi yopa yat'a ja ra hnini. Nepu rá hyax'a bi meui ra cu Berhna pa ja ra hnini Derbe.

²¹ Ne ja bá mambani'ú rá noya Ajuá nehe, ne ndunthi ya mengu de guehni bi gamfri. Nepu bi mengui pa bi ma Lистра, ne bi 'ranga Iconio, nepu bi ma Antioquía.

²² De nú'ú ya hnini'ú bi japi da zedi yá jamfri nú'ú ya gamfri mi 'buhni,

bi xipi gue hinda 'uegue de yá jamfri, ne bi xipi gue mahyoni da zeta ya nt'atsate ne ya ts'othogui pa da hyan-dua rá nsunda Ajuá.

²³ Ne bi thahna 'raya cu pa da nda cada 'nara nija de nuya ya hnini habu xqui 'rani. Nepu bi 'yapabi Ajuá ne bi ayuna, ne nú'u to'o xqui thahni pa da nda bi 'yent'ua ja yá 'ye Ajuá nú'a to'o xqui gamfri'u.

Ra apostol Pablo ne ra apostol Berhna bi mengui pa ja ra hai Antioquía de Siria

²⁴ Nepu bi thogui bi ma ja ra hai Pisidia ne bi zõñ'u ja ra hai Pamfilia.

²⁵ Nepu nu'ú bi mamba rá noya Ajuá ja ra hnini Perge, nepu de guehni bi ma'u ja ra hnini Atalia.

²⁶ Ne de guehni bi gu'u ra motsa pa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi menga Antioquía nuni habu xqui t'ent'ua yá 'ye Ajuá pa bi me nú'a ra 'befi xqui t'umbi'u ne ya bi uadi.

²⁷ Ne nu mi zõni bi munts'a mahyegui con gatho ya gamfri ne bi xipabi'u gatho nú'a xqui 'yõt'e co rá ts'edi Ajuá. Ne bi xipi gue Ajuá bi mats'i pa bi zofo nehe nú'u himyá xodyo, ne bi xocua yá mfeni'u pa bi za bi gamfri'u ra Zidada Jesu nehe.

²⁸ Nepu ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi 'muhni ndunthi ya pa co ya gamfri de guehni.

15

Ya nda de ya gamfri bi munts'a Jerusale

¹ De nú'u ya pa'u 'raya cu xqui 'ñehe de ra hai Judea pa ja ra hnini Antioquía bi mudi bi xipa gatho ya cu gue pa da mpøhø'u mahyoni da thu'tsua nú'a ra seña xqui mangua ra Moise da thu'tsua gatho ya xodyo nú'u dya 'ñøhø.

² Nu'bú ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi ntsanoyau'i'u ndunthi. Hangué bi thahna ra cu Pablo ne ra cu Berhna ne ma'ra ya cu pa da ma pa Jerusale da c'a'tsa ya apostol ne ya nda de ra nija de guehni, pa da ñau'i'u de nú'a ra seña'a.

³ Nepu ya gamfri de ra nija Antioquía bi 'ñehui nú'u ya cu. Ne dega 'ñu bi 'ranga ja ra hai Fenicia ne Nsamaria, ne bi xipa ya cu gue nú'u himyá xodyo ya xqui hyepu yá ndaxjua jamfri ne ya xqui gamfri bi rá noya Ajuá nehe. Nu'bú gatho ya cu xi mri johya ndunthi.

⁴ Ne nu mi zõnga Jerusale, nuya apostol de guehni ne ya nda de ra nija co ma'ra ya cu mi 'buhni bi umba'u 'nara hoga 'ñehe. Ne ra apostol Pablo ne nú'u to'o mi 'ñoui bi xipabi'u gatho nú'a xqui 'yõt'e co rá mfats'i Ajuá.

⁵ Pe 'raya fariseo mi 'buhni nú'u ya xqui gamfri, bi 'mai ne bi 'ñena:

—Mahyoni da thu'tsua nú'a ra seña gatho ya gamfri masque hingyá xodyo, ne dra 'bepabi da 'yõt'a gatho nú'a mangua rá ley ra Moise.

⁶ Nepu ya apostol ne ya nda de ra nija bi munts'i'u pa da ña'u de rá ley ra Moise ne de nú'a ra seña, ua mahyoni da t'õt'e pa da mpøhø 'na.

⁷ Nepu de ya xqui ña'u ndunthi, ra apostol Pedro bi 'mai ne bi 'ñena:

—Zi cuhu, ngu guí pasehu ya øt'a ndunthi ya pa Ajuá bi huancagui pa dá umba ra hoga nt'øde de ra mpøhø nú'u hingyá xodyo pa bi gamfri'u nehe.

⁸ Ne Ajuá nú'a to'o patca gatho ma mfenihu bi 'ñudi gue mi ja yá jamfri'u, ngue'a bi umba ra Maça Ndañi'u njabu ngu bi 'racju nehe.

⁹ Njabu stá pahu gue Ajuá handgaguihu gue dí mahyeguihu con gue'u, ngue'a nu'á bi xucua yá mfeni ngue'a bi gamfri bi rá noya'a.

¹⁰ Nu'bú ¿hanja hingui ne gui camfrihu nú'a xa 'yõt'a Ajuá? ¿Hanja guí japhu ya cu da 'yõt'a núna himbi za dá øthu, ne nixi ndu ma dadahu himbi za bi 'yõt'e?

¹¹ Hingui tsa ga øthu njabu. Nujá dí camfrihu gue stá mpøhøhu po rá hñoja'i ra Zidada Jesucristo, y njabu xa mpøhø'u nehe.

¹² Nepu mi uadi bi mangua ra cu Pedro njabu, bi go'ta yá ne gatho pa da 'yøde nú'a mi ma ra cu Berhna ne ra cu Pablo. Nu'ú bi ma de gatho

ya nt'udi ne ya danga t'ot'e xqui 'yø'tuabi Ajuá nú'ü himyá xodyo por gue'ü.

¹³ Y de mi uadi bi ñá'ü bi ñenga ra cu Cobo:

—Zi cuhü, 'yøhü nú'a ma ga mangá.

¹⁴ Ra cu Pedro ya bi xicjü hanja Ajuá xqui müdi xqui japa nú'ü hingyá xodyo ne go xqui huahna 'ra de gue'ü pa nehe'ü drá hnini'a.

¹⁵ Hangue bi njabü ngu nú'a xqui 'yofo 'nará 'mehni Ajuá ne bi 'ñena:

¹⁶ 'Mefa de guehna ma ga japi da yopa nja rá hmanda ra ndá Davi masque ya xa du,

ne masque ya xa nhuati ma da yopa nja ngu rá müdi.

¹⁷ Pa njabü gatho ma'ra ya hnini da hyongagui,

ne gatho'ü da xøcambenigui ma thuhu.

¹⁸ Njabü bi 'ñena Ajuá nú'a to'o xa 'yøt'a nuya ya t'ot'e nú'ü bi 'ñudi maya'bü.

¹⁹ Hangue ringue'a nuga dí beni gue hindi 'ñepi ga xaxhü nú'ü hingyá xodyo nú'ü xa hyεpü yá ndaxjua jamfri ne xa gamfri Ajuá.

²⁰ Hønsε mahyoni ga opabihü pa ga hacuahü hinda zipa yá ngø ya mbo'oni nú'ü xa hñá'tua ya c'oi. Nehe ga ophü gue hinda hñuxui 'nara 'bεhñá nú'a hingue xi rá 'bεhñá, ne hinda zipa yá ngø nú'ü ya mbo'oni hinxra 'bømba yá ji. Nehe ga xiphü gue hingui ho da zipa yá ji ya mbo'oni.

²¹ Nuga dí beni ga xiphü njabü ngue'a desde ya'bü 'büi to'o he'tuabi rá ley ra Moise tat'a pa dega tsaya ja gatho ya hnini.

²² Hangue nuya apostol ne nú'ü ya ndá de ra nija ne gatho ya gamfri bi beñ'ü gue xá hño da huahna 'raya cu pa da mehna Antioquía co ra cu Pablo ne ra cu Berhna. Ne bri thahna yoho ya danga cu, ra cu Juda nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Barsabá, ne ra cu Sila.

²³ Ne bi umbabi'ü 'nara he'mi pa da hñá'tsua ya cu nuni Antioquía habü mi ena:

“Núje dyá apostolhe ne núje dyá ndáhe de ra nija, ne gatho ya cu de guecua Jerusale, dí pεn'ahebü ra nzεngua nú'ahü ma cu'ihe hingyá xodyohü guí 'buhübü Antioquía, ne nú'ahü guí 'buhübü ja ra hai Siria ne Cilicia.

²⁴ Stá pahe gue 'raya cu de guecua xa ma xqui mabü nsinque ma nsεquihe, ne xpá xax'ahü, y co nú'ü yá noya xa xi'ahü'ü xa ts'oc'a ri mfenihü. Xa xi'ahü gue mahyoni guí 'yøthü nú'a ra seña xqui manga ra Moise, ne mahyoni guí 'yøthü gatho nú'a bi mañ'a ja ra ley.

²⁵ Hangue nuje dá beñhe xá hño ga huañhe 'raya cu de guecje pa ga peñhebü da ma da c'a'ts'ahü pa da mεui mahyεgui ma zi cuhü ra Berhna ne ra Pablo.

²⁶ Nuyü ri yoho xa hñuxa yá te pa da mamba rá noya ma zi Hmuhü ra Jesucristo.

²⁷ Hangue stá pεn'ahebü ra cu Juda ne ra cu Sila, y nú'ü go ma da xi'asεhü nehe núna dí xi'ahe.

²⁸ Ra Maça Ndáhi, necaguihe stá beñhe gue xá hño hinga 'bεp'ahe ndunthi ya hmanda, hønsε ga 'bεp'ahe guí 'yøthü nú'a xi mahyoni.

²⁹ Hangue oxqui ma guí tsiphü yá ngø ya mbo'oni nú'ü xa hñá'tua ya c'oi, ne oxqui ma guí tsiphü yá ji ya mbo'oni, ne oxqui ma guí tsiphü yá ngø ya mbo'oni nú'ü hinxra 'bømba yá ji, nixi guí hñuxhü 'nara 'bεhñá nú'a hingue xi ri 'bεhñáhü. 'Bü guí jama-suhü hingui øthü nuya t'ot'e dí xi'ahü, nu'bú guí 'buhü xá hño. Nsøct'a ndí ne ga xi'ahe. Nubyá Ajuá da max'ahü.”

³⁰ Nepü nú'ü to'o xqui 'behni bi ma pa Antioquía. Ne mi zøñ'ü bi munts'a gatho ya gamfri ne nu'ü bri dapabi ra he'mi.

³¹ Y nu mi uadi bi hñe'ti'ü, xi bi johya co nú'a ra danga humüi xqui 'bεmpabi.

³² Ra cu Juda ne ra cu Sila myá 'mehni Ajuá nehe, ne mi ñá'ü co rá ts'edi'a, hangue bi zofo ya cu ne bi nupa yá mfeni'ü pa da zε yá jamfri.

³³ Ne bi gohni ndunthi ya pa con

gue'ɥ. Nepɥ 'mɛfa ya cu me Antioquía bi 'ñedi co 'nara hmáte pa da menjma pa Jerusale habɥ xqui 'bɛhni.

³⁴ Pe nura cu Sila bi beni gue ja da gohni'a nuni Antioquía.

³⁵ Nehe ra cu Pablo ne ra cu Berhna ja bi gohni nehe'ɥ, ne mi udi ra hoga nt'øde de rá noya Ajuá co ma'ra ya cu de guehni mi mfax'ɥ.

Ra apostol Pablo bi yopa 'ño ma'na'qui bi mamba rá noya Ajuá

³⁶ Nepɥ xqui tho 'raya pa, ra cu Pablo bi 'ñembabi ra cu Berhna:

—Maha ma'na'qui, ma ga c'a'tshɥ ya cu gatho nú'ɥ ya hnini habɥ dá mamfɥ rá noya Ajuá pa ga nuhɥ te gra ma'ɥ.

³⁷ Ra cu Berhna mi nehma xa zixa ra cu Xuua nú'a xqui thu'mbabi ra Marco nehe.

³⁸ Pe ra cu Pablo bi 'ñena gue hinxá hño da zits'i'a ngue'a 'nara pa mri 'ñoui bi 'ueguesɛ de guehni Panfilia, ne ya himbi ne bi mɛui'ɥ da mamba rá noya Ajuá.

³⁹ Y por gue'a ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi ntsanoya'ɥ, nepɥ bi beni gue ma'na xá hño da ma 'ra 'nambɥ. Hangué nura cu Berhna bi zixa ra cu Marco, ne bi mɛui ja ra motsa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma Chipre.

⁴⁰ Ha nura cu Pablo bi huahna ra cu Sila pa da mɛui. Ne nuya cu de guehni Antioquía bi 'yɛnt'uabi'ɥ ja yá 'yɛ Ajuá.

⁴¹ Nepɥ bi gɥ yá 'ñu bi ma'ɥ pa ja ra hai Siria ne bi 'ranga Cilicia, ne mi nupa yá mfeni ya cu mbi 'bɥi de guehni pa da zedi yá jamfri.

16

Ra Timoteo bi mɛui ra Pablo ne ra Sila

¹ De mi zonga ra cu Pablo co ra cu Sila ja ra hnini Derbe, de guehni bi thogui pa rí ma Listra, y ja bi nthɛuini 'nara gamfri rá thuhu ra Timoteo, nurá naná mrá xodyo ne mrá gamfri'a, y nurá dada mrá me Grecia.

² Ha nuya cu mbi 'bɥ Listra ne Iconio mi ñá xá hño de ra cu Timoteo.

³ Ha nura cu Pablo mi ne da zits'i pa da mɛui'a. Pe 'mɛt'o bi japi da thu'tsua nú'a ra seña manganá ley ra Moise, pa hinda bø yá cuɛ nú'ɥ ya xodyo mi 'bɥhni, ngue'a gatho'ɥ mi paði gue mrá me Grecia rá dada.

⁴ Nepɥ nu'á bi ma de guehni bi thogui pa ja ma'ra ya hnini, ne mi xipa ya cu nú'ɥ ya noya xqui mɛhna ya apostol ne ya ndá de ra nija nuni Jerusale pa da 'yøt'e'ɥ.

⁵ Ne njabɥ ma'na bi te yá jamfri gatho nú'ɥ ya gamfri de nú'ɥ ya hnini habɥ xqui 'rañ'ɥ. Ne hyastho mi 'yo mi camfri ma'ra ya ja'i de rá noya Ajuá, ne mi munts'ini ma'ra ya cu.

Ra apostol Pablo bi hyanda 'nara me Macedonia ngu dega t'i

⁶ De guehni bi thogui'ɥ pa bi ma ja ra hai Frigia ne Galacia, ngue'a ra Maca Ndahi himbi hopabi da thogui ja ra hai Asia pa da mamba rá noya Ajuá de guehni.

⁷ Ne bi thogui'ɥ pa bi ma ja ra hai Misia, ne mi ne xa mahma'ɥ pa ja ra hai Bitinia, pe rá Maca Ndahi ra Jesu himbi hopi da ma'ɥ.

⁸ Hangué bi thoguitho de guehni Misia pa bi ma ja ra hnini Ntroa.

⁹ Ne mi nxuui ra cu Pablo bi hyanda 'nara nt'udi ngu dega t'i. Bi hyanda 'nara 'ñøhø mrá me Macedonia, mi 'bɥhni ne bi 'ñembabi: “Thogui pa Macedonia pa grí faxcaheni.”

¹⁰ Ne nu mi hyanda njabɥ ra cu Pablo nú'a ra nt'udi'a ngu dega t'i, 'bestho dá hñocje pa dá mahe ja ra hai Macedonia, núga drá Luca ne ra cu Pablo ne nú'ɥ ma'ra ya cu. Dá pahe gue Ajuá mi pɛncahe pa ma grá mañheni ra hoga nt'øde de ra mpøhø.

Ra Pablo ne ra Sila bi 'ño ja ra hnini Filipo

¹¹ Hangué dá pøñhe de guehni Ntroa dá jahe ra motsa pa dá 'raxhe ja ra ndehe. Ne dá mahe manjuantho ja ra zi t'ɥca hai rá thuhu Samotracia o madetho ra ndehe. Nepɥ rá hyax'a dá tsøñhe ja ra hnini Neapoli de ra hai Macedonia.

12 De guehni dá mahe pa Filipino gue'a 'nará hnini ya me Nroma, ne gue'a 'nara danga hnini de ra hai Macedonia. Y ja dá 'buheni 'raya pa.

13 Ha ra pa dega tsaya dá pøñhe de ra hnini ne dá mahe ja ra dathe habu xqui nzai ya ja'i da ma dua apabi Ajuá. Ne ja dá huheni habu xqui munts'a 'raya 'bēhñá, ne dá fūhe dá xiphe de rá noya Ajuá.

14 Ne 'na de gue'u mrá thuhu ra Lidia mrá me Tiatira, mi pa ya hoga dutu xqui jat'i dega murado, ne mi xocambeni Ajuá. Bi 'yøde nú'a mi mąnga ra cu Pablo, y Ajuá bi xocua rá mfeni pa bi gamfri.

15 Ne bi nxistehe'a con gatho ya mengu rá ngu. Nepu bi banteguihe bi 'ñenje:

—'Bu nu'ahu guí hanthu gue xi ma-juani drá gamfri de ra Zidada Jesu, maha pa ja ra ngu ga 'buhani.

Ne bi jacje dá 'buheni 'raya pa.

16 Ne 'nara pa ndrą mahe habu nzantho mi t'apabi Ajuá, de má 'ñu dá nthēhe 'nara nxutsi mrá 'bego ne mi pe'tsa 'nara ts'ondahi nú'a mi japi da xipabi te ma suerte mi pe'tsa cada 'nara ja'i, y nuyá hmu'a mi taha ndunthi ra boja po nú'a ra 'befi mi pefi'a ngue'a nura nxutsi'a mrá badi.

17 Nepu nu'a bi dęgahe ne bi ña nts'edi bi 'ñena:

—Nuyu ya dameyu go guehyu yá 'bego Ajuá de mahets'i, ne utua ya ja'i hanja da za da mpøhø.

18 Ndunthi ya pa bi dęgahe ne nzantho mi mąnga njabu. Pe ra cu Pablo ya himi ne da 'yøde da mąnga njabu. Hanguē bi mpunts'i ne bi zofo nú'a ra ts'ondahi mi pe'tsa nú'a ra nxutsi ne bi 'ñembi:

—De rá thuhu ra Zidada Jesucristo dí 'bep'a'i gui pøni de gue nuna nxutsina.

Y nura ora'a 'bestho bi bęnga ra ts'ondahi.

19 Ha nu mi hyanda yá hmu gue ya himi tsa da dąha ra boja co rá 'befi nú'a ra nxutsi, bi bø yá cuε ne bi gu ra cu Pablo ne ra cu Sila pa bi zi'tsua ya nda ja ra tai.

20 Ne bi zi'tsua ya nzaya ne bi 'ñembabi:

—Nuya ya 'ñøhø go ya xodyo, ne hønse rí 'ñehe pa da japi da nxaxni ma hninihu.

21 Ne udi yá nzai nú'u hindi 'ñepi ga øthu ngue'a dyá me Nromahu y dí øhu ja yá 'yε ma ndahu me Nroma.

22 Nu'bú nú'u ya ja'i xqui munts'ini bi bø yá cuε con gue'u, nepu ya nda bi manda da 'bøcua yá dutu ne dra fet'i co ya ts'ut'o.

23 Y mi uadi bi hna'mbabi nts'edi, bi jot'a fadi ne bi sipa ra nsufadi gue da su xá hño.

24 Y mi 'yøde njabu ra nsufadi, bi cu'ta asta xi ra ts'at'a fadi, ne bi ze'mba yá ua ja 'nara danga za habu hingui tsa da xocse'u.

25 Pe ngu made ra xuui ra cu Pablo ne ra cu Sila mi apabi Ajuá ne mi tutuabi ya jahña Ajuá, ne gatho ma'ra ya 'yofadi mi øde'u,

26 mi damfri bi nja 'nara danga mbimhai, asta mi 'ñanga yá ua ya jado de ra fadi, ne asta bi xogui gatho ya gosthi fadi, ne bi xot'a gatho ya cadena nú'u mi that'a ya 'yofadi.

27 Ha nura nsufadi bi nuhu bi hyanda ya gosthi fadi gatho mi xogui, hanguē bi gca rá mahuai pa xa hñosehma'a, ngue'a mi hu rá mui gue ya xqui 'bat'a gatho ya 'yofadi.

28 Pe nura cu Pablo bi ma'ti ne bi 'ñembi:

—Oxqui ma gui hñose. Nuje dí 'buheua gatho.

29 Nepu nura nsufadi bi 'yadi 'nara ñot'i, ne bi yat'i hnest'ihí asta mri huat'i co ra ntsu, ne bá ndandiñahmu ja yá ua ra cu Pablo ne ra cu Sila.

30 Nepu 'bestho bi pøni pa thi ne bi 'yambabi'u bi 'ñembi:

—'Ñøhøhu, ¿te rá 'be ga øt'e pa ga mpøhø?

31 Nu'bú nu'u bi 'ñembi:

—Camfri ra Zidada Jesucristo pa njabu gui mpøhø nu'i ne gatho ya mengu ri ngu.

32 Nepu ra cu Pablo ne ra cu Sila bi xipa rá noya Ajuá nú'a ra nsufadi ne gatho ya mengu rá ngu.

33 Y mi nxuutho ra nsufadi bi x̣cuabi'ʉ haḅ x̣qui t'umba ya m̄f̄ei. Nep̣ nu'á bi nxistehe 'bestho ne gatho ya mengu rá ngu.

34 Ne bi zixa pa ja rá ngu ne bá umbi te bi zi'ʉ. Y nú'á ra nsufadi ne nú'ʉ ya mengu rá ngu xi mri johya ngue'a x̣qui gamfri'ʉ Ajuá.

35 Nurá hyax'a ya ndá bi m̄hna ya polecia da xipa ra nsufadi gue da hȳgui ra cu Sila ne ra cu Pablo.

36 Hangué ra nsufadi bi 'ñembabi ra cu Pablo:

—Xuá m̄enca ra noya ya ndá ga h̄c'ah̄. Hangué da za gui p̄ñ̄h̄ ne gui maha te rá entho.

37 Pe ra cu Pablo bi zofo nú'ʉ to bá h̄a ra noya pa da th̄gui'ʉ, ne bi 'ñ̄embi:

—Hina, ngue'a nuje dyá me Nrom- ahe nehe y dí ohe ja yá 'ȳ ma d̄anga nd̄ah̄ me Nroma, ne bri f̄et̄c'ahe ja yá thandi ya ja'í nsinque bi t'angahe 'nara nt'ani, ne bi jotcaguihe ja ra fadi. Ha nubyá go ne da hȳgaguihe nsinque to da b̄adi. Hinda za. Duá es̄'ʉ pa da p̄ngaguihe de guecua.

38 Nu'bú ya polecia bi ma bá xipa njab̄ ya ndá. Nu'bú nu'ú bi ntsu nu mi b̄adi gue myá me Nroma ne mi o ja yá 'ȳ ra d̄anga ndá Nroma.

39 Hangué nu'ú bi ma bá apa ra pumbate ra cu Pablo ne ra cu Sila, bi p̄ni de ra fadi ne bi b̄antebi da b̄ni'ʉ de ja ra hnini.

40 Ha nu mi b̄nga fadi'ʉ bi ma ja rá ngu ra nju Lidia. Ne bá hu'mba yá m̄i ya cu. Nep̣ bi ma'ʉ.

17

Ya me Tesalonica bi ñ̄ants'i'ʉ

1 Ra cu Pablo ne ra cu Sila bi ma bi 'ranga ja ra hnini Anfipoli ne ja ra hnini Apolonia, ne de guehni bi z̄onga asta ja ra hnini Tesalonica. Ne ja mi jani 'nará nija ya xodyo.

2 Y nuni ra nija'a nú'á ra pa dega tsaya ra cu Pablo ngu xi mrá nzai bi ma bi yat'ini h̄ñu semana dega tat'a h̄ñato pa mi ntsanoyau ya xodyo.

3 Mi he'ta ra M̄aca T'ofu ne mi xipabi'ʉ hanja mi p̄tsi da sufri ra

Cristo nú'á rá 'm̄hni Ajuá, ne da du ne da yopa nte. Ne mi embabi:

—Nuna ra Jesu dí xi'ah̄ go guehna ra Cristo bá p̄hna Ajuá pa da ndá.

4 Ne 'ra de ya xodyo bi gamfri ne bi munts'ui ra cu Pablo ne ra cu Sila. Nehe bi gamfri ndunthi ya me Grecia nú'ʉ mri x̄cambeni Ajuá, ne ndunthi ya 'b̄eh̄ñá nú'ʉ xi myá f̄adi de ra hnini.

5 Hangué xi bi b̄ yá cū ya xodyo nú'ʉ himyá gamfri, ne bá munts'a 'raya ts'oja'í mbi 'yo dega d̄ah̄ñei ja ra hnini pa bi 'ȳ'ti ne bi japi da ñ̄ants'i max̄gue ra hnini. Nep̣ bi ma'ʉ ja rá ngu ra cu Jasón pa xa ḡcjh̄mah̄a ra cu Pablo ne ra cu Sila pa xa 'ȳent'ua ja yá 'ȳe ya ja'í.

6 Pe nu'ú mi jo'oni, hangué go bri j̄ca ra cu Jasón co ma'ra ya cu, bi ts'ixa ja ya ndá de ra hnini, ne mi mafi nts'edi ya ja'í mi ena:

—Nú'ʉ ya 'ñ̄h̄ to'o xa ts'oca gatho ra ximhai co yá ts'ont'udi ya xa z̄c̄j̄ua nehe.

7 Nuna Jasón go guehni xa umba ns̄equi ja rá ngu. Gathoȳ hingui øta ma nd̄ah̄ Nroma ngue'a nuyá m̄a gue 'b̄ ma'na ra ndá, ne nú'á ra ndá'a rá thuhu ra Jesu, 'n̄a.

8 Y nu mi 'ȳ njab̄ ya ja'í ne ya ndá de ra hnini, xi bi b̄ yá cū gatho ne mri ñ̄ah̄nitho'ʉ.

9 Pe ra cu Jasón ne nú'ʉ to'o mri 'ñ̄oui bi 'yadi'ʉ 'nara fianza pa bi th̄gui.

Ra Pablo ne ra Sila bi 'ño ja ra hnini Berea

10 Ne ngu bi nxuui ya cu bi m̄hna ra cu Pablo ne ra cu Sila pa bi ma ja ra hnini Berea. Ne nu mi z̄ni de guehni bi yat'a ja yá nija ya xodyo.

11 Y nuya xodyo de guehni Berea xi myá hoja'í'ʉ, hingue ngu ya me Tesalonica. Co ndunthi ra paha bi gamfri'ʉ rá noya Ajuá, ne hyastho mi hongaja ra M̄aca T'ofu pa da b̄adi ua gue xi majuani nú'á mi mañ'ʉ.

12 Hangué ringue'a ndunthi de gue'ʉ bi gamfri, ne 'raya me Grecia bi gamfri nehe, nehe ndunthi nú'ʉ

to'o xi myá fadi ngu ya 'behñá ngu ya 'ñøhø, gatho bi gamfri'ũ.

¹³ Pe nu mi 'yøde ya xodyo me Tesalónica gue ra cu Pablo mi m̄anga rá noya Ajuá de guehni Berea, bi ma de guehni'ũ pa bá ʼta ya ja'i.

¹⁴ Pe nuya cu de guehni Berea bi dama zixa ra cu Pablo pa bi ma ja ra ndehe. Pe ra cu Sila ne ra cu Timoteo ja bi gohnitho'ũ Berea.

¹⁵ Ha nú'ũ to'o bi zixa ra cu Pablo bi meui asta ja ra hnini Atena. Nepũ nu'ũ bá pengui bá h̄a ra noya nú'a bá xipa ra cu Pablo gue da xipa ra cu Sila ne ra cu Timoteo da ma 'bestho pa ja dí nth̄uini.

Ra apostol Pablo bi ño ja ra hnini Atena

¹⁶ Ha nu de mi 'bũhni Atena ra cu Pablo mi t̄õma ra cu Sila ne ra cu Timoteo, xi mi tu rá meui ngue'a bi hyandi xi mi ja ndunthi ya c'oi nú'ũ mi nsunda ya ja'i de guehni.

¹⁷ Hangué bi zofo ya xodyo ja yá nija, ne nú'ũ ma'ra mi xøcambeni Ajuá de guehni. Ne hyastho mi 'yoni ja ra tai mi zofo ya ja'i.

¹⁸ Ne bi ntsanoyau 'raya 'ñøhø de guehni mri nxadi nú'a mi utuabi ya ja'i nú'ũ mi t'embi ya epicureo, ne ma'ra mri nxadi de ya estoico. Ne 'ra de gue'ũ mi ena:

—¿Te xicjũ 'bũ nuna 'ñøhø xi ña ndunthi?

Ha nu ma'ra mi ena:

—'Matho m̄amba rá noya ma'ra ya zidada.

Nu'ũ bi m̄anga njabũ ngue'a ra cu Pablo xqui xipabi'ũ de ra Zidada Jesu, ne xqui xipabi gue xqui yopa nte de ra du.

¹⁹ Nepũ de guehni bi zixa ra cu Pablo ja 'nara zi loma rá thuhu Areópago, ngue'a mri nzai ja da munts'ini gatho ya ja'i pa da nxahni'ũ 'na ngu ma'na, ne bi t'ambabi:

—¿Ha da za gui ñutcaguihe nuna ra 'ra'yo nt'utuante guí udi?

²⁰ Ngue'a guí xicaguihe ya 'ra'yo noya hinstá øhe, hangué dí ne ga pahe te rí bønga nuya noya guí m̄a.

²¹ Bi m̄anga njabũ'ũ ngue'a gatho ya me Atena ne ya nzøhø gá ja'i mi 'bũ

de guehni mri nzai mri munts'i hønse pa da 'yøde ne da m̄a de nú'ũ ya 'ra'yo noya xqui 'yøde.

²² Hangué ra cu Pablo bi 'mai made-tho de gue'ũ nuni ja ra Areópago ne bi 'ñena:

—Nú'ahũ gyá me Atenahũ, dí handi gue nu'ahú xi grí xøcambeni gatho nú'ũ ri zidadahũ.

²³ Ngue'a de dá thogui de guehni ja ri nijahũ habũ guí xøcambeni ri zidadahũ, dá handa 'nara ata habũ nt'ofone ena: “Nuna ata ja guecua di xøcambeni nú'a ra ajuá hinhya'mũ xa fadi”, njabũ ena. Y nú'a Ajuá hinhya'mũ xcá pahũ, go gue'a dí xi'ahũbya.

²⁴ Nú'a Ajuá to'o bi hyoca ra ximhai ne gatho nú'a jaua, go gue'a ra Nda de mahets'i ne de ra ximhai. Nu'á hingui 'bũ ja ya nija nú'ũ xa hyoca ya ja'i.

²⁵ Ne nixi hingui ø'tua ra 'bedi nú'a ø'ta ya ja'i pa gue'a, ngue'a go guesε'a ri 'racjũ ra te ne ra ndahi pa ga janshũ, ne gatho ya t'øt'e nú'ũ dí hoñhũ.

²⁶ Ne 'nadra ji bi hyoca gatho ya ja'i nú'ũ 'bũ habũraza nuua ja ra ximhai. Ne nu'á go bi m̄a hangu ya jeya da nte'ũ ne habũ da 'mũ'ũ.

²⁷ Ajuá njabũ bi hyogaguihũ pa ga hoñhũ'a pa xahm̄a ga tsudihũ, masque nu'á hingui 'bũ yabũ de guecjũ.

²⁸ Ngue'a por gue'a dí 'bũhũ ne dí 'ñanihũ, nja ngu 'rari 'yofohũ bi 'yofonjaua bi 'ñena: “Xi majuan̄i nujá go yá batsiguihũ Ajuá”, njabũ bi 'ñena.

²⁹ Hangué nu'ũ yá batsiguihũ Ajuá, hinda za ga eñhũ gue Ajuá 'nara c'oi dega oro o dega t'axi o dega do nú'a xa hyoca ya ja'i ngu nú'a beni hanja da hyocse'ũ.

³⁰ Ajuá mi hopi da thoguitho nú'a xqui 'yøt'a ya ja'i maya'bũ ngue'a hinte myá fadi, pe nubyá ri manda gue da ñobri gatho ya ja'i.

³¹ Ngue'a Ajuá xa hñuxa 'nara pa, ne nú'a ra pa'a ma da hñã'mba nguenda gatho ya ja'i de ra ximhai co 'nara hoga ts'utbi. Y nú'a to'o bi hñuts'i pa da hñãnga nguenda go gue'a ra Zidada Jesucristo. Ne ngu 'nara nt'udi

de gue'a, Ajuá bi japi bi yopa nte de ra du.

³² Y nu mi 'yøde'ü gue ra Zidada Jesu xqui yopa nte de ra du, 'ra mi 'ñant'ütho, ha nu ma'ra mi ena:

—Ma'na xá hño ma'na ra pa gui xicje nú'a guí ma.

³³ Nepü ra cu Pablo bi 'uegue de gue'ü.

³⁴ Pe 'ra de gue'ü bi gamfri ne bi deni'a. Ne 'na de gue'ü mrá thuhu ra Nisio, mi gue'a 'na de nuya nda mri munts'ini ja ra Areópago. Nehe 'nara 'beshña mrá thuhu ra Damari bi gamfri rá noya Ajuá, co ma'ra ya mengu de guehni.

18

Ra apostol Pablo bi zofo ya me Corinto

¹ Nepü de gue'a ra cu Pablo bi bøni de guehni Atena pa bi ma ja ra hnini Corinto.

² Ne ja bi ntheuini 'nara cu mrá xodyo mrá thuhu ra Aquila, mrá me Ponto ne ja xqui 'ñehe de ra hai Italia, ne mri 'ñoui rá 'beshña mrá thuhu ra Priscila. Nú'ú xqui bøni de ra hnini Nroma ngue'a ra nda Claudio bi manda da juui de guehni gatho ya xodyo.

³ Ra cu Pablo bi ma bá 'buhui ra cu Aquila co rá 'beshña ngue'a mi 'nada yá 'befi'ü, mi hoca ya carpa dega dutu.

⁴ Ne cada ra pa dega tsaya ra cu Pablo mi pa ja yá nija ya xodyo pa mi ñaui'ü, nehe mi ñaui nú'ü himyá xodyo, y mi zofo'ü de rá noya Ajuá.

⁵ Ne nu mi zøhø ra cu Sila ne ra cu Timoteo xqui 'ñehe'ü de ra hai Macedonia, bi zuhni'ü ra cu Pablo mi ja ndunthi ra 'befi ngue'a hyastho mi zofo ya xodyo mi xipabi gue ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a xqui mehna Ajuá pa da nda.

⁶ Pe nuya xodyo bi nø'tuabi ne bi zani. Nu'bá ra cu Pablo bi hñaca rá pat'i ne bi huat'i, gue'a 'nara seña gue mi ma da 'uegue de gue'ü ne hinda ma da dadi de yá ts'oqui, ne bi 'ñembabi:

—Nu'ahü go ma gui thadisü de ri duhü, ngue'a nuga ya hinte dí thadi

de gue'ahü. Desde nubya ma ga zofo nú'ü hingyá xodyo.

⁷ De guehni ra cu Pablo bi 'uegue de gue'ü ne bi ma ja rá ngu 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Justo mi 'bü gueta yá nija ya xodyo, ne nu'á mi xøcambeni Ajuá.

⁸ Nepü 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Crispo mrá nda de yá nija ya xodyo bi gamfri ra Zidada Jesu con gatho ya mengu rá ngu. Ne ndunthi ya me Corinto bi 'yøtua rá noya Ajuá mi mangan ra cu Pablo, bi gamfri'ü ne bi nxistehe.

⁹ Nepü 'nara xuui ra Zidada Jesu bi zofo ra cu Pablo ngu dega t'i ne bi 'ñembabi:

—Oguí tsu, sigui gui mangan ra maca noya, oguí tsaya gui ña.

¹⁰ Ngue'a nuga dí 'bü con gue'e, y hinda za to da 'yø't'a ra nts'o'müi. Ngue'a ja nuna hninina 'bü ndunthi ya ja'i go ma meti, y nú'ü ma da gamfrigi.

¹¹ Hangue ra cu Pablo bi gohni 'na njeja made nuni ja ra hnini Corinto. Ne nzantho mi zofo ya ja'i de rá noya Ajuá de guehni.

¹² Pe de nú'ü ya pa mrá nda ra Galio nuni ja ra hai Acaya, ya xodyo bi 'ñü'ti pa da gü ra cu Pablo, ne bi zix'ü ja ra ts'utbi.

¹³ Ne bi 'ñembabi ra nda:

—Nuna 'ñøhøna'ü'ta ya ja'i pa hinda nsunda Ajuá ngu mangan rá ley ra Moise.

¹⁴ Ra cu Pablo mi ma da dahmaha, pe ra nda Galio bi 'ñemba ya xodyo:

—'Bü di jahma te xa 'yø't'ahü nuna ra 'ñøhø, o xa 'yø't'a 'nara ts'ocate nuua ja ra hnini, nu'bá ha, da za ga ø't'a nú'a guí mañhü.

¹⁵ Pe nú'a guí mañhü hønse dega noya ne de ri leyhü, go da nuhü te guí 'yøthü. Nuga hinte dí 'ñent'i con guehna.

¹⁶ Nepü bi japi da bøn'ü de guehni ja ra ts'utbi.

¹⁷ Nu'bá gatho nú'ü himyá xodyo mi 'bühni bi mihi ra Soste nú'a mrá nda de yá nija ya xodyo de nura hnini'a, ne ja bi hna'mbabini nts'edi

ja rá thandi ra nda Galio, pe nu'á nixi bi 'yøt'a ncaso, y nixi hinte bi ma.

Ra apostol Pablo bi menga pa Antioquía, ne ya rá hñu'qui bi mudi bi ño bi mamba rá noya Ajuá

18 Ha nura cu Pablo bi gohi ndunthi ya pa de guehni. Nepu de gue'a bi 'ñedi gatho ya cu, ne bi meui ra cu Aquila co ra nju Priscila pa bi ma ja ra hai Siria. Ne de má 'ñu bi 'ranga ja 'nara zi t'uca hnini rá thuhu Cencrea. Ne ante da gu ra motsa'ua pa da 'raxa ja ra ndehe, 'met'o ra cu Pablo bi 'ñaxa gatho rá sta pa bi 'yøt'a ra hña'ti ngu nú'a xqui ma.

19 Y nu mi zonga Efeso ra cu Pablo ja bi zoguini ra nju Priscila co ra cu Aquila, y nu'á bi ma ja yá nija yá mixodyoui pa bá ñaui'ua.

20 Y nu'á bi bantebi ra cu Pablo da gohi 'raya pa, pe nu'á himbi ne.

21 Hangue bi 'ñehui'ua ne bi 'ñembabi: —Dí pɛ'tsi te grá 'bu Jerusale pa ga øt'a ra ngo nú'a ya ma da dat'i, pe ma ga penga ma'na'qui pa ga c'a'ts'a'ihu 'bu Ajuá go rá paha.

Ne bi bøni de guehni Efeso, ne bi gu ra motsa pa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma Cesarea.

22 Nu mi zøni de guehni bi thogui 'bestho pa bi ma Jerusale. Ne nu mi uadi bi zengua gatho ya cu de guehni, bi thogui pa bi ma Antioquía.

23 Nepu de ya xqui 'muhni 'raya pa, bi bøni ma'na'qui pa bi ma gatho ja ya hnini de ra hai Galacia ne de Frigia pa da nu te gra ma rá 'befi Ajuá, ne mi xipi da zedi yá jamfri gatho ya gamfri nú'ua mbi 'buhni.

Ra Apolo bi mamba rá noya Ajuá nuni Efeso

24 Nú'ua ya pa'ua bi zonga Efeso 'nara xodyo mrá thuhu ra Apolo mrá mengu ja ra hnini Alejandría. Xi mi paði da ña xá hño, ne mi paði xá hño gatho nú'a manga ra Ndaxjua T'ofu.

25 Nu'á xqui t'utuabi rá noya ra Zidada Jesu desde bi gamfri'a, ne xi mrá ehya mi udi xá hño de nú'a mi paði de ra Zidada Jesu, masque hønse mi paði de rá sistehe ra Xuua.

26 Ne bi mudi bi zofo ya xodyo ja yá nija'ua, ne himi tsu. Nepu mi 'yøde ra nju Priscila ne ra cu Aquila, bi zixa 'nambu pa bi 'ñutuabi ma'na xá hño de rá noya Ajuá.

27 Nepu nu'á 'mefa mi ne da ma Acaya, y ya cu de guehni Efeso bi xipabi gue xá hño da ma. Ne nu'á bi 'yopa 'nara he'mi pa bi mempa ya cu Acaya pa da t'umba ra hoga 'ñehe'a. Ne nu mi zonga Acaya, nu'á bi mats'i de guehni nú'ua xqui gamfri bi rá noya Ajuá.

28 Ne xi mi ntsanoyau ya xodyo ja yá thandi gatho ya ja'i. Nu'á mi xipi ngu nú'a manga ja ra Ndaxjua T'ofu gue ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a to'o bá pehna Ajuá pa da nda, ne go gue'a nú'a mi tøm'i'ua.

19

Ra apostol Pablo bi zofo ya me Efeso

1 Nura cu Apolo mi 'buhni Corinto, ha nura cu Pablo mbi 'yo ra 'ñu pa mri ma Efeso, bi 'ranga ja 'raya t'øhø xi myá mboza, ne de gue'a bi zonga Efeso habu mi 'bui 'raya gamfri.

2 Nepu nu'á bi 'yambabi'ua ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue gá hñañhu ra Maça Ndahi núbya gá camfrihu rá noya Ajuá?

Nu'á bi daði ne bi 'ñena:

—Hina, nixi stá øhe ua 'bu ra Maça Ndahi.

3 Hangue nura cu Pablo bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Te ma sistehe xcá hñañhu 'bu?

Ne nu'á bi daði ne bi 'ñena:

—Rá sistehe ra Xuua.

4 Ra cu Pablo bi 'ñembabi'ua:

—Nura Xuua mi xi'tsa ya ja'ingue'a gue'a ngu 'nara seña gue nuya ja'i'ua ya xqui ñobri de yá ts'oqui. Pe bi xipabi'ua nehe gue mahyoni da gamfri nú'a mi ma da zøhø 'mefa de gue'a, go gue'a ra Jesu nú'a to'o ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da nda.

5 Ha nu mi 'yøde njabu bi nxistehe'ua de rá thuhu ra Zidada Jesu.

6 Nepu ra cu Pablo bi hñuxa yá 'ye ja gatho ya gamfri pa bi hña'nga ra

Maca Ndahi. Y nura ora'a bi ña'u
'rama'na'ño ya hñaqui ne bi mañ'u
ngu nú'a xqui xipabi Ajuá da ma.

⁷ Ngu mi 'ret'amayoho por gatho
nú'u xqui hñanga ra Maca Ndahi.

⁸ Ngu hñu nzana ra cu Pablo bi ma
ja yá nija ya xodyo habu mbi mamba
rá noya Ajuá co ndunthi ra ts'edi.
Nu'á mi ntsanoyau ya ja'i ne mi øt'a
'nara ts'edi pa da gamfri'u nú'a mi
xipabi hanja go ri manda Ajuá.

⁹ Pe 'ra de gue'u xi xmá me yá
coraso hangue himbi ne bi gamfri,
hønc mi tsamba rá noya Ajuá ja
yá thandi ya ja'i. Hangue nura cu
Pablo bi 'uegue de gue'u, ne bi zixa
nú'u xqui gamfri ja 'nara scuela, ne
nura xahnate mi 'buhni rá thuhu ra
Tiranno. Y ja guehni ra cu Pablo mbi
mamba rá noya Ajuá hyastho.

¹⁰ Njabu bi 'yøt'a yo njeya pa bi
'yødebi rá noya ra Zidada Jesu gatho
nú'u mi 'bu ja ra hai Asia, ya xodyo ne
nú'u himyá xodyo.

¹¹ Y Ajuá bi umba ra ts'edi ra cu
Pablo pa bi 'yøt'a ya danga nt'udi,

¹² asta mi tha'tsua yá nthu'tañaxu
ne ma'ra yá dutu nuya da'thi pa
mi thani'a ne mi yopa tha'tsuabi ya
da'thi y nu'á mi ñani, y nu'u tó'o mi
pɛ'tsa ya ts'ondahi nu'á mi pøni de
gue'u.

¹³ Pe nu 'raya xodyo myá 'ñete mi
'yo'u mi japa ya ts'ondahi da bøni
de ja ya ja'i, nepu nu'á bi beni gue
da zapi da 'yenga ya ts'ondahi de rá
thuhu ra Zidada Jesu nehe ngu mi
øt'a ra cu Pablo. Ne mi embabi ya
ts'ondahi:

—Dí xi'a'ihe gui pøni de rá thuhu ra
Jesu nú'a manga ra Pablo.

¹⁴ Guehna bi 'yøt'a nú'u yoto yá t'u
ra Seva nú'a 'namrá nda gá macja gá
xodyo.

¹⁵ Pe nu mi 'yøt'tua njaua 'nara
ts'ondahi, nu'á bi dadi ne bi 'ñemba
nú'u ya 'ñøhø:

—Nuga dí paça to'o ra Jesu, ne
dí paça to'o ra Pablo, xi nu'ahu,
¿to'o'ihu?

¹⁶ Ha nú'a ra 'ñøhø to'o mi pɛ'tsa ra
ts'ondahi bi ma bá ju nú'u ya 'ñete co

rá ts'edi ra ts'ondahi ne xi bi na'mbi
nts'edi. Ha nu'á bi nest'ihí bi bøni de
guehni myá thelo ngue'a bi thamba
gatho yá dutu, ne bi hñaaxa ndunthi ya
nts'eni.

¹⁷ Y gatho ya xodyo mi 'buhni Efeso
ne nú'u himyá xodyo bi 'yøde'u nú'a
xqui nja, nu'bá nu'á xi bi ntsu. Ne
ma'na xi mri t'e'tsua rá nsu rá thuhu
ra Zidada Jesu.

¹⁸ Ne ndunthi de nú'u xqui gamfri
mi pa mri njuani de yá ts'oqui.

¹⁹ Y ndunthi ya 'ñete bi hñaaxa yá
t'ofu pa bi tsat'a ja yá thandi ya ja'i,
ha nuya libro'u nu mi t'øt'a ra uenda,
mri muui ngu made nthebe 'mo ya
t'axaboja.

²⁰ Njabu ma'na mri ntanga rá noya
Ajuá co ndunthi ra ts'edi.

²¹ Nepu de gue'a ra cu Pablo bi
hñuts'i gue da ma da c'a'tsa ya cu
asta ja ra hai Macedonia ne Acaya,
nepu rí 'ñehe Jerusale, nepu de guehni
mahyoni rí ma Nroma.

²² Hangue bi mehna yoho yá mfats'i
da 'met'o pa rí ma Macedonia, bi
mehna ra cu Timoteo ne ra cu Erasto.
Ha nura cu Pablo bi gohnitho ma'ra
ya pa de guehni ja ra hai Asia.

Ya me Efeso bi ñants'i'u

²³ Nú'u ya pa'u bi ñants'a gatho ya
me Efeso ngue'a bi zøni rá noya
Ajuá.

²⁴ Mi 'buhni 'nara 'ñøhø mrá thuhu
ra Demetrio. Nura 'befi mi padi'a mi
pøe ya boja dega t'axi. Ne mi 'bu
yá mfats'i mi hoca ya c'oi de 'nara
zinaña rá thuhu Diana pa mi papa ya
ja'i. Y xi mi taha ndunthi ra boja.

²⁵ Nepu 'nara pa ra Demetrio bi
munts'a gatho nú'u yá mfats'i ne
ma'ra nú'u to'o mi hoca ya c'oi nehe,
ne bi 'ñembabi:

—Nu'ahú guí padihu gue co nuna
'befina stá taha ndunthi ra boja, ne
hinte stá 'behu.

²⁶ Pe ngu xcá 'yøhu ne xcá hyanthu
gue nura Pablo ri 'yo ne ma gue nú'u
ya zidada nthoqui, hingyá zidada.
Y njabu xa hñaqua ndunthi ya ja'i
gue hinda nsunda ya zidada, hingue

hønsɛua Efeso, nehe maxøgue gatho ma haihɥ Asia.

²⁷ Nuna guehna ma'na xá nts'obyana, ha go guehna ma 'bɛfihɥ dí hanthmahɥna. Nubyá da ne ma ga 'bɛdihɥ zai, asta ne ra nija de ma zinanaɥ Diana nú'a xi rá nsunda, ma da 'mɛdi nú'a ra nsu pɛ'tsi. Ha ne gue numa zinanaɥ Diana ri nsunda gatho ya ja'i de guecua ja ma haihɥ Asia ne gatho maxøgue ra ximhai.

²⁸ Nu mi 'yøde njabɥ gatho nuyá mfats'i ne gatho nú'ɥ ma'ra to'o mi hoca ya c'oi xi bi bø yá cuɛ'ɥ, ne mi mafi mi ena:

—Xi rá nsunda ma zinanaɥ Diana!

²⁹ Ne bi nja ngu ra mpumfri gatho ja ra hnini, ne bri mihi ra cu Gayo ne ra cu Aristarco myá me Macedonia nú'ɥ xqui 'ñoui ra cu Pablo. Ne bri jat'i ne bri ts'its'i asta habɥ mi øt'a yá hmunts'i.

³⁰ Ha nura cu Pablo mi ne xa yut'ini pa xa zofo ya ja'i, pe nuya gamfri himbi hyopi bi yut'i.

³¹ Nehe 'raya nda de Asia nú'ɥ mi ntsixui ra cu Pablo, bi mɛmpa ra noya gue hinda yut'a de guehni.

³² Nura ora'a xi mbi ja 'nara hmahni ja yá hmunts'i'ɥ, 'rama'na'ño mi mañ'ɥ, ngue'a gatho xi xqui mpumfri, ne xi ndunthi de gue'ɥ nixi mi paði hanja xqui munts'i.

³³ Pe nu 'ra de gue'ɥ bi xipabi ra Jandro hanja xqui munts'i. Nuya xodyo xqui umba ya nt'ent'i ra Jandro pa da 'mai da ña ja yá thandi ya ja'i. Nepɥ nu'a bi 'ñutua ra seña ya ja'i co rá 'yɛ pa da go'ta yá ne. Nu'a mi ne da ñanga yá mixodyoui nú'ɥ xcrí jɥ.

³⁴ Pe nu mi baði ya ja'i gue mrá xodyo'a, nu'ú bi mafi nts'ɛdi ngu yo ora, ne mi ena:

—Xi rá nsunda ma zinanaɥ Diana!

³⁵ Nepɥ 'nara nda de ra hnini bi go'tua yá ne ya ja'i ne bi 'ñembi:

—Nú'ahɥ gyá menguhɥua Efeso, haburaza xa faði gue nuua ja ma hninihɥ xi drí suphɥ rá nija ma zinanaɥ Diana nú'a xá nsunda, y drí

suphɥ rá c'oi nú'a bá cai de mahets'i bá pɛhna ma zidadahɥ ra Jupite.

³⁶ Guí pahɥ gue xa faði haburaza, oguí tu ri maíhɥ, ne ote guí øthɥ 'bɥ hinxcá beñhɥ xá hño 'mɛt'o nú'a guí ne guí øthɥ.

³⁷ Nuyɥ ya 'ñøhø xcuá tsihɥ hinte xa 'yøt'ahɥ, ha nixi xa ñama'ñɥ de ma zinanaɥ drí nsundahɥ.

³⁸ Y nura Demetrio ne nú'ɥ ma'ra to hoca ya c'oi, 'bɥ ja te da ñapabi, dá ñapabi ja ra ts'utbi, ne dá nhyanthyaui ja ra nzaya.

³⁹ Nu'bɥ ja ma'na te guí mañhɥ, da za guí maha ja ra ts'utbi guí mañhɥ ja ma hmunts'ihɥ ngu mंगा ra ley.

⁴⁰ Ngue'a pa guecjɥ xá nts'uni. Da za da hñapcahɥ da t'ena gue xi dyá necatuhnihɥ por nuna ra ñunts'i stá øthɥbya, ne hindí pahɥ te ga thadihɥ nu sta t'angahɥ.

⁴¹ Nepɥ mi mंगा njaua ra nda, bi 'ñehui ya ja'i ne bi ua ra hmunts'i.

20

Ra apostol Pablo bi 'ño ja ra hai Macedonia ne Grecia

¹ Ha nu mi uadi nú'a ra danga ñunts'i xqui nja, ra cu Pablo bi zohna gatho ya cu pa bi umba 'nara ts'ofa. Nepɥ bi 'ñehui gatho co 'nara nthɥfi ne bi bøni de guehni bi gɥ ra 'ñu bi ma pa ja ra hai Macedonia.

² Ne bi yopa zøni habɥ gatho mi 'bɥ ya cu pa bi nupa yá mfeni, nepɥ bi ma pa Grecia.

³ Y nuni ja bi 'mahni hñu nzana. Ne 'mɛfa ya mi ma da gɥ ra motsa pa da 'raxa ja ra ndehe pa dí ma Siria, pe bi 'yøde gue ya xodyo xqui go 'nara cohi pa da 'yøt'ua ra nts'o'mai, hangue nu'a bi beni gue ma'na xá hño da yopa 'ranga Macedonia.

⁴ Ne bi mɛui ra cu Sopate mrá me Berea, ne ra cu Aristarco ne ra cu Segundo nú'ɥ myá me Tesalonica, ne nura cu Gayo mrá me Derbe, ne nura cu Tiquico ne ra cu Trofimo myá me Asia, ne ra cu Timoteo. Mri 'ñoui ra cu Pablo bi zonga Macedonia habɥ ndí 'bɥiga núga drá Luca.

⁵ Nú'ua ya cu'ua bi 'met'o pa ja ra hnini Ntroa ne ja bá tɔbgaheni.

⁶ Nuje asta mi ua ra ngo de ra nts'ithuhme nsi rá nzoi, dá pøñhe de guehni Filipino, dá juhe ra motsa pa dá 'yohe ja ra ndehe cat'a ma pa pa dá tsøñhe Ntroa, ne ja dá ntheheni nú'ua ya cu xqui 'met'o, nepu ja dá 'buheni yoto ma pa.

Ra apostol Pablo bi zofo ya gamfri nuni ja ra hnini Ntroa

⁷ Y nú'a ndomingo bi munts'a gatho ya gamfri pa da zi ra Māca Nt'oxi. Y ra cu Pablo bi zofo'ua de rá noya Ajuā asta made ra xuui, ngue'a mi ma da bøn'i'a rá hyax'a 'bestho.

⁸ Y nu habu xqui munts'i'ua mrá tɔngu y ja mi zøni ndunthi ya ñot'i.

⁹ Nepu 'nara zi ts'unt'ua mrá thuhu Eutico mi huhni ja 'nara ventana, xqui do'ma ra t'aha ngue'a ra cu Pablo xi bi ña ndunthi ya ora. Ne nu mi 'ñaha bi dagui desde rá hñu ra tɔngu asta nja'ti. Y nu mri jats'i 'ñena ya xqui du.

¹⁰ Nu'bá ra cu Pablo bi gai ne bi 'yots'i ne bi hyafi nú'a ra zi ts'unt'ua. Ne bi 'ñembabi ya cu:

—Oguí tshu, hinxa du, tetho.

¹¹ Nepu nura cu Pablo bi yopa bøxa ma'na'qui habu xqui munts'i'ua. Ne bi hyeca ra thuhme pa bi zi'ua ra Māca Nt'oxi, ne bi sigui bi ñaui ya cu asta mi hyats'i, nepu bi ma.

¹² Y nu mi ts'ixa nú'a ra zi ts'unt'ua ya mi te xá hño, ne gatho ya cu bi hñu yá mui ne bi johya.

Ra apostol Pablo bi ma de guehni Ntroa pa rí zønga Mileto

¹³ Nepu dá ncohe ga juhe ra motsa pa ga 'bet'ohe grá mahe ja ra hnini Asón pa ja grá ntheheni ra cu Pablo ngu nú'a stí mañhe, ngue'a nu'á bi beni da ma 'ñoua.

¹⁴ Nepu de guehni Asón dá ntheheni, nepu nu'á bi gu ra motsa habu ndí ohe pa dá mahe mahyεgui ja ra hnini Mitilene.

¹⁵ Ne de guehni rá hyax'a dá pøñhe pa dá tsøñhe gueta ja ra hnini Quío. Y rá yopa dá tsøñhe ja 'nara danga

hnini rá thuhu Samo nú'a ja ja rá hyo ra ndehe. Nepu ma dá coheni ja ra hnini Trogilio. Ne rá hñupa dá tsøñhe asta ja ra hnini Mileto.

¹⁶ Ra cu Pablo himbi hyodi ja ra hnini Efeso ngue'a himbi ne bi 'mu ndunthi ya pa ja ra hai Asia. Nu'á bi dama nxøni pa da zøni 'nitho ja ra hnini Jerusale, pa sta dat'a ra ngo Pentecoste ya di 'buhni'a 'bu da za.

Ra apostol Pablo bi zofo ya nda de ra nija nuni Efeso

¹⁷ Ne de ya mi 'buhni Mileto ra cu Pablo bi mampa ra noya ya nda de ra nija de guehni Efeso gue mi tømí nuni Mileto.

¹⁸ Ne nu'á bá ehe habu mi 'bu ra cu Pablo, y nu'á bi 'ñembabi'ua:

—Nu'ahu guí pahu xá hño tengu ma 'mui con gue'ahu desde dá tsøhø de gucua ja ra hai Asia.

¹⁹ Stá pepabi ma zi Hmuhu con gatho ra hñoja'i, ne ndunthi ya 'mi'qui xa du ma mui asta stá nzoni co nú'ua ya nts'o'mui xa 'yotca ya xodyo asta mi ne da hyogagui'ua.

²⁰ Masqué, pe nuga hindá tsaya dá xi'ahu nú'a ra hño mri 'ñep'ahu. Ne xi dá u't'a'ihu ja ri hmunts'ihu ne ja ri nguhu.

²¹ Ne dá zo'a'ihu nú'ahu gyá xodyohu ne nú'ahu hingingá xodyohu pa gui ñobrihu de ri ts'oquihu ja rá thandi Ajuā, ne gui camfrihu ma zi Hmuhu ra Jesucristo.

²² Nubyá ra Māca Ndañi tsixcagui grá ma Jerusale, pe nixi dí pañi te ma grá thogui de guehni.

²³ Hønse dí pañi gue ja gatho nuya hnini habu drá ma, xicagui ra Māca Ndañi gue bí tɔbgagui ya fadi ne ndunthi ya ts'othogui.

²⁴ Pe ni 'na de guehya hingui picagui, nixi tu ma mui, nixi ma te hindí tsu ga 'bedi ngue'a hinte di muui, qué go ga juata ra 'befi xa 'racagui ma zi Hmu ra Jesu, y nura 'befi'a gue'a ga mangua ra hoga noya de rá danga hmate Ajuā.

²⁵ Ha nubyá dí pañi xá hño gue nú'ahu stá xi'ahu hanja ri

manda Ajuá, ya hingui ma gui yopa hyandgah_u ma'na'qui.

26 Nubyá dí ne ga xi'ah_u gue nuga ya hinte dí thadi de gue'ah_u.

27 Ngue'a nuga ya stá xi'ah_u gatho nú'a xa 'ñutcagui Ajuá de nú'a beni'a, ne hinte stá cõñ'ah_u.

28 Hangue nu'a dí xi'ah_ubya, nsuseh_u, ne suh_u gatho nú'u ya gamfri xa 'yent'a'ih_u ja ri 'yeh_u ra Māca Ndahi nú'a xa hñux'ah_u pa gui suph_u rá nija ra Zidada nú'a xa dai co rá māca ji.

29 Nuga dí padi xá hño gue de xcrá ma de guecua ma da 'ñep_u 'raya ts'oja'i nú'u to'o da ne da huata gatho ya gamfri de ra nija, nja ngu 'nara miñ'o hinda pumba ni 'nara deti.

30 Ne ma da 'mup_u 'ra de gue'aseh_u ma da xi'ah_u ya nt'udi nú'u hingo ma-juani pa da 'ueca ya gamfri da zits'i.

31 Hangue xi da nsuh_u, ne beñh_u gue nuga stá zo'ah_u hñu njeya ma pa ra xuui, ne asta stá zont'a'ih_u cada 'na de gue'ah_u.

32 Nubyá zi cuh_u, ra Zidada da max'ah_u, ne da te't'a ri jamfrih_u co rá māca noya'a, ne da 'ra'ah_u gatho nú'a xa ña'tuabi da umbi gatho nú'u to'o yá meti'a.

33 Nuga hinto stá apa ra boja pa guecshe, nixi hinto stá api te ga he.

34 Ngue'a nuga ngu xcá pasch_u stá mpefi co ma 'ye pa stá tsudi nú'a dí honi pa gueque ne pa nú'u ndrí 'ño'be.

35 Nzantho stá u't'ah_u gui 'yøth_u ngu stá øt'e, gui mpēh_u pa gui faxh_u nú'u to'o othobi, ne gui bembabih_u nú'a bi mangan ra Zidada Jesu ne bi 'ñena: “Ma'na njapi nú'a to'o ri uni que nú'a to'o hani.”

36 Nep_u mi uadi bi mangan njab_u ra cu Pablo, bi ndandiñahmu gatho ya cu, ne bi 'yapabi Ajuá mahyegui.

37 Nep_u gatho ya cu bi nzoni ne bi hyafi ra cu Pablo ne bi z'atsua rá hmi,

38 ngue'a xi mi tu yá mui co nú'u ya noya xqui mañ'a gue ya himi ma da yopa hyandi ma'na'qui. Nep_u bi ma bá eni'u ja ra motsa pa bi nets'i ne bi ma.

21

Bi ma Jerusale ra apostol Pablo

1 Dá 'ueguehe de ya cu dá mahe co ra motsa manjuantho asta ja 'nara zi xeca hai rá thuhu Cos bí o madetho ra ndehe. Nep_u rá hyax'a dá thohe ja ma'na ra hai rá thuhu Roda bí o madetho ra ndehe nehe. Ne de guehni dí mahe ja 'nara hnini rá thuhu Patara bí ja ja rá hyo ra ndehe.

2 Nep_u de guehni Patara dá tsuhe 'nara motsa mri ma pa Finicia dá mahe con gue'a.

3 Ha nu de ndí pahe ja ra ndehe dá hanthe ra hai Chipre mi ja lado ngaha, ne dá siguihe asta dá tsøñhe Siria, ngue'a nú'a ra motsa ndrí 'ñohe mi ma da zogui nú'a mri ndude ja ra hnini Tiro nú'a bí ja ja rá hyo ra ndehe, ja dá caheni.

4 Ne ma dá tsuheni ya gamfri, ne dá 'buheni yoto ma pa con gue'u. Ha nu'ú bi xipa ra cu Pablo gue hinda ma pa Jerusale ngue'a ra Māca Ndahi xqui xipi'u te ma da thoguini.

5 Pe nu mi uadi nú'u yoto ma pa, dá mahe con gatho ya gamfri, ya 'behña ne ya batsi, dá pøñhe de ra hnini pa bi nexcahe ja ra motsa, ne dá ndandiñahmuhe gatho ja ra ñanthe pa dá apabihe Ajuá.

6 Nep_u dá edihe ya cu dá nhyufihe 'na ngu 'na, ne dá pøxhe ja ra motsa dá mahe. Ha nu'ú bi menga ja yá ngu.

7 De guehni Tiro dí mahe ja ra hnini Tolemaida. Ja dá zenguaheni ya cu, y dá 'buheni 'na pa con gue'u.

8 Nep_u rá hyax'a dá thohe pa dí mahe ja ra hnini Cesarea. Y ja mi 'buhni ra cu Lipe nú'a mi mamba rá noya Ajuá ne mi 'na de gue nú'u yoto ya nda de ra nija, hangue ja dá ma dá oxheni ja rá ngu.

9 Nú'a ra cu Lipe mi pe'tsa goho yá t'ixu, y nu'ú hinxqui nthati, y mi ña co rá ts'edi ra Māca Ndahi.

10 Ne dá 'buheni 'raya pa, ne bi zøhø 'nará 'mehni Ajuá mrá thuhu ra Agabo xqui 'ñehe de Judea.

11 Bá ehe pa e da c'ascahe, ne bi hñamba rá ngat'i ra cu Pablo, nep_u

con gue'a bi du'tase yá ua ne yá 'ye, ne bi 'ñena njaua:

—Rá Maça Ndahi Ajuá ena gue ya xodyo de guehni Jerusale ma da du'ta njaua nú'a to'o rá mēti nuna ngut'ina, ne da 'yent'ua ja yá 'ye ya ja'i nú'u hingyá xodyo.

12 Nu ndá øhe njabü nuje ne ya cu de guehni Cesarea dá bantebihe ra cu Pablo gue hinda ma Jerusale.

13 Nepü nura cu Pablo bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Pa te guí zoñhü? Høñse guí jacjü da du ma müi nehe. Nuga ya dí 'büi pa da thogagui de guehni Jerusale po rá thuhu ma zi Hmu Jesu, y hingue høñse pa dra thu'tcagui.

14 Pe himbi za dá haçuahe ra cu Pablo pa da ma de guehni, ne ya hinte dá mañhe, høñse dá embabihe:

—Nu'bá dá t'øt'a ngu nú'a rá paha ma zi Hmuhü.

15 Ne de gue'a dá høñcje dá mahe pa Jerusale.

16 Ne bi dengahe 'raya cu de guehni Cesarea, y 'na de gue'ü mrá thuhu ra Nasó mrá me Chipre, ya mi pē'tsa ndunthi ya jeya xqui gamfri ra Zidada Jesu. Y mi ja rá ngu nuni Jerusale hangue bi zixcahe pa duá 'buheni con gue'a.

Ra apostol Pablo bi c'a'tsa ra apostol Cobo

17 Y nu ndá tsøñhe Jerusale ya cu de guehni bi 'racje 'nara hoga 'ñehe.

18 Ha nurá hyax'a ra cu Pablo bi ma con guecje pa dá c'a'tshe ra cu Cobo, ne ja mi 'buhni gatho ma'ra ya danga cu de ra nija.

19 Nura cu Pablo bi zengua'ü, ne bi metuabi gatho nú'a xqui 'yøt'e co rá ts'edi Ajuá pa bi gamfri nú'u ya ja'i hingyá xodyo.

20 Y nu mi 'yøde njabü'ü, bi xøcambeni Ajuá, ne bi 'ñemba ra cu Pablo:

—Nde'bü zi cu, pe ya guí padi gue ya 'motho de ma mixodyohü ya xa gamfri ra Zidada Jesu, pe nu'ú ma gue mahyoni da t'øt'e ngu nú'a mangua rá ley ra Moise.

21 Ne xa sipabi'ü gue nú'i guí utuabi nú'u ma'ra ma mixodyohü bí 'bü ja ma'ra ya hai gue hinda 'yøt'a ngu nú'a mangua rá ley ra Moise. Nehe nu'ú ena gue xcá xipabi'ü gue hinda høñ'tsua nú'a ra seña yá batsi, ne hinda 'yøt'a ngu nú'u ma nzaihü.

22 Xibya, ¿te ga øthü? Ngue'a nu sta badi ya ja'i gue guí 'bücua ma da munts'i gatho'ü.

23 Hangue ma'na xá høñ 'yøt'a núna ma ga xi'ahe: De guecjuua 'bücua goho ya cu mahyoni da 'yøt'a 'nara høñ'ti bi høñ'tuabi Ajuá.

24 Tsits'i rí me ua nxüqui con guehyü ngu yá nzai ma mixodyohü, ne ju'tuabi yá gasto. Nepü nu'ú da za da 'ñaxi. Y njabü ha, da badi gatho ma mixodyohü gue hinga majuaní nú'a xa sipabi'ü gue go xcá manda njabü. Y njabü da badi'ü gue ne'i guí øt'e ngu nú'a mangua rá ley ra Moise.

25 Pe nú'u ya gamfri hingyá xodyo, ya stá opabihe gue hinga mahyoni da 'yøt'e ngu ma nzaihü, høñse gue nu'a mahyoni da 'yøt'e, hinda zi ra ngø nú'a xa høñ'tua ya c'oi, nixi yá ji ya mbo'oni, nixi nú'u ya mbo'oni xa hmi'tua yá 'yuga hinxa 'bømba yá ji, ne ni 'na de gue'ü hinda høñxui 'nara 'behña nú'a hingue xi rá 'behña.

Bri ju nts'ahni ra apostol Pablo ja ra ndanija

26 Nu'bá rá hyax'a ra cu Pablo bi zixa nú'u goho ya cu pa dua nxüca mahyegui con gue'a ngu yá nzai ya xodyo. Ne 'mēfa bi yat'a ja ra ndanija pa bi unga nt'øde ha'mü da ua yá pa de ra nsüqui, ne ha'mü da dat'a ra pa da unga yá høñ'ti nú'u ya cu'ü.

27 Pe ya mi ma da uadi nú'u yoto ma pa de ra nsüqui, 'raya xodyo me Asia bi hyanda ra cu Pablo gue mi o mbo ra ndanija. Nepü nu'ú bi 'yü'ta ya ja'i pa bi japi bi høñts'i, nepü bi gü ra cu Pablo.

28 Ne nu'ú xi mi mafi mi ena:

—¡Nú'ahü gyá me Israelhü, faxcaheua! Nuna guehna ra 'ñøhø 'yo habüraza 'ta ya ja'i da høñamañü de ma hninihü ne de ma leyhü ne de ma

nijahu. Ha nubyá xa cu'ta 'raya me Grecia ja ma nijahu, núyu hindi 'ñepi da yut'i, y hõnse ri ts'onga ma maça nijahu.

²⁹ Mi mangan njabu'u ngue'a xqui hyandi'u ra cu Pablo ja ra hnini mri 'ñoui ra cu Trofimo ra me Efeso. Ha nu'ú mi hu yá mui gue go gue'a xqui zixa ra cu Pablo ja ra nija.

³⁰ Hangue gatho ra hnini bi njats'i, ne gatho mri nest'ih'i habaraza mbrí 'ñehe. Nepu bi gu ra cu Pablo ne bi gut'i pa bi pøni de ra nija, ne 'bestho bi jot'a ya gosthi nija.

³¹ Ne nu'ú mi 'ramanu pa xa dama hyo. Pe bi 'yøde ra danga nda gá soldado gue gatho ra hnini de Jerusale xqui njats'i.

³² Hangue nú'á bi munts'a gatho yá soldado ne ma'ra ya nda gá soldado, ne bi ma hnest'ih'i pa habu xqui munts'a ya ja'i. Nepu ngu mi hyanda ya ja'i ra danga nda gá soldado bi zøni mi zi yá soldado, ra ora'a ya himbi sigui bi na'mba ra cu Pablo.

³³ Hangue nura danga nda gá soldado bi gu nts'ahni ra cu Pablo ne bi manda dra thät'i co yoho ya cadena, nepu 'mefa bi 'ñani to'o mi gue'a ne te xqui 'yøt'e.

³⁴ Nu'bú nuya ja'i xi mi thø ya hmafi ne 'rama'na'ño mi mañ'u, hangue njabu himbi za bi badi ra danga nda gá soldado de nú'a xqui nja ngue'a mi mantho'u. Hangue ma'na xá hño bi manda da ts'ixa ra cu Pablo asta ja ra cuarte.

³⁵ Ha nu mi zøni ja ra 'rendo de ra cuarte ya soldado bi ndudetho ra cu Pablo ngue'a xi mi ne da na'mbabi ya ja'i.

³⁶ Ngue'a gatho ya ja'i mri 'befa mi mantho mi ena:

—¡Dá tho nura 'ñøhø'a!

Ra apostol Pablo bi ma de rá jamfri

³⁷ Ne de mi ma da ju'ta mbo ra cuarte, ra cu Pablo bi 'ñemba ra danga nda gá soldado:

—¿Ha hingui 'raca nsequi ga ña ts'u?

Ha nura danga nda gá soldado bi 'ñembabi:

—A, xi guí paði gui ña dega griego.

³⁸ Nu'bú hingo gue'a'i grá me Egipto nú'a to'o bi 'yøt'a 'nara tuhni ya pe'tsa ya pa, ne bi zixa ja ra mbonthi nú'u goho 'mo ya 'yøt'atuhni.

³⁹ Nepu nura cu Pablo bi daði ne bi 'ñembabi:

—Hina. Nugá drá xodyo, drá me Tarso nú'a ra danga hnini de ra hai Cilicia. Ne dí bante'ibya gui 'raca nsequi ga zofo nuyu ya ja'i 'bahni.

⁴⁰ Nepu nú'a ra danga nda gá soldado bi umba nsequi da ña. Nu'bú ra cu Pablo bi 'mai ja ra 'rendo ne bi 'ñutua ra seña ya ja'i co rá 'ye pa da go'ta yá ne, ne ya hinto bi ña. Ha nura cu Pablo bi ña dega ebreo ne bi 'ñembabi'u:

22

¹ —Nú'ahu ma cu'ihu guí 'bahabu, ne nú'ahu gyá ndahu de ma nijahu, 'yøhu núna ma ga xi'ahu pa gui pahu te rá 'be nú'a stá øt'e.

² Ha nu mi 'yøde'u gue ra cu Pablo bi ñaca ebreo ngu'u, ma'na xi bi go'ta yá ne, y nura cu Pablo bi 'ñena:

³ —Nuga drá xodyo nehe ngu'ahu, ne duá 'bui ja ra hnini Tarso de ra hai Cilicia, pe ja stá te de guecua Jerusale. Ne stá nxadi ja rá hmanda nú'a ra xahnate rá thuhu ra Gamalie. Y nú'á bi 'ñutcagui xá hño te rí bonga rá ley ndu ma dadahu. Nzantho xi stá pεpabi Ajuá con gatho ma mui, ngu nú'a guí øthu nehe mapaya.

⁴ Nuga rá mudi ndrí utsa nú'u to'o mi camfri rá noya Ajuá, asta ndí ho nehe. Ne ndí tsixa dega nthu'ti ja ra fadi ya 'ñøhø ne ya 'behña.

⁵ Nura danga nda gá macja ne numa ndahu de ma nijahu da za da mangan núbya gue nú'ú bi 'raca nsequi co 'nara he'mi pa dá ha'tsuahma nú'u ma mixodyohu de guehni Ndamasco pa da hñe'ti'u. Nuga ndrú mahma pa guehni pa ma ga hongu nú'u xqui gamfri rá noya Ajuá pa ga tsi dega nthu'ti nuua Jerusale pa dra castiga.

Ra apostol Pablo mi pede de hanja bi gamfri

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

6 Pe de ndí ne ra 'ñu de ya ma ga tsønga Ndamasco ngu mi nde ma pa, ndá thãmfri bi gobgatho 'nara ñot'i xqui 'ñe de mahets'i y asta mri huexqui nts'edi.

7 Nepu nuga dá tagui ne dá ø 'nara noya mi engagui: “Saulo, Saulo, ¿hanja guí hongui pa gui 'yøtca ra nts'o'mui?”

8 Nepu nuga dá ambabi njaua: “¿To'o'i, zi Hmu?” Nepu bi 'ñengagui: “Nuga go gueque drá Jesu drá me Nasare. Ha nu'i guí hongui pa gui 'yøtcagui ra nts'o'mui ngue'a guí honi pa gui 'yø'tua ra nts'o'mui nú'ua to'o xa gamfrigui”, bi 'ñengagui.

9 Nehe nú'ua ndrí 'ño'be bi hyanda nú'a ra ñot'i nehe, ne xi bi ntsu. Pe nu'á himbi 'yøde nú'a ra noya bi zocagui.

10 Ha nuga dá ambi nú'a to'o bi zoqui ne dá embabi: “Ma zi Hmu'i, ¿te mahyoni ga øt'ebya?” Ha nu'á bi 'ñengagui: “Bai ne sigui ri 'ñu pa grí ma Ndamasco. Ne ja guehni ma da si'ani gatho nú'a mahyoni gui 'yøt'e.”

11 Y co nú'a ra ñot'i'a bi jaqui dá ngoda 'bestho. Nepu nú'ua ndrí 'ño'be go gue'ua bi gancagui pa bi za dá tsønga Ndamasco.

12 Ne de guehni ja mi 'bahni 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Ananía, ne xi mi øt'a gatho nú'a mangan ra ley, ne gatho nú'ua ma mixodyohu mbi 'bahni Ndamasco mi ña xá hño de gue'a.

13 Y nu'á bi ma bá c'ascagui, ne mi zøni bi 'ñengagui njaua: “Zi cu Saulo, hñanga ri thandi ma'na'qui.” Ne 'bestho ra ora'a bi za dá handa ra Ananía mi 'bahni.

14 Nepu nu'á bi 'ñengagui: “Ajua nú'a mi xøcambeni ndu ma dadahu go gue'a xqui huahn'a'i desde ra mudi pa gui patua rá paha'a, ne pa gui hyandua rá T'ua nú'a to'o hingui tu ni 'nara ts'oqui, ne pa gui 'yøtua rá noya'a nu sta zo'a'i.

15 Ngue'a go nu'i ma gui damajuani ja gatho ya ja'i haburaza de nú'a xcá hyandi ne xcá 'yøde.

16 Xibya, ¿te rá 'be guí tø'mi? Nxøni maha gui nxistehe, ne 'yapabi ra Zi-

dada da pun'a ri ts'oqui.”

Ra apostol Pablo bi ma hanja xqui 'behna da zofo ya ja'i hingyá xodyo

17 Nepu dá penga pa Jerusale ne dá cut'a ja ra ndanija pa dá apabi Ajua, ne ja dá handini 'nara nt'udi ngu dega t'i.

18 Dá handa ra Zidada, ne bi 'ñengagui: “Nxøni dama pøni de guecua Jerusale, ngue'a nuya ja'i de guecua hinda ma da gamfri'i nú'a ma gui damajuani de gueque.”

19 Hangué nuga dá embabi: “Ma zi Hmu'i, nu'á padi xá hño gue nuga ndí cut'a mbo ja gatho ya nija, ne ndí tsixa fadi nú'ua to'o mi camfri'i ne ndí tsuhni, ne ndí na'mbabi.

20 Ne nu mi mfanga rá ji ri hoga mefi ra cu Teba nú'a mi damajuani de gue'e, nequi ndí 'bahni nehe, ne xi dá ho nú'a bi t'ø'tuabi'a. Ne go ndí supabi yá dutu nú'ua ya hyote.”

21 Pe nura Zidada bi 'ñengagui: “Grí ma, ngue'a ma ga pen'a asta habu bí 'ba nú'ua hingyá xodyo pa gui zofo'ua.”

Ra apostol Pablo mi o ja yá 'ye ra danga nda gá soldado

22 Hønsε gue'ua ya noya bi za bi mangan ra cu Pablo, ngue'a ra ora'a bi mudi bi mafi gatho ya ja'i ne mi ena njaua:

—¡Nuni dí 'ñepi da tho ngue'a ya hindi 'ñepi da nte!

23 Ha nuya ja'i mi mantho himi ne da go'ta yá ne asta mi pants'a yá dutu ne mi føta ya hai co yá cue.

24 Nepu nura danga nda gá soldado bi manda da jot'a ra cu Pablo ja ra cuarte, ne bi manda dra fet'i pa da mahma te ma ts'oqui xqui 'yøt'e, pa njabu da badi hanja mi pø yá cue ya ja'i con gue'a.

25 Pe nu mri that'a ra cu Pablo pa dra fet'i, nu'bú bi 'ñembabi 'nara nda gá soldado mi 'bahni:

—¿Ha gue xá hño gui fethu 'nara 'ñøhø me Nroma nixi hinxcá pahu 'met'o ua xi xa 'yøt'a 'nara ts'oqui ua hina?

26 Ha nu mi 'yøde njab_u ra nda gá soldado, bi ma bá xipa ra danga nda gá soldado ne bi 'ñembabi:

—Jamasu nú'a ma gui 'yø'tua nú'a ra 'ñøhø, ngue'a nu'á ra me Nroma.

27 Nep_u ra danga nda gá soldado bi ma bá tsudi ra cu Pablo ne bi 'yambabi:

—¿Ha gue xi majuani grá me Nroma?

Ra cu Pablo bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha, majuani.

28 Nu'bú nura danga nda gá soldado bi 'ñembabi njaua:

—Conque nuga xi dá jut'a ndunthi ra boja pa bi za dá me Nroma.

Ha nura cu Pablo bi 'ñembabi:

—Pe nuga drá mengu desde dá 'bui.

29 Ne nu mi 'yøde njab_u nú'u to'o mi ma xa methma ra cu Pablo, nú'u 'bestho bi 'uegue de gue'a. Ne ra danga nda gá soldado mi badi gue xi majuani mrá me Nroma, bi ntsu ngue'a xqui manda dra that'i.

Ra apostol Pablo mi ñajayá thandi ya hmunts'a nda gá xodyo

30 Nep_u rá hyax'a ra danga nda gá soldado bi 'yøt'e pa da nja ra nthanthyá pa da badi hanja xqui ñapabi ya xodyo ra cu Pablo. Hangué bi manda da thacua ya cadena nú'u mi that'a ra cu Pablo ne bi zohna gatho ya nda gá macja ne gatho ya nda gá xodyo pa da munts'i. Nep_u bri pønga ra cu Pablo ne bi 'ba'ma ja yá thandi'u.

23

1 Nu'bú ra cu Pablo bi hyanda gatho ya nda gá xodyo xqui munts'ini ne bi 'ñembabi:

—Ma cu'ih_u, nuga nzantho stá 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá co ma mfeni xá nt'axi asta mapaya.

2 Nu'bú ra Ananía nú'a mrá danga nda gá macja bi 'bepabi nú'u mi 'bahni guetb_u ra cu Pablo da me'tua rá ne.

3 Nu'bú nura cu Pablo bi 'ñemba ra danga nda gá macja:

—¡Ajuá ma da 'ra'a ri nju'ti, nu'i 'nagrá yohmi! Pa gue'a guí hup_u gui 'yangagui te stá øt'e ngu mangan ra

ley. Nu'bú, ¿hanja hinguí øt'e ngu mangan ra ley, gue hønse go grí manda da hnabgagui?

4 Ha nu ma'ra ya ja'i mi 'bahni bi 'ñembabi:

—¿Ha gue njab_u gui thatuabi rá danga macja Ajuá?

5 Nu'bú nura cu Pablo bi 'ñembabi'u:

—Ma cu'ih_u, nuga hinduí pahmahá ua go guehni ra danga nda gá macja. Stá pahma hinstá ma njab_u, ngue'a mangan ja ra Maca T'ofu njaua: “Oxqui ñama'ñu de ni 'nari nda de ja ri hnini.”

6 Nep_u ra cu Pablo bi badi gue 'ra de gue'u myá saduceo, ha nu ma'ra myá fariseo. Hangué bi 'ñenga nts'edi:

—Ma cu'ih_u, nuga nequi drá fariseo ne drá t'u de ya fariseo. Hangué nubuyá xuá ts'igagui pa guecua hønse ngue'a dí camfri gue ma da yopa nte nú'u xa du.

7 Nu de mi mangan njab_u ra cu Pablo, ya fariseo ne ya saduceo bi mudi bi ntsanoya'u, ne bi hyegue 'ra 'nambu.

8 Ngue'a nuya saduceo ena gue nú'u xa du ya hinda ma da yopa nte, ne ena gue hinguí 'b_u ya εnxε, nixi ya ndahi. Pe nuya fariseo há, camfri gue ma da yopa nte nú'u xa du, ne camfri gue 'bui ya εnxε ne camfri gue 'b_u ya ndahi.

9 Nep_u xi bi mu ra mahni'u. Y nura ora'a bi 'mai 'raya xahnate de ra ley nú'u myá fariseo ne bi 'ñena:

—Nuna ra 'ñøhø hinte ma ts'oqui dí tsutuahu. Xi'b_u xa zofo 'nara ndahi o 'nara εnxε, hinguí tsa ga nø'tuah_u rá ts'edi Ajuá.

10 Ha nu'ú co yá cue xi mri mantho, hangué ra danga nda gá soldado xi bi ntsu ngue'a mi hu rá mai gue nú'ú ma xa hyo ra cu Pablo. Hangué bi manda dua ts'i ya soldado pa da zica ra cu Pablo de ja yá 'yε ya xodyo, ne bi yopa zixa ja ra cuarte.

11 Y nu mi nxuui ra Zidada bi zofo ra cu Pablo ne bi 'ñembabi:

—Pablo, oxqui ntsu, ngue'a ngu xcá damajuani de gueque nuua Jerusale, njab_u ma grí damajuani de gueque nuni Nroma nehe.

Yá ncontra ra apostol Pablo bi 'yøt'a 'nara cohi'ua pa da hyohma'a

¹² Ha nurá hyax'a 'raya xodyo bi go 'nara cohi pa da hyohma ra cu Pablo. Bi hñuts'i gue hinda ñuni nixi da ntsithe asta hinda 'yøt'e nú'a xqui 'ye'mbabi'ua.

¹³ Mi thogui ñote ya 'ñøhø nú'u to'o xqui m'etsa nú'a ra cohi'a.

¹⁴ 'Met'o bi ma bá c'a'tsa ya nda gá macja ne yá ndaxjua nda ya xodyo, ne bi 'ñembabi'ua:

—Nuje stá cohe 'nara cohi xá nts'uni gue hinte ma ga tsihe asta hinga hohe ra Pablo.

¹⁵ Ha nubyá nu'ahua ne ma'ra ya nda de ma hmunts'a ndahua 'yaphua ra danga nda gá soldado gue rixudi dua tsin'ahua'a ja ri thandihua. Gui 'ñemfua gue guí ne gui pahua xá hño de nú'a xa 'yøt'a. Ha nuje ma xi ga acje pa ga hohe ante da zøhø de guecua.

¹⁶ Pe nu 'nará 'bedatsi ra cu Pablo bi badi gue mi t'ecua rá tio, hangue 'bestho bi ma bá xipabi ja ra cuarte.

¹⁷ Nu'bá nura cu Pablo bi zohna 'na de ya nda gá soldado ne bi 'ñembabi:

—Tsi'tsua ra danga nda gá soldado nuna ts'ant'una, ngue'a ha 'raya noya da xipabi.

¹⁸ Hangue nura nda bi zi'tsua ra danga nda nú'a ra ts'ant'ua, ne bi 'ñembabi:

—Nú'a ra Pablo ofadi bi zoncagui pa duá tsin'a nuna ts'ant'ua ngue'a ne da xi'a'i 'raya noya 'na.

¹⁹ Nu'bá nura danga nda gá soldado bi mipa rá 'ye ra ts'ant'ua ne bi zixa 'nambua pa bá ambase ne bi 'ñembabi:

—¿Te 'me guí ne gui xicagui?

²⁰ Ha nú'a ra ts'ant'ua bi 'ñembabi:

—Ya xodyo xa 'yøt'a 'nara cohi gue ma da 'ya'a'i ra favo gui pempa ra Pablo rixudi ja yá thandi yá hmunts'a nda'ua, ne ma da 'ñeñ'a'i gue nu'ú ne da badi xá hño nú'a te xa 'yøt'e.

²¹ Pe oxqui camfri nú'a da xi'a'ua, ngue'a ngu ñote ya 'ñøhø acate, ne xa ma gue hinda ñuni nixi da ntsithe asta hinda hyo ra Pablo. Nubyá nu'ú hønse tømtho nú'a go gui mangue.

²² Nepua nura danga nda bi 'ñehui nú'a ra ts'ant'ua ne bi hyu'mba ra hña ne bi 'ñembi:

—Oto xqui xipabi de nú'a gá xicagui.

Ra apostol Pablo bi 'behni pa ja ra nda Feli

²³ Hangue nura danga nda bi zohna yoho ya nda gá soldado ne bi 'bepabi gue da hñoqui co yo nthebe ya soldado dega 'ñoua, ne má hñu'rate ma 'ret'a ya soldado dega ntøgue, ne má yo nthebe ya soldado co ya lansa, pa da ma'ua ja ra hnini Cesarea nzunga guto nxuui.

²⁴ Nehe bi manda gue da t'umbabi 'na yoho ya fani ra cu Pablo pa da ma ntøgue, ne da ts'its'i, pe xi dra su xá hño pa dra dapabi ra Feli nú'a mrá nda ja ra hai Cilicia.

²⁵ Nehe bi t'umba 'nara t'ofu ya nda gá soldado pa da umba ra nda Feli, habua mi enga njaua:

²⁶ “Núga drá Claudio Lisia, dí zengua'i, nu'i hoga nda Feli.

²⁷ Nuna ra 'ñøhø rá thuhu ra Pablo bi gua ya xodyo ne mi ma da hyohma. Pe nuga dá padi gue ra me Nroma, hangue dá ñaniga co ma soldado.

²⁸ Nuga ndí ne ga padi hanja mi ñapabi'ua, hangue dá tsixhe ja yá thandi yá hmunts'a nda'ua.

²⁹ Ne nú'a dá padi gue mi ñapabi de yá leys'e'ua, hingo te xqui 'yøt'e de ma leyhua pa xa tho nixi pa xa jothma fadi.

³⁰ Pe nuga bi sicagui gue nuya xodyo mi ne xa 'yaqui pa xa hyohma'ua, hangue 'bestho dá pen'abua'a. Ne dá xipabi nú'u to'o ri ñapabi gue da ñapabi ja ri thandi nú'a xa 'yøt'e. Gue'a mi ja te ga xi'a'i. Nzenguathohua.”

³¹ Nu'bá ya soldado bi 'yøt'a ngu nú'a bri 'bepabi, bi zixa ra cu Pablo dega xuui asta ja ra hnini Antipatri.

³² Ha nurá hyax'a ya soldado nú'u mi 'ñoua bi menga pa ja ra cuarte, ha nú'u mi pa ntøgue bi thoguiui ra cu Pablo.

³³ Ha nu mi zonga Cesarea bi t'umba ra t'ofu ra nda Feli, ne ra cu Pablo bi t'ent'ua ja rá 'ye'a.

³⁴ Ha mi uadi bi hñe'ta nú'a ra t'ofu ra Feli bi 'yambabi habu mrá mengu. Ha nu mi xipabi gue mrá me Cilicia,

³⁵ nu'bá bi 'ñembabi:

—Ma ga ø te gui ma nu sta 'ñepu nú'u to'o ri ñap'a'i.

Nepu bi manda gue dra su xá hño ja nú'a ra ngu habu mi ja rá ts'utbi ra nda Erode.

24

Ra apostol Pablo bi 'mai ja rá thandi ra nda Feli

¹ De ya mi pε'tsa cut'a ma pa mi 'buhni ra cu Pablo nuni Cesarea, bi zonga ra danga nda gá macja nú'a mrá thuhu ra Ananía co 'rayá ndaxjua nda ya xodyo, ne mi 'ñoui'u 'nara pønnya mrá thuhu ra Tértulo, bi zõñ'u pa da ñapa ra cu Pablo ja ra nda Feli.

² Nepu bá ts'i ra cu Pablo pa bi nja ra nthantha ja rá thandi ra Feli, y ra Tértulo bi mudi bi ñate ne bi 'ñembabi ra Feli:

—Dí jamadi'ihe, ma hoga nda'ihe, ngue'a stá pε'tshe 'nara hoga'mui ne hinto stá ntuñhe. Po ri danga mfats'igue xa 'mui xá hño ma hninihe.

³ Gathu nuya ya hño xcá 'yøt'e de guecua ne haburaza, guehna 'nara danga jamadi dí 'ra'ahe, nú'i ma zi hoga nda'i Feli.

⁴ Pe pa hinga hac'ahe ri 'befi, dí bante'ihe gui øtca ra favo gui hñuxa nt'øde 'na zi ora de núna ma ga xi'ahe.

⁵ Nuje stá hanthe gue nuna 'ñøhøni gue nuyá noya ma 'ñena 'nara hñeni teste, ne xa 'ño haburaza xa heca ya xodyo, ne dí pahe gue go guehni 'nara nda de nú'a ra hmunts'i rá thuhu nasareno.

⁶ Nuní mi ne xa ts'onga ma nijahe ngue'a ya mi tsixa 'raya ja'i hingyá xodyo. Hangue nuje dájahe ne ndí ne stá nhyanthahe con gue'a ngu nú'a manga ma leyhe.

⁷ Pe nura danga nda gá soldado rá thuhu ra Lisia bi yut'a madetho de guecje, ne bi ja bi zingahe nuna ra 'ñøhø.

⁸ Nepu nu'á bi ma gue nú'u to'o mi ne da ñapa nuna ra 'ñøhø gue da 'ñehe pa guecua pa da e da ngaste con gue'e. Nu'i go da za gui 'yambase pa gui paði hanja dí ñaphe.

⁹ Gathu nú'u ya xodyo mi 'buhni mi eñ'u gue xi majuani nú'a mi manga ra Tértulo.

¹⁰ Nepu nura Feli bi 'ñutua ra seña ra cu Pablo gue da ña, hangue nura cu Pablo bi mudi bi ña ne bi 'ñena:

—Con gathu ra paha ma ga ma ja ri thandi nú'a te stá øt'e, ngue'a dí paði gue ya øt'a ndunthi ya jeya grá nda de nuna hninina.

¹¹ Da za gui 'ñani pa gui paði gue nuga ja øt'a 'ret'amayoho ma pa dá tsonga de guehni Jerusale pa ga xøcambeni Ajuá.

¹² Ne hinto xa zacagui to'o dí ntsanoya'be nixi to'o xa zacqui dí u'ta ya ja'i ja ra ndanija, nixi ja ma'ra ya nija, nixi ja ra hnini.

¹³ Nuyu ya ja'i hingui tsa da xitca ma hmi de nú'a te gra ñapcagui.

¹⁴ Nuga ma xi ga xi'a'i nú'a majuani. Nuga dí pepabi nu Ajuá nú'a mi pepa ndu ma dada, ne drí dena 'nara 'ra'yo jamfri nú'a manyu gue hinga majuani. Pe nehe nuga dí camfri gathu nú'a xa t'ofu ja rá ley ra Moise, ne nú'a bi 'yofu ma'ra yá 'mehni Ajuá.

¹⁵ Nuga dí camfri nehe ngu camfriyu gue Ajuá da 'yøt'e pa da yopa nte nú'u xa du, ngu ya hoja'i ngu ya ts'o'mai.

¹⁶ Hangue nzantho stá øt'a ra ts'edi ga 'bui xá hño co 'nara hoga mfeni ja rá thandi Ajuá ne ja yá thandi ya ja'i.

¹⁷ Øt'a 'raya jeya ndí 'yo ja ma'ra ya hai, ne duá yopa penga nuua ma hai pa ga umba 'nara mfats'i ya hyoya ne ga unga ma hña'ti.

¹⁸ Guehna ndí øt'a ja ra ndanija ha bi zø 'raya xodyo ya me Asia, ne ja bi zacni ya stí nxuqui ngu yá nzai ma ja'ihe, hingue bi zacni co 'nara hmuntsja'i ndí u'ti pa da ñants'i.

¹⁹ 'Bu nú'u ya xodyo me Asia xa zacagui gra øt'a 'nara ts'ocate, nu'bá go guehma'u di ñapcagui, hingo nuyu.

20 Dá m̄anga núȳu ua bi z̄atca 'nara ts'ocate nú'b̄u dá 'ba ja yá thandiȳu ne ja yá thandi ma'ra ya nd̄a de ra hmunts'a nd̄a gá xodyo.

21 H̄onse nu'a dá ma ja yá thandiȳu dá ena njaua: “Nubya xcá ñ̄apcaguih̄u h̄onse ngue'a dí camfri gue ma da yopa nte nú'u xa du.”

22 Ra Feli ya mi p̄adi xá h̄ño de yá jamfri nú'u to'o xqui gamfri ra Zidada Jesucristo. Y nu'a bi zoguitho njab̄u de nú'a mi mañ'u, ne bi 'ñena:

—Nu sta z̄oh̄o ra d̄anga nd̄a gá soldado ra Lisia gue'b̄u ma ga yopa øth̄u ra nthanthȳa pa ga p̄adi xá h̄ño de nú'a guí mañ'h̄u.

23 Nep̄u ra Feli bi 'b̄epabi 'nara nd̄a gá soldado gue da su ra cu Pablo mbo ra fadi, ne da umba ns̄equi nú'u yá ja'i'a da c'a'tsi ne da umbi nú'a te da hyoñ'a.

24 Nep̄u ya xqui tho 'raya pa, bi yopa z̄oh̄o ra nd̄a Feli mri 'ñoui rá 'behña mrá thuhu ra Drusila ne mrá xodyo. Y ra Feli bi manda bi ts'i'tsua ra cu Pablo pa bi 'yøde'u bi ñ̄a de rá noya ra Zidada Jesucristo.

25 Pe nu mi m̄adi bi m̄anga ra cu Pablo nda'a ri ho Ajua ga øth̄u ne ga nsuh̄u pa hinga øth̄u ya ts'oqui, ne m̄anga Ajua gue ma da h̄ña'mba nguenda ya ja'i de rá ngats'i ra pa, nu'b̄u nura ora'a ra Feli bi ntsu, ne bi 'ñembabi:

—Grí mahm̄a, ne nu sta 'ñotho ma 'b̄efi ga yopa zo'a'i pa da za ga ñ̄ah̄u xá h̄ño.

26 Mi hu rá m̄ai ra Feli gue ra cu Pablo mi ma da umba ra boja pa da hȳgui, hangue ja guetb̄u mi zohni pa mi ñ̄aui.

27 Rá yo nj̄eya bi b̄onga ra Feli dega nd̄a, ne go bi gohi ra Porcio Festo. Nura Feli hinhya'm̄u bi hȳgui ra cu Pablo ngue'a mi ne da gohi xá h̄ño co ya xodyo.

25

Ra apostol Pablo bi 'mai ja rá thandi ra nd̄a Festo

1 Ha nu mi z̄onga ra Festo nuni Cesarea pa da 'm̄ui dega nd̄a, rá h̄ñupa'a bi ma pa Jerusale.

2 Ne de guehni nuya nd̄a gá macja ne ma'ra ya nd̄a gá xodyo bi ma bá c'a'tsi pa bi xipabi nú'a xqui 'yøt'a ra cu Pablo.

3 Y nu'a bi 'yapa ra favo gue da manda da ts'i ra cu Pablo pa Jerusale, ngue'a nu'a bi benga ma'na'qui xa daca ja ra 'ñu pa xa hyo.

4 Pe nura Festo bi d̄atuabi'u ne bi xipi gue nura Pablo ja da gotritho ja ra fadi Cesarea, cab̄u nu'a 'bestho mi ma da mengui pa guehni.

5 Ne bi 'ñembabi'u:

—Dí xi'ah̄u 'b̄u 'ra de gue'ah̄u guí ne ga maha, maha pa ja grí xicj̄uni 'b̄u te xa 'yøt'a nú'a ra 'ñoh̄o'a.

6 Ra Festo bi 'm̄u Jerusale h̄onse ngu h̄ñato ma pa o 'ret'a ma pa, ne bi menga pa Cesarea. Ne rá hyax'a bi gu rá hudi ne bi manda da ts'i'tsua ra cu Pablo.

7 Nep̄u de mi ȳat'a ra cu Pablo de hab̄u mi hudi ra nd̄a, nuya xodyo xqui 'ñehe de Jerusale bi 'yøt'a 'nara nthets'i hab̄u mi 'bai'a, ne bi ñ̄apabi de ndunthi ya nthøsthai, pe hinte bi ts'utuabi'a.

8 Ha nura cu Pablo bi m̄adi bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Nuga hinstá ts'ocuabi yá ley nuȳu ma cu ya xodyo, nixi stá ts'onga ma nijah̄e, nixi hinte stá ts'ocuabi ra Cesa nú'a ma nd̄ah̄u Nroma.

9 Pe nura Festo mi ne da gohi xá h̄ño co ya xodyo, hangue bi 'yambabi ra cu Pablo ne bi 'ñembabi:

—¿Ha guí ne ga maha pa Jerusale pa ja grá x̄c'ani ra uenda de nú'a xcá 'yøt'e?

10 Nu'b̄u nura cu Pablo bi d̄adi ne bi 'ñena:

—Pøde hina, ngue'a dí 'b̄ucua ja rá thandi ra ts'utbi de ma nd̄ah̄u Nroma, ne ja guecua mahyoni ga nhyanthya'be núȳu to'o ñ̄apqui. Y ngu guí p̄adi gue nuga hinte stá ts'ocua ma mixodyo'be.

11 Nu'b̄u stá øt'a 'nara d̄anga ts'ocate ne rí 'ñ̄epcagui da thogagui, da za. Nuga hindi tsu ma du. Pe nu'b̄u

hinga majuaní de nú'a ñapcaguiy_u, ni 'na hingui pɛ'tsa ra nɛqui da 'yɛntc'a ja yá 'yɛ ya xodyo. Nuga dí adi gue numa danga ndah_u ra Cesa de Nroma go gue'a da hñabga nguenda ua xi stá øt'a 'nara ts'ocate ua hina.

¹² Nu'bú nura Festo bi ñaui rayá mfats'i, nep_u bi 'ñembabi ra cu Pablo:

—Nu'i xcá 'yadi gue ma dí hñap'a nguenda ra nda Cesa de Nroma de nú'a xcá 'yøt'e, hangue nubyá ma gui ma pa guehni.

Ra apostol Pablo bi 'mai ja rá thandi ra nda Agripa

¹³ Nep_u de ya xqui thogui 'raya pa, ma'na ra nda rá thuhu Agripa bi meui rá 'bɛhñá nú'a mrá thuhu ra Berenice, ne bi ma pa Cesarea pa bá zɛngua ra nda Festo.

¹⁴ Ne bá 'b_u de guehni ndunthi ya pa. Y nura Festo bi metuabi ra nda Agripa de ra cu Pablo, ne bi 'ñembabi:

—Nuua jot'a ja ra fadi 'nara 'ñøhø bi zogui ra Feli.

¹⁵ De duá 'b_uhni Jerusale 'raya nda gá macja ne 'rayá ndaxjua nda ya xodyo bi ma bí ñate'_u ne bi xicagui te xqui 'yøt'a, ne mi adi'_u gue stá manda xa tho.

¹⁶ Pe nuga dá embabi'_u gue ra ts'utbi de Nroma hingrá nzai da hyo 'nara ja'i 'b_u hinxa nhyanthyathouí nú'a to'o xa ñapabi.

¹⁷ Hangue ngu dá tsøheua nú'_u ya 'ñøhø de Jerusale, rá hyax'a dá hudi ja ma hudi, ne dá manda dua ts'i nú'a ra 'ñøhø.

¹⁸ Pe nú'_u to'o mi ñapabi hinte bi ma de gue nú'a ndíbeni. Ngue'a nuga ndíbeni gue nu'á mi ts'oca ma leyh_u de Nroma.

¹⁹ Pe hina, hønse nu'a mi ñate'_u, por nuyá jamfri pɛ'tsase'_u, ne bi ma de 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Jesu mañ'_u gue xa du, pe nura Pablo ena gue bi yopa nte 'na.

²⁰ Ha nuga hinduí padihma te ga øt'e con gue'_u, hangue dá ambabi ra Pablo 'b_u mi nehma xa ma pa Jerusale pa ja xuá tha'mbani nguenda de nú'a mi hñapabi.

²¹ Pe nu'á bi 'yadi gue go da hñam_uba nguenda ma ndah_u ra Augusto Cesa, hangue dá manda da gohitho ja ra fadi asta hinga pɛhna ja ma ndah_u Nroma.

²² Nep_u ra nda Agripa bi 'ñembabi ra Festo:

—Nequi dí ne ga øde te rá 'bɛ'a manga nú'a ra 'ñøhø'a.

Nu'bú ra Festo bi 'ñembabi:

—Nu'bú 'bestho rixudi ma gui 'yøde te 'bɛ da ma.

²³ Hangue nurá hyax'a ra Agripa ne ra Berenice bi zøhø bi yut'a co ndunthi ra nsu ja ra ts'utbi, nehe mi 'ñoui ma'ra ya nda de ra hnini ne ya nda gá soldado. Nep_u ra Festo bi manda da ts'i'tsua ra cu Pablo.

²⁴ Nep_u bi 'ñena:

—Ma nda'ihe Agripa, ne gatho'ih_u guí 'b_uh_uua con guecje, xi 'b_ucua nuna ra 'ñøhø xi xa ñama'ñ_u ya xodyo de guehni nuni Jerusale ne de guecua Cesarea, ne hingui tsaya xicagui'_u gue mahyoni ga manda da tho.

²⁵ Pe nuga hinstá tsatuabini ni 'nara ts'oqui pa da za ga manda da tho. Y nuni xa 'yadisɛ gue da ma pa nuni ja ma ndah_u Augusto Cesa pa go da hñam_ubase ra uenda, hangue stá beni ma'na xá hño ga pɛmpabi'a.

²⁶ Ha nuga hindí padi te ma noya ga ofo pa ga pɛmpa ma ndah_u Nroma, hangue stuá tsin'a ja ri thandi, ma nda'ihe Agripa, ne ja ri thandih_u gatho nú'ah_u guí 'b_uh_uua, pa gui 'yamf_u ts'_u te xa 'yøt'e pa gui xicaguih_u te ma noya da za ga pɛmpabi ma ndah_u.

²⁷ Ngue'a nuga dí beni gue hindí 'ñepi ga pɛhna 'nara ts'ahni ja ma ndah_u Cesa 'b_u hindí pɛhna ra noya hanja xa hñapabi.

26

Ra apostol Pablo bi ma de rá jamfri ja rá thandi ra nda Agripa

¹ Nep_u ra nda Agripa bi 'ñembabi ra cu Pablo:

—Dí 'ra'a nɛqui gui ma hanja xa hñap'a'i.

Hangue nura cu Pablo bi 'ñena:

2 —Con gatho ma paha ma hoga nda'i Agripa ma ga xi'a'i hanja ñapcagui nú'ua 'ra de ma mixodyohua.

3 Ne drí johya ngue'a nu'i guí pađi xá hño gatho ma nzaihua nú'ua dyá xodyohua, nehe guí pađi de gatho nú'a te dí mañhua. Hangue nuga drí bante'i guí 'yode gatho nuna ma ga ma.

Ra apostol Pablo bi ma de rá 'múi ante da gamfri

4 Gatho ya xodyo xa batca ma 'múi desde nú'bu ndrą notsi, nú'bu ndí 'bu'be ma ja'i ja ma hai ne ja ndá ehe Jerusale.

5 Ne'ua nehe pađi xá hño ne tsa da ma 'bu go da ne'ua gue desde ndí ts'unt'ua stá 'yo xá hño ja ma jamfrihua ngue'a ndrą fariseo, ne guí pađi gue nuya fariseo ma'na ø'tua rá ley ra Moise que gatho ma'ra ma mixodyohua.

6 Nubya xa ts'ancagui de guecua ja ra ts'utbi hõnse ngue'a dí camfri gue ma da yopa nte nú'ua xa du ngu nú'a xqui ña'tua Ajuá nú'ua ndu ma dadahua.

7 Hangue gatho ma mixodyohua tømí da hñanga nú'a ra hña'ti'a, ne nzantho ri xocambeni Ajuá ne pɛpabi ma pa ra xuui. Nuna guehna dí tømí nehe, ma hoga nda'i Agripa, y hangue por gue'a xa ñapcagui'ua.

8 ¿Hanja hinguí camfrihua gue Ajuá ma da japi da yopa nte nú'ua xa du?

Ra apostol Pablo bi ma de rá nts'o'múise co ya gamfri

9 Nequi nehe rá mudi ndí bengandunthi ya ts'omfeni pa ga ø'tua ra nts'o'múi nú'ua to'o mi camfri ra Jesu nú'a mrá me Nasare.

10 Y njabua dá ø'te nuni Jerusale. Stí pønga ra nsequi ja ya nda gá macja pa ndí ju ndunthi ya gamfri pa ndí cot'a fadi, ne dá thadi gue ha da tho 'ra de gue'ua.

11 Ne ndunthi 'mi'qui ndí castiga nts'edi ya gamfri ja yá nija ma mixodyohua pa ndrí japi da ncøni de yá jamfri xqui me'tsi. Ne xi ndí ncue con gue'ua ne ndí pa ja ma'ra ya hnini

yabua pa nduí honi pa ga ø'tua ra nts'o'múi.

Ra apostol Pablo bi ma ma'na'qui de hanja bi ñobri de yá ts'o'qui (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

12 Hangue gue'a ndrą mahma Ndamasco ngue'a ya stí pønga ra nsequi ja ya nda gá macja ne xqui 'raca ra ts'edi pa ga ju ga cot'a fadi ya gamfri.

13 Pe dí xi'a'i ma nda'i, nu ja ra 'ñu ngu mi nde ma pa, nura ora'a dá handi bi gobgatho 'nara ñot'i mahyegui co nú'ua to'o ndrí 'ño'be, y nura ñot'i'a ma'na mi tsedi que ra hyadi.

14 Nepua ra ora'a dá taguihe gatho, y nuga dá øde 'nara noya bi ñaca ebreo ne bi 'ñengagui: “Saulo, Saulo, ¿hanja guí hongui pa guí 'yotca ra nts'o'múi? Nu'i grí 'ñansehe, guí nja ngu ra ndamfri ora tica ra nsamboi.”

15 Nepua nuga dá embabi: “¿To'o'i, zi Hmu?” Nu'ba nu'a bi 'ñengagui: “Nuga go gueque drá Jesu. Ha nu'i guí hongui pa guí 'yotca ra nts'o'múi ngue'a guí honi pa guí 'yø'tua ra nts'o'múi nú'ua to'o xa gamfrigui.

16 Nubyá nangui ne 'bai, ngue'a nuga go stá zol'i y go stá huan'a'i pa guí pɛpcagui, ne pa guí damajuani ja ya ja'i de nú'a xcá hyandibya ne de nú'a ma ga u't'a'i 'mefa.

17 Nuga go ma ga ñañ'a'i de ja yá 'ye ya xodyo ne de nú'ua hingyá xodyo nuni habua dí peñ'a'i guí ma.

18 Nuni ja guehni ma guí zofo ya ja'i pa da pata yá mfeni pa da 'ño ja ra maca ñot'i, ne ya hinda sigui da 'ño ja ra 'bexuui. Ne guí xip'ua da 'uegue de ja yá ts'o'befi ra Satá, ne da mɛpabi Ajuá ma Dada, ne da gamfrigui pa da hñanga ra mpumbi de yá ts'o'qui, ne pa dyá metigui ngu gatho nú'ua ma'ra xa nt'axca yá mfeni ngue'a xa gamfrigui.” Njaua guehna bi xicagui ra Zidada.

Ra apostol Pablo himrá ts'o'yode de rá noya ra Zidada

19 Hangué njab_u, ma nda'i Agripa, hindá nts'o'yode de nú'a dá øde de mahets'i.

20 Hangué dá fudi dá zofo ya ja'i 'bestho de guehni Ndamasco, nep_u dá ma pa Jerusale ne gatho ja ma'ra ya hnini Judea. Ne dá ma nehe hab_u bí 'b_u nú'u hingyá xodyo, dá zofo gue da ñobri'u de yá ts'oqui ne da gamfri Ajua, ne da 'yøt'a nú'a xá hño pa da hnequi gue majua_{ni} xa pata yá 'm_ui.

21 Y hangué por guehna ma mixodyoh_u bi g_ugagui ja ra ndanija ne mi ne xa hyogagui.

22 Pe co rá mfats'i Ajua asta nubya dí sigui_{tho} dí zofo nú'u ja yá nsu ne nú'u otho yá nsu. Y nuga nzantho dí ma_u ngu nú'a bi m_unga ra Moise ne ma'ra yá 'm_uhni Ajua de nú'a mi p_u'tsi da nja.

23 Nu'u mi ma_u gue ra Cristo nú'a xqui hñuxa Ajua pa da nda, mi p_u'tsi te da thogui ndunthi ya ts'othogui asta hinda tho. Pe 'm_uefa de rá du'a go gue'a rá m_udi mi p_u'tsi da yopa nte de ra du. Ne go gue'a mi ma da xipa ya xodyo ne nú'u hingyá xodyo de nú'a ra 'ra'yo te da umbi, ne nura 'ra'yo te'a nja ngu 'nara ñot'i ri yot'i'u.

Ra apostol Pablo bi zofo ra nda Agripa

24 Y nu mi m_unga njaua ra cu Pablo pa bi ma_u hanja xqui hñapi, ra ora'a ra Festo bi ña nts'edi ne bi 'ñembabi:

—¡Asta xcá 'b_u ri mfeni, Pablo! Ngue'a oda ri mfeni de ya h_u'mi xcá hñe'ti, hangué xcá 'b_u ri mfeni.

25 Pe nura cu Pablo bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Hinstá 'b_u ma mfeni, ma hoga nda'i Festo, ngue'a nuga dí m_unga nú'a majua_{ni}.

26 Nuni ra nda Agripa, nehni padi xá hño de nú'a dí ma, hangué nuga hindí tsu ga ña ja rá thandini. Dí padi xá hño gue nuní ya xa unga nguenda de gatho núna dí ma, ngue'a hinxa t'øt'e mant'agui.

27 Ma zi hoga nda'i Agripa, ¿ha guí camfri nú'a bi m_unga yá 'm_uhni

Ajua? Nuga dí padi gue nu'i guí camfri nú'a bi mañ'u.

28 Nep_u nura nda Agripa bi dadi ne bi 'ñena:

—Ya ma'na tui ri 'b_uedi pa gui jacagui ga camfri ra Jesucristo nehe.

29 Hangué nura cu Pablo bi 'ñembabi:

—Haha, co rá mfats'i Ajua da njab_u, ne hinga h_uns_u'i, nehe gatho núy_u xa 'yøde nú'a stá mambya. Dí ne da gamfriy_u ngu stá camfriga nehe, h_uns_u hindí ne dra th_u'i co ya cadena ngu xra jagagui.

30 Nep_u de ya bi uadi bi ña ra cu Pablo, bi 'mai ra nda Agripa co ra Berenice ne ra Festo ne gatho nú'u mi huhuini.

31 Ne bi nj_uqui'u pa bá ñas_u'u 'na ngu 'na, ne bi 'ñémbi:

—Hinte xa 'yøt'a nuna ra 'ñøhø pa rí 'ñepi da tho, nixi pa da mfadi.

32 Nep_u ra nda Agripa bi 'ñembabi ra Festo:

—Ya xa za xa thehma nuna ra 'ñøhø 'b_u hinxqui 'yadi da ma ja ma nda_u ra Augusto Cesa pa ja dí th_u'mbani nguenda 'b_u te xa 'yøt'e.

27

Ra apostol Pablo bri ts'ixa nts'ahni pa Nroma

1 Y mi zø ra pa de nú'a xqui benga ra nda Festo pa da mencahe ja ra hai Italia, ra cu Pablo ne ma'ra ya 'yofadi bi t'ent'ua yá 'y_u'nara nda gá soldado mrá thuhu ra Julio nú'a 'na de yá soldado ra nda Augusto Cesa. Y nuga drá Luca dá m_u'be'u.

2 Y bi zixcahe 'nara danga motsa xqui 'ñehe de ra hnini Adramitio, ne dá pøñhe de guehni Cesarea pa dá 'raxhe ja ra ndehe dí mahe pa ja ra hai Asia. Nehe drí 'ñohe ra cu Aristarco nura me Tesalonica 'nara hnini de ra hai Macedonia.

3 Y rá hyax'a dá tsøñhe ja ra hnini Sidó. Y nura Julio xi bi nhyoja'i co ra cu Pablo ne bi umba nsequi da ma dua c'a'tsa ya cu nú'u mi 'b_u de guehni, ne pa bá t'umbi nú'a te mi honi.

⁴ Nepu dá pøñhe de guehni Sidó dá thothe po ra lado mac'angui de ra hai Chipre nú'a o madetho ra ndehe. Dá øthe njabu pa dá 'banpahe ra bunthi mi 'yo.

⁵ Ne dá 'raxhe ja ra ndehe dá 'ranthe manjuantho de ra hai Cilicia ne Panfilia, ne dá tsøñhe ja ra hnini Mira de ra hai Licia.

⁶ De guehni ra nda gá soldado ja bi zuhní 'nara motsa mrá me Alejandría de ra hai Egipto mri ma pa ja ra hai Italia. Nu'bú dá juhe nú'a ra motsa'a pa dá thoguihe habu ndrú mahe.

⁷ Ndunthi ya pa ndrú 'yohe 'ramats'u ja ra ndehe, xi xmá hñei pa dá tsøñhe gueta Gnido. Nepu ngue'a mi 'yo ndunthi ra bunthi himi hocaguihe ga 'yohe, hangue dá 'rañhe gueta ra hnini Salmón, dá 'bañhe po lado mac'angui de ra hai Creta o madetho ra ndehe.

⁸ Xi dá 'yohe masque 'ramats'u ngue'a mi 'yo ndunthi ra bunthi himi hocje ga 'yohe xá hño. Y hingá 'me dá tsøñhe ja rá hyo ra ndehe habu xqui thu'mbabi Ya Hoga Gosthi gueta ra hnini Lasea.

⁹ Ya xqui thogui ndunthi ya pa ndrú 'yohe ja ra ndehe, y ya ma'na xi xmá nts'uni pa ga 'yohe ngue'a ya mi ma da zøhø ya pa de ya tse, ne gue'bu xi 'yo ndunthi ra bunthi. Hangue nura cu Pablo bi zofo gatho ya ja'i,

¹⁰ ne bi 'ñembabi:

—Compahu, dí handi gue ma ga thohu ndunthi ya ts'othogui má 'ñu, da za da yui ra motsa con gatho nú'a te di cu, ha nujá ga tuhu nehe.

¹¹ Pe nura nda gá soldado himbi 'yø'tua ncaso ra cu Pablo, ma'na bi 'yøta nú'a mi mangua ra 'yet'amotsa ne nú'a to'o mrá meti.

¹² Y ngue'a xmá nts'uni da gohni ra motsa ja Ya Hoga Gosthi pa nú'u ya pa'u de ya tse, hangue ndunthi nú'u to'o mi pani bi beñ'u gue ma'na xá hño da bøni de guehni pa xahma xa zahma xa zønga Fenice nú'a ja ja ra lado yuhyadi de ra xeca hai Creta, pa ja xa 'muhmani'u nú'u ya pa de ya tse.

Ra dāta bunthi ja ra ndehe

¹³ Nepu bi mudí bi 'ño 'na tui ra ndahi nú'a mri 'ñe ngue mac'angui, hangue bi beñ'u gue xá hño da sigui da thogui pa habu mri ma'u. Hangue dá pøñhe de guehni habu stí ntsayahe, ne dá 'bañhe gueta rá hyo ra hai Creta.

¹⁴ Nepu hinga ya'a bi zucje 'nara bunthi xi nts'edi mbrí 'ñehe ngue mahuifi habu ndrú mahe.

¹⁵ Nura bunthi'a bi duxa ra motsa ngue'a xi mi tse'di, ne himi tsa ga tsamhe. Hangue dá hehe bi duts'i.

¹⁶ Dá thothe gueta 'nara zi xeca hai rá thuhu Clauda o madetho ra ndehe, ja ra lado habu hints'u mi tse ra bunthi. Nu'bú ja dá pø'tsheni ra t'uca motsa pa ja ra danga motsa nú'a mri gut'i, pe xi dá henbahe.

¹⁷ Nepu de ya dá pø'tshe ra t'uca motsa, dá thathe co ya nthahi nura danga motsa ne xi dá du'the pa hinda nhuati. Nepu nú'u to'o mri 'yet'a ra motsa, mi tsu da pø'tsa pa ja ra 'bomu ja 'nara t'uca hai rá thuhu ra Sirte, hangue bi ja'ma ya dutu nú'u xqui thuxa maña de ra motsa pa da 'ño co ra ndahi, ne bi hopabi'u da duxa ra ndahi.

¹⁸ Ha nurá hyax'a hinxqui tsayatho nú'a ra bunthi xi mi tse'di, hangue nu'ú bi føta ja ra ndehe nú'u te mri du ra motsa.

¹⁹ Nepu nurá hñupa dá føthe nehe ja ra ndehe ma'ra ya t'øt'e nú'u mi pøpabi ra motsa.

²⁰ Bi thogui ndunthi ya pa hindá hanthe ra hyadi nixi ya tsø ngue'a xi mi 'yo ndunthi ra bunthi, hangue ndrú hu ma muhe gue ya ma stá tuhmahe.

²¹ Ya mi pø'tsa ndunthi ya pa hinte stí tsihe, hangue ra cu Pablo bi 'mai madetho de guecje ne bi 'ñena:

—Compahu, 'bu xcá 'yøhmahu nú'a dá xi'ahu gue stá cohmanu Creta, nu'bú hinstá thohmahu núna dí thohu, ne hinxá 'medihma gatho nú'a stá 'behu.

²² Pe nubyá, oguí tu ri muihu, ngue'a ni 'na de guecju hinga ma ga tuhu, masque ra motsa da nxeni ne da yui nuua ja ra ndehe.

²³ Ngue'a manxuui bi zocagui 'nara enxε bá penca Ajuá nú'a to'o dí camfri ne dí pεpabi.

²⁴ Y nú'a ra enxε'a bi ñengagui: "Pablo, oguí tsu, ngue'a mahyoni gui tsønga Nroma habu bí 'bu ra nda Cesa, ne gui 'ba ja rá thandi'a, ne por gue'a'i Ajuá ma da ñanga de ra du núy guí pεuiua ja ra motsa."

²⁵ Hangué compahu, nubya dí xi'ahu, oguí tu ri muihu, ngue'a nuga dí camfri gue Ajuá da suju, ngue'a dí camfri gue ma da njabu ngu nú'a bi xicagui rá enxε'a.

²⁶ Nu'a ma da nja, ma da 'yεtc'ahu ra ndahi ne ma dí zogahu ja 'nara zi xεca hai o mbo ra ndehe.

²⁷ Ne ya mi pε'tsa 'net'ocat'a ndí 'yohe njabu co nú'a ra bunthi, ndí 'yohe ja ra danga ndehe nú'a rá thuhu Adria, mi 'yεtc'ahu ra ndahi pa haburaza. Ne ngu made ra xuui nú'u to'o mi ε't'a ra motsa bi mudi bi unga nguenda gue ya mi ma ga tsøñhe ja 'nara hai.

²⁸ Nu'bu bi mudi bi 'yeni hangu rá hñe ra dehe, y ya mi pε'tsa ntsøca 'natema'ret'a ne 'rato metro rá hñe. Nepu dá thohe má ts'u de guehni pa ja ra hai, bi yopa 'yeni ma'na'qui, y ya mi pε'tsa ntsøca 'natemayoto metro.

²⁹ Y co ra ntsu da mfant'ui ya do nura motsa, bi ja'ma goho ya bøjá de møte ra motsa asta habu bi zudi ra hai pa ya hints'u bi ntihi nts'edi, y gathoguihe ga nehmahe ya xa hyats'i.

³⁰ Y nú'u to'o mi ε't'a ra motsa bi mámbi gue xahma xa za xa 'bathma'u, hangue nu'ú bi yopa ca'ma ra t'uca motsa ja ra ndehe mi mantho'u gue pa xa 'yent'a ma'ra ya bøjá ja rá ñaxu ra motsa.

³¹ Hangué nura cu Pablo 'bestho bi xipabi ra nda gá soldado ne ma'ra ya soldado ne bi ñembabi:

—Nu'bu núy da gai de guecua ja ra motsa, nu'bu hinda za ga pøñhu de guecua.

³² Nu'bu ya soldado bi dama hyεca ya nthahi de ra t'uca motsa ne bi døgue bi ma.

³³ Nepu rá hyax'a hamxuditho, ra cu Pablo bi xicje drí gathohe gue ga

tsihe te ga tsihe, ne bi banteguihe bi ñenje:

—Nu'ahu, ya øt'a 'net'ocat'a hinte xcá ah ne hinte xcá tsihu.

³⁴ Dí bante'ihu gui tsihu te gui tsihu, ngue'a guehna mahyoni pa njabu da nja ri ts'edihu, ngue'a dí padi gue ni 'na de gue'ahu hingui ma gui tuhu.

³⁵ De mi mangu njabu ra cu Pablo bi gu 'nara thuhme ne bi umba njamadi Ajuá ja yá thandi'u. Nepu bi heque, ne bi mudi bi zi'a.

³⁶ Nepu gathoguihe xi bi hñu ma muhe, ne dá ñunihe nehe.

³⁷ Y núje ndí pahe ja ra motsa, ndí tsøxhe yo nthebe ne hñu'rate ne 'ret'ama'rato.

³⁸ Y ya de dá juahe dá ñuñhe ne dá niñahē, nú'a ra trigo bi bongui dá føthe mbo ra ndehe pa ma'na ya hinxamá hñu nú'a mri du ra motsa.

Ra motsa bi nxeni co rá ts'edi ra dehe

³⁹ Nepu de ya bi hyats'i, nú'u to'o mri 'yε't'a ra motsa bi hyandi gue ya ma da zønga ja ra hai pe himi padi te ma hai'a. Ne bi hyanda 'nara luga ngu ra gosthi mbo ra zi xεca hai habu mri hnequi 'na xeni ra 'bomu guetbu rá hyo ra ndehe. Ne nu'ú bi beni xahma da za da zønga ra motsa asta habu mi ja ra 'bomu.

⁴⁰ Bi hyεca ya nthahi nú'u mi that'a ya bøjá nú'u mri gat'a mbo ja ra dehe. Nehe bi xo'tua yá nthahi nú'u ya za dega nt'ε't'a motsa. Nepu bi pø'tsa ya dutu pa da daca ra ndahi ja rá ñaxu ra motsa. Nepu ra motsa bi 'yent'a ra ndahi gá ma ja rá hyo ra hai.

⁴¹ Pe bi zønga habu mi ja yoho yá ts'edi ra dehe, nepu bi 'yent'a ra motsa pa ja ra 'bomu. Ha nurá ñaxu ra motsa xi bi yu ja ra 'bomu, hangue ya himbi za bi ño. Ha nu de rí møte bi mudi bi nxeni co rá ts'edi ra dehe.

⁴² Nura ora'a ya soldado mi ne xa hyo gatho ya 'yofadi pa hinda 'ba'tuabi'u dega ncunthe.

⁴³ Pe nura nda gá soldado bi hñacuabi'u pa hinda hyo, ngue'a nu'á mi ne da ñanga ra cu Pablo. Nepu nu'á bi 'bεpabi gue da mføte rá mudi

pa ja ra dehe nú'ɥ to'o mi p̄a da 'raxa ja ra dehe dega nsaha, pa da zønga asta ja ra hai.

⁴⁴ Ha nu'ɥ ma'ra nú'ɥ to'o himi p̄a da 'raxa ja ra dehe dega nsaha, bi 'bɛpabi da gɥ 'ra 'na xɛni ra za nú'ɥ xqui xø'tsa ra dehe de ja ra motsa. Y njabɥ h̄a, bi za bi zønga gatho'ɥ ja ra hai.

28

Ra apostol Pablo bi 'ño ja ra xɛca hai rá thuhu Malta nú'a o madetho ra ndehe

¹ Nu ndá pøñhe gatho de ja ra dehe, ni 'na de guecje hindá jathe. Nepɥ ja dá p̄ahe te rá hu nú'a ra hai habɥ dá tsøñhe. Gue'a 'nara xɛca hai rá thuhu Malta o ja ra ndehe.

² Nepɥ nuya mengu de guehni xi bi 'yøtcahe ndunthi ra hñoja'i. Ne bi 'ñutcahe 'nara danga fasp̄i pa dá mpa'the, ngue'a xi xmá tse 'nara 'ye mi 'uái.

³ Nepɥ ra cu Pablo bi xɥ 'raya za pa mi ɥ'tsa ja ra tsibi. Y nura ora'a co ra pa bi bønga 'nara zatequ'eña habɥ xqui t'u ra tsibi, ne bi 'mat'a ja rá 'yɛ ra cu Pablo.

⁴ Y nu mi hyanda njabɥ nú'ɥ ya mengu de nú'a ra hai'a gue ra qu'eña mi zudi ja rá 'yɛ ra cu Pablo, mri 'ñémbi'ɥ 'na ngu 'na:

—Nuna 'ñøhøni pøde xa hñote. Nuní masque bi c'othma rá du de ja ra ndehe, pe nura ts'utbi xa zudi de guecua, ya hinda hopi da nte.

⁵ Pe nura cu Pablo bi huat'a rá 'yɛ ja ra tsibi pa bi dagui nú'a ra zatequ'eña, y hinte bi ja ra cu Pablo.

⁶ Gatho ya mengu de nú'a ra hai'a mi tøm̄i gue xa hyandi xa nenga rá 'yɛ, o xa datho xa du. Mi tøm̄tho'ɥ te xa thogui hmaha'a, pe nu mi hyandi gue ya hinte bi ja, nu'bú nu'ú bi pata yá mfeni. Nepɥ nu'a bi beñ'ɥ, gue nura cu Pablo mi gue'a 'nara zidada.

⁷ Guetbɥ de guehni ja mi jani yá hai 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Publio nú'a mrá ndá de maxøgue nú'a ra hai'a. Nu'a xi bi 'yøtcahe ndunthi ra hñoja'i ne bi 'racje ntsaya hñu pa ja rá ngu.

⁸ Y nurá dada'a mi 'benga ja ra mfdi mri hñeni mri umba ra nzø ne ra nast'i. Y nura cu Pablo bi ma bá c'a'tsi pa bá apabi Ajuá por gue'a ne bi hñu'tsua rá 'yɛ. Nepɥ 'bestho bi ñani'a.

⁹ Y nu mi fadi njabɥ, bi zøhø ndunthi ya da'thi nú'ɥ myá mengu de nú'a ra hai'a, ne gatho bi ñani.

¹⁰ Ne xi bi numansuguihe, y nu ndá pøñhe de guehni bi 'racje gatho nú'a mi p̄adi'ɥ gue da 'yøtcahe ra 'bedi má 'ñu.

Ra apostol Pablo bi zønga Nroma

¹¹ Dá 'buheni hñu nzana con gue'ɥ. Nepɥ ja dá juh̄eni 'nara motsa nú'a xqui gohni nehe nú'ɥ ya pa dega tse. Nú'a ra motsa'a mrá me Alejandría 'nara hnini de ra hai Egipto. Ne de mbo ra motsa xqui thøteni 'raya c'oi de 'ra nú'ɥ t'emb̄i ya ajuá, 'na de gue'ɥ rá thuhu ra Casto, ha nu ma'na rá thuhu ra Polu.

¹² Nepɥ dá tsøñhe ja 'nara hnini rá thuhu Siracusa, ja dá 'buheni hñu pa.

¹³ De guehni dá thoguihe mahuifi dá mahe ja rá hyo ra ndehe pa dá tsøñhe asta ja ra hnini Regio. Nepɥ rá hyax'a bi 'ño ra ndahi mri 'ñehe mac'angui, nepɥ rá yopa dá tsøñhe ja ra hnini Puteoli de ra hai Italia.

¹⁴ Ne de guehni ja dá nthɛheni 'raya cu nú'ɥ bi zixcahe pa ja yá ngu pa dá 'buheni con gue'ɥ hñato ma pa. Nepɥ de ya dá pøñhe de ra hnini Puteoli dá ma dí mahe ja ra hnini Nroma.

¹⁵ Y nuya cu de guehni Nroma ya mi p̄adi gue ma ga tsøñhe, hangue nu'ú xqui bøni e da d̄acje ja ra d̄a'ñu nú'a mri ma Nroma, gueta ra tai de ra t'uca hnini rá thuhu Foro de Apio ne ra hnini rá thuhu Hñu Ngu. Ha nu mi hyanda ra cu Pablo nú'ɥ ya cu, nu'a bi umba njam̄adi Ajuá ne bi hñu rá m̄ei ne xi bi johya'a.

¹⁶ Nepɥ de dá tsøñhe Nroma, ra ndá gá soldado bi 'yɛnt'ua ja rá 'yɛ ra ndá gá nsufadi nú'ɥ ya 'yofadi mri zi'a. Pe nura cu Pablo bi umba nsequi pa bi ts'ixa 'nambɥ bá 'bui, ne bá 'buhuini'a 'nara soldado pa bi su.

Ra apostol Pablo bi mamba rá noya Ajuá nuni Nroma

17 Ne rá hñupa de xqui zonga ra cu Pablo nuni Nroma, bi zohna gatho ya ndá gá xodyo nú'ú mi 'buhni. Nepu de ya xqui munts'i bi 'ñembabi:

—Ma cu'ihu, masque núga hinte stá ø'tua ma mixodyohu, nixi stá øt'a 'nara nts'o'mhi co nú'ú yá nzai ndu ma dadahu, pe masque hinte stá øt'e, nuga bri jüagui nts'ahni nuni Jerusale ne bi t'entc'a ja yá 'yε ya me Nroma.

18 Pe nu ndá nhyanthyahe, himbi ts'utcagui ni 'nara ts'oqui te stí øt'e pa xa hyocjhma'ú, hangue nu'ú mi ne da hyεgagui.

19 Pe numa mixodyohu de guehni himbi ne'ú gue da thεgagui, hangue ma'na xá hño dá adi ga ehe pa guecua pa go da hñamga nguenda ma ndahu ra Augusto Cesa, pe hingue pa e ga ñapabi ma mixodyohu.

20 Hangue stá zon'ahu pa ga ñahu. Nuga dí 'bacua ja ri thandihu dí that'i co ya cadena ngue'a dí tø'mi nú'a ra hña'ti xa ñatcaguihu Ajuá núju dyá me Israelhu.

21 Nu'bú nuya ndá gá xodyo bi 'ñemba ra cu Pablo:

—Nuje ni 'nara he'mi hinte stá hañhe de guehni Judea de gue'a'i, ne ni 'na de gue nú'ú ma mixodyohu xqui 'ñehe de guehni hinte xa xicje de gue'a'i, nixi xa ñap'a'i.

22 Dí ne ga øhe nú'a guí ma de nú'a guí camfri, ngue'a dí pahe gue haburaza ñama'ñu ya ja'i de nuna ra 'ra'yo jamfri.

23 Nepu bi mámbi'ú te ra pa mi ma da yopa ña'ú ma'na'qui. Y nu mi dat'a nú'a ra pa'a xqui mañ'ú, ndunthi de gue'ú bi zonga habu mi 'bu ra cu Pablo. Desde mi xudi bi mudi bi ña'a asta mi nde tobya mi zofo ya ja'i de hanja ri manda Ajuá. Nú'a mi ma de rá ley ra Moise ne gatho nú'a xqui 'yofu ma'ra yá 'mehni Ajuá, pa nu'ú da gamfri nehe gue ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a to'o bá pehna Ajuá pa da ndá.

24 Nepu 'ra de gue'ú bi gamfri nú'a mi mangua ra cu Pablo, pe nu ma'ra himbi gamfri.

25 Ne 'ra de gue'ú bi ntsanoyase ne bi mudi bi ma'ú. Pe ante da ma'ú ra cu Pablo bi 'ñembabi'ú:

—Go gue'a majuani bi mangua ra baði Isaia po rá Maca Ndañi Ajuá bi xipa ndu ma dadahu, ne bi 'ñena njaua:

26 Rí ma ua xipa nuya ja'i:

Ma gui 'yødehu, pe hinda zo ri mfenihu,
ma gui hyanthu, pe hingui ma gui pahu te rí bñni nú'a gui hyanthu.

27 Ngue'a xi xa megui ri mfenihu,
ne hingui ne gui hñuxhu nt'øde nú'a guí ødehu,

ne hingui ne gui pahu nú'a guí hanthu.

Nu'ahu hingui ne gui hanthu,

nixi gui 'yødehu,

nixi gui pahu,

ngue'a hingui ne gui ntsø'mhu pa ga pun'a ri ts'oquihu.

Guehna mangua ra Maca T'ofu.

28 Hangue pahu xá hño gue desde nubya ma da t'umbabi ra noya dega mpøhø nú'ú hingyá xodyo. Nuga dí camfri gue nu'ú ha, ma da 'yøde ne da gamfri.

29 Ne nu mi uadi bi mangua njabu ra cu Pablo, ya xodyo bi ma ne mri ntsanoya sehe'ú.

30 Ha nura cu Pablo bi 'mehni maxøgue yo njeya ja 'nara ngu dega njut'i, ne mi umba ntsaya gatho nú'ú mi tsøni pa da ñau.

31 Ne mi zofo ya ja'i hanja go ri manda Ajuá, ne mi xipabi'ú de ra Zidada Jesucristo. Himi tsu da ña, ne hinto mi hacuabi'a.

RA ROMANU RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRI ME NROMA

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Nroma

¹ Núgui drá Pablo, rá 'bégogui ma zi Hmuh_u ra Jesucristo. Ajuá ra Dada bi zoncagui pa ga 'ñapostol, ne xa hñuxcagui pa ga mamba rá maça hoga noya'a.

² Nuna maça hoga noyana, guehna bi ñagui maya'b_u Ajuá ja ra Maça T'ofu nú'a bi 'yofo yá 'mehni'a.

³ Y nuna maça hoga noyana xicj_u de ma zi Hmuh_u ra Jesucristo nú'a to'o rá T'u Ajuá, ne utcaguih_u gue nú'a ra T'u'a, de rá ndo'yo, bá ehe de rá ji ra nda Davi,

⁴ pe de rá ndahi xá nt'axi bi fadi gue go gue'a rá T'u Ajuá, ngue'a co rá danga ts'edi bi yopa nte de ja ya du.

⁵ Po rá ngue'a, Ajuá xa 'racagui ra 'befi dega apostol pa ga mangua ra maça hoga noya gatho ja ya hnini, pa da gamfri'u ne da 'yote Ajuá. Guehna ra 'befi dí pefi pa nuya ja'i da nsundabi rá maça thuhu ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

⁶ Hangué nehe nu'ah_u, Ajuá xa zohn'a'ih_u pa gui tenh_u ra Zidada Jesucristo.

⁷ Hangué dí op'ah_u gatho'ih_u zi cuh_u gui 'buh_u Nroma, nú'ah_u xi ri ma'ah_u Ajuá ne xa zohn'a'ih_u pa gui nt'axquih_u. Ajuá ma Dadah_u ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo da jap'a'ih_u ne da max'ah_u pa gui 'buh_u te rá 'ñenthó.

Ra apostol Pablo ne da zonga ya cu me Nroma

⁸ Nuya ya mudi noya dí op'ah_u ja ma carta, dí xi'ah_u gue dí umba njamadi Ajuá ma Dadah_u por gatho'ih_u de rá thuhu ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ngue'a haburaza ja ra ximhai hma gue xi xcá camfrih_u xá hño.

⁹ Ajuá dí pepabi con gatho ma coraso pa da ntanga nú'a ra maça hoga noya nú'a hab_u xicj_u de rá maça T'u'a, y nu'á go gue'a padi gue nzantho dí apabi'a por gue'ah_u.

¹⁰ Masque stá tøm_u ndunthi ya pa pa ga mab_u ga tsøñ'ah_u, pe hinstá tsaya ga apa Ajuá pa da xoga ra gosthi pa da za ga mab_u 'nitho. Hønse go dí tøm_u nú'a ra pa da mañ'a Ajuá pa ga mab_u.

¹¹ Ngue'a xi dí ne ga mab_u ga 'bui con gue'ah_u pa da za ga u't'a'ih_u ra mfadi nú'a xa 'ñutcagui ra Maça Ndahi, pa ma'na da nja ri jamfrih_u.

¹² Y dí ma gue numa jamfrih_u da 'racj_u ra ts'edi 'na ngu ma'na. Nuri jamfrih_u da jaqui ma'na da zε ma jamfri, ha numa jamfriga da ja'ah_u ma'na da zε ri jamfrih_u nehe, ngue'a 'nat'a ma jamfrih_u.

¹³ Ne dí ne gui padih_u, ma zi cu'ih_u, gue ndunthi ya i'qui stá huts'i ga mab_u ga tsøñ'a'ih_u, pe tobya hinxa za. Dí ne ga mab_u pa ga fax'ah_u ngu stá faxa ma'ra ya cu ja ma'ra ya hnini.

¹⁴ Ngue'a xuá 'bencagui ga xipa gatho ya ja'i nuna maça hoga t'øde de ra mpøhø, hangué mahyoni gatho ga zofo, ngu nú'u ña griego ne ngu nú'u ña ma'ra ya hñaqui, ngu nú'u ya bamhya ne ngu nú'u hinte yá fadi.

¹⁵ Hangué nú'a ra pa go da ne Ajuá, nugui xi dí ne ga mab_u pa ga mangua ra maça hoga t'øde nehe nub_u Nroma.

Rá ts'edi ra maça hoga t'øde

¹⁶ Hindí ntsa pa ga mangua ra maça hoga t'øde, ngue'a go gue'a 'nara noya dega ts'edi nú'a xuá pehna Ajuá pa da pøhø gatho nú'u to'o da gamfri, ra mudi ya xodyo, nep_u gatho nu ma'ra ya ja'i.

¹⁷ Nuna maça hoga t'ødena udi gue Ajuá ma gue ya hinte ma ts'oqui tu nú'u to'o camfri, y nu'á 'bui xá hño co Ajuá hønse po yá jamfri. Ma njab_u nehe ra Ndaxjua T'ofu hab_u ena: "Nu'a tó'o xa gamfri, ya hinte ma ts'oqui tu, nú'á pε'tsa 'nara 'ra'yo te."

Yá thai tu ya meximhai

18 Ajuá utuabi ya meximhai tengu rá ndangui rá cue'a, ne brí nhyoqui'a pa dua pehna ra castigo de mahets'i pa da zadi nú'u ya ts'o'yode hingui ne da 'yot'e xá hño. Ajuá ri ncue ngue'a nuya ja'i masque padi gue 'bui Ajuá ne padi te rí 'ñepi da 'yot'e'u, pe hingui ot'e, nu'ú ri sigui co yá 'ñaqu'equ'ei ne yá ts'oqui.

19 Gatho nú'a te da za da fadi de Ajuá, nu'ú xa t'utuabi xá hño, y nu Ajuá go guesε xa 'ñutuabi'u.

20 Desde nú'bu Ajuá bi hyoca ra ximhai, desde gue'bu, Ajuá bi 'ñutuabi'u tengu rá 'mái'a. Gatho nú'u ya t'ot'e ri hnequi, gue'u utuabi ya ja'i tengu rá 'mái Ajuá nú'a hini hnequi, y njabu ri hnequi gue Ajuá 'bui ne ja rá ts'edi pa nzantho. Hangué ya ja'i hingui tsa te da dadi de nú'a te xa 'yot'e'u.

21 Nu'ú, masque bi badi Ajuá, pe himbi ne bi nsunda'u ngu rí 'ñepi, nixi bi umba njamadi de gatho ya hño xa hñani'u. Nu'a bi 'yot'e, bi ts'oca yá mfeni ne bi megui yá coraso pa himbi za bi badi nda'a ra hño nda'a ra 'ñu.

22 Masque mi eñ'u gue xi myá bamhya, pe hinte myá fadi.

23 Hangué bi zogui nú'a ra sɔcambeni mi 'ñepi da umbabi Ajuá nú'a xá nsunda ne p'etsa ra te nzantho, pa go bi xɔcambeni ya c'oi nú'u xa thoqui ngu yá 'bai ya ja'i nú'u p'etsi da du, nehe ya c'oi nú'u xa thoqui ngu rá 'bai 'nara ts'int's'u, ne nú'u ngu rá 'bai 'nara mbo'ni, ne nú'u ya c'oi dega qu'eña.

24 Hangué Ajuá bi hyetho ya meximhai pa bi 'yot'a gatho nuya ts'onc'at'i mi beni ja yá mfeni, y njabu bi 'betua sehe yá tsa yá ndo'yo'u.

25 Ngue'a nuya meximhai'u bi zogui nú'a Ajuá majuani pa go bi dena nú'u t'embabi gue go gue'u Ajuá; y nuya ja'i'u go bi nsunda nuya t'ot'e nú'u xa hyoca Ajuá, hingo bi nsunda Ajuá to'o bi hyoca gatho, ne xá nsunda rá thuhu'a pa nzantho.

26 Hangué Ajuá bi hyetho'u pa bi 'ño ja yá hne dega 'betsa, asta ya 'behña bi

hñuxui yá mi'behñau hingo hɔnse co ya 'ñohø ngu nú'a xqui manda Ajuá.

27 Nehe ya 'ñohø bi me'tsa 'nara ts'onc'at'i pa da hñuxui yá mi'ñohøui hingo hɔnse co ya 'behña, y njabu 'ñohø co 'ñohø bi 'yot'a ra t'ot'e xi xá nts'o. Hangué ja guesε'u bi hñani nú'a mi 'ñepi da hñani'u por yá ts'ot'ot'e.

28 Nehe nguetho himbi ho da beni'u de Ajuá, hangué nu Ajuá bi hyetho'u pa bi beni ya mfeni xá nts'o ne pa bi 'yot'e nú'a himri 'ñepi'u,

29 ne bi 'yot'e'u ya t'ot'e hingui ho, ne bi me'tsa ndunthi ya ts'onc'at'i ne ya ts'omfeni. Myá nduste, myá hyote, myá 'yot'atuhni, myá hyate, myá ts'o'mai, myá nonte,

30 mi ju'tsua ya nc'uamba ma'ra, mi utsa Ajuá, myá 'ñaqu'equ'ei, mri 'ñexa sehe, mi beni hanja da za da 'yot'a ya t'ot'e xá nts'o, myá ts'o'yode co yá dada yá nana.

31 Bi ts'oca yá mfeni hangué himi padi nda'a ra hño nda'a ra 'ñu, ne himbi cumpli yá noya. Ne himbi me'tsa ra hmate co yá ja'i, ne himbi me'tsa ra huecate.

32 Nehe nubya njabu, masque padi ya ja'i nú'a te xa ma Ajuá, gue nu'u t'ot'e nuya t'ot'e'u rí 'ñepi da du, pe masque padi njabu, pe nu'ú ot'e nuya ya ts'ot'ot'e, y hingue hɔnse ot'e, nehe ri johyau nú'u ma'ra to'o handi'u ot'a njabu nehe.

2

Ajuá ma da hñ'a'mba nguenda yá ts'oqui ya ja'i co ra hoga ts'utbi

1 Hangué dá ngu'a dá ngu, otho te grí ncøni nú'i guí 'yø de nú'a te ot'a ma'ra, ngue'a nú'a ra ora guí 'yø de nú'a te ot'a ma'ra, nu'í guí ncondena sehe, ngue'a guí ot'a nehe ngu ot'a nú'u ma'ra.

2 Dí padihue gue Ajuá ma da hñ'a'mba nguenda co ra hoga ts'utbi nú'u to'o ot'a ya ts'oqui.

3 Hangué 'bu nú'i guí 'yø de ma'ra ne guí ot'a nehe ngu ot'e'u, oguí beni gue ma gui mpont'ui rá cue Ajuá nú'a ra pa da hñap'a nguenda.

4 Oxqui beni gue ngue'a Ajuā xi ra hojā'i con gue'i ne xa ze't'a ri nts'o'mūi ne astabya hinxa castiga'i, gue nu'i da za gui sigui gui 'yøt'a ya ts'oqui. Pađi gue Ajuā ra hojā'i con gue'i pa gui ñobri.

5 Pe nu'í hinguí ne, ngue'a xi rá me ri coraso ne hinguí øde ne hinguí ñobri, hangue ma'na ma da castiga'i nú'a ra pa da hnequi rá cue Ajuā pa da 'yøt'a rá hoga ts'utbi'a.

6 Y nu'á ma da umbabi nú'a rí ñepabi cada 'na ngu nú'a xa mefi.

7 Nu'á ma da umba ra te pa nzantho nú'u to'o xa hyomba rá nsunda ne xa hyoni pa Ajuā da 'ñe'tsua yá nsu ne xa hyonga ra te pa nzantho, ne hinxa zabi xa 'yøt'a ya hoga 'bēfi.

8 Pe pa ya ts'o'yøde nú'u 'mēt'o go øt'a nú'a hinguí ho, ne hingo ne da 'yøt'a nú'a xá hño, Ajuā ma da umbabi'u 'nara castigo con gatho rá cue.

9 Ma da nja ya dānga ugui ne ya dumai pa gatho nú'u ya jā'i øt'a ya ts'oqui, rá madi pa ya xodyo, nepu pa gatho ma'ra ya jā'i.

10 Pe Ajuā ma da cū'ta ja rá nsunda gatho nú'u to'o xa mefi ya hoga 'bēfi. Nehe ma da 'ñe'tsua yá nsu ne da umba ra hoga'mai, rá madi pa ya xodyo, nepu pa gatho ma'ra ya jā'i.

11 Ngue'a Ajuā hinda ma da huah-nitho ya jā'i nura ora da hñā'mba nguenda'u.

12 Ajuā ma da hñā'mba nguenda gatho ya jā'i mahye'gui, ngue'a gatho nú'u to'o xa 'yøt'a ya ts'oqui masque hinxa batua rá ley ra Moise, nu'ú ma dra thā'mba nguenda ne dra castiga nsingue da the'ta ra ley; ha gatho nú'u bi badi ra ley ne himbi 'yøt'a nú'a mā, nu'ú ma da thā'mba nguenda ngu nú'a mānga nú'a ra ley'a.

13 Ngue'a hingue nú'u xa 'yødetho rá ley ra Moise gue go gue'u 'bui xá hño co Ajuā, hina, pe nú'u to'o øte ra ley hā, go gue'u ma da hmā gue hinte ma ts'oqui tu.

14 Ne nú'a ra ora nuya jā'i hingyá xodyo øt'a sche'u nú'a xá hño ngu

nú'a mānga rá ley ra Moise, njabu ri hnequi gue pe'tsa sche 'nayá ley, masque hinxa badi rá ley ra Moise.

15 Ja gue'u ri hnequini 'nara ley ngu xa nt'ofu ja yá coraso. Nehe nu'ú pe'tsa 'nayá ts'edisē pa da badi ua xá hño nú'a øt'e'u ua hina; nehe yá mfeni xipabi gue hinguí ho nú'a øt'e, o ja ra ora xipabi gue xa 'yøt'a xá hño.

16 Nehe ma da njabu nú'a ra pa'a sta 'yøt'a ra nsuca uenda Ajuā ngu nú'a gra 'mai yá mfeni ya jā'i, masque nú'a xqui beni mant'agui'u. Ne nú'a to'o ma da hñā nguenda go ma Zidadahū ra Jesucristo. Njabu udi ra māca hoga noya nú'a xa 'bencagui ga mā.

Ya xodyo ne ra ley nú'a bi 'yofo ra Moise

17 Nu'i xodyo, guí beni gue ja ri nsu ngue'a grá xodyo, ne guí camfri gue guí 'bui xá hño ngue'a guí pe'tsua rá ley ra Moise, ne grí 'ñets'i ngue'a guí nsunda nú'a ra Ajuā majuañi,

18 ne guí pātua rá paha'a, ne guí pađi guí huahna nú'a xá hño ngue'a njabu u't'a'i ra ley.

19 Ne nu'i guí camfri gue da za gui cūhna ma'ra ya jā'i ja ra uenda ya goda, y guí ngu 'nara ñot'i pa nú'u 'bui ja ra 'bexuui.

20 Y guí camfri gue da za gui utui ma'ra ya jā'i nú'u 'ñena ya t'ubatsitho hinte yá fadi, ngue'a nú'a ra ley guí pe'tsi ja xcá tsəhni ra hoga mfadi ne nú'a majuañi.

21 Nú'i guí utui ma'ra, ¿hanja hingo guí øt'e nehe nú'a guí udi? Y nú'i guí mā gue hinda mpe 'na, ¿ha gue nu'i hinguí mpe?

22 Nú'i guí mā gue hinguí tsa da ts'inga 'nara medinthati, ¿ha gue nu'i hinguí øt'a njabu? Nú'i guí utsa ya c'oi, pe ¿ha gue hinguí mpe ja yá nija'u?

23 Nú'i grí 'ñets'i ngue'a guí pe'tsua rá ley ra Moise, ¿ha gue hinguí 'betua rá tsa Ajuā ngue'a hinguí øt'a nú'a mānga nú'a ra ley'a?

24 Hangue ja ra Māca T'ofu 'nará 'mehni Ajuā bi xipa ya xodyo ne bi

'ñembi: “Ya ja'i nú'u hingyá xodyo ñama'ñu de Ajuá po rá ngue'ahu.”

²⁵ Nubyá nura circuncisio go gue'a ngu 'nara seña nú'a xa thuts'i ja ri ndo'yohu ne go gue'a ra nt'udi de ra cohi nú'a bi gohi Ajuá co ndu ri dadahu ra Abrá. Nú'a ra seña'a da max'ahu ndunthi 'bu gui 'yøthu nú'a manga ra ley. Pe nu'bu hingui øthu ngu manga ra ley, nu'bú ra nt'udi de ra cohi ja ra uenda hinga ra nt'udi.

²⁶ Nehe nu'bu nú'u ya ja'i hingyá xodyo nú'u to'o hingui pe'tsa nuna seña, nu'bu nú'u pefi ya hoga 'befi ngu nú'u manga ra ley, nu'bú nehe'u Ajuá ma da hyandi gue ja ra uenda pe'tsa nú'a ra seña de ra cohi.

²⁷ Ne njabu nú'a to'o hingrá xodyo, ma da 'ñudi gue nu'i grá 'yøt'ats'oqui, ngue'a nú'a desde bi 'mui xa gohi rá ndo'yo ngu bi hyoca Ajuá nsi ra seña pe xa 'yøt'a ya hoga 'befi ngu nú'u manga ra ley, ha nu'i guí pe'tsa ra seña de ra cohi ne guí pe'tsa rá ley Ajuá nt'ofu, pe hingui øte nura ley'a.

²⁸ Hangué ra xodyo xi majuani hingo nú'a de rá 'baito, ne ra seña xi majuani hingo nú'a hnequi de thi ja rá ndo'yo.

²⁹ Pe nu'a xi majuani ra xodyo, gue'a nú'a to'o øta Ajuá ja rá coraso, ha nu'a ra seña xi majuani, gue'a nú'a ja mbo ja rá coraso 'na, nú'a ra seña xa 'yøt'a Ajuá ja rá te 'na, hingue nú'a t'øt'e ja rá ndo'yo ngu xa nt'ofu ja ra ley. Y nú'u to'o xi majuani ya xodyo ngue'a øta Ajuá ja yá coraso, go gue'u ma da 'ñe'tsua yá nsu Ajuá, hingo ya ja'i.

3

¹ Nu'bú, ¿te ma'na ra mfats'i pe'tsa ra xodyo? O ¿te ma mfats'i hani de ja ra seña de ra cohi?

² Ndunthi ya mfats'i pe'tsa ya xodyo nú'a hingui pe'tsa nú'u ma'ra ya ja'i. 'Na de nuya mfats'i'u gue'a gue Ajuá bi umba rá noya'a pa go bi su'u.

³ 'Ra de gue'u himbi gamfri nú'a bi ña'tuabi'u Ajuá, pe nu'a hingui ne da 'ñena gue Ajuá hinda ma da cumpli nú'a xa ñagui.

⁴ Hanja hina, nu'á ma da cumpli nú'a xa ñagui. Ajuá hinga ma ga ec'uambahu, ma'na xá hño ga beñhu gue gatho ya ja'i go ya c'uamba y hingo Ajuá. Ngu manga ja ra Maça T'ofu habu sipa Ajuá njaua ne ena:

Ma da fadi gue go gue'i guí manga majuani,

y ma gui ntate nú'a ra pa da 'ñec'uamba'i ya ja'i.

⁵ 'Nara ja'i tsa da 'ñena njaua: “Nu'bu ma ts'oquihu japi da hnequi tengu rá hoga'mui Ajuá, nu'bú ¿ha gue ra hoga ts'utbi da castigaguihu?” Njabu manga nú'u ma'ra ya ja'i, hingo dí mangá.

⁶ Hina, nujá hinda za ga beñhu ngu beñ'u. Ngue'a nu'bu di njabu ngu nú'a mañ'u, nu'bú ¿hanja da za da 'yøt'a ra ts'utbi'a co ra ximhai?

⁷ 'Nara ja'i tsa da 'ñena njaua: “Nu'bu por 'nara nc'uamba ga ma japi da hnequi rá nsunda Ajuá ngue'a ja ri hnečni gue Ajuá cumpli rá noya, nu'bú ¿ha gue rí 'ñepabi da castigagui?”

⁸ Ne asta da za da 'ñena 'nara ja'i gue 'na da za da 'yøt'a nú'a xá nts'o pa da nja ra hño. 'Ra xa guscagui ra nc'uamba y 'bai mañ'u gue guehna dí udi. Nuya ja'i'u rí 'ñepabi da secuabi 'nara castigo.

Gathoguihu dí tuh'u ya thai

⁹ Hangué ¿te ga beñhu? ¿Ha gue ga beñhu gue núju dyá xodyohu ma'na dí 'buhu xá hño que ma'ra ya ja'i? Hina, hingui tsa; ngue'a ya stá ma gue gathoguihu, ngu ya xodyo ngu nú'u hingyá xodyo, gathoguihu dí ohu ja rá 'ye ra ts'oqui.

¹⁰ Hangué ra Maça T'ofu enga njaua:

Jo'o ni 'na nú'a hindi tu ya ts'oqui. Haha, jo'o ni 'na.

¹¹ Jo'o ni 'nara ja'i nú'a strá nt'axi rá mfeni,

ne jo'o ni 'na to'o di honi Ajuá.

¹² Gatho'u ya ts'o'yøde, gatho'u xa nts'oqui.

Ni 'na hingui øt'a xá hño, haha ni 'na.

13 Yá ne'ᵤ xá nts'o, nja ngu 'nara nt'agui xots'i;

ne nzantho hate'ᵤ.

Nehe xá nts'uni yá ne, nja ngu rá ne ra qu'eñá nú'a hote.

14 Pøni ya ts'one de yá ne, ne ya noya dega cue.

15 Co 'na tui nu'ú da ma hnest'ihí pa da hyo yá miqu'eíui.

16 Haburaza 'yo'ᵤ øt'a ya nhuati ne tsogui ya ᵤgui,

17 y hinxa badi'ᵤ hanja da 'múi'ᵤ te rá 'ñentho.

18 Y nu'ú ní ts'ᵤ hingui tsupabi rá cue Ajuá.

19 Nubyá dí padihᵤ gue nú'a mᵤnga ja rá ley ra Moise, mā pa nú'ᵤ to'o 'bᵤ ja nú'a ra ley'a pa da mε'tsa yá tsa y da go'ta yá ne, pa njabᵤ nu'ú ne gatho ma'ra ya ja'i de ra ximhai da dø'ma nú'a ra castigo ma da hñani de Ajuá.

20 Ngue'a ní 'nara ja'i hinxa 'yøt'e gatho nú'a manda ja ra ley. Hangué engá ja ra Mᵤca T'ofó gue Ajuá hinda ma da mā gue ní 'nara ja'i hingui tu ra ts'oqui, masque da 'múi 'ra da 'ñena gue xa 'yøt'a ngu nú'a mᵤnga ra ley. Ngue'a nu'araza ra ley xo'tsuabi yá ts'oqui ya ja'i.

Ra mpøhø bí ehe po ra jamfri

21 Pe nubya Ajuá xa 'ñudi 'nara hño pa ra meximhai, y nura hño'a, nú'a hanja grá 'bᵤhᵤ xá hño ja rá thandi'a. Pe nura hño'a hingui pε'tsi te da nu ní co ní 'nara ley, masque ja dí māhᵤmᵤ ja rá ley ra Moise ne ja nú'a bi 'yofó ma'ra yá 'mεhni Ajuá.

22 Nuna dᵤnga hñonᵤ mā gue nu'a tó'o camfri ra Zidada Jesucristo ya 'búi xá hño ja rá thandi Ajuá. Y nuna hñonᵤ ja pa gatho nuto da gamfri'a, gue'a gatho ya ja'i mahyεgui, gue dra xodyo gue hindra xodyo.

23 Y gathoguihᵤ dyá 'yøt'ats'oquihᵤ, ne ní 'na de guecjᵤ hingui tsa ga 'yohᵤ xá hño ngu ri ho Ajuá.

24 Pe nu'á xi ra hoja'i, hangué mā de rá pahase gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhᵤ gue'a dí camfrihᵤ ra Zidada Jesucristo. Ajuá tsa da mā njabᵤ gue'a

ra Zidada Jesucristo ya bi gutca ma thaihᵤ.

25 Ajuá bá pēhna ra Zidada Jesucristo pa bi dᵤ ja ra pont'i ngu 'nara hñá'ti, pa bi hñaga ma ts'oquihᵤ po rá māca jí bi mani, pa njabᵤ nu'a tó'o da gamfri'a ya hinda ma da zᵤtua rá cue Ajuá. Njabᵤ bi 'yøt'a Ajuá pa bi 'ñudi rá hoga ts'utbi, masque himi hnequihᵤmᵤ ngue'a po rá māca pasencia hinxqui castiga ya ja'i nuya pa xqui thogui.

26 Ha nubyá, po rá du rá T'ᵤ, Ajuá bi 'ñudi rá hoga ts'utbi, ne nu'á mā gue ya hinte ma ts'oqui tu nú'ᵤ to'o camfri ra Zidada Jesu.

27 Hangué nubya hingui tsa to da 'ñets'i. 'Bᵤ xa za 'na xa mε ya hoga 'bēfi ngu nú'ᵤ mᵤnga rá ley ra Moise pa xa mpøhøhᵤmᵤ, nu'bú xa zahmᵤ xa 'ñets'i. Pe nuto ya hinte ma ts'oqui tu ngue'a xa gamfri ra Zidada Jesucristo, nu'á hingui tsa da 'ñets'i.

28 Ngue'a dí pahᵤ xá hño gue Ajuá mā gue ya hinte ma ts'oqui tu nú'a to'o camfri ra Zidada Jesu nsinque te da nu co ya 'bēfi de ra ley.

29 ¿Xi ha gue Ajuá go ra Ajuá nsøctho pa ya xodyo? ¿Ha hingrá Ajuá nehe pa nuya ja'i hingyá xodyo? Haha, go gue'a ra Ajuá nehe pa gue'ᵤ.

30 Ngue'a 'nat'a Ajuá 'búi, y nú'á mā gue ya hinte ma ts'oqui tu ya xodyo nú'ᵤ pε'tsa ra seña de ra cohi ja yá ndo'yo nú'bᵤ camfri ra Zidada Jesucristo. Nehe go guet'a Ajuá mā gue nehe nú'ᵤ hingui pε'tsa ra seña ja yá ndo'yo ya hinte tu nú'bᵤ camfri'ᵤ ra Zidada Jesucristo.

31 ¿Ha gue dí puthᵤ rá ley ra Moise ngue'a dí udihᵤ ra jamfri de ra Zidada Jesucristo? Hina, hinda za da feni njabᵤ, ngue'a nujá ma'na dí umfᵤ rá ts'edi nura ley'a.

4

Ra Abrá himbi mpøhø po nuya hoga 'bēfi bi 'yøt'e

1 Xi ra Abrá nú'a ma mᵤdi dadahᵤ nújᵤ dyá xodyohᵤ, ¿te rá 'bε da za ga beñhᵤ 'bᵤ de gue'a?

² Nu'b_u Aju_a xa ma_hma gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu por yá hoga 'b_efi mi øt'e, nu'b_u nu'á xa zahma xa 'ñets'i. Pe hina, himbi za bi 'ñets'i ja rá thandi Aju_a.

³ Ngue'a ra Ma_ca T'of_o enga njaua: “Ra Abrá bi gamfri gue mi ma da hñani nú'a bi ña'tuabi Aju_a, hangue Aju_a bi ma gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu.”

⁴ Nu'b_u 'nara ja'i øt'a 'nara 'b_efi, nurá tha_h da t'umbi hingui t'umtho co ra hñoja'i; t'umbabi ngue'a xa mpefi ne thupi.

⁵ Pe nura ja'i to'o camfri Aju_a ne camfri gue hingue po yá hoga 'b_efi da za da ma Aju_a gue ya hinte ma ts'oqui tu, nura ja'i'a, Aju_a da ma gue ya hinte tu ngue'a bi gamfri'a.

⁶ Nehe ra Davi xic_u gue Aju_a ma_hnga nuna noyana dega japi. Nu'á ena gue Aju_a ma gue 'nara ja'i ya hinte ma ts'oqui tu nsinque da 'y_u'tua nguenda de yá 'b_efi.

⁷ Ra Davi bi 'yofo njaua: Njapi ndunthi nú'a to'o xra pumba yá ts'oqui.

⁸ Ha_ha, njapi ndunthi nú'a hingui ma Aju_a te xa 'yøt'e.

⁹ Xi nuna ra noya dega japi ma_hnga Aju_a, ¿ha gue ma pa gatho ya ja'i, o hønse pa nú'u pe'tsa ra seña de ra cohi bi gohi Aju_a co ya xodyo? Hina, nu'á ma pa gatho. Dí pa_di_h gue Aju_a bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá ngue'a bi gamfri'a.

¹⁰ ¿Ha gue ra Abrá mi pe'tsa ra seña ja rá ndo'yo nura ora'a o hina? Hina, himi pe'tsta nú'a ra seña'a, mi 'b_utho njab_u.

¹¹ Nura seña de ra cohi bi thu'tsua ja rá ndo'yo pe asta 'mefa; y nura seña'a gue'a ngu 'nara seyo bi hñu'tsuabi Aju_a pa da fa_di gue ri muui nú'a xqui mañ'a gue ra Abrá hinte ma ts'oqui mi tu ngue'a bi gamfri. Aju_a bi ma gue ra Abrá ya hinte mi tu ante da thu'tsuabi nura seña, y njab_u ra Abrá bi ndada de gatho nú'u to'o camfri masque nu'á hinxa me'tsa nú'a ra seña, pa njab_u nehe'u Aju_a bi ma gue ya hinte tu'.

¹² Nehe ra Abrá bi ndada de ya ja'i to'o pe'tsa ra seña de ra cohi ne camfri, nú'u to'o hingue hønse pe'tsa ra seña pe nehe tenba rá jamfri ma dadah_u ra Abrá nú'a to'o bi gamfri ante da thu'tsua ra seña.

Nuj_u ga hañ_hu ra hñ'a'ti nú'b_u ga camfri_h

¹³ Aju_a bi ña'tua ra Abrá da umbabi ra ximhai ngu 'nara tsogui pa gue'a ne pa yá ja'i 'mefa de gue'a. Bi ña'tuabi pe hingue ngue'a xqui 'yøta ra ndaxjua ley; nu'á bi ña'tuabi njab_u ngue'a mi camfri ne ya hinte ma ts'oqui mi tu.

¹⁴ 'B_u nú'u to'o ri dena ra ndaxjua ley da gohui nú'a ra tsogui, nu'b_u ra jamfri da bøni gue hinte ri muui, ne nú'a ra hñ'a'ti'a ma da njab_utho.

¹⁵ Pe ra ley ri japi da hnequi rá cue Aju_a ngue'a dyá ts'o'yødeh_u, pe 'b_u di otho 'nara ley, nu'b_u ¿hanja gra ts'o'yødeh_u?

¹⁶ Hangue nura hñ'a'ti de ra tsogui ja pa nú'u to'o camfri, pa njab_u Aju_a da za da unga ra tsogui po rá hñoja'i. Ma dra t'umbi pa gatho yá ja'i ra Abrá, hingue hønse pa nú'u to'o bi nte ja ra ley nep_u bi gamfri, pe nehe pa nú'u to'o hinxa te ja ra ley ne bi gamfri ngu bi gamfri ra Abrá nú'a to'o go ra dada de gathogui_h nú_u dyá gamfri_h.

¹⁷ Ngu ma_hnga ja ra Ma_ca T'of_o gue Aju_a bi xipa ra Abrá ne bi 'ñemb_i: “Stá hux'a'i pa gui ndada de ndunthi ya hnini.” Hangue ja rá thandi Aju_a ra Abrá bi ndada de gatho nú'u to'o camfri. Y nu'á mi camfri gue Aju_a tsa da japi da yopa nte nú'u xa du, y ri manda nú'a hingui 'b_utho, pa gue'a ja ra uenda ya 'b_ui.

¹⁸ Ne masque ngu xmá hñei, pe ra Abrá mi camfri gue da zøhø nú'a xqui xipabi Aju_a ne bi sigui bi dø'mi. Hangue njab_u nu'á bi ndada de ndunthi ya hnini ngu nú'a xqui xipabi Aju_a ne bi 'ñemb_i: “Ma da ndunthi ri ba_tsi da 'm_ui.”

¹⁹ Ra Abrá xi mi ja rá jamfri gue da me'tsa 'nará t'.

ua ya mrá daqu'ei, masque mi ma da got'a 'na nthebe njeya. Nixi himi jamasu gue ra Sara nurá 'bɛhña'a ya mrá daqu'ei nehe ne hinxqui mɛ'tsa ni 'nara batsi.

²⁰ Pe de nú'a xqui hña'tuabi ni ts'u himbi 'bɛ rá jamfri, nu'á ma'na bi nja rá jamfri, ne bi nsunda Ajuá.

²¹ Ngue'a mi pađi xá hño gue Ajuá mi ja rá ts'edi pa da 'yɔt'e ngu nú'a xqui ña'tui.

²² Hangue por gue'a Ajuá bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá, ngue'a ra Abrá bi gamfri'a.

²³ Pe nuya noya nú'u ena gue Ajuá bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá, himbi t'ofó hɔnse pa ra Abrá;

²⁴ bi t'ofó pa guecaguihɛ nehe, ngue'a Ajuá ma mahyɛgui de guecjɛ nújɛ dí camfrihɛ'a. Dí camfrihɛ gue nu'á pɛ'tsa ra ts'edi pa bi 'yɔt'e bi yopa nte ma zi Hmuhɛ ra Jesucristo.

²⁵ Nu'á bri da pa bi du po rá ngue ma ts'oquihɛ, ne bi t'ɔt'e pa bi yopa nte pa bi t'udi gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhɛ.

5

Ya hño nú'u pɛ'tsa ra gamfri ngue'a Ajuá xa ma gue ya hinte ma ts'oqui tu

¹ Nubyá Ajuá xa ma gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhɛ ngue'a stá camfrihɛ'a, hangue ya dí 'bɛhɛ te rá entho con gue'a por ma Zidadahɛ ra Jesucristo.

² Nehe ngue'a dá camfrihɛ ma zi Hmuhɛ ra Jesucristo, hangue ya stá jonihɛ co Ajuá ra Dada ne stá tsɛtuahɛ rá hñoja'i'a. Y nubyá ya dí 'bɛhɛ ja nú'a ra hñoja'i'a, ne dí tɔ'mhɛ co ndunthi ra johya nú'a ra pa ga 'bɛhɛ ja rá nsunda Ajuá.

³ Y hingue hɔnse dí johyahɛ por gue'a, nehe rí 'ñepi ga johyahɛ ora dí thohɛ ya ts'othogui, ngue'a dí pađihɛ gue ya ts'othogui ri jacjɛ ga zɛdihɛ.

⁴ Y nu'bɛ ga zɛdihɛ, ga pɔñhɛ 'radyá hoga gamfrihɛ, y por guehna ma'na da ndangui ma nthɔ'matehɛ.

⁵ Y nuna nthɔ'matená hinda ma da njabɛtho nepɛ ga 'bɛ ma tsahɛ, ngue'a

ra Maça Ndahi nú'a xa t'acaguihɛ xa 'ñutcahɛ xá hño gue Ajuá maçaguihɛ.

⁶ Dí pahɛ gue Ajuá maçaguihɛ, ngue'a ja nú'a ra pa xqui beni'a, bá pɛhna ma zi Hmuhɛ ra Jesucristo pa bi du po rá nguecjɛ nújɛ ndyá dađits'oquihɛ, ngue'a nujɛ otho ma ts'edihɛ pa ga mpɔhɔsɛhɛ.

⁷ Xi xá hñei to da ne da du po rá ngue 'nará miqu'eiui nú'a dí ɔthma xá hño, pe ja ra ora da za 'na da rezga da du po rá ngue 'nara hoja'i.

⁸ Pe Ajuá xa 'ñutcauihɛ tengu rá ndangui rá hmate nú'a pɛscahɛ, ngue'a masque 'nandyá dađits'oquihɛ, pe bá pɛhna ma zi Hmuhɛ ra Jesucristo pa bi du po rá nguecjɛ.

⁹ Y núbya ya gue nu'á bi du pa bi ñangaguihɛ co rá maça ji, ne ya hinte ma ts'oqui dí tuhɛ, nu'bú nubyá go dí tɔ'mhɛ gue nu'á da ñangaguihɛ de rá cuɛ Ajuá sta 'ñepɛ.

¹⁰ Nujɛ ndí ncontrahɛ co Ajuá, pe nubyá dí mádihɛ con gue'a po rá du rá maça T'u. Y núbya stá mádihɛ con gue'a, dí pađihɛ gue ma ga mpɔhɔhɛ po rá te'a.

¹¹ Pe hingue hɔnse'a, nehe nujɛ dí johyahɛ ndunthi ngue'a dí 'bɛhɛ xá hño co Ajuá por nú'a bi 'yɔt'e ma zi Hmuhɛ ra Jesucristo, ngue'a por nú'a bi 'yɔt'e'a ya stá mádihɛ co Ajuá.

Nú'a bi 'yɔtcahɛ ra Adá y nú'a bi 'yɔt'a ra Zidada Jesucristo pa guecjɛ

¹² Hangue nu mi yɛt'a ra ts'oqui gatho ja ra meximhai, bi yɛt'i po nú'a bi 'yɔt'a 'nara 'ñɔhɔ, y go gue'a numa madi dadahɛ. Nehe po rá nts'o'yɔde'a ra du bi yɛt'i ja gatho ya ja'i, ngue'a xa t'ɔt'a ra uɛnda gue gatho bi 'yɔt'a ra ts'oqui.

¹³ Hangue ante da thuxa ra ley ya mi ja ra ts'oqui ja ra ximhai, pe nú'u ya ts'oqui bi t'ɔt'e himbi thanga nguɛnda ngue'a hinxqui thusta ra ley, ngue'a hingui tsa da thanga nguɛnda ya ts'oqui nu habɛ otho ni 'nara ley.

¹⁴ Pe madi njabɛ, ra du bi ntate ja ya ja'i desde ra Adá asta ra Moise, masque nú'u ya ja'i'u himbi 'yɔt'a ngu

nú'a ra nts'o'yøde bi 'yøt'a ra Adá. Nura Adá po nú'a bi 'yøt'ase hangue bi nja ra du pa gathoguih_u; njab_u nehe bi 'ñehe ra Zidada Jesucristo bi 'yøt'ase pa bi nja ra te pa nzantho.

¹⁵ Pe nú'a ra ts'oqui bi 'yøt'a ra Adá hinga ra dangui ngu nú'a ra 'baha bi unga Ajuá dega hñoja'i. Po rá ngue rá ts'oqui 'nadra 'ñøhø bi nja ra du pa gatho, pe Ajuá po rá hñoja'i bá pèhna 'nadra 'ñøhø nehe pa da unga ra te pa nzantho ngu 'nara 'baha pa gatho ya ja'i po rá hñoja'i nú'a 'nadra 'ñøhø. Y nura 'ñøhø'a go gue'a ma Zidadah_u ra Jesucristo.

¹⁶ Ra ts'oqui dí tuh_u por nú'a bi 'yøt'a 'nada ra ja'i hinga ra dangui ngu nú'a ra 'baha xa t'acj_u. Ajuá bi hña'mba nguenda de nú'a 'nadra ts'oqui, ne bi 'yε'mba ra du pa gatho ya ja'i; pe 'mefa Ajuá po rá hñoja'i bi unga nura 'baha'a masque ya ja'i xi xqui 'yøthm_a ndunthi ya ts'oqui, pe Ajuá bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu.

¹⁷ Ya gue bi ntate ra du po nú'a ra ts'oqui bi 'yøt'a 'nada ra 'ñøhø, pe nubyá nú'u to'o xa hñani nú'a ra 'baha xa unda Ajuá po rá hñoja'i y xa hñani nura noya gue nu'ú ya hinte ma ts'oqui tu, nu'ú ma go da nda'u ja nú'a ra te xa 'ñep_u po rá ngue nú'a bi 'yøt'a 'nada ra 'ñøhø, y nura 'ñøhø'a go gue'a ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

¹⁸ Hangue por nú'a ra ts'oqui bi 'yøt'a 'nada ra 'ñøhø, Ajuá bi 'yε'mba ra du pa gatho ya ja'i, y nehe por nú'a ra hoga 'bεfi bi 'yøt'a 'nada ra 'ñøhø, Ajuá ena pa gatho ya ja'i gue ya hinte ma ts'oqui tu'u ne umbabi'u ra te.

¹⁹ Po 'nara ts'o'yøde gá 'ñøhø, bi japi bi nts'oqui gatho ya meximhai, njab_u nehe po 'nara hoga'yøde, ndunthi da t'embí gue ya hinte ma ts'oqui tu.

²⁰ Pe 'mefa bi nja ra ley pa ma'na bi ndunthi ya nts'o'yøde. Y masque xa ndunthi ya nts'o'yøde, ma'na xa ndangui rá hñoja'i Ajuá.

²¹ Masque ra ts'oqui xi bi ntatehma ngue'a bi nja ra du, pe ma'na bi ntate rá hñoja'i Ajuá, ngue'a po rá hñoja'i'a nu'a ma gue nuj_u ya hinte

ma ts'oqui dí tuh_u, ne xa 'racaguih_u ra te pa nzantho po ma Zidadah_u ra Jesucristo.

6

Núju stá 'uegueh_u de ra ts'oqui rí 'ñepi ga 'buh_u 'nara 'ra'yo te co ra zi Hmu Jesucristo

¹ Xibya, ¿te ga mañh_u? ¿Ha gue ga sigui ga øth_u ya ts'oqui pa ma'na da ndangui rá hñoja'i Ajuá pa guecju?

² ¡Hina! ¡Hinda za ga beñh_u njab_u! Nuj_u ma'met'o ndí oh_u ja rá 'yε ra ts'oqui, pe nubyá ya stá pøñh_u, ya hindí oh_u ja rá 'yε, ja ra uenda ya stá tuh_u. Nu'bú ¿hanja da za ga sigui ga øth_u ya ts'oqui?

³ ¿Ha gue hinguí padih_u gue núju stá nxisteheh_u stá 'nathoh_u co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ne nura ora dá nxisteheh_u ja ra uenda dá tuh_u con gue'a?

⁴ Nehe nú'a ra ora dá nxisteheh_u, ja ra uenda dá nt'aguih_u ngu bi nt'agui'a ngu 'ñena stí tuh_u nehe, pa ngu bi yopa nte'a de ja ra du po rá maça ts'edi Ajuá rá Dada, njab_u necaguih_u stá yopa nteh_u ma'ra'yo pa ga 'buh_u 'nara 'ra'yo 'mái.

⁵ Ngue'a nu'b_u stá 'nathoh_u con gue'a ngue'a ja ra uenda stá tuh_u ngu bi du'a, nu'bú ma ga 'buh_u 'nara 'ra'yo 'mái ngu gra 'm_u'a, ngue'a ja ra uenda dá yopa nteh_u ngu bi yopa nte'a de ja ra du.

⁶ Dí padih_u gue ma ndaxjua 'm_uih_u bi mpont'i mahyεgui con gue'a, pa gue numa ndaxjua 'm_uih_u nú'a mi pεpa ra ts'oqui, ngu ya xra huati pa ya hinga 'mεgoh_u de ra ts'oqui.

⁷ Ngue'a nu'a tó'o ya xa du, ya hingui o ja rá 'yε ra ts'oqui.

⁸ 'B_u stá tuh_u mahyεgui co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, dí camfrih_u gue ga 'buh_u con gue'a.

⁹ Ngue'a dí pah_u gue ma zi Hmuh_u to'o bi yopa nte de ja ya du, ya hingui pε'tsi te da yopa du'a, ne ra du hinda ma da yopa ntate de gue'a.

¹⁰ Ngue'a nu mi du'a, bi du 'na'quitho pa bi gutca gatho ma ts'oquih_u, y ya hingui pε'tsi te da nu

co ra ts'oqui. Y nubyá nu'á bi yopa nte y 'bui pa rá nsunda Ajuá.

¹¹ Njabu necju ga øthu ra uenda gue ya stá tuh ne ya hindí p'e'tshu te ga nuhu co ra ts'oqui, ne ya dí 'buhu pa rá nsunda Ajuá ngue'a dí 'nathohu co ma zi Hmuhu ra Jesucristo.

¹² Hangué ya oxqui hophu ra ts'oqui da sigui da manda ja ri ndo'yohu nú'u ma da du. Oxqui hophu da ja'ahu gui 'yøthu nú'a go da ne ri ndo'yohu.

¹³ Oxqui sigui gui pephu ra ts'oqui nú'a ja'ahu gui 'yøthu nú'a hingui ho. Nu'a gui 'yøthu, daphu ri tehu ja rá 'yε Ajuá pa gui 'yø'tuahu rá paha'a, ngue'a nu'ahu ja ra uenda ya xcá tuh de ra ts'oqui ne xcá yopa ntehu ma'ra'yo. Hangué daphu ri ndo'yohu ne ri ts'edihu Ajuá pa gui pephu rá 'befi'a.

¹⁴ Ngue'a nura ts'oqui ya hinda ma da nda de guécju, ngue'a ya hindí 'buhu ja rá hmanda ra ndaxjua ley, nubyá dí 'buhu ja rá hñoja'i Ajuá.

Núju ndí ohu ja rá 'yε ra ts'oqui, ¿pa te ga yopa penjuni?

¹⁵ Nde'bu, ¿ha gue ga øthu ya ts'oqui ngue'a dí 'buhu ja rá hñoja'i Ajuá ne ya hindí 'buhu ja rá hmanda ra ndaxjua ley? ¡Hina! ¡Hinda za ga beñhu njabu!

¹⁶ Dí padihu gue dyá 'begohu de nú'a to'o dí øtehu. Nu'bu gui øtehu ra ts'oqui go rá 'bego'ihu'a ne go gue'a da ja'ahu gui 'medihu. Ha nu'bu gui øthu Ajuá go rá 'bego'ihu'a y nu'á da 'yø'te pa gui 'buhu xá hño ja rá thandi'a.

¹⁷ Pe jamadi Ajuá gue masque gá 'megohu de ra ts'oqui, pe nubyá ya xcá ndahu pa gui 'yøtehu con gatho ri muihu ra nt'utuate xa t'u't'ahu.

¹⁸ Ajuá bi zin'ahu de rá 'yε ra ts'oqui nú'a nguí pephu, pa go gui pephu'a ne gui 'yøthu xá hño ngu ri ho'a.

¹⁹ Nuna dí xi'ahu, dí hεc'ahu ngu ya 'bego pa da zo ri mfenihu. Njabu ngu xcá ndahu pa gá 'megohu ja ra ts'oqui ne nguí nts'o'yødehu, njabutho nehe ndahu ja rá 'yε Ajuá pa gui 'yøthu nú'a xá hño, ne gui 'buhu xá nt'axi.

²⁰ Nguetho nú'bu nguí 'megohu ja ra ts'oqui, himi tsa gui 'yøthu nú'a xá hño.

²¹ ¿Te ma thaha gá hañhu de nú'u ya t'øt'e xmá nts'o nguí øthu? Ha nubyá grí ntsahu de gue'u. Ngue'a nú'a ra thaha ri uni nú'u ya t'øt'e xá nts'o, go gue'a ra du.

²² Pe nubyá ya hingyá 'begohu de ra ts'oqui, ya gyá 'begohu de Ajuá, hangué ya xcá hañhu 'nara danga thaha, y nura thaha'a go gue'a gui 'buhu xá nt'axi y rá ngats'i 'nara te pa nzantho.

²³ Nguetho nurá njut'i ra ts'oqui go gue'a ra du, pe nurá 'baha Ajuá go gue'a 'nara te pa nzantho nú'a da 'racju ngue'a drí 'nathohu co ma Zidadahu ra Jesucristo.

7

Dí 'buhu co ra Zidada, hingue dí 'buhu ja ra ndaxjua ley

¹ Zi cuhu, nu'ahu gui padihu ya ley, gue mientras ra ja'i te, p'e'tsi da 'yø'te ngu manga ra ley, pe 'bu da du, ya hina.

² Nja ngu 'nara 'behña ra medinthati, mientras te rá dame p'e'tsi da 'yø'te nú'a manga ra ley dega nthati, pe nu'bu ya xa du rá dame, nura 'behña'a ya hingui 'bui ja nura ley'a.

³ Pe nu'bu te rá dame, ne da meui ma'na ra 'ñøhø, nura 'behña'a da thu'mbabi ra zinga medinthati; pe nu'bu xa du rá dame, nura 'behña'a ya hingui 'bui ja nura ley'a, ne hinda ma da thu'mbabi ra zinga medinthati masque da nthatui ma'na ra 'ñøhø.

⁴ Njabu necaguihu ndí 'buhuhma ja rá hmanda ra ndaxjua ley. Pe nubyá ja ra uenda stá tuh mahyεgui co ra Zidada Jesucristo nu mi du'a, ne ya hindí 'buhu ja nura ley'a. Dá njahu ngu nú'a ra 'behña bi du rá dame ne bi nthatui ma'na, ngue'a nujhu ya hindí 'buhu ja ra ndaxjua ley, ngue'a ya dá 'nathohu co ra Zidada Jesucristo nú'a to'o bi yopa nte de ra du. Y stá njahubu pa da za ga øthu ya hoga 'befi pa rá nsunda Ajuá.

5 Ngue'a nú'bu ndí 'buh̄u ja ma ndaxjua 'm̄uh̄u xá nts'o, nura ley ma'na bi nupca ma mfenih̄u pa dá øth̄u nú'u ya ts'onc'at'i ndí pɛ'tsh̄u, y nu'ú mri mpɛfi ja gatho ma ndo'yoh̄u pa dá øth̄u ya ts'oqui ne pa xa zixc-ahmah̄u ja ra du.

6 Pe nubyá ja ra uenda stá tuh̄u de ja ra ndaxjua ley, ngue'a ya hindí 'buh̄u ja rá hmanda nú'a ra ley'a. Ya hindí oh̄u ja rá 'yɛ ra ley, hangue nubyá da za ga pɛph̄u Ajuá co 'nara 'ra'yo mfeni nú'a bi 'rac̄u ra M̄aca Nd̄ahi, ne hingue ngu ma'mɛt'o nú'bu ndí 'buh̄u ja rá hmanda ra ndaxjua ley ne ndí pɛph̄u ngu nú'a xqui t'ofu.

Ra ts'oqui nú'a dí h̄ah̄u

7 ¿Te ga beñh̄u bya? ¿Ha gue ra ndaxjua ley tu ra thai de ra ts'oqui? ¡Hina! ¡Hinda za! Ngue'a go gue'a bi 'ñutcagui te rá 'bɛ'a ya ts'oqui. Ngue'a hinduí p̄adi hm̄ah̄u ua ra ts'oqui pa dra hyøcua nú'a te pɛ'tsi ma'na. Dá p̄adi asta nu mi 'ñengagui ra ley: "Oxqui hyøca nú'a hinga ri m̄eti."

8 Pe nu ndá øde nura hmanda'a, nuya ts'onc'at'i bi mpɛfi ja ma ndo'yo pa dá hyøque ndunthi ya t'øt'e, y njab̄u dá tu ra ts'oqui ngue'a hindá øt'e ngu nú'a m̄anga ra ley, ngue'a nsi ra ley hingui tsa to da du ra ts'oqui.

9 Ma'mɛt'o hinduí pah̄ma ra ley, y ndí beni gue nduí 'b̄u xá hño ja rá thandi Ajuá. Pe nu ndá p̄adi ra ley, gue'b̄u dá p̄adi tengu rá ndangui ra thai ndí tu, ha nura ts'oqui ma'na bi nja rá ts'edi pa bi cacagui ga pɛpi.

10 Njab̄u ra ley nú'a ña'tui ra te pa nz̄antho pa to'o da cumplibi, bi 'ñutcagui gue ya dí nehi ra 'ñu pa ja ra du.

11 Ngue'a ra ts'oqui mi cacagui ga øt'a nú'a mi h̄agah̄ma ra ley pa hinga øt'e, hangue ra ley bi condenagui ga tu po rá ngue ra ts'oqui.

12 Hangue ra m̄aca ley xá nt'axi y nú'a ri manda'a go gue'a xá nt'axi ne xá hño y øt'a ra hoga ts'utbi.

13 Nu'bú, ¿ha gue nú'a ra hoga ley go gue'a bi 'yøtca 'nara 'ñu pa xa zixca ja ra du? ¡Hina! ¡Hinga beñh̄u

njab̄u! Ngue'a nuya ts'oqui stá øt'e go gue'a bi 'yøtcagui nura 'ñu pa xa zixcama ja ra du. Y njab̄u xa fadi que nura ts'oqui xi ra cate, ngue'a por nú'a ra hoga ley, ra ts'oqui bi jaqui dá 'm̄edih̄ma. Hangue po ra ley bi hnequi gue ra ts'oqui nts'edi xá nts'o.

14 Dí p̄adih̄u gue ra ley bá ehe de mahets'i. Pe nugui drá ja'i dega ximhai, ne dí o ja rá 'yɛ ra ts'oqui, hangue otho ma ts'edi pa ga øt'a ngu nú'a ri manda ra ley.

15 Nugui hindí p̄adi nú'a dí pɛfi, ngue'a hingo xi ma paha nú'a dí pɛfi, pe nú'u ya 'bɛfi dí utsa xcá th̄amfri ya dá øt'e.

16 Y nu'bu dí øt'e nú'a hingui ho ne hingo ma pahaga, nu'bú numa pahaga ri nth̄e ngu m̄anga ra ley, ngue'a ra ley m̄a gue hinxá hño nú'a dá øt'e, hangue dí handi gue ra ley xá hño.

17 Hangue njab̄u hingo de guecɛ dí pɛfi nuya t'øt'e. Nuya ts'onc'at'i dí pɛ'tsi ja ma ndo'yo, go gue'a ri jaqui dí øt'a njab̄u.

18 Y nugui dí p̄adi gue hinte ma t'øt'e xá hño dí øt'e ja ma ndaxjua 'm̄u, ngue'a ga neh̄ma ga øt'e nú'a xá hño pe hingui tsa ga øt'e.

19 Nguetho nura hño dí ne ga øt'e, hindí øt'e, pe nú'a xá nts'o ne nú'a hingo ma paha pa ga øt'e, nu'a go gue'a dí øt'e.

20 Pe nu'bu nugui ga øt'e nú'a hingo dí ne, nu'bú h̄a, hingo dí pɛfi nura 'bɛfi'a, nuya ts'onc'at'i dí pɛ'tsa ja ma ndo'yo go gue'a ri jaqui dí øt'a njab̄u.

21 Hangue dí p̄adi gue nz̄antho ri nd̄a 'nara ts'edi ja ma ndo'yo, y ri mpɛfi njaua: 'bu dí ne ga øt'a nú'a xá hño, hingui tsa ngue'a nz̄antho go dí øt'a nú'a hingui ho.

22 Ngue'a nugui de ja ma mfeni dí ho rá ley Ajuá,

23 pe ja 'nara ts'edi ma'na'ño nú'a ri nd̄a ja ma ndo'yo. Nura ts'edi'a ri ntuncui ma paha, ne nz̄antho jaqui ga øt'a ya ts'oqui pa ma'na rí datc'agui'a.

24 ¡Huecategui! Xibya, ¿to da ñangagui de nuna ts'edi ri nd̄a ja ma

ndo'yo nú'a tsixcagui pa ja ra du?

²⁵ Jamadi Ajuá gue ya bi ñangagui'a po ra Zidada Jesucristo. Guehna nú'a dí ma: nugui de ma paha dí ne ga pɛpabi rá ley Ajuá, pe rá ts'edi ra ts'oqui ri ndá ja ma ndo'yo.

8

Ra te nú'a ja po rá ts'edi ra Măca Ndahi

¹ Nubyá, Ajuá ya hinda ma da condenaguih ni 'na de guecj ni núj drí 'nathoh co ra Zidada Jesucristo ne dí 'yoh ngu nú'a utcah ra Măca Ndahi, y ya hindí ø'tuah rá paha ma ndo'yoh.

² Ngue'a Ajuá xa ñangaguih de rá ts'edi ra ts'oqui nú'a mi tsixcah ja ra du, y nubyá ra Măca Ndahi go gue'a ri mandaguih ne tsixcah ja ra 'ra'yo te ngue'a drí 'nathoh co ra Zidada Jesucristo.

³ Ra ndaxjua ley mi xicj ndunthi ya 'befi pa stá øth hmaha, pe himbi za bi maxcah pa stá øth ngue'a ndí ø'tuah rá paha ma ndo'yoh. Pe Ajuá ha, xa maxcah ngue'a bá pɛhna rá T'u, bi 'ñe bi nja'i ngu núj dyá 'yøt'ats'oquih pa bi za bi unga rá măca ndo'yo po ma ts'oquih, y njab Ajuá bi hñacua rá ts'edi ra ts'oqui pa hinda sigui da ndá ja ma ndo'yoh.

⁴ Ajuá bi 'yøt'a njab pa da za ga øth ya hoga 'befi ngu ri manda ra ndaxjua ley, ngue'a nubyá go dí øth ngu nú'a rá paha ra Măca Ndahi, y ya hindí øth nú'a go rá paha ma ndo'yoh.

⁵ Ne dí padih nu'a tó'o ø'tua rá paha rá ndo'yo, hønse oda rá mfeni nú'a go da ne rá ndo'yo, pe nu'a tó'o ø'tua rá paha ra Măca Ndahi, nu'a ha, oda rá mfeni hanja da 'yøt'ua nú'a ri ho ra Măca Ndahi.

⁶ Nguetho nu'a tó'o hønse oda rá mfeni ra ndaxjua 'mɛi go gue'a ma da 'mɛdi. Pe nuto oda rá mfeni da 'yøt'e ngu nú'a ri ho ra Măca Ndahi, nu'a pɛ'tsa ra te nzantho ne 'bɛi te rá 'ñenth.

⁷ Nguetho nu'a tó'o oda rá mfeni ra ndaxjua 'mɛi, go gue'a ri ncontraui

Ajuá, nguetho hingui øte rá ley Ajuá ha nixi hinda za da 'yøt'e.

⁸ Nu'a tó'o ø'tua rá paha rá ndo'yo, hingui tsa da 'yøt'e ngu nú'a ri ho Ajuá.

⁹ Pe nu'ah ya xcá tsohb nuri ndaxjua 'mɛih, ne ya hingui ø'tuah rá paha ri ndo'yoh. Nubyá guí ø'tuah rá paha ra Măca Ndahi ngue'a nu'a 'bɛi ja ri corasoh. Y nu'a tó'o hingui pɛ'tsa ra Măca Ndahi nú'a bá pɛhna ra Zidada Jesucristo, nura ja'i'a hingo rá mɛti ra Zidada Jesucristo.

¹⁰ Pe 'bɛi ra Zidada Jesucristo 'bɛi ja ri corasoh, masque ri ndo'yoh xa t'ɛ'mbi da du po rá ngue ra ts'oqui, pe nuri ndahih ma da 'mɛi pa nzantho ngue'a ya hinte ma ts'oqui guí tuh.

¹¹ Ajuá to'o bi japi bi yopa nte ra Zidada Jesucristo, go gue'a ma da japi da yopa nte ri ndo'yoh nehe ngue'a ra Măca Ndahi 'bɛi ja ri corasoh. Nú'a ri ndo'yoh xa du, Ajuá ma da japi da yopa nte po ra Măca Ndahi nú'a 'bɛi ja ri corasoh.

¹² Hangué ringue'a zi cuh, hinga mahyoni ga ø'tuabih rá paha ma ndo'yoh ngue'a ya hindí 'bɛh ja rá hmanda'a.

¹³ 'Bɛi go guí ø'tuah rá paha ri ndo'yoh, nu'bá ma guí tuh. Pe nu'bɛi co rá ts'edi ra Măca Ndahi guí hñacj ya ts'ot'øt'e de ri ndo'yoh, nu'bá hingui ma guí tuh.

¹⁴ Nguetho gatho nú'a to'o øt'e ngu nú'a utuabi ra Măca Ndahi, go gue'a yá batsi Ajuá.

¹⁵ Nura Măca Ndahi bi t'acj pa ya hinga 'mɛgoh ja ra ts'oqui, hangué njab ya hinga yopa ntsuh. Nura Măca Ndahi bi t'acj go gue'a bi 'yøt'e pa dyá batsiguih Ajuá. Hangué po rá ts'edi ra Măca Ndahi dí emf Ajuá: "iMa hmăca Dada'ihel!"

¹⁶ Nguetho ra Măca Ndahi gue'a damajuani ja ma ndahih gue yá batsiguih Ajuá.

¹⁷ Y dí pah gue nuya batsi gatho nú'a te pɛ'tsa yá dada go yá mɛti nehe. Hangué necj nehe ma mɛtih nú'a te pɛ'tsa Ajuá, y mahyɛgui co ra Zidada

Jesucristo ma ga hañhũ nú'a ma da 'racjũ Ajuã ngu 'nara tsogui, pe mahyoni ga tsethũ ya thogui ngu bi zeta ra Zidada Jesu, pa nehe da za ga 'bũhũ ja rá nsunda con gue'a.

18 Dí pađi gue nuya ts'othogui dí thohũ nuya pabya ni ts'ũ ri nhyɛcuau rá ndangui de nú'a ra nsunda ma ga hanthũ 'mɛfa.

19 Gatho nú'a xa hyoca Ajuã, ja ra uɛnda ngu tɔbgahũ co ndunthi ra johya nu xcrá hnequihũ ja rá nsunda Ajuã nújũ yá batsiguihũ'a.

20 Gatho nú'a te xa hyoca Ajuã xmá hñohmã pe 'mɛfa bi ts'oqui. Pe hingo de yá pahaseh'e'ũ, go rá paha Ajuã pa bi njabũ, pe nu'á bi 'yɛ'mbi gue da yopa hogui 'mɛfa.

21 Y nura pa'a ma da uadi yá nzabi de gatho nú'a te xa hyoca Ajuã, ngue'a ma da yopa hogui ma'ra'yo. Hangue gatho nuya t'ɔt'e ja, ya hinda ma da 'yo ja rá 'yɛ ra ts'oqui nu sta zixcaguihũ Ajuã de nuna ra ts'oximhai pa grá 'bũhũ ja rá nsunda nújũ yá batsiguihũ'a.

22 Dí pahũ gue gatho nú'a bi hyoca Ajuã, astabya ri sufri ngu ri sufri 'nara 'behñã ma da 'mũ rá zi batsi, pe nu sta thogui yá ugui'a, ma da haxamahai.

23 Y hingue hɔnse nú'ũ ya t'ɔt'e bi hyoca Ajuã, necjũ nehe drí tsahũ ya ugui, ne dí ga'tsihũ, pe Ajuã xa 'racjũ ra Mãca Ndađi ngu 'nara seña de ra johya ma ga pɛ'tshũ, hangue dí tɔ'mhũ gue nu xcrá 'bũhũ ja rá nsunda Ajuã ma da 'ñudiguihũ gue yá batsiguihũ'a co ma ndo'yohũ strá nsunda nsi ra nzabi ni ra ugui.

24 Nu ndá mpɔhɔhũ bi t'acjũ ra nthɔ'mate gue ma ga 'bũhũ habũ xá nsunda. Pe nu'bũ ya dí hanthũ nú'a xa sicjũ ga tɔ'mhũ, nu'bú ya hinga mahyoni ga ndɔ'mhũ ngue'a ya dí hanthũ.

25 Pe nu'bũ dí tɔ'mhũ nú'a hindí handathohũ, nu'bú pɛ'tsi te ga tɔ'mhũ asta hinga hanthũ.

26 Nehe ra Mãca Ndađi 'bũi pa da maxcahũ, ngue'a de guecɛguihũ otho ma ts'edihũ pa ga tsethũ. Ngue'a

nújũ hindí pahũ te ga aphũ Ajuã nixi hanja ga ñahũ con gue'a. Pe ra Mãca Ndađi ri jacjũ ga nga'tsihũ masque hinda za ga mañhũ te ga mañhũ, nu'bú ra Mãca Ndađi ri bantebi Ajuã por guecjũ.

27 Y Ajuã nú'a patca ma mfenihũ, pađi nú'a adi ra Mãca Ndađi ngue'a adi ngu nú'a rá mãca paha Ajuã y ri bantebi Ajuã pa yá gamfri'a.

Ma ga ntatehũ co rá mfats'i Ajuã

28 Nújũ xa zoncaguihũ Ajuã ngu nú'a xqui beni maya'bũ, ne dí mađihũ'a, dí pađihũ gue nu'á ri supca ma tehũ pa gatho nú'a da 'ñɛpcaguihũ go pa ma hñohũ.

29 Ngue'a Ajuã ya mi paçaguihũ desde ra mađi, hangue nu'á bi huancahũ ne bi hñuxcahũ pa ga 'bũhũ ngu gra 'mũ rá T'ũ, pa njabũ nura T'ũ'a dra cu mađã de gathoguihũ dyá cuhũ.

30 Nújũ bi hñuxcahũ Ajuã pa ga 'bũhũ ngu gra 'mũ rá T'ũ, y hingue hɔnse'a, nehe bi zocjũ pa dá camfrihũ'a. Y hingue hɔnse'a, nehe bi xicjũ gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhũ. Y hingue hɔnse'a, nehe ma da zixcaguihũ ja rá nsunda.

31 Nubyá, ya dí pahũ gue Ajuã 'bũi con guecjũ, nu'bú ¿hanja da za to da daçaguihũ? Hinda za.

32 Ajuã bi unga rá 'ra T'ũ pa bi du po rá nguecjũ. Nu'bú ¿ha gue hinda 'racjũ nehe mahyɛgui con gue'a gatho ma'ra te dí hoñhũ?

33 ¿To'o da za da mambgahũ nújũ yá hmãdiguihũ Ajuã? Jo'o, ngue'a Ajuã go guesɛ'a xa ma gue ya hinte dí tuhũ.

34 ¿To'o tsa da condenaguihũ? Jo'o, ngue'a ra Zidada Jesucristo go gue'a bi du por guecjũ, y 'mɛfa bi yopa nte, y nubyá bí 'bũi ja rá nsu ja rá 'ñɛi Ajuã, y ja guehni brí bantebi Ajuã por guecjũ.

35 ¿Nda'a gue'a tsa da 'uegaguihũ de rá hmãte ra Zidada Jesucristo? ¿Ha gue ya ts'othogui, o ya dumɛi, o ya njute, o ra thuhu, o ra 'ñãhe, o ra ntsu, o ra du? Hina, ni 'na.

36 Ngu m̃anga ra Mãca T'ofu habũ ena njaua:

Nuje stá camfri'ihe, hangue nzantho t'εbgaguihe da thoje

ngu 'nara zi deti ho ra hyomgø.

³⁷ Pe de gatho nú'a dí thoh_u, xi dí tateh_u po nú'a to'o ri macaguih_u.

³⁸ Hangue dí pah_u gue jo'o ni 'na to'o da za da 'uegaguih_u de rá hmäte Ajuá, nixi nú'b_u ga tuh_u, nixi nú'bya dí teh_u, nixi ya εnxε, nixi ya nda gá εnxε, nixi nú'a jabya mapaya, nixi nú'a ma da nja 'mεfa,

³⁹ nixi nú'a ja mañá de mahets'i, nixi nú'a ja ri ga'ti de ra ximhai; ni 'na de nú'u xa hyoca Ajuá, hinda za da 'uegaguih_u de rá hmäte'a nú'a pεscah_u ngue'a dí 'nathoh_u co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

9

Ajuá xa huahna ya me Israel

¹ Nugui, nú'a dí mā, dí mąnga majuaní ngu rí 'ñepcagui ngue'a dí camfri ra Zidada Jesucristo. Hangue nú'a ma ga mā hingrá nc'uamba. Nu ja ma mfeni dí padi xá hño gue dí mąnga majuaní ngue'a go ra Mąca Ndañi xicagui gue nú'a dí mā gue'a majuaní.

² Xi 'raca 'nara ntsø'mi y nzantho zonga ma mfeni.

³ Nugui, ga nehma gue masque go ga 'mεdiga de rá thandi ra Zidada Jesucristo, qué pa da mpøhø ma'ra ma mixodyo'be nú'u hinxá gamfritho ra Zidada Jesucristo.

⁴ Nú'ú go gue'u ya me Israel. Ajuá bi hñuts'i'u pa dyá batsi'a, ne mi utuabi'u rá mąca nsunda'a ja rá ndañija'u, ne bi gohui'u 'raya cohi. Nehe bi umbabi'u ra mąca ley, ne bi 'ñutui hanja da xøcambeni'a ja rá nija'u. Nehe Ajuá bi ña'tuabi'u ya hña'ti.

⁵ Nuyá xita'u go gue'u ra Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo ne yá t'u, y ja nuya ja'i'u ja bi 'ñe bi nja'ini ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da nda, y nu'á go guesε'a Ajuá, y go gue'a rá mεti gatho nú'a te ja ne 'bui. Drá nsunda'a pa nzantho. Njabu gue'a.

⁶ Pe hiní 'ñepi ga beñhu gue Ajuá hinxá cumpli rá noya co ra hnini Israel, ngue'a Ajuá xqui ña'tuabi da japi nura hnini'a, pe hingue gatho ya me Israel go gue'u rá hnini Ajuá.

⁷ Masque bi 'múi ndunthi yá 'beto yá mbong'beto ra Abrá, pe hingue gatho'u t'øt'a ra uenda gue yá batsi majuaní, hønse nú'u yá batsi ra Isaac. Ngue'a ja ra Mąca T'ofó ena gue Ajuá bi xipabi ra Abrá njaua: “Go dri 'beto yá batsi ra Isaac.”

⁸ Nubyá ne da 'ñena gue hingo gatho nuya batsi de rá ji ra Abrá go gue'u yá batsi Ajuá, pe hønse nú'u bi 'múi dega hña'ti ngu bi 'múi ra Isaac.

⁹ Guehna ra hña'ti bi ña'tuabi ra Abrá, bi 'ñembabi Ajuá: “Rijeya ngubya, ma ga yopa ehe ga c'a'ts'a'i, ha nura Sara ma da me'tsa 'nará t'u.”

¹⁰ Y hingue hønse ra Isaac bi huahna Ajuá, nehe ra Rebeca bi 'múi yoho yá t'u de 'nadra dada, go gue'a ndu ma xitahu ra Isaac, y de nú'u yoho ya t'u'u, 'natho bi huahna Ajuá nehe.

¹¹ Y nú'b_u hinxqui 'múitho nú'u ya t'u ne hinte xqui 'yøt'atho nú'a xá hño o nú'a hinxá hño, Ajuá ya xqui huahna 'na de gue'u, pa njabu da hnequi xá hño gue nu'á huahna ya ja'i hingue po yá 'bεfi'u pe po nú'a xa beni'a, ngue'a nu'á zohni nú'a to'o go da ne'a.

¹² Hangue ante da 'múi nú'u yoho ya t'u'u, Ajuá ya xqui 'ñembabi yá nana njaua: “Nura cu mada ma da mεpi nú'a mbatsi.”

¹³ Y ja ma'na ra xeni de ra Mąca T'ofó mā mahyεgui habu Ajuá ena njaua: “Dá mađi ra Cobo ha nura Esaú dá utsa.”

¹⁴ Nu'bú ¿xi te ga mañhubya? ¿Ha gue ga eñhu gue Ajuá hingui øt'a ra ts'utbi xá hño? Hina, hinga beñhu njabu.

¹⁵ Ngue'a go guesε'a pε'tsa ra nsεqui, hangue bi 'ñemba ra Moise njaua: “Nugui dí huequi nú'a go ga ne ga huequi.”

¹⁶ Hangue dí pah_u gue 'nara ja'i hingui tsatua rá hmäte Ajuá ngue'a

go da nese ra ja'i, nixi ngue'a da 'yøt'ase ra ts'edi. Hina, go Ajuā beni sehe to'o gue'a ma da huequi'a.

17 Nehe ja ra Maça T'ofu xa t'ofu gue Ajuā bi xipabi ra Faraó nú'a mrá nda Egipto, y bi 'ñena njaua: “Stá hux'a'i pa gui nda, ngue'a dí ne da hneca ma ts'edi ja gue'i pa da fadi to'ogui ne tengu ma ts'edi ja gatho ra ximhai.”

18 Hangue ringue'a dí pahue gue Ajuā ri huequi nú'a go da ne'a y ri japi da necio nú'a go da ne'a.

19 Nu'bá, da ne 'nara ja'i da 'ñengui: “Nu'bá ¿hanja Ajuā ri condena ya ja'i? ¿To'o gue'a xa c'a'tsuabi nú'a rá paha'a?”

20 Pe nugui ga thatuabi'a ne ga embi: “¿To'o'igue pa gui nø'tua Ajuā? 'Nandi gue ra ts'e dega dohmi ma da nø'tuabi nú'a to'o bi hyoqui ne da 'ñembi: ‘¿Pa te xcá hogagui njaua?’

21 Nura hyocatraste tsa da hyoca nú'a go da ne. Nu'á hā ra ts'edi pa da hyoca de 'nadra bøhai 'nara ts'e dega nsu y nu ma'na pa ra 'befi hingue dega nsu.”

22 Njabu nehe Ajuā masque mi ne xa 'ñudi gue ja rá ts'edi'a ne nu'á ri castiga ya ts'o'mai gá ja'i, pe nu'á desde maya'bu xa mε'tsuabi ndunthi ra pasencia ya ts'o'mai gá ja'i, pe 'mefa ma da castiga'u ngu xa beni y ngu nú'a rí 'ñepabi'u.

23 Nu'á bi 'yøt'a njabu pa bi 'ñudi tengu rá ndangui rá nsunda ja guecju, ngue'a xi xa mεscaguihu ra nthecate núju to'o xa beni desde maya'bu ma ga 'bahu 'nadbū ja rá nsunda'a.

24 Nu'á xa zoncahu pa ga 'bahu con gue'a, masque dyá xodyohu o hindyá xodyohu.

25 Ra badi Osea bi 'yofo de guehna ja ra Maça T'ofu gue Ajuā bi 'ñena njaua:

Ma ga hu'mbabi gue ma hnini nú'u hingue ma hninihma,

y nú'u hinduí madihma, go gue'u ma ga mađi.

26 Nu habu bi t'embabi ya ja'i njaua: “Nu'ahu hingo ma hninihu”,

nuni ja guehni ma da thu'mbabi gue go gue'u yá t'u Ajuā nú'a te.

27 Nehe ra badi Isaía bi ma de ra hnini Israel, y bi 'ñena: “Masque ya me Israel da ndunthi ngu rá ndunthi ra 'bomu ja ra ñanga ndehe, pe huthoho to'o ma da mpøhø de gue'u.

28 Ngue'a Ajuā masectho da huata ndunthi de gue'u ngu nú'a xqui 'ye'mbi asta hinda gohi 'na zi tæitho.”

29 Nehe go guet'a ra Isaía bi 'yofo 'met'o ja ma'na ra xeni de rá t'ofu'a, ne bi 'ñena:

'Bu Ajuā nú'a ri nda de ya mundo enxε mahets'i hinxa huegaguihu ne hinxa zogaguihu hmaha 'raya ja'i,

nu'bá stá njahu ngu bi nja ra hnini Sodoma ne Gomorra nú'u bi nhuati gatho.

Ya me Israel ne ra maça hoga t'øde

30 Nu'bá dí pahubya gue ya ja'i hingyá me Israel nú'u himbi 'yøt'a ra ts'edi pa da 'mai xá hño co Ajuā, go gue'u ya 'bui xá hño con gue'a, ngue'a ya xa gamfri bi rá noya'a.

31 Pe nuya me Israel mi øt'a ra ts'edi pa da 'yøt'a nú'a manga ra ndaxjua ley pa xa 'mahma xá hño co Ajuā, pe nu'ú himbi za bi 'mai xá hño con gue'a.

32 ¿Hanja himbi za bi 'mai xá hño? Himbi za ngue'a mi honi da 'mai xá hño co Ajuā hōnda po ya 'befi nú'a manga ra ley pe hingue po ra jamfri de ra Zidada Jesucristo. Hangue nu'ú bi hñaxa 'nara mfe'tse ja nú'a xa t'embabi “ra Mfe'tsado.”

33 Ngu ena Ajuā ja ra Maça T'ofu: Dí pegui nuni Sión 'nara do pa da mfe'tsa ya ja'i, 'nara danga do nú'a japi da dagui,

pe nu'a tó'o da gamfri'a hinda ma da 'be rá tsa, ngue'a nú'a xa gamfri gue'a majuaní.

10

1 Zi cuhu, xi dí ne con gatho ma coraso gue da mpøhø ra hnini Israel, y gue'a dí apabi Ajuā.

2 Dí damajuani de gue'ua gue xi øt'a ra ts'edi pa da ðeni Ajuā, pe hingui øt'e'ua co ra mfadi.

3 Ngue'a nu'ú hingui tso yá mfeni nú'a xa mąnga Ajuā de hanja da za da 'múi xá hño ja rá thandi'a, ne nu'ú ri 'ramanu de gues'e'ua pa da 'múi xá hño hmaha ja rá thandi'a, hangue nu'ú fe'tsuabi nú'a ma Ajuā.

4 Ngue'a pa nú'ua to'o camfri ra Zidada Jesucristo ya hinte ri muui ra ndaxjua ley pa da za da 'múi xá hño ja rá thandi Ajuā.

5 Ra Moise bi ma de nú'ua to'o da ðemba ra ndaxjua ley pa da 'múi xá hño ja rá thandi Ajuā, ne bi 'ñena gue nu'a tó'o da 'yøt'e gatho ngu nú'a mąnga ra ley, go gue'a da zudi ra te ngue'a xa 'yøt'e gatho ngu ri manda.

6 Pe nu'a tó'o da gamfri ra Zidada Jesucristo pa da 'múi xá hño ja rá thandi Ajuā, ja ra Maça T'ofu mąnga njaua: “Oxqui bensehe njaua ja ri coraso ne gui 'ñena: ¿To'o da za da bõxa ja mahets'i? —nuna guehna pa da tsincahu ra Zidada Jesucristo.

7 Nixi oxqui bensehe njaua ja ri coraso gui 'ñena: ¿To'o da za da gai asta habu bí 'bu nú'ua xa du?” —nuna guehna pa da yopa tsi ra Zidada Jesucristo de ja ya du.

8 Nu'a xá hño gui beni, ngu nú'a mąnga ra Maça T'ofu ne ena: “Ya xcá 'yøde nú'a xa mąnga Ajuā, y nú'a xa mañ'a xa zo ja ri mfeni, y nu'a go gue'a ya xcá ma.” Njabu mąnga ra Maça T'ofu. Y nú'a xa mąnga Ajuā go guehna ra noya dega jamfri dí mañhu, ne ena njaua:

9 Nu'bu gui ma gue ra zi Hmu Jesu go gue'a ri Hmu, ne 'bu gui camfri ja ri coraso gue Ajuā ra Dada bi 'yøt'e pa bi yopa nte'a de ra du, nu'bá ma gui mpøhø.

10 Ngue'a nu'bu ga camfrihu ja ma corasohu, nu'bá Ajuā ma da ma gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhu, y nu'bu ga mañhu gue dí camfrihu ra zi Hmu Jesucristo, nu'bá ga mpøhøhu.

11 Ngue'a engu ja ra Maça T'ofu njaua: “Nu'a tó'o da gamfri'a hinda

ma da 'be rá tsa, ngue'a nú'a camfri gue'a majuani.”

12 Ra Maça T'ofu bi 'ñena gue nu'a tó'o da ne da gamfri, dá gamfri, ngue'a otho ni 'nara nthahni dega xodyo ni nú'ua hingyá xodyo, ngue'a ra Zidada go gue'a ra Zidada pa gatho, nehe ra memati'a pa gatho nuto da hyomba rá mfats'i'a.

13 Ngue'a ra Maça T'ofu ena gue gatho nuto da 'yapa ra Zidada da mpøhø, da pøhø'a.

14 Pe ¿hanja da za da 'yapabi 'na gue da pøhø 'bu hingui camfri gue 'bui? Y ¿hanja da za da gamfri 'bu hinxa 'yøde de gue'a? Y ¿hanja da 'yøde 'bu jo'o to'o da xipabi?

15 Y ¿hanja da za to'o da ma da manba rá noya Ajuā 'bu hinto xa mehni? Y ya xa 'behni nú'ua to'o manba rá noya Ajuā, ngue'a engu ja ra Maça T'ofu: “¡Hangu ra johya dí pe'tshu ngue'a xa zøhø nú'ua to'o bra hña 'nara hoga t'øde gue gatho ma da 'múi te rá 'ñentho!”

16 Pe hingue gatho ya ja'i xa ne xa 'yøde ra maça hoga t'øde. Ngu xqui mąnga ra badi Isaía maya'bu, ne bi 'ñena: “Zi Hmu, hinxa ne to xa gamfri numa noyahu.”

17 Hangue pa da za da gamfri 'na, mahyoni da 'yøde 'na, y mahyoni dra hma de ra Zidada Jesucristo pa njabu da nt'øde de gue'a.

18 Pe dí ena: ¿Ha gue hinxa 'yøde'ua? ¡Haha, xi majuani ya xa 'yøde'ua! Ngue'a engu ja ra Maça T'ofu:

Gatho ja ra ximhai xa nt'øde yá noya'ua.

Haha gatho maxøgue ra ximhai xa njabu.

19 Ma'na'qui dí ma: ¿Ha gue himbi unga nguenda ya me Israel? Haha, bi unga nguenda, ngue'a ra Moise bi ma rá mudi gue Ajuā bi 'ñena:

Nugui ma ga japi nú'ua ya ja'i hingo ma hnini hma, y nu'ahu ma da zøt'a ri mahhu por gue'a.

Por nuya japi ma ga umbu ya 'ñamfadi gá ja'i, nu'ahu ma da bø ri cuehu.

20 Nepu ra badi Isaia himbi ntsu bi ma gue Ajuu bi 'ñena njaua:

Nu'u himi hongagui go gue'u bi zucagui,

ha nu'u himri 'ñanigui dá ma dá tsudiga'u.

21 Nehe bi 'ñena de ya me Israel gue Ajuu bi 'ñena njaua: “Nugui hindá tsaya dá zofo nuya ja'i pa xa ñobrihma, pe nu'ú himbi ne bi 'yøde ngue'a xi ya ts'o'yøde ne ya nøt'e.”

11

Ajuu bi huahna 'raya me Israel hangue nu'ú bi mpøhø

1 Nu'bú, ¿ha gue ga beñhu gue Ajuu xa hyepu rá hnini? ¡Hina, hinhya'mu! Ngue'a nequi drá me Israel stí 'ñehe de yá ja'i ra Benjami de rá ji ra Abrá.

2 Ajuu hinxá zogui rá hnini nú'a bi 'ñembi gue go rá hnini'a de rá madu. ¿Ha gue hinguí pahu te manga ra Maça T'ofu habu ma de ra Elía, gue nu'á mi manbabi ra hnini de Israel co Ajuu? Ne bi 'ñena njaua:

3 “Ma zi Hmu'i, nuna hnini na xa hyop'a'i gathu ri 'mehni, ne xa huata gathu ri ata. Y de gathu nú'u to'o mi camfri'i hønsegui dí pongui, y nu'ú xi honi hanja da hyogaguihma.”

4 Nu'bú Ajuu bi datuabi njaua: “Dí pe'tsitho yoto 'mo ya 'ñøhø pa da nsundagui, nú'u hinxá ndandiñahmu ja rá thandi ra c'oi Baal.”

5 Nehe njabu nuya pabya xa gohi hønse 'na zi tui ya me Israel nú'u xa huahna Ajuu co rá hñoja'i.

6 Y 'bu bi huahni co rá hñoja'i, nu'bú hingue po yá 'befi øt'e'u. 'Bu di gue'a dega 'befi hma, nu'bú Ajuu hindi øt'e co rá hñoja'i.

7 Xibya ¿te ga beñhu de nú'a thogui ya me Israel? Nu'u ya me Israel mi ndunthi, himbi zudi hanja da za da 'mai xá hño co Ajuu, pe nu'u 'na tui xqui thahni, nu'ú ha, bi za bi 'mai xá hño ja rá thandi Ajuu. Y nu'u ya me Israel mi ndunthi, bi meguibi yá mfeni, y himbi ne bi gamfri nú'a bi manga Ajuu.

8 Ngu xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu: “Ajuu bi japi'u bi mpumfri, bi japi bi ngoda pa hinda hyandi, nehe bi japi bi ngogu pa hinda 'yøde asta mapaya.”

9 Y ra Davi bi ma de ya japi xqui t'umba ya me Israel, bi t'ents'ua ra 'ñu ne bi 'ñena njaua:

Nuyá mexa da 'bø'tsuabi gue'a da ngu 'nara xit'a ne 'nara trampa habu da zo'u,

y ja da japini da gut'i nú'a tu'u.

10 Dá njot'a yá da'u pa hinda hyandi, y dá ndoqui nzantho co yá 'bats'i ri du.

Ajuu hinxá 'medi pa nzantho nura hmäte co ya xodyo, hangue nú'u hinguá xodyo ri 'ñepi da su yá jamfri

11 Nu'bú, xi nú'ú, ¿ha gue xa 'betuabi rá hmäte Ajuu pa nzantho po yá 'ñajamfri? ¡Hina, hinhya'mu! Pe po yá nts'o'yøde'u bi zu ra mpøhø gathu ma'ra ya hnini, pa njabu da nuhu yá mfeni ya me Israel pa da yopa hñani'u ra japi ngu nú'a xa hñanga ma'ra ya hnini hinguá xodyo.

12 Ya gue po rá nts'o'yøde ra hnini Israel bi nja ra hño pa gathu ya meximhai, ne bi nja 'nara danga japi pa nu ma'ra ya hnini hinguá xodyo, nu'bú ¡tengu hma ra japi da hñanga nú'u hinguá xodyo nú'a ra pa ya xodyo da gamfri Ajuu!

13 Nú'ahu hinguá xodyohu, ja'a dí ne ga xi'ahu. Ajuu bi hñuxcagui dega apostol pa gue'ahu nú'ahu hinguá xodyohu, hangue dí e'tsua rá nsu ma 'befi

14 pa xahma da za ga nupa yá mfeni 'ra de nú'u ma mixodyo'be da ne da hñanga nehe nú'a ra japi xcá hañhu, ne da mpøhø'u.

15 Ya gue Ajuu bi hyepu ya xodyo ne go bi japi gathu ya meximhai ngue'a bi 'yøt'e pa bi za bi 'mai xá hño con gue'a, nu'bú ¡tengu ra japi ma da umbabi'u nu sta yopa munts'a ya xodyo ma'na'qui! Ne nura japi'a go gue'a 'nara 'ra'yo te.

16 Nu'bu Ajuu bi huahna ya madu xita de ra hnini Israel pa dyá meti'a,

nu'bu gatho ra hnini Israel go rá metitho Ajuá, nja ngu 'nara 'bai gá za, 'bu Ajuá ri japa yá 'yu, nehe yá 'yeza njapi, y nehe nja ngu ya hme, 'bu ra mudi hme njapi, nu'bu gatho ra bola jani njapi.

17 Ngu 'nara 'bai gá hoga olivo da ts'ecua 'nará 'yeza ne da cueta 'nará 'yeza ra mbanga olivo pa nu'á da zipa rá ngui rá 'yu nú'a ra hoga olivo, njabu nehe 'raya xodyo bri t'equede Ajuá ne nú'ahu hingyá xodyohu go xra hmunts'a'ihu pa dyá hnini'ihu Ajuá nehe, ne xcá hñanihu yá japi Ajuá.

18 Masque'a oxqui ndanguihu de ya xodyo, ngue'a guí padihu gue hingo ya 'yeza ri umba ra te yá 'yu ra za, nuya 'yu go gue'u ri umba ra te ya 'yeza.

19 Nu'ahu ma gui 'ñenahu: “Ya 'yeza bri ts'equi pa bi za bri juetcahu.”

20 Majuani, bri t'equedu, pe bri t'equede ngue'a himbi ne bi gamfri'u. Ha nu'ahu ya rá hnini'ihu Ajuá ngue'a guí camfrihu. Hangue oxqui ndanguihu. Nu'a guí 'yøthu, tsuhu Ajuá.

21 Nu'bu Ajuá xa castiga ya xodyo nú'u to'o ngu ya 'yeza hingá njuete, nehe nú'ahu hingyá xodyohu y guí njahu ngu ya 'yeza xa njuete, da za da castiga'ihu nehe.

22 Hangue dá zo ri mfenihu nú'a bi 'yøt'e Ajuá, njabu ngu ra hoja'i, njabu ra zate nehe. Bi nhyoja'i con gue'ahu, ha nu'u ya xodyo bi nts'o'yøde, bi 'ueque'u. Hangue nu'a mahyoni guí 'yøthu, sigui guí 'buhu ja rá hñoja'i, ngue'a nu'bu hina, da 'uec'a'ihu nehe.

23 Y nehe nuya xodyo nu'bu hinda sigui yá 'ñajamfri, nu'bu dra yopa cuete ja ra 'bai gá olivo habu mi tøgue'u, ngue'a Ajuá ja rá ts'edi pa da yopa cuete'u.

24 Ngue'a 'bu nú'ahu hingyá xodyohu ngu gyá 'yezahu de 'nara mbanga olivo, xa ts'ec'ahu de ri 'baihu, y bi za bri juet'ahu ja ra hoga olivo masque nu'ahu grá mbanga olivohu, xihma ya xodyo gue go gue'u

ya 'yeza yá meti ra hoga 'bai gá olivo, ma'na da za da ncuete ma'na'qui ja rá 'bai!

Rá ngats'i ma da mpøhø ra hnini de Israel

25 Zi cuhu, dí ne gui padihu nuna mñadi xqui nt'agui hmaha. Dí ne gui padihu pa hingui beñhu gue hønse'ihu xa huahn'ahu Ajuá. Pahue masque Ajuá xa japi xa megui yá mfeni ndunthi ya me Israel, pe 'ra de gue'u xa me'tsitho ja rá hnini'a. Pe hingue pa nzantho ma da megui yá mfeni, hønse asta hinda zøxa ra 'bede de nuya ja'i hingyá xodyo nú'u ma da mpøhø.

26 Nepu de gue'a gatho ya me Israel ma da mpøhø. Ma da nja ngu xa t'ofojá ra Maça T'ofone ena:

Nuni Sión nú'a rá hnini Ajuá ja ma drí 'ñehni ra Ñante nú'a ma da xucuabi yá ts'ot'øt'e ya me Israel nú'u yá ja'i ra Cobo.

27 Y nu xcrá xucuabi yá ts'oqui'u, ya stá cumpli ma cohi nú'a stá cohi con gue'u.

28 Pa da za da ntunga ra maça hoga t'øde ja ma'ra ya hnini ngu xa beni Ajuá, nu'á xa hyanda ya xodyo ngu yá ncontra'a, pa go da jap'a'ihu nú'ahu hingyá xodyohu. Pe Ajuá maditho ya xodyo po rá ngue yá xita'u nú'u bi huahni'a.

29 Ajuá hingui pata rá mfeni. Nú'a da uni, hinda ma da hñaqui, ne hinda ma da hyepu nú'u to'o xa huahni'a.

30 Nú'ahu hingyá xodyohu hingüí camfrihmahu Ajuá, pe nubyá co rá nthecate Ajuá bi jap'a'ihu ngue'a ya xodyo himbi ne bi gamfri ra zi Hmu Jesucristo.

31 Nubyá nuya xodyo bi 'ñagamfri, pe bi njabu pa 'mefa, co rá nthecate Ajuá da japi'u ngu bi jap'a'ihu.

32 Njabu Ajuá bi zotho gatho co yá 'ñajamfri, gue dya xodyo gue hindya xodyo, pa 'mefa da huequi'u mahyegui.

33 ¡xi ra dangui rá mñadi Ajuá, ngue'a padi gatho nú'a t'øt'e, y padi hanja da 'yøt'e gatho nú'a go da ne! Hinda za to da badi gatho nú'a te beni

Ajuá, ne hinda za to da badi hanja øt'e nú'ya danga 'bɛfi øt'e'a.

³⁴ “¿To'o gue'a patuabi rá mfeni Ajuá? y ¿to'o gue'a xa 'yo'mbabi rá 'ñu'a?”

³⁵ Y ¿to'o 'mɛt'o xa nja te xa umbabi Ajuá, pa njab_u Ajuá da co'tsuabi'a?”

³⁶ Nguetho go guesɛ'a bi hoqui gatho nú'a te ja, y gatho o ja rá 'yɛ'a, y gatho'ya pa rá nsunda'a. Y nu'a drá nsunda pa nzantho. Njab_u gue'a.

12

Ga umf_u Ajuá gatho ma teh_u pa ga pɛph_u ngu ne'a

¹ Nubyá, ma zi cu'ih_u, xcá hyanth_u rá ndangui rá nthecate Ajuá xa 'yøtcáh_u. Hangué dí bante'ih_u gue gui daph_u Ajuá gatho ri teh_u. Gue'a 'nara hña'ti strá nt'axi ngu nú'a ri ho'a, ngue'a nu'b_u guí øth_u njab_u, guí xøcambenih_u Ajuá co ri corasoh_u.

² Oxqui tɛnbah_u yá 'mɛi nú'ya ja'i 'yo ja rá ts'oqui. Nu'a gui 'yøth_u, tɛnda ri 'ra'yo mfenih_u pa njab_u xi gui 'buh_u 'nara 'ra'yo 'mɛi, y 'b_u gui njah_u ma gui patuah_u nda'a rá paha Ajuá gui 'yøth_u, y nú'a rá paha'a gue'a nú'a gui 'yøth_u nú'a xá hño ne nú'a ri ho'a, ne gui 'buh_u xá hño ja rá thandi'a.

³ Ajuá xa 'racagui nuna ra nsu dega apostol po rá hñoja'i, hangué ma ga xi'ah_u nda'a rí 'ñepi gui 'yøth_u. Oxqui ma gui beñ_u gue gyá danguih_u y masque hina. Benih_u xá hño ne hyandasɛh_u hangu rá ndunthi ri jamfrih_u nú'a xa 'ra'ah_u Ajuá cada 'na de gue'ah_u.

⁴ Ngue'a nja ngu ma ndo'yoh_u dí pɛ'tsh_u ndunthi ya xɛni pe gatho ya xɛni hingue 'nada yá 'bɛfi pɛfi.

⁵ Njab_u nehe masque dí ndunthih_u, pe dí 'nada ra ndo'yoh_u co ra Zidada Jesucristo, y gatho nú'ju ngu dyá xɛnih_u de 'nada ra ndo'yo.

⁶ Ne 'rama'na'ño ya mfadi ne ra ts'edi xa 'racaguih_u Ajuá po rá hñoja'i'a pa ga pɛfih_u nú'a ra 'bɛfi xa 'racaguih_u. 'B_u 'nara cu xa t'umbabi 'nara ts'edi pa da manba rá noya

Ajuá, dá mañ'a ngu rá ndunthi ra jamfri pɛ'tsi'a.

⁷ Nu'a tó'o xa t'umba ra ts'edi pa da mfaste, dá mfaste. Ha nu'a tó'o xa t'umba ra ts'edi pa da nxahnate, dá nxahnate.

⁸ Nu'a tó'o xa t'umba ra mfadi pa da unga ra ts'ofu, dá nzote'a, ha nu'a tó'o xa t'umba ra ts'edi pa da unga 'nara mfats'i, dá uni con gatho rá mɛi. Nu'a tó'o xa t'umba ra ts'edi pa da nda, dá nda con gatho rá mfeni, ha nu'a tó'o xa t'umba ra ts'edi pa da mats'i nú'ya to'o othobi, dá mats'i con gatho rá mɛi.

Nú'a rí 'ñepi da mɛfi ra gamfri

⁹ Dá nja ri hmateh_u pa gatho ya ja'i, pe hingue de maxøts'etho. Øtsah_u nú'a xá nts'o, y tɛnh_u nú'a xá hño.

¹⁰ Mádih_u 'na ngu 'na co ra hmate nú'a xa 'ra'ah_u Ajuá ngue'a gyá cuh_u, ne 'ñumbah_u ra t'equ'e'i 'na ngu ma'na.

¹¹ 'Yøth_u ri 'bɛfih_u con gatho ri ts'edih_u. Ostí ma da zɛ'ah_u ra ndahñei. Pɛpabih_u ma Zidadah_u ra Jesucristo con gatho ri mɛih_u.

¹² Johyah_u ngue'a guí tø'mh_u ma gui 'buh_u ja rá nsunda Ajuá. Tseth_u gatho ya ts'othogui, ne oguí tsayah_u gui 'yaph_u Ajuá.

¹³ Faxh_u ya cu nú'ya hingui tsɛpi, ne umf_u ntsaya nú'ya to'o tsøñ'a'ih_u.

¹⁴ 'Yaph_u Ajuá da mats'i nú'ya to'o øt'ah_u ra nts'o'mɛi, oxqui tsañh_u.

¹⁵ Johyah_u co nú'ya to'o ri johya, ne nzonih_u co nú'ya to'o zoni.

¹⁶ 'Buh_u mahyɛgui co 'nadra hmate, oxqui 'ñets'ih_u nixi gui 'uegueh_u de ya zi hyoya cu. 'Yoh_u mahyɛgui con gue'ya. Oxqui beñ_u de ri mfenisɛh_u gue gyá bamhyah_u.

¹⁷ Oxqui ø'tuah_u ra nts'o'mɛi nú'a to'o da 'yøt'ah_u ra nts'o'mɛi. Nu'a gui 'yøth_u, gui jamasuh_u gui 'yoh_u xá hño ja yá thandi gatho ya ja'i.

¹⁸ 'Yøth_u 'nara ts'edi asta hab_u da za pa gui 'buh_u 'nara hoga'mɛi con gatho ya ja'i.

¹⁹ Ma zi hmadi cu'ih_u, oxqui co'tsuah_u nú'a da 'yøt'ah_u ya ts'o'mɛi, tsocuathoh_u Ajuá, ngue'a Ajuá ma ja ra Mɛca T'ofu ne ena:

“Nugui hõnsegui tsa ga co'tsuabi nú'ũ to'o øt'a ra nts'o'mũ, nugui go ga unga ra njut'i.”

²⁰ Nehe ena njaua: “Nu'ũ ri ncontra tsũ ra thuhu, umbabi te da zi, ha nu'ũ tsũ ra nduthe, umba ra dehe da zi. Nu'ũ gui 'yøt'e njabũ, nu'ũ nu'á da ntsø'mi ndunthi.”

²¹ Oxqui hoñhũ hanja gui 'yøthũ 'nara 'ñũ. Gatho nú'a to'o da 'yøt'ahũ 'nara 'ñũ, co'tsuabi co 'nara hño, y njabũ ma gui ntatehũ de ra 'ñũ.

13

¹ Gatho ya ja'i rí 'ñepi da 'yøte nú'ũ to'o hã ra ts'utbi, ngue'a go Ajua xa hñuxa gatho ya ts'utbi ja ra ximhai. Nehe go gue'a xa hñuts'i nú'ũ to'o hã ra ts'utbi.

² Hangué nu'ũ tó'o nø'tua ra ts'utbi, go gue'ũ nø'tua nú'a xa manda Ajua nehe. Y nu'ũ tó'o nø'tua ra ts'utbi, go honse ra castigo.

³ Ya ndã hinxã thuts'i pa da zu nú'ũ to'o øt'e xá hño, nu'ú xa thuts'i pa da zu nú'ũ to'o hingui øt'e xá hño. Hangué nu'ũ hingui nehũ te da xi'ahũ nú'ũ to'o hã ra ts'utbi, nu'ũ 'yøthũ gatho nú'a xá hño, y njabũ nu'ú da ñamañho de gue'ahũ.

⁴ Nu'ú go gue'ũ yá 'bego Ajua pa ri hñoũ. Pe 'bũ gui 'yøthũ nú'a hingui ho, rí 'ñepi gui tsuh'ũ, ngue'a nu'ú hã ra ts'edi pa da castiga'ihũ, ngue'a Ajua go gue'a xa hñuts'i'ũ pa da castiga gatho nú'ũ to'o hingui øt'e xá hño.

⁵ Hangué mathoni gui 'yøteh'ũ, ne hingue hõnse pa hinda castiga'ihũ, nehe pa gui 'yøtehũ nú'a xi'ahũ ri mfenihũ.

⁶ Hangué nehe dí juthũ ya njut'i ja ra gobierhnu, ngue'a nu to'o hã ra ts'utbi go yá mēfi Ajua, ne nu'ú xi ri 'ramanu da mēfi nuna 'befina.

⁷ Ju'tuabihũ gatho nú'ũ to'o gui tuphũ. Jut'a ri cotahũ, jut'a ri rentahũ. Nu'ũ tó'o rí 'ñepi gui umfũ ra t'equ'ei, umfũ, ha nu'ũ tó'o rí 'ñepi gui numansuhũ, numansuhũ.

⁸ Oto gui tuphũ ni 'nara thai, hõnse gui beñhũ gue rí 'ñepi gui mádi'ũ 'na ngu ma'na, ngue'a nu'a tó'o mádi rá miq'ueiui ya bi cumpli ra ley.

⁹ Nu'ahũ gui pahũ ya hmanda nú'ũ mangua ra ley ne ena: “Oxqui ntsinga medinthati, oxqui hñote, oxqui mpe, oxqui ja'tsua ya nc'uamba ri miq'ueiui, oxqui hyøcua nú'a pe'tsa ri miq'ueiui.” Pe nuya ya hmandaya ne nú'ũ ma'ra ya hmanda, gue'a mahyegui nú'a ra hmanda ena: “Madi ri miq'ueiui ne su ngu grí nsu sehẽ.”

¹⁰ Ngué'a nu'a tó'o pe'tsa ra hmate, hingui ø'tua ra nts'o'mũ rá miq'ueiui, hangué nu'a tó'o pe'tsa ra hmate go gue'a ri cumpli ra ley.

¹¹ De dí øthũ gatho núya ngu dí xi'ahũ, ga beñhũ de nuya ya pa dí 'bũhũ ne ga japhũ da nu ma mfenihũ, ngue'a ma Zidadahũ ya ma'na 'bũ guetbũ de nú'a ndá camfrihũ pa e da ñangaguihũ de nuya ts'othogui dí thohũua ja ra ximhai.

¹² Ya 'yo rí thogui ra 'bexuui, 'yo rí moca ra xudi. Hangué mathoni ga tsoguihũ ya ts'o'befi dega 'betsa ngu nú'ũ øt'a ya ja'i dega xuui. Ya ga hñocjũ pa ga øthũ ya hoga 'befi dega pa, ngu ri hñoca 'nara soldado pa da ma ja ra tuhni.

¹³ Ga 'yohũ ngu rí 'ñehe ngu nú'ũ 'yo dega pa, hinga maha habũ ja ya ngo dega tixfani, nixi ga ntixfanihũ. Hinga hñuxhũ co nú'ũ to'o hingue xi ma 'behñahũ, nixi ga 'yohũ ja ma'ra ya ts'ot'øt'e. Hinga 'ñøt'atuhnihũ, y nixi ga ne ga nsehẽhũ.

¹⁴ Nu'a ga øthũ hã, ma ga honbahũ rá mfats'i ra Zidada Jesucristo pa ga 'yohũ ngu bi 'ño'a, y hinga hoñhũ hanja ga øthũ yá hne ma ndaxjua 'mũihũ.

14

Hinda za to da nõni yá cu

¹ Umfũ nsequi da 'mũ ja ri nijahũ nú'a to'o otho ndunthi rá jamfri, pe hingue pa gui ntsanoyahũ con gue'a de nú'ũ ya mfeni xa gũ.

² Ngué'a 'ra camfri gue tsa da zi gatho nú'a ja te da ts'i; ha nu'ũ ma'ra tó'o otho ndunthi yá jamfri hingui ne da zi nu'araza, hõnse ya zi c'ani.

³ Nu'a tó'o tsi gatho nú'a te ts'i, odi ʉtsa nú'a to'o hingui tsi. Ha nu'a tó'o hingui tsi gatho nú'a te ts'i, odi 'yø de nú'a to'o tsi, ngue'a nu Ajuá bi 'yøt'a rá b̄atsi nu mi camfri'a.

⁴ ¿To'o'ih̄ pa guí 'yøbih̄ rá 'bego ma'na ra ja'i? ¿Ha hinguí pah̄ gue nurá hmu nú'a ra 'bego'a go gue'a da mā ua 'yo xá hño ua hina? Y njab̄atho nehe nuya cu'̄, go gues̄ Ajuá ma da mā ua xá hño o hingui ho nú'a øt'e'̄, hangue nu'ú ma da 'm̄i xá hño ja rá thandi Ajuá ngue'a go gues̄'a ja rá ts'edi pa da mats'i'̄.

⁵ Ra camfri gue mathoni da thahna 'raya pa pa dra s̄ocambeni Ajuá, ha nu ma'ra camfri gue gatho ya pa rí ñ̄epi da thandi mahȳgui. Cada 'na rí ñ̄epi da b̄adi xá hño de nú'a te beni.

⁶ Nu'̄ tó'o ri jamasu de ra pa, øt'e njab̄ pa da ho ra Zidada, ha nu'̄ tó'o hini jamasu de ra pa, nehe øt'e njab̄ pa da ho ra Zidada. Y nu'̄ tó'o tsi gatho nú'a te ts'i, nu'ú tsi pa rá nsunda Ajuá, ngue'a ri umba njam̄adi Ajuá. Ha nu'̄ hingui tsi gatho nú'a te ts'i, nu'ú øt'e'̄ pa rá nsunda Ajuá, y umba njam̄adi Ajuá nehe.

⁷ Ngue'a ni 'na de guecj̄ hindí teh̄ pa ga øth̄ nú'a go ga nes̄h̄, y nu xcrá tuh̄, hingo nú'a ra ora go ga huans̄h̄.

⁸ Ngue'a nu'b̄ dí teh̄ dí oh̄ ja rá 'ȳ ra Zidada ne dí 'b̄h̄ pa rá nsunda'a, y nu'b̄ ga tuh̄ guet'atho dí oh̄ ja rá 'ȳ ne dí 'b̄h̄ pa rá nsunda'a. Hangue nuj̄, nz̄antho dí oh̄ ja rá 'ȳ gue gra teh̄ gue hina.

⁹ Ngue'a pa guehna bi du ra Zidada Jesucristo y bi yopa nte pa bi Hmu de nú'̄ te y de nú'̄ xa du.

¹⁰ Hangue nu'ah̄ ¿pa te guí 'yø ri cuh̄? O ¿pa te guí ʉtsah̄ ri cuh̄? Ngue'a nu xcrá tuh̄ gathoguih̄ ma ga 'baih̄ ja rá thandi ra Zidada pa go da hñ̄abgah̄ nguenda'a.

¹¹ Ngue'a ma da njab̄ ngu xa t'ofo ja ra M̄aca T'ofo ne ena:

Nugui drá Ajuá dí te, hangue ma da njab̄ nú'a ma ga mā

nubya, gue gatho ya ja'i ma da ndandiñ̄ahmu ja ma thandi,

ne da x̄ocambenigui.

¹² Hangue cada 'na de guecs̄h̄ ma ga daph̄ nguenda Ajuá.

Ga nsus̄h̄ pa hinga japh̄ ma cuh̄ da 'yøt'a 'nara ts'oqui

¹³ Hangue hinga 'ñ̄oh̄ 'na ngu ma'na. Nu'a ga øth̄ h̄, ma ga nsus̄h̄ pa hinga japh̄ ma cuh̄ da 'yøt'a 'nara ts'oqui.

¹⁴ Nugui dí padi xá hño gue gatho nú'a ja da ts'i hinxá nts'o, ngue'a njab̄ xa ñ̄utcagui ra Zidada Jesucristo. Pe nu'a tó'o beni gue xá nts'o 'nara t'øt'e nú'a ts'i, pa nú'a to'o beni njab̄ h̄, xá nts'o.

¹⁵ Hangue nu'b̄ guí tsi 'nara t'øt'e nú'a beni'a ri cu gue hingui ho da ts'i, y njab̄ da du rá m̄i, nu'b̄ nu'i ya hinguí 'yo co ra hm̄ate. Oxqui tsi 'nara t'øt'e nú'a da japi da 'm̄edi ma'na, ngue'a nehe porá ngue'a bi du ra Zidada Jesucristo.

¹⁶ Hangue oguí honi pa hanja da hñ̄ama'ñ̄i, masque nu'i guí beni gue xá hño nú'a guí øt'e.

¹⁷ Núj̄ dí 'b̄h̄ ja rá hmanda Ajuá, hingui oda ma mfenih̄ ya hñ̄uni nixi ya ts'ithe. Nu'a oda ma mfenih̄, nú'a ga 'yoh̄ xá hño, ne ga 'b̄h̄ te rá entho, ne ga johyah̄ co nú'a ra johya ri 'racaguih̄ ra M̄aca Ndah̄i.

¹⁸ Y nu'a tó'o p̄epa ra Zidada Jesucristo co nuya hoga 'b̄fiya, Ajuá ri ho'a. Nehe ya ja'i ma da hyandi gue 'yo xá hño'a.

¹⁹ Hangue ga øth̄ nú'a faxcaguih̄ pa ga 'b̄h̄ 'nara hoga'm̄i 'na ngu ma'na, ne pa ga ntetua jamfrih̄ 'na ngu ma'na.

²⁰ Oxqui ts'ocua rá 'b̄fi Ajuá por nú'a te gui tsi. Xi majuan̄i gatho nú'a te ts'i xá nt'axi, pe hingui ho gui tsi nú'a gui japi da nts'oca ri cu.

²¹ Xá hño hingui tsi ra ngø, nixi gui tsi ra vinu, nixi gui 'yøt'a ni 'nara t'øt'e nú'a gui japi da ts'ocua rá mfeni ri cu pa da zo ja ra ts'oqui o pa da ts'ocua rá jamfri.

22 Nu'bu guí camfri da za gui tsi gatho nú'a te tsi, nu'bu zε ri jamfri guí pε'tsi ne pεsεui Ajuá. Nu'a tó'lo beni gue xá hño nú'a øt'e, ne 'mεfa hinda ma da dahu de nú'a xa 'yøt'e, go gue'a njapi ngue'a padi gue xa 'yøt'e xá hño.

23 Pe nu'a tó'lo ri dahu de nú'a te tsi, nú'a tu ra thai, ngue'a hingui tsi co rá jamfri, y gatho nú'a dí øthu ne 'bu dí camfrihu gue hinxá hño, gue'a 'nara ts'oqui.

15

'Yøthu nú'a da ho ri miq'u'eihu

1 Núju dí zεdihu ja ma jamfrihu, ri 'ñepi ga pahu hanja ga tsetuahu ya mfeni xa gu nú'u ts'utho yá jamfri, y hinga øthu nú'a go dí nesεhu.

2 Cada 'na de guεcju ga øthu nú'a da ho ma miq'u'eihu pa yá hño'u ne pa da te yá jamfri.

3 Ngue'a nehe sεhe ra Zidada Jesucristo himbi 'yøt'e nú'a go rá paha sεhe. Nu'a bi zεtuatho yá 'mái nú'u to'lo mi utsa'a, ngu enga ja ra Māca T'ofu habu bi sipa Ajuá ne ena: "Stá tsetuatho yá nt'utsate nú'u to'lo ri utsa'i."

4 Ngue'a gatho nú'a bi t'ofu maya'bu ja ra Māca T'ofu, bi t'ofu pa ma nt'utuathu, pa njabu ngu nú'u bi zεta maya'bu y ngu bi thu'mba yá mai'u, njabu ma da thubga ma maihu nehe pa ma'na da ndangui ma nthø'matehu.

5 Nubyá nu Ajuá to'lo faxcahu pa ga ntsεtuahu ne 'racju ra humai, dá 'yøt'e pa gui 'buhu co 'nada ra mfeni ngu bi 'ñutcahu ma zi Hmuhu ra Jesucristo,

6 pa njabu co 'nadra mfeni ne 'nadra jahña gui nsundahu Ajuá ra Dada nurá Dada ma Zi Hmuhu ra Jesucristo.

Bi sipabi ra māca hoga t'øde nú'u hingyá xodyo

7 Hangue numahño'u 'na ngu ma'na, ngu bi núgaguihu ra Zidada Jesucristo pa rá nsunda Ajuá.

8 Dí mā gue ra Zidada Jesucristo bi 'ñe bi mεpabi ya xodyo pa bi cumpli yá hña'ti Ajuá nú'u xqui ña'tuabi ndu

yá xita'u, y njabu ra Zidada Jesu bi 'ñudi gue Ajuá øt'a gatho ngu nú'a mā.

9 Nehe bi 'ñehe pa ya ja'i hingyá xodyo da nsunda Ajuá po rá nthecate, ngu xa t'ofu ja ra Māca T'ofu ne ena:

Ja ya ja'i hingyá xodyo nugui ma ga mānga tengu rá ndangui ri thuhu,

y ja ga tu't'a'ini ya jahña.

10 Nehe enga ja ra Māca T'ofu:

Nú'ahu hingyá xodyohu, johyahu mahyεgui co rá hnini Ajuá.

11 Nehe ena:

Nsundahu Ajuá gatho nú'ahu hingyá xodyohu guí 'buhu ja gatho rá nguni ra ximhai.

ne xøcambenihu'a po yá danga t'øt'e.

12 Nehe ra badi Isaía bi 'yofu ja ra Māca T'ofu ne ena njaua:

Ma da 'mε 'nara t'u de yá ja'i ra Isaí rá dada ra Davi,

y nura t'u'a ma da nda ja ya ja'i nú'u hingyá xodyo,

y nu'á ma da gamfri'a.

13 Ajuá nú'a to'lo 'racju ra hoga nthø'mate, dá 'ra'ahu ndunthi ra johya ne ra hmetho ja ri corasohu po ri jamfrihu, pa njabu ma'na da ndangui ri nthø'matehu po rá ts'edi ra Māca Ndhahi.

14 Ma zi cu'ihu, dí camfri gue xi ja ndunthi ri hñoja'ihu ne ja ndunthi ri mfadihu y tsa gui nzofohu 'na ngu ma'na.

15 Masque njabu, pe nugui dí resga dí op'a'ihu pa ga yopa ben'ahu 'raya t'øt'e ngu nú'a ya xcá padihu. Dí øt'a njabu pa ga cumpli nú'a ra 'bεfi xa 'racagui Ajuá po rá hmate'a.

16 Ngue'a nu'á bi hñuxcagui pa ga pεpabi ra Zidada Jesucristo pa ga zo ya ja'i hingyá xodyo, pa ga xipabi'rá hoga noya Ajuá, pa njabu nugui da za ga udi'u ja rá thandi Ajuá ngu 'nara hña'ti xá nt'axi ngu ri ho'a nú'a xa xuca ra Māca Ndhahi.

17 Hangue po ra Zidada Jesucristo da za ga 'ñets'i de nú'a ra 'bεfi xa 'racagui Ajuá.

18 Hiní 'ñεpcagui ga 'ñets'i de nú'a xa 'yøt'a ma'ra pa bi gamfri ya ja'i

hingyá xodyo. Pe dí p̄adi gue ra Zidada Jesucristo xa mpefi ja ma noya ne ja ma 'bɛfi pa bi gamfri ndunthi de gue'ɥ.

¹⁹ Ra Zidada Jesucristo xa 'raca ra ts'ɛdi pa stá øt'a ndunthi ya milagro, ne stá hanpa rá ts'ɛdi ra M̄aca Ndahi, hangue xa za stá m̄anga ra m̄aca hoga t'øde de ra Zidada Jesucristo maxøgue ja gatho ya hai desde Jerusale asta ra hai Ilirico.

²⁰ Hangue njabɥ nugui stá øt'a ra ts'ɛdi pa ga ma ga m̄anga ra m̄aca hoga t'øde habɥ hinxa t'ødetho de ra Zidada Jesucristo pa hinga mpefi habɥ ya xa mpe ma'ra.

²¹ Guet'a nehe m̄anga ra M̄aca T'ofone ena:
Nú'ɥ hinxqui siptho de Ajuá,
y nú'ɥ hinhya'mɥ xqui 'yøde, go gue'ɥ
ma da 'yøde ne da b̄adi.

Ra apostol Pablo beni da ma Nroma

²² Hangue njabɥ astabya hinxa za stá mabɥ.

²³ Pe núbya nguetho ya dá juadi ma 'bɛfi ja nuya hnini de guecua, y ngue'a pɛ'tsa ndunthi ya jɛya stá ne ga mabɥ ga tsøñ'ahɥ,

²⁴ hangue dí tø'mi gue 'nitho ga thogui ga tsøñ'ahɥ má 'ñu nu grá ma Spaña, y ga johya ndunthi ga 'bɥi con gue'ahɥ. Nepɥ de gue'a dí tø'mi gue gui nexcaguihɥ de guepɥ pa ga thogui grá ma Spaña.

²⁵ Pe nubyá ma ga ma pa Jerusale pa ga ha'tsuabi 'nara mfats'i nuya zi cu de guehni.

²⁶ Ngue'a nuya zi cu de guehni Macedonia ne de guecua Acaya co 'nara paha bi unga 'nará mfats'i'ɥ pa ga ha'tsuabi nuya zi hyoya cu bí 'bɥhni Jerusale.

²⁷ Nuya cu me Macedonia ne ya cu me Acaya bi beni gue mri 'ñepi'ɥ da 'yø'tuabi njabɥ'ɥ, ngue'a nu'ú hingyá xodyo ne xqui hñani ra mpøhø po yá noya ya xodyo, hangue rí 'ñepi'ɥ da maxa ya xodyo nehe co ya hño de ra ximhai.

²⁸ Hangue nu xcrá juadi ga pɛ nuna 'bɛfiná pa ga tsocuabi nuna mfats'i

ya cu me Jerusale, ja grá thopɥ ga tsøñ'ahɥ má 'ñu nu xcrá ma Spaña.

²⁹ Y dí p̄adi gue nú'bɥ xcrá tsøñ'a'ihɥ, ra Zidada Jesucristo ma da jap'a'ihɥ ndunthi ngue'a ma ga zo'ahɥ de rá noya'a.

³⁰ Nubyá, zi cuhɥ, dí bante'ihɥ de rá thuhu ma Zidadahɥ ra Jesucristo y po rá hm̄ate ra M̄aca Ndahi ri 'racɥ 'na ngu ma'na, gue gatho'ihɥ gui faxcaguihɥ gui 'yaphɥ Ajuá por guequi.

³¹ 'Yaphɥ Ajuá pa nu'á da ñangagui de ya me Judea nú'ɥ hingyá gamfri, gue ya zi cu nuni Jerusale da hñani co 'nara johya nura mfats'i ma ga tsocuabi,

³² pa njabɥ 'bɥ gue'a rá paha Ajuá ga tsøñ'a'ihɥ co 'nara johya, ne ga tsaya ts'ɥ con gue'ahɥ.

³³ Ajuá nú'a faxcahɥ pa ga 'bɥhɥ te rá entho, dá 'm̄ai con gatho'ihɥ. Njabɥ gue'a.

16

Ya nzenjua

¹ Ra Febe go gue'a 'nara hoga nju, ne ja rá nsu, ngue'a gue'a 'nara maste de ya gamfri me Cencrea.

² Hangue umfɥ ntsaya co ra t'equ'e'i ja ri hmunts'ihɥ, ngu rí 'ñep'a'ihɥ nú'ahɥ gyá gamfrihɥ, y faxhɥ'a de nú'a te da 'yø'tua ra 'bɛdi, ngue'a nu'á xa maxa ndunthi ya ja'i y necagui xa maxcagui nehe.

³ Fat'ajuahɥ ra zi nju Prisila ne ra zi cu Aquila. Nu'ú xi bi maxcagui ndunthi ja rá 'bɛfi ra Zidada Jesucristo.

⁴ Nu'ú mi resga da unga yá te por guequi, hangue hingo sehɛgui dí jam̄adibi'ɥ, ne gatho nú'ɥ ya cu hingyá xodyo nehe'ɥ ri jam̄adibi'ɥ.

⁵ Fat'ajuahɥ nehe nuya zi cu ri munts'a ja rá ngu nú'a ra nju Prisila y ra cu Aquila. Fat'ajuahɥ nehe ma hm̄aca cuhɥ ra Epeneto, nú'a go gue'a ra m̄adi bi gamfri ra Zidada Jesucristo nuua Acaya.

⁶ Fat'ajuahɥ ra nju Mala, nú'a xi xa max'a'ihɥ ndunthi.

7 Fat'ajuahub_u ra cu Andronico y ra cu Junio, nú'á go gue'u mengu ma hai, nehe go gue'u ndí o'be fadi mahyεgui'u. Nu'á ja yá nsu ja ya apostol, nehe gue'u 'mεt'o bi gamfri ra Zidada Jesucristo que guequi.

8 Nehe fat'ajuahub_u ra Amplia numa hmāca cu ja ra jamfri.

9 Nehe fat'ajuahub_u ra cu Banu nú'a ma mfats'i ja rá 'bεfi ra Zidada Jesucristo, nehe ma hmāca cu ra Estaqui.

10 Fat'ajuahub_u ra cu Apele, nú'á xa bōni 'nara hoga gamfri de ra Zidada Jesucristo. Ne fat'ajuahub_u nú'u ya cu ya mengu rá ngu ra cu Aristobulo.

11 Fat'ajuahub_u nehe ra cu Ero-dio, nú'a mengu ma hai. Nehe fat'ajuahub_u nú'u 'b_u ja rá ngu ra cu Ciso nú'u xa gamfri ra Zidada.

12 Nehe fat'ajuahub_u ma zi njuh_u ra Trifena y ra Trifosa, nú'á ri mpefi ja rá 'bεfi ra Zidada, nehe ma zi njuh_u ra Persida, nú'á xa mpefi ndunthi ja rá 'bεfi ra Zidada.

13 Nehe fat'ajuahub_u ra Rufo nú'a xi ra hoga cu ja ra jamfri; nehe fat'ajuahub_u rá nana'a, nú'a dí øt'a ra uenda gue ma nana nehe.

14 Nehe fat'ajuahub_u ra cu Asíncrito y ra cu Flegonte, y ra cu Erma, y ra cu Patroba, y ra cu Erme, y nehe nuya zi cu 'bui con gue'u.

15 Nehe fat'ajuahub_u ra cu Filologo y ra nju Julia, y ra cu Nereo ne rá nju'a, y ra cu Olimpa, y nehe gatho ya zi cu nú'u 'bui con gue'u.

16 Nehe fat'ajuahub_u gatho nú'u ma'ra ya cu co 'nara nthafi dega hmāte. Ri fat'ajuahub_u gatho yá nija ra Zidada Jesucristo.

17 Nehe dí bante'ih_u zi cuh_u, gue gui thamfrih_u ndunthi de nú'u ne da heca ya cu y japi'u da 'yøt'a ya ts'oqui. Nu'á hingui udi ngu nú'a ya xa t'u't'ah_u, hangue 'uegueh_u de gue'u.

18 Nuya ja'i'u ri mpefi hōnse pa yá hñose'u; hingue pepabi ma zi Hmuh_u ra Jesucristo. Nu'á mangan 'raya noya xi ri nt'øde gue xi xá hño, pe hina,

hingo gue'a majuani. Nu'á hat'a nuya zi ja'i hinte yá fadi.

19 Gatho ya ja'i padi gue xi gyá hoga 'yødeh_u, hangue njab_u nugui xi drí johya de gue'ah_u. Pe nehe, nu'a dí ne, dí ne gue da nja ri mfadih_u pa gui 'yøth_u ra hño, hingue pa gui 'yøth_u ra 'ñu.

20 Y Ajuā nú'a to'o faxcah_u pa ga 'buh_u te rá entho, go gue'a da 'yøt'e 'bestho pa gui ntateh_u de ra ts'ondahi. Ma Zidadah_u ra Jesucristo da max'a'ih_u co rá hmāte'a.

21 Nehe fat'ajuahub_u ma mfats'i ra cu Timu, nehe fat'ajuahub_u ra cu Lucio, ra cu Jaso y ra cu Sosipate nú'u ya mengu ma hai.

22 Nugui drá Tercio, dí ofo nuna cartana, dí fat'ajuahub_u de rá thuhu ra Zidada Jesucristo.

23 Nehe ra cu Gayo pēhna'ih_u ra nzenjua, nú'a to'o xa 'raca nsequi ja rá ngu. Nehe xa umba nsequi gatho ya cu pa ja ri munts'iu. Nehe fat'ajuahub_u ra cu Erasto, nú'á go gue'a ra mε'tsboja de ra hnini. Nehe fat'ajuahub_u ra cu Cuarto.

24 Ma Zidadah_u ra Jesucristo da max'a'ih_u gatho'ih_u co rá hmāte'a. Njab_u gue'a.

'Nara sōcambeni bi 'yøt'a ra apostol Pablo nu mi uadi rá carta

25 Drá nsunda Ajuā nú'a ja rá ts'edi pa da ja'ah_u gui εe ri jamfrih_u ngu nú'a ri udi ra māca hoga noya dí mā. Y nuna ra māca hoga noyanā go gue'a ra māca noya nú'a hmambya de ra Zidada Jesucristo. Y por nuna noyanā Ajuā bi 'ñutcah_u nú'a xqui beni'a desde rá mudi ne xqui mε'tsa nt'agui, gue da unga ra mpøhø pa ya ja'i ja gatho ya hai.

26 Y nubyá po ra māca hoga noya dí mā, ya xa 'ñutcah_u Ajuā nú'a xqui beni. Nehe njab_u bi 'yofo maya'b_u ja yá t'ofu yá 'mēhni Ajuā nú'u bi 'yofo gue da mpøhø ya ja'i hingyá xodyo. Ngue'a Ajuā nú'a 'bui pa nzantho xa manda da ts'ofu ya ja'i ja gatho ya hai pa da gamfri'u ne da 'yøte'a.

²⁷ ¡Ajua go guesε'a ja rá mfadi, ga nsundahε pa nzantho po ra Zidada Jesucristo! Njabε gue'a.

**RÁ MŪDI RA
CORINTIO**
**RÁ MŪDI CARTA RA
APOSTOL NSAN PABLO
BI 'YOPABI YA GAMFRI
ME CORINTO**

*Ra apostol Pablo opabi ya gamfri
me Corinto*

¹ Nugui drá Pablo, Ajuá go rá paha'a pa bi zoncagui pa drá apostol-gui ma zi Hmuh ra Jesucristo. Nugui ne ra cu Soste dí op'a'ihē nuna ra carta,

² nú'ahū gyá gamfrihū guí 'buhūbū Corinto. Nu'ahū bi zohn'ahū Ajuá pa gá camfrihū ma zi Hmuh ra Jesucristo, ne bi 'uec'ahū de ja ya ts'oqui pa go guí pēpabihū'a, ne bi t'axca ri mfenihū mahyēgui con gatho nú'ū 'bū haburaza ri xōcambeni'a. Nú'a ma zi Hmuh drí xōcambeniū go guet'a ri xōcambeni nehe'ū.

³ Ajuá ma Dadahū ne ma zi Hmuh ra Jesucristo da jap'a'ihū ne da max'ahū pa guí 'buhū te rá 'ñentho.

*Ya japi xa thāni po ra Zidada Jesu-
cristo*

⁴ Nzantho dí umba njamādi Ajuá por gue'ahū, ngue'a nú'á co rá hñoja'i xa pōhō'ihū po ra Zidada Jesucristo.

⁵ Ajuá xa jap'a'ihū ndunthi ngue'a xcá camfrihū ra Zidada Jesucristo, hangue xa 'ra'ahū ra ts'ēdi pa guí ñahū de rá noya'a, ne xa 'ra'ahū ndunthi rá hoga mfadi'a nehe.

⁶ Nubya ri hnequi gue xcá camfrihū xá hño gatho nú'a dá xi'ahe de ra Zidada Jesucristo.

⁷ Hangue nubya hinte grí 'behū de gatho ya hoga japi nú'ū ri 'racjū Ajuá, ne guí tō'mhū nú'a ra pa stua yopa pengui ma Zidadahū ra Jesucristo.

⁸ Nú'á go gue'a ma da su'a'ihū asta ra pa'a rá gats'i ri tehū de guecua ja ra ximhai, pa hinda za to da mā gue nu'ahū guí tuhū ra ts'oqui nu stua yopa penga ma Zidadahū ra Jesucristo.

⁹ Ajuá nzantho øt'a gatho nú'a xa ma, y nú'á go gue'a xa huahn'ahū pa guí 'buhū co ma zi Hmuh ra Jesucristo rá T'ū'a.

Ya gamfri 'rama'na'ño beni

¹⁰ Zi cuhū dí bante'ihū de rá thuhu ma Zidadahū ra Jesucristo gue da 'nat'a guí mañhū, pa da 'ñotho ya hegue de gue'ahū. Nu'a guí 'yōthū, 'buhū mahyēgui co 'nada ra mfeni ne 'nada ra jamfri.

¹¹ Dí xi'ahū njabū ma zi cu'ihū ngue'a xa xicagui nú'ū ja te yá njai ra nju Cloé gue ja ra ora grí ntunsehū.

¹² Dí xi'ahū njabū ngue'a 'ra de gue'ahū guí mañhū njaua: “Nugui drí dēna ra cu Pablo”, ha nu ma'ra guí eñhū: “Nugui drí dēna ra cu Polo”, y nu ma'ra guí eñhū: “Nugui drí dēna ra cu Pedro”, ha nu ma'ra guí eñhū: “Nugui drí dēna ra Zidada Jesucristo.”

¹³ ¿Ha gue hingue gatho'ihū guí dēnhū ra Zidada Jesucristo? ¿Ha gue bi du ja ra pont'i ra Pablo po rá ngue'a'ihū? ¿Ha gue xcá nxistehehū de ja rá thuhu ra Pablo? Hina.

¹⁴ Dí umba njamādi Ajuá gue nugui hōnse ra cu Crispo ne ra cu Gayo stá xi'tsi de gue'ahū, y hinto ma'na stá xi'tsi.

¹⁵ Hangue hinda za guí mañhū gue xcá nxistehehū de ma thuhuga.

¹⁶ Nehe dá xi'tsa nú'ū ya mengu de ja rá ngu ra cu Teba. Pe de guehni hinstá xi'tsa ma'ra.

¹⁷ Ra Zidada Jesucristo himbá pēncagui pa ga øt'a ra sistehe, nu'á bá pēncagui pa ga mānga ra māca noya. Pe hindí mā co 'raya noya xi mahotho nú'ū de ma mfadisē, pa hinda t'ena gue xi ja ma mfadi ne da gamfri ya ja'i hōnse co ma hoga noya. Nugui dí ne da gamfri'ū hōnse po nú'a ra du bi thogui ra Zidada Jesucristo ja ra pont'i.

*Ra ts'ēdi ne ra mfadi de Ajuá go ma
zi Hmuh ra Jesucristo bi 'ñutcahū*

¹⁸ Nujá dí mañhū gue bi du ra Zidada Jesu ja ra pont'i pa ga mpōhōhū, ha nu'ū tó'o hingui camfri'a ma da 'mēdi'ū ngue'a mañ'ū gue hinte ri

muui nú'a dí mañhũ de rá du ra Zidada Jesucristo. Pe pa núju stá mpøhøhũ ri muui, ngue'a go gue'a hãnpa rá ts'edi Ajuã.

¹⁹ Mãnga njaua ja ra Mãca T'ofò:

Ma ga huatuabi yá mfadi ya bamhya, ne ga hacuabi yá mfeni ya nimfeni.

²⁰ ¿To'o nú'a ra bahmyabya? O ¿to'o nú'a xi ja rá mfadi? Ne ¿to'o nú'a padi gatho te ja mapaya? Jo'o, ngue'a ja rá thandi Ajuã hinte ri muui yá mfadi ya ja'i.

²¹ Ngue'a ya ja'i masque xi ja yá mfadi, hinxã za hanja da badi'ũ Ajuã. Pe Ajuã rá paha'a da pøhø nú'ũ to'o da gamfri nú'a ra noya dí mañhũ, masque nú'ũ ya bamhya ena gue hinte ri muui nú'a dí mañhũ. Pe Ajuã xi ja rá mfadi hangue bi 'yøt'a njabũ.

²² Ya xodyo nzantho adi da t'utua 'nara nt'udi, y nuya griego hønse ra mfadi honi,

²³ pe nuju dí mañhũ de ra Zidada Jesucristo nú'a bi tho ja ra pont'i. Y guehna 'nara mfe'tse pa ya xodyo, ne nú'ũ hingyá xodyo ena gue hinte ri muui nú'a dí mañhũ de rá du ra Zidada Jesucristo.

²⁴ Pe núju xa huacahũ Ajuã, gue dyá xodyohũ gue hindyá xodyohũ, gathoguihũ dí pahũ gue ma zi Hmuhũ ra Jesucristo bi hãnpa rá ts'edi ne rá mfadi Ajuã pa bi pøhøguihũ.

²⁵ Ajuã ma'na ja rá mfadi ne ma'na ja rá ts'edi de gatho ya ja'i, masque eñ'ũ gue hinte ri muui nú'a ra du bi thogui ra Zidada Jesucristo ja ra pont'i.

²⁶ Zi cuhũ, pahũ gue nu'ahũ xa huahn'ahũ Ajuã, masque hinga ndunthi de gue'ahũ guí pø'tshũ ra mfadi de ra ximhai, ne hinga ndunthi de gue'ahũ guí hãhũ ra ts'atbi, y ne hinga ndunthi de gue'ahũ guí pø'tshũ 'nara danga nsu.

²⁷ Ajuã bi huahna nú'ũ hinte yá fadi de guecua ja ra ximhai pa da 'betuabi yá tsa ya bamhya. Ajuã bi huahna nú'ũ hingui hã ra ts'ediua ja ra ximhai pa da 'betuabi yá tsa nú'ũ hã ra ts'edibya.

²⁸ Ajuã bi huahna nú'ũ hinte ri muui ja ra ximhai ne nú'ũ xi ya t'utsa, ne nú'ũ to'o ni ts'ũ yá nsu otho, pa da 'betua yá tsa nú'ũ to'o pø'tsa yá nsu,

²⁹ pa njabũ hinto da 'ñets'i ja rá thandi Ajuã.

³⁰ Ajuã go gue'a bi 'yøt'e pa dá 'nathohũ co ra Zidada Jesucristo, ngue'a nuse Ajuã go gue'a bá pøhni'a pa bi 'ñutcahũ rá mfadi Ajuã, ne bi hãasca ma ts'oquihũ, ne bi t'axca ma mfenihũ pa bi za dá 'buhũ xá hño ja rá thandi Ajuã.

³¹ Ajuã bi 'yøt'e njabũ pa da nja ngu nú'a xa nt'ofò ja ra Mãca T'ofò habũ ena: "Nu'a tó'o ne da 'ñets'i, dá 'ñets'i, pe de nú'a xa 'yøt'a Ajuã, hingue de nú'a xa 'yøt'ase."

2

Ra apostol Pablo bi mã de ra Zidada Jesucristo ne de rá du

¹ Zi cuhũ, nugui nu ndá mabũ pa dá zo'ahũ de rá noya Ajuã, hindá zo'ahũ co 'raya danga noya xá hñei, nixi co ndunthi ra mfadi de guecse.

² Pe nu de nduá 'bupũ, dá ja dá zo'ahũ hønse de ma Zidadahũ ra Jesucristo nú'a bri pont'a ja ra pont'i ne bi tho, ne hindá zo'ahũ de ma'na ra noya.

³ Nu ndá zo'ahũ mi otho ma ts'edisẽ, ne mi 'racagui ndunthi ra ntsu pa ga ñã, asta ndrĩ huat'i.

⁴ Hindá ne dá zo'ahũ co ra mfadi de ra ximhai pa gá camfrihũ, nugui dá zo'ahũ co rá ts'edi ra Mãca Ndahi.

⁵ Dá zo'ahũ njabũ pa bi za gá camfrihũ co rá ts'edi ra Mãca Ndahi, hingue ngue'a gá 'yødehũ yá mfadi ya ja'i.

Ajuã utcaguihũ tengu rá 'mũi'a co rá ts'edi ra Mãca Ndahi

⁶ Nú'ũ to'o xa ze yá jamfri dí zofòhe co ra mfadi pe nura mfadi'a go bra 'ñehe de Ajuã, hingue de ra ximhai, nixi de yá mfadi ya ndã nú'ũ ma da uadi da thogui.

⁷ Dí mãñhe de nú'a bi 'yøt'a Ajuã pa bi za dá mpøhøhũ ne ga tsøñhũ ja rá nsunda'a. Y nú'a dí mãñhe go gue'a ra

hoga mfadi xqui beni Ajuā desde ante da nja ra ximhai, ne himi fadihma, pe nubyá ya xa 'ñutcah.

⁸ Ni 'na de nuya nda de ja ra ximhai himbi badi nuna ra mfadi xa 'racju Ajuā, ngue'a nu'b_u xa badi'ū, hinxa hyohma ja ra pont'i numa Zidadah_u xá nsunda.

⁹ Bi nja ngu nú'a xqui t'ofu ja ra Maça T'ofu hab_u ena:

Ni 'nara ja'i himbi za bi hyandi, nixi bi 'yode,

nixi bi zo rá mfeni tengu rá 'm_ui de ja rá ñani Ajuā,

ne hinto xa badi gathu nú'ū ya japi xa beni da umbabi nú'ū to'o ri madi'a.

¹⁰ Y nujá, Ajuā bi 'ñutcaguih_u gathu nuya t'ot'eya po rá ts'edi ra Maça Nda_{hi}, ngue'a nura Maça Nda_{hi} go gue'a padi xá hño gathu, ne asta padi gathu nú'a te bengá Ajuā.

¹¹ Ni 'nara ja'i hingui tsa da batua rá mfeni ma'na rá miqu'eiui, ngue'a cada 'na go padise tengu rá mfeni. Njabatho nehe ni 'na hinto patua rá mfeni Ajuā. Nura Maça Nda_{hi} ha, go gue'a patuabi rá mfeni Ajuā.

¹² Y nura Maça Nda_{hi}'a xuá mencah_u pa da 'ñutcah_u gathu nuya hño ri 'racju'a, y hingo dí hamf_u rá mfadi ra ximhai pa ga pah_u nuya hño'ū.

¹³ Nuje dí udihe ngu nú'a utcahe ra Maça Nda_{hi}, hindí udihe co ma mfadishe. Nú'ū to'o pe'tsa ra Maça Nda_{hi} ja yá coraso, dí utuabihe co ya noya nú'ū 'racaguihe ra Maça Nda_{hi}.

¹⁴ Pe nú'a ra ja'i hinxa gamfri Ajuā hingui hani nú'a udi rá Maça Nda_{hi} Ajuā, ngue'a beni'a gue hinte ri muui. Ne hingui tsa da badise'a, ngue'a mahyoni go da 'ñutuabi ra Maça Nda_{hi} pa da za da badi'a.

¹⁵ Pe nu'a tó'o xa gamfri Ajuā ne pe'tsa ra Maça Nda_{hi} ja rá coraso, nú'a ha, padi xá hño gathu nú'ū ya nt'udi'ū, ne padi nda'a ra hño y nda'a ra 'ñ_u. Pe nu'a tó'o hingui pe'tsa ra Maça Nda_{hi}, hingui tsa da xipabi te gra 'm_ui'a.

¹⁶ Enga ja ra Maça T'ofu: ¿To ja gue'a xa batuabi rá mfeni ra Zidada? O ¿to ja gue'a xa za xa 'ñutuabi te da 'yot'e'a? Jo'o. Pe nujabya ha, dí patuah_u rá mfeni ma Zidadah_u ra Jesucristo.

3

Ra apostol Pablo ne ra Apolo mahyegui yá mēfi Ajuā

¹ Zi cuh_u, dá zo'ah_u ngu ts'ofu nú'ū hints'ū xa ze yá jamfri, ngu ya t'ubatsi hinte yá faditho, ngue'a himbi za dá zo'ah_u ngu 'raya cu nú'ū padi xá hño nú'ū ya nt'udi udi ra Maça Nda_{hi}.

² Dá zo'ah_u 'ramats'ū ngu 'raya zi batsi nú'ū tsatho, ngue'a himbi za dá xi'ah_u ya noya xá hñei, ngue'a mi otho ndunthi ri mfadih_u, y asta nubya hinxa za stá xi'ah_u gathu.

³ Ngue'a nu'ah_u guí ot'athoh_u ngu nú'a ot'a nú'ū hinyá gamfri, ngue'a gyá ndusteh_u, ne gyá necatsuih_u, ne gyá necatuhnih_u. Hangué por gue'a hincá 'ueguethoh_u de ja ya ts'oqui, ngue'a guí 'yoh_u ngu nú'ū hinxa gamfri Ajuā.

⁴ 'Ra de gue'ah_u guí eñh_u: “Nugui drí dena ra cu Pablo”, ha nu ma'ra guí eñh_u: “Nugui drí dena ra cu Polo”. Xi de guí mañh_u njab_u, ¿ha gue hingui oth_u ngu nú'ū ya ja'i hinyá gamfri?

⁵ Xi ¿te ma 'befi dí pefi? Y ¿te ma 'befi pefi ra cu Polo? Nugui ne ra cu Polo dyá 'begothohe de Ajuā, ne go guecaguihe dá zo'ah_u pa gá camfrih_u'a. Nugui ne ra cu Polo, cada 'na de guecje dí pefihe ra 'befi xa 'racaguihe Ajuā.

⁶ Nugui go rá m_udi dá zo'ah_u de rá noya Ajuā, ha nura cu Polo go xa su'a'ih_u asta nubya, pe nu'a tó'o xa 'ra'ah_u ra jamfri, go gueshe Ajuā.

⁷ Hangué ni guequi ni ra cu Polo hinda za te ga pehe de guecshe. Nu Ajuā go gue'a ja rá ts'edi pa xa japi xa te ri jamfrih_u.

⁸ Hangué guí njah_u ngu 'nara huah_u hab_u stá mpehe, nugui go stá pot'i, ra cu Polo go xa 'ñunthe. Hangué ngu

ra mot'i ne ra 'ñunthe, Ajuā ma da gutcahe ngu nú'a stá pefihe.

⁹ Nuje dyá mēfihe de Ajuā, ha nu'ahū guí njahū ngu 'nara huāhi habū ri mpefi'a.

Ne guí njahū ngu 'nará hoga ngu Ajuā ri jū'tsuabi.

¹⁰ Nugui go dí nja ngu 'nara hoga hyocangu dá jū'tsua rá ua ra ngu, gue'a ra 'befi bi 'racagui Ajuā, ha nu ma'na go juxa ra jado. Pe cada 'na mahyoni da jamasu nú'a pefi.

¹¹ Ngue'a otho ma'na ra cimientoda za dra juts'i, hōnse nú'a ya ja, y nura cimientoa go guesε ma zi Hmuhū ra Jesucristo.

¹² 'Bū to'o da gats'i de maña nú'a ra cimientoda ya ja, pe'tsi da beni xá hño ua da gats'i dega oro o dega t'axi o dega hoga do, o ua da gats'i dega za o dega xot'o o dega xithi.

¹³ Cada 'na de ya gamfri ma da hnequi rá 'befi'a, ngue'a nú'a ra pa de ra nsuca uenda gue'bū ma da fadi tengu rá 'befi cada 'na. Nú'a ra pa'a ma da nzø ra tsibi, y nuni ja ra tsibi ja ma dra tsapabini rá 'befi cada 'na nú'a xa mēfi.

¹⁴ 'Bū 'na to'o bi hoca rá 'befi maña de ra cimientoda ne hinda zat'a nurá 'befi'a, nu'bú nú'a to'o bi hoca nura 'befi'a ma da hñanga rá thaha.

¹⁵ Pe nu'bū 'na xa mpefi ne nurá 'befi'a ma da zat'i, nu'bú hinda ma da t'umbabi rá thaha. Hinte ma da hñani, ngue'a bi zat'a nú'a xqui mēfi, pe nu'á ma da mpøhø, nja ngu nú'a to'o bi tho ra nzat'i ne bi 'bedi gatho nú'a xqui mēfi.

¹⁶ ¿Ha gue hingui pahū gue nu'ahū go gue'ahū rá nija'ihū Ajuā, y nurá Maça Ndahi'a 'bū ja ri corasohū?

¹⁷ 'Bū 'na to'o da huatua rá nija Ajuā, nu'bú Ajuā da huati'a nehe, ngue'a rá nija Ajuā xi xá nsunda. Ne go gue'a'ihū nurá nija'a.

¹⁸ Osti ma da hya'ahū ri mfenihū gue gyá bahmyahū. 'Bū 'na de gue'ahū guí beñhū gue xi guí pe'tshū ra mfadi, y nu'bū nura mfadi'a go de nuna ximhai, 'yøthū ra uenda gue 'besthó hinte guí pahū, pa njabū ha,

da za guí pe'tshū nú'a xi ra hoga mfadi brí 'ñehe de Ajuā.

¹⁹ Ngue'a pa ja rá thandi Ajuā 'besthó hinte ri muui nú'a ra mfadi de ra ximhai. Hangué engá ja ra Maça T'ofó: "Ajuā xi patuatho yá mfeni ya bamhya de ra ximhai gue nu'á hatetho, hangué co yá mbamhya ri 'mēdisε'ū."

²⁰ Nehe xa t'ofó njaua: "Ajuā padi gue hinte ri muui nuyá mfeni ya bahmya."

²¹ Hangué ogrí 'ñets'ihū guí 'ñeñhū gue grí denhū 'na o ma'na, ngue'a gatho nú'a to'o xa mpefi con gue'ahū go pa ri hñohū.

²² 'Bū rá 'befi ra cu Pablo, 'bū rá 'befi ra cu Polo, 'bū rá 'befi ra cu Pedro, gatho pa ri hñohū. Nu'ahū gatho go o ja ri 'yehū pa ri hñohū, ra ximhai, ra te, ra du, gatho nú'a ja mapaya ne nú'a bra 'befa.

²³ Y nu'ahū guí ohū ja rá 'yε ma zi Hmuhū ra Jesucristo, y ma zi Hmuhū ra Jesucristo go o ja rá 'yε Ajuā.

4

Nú'a bi thogui ya apostol ja yá 'befi

¹ Dí nehe guí pahū gue nuje yá mēfiguihe ra Zidada Jesucristo, ne dí udihe nú'a xa 'ñutcahe Ajuā nú'a xqui beni maya'bū ne himi fadihma.

² Hangué mahyoni ga mañhe gatho nú'a xa 'ñutcahe Ajuā, ngue'a go yá mēfiguihe'a.

³ Nugui hingui tu ma mēi de gatho nú'a guí mañhū de guequi, nixi nú'a manga ra ts'utbi de guequi. Nixi nugaguisε hindí ena gue dí 'yo xá hño.

⁴ Masque nugui dí beni gue xá nt'axi ma mfeni, pe hingue por gue'a ma da hmā gue hinte dí tu. Nura Zidada go gue'a ma da hñabga nguenda'a.

⁵ Hangué ogo guí hamfū nguenda te øt'a ri miq'ueihū, ngue'a ma dua yopa penga ma Zidadahū ra Jesucristo, y nu'bú nú'a hā, ma da hñabgahū nguenda. Ne nu'á go gue'a ma da japi da hnequi gatho nú'a xa t'øt'e mant'agui. Ne ma da mā gatho nú'a te xa beni ja yá mfeni ya ja'i. Y nura

pa'a Ajuá ma da 'ñe'tsua rá nsu ngu rí 'ñepabi cada 'na.

⁶ Zi cuh_u, núna stá xi'ah_u stá ma de guequi ne de ra cu Polo, pa njab_u gui pah_u nda'a rí 'ñepi gui 'yøth_u. Nuje hindrí ueñhe rá 'bēfi Ajuá. Hangue gui njah_u nehe hingui nueñh_u 'nara cu. Stá xi'ah_u njab_u pa gui 'yoh_u ngu m_unga ra Maça T'of_u, pa njab_u hingui 'ñe'tsua_u yá nsu 'ra, ha nu ma'ra go gui utsa_u.

⁷ ¿Hanja grí 'ñets'ih_u? Xi gath_u nú'a te guí pē'tsh_u, ¿ha gue hingo xa 'ra'ah_u Ajuá? Nu'b_u go xa 'ra'ah_u'a, nu'b_u ¿hanja grí 'ñets'ih_u? Njab_u ja ra uenda hingo xa 'ra'ah_u'a.

⁸ Nu'ah_u 'ñena hinte grí 'bēh_u, 'ñena ya guí pē'tsh_u gath_u nú'a guí hoñh_u, ya ngu grí 'ñet'a ndah_u, ha nuje go xcá hyegaguiheua, 'ñena hinte drí muuihe. Xi dí nehmahe gue ya xcá ndahmah_u, pa njab_u ga ndahmah_u mahyegui.

⁹ Nuje dyá apostolhe, dí beni gue Ajuá xa hñuxcahe ngu 'raya ja'i nú'u hinte ri muui, ne xa secuabi pa da tho ja yá thandi gath_u ya ja'i ne ja yá thandi yá enxε Ajuá.

¹⁰ Nuje t'engaguihe gue dyá 'bēmfenihe ngue'a dí pēpabihe ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ha nu'ah_u xcá benseh_u gue xi gyá bamhya_u de rá noya'a. Nuje xa t'enje gue othoguihe ra ts'edi, ha nu'ah_u guí beñh_u gue xi ja ri ts'edi_u. Ne guí beñh_u gue xi t'e'ts'a ri nsuh_u, ha nuje xi dyá t'utsahe.

¹¹ Asta nubya xi dí sufrihe nts'edi, dí thohe ra thuhu ra nduthe ne ra 'ñahē. Nabgaguihe ya ja'i, ne hindí pē'tshe 'nara ngu nú'a dua mētihe.

¹² Xi dí thohe ra nzabi pa dí hoñhe nú'a dí tsihe nehe. Nura ora dí øhe tsanje ya ja'i, nuje dí aphe Ajuá por gue'u. Y ra ora øtcahe ra nts'om_u'i, gath_u dí tsetathohe.

¹³ Nura ora ñama'ñ_u ya ja'i de guecje, nuje dí zofohe co ndunthi ra t'equ'e_i. Pe nuje pa ja yá thandi'u dí njahē ngu ra paxi xa føtb_u hinte ri muui, ngue'a pa gue'u xá nts'oje.

¹⁴ Hindí op'ah_u nuya ya noya pa ga 'bē't'a ri tsah_u. Dí op'ah_u pa ga

zo'ah_u ngue'a pa guequi ja ra uenda ma hmāca batsi'ih_u, ngue'a go dá xi'ah_u rá noya Ajuá.

¹⁵ Masque gri pē'tsh_u 'rēt'a 'mo nú'u to'o di u't'ah_u de ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, pe sehēgui go rá m_udi dá hā'ts'ah_u rá noya Ajuá pa gá camfrih_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, hangue nugui ja ra uenda go drá dada de gue'ah_u.

¹⁶ Hangue dí bante'ih_u gui tengaguih_u ma 'm_ui.

¹⁷ Hangue dá pēhn'ah_u ra cu Timu nú'a ma hmāca t'u de ja ra jamfri, ne nu'á 'yo xá hño ja rá thandi ra Zidada. Y nu'á go gue'a ma da yopa ben'ah_u tengu ma 'm_ui ja ra Zidada Jesucristo. Guet'atho dí udi nehe habaraza de ja ya nija.

¹⁸ Pe nu 'ra de gue'ah_u xi xa ñuxa ri mfenih_u dega nt'ets'i, guí hu ri m_uih_u gue hinga ma ga yopa penguib_u ga c'a'ts'a'ih_u.

¹⁹ Pe nugui dí beni ga mab_u 'bestho pa ga c'a'ts'ah_u ma'na'qui 'b_u njab_u rá paha ma Zidadah_u. Nu'b_u h_u, ga padí ua xi h_u ra ts'edi nú'u 'yob_u ri 'ñets'i, o hønse 'yob_u mantho.

²⁰ Ngue'a nu'a tó'o da mēpa Ajuá, mahyoni di hanpa rá ts'edi pa da za te da mēfi, hingue da mantho.

²¹ ¿Nda'a guí neh_u, ga mab_u ga zo'ah_u dega cuε, o ga zo'ah_u dega hmāte?

5

Ra nthanga nguenda de 'nara gamfri nú'a bi 'yøt'a ra ts'oqui

¹ Xa fadi xá hño gue 'nara cu de gue'ah_u xa g_uxa rá høme ne 'b_uhui ngu rá 'bēhñ_u. Pøde nixi nú'u hingyá gamfri hingui øt'a njab_u.

² ¡Pe nu'ah_u xcá pah_u ne grí 'ñets'ih_u guí eñh_u gue guí 'b_uh_u xá hño! ¡Rí 'ñep'a'ih_u xa du ri m_uih_u hmāh_u ne ya xcá hñacjhmāh_u nú'a to'o øt'a nú'a ra ts'oqui'a!

³ Nugui masque hindí 'b_ui con gue'ah_u, pe numa mfeni 'b_ui con gue'ah_u, y ja ra uenda dí 'b_ui con gue'ah_u. Hangue nugui ya stá beni

te ma ga øt'e co nú'a to'o øt'a nú'a ra ts'oqui'a.

⁴ Hangue 'yøth_u nú'a ma ga xi'ah_u. Gue da muntsh_u de rá thuhu ma Zidadah_u ra Jesucristo, y numa mfeni ma da 'm_ui con gue'ah_u, ne rá ts'edi ma Zidadah_u ra Jesu ma da 'm_ui con gue'ah_u.

⁵ Ne 'yent'uah_u ja yá 'y_e ra ts'ondahi nú'a ra cu'a øt'a nú'a ra ts'oqui'a, pa da thogui ya ts'othogui ja rá ndo'yo, pe nurá te'a da mpøhø nura pa'a stua yopa penga ma Zidadah_u.

⁶ Hanja grí 'ñets'ih_u guí eñh_u gue guí 'b_uh_u xá hño, ha 'na de gue'ah_u øt'a nú'a ra ts'oqui'a. Ngue'a nu'a nja ngu ra levadura masque 'na zi t_ui pe ri ntsini gatho ja ra arina ora dra thants'i.

⁷ Hangue hñacj_u nú'a ra ts'oqui'a ne gatho nú'a nguí øth_u ja ri ndaxjua 'm_ui h_u, pa njab_u da za guí 'b_uh_u co 'nara 'ra'yo 'm_ui. Ngue'a nu'ah_u ya guí p_e'tsh_u ra 'ra'yo 'm_ui por ma Zidadah_u ra Jesucristo nú'a bi tho ngu 'nara zi deti nú'u tho de ra ngo de ra pascua, pa njab_u bi gutca ma ts'oquih_u'a.

⁸ Hangue mahyoni ga 'uegueh_u de ma ndaxjua 'm_ui h_u pa ga 'b_uh_u strá nt'axiguih_u. Nja ngu ya xodyo mi øt'ango mi tsi ra thuhme nsi ra levadura, necj_u nehe ngu ga ntsamgoh_u de ra pascua ne ga tsih_u ra thuhme nsi ra levadura, nú'a gue'a ga 'uegueh_u de ya ts'oqui de ja ma mfenih_u ne de ja ma 'm_ui h_u.

⁹ Ja nú'a ma'na ma carta dá p_ehn'ah_u ja dá xi'ah_u ni gue hingui ntsixh_u co nú'u to'o ya 'ñe'behñ_a, o nú'u ya 'behñ_a ya 'ñed_ame.

¹⁰ Hingue dá xi'ah_u guí 'ueh_u 'na'quitho de nú'u hingyá gamfri ne ya 'ñe'behñ_a, o ya nduste, o ya be, o nú'u to'o camfri ya c'oi. Nu'b_u stá xi'ah_u njab_u, nu'bú mahyoni guí mah_u de guecua ja ra ximhai.

¹¹ Pe nugui nu'a dá xi'ah_u, hingui ntsixh_u ni 'nara cu nú'a dra 'ñe'behñ_a, o dra nduste, o nú'a di camfri ya c'oi, o dra zante, o dra tixfani, o dra be.

Nu'u tó'o øt'a njab_u dí xi'ah_u gue hingui ho nixi guí ñuñh_u con gue'u.

¹²⁻¹³ Nujá hingo rí 'ñepi ga h_a'mbah_u nguenda nú'u hingui o ja ma 'y_eh_u, nu Ajuá go gue'a da hñ_a'mba nguenda'u. Pe nu'ah_u mahyoni guí hñ_a'mbah_u nguenda nú'u o ja ri 'y_eh_u, hangue dí xi'ah_u gue guí hñ_acj_u nú'a to'o øt'e nú'a ra ts'oqui'a.

6

Ya gamfri ri nhyanthya ja ya nzaya hingyá gamfri

¹ 'B_u 'na de gue'ah_u guí p_e'tsh_u 'nara ts_ui co ma'na ra cu, ¿hanja guí paha 'bestho ja ra ts'utbi pa guí ñ_ateh_u co nú'u hingyá gamfri? ¿Ha gue hingue 'nara 'b_etsa'a? ¿Hanja hingo guí paha guí ñ_ateh_u ja ya cu?

² ¿Ha hinguí p_ah_u gue núju dyá gamfrih_u ma go ga h_a'mbah_u nguenda nú'u hingyá gamfri? Nu'b_u núju ma ga h_a'mbah_u nguenda yá danga t'øt'e'u, nu'bú ¿ha gue hingo da za ga h_añh_u nguenda de nuya t'øt'e xi ya t'øqui?

³ ¿Ha hinguí p_ah_u nehe gue ma ga h_a'mbah_u nguenda asta ya enx_e? ¿Xihma de nuya t'øt'e de ra ximhai!

⁴ Nu'b_u nu'ah_u guí p_e'tsh_u ya ts_ui co nuya t'øt'e de nuua ja ra ximhai, 'bestho guí paha guí ñ_ateh_u co nú'u hingyá gamfri ne hinte dri 'ñent'i con gue'ah_u. Hingui ho njab_u ngu'e'a nu'u hingui pa_di da hñ_a'mba nguenda ya cu.

⁵ Dí xi'ah_u njab_u pa guí 'b_e ri tsah_u ne pa ya hingui sigui guí 'yøth_u. Xi de grí gathoh_u ¿ha gue jo'o ni 'na de gue'ah_u nú'a di ja rá mfadi pa da za da hñ_ap'ah_u nguenda de nú'a guí øth_u?

⁶ Ha nu'ah_u ora guí p_e'tsh_u ya ts_ui co 'nara cu, 'bestho guí paha guí ñ_ateh_u co nú'u hingyá gamfri.

⁷ Hiní 'ñep'a'ih_u guí ñ_apabih_u 'na ngu ma'na co nú'u hingyá gamfri. ¿Hanja hinguí tsetathoh_u nura ora t'øt'ah_u 'nara nts'o'm_ui, ne ora te fep'a'ih_u?

8 Pe nu'ah_u go gue'asch_u guí ø'tuah_u ra nts'o'mui ri cuh_u, y asta guí pep_u.

9 ¿Ha gue hinguí pah_u gue ya ts'oja'i hinda ma da yut'a nuni mahets'i hab_u bí manda Ajuá? Odi ha'ah_u ri mfenih_u. Ngue'a gatho nú'ú ri hñuxui ya 'behñá nú'ú hingue xi yá 'behñá, ne gatho nú'ú camfri ya c'oi, ne nú'ú ya zinga medinthati, ne nú'ú ya 'ñøhø ri hñuxui yá mi'ñøhøui, o ya 'behñá ri hñuxui yá mi'behñáui, gatho nú'ú yá hinda ma da yut'a nuni mahets'i hab_u bí manda Ajuá.

10 Nixi ya be, nixi ya nduste, nixi ya tixfani, nixi ya zante, nixi nú'ú ri mpe co ra nthate, ni 'na de gue'ú hinda ma da yut'a nuni mahets'i hab_u bí manda Ajuá.

11 Ante gui camfrih_u Ajuá nguí njahub_u nehe 'ra de gue'ah_u. Pe nubyá ya xa t'axca ri mfenih_u, ne ya xa t'ec'a'ih_u de gatho nuya ya ts'oqui, ha nubyá ya hinte ma ts'oqui guí tuh_u ja rá thandi Ajuá po rá ts'edi ma Zidadah_u ra Jesucristo ne po rá ts'edi rá Maça Nđahi Ajuá.

Ga nsuh_u xá hño pa strá nt'axi ma ndo'yoh_u

12 Da za ga beñ_u gue dí pe'tshmah_u ra nsequi ga øth_u nú'ú go ga neh_u. Pøde hā da za, pe hingue gatho rí 'ñepi ga øth_u. Masque ja ra nsequi ga øth_u nú'ú go ga neh_u, pe hinga hoph_u ni 'nara t'øt'e da dācj_u pa ga øth_u.

13 Ra hñuni thoqui pa da ma mbo ra mui, ha nura mui ja pa ra hñuni. Pe gatho nú'ú yoho, Ajuá ma da hñacua yá 'befi'ú. Numa ndo'yoh_u hinxa thoqui pa ga hñuxh_u co ya 'behñá nú'ú hingue xi ma 'behñáh_u, nixi ra 'behñá hinda hñuxui ma'na ra 'ñøhø nú'ú hingue xi rá dame. Numa ndo'yoh_u xa hoca Ajuá pa ga pepabih_u'a, y nu'á go gue'a supca ma ndo'yoh_u.

14 Nu Ajuá bi japi bí yopa nte rá ndo'yo ma Zidadah_u ra Jesucristo, njab_u nehe ma da japi da yopa nte ma ndo'yoh_u po rá ts'edi'a.

15 ¿Ha hinguí pah_u gue numa ndo'yoh_u xa 'natho co ma zi Hmuh_u

ra Jesucristo ngue'a stá camfrih_u'a? Nujá ya dí 'nathoh_u co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, nu'bú ¿hanja da za ga hñuxh_u co 'nara ts'o'behñá ne ga 'nathoh_u con gue'a nehe? Ni ts'ú hinda za.

16 O ¿ha gue hinguí pah_u gue nu'a tó'o da hñuxui 'nara ts'o'behñá ya bí 'natho rá ndo'yo con gue'a? Ngue'a enga ja ra Maça T'ofó njaua: "Ra 'ñøhø co rá 'behñá, gue'ú ya ri 'natho."

17 Pe nu'a tó'o ya ri 'natho co ma Zidadah_u ra Jesu, ya ri 'natho con gue'a pe dega Maça Nđahi.

18 Hangué oguí hñuxh_u co ya 'behñá nú'ú hingue xi ri 'behñáh_u. Gatho ya ts'oqui hinguí ho, pe hinga gatho ya ts'oqui ri ts'ocua rá ndo'yo 'na. Pe nú'a ra ja'i da hñuxui 'nara 'behñá hingue xi rá 'behñá, nu'á hā, ri ts'ocse rá ndo'yo.

19 ¿Ha gue hinguí pah_u gue numa ndo'yoh_u gue'a rá nijā ra Maça Nđahi nú'a 'bui ja ma corasoh_u? Ajuá go gue'a xa 'racaguih_u'a. Hangué ya hingo drí mandasch_u.

20 Ngue'a Ajuá bi gutc'aguih_u xá mađi co rá ji rá hmāca T'ú. Hangué 'yøth_u ra ts'edi gue da hneca rá nsunda Ajuá ja ri ndo'yoh_u ne ja ri corasoh_u, ngue'a numa ndo'yoh_u ne ma corasoh_u go rá meŕi Ajuá.

7

Ya hoga ts'ofó pa nú'ú 'b_u yá 'behñá ne pa nú'ú jo'o

1 Nubyá ma ga xi'ah_u de nuya nt'ani grí 'ñanih_u nu ngá 'yopcah_u: Xá hñohmā 'b_u ra 'ñøhø hinda me'tsa rá 'behñá,

2 pe ndunthi ya 'ñøhø hinda za da 'muse nsinque rá 'behñá. Hangué por gue'a, pa hinda hñuxui ya 'behñá nú'ú hingue xi yá 'behñá, ma'na xá hño 'nara 'ñøhø dá nthatui 'nara 'behñá pa gue'a drá meŕi. Ha 'nara 'behñá ma'na xá hño dá nthatui 'nara 'ñøhø pa gue'a xi drá dame.

3 Ra 'ñøhø mahyoni da 'yøt'e co rá 'behñá nú'a rí 'ñepi, nehe njab_u da 'yøt'a ra 'behñá co rá dame nú'a rí 'ñepi.

4 Y nura 'behñā ya hingo da mandase rá ndo'yo, ngue'a nurá dame go ri mandabi rá ndo'yo'a. Njabu nehe ra 'ñohø ya hingo ri mandase rá ndo'yo, ngue'a nurá 'behñā go ri mandabi rá ndo'yo'a.

5 Hangue 'yøthu ngu nú'a rí 'ñep'a'ihu de gue'asehu, odi 'ra'ahu ra mfada 'na ngu ma'na. Pe 'bu xcá cohihu 'nara cohi pa gui 'yaphu Ajuā, nu'bú ha, da za gui 'ueguehu 'raya pa. Nepu de gue'a da za gui 'buhu 'nadbū mahyegui ma'na'qui pa njabu hinda za da hya'ahu ra Satá gui hñuxhu co ma'na ra ja'i.

6 Stá xi'ahu gue xá hño gui hongari 'behñāhu, pe hingo drí ja'ahu, go da huanhu nú'a gui 'yøthu.

7 Pa guequi ga nehma gue gatho da nja ngu dí nja hinstá nthati jo'o ma 'behñā, pe cada 'na 'rama'na'ño yá mfeni xa umbabi Ajuā.

8 Nú'ahu viudahu, ne gatho nú'ahu hincá nthatihū, jo'o ri 'behñāhu nixi ri damehu, dí xi'ahu ga nehma gui njahu ngu dí nja hinstá nthati jo'o ma 'behñā.

9 Pe nu'bu guí hanthu gue Ajuā hinxa 'ra'ahu ra ts'edi pa gui 'busehu, ma'na xá hño gui nthatihū, ngue'a hingui ho gui 'buhu hønse co ra nc'at'i.

10 Y nú'ahu 'bu ri 'behñāhu, ha nú'ahu 'behñāhu 'bu ri damehu, dí 'bep'ahu ngu nú'a bi mangu ra Zidada, gue ni 'na de gue'ahu hinda za gui nhyeguihu. Hingo de guecsēhe dí 'bep'ahu gui 'yøthu njabu, nura Zidada go gue'a ri 'bep'a'ihu.

11 Nu'bu ra 'behñā da hyepu rá dame, odi ju ma'na ra 'ñohø pa drá dame, y nu'bu ra 'ñohø da hyepu rá 'behñā, odi ju ma'na ra 'behñā pa da 'yøt'e drá 'behñā. Nu'a da 'yøt'e, ma'na xá hño dá mpumbabi ri yoho ne da yopa 'mūi 'nadbū ma'na'qui.

12 Nubya nugui go ma ga xi'ahu nú'a dí beni gui 'yøthu, hingo ra Zidada ri 'bep'ahūbya. Nu'bu 'nara cu pe'tsa rá 'behñā hingrá gamfri, ne nu'bu nú'a ra 'behñā hini utsa rá dame ngue'a ra gamfri, osti hepū.

13 Y nu'bu 'nara nju di pe'tsa rá dame hindra gamfri pe nu'bu nú'a ra 'ñohø hini utsa rá 'behñā ngue'a ra gamfri, osti hepū rá dame'a.

14 Ngue'a nu'bu 'nara 'behñā ra gamfri ne rá dame hingrá gamfri, nú'a ra 'ñohø'a hani rá japi Ajuā po rá 'behñā, ngue'a rá 'behñā rá batsi Ajuā. Y nu'bu 'nara 'ñohø ra gamfri ne rá 'behñā hingrá gamfri, nú'a ra 'behñā'a hani rá japi Ajuā po rá dame, ngue'a nurá dame rá batsi Ajuā. Nu'bu hindi njabu co ra 'ñohø o ra 'behñā hingrá gamfri, nu'bú nixi yá batsi hingá njapi. Pe nu'bu njabu ha, njapi yá batsi.

15 Pe nu'bu 'nara 'ñohø hingrá gamfri ne da hyepu rá 'behñā ngue'a ra gamfri, o nu'bu 'nara 'behñā hingrá gamfri ne da hyepu rá dame ngue'a ra gamfri, dá 'uegue, ngue'a nú'a ra cu o nú'a ra nju pe'tsa ra nsequi da 'uegue de nú'a hingrá gamfri, ngue'a Ajuā bi zoncahu pa ga 'buhu 'nara hoga'mai.

16 Xi nu'i zi nju, ¿ha gri padi ua da mpøhø ri dame po rá ngue'i? Nehe nu'i zi cu ¿ha gri padi ua da mpøhø ri 'behñā po rá ngue'i?

17 Cada 'na de gue'ahu 'buhu ngu nú'a xa 'yep'ahu ra Zidada ante da zohn'ahu'a pa gá camfrihu. Nuna guehna drí 'bepabi da 'yøt'a gatho ya cu de haburaza ya nija.

18 Nu'bu 'nara cu ya xa gamfri Ajuā ne xqui thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo, hinte ja. O 'bu 'bui 'nara cu xa gamfri Ajuā ne hingui pe'tsa ra seña ja rá ndo'yo, ya odi huxa nú'a ra seña'a.

19 Hinte ri muui 'bu to'o pe'tsa ra seña o hingui pe'tsi. Nu'a ma'na ri muui, nú'a ga øthu nú'a ri manda Ajuā.

20 Cada 'na dá sigui dá mpefi habu mri mpefi de ante da gamfri Ajuā.

21 Nu'bu xi ngrá nzai'bego de ngá camfri ma zi Hmuhu ra Jesucristo, hini japi. Pe nu'bu da za gui pøni dega 'bego, pøni 'bestho.

22 Nú'a mi 'bui dega 'bego ante da gamfri ra Zidada, ya nubya hingrá 'bego de 'nara ja'i ja rá thandi Ajuā

ngue'a ya rá 'bego ra Zidada. Nehe nu'a ra ja'i bi gamfri ra Zidada ne himi 'bui dega 'bego, nu'a go gue'a 'nara 'begobya de ra Zidada Jesu-cristo.

²³ Ajuá bi gutc'aguih_u xá mađi, hangue nubyá ma ga peph'a, hingo ma ga pēpabih_u ya ja'i.

²⁴ Zi cuh_u, sigui gui mpēh_u há ngrí mpēh_u de gá camfrih_u ra Zidada Jesucristo, y Ajuá ja da 'māhni con gue'ah_u.

²⁵ Y gatho nú'ah_u jo'o ri 'behñah_u, ha nú'ah_u 'behñah_u jo'o ri dameh_u, hinte xa 'bēpcagui ra Zidada ga xi'ah_u, hōnse dí 'ra'ah_u 'nara ts'ofode ma mfenise. Y nura ts'ofoa gue'a majuañi ngue'a Ajuá po rá nthecate xa hñuxcagui pa ga manbabi rá noya'a, hangue dí 'ra'ah_u 'nara hoga ts'ofo.

²⁶ Nugui dí beni gue xá hño gui 'buth_u nsi ri 'behñah_u nsi ri dameh_u ngu guí 'bah_u, ngue'a xi ja ya ts'othogui nuya pabya dí 'bah_u.

²⁷ Nu'b_u 'b_u ri 'behñ_a, oxqui hep_u. Ha nu'b_u jo'o, oxqui honi.

²⁸ Ha nu'b_u gui hongari 'behñ_a, hingrá ts'oqui. Ha nu'b_u 'nara nxutsi da hyonga rá dame, hingrá ts'oqui nehe. Pe nu'a tó'o da hyonga rá 'behñ_a, o nura 'behñ_a da hyonga rá dame, ma da thogui ndunthi ya dumai, hangue nugui ga nehma gue hingui thoh_u ya dumai.

²⁹ Zi cuh_u, dí ne ga xi'ah_u gue ya hinga ndunthi ya pa dí 'bah_uua. Hangue nu'a tó'o pe'tsa rá 'behñ_a, dá 'yōt'a ra uenda gue hingui pe'tsi, pa da za da mēpabi Ajuá.

³⁰ Nu'a tó'o zoni, odi oda rá mfeni nsōcta rá ts'oni, ne nu'a tó'o ri johya, odi oda rá mfeni nsōcta ra johya. Nu'a tó'o ri ntai, dá 'yōt'a ra uenda gue hinte pe'tsi.

³¹ Ha nu'a tó'o ri johya co nuna ra ximhai, dá 'yōt'a ra uenda gue hini johya, ngue'a nuna ximhai 'yo rí uadi rí thogui.

³² Nugui ga nehma hingui jamasu ya t'ōt'e de nuna ra ximhai, ngue'a nu'a tó'o jo'o rá 'behñ_a xi ri jamasubi

rá 'befi ra Zidada, ne 'bui pa da 'yōt'a nú'a ri ho ra Zidada.

³³ Pe nu'a tó'o 'b_u rá 'behñ_a mahyoni da jamasu ya t'ōt'e de nuna ra ximhai, ne da 'yōt'a nú'a ri ho rá 'behñ_a.

³⁴ Ha nuya 'behñ_a, hinga mahyēgui nú'a 'b_u rá dame co nú'a jo'o rá dame. Nu'a jo'o rá dame, ma'na ri jamasubi rá 'befi ra Zidada, ne 'bui pa da mēpabi Ajuá con gatho rá ts'edi ne con gatho rá mfeni. Pe nu'a tó'o 'b_u rá dame, mahyoni da jamasu ya t'ōt'e de nuna ra ximhai, ne da 'yōt'a ngu nú'a ri ho rá dame.

³⁵ Nuna dí xi'ah_u guehna pa go ri hñoh_u. Dí zo'ah_u pa gui 'yōth_u ra hño ngu rí 'ñepi gui 'yōth_u pa da za gui pēpabih_u Ajuá con gatho ri māih_u ne hinte da hy'ts'ah_u. Nugui hindí eñ'ah_u gue 'b_u gui hongari 'behñah_u hingui 'yō'tuah_u rá paha Ajuá.

³⁶ Nu'b_u 'nara cu di 'b_u rá t'ixu, y handi gue ya da za da nthati'a, dá 'yōt'a ngu nú'a xa bengará dada ante sta tho rá mbatsja'i. Hingo 'nara ts'oqui nú'a xa beni da nthata rá t'ixu.

³⁷ Pe nu'b_u 'nara cu 'b_u rá t'ixu, ne nura dada'a xa beni gue hinda thata rá t'ixu, ne 'b_u 'nadra mfeni xa beni gue hinhya'm_u da umba nsequi da nthata rá t'ixu, nú'a ra cu'a t'ōt'e xá hño nehe.

³⁸ Hangue nu'a tó'o ri unga rá t'ixu pa da nthati, xá hño t'ōt'e. Nehe nu'a tó'o hingui ne da thata rá t'ixu, ma'na xá hño nú'a t'ōt'e.

³⁹ Nu'a ra 'behñ_a xa nthati, hingui tsa da 'uegue de rá dame núbya te rá dame, ngue'a njab_u mangan ra ley. Pe nu'b_u ya da du rá dame, nú'a ra 'behñ_a'a 'b_u da beni da nthati, da za da nthati co nú'a da ne'a, hōnse gue drá gamfri ha, ne 'b_u go rá paha Ajuá.

⁴⁰ Pe nu'a go dí mangá, ma'na xá hño hinda yopa nthatihma. Guehna dí bengá, y dí camfri gue dí hanpabi rá Maca Nđahi Ajuá.

8

Ya hñuni nú'u thoqui pa da hñ'a'tua ya c'oi

¹ Nubyá ma ga xi'ah_u de nuya hñuni thoqui pa da hñá'tua ya c'oi. Dí p_h gue gathoguih_u ja ma mf_hadih_u. Pe nura mf_hadi nsinque ra hm_hate ri jacj_u ga 'ñets'ih_u, pe nura hm_hate xa 'racj_u Ajuá go gue'a ri jacj_u ga tetuah_u yá jamfri ma miqu'eih_u.

² Nu'a tó'o beni gue xi ja rá mf_hadi, go gue'a hingui p_hadi gatho nú'a rí 'ñepi da b_hadi.

³ Pe nu'a tó'o ri m_hadi Ajuá, Ajuá ma gue xá hño rá 'm_hai.

⁴ Nuya hñuni hñá'tua ya c'oi 'b_hucua ja ra ximhai, hinte ri muui, ngue'a dí p_h gue nuya c'oi' h_h hinte ri muui. Ngue'a nuj_u dí p_h gue 'nat'a Ajuá 'b_hai, hingui 'b_hai ma'ra.

⁵ Masque t'ena gue nuni mahets'i ne nuua ja ra ximhai 'b_hai ndunthi nú' h_h t'embabi gue go gue' h_h Ajuá, pe masque t'embabi njab_u, nu' h_h hini mandaguih_u.

⁶ Ngue'a pa guecaguih_u dí p_h gue 'nat'a Ajuá 'b_hai, y go gue'a ma Dadah_u. Nú'a go gue'a bi hyoca gatho ya t'ot'e, ne dí 'b_h h_hua pa ga nsundah_u'a. Nehe 'nat'a ma zi Hmuh_u 'b_hai, y go gue'a ra Zidada Jesucristo nú'a to'o bi t'ent'ua ja rá 'y_h pa go bi hyoca gatho ya t'ot'e, ne go gue'a bi 'racj_u 'nara 'ra'yo te.

⁷ Pe hinga gatho ya cu xa b_hadi xá hño gue 'nat'a Ajuá 'b_hai. 'Ra astabya hinxa pumfritho yá nzai mi p_h'tsi nu de mi camfri ya c'oi, ne ora da zi nú'a ra hñuni xa hñá'tuabi ya c'oi, beni gue go gue'a 'nara ts'oqui, ngue'a benthogue nehe ya c'oi ja yá ts'edi, pe hina.

⁸ Pe hingue po ra hñuni da za ma'na ga 'b_h h_h xá hño ja rá thandi Ajuá. 'B_h ga ñunih_u, hinte ja, y nu'b_h hinga ñunih_u, nehe hinte ja.

⁹ Pe masque dí p_h'tsh_u ra ns_hequi pa ga oth_u 'na de guehya, mahyoni ga jamasuh_u pa hinga japh_u da 'yot'a ya ts'oqui nú' h_h otho ndunthi yá jamfri.

¹⁰ 'B_h 'nara cu otho ndunthi rá jamfri, ne da hyant'a'i gri hudi gri ñuni ja 'nará ngo 'nara c'oi, nu'b_h nú'a ra cu'a 'na t_hai rá jamfri, grí cadi pa da thogui da ñuni nehe'a.

¹¹ Y njab_u masque pa ja ri mfeni hingrá ts'oqui ngue'a guí p_hadi nú'a guí ot'e, pe njab_u guí japa nuri cu da menga ja ra ts'oqui. Y guí p_hadi gue nehe po nura cu'a bi du ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

¹² Hangué nu'b_h njab_u nú'i guí ts'ocua rá mfeni 'nara cu nú'a othotho ndunthi rá jamfri, p_hadi gue numa zi Hmuh_u ra Jesucristo go gue'a guí ot'ua nú'a ra ts'ocate'a.

¹³ Hangué 'b_h po 'nara hñuni ga tsi, ga japi da nts'oca 'nama cu, nu'b_h ma'na xá hño hinhya'm_h ga tsi nura hñuni'a.

9

Ra ns_hequi nú'a mi p_h'tsa ya apostol

¹ P_h xá hño gue nugui drá apostol de ra Zidada Jesucristo dí p_h'tsa ra ns_hequi ga ot'a ngu nú'a rí 'ñepcagui ngue'a drá apostol. Nugui stá handa ma Zidadah_u ra Jesu, ne go dá zo'ah_u de gue'a pa gá camfrih_u.

² Nu'b_h ma'ra ya cu beni gue hinga majuaní drá apostol, pe nu'ah_u h_h, guí p_h gue drá apostol ngue'a xcá camfrih_u Ajuá po ma noyaga.

³ Ne nú' h_h to'o ñama'ñ_h de guecagui, njaua dí xipabi:

⁴ ¿Ha gue hiní 'ñepcagui da t'aqui nú'a te ga tsi?

⁵ ¿Ha gue hindí p_h'tsa ra ns_hequi 'b_h ga ne ga hongama 'behñ_h ne ga tsits'i hab_u dí 'yo ngu ot'a ra cu Pedro ne ma'ra ya apostol ne nú' h_h yá cu ra Zidada Jesu?

⁶ Nugui ne ra cu Berhna ¿ha gue h_hns_hequihe hiní 'ñepcamahe da t'acje te ga tsihmahe nsinque ga mp_hehe?

⁷ ¿To'o gue'a 'b_hai dega soldado ne hingui t'umbi te da zi? ¿To'o nú'a p_h'tsa 'nara ua'obxi ne hinda zipabi rá fruta? ¿To'o nú'a p_h'tsa ya mbo'ni, ne hinga ja ri ñuni ja yá mbo'ni?

⁸ Núna dí m_h, oguí beñh_u gue go dí m_hns_h, ngue'a njab_u m_hanga rá ley ra Moise,

⁹ ne ena njaua: "Oxqui tu'tuah_u rá ne ra ndamfri ora net'a ra trigo ja ra

era.” ¿Ha gue Ajuá bi ma xi majuani de ra ndamfri?

¹⁰ Hina, nu'á bi ma pa guecaguih, ne bi t'ofa pa go ma hñoh, ngue'a nu'a tó'o faxa ra hai ne nu'a tó'o jaxa ra sofo, rí ñepi da zi de nú'a pot'i'.

¹¹ Hangue nu'ah guí njah ngu 'nara 'bot'i y nuje ngu go dyá mot'ihe ngue'a dá xi'ahé rá noya Ajuá. Nu'bú ¿ha gue hiní ñepi gui faxcahe ne gui 'racje te ga tsihe?

¹² Nu'bú nú'u ma'ra ya cu ri mpefi con gue'ah go guí faxh ne guí umfu te da zi, xi nuje ¿ha gue hingo ma'na rí ñepcaguihe gui faxcahe?

Nuje, asta nubyá hinte stá a'a'ihe, masque rí ñepcaguiheh. Nu'a dí øthe, dí tsethe ra thuhu ra nduthe pa hinto da ñama'ñ de rá noya ma zi Hmuh ra Jesucristo.

¹³ ¿Ha gue hinguí pah gue nu'a tó'o ri mpefi ja yá ndanija ya xodyo ja da t'umbabini te da zi? Y nu'a tó'o ri mpefi ja ra ata tsi nú'u ya mbo'ni tho dega hñ'a'ti pa Ajuá.

¹⁴ Njabu bi manda ra Zidada nehe gue nu'a tó'o manga ra maça hoga noya rí ñepabi da t'umbabi te da zi.

¹⁵ Pe nugui masque rí ñepcagui, pe hinte stá a'ah nixi hindí op'a'ih pa ga a'ah nú'a te dí honi. ¡Ngue'a nugui masque drí ñuni ga tu pe hindí ne to'o da ñena gue dí manga ra maça hoga noya pa hønse dí tahá nú'a dí tsi!

¹⁶ Hingui tsa ga ñets'i ngue'a dí manbabi rá noya Ajuá, ngue'a nu'bú hinga ma, ¿te ma ga thadi ja rá thandi Ajuá? Nu'bú hinga manba rá noya Ajuá, guehna 'nara dumai pa guecagui.

¹⁷ Nu'bú núgui dí manba rá noya Ajuá con gatho ma paha, nu'bú dí tømí gue go ma da gutcagui Ajuá. Pe nu'bú núgui hinga nehma ga manbabi rá noya Ajuá, pe guehna ma 'bèfi xa t'acagui, hangue mahyoni ga øt'e.

¹⁸ Nu'bú, ¿xi nda'a ma thaha? Nu'a ma thahama, ga johya ga manba rá noya Ajuá nsingue te da t'aqui de guecua, masque rí ñepcama.

¹⁹ Nugui hindrá 'bego de 'nadra ja'i, nugui drá 'bego pa gatho ya ja'i, ngue'a dí zofu pa njabu ndunthi de gue'u da gamfri ma zi Hmuh ra Jesucristo.

²⁰ Nugui dí øt'a ngu yá nzai ya xodyo pa da za ga zofu, nehe dí øt'a ngu yá nzai nú'u 'bu ja rá hmanda ra ndaxjua ley pa da za ga zofu nehe'u, masque nugui ya hindí 'bui de ja ra ndaxjua ley.

²¹ Nehe dí øt'a ngu yá nzai nú'u hingui 'bui ja rá hmanda ra ndaxjua ley pa njabu da za ga zofu nehe. Pe nugui hinstá 'uegue de ja rá ley Ajuá, ngue'a nugui dí 'bui de ja rá hmanda ma Zidadah ra Jesucristo.

²² Nehe dí øt'a ngu yá nzai nú'u ya cu ts'utho yá jamfri, pa da za ma'na ga zofu. Nugui stá nzai ga tembabi yá nzai gatho ya ja'i pa da mpøhø 'ra de gue'u, ngue'a cada 'na de gue'u, 'rama'na'ño hanja gra zofoga'u.

²³ Dí øt'a njabu ngue'a dí ne gue ma'na da ntanga ra maça hoga noya, ne pa njabu da za ga hani ndunthi ya japi bra hña nura maça noya'a.

²⁴ Ha gue hinguí pah gue gatho nú'u ri ntsa'rihi, da ma mahyegui, pe 'mefa 'natho nú'a to'o ma da dahá. Nju nehe ma ga øthu njabu, ga 'yohu xá hño ja rá thandi Ajuá pa njabu ga hanga ma thahahu nehe nú'a ma da 'racju'a.

²⁵ Dí pah gue gatho nú'u to'o ri ntsa'rihi xi ri su rá ndo'yo pa da nja rá ts'edi. Nu'ú øt'a njabu hønse pa da dahá 'nara thaha nú'a ma da thegue. Pe nju dí pah gue ma ga hañhu 'nara thaha nú'a hinhya'mu ma da thegue.

²⁶ Hangue nugui drí hña ra 'rihi nehe, pe drá ma manjuantho pa nuni habu ma ga tsøni, ne co rá ts'edi Ajuá drí ntuhni pa ga ntate, hingue hønse dí ñenitho.

²⁷ Nugui xi drí su ma ndo'yo nehe pa hinte da 'yøt'e, y drí japi da 'yøt'e nú'a go dí ne, ngue'a hindí ne ga 'be ma tsa ja rá thandi Ajuá, masque stá zofohma ndunthi ya ja'i.

10

Ra ts'ofo pa hinda sɔcambeni ya c'oi

¹ Zi cuh_u, dí ne ga ben'ah_u nehe gue nú'ú ndu ma xitah_u nu de bá pønga de Egipto bra zi ra Moise, ne mri 'bet'o 'nara guui, ne bi 'rax'ú ja ra Thenga Ndehe.

² Nu'ú bi dɛna ra guui ne bi 'ranga ja ra Thenga Ndehe, hangue nu'ú bi 'natho co ra Moise, go gue'a 'nara nt'udi de ra sistehe.

³ Ne dí pah_u gue gatho'ú mahyɛgui bi zi nú'a ra nzaqui bá ehe de mahets'i.

⁴ Ne gatho mahyɛgui bi zi nú'a ra dehe bá pɛhna Ajuá ne bi bøhø de ja 'nara do. Y nú'a ra do'a gue'a 'nara nt'udi de ma zi Hmuh_u ra Jesucristo mi 'yo con gue'ú habɛraza mi 'yo'ú.

⁵ Pe ndunthi de gue'ú, Ajuá bi hyandi gue hinxmá hño nú'a mi øt'e'ú, hangue ndunthi de gue'ú bi du ja ra mbonhi.

⁶ Gatho nú'a bi thogui'ú go gue'a ngu 'nara ts'ofo pa guecj_u, pa hinga hyøcj_u nú'ú ya t'øt'e xá nts'o, ngu nú'a bi 'yøt'e'ú.

⁷ Hinga beñh_u ga nsundah_u ya c'oi ngu bi 'yøt'a 'ra de gue'ú, ngu enga ja ra Măca T'ofo: “Ya ja'i bi hñudi bi ñuni ne bi ntsithe, nep_u de gue'a bi 'mai bi 'yøt'ua yá ngo ya c'oi co ya hnei.”

⁸ Ne hinga hñuxh_u co ya 'bɛhñá nú'ú hingue xi ma 'bɛhñáh_u ngu bi 'yøt'a 'ra de gue'ú, hangue nu'ú 'nada ra pa bi du 'natemáhñu 'mo ya ja'i.

⁹ Nixi hinga beñh_u ga tsø'tuah_u rá mui Ajuá ngu bi 'yøt'a 'ra de gue'ú, hangue 'nara pa ndunthi de gue'ú bi mɛhna ya qu'eña, ne bi du'ú.

¹⁰ Ne hinga ñama'ñh_u de nú'a øt'e Ajuá con guecj_u ngu bi ñama'ñh_u 'ra de gue'ú, hangue 'nara pa Ajuá bá pɛhna 'nara ɛnxɛ pa bi hyo'ú.

¹¹ Gue'a gatho bi thogui ndu ma xitah_u, ne bi t'ofo pa njab_u ga beñh_u gue guehna 'nara ts'ofo pa guecj_u nú'ú dí 'buh_uua ja ra ximhai de nuya ngaxa pabya.

¹² Hangue nu'ú tó'o beni gue xi 'bui xá hño, dá nsu pa hinda dapi da 'yøt'a ya ts'oqui.

¹³ Gatho nú'ú ya ts'othogui dí thoguih_u, njab_u thogui nehe gatho ma'ra ya ja'i. Pe Ajuá nzantho sugaguih_u, y nu'á hinda hocj_u ga thoh_u ya ts'othogui nú'ú da hyandi'a gue hinda za ga tseth_u. Ha nura ora dí thoh_u 'nara thogui, nu'á ri 'racj_u ra ts'edi pa ga tseth_u.

¹⁴ Hangue dí xi'ah_u zi cuh_u, ogrí nsundah_u ya c'oi. 'Uegueh_u de nú'a ra nza'i'a.

¹⁵ Dí xi'ah_u njab_u ngue'a dí padi gue nú'a dí xi'ah_u 'bestho tso ri mfenih_u, y nu'asɛh_u da za gui pah_u ua majuani nú'a dí ma ua hina.

¹⁶ Ora dí tsih_u ra Măca Nt'oxi, gue'a 'nara nt'udi gue dí 'nathoh_u co ma Zidadah_u ra Jesucristo ne nú'ú 'na ngu ma'na. Nu de dí aph_u Ajuá dí tsih_u ra vinu, y nura vinu'a go gue'a 'nara nt'udi de rá măca ji ma zi Hmuh_u ra Jesucristo nú'a bi mani ja rá pont'i'a po rá nguecj_u. Y nú'a ra thuhme dí hñegueh_u, go gue'a 'nara nt'udi de rá zi ndo'yo'a nú'a bi uni pa bi tho po rá nguecj_u.

¹⁷ Masque nu'ú drí ndunthih_u, pe 'nada nú'a ra thuhme dí tsih_u, hangue por gue'a drí 'nathoh_u.

¹⁸ Ngu dí pah_u gue nuya me Israel nú'ú to'o mi tsi nuya mbo'ni mi ts'at'i dega hñá'ti, mi 'natho yá jamfri mi xɔcambeni Ajuá, hangue nu'ú mi 'natho nehe'ú po nú'a mi tsi'ú.

¹⁹ Nugui hingo dí xi'ah_u gue ya c'oi ja yá ts'edi, ne hindí xi'ah_u gue ri muui nú'ú ya hñuni xa hñá'tuabi'ú, ngue'a nu'ú hinte ri muui y nixi otho yá ts'edi'ú.

²⁰ Nu'a dí xi'ah_u gue nuya hñuni hoca nú'ú hingyá gamfri pa da umbabi ya c'oi, nuya hñuni'ú go gue'ú pa ya ts'ondahi, hingue pa Ajuá. Y nugui hindí ne gui 'nathoh_u co ya ts'ondahi.

²¹ Hinda za gui tsih_u ra Măca Nt'oxi ne gui tsih_u nú'a thocuabi ya ts'ondahi. Ne hinda za gui hñuh_u ja rá mexa ra Zidada nep_u ma grí huh_u ja ya mexa hab_u t'øt'ua yá ngo ya c'oi, ngue'a nu'ú go gue'ú de ra ts'ondahi.

²² ¿Ha gue guí neh_u ga tsø'tuah_u rá mui ra Zidada? O ¿ha gue guí beñh_u

gue go ma'na ja ma ts'edih_u de gue'a? Hina.

Ra gamfri pe'tsa ra nsequi da 'yøt'a nú'a go da ne pe co ra hmate

²³ Zi cuh_u, da za gui beñh_u gue ha dí pe'tshmah_u ra nsequi ga øth_u gatho nú'a ga neh_u. Pøde hā da za, pe hinga gatho rí 'ñepi ga øth_u, ne hingue por gatho ya t'øt'e da za ma'na da te ma jamfrih_u.

²⁴ Oguí suh_u hønse ri teh_u, supabih_u rá te nehe ri miq'u'eih_u.

²⁵ Tsih_u gatho nú'a te 'ba ja ra tai, ogrí 'ñanih_u 'mēt'o ua xa hñā'tuabi ya c'oi o hina, pa hinda ts'oca ri mfenih_u.

²⁶ Ngue'a ra Zidada go rá mēti gatho ra ximhai ne gatho nú'a ja ja ra ximhai.

²⁷ Nu'b_u 'nara ja'i hingrá gamfri da zix'ah_u ja rá ngu pa gui ñuñh_u con gue'a, ha nu'b_u guí ne gui maha con gue'a, rí maha ne tsih_u gatho nú'a da 'ra'ah_u nsinque gui 'yambabih_u habu xuá hñā, pa hinda ts'oca ri mfenih_u.

²⁸ Pe nu'b_u da 'm_u 'na to'o da xi'ah_u gue nú'a te ma gui tsih_u xa hñā'tuabi ya c'oi, nu'b_u oguí tsih_u pa hingui ts'ocuah_u rá mfeni nú'a to'o bi xi'ah_u.

²⁹ Nugui hindí xi'ah_u gue go ma da ts'oca ri mfenih_u, dí xi'ah_u pa nú'a to'o da xi'ah_u gue hingui ho nú'a ma gui tsih_u, pa hingui ts'ocuah_u rá mfeni'a.

Pe da za da benga 'na ne da 'ñena: “¿Hanja go da za da thagagui hinga øt'a 'nara t'øt'e ngue'a ma'na ra cu beni gue ra ts'oqui?”

³⁰ Nu'b_u dí tsi te dí tsi ne dí umbabi njamādi Ajuā, ¿hanja ma go da nongagui ma'na ra cu por nú'a te dí tsi?”

³¹ Pe nugui dí xi'ah_u, gatho nú'a gui øth_u, 'b_u gri ñuñh_u, 'b_u gri tsitheh_u, 'b_u gri øth_u ma'na te gri øth_u, 'yøth_u gatho pa rá nsunda Ajuā.

³² Jamasuh_u nú'a gui øth_u pa hingui ts'ocuah_u yá mfeni ya xodyo, nixi nú'a hingyá xodyo, nixi nú'a ya cu 'b_u ja rá nijā Ajuā.

³³ Nugui dí øt'a ra ts'edi pa ga øt'a nú'a xá hño pa ga hu'mbabi yá m_ui gatho ne hinga ts'ocua yá mfeni.

Nugui hindí honse ra hño pa guequi, dí øt'a nú'a xá hño qué pa da mpøhø ma'ra.

11

¹ 'Yøth_u ngu núna dí øt'e, ngue'a nugui dí øt'a ngu nú'a bi 'yøt'a ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

Ra ts'ofa pa ya 'behñā nú'u pa ja ya hmunts'i

² Zi cuh_u, nugui drí johya ne dí ex'ah_u ngue'a hincá pumfrih_u gatho nú'a stá xi'ah_u, ne guí øth_u gatho ngu nú'a stá u't'ah_u gui 'yøth_u.

³ Pe nugui dí ne gui padih_u gue numa zi Hmuh_u ra Jesucristo go gue'a ra ñaxu de gatho ya 'ñøhø, y nura 'ñøhø gue'a ra ñaxu de rá 'behñā, y nu Ajuā ra Dada go gue'a ra ñaxu de ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

⁴ Nu'b_u 'nara 'ñøhø xa go'ma rá ñaxu ora apabi Ajuā de ja ya hmunts'i, o de ora ñā de rá noya Ajuā, njab_u ri 'betua rá tsa rá ñaxuse.

⁵ Pe nu'b_u 'nara 'behñā hinxā go'ma rá ñaxu ora apabi Ajuā ne ora manbabi rá noya'a, ri 'betua rá tsa rá ñaxuse, tsatho xa 'ñaxi.

⁶ Nu'b_u ya 'behñā hingui co'ma yá ñaxu, ma'na xá hño dá 'ñaxi, pe nu'b_u gue'a 'nara 'betsa da 'ñaxi, ma'na xá hño dá go'ma rá ñaxu ora apabi Ajuā.

⁷ Nura 'ñøhø hiní 'ñepi da go'ma rá ñaxu ngue'a nura 'ñøhø bi hyoca Ajuā ngu tengu rá 'bai'a ne ja ri hnequini nurá nsunda Ajuā. Pe nu ja ra 'behñā, ja ri hnequini rá nsu ra 'ñøhø.

⁸ Ngue'a nura 'ñøhø hingue bi thoqui de ra 'behñā, nura 'behñā bi thoqui de ra 'ñøhø.

⁹ Y nura 'ñøhø himbi thoqui po rá ngue ra 'behñā, nura 'behñā hā, bi thoqui po rá ngue ra 'ñøhø.

¹⁰ Hangue nura 'behñā rí 'ñepi da go'ma rá ñaxu po rá ngue ya enxē handgah_u, ngue'a gue'a 'nara seña gue 'b_ui to'o ma'na ri manda que ya 'behñā.

¹¹ Pe de ja rá thandi Ajuā gatho' u ri muui mahyεgui, gue dra 'behñā gue dra 'ñøhø, ngue'a nsinque ra 'ñøhø

hinxa 'm_u ra 'bɛhñá, ha nsinque ra 'bɛhñá hindi 'b_u ya 'ñøhø.

12 Ngue'a desde ra mudi nura 'bɛhñá gá 'ñehe de ja ra 'ñøhø, y nubyá, nura 'ñøhø rí 'ñehe de ja ra 'bɛhñá, pe gatho go øt'e Ajuá.

13 Xi da beñh_u xá hño, ¿ha gue ri hnequi xá hño 'nara 'bɛhñá ora apabi Ajuá ne hinxa go'ma rá ñáxu?

14 ¿Ha gue hingrá 'betsa 'b_u 'nara 'ñøhø da hopi da te rá stá?

15 Pe nu'b_u ra 'bɛhñá da hopi da te rá stá, nú'á há, rá ntsøhui, ngue'a gue'a xa t'umbabi pa da go'ma rá ñáxu ngu 'ñena 'nara cøni.

16 Pe nu'b_u da 'm_u 'ra to'o da ne da ntsanoya de núna dá ma de yá stá ya 'bɛhñá, pah_u xá hño gue nuje gue'a ma nzaihe, ne yá nzai ma'ra ya cu nú'u 'b_u ja ma'ra yá nija Ajuá.

Ya cu bi zi ra Maça Nt'oxi ngu himi 'ñepabi'u

17 De núna dí op'ah_ubya hingui tsa ga ex'a'ih_u ngue'a stá øde de nú'a guí øth_u ora grí muntsh_u, hinguí øth_u nú'a xá hño, hønse guí øth_u nú'a hingui ho ja rá thandi Ajuá.

18 Dí øde gue ora grí muntsh_u, guí øth_u ya hegue, ngue'a hinga mahyεgui nú'a guí mañh_u, y dí camfri gue ngu'b_u gue'a guí øth_u.

19 Pe pøde mahyoni da njab_u, pa ja da hnequini nú'u to'o hanpa rá mfadi Ajuá, y nú'u to'o hina.

20 Ora grí muntsh_u pa guí nt'oxih_u nep_u guí tsih_u ra Maça Nt'oxi, nú'a guí øth_u hinguí øth_u pa ra Zidada,

21 ngue'a nú'a guí haxh_u pa guí tsih_u, grí 'bet'oh_u guí dama tsisεh_u, ne hinte guí xεpabih_u nú'u ma'ra ya cu. Hangué 'ra de gue'ah_u guí tuh_u ra thuhu, ha nu ma'ra xi grí tithoh_u.

22 ¿Hanja guí øth_u njab_u? ¿Ha gue otho ri nguh_u hab_u guí ñuñh_u ne guí ntsitheh_u? ¿Ha gue grí utsabih_u rá maça nija Ajuá? ¿Ha gue hinguí 'betuah_u yá tsa nú'u ma'ra othobi te da zi? Xibya, ¿te guí ne ga xi'ah_u? ¿Ha gue ga e'ts'a ri nsuh_u? Hina, ngue'a núna guí øth_u hinxá hño.

Ra Maça Nt'oxi

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

23 Nugui ya stá u't'a'ih_u hanja grí tsih_u ra Maça Nt'oxi ngu nú'a bi 'ñutcagui ra Zidada. Nú'a ra xuui bri da'a, bi g_u ra thuhme,

24 nep_u bi umba njamadi Ajuá. Ne de gue'a bi hyeca nura thuhme'a, nep_u bi 'ñena: "Tsih_u nuna ra thuhme, ja ra uenda go guehna ma ndo'yo núna ma da hna'mbabi po rá ngue ri ts'oquih_u. Ne ora gui tsih_u nuna ra thuhme, 'yøth_u ngu 'nara feni de guecagui."

25 Nep_u ngu bi uadi bi nt'oxi'u, ra Jesu bi g_u 'nara vaso hab_u mi po ra vinu, ne bi 'ñembabi'u: "Nuna vinuna, go guehna 'nara nt'udi de nú'a ra 'ra'yo cohi ma ga øt'e co ma ji nú'a ma ga fani. Ora gui tsih_u nuna vinuna, 'yøth_u ngu 'nara feni de guecagui."

26 Hangué nú'a ra ora guí tsih_u ra thuhme ne ra vinu gue'a ra ora guí udih_u de rá du ma Zidadah_u asta nú'a ra pa'a stua yopa pengui.

Hanja da za da ts'i ra Maça Nt'oxi ngu ri ho ra Zidada

27 Hangué nugui dí xi'ah_u gue nu'a tó'o da zi nú'a ra thuhme'a ne nú'a ra vinu'a ne hinda zi ngu rí 'ñehe, nú'a ra cu'a ma go da dadi de rá zi ndo'yo ne de rá zi ji ra Zidada.

28 Hangué cada 'na de gue'ah_u, beñh_u xá hño 'met'o ua guí 'b_uh_u xá hño co Ajuá pa guí tsih_u ra thuhme ne ra vinu.

29 Ngue'a nu'a tó'o hinda zi nú'a ra thuhme ne nú'a ra vinu ngu rí 'ñehe, ne hinda beni xá hño te ri muui rá du ra Zidada, nú'a ra cu'a tuxasε ra ts'oqui.

30 Hangué por gue'a ndunthi de gue'ah_u grí hñenih_u ne otho ri nzaquih_u, ha nehe xa du 'ra de gue'ah_u.

31 Pe nu'b_u ga benseh_u de nú'a te stá øth_u ne ga ntsø'mh_u, nu'b_u Ajuá ya hindua pεncaguih_u nuya ya mfεi.

32 Nu'á bí pεncah_u ya mfεi pa da zocj_u pa hinda condenaguih_u mahyεgui co nú'u hingyá gamfri.

33 Hangué ma zi cu'ih_u, ora grí muntsh_u pa gui ñuñh_u, ntø'mh_u 'na ngu ma'na pa gui ñuñh_u mahyεgui.

34 Nu'b_u 'na de gue'ah_u di tsu'ah_u ra thuhu, ma'na xá hño ñuñh_u 'met'o ja ri nguh_u pa nu xcrí muntsh_u gui 'yøth_u ngu nú'a ri ho Ajuá, pa hinda z_u'ah_u rá mfei'a. Y de nú'u ma'ra ya t'øt'e xa nja, nu'ú asta hinga mab_u pa ga ñah_u de gue'u.

12

Ya mfadi ne ra ts'edi nú'u ri 'racj_u ra Măca Ndahi cada 'na de guecj_u

1 Zi cuh_u dí ne gui pah_u de nuya mfadi ne ra ts'edi ri 'racj_u ra Măca Ndahi cada 'na de guecaguih_u.

2 Guí pah_u xá hño gue nú'b_u hingüí camfrithoh_u rá noya Ajuá ngrí hothoh_u da zix'ah_u to'oraza pa nguí xøcambenih_u nú'u ya c'oi otho yá ts'edi ne hingui ña.

3 Pe nubyá dí ne gui pah_u gue nu'a tó'o tsanga ra Zidada Jesu, hingui hanpa rá ts'edi ra Măca Ndahi. Ha nu'b_u to'o da 'ñena, dí camfri ra Jesu gue go gue'a ra Zidada, nú'a ha, hanpa rá ts'edi ra Măca Ndahi.

4 'Rama'na'ño ya mfadi ne ra ts'edi xa 'racj_u ra Măca Ndahi pa ga pεpabih_u Ajuá, pe ra Măca Ndahi go gue'a 'natho.

5 Y nehe 'rama'na'ño ya 'befi xa 'racj_u ra Zidada ga pεfih_u, pe ra Zidada go gue'a 'natho.

6 Nehe 'rama'na'ño hanja dri mpefih_u, pe nu Ajuá go gue'a ri 'racj_u ra ts'edi gathoguih_u, pa ga pεh_u ngu nú'a xa 'racj_u'a, y nu Ajuá go gue'a 'natho.

7 Cada 'na de guecj_u dí hanpah_u rá ts'edi ra Măca Ndahi pa ga faxh_u gatho nú'u ma'ra.

8 'Ra de guecj_u xa 'racj_u ra ts'edi ra Măca Ndahi pa ga ñah_u co ndunthi ra mfadi, ha nu ma'ra de guecj_u guet'atho ra Măca Ndahi xa 'racj_u ra mfadi pa ga udih_u te rí bønga rá noya Ajuá.

9 Nu ma'ra de guecj_u guet'atho ra Măca Ndahi xa 'racj_u ndunthi ra jamfri, ha nu ma'ra de guecj_u guet'atho

ra Măca Ndahi xa 'racj_u ra ts'edi pa ga øtheh_u ya da'thi.

10 Ma'ra de guecaguih_u xa t'acj_u ra ts'edi pa ga øth_u ya danga nt'udi. Ha nu ma'ra de guecj_u xa t'acaguih_u ra ts'edi pa ga manbah_u rá noya Ajuá. Ha nu ma'ra de guecj_u xa t'acaguih_u ra ts'edi pa ga pah_u xá hño ua de ra Măca Ndahi ña 'nara ja'i, o hina. Ha nu ma'ra de guecj_u xa t'acj_u ra ts'edi pa da za ga ñah_u de ma'ra ya hñaqui. Ha nu ma'ra de guecj_u xa t'acj_u ra ts'edi pa ga pah_u te rá 'be manga nú'a to'o gra ña de ma'na ra hñaqui.

11 Pe go guet'a ra Măca Ndahi ri 'racj_u ya mfadi ne ra ts'edi cada 'na de guecaguih_u ngu nú'a go da ne'a.

Gathoguih_u dí 'nada ra ndo'yoh_u co ra Zidada Jesucristo

12 Cada 'na de guecaguih_u numa ndo'yoh_u xi pε'tsa ndunthi ya xeni, pe masque njab_u 'nada ma 'baih_u dí pε'tsh_u. Dí njah_ub_u nehe co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ngue'a nujá ngu go dyá xenih_u de rá ndo'yo'a, pe rá ndo'yo'a 'natho.

13 Ngue'a gathoguih_u 'b_u dyá xodyoh_u o hindyá xodyoh_u, 'b_u dyá 'begoh_u o hindyá 'begoh_u, gathoguih_u stá nxisteheh_u pa dá 'nada ra ndo'yoh_u co rá ts'edi ra Măca Ndahi, ne gathoguih_u 'nat'a ra Măca Ndahi stá hañh_u.

14 Numa ndo'yoh_u xi pε'tsa ndunthi ya xeni, hingue 'natho ra xeni pε'tsi.

15 'B_u 'nama uah_u da 'ñena: “Nuguí hindí 'b_ui ja ra ndo'yo ngue'a hingo drá 'yε”, pe hingue ngue'a manga njab_u ya hingui 'b_ui ja ma ndo'yoh_u.

16 O nu'b_u 'nama guh_u da 'ñena: “Nuguí hindí 'b_ui ja ra ndo'yo ngue'a hingo drá da”, pe hingue ngue'a manga njab_u ya hingui 'b_ui ja ma ndo'yoh_u.

17 'B_u gatho ma ndo'yoh_u dra da, ne di otho ma guh_u, nu'b_uú ¿hanja da za ga ødeh_u? 'B_u gatho ma ndo'yoh_u dra gu, ne 'b_u di otho ma xiñuh_u, nu'b_uú ¿hanja da za da nja ma fah_uh_u?

18 Pe Ajuá bi hñuscaguih_u gatho ya xeni de ma ndo'yoh_u pa hinte da

'yøtcáhꞰ ra 'bedi. Y bi hñuts'i ngu nú'a go bi ne'a.

19 Nu'bꞰ di 'nada ra xeni ma ndo'yohꞰ, ne di 'nada rá 'befi, nu'bú hindri xøgue ma 'baihꞰ.

20 Pe numa ndo'yohꞰ masque pe'tsa ndunthi ya xeni, pe 'nada ra 'bai pe'tsi.

21 Numa dahꞰ hingui tsa da 'ñemba ma 'yehꞰ: “Nugui hindí hoñ'aua.” Nixi ma ñaxuhꞰ hingui tsa da 'ñemba ma uahꞰ: “Nugui hindí hoñ'aua.”

22 Hina, hinda za da 'ñutsa'u, ngue'a nú'u ya xeni de ma ndo'yohꞰ ri hnequi ngu hinte ri muui, go gue'u ma'na øt'a ra 'bedi.

23 Ha nuya xeni de ma ndo'yohꞰ nú'u dí beñhꞰ gue otho yá nsu, nú'ú go gue'u ma'na xi dí japamasuhꞰ. Y nú'u ya xeni ngu ra 'betsa 'bꞰ da hnequitho, nú'ú go gue'u dí hethꞰ pa da hnequi xá hño.

24 Pe nuya xeni de ma ndo'yohꞰ ri hnequi mahotho, nú'ú hinga mahyoni ga hethꞰ pa da hnequi xá hño. NjabꞰ Ajuá bi hyoga ma ndo'yohꞰ gue nú'u ya xeni mi otho yá nsu go gue'u ma'na da nja yá nsu,

25 pa njabꞰ da mpefi mahyegui gatho ya xeni de ma ndo'yohꞰ, ne gatho'u da mfats'i 'na ngu 'na.

26 Hangue 'bꞰ ga tsama'ñuhꞰ 'nara xeni de ma ndo'yohꞰ, gatho ma ndo'yohꞰ tsama'ñꞰ nú'a ra ugui'a. Y nu'bꞰ 'nara xeni de ma ndo'yohꞰ hanga 'nara hoga hño, nu'bú gatho ma ndo'yohꞰ ri johya.

27 NujꞰ go guecjꞰ rá ndo'yoguihꞰ ma zi HmuhꞰ ra Jesucristo, y cada 'na de guecaguihꞰ dí 'nara xeni hꞰ de rá ndo'yo'a.

28 Ajuá bi hñuxa ja rá nija 'rama'na'ño ya mefi: Nu'a xi rá mudi bi hñuxa ya apostol. Nurá ñoho bi hñuxa nú'u to'o da manbabi rá noya'a. Nurá hñu bi hñuxa ya xahnate. NepꞰ de gue'a bi hñuxa nú'u to'o øt'a ya danga nt'udi, nepꞰ nú'u to'o øthe ya da'thi. NepꞰ bi hñuxa nú'u to'o faste ja rá 'befi'a, nepꞰ bi hñuxa nú'u to'o ri su gatho nú'u ya 'befi'u, nepꞰ bi hñuxa

nú'u to'o da za da ña de ya hñaqui nú'u hingui fadi.

29 Nde nu'bú, ¿ha gue gatho ya cu go ya apostol? O ¿ha gue gatho xa t'umbabi ra 'befi pa da manbabi rá noya Ajuá? O ¿ha gue gatho pe'tsa ra 'befi dega xahnate? O ¿ha gue gatho da za da 'yøt'a ya danga nt'udi?

30 O ¿ha gue gatho xa t'umbabi ra ts'edi pa da 'yøthe ya da'thi? O ¿ha gue gatho da za da ña de ya hñaqui hingui fadi? O ¿ha gue gatho da za da badi da mā te manga nú'a to'o ña de ya hñaqui hingui fadi? Hina, hinga gatho da za.

31 'YøthꞰ 'nara ts'edi pa da za gui pe'tshꞰ ya mfadi ne ra ts'edi nú'u ma'na ya dangui pa gui pephꞰ Ajuá. Pe nubyá ma ga u't'ahꞰ hanja grí 'buhꞰ co 'nara hoga'mui nú'a ma'na xá hño de gatho.

13

Ra hmate

1 'BꞰ nugui gra ña co 'raya noya xi mahotho, o gra ña ngu 'nara enxε, pe 'bꞰ hindí pe'tsa ra hmate, nu'bú gra nja ngu 'nara 'bixfani nsøctho ri 'nohni o ngu 'nara t'egui nsøctho zñi.

2 O 'bꞰ gra pe'tsa gatho ra ts'edi pa ga manba rá noya Ajuá, ne gra padi gatho nú'u ya t'øt'e xi xá hñei de rá noya'a, ne gra pe'tsa gatho ra mfadi, ne xi gra pe'tsa ndunthi ra jamfri asta da za ga japi da mponga 'nara t'øhø, pe 'bꞰ hindí pe'tsa ra hmate, nu'bú hinte rá 'mεcagui.

3 Nehe 'bꞰ ga umbabi ya hyoya gatho nú'a dí pe'tsi, ne asta ga unga ma ndo'yo da ts'at'i, pe nu'bꞰ hindí pe'tsa ra hmate, nu'bú hinte ri muui nú'a dí øt'e.

4 Nu'a tó'o pe'tsa ra hmate, tsεta gatho nú'a da 'ñepabi; xi ra hoja'i co yá miqu'eiui, ne hini hyøcua nú'a te pe'tsi'u; hingrá 'ñets'i, ha nixi hini ndangui de ma'ra.

5 Nu'a tó'o pe'tsa ra hmate hinto xaxi, hini nsu sehe, hingrá cue ne hingui ete.

6 Nu'a tó'o pɛ'tsa ra hm̄ate hini johya 'b̄u ri nts'oca 'nará miq̄ueiui, ngue'a nu'á nzantho rijohya h̄onse de ra h̄ño.

7 Nu'a tó'o pɛ'tsa ra hm̄ate tseta gatho nú'a t'ø'tuabi, camfri gatho nú'a xá h̄ño, nzantho t̄ø'mi de ra h̄ño, ne tseta gatho ya ts'othogui.

8 Nura hm̄ate hinhya'm̄u ma da uadi, pe nura mfadi dí pɛ'tsh̄u pa dí mam̄f̄u rá noya Ajua, nu'á h̄a, ma da z̄o ra pa da 'ñ̄otho. Nehe ma da uadi ra mfadi dí pɛ'tsh̄u pa xa za stá ñ̄ah̄u de ma'ra ya h̄ñ̄aqui hingui f̄adi. Ne ma da z̄o ra pa ya hinda 'ȳotcah̄u ra 'b̄edi gatho nú'a ra mfadi dí pɛ'tsh̄u.

9 Ngue'a 'na t̄ui nú'a stá pādih̄u hangue hinxa za stá mañ̄h̄u gatho nú'a xa mā Ajua.

10 Pe nu xcrá 'b̄uh̄u co nú'a to'o rá m̄eti ra mfadi, nu'bú h̄a, ja ma ga pāh̄uni gatho nú'a hinxa za stá pāh̄ua.

11 Nú'b̄u ndr̄a notsi ndí ñ̄a ngu ñ̄a ya b̄atsi, ha ndí pɛ'tsa ya mfeni ngu rá mfeni ya b̄atsi, pe ya de ndá nd̄anga ja'i, ya dá tsop̄u nú'a ra 'm̄ui ndí pɛ'tsi dega b̄atsi.

12 Hangue njab̄utho nehe numa mfadi dí pɛ'tsh̄u de guecua ja ra ximhai hini x̄ogue, nja ngu nú'a to'o ri yot'a rá hmi dega xuui ja ra h̄ñe, pe hini hnequi xá h̄ño. Pe nu xcrá 'b̄uh̄u mahȳegui co Ajua, gue'b̄u ma xi ga pāh̄u xá h̄ño gatho, njab̄u ngu xa b̄acaguih̄u xá h̄ño Ajua.

13 Nura jamfri ne ra hoga nth̄ø'mate ne ra hm̄ate, guehya ri h̄ñu ma da nja pa nzantho. Pe nu'a ma'na xi ra d̄angui de gatho, ra hm̄ate.

14

Ya h̄ñ̄aqui hingui f̄adi

1 Hangue xi da 'ȳøth̄u 'nara ts'edi pa gui pɛ'tsh̄u ra hm̄ate, nehe hyoñ̄h̄u nú'u ya mfadi ne ra ts'edi ri unga ra M̄aca Nd̄ahi. Y de gatho nuya mfadi'u, ma'na go gui hyoñ̄h̄u ra mfadi pa gui man̄bah̄u rá noya Ajua.

2 Ora ñ̄a 'nara cu de 'nara h̄ñ̄aqui nú'a hingui f̄adi, pādih̄u gue nú'a

ra cu'a ñ̄a co Ajua, hingui ñ̄a co yá mija'iui ngue'a nu'ú hingui pādi nú'a mañ̄'a. Nu'á ñ̄a co rá ts'edi ra M̄aca Nd̄ahi, ne mā de nú'a hingui pādi ya ja'i.

3 Pe nura ora man̄ba rá noya Ajua 'nara cu de rá h̄ñ̄aqui'a, ñ̄a njab̄u pa da zofo ya cu, pa da te yá jamfri, ne pa da nupabi yá mfeni, ne pa da h̄ñu'mba yá m̄ui.

4 Nura ora ñ̄a 'nara cu co 'nara h̄ñ̄aqui nú'a hingui f̄adi, nuse'a ma'na rí te rá jamfri. Pe nu 'nara cu man̄babi rá noya Ajua de rá h̄ñ̄aqui'a, nú'á ri japi ma'na da te yá jamfri gatho ya cu.

5 Nugui ga neh̄m̄a ga øde gui ñ̄ah̄u de ma'na ra h̄ñ̄aqui nú'a hingui f̄adi. Pe ma'na dí ne ga øde gui ñ̄ah̄u de rá noya Ajua. Ngue'a nu'a tó'o man̄ba rá noya Ajua, ma'na ri muui nú'a mā que nú'a to'o ñ̄a co 'nara h̄ñ̄aqui hingui f̄adi. Xá h̄ño to'o da ñ̄a co 'nara h̄ñ̄aqui hingui f̄adi, pe nú'b̄u di 'b̄ui to'o da 'ra'tsa nú'u ya noya de nú'a ra h̄ñ̄aqui'a, pa njab̄u ma'na da te yá jamfri ya cu.

6 Zi cuh̄u, nu'b̄u nugui ga mab̄u pa ga zo'ah̄u co 'nara h̄ñ̄aqui nú'a hingui pāh̄u, ¿te 'b̄e da za gui pāh̄u njab̄u? Nu'a ma'na xá h̄ño pa gue'ah̄u, ga u't'ah̄u ngu nú'a xa 'ñ̄utcaqui Ajua, ne ma'ra ya t'ø't'e mahyoni gui pāh̄u, ne ga zo'ah̄u de rá noya Ajua, ne ma'ra ya hoga nt'udi.

7 Nuya 'bida ngu ra th̄uza o ra arpa, 'b̄u hingui z̄uni xá h̄ño, nu'bú ¿hanja da za da f̄adi te ma thuhu'a p̄ei?

8 O nu'b̄u ra corneta hinda ñ̄a xá h̄ño pa da t'umbabi ra seña ya soldado 'yo ja ra tuhni, ¿ha di bādi'u te ra ora da m̄udi da ntuhni?

9 Dí njah̄ub̄u nehe, 'b̄u nuj̄u hindí ñ̄ah̄u ngu yá h̄ñ̄aqui nú'u to'o dí zofoh̄u, hinda za da bādi'u nú'a te dí mañ̄h̄u, ne hinte ri muui nú'a dí mañ̄h̄u.

10 De guecua ja ra ximhai xi ja ndunthi ya h̄ñ̄aqui, y cada 'na to'o pādi nú'u ya h̄ñ̄aqui'u, pādi xá h̄ño te mā.

11 Nu'b_u nugui ga øde 'nara ja'i da ñ_a de ma'na ra hñ_aqui nú'a hindí pa_{di}, nu'b_u pa gue_{qui} ga beni gue nú'a ra ja'i'a hingrá mengu, ngue'a hindí pa_{di} nú'a ra hñ_aqui gra ñ_a'a. Ne pa gue'a da beni gue hindrá mengu nehe, ngue'a nixi gue'a hingui pa_{di} nú'a te dí ma.

12 Dí pa_{di} gue xi guí hoñ_hu ya mf_{adi} ne ra ts'edi nú'u ri unga ra Ma_{ca} Nda_{hi}, hangue 'yø_{th}u ra ts'edi gui hoñ_hu nú'u ya mf_{adi} ne ra ts'edi nú'u da za da japi da te yá jamfri ya cu.

13 Hangue nu'a tó'o ñ_a de ma'na ra hñ_aqui nú'a hingui fa_{di}, dá 'yapabi Aju_a da umbabi ra mf_{adi} pa da za da 'ra'tsi nú'a ma pa da fa_{di} te ma.

14 Nu'b_u nugui dí apabi Aju_a co 'nara hñ_aqui nú'a hindí pa_{di}, njab_u dí xøcambeni Aju_a, pe hingui tsa ma'na dí te ma mf_{adi} ngue'a nixi dí pa_{di} nú'a dí ma.

15 Nu'b_u, ¿te da za ga ø_{th}u? Da za ga aph_u Aju_a co 'nara hñ_aqui nú'a hindí pa_hu, pe nehe da za ga apabih_u Aju_a co ma hñ_aquisè_hu pa da zo ma mfenih_u xá hño nú'a dí mañ_hu. Ga tutuabih_u Aju_a co 'nara hñ_aqui nú'a hindí pa_hu, pe nehe ga tutuabih_u Aju_a co ma hñ_aquisè_hu pa da zo ma mfenih_u xá hño nú'a dí mañ_hu.

16 Ngue'a 'b_u ga xøcambeni_hu Aju_a co nuya hñ_aqui hindí pa_hu, nu'b_u nu'a tó'o hingui øde nuya hñ_aqui' u hingui tsa da xøcambeni Aju_a mahy_egui con guec_ju, ngue'a hingui pa_{di} te rí bøni nú'a te dí mañ_hu.

17 Nu'b_u dí xøcambeni_hu Aju_a njab_u, nu_já dí mañ_hu ra hño, pe nu' u tó'o øcagui_hu hindí tetuah_u yá jamfri ngue'a hingui pa_{di} te rí bøni nú'a dí mañ_hu.

18 Nugui dí umba njam_{adi} Aju_a ngue'a ma'na dí ñ_a ndunthi que gue'ah_u co ya hñ_aqui nú'u hingui fa_{di}.

19 Pe de ja ya hmunts'i, ma'na xá hño ga m_{anga} cut'a ya noya de ma hñ_aqui pa da fa_{di} te dí ma, pa njab_u da za ga utuabi ya cu de rá noya Aju_a, que ga m_{anga} 'r_et'a 'mo ya noya de ma'na ra hñ_aqui hingui fa_{di} ne hinda

za da zo yá mfeni ni 'nara noya nú'u ya cu.

20 Zi cu_hu, nuri mfenih_u odi nja ngu yá mfeni ya ba_{tsi}. Nja_hu ha ngu ya zi ba_{tsi} hingui øt'a ya ts'o_{qui}. Pe dá nja ndunthi ri mfenih_u ngu rí 'ñep'ah_u, ngue'a ya gyá d_{anga} ja'i_hu.

21 Aju_a bi zofo ya ja'i de Israel co nuya ya noya xa t'of_o ja ra Ma_{ca} T'of_o ne ena njaua: "Ma ga p_ehn'ah_ub_u 'raya ja'i hindya mengu pa da zo'ah_u de ma'na'ño ra hñ_aqui ngue'a hindri ñ_a ngu grí ñ_ah_u, pe masque njab_u hingui ma gui 'yøtcagui_hu ma ts'of_o."

22 Hangue nura ora dí ñ_ah_u co ya hñ_aqui hingui fa_{di}, gue'a ngu 'nara nt'udi pa nú'u hingyá gamfri. Pe nura ora dí ma_nbah_u rá noya Aju_a, dí umf_u ra ts'of_o de rá hm_ate Aju_a nú'u to'o camfri, pe nu' u tó'o hingui ne da gamfri, hingui ne nehe da hñ_anga nú'a ra ts'of_o'a.

23 Nu'b_u ja ri hmunts'i_hu gath_o'i_hu guí ñ_ah_u co ya hñ_aqui nú'u hingui fa_{di}, nep_u da zøhø 'ra nú'u hints'a di pa_{tua} rá noya Aju_a, o da zøhø 'ra nú'u hindya gamfri, ¿ha gue hinda 'ñena' u gue xcá 'b_e ri mfenih_u?

24 Pe nu'b_u nú_ju dí muntsh_u ne dí ma_nbah_u rá noya Aju_a ne da zøhø 'na hindra gamfri, o 'na hints'a di pa_{tua} rá noya Aju_a, nu'b_u co nú'a da 'yøde di hma, da unse_e nguenda de yá ts'o_{qui}.

25 Nu'b_u nú'u ya ja'i' u da ba_{di} te gra 'm_{ai} yá coraso, ne nu' u 'bestho da ndandiñ_ah_u ne da xøcambeni Aju_a. Nep_u nu' u da 'ñeñ'a'i_hu, xi maju_{ani} Aju_a 'b_{ui} con gue'ah_u.

Beñ_hu gui 'yø_{th}u gath_o xá hño ngu rí 'ñehe

26 Nu'b_u zi cu_hu, ¿te da za gui 'yø_{th}u ora grí muntsh_u? 'Ra de gue'ah_u gui tuth_u ya ja_hña, nu ma'ra de gue'ah_u gui nxahnate_hu, nu ma'ra de gue'ah_u gui mañ_hu nú'a xa 'ñu't'ah_u Aju_a. Nu ma'ra de gue'ah_u gui ñ_ah_u de ya hñ_aqui nú'u hingui fa_{di}, ha nu ma'ra de gue'ah_u gui mañ_hu te rí bønga nú'u ya noya' u. 'Yø_{th}u gath_o pa ma'na da te ri jamfri_hu.

27 Nu'bu gui ñahu de ya hñaquí hinguí fadi, da za gui ñahu hõnse yoho o hñu de gue'ahu, pe 'rama'na gui ñahu, ne da 'muhni 'na nú'a to'o da 'ra'tsi pa da fadi te rí bõnga nú'u ya noya'u.

28 Y nu'bu di jo'oni to'o da 'ra'tsa nú'u ya noya'u, nu'bú nú'u to'o ne da ña de 'nara hñaquí hinguí fadi, odi ña ja ra hmunts'i, ma'na xá hño dá ñaseui Ajuá.

29 Y nú'u to'o manbabi rá noya Ajuá, dá ña hõnse yoho o hñu, y nú'u to'o øde nú'a te mañ'u, dá hñuxa nt'øde xá hño pa da bađi ua gue'a ma o hina.

30 O nu'bu 'nara cu manbabi rá noya Ajuá, ne 'bu Ajuá da umbabi ra mfadi ma'na ra cu di 'buhni, nu'bú, nú'a to'o mi ña ra madi, ya odi siguí da ña, pa njabu da za da ña nehe nú'a ma'na ra cu.

31 Nu'u tó'o xa t'umba ra mfadi pa da manbabi rá noya Ajuá, da za da manbabi, hõnse gue 'rama'na da ña ha, pa njabu gatho nú'u ya cu di øde da za da batua xá hño rá noya Ajuá, ne ma'na da za da te yá jamfri.

32 Nu'a tó'o manba rá noya Ajuá, go pađise ua rí 'ñepi da ña o hina.

33 Ngue'a Ajuá ri ho ga øthu ma hmunts'ihu ngu rí 'ñehe, ne di o rá 'ñu nú'a ga øthu.

Mahyoni ga øthu ngu xa nzai øt'a ja yá hmunts'i gatho nú'u ma'ra ya cu.

34 Oguí hopabihu ya 'behña da 'mai ne da manba rá noya Ajuá ja ya hmunts'i, gue'a pa gue'u otho ra nsequi da 'yøt'a njabu. Dá hñoga'ñøde ha, ngu manga rá ley Ajuá.

35 Nu'bu ya 'behña ne da 'yøt'a 'nara nt'ani, dá 'yamba yá dame ja yá nguse, gue'a hini hnequi xá hño 'bu 'nara 'behña da 'mai ne da ña made-tho de ja ra hmunts'i.

36 Bensehu gue nurá noya Ajuá hingo pa gue'asehu, ne hingo ja xa nexpu pa go gui 'yøt'asehu nú'a guí neh.

37 Nu'bu nu'ahu xi majuani guí hanpahú rá ts'edi ne rá mfadi ra Maça Ndañi pa gui manbahú rá noya Ajuá, nu'bú ma gui pađihu xá hño gue nuya noya dí op'ahu go guehya 'raya

hmanda xa 'bepcagui ma Zidadahu ga xi'ahu.

38 Pe nu'a tó'o hinda ne da gamfri núna dí ma, nixi gue'a hinda ma da jamfri bi nú'a da ma nehe.

39 Hangué ma zi cu'ihu, 'yøthu 'nara ts'edi pa gui manbahú rá noya Ajuá, ne oguí hacuahú nú'u ya cu ña de ya hñaquí nú'u hinguí fadi.

40 Ne 'yøthu gatho xá hño ngu rí 'ñehe.

15

Ra Zidada Jesucristo bi yopa nte de ra du

1 Ha nubyá zi cuhu, dí ne ga yopa ben'ahu de nú'a ra maça hoga noya ya stá xi'ahu. Y nu'ahu xcá hñanihu ne xcá camfrihu xá hño.

2 Y po nuna ra hoga noya stá xi'ahu, ya xcá mpøhøhu. Hangué siguí gui camfrihu, gue'a hinda 'meditho nú'a ri jamfri xcá pe'tshu, gue'a nú'a dá xi'ahu gue'a majuani.

3 Nuguí dá u't'ahu ngu nú'a bi t'utcagui nehe. Nú'a ra nt'udi xi ra dangui dá u't'ahu, dá xi'ahu gue ra Zidada Jesucristo go gue'a bi du pa bi hñasca ma ts'oquihu, ngu xqui nt'ofojá ra Ndañjua T'ofogúe njabu mi ma da thogui'a.

4 Nehe dá xi'ahu gue nu'a bi t'agui, pe rá hñupa'a bi yopa nte de ja ra du, ngu xqui nt'ofonehe.

5 Ne 'mefa de ya xqui yopa nte'a de ja ra du, bi nthëui ra cu Pedro pa bi hyandi. Nepu 'mefa bi hyanda gatho nú'u ma'ra yá nxadi.

6 Y de gue'a, 'na'qui xqui munts'a thogui cat'a nthebe ya cu, y gatho'u bi hyandi nehe'a. Y ndunthi de gue'a tetho asta núbya dí op'a'ihu, ha nu ma'ra ya xa du.

7 Nepu 'mefa bi hyandi nehe ra zi cu Cobo. Nepu gatho nú'u ma'ra ya apostol bi hyandi'a.

8 Y 'mefa de gatho'u dá handi nehega, bi hnequi ja ma 'ñu'a, masque nuguí ndrí nja ngu 'nara zi ñaxca batsi.

9 Nú'u ma'ra ya apostol xi ma'na ya dangui yá nsu de guecagui,

ngue'a nugui, ni ts'uh hiní 'ñepcagui da t'engagui gue drá apostol, ngue'a xi stá ø'tua ra nts'o'mui ya gamfri.

10 Pe nugui dí pađi gue Ajuá xi ra dangui rá hmáte pa guecagui, ngue'a nú'a ra 'mui ndí pe'tsa ma'met'o ya hinga gue'a dí pe'tsbya. Ngue'a Ajuá bi patca ma 'mui ne bi 'racagui 'nara 'ra'yo 'mui. Y nú'a bi 'yøt'e con guecagui hinxa 'méditho, ngue'a nugui ma'na stá mpefi de gue nú'u ma'ra ya apostol. Pe hingo de ma ts'edisé stá øt'a nú'a ra 'befi'a, nu Ajuá xi ra dangui rá hmáte con guequi, go gue'a xa 'yøt'a gatho nú'a ra 'befi'a.

11 Nu'bu nugui dí zo'ahu o nú'u ma'ra ya apostol, guet'a ra noya dí mañhe mahyegui, ne go guet'a xcá camfrihu.

Ma da yopa nte nú'u xa du

12 Nuje stá xi'ahe gue ra Zidada Jesucristo bi yopa nte de ja ra du. Nu'bu, ¿hanja 'ra de gue'ahu guí eñhu gue ya hinda za da yopa nte nú'u tu?

13 Nu'bu hinda za da yopa nte ma'na'qui nú'u tu ngu guí mañhu, nu'bu nixi ra Zidada Jesucristo hinxa yopa ntehma'bu.

14 Y nu'bu hinxa yopa nte ma zi Hmuhu ra Jesucristo, nu'bu hinte dri muuihma nú'a dí u't'ahe, nixi hinte dri muui nú'a xcá camfrihu 'bu.

15 Nu'bu hinda za da yopa nte nú'u tu, nu'bu hingue majuañi nú'a gra mahmahe de nú'a xa 'yøt'a Ajuá. Nuje dí mañhe nú'a majuañi gue Ajuá bi 'yøt'e pa bi yopa nte ma Zidadahu ra Jesucristo de ja ra du, pe 'bu hinga majuañi gue Ajuá ri japi da yopa nte nú'u xa du, nu'bu njabu hinxa japi xa yopa ntehma'bu ra Zidada Jesucristo.

16 Nu'bu nú'u xa du hinda ma da yopa nte, nu'bu nixi nuse ra Zidada Jesucristo hinxa yopa ntehma'bu.

17 Nu'bu Ajuá hinxa japi xa yopa nte ma zi Hmuhu ra Jesucristo de ja ra du, nu'bu nuri jamfrihu hinte dri muuihma, ne gri duda ri ts'oquihu nehe.

18 Nu'bu di njahmabu, nu'bu gatho nú'u xa du masque xa gamfri ma

zi Hmuhu ra Jesucristo, nu'ú xa 'medihma.

19 Nu'bu nsøctho núbya dí tehua ja ra ximhai dí tømhu ya hño da 'racju ra Zidada Jesucristo, ne nurá ñoho ra te ya hinte dí tømhu ga hañhu de gue'a, nu'bu nujhu xi dyá huecatehu de gatho ya ja'i ngue'a hinte dí tømhu.

20 Pe nu'a xi majuañi, nura Zidada Jesucristo bi yopa nte de ja ra du, ne go gue'a xi rá mudi bi nuhu de gatho nú'u xa du.

21 Po rá ts'oqui 'natho ra 'ñøhø, hangue gatho ya ja'i pe'tsi te da du. Pe 'natho ra 'ñøhø nehe nú'a to'o bi 'yøt'e pa da yopa nte ma'na'qui nú'u tu.

22 Ngue'a nujú yá batsiguihu ra Adá, hangue dí tuhhu nehe ngu bi du'a, ngue'a por nú'a ra ts'oqui bi 'yøt'e'a hangue bi nja ra du. Pe nubya ya drí 'nathohu co ma zi Hmuhu ra Jesucristo, hangue ma ga yopa ntehu nehe ngu bi nja'a.

23 Ma zi Hmuhu ra Jesucristo go gue'a xi rá mudi bi yopa nte de gatho, ngu xqui 'ye'mba Ajuá. Nepu núju stá camfrihu'a, nu stua yopa pengui'a ma ga yopa ntehu nehe 'mefa con gatho nú'u ma'ra xa gamfri. Go gue'a xa 'ye'mba Ajuá nehe.

24 Y de gue'a ma da nja ra ngaxhmai, nu sta uadi ma zi Hmuhu ra Jesucristo da huatua yá hmanda gatho nú'u ri nda ne gatho yá nsu'u ne yá ts'edi'u. Numa zi Hmuhu ra Jesucristo ma da nda, nepu da yopa 'yent'ua ja rá 'ye Ajuá rá Dada ma'na'qui nú'a ra hmanda xqui t'ent'ua ja rá 'ye.

25 Ngue'a numa Zidadahu ra Jesucristo pe'tsi ma da nda asta hinda hyandi gue ya xi bi ntate de gatho yá ncontra.

26 Y nu'a rá ngats'i ra ncontra ma dra huati, go gue'a ra du.

27 Ja ra Maça T'ofu ma gue Ajuá bi 'yent'ua ja rá 'ye ma zi Hmuhu ra Jesucristo gatho nú'a te ja ne nú'u 'bui nuni mahets'i ne nuua ja ra ximhai. Pe nu habu ena gue gatho bi t'ent'ua ja rá 'ye, dí pahhu gue Ajuá ra Dada hingui 'bui de ja rá hmanda ma zi

Hmuh_u ra Jesu, ngue'a nura Dada go xa umbabi ra ts'edi'a.

²⁸ Y nu sta uadi da ntate ra Zidada Jesu de gatho ya hmanda, nu'bú nu'á ma da 'múi nehe ja rá hmanda rá Dada nú'a to'o xa 'yent'ua ja rá 'ye gatho nú'a te ja ne nú'u 'búi, pa njab_u Ajuá ra Dada go gue'a ma da manda gatho.

²⁹ Nu'b_u hinda yopa nte nú'u xa du ngu guí mañh_u, nu'bú ¿pa te ri nxistehe 'ra por nú'u xa du? 'B_u xi majuañi hingui tsa da yopa nte nú'u tu, nu'bú ¿hanja 'ra ri nxistehe por gue'u?

³⁰ Nuje nu'araza ra ora da za ga thamfrihe ga thohe 'nara ts'othogui. Pe nu'b_u hinda yopa nte nú'u tu, nu'bú hinde ri muui gra 'yohe njab_u.

³¹ Nugui xi majuañi hyastho thon-gagui pa da thogui. Dí xi'ah_u njab_u zi cuh_u ngue'a dí padi gue xi guí camfrih_u xá hño ma zi Hmuh_u ra Jesu-cristo.

³² Xi stá ntun'be nuya ts'oja'i de guecua Efeso. Ha nu'b_u stá øt'a njab_u pa ma hñose de guecua ja ra ximhai, xi'b_u xa hyogaguihma, nu'bú ¿te dí tahaga 'b_u hinda yopa nte nú'u tu? Nu'bú, ma'na xá hño ga ena ngu enga 'ra: “Ma ga ñuñh_u ne ma ga ntsitheh_u, cab_u rixudi ndamañi ma ga tuh_u.”

³³ Oxqui hoph_u to'o da hya'ah_u, ngue'a nu'a tó'o da ntsixui ya ts'oja'i, da japi da nts'oqui nehe.

³⁴ Xi da pe'tsh_u 'nara hoga mfeni xá hño ngu rí 'ñehe. 'Yoh_u xá hño, oguí øth_u ya ts'oqui. Dí ma njab_u ngue'a 'ra de gue'ah_u nixi xcá camfrih_u Ajuá. Dí xi'ah_u njaua pa xama da nja ri tsah_u de nú'a guí øth_u.

Hanja ma da yopa nte nú'u xa du

³⁵ Tsa 'ra de gue'ah_u gui 'ñeñh_u: Nú'u xa du, ¿hanja da za da yopa nte? ¿Tengu nú'a ra ndo'yo da me'tsi'u 'b_u?

³⁶ Pøde nu'ah_u otho ri mfenih_u. ¿Ha gue hingui pah_u gue nú'a ra nda guí poth_u, mahyoni 'met'o da 'ya, nep_u ja da c'onts'a nú'a ra 'ra'yo 'bai gá ndapo?

³⁷ Ora guí poth_u ra trigo o ma'na ra nda, nú'a guí poth_u gue'a 'nara ndatho, pe nu sta c'onts'i ya dra ndapo.

³⁸ Pe nu Ajuá go gue'a ri japi da nte nú'a guí poth_u ne ri umbabi rá 'bai cada 'nara nda ngu nú'a xa 'ye'mbi.

³⁹ Njab_u nehe numa ngøh_u hinga mahyegui ngu yá ngø ya mbo'ni, y 'na'ño yá ngø ya ts'intst'u nehe. Y ya huá 'na'ño nehe yá ngø'u.

⁴⁰ Njab_u nehe nú'u bí 'b_u mahets'i 'na'ño yá 'bai, ha núju dí 'buhua ja ra ximhai 'na'ño ma 'baih_u con gue'u, y 'rama'na'ño yá hotho'u con guecju.

⁴¹ Nehe nura hyadi 'na'ño rá ñot'i, ha nura zana 'na'ño rá ñot'i nehe. Nehe 'na'ño yá ñot'i ya tsø, ne cada 'na de gue'u 'rama'na'ño gra yot'i'u.

⁴² Nehe ma ga njah_u nu xcrá yopa nteh_u de ja ra du. Numa ndo'yo dí hah_ubya ma da nt'agui ja ra hai ne da 'ya, pe de gue'a nura ndo'yo'a ma da yopa nte ma'ra'yo y ya hinhya'ma ma da du.

⁴³ Nubyá hini hnequi xá nsunda nuna ma ndo'yoh_u ma da nt'agui, pe nu sta yopa nte ma'ra'yo ha, ma da hnequi xi strá nsunda. Nuna ma ndo'yoh_u hingui ja rá ts'edi ma da nt'agui, pe nu sta yopa nte ma'ra'yo, ya di ja rá ts'edi.

⁴⁴ Ma da du nuna ma ndo'yo dí hah_ubya, pe nu xcrá yopa nteh_u ma ga pe'tsh_u ma'na'ño ma ndo'yoh_u. Nubyá dí hah_u nuna ndo'yo ngue'a dí 'buhua ja ra ximhai, pe nu xcrá yopa nteh_u ma ga pe'tsh_u ma'na ra ndo'yo ngue'a ma ga 'buhani mahets'i.

⁴⁵ Xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu ne ena njaua: Nú'a ra mudi 'ñøhø go gue'a ra Adá, nú'a Ajuá bi umbabi rá te, y 'mefa bi zøhø ma'na ra 'ñøhø mi ngu ra Adá, pe nuse'a umba ra 'ra'yo te ya ja'i, y go gue'a ma Zidadah_u ra Jesucristo.

⁴⁶ 'Met'o bi t'acju 'nara ndo'yo de guecua ja ra ximhai, nep_u 'mefa ma dí t'acju 'nama 'ra'yo ndo'yoh_u nuni mahets'i.

⁴⁷ Nu'a xi ra mudi 'ñøhø bi 'múi, Ajuá bi hyoqui de guecua ja ra ximhai

dega hai, ha nu'a rá ñoho ra 'ñhø bi nja'iuua ngu ra Adá, nu'a bá ehe de mahets'i.

⁴⁸ Ngu bi nja ra Adá bi thoqui dega hai nuua ja ra ximhai, necj_u nehe drí nhyaxh_u'a. Ha nura Zidada ra mengu mahets'i, hangue necj_u ma grá menguh_uni ne ma grá hñ_a'tsuah_u rá 'bai'a.

⁴⁹ Njab_u ngu drí hñ_ats'ih_ubya ngu rá 'bai ra Adá xa thoqui dega hai, njab_u nehe ma grá hñ_ats'ih_u ngu rá 'bai ma Zidadah_u nú'a bí 'b_ui ma-hets'i.

⁵⁰ Dí xi'ah_u zi cuh_u gue hinda za ga c_uth_u nuni mahets'i hab_u bí manda Aju_a co nuna ma jih_u ne nuna ma ndo'yoh_u dí hah_ubya. Ngue'a nuna ndo'yo dí hah_ubya ma da nhyai ne hingui tsa da nte pa nz_antho.

⁵¹ Nubya ma ga xi'ah_u nú'a bi xica Aju_a ne hinxcá path_u, gue hinga gatho ya ja'i de ra ximhai ma da du, pe gatho mahy_egui ma dra patca ma 'baih_u.

⁵² Masectho ma da njab_u, ngu 'na ts'ant'i ma dah_u, nú'a ra ora sta 'b_e ra trompeta de Aju_a de rá ngats'i ra ximhai. Nu stí nt'øde nú'a ra trompeta'a gatho nú'ya cu xa du ante da yopa 'ñehe ma Zidadah_u ra Jesu, ma da yopa nte'ya co 'nara ra'yo ndo'yo nú'a hinhya'm_u ma da nts'oqui. Y nú'ya gra 'b_uth_uua ja ra ximhai, 'bestho ra ora'a da mpadi ma 'baih_u nehe.

⁵³ Ngue'a mahyoni da mpadi nuna ma ndo'yo dí hah_u ma da nhyai, pa ga p_e'tsh_u 'nara ndo'yo nú'a hinhya'm_u da nts'oqui. Ha nuna ma ndo'yo dí hah_u nú'ya ma da du, mahyoni da mpadi co ma'na ra ndo'yo nú'a hinhya'm_u da du.

⁵⁴ Ha nu stí njab_u ma ndo'yoh_u da mpadi co ma'na ra ndo'yo nú'a hinhya'm_u da nts'oqui ne hinhya'm_u da du, nu'b_u ma da nja ngu nú'a huxa ja ra M_aca T'ofu hab_u ena njaua: "Nura du bi 'b_edi ne bi nhuati pa nz_antho."

⁵⁵ Ne ena: "¿Hab_u jabya rá ts'edi ra du? ¿Hab_u jabya gatho nú'a mi øt'e?"

⁵⁶ Ra ts'oqui go gue'a ri jac_u ga tuh_u, ne ra ndaxjua ley go gue'a ri

umba ra ts'edi ra ts'oqui.

⁵⁷ Pe nubya, ga umf_u njam_adi Aju_a ngue'a numa Zidadah_u ra Jesucristo go gue'a bi 'yøt'e pa dá tapabih_u ra du.

⁵⁸ Hangue nubya, ma zi hm_aca cu'ih_u, xi da camfrih_u xá hño con gatho ri m_uih_u. Xi da mp_efih_u nz_antho ja rá 'b_efi ma Zidadah_u, ngue'a nu'ah_u ya guí pah_u gue hinda ma da 'm_editho gatho nú'a ra 'b_efi xa 'rac_u'a pa ga p_efih_u.

16

Ra mfats'i hmunts'i pa ma'ra ya gamfri

¹ Nubya ma ga xi'ah_u de nú'a ra mfats'i guí muntsh_u pa guí p_empah_u ya cu me Jerusale. 'Yøth_u nehe ngu nú'a stá 'b_epa ya cu me Galacia da 'yøt'e.

² Tat'a domingo cada 'na de gue'ah_u 'uecj_u 'na t_ui nú'a xcá tah_uh_u, ngu nú'a rá ndunthi bi 'ra'ah_u Aju_a. Ne gui haxh_u ja ra nija pa ja da hmunts'ini, pa njab_u nu xcrá mab_u hingue ja ra ora'a guí munts'a ri mfats'ih_u.

³ Ne de ante ga mab_u, dí ne gui huanh_u 'raya cu pa nu xcrá tsømb_u ga umbabi'ya 'nara h_e'mi pa da hñ_a'tsua nú'ya cu me Jerusale nú'ya to'o ma dua ts'ocua nú'a ra mfats'i'a.

⁴ Ha nu'b_u ga handi gue xá hño ga ma nehe, ga m_e'be'ya.

Ra apostol Pablo ri hñoqui pa da ma dua c'a'tsa ya gamfri

⁵ Stá beni nehe ga ma ga c'a'tsa ya cu nuni Macedonia, hangue 'm_et'o ma ga 'rani de guehni.

⁶ Stá beni ga 'b_ui con gue'ah_u ndunthi ya pa, y 'b_u da zah_um_a, ga 'b_ui con gue'ah_u asta hinda thogui ya pa de ya ts_e, nep_u de gue'a da za gui faxcah_u ne gui nexcaguih_u nu hab_u grá ma.

⁷ Nú'ya xcrá mab_u, hindí ne hønse ga hant'a'ih_u ne 'bestho ga thogui. Nu'a dí ne, ga 'b_ui con gue'ah_u 'raya pa 'b_u njab_u rá paha ra Zidada.

⁸ Pe ma ga cohi de guecua Efeso asta da zø ra pa de ra Pentecosté.

⁹ Ngue'a nu de guecua xi xa xogui ya gosthi pa ga manbabi rá noya Ajuā, ne ndunthi ya xa gamfri. Pe nehe 'bui ndunthi ya ncontra.

¹⁰ Ne nu'a dí xi'ahū, nu sta zombu ra cu Timu, suhū xá hño pa da 'mui te rá 'ñenitho ne hinda du rá mui, ngue'a ne'a pɛpabi Ajuā ngu dí pɛpabi nehe.

¹¹ Hangue por gue'a oxqui ma grí 'ñenithohū de gue'a. Y nu stua pengui'a, bá nets'ihū co ra johya pa da 'ñe da c'ascagui ma'na'qui, ngue'a nugui dí tɔ'mi da zɔhɔ'a co nú'ū ma'ra ya cu ma dua 'ñoui.

¹² Ha nura zi cu Polo xi stá bantebi da mabū ne da mɛui núyū ma'ra ya cu dua tsɔñ'ahū. Pe hinxa ne xa mabū. Bi xiqui gue ma da mabū da c'a'ts'ahū nú'a ra pa'a da nja rá luga.

Ra nzenjua pɛhna ra apostol Pablo mi uadi ra carta

¹³ Xi da nsuhū de yá ts'o'bɛfi ra ts'ondahi, ne xi da pɛ'tshū 'nara jamfri. Oxqui tsuhū nú'ū to'o ri utsa'ihū, 'yɔthū ra ts'edi pa gui 'yɔthū nú'a xá hño.

¹⁴ Gatho nú'a gui 'yɔthū, 'yɔthū co ra hmate.

¹⁵ Zi cuhū, ya guí pahū gue nura zi cu Teba ne con gatho yá ja'i de rá ngu, go gue'ū xi ya mudi gamfri de guepū Acaya. Ne guí pahū gue nú'ū de yá pahase xa 'mui pa da maxa ya cu.

¹⁶ Dí bante'ihū gui 'yɔtehū nú'ū ya zi cu'ū, ne nú'ū ma'ra to'o pɛpabi Ajuā ngu'ū. 'Yɔtehū nehe nú'ū ma'ra to'o fax'ahū ja rá 'bɛfi Ajuā ne gatho nú'ū to'o pɛpabi'a.

¹⁷ Xi drí johya ngue'a bi zɔhɔ de guecua ra cu Teba ne ra cu Nato ne ra cu Acaico, ngue'a xa 'yɔtcagui nú'a hinxa za xcá ɔthū.

¹⁸ Nuyū ya cuyū xi bi hñubga ma mui ngu xa hñup'a ri muihū nehe. Numan-suhū nuya cuyū ngue'a go guehyū 'rayá hoga mɛfi Ajuā.

¹⁹ Nuya cu de guecua Asia ri fat'ajuā'ihū. Nehe ra zi cu Aquila ne ra zi nju Prisila xi pɛhn'ahū ndunthi ra nzenjua, nú'ahū guí 'būhū co ra Zidada ngu nja nehe'ū. Nehe

pɛhn'ahū ndunthi ra nzenjua nú'ū ya cu ri munts'i ja yá ngu'ū.

²⁰ Ne ri fat'ajuā'ihū gatho ya cu de guecua. Ne nzenjuahū 'na ngu ma'na co 'nara nthɛfi dega hmate.

²¹ Nugui drá Pablo, de ma 'yɛɛ dí op'a'ihū nuna nzenjua.

²² Nehe dí xi'ahū, nu'ū tó'o hini madi ma Zidadahū ra Jesucristo, dá t'egue pa da zɛtua rá cuɛ Ajuā. Ra Zidada ya ma da zɔhɔ.

²³ Y nubyá, ma Zidadahū ra Jesucristo da max'a'ihū.

²⁴ Dí pɛhn'ahūbū ma hmate de ja rá thuhu ma Zidadahū ra Jesucristo. Njabū gue'a.

**RÁ ÑOHO RA
CORINTIO**
**RÁ ÑOHO RÁ CARTA RA
APOSTOL NSAN PABLO
BI 'YOPABI YA GAMFRI
ME CORINTO**

*Ra apostol Pablo opabi ya gamfri
me Corinto*

¹ Núgui drá Pablo rá apostolgui ma zi Hmuh_u ra Jesucristo. Ajuá go rá paha'a pa bi hñuxcagui dega apostol. Nugui co ra cu Timoteo dí op'a'ih_e nuna carta, nú'ah_u gyá gamfrih_u guí 'buh_u Corinto, ne pa gatho nú'uh_u ma'ra ya gamfri 'bui ja ma'ra ya hnini de guerp_u ja ra hai Acaya.

² Ajuá ma Dadah_u ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo da jap'a'ih_u ne da max'ah_u pa guí 'buh_u te rá entho.

*Ra apostol Pablo bi thogui ya
nt'utsate*

³ Ga xocambenih_u Ajuá nurá Dada ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ngue'a go gue'a ma Dadah_u nú'a p_escah_u ra nthecate ne go gue'a nzantho hubga ma m_uih_u.

⁴ Nú'á hubga ma m_uih_u ora dí thoh_u ya ts'othogui, pa njab_u nujá da za ga hu'mbah_u yá m_ui nú'uh_u ma'ra to'o thogui ya ts'othogui nehe, ngu bi hñubga ma m_uih_u nehe Ajuá.

⁵ Njab_u ngu ma zi Hmuh_u ra Jesucristo bi thogui ndunthi ya ts'othogui, njab_u nehe dí sufrih_u por gue'a, pe por gue'a dí hañh_u ndunthi ra hum_ui nehe.

⁶ Hangue nuje xi dí thoh_e ya ts'othogui pa njab_u nu'ah_u da za guí hañh_u ra hum_ui ngu nú'a dí hañhe ne pa da za guí mpøhøh_u. Nuje Ajuá hubga ma m_uihe pa njab_u nu'ah_u nehe da za guí hañh_u nuna ra hum_uina ora guí thoh_u ya ts'othogui nehe, pa njab_u da za guí tseth_u.

⁷ Nuje xi dí camfrihe gue nu'ah_u ma guí tseth_u nuya ts'othogui ngu stá tsethe, ngue'a dí pah_e gue nura ora guí thoh_u ya ts'othogui, ra ora'a guí

hañh_u ra hum_ui ngu nú'a dí hañhe nehe.

⁸ Zi cuh_u, dí nehe guí pah_u de nuya ts'othogui dá thoguihe de guehni Asia. Gue'uh_u 'raya ts'othogui xi ya dangui, ya mi otho ma ts'edihe pa ga tsethe, ya nixi ndi tømhe gue stá yopa ntehe ma'na'qui.

⁹ Nuje ya ndí njahe ngu 'raya ja'i nú'uh_u xa t'ε'mbi pa da tho. Dá thoh_e njab_u pa ma'na dá padihe gue Ajuá go gue'a ñangaguihe de ya ts'othogui, ngue'a de guecs_ehe hinte tsa ga øthe, y nu'á ja rá ts'edi pa da japi da yopa nte nú'uh_u ya xa du.

¹⁰ Ajuá go gue'a bi ñangaguihe de nú'uh_u ya danga ts'othogui hab_u ma xa thogaguihe, y asta nubya ri sigui ri ñangaguihe, ne dí tømhe gue ma da sigui da ñangaguihe.

¹¹ Nu'á ma da sigui da ñangaguihe 'b_u guí faxcahe guí 'yaph_u'a por guecje. Y nu'b_u ndunthi ya cu apabi Ajuá por guecje, nu'bú 'mefa ndunthi ma da umba njamadi'a por nú'a xa 'yøt'e'a con guecje por yá nt'adi'uh_u.

*Hanja himbi ma 'bestho ra apostol
Pablo pa Corinto*

¹² Co 'nara johya ne co 'nara mfeni xá nt'axi dí xi'ahe gue nuje stá 'yohe xá hño ja yá thandi ya ja'i de gatho ya hnini hab_u stá 'yohe, ne ma'na ndunthi gá handgahe nu ndá 'b_uheb_u. Co rá mfats'i Ajuá nzantho stá 'yohe xá nt'axi ja rá thandi'a, ngue'a nu'á xa 'racje ra ts'edi pa dá øthe njab_u, hingo de ma mfenisehe dá øthe.

¹³ Gatho nuya noya dí op'ahe de ja ma cartahe go guehna da za guí hñe'tih_u ne guí padih_u, ne dí tømhe gue guí padih_u xá hño.

¹⁴ Ya guí pah_u teraza de nú'a stá xi'ahe gue nu stí yopa menga ma Zidadah_u ra Jesu nuua ja ra ximhai, ma guí esca ma nsuhe ngu nuje ma ga e'ts'ahe ri nsuh_u nehe, ne dí tømhe guí pah_u ma'na xá hño de guehna.

¹⁵ Nugui ndí humam_ui gue nguí numahñoguih_u, hangue por gue'a ndí

beni stá c'a'ts'ah_u de ndá ecua Macedonia, ngue'a ndí beni gue xcá johyahmah_u 'b_u stá thop_u pa xa za stá c'a'ts'ah_u yo'qui.

16 Nu nduá ehe pa nuua Macedonia, dá behmā gue de má 'ñu stá gathmab_u Corinto pa stá tsøñ'ahmah_u, y ndí beni nehe gue nura pa stá ma de guecua, stá yopa gathmab_u ma'na'qui, y de guep_u xcá nexcahmah_u pa stá thogui asta ja ra hai Judea.

17 Xi nu de ndá xi'ah_u gue ga mab_u, ¿ha gue gá beñh_u gue ndí ma ga ha'ah_u? O ¿ha gue guí beñh_u gue dí øt'a ngu nú'a øt'a nú'u hingyá gamfri? Ngue'a nú'ú go gue'u øt'a njab_u, ts'u da 'ñena hā, ts'u da 'ñena hina. Pe nugui hindí njab_u.

18 Ajuā pađi gue nuje hinda za ts'u ga eñhe hā, ts'u ga eñhe hina.

19 Nugui co ra cu Silvano ne ra cu Timoteo nzantho stá xi'ahe rá noya ra Zidada Jesucristo rá T'u Ajuā, y nurá noya'a, hingue ts'u da 'ñena hā, ts'u da 'ñena hina. Nu'á nzantho øt'a nú'a mā.

20 Ngue'a gatho nú'a xqui ñatcah_u Ajuā, bá pehna rá T'u pa go bi 'yøt'e'a, pa bi nja gatho ngu nú'a xqui ñagui. Hangu po ra Zidada Jesucristo dí xøcambenih_u Ajuā, ne dí eñh_u, “Njab_u gue'a”.

21 Nu Ajuā go gue'a bi 'yøt'e pa dá 'buh_u co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ne go xa 'racj_u ra ts'edi pa ga peph_u'a.

22 Ne xa 'racj_u ra Maça Ndañi pa da 'mūi ja ma corasoh_u, go gue'a 'nara seña gue yá metiguih_u'a. Y nú'á go gue'a 'nara mādi japi dí hañh_u de guecua ja ra ximhai de dí t'acj_u ma'ra ya japi nuni mahets'i.

23 Pe nugui hindá catb_u Corinto ngu ndí behmā, ngue'a ndí tsu stá zo'ah_u nts'edi y njab_u xcá uh_u. Ajuā pađi xá hño gue dá beni njab_u, ne dí unga ma te 'b_u hindí mānga majuāni.

24 Hindí ne ga mab_u pa go ga xi'ah_u nda'nā gui camfrih_u pa go da ua'a ga mā, ngue'a nu'ah_u ya xcá camfrih_u xá hño rá noya Ajuā. Hønsē nu'a dí

ne, ga nup'a ri mfenih_u pa ma'na gui johyah_u.

2

1 Hangu nugui hindá ne dá gat'ib_u ga tsøñ'ah_u, ndí tsu xi'b_u stá ja'ah_u xa du ri māih_u.

2 Ngue'a nu'b_u nugui ga ja'ah_u da du ri māih_u, nu'b_u ¿to'o ja da hñubga ma māiga? Ngue'a 'b_u go stá ja'ah_u xa du ri māih_u, ya hinxa za xcá hñubga ma māih_u.

3 Ne guet'atho ngu nú'a ya stá op'ah_u, dá xi'ah_u nú'a mahyoni gui 'yøth_u, pa njab_u 'b_u stá mahmab_u hinxcá jacj_u da du ma māi, ngue'a nu'ah_u rí 'ñep'ah_u gui jacj_u ga johya. Y nugui ndí camfri gue gatho nu'ah_u de xcá hyandgah_u stá johya, ne'ah_u xcá johyah_u nehe.

4 Y nu ndá op'ah_u ra mādi, dá op'ah_u co ndunthi ra dumai asta ndí zoni, pe hingue pa ndí ne da du ri māih_u nehe, hønse dá op'ah_u pa gui pah_u hangu rá ndangui nura hmate dí pe'ts'ah_u.

Ra pumbate pa nú'a ra cu xqui 'yøt'a 'nara ts'oqui

5 Nubyá, nú'a ra cu bi jaqui bi du ma māi, hingue hønsegui, ne'ah_u nehe, masque hinga gatho'ih_u bi du ri māih_u de gue'a.

6 Y ya da zatho nú'a gá ø'tuah_u nura cu'a.

7 Nubyá, nu'a gui 'yøth_u, pumbah_u'a ne hñu'mbah_u rá māi, nu'b_u hina, xi'b_u da 'uegue de rá jamfri co ra dumai.

8 Y dí xi'ah_u nehe, gui 'ñu'tuah_u gue grí mādih_u'a.

9 Rá mādi dá op'ah_u pa gui tsuih_u nura cu'a pa njab_u ga pađi ua gui 'yøth_u gatho nú'a dá 'bep'ah_u gui 'yøth_u.

10 Hangu nubyá, nu'a tó'o gui pumbah_u, necagui ga pumbabi'a. Y po rá ngue'ah_u ya stá pumbabi nura cu'a ja rá thandi ma Zidadah_u ra Jesucristo, ngue'a ja ra uenda go xa 'yøtqui te xa 'yøtqui nehe.

11 Ma ga øth_u njab_u pa hinda dəc_u ra Satá, ngue'a ya dí patuah_u tengu yá ts'o'befi'a.

Bi du rá m_ui ra apostol Pablo nuni Ntroa

12 De ndá tsønga ja ra hnini Ntroa pa dá manba rá noya ra Zidada Jesucristo, xi bi xo ya gosthi pa dá zofon dunthi ya ja'i, y ndunthi de gue'u bi gamfri ra Zidada.

13 Pe nuni xi bi du ma m_ui ngue'a mi jo'oni nuni ra cu Tito. Hangue dá ñedi 'bestho nú'u ya cu ya mengu de guehni pa duá ehe pa guecua Macedonia pa ja dá nthε'beuani.

Co rá mfats'i ma Zidadah_u ra Jesucristo ga ntateh_u

14 Nujá ga umf_u njamadi Ajua ngue'a nú'a nzantho faxcah_u pa dí tateh_u ngue'a dí 'buh_u co ma Zidadah_u ra Jesucristo. Nehe Ajua faxcaguih_u pa dí mañh_u ra maça noya de ra Zidada Jesucristo pa haburaza da fadi de gue'a. Y nura maça noya dí mañh_u nja ngu 'nara hoga ñani xi tse rá ñani.

15 Y nuj_u nehe dí njah_u ngu 'nara hoga ñani ngue'a dí mañh_u de ma Zidadah_u ra Jesucristo, y nú'a dí mañh_u gue'a ri ho Ajua. Ne dí zofoh_u nú'u ma da mpøhø ne nú'u hinda mpøhø.

16 Y nú'u hinda ma da mpøhø, hini ho nú'a dí mañh_u, ngue'a pa gue'u, gue'a ngu 'nara ñani dega du. Pe pa nú'u to'o da mpøhø, go gue'a 'nara hoga ñani dega te pa nzantho. Nu'bú ¿to'o ja da za da manba rá noya Ajua de guesε 'na?

17 Pe nuje co rá mfats'i Ajua dí manbahe rá noya'a ngue'a yá 'mehnguihe'a ne dí mañhe con gatho ma m_uihe ja rá thandi'a, ne dí hanpahe rá ts'edi ma Zidadah_u ra Jesucristo. Hindí njahe ngu ma'ra manba rá noya Ajua co ra nthate, hønse pa da da ra boja.

3

Ra apostol Pablo ma de ra 'ra'yo cohi

1 Xibya ¿ha gue guí beñh_u gue go dí mansche de ma hoga'm_uihe pa gui yopa camfriguihe ngue'a dí mañhe njab_u? ¿Ha gue mahyoni ga u't'ahe 'nara he'mi hab_u di ma tengu ma 'befihe? O ¿ha gue mahyoni gui 'racje 'nara he'mi 'met'o hab_u di ma tengu ma 'befihe pa njab_u da gamfriguihe ma'ra ya cu? Ma'ra ha, øt'a njab_u.

2 Pe nuje hina, hinga mahyoni ga øthe njab_u, ngue'a nu'asch_u guí njah_u ngu 'nara he'mi xa t'ofohab_u he'ta ya ja'i tengu ma 'befihe, ne ja ri hnecni gue xi majuani yá 'mehnguihe Ajua. Y nura t'ofoa ya xa t'ofohab_u ja ma mfenihe.

3 Nu'ah_u guí njah_u ngu 'nara he'mi bi 'yofo ma Zidadah_u ra Jesucristo, ngue'a nu'a bi mpefi ja ri corasoh_u nu ndá zo'ah_u de gue'a. Guehna 'nara he'mi xa t'ofohab_u co rá Maça Ndahi Ajua nú'a te, hingue xa t'ofohab_u dega tinta, ne xa t'ofohab_u ja ri mfenih_u, hingue xa t'ofohab_u ja 'raya xingdo.

4 Dí camfri gue núna dí mañhe guehna majuani ngue'a nura ts'edi dí hahε rí ñehe de Ajua ne go xa 'racje ra Zidada Jesucristo.

5 Nuje hingui tsa ga eñhe gue go dí pe'tsasche ra ts'edi, ngue'a gatho nú'a rá hoga 'befi Ajua dí øthe, Ajua go ri 'racje ra ts'edi.

6 Nehe go gue'a bi hñuxcaguihe pa ga udihe nú'a ra 'ra'yo cohi bi 'yøt'e, ne bi 'racje ra mfadi pa dí udihe ngu rí ñehe. Nuna 'ra'yo cohina, ma de ra 'ra'yo te ri 'racje po ra Maça Ndahi, y hingui nja ngu nú'u ya hmanda xqui t'ofohab_u ja rá ley ra Moise, ngue'a nú'a xqui t'ofohab_u ja nura ley'a ma gue nu'a tó'o hinda 'yøt'e nú'a ma, ma da ncondena pa da du, pe nuna ra 'ra'yo cohi ma gue co rá ts'edi ra Maça Ndahi da za ga pe'tsh_u ra te pa nzantho.

7 Nurá ley ra Moise nú'a bi t'ofohab_u ya xingdo, mi tsa da condena pa da du to'o hinda 'yøt'a nú'a ma, y nu de mi t'umba ra Moise xi bi huexca rá hmi co rá hyats'i Ajua, y nuya me Israel himi tsa da hyandua rá hmi co nura hyats'i'a. Pe nura hyats'i mi huexca ja rá hmi, 'ramats'u bi 'medi.

8 Hangue 'b_u xmá nsunda nú'a ra hyats'i mi huexca ja rá hmi ra Moise, ¡xi hmaha rá nsunda ra hyats'i xa 'racj_u ra M_aca N_dahi po ra 'ra'yo cohi bi 'yot'a ma Zidadah_u ra Jesucristo!

9 Nu'b_u ra ley xi xmá nsunda masque mi tsa da condena pa da du to'o hinda 'yot'a nú'a ma, ¡xi hmaha rá nsunda ra 'ra'yo cohi, ngue'a go gue'a xicaguih_u gue Aju_a xa punga ma ts'oquih_u pa ga 'b_uh_u xá hño ja rá thandi'a!

10 Ngue'a rá m_udi, ra ley xi xmá nsunda, pe nubyá nuna ra 'ra'yo cohi ma'na xi xá nsundabya.

11 'B_u nura ley mi ja rá nsunda ne bi uadi bi thogui, ¡xi hmaha rá nsunda nuna ra cohi hinhya'm_u ma da uadi!

12 Nuje dí pahe xá hño gue nura 'ra'yo cohi ma da nja pa n_zantho, hangue hab_uraza dí mañhe de gue'a co ndunthi ra ts'edi.

13 Hindí njahe ngu ra Moise, ngue'a nú'a mi co'ma rá hmi co 'nara velo pa njab_u ya me Israel himi tsa da hyandi da 'm_edi nú'a ra hyats'i xá nsunda mi ja ja rá hmi'a.

14 Pe nu'ú xi bi megui yá mfeni, y asta núbya mapaya ora he'ta ra ndaxjua t'ofu hingui pa_di te rí b_oni nú'a ma, ja ra uenda xra jutua yá mfeni co 'nara velo. Ha nura velo'a, pa da za da th_acuabi de ja yá mfeni'ú, mahyoni da gamfri ma Zidadah_u ra Jesucristo.

15 Pe asta mapaya ya me Israel hinxa ba_ditho te rí b_oni rá ley ra Moise ora he'ti'ú, ngue'a ha_da nú'a ra velo pa jutua yá mfeni pa hinda ba_di te rí b_oni ra ley.

16 Pe nu'b_u nú'ú da gamfri ra Zidada, nu'b_u da th_acua nú'a ra velo xa jutua yá mfeni.

17 Y nú'a ra Zidada'a go gue'a ra M_aca N_dahi, y nu'a tó'o pe'tsa ra M_aca N_dahi ja rá coraso ya hingui 'b_ui ja rá hmanda ra ndaxjua ley.

18 Pe nú_j stá camfrih_u, ya hindí pe'tsh_u nú'a ra velo mi jutca ma mfenih_u. Nuj_u ri hnequi rá nsunda ma Zidadah_u ja ma 'm_uih_u, nja ngu 'nara hñe ri yot'i. Ne 'na pa ngu 'na pa

dí handuah_u rá nsunda'a, y 'ramats'ú rí mpadi ma 'm_uih_u asta hinga 'b_uh_u 'nara 'm_ui ngu rá 'm_ui ma Zidadah_u, y nurá M_aca N_dahi ma Zidadah_u go gue'a patca ma 'm_uih_u.

4

1 Nuje hinxa zabiguihe ga ø'tuahe rá 'b_efi Aju_a ngue'a nu Aju_a go gue'a xa 'racje nuna 'b_efi_na po rá nthecate.

2 Y gatho nú'a dí p_efihe hindí p_efihe mant'agui nixi dí mp_efihe co 'nara 'b_etsa. Hindí udihe co 'raya nthate, nixi dí patuahe rá noya Aju_a. Nu'a dí øthe, dí mañhe nú'a majuani de ja yá thandi ya ja'i. Y njab_u da za da hyandgahe gatho ya ja'i gue dí p_efihe 'nara 'b_efi xá hño ja rá thandi Aju_a.

3 Nu'ú tó'o hinxa mp_ohø ne hingui ne da gamfri rá noya Aju_a dí mañhe, go gue'ú hingui tso ja yá mfeni te rí b_oni rá noya'a, ngue'a ha_da ra velo pa jutua yá mfeni.

4 Nu'ú xa go'tua yá mfeni ra ts'on_dahi nú'a di nd_a de guecua ja ra ximhai, pa hinda yot'a ja yá mfeni rá noya Aju_a nú'a utcah_u rá nsunda ma Zidadah_u ra Jesucristo, nú'a xi xá nsunda rá 'm_ui'a ngu rá 'm_ui Aju_a rá Dada.

5 Nú'a dí xi'ahe, hindí xi'ahe pa go gui camfriguihe, dí xi'ahe pa go gui camfrih_u ma Zidadah_u ra Jesucristo. Y nuje h_onse dyá 'b_egohe de gue'ah_u po rá ngue ra Zidada Jesu.

6 Nu mi hyoca ra ximhai Aju_a bi 'ñena: "Dá nja ra ñot'i ja ra 'b_exuui." Y nu Aju_a go guet'a xa yotca ma mfenih_u nehe, pa njab_u bi za dá handuah_u rá nsunda'a nú'a bi 'ñe bi 'ñutcah_u ma Zidadah_u ra Jesucristo co rá 'm_ui.

Ga 'b_uh_u po ra jamfri

7 Nuj_u dí njah_u ngu 'nara ts'øe dega dohmi xa t'øt'e dega 'm_e'tsboja, dí pe'tsuah_u rá noya Aju_a pa dí mañh_u. Y dí njah_u pa da hnequi gue nura ts'edi dí pe'tsh_u go xa 'racj_u Aju_a, hingo de ma ts'edis_u.

8 Nuje masque hab_uraza t'utsaguihe, pe Aju_a go gue'a ñangaguihe. Ha masque ya hindí pahe te ga øthe, pe

Ajuá nzantho faxcahe pa hinda du ma máihe.

⁹ Masque ri dengache ya ja'i pa te da 'yotcahe, pe Ajuá hinguí hegasche. Masque ya ja pa da hyoje ya ja'i, pe Ajuá ri suje pa hinte ga thoe.

¹⁰ Nzantho t'otcahe ngu bi t'otua ra Zidada Jesu y asta himbi tho, pe nu'á bi yopa nte de ra du, y nubyá go gue'a ri ñangaguihe de ya ts'othogui, y njabu ri hneca rá ts'edi ja ma 'máihe.

¹¹ Nuje mientras dí tehe, 'na pa ngu 'na pa dí thoguihe njabu y asta da za da thogaguihe po rá ngue ma Zidadahu ra Jesucristo. Dí thoe njabu pa da hnequi ja ma 'máihe gue ra Zidada Jesu bi yopa nte ne ri ñangaguihe de ja ya ts'othogui.

¹² Nuje dí thoe ya ts'othogui ne asta da za da thogaguihe, pa njabu nu'ahu da za gui pe'tshu ra te pa nzantho.

¹³ Nuje dí pe'tshe ra jamfri ngu mi pe'tsa nú'a to'o bi 'yofo njaua ne bi 'ñena: “Nugui dá camfri Ajuá da maxqui, hangue por gue'a dá ma gue nu'á xi majuani ja rá ts'edi.” Necje dí camfrihe Ajuá, hangue hindí tsuhe ga manbahe rá noya'a.

¹⁴ Ngue'a nuje dí pahe gue nu Ajuá to'o bi japi bi yopa nte de ra du ma Zidadahu ra Jesu, go guet'a ma da jacju ga yopa ntehu nehe de ra du ngue'a dí 'buhu co ma Zidadahu ra Jesu, ne da zixcahu, nguje ngu'ahu, pa grá 'buhuni ja rá thandi'a.

¹⁵ Gatho nuya ts'othogui stá thoe, stá thoe njabu po rá ngue'ahu, ne pa da gamfri ma'ra ya ja'i nehe, pa njabu gathoguihu ga umfu njamadi Ajuá, y njabu ma'na da hnequi rá nsunda'a.

¹⁶ Hangue hinga 'be ma ts'edihu pa ga pephua, masque 'yo rí the ma nzaquihu, pe numa 'ra'yo tehu 'na pa ngu 'na pa 'yo rí nja rá ts'edi.

¹⁷ Nuya ts'othogui dí thohabya, 'bestho ma da thoguitho y hingyá dangui ngu rá ndangui nú'a ra johya ma dí t'acju, ngue'a po nú'a dí thohabya ma dí t'acju 'nara danga johya nu xcrá tsøñhu nuni habu xá

nsunda, y nura johya'a xi dra dangui ne hinhya'mu ma da uadi.

¹⁸ Hangue hinda 'yoda ma mfenihu ya t'ot'e nú'u dí hanthu de guecua ja ra ximhai, ngue'a gatho'u ma da uadi da thogui. Go dá 'yoda ma mfenihu nú'u ya hño bí ja mahets'i nú'u hini hnequi, ne hinda ma da uadi da thogui.

5

¹ Nuna ndo'yo dí hahabya nja ngu 'nara ngu ma da nhuati. Y nu stí zø ra pa da nhuati, dí pahue Ajuá ya xuá hyogahu 'nara 'ra'yo 'mái nuni mahets'i, nú'a hinxa hyoca ra ja'i, ne hinhya'mu ma da nhuati. Y nú'a ra 'ra'yo 'mái'a go gue'a 'nama 'ra'yo ndo'yohu ma dí t'acju.

² Xi majuani, de núbya dí hahu nuna ndo'yo, xi dí thohu ndunthi ya dumái, hangue ga nehmahu ya gra 'buhmahu nuni mahets'i co ma'na ma 'ra'yo ndo'yohu.

³ Nuni ma grá pe'tshu ma'na ra 'ra'yo ndo'yo, hingue ma dí 'muse ma tehu nsi ra ndo'yo.

⁴ Núju dí 'bathua ja ra ximhai xi tu ma máihu ngue'a dí hathu nuna ndo'yo. Ga nehmahu ga tsohuu nuna ra ndo'yo dí hahu, pe hingue pa ya hinga pe'tshu nuna ma ndo'yohu, hønse pa ma grá hañhu 'nara 'ra'yo ndo'yo nú'a ma dí t'acju, pa njabu ya hinhya'mu ga tuhu.

⁵ Nuse Ajuá go gue'a bi hñuxcahu pa da 'racju 'nara 'ra'yo ndo'yo, ne bi 'racju ra Maca Ndañi pa da za ga padihu gue xi majuani ma da 'racju nú'a xa ñatcahu.

⁶ Hangue nujú dí tømhu ne dí camfrihu gue ma da njabu. Ne dí pahue gue mientras dí 'bathua ja ra ximhai co nuna ndo'yona, hinguí tsa grá 'buhu 'nadb co ma Zidadahu nuni mahets'i.

⁷ Dí tømhu gue ma da njabu ngu núna dí camfrihu, hingue po nú'a dí hanthu, pe po ra jamfri nú'a dí pe'tshu.

⁸ Hangue po nuna ra jamfrina, ya ga nehmahu ga tuhu pa ga tsohuu

nuna ra ndo'yo dí hah̄u pa grá 'bah̄u 'nadb̄u co ma Zidadah̄u nuni mahets'i.

⁹ Hangué nujú dí øth̄u ra ts'edi ga 'bah̄u xá hño ja rá thandi'a nuua ja ra ximhai ne nuni mahets'i nu xcrá 'bah̄u con gue'a, pa nu'á da hopca ma 'm̄uih̄u.

¹⁰ Ngue'a pɛ'tsi ma grá 'bah̄uni ja rá thandi ma Zidadah̄u ra Jesucristo pa da hñabgah̄u nguenda 'na ngu 'na ua stá øth̄u ra hño nuua ja ra ximhai, ua hina. Ne cada 'na de guecj̄u ma da 'raca ma thah̄ah̄u ngu nú'a rí 'ñepcah̄u.

Ra apostol Pablo mā gue da za ga 'bah̄u xá hño co Ajuā

¹¹ Dí tsuphe rá cuɛ ra Zidada, hangué dí øthe ra ts'edi dí zofohe ya ja'i pa da gamfri'̄u. Ajuā patca xá hño ma 'm̄uihe, ne dí tømhe gue ne'ah̄u ya guí patcahe tengu ma 'm̄uihe.

¹² Pe nuje, hindí mans̄ehe tengu ma 'm̄uihe pa njab̄u gui camfriguihe. Dí mañhe njab̄u pa nu'ah̄u go da za gui mañh̄u tengu ma 'm̄uihe. Nu'bú h̄a, da za te gui th̄atuah̄u nú'u ya ja'i ri 'ñexas̄e gue 'b̄ui xá hño pe yá 'baitho, ngue'a hingui 'b̄ui xá hño de yá coraso.

¹³ Nu'b̄u núje stá 'bɛ ma mfenihe ngu guí mañh̄u 'ra de gue'ah̄u, dí njaheb̄u ngue'a dí pɛphe Ajuā con gatho ma ts'edihe. Pe hina, ngue'a nuje ri x̄o ma mfenihe, ne dí njaheb̄u pa ga u't'ah̄e hanja grí 'yoh̄u xá hño.

¹⁴ Numa Zidadah̄u ra Jesucristo xi ri macj̄u'a, hangué ringue'a dí pɛph̄u'a. Nujú dí pah̄u gue nu'á bi du pa ya hingo ga tuh̄u, ha nu mi du'a, ja ra uenda dá tuh̄u mahyɛgui con gue'a.

¹⁵ Nu'á bi du po rá nguəc̄j̄u pa njab̄u núj̄u dí teh̄u bya ya hinga ma ga 'bah̄u de ma pahas̄h̄u, ma ga 'bah̄u pa ga ø'tuah̄u rá paha nú'a to'o bi du po ma ts'oquih̄u y nehe bi yopa nte pa guecj̄u.

¹⁶ Hangué nubya ya hindí jama-suhe te gatho pɛ'tsa ra ja'i pa ga pah̄e te gra 'm̄ui, ngu ndí øthe ma'mɛt'o, asta nehe ma Zidadah̄u ra Jesucristo

dá hyɛcuahe ya meximhai, pe nubya ya hindí øthe njab̄u.

¹⁷ Nu'a tó'o xa gamfri ra Zidada Jesucristo go gue'a ya xa yopa 'm̄ui ma'ra'yo, nurá ndaxjua 'm̄ui ma'mɛt'o ya bi uadi bi thogui, y nubya ya pɛ'tsa 'nara 'ra'yo 'm̄ui.

¹⁸ Gatho gue'a bi 'yøt'a Ajuā. Go gue'a bi punga ma ts'oquih̄u po rá du ra Zidada Jesucristo pa bi za dá 'bah̄u xá hño con gue'a. Ne núje yá 'mɛhniguihe'a bi 'racje ra 'bɛfi pa ga xiphe ya ja'i de nura pumbate ri uñ'a.

¹⁹ Ajuā bá pɛhna ra Zidada Jesucristo pa bi umbabi ra pumbate ya ja'i, pa da za da 'm̄ui'̄u xá hño con gue'a, y nu'á ya hinda ma da benbabi yá thai de yá ts'oqui'̄u. Ha nuje, bi 'racje ra 'bɛfi pa ga xipabihe ya ja'i de nura pumbate ri uñ'a pa nu'á da za da 'm̄ui xá hño con gue'a.

²⁰ Hangué núje yá 'mɛhniguihe ra Zidada Jesucristo dí zo'ah̄e, ja ra uenda go zo'as̄h̄u Ajuā, hangué dí bante'ihe de rá thuhu ma Zidadah̄u ra Jesucristo gui 'yaph̄u ra pumbate Ajuā pa njab̄u da za gui 'bah̄u xá hño con gue'a.

²¹ Numa Zidadah̄u ra Jesucristo himi tu ni 'nara ts'oqui'a, pe po rá nguəc̄j̄u Ajuā bi 'yøt'e pa go gue'a bi hñasca gatho ma ts'oquih̄u ja rá zi ndo'yo'a. Ajuā bi 'yøt'a njab̄u pa bi za bi mā gue ya hinte ma ts'oqui dí tuh̄u ngue'a dí camfrih̄u ra Zidada Jesucristo.

6

¹ Hangué núje yá 'mɛhniguihe Ajuā dí bante'ihe gue hinda 'mɛditho nuna ra mpøhø xa 'ra'ah̄u Ajuā po rá hñoja'i.

² Ngue'a Ajuā bi m̄anga ja ra Maça T'ofu ne bi 'ñena:

Nú'a ra pa dá pɛhn'a ra mpøhø, gá hongagui ne dá ø't'a'i ri t'adi.

Y nú'a ra pa dá ne dá ñañ'a'i, gá hongama mfats'i, y dá fax'a'i.

Ha nubya nugui dí xi'ah̄u gue nubya guepya ya pa da za gui hyoñh̄u Ajuā pa gui mpøhøh̄u.

3 Nuje hinto dí ø'tuahe ni 'nara nts'o'mui, pa njabu hinto da ñama'ñu de rá 'befi Ajuá nú'a xa 'racje.

4 Nu'a dí øthe, dí udihe 'nara hoga'mui pa da hnequi gue yá hoga mεfiguihe Ajuá. Hangué dí tsetathohe gatho nú'a dí thohe, ya ts'othogui, ra nhyoya, ne ya dumui.

5 Stá tsethe ya mfei, xa jocje fadi, xa nabgahe ya mundo ja'i. Stá thohe ra nzabi, stá 'ñatháhe, stá thohe ra thuhu. Ne gatho dá tsetathohe.

6 Dí 'yohe co ma mfenihe xá nt'axi. Dí patuahe xá hño rá noya Ajuá. Dí tsetathohe nú'a øtcahe ya ja'i ne dí pe'tsuahe ra t'equ'ei. Ne dí 'yohe ngu utcahe ra Māca Ndañi, ne xi dí pe'tsuahe ra hmate ya ja'i, hingue dí manthe.

7 Dí manbahe rá noya Ajuá, ne gatho nú'a dí øthe, dí øthe co rá ts'edi'a. Co rá ts'edi'a dí 'yohe xá hño pa da za ga ntatehe ne ga ñanbahe rá noya'a.

8 'Raya i'qui xi ri numahñoguihe ya ja'i, ha nu ma'ra ya i'qui ri numa'ñuguihe. 'Raya i'qui esca ma nsuhe, ha nu ma'ra ya i'qui ñama'ñu de guecje. 'Ra pecaguihe gue dyá c'uambahe, pe masque ri jaje njabu ya ja'i pe nuje hindí tsaya dí mañhe nú'a majuaní.

9 'Ra øt'e gue ngu hingui paçje, pe Ajuá go gue'a paçje xá hño. 'Raya i'qui ya 'ñena da thogaguihe, pe hina, 'yøt'a Ajuá dí tethohe. Stá thohe ndunthi ya ts'othogui pe asta nubya hinstá tuhe.

10 'Raya i'qui xi xa du ma muihe, pe ja rí hñuse ma muihe co nú'a ra johya ri 'racje ra Zidada. Masque dí thohe ra nhyoya, pe ndunthi to'o stá zohe pa xa hñanga ya hño de Ajuá. Masque 'ñena hinte dí pe'tshe, pe Ajuá ha pe'tsa gatho nú'a dí hoñhe, hangué njabu hinte ri 'betcahe.

11 Ma zi cu'ihu gyá menguhū Corinto xi drí ma'ahe, hangué stá xi'ahe gatho nú'a stá beñhe, ne hinte dí cøn'ahe.

12 Xi drí ma'ahe con gatho ma muihe, pe nu'ahu hingrí maçje con

gatho ri muihu.

13 Núgui dí zo'ahu dí nja ngu 'nara dada zofo yá bātsi, hangué dí tømí gui coscahu ra hmate.

Nuju rá nijaguihu Ajuá nú'a te

14 Nubyá dí xi'ahu, oguí ntsixhu co nú'u hingyá gamfri. Ngue'a çhanja da za da 'mui 'nadbū ra hñoja'i co ra nts'o'mui? Ne çhanja da za da 'mū mahyεgui ra ñot'i ne ra 'bexuui?

15 Ne çhanja da za da me'tsa 'nadra mfeni ra Zidada Jesucristo co ra Satá? Ne çhanja da za da me'tsa 'nadra mfeni ra gamfri ne nú'a hingrá gamfri?

16 Ne çhanja da za da nja ya c'oi ja rá nija Ajuá? Hina, hinda za. Nugui dí xi'ahu njabu ngue'a nuju go rá nijaguihu Ajuá nú'a te, ngu bi 'ñena'a ja ra Māca T'ofó:

Nugui ma ga 'bui con gue'ahu, ne ma ga 'yo habū gri 'yohū;

nugui go dri Ajuaguihu, ha nu'ahú go dua hnini'ihu.

17 Hangué Ajuá bi 'ñena nehe ja ra Māca T'ofó:

'Ueguehu de nú'a øt'a ya ts'oja'i pa hingui tēbahū nuyá ts'ot'øt'e øt'e'u, ena njabu ma Zidadahu;

ne oxqui øthu nú'a xá nts'o, pa njabu da za gui 'buhu con guequi, ha nugui con gue'ahu.

18 Ne go dri dadaguihu, y nu'ahu dua t'u'ihu ne dua t'ixu'ihu, njaua xicju Ajuá ma Hmuhu nú'a to'o pe'tsa gatho ra ts'edi.

7

1 Ma zi cu'ihu, guehya ya danga hñá'ti xa ñatcahu Ajuá, hangué mahyoni ga 'ueguehu de gatho ya ts'oqui de ma mfenihu ne de ma ndo'yohū. 'Na pa ngu 'na pa ga t'axca ma mfenihu ne ga 'yohū co rá ntsu Ajuá.

Ra apostol Pablo bi johya de hanja bi ñobri ya cu me Corinto

2 ¡Ogrí utsaguihe! Xi da maçje, ngue'a ni 'na de gue'ahu hinstá øt'ahe ni 'nara nts'o'mui, nixi hinstá øt'ahe, ne nixi hinstá ha'ahe pa ga han'ahe te ga han'ahe.

3 Hingo 'nara nts'ui núna dí xi'ah_u, ngue'a ja juadi dá xi'ah_u gue xi drí ma'ah_u con gatho ma m_ui, nubya y asta ma du.

4 Dí camfri gue guí øth_u nú'a dá xi'ah_u, hangue dí e'ts'a ri nsuh_u, y masque dí thogui ndunthi ya ts'othogui, pe nu'ah_u guí hubga ma m_uihe ne xi drí johya ndunthi por gue'ah_u.

5 Desde ndá tsøhe de guecua Macedonia, himbi za dá 'b_uhe xá hño, ngue'a xi ndí thohe ndunthi ya ts'othogui, hab_uraza mi 'b_ui nú'u to'o mi utsaguihe po rá noya Aju_u, ne xi mi tu ma m_uihe por gue'ah_u.

6 Pe Aju_u nú'a hu'mba yá m_ui nú'u to'o tu yá m_ui, bi hñubga ma m_uihe ngue'a bá pencahe ra cu Tito pa da zønje.

7 Xi dá johyahe nu mi 'ñe bi zønje, ne bi xicje gue xi mri johya de gue'ah_u, hangue ma'na bi hñubga ma m_uihe. Ne bi xicje gue guí nehma_u guí hyandgahe. Ne bi xicje gue xi xa du ri m_uihe por nú'a xcá øtca_u. Ne bi xicje gue xi guí øth_u ra ts'edi pa guí 'yøth_u nú'a dá xi'ah_u. Hangue ma'na xi dá johyahe.

8 Dí pa_udi gue numa carta dá pehn'ah_u bi ja'ah_u bi du ri m_uihe, nequi bi duhma ma m_ui nehe. Pe nugui hindí yohna ma mfeni, ngue'a dí handi gue nú'a ra carta'a bi ja'ah_u bi du ri m_uihe masque 'raya zi patho.

9 Hangue nubya drí johya co nú'a ma carta dá pehn'ah_u ngue'a bi ja'ah_u gá tu ri m_uihe pa njab_u gá øth_u nú'a dá xi'ah_u, hingue dá johya ngue'a gá thoh_u ya dum_ui. Xa du ri m_uihe, pe gá ñobri_u, y njab_u gá øth_u ngu nú'a ri ho Aju_u. Hangue odi tu ri m_uihe de nú'a dá op'ah_u ngue'a hinte gá jah_u.

10 Nu'ú tó'o tu yá m_ui de yá ts'oqui ne da 'uegue de gue'ú pa go da 'yø'tua rá paha Aju_u, nu'ú go gue'ú ma da mpøhø ne hinhya'm_u da beni gue go 'nara 'ñ_u nú'a ra dum_ui bi thogui. Pe nu'ú tó'o da du yá m_ui de yá ts'oqui ne hinda 'uegue de gue'ú, go gue'ú ma da 'm_uedi ja ra du pa nzantho.

11 Nu'ah_u ha, gá tu ri m_uihe ne gá ø'tuah_u rá paha Aju_u, ne gá ntsø'mh_u ngue'a hinxqui ts_uithoh_u nú'a ra cu bi 'yø't'a ra ts'oqui. Hangue xi gá 'yøth_u ra ts'edi pa gá 'yøth_u nú'a dá xi'ah_u. Gá mañ_u gue hinhya'm_u gá t_ueh_u nú'a ra cu'a. Gá ncu_u de nú'a bi 'yø't'e, ne gá ntsuh_u ngue'a hinte xqui xiph_u, ne 'm_uefa gá zofoh_u pa bi ñobri. Nubya guí ne guí hyandga_u, ngue'a ya xcá 'yø'tuah_u ngu nú'a mri 'ñepi. Nubya ha, dí pa_udi gue hinte guí tuh_u de nú'a ra t'ø't'e bi nja.

12 Hindá op'ah_u hønse po rá ngue nú'a xqui 'yø't'a nú'a ra cu, nixi por nú'a to'o bi t'ø'tua ra ts'oqui. Nugui dá op'ah_u pa guí dama 'yøth_u nú'a dá xi'ah_u, pa njab_u da zo ri mfeni_u gue xi guí ne guí 'yøtcagui_u ja rá thandi Aju_u nú'a dí xi'ah_u.

13 Hangue nubya xcá hubga ma m_uihe.

Ne ma'na xi stá johyahe ndunthi ngue'a nuni ra cu Tito gá hu'mbah_u rá m_ui nehe, hangue xi bi johyani.

14 Nugui xi stá e'ts'a ri nsuh_u ja rá thandini, ne hinstá 'b_e ma tsa de nú'a stá xipabini de gue'ah_u, ngue'a gatho bi njab_u ngu nú'a dá ma. Gatho nú'a stá xi'ah_u go gue'a majuani, ne nú'a stá xipabini.

15 Ha nuni xi ri ma'ah_u, ngue'a benthogue nú'a ra pa'a bi mab_u bi zøn'ah_u gá umf_u ntsaya co ndunthi ra t'equ'ei ne ra hm_ute, ne gá 'yøth_u nú'a bi xi'ah_u.

16 Hangue nubya ma'na xi drí johya ngue'a dí pa_udi gue guí øth_u gatho nú'a stá xi'ah_u.

8

Unga ri mfats'ih_u con gatho ri pah_u

1 Nubya zi cuh_u dí ne ga xi'ah_u gue Aju_u po rá hñoja'i xa umba ra ts'edi pa xa 'yø't'a 'nara danga 'b_efi gatho nú'a ya cu ri munts'i hab_uraza de guecua Macedonia.

2 Nú'ú masque xa thogui ndunthi ya ts'othogui ne xi nts'edi tho ra nhyoya, pe xi ja yá johya'ú. Hangue masque hyoya'ú, pe con gatho yá

paha xa unga 'nara danga mfats'i dega boja pa da mats'i ma'ra ya cu.

³ Nugui dí padi xá hño nú'a dí xi'ah_u, gue nu'ú bi unga yá mfats'i con gatho yá mui asta hab_u bi zupa yá ts'edi, ne bi uni'ú masque mi ø'tuahma ra 'bedi'ú.

⁴ Y asta mi acje ra favo ga umfe nsequi'ú pa da munts'a nú'a ra mfats'i'a ne da 'racje pa ga ha'tsuahe nú'ú ya cu xi tho ra nhyoya nuni Jerusale.

⁵ Y hingue hønse bi unga yá mfats'i dega boja'ú, nehe bi 'yøt'a ma'na ndunthi de nú'a hinduí tømhe, ngue'a ma'na xi bí du'tsua yá mui da mepabi Ajuá, ne da 'yøt'a ngu nú'a dá xiphe, ngu nú'a bi xicje Ajuá.

⁶ Hangue nuni ra cu Tito ya dá xiphe da mab_u Corinto pa da ben'ah_u gui sigui gui munts'a ri mfats'ih_u nú'a ya xcá fuh_u xcá muntsh_u ngu nú'a bi xi'ah_uni nura mudi.

⁷ Nu'ah_u xi xcá pønga ri hmih_u ngue'a xi ja ndunthi ri jamfrih_u, ne xi gui pah_u gui 'ñudih_u xá hño rá noya Ajuá, xi ja ri mfadih_u, xi gui øth_u xá hño nú'a manga rá noya Ajuá, ne xi grí macje nehe. Nubyá, pa ma'na gui pønga ri hmih_u nehe, xi da sigui gui muntsh_u nú'a ra mfats'i.

⁸ Pe nugui hindí ja'ah_u gui 'yøth_u. Hønse dí xi'ah_u nú'a øt'a ya cu de guecua Macedonia, pa 'b_u gui 'yøth_u njab_u nehe, nu'bú ha, da hnequi gue xi majuani ja ri hmateh_u.

⁹ Nu'ah_u ya xcá patuah_u tengu rá hñoja'i ma Zidadah_u ra Jesucristo. Nú'a masque go rá meti gatho ya hño de mahets'i, pe bi 'ñe bi nhyoyaua ja ra ximhai po rá nguecj_u, pa njab_u bi za bi 'racj_u gatho ya hño de mahets'i pa dua metih_u.

¹⁰ Nugui njab_u dí beni ga xi'ah_u, gue xá hño pa gue'ah_u gui sigui gui muntsh_u nú'a ra mfats'i gá fuh_u gá muntsh_u majeya. Nu ngá fuh_u gá uñh_u'a, gá uñh_u con gatho ri muih_u.

¹¹ Hangue nubyá con gatho ri muih_u juah_u gui uñh_u nú'a ra mfats'i xcá fuh_u xcá muntsh_u. Uñh_u asta hab_u da z_u ri ts'edih_u.

¹² Ngue'a nu'b_u gui unga ri mfats'ih_u con gatho ri muih_u ne asta hab_u da z_u ri ts'edih_u, nu'bú ha, gue'a ri ho Ajuá. Ajuá hingui a'ah_u nú'a hingui ts_u ri ts'edih_u.

¹³ Hindí xi'ah_u gui umf_u ra mfats'i ma'ra pa go gui nhyoyah_u.

¹⁴ Nu'a dí xi'ah_u, núbya ja te gui pøtsh_u, da za gui faxh_u ma'ra to'o hingui pø'tsi, pa njab_u ra pa'a hingo gri pø'tsh_u, ne 'b_u go di pø'tsi'ú, nu'ú da za go da max'ah_u nehe. Njab_u gui mfaxh_u 'na ngu ma'na pa hinte gui 'bèh_u.

¹⁵ Gui njah_u ngu bi nja ya me Israel nu mi menpabi Ajuá te da zi'ú, ngu ena ja ra Mäca T'ofó: "Nu'a tó'o bi go ndunthi, hinte bi bonguabi; ha nu'a tó'o ts'utho bi go, himbi 'bepabi nehe."

Ra Tito ne nú'ú ma'ra ri 'ñoui

¹⁶ Dí umba njamadi Ajuá ngue'a nu'á bi xocua rá mfeni nuni ra cu Tito pa rí dagui rí du por gue'ah_u ngugui.

¹⁷ Nuní bi 'yøde ma nt'adihe gue da mab_u dua c'a'ts'ah_u, ne ma da ma de rá paha sehe ngue'a xi rí dagui rí du por gue'ah_u.

¹⁸ Nehe dí penheb_u ma'na ra cu pa da meui. Nuni ra cu xi xa t'e'tsua rá nsu ja gatho ya nija, y gatho ya cu ma gue nuní xi manba xá hño rá noya Ajuá.

¹⁹ Y hingue hønse ñamahño'ú de guehni, nehe bi hñuts'ini pa ga mahe Jerusale ga tsohe nú'a ra mfats'i dí muntsh_u. Y núna dí øth_u guehna pa rá nsunda Ajuá, ne pa da badi nú'ú ya cu ma ga ha'tsuahe ra mfats'i, gue nu'ah_u xi gui faxh_u con gatho ri muih_u.

²⁰ Y nuje xi drí jamasuhe nuna boja ma ga haxhe pa hinto da ñama'ñ_u de guecje.

²¹ Nuje nzantho dí øthe ra ts'edi pa ga suhe gatho ya t'øt'e xá hño ngu rí 'ñehe. Y hingue hønse ja rá thandi Ajuá dí øthe njab_u, nehe ja yá thandi ya ja'i.

²² Nehe dí penheb_u ma'na ra cu pa da meui nuni ra cu Tito co nuni ma'na ra cu, ngue'a stá hanthe ndunthi ya

i'qui gue xi xa supabi yá 'bɛfi Ajuá con gatho rá mɛi. Y nubyá xi ne da mabɛ dua c'a'ts'ahɛ ngue'a camfrini gue nu sta zombɛ ma gui 'yøthɛ xá hño ngu rí 'ñehe.

²³ Ha nu'bɛ to'o da 'yan'ahɛ de nuni ra cu Tito, xipabihɛ gue drí mpɛ'be mahyɛgui ja rá 'bɛfi Ajuá ne go guehni stá pɛnpɛ pa da max'ahɛ. Ha nuyɛ má yoho ya cu, go xa mɛhna ya nija de guecua. Y nuya cuyɛ ri hnequi ja yá 'mɛi rá nsunda ra Zidada Jesucristo.

²⁴ Hangue 'ñutuahɛ 'nara hoga hmɛte nuya cuyɛ, pa njabɛ da badi gatho ma'ra ya cu gue xi majuani ja ri hmɛtehɛ ngu nú'a stí xipabi'ɛ de gue'ahɛ.

9

Ra mfats'i hmunts'i pa ma'ra ya cu

¹ Ma zi cu'ihɛ, ya hinga mahyoni ga yopa op'ahmahɛ pa ga ben'ahɛ de nú'a ra mfats'i ma ga umfɛ ya cu,

² ngue'a ya stá pat'a ri hoga pahahɛ. Xi stá e'ts'a ri nsuhɛ ngue'a stá xipabi ya cu de guecua Macedonia de nú'a ri hoga paha guí pɛ'tshɛ, nú'ahɛ gyá menguhɛbɛ Acaya. Ne stá xipabi gue nu'ahɛ de majeya gá fɛhɛ gá muntshɛ ra mfats'i. Y co nuri hoga paha guí pɛ'tshɛ xcá nuphɛ yá mfeni ndunthi ya cu de guecua Macedonia.

³ Pe masque'a, dí pɛhn'ahɛbɛ nuyɛ ya cu pa da ben'ahɛ gui sigui gui muntshɛ nú'a ra mfats'i ngu nú'a stá xipabi ma'ra ya cu de gue'ahɛ, pa da njabɛ ngu nú'a stá xipabi'ɛ.

⁴ Dí xi'ahɛ njaua ngue'a xi'bɛ ga mɛ'bebɛ 'raya cu de guecua Macedonia ha nu xcrá tsøñhebɛ di othotho ra mfats'i de nú'a stá ma gue ya xcá muntshɛ. Nu'bú ha, ja ga 'bɛhni ma tsahe, hinga hønɛguihe, ne'ahɛ nehe.

⁵ Hangue dá beni gue ante ga mahɛbɛ, mahyoni ga pɛhn'ahebɛ da 'mɛ'to nuyɛ hñu ya cu da ma da ben'ahɛ de nú'a ra mfats'i xcá mañhɛ gui uñhɛ. Nuyɛ ya cuyɛ guehyɛ ma da max'ahɛ gui muntshɛ nú'a ra mfats'i'a. Y dí nehe gui uñhɛ con gatho ri mɛihɛ, hingue dí nehe gue nu

xcrá tsøñhe ja ga ja'ahɛ pa gui uñhɛ, dí nehe gue nu xcrá tsøñhe, ya di ja.

⁶ Beñhɛ núna ma ga xi'ahɛ: Nu'a tó'o da mot'a 'na tɛi, gue'a 'na tɛi da xofo, pe nu'a tó'o da mot'a ndunthi, ma da xofo ndunthi nehe.

⁷ Hangue bensehɛ ja ri mfenihɛ nú'a ma gui uñhɛ, y gue'a gui uñhɛ'a. Pe uñhɛ con gatho ri pahahɛ, ne ogrí hyøcjɛ nú'a guí uñhɛ, ngue'a Ajuá xi ri maði nú'ɛ to'o ri unga 'nara mfats'i con gatho yá paha.

⁸ Ajuá ja rá ts'ɛdi pa da jap'ahɛ ne da xup'ahɛ gatho nú'a te guí pɛ'tshɛ, pa njabɛ hinte da 'yø't'ahɛ ra 'bɛdi, y njabɛ ma'na da xup'ahɛ pa da za gui faxhɛ nú'ɛ ma'ra to'o hingui tsɛpabi.

⁹ Nu'bɛ gui øthɛ njabɛ, nu'bú ha, guí øthɛ ngu nú'a xa t'ofu ja ra Maca T'ofu habɛ ena:

'Nara hoja'i con gatho rá mɛi xi hecuabi ya hyoya ndunthi ya hño,

y nurá hñoja'i'a hinhya'mɛ da 'mɛdi.

¹⁰ Ajuá 'racjɛ ya nda pa ga pothɛ, ne ri japi da nte pa da nja te ga tsihɛ. Nehe go gue'a da xup'a'ihɛ nú'a ra mfats'i guí uñhɛ, pa njabɛ ma'na da nja nú'a te gui uñhɛ.

¹¹ De nú'a ra mfats'i ma gui uñhɛ, ma'na ma da xup'ahɛ pa ma'na da za gui uñhɛ. Y gatho nú'a ri mfats'ihɛ ma ga ha'tsuahe ya cu, nu stí hñani'ɛ ma da umba njamaði Ajuá po nú'a ri mfats'ihɛ.

¹² Y njabɛ hingue hønɛ ma gui umfɛ nú'a te ø'tua ra 'bɛdi'ɛ, pe nu'ɛ ma da umba ndunthi njamaði Ajuá de gatho núna xcá 'yøthɛ con gue'ɛ.

¹³ Y nu sta hñanga nú'a ri mfats'ihɛ, ma da xøcambeni Ajuá'ɛ ngue'a ma da badi gue xi xcá camfrihɛ rá noya ra Zidada Jesucristo ne guí øtehɛ. Nehe da xøcambeni'ɛ Ajuá ngue'a guí umfɛ ri mfats'ihɛ con gatho ri mɛihɛ. Y nú'a guí øthɛ gue'a 'nara hño pa gatho ya cu.

¹⁴ Y nuya cu'ɛ ma da 'yapabi Ajuá ndunthi por gue'ahɛ, ne da mɛ'ts'ahɛ ra hmɛte ngue'a Ajuá xa 'ra'ahɛ ra ts'ɛdi pa guí uñhɛ ri mfats'ihɛ.

15 ¡Ga umfũ njamadi Ajua ngue'a bá p̄encahũ rá hm̄aca T'ũ, y guehna 'nara 'baha ma'na xi ra d̄angui de gatho!

10

Rá ts'edi nú'a mri hñã ra Pablo ngue'a mrá apostol

1 Núgui drá Pablo dí zo'a'ihũ co ra t'equ'eí ne ra hm̄ate nú'a ri 'racagui ma Zidadahũ ra Jesucristo. 'Ra de gue'ahũ guí eñhũ gue ora dí 'bui con gue'ahũ xi drá hojã'i, pe nú'bũ dí 'bui yabũ de gue'ahũ, guí eñhũ gue hindí tsu pa te ga xi'ahũ.

2 Pe nugui dí xi'ahũ oxqui jacjũ ga zo'ahũ nts'edi nu xcrá 'bui con gue'ahũ, ngue'a stá beni ga tsú'ahũ 'ra de gue'ahũ nú'ahũ xcá mañhũ gue dí m̄p̄efihe de ma m̄fenis̄ehe, hingue de nú'a 'b̄epcahe Ajua.

3 Xi majuañi nuje dyá ja'ithohe otho ma ts'edihe pa ga ntunhe co ra nts'o. Nuje drí ntunhe pe co nú'a ra ts'edi ri 'racje Ajua.

4 Y nú'a dí hahe pa ga ntuhnihe hingue ngu nú'a hã ya meximhai, ngue'a nú'a dí hahe, dí hanpahe rá ts'edi Ajua xa 'racje pa ga huatuahe yá 'b̄efi ra ts'ondahi.

5 Y con gue'a hã, dí co'tuahe yá ne nú'ũ to'o hingui pã Ajua ne xi ri 'ñets'i gue xi ja yá m̄fadi pe hinga gue'a nú'a m̄ã, ne 'ta ma'ra ya ja'i pa hinda gamfri nehe. Nuje dí zofohẽ ya ja'i da h̄ȳep̄ã ya m̄feni de nuna ra ximhai pa da nhyoga 'ȳode de ma Zidadahũ ra Jesucristo.

6 Y nu xcrí hñãñhũ nuna ra ts'ofõ dí 'ra'ahẽ, ma ga h̄ambahe nguenda nú'ũ hinda ne da 'ȳotcahe.

7 Nu'ahũ hinguí huxhũ nguenda xá hño tengu gra 'm̄ui 'nara ja'i pa gui camfribihũ, nguetho nu'ahũ guí camfrihũ h̄õn̄s̄e de nú'a ri hnequi. Nú'ahũ guí pahũ gue rá meti'ihũ ma Zidadahũ ra Jesucristo, pahũ gue necje yá metiguihe nehe'a.

8 Nugui hindí ntsa ga m̄ã de nú'a ra ts'edi bi 'racje Ajua pa dá zo'ahẽ, ngue'a nu'ã bi 'racje nura ts'edi'a pa

ga zo'ahẽ pa ma'na da nja ri jamfrihũ, hingo pa da 'm̄e ri jamfrihũ.

9 Ne nugui hindí ne gui 'ñeñhũ gue dí ne ga pi'ahũ co numa carta dí p̄ehn'ahũbũ.

10 'Ra de gue'ahũ guí eñhũ gue nú'bũ dí 'bui yabũ de gue'ahũ xi dí tsú'ahũ co ya carta dí p̄ehn'ahũ, nep̄ũ guí mañhũ nehe gue nú'bũ dí 'bui con gue'ahũ othogui ra ts'edi pa ga tsú'ahũ. Ne guí mañhũ gue nixi pa ga ñã hindí p̄adi.

11 'Bũ nú'ahũ guí mañhũ njabũ, pahũ xá hño gue ngu nú'a dí op'ahũ nú'bya hindí 'bui con gue'ahũ, njabũ nehe ga øt'e nu xcrá 'bui con gue'ahũ.

12 Nuje hindí njahe ngu nú'ũ 'yobũ xi ri 'ñexa s̄eh̄e. Nu'ũ ri hñ̄ecua s̄eh̄e 'na ngu ma'na, ngue'a ya 'b̄emfeni.

13 Pe nuje hindí njahe ngu'ũ, h̄õn̄s̄e nu'a dí øthe, dí mañhe nú'a ma-juani stá p̄efihe, ngue'a Ajua go xa 'racaguihe nuna ra 'b̄efina, ne bi hñ̄uxcaguihe pa dá mahebũ Corinto dá zo'ahẽ de rá noya'a.

14 Hingrá nt'ets'i nú'a dí mañhe gue go rá m̄adiguihe dá mahebũ dá hã'ts'ahẽ rá noya ma Zidadahũ ra Jesucristo, ngue'a nu'ã xi majuañi dá mahebũ.

15 Hindrí 'ñexhe gue go stá p̄efihe nú'a xa m̄efi ma'ra, h̄õn̄s̄e nu'a dí nehe gue ma'na da nte ri jamfrihũ, pa njabũ ma'na da nd̄angui rá 'b̄efi Ajua nú'a xa 'b̄epcahe ga p̄ehẽ con gue'ahũ.

16 Nehe dí t̄õm̄he gue 'm̄efa ma ga zofohẽ ma'ra ya ja'i de nú'ũ ma'ra ya hnini thogui de ri hninihũ habũ hinxa nt'ødetho rá noya Ajua, pa njabũ hinda t'ena gue drí 'ñexhe co nú'a ya xa m̄efi ma'ra.

17 Nu'bũ to'o da 'ñets'i de nú'a te xa m̄efi, dá 'ñets'i 'bũ xa m̄efi co rá ts'edi Ajua.

18 Nu'bũ 'nara ja'i di 'ñexasẽ de nú'a xa m̄efi, hinte ri muui rá nt'ets'i. Pe nu'bũ go Ajua e'tsua rá nsu'a, nu'bã hã, ri muui nú'a rá 'b̄efi'a.

11

Ra apostol Pablo ne nú'ũ ya 'ñet'a apostol

1 ¡Xama hinda zøt'a ri maïhu de núna dí xi'ahübya, masque gui beñhu gue dí nja ngu 'nara 'bemfeni ngue'a ma ga ma de nú'a stá øt'e, pe osta zøt'a ri maïhu!

2 Nugui dí tagui dí tu por gue'ahu ne dí ne xi gui 'bahu xá hño ngu nú'a ne Ajuá, ngue'a nugui go rá mudigui dá zo'ahu de ma zi Hmuhu ra Jesucristo pa gá camfrihu'a. Ne dí ne gui 'bahu xá hño ja rá thandi'a, gui njahu ngu 'nara nxutsi xá nt'axi ma dra dapabi ja rá 'yε nú'a to'o ma da 'yøt'e drá dame.

3 Pe nugui dí tsu dra t'u't'ahu pa dra ts'oc'a ri mfenihu ne gui 'ueguehu de nura hoga hmäte guí pe'tsuahu ra Zidada Jesucristo. Dí tsu gui njahu ngu ra Eva bi hyat'a ra ts'ondahi nú'bu bi mpanga qu'eña.

4 Ngue'a nu'ahu 'bestho guí camfrihu nuto pabü zo'ahu de ma Zidadahu ra Jesu pe de ma'na'ño ra mfeni, hingo ngu nú'a stá xi'ahu. Ne guí camfrihu nuto zo'ahu de rá Maça Ndahi Ajuá, pe hingui u't'ahu ngu nú'a stá u't'ahé. Ne guí camfrihu nuto zo'ahu de ma'na ra noya hinga mahyεgui co nú'a ra maça noya stá xi'ahé, gatho xi guí camfrihu 'bestho.

5 Pe nugui dí camfri gue ma'na dí pe'tsa ra nsu que nú'u ri 'ñet'a apostol.

6 Masque hindí padi ga manga ya noya mahotho ngu mañ'u, pe dí padi gue nú'a dí ma gue'a majuaní ngu xcá 'yøhu stá ma, ngue'a nzantho stá zo'ahu co ra mfadi nú'a xa 'racagui Ajuá.

7 ¿Ha gue 'nara ts'ocate dá øt'e ngue'a hindá han'ahu nú'a ra boja nguí 'racju nu ndá zo'ahu de rá noya Ajuá? ¿Ha gue bi u ri mfenihu hønse ngue'a gá handgahu dá mpefi pa dá tsudi nú'a te mi 'becagui pa bi za dá zo'ahu de rá noya Ajuá?

8 Nu'a ra mfats'i dá hani, dá hani de ma'ra ya nijá pa bi za dá mabu dá zo'ahu de rá noya Ajuá.

9 Y nu nduá 'bupü con gue'ahu, hindá ne dá xuhña'ihu ni 'na de gue'ahu de nú'a te mi øtca ra 'bedi, ngue'a nuya zi cu de guecua Macedo-

nia go gue'u bi hñascabu nú'a te mi øtca ra 'bedi. Nugui xi dá øt'a ra ts'edi pa hindá xuhña'ihu, ne nzantho ma ga øt'a njabu.

10 Nugui dí manga nú'a majuaní ngu nú'a bi 'ñutcagui ma Zidadahu ra Jesucristo ga øt'e, y dí xi'ahu gue hinda za to'o da jacagui ga hanbabi yá boja ya cu de guepü Acaya nsøcta por ngue'a dí manba rá noya Ajuá.

11 ¿Te guí beñhu? ¿Ha gue guí beñhu gue dí utsa'ihu ngue'a hindá han'ahu ri mfats'ihu? Hina, hindrí utsa'ihu. Ajuá padi gue xi drí ma'a'ihu.

12 Nugui ma ga sigui ga øt'a ra ts'edi pa hinga han'ahu ni 'nara mfats'i, pa njabu hinda 'ñenga nú'u ma'ra 'yobu ri 'ñet'a apostol gue nú'a øt'u, gue'a dí øthe nehe.

13 Nu'á 'yobu ri 'ñet'a apostol de ra Zidada Jesucristo ne ri 'ñet'a mefi de Ajuá, pe hinga majuaní, ngue'a go ya hyate.

14 Y hinga 'yøhu de nú'a øt'a nú'u ya c'uamba ja'i, ngue'a asta ra Satá nehe ri 'ñet'a εnxε de Ajuá.

15 Hangue hinga 'yøhu gue nuyá mefi ra ts'ondahi ri 'ñet'a mefi de Ajuá. Pe nuya mefi'u ma da gu'tuabi Ajuá ngu nú'a xa 'yøt'e'u.

Nú'a bi thogui ra Pablo ngue'a mrá apostol

16 Ma'na'qui dí yopa xi'ahu: Oxqui ma guí beñhu gue xi stá 'be ma mfeni ngue'a dí ma de nú'a stá øt'e, pe nu'bu njabu guí beñhu, ua beñhu. Pe 'racju nsεqui ga 'ñexa ts'u ngu ri 'ñexa nú'u ma'ra.

17 Núna dí ma, dí manse de guecsεhe, hinga gue'a xa 'ñutca hmaha ma Zidadahu, ne dí nja ngu 'nara 'bemfeni drí 'ñexase.

18 Ngue'a ndunthi ya ja'i xi ri 'ñets'i co ya t'øt'e nú'u jaua ja ra ximhai, hangue nequi ma ga 'ñexa ts'u.

19 Nu'ahu guí behmahü gue xi ja ri mfadihu, pe hinga majuaní ngue'a grí ho guí 'yøthu nú'a xi'ahu nú'u xi ya 'bemfeni.

20 Nu'ahu hingui tsøt'a ri maïhu de nú'a xi'ahu nú'u ya ja'i'u, masque ri ja'ahu guí pεpabihu ne a'ahu ya boja,

ne masque ha'ts'a'ih_u gatho nú'a guí pɛ'tsh_u, ne masque ri 'ñet'a ndá'u pa da za da manda'ih_u, ne ñama'ñ_u de gue'ah_u, pe xcá hoptah_u pa xa njab_u'u.

²¹ Nugui dí m_unga maju_uni gue nuje hinhya'm_u stá beñhe ga ø't'ahe njab_u ngu nú'a ø't'ah_u nú'u ri 'ñet'a apostol, hangue 'ra de gue'ah_u guí eñh_u gue hinte ma fadihe.

Pe nugui hindí tsu ga 'ñets'i ngu ri 'ñets'i nú'u ya 'ñet'a apostol, masque gui beñh_u gue dí nja ngu 'nara 'bɛmfeni.

²² ¿Ha gue nu'ú ñaca ebreo? Nequi dí ñaca ebreo. ¿Ha gue nu'ú ya me Israel? Nequi drá me Israel. ¿Ha gue nu'ú xquí 'ñehe desde yá ja'i ra Abrá? Nequi ja stí 'ñehni nehe.

²³ ¿Ha gue nu'ú mañ'u gue yá mɛfi ra Zidada Jesucristo? Nugui ha, go rá mɛfigui. Nubyá dí ña 'ñena 'nara 'bɛmfeni ngue'a dí m_unga njab_u. Nugui ma'na stá mɛfi que gue'u, ne ma'na xra fɛtc'agui que gue'u, ne ma'na ndunthi ya i'qui xa jocagui ja ya fadi, y ndunthi ya i'qui stá c'ot'i ya pa xa thogagui.

²⁴ C_ut'a ma i'qui bi mɛtc'agui ya xodyo, y cada ra inqui mi fɛtc'agui, mi 'racagui 'natema'ret'a ne g_uto ya mɛfi.

²⁵ Hñu'qui bi hnabgagui co ya za. 'Na'qui ya ma xa thogagui co ya nc'ahni. Hñu'qui bi y_ui nuya motsa hab_u ndí pa, ne de guehni 'na'qui dá o mbo ra dehe 'na pa ne 'na xuui.

²⁶ Xi stá 'yo ndunthi. Stá 'raxa ja ya d_uthe xá nts'uni. Stá c'ot'i de yá 'yɛ ya dacate, ne stá c'ot'i de ja yá 'yɛ ma miqu'ei'be nú'u ya xodyo ne de ja yá 'yɛ ya ja'i hingyá xodyo. Stá thogui ya ts'othogui ja ya hnini ne ja ya mbonthi ne ja ra ndehe. Ne xuá nts'uni pa guequi nura ora ndí 'ño'be nú'u mri 'ñet'a cu.

²⁷ Stá thogui ndunthi ya nzabi ngue'a xi stá mɛfi ndunthi. Stá 'ña'tha. Stá tho ra thuhu ra nduthe. Stá tho ra tɛ ne stá tho ra 'ñahe.

²⁸ Hingue h_unse ndí thogui gatho nuya ya ts'othogui'u, nehe ndí tho ya

dum_ui ngue'a mi oda ma mfeni de gue'ah_u ne de gatho ma'ra ya gamfri.

²⁹ 'B_u 'nara cu otho ndunthi rá jamfri, ja ra uenda gue nequi dí njab_u nehe. 'B_u 'nara cu da t'u'ti pa da 'yøt'a 'nara ts'oqui, nugui xi ri _u ma mfeni ne tsøt'a ma m_ui co nú'u ya 'y_u'tate.

³⁰ Nu'b_u mahyoni ga 'ñets'i, ma ga m_u gatho nú'a stá thogui hab_u xa hnequi gue de guecsɛhɛ hinte xa za stá øt'asɛ.

³¹ Nu Aju_u rá Dada ma zi Hmuh_u ra Jesucristo xá nsunda pa nzantho, nu'á go gue'a pa_udi xá hño gue ma-juani nú'a dí m_u.

³² Nu ndá 'b_ui de guehni Ndamasco mi 'b_ui 'nara gobierhnu de guehni nú'a xqui hñuxa ra ndá Arena. Nura gobierhnu'a go gue'a bi manda da thøbgagui ja ya gosthi hnini pa dra jugaguih_um_u.

³³ Pe nuya cu bi 'yɛnc'agui ja 'nara d_unga 'bøts'e ne bi tonsc'agui ja 'nara ventana mi ja ja ra ja_udo nú'a mi cot'a maxøgue ra hnini, ne ja bi cabgaguini'u pa njab_u bi za dá c'ot'i de rá 'yɛ ra gobierhnu.

12

Ya thedi ne ya nt'udi nú'u bi 'ñutua ra apostol Pablo ra Zidada Jesucristo

¹ Hiní 'ñepcagui ga 'ñets'i, pe mahyoni ga øt'e njab_u. Pe nubyá ma ga xi'ah_u de nú'u ya thedi stá handi xa 'ñutcagui ra Zidada.

² Ma ga xi'ah_u ngu 'ñena ma'na ra cu bi t'utua nú'u ya thedi'u, pe hina, ngue'a nugui go bi t'utcagui'u. Nú'a ra cu'a ya øt'a 'ret'amagoho njɛya bi ts'ixa asta xi mahets'i. H_unse gue hindí pa_udi ua bi ts'its'i co rá ndo'yo, ua h_unse rá ndahi bi ts'i'tsuabi. H_unse Aju_u go gue'a pa_udi.

³ Nugui dí pa_udi nú'a ra cu bi ts'its'i asta xi mahets'i, h_unse hindí pa_udi ua bi ts'its'i con gatho rá ndo'yo o hina, h_unse Aju_u go gue'a pa_udi xá hño.

⁴ Nu'á bi ts'ixa mahets'i nuni hab_u bá øde 'raya noya nú'u xá nsunda asta hingui tsa da m_u, ngue'a Aju_u hinxa umba nɛqui pa da m_u.

⁵ Nugui dí e'tsua rá nsu nú'a ra cu'a, pe hingui tsa ga 'ñets'i de guecse. Nu'a ga øt'e, ga ma gatho nú'a stá thogui habu di hnequi gue de guecsehε hinte xa za stá øt'ase.

⁶ Pe nu'bu ga nehma ga 'ñets'i de nú'a te stá øt'e, pøde ni 'na hinto ma da 'ñengagui gue stá 'bε ma mfeni, ngue'a ga manga nú'a majuaní. Pe hinga 'ñets'i, ngue'a da t'esca ma nsu ne da t'engui gue xi drá dangui pe hina. Nu'a dí ne, dí ne gui patcahu xá hño tengu ma 'múi ngu nú'a guí handasehu ne guí øsehu.

⁷ Y pa hinga dama 'ñets'i de gatho nú'a xa 'ñutcagui ra Zidada, bá 'bencagui 'nara ts'o uguí xi xá 'ñu ngu 'nara nsuni. Dí paði xá hño gue nura Satá go gue'a bá ha nuna uguina pa ga tsama'ñu ne pa hinga 'ñets'i.

⁸ Hñu'qui stá apabi ra Zidada da hñagahma nuna ts'o uguí.

⁹ Pe nu'a bi 'ñengagui: “Nugui dí 'búi con gue'i pa ga fax'a'i y ya hinte ma'na guí honi, ngue'a nura ora otho ri ts'edi, gue'a ra ora ma'na ri hnequi ma ts'edi ja ri 'múi,” njabu bi 'ñengagui. Hangue xi drí johya ngue'a otho ma ts'edi, ngue'a njabu tsa da hnequi ja ma 'múi rá ts'edi ra Zidada Jesucristo.

¹⁰ Hangue nugui drí johya ga pepabi ma Zidadahu ra Jesucristo masque otho ma ts'edi, ne nongagui ya ja'i, ne dí tho ra nhyoya, ne t'atsagui, ne dí tho ya dumúi, ngue'a nura ora otho ma ts'edi, gue'bu ma'na dí hanpa rá ts'edi Ajuá.

Ra apostol Pablo rí dagui rí du po ra nija Corinto

¹¹ Nugui dí nja ngu 'nara 'bemfeni ngue'a dí mansε de nú'a te stá øt'e, pe go ri ts'oquihu pa dí øt'a njabu. Ngue'a nu'ahu go mri 'ñep'ahmahu xcá 'ñescahu ma nsu, pe go guí e'tsua hu yá nsu nú'u ri 'ñet'a apostol nú'u mansε gue xi ya dangui hu pe hingo ma'na ya dangui que guequi, masque hinte drí muui.

¹² Nu ndá ha'ts'ahubu rá noya Ajuá, ja bi hnequibu gue xi majuaní go guequi 'nadrá apostol co nú'u ya hoga

nt'udi ne ya milagro gá hyanthu dá øt'e co rá ts'edi Ajuá, ne xi dá tseta ya nt'utsate.

¹³ Nugui nzantho stá jamasu'ihu mahyεgui ngu stá jamasu ma'ra ya nija nehe. Hønsε nu'a stá øt'ahu, nú'a hindá ne dá han'a'ihu nú'a ra mfats'i nguí 'racjhmahu, ngue'a hindá ne ga xuhña'ihu. ¡Pe nu'bu guí beñhu gue gue'a 'nara nts'o'múi dá øt'ahu, dí a'ahu ra pumbate!

¹⁴ Y nubyá ya drí hñoqui pa ga mabu ga c'a'ts'ahu, y con guehna i'quina, ya rá hñu'qui dí pabu. Y nu xcrá tsømbu hindí ne ga xuhña'ihu. Ngue'a nu'ahu go dí hoñ'ahu, hingo dí hongu nú'a te guí pe'tshu, ngue'a 'nara dada go gue'a rí 'ñepi da munts'a ra boja pa da zocua yá batsi, hingue nuya batsi go da munts'a ra boja pa da zocua yá dada.

¹⁵ Nugui con gatho ma johya ma ga tegue gatho nú'a te dí pe'tsi, ne masque dá thegue gatho ma nzaqui nehe, ngue'a dí ne gui 'buhu xá hño co Ajuá. ¿Ha gue ma guí atsaguihu ngue'a ma'na dí ma'ahu?

¹⁶ Nu'ahu guí pahu xá hño gue hindá ne ga xuhña'ihu, pe 'ra de gue'ahu guí mañhu gue 'nadrá hyate, ne guí mañhu gue nugui stá ha'ahu pa stá han'ahu te stá han'ahu.

¹⁷ Xi nú'u ya cu stá pen'ahubu, ¿ha gue stá penpu pa da hya'a'ihu pa da hñan'ahu nú'a te guí pe'tshu?

¹⁸ Dá pen'ahubu nuni ra cu Tito co nú'a ma'na ra cu pa dua c'a'ts'ahu. ¿Ha gue xa hya'ahu? ¿Ha gue hingue 'nat'a dí beñhe ne 'nat'a ra 'befi dí pehe?

¹⁹ Zai da ne gui beñhu gue go dí da'ahu nguenda de nú'a te stá pefi, pe hina, nu Ajuá ra Dada go gue'a drí dapa nguenda de nú'a te dí øt'e, ne guehna dí ma ja rá thandi'a de rá thuhu ma zi Hmuhu ra Jesucristo. Y gatho nú'a stá xi'ahu, ma zi hmaði cu'ihu, stá xi'ahu pa njabu ma'na da nte ri jamfrihu.

²⁰ Nu xcrá tsømbu, dí tsu xi'bu hingri øthu ngu nú'a dí nega, o xi'bu hingo gra øt'e ngu nú'a go guí neh.

Dí tsu gri pɛ'tshu ya tsui, o gri nehu gui nsehɛhu, gri ncuehu, gri pɛ'tshu ya hegue, gri njɛ'tsua nc'uambahu, gri nõnhu 'na ngu ma'na, gri 'ñets'ihu, ne ya hinga 'na gri ɔthu.

²¹ Nu xcrá yopa mabu dí tsu ga 'bɛ ma tsa ja rá thandi Ajuá por nú'a gri ɔthu, y pøde da daqui ga nzoni ngue'a ndunthi de gue'ahu ya maya'bu guí ɔthu ya ts'oqui, y hincá ñobrihu pa gui hyɛhubu ya ts'ot'ɔt'e, ne guí siguihu grí hñuxhu ya 'behña nú'u hingue xi ri 'behñahu, ne guí ɔthu nú'a go guí nehu.

13

Ra apostol Pablo benba ya gamfri da 'ño xá hño ne penpa ya nzenjua

¹ Con guehna i'qui ma ga mabu, ya rá hñu'qui dí tsõñ'ahu. Y nu xcrá tsømbu ma ga hamp'ahu nguenda ngu nú'a manga ra ley habu ena: Pa da za da jamfri gue xa nja te xa 'yøt'a 'nara ja'i nú'a hñapabi, mahyoni di 'buhni yoho o hñu nú'u to'o damajuani gue xi majuani xa 'yøt'e nú'a te hñapabi.

² Nu ndá mabu rá ño'qui, dá xi'ahu gatho'ihu nú'ahu xcá ɔthu ya ts'oqui, gue nu xcrá mabu rá hñu'qui ma ga hamp'ahu nguenda gatho nú'a xcá ɔthu. Y nú'ya hindí 'bũitho con gue'ahu dí yopa ben'ahu ne gatho nú'u ma'ra guí 'buhubu, gue ma ga hamp'ahu nguenda ngu nú'a ya stá xi'ahu.

³ Nu'bú ha, ma gui pahu gue go ra Zidada Jesucristo ri 'racagui ra ts'edi pa ga zo'ahu. Y nu'á go gue'a pɛ'tsa ra ts'edi pa da pa't'a ri 'mũihu, nehe pa da castiga'ihu.

⁴ Nu'á masque bri pont'i ne bi thopa rá zi ndo'yo nú'a mi otho rá ts'edi, pe co rá maca ts'edi Ajuá bi japi bi yopa nte de ra du'a. Nuje nehe otho rá ts'edi ma ndo'yohe ngu rá zi ndo'yo. Pe dí pahue gue dí 'bũhe con gue'a, hangue Ajuá ri 'racje ra ts'edi pa ga zo'ahe.

⁵ Bensehu ja ri mfenihu ua xi majuani guí camfrihu xá hño ra Zidada Jesu o hina. Hangue bensehu xá

hño. Nu'ahu go guí pɛshu ua 'bũ ra Zidada Jesucristo ja ri corasohu o hina, pa gui pahu ua hingrí 'ñet'a gamfrithohu.

⁶ Ne nuje dí tømhe gui pahu xá hño gue nuje hindyá 'ñet'a apostolhe.

⁷ Nuje xi dí aphe Ajuá pa gui 'yohu xá hño ja rá thandi'a. Dí nehe gue gui 'yohu xá hño, pe hingue pa da hnequi gue dyá hoga apostolhe. Nu'a dí nehe, dí nehe gui 'yohu xá hño masque dá t'enje gue dyá 'ñet'a apostolhe.

⁸ Ngu'e'a nuje hingui tsa ga ɔthe 'nara t'ɔt'e nú'a dri ncontraui nú'a majuani. Nuje dí ɔthe ra ts'edi pa nzantho go da ntate nú'a majuani.

⁹ Masque nuje xa t'acje ra ts'edi pa ga castigahma'ihe, pe ga johyahe 'bu nu'ahu gui 'yohu xá hño. Nuje hindí tsayahe dí apabihe Ajuá pa xi gui 'yohu xá hño ja rá thandi'a.

¹⁰ Dí op'ahu nuna carta nú'ya ante ga mabu ga tsõñ'ahu, pa nu xcrá tsømbu ya xcá ɔthu ngu nú'a dí ne, pa ya hinga tsá'ahu co nuna ra ts'edi xa 'racagui ra Zidada. Y nuna ts'edina xa t'aqui pa ga zo'ahu pa ma'na da nte ri jamfrihu, hingue pa ga ja'ahu gui 'bɛ ri jamfrihu.

¹¹ Nubyá, zi cuhu, nú'na ma ga xi'ahu ya go guehna rá ngats'i. Xi da johyahu ne 'yohu xá hño, dá hñu ri mũihu, ne 'bũhu te rá entho ne co 'nada ra mfeni. Ajuá ri macaguihu ne hubga ma mũihu pa ga 'bũhu te rá entho, nú'a go gue'a da 'mũ con gue'ahu.

¹² Ne nzenjuahu 'na ngu ma'na co 'nara nthu'fi dega hmate.

¹³ Nehe ri fat'ajuá'ihu gatho ya cu de guecua Macedonia.

¹⁴ Y nubyá, ma zi Hmuhu ra Jesucristo da max'a'ihu, y Ajuá ra Dada da su'ahu co rá hmate, ne da 'mũ ra Maca Ndahi nzantho con gue'ahu. Njabu gue'a.

RA GALATA RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRĪ ME GALACIA

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Galacia

¹ Núgui drá Pablo drá apostol. Hingo ya ja'i xa hñuxcagui, nixi xa mēncagui. Numa zi Hmuh_u ra Jesucristo ne Ajuā ma Dadah_u go gue'_u xa hñuxcagui pa dyá 'mēhnigui'_u pa ga mąnga nú'a ra maça noya xa 'racagui'_u. Ma zi Hmuh_u ra Jesucristo go gue'a xqui du y Ajuā ma Dadah_u go gue'a bi 'yøt'e pa bi yopa nte ma'na'qui.

² Nugui ne gatho ma zi cu 'buiua con guequi dí op'ahe nuna carta nú'ah_u grĭ muntsh_u bi ja ya nija Galacia.

³ Ajuā ma Dadah_u ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo da max'ah_u ne da jap'a'ih_u.

⁴ Ajuā ma Dadah_u go rá paha'a gue ma zi Hmuh_u ra Jesucristo bi unga rá te pa bi hñasca ma ts'oquih_u ne pa bi ñangaguih_u de nuna ts'oximhai mapaya.

⁵ ¡Ajuā go gue'a rĭ 'ñepi dra nsunda pa nzantho! Njab_u gue'a.

Otho ma'na ra maça noya pa da za da mpøhø ya ja'i

⁶ Ajuā bi zoncah_u pa ga 'buh_u xá hño con gue'a po nú'a bi 'yøt'a ma zi Hmuh_u ra Jesucristo po rá hñoja'i'a. Y nubyá guí ne gui 'uegueh_u de gue'a pa gui tēnh_u ma'na'ño ra jamfri hingue ngu nú'a mąnga ra maça noya. Y nugui xi drĭ 'yø ngue'a 'bestho guí ne gui 'uegueh_u.

⁷ Xi majuāni otho ma'na ra maça noya. Pe de gue'ah_u bi 'bui 'raya ja'i nú'u ri ts'oc'a ri mfenih_u. Nú'u xi nehma da patua rá maça noya ma Zidadah_u ra Jesucristo.

⁸ Pe nuya ja'i'uh_u hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuā. Ha nu'b_u nuje

nehe ga patuahe hmaħa rá noya Ajuā ne ga u't'ahe ma'na ra jamfri nú'a di 'na'ño de nú'a ya stá u't'ahe, nu'bú necje hinga ma ga mponthe rá cue Ajuā. O 'b_u 'nara εnxε dua ehe de mahets'i ne da ne da 'yøt'a njab_u nehe, nu'bú nú'a nehe hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuā.

⁹ Dí yopa xi'ah_u nú'a ya stá xi'ah_u: 'B_u da 'm_ui 'na to'o da zo'ah_u de ma'na ra jamfri nú'a di 'na'ño de nú'a ya stá u't'ahe, nú'a ra ja'i'a hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuā.

¹⁰ Ya guí pah_u xá hño gue nugui hindí mā njab_u pa da numahñogui ya ja'i. Dí mąnga njab_u pa da hyandgagui xá hño Ajuā. Hindí øt'a ra ts'edi pa ga pønga ma hmi co ya ja'i, ngue'a 'b_u go ga pønga ma hmi co ya ja'i, nu'bú ya drá 'bεgo de gue'uh_u y ya hindrá 'bεgo de ra Zidada Jesucristo.

Hanja bi za bi mεpa Ajuā ra apostol Pablo

¹¹ Ma zi cu'ih_u, dí ne gui pah_u gue nú'a ra maça noya dá xi'a'ih_u hingo rá noya 'nara ja'i.

¹² Nú'a ra maça noya dá u't'ah_u go gue'a bi 'ñutcagui ra Zidada Jesucristo. Hingo bi 'ñutcagui ya ja'i nú'a ra maça noya dí mā, y nixi dá hani de gue'uh_u.

¹³ Nu'ah_u gá pātcah_u ma 'm_ui ma'met'o nú'b_u ndá pe'tsta ra jamfri mahyεgui co ya xodyo. Nugui xi ndĭ ø'tua ndunthi ra nts'o'm_ui nú'u to'o mi camfri Ajuā, ne ndĭ ne hmaħa stá ho gatho.

¹⁴ Nugui hønsegui go ma'na dá tenba yá jamfri ya xodyo de ma'ra ma compa nú'u myá xodyo nehe, ngue'a xi dá øt'a ra ts'edi pa dá tenba yá nzai ndu ma xitahe ne ndu ma dadahe.

¹⁵ Pe nugui ante ga 'bui, Ajuā ya xqui huancagui. Y nu mi zø ra ora de nú'a xqui beni Ajuā, nú'a bi zocagui con gatho rá hñoja'i.

¹⁶ Ajuā ma Dadah_u bi zocagui pa dá camfribi rá maça T'uh_u. Bi zocagui pa bi za dá zofo nehe nú'u hingyá xodyo. Y pa dá nzote, hingue 'met'o dá anba 'nara ja'i.

¹⁷ Nixi dá ma Jerusale pa stá ña'be 'met'o nú'u ya myá apostol 'met'o de

guequi. Nu'a dá øt'e, dá ma ja ra hai Arabia. Nepu de guehni dá pengui pa Damasco.

¹⁸ Ha nu mi thogui hñu njeya de dá camfri, nu'bá ha, ja dá ma Jerusale pa duá c'a'tsa ra cu Pedro, y dá 'bu'beni'a 'net'ocut'a.

¹⁹ Hinto ma'ra ya apostol dá nu de guehni. Hønsø ra apostol Cobo nú'a rá cu ra Zidada, go gue'a dá nu'beni'a.

²⁰ Ajuá go gue'a paði gue hingrá nc'uamba nú'a dí op'ahø.

²¹ Mefa dá ma pa ja ra hai Siria, y ja ra hai Cilicia.

²² Y asta ra pa'a himi paçaguitho nuya cu xqui gamfri ra Zidada Jesucristo nuni Judea.

²³ Nu'ú hønsø xqui 'yøde gue nugui ma'met'o ndí ø'tua ra nts'o'møi ya cu, pe nubyá dí ña de ra jamfri, masque ma'met'o ndí ne hmaha stá huata nuna jamfrina.

²⁴ Hanguè nuya cu'ø xi bi xøcambeni Ajuá ngue'a bi baði'ø gue nugui ya stí camfri ma Zidadahø ra Jesucristo.

2

Nú'ø ma'ra ya apostol bi ncompau ra apostol Pablo

¹ Y mi thogui 'ret'amagoho njeya de dá ma dá c'a'tsa ra cu Pedro nuni Jerusale. Ñepu bya dá yopa mani ma'na'qui pa dá ña'be ya apostol. Dá m'e'be ra cu Berhna, ne dá tsixa ra cu Tito nehe.

² Dá mani ngue'a njabu bi xicagui Ajuá. Y ja dá ña'beni ya apostol nú'ø myá nda de ra nija pa bi baði'ø xá hño nú'a ra maça noya dí xipabi nú'ø ya ja'i hingyá xodyo. Dá øt'a njabu pa himbi 'møditho ma 'bøfi nú'a stí pøfi ne astabya dí pøfi.

³ Ha nú'ø ya apostol'ø bi 'ñena gue hahø xá hño nú'ø ya noya dá xipabi'ø. Hanguè nu'ú bi 'ñena gue hahø xá hño gue hinda m'e'tsa ra seña ra cu Tito ngu øt'a ya xodyo gue p'e'tsa ra seña ja yá ndo'yo. Nura cu Tito hingrá xodyo, pe ra me Grecia ha, y hinxø thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo.

⁴ Nú'á himbri japi da m'e'tsa ra seña, masque 'raya 'ñet'a gamfri mi

ne'ø gue xa thu'tsua ra seña hmaha'a. Nú'ø ya 'ñet'a gamfri mi cut'a ja ra nija y 'na'ño ra mfeni mi beni. Mi ne da baði'ø ua ndí tønhe rá ley ra Moise ua hina. Pe ra Zidada Jesucristo ya xqui pøngaguihe de nura ley'a. Pe nu'ú ha, mi tøntho ra ndaxjua ley, y bi yat'i ja ra nija ngue'a mi nehma'ø xa jacje stá yopa penjhmahe ja ra ndaxjua ley.

⁵ Pe nuje ni ts'ø hindá øthe nú'a mi mañ'ø. Hindá yopa tønhe ra ndaxjua ley. Y dá øthe njabu pa nú'ahø hingyá xodyohø da za gui sigui gui camfrihø nú'a ra maça noya dá xi'ahø nú'a ma gue ga mpøhøhø ngue'a stá camfrihø ra Zidada Jesu.

⁶ Nú'ø ya apostol myá nda de ra nija hinte ma nt'utuante bi 'ñutçagui'ø. Pa guequi hinte ja 'bu ya myá apostol'ø 'met'o de guequi 'bu hina, ngue'a ja rá thandi Ajuá gatho ya ja'i mahyegui.

⁷ Nuya apostol'ø bi baði xá hño gue Ajuá xqui mængagui ga zofo nú'ø hingyá xodyo, ngu ra cu Pedro nehe xqui 'bøhni da zofo ya xodyo.

⁸ Nu'a ra Zidada bi maxa ra cu Pedro pa bi zofo ya xodyo, go guet'a ra Zidada bi maxçagui nehe pa dá zofo nú'ø hingyá xodyo.

⁹ Nuya apostol bi baði gue Ajuá xqui 'raca ra ts'edi pa dá ma dá zofo nú'ø hingyá xodyo. Hanguè nura cu Cobo ne ra cu Pedro ne ra cu Xuua nú'ø ya apostol myá nda de ra nija, bi 'racje yá 'yø pa nugui ne ra cu Berhna dá mip'yøhe con gue'ø. Gue'a 'nara nt'udi pa dá ncompahe con gue'ø. Dá cohe 'nara cohi gue nugui co ra cu Berhna ga m'e'be ga zohe nuya ja'i hingyá xodyo, ha nu'ú da ma pa da zofo ya xodyo.

¹⁰ Nú'ø ya apostol nsøctho bi xicje gue ga sigui ga beñhe nú'ø ya zi cu hyoya. Hanguè nugui dí øt'a ra ts'edi pa dí fats'i'ø.

Ra apostol Pablo bi zui ra apostol Pedro

¹¹ Ñepu nuje dá penje ma'na'qui pa Antioquí. Y 'mefa ra cu Pedro bi mani bá ntsønte. Hanguè ja dá

yopa nthε'beni ma'na'qui con gue'a. Y nuni ja dá tsuini'a ngue'a mi ne da yopa dεna ra ndaxjua ley ma'na'qui.

¹² Nurá mudi ha, mi øt'e xá hño, mi ñuni co ya cu hingyá xodyo. Pe 'mεfa bi zønini ma'ra ya cu myá xodyo xqui mεhna ra cu Cobo. Ha nu mi zonga nuya cu'ε, ra cu Pedro bi 'yøt'a ñohmi ne bi mudi bi 'uegue de nú'ε ya cu hingyá xodyo pa ya himbi ñuni con gue'ε. Bi 'yøt'a njabε ngue'a mi tsu te da ma nú'ε ya cu mi tεnba yá nzaí ya xodyo.

¹³ Ha nu'ε ma'ra ya cu nú'ε myá xodyo bi 'yøt'a ñohmi mahyεgui co ra cu Pedro, hangue asta ra cu Berhna bi cadí'ε pa bi ñohmi ne'a.

¹⁴ Pe nu ndá handi gue nu'á bi 'yøt'a ñohmi ne himbi dεna xá hño rá noya Ajuá, dá xipabi ra cu Pedro ja yá thandi gatho ya cu, ne dá embi: “Nu'í grá xodyo, pe ya gá camfri ra Zidada Jesu y ya hinguí tεnhmahá ra ndaxjua ley. Nu'bú ¿hanja guí nehma gue da dεna ra ndaxjua ley nú'ε ya cu hingyá xodyo?”

Ya xodyo ne gatho ngu ma'ra ma da mpøhø nú'bε da gamfri ra Zidada Jesu

¹⁵ Nugaguiui dyá xodyoui desde dá 'bεhε. Nu ma'mεt'o nzantho ndí øt'ui nú'a mąnga ra ndaxjua ley, ne hindá njauí ngu nú'ε hingyá xodyo hindi dεna ra ndaxjua ley, nú'ε enga ya xodyo gue nu'á ya 'yøt'ats'oqui gá ja'í'ε.

¹⁶ Pe rá ngats'i dá padiui gue nu'a tó'o da gamfri ra Zidada Jesucristo ya hingui tu ra ts'oqui, hingue ngue'a da 'yøt'a ngu nú'a mąnga ra ndaxjua ley. Hangue nugaguiui stá camfriui ra Zidada Jesucristo ne ya hinte dí tuui, ngue'a dí camfriui ra Zidada Jesu, hingue ngue'a dá øt'ui ngu nú'a mąnga ra ndaxjua ley. Ra Maça T'ofona gue ni 'na hinda za to da t'embigie ya hingui tu ra ts'oqui masque da 'yøt'a gatho nú'a mąnga ra ndaxjua ley.

¹⁷ Nugaguiui stá camfriui ra Zidada Jesu ne ya hinte dí tuui. Nubyá dí njauí ngu nú'ε hingyá xodyo ngue'a

ya hindrí dεnui ra ndaxjua ley. Hangue ya xodyo engaguiui gue dyá 'yøt'ats'oqui gá ja'í'ui. Nu'bú ¿ha gue ri 'bεpcaui ra Zidada Jesu ga øt'ui ya ts'oqui ngue'a ya hindrí dεnui ra ndaxjua ley? ¡Hina, hingui tsa!

¹⁸ Pe 'bε ga yopa tεnui nú'a ra ndaxjua ley ya stá tsohuibε, nu'bú ha, ga yopa tuxui ra ts'oqui ma'na'qui.

¹⁹ Ma'mεt'o nugui ndí 'bεi ja rá hmada ra ndaxjua ley. Pe ra ndaxjua ley himbi za bi pøhøgui. Hangue nubyá ya dá 'uegue de gue'a, y nubyá dí pεpabi Ajuá.

²⁰ Nu mri pont'a ra Zidada Jesu, ja ra uenda nequi ja bri pontcaguini nehe. Hangue ya hindí 'bεi de ma paha sεhε. Nubyá go ra Zidada Jesu 'bεi ja ma coraso. Y ya dí 'bεi po ra jamfri nú'a dí pε'tsuabi rá T'ε Ajuá nú'a to'o bi maçagui ne bi unga rá te por guecagui.

²¹ Nugui hinstá utsabi rá dąnga hmąte Ajuá. Nu'á po rá dąnga hmąte bá pεhna rá T'ε pa bi du ne pa njabε bi pøhøguihε. Pe nu'bε stá mpøhø hmąhąhε ngue'a dá tεnhmahε ra ndaxjua ley, nu'bú hinte dri muui hmąhą rá du ra Zidada Jesu.

3

Ra ndaxjua ley y ra jamfri

¹ ¡Xi gyá 'bεmfenihε nú'ahε gyá me Galaciahε! ¡Hanja xcá hophε to'o xa 'yεt'a'ihε pa guí ne gui 'ueguehε de nú'a majuani ne gui tεnhε ra ndaxjua ley! Y nu'ahε ya xa t'u't'ahε xá hño pa te bi du ra Zidada Jesucristo nú'a bri pont'i.

² Dí ne gui xicaguihε: ¿Ha gue gá hañhε ra Maça Ndahi ngue'a gá øthε nú'a mąnga ra ndaxjua ley? Hina. Nura Maça Ndahi gá hañhε ngue'a gá camfrihε ra maça noya nú'a gá ødehε.

³ ¿Hanja xcá 'bε ri mfenihε? Nu'ahé ya xcá cūthε ja rá 'ñu Ajuá po rá ts'edi ra Maça Ndahi. Nde nu'bú, ¿ha gue guí beñhε da za gui nehε nura 'ñu'a co ri ts'edischε?

4 ¿Ha gue da njabutho gatho nú'a xca thoguihu? ¡Hina, ngue'a nuguí dí camfri gue hinda njabutho!

5 Ajuá ri 'ra'ahu ra Māca Ndahi, ne xi u't'a'ihu ndunthi ya nt'udi. ¿Ha gue øt'a njabu ngue'a guí øthu ra ts'edi pa gui 'yøthmahu nú'a mangu ra ndaxjua ley? Hina. Nu'á øt'a njabu ngue'a guí camfrihu ra māca noya nú'a gá ødehu.

6 Ndu ra Abrá nehe bi gamfri Ajuá. Hangué por gue'a Ajuá bi mā gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu.

7 Hangué pahu gue nu'u tó'o pe'tsa ra jamfri go gue'u hinte ma ts'oqui tu, y go gue'u yá batsi ndu ra Abrá ngue'a camfri ngu mi camfri'a.

8 Maya'bu Ajuá xqui beni gue hingue hønse nuje dyá xodyohe ya hinte ma ts'oqui ga tuxhe, pe nú'ahu nehe hingyá xodyohu, 'bu gui camfrihu ngu mi camfri nehe ra Abrá, nu'bú ne'ahu ya hinte ma ts'oqui gui tuxhu. Hangué de maya'bu Ajuá bi xipa ra Abrá ra māca noya ne bi 'ñembi: “Po rá ngue'i ma ga japi gatho ya ja'i 'bu ja rá nguni ra ximhai.” Njabu mangu ra Māca T'ofu.

9 Hangué nu'u tó'o pe'tsa ra jamfri go gue'u njapi mahyegui co ra Abrá nú'a to'o bi me'tsa ra jamfri.

10 Pe nu'u tó'o hu yá mai gue ma da mpøhø ngue'a øt'a nú'a mangu ra ndaxjua ley, nu'ú hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuá, ngue'a hingui 'bui ni 'na nú'a to'o tsa da 'yøt'a gatho nú'a mangu ra ndaxjua ley. Y ra Māca T'ofu enga njaua: “Nu'a tó'o hingui øt'a gatho nú'a xa t'ofu ja ra ley, hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuá.”

11 Nehe dí padihu gue nu'u tó'o ri dena ra ndaxjua ley, Ajuá hinda 'ñembi gue ya hinte ma ts'oqui tu, ngue'a nu'ú hingui pe'tsa ra jamfri. Y ra Māca T'ofu ena gue nu'a tó'o pe'tsa ra jamfri, ya hinte ma ts'oqui tu, y nu'á pe'tsa 'nara 'ra'yo te.

12 Pe nu'a tó'o ri dena ra ndaxjua ley hingui pe'tsa ra jamfri. Nú'á mahyoni da 'yøt'e hmaha gatho nú'a mangu ra ndaxjua ley pa da za da me'tsa hmaha ra te pa nzantho, ngue'a ra

Māca T'ofu enga njaua: “Nu'a tó'o da 'yøt'a gatho ngu nú'a mangu ra ley, go gue'a da zadi ra te ngue'a xa 'yøt'e gatho ngu ri manda.”

13 Pe ma Zidadahu ra Jesucristo go gue'a bi ñangaguihu de rá cue Ajuá nú'a mangu ra ndaxjua ley gue da zadi nú'a to'o hingui øt'e gatho nú'a xa t'ofu ja nura ley'a. Bi ñangaguihu de rá cue Ajuá ngue'a go gues'e'a bi zadi rá cue Ajuá nú'a mri 'ñepcahmahu go xa zaju. Nu'á bi zadi rá cue Ajuá nu mi du ja ra pont'i, ngue'a ja ra Māca T'ofu xa t'ofu njaua ne ena: “Nu'a tó'o da du ja 'nara za, go gue'a ya bi zadi rá cue Ajuá.”

14 Ra Zidada Jesucristo bi du pa bi ñangaguihu de rá cue Ajuá. Bi njabu pa hingue hønse nuje dyá xodyohe bi za dá hañhe ra japi nú'a xqui hñá'tuabi ra Abrá. Nehe nú'ahu hingyá xodyohu bi za gá hañhu nú'a ra japi'a. Nehe bi za dá hañhu ra Māca Ndahi nú'a xqui hñá'tuabi nú'u to'o da gamfri ra Zidada Jesu.

Ra ndaxjua ley y rá hñá'ti Ajuá

15 Zi cuhu, nubyá nurá cohi Ajuá bi gohui ra Abrá ma ga hyecuabihu ngu rá cohi 'nara ja'i. 'Bu 'nara ja'i xa 'yøt'a 'nara cohi ne ya bi t'øt'e ngu nú'a ra cohi bi nja, nu'bú nura cohi'a ni ts'u hingui tsa to da huati nixi da pati, masque nura cohi'a go bi 'yøt'a 'nara ja'i.

16 Nde nubyá, Ajuá bi gohui 'nara cohi ndu ra Abrá co rá 'roho, y bi ñá'tuabi 'nara hñá'ti. Ajuá himbi 'ñemba ra Abrá: “Nú'u ri 'roho”, y nixi bi mā de gatho yá 'beto yá mbong'beto ra Abrá. Nu Ajuá bi mā de 'nada rá 'roho ra Abrá, hangué bi 'ñena: “Nuri 'roho.” Y nubyá dí pahu gue nura 'roho'a go gue'a ra Zidada Jesucristo.

17 Nubyá ma ga xi'a'ihu xá hño te rí bonga nú'a dá mā de rá cohi 'nara ja'i. Ajuá bi gohui 'nara cohi ra Abrá nú'a mi e da cumpli ra Zidada Jesucristo. Y de mi gohi ra cohi bi thogui goho nthebe ne 'natema'ret'a njeya, ñepu ja bi thoca ra ndaxjua ley. Hangué nura ndaxjua ley hingui tsa da huata nura

cohi'a pa go da njabũtho nú'a ra hñã'ti xqui ñã'ti Ajuã.

18 Pe nu'bũ nú'u ya japi xqui ñã'ti Ajuã go di ehe hmãhã de ja ra ndaxjua ley, nu'bũ nuya japi'u ya hindi ehe de ja ra hñã'ti. Pe ra Abrã bi hñãnga ra japi ngue'a njabũ xqui ñã'tuabi Ajuã, hingue bi hñãnga ra japi ngue'a bi 'yõt'a nú'a mãnga ra ndaxjua ley.

19 Nu'bũ ¿pa te bi t'unga ra ley? Ra ley bi t'uni pa bi za dá padihũ nda'a gue'a ra ts'oqui. Nú'a ra ley'a bi muui asta nú'a ra pa bi zøhø ma Zidadahũ ra Jesucristo nú'a ra 'roho to'o xqui t'umba nú'a ra hñã'ti xqui ñãgui Ajuã. Nura ndaxjua ley bi t'uni njaua: Ajuã bá pẽhna yá ẽnxẽ pa bi umba ra ley ra Moise. Ha nura Moise go gue'a bi hñãnga ra ley, ñepũ bi umba ya ja'i.

20 Pe nura cohi himbi t'uni ngu bi t'unga ra ley. Nura cohi go Ajuã sehe bi hyoqui co ra Abrã ne bi xipse de ra hñã'ti. Hinto bi 'mande de gue'u ngue'a go guesẽ Ajuã bi 'yõt'e, y nu'á 'natho.

Nú'a bi 'yõt'a ra ndaxjua ley

21 Nu'bũ, ¿ha gue nura ley ri ncontraui nurã hñã'ti Ajuã bi ñã'tua ra Abrã? Hina, hingui tsa. Nura ndaxjua ley himbi t'uni pa da 'racjũ ra te ma'ra'yo. Nu'bũ xa t'uni hmãhã 'nara ley nú'a xa zahmã xa 'racjũ ra 'ra'yo te, nu'bũ xa zahmã gue ya hinte gra tuhãmãhũ ngue'a ndi dẽnhũ nura ley'a.

22 Pe nura ndaxjua ley hindi pøhø ya ja'i. Nu'á ena gue gatho ya ja'i pẽ'tsi te da duxa yá ts'oqui. Bi mãnga njabũ ra ndaxjua ley pa bi za dá hãñhũ nú'a ra japi bi ñãgui Ajuã ngue'a dí camfrihũ ra Zidada Jesu, hingue ngue'a dá øthũ nú'a mãnga ra ndaxjua ley.

23 Pe ante da zø ra Zidada Jesu pa dá camfrihũ'a, nujá ndi 'bũhũ ja rá hmãnda ra ndaxjua ley, y ja dá 'bũhũni asta mi zøhø ra Zidada Jesu nú'a xqui hñuxa Ajuã pa da 'ñehe.

24 Hangue nura ndaxjua ley bi nja ngu 'nara 'bẽmu bi sujũ hmãhã asta

ra pa bi zøhø ra Zidada Jesucristo. Bi sujũ ra ley pa 'mẽfa bi za dá camfrihũ ra Zidada Jesu, y hangue nubýa ya hinte dí tuhũ.

25 Ha núbya mi zøhø ra Zidada Jesu, ya hingo bi sujũ ra ley.

26 Nubyá gathoguihũ ya yá bãtsiguihũ Ajuã ngue'a dí camfrihũ ra Zidada Jesucristo.

27 Nujá stã nxistehehũ ngue'a dí camfrihũ ra Zidada Jesu, y nubýa ya dí 'bũhũ ngu gra 'mũi'a.

28 Nubyá ya hingui thahni to'o ra xodyo, to'o hingrá xodyo, to'o ra 'bẽgo, to'o hingrá 'bẽgo, nixi to'o ra 'ñøhø, nixi to'o ra 'bẽhñã, ngue'a gathoguihũ ya dí 'nathohũ ngue'a dí camfrihũ ra Zidada Jesucristo.

29 Nujá dí 'nathohũ co ra Zidada Jesucristo, hangue necjũ dyá 'rohohũ de ra Abrã, y go ma metihũ nehe nú'a ra japi bi ñã'ti Ajuã.

4

1 Nubyá ma ga nhyẽcuahũ ngu 'nara bãtsi nú'a bi ts'ocuabi rá tsogui. Nu'á masque go rá meti gatho nú'a bi ts'ocuabi, 'bũ hingui tsøsta yá jeya pa da manda sehe rá tsogui, nú'á ja ra uenda ngu 'nara 'bẽgo ngue'a hindi manda sehe.

2 Nura bãtsi'a 'bũi ja yá hmãnda nú'u to'o su'a ne nú'u to'o supabi nú'a bi ts'ocuabi. Nu'á ma da manda asta da zøxa yá jeya nura bãtsi'a ngu nú'a bi mãnga rá dada ra bãtsi.

3 Necjũ nehe, ante da zøhø ra Zidada Jesu ndi njahũ ngu nú'a ra bãtsi himi tsøsta yá jeya, ja ra uenda ndyá 'bẽgohũ ndi pẽphũ yá 'bẽfi ya ndaxjua jamfri de ra ximhai.

4 Pe 'mẽfa bi zø ra pa de nú'a xqui beni Ajuã. Ñepũ nu'á bá pẽhna rá T'u pa bi 'ñe bi mbãtsi ja 'nara 'bẽhñã ne bi 'mũi. Nehe bi 'ñe bi 'mũi ja rá hmãnda rá ley ra Moise.

5 Bi 'ñe bi 'mũi ja rá hmãnda rá ley ra Moise pa bi za bi zigaguihũ de rá hmãnda nura ley'a pa njabũ ya hinga 'mẽgohũ ja nura ley'a. Bi 'ñe bi mbãtsiua ja ra ximhai pa njabũ Ajuã bi za bi jabãtsiguihũ.

6 Y nubyá nujá ya dyá batsih_u de Ajuá y nu'á go gue'a ma Dadah_u. Y ya stá hañh_u ra Maça Ndahi nú'a bá p_encah_u Ajuá pa bi 'mai ja ma corasoh_u. Hangué nubyá co rá ts'edi ra Maça Ndahi dí emf_u Ajuá: “¡Nu'i go gue'i ma zi Dada'ihé!”

7 Hangué nujá ya hindí njah_u ngu 'nara 'b_ego hingui t'umba ra tsogui. Ya dyá batsih_u de Ajuá y go ma metih_u nú'a ra tsogui bi ñagui Ajuá. Nu'á go gue'a bi 'racj_u nú'a ra tsogui'a ngue'a dí camfrih_u ra Zidada Jesucristo.

Ra apostol Pablo unga ra ts'ofu pa hinto da yopa 'm_ego ja yá hmanda ya ndaxjua jamfri

8 Nu'ah_u ma'm_et'o xi majuaní hingüí pah_u Ajuá. Nguí p_eph_u nú'u hingo gue'u Ajuá majuaní.

9 Pe nubyá h_a, ya gá pah_u Ajuá. Nú'a go gue'a 'm_et'o bi ba'ah_u ne bi zohnah_u pa gá pah'a. Nu'bá ¿hanja guí ne gui yopa penj_u ja yá ndaxjua jamfri ra ximhai nú'u hingui p_e'tsa ra ts'edi pa da p_høguih_u ne hinte ri muui? ¿Hanja guí ne gui yopa 'm_egoh_u de nuya jamfri'u?

10 Nu'ah_u xi grí jamasuh_u ya pa, ya zana, ya j_eya, ne guí øth_u ma'ra ya ngo pa guí eñh_u gue njab_u da za gui mp_høh_u.

11 Nugui dí tsu da njab_utho nura 'b_efi stá p_efi con gue'ah_u.

12 Zi cuh_u dí bante'ih_u gue gui 'uegueh_u de ra ndaxjua ley ngu stá njaga. Ngue'a nugui stá tsop_u ra ndaxjua ley pa stá nja ngu ngui njah_u hingüí t_enhmah_u ra ndaxjua ley. Nu ndá zo'ah_u de rá noya Ajuá, nu'ah_u xi gá numahñoguih_u.

13 Nu'ah_u guí pah_u gue rá m_edi dá zo'ah_u de ra maça noya ngue'a ndrí hñeni, hangué rá ngue'a dá 'b_up_u pa dá zo'ah_u.

14 Hingá utsaguih_u nixi gá cuj_u masque numa hñeni mi xuhña'ih_u. Gá 'racj_u ntsaya h_a, ja ra u_enda 'nará _enx_e Ajuá xqui zøhø. Ne nguí øth_u ra u_enda gue go gá umf_u ntsaya ra Zidada Jesucristo.

15 ¿Hab_u bi ma nú'a ra hm_ete ngui p_escah_u? Nugui drí damajuani gue xi ngui maçaguih_u asta nu'b_u xa za hmah_a pøde xcá hañh_u hmah_a ri dah_u pa xcá 'racjhmah_u.

16 Nu'bá ¿te bi ja? ¿Hanja grí utsaguih_ubya? ¿Ha gue grí utsaguih_ubya ngue'a dá xi'a'ih_u nú'a majuaní?

17 'Yob_u 'ra to'o rí dagui rí du por gue'ah_u, pe hingue pa ri hñoh_u. Nu'a ne'u, ne gue da 'uec'a'ih_u de guec_e, pa njab_u go gui t_enh_u.

18 Nzantho xá hño to'o da nu por gue'ah_u pe nú'b_u da nu pa ri hñoh_u. Nugui xi grá tagui grá tu por gue'ah_u, masque ya hindí 'b_ui con gue'ah_u.

19 Ma zi cu'ih_u, ja ra u_enda ma batsi'ih_u ngue'a dá zo'ah_u de rá noya Ajuá. Nurá m_edi ndá zo'ah_u xi dá sufri, ja ra u_enda dá tho ya _ugui ngu nja 'nara 'behña thogui yá _ugui. Dá thogui njab_u pa bi za gá 'b_uh_u ma'ra'yo. Y nubyá xi yopa tu ma mai ma'na'qui ngue'a dí ne xi gui camfrih_u xá hño ra Zidada Jesucristo con gatho ri maih_u.

20 ¿Hindí p_adi te ga øt'e con gue'ah_u, hangué ga ne hmah_a gue nú'ya 'bestho ga 'b_ui con gue'ah_u pa ga zo'ah_u ngu nú'a guí hoñh_u!

Ra Sara ne ra Agar ri nhy_ecuabi nú'u yoho ya cohi

21 Nú'ah_u guí ne gui t_enh_u ra ndaxjua ley, xicj_u: ¿ha gue hingui pah_u nú'a m_anga ra Ndaxjua T'ofu?

22 Ja ra Ndaxjua T'ofu m_anga njaua: Ra Abrá bi m_e'tsa yoho yá t'u. 'Na mrá t'u rá 'b_ego ra Abrá, ha nu'a ma'na mrá t'u nurá 'behña'a, y nura 'behña'a himrá 'b_ego.

23 Nurá batsi ra 'b_ego bi 'mai ngu xi rá 'b_ui gatho ma'ra ya batsi, hingue bi 'mai dega hña'ti. Pe nurá batsi nú'a himrá 'b_ego bi 'mai dega hña'ti.

24 Nuya yoho ya nana ga h_ye_cuah_u ngu nú'u yoho ya cohi bi 'yøt'a Ajuá co ya ja'i. Nú'a ra 'behña mrá thuhu ra Agar go gue'a mrá 'b_ego. Nú'a gue'a ri nhy_ecuauí nú'a ra cohi de rá ley ra Moise bi gohi Ajuá co ya xodyo nuni

ja ra t'øhø Sinaí. Y nu'ũ tó'o ri dɛna nú'ã ra cohi'ã go gue'ũ 'mɛgo ja rá hmanda ra ndaxjua ley ngu bi 'mɛgo nehe ra Agar co rá b̂tsi ja rá hmanda ra Abrá.

²⁵ Ra Agar gue'ã 'nara nt'udi de ra t'øhø Sinaí nuni Arabia. Nehe go gue'ã 'nara nt'udi de ra Jerusale mapaya nuni habũ yá hai ya xodyo, ngue'ã nuya xodyo ri dɛna nura cohi de ra ndaxjua ley nú'ã bi hoca Ajuã ja ra t'øhø Sinaí, y go gue'ũ bi 'mɛgo ja rá hmanda nú'ã ra ley'ã.

²⁶ Pe ra Sara nú'ã ra 'bɛhñã himrá 'bɛgo go gue'ã 'nara nt'udi de nú'ã ra Jerusale bí ja nuni mañã mahets'i. Y gatho nújũ dí camfrihũ go dyá menguhũ de guehni. Hangue hindyá 'bɛgohũ ja rá hmanda ra ndaxjua ley.

²⁷ Nu ja ra M̂ca T'ofu bi m̂nga njaua maya'bũ de ra Sara ne ra Agar, ne ena:

Johya nú'i hinxcá nda'thi, nixi hinxa 'mũ ri b̂tsi;

mafi co ra johya ne con gatho ri m̂i, nú'i hinxcá thogui ya ugui ngu thogui nú'ũ to'o 'bũ yá b̂tsi.

Ngue'ã nú'i hinguí 'b̂hui ri dame bya, pe ñã'tsi ma'na ma gui pɛ'tsa ri b̂tsi

que nú'ã to'o 'b̂hui ri dame bya.

²⁸ Hangue nújũ zi cuhũ go guecjũ yá batsiguihũ Ajuã ngue'ã njabũ bi ñãgui'ã, ngu ra Isaac nehe bi 'm̂i ngue'ã njabũ xqui ñãgui Ajuã.

²⁹ Ra Ismae bi 'm̂i ngu xi 'b̂i gatho ya b̂tsi, y nu'á xi bi ɛtsa ra Isaac nú'ã bi 'm̂i dega hñã'ti. Nepya mapaya njabũ. Nújũ stá yopa 'b̂hũ ma'ra'yo co rá ts'ɛdi ra M̂ca Ndahi, jacjũ hm̂hã nú'ũ to'o ri dɛna ra ndaxjua ley pa necjũ hm̂hã ga tɛnhũ ra ndaxjua ley ngu tɛni'ũ.

³⁰ Pe ¿te m̂nga ra M̂ca T'ofu? Ra Abrá bi sipi gue da guui rá 'bɛgo co rá b̂tsi, ngue'ã nurá t'ũ ra 'bɛgo himbi za bi ts'ocua ra tsogui. Nurá t'ũ ra Sara nú'ã himrá 'bɛgo, nu'á hã, go bi ts'ocua ra tsogui.

³¹ Hangue zi cuhũ, dí njahũ ngu rá b̂tsi nú'ã himrá 'bɛgo, hindí njahũ ngu rá b̂tsi nú'ã mrá 'bɛgo.

5

Ra apostol Pablo unga ra ts'ofu pa hinto da yopa menga ja ra ndaxjua ley

¹ Ra Zidada Jesucristo go gue'ã bi pøngaguihũ de ra ndaxjua ley pa ya hinga 'b̂hũ ja rá hmanda nura ndaxjua ley'ã. Hangue ma ga zɛdihũ pa hinga yopa 'mɛgohũ ja rá hmanda nura ndaxjua ley'ã.

² 'Yøhũ, núgui drá Pablo dí xi'ahũ gue nu'bũ da thu'ts'a'ihũ ra seña, nu'bú ya hinda za te gui hañhũ de ra Zidada Jesucristo.

³ Hangue osta ma da thu'ts'a'ihũ ra seña, ngue'ã nu'bũ da thu'ts'a'ihũ pɛ'tsi te gui 'yøthũ nehe gatho ma'ra ya hmanda nú'ũ m̂nga ja ra ndaxjua ley. Guehna dí yopa xi'a'ihũ.

⁴ 'Bũ guí beñhũ gue hingui ma gui tuhũ ra ts'oqui ja rá thandi Ajuã ngue'ã grí dɛnhũ ra ndaxjua ley, nu'bú ya xcá 'ueguehũ de ra Zidada Jesucristo, ne ya xcá 'ueguehũ de ra mpøhø nú'ã bi 'racaguihũ Ajuã po rá d̂nga hm̂te pɛscaguihũ.

⁵ Pe hinga ma ga mpøhøhũ ngue'ã drí dɛnhũ ra ndaxjua ley. Hina. Nujú dí tøm̂hũ gue hinte ma ga tuhũ ja rá thandi Ajuã ngue'ã dí camfrihũ ra Zidada Jesu ne ngue'ã ra M̂ca Ndahi 'b̂i ja ma corasohũ.

⁶ Nújũ dí camfrihũ ra Zidada Jesucristo, hinte ri muui 'bũ xa thuscaguihũ ra seña o hina. Numa jamfrihũ ri hnequi ja ma 'm̂ihũ po nuya hoga 'bɛfi dí øthũ dega hm̂te, nu'á hã, go gue'ã ri muui.

⁷ Nu'ahũ nguí camfrihũ hm̂hã xá hño. Nu'bú ¿hanja guí hophũ to'o da 'yũ't'ahũ pa guí ne gui 'ueguehũ de rá m̂ca noya ra Zidada Jesu ñɛpũ gui tɛnhũ ra ndaxjua ley?

⁸ Ajuã bi zohnahũ pa xcá camfrihũ, y hingo gue'ã bi 'yũ't'a'ihũ pa guí ne gui 'ueguehũ de ra m̂ca noya ñɛpũ gui tɛnhũ ra ndaxjua ley.

⁹ Nú'ũ to'o ɛ't'ahũ, gue'ũ nja ngu ra ixcajũni, ngue'ã "co 'na zi t̂i ra ixcajũni da japi da ixca gatho ra jũni".

¹⁰ Pe nuguí dí camfri gue nu'ahũ, co rá mfats'i ra Zidada, hingui ma gui

camfrih_u ma'na'ño de nú'a stá xi'ah_u. Y nu'ú tó'o ri ts'oc'a ri mfenih_u ma da duxa ra ts'oqui, dá ngu'a dá ngu ra ja'i.

¹¹ Zi cuh_u, nu'b_u nugui gra udi thoho hmaha nú'a ra seña øt'a ya xodyo, nu'bú hindri utsagui hmaha'ú. Pe nu'ú xi ri utsagui ngue'a dí ma gue ga mpøhøh_u nsøctho ngue'a dí camfrih_u gue ra Zidada Jesu bi du ja ra pont'i pa bi pøhøguih_u.

¹² ¡Nugui xi dí nehma da 'uegue de gue'ah_u nú'ú to'o ri ts'oc'a ri mfenih_u!

¹³ Zi cuh_u, nujá xa zoncah_u Ajuá pa ya hinga 'mægoh_u ja ra ndaxjua ley. Pe hingue ngue'a hindí 'mægoh_u ja ra ndaxjua ley ma ga øth_u nú'a go ga neh_u. Hina. Nu'a ga øth_u ha, ga mádi_u 'na ngu ma'na, ne ga mfaxh_u 'na ngu ma'na.

¹⁴ Da za ga cumpli_u gatho nú'a mangan ra ndaxjua ley 'b_u ga øth_u nuna hmandana, ena: “Madi ri miqu'eiui ne su ngu grí nsu seh_u.”

¹⁵ Pe nu'b_u dri 'ñutsah_u ne dri ntunh_u 'na ngu ma'na, nu'á ha, ma ga nhuatih_u 'na ngu ma'na.

Yá 'befi nú'a to'o øtua rá paha rá ndo'yo, y yá 'befi nú'a to'o øtua rá paha ra Maca Ndahi

¹⁶ Dí xi'ah_u gue ga 'yoh_u ngu nú'a utcah_u ra Maca Ndahi. Ha nu'b_u ga 'yoh_u ngu nú'a utcah_u ra Maca Ndahi, hinga ma ga umbabih_u rá paha ma ndo'yoh_u.

¹⁷ Ngue'a nurá paha ma ndo'yoh_u ri ncontraui rá paha ra Maca Ndahi, y nurá paha ra Maca Ndahi ri ncontraui rá paha ma ndo'yoh_u. Nuri yohoya ri ntuhni ja ma mfenih_u, hangue rá ngue'a hingui tsa ga øth_u nú'a dí beñh_u ga øth_u.

¹⁸ Pe nu'b_u dí 'buh_u ja rá hmanda ra Maca Ndahi, ya hingo dí 'buh_u ja rá hmanda ra ndaxjua ley.

¹⁹ Nu'a tó'o øtua rá paha rá ndo'yo, faditho nuya ts'o'befi øt'e: ra zinga medinthati, xi ra 'ñe'behña, øt'a ra nts'udi, ne øt'a gatho nú'a go da ne.

²⁰ Nura ja'i'a xøcambeni ya c'oi ne camfri ra nt'ete, ra 'yatsate ne ra 'yøt'atuhni, nzantho ne go da

nséh_u, ra cué, ra nehmya, ri ho to da ntsanoyau, ra 'y'atate ne 'ueca ya ja'i.

²¹ Ri hyøca ya t'øt'e, ra hyote, ra tixfani, ne øt'a ya ts'ot'øt'e ora ri ti, ne øt'a ma'ra ya ts'ot'øt'e nguyatho. Dí xi'ah_u ma'na'qui ngu ya stá xi'ah_u gue nu'ú tó'o xi ri ho da 'yøt'a nuya t'øt'eya, hinda za da 'm_u nuni mahets'i hab_u bí manda Ajuá.

²² Pe nu'b_u ga 'yoh_u ngu nú'a utcah_u ra Maca Ndahi, nu'bú ga pø'tsh_u ra hmäte, ra johya, ra hoga'mui, ra nts'etuate, ra t'equ'ei, ra hoga paha, ra jamfri,

²³ ra hñoja'i, ra ntsuni. Guehya gatho ri 'racj_u ra Maca Ndahi. Y nura ley hingui xicj_u gue hinga øth_u nuya t'øt'eya.

²⁴ Núj_u ya stá camfrih_u ra Zidada Jesucristo, ya hindí umf_u rá paha ma ndo'yoh_u ngue'a ya stá pont'ih_u ma ndo'yoh_u, y nubyá ya stá tsohub_u ya ts'omfeni ndí pø'tsh_u.

²⁵ Nubyá nura Maca Ndahi go gue'a 'bui ja ma corasoh_u. Hangue ma ga 'yoh_u ngu nú'a utcah_u'a.

²⁶ Hinga ma ga 'ñets'ih_u, y nixi ga nxasteh_u 'na ngu ma'na, y nixi ga hyøcuah_u nú'a pø'tsa ma'ra ma cuh_u.

6

Ga mfaxh_u 'na ngu ma'na

¹ Zi cuh_u, nu'b_u 'nara cu sta damfri da 'yøt'a 'nara ts'oqui, núj_u dí 'yoh_u ngu nú'a utcah_u ra Maca Ndahi, ma ga zofoh_u nura cu'a co ra hmäte pa da yopa mengui. Ga jamasuh_u de guecséh_u nehe, pa hinga øth_u 'nara ts'oqui nehe.

² Ma ga mfaxh_u 'na ngu ma'na ga hñacua 'bats'ih_u, pa njab_u ga øth_u nú'a ri mandaguih_u ma Zidadah_u ra Jesucristo gue ga mádi_u 'na ngu ma'na.

³ Pe nu'b_u 'nara cu ri 'ñets'i gue xi ma'na ra dangui que ma'ra, nura cu'a ri hñat'a seh_u, ne hinga majuani ra dangui ngu beñ'a.

⁴ Hangue cada 'na de guecj_u ga hanth_u xá hño nú'a dí pøfih_u. Nu'bú ha, da za ga johyah_u de nú'a gra

'buh_u, hingue ga 'ñets'ih_u ga eñ_u gue ma'na dí 'buh_u xá hño que ma'ra.

⁵ Ngue'a cada 'na ri hñ_uε rá 'bats'i, ne ma da d_udisε.

⁶ Nu'a tó'o t'utuabi rá noya Aju_a, mahyoni da umba 'nara hoga mfats'i nú'a to'o utuate.

⁷ Hinda ma da hyacj_u ma mfenih_u. Aju_a hingui tsa to dí 'ñeni. Gatho nú'a ga poth_u, gue'a ma ga xofoh_u.

⁸ Nu'b_u núj_u ga umf_u rá paha ma ndo'yoh_u ne ga øth_u ya ts'oqui, nu'b_u ga xofoh_u ra du pa nz_uantho. Pe nu'b_u ga ø'tuah_u rá paha ra Ma_uca Nda_uhi ne ga øth_u ra hñoj_u'i, nu'b_u ga xofoh_u ra te pa nz_uantho.

⁹ Hangue hinga tsayah_u ga øth_u ra hñoj_u'i, ngue'a ma da zø ra pa ga h_unga ma sofoh_u, nú'b_u hinxa zabiguih_u.

¹⁰ Hangue núbya ja ma ts'edih_u, gatho ya ja'i ga ø'tuabih_u ra hño, ma'na nuya gamfri.

'Nara ña'tsa ts'ofu ne ra nzenjua pa ya cu

¹¹ Hyanth_u hangu yá nd_uangui ya letra dí op'ah_ubya co ma 'ye sehe.

¹² Nú'u to'o ri manda da thu'ts'ah_u ra seña, go gue'u ne da pønga yá hmi co ya xodyo. Nu'ú da nehma gue da thu'ts'ah_u ra seña pa njab_u hinda t'utsa'u. Ngue'a 'b_u da mañ'u gue ga mpøhøh_u nsøctho 'b_u ga camfrih_u gue ra Zidada Jesu bi du ja ra pont'i pa bi pøhøguih_u, nu'b_u da t'utsa'u.

¹³ Pe nixi gue'u, masque thu'tsua ra seña ja yá ndo'yo, pe hingui øt'a gatho nú'u ma'ra ya hm_uanda m_unga ja ra ndaxjua ley. Pe nu'ú da nehma gue ne'ah_u da thu'ts'a'ih_u ra seña pa njab_u da johya'u ngue'a ya gui 'yøth_u ngu øt'u.

¹⁴ Pe nugui ga johya nsøctho ngue'a ma Zidadah_u ra Jesucristo bi du ja ra pont'i pa bi pøhøguih_u, hingue ga johya de ma'ra ya t'øt'e. Nu mi du'a ja ra pont'i, ja ra uenda nequi dá tuga, y nub_uyá ya stá tsop_u gatho ya t'øt'e de ra ximhai, y pa guequibya ya hinte ri muui nuya t'øt'e'u.

¹⁵ Núj_u dí camfrih_u ra Zidada Jesucristo, hinte ri muui 'b_u xa thuscaguih_u ra seña o hina. Numa 'ra'yo 'm_uih_ubya h_u, go gue'a ri muui.

¹⁶ Y nú'ah_u guí camfrih_u nehe ngu núna dí ma, Aju_a da hñup'a ri m_uih_u ne da mε'ts'ah_u ra huecate. Y núj_u dí camfrih_u go guecj_u majua_uni rá hniniguih_u Aju_a.

¹⁷ Pa rí 'ñep_u hindí ne to da tsøtca ma m_ui, ngue'a nugui dí h_u ja ma ndo'yo ya seña de ya mfei bi t'aqui ngue'a dí pεpabi ra Zidada Jesu.

¹⁸ Ma Zidadah_u ra Jesucristo da max'a'ih_u, zi cuh_u. Njab_u gue'a.

RA EFESIO RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRI ME EFESO

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Efeso

¹ Núgui drá Pablo rá apostolgui ma zi Hmuh_u ra Jesucristo. Ajuá go rá paha'a pa bi hñuxcagui dega apostol. Dí op'ah_u nú'ah_u zi cuh_u guí 'buh_u Efeso guí camfrih_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo ne yá meti'ih_u Ajuá.

² Ajuá ma Dadah_u ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo da jap'ah_u ne da max'ah_u pa gui 'buh_u te rá 'ñentho.

Ajuá xa japi nú'u to'o xa gamfri ra Zidada Jesucristo

³ Ga xocambenih_u Ajuá ma Dadah_u nú'a to rá Dada nehe ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ngue'a nu'á xa 'racj_u gatho nú'u ya japi ja pa guecj_u ngue'a dí 'nathoh_u co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ja ra uenda ya dí 'buh_u con gue'a nuni mahets'i.

⁴ Ante da hyoca nuna ra ximhai, nu'á ya xqui huanchah_u pa ga 'nathoh_u co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, pa njab_u strá nt'axiguih_u ne hingra pe'tsh_u ni 'nara ts'oqui ja rá thandi'a.

⁵ Ante da hyoca ra ximhai, nu'á ya xqui hñuxcah_u po rá dangah_u mate pa bi jabatsiguih_u. Hangué bá pehna ma zi Hmuh_u ra Jesucristo pa bi njab_u ngu nú'a xqui hñuxcah_u. Gue'a rá paha'a, hangué bi beni njab_u da 'yot'e.

⁶ Nú'á po rá hñoja'i bá pencah_u rá hmāca T_u pa bi jabatsiguih_u, pa njab_u nuj_u xi ga e'tsuah_u rá nsu po nú'a ra hñoja'i pescaguih_u.

⁷ Ngue'a po rá hñoja'i bá pehna rá hmāca T_u pa bi manga rá ji ja ra pont'i, y njab_u bi gutca ma thaih_u, ne bi pungah_u gatho ma ts'oqui h_u ngue'a ya dí 'nathoh_u con gue'a.

⁸ Nehe ngue'a ra dangui rá hñoja'i pa guecaguih_u hangué bi 'racj_u ndunthi ra mfeni ne ra mfadi,

⁹ pa bi za dá pah_u nú'a himi fadi ma'met'o nú'a xqui beni da 'yot'e'a de rá paha sehe. Y go bi hñuxa ma zi Hmuh_u ra Jesucristo pa go da 'yot'e gatho ngu nú'a xqui beni maya'b_u.

¹⁰ Nú'á go gue'a ma da nda de gatho nú'u bí 'b_u mahets'i ne nú'u 'b_ucuca ja ra ximhai. Go gue'a xqui beni Ajuá da 'yot'e. Y ma da njab_u nú'a ra pa'a ngu xa beni Ajuá da nja.

¹¹ Ajuá bi huanchah_u desde rá madi pa dyá batsiguih_u pa da 'racj_u gatho ngu nú'a xqui beni da 'racj_u ngue'a dí 'nathoh_u co ma Zidadah_u ra Jesucristo. Gue'a xqui beni da 'yot'e Ajuá, ne nu'á ot'e ngu nú'a xa beni ne ngu nú'a ri ho'a da 'yot'e.

¹² Ajuá bi 'yot'a njab_u pa núje dyá madi gamfrihe de ma zi Hmuh_u ra Jesucristo ga e'tsuah_u rá nsu'a, pa njab_u ma'ra da nsunda'a nehe.

¹³ Y nu'ah_u nehe ya xcá 'yotuah_u rá noya'a nú'a xicj_u hanja da za grá mpohoh_u, ne xcá camfrih_u. Hangué nubya guí 'nathoh_u nehe co ma Zidadah_u ra Jesucristo ne guí e'tsuah_u rá nsu Ajuá nehe. Ne ra Māca Ndahi 'b_ui ja ri corasoh_u nehe, ngu nú'a xqui ñatcah_u Ajuá da 'racj_u. Y nú'á go gue'a 'nara seña gue ya yá batsiguih_u Ajuá ngue'a 'b_ui ja ma corasoh_u.

¹⁴ Nehe ngue'a ra Māca Ndahi 'b_ui con guecj_u dí pah_u gue Ajuá ma da 'racj_u nehe gatho nú'a xa ñatcah_u da 'racj_u nu stí zixcah_u de nuna ra ts'oximhai pa ma grá 'buh_u 'nadb_u con gue'a. Gatho gue'a da 'yot'a Ajuá pa ma'na dra nsunda'a ne da t'e'tsua rá nsu.

Ra apostol Pablo apa Ajuá pa da umba ra mfadi ya gamfri

¹⁵ Nuguí stá øde gue xcá camfrih_u ma Zidadah_u ra Jesucristo, nehe stá øde de nú'a ra hmāte guí pe'tsuah_u gatho nú'u ma'ra yá batsi Ajuá.

¹⁶ Hangué desde dá øde njab_u, cada dí apa Ajuá por gue'ah_u, hindí tsaya ga umbabi njamadi'a por gue'ah_u.

17 Ajuá ma Dadahú go guesε'a xá nsunda ne go gue'a bá pēhna ma zi Hmuhú ra Jesucristo pa bi 'ñutcaguihú tengu rá 'mú'i'a, dí apabi gue da 'ra'ahú ra mfadi ne ra hoga mfeni co rá ts'edi ra Māca Ndahi, pa ma'na da za gui pahú'a.

18 Nehe dí apabi'a da xoc'a ri mfenihú pa gui pahú xá hño gue dí tømhu ga 'buhú con gue'a ngue'a bi zoncahú pa dyá metiguihú'a. Nehe dí apabi pa gui pahú tengu yá nsunda nuya hño xa ñatcahú da 'racjú ngue'a yá batsiguihú'a.

19 Nehe dí apabi'a pa gui pahú hangu rá ndangui rá ts'edi'a. Y nura ts'edi'a gue'a faxcahú nújú stá camfrihú'a.

20 Y guet'a rá danga ts'edi Ajuá bi japi bi yopa nte ma zi Hmuhú ra Jesucristo ne bi japi bi nangui de habú xqui nt'agui. Nepú bá umba rá hudi ja rá 'ñei'a nuni mahets'i.

21 Nehe bi hñuts'i'a pa da nda de gatho ya nda, ne de gatho nú'u to'o há ra ts'utbi ne ra ts'edi ne ra hmanda nuua ja ra ximhai ne nuni mahets'i. Nehe bi umba 'nara nsu nú'a xi ra dangui de gatho ma'ra ya nsu nú'u ja ne nú'u ma da nja.

22 Nehe bi hñuts'i pa da nda de gatho nú'a te ja ne nú'u 'bú. Nehe bi thuts'i'a pa go dra ñaxu de ra nija, y nuju go guecjú rá nijaguihú'a.

23 Ha nújú rá nijaguihú'a go guecjú rá ndo'yoguihú nehe, hangue con guecjú ri nxogue rá ndo'yo'a, ne dí ohú ja rá 'ye'a, ne o ja rá 'ye gatho nú'a te ja ne nú'u 'bú.

2

Nú'u tó'o xa gamfri, xa mpøhø po rá hñoja'i Ajuá

1 Nu'ahú xqui 'medihú hmaha ma'met'o ja ya ts'oqui ne nguí øthú ya nts'o'mú, pe Ajuá ya xa 'ra'ahúbya 'nara 'ra'yo te.

2 Nu'ahú nguí øthú ya ts'oqui ngue'a ngrí denbahú rá 'mú ra ximhai, ne nguí ø'tuahú rá paha ra nda de ya

ts'ondahi nú'a ri mpēfi ja yá mfeni nú'u hingui øta Ajuá.

3 Ma'met'o gathoguihú ndí 'buhú nehe ngu gra 'mú'u, ne ndí ø'tuahú yá ts'onc'at'i ma ndo'yohú, ne ndí øthú gatho nú'a ndí benga ja ma mfenihú xá nts'o. Hangue nujá hønse rá cue Ajuá ndí tømbohú xa zúcxú ngu nú'a ma da zúdi nú'u hingyá gamfri.

4 Pe Ajuá xi ra dangui rá ntheate ne rá hmate pa guecaguihú.

5 Hangue ngu bi japi bi yopa nte ma zi Hmuhú ra Jesucristo, njabú nehe bi 'racjú ma 'ra'yo tehú, ngue'a ya stí 'mehmahú ja ma ts'oquihú, ja ra uenda ya stí tuhmahú. Hangue po rá hñoja'i Ajuá bi pøhøguihú.

6 Nehe ngu bi gúxa ma zi Hmuhú ra Jesucristo de habú xqui nt'agui, njabú nehe bi gúxcahú, ne ja ra uenda ya dí hudihú co ma zi Hmuhú nuni mahets'i, ngue'a ya dí 'nathohú con gue'a.

7 Bi 'yøtcahú njabú pa nuya pa bra 'ñepú ma da fadi tengu rá ndangui rá hñoja'i bi mescahú, ne tengu ra hño bi 'yøtcahú ngue'a bá pēhna ma zi Hmuhú ra Jesucristo pa bi pøhøguihú.

8 Ajuá po rá hñoja'i bi pøhøguihú ngue'a dá camfrihú, y hingue de guecséhú, nu Ajuá go guesε bi 'yøt'a gatho pa bi pøhøguihú.

9 Hinto xa mpøhø po 'nara hoga 'bēfi xa 'yøt'e, pa njabú hinda za to da 'ñets'i.

10 Ajuá go gue'a bi hogaguihú ma'ra'yo ngue'a ya dí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Y bi hogaguihú ma'ra'yo pa da za ga øthú gatho nú'a xá hño ngu nú'a xqui beni Ajuá maya'bú ga øthú.

Nú'u ya xodyo ne nú'u hingyá xodyo ya bi mádi po ra Zidada Jesucristo

11 Hangue por gue'a nú'ahú hingyá xodyohú oguí pumfrihú gue desde maya'bú gatho nú'u ya ja'i himyá xodyo mi 'bú yabú de Ajuá, ne nixi himi pē'tsa ra seña ja yá ndo'yo ngu pē'tsa ya xodyo. Hangue nuya xodyo xi bi utsa'ihú ne bi hñump'ahú gue

gyá ja'ih_u dega 'ñaseña, masque nura seña'a go 'nara ja'itho nú'a to øt'e.

12 Ma'met'o nguí 'buh_u yab_u de ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ne nguí 'buh_u 'namb_u de ya me Israel nú'u to'o ya xodyo. Nu'ah_u himri 'ñep'ahmah_u nú'a ra cohi bi 'yøt'a Aju_u co ya me Israel, nixi hingo mri metih_u nú'a xqui hña'tuabi'u. Nixi te nguí tø'mahmah_u ngu nú'a guí tø'mh_ubya, ne nixi nguí pahmah_u Aju_u.

13 Ma'met'o nu'ah_u nguí 'buh_u yab_u de Aju_u, pe nubya ya gá jonih_u con gue'a ngue'a ma zi Hmuh_u ra Jesucristo bi manga rá ji po rá ngue'ah_u ne ya guí 'nathoh_u con gue'a.

14 Núje dyá xodyohe ne nú'ah_u hingyá xodyoh_u, po rá du ma zi Hmuh_u ra Jesucristo bi huata nú'a ra nthauqui dega nt'utsate xqui 'uegah_u. Y bi 'yøt'e pa dá 'nada ra hninih_u ne pa dá mádi'h_u.

15 Nu mi du ja ra pont'i'a, gue'b_u bi huata nú'a ra nt'utsate, ngue'a gue'b_u bi hñacua rá ts'edi ra ndaxjua ley con gatho yá hmanda ne yá nzai. Hangue de nú'u yoho ya hnini, nu'á bi hyoca 'nada ra hnini ngue'a ya bi 'natho con gue'a. Hangue ya bi za bi mádi'u.

16 Nu mi du ja ra pont'i'a, gue'b_u bi huata nú'a ra nt'utsate mi pe'tsa nú'u yoho ya hnini'u. Hangue nubya bi za bi mádi'u ne bi za bi mádi'u nehe co Aju_u, ngue'a ya bi 'nada ra ndo'yo'u co ra Zidada Jesucristo.

17 Hangue numa zi Hmuh_u ra Jesucristo bi 'ñehe pa bi zocaguih_u ne bi xicj_u gue ya bi za dá mádi'h_u co Aju_u, nú'ah_u nguí 'buh_u yab_u de gue'a ne núje dyá xodyohe ndí 'b_uhe guetb_u de gue'a.

18 Y nubya ngue'a ma zi Hmuh_u ra Jesucristo bi du por guecj_u, gathoguih_u ngu ya xodyo ngu nú'u hingyá xodyo da za ga jonih_u co Aju_u ma Dadah_u co rá ts'edi ra M_uca Nd_uhi nú'a xa t'acj_u mahyεgui.

19 Hangue por gue'a nu'ah_u ya hinguí 'na'ñoh_u nixi gyá nzøhøh_u, ngue'a nubya ya gyá menguh_u de ja rá hnini Aju_u nehe, ne yá batsi'ih_u nehe'a ngu gatho ma'ra ya gamfri.

20 Y mahyεgui ya dí 'buh_u ja rá nija Aju_u. Nurá nija Aju_u nja ngu 'nara ngu thoqui. Numa zi Hmuh_u ra Jesucristo nja ngu ra m_udi do xa 'bεgui pa bi thoqui ra nija, y núje dyá apostolhe ne nú'u ma'ra yá 'mehni Aju_u go guecje dí njahe ngu dyá m_udi jadohe, ha nu'ah_u guí njah_u ngu ya do ri he'tsa nú'a ra jado.

21 Y ngu 'nara ngu rí bøts'e mahyεgui yá jado, y nura m_udi do go gue'a ri ndude gatho rá hñ_u ra ngu, njab_u necj_u rá nijaguih_u Aju_u 'yo grá nteh_u. Ne dí 'yoh_u co 'nada ra mfeni co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, y nú'a go gue'a ri 'racj_u ra ts'edi pa núj_u rá nijaguih_u Aju_u ga 'buh_u strá nt'axi.

22 Ngu'ah_u nguje dí 'nathoh_u co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo ne go grá 'yo grá nteh_u mahyεgui con gatho ma'ra ya gamfri pa drá m_uca nijaguih_u Aju_u hab_u da za da 'm_ui rá M_uca Nd_uhi Aju_u.

3

Ra apostol Pablo bi thuts'i pa da xipa rá noya Aju_u nú'u to'o himyá xodyo

1 Hangue ringue'a dí apabi Aju_u por gue'ah_u, núgui drá Pablo dí jot'ua fadi ngue'a dí pepabi ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ne ngue'a dí zo'ah_u de gue'a, nú'ah_u hingyá xodyoh_u.

2 Pøde ya guí padih_u gue Aju_u po rá hñoja'i xa 'bεpcagui pa ga xi'ah_u de rá m_uca noya'a.

3 Nú'a go guesε'a bi xicagui pa go dá padí nú'a mi beni'a, y nú'a bi xicagui himi faditho. Y go gue'a ya stá op'ah_u masque co 'na yoho ya noya ja nuna cartana.

4 Y nu xcrí hñe'th_u, ma da zo ri mfenih_u gue Aju_u go bi xicagui nú'a mi beni go da 'yøt'a ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

5 Y nú'a bi xicagui hinto xqui badi ma'met'o. Pe nubya h_u, po rá M_uca Nd_uhi Aju_u stá pahe nú'a mi beni'a, núje dyá 'mehnihe de gue'a ne dí mamfe rá noya'a.

6 Ne guehna nú'a bi xicagui Aju_u gue nú'u hingyá xodyo ya da za da

mbatsi de Ajuá nehe, mahyεgui ngu ya xodyo. Hangue núje dyá xodyohe ne nú'ahú hingyá xodyohú ya dí 'nada ra ndo'yohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Ne gathoguihú go ma mεtihú nú'ú yá hñá'ti Ajuá ngue'á dí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo ne dí camfrihú ra maça noya.

7 Y nú'á ra maça noya'á go xa hñuxcagui Ajuá pa ga xi'ahú'á. Gue'á ra maça 'bεfi bi 'racagui Ajuá po rá hñoja'i co rá danga ts'edi.

8 Pa guequi dí beni gue hinte drí muui de gatho ma'ra ya cu. Pe Ajuá po rá hñoja'i bi 'racagui nuna ra hoga 'bεfi pa ga xi'ahú nú'ahú hingyá xodyohú de gatho ya danga japi nú'ú drí t'acjú ngue'á dí camfrihú ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Xi ndunthi'ú, ne hinda za ga pahú hangu yá ndunthi'ú.

9 Y Ajuá xa 'bεpcagui ga xipabi gatho ya ja'i nú'á xqui beni maya'bú ne hinxqui 'ñuditho. Nehe go guet'á Ajuá bi hyoca gatho nú'á te ja ne gatho nú'ú 'búi.

10 Nú'á mi beni Ajuá hinxqui 'ñudi maya'bú, pe nubyá há, ya xa 'ñutcaguihú nújú rá nijaguihú'á. Y po rá nguecjú, asta nuya εnxε nú'ú bí há ra ts'edi nuni mahets'i ya padi nehe'ú nú'á xqui beni Ajuá.

11 Ngu nú'á xqui beni Ajuá maya'bú gue'á bi nja, y numa zi Hmuhú ra Jesucristo xqui thuts'i pa go gue'á da 'ñehe da 'yøt'a nú'á xqui beni Ajuá.

12 Nújú dí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo hangue dí pε'tshú ra nsequi ga ñahú co Ajuá nsi ra ntsu ni ra ntsa ngue'á dí camfrihú'á.

13 Hangue oguí tu ri muihú ngue'á dí tho ya ts'othogui por gue'ahú. Nu'á gui 'yøthú, johyahú, ngue'á nú'á dí thogui go 'nara hño pa gue'ahú.

Rá hmáte ma zi Hmuhú ra Jesucristo

14 Hangue ringue'á drí ndandiñahmu ja rá thandi Ajuá ma Dadahú nú'á to'o rá Dada ma zi Hmuhú ra Jesucristo.

15 Go guet'á rá Dada nehe gatho nú'ú to'o camfri ne 'búcuatho ja ra

ximhai ne nú'ú ya bí 'búi nuni mahets'i.

16 Go gue'á ma Dadahú nú'á to'o xi ja ndunthi yá japi pa da 'racjú, dí apabi da 'ra'ahú ndunthi ra ts'edi po rá Maça Ndahi'á.

17 Nehe dí apabi gue da zedi ri jamfrihú pa da 'múi xá hño ri corasohú ngue'á ja guehni 'búi ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne pa gui 'buhú xá hño ja rá hmáte Ajuá, nja ngu ya 'yúza ri cuna mbo ra hai.

18 Nehe dí apabi Ajuá pa da za gui pahú xá hño hangu rá ndangui ne rá nsunda rá hmáte ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ngu dí apabi da badi nehe gatho ma'ra ya gamfri.

19 Dí apabi pa gui patuahú rá hmáte'á, masque nurá hmáte ma'na ra dangui que ma mfenihú. Nehe dí apabi Ajuá gue xi da 'yoda ri mfenihú'á, pa njabú da za gui hñañhú gatho nú'á ne da 'ra'ahú'á, ne gui 'buhú ngu gra 'múi'á.

20 Nubyá drá nsunda Ajuá nú'á to'o há ra ts'edi pa ma'na xi da 'yøt'a ndunthi de gatho nú'á dí aphú ne nú'á dí beñhú ngue'á nu'á xi ja rá ts'edi, y nurá ts'edi'á ri mpefi ja ma corasohú.

21 ¡Nújú rá nijaguihú Ajuá ne drí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo, nzantho ga nsundahú Ajuá desde nubyá y pa nzantho! Njabú gue'á.

4

Dí 'nathohú po ra Maça Ndahi

1 Nuguí dí jot'ua fadi po rá noya ma zi Hmuhú, hangue hñuxhú nt'øde xá hño núna dí xi'ahú. Dí bante'ihú gue gui 'yohú xá hño ngu rí 'ñehe ngue'á Ajuá xa zohn'ahú pa dyá batsi'ihú'á.

2 Ogrí 'ñets'ihú. Mpe'tsuahú ra t'equ'e'i 'na ngu ma'na, ne ntsetuahú 'na ngu ma'na, ne mádi'ihú 'na ngu ma'na.

3 Nu'ahú guí 'nathohú ngue'á ra Maça Ndahi 'búi ja ri corasohú, hangue 'yøthú ra ts'edi pa gui pε'tshú 'nada ra mfeni ne gui 'buhú co ra hoga'múi.

⁴ Nujá dí 'nada ra ndo'yoh_u co ma zi Hmuh_u. 'Nada ra M_aca N_dahi 'b_ui ja ma corasoh_u. Aju_a xa zoncah_u pa ga p_e'tsh_u 'nada ra nthø'mate.

⁵ 'Nada ma zi Hmuh_u dí xøcambenih_u. 'Nada ra jamfri dí p_e'tsh_u. 'Nada ra sistehe stá hañh_u.

⁶ 'Nat'a Aju_a 'b_ui, ne go gue'a ma Dadah_u ne ra Dada de gatho nú'ú ma'ra to'o camfri'a. Y nú'á go gue'a ri manda de gatho, ne go gue'a 'b_ui con guecj_u, ne 'b_ui ja ma corasoh_u cada 'na de guecj_u.

⁷ Cada 'na de guecj_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo xa 'racj_u 'nara 'b_efi pa ga p_eh_u y nehe bi 'racj_u ra mf_adi ne ra ts'edi pa ga p_eh_u nú'a ra 'b_efi xa 'racj_u.

⁸ Hangue bi nja ngu nú'a m_anga ja ra M_aca T'of_o hab_u ena:

Ma zi Hmuh_u bi ntate de nú'a to'o xqui ntatehm_a, nep_u bi yopa mengui pa mahets'i,

ne de guehni bá p_empa ra ts'edi ya ja'i pa bi umba yá 'b_efi cada 'na.

⁹ ¿Te rí b_øni da 'ñena nú'a ra noya ena gue ma zi Hmuh_u "bi yopa mengui pa mahets'i"? Ne da 'ñena gue nu'á mbi 'b_u mahets'i nep_u bá c_ai pa guecua ja ra ximhai.

¹⁰ Y nú'a bá c_ai pa guecua ja ra ximhai, go guet'a bi yopa menga mahets'i pa da manda gatho nú'a te ja ne nú'ú 'b_ui.

¹¹ Nú'á bi 'racj_u ma 'b_efi ne bi 'racj_u ra mf_adi ne ra ts'edi pa ga mp_eh_u ja rá 'b_efi'a. Bi hñuxcaguih_u 'ra dega apostol, ma'ra pa da m_am_a rá noya Aju_a, ma'ra pa da zofo ya ja'i, ma'ra pa da ma'yo ja ya nija, y nu ma'ra pa da nxahnate ja ya nija.

¹² Hangue numa zi Hmuh_u njab_u bi hñuxa nú'ú ya m_efi'ú co 'rama'na'ño yá 'b_efi bi umbi pa da maxa gatho ma'ra ya cu, pa njab_u nehe nú'ú ma'ra ya cu da m_efi nú'a ra 'b_efi xa t'umbi. Nú'á bi 'yøt'a njab_u pa ma'na da te rá nija.

¹³ Hangue njab_u drí m_faxh_u 'na ngu ma'na, asta hinga camfrih_u xá hño co 'nada ra m_feni, ne asta hinga

pah_u xá hño ma zi Hmuh_u ra Jesucristo rá T'ú Aju_a, ne asta hinga 'b_uh_u xá hño ngu gra 'm_u'a.

¹⁴ Ya hinga njah_u ngu ya b_atsi rí maua rí mani pa go ga t_enh_u ma'ra ya nt'utuante nú'ú xa bense ya ja'i ja yá ts'omfeni ne utcaguih_u 'ñena xi majuani nú'a udi pa da hyacjh_mah_u.

¹⁵ Nu'a mahyoni ga øth_u, ga sigui ga t_enh_u nú'a xi majuani co ndunthi ra hm_ate, pa njab_u ma'na ga 'b_uh_u xá hño ngu gra 'm_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo nú'a to ra ñaxu de ra nija.

¹⁶ Nura nija nja ngu rá ndo'yo 'nara ja'i ri mp_efi mahy_egui. Numa zi Hmuh_u ra Jesucristo go gue'a ra ñaxu de gatho, ne go gue'a 'racj_u ra ts'edi pa ga p_eh_u nú'a ra 'b_efi xa 'racj_u'a. Ha nujá drí mp_efih_u mahy_egui ne drí m_faxh_u 'na ngu ma'na ne drí m_adih_u 'na ngu ma'na. Hangue njab_u ma'na rí te rá nija Aju_a.

Ga 'b_uh_u 'nara 'ra'yo 'm_ui ngue'a dí camfrih_u ra Zidada Jesucristo

¹⁷ Dí 'b_ep'ah_u de rá thuhu ma Zidadah_u, ne dí xi'ah_u gue oguí 'yoh_u ngu gra 'ño nú'ú hingyá gamfri, ngue'a gatho nú'a beng_a ja yá m_feni'ú hinte ri muui,

¹⁸ ne xa zo ra 'b_exuui ja yá m_feni. Nu'ú hinxa ne xa b_adi nú'a majuani ngue'a xi xá me yá coraso, hangue hingui p_e'tsa ra 'ra'yo te ngu nú'a ri 'racj_u Aju_a.

¹⁹ Ni ts'ú otho yá tsa, hangue xi xa 'ñent'a ja ya ts'oqui pa da 'yøt'a gatho nú'a go da ne'ú con gatho yá paha.

²⁰ Pe numa Zidadah_u ra Jesucristo hinxa 'ñu't'ah_u gui 'yøth_u njab_u.

²¹ Ngue'a xcá 'yøh_u de gue'a ne xa t'u't'ah_u nú'a majuani ngu nú'a bi 'ñudi'a.

²² Hangue por gue'a 'ueh_u de nú'a ri ndaxjua 'm_uih_u gui p_e'tsh_u, ngue'a xi xá nts'o nú'a ra 'm_ui'a, ngue'a nuri ts'omfeni'ú go gue'ú ha'ah_u pa gui nts'ocj_u.

²³ Ne 'b_uh_u co 'nara 'ra'yo m_feni xá nt'axi.

²⁴ Nehe 'b_uh_u 'nara 'ra'yo 'm_ui, ngue'a Aju_a ya bi yopa hyoc'ah_u

ma'ra'yo pa gui 'buhu ngu gra 'mua'a, pa njabu xi majuani da za gui 'yohu xa hño co 'nara mfeni strá nt'axi.

²⁵ Hangué por gue'a hyehubu ya nc'uamba, mañhu nú'a majuani 'na ngu ma'na, ngue'a gathoguihu ya dí 'nada ra ndo'yohu.

²⁶ Nu'bu gui ncuehu, oxcrí øthu 'nara ts'oqui co ra cue, ne oxcrí ncuehu ya'a,

²⁷ pa njabu hinda da'ahu ra ts'ondahi.

²⁸ Nu'a tó'o ra be, ya odri mpe. Ma'na xa hño dá gu 'nara 'befi ne da mpefi xa hño, pa njabu da za da mats'i nú'u to'o hingui tsupabi.

²⁹ Pa gui ñahu, oguí ñahu co ya ts'onoya, ñahu xa hño pa da za gui nuphu yá mfeni nú'u to'o da 'yø'ahu.

³⁰ Ne oguí japhu da du rá muí rá Maca Ndahi Ajuá nú'a to'o 'bui ja ma corasohu, ne go gue'a 'nara seña gue ya yá batsiguihu Ajuá, ne nu'a ri sugaguihu asta hinda zixcaguihu Ajuá pa mahets'i pa grá 'buhuni con gue'a.

³¹ Nu'bu te da t'ø't'a'ihu, osti tsø't'a ri muíhu. 'Bu to da xax'ahu, oxqui ncuehu nixi gui má'tihu ne nixi gui ntsanihu, ne oxqui øthu ma'ra ya ts'ot'ø't'e.

³² Nu'a mahyoni gui 'yøthu, gui nhyo'ja'ihu 'na ngu ma'na ne gui mádihu 'na ngu ma'na, ne mpumbahu 'na ngu ma'na, ngu Ajuá xa pun'ahu por nú'a bi 'yø't'e ra Zidada Jesucristo.

5

Hanja rí ñepi da 'mui nú'u to'o yá batsi Ajuá

¹ Yøthu ra ts'edi gui tēmbahu rá 'mui Ajuá, ngue'a gyá hmāca batsihu de gue'a.

² 'Buhu co 'nara hmāte, ngu bi macaguihu ma zi Hmuhu ra Jesucristo ne bi du por guecju. Bi unse rá te pa bi tho pa bi gutca ma thaihu, y nurá du'a bi hñani Ajuá ngu 'nara 'baha nú'a yuni xa cūhi ne bi ho'a.

³ Núju dyá gamfrihu hinga hñuxhu 'nara 'behñá nú'a hingo ma 'behñahu, nixi ga øthu ma'ra ya ts'onc'at'i de ma ndo'yohu, nixi ga øthu ra nduste co ra

ts'onc'at'i dí pē'tshu, y nixi ga beñhu pa ga mañhu de nuya ts'ot'ø't'eya.

⁴ Hinga mañhu ya noya dega 'betsa, nixi ga ñant'uhu co ya noya xa nts'o, nixi ga thøta ma neh te ga mañhu, ngue'a hindí 'ñepcahu ga øthu njabu. Nu'a ga øthu, ga xøcambenihu Ajuá.

⁵ Ya gui pahu gue nu'u tó'o xi ya ñeja'i hingui tsa da yut'a ja rá hmāda Ajuá ne de ma zi Hmuhu ra Jesucristo, nixi nú'u ma'ra to'o ø't'a ma'ra yá ts'onc'at'i, ne ya nduste hingui tsa da yut'a ja rá hmāda Ajuá. Nura nduste ma'na go ri mādi ra ximhai que Ajuá.

⁶ Hangué oto sta hyacju da ñenju gue rá cue Ajuá hinda zucju 'bu ga øthu nuya ts'oquiya, ngue'a majuani rá cue Ajuá ma da zūdi nú'u to'o hingui øte'a.

⁷ Hangué hinga ntsixhu co nú'u to'o ø't'a nuya ya ts'ot'ø't'e.

⁸ Ma'met'o ndí 'buhu ja ra 'bexuui dega ts'oqui, pe nubyá ya dí 'buhu ja ra ñot'i ngue'a stá camfrihu ma zi Hmuhu ra Jesucristo. Hangué ma ga 'yohu ngu rí 'ñepcahu ngue'a ya dí 'buhu ja ra ñot'i.

⁹ Nu'a tó'o ya 'bu ja ra ñot'i ø't'e nú'a xa hño, ne 'yo ngu rí ñehe, ne mangua nú'a majuani.

¹⁰ Hangué ma ga øthu ra ts'edi pa ga pahu ga øthu gatho nú'a ri ho Ajuá.

¹¹ Y hinga tēmbahu yá 'mui nú'u to'o 'yo ja ra 'bexuui dega ts'oqui, ngue'a nú'a ø't'e'u hinte ri muui. Nu'a ga øthu, ga zofohu pa hinda sigui da 'yø't'a njabu.

¹² Ngue'a asta 'nara 'betsa 'bu ga mañhu nú'a ø't'e mant'agui nú'u to'o 'bu ja ra 'bexuui.

¹³ Pe 'bu dra yot'i co ra ñot'i nuya ts'ot'ø't'e ø't'u, nu'bú hā, da hnequi te rá 'be gatho ø't'e'u, ngue'a co ra ñot'i ri hnequi gatho.

¹⁴ Hangué xa t'ena njaua:

Nuhu, nú'i guí aha,

nangui de habu xa t'ac'a'i habu xa t'agui nú'u xa du,

y ma zi Hmuhu ra Jesucristo go gue'a da yo't'a ri mfeni pa gui 'bui ja

rá ñot'i'a.

15 Beñh_u xá hño hanja grí 'b_uh_u. 'B_uh_u co ndunthi ra hoga mfadi, ogui 'b_uh_u ngu nú'a gra 'm_u nú'u hinte yá fadi.

16 Ogui 'yoh_u grí 'b_eta ri orah_u, nzantho 'yøth_u nú'a xá hño, ngue'a xi xá nts'o ya pa dí 'b_uh_ubya.

17 Ogrí hñeguih_u, 'yøth_u ra ts'edi pa gui pah_u nda'a go rá paha Ajuá.

18 Ogrí ntih_u, ngue'a nura nti ma'na da ja'ah_u gui 'yøth_u ya t'øt'e xá nts'o. Nu'a gui 'yøth_u, 'yø'tuah_u rá paha ra Maça Ndahi.

19 Hñu'mba m_uih_u 'na ngu ma'na gui tuth_u ya salmo ne ya jahñá ne ma'ra ya maça thuhu. Tutuah_u Ajuá ne xøcambenih_u'a con gatho ri m_uih_u.

20 Nzantho umf_u njamadi Ajuá ma Dadah_u de gatho nú'a da 'ñep'ah_u de ja rá thuhu ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

Ra hoga'm_ui ja yá ngu nú'u to'o xa gamfri

21 'Ñøtuah_u 'na ngu ma'na co rá ntsu Ajuá.

22 Nu'ah_u 'behñah_u medinthatih_u, 'yøta ri dameh_u, y ja ra uenda go gui øth_u ra Zidada Jesucristo.

23 Ngue'a nura 'ñøhø go gue'a ra ñaxu de rá 'behñá, nja ngu ma Zidadah_u ra Jesucristo go gue'a ra ñaxu de ra nija, ngue'a go gue'a xa pøhø ra nija, y nura nija go gue'a rá ndo'yo'a.

24 Nja ngu ra nija øta ma Zidadah_u ra Jesucristo, njab_u nehe mahyoni gui njah_u 'behñah_u, gui 'yøta ri dameh_u de gatho nú'a da xi'ah_u.

25 Y nu'ah_u 'ñøhøhø medinthatih_u, madi ri 'behñah_u, nja ngu ma Zidadah_u ra Jesucristo ri maçaguih_u núju rá nijaguih_u'a, ne bi unse rá te pa bi za bi pøhøguih_u.

26 Bi du pa bi 'uegaguih_u de ma ts'oquih_u. Bi xuga ma corasoh_u co ra dehe, y nura dehe'a go gue'a rá noya'a.

27 Nu'a bi xuga ma corasoh_u pa drá nijaguih_u'a strá nt'axi. Bi 'uegaguih_u de ma ts'oquih_u ne de gatho ma nts'o'm_uih_u, pa nu sta 'ñehe da

zixcaguih_u pa grá 'b_uh_u con gue'a, ya hinga tuh_u ni 'nara ts'oqui ngue'a ya strá nt'axiguih_u.

28 Nja ngu ma Zidadah_u ri maçaguih_u núju rá ndo'yoguih_u'a, njab_u nehe nu'ah_u 'ñøhøhø rí 'ñepi gui madi ne gui su ri 'behñah_u ngu grí suse ri ndo'yoh_u. Nu'a tó'o ri su rá 'behñá, gue'a ngu ri suse rá ndo'yo.

29 Hinhya'm_u to'o ri utsase rá ndo'yo. Cada 'na ri su rá ndo'yo ne ri umbabi te da zi, ngu ma Zidadah_u ra Jesucristo ri sugaguih_u núju rá nijaguih_u'a,

30 ngue'a go guecju rá ndo'yoguih_u'a, ne cada 'na de guecju go dyá xeni_u de rá ndo'yo'a.

31 Hangué ja ra Maça T'ofu ena gue ra 'ñøhø da zogui rá dada ne rá naná pa go da 'm_uhui rá 'behñá y de ri yoho'ya da 'natho.

32 Nuna nt'utuatená xi ra dangui, ne ma de ra Zidada Jesucristo ne de rá nija'a.

33 Hangué nu'ah_u suh_u ri 'behñah_u ngu grí suse ri ndo'yoh_u. Y nu'ah_u 'behñah_u, umf_u ra t'equ'ei ri dameh_u.

6

1 Nu'ah_u batsih_u, 'yøta ri dadah_u ne ri nanah_u ngue'a gui camfrih_u ra Zidada y gue'a rí 'ñepi gui 'yøth_u.

2 'Yøth_u ngu m_unga ja rá noya Ajuá hab_u ena: "Umba ra t'equ'ei ri dada ne ri naná ne gui su." Nuna guehna ra madi hmanda ri 'ñoui 'nara hñá'ti.

3 Y nura hñá'ti'a go gue'a nú'a "gui 'b_u co 'nara johya, ne gui 'b_u ndunthi ya jeya nuua ja ra ximhai."

4 Ha nu'ah_u dadah_u ne nanah_u, oxqui japh_u da ncué ri batsih_u; zofoh_u co ya hoga ts'ofu, ne 'ñutuah_u rá noya ma Zidadah_u.

5 Nu'ah_u 'begoh_u, 'yøta ri hmuh_u de nuua ja ra ximhai co ndunthi ra ntsu, ne co ndunthi ra t'equ'ei, ne con gatho ri m_uih_u. 'Yøth_u ra uenda gue go gui peph_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

6 Mpeh_u xá hño, pe hingue hønse ra ora hant'a ri hmuh_u pa gui pønga ri hmih_u con gue'u. 'Yøth_u ngu rá

paha Ajuá con gatho ri muih_u, ne pɛpabih_u ri hmuh_u ngu rí 'ñepi gui 'yøth_u ngue'a gyá 'bɛgoh_u nehe de ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

⁷ Yø'tuah_u xá hño yá 'bɛfi ri hmuh_u co 'nara hoga paha. 'Yøth_u ra uɛnda gue go guí pɛph_u ma Zidadah_u, hingo guí pɛph_u 'nara ja'i.

⁸ Beñh_u gue ma Zidadah_u ma da 'racj_u ma thahah_u ngu nú'a stá øth_u, ngu ra 'bɛgo ngu nú'a hingrá 'bɛgo.

⁹ Nehe nu'ah_u hmuh_u, suh_u xá hño ri 'bɛgoh_u. Ogrí pidih_u'u. Beñh_u gue ngu'u ne ngu'ah_u bí 'b_u 'nari Hmuh_u nuni mahets'i nú'a to'o hinguí huahna ya ja'i.

Ga hñeh_u co nú'a ra he xa 'racj_u Ajuá ngu ri hñe 'nara soldado

¹⁰ Nubyá zi cuh_u, zɛdih_u co nú'a ra ts'ɛdi xa 'ra'ah_u ma Zidadah_u.

¹¹ Ngu ri hñe 'nara soldado pa da ma ja ra tuhni, njab_u nehe ma ga heh_u ra he nú'a xa 'racaguih_u Ajuá, pa hinda za da dɛcj_u ra ts'ondahi co yá nthate.

¹² Ngue'a numa ncontrah_u hingo 'nama mijá'ih_u. Nujú drí ntunh_u co ya ts'ondahi nú'u ri nhyaxa maña ja ra ndahi, ne co nú'u ya nda de ya ts'ondahi nú'u ri manda ja ra 'bɛxuui jaua ja ra ximhai.

¹³ Hangué ngu ri hñe 'nara soldado, ga hñeh_u njab_u nehe co nú'a ra he xa 'racj_u Ajuá, pa njab_u nura ora da ne da hyacj_u ra ts'ondahi hinda za da dɛcj_u, nujú go ma ga taph_u'a ne ga 'buh_u ngu nzantho, ne hinda za te da 'yøtcáh_u.

¹⁴ Hangué ma ga zɛdih_u. Nja ngu 'nara soldado ri ngut'a rá ngut'i pa da nja rá ts'ɛdi ora 'yo ja ra tuhni, njab_u nehe ga camfrih_u nú'a majuani pa da za ga zɛdih_u. Ne ngu ri su rá coraso co nú'a ra nthaqi hã ja rá tiña, njab_u nehe ga nsuh_u pa ga 'yoh_u xá hño pa hinte ga thoh_u.

¹⁵ Ngu ri su yá ua 'nara soldado pa da za da 'ño xá hño ja ra tuhni, njab_u necj_u ma ga hñocj_u pa da za ga maha habɛraza ga mañh_u ra maça noya nú'a udi ra hoga'mai.

¹⁶ Nehe ngu 'nara soldado ri hñã rá nthaqi ja rá 'yɛ pa da ntaqui, necj_u mahyoni ga pɛ'tsh_u ra jamfri pa ga ntacj_u de yá nthate ra ts'ondahi.

¹⁷ Ne ngu ri su rá ñaxu 'nara soldado co ra fui dega bøjã pa hinte da ja, njab_u nehe da za ga ntacj_u ngue'a dí pah_u gue ma zi Hmuh_u ra Jesucristo ya xa pøhøguih_u. Nehe nja ngu 'nara soldado dri hñã rá mahuai, ma xi ga patuah_u xá hño rá noya Ajuá pa ga mañh_u, go gue'a ra mahuai ri 'racj_u ra Maça Ndahi.

¹⁸ Ne de gatho núna di øth_u, nzantho ga aph_u Ajuá. Ga aph_u co rá ts'ɛdi ra Maça Ndahi pa da maxcah_u de gatho nú'a da 'ñehe, ne nzantho ga ndø'mh_u ne hinga tsayah_u ga aph_u Ajuá, ne ga aph_u por gatho ma'ra ya gamfri nehe.

¹⁹ Nehe 'yaph_u Ajuá por guequi, pa nu xcrá ñã, ga ñã nsi ra ntsu ni ra ntsa, ne go gue'a da 'raca ya noya pa ga mamba rá noya'a ngu nú'a xa 'ñutcagui, nú'a hinxqui fadi.

²⁰ Nugui rá 'mɛhnigui Ajuá pa ga mamba nuna rá maça noya'a, masque núbya dí ofadi pe dí mamba rá noya. Hangué 'yaph_u Ajuá pa ga mamba rá noya'a ngu rí 'ñepqui ga mā nsinque ra ntsu.

Ya nzenjua pɛhna ra apostol Pablo mi uadi ra carta

²¹ Pa gui pah_u de ma 'bɛfi ne te gra 'bui de guecua, nuni ra cu Tiquico go guehni ma da xi'ah_u gatho. Nuni ma zi cuh_u go guehni 'nará hoga mɛfi ma Zidadah_u.

²² Dí pɛhn'ahub_u pa da xi'ah_u te gra 'bueua ne pa da hñup'a ri muih_u.

²³ Ajuá ma Dadah_u ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo da jap'ah_u ne gatho ma'ra ya cu pa gui 'buh_u te rá 'ñenth_u, ne da max'ah_u pa gui mpɛ'tsua hmateh_u 'na ngu ma'na ne pa gui pɛ'tsh_u ndunthi ra jamfri.

²⁴ Ajuá da japabi gatho nú'u to'o ri mādi ma zi Hmuh_u ra Jesucristo co 'nara hmate nú'a hinhya'm_u da uadi. Njab_u gue'a.

RA FILIPENSE RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRĪ ME FILIPO

*Ra apostol Nsan Pablo mi ofadi bi
'yopabi ya gamfri me Filipino*

¹ Nuga drá Pablo ne ra cu Timu, yá 'begoguihe ma zi Hmuh ra Jesucristo, dí op'a'ihē nuna carta gatho'ihē zi cuhē guí 'buhubū ja ra hnini Filipino, ne guí camfrihē ma zi Hmuh ra Jesucristo, ne gatho'ihē gyá ndahē de ra nija ne nú'ahē gyá mastehē.

² Ajuā ma Dadahē ne ma zi Hmuh ra Jesucristo da jap'a'ihē ne da max'ahē pa gui 'buhē te rá 'ñenthō.

*Ra apostol Nsan Pablo apabi Ajuā
po ya gamfri*

³ Ora dí beni de gue'ahē dí umba njamādi Ajuā por gue'ahē.

⁴ Y ora dí apabi Ajuā, dí apabi co ndunthi ra johya pa cada 'na de gue'ahē,

⁵ ngue'a desde gá camfrihē rá maça noya Ajuā asta nubya, xcá faxcahē pa xa ntunga nura maça noya'a.

⁶ Nuga dí camfri gue nu Ajuā to'o xa mudi xa pa't'a ri 'māihē, ma da sigui da 'yøt'a njabū pa sta yopa penga ma Zidadahē ra Jesucristo ya gri 'buhē xá hño ja rá thandi'a.

⁷ Y xá hño nú'a stá beni de gue'ahē, ngue'a xi dí pe'ts'ahē ndunthi ra hmāte, y ngue'a xi guí faxcahē co nú'a ra 'bēfi xa 'racagui Ajuā pa dí ñānga ra maça noya ne pa dí mā gue go gue'a majuanī, masque dí ofadi o dí 'bai ja yá thandi ya ndā.

⁸ Ajuā pađi xá hño gue nuga nts'edi dí beñ'ahē co nuna hoga hmāte xa 'racjē ma Zidadahē ra Jesucristo.

⁹ Dí apabi Ajuā pa ma'na da zi'ta ri hmātehē, ne ma'na gui pe'tshē ra hoga mfadi pa gui pahē ma'na xá hño nda'a gue'a ri ho Ajuā.

¹⁰ Njabū da za gui pahē gui huanhē nzantho nú'a xá hño, ne gui pe'tshē 'nara te strá nt'axi, y njabū hinto da za te da mā de gue'ahē nu stí yopa menga ma Zidadahē ra Jesucristo nuua ja ra ximhai.

¹¹ Njabū dí tø'mi gue ra Zidada Jesucristo da 'yøt'e pa da hneca ya hoga 'bēfi ja ri tehē. Y nú'a ra hoga 'bēfi da hnequi ja gue'ahē go gue'a ngu 'nara hoga sofo pa rá nsunda Ajuā, pa njabū ma'na da t'e'tsua rá nsu'a.

*De ga 'bucua, nzantho ga øt'e nú'a
go rá paha ra Zidada Jesucristo*

¹² Ma zi cu'ihē dí ne gui pahē xá hño gue gatho nú'a xa t'øtcagui gue'a ma'na xa umba ra ts'edi ra maça noya.

¹³ Hanguē gatho nuya soldado 'bucua habū ja ra ts'utbi, ne gatho ma'ra ya ja'i, pađi gue nuga xa jocagui fadi po rá ngue ra Zidada Jesucristo.

¹⁴ Y hangue por guehna ndunthi ya cu ma'na xa gu ra ts'edi pa xa mambabi rá noya Ajuā nsingue ra ntsu, ne ma'na xa nja yá jamfri ja ra Zidada.

¹⁵ Nuga dí pađi xá hño gue 'ra de gue'u ñā de ra Zidada Jesucristo ngue'a ri hyøca nú'a dí pēfi, ngue'a nu'ú ne go da uadi nú'a da mañ'ū. Pe nú'ū ma'ra hā, mambabi rá noya Ajuā co yá mfeni xá nt'axi.

¹⁶ Pe nu'ū tó'o ri hyøca nú'a dí pēfi, mamba rá noya ra Zidada Jesucristo pa yá hñose'ū ne pa da t'embi gue go ma'na ri mpefi'ū. Nu'ú øt'a njabū hønse pa ma'na da hyondga ra 'ñū núbya de dí oua ja ra fadi.

¹⁷ Pe nu'ū ma'ra hā, mamba rá noya Ajuā co ndunthi ra hmāte ngue'a pađi'ū gue nuga dí 'bucua pa ga ñāmbabi rá maça noya Ajuā.

¹⁸ Pe hinte rí 'yø'tuabi de nú'a gra ñā'ū. 'Bū mañ'ū con gatho yá mui o hina, pe xi drí johya ngue'a ma'na rí ntunga rá noya ra Zidada Jesucristo.

Ne ma xi ga johya ndunthi,

¹⁹ ngue'a nuga dí pađi gue núna dí thogui ma ga pøni xá hño, ngue'a guí

faxcah_u guí aph_u Ajuá por gueque, y nurá Maça Ndahi ma Zidadah_u ra Jesucristo ri 'racagui ra ts'edi.

²⁰ Nuga hindí ne ga ntsa, dí ne ga ña con gatho ma jamfri, ngu xi stá nja nzantho. Ne dí ne ma'na da hnequi rá ts'edi ra Zidada Jesucristo ja ma 'mui, hinte rí 'yø'tuabi 'b_u ga tu o ga sigui ga nte.

²¹ Ngue'a nuga 'b_u ga sigui ga 'bucua ja ra ximhai, gue'a pa ga øt'e nú'a go rá paha ra Zidada Jesucristo, y nu'b_u ga tu, ma grá hanga ma thaha.

²² Pe nu'b_u ga sigui ga 'bucua ja ra ximhai, ga mpɛfi pa da gamfri ma'ra ya ja'i, hangue hindí padi nda'a ga beni, ua ma'na xá hño ga sigui ga nte, o ma'na xá hño ga tu.

²³ De ri yoho hindí padi nda'a ga beni. Nu'a dí nehma, ga ma de guecua pa ma ga 'b'be ra Zidada Jesucristo nuni mahets'i, ngue'a pa gueque gue'a ma'na xá hño de gatho.

²⁴ Pe dí padi gue ma'na xá hño pa gue'ah_u ga sigui ga 'bucua.

²⁵ Hangue dí padi gue ma ga sigui ga 'bucua con gue'ah_u pa da za ga fax'ah_u pa ma'na da nte ri jamfrih_u ne ma'na gui johyah_u.

²⁶ Hangue nu xcrí yopa hyandgaguih_u ga yopa 'b_u con gue'ah_u, ma xi gui xøcambenih_u ma Zidadah_u ra Jesucristo ngue'a ma ga 'b_u ma'na'qui con gue'ah_u.

²⁷ 'Yøth_u ra ts'edi gui 'yoh_u xá hño ngu nú'a mąnga rá noya ra Zidada Jesucristo. Y njab_u tsa ga mab_u ga c'a'ts'ah_u o hina, pe ya ga øde gue gri 'b_uh_u xá hño co 'nada ra mfeni ne gri mpɛfih_u mahyɛgui co ndunthi ra ts'edi pa gui ñañh_u nú'a ra jamfri xcá hñanih_u de ra maça hoga noya.

²⁸ Ne oxquí hoph_u da pi'ah_u nú'u to'o ri ątsa'ih_u, ngue'a nu stí hyandi'u gue hingri tsuh_u, njab_u da badi'u gue ma da 'mɛdi'u, pe nu'ah_u gui pah_u gue co rá ts'edi Ajuá xa pøhø'ih_u.

²⁹ Ngue'a Ajuá bi hñux'ah_u hingue hønse pa gui camfrih_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, nehe pa gui thoh_u ya nt'ątsate po rá ngue'a, y nú'a guí

thoh_u gue'a 'nara dąnga hño pa gue'ah_u.

³⁰ Guí pah_u gue nuga ne nu'ah_u mahyɛgui drí ñambah_u rá noya Ajuá, y ya gá pah_u xá hño gatho nú'a stá thogui pa dá ñani'a, ne ya xcá øh_u te gatho dí thoguibya.

2

Ra Zidada Jesucristo bi 'ñe bi nja'i, ne 'mefa Ajuá bi umba 'nara nsu xi ra dangui

¹ Nu'ah_u xa nup'a ri mfenih_u numa zi Hmuh_u ra Jesucristo, ne xa hup'a ri muih_u co rá hmate'a, ne ra Maça Ndahi 'b_u con gue'ah_u, ne xa t'a'ah_u ra hmate ne ra huecate.

² Hangue 'b_uh_u co 'nada ra mfeni ne co 'nada ra hmate, pa njab_u ha, gui hubgah_u ma mui pa ga johya.

³ Ote guí øth_u pa ri hñosɛh_u, nixi pa gui pønga ri hmih_u. Ne ogrí 'ñexasɛh_u. Nu'a gui 'yøth_u, 'ñe'tsuah_u yá nsu ma'ra.

⁴ Oguí hoñh_u ra hño pa gue'asɛh_u, hyoñh_u pa ma'ra nehe.

⁵ Beñh_u ngu bi benga ma zi Hmuh_u ra Jesucristo himbi 'ñets'i.

⁶ Ngue'a nu'a masque go guesɛ'a Ajuá, pe bá tsop_u rá nsu nú'a mbi pɛ'tsa nuni mahets'i masque mri mandani'a mahyɛgui co rá Dada.

⁷ Pe bá tsogui rá nsu pa bi e bi nja'i nuua ja ra ximhai, ne asta bi nja ngu 'nara 'bego, ne bi mɛ'tsa rá 'bai ngu rá 'bai 'nara ja'i.

⁸ Y ya de mi 'bucua, bi 'mui ngu himri 'ñepi da 'mahma, y bi 'yø'tua nú'a go rá paha rá Dada asta xi bi du, ne nurá du'a xi xmá nts'o, ngue'a bi du ja 'nara pont'i.

⁹ Hangue Ajuá bi umba 'nara nsu xi ra dangui, ne bi hñu'mba 'nará thuhu nú'a ma'na ja rá nsu de gatho ya thuhu.

¹⁰ Pa njab_u ma da ndandiñahmu ne da xøcambenibi rá thuhu ra Zidada Jesu maxøgue gatho nú'u bí 'b_u mahets'i ne nú'u 'bucua ja ra ximhai ne nú'u 'b_u rí nga'ti de ra ximhai.

11 Y gatho'ua ma da 'ñena gue ra Jesucristo go gue'a ma zi Hmuh pa ma'na dra nsunda Ajuā ra Dada.

Nu'ua tó'o xa gamfri go gue'ua nja ngu 'nara ñot'i ri yot'a ja ra ximhai

12 Ma zi cu'ihua, ngu gá nhyoga'yødehua nu ndá 'bui con gue'ahua, dí ne nehe núbya dí 'bui yabua de gue'ahua gue ma'na gui 'ramanuhua gui nhyoga'yødehua. 'Yøthua xá hño gatho nú'a rí 'ñepi gui 'yøthua ngue'a xcá mpøhøhua, ne nsuhua ja rá thandi Ajuā.

13 Ngue'a Ajuā go gue'a ri 'ra'ahua ra ts'edi ne ya hoga mfeni pa gui 'yøthua nú'a xá hño, ngu nú'a ne'a.

14 Gatho nú'a gui 'yøthua, 'yøthua nsinque gui nøntehua ne nsinque gui ntsanoyahua,

15 pa hinto da zø't'ahua ni 'nara ts'oqui. 'Buhua xá hño co ri mfenihua strá nt'axi, ngue'a yá bətsi'ihua Ajuā, masque guí 'buhua madetho de ya ts'o'mui gá ja'i nú'ua hinxá nt'axi yá mfeni. Nuni ja da hnecni ri hoga'muihua ngue'a nu'ahua guí njahua ngu ya tsø ri yot'a ja ra 'bexuui,

16 ne guí mañhua ra hoga noya dega te pa nzantho. Nu'bu gui 'buhua xá hño ngu núna dí xi'ahua, ma ga johya ndunthi nu stua yopa penga ra Zidada Jesucristo, ngue'a gue'bu ma ga pađi gue gatho nú'a stá pəfi hinxá ma 'mēdi, ma da hneca ra hoga sofo nú'a stá pəfi ja gue'ahua.

17 Ha nu'bu ga tu po rá ngue'ahua, guehna ngu 'nara hñā'ti dí umbabi Ajuā mahyēgui co ri jamfrihua. Nu'bu ga johya ngue'a dí pađi gue dí uñhua mahyēgui ma hñā'tihua, y njabua ga johyahua mahyēgui.

18 Hangué johyahua nehe, pa ga pə'tshua 'nada ra johya.

Ra Timoteo ne ra Epafrodito

19 Dí beni ga pəmpua 'bestho ra cu Timu dua c'a'ts'ahua 'bu njabua rá paha ma Zidadahua, pa nu stua pengui'a da xicagui de gue'ahua, pa njabua da hñua ma mui, ne ga johya.

20 Ngue'a hønse ra cu Timu go gue'a 'nada ra mfeni dí pə'tshe, ne dí tagui dí tuhe por gue'ahua.

21 Ngue'a gatho nú'ua ma'ra ya cu oda yá mfeni de yá 'bēfi pa yá hñose'ua, hingo oda yá mfeni de rá 'bēfi ra Zidada Jesucristo.

22 Y nu'ahua guí paťuahua rá 'mui ra cu Timu. Nú'a xi faxcagui pa dí mamba rá noya Ajuā, nja ngu 'nara t'ua faxa rá dada ja rá 'bēfi.

23 Hangué dí beni ga pəmpua pa dua c'a'ts'ahua, hønse dí tø'mi ga pađi te grá ma de núna dí thoguiua.

24 Dí camfri gue co rá mfats'i Ajuā necagui ga mabua 'bestho ga c'a'ts'ahua.

25 Nehe dí beni gue mahyoni ga pəmpua nehe ra cu Epafrodito, guehni 'nama hoga compa de ja ra 'bēfi pa dí ñambaheua rá noya Ajuā. Nuni ra cuni go guehni uá pənhua pa e bi maxcagui.

26 Y xa beni ndunthi de gue'ahua pa da mabua, ne xi tu rá mui ngue'a bi bađi gue gá pahua bi hñeni.

27 Xi majuañi bi hñeni nts'edi asta ya mi ma xa duhma, pe Ajuā bi mē'tsa ra huecate de guehni, y hinga hønseñi, necagui nehe, bi mē'sca ra huecate, ngue'a 'bu xa duhmañi, nu'bu ma'na xa du ma mui.

28 Hangué por gue'a xi dí ne ga pəmpua pa gui johyahua nu xcrí hyanthua ma'na'qui, y necá ga johya nehe.

29 Nu xcrí hyanthua da zømbuañi, xi da johyahua ndunthi, ngue'a guehni 'nama cuhua de ja rá thuhu ma Zidadahua, ne xi da umfua ra hmāte, ne numahñobihua gatho ma'ra yá 'mehni Ajuā di nguni.

30 Ngue'a nuni ya mi ma da du hmaħa po rá 'bēfi ra Zidada Jesucristo. Nuni himbi jamasu de ya ts'othogui, hangué e bi mēfi 'nara 'bēfi nú'a himbi za go gá pəfihua ngue'a guí 'buhua yabua de guecua.

3

'Yohua xá hño ngu rí 'ñepi

1 Y nubyá zi cuhua, johyahua ja rá thuhu ra Zidada. Pa gueque hingui

tsabigui ga xi'ah_u ma'na'qui de nú'a ya stá op'ah_u, y xá hño ga ben'ah_u ngue'a go pa ri hño_h.

² Nsuh_u de nú'u ya ts'oja'i hingui øt'e nú'a xá hño ne ri manda da thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo 'na, ngu m_anga ra ndaxjua ley.

³ Ngue'a nujú go guecaguih_u dí p_e'tsh_u ra seña xi majuani ja ma corasoh_u ngue'a stá camfrih_u Aju_a ne dí nsundah_u'a po rá ts'edi ra M_aca Ndahi ne drí johyah_u ngue'a yá m_etiguih_u ra Zidada Jesucristo. Hindí camfrih_u gue nú'a ra seña thu'tsua ja rá ndo'yo 'na gue por gue'a ma da mpøhø 'na.

⁴ Nuga da zahm_a ga beni gue ma ga mpøhø co ma hoga 'b_efi ne ma hñoja'i stá øt'e de ma ts'edi sehc_e, asta ma'na da za ga beni ndunthi que ma'ra ya ja'i.

⁵ Ngue'a rá hñato ma pa de stí 'b_ui, bi thusca nú'a ra seña ja ma ndo'yo ngue'a drá me Israel, stí 'ñehe de yá ja'i ndu ra Benjami, drá xodyo ngue'a ma dada ma nana myá xodyo. Y nuga ndí øt'a gatho ngu nú'a m_anga ja rá ley ya xodyo, ngue'a ndr_a fariseo.

⁶ Xi ndí øt'a gatho yá ley ya xodyo, hangue xi ndí øt'ua ra nts'o'm_ui nú'u ya cu xqui gamfri ra Zidada Jesucristo. Y mi jo'lo to'lo da 'ñena gue hinduí øt'a gatho ngu nú'a m_anga ra ley.

⁷ Gatho nuya ya t'øt'e ndí øt'a ma'm_et'o, pa guecagui xi mri muui ndunthi, pe nú'ya ndá camfri ra Zidada Jesucristo, dá p_adi gue nú'a ndí øt'a ma'm_et'o hinte ri muui.

⁸ Y xi majuani gatho ya t'øt'e nú'u ja ja ra ximhai, pa guecagui hinte ri muui_u, dí øt'a ra u_enda ngu ya paxi dá f_øt_u pa go dá p_adi ra Zidada Jesucristo. Stá tsop_u gatho pa go dá p_adi ma zi Hmuh_u ra Jesucristo,

⁹ ne pa bi za dá 'natho'be'a, y njab_u dí 'b_ui xá hño ja rá thandi Aju_a. Y hingue ngue'a dí øt'a ngu nú'a m_anga ra ndaxjua ley dí 'b_ui xá hño ja rá thandi Aju_a, nuga dí 'b_ui xá hño ja rá thandi'a ngue'a dí camfri ra Zidada Jesucristo. Hangue por gue'a Aju_a

handgagui gue xá nt'axigui ngue'a stá camfri.

¹⁰ Nubyá nu'a dí ne, dí ne ma'na ga p_adi ra Zidada Jesucristo. Dí ne ga p_atua rá ts'edi de nú'a ra 'ra'yo te bi m_e'tsi de mi yopa nte'a de ja ya du, ne dí ne ga nja ngu bi nja'a himbi m_adi rá te, bi thogui ya ts'othogui ne asta bi du.

¹¹ Dí ne ga njab_u masque ga tu, pa njab_u ga p_e'tsa 'nara 'ra'yo te nehe ngu nú'a ra te bi m_e'tsi nu mi yopa nte de ja ya du'a.

Ga øth_u ra ts'edi pa ga tsøñh_u asta rá ñani nuna ra 'ñu drí neh_u

¹² Pe hindí ena gue ya xi dí 'b_ui xá hño ngu nú'a dí m_a, dí p_adi gue drí 'b_etho pa ga 'b_ui xi xá hño, pe nuga dí sigui dí øt'a ra ts'edi pa ga ts_udi nú'a ra hoga'm_ui xi xá hño ngu nú'a bi ne ra Zidada Jesucristo ga ts_udi nu mi z_ucagui ra m_udi'a.

¹³ Zi cuh_u, nuga hindí ena gue ya dí p_e'tsa nú'a ra hoga'm_ui'a, pe nu'a dí ne, ga pumfri gatho nú'a ya stá øt'e, ne ga øt'a ra ts'edi ga sigui ga hong_a nú'a ra hoga'm_ui asta hinga ts_udi.

¹⁴ Ne dí øt'a ra ts'edi pa ga tsøni asta rá ñani nuna ra 'ñu drí nehi asta hinga h_anga nú'a ra thah_a xpá m_escaguih_u Aju_a nuni mahets'i, nú'a xa ñatcah_u da 'rac_u ngue'a dí camfrih_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

¹⁵ Gathoguih_u nú'j_u xa z_e ma jamfrih_u, mahyoni ga beñh_u ngu nú'a ja juadi dá m_a. Pe 'b_u hinguí beñh_u ngu dí bengá, Aju_a da 'ñu't'ah_u pa gui beñh_u ngu dí bengá.

¹⁶ Pe nu'a mahyoni ga øth_u, ga t_eñh_u nú'a ya stá pah_u.

¹⁷ Ma zi cu'ih_u, 'yøth_u ngu nú'a xcá hyanth_u dí øt'e, ne hyanth_u nú'u ma'ra to'lo øt'e ngu nú'a dí øt'e, pa njab_u gui 'yøth_u ngu øt'ua nehe.

¹⁸ Ngue'a ngu stá xi'ah_u ndunthi ya 'mi'qui ne dí xi'ah_u ma'na'qui co ndunthi ra dum_ui asta taqui dí zoni, xi 'b_ui ndunthi nú'u ri 'ñet'a gamfri, pe co yá ts'o'b_efi ri hnequi gue ri øtsabi rá du ra Zidada Jesucristo.

19 Pe nú'ua ya ja'i'ua hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuá. Nuyá ts'onc'at'i'ua go gue'ua ja ra uenda ngu yá zidada'ua, ne ri johyatho'ua da 'yot'a ya ts'ot'ot'e nú'ua ri japi da 'be yá tsa. Nu'ú oda yá mfeni ya t'ot'e de guecua ja ra ximhai.

20 Pe nujú oda ma mfenihua ya t'ot'e de mahets'i ngue'a ya dyá menguhua de guehni, ne dí t'om'ua nehe gue ja dí 'ñehni ma zi Pøhøtehua, y nú'á go gue'a ma Zidadahua ra Jesucristo.

21 Nú'á go gue'a ma da patca nuna ma 'bahua dí hahubya pa da za ga 'bahua ngu rá 'bai'a xá nsunda. Nu'á ma da patca ma 'bahua co nú'á ra danga ts'edi pe'tsi pa ri manda gatho ya t'ot'e de guecua ja ra ximhai ne mahets'i.

4

Johyahua nzantho ngue'a guí camfrihua ma Zidadahua

1 Hangué por gue'a ma zi hmaca cu'ihua, xi da sigui guí 'buhua xá hño co nú'á ra jamfri xcá hñañhua de ma Zidadahua. Nu'ahua xi dí ma'ahua ne dí ne ga hant'ahua ma'na'qui, ngue'a por gue'ahua xi drí johya, ne po ri jamfrihua ma ga hanga 'nara thaha.

2 Dí bantebi ra nju Evodia ne ra nju Sintique da mpumbabi pa da 'muhua co 'nada ra mfeni ngue'a ri 'natho'ua co ra Zidada.

3 Y nú'i ma hoga mfats'i'i de ja rá 'befi Ajuá, dí bante'i guí faxa nú'ua ya nju pa da mpumbabi, ngue'a go gue'ua bi maxcagui ndunthi de ndí 'yobua ndí manga ra maca noya co ra cu Mente ne gatho nú'ua ma'ra ya cu mri mpefi con guecagui. Nú'ú ya xpá t'opa yá thuhu'ua nuni mahets'i ja ra libro dega te.

4 Xi da johyahua nzantho ja rá thuhu ra Zidada, ne dí xi'ahua ma'na'qui: ¡Xi da johyahua!

5 'Buhua nzantho co ra hñoja'i pa da badi gatho ya ja'i gue nu'ahua xi gyá hoja'ihua. Ma Zidadahua ya ma dua yo pengui 'bestho.

6 Ne ote guí tu ri muhuhua. Nu'á guí 'yøthua, xipabihua gatho Ajuá, ne

'yapabihua te gatho øt'ahua ra 'bedi, nehe umfua njamadi de gatho nú'a te da 'ñe'ahua.

7 Nu'bu guí 'yøthua njabua, Ajuá da 'ra'ahua 'nara humui nú'a xi ra dangui asta hingui tsa to da badi, y nuna humuina da sup'a ri corasohua ne ri mfenihua ngue'a guí 'buhua co ra Zidada Jesucristo.

Dá 'yoda ri mfenihua nú'a xá hño

8 Nubyá ma zi cu'ihua, dá 'yoda ri mfenihua gatho nú'a majuaní, ne nú'a xá nsunda, ne nú'a xá hño, ne gatho nú'a xá nt'axi, ne ra hñogaja'i, ne nú'ua ya t'ot'e hma gue xá hño. Dá 'yoda ri mfenihua nú'a guí pahua gue xá hño, ne nú'a rí 'ñep'ahua.

9 'Yøthua ngu nú'a dá u't'ahua ne nú'a gá pahua ndí øt'e, ne nú'a gá 'yøhua dá xi'ahua, ne nú'a gá hyanthua ndí øt'e. 'Yøt'ehua njabua y nu Ajuá da 'muhua con gue'ahua ne da 'ra'ahua ra humui.

Ya gamfri me Filipo pempa ra mfats'i ra apostol Pablo

10 Drí johya ndunthi ja ra Zidada ngue'a nubyá ya xcá yopa benjua, ne xcá faxcahua. Hingue xqui pumfriguihua, hønse ngue'a himi tsa hanja guí faxcahua.

11 Nuga hindí manga njabua ngue'a te øtca ra 'bedi, nuga stá padi ga johya co nú'a dí pe'tsi.

12 Stá padi ga tseta ra hñoaya, ne stá padi ga 'bui co ra hño. Stá padi de gatho, ra hniña o ra thuhu, ne 'bu di ja o di otho.

13 Co nú'a ra ts'edi di 'racagui ra Zidada Jesucristo, nuga gatho da za ga tseti nú'a da 'ñepqui.

14 Pe xi xcá øtcahua ra hño ngue'a gá faxcaguihua ja ma ts'othogui.

15 Ngu guí pahua nú'ahua guí 'buhubua Filipo, nu de ndá fadi da manga ra maca noya, ne de ndá pømbua Macedonia, bi njo'o ma'ra to'o bi 'racagui ra mfats'i, hønse nuri nijahua ngui pencanahua ra mfats'i dega jamadi ngue'a stí xi'ahua rá noya Ajuá.

16 Ne de nduí 'bu ja ra hnini Tesalononica, hingue 'na'quitho gá

pɛncahɯ ra mfats'i pa nú'a te ndí honi.

¹⁷ Nuga hindí ja po nú'a ra mfats'i gá 'racjɯ. Nuga dí ja pa gui hañhɯ nú'a ra thahá da 'ra'ahɯ Ajuá.

¹⁸ Nuga ya stá hani nú'a ri mfats'ihɯ asta ma'na ndunthi de nú'a ndí honi, nú'a gá pɛncahɯ co ra cu Epafrodito, y con gue'a asta pongui. Nú'a gá pɛncahɯ gue'a ngu 'nara 'baha yɯni xá cɯhi nú'a xcá umfɯ Ajuá, ne nu'á ri ho'a.

¹⁹ Ajuá ma Dadahɯ da 'ra'ahɯ gatho nú'a gui hyoñhɯ, ngue'a go gue'a tsa da 'racjɯ gatho ya hño xá nsunda por nú'a bi 'yøt'a ra Zidada Jesucristo.

²⁰ ¡Drá nsunda pa nzantho Ajuá ma Dadahɯ! Njabɯ gue'a.

Ra nzengua pɛhna ra apostol Pablo mi uadi ra carta

²¹ Dí pɛñ'ahɯbɯ ra nzengua de rá thuhu ra Zidada Jesucristo gatho nú'ahɯ gyá gamfrihɯ me Filipo. Nehe pɛñ'ahɯbɯ ra nzengua gatho nuya cu dí 'bɯ'beua.

²² Nehe pɛñ'a'ihɯbɯ ra nzengua nuya gamfri pɛpabi ra Cesa ra danga nda de guecua Nroma, ne gatho ma'ra ya cu 'bɯi de guecua.

²³ Ma Zidadahɯ ra Jesucristo da jap'ahɯ gatho'ihɯ. Njabɯ gue'a.

RA COLOSENSE RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRI ME COLOSA

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Colosa

¹ Núgui drá Pablo rá apostolgui ma zi Hmuh_u ra Jesucristo. Ajuá go rá paha'a pa bi hñuxcagui dega apostol. Nugui ne ra cu Timu

² dí op'a'ih_e nuna carta nú'ah_u ma zi cu'ih_u guí 'buh_u ja ra hnini Colosa, guí camfrih_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ne yá bātsi'ih_u Ajuá. Ajuá ma Dadah_u da jap'a'ih_u ne da max'ah_u pa guí 'buh_u te rá entho.

Ra apostol Pablo apabi Ajuá pa da japi ya gamfri

³ Ajuá ma Dadah_u go gue'a rá Dada nehe ma zi Hmuh_u ra Jesucristo dí apabihe por gue'ah_u ne nzantho dí umfe njamadi'a

⁴ ngue'a stá øhe de ri jamfrih_u guí pe'tsuh_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo ne de nú'a ra hmāte guí pe'tsuh_u gatho nú'u ma'ra yá bātsi Ajuá,

⁵ ngue'a guí tøm'h_u ma guí 'buh_u nuni mahets'i hab_u xuá hyoqui Ajuá pa gue'ah_u. Nu'ah_u guí pe'tsh_u ra hoga nthø'mate ngue'a xcá 'yøh_u ra māca noya nú'a mānga majuani, ne xcá camfrih_u.

⁶ Nú'a ra māca noya xcá 'yøh_u xa si'ah_u, rí ntangui gatho rá ngūni ra ximhai, ne rí gamfri ndunthi ya ja'i. Gue'a ngu 'nara hoga sofo ri unga rá noya Ajuá de habaraza de ra ximhai, ngu bi nja de gueru Colosa nu ngá 'yødeh_u bi si'ah_u de nú'a bi 'yøt'a Ajuá po rá hñoja'i, ne gá pah_u gue go gue'a xi majuani nú'a bi si'ah_u.

⁷ Gue'a bi 'ñu't'a'ih_u numa hmāca cuh_u ra Epafra, guehni 'nará hoga mēfi ma Zidadah_u ra Jesucristo stá 'ño'be ja rá 'bēfi Ajuá, ne bi zo'ah_u de rá noya Ajuá.

⁸ Nuni go guehni bi xicaguihe de nú'a ra hoga hmāte guí pe'tsh_u ngue'a xcá camfrih_u.

⁹ Desde nú'a ra pa'a dá øhe njab_u, hindí tsayahe dí apabihe Ajuá por gue'ah_u, pa da 'ra'ah_u 'nara hoga mfeni pa guí patuah_u xá hño nda'a go rá paha'a, ne da 'ra'ah_u ra mfađi pa guí pah_u xá hño gatho nú'a u't'ah_u ra Māca Ndađi, ne guí pah_u nda'a xá hño guí 'yøth_u.

¹⁰ Dí apabihe gue nzantho guí 'yøth_u ngu nú'a rí 'ñep'a'ih_u guí 'yøth_u ngue'a guí camfrih_u ra Zidada, ne guí 'yøth_u ngu nú'a ri ho'a, pa njab_u da xup'a ri hoga 'bēfi h_u, ne ma'na guí pah_u'a.

¹¹ Nehe dí apabihe gue da 'ra'ah_u ndunthi rá māca ts'edi'a pa da za guí tseth_u gatho nú'a da 'ñep'a'ih_u, ne guí tseth_u co ra johya ne ra pacencia.

¹² Ga umf_u njamadi Ajuá ra Dada ngue'a nu'a xa 'racj_u ra ts'edi pa ga 'buh_u ja rá māca ñot'i'a, ngu nú'a xa umbabi gatho ma'ra yá bātsi'a.

¹³ Ajuá go gue'a bi pøngaguih_u de ja ra 'bexuui hab_u ndí 'buh_u ja rá hmāda ra ts'oqui, y bi hñuscaguih_u ja rá hmāda rá hmāca T'_u, go gue'a ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

¹⁴ Nú'a go gue'a bi manga rá ji ne bi du pa bi pungaguih_u gatho ma ts'oqui h_u ne pa bi pøhøguih_u.

Dí 'buh_u xá hño ja rá thandi Ajuá po rá du ma zi Hmuh_u ra Jesucristo

¹⁵ Ajuá hingui hnequi, pe bá ehe rá T'_u nú'a mahyεguiui rá 'mūi, ne xa thandi ne xa 'ñutcah_u tengu rá 'mūi rá Dada. Nu'a ya mi 'būi ante da nja gatho nú'a jabya, ne go gue'a ra nda de gatho.

¹⁶ Y Ajuá bi 'yent'ua rá 'yε'a pa go bi hyoqui gatho nú'a ja ne 'būi nuni mahets'i ne nuua ja ra ximhai, gatho nú'a ri hnequi ne nú'a hini hnequi, gatho nú'u to'o ri māda ne ri nda, nú'u ja yá ts'utbi ne yá ts'edi, gatho go bi hyoc'a, ne gatho pa rá nsunda'a.

¹⁷ Nú'a ya mi 'būi ante da nja gatho nú'a jabya, ne gatho go o ja rá 'yε pa ri su'a.

18 Ha nú'á nehe go ra ñaxu de ra nija. Y nura nija nú'á to'o camfri'a, ne nu'á go gue'á rá ndo'yo'a. Y nu'á um-babi'á ra 'ra'yo te nú'á to'o camfri'a. Nu'á go rá madi bi yopa nte de ja ya du, pa go bi nda'a de gatho.

19 Ajuá go rá paha pa bi mahyεguiui rá 'mái ne rá ts'edi ma zi Hmuhá ra Jesucristo.

20 Nehe Ajuá go rá paha pa bá pehni'a pa njabá por nú'a bi 'yot'e'a da za da yopa hogui gatho nú'a xqui ts'oqui nuua ja ra ximhai ne nuni mahets'i. Po rá ngue'á bi manga rá ji ja ra pont'i'a ne ja bi duni, pa nu'á bi za bi mádi'á co Ajuá ne bi za bi 'mái xá hño ja rá thandi'a.

21 Nu'ahá ma'met'o nguí 'buhá yabá de Ajuá ne ngrí utsahá'a ja ri mfenihá, ngue'a nguí øthá ya ts'ot'øt'e, pe nubyá Ajuá xa 'yot'e pa gá mádi'á con gue'a ne gá 'buhá xá hño ja rá thandi'a.

22 Ngue'a Ajuá bá pehna rá T'á y nú'a gue'a ra Zidada Jesucristo bi e bi nja'i pa bi tho ja ra pont'i, pa njabá da za gui 'buhá strá nt'axi ja rá thandi Ajuá, ne ya hinte ma ts'oqui gui tuhá, ne njabá hinto da 'bε't'a ri tsahá ja rá thandi'a.

23 Hangue mahyoni gui siguihá co nú'a ra hoga jamfri xcá hañhá, ne gui zεhá ngu ya 'yεza ri cuna mbo ra hai, ne nzantho gui tømhá nú'a ra nthø'mate xa si'ahá ne ma gui hañhá ngue'a xcá camfrihá ra maça noya nú'a gá ødehá. Nuna ra maça noyaná xa nt'øde maxøgue rá nguni ra ximhai, y núgui drá Pablo xa thuxcagui pa ga xanga nuna ra maça noyaná.

Ra apostol Pablo bi t'umbabi ra 'bεfi pa da su ya gamfri

24 Xi drí johya ngue'a dí tho ya thogui po rá ngue'ahá. Dí sufri ngu bi sufri ma zi Hmuhá ra Jesucristo, pa ga thogui nuya thogui hinxa njatho po rá ngue rá nija, y nú'á go rá ndo'yo'a.

25 Nugui 'nadrá mεfi ja rá nija Ajuá xa hñuxcagui pa ga xi'ahá gatho ngu nú'a manga rá noya'a.

26 Ajuá bi hñuxcagui pa ga xi'ahá nú'a xqui beni'a desde maya'bá ne hinto xqui badi, pe nubyá há, xa 'ñutcahá nújá yá batsiguihá'a.

27 Ajuá gue'a rá paha bi 'ñutcahá nú'a xqui beni'a ne hinxqui fadihá, pa njabá da badi gatho ya ja'i ja ra ximhai tengu rá ndangui nú'a xqui beni Ajuá da 'yot'e. Y nú'a xqui beni'a go gue'a gue ma zi Hmuhá ra Jesucristo 'bái ja ma corasohá, y hangue dí tømhá ga 'buhá pa nzantho ja rá nsunda'a.

28 Núje yá mεfiguihe Ajuá, habárazá dí mañhe de ma zi Hmuhá ra Jesucristo, ne dí umfe ra hoga ts'ofogatho ya ja'i, ne dí utuahe'á co nú'a ra hoga mfadi xa 'racaguihe Ajuá, pa njabá to gatho da gamfri'a da te yá jamfri pa da za da 'má'á ngu gra 'má ma zi Hmuhá ra Jesucristo.

29 Hangue por guehna xi drí mpefi con gatho ra ts'edi nú'a xa 'racagui ra Zidada Jesucristo.

2

1 Nubyá, dí ne gui pahá gue nugui xi dí apabi Ajuá con gatho ma ts'edi por gue'ahá ne por nú'á ya cu bí 'bái ja ra nija Laodicea, ne por gatho nú'á ma'ra ya cu hinstá mpa'di'be.

2 Dí apabi Ajuá gue da nup'a ri mfenihá, ne pa gui 'buhá co 'nada ra hmáte, ne pa da 'ra'ahá ra hoga mfadi pa ma'na gui pahá xá hño ma zi Hmuhá ra Jesucristo nú'a bi 'ñe bi 'yot'a nú'a xqui beni Ajuá ne hinxqui fadihá, ne ja dá pa'dihá.

3 Ngue'a ja guehni ja ma zi Hmuhá ra Jesucristo ja janí gatho ra hoga mfadi ne ra hoga mfeni.

4 Dí xi'ahá njabá pa hinda za to da hya'ahá co 'raya noya nú'á xi ri nt'øde mahotho pe hinga majuaní.

5 Masque nugui hindí 'bái'bya con gue'ahá, pe dí ja ra uenda dí 'bái con gue'ahá ngue'a oda ma mfeni de gue'ahá, y xi drí johya ngue'a dá øde gue guí øthá gatho nú'a xá hño, ne xi xcá zedi ri jamfrihá nú'a guí pe'tsuahá ma zi Hmuhá ra Jesucristo.

6 Hangué 'buhú xá hño co ma zi Hmuhú ra Jesucristo ngu nú'a xa t'u't'ahú nu ngá camfrihú.

7 Njahú ngu ya 'yúza xa cuna mbo ra hai, xi da nt'úthú con gue'a, ne dá zε ri jamfrihú ngu nú'a xa t'u't'ahú. Ne umfú njamádi Ajua nzantho.

Dí pε'tshú 'nara 'ra'yo te ngue'a dí camfrihú ra Zidada Jesucristo

8 Xi da nsuhú, oxqui hophú da hya'ahú nú'u ya c'uamba ja'i 'yobú xi'ahú nú'a te bense de yá mfeni hõnse pa da hya'ahú, ngue'a nu'ú hingui udi ngu nú'a bi 'ñudi ra Zidada Jesucristo, nu'ú udi hõnse nú'a xa bense yá mija'iui de yá mfenise ne xa 'ñudi.

9 Ja ma zi Hmuhú ra Jesucristo ja bi hnequini gatho tengú rá 'mú Aiua ngue'a nu'ú mahyεguiui rá 'mú'a.

10 Y nu'ahú ya xcá tsuhú gatho ra te maxøgue, ngue'a ya guí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo nú'a ri manda gatho nú'u to'o pε'tsa ra ts'edi ne nú'u to'o pε'tsa ra ts'utbi.

11 Nu ngá 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo, gue'bu gá hañhú ra seña ja ri corasohú ngue'a Ajua bi 'uec'a'ihú de ja ra ts'oqui. Y nú'a ra seña gá hañhú hingue ngu nú'a ra seña øt'a ya xodyo gue hõnse ri señabitho rá ndo'yo 'na. Nuna ra seña gá hañhú, gá hañhú ja ri corasohú ngue'a gá camfrihú ma zi Hmuhú ra Jesucristo.

12 Ngue'a nu ngá nxistehehú, ja ra uenda gá nt'aguihú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo ne gá yopa ntehú ma'na'qui con gue'a, ngue'a xcá camfrihú gue Ajua ja rá ts'edi pa bi japi bi yopa nte ma zi Hmuhú ra Jesucristo de ra du.

13 Nu'ahú ma'mεt'o xqui 'mεhmahú ja ra ts'oqui, mi ja ra uenda ya xcá tuhmahú, ne hingui pε'tshmahú nú'a ra seña ja ri corasohú, pe nubyá Ajua bi 'yøt'e pa gá yopa ntehú ma'ra'yo ngue'a ya guí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne bi pun'a'ihú gatho ri ts'oquihú.

14 Ajua ya xa putca gatho ma ts'oquihú, ngue'a xi 'nandyá

'yøt'ats'oquihú hindá øtehú ngu nú'a manda ja rá ley'a, hangué ma xa mεncahmahú ja ra nidu. Pe gatho nuya ts'oqui ndí tuhú, go ma zi Hmuhú ra Jesucristo bi gut'a gatho ja ra pont'i.

15 Ne mi du ma zi Hmuhú ra Jesucristo ja ra pont'i, gue'bu bi ntate de gatho yá ts'edi ya ts'ondahi ne yá hmanda'u, ne njabú bi 'betua yá tsa'u ja yá thandi gatho ya ja'i, ne bi zixa nts'ahni'u.

Hyoñhú ya hoga hño bí ja nuni mahets'i

16 Ostí ma da du ri múihú 'bu nõñ'ahú ya ja'i ngue'a hingui øthú ngu yá nzai'u, o de nú'a guí tsihú, o ngue'a hingui øthú ya ngo ngu yá nzai ya xodyo, ne ngue'a hingui øthú ya ngo dega tat'a zana ne de ya pa dega tsaya.

17 Ngue'a gatho nú'a mi øt'a ya xodyo go 'nara nt'uditho de ma zi Hmuhú ra Jesucristo hinxqui zøtho, pe nu mi zøhø'a, ja bi uahni gatho yá ts'edi de nú'a mi øt'a ya xodyo.

18 Oxqui hophú to'o da hya'ahú da xi'ahú gue hinte ma guí tahahú ngue'a hingui øthú ngu øt'u, ngue'a nú'u ya hyate ja'i ri 'ñet'a hoja'i ne asta ri nsunda ya εnxε nehe, ne ma te gatho xa hyandi dega thedi, ha ne gue hinte xa hyandi, ne xi ri 'ñets'i de yá mfenise.

19 Nu'ú hingui camfri ma zi Hmuhú ra Jesucristo nú'a to'o ra ñaxu de rá nija'a. Y nurá nija'a gue'a rá ndo'yo, ha nujú go dyá xεnihú de rá ndo'yo'a ne dí hamphú rá ts'edi'a pa ga ntehú, y njabú rí te rá nija'a ngu nú'a xa bengá Ajua.

20 Nu'ahú ja ra uenda xcá tuhú mahyεgui co ma zi Hmuhú ra Jesucristo ne xcá 'ueguehú de nú'a ri bense de ja yá mfeni ya ja'i. Nu'bu ¿hanja guí øthú ngu yá nzai'u, 'ñena hingyá gamfrihú? ¿Hanja guí øthú ngu nú'a ri 'bεp'a'ihú'u?

21 Ngu nú'a εñ'u: "Oguí thañhú núná, oguí tsihú nú'a, oguí juxhú co ri 'yεhú."

22 Gatho nuya ya hmandaya ma hõnse de nú'ḡ ma da uadi da thogui, ne hinte ri muui ngue'a go 'raya hmandatho nú'ḡ xa zansε ya ja'i pa da 'ñudi'ḡ.

23 Nu'a tó'o da 'yõt'a nuya ya hmanda, ri hnequi ngu øt'a xá hño ngue'a øt'e co ra hñoja'i ne ndunthi ra sɔcambeni, ne asta da japi da sufri rá ndo'yo, pe nuya ya hmanda hinte ma ts'edi umbi pa da zama rá ndo'yo.

3

1 Nu'ahḡ ja ra uenda gá yopa nteḡ mahyεgui co ma zi Hmuhḡ ra Jesucristo nu mi yopa nte'a de ra du, hangue hyoñhḡ nú'ḡ ya hoga hño bí ja nuni mahets'i habḡ bí 'bḡ'a ne bí hudi ja rá 'ñei Ajuḡ rá Dada.

2 Dá 'yoda ri mfenihḡ de ya t'øt'e nú'ḡ bí ja nuni mahets'i, hingue de nú'ḡ ya t'øt'e jaua ja ra ximhai.

3 Ngue'a nujá ngu 'ñena dá tuhḡ mahyεgui co ma zi Hmuhḡ ra Jesucristo ne dá yopa nteḡ con gue'a, hangue ja ra uenda ya dí 'bḡhḡ 'nadbḡ con gue'a nuni habḡ bí 'bḡ Ajuḡ ra Dada.

4 Ne nu stua yopa pengui, ma ga hnequihḡ mahyεgui con gue'a strá nsunda ngue'a 'nada ma tehḡ con gue'a.

'Ueguehḡ de ri ndaxjua 'mḡihḡ ngue'a ya guí pε'tshḡ ra 'ra'yo 'mḡi

5 Hangue 'uehḡ de gatho ya ts'oqui nú'ḡ jaua ja ra ximhai. Oxqui ntsinga medinthatihḡ, ne oxqui pε'tshḡ ra ts'onc'at'aja'i, nixi ma'ra ya ts'onc'at'i, nixi oxqui øthḡ ma'ra ya ts'o'bεfi. Ne oxqui c'at'ihḡ ra boja ne ma'ra ya hño de ra ximhai, ngue'a 'bḡ guí øthḡ njabḡ, nu'bú go grí nsundahḡ, hingo grí nsundahḡ Ajuḡ.

6 Por nuya ts'ot'øt'eya ma da zætua rá cuε Ajuḡ gatho nú'ḡ to'o ya ts'o'yøde.

7 Ne'ahḡ ja nguí ohḡnihmḡ ja nú'ḡ ya ts'ot'øt'e'ḡ.

8 Pe nubyá ya guí pε'tshḡ ma'na ra 'ra'yo 'mḡi, hangue nehe hyehḡbḡ gatho nú'ḡ ma'ra ya ts'ot'øt'e, ngu

ra nt'utsate, ra cuε, ra nts'o'mḡi, ra ts'ante ne ma'ra ya ts'onoya.

9 Oguí mpetua nc'uambahḡ 'na ngu ma'na, ngue'a nú'a ri ndaxjua 'mḡihḡ ya xcá hehḡbḡ.

10 Nubyá ya xa mpata ri 'mḡihḡ, ne 'yo grí patuahḡ rá 'mḡi Ajuḡ nú'a to'o xa 'ra'ahḡ ra 'ra'yo te, asta xi ma gui 'bḡhḡ ngu rá 'mḡi'a.

11 Y ja nú'a ri 'ra'yo 'mḡihḡ xcá pε'tshḡ, nuni hingui fadi ua ra griego ua ra xodyo, ua pε'tsa ra seña ja rá ndo'yo o hina, ua ra mengu ua ra nzøhø ja'i, ua ra 'bεgo ua hingrá 'bεgo, ngue'a ma zi Hmuhḡ ra Jesucristo gatho o ja rá 'ye'a, ne nu'a 'bḡi mahyεgui con gatho.

12 Ajuḡ xi ri ma'a'ihḡ ne xa huahn'ahḡ pa dyá mεti'ihḡ'a. Hangue nubyá dá nja ri nthe catehḡ, ne 'yøthḡ ra hñoja'i, ogyá 'ñets'ihḡ, dá nja ri t'equ'eihḡ, ne ri pacenciahḡ.

13 Ntsetuahḡ 'na ngu ma'na, ha nu'bḡ 'na de gue'ahḡ to'o da 'yøt'ahḡ 'nara nts'o'mḡi, pumbahḡ, ngu bi pun'ahḡ nehe ra Zidada.

14 Pe nu'a ma'na mahyoni, nura hmæte gui pε'tshḡ, ngue'a go gue'a ri jacjḡ ga 'nathohḡ pa ga 'bḡhḡ co 'nada ra mfeni.

15 'Bḡhḡ co nú'a ra hoga'mḡi xa 'ra'ahḡ Ajuḡ ja ri corasohḡ, ngue'a Ajuḡ bi zohn'ahḡ pa gui 'bḡhḡ co 'nara hoga'mḡi ngue'a guí 'nada ra ndo'yohḡ co ma Zidadahḡ. Ne nzantho umfḡ njamadi Ajuḡ de gatho nú'a da 'ñe'ahḡ.

16 Dá 'yoda ri mfenihḡ rá noya ma zi Hmuhḡ ra Jesucristo. 'Ñutuahḡ ne nupa mfenihḡ 'na ngu ma'na co nú'a ra hoga mfadi xa t'a'ahḡ. Ne tuthḡ ya salmo ne ya jahña ne ma'ra ya maça thuhu. Tutuahḡ Ajuḡ ne umfḡ njamadi'a con gatho ri corasohḡ.

17 Gatho nú'a guí 'yøthḡ o nú'a guí mañhḡ, 'yøthḡ gatho pa rá nsunda ma zi Hmuhḡ ra Jesucristo, ne ja rá thuhu'a umfḡ njamadi Ajuḡ ra Dada.

Nú'a rí 'ñepi da 'yøt'a ya gamfri pa da 'mḡi xá hño co yá miqu'eiuí

18 Nu'ah_u 'behñah_u, 'yøta ri dameh_u ngu rí 'ñepi gui 'yøth_u ngue'a gyá gamfrih_u de ma Zidadah_u.

19 Nu'ah_u 'ñøhøh_u, madi ri 'behñah_u ne ogyá ts'o'maih_u con gue'u.

20 Nu'ah_u batsih_u, 'yøta gatho nú'a da xi'a ri dada ri nanah_u, ngue'a guehna ri ho ra Zidada.

21 Ha nu'ah_u dadah_u, ogui tsuih_u nts'edi ri batsih_u pa hinda du yá mui'u.

22 Ha nu'ah_u 'begoh_u, 'yøteh_u ri hmuh_u nuua ja ra ximhai gatho nú'a da 'berp'a'ih_u, ne hingue hønse ra ora hant'ah_u xi grí mpeh_u pa gui pønga ri hmih_u con gue'u, peph_u con gatho ri muih_u ngue'a guí tsuh_u Ajuá.

23 Ne gatho nú'a guí peh_u, peh_u con gatho ri pahah_u, jah_u ra uenda go guí peph_u ra Zidada, hingue nuya ja'i.

24 Ya guí pah_u gue numa Zidadah_u ra Jesucristo ma da 'ra'a ri thahah_u ngue'a go guí peph_u'a.

25 Pe nu'a tó'o øt'a ra nts'o'mui, ra Zidada da gu'tuabi ngu tengu nú'a xa 'yøt'e, ne hinda ma da nja ra nsuqui.

4

1 Nu'ah_u hmuh_u, manda ri 'begoh_u ngu rí 'ñepi, ngue'a guí pah_u gue ne'ah_u guí pe'tsh_u 'nari Hmuh_u nehe nuni mahets'i.

2 Ogui tsaya gui 'yapabih_u Ajuá con gatho ri muih_u, ne umf_u njamadi'a ngue'a ø't'a'ih_u ri nt'adih_u.

3 'Yapabih_u por guecje, pa da xo-gahe ya gosthi pa da za ga mañhe de gatho nú'a xa 'yøt'a ra Zidada Jesucristo ngu nú'a xqui beni Ajuá ne hinxqui fadihma, pe Ajuá ya xa 'ñutcah_u. Ne ngue'a go dí ma de gue'a, hangue dí jot'ua fadi.

4 'Yapabih_u Ajuá pa da za ga mंगा xa hño de gue'a ngu rí 'ñepcagui ga ma.

5 Jamasuh_u hanja gui 'yoh_u, 'yoh_u co ndunthi ra mfadi ja yá thandi nú'u hingyá gamfri. Ogrí 'beta ri orah_u, zofoh_u de rá noya Ajuá.

6 Ñah_u co ndunthi ra t'equ'ei ne ra hmate, ne beñh_u xá hño hanja grí thatuah_u cada 'na nú'u grí ñauih_u.

Ya nzenjua pehna ra apostol Pablo mi uadi ra carta

7 Nuni ma hmaca cuh_u ra Tiquico guehni 'nará hoga mefi Ajuá stá mpehe mahyεgui, y nu sta zømb_u dua c'a'ts'ah_u, ma da xi'ah_u gatho nú'a te dí thoguiua.

8 Hangue pa gue'a dí pehn'ah_u pa da xi'ah_u tengu gra 'm_uihe de guecua ne pa da nup'a ri mfenih_u.

9 Ma da meui nehe ma zi hoga cuh_u Onesimo, nuni ja ra mengu de guep_u ngu guí pah_u. Nuyá ma da xi'ah_u gatho nú'a dí thoguihe de guecua.

10 Ne ri fat'ajua'ih_u ra zi cu Aristarco nuni drí ncompa'beua ja ra fadi, ne ri fat'ajua'ih_u ra zi cu Marco nuni rá primo ra cu Berhna. Nu'ah_u ya xa si'ah_u gue ma da mab_u da c'a'ts'ah_u ra cu Marco, ne sta zømb_u umf_u ra tsaya co ndunthi ra hmate.

11 Nehe ri fat'ajua'ih_u nuni ra cu Jesu xa thu'mbabi nehe ra Justo. De gatho ya xodyo nú'u xa gamfri hønse nuy_u ya cuy_u faxcagui pa dí mambahe rá noya Ajuá de guecua, pa njab_u ndunthi to'o xa yut'i ja rá hmanda Ajuá, y go guehy_u xi ri hubga ma mui.

12 Ne ri fat'ajua'ih_u ra cu Epafra, guehni 'nará mefi nehe ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, nehni ra mengu de guep_u. Nuni nzantho apabi Ajuá con gatho rá mui pa hingui 'uegueh_u de ri jamfrih_u ne pa gui 'yoh_u xá hño ja rá thandi Ajuá ne gui 'yø'tuah_u nzantho ngu nú'a go rá paha'a.

13 Nugui go dí damajuani xá hño de guehni, ngue'a nzantho tagui tu por gue'ah_u, ne por ya cu ya me Laodicea, ne nú'u ya me Yerapoli.

14 Ri fat'ajua'ih_u nehe ra cu Luca, nuni ra medico xi ra hmadi, ne ra cu Dema.

15 Fat'ajua'ih_u ts'u gatho ya cu nú'u ya me Laodicea, ne fat'ajua'ih_u ra cu Nimfa, ne gatho nú'u ya cu ri munts'i ja rá ngu'a pa ri xøcambeni Ajuá.

16 Nu xcri juah_u gui hñe'th_u nuna ra carta, pempabih_u nú'u ya cu ya me Laodicea, pa da hñe'ti nehe'u. Ha

nú'a dá pempabi'ua da men'a'ihua pa
gui hñe'thua nehe.

¹⁷ Nehe xipabihua ra cu Arquipo gue
da mefi xá hño nú'a ra 'befi xa umbabi
ra Zidada, asta hinda juatbi gatho.

¹⁸ Núgui drá Pablo de ma 'yese dí
op'ahua nuna ra nzenjua. Oxqui pum-
friguihua gue dí oua ja ra fadi. Ha
nubyá, Ajuá da jap'a'ihua. Njabua gue'a.

**RÁ MŪDI RA
TESALONICENSE
RÁ MŪDI CARTA RA
APOSTOL NSAN PABLO
BI 'YOPABI YA GAMFRI
ME TESALONICA**

*Ra apostol Pablo ne yá compa
opabi ya gamfri me Tesalonica*

¹ Núga drá Pablo, ne ra cu Silvano ne ra cu Timu, dí pēhn'a'ihēb_u nuna ra carta, nu'ah_u gyá gamfrih_u guí 'b_uh_u co Ajuá ra Dada ne co ra zi Hmu Jesucristo. Ajuá ma Dadah_u ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo da jap'a'ih_u ne da max'ah_u pa gui 'b_uh_u te rá 'ñentho.

*Ra hoga'm_ui mi udi ya gamfri me
Tesalonica*

² Dí aphe Ajuá por gue'ah_u ne nzantho dí umfe njamadi'a por gatho'ih_u.

³ Nú'b_u dí aphe Ajuá ma Dadah_u, nzantho dí beñhe ra 'bēfi de ri jamfrih_u ne ri 'bēfihe dega hmāte, ne dí beñhe de gatho nú'a guí tseth_u ngue'a guí tō'mh_u da 'ñehe ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

⁴ Ma zi cu'ihē yá hmādi'ih_u Ajuá, dí pāhe gue xa huahn'a'ih_u Ajuá.

⁵ Nura maça hoga noya dá xi'ahe hindá xi'a'ihē hōnse dega noya, dá xi'ahe co rá ts'edi ra Maça Ndahi, nehe dí camfrihe gue go guehna xi majuani. Nu'ah_u gá pāh_u tengu ma 'māihe nú'b_u duá 'b_uheb_u con gue'ah_u pa ri hñoh_u.

⁶ Ya guí tenga ma 'māihe, nehe guí tēmbah_u rá 'm_ui ra Zidada Jesu. Gá hañh_u rá noya Ajuá co ndunthi ra nt'atsate, pe nehe co ra johya nú'a xa 'ra'ah_u ra Maça Ndahi.

⁷ Hangue gatho ya cu me Macedonia ne ya cu me Acaya bi dēn'a ri 'm_uih_u.

⁸ Por gue'ah_u bi ntanga rá noya ra Zidada hingo sehe Macedonia nixi sehe Acaya; nehe hab_uraza fadi gue

guí camfrih_u Ajuá. Nde nubyá, ya hindí pē'tshe te ga mañhe,

⁹ ngue'a ya ja'i ri mpede hanja bi za dá cūthe ra maça noya con gue'ah_u. Nehe mañ_u gue gá tsoh_u ya c'oi nú'uhingo gue'uh Ajuá pa gui pēpabih_u Ajuá nú'a te y go gue'a Ajuá xi majuani.

¹⁰ Nehe guí tō'mbah_u rá T'uh Ajuá nu stí 'ñehe de mahets'i. Ajuá go bi 'yōt'e pa bi yopa nte'a de ja ya du, ne go gue'a ra Zidada Jesu nú'a to'o ñangaguih_u de rá cuε Ajuá ma da 'ñehe.

2

*Rá 'bēfi ra apostol Pablo nuni Tesa-
lonica*

¹ Zi cūh_u guí pāh_u gue himbi 'mēditho ma 'bēfihe nú'b_u dá hats'aheb_u rá noya Ajuá.

² Masque bi sicje ndunthi ya ts'onoya nuni Filipino ne bi hnabgaguiheni ngu guí pāh_u, pe Ajuá bi 'racje ra ts'edi pa dá xi'ahe ra maça noya, hindá ntsahe nixi dá ntsuhe, masque ndí thōhe ya nt'atsate.

³ Dá zo'a'ihē de nú'a xi majuani, hindá zo'a'ihē dega ts'oqui nixi dega nthate.

⁴ Ajuá bi hyandi gue mi 'ñēpcaguihe ga mañhe ra maça noya ne bi 'bēpcahe ga mañhe. Hangue gue'a dí mañhe, hingo pa go da t'ō'tua yá paha ya ja'i, hōnse pa go da t'ō'tua rá paha Ajuá nú'a to'o pātca ma mfenih_u.

⁵ Hindá ha'ahe co 'raya hoga noya mahotho, ngu guí pāh_u, nixi hindá ha'ahe dega nc'at'aboja, Ajuá go pādi.

⁶ Ne hindá nehe to'o da 'ñesca ma nsuhe, nixi nu'ah_u nixi ma'ra, masque mri 'ñēpcaguihe hmāh_u ngue'a dyá 'mēhnihe de ra Zidada Jesucristo.

⁷ Nu'a dá øthe, ndí pē'ts'ahe ra hmāte ngu 'nara nanā su yá zi bātsi.

⁸ Nts'edi xi stá mā'ahe, hangue hingue nsøctho dá 'ra'ahe rá hoga noya Ajuá, nehe xa za stá uñhe ma tehe po rá ngue'ah_u ngue'a xi drí mā'ahe.

9 Zi cuh_u, nu ndá xi'a'ihē rá noya Ajuá, guí pah_u gue ndí mpɛfihe ma pa ra xuui co ndunthi ra nzabi pa hindá ø't'a'ihē ra xuhñá ni 'na de gue'ah_u.

10 Guí pah_u ne Ajuá p̄adi gue nu ndá 'b_uheb_u dá 'yohe xi xá hño ne dá nhyojá'ihē con gue'ah_u nú'ah_u gyá gamfrih_u, ne hindá øthe nú'a xá nts'o hangue himbi za to bi c'ascahe.

11 Ne guí pah_u hanja ndí zo'a'ihē ne ndí nup'ahe ri mfenih_u cada 'na de gue'ah_u, ngu 'nara dada zofo yá b̄atsi.

12 Ndí 'bɛp'ahe gue gui 'yoh_u ngu ri 'ñep'a'ih_u ngue'a Ajuá xa zohn'a'ih_u pa guí 'b_uh_u ja rá maça hnini ne ja rá nsunda'a.

13 Nuje nz̄antho dí umfe njam̄adi Ajuá ngue'a gá øh_u ra maça noya nú'a dá xi'ahe ne gá pah_u gue go gue'a rá noya Ajuá ne hingo rá noya 'nara ja'i. Ne majuani go gue'a rá noya Ajuá, ne ri mpɛfi ja ri corasoh_u nú'ah_u gyá gamfrih_u.

14 Nu'ah_u, zi cuh_u, xcá thoguih_u ya nt'utsate mahyεgui ngu xa thogui ya cu de yá nija Ajuá nuni Judea, nú'u 'b̄ai co ra Zidada Jesucristo. Xa utsa'ih_u ya mengu ri haih_u mahyεgui ngu ya xodyo xa utsa ya cu nuni Judea.

15 Nuya xodyo go gue'u bi hyo ra Zidada Jesu, nehe bi hyo sehε yá b̄adi'u, y necje bi guje. Hingui ø't'e'u nú'a rá paha Ajuá ne ri utsa'u gatho ya ja'i.

16 Mi hagaguihe hm̄ah̄a ga zofohe ya ja'i nú'u hinyá xodyo pa hinda mpøhø'u. Njab_u ya xodyo xi bi 'yøt'a ya ts'oqui asta hab_u bi za, ne rá ngats'i rá cuε Ajuá ya xa z̄adi'u pa nz̄antho.

Ra apostol Pablo xi mi ne da ma da c'a'tsa ya gamfri me Tesalonica

17 Nuj_u zi cuh_u ya pɛ'tsa ya pa hinstá nuh_u, pe de ma corasohe dí beñ'ahe. Hangue xi ndí nehmahe ga nuh_u.

18 Ndí nehmahe stá maheb_u ga c'a'ts'ah_u pe ra Satá himbi hocje. Núga drá Pablo ndunthi ya 'mi'qui dá ne ga mahm̄ab_u.

19 Nde, ¿te rá 'bɛ'a dí tømhe, nda'a ma johyahe, ne hanja da thuscahe ra corona nu sta 'ñehe ma Zidadah_u ra Jesucristo? ¿Ha gue hingue por gue'ah_u?

20 Por gue'ah_u ma da t'esca ma nsuhe ne ma ga johyahe.

3

1 Ya himbi za dá tømhe ma'ra ya pa pa dá p̄ahe te gri 'b_uh_u, hangue dá beñhe ga coheni Atena.

2 Ha numa zi cuh_u ra Timu dá pɛhn'a'ihēb_u. Gue'a 'nará mɛfi Ajuá ne ma mfats'ihē ja rá 'bɛfi ra Zidada Jesucristo. Dá pɛhn'a'ihēb_u pa da nup'a ri mfenih_u pa ma'na da z̄edi ri jamfrih_u,

3 pa da njo'o ni 'na de gue'ah_u to'o da ntsu de ya nt'utsate guí thoh_u. Nu'ah_u guí pah_u gue pa guehna dí 'b_uh_uua.

4 Nu nduá 'b_uheb_u con gue'ah_u dá xi'a'ihē gue mi pɛ'tsi te ga thoh_u ya nt'utsate ngu ya xa t'øt'e ne ya guí pah_u.

5 Por gue'a nuga ya himbi za dá tøm' ma'ra ya pa, hangue dá pɛhn'ah_u ra mɛfi pa dá p̄adi te gra 'm_u ri jamfrih_u, xi'b_u xqui hya'ah_u ra ts'ondahi y nu'b_u nú'a ma 'bɛfihe xa 'm̄edithoho hm̄ah̄a.

6 Ra cu Timu ya bá pengui de guerp_u ne ja rí zøhø, hangue go bá hancahe'a ra noya de ri jamfrih_u y de ri hm̄ateh_u. Nz̄antho guí bengaguihe co ra hm̄ate ne xi guí nehmahe ga nuh_u mahyεgui ngu dí nehmahe nehe ga hant'a'ihē.

7 Zi cuh_u, nu ndá p̄ahe te gra 'm_u ri jamfrih_u xi bi hñu ma m̄aihe, masque dí thohe ya nt'utsate ne ya ts'othogui.

8 Nubyá h̄a, xi dí johyahe ndunthi ngue'a xi majuani guí 'b_uh_u xá hño co ra Zidada.

9 Nde nu'b_u, otho con te ga ju'tuabihe Ajuá por gatho nú'a ra johya dí pɛ'tshe ja rá thandi'a ngue'a guí 'b_uh_u xá hño con gue'a.

10 Ajuá dí aphe ma pa ra xuui con gatho ma m̄aihe gue da 'racje n̄εqui

ga nuh_u pa ma'na da nxøgue ri jam-frih_u.

¹¹ Aju_a ma Dadah_u ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo da zixcahe pa ga tsøñ'a'ihe.

¹² Ma zi Hmuh_u da 'yøt'e pa ma'na da zi'ta ri hm_ateh_u pa xi gui m_adih_u 'na ngu ma'na ne xi gui m_adih_u gatho ma'ra, mahyεgui ngu nuje dí ma'a'ihe.

¹³ Ne da max'a'ih_u pa gui zεdih_u, ne gui 'uegueh_u de ya ts'oqui pa da njo'o to'o da c'a'ts'ah_u ja rá thandi Aju_a ma Dadah_u nu stí 'ñehe ma zi Hmuh_u ra Jesucristo con gatho nú'ü to'o xa gamfri'a.

4

Ra hoga'm_ui gue'a ri ho Aju_a

¹ Nubyá zi cuh_u, dí bante'ihe ne dí zo'a'ihe de rá ts'edi ra Zidada Jesu gue ma'na gui 'yoh_u xá hño ngu dá u't'ahe, njab_u ngu ne Aju_a.

² Ya gui pah_u nuya hmanda dá 'bεp'ahe de rá ts'edi ra Zidada Jesu.

³ Nurá paha Aju_a gue da t'axca ri mfenih_u. Oxqui hñuxh_u co ya 'behñ_a nú'ü hingo xi ri 'behñ_ah_u, nixi ya 'behñ_a hinda hñuxui ya 'ñøhø nú'ü hingo xi yá dame.

⁴ Cada 'na de gue'ah_u gui pah_u hanja gui pε'tsa ri 'behñ_ah_u, hingue gui pε'tsh_u dega ts'oqui, gui 'ñøteh_u 'na ngu ma'na.

⁵ Oxqui pε'tsh_u ra ts'onc'at'aja'i ngu øt'a ya 'ñagamfri ja'i nú'ü hinxa ba Aju_a.

⁶ Oxqui ø'tuah_u ni 'nara 'ñ_u ri cuh_u nixi gui hyath_u de nuya t'øt'eya, ngue'a Aju_a go gue'a unga ra nju'ti de gatho nuya, ngu ya stá xi'a'ihe ne stá zo'a'ihe ndunthi.

⁷ Aju_a xa zoncah_u pa da nt'axca ma mfenih_u hingue pa ga øth_u ya ts'oqui.

⁸ Nu'a tó'o ri utsa nuna ra noya, hingo utsa 'nara ja'i, pe utsa Aju_a nú'a to'o 'racj_u rá Maça Nda_hi.

⁹ Hingo mahyoni ga op'a'ihe pa gui madi ri cuh_u, ngue'a Aju_a ya xa 'ñu't'a'ih_u gue gui m_adih_u 'na ngu ma'na.

¹⁰ Ne majuan_i ya gui øth_u njab_u con gatho ya cu 'b_u gatho rá ngani Macedonia. Pe dí zo'a'ihe zi cuh_u gue ma'na da zi'ta ri hm_ateh_u.

¹¹ 'Yøth_u ra ts'edi pa gui 'buh_u 'nara hoga'm_ui. Mpefih_u sehe co ri 'yεh_u ngu nú'a stá 'bεp'a'ihe,

¹² pa da ñamahño de gue'ah_u nuya 'ñagamfri ja'i, ne pa hinte gui 'beh_u.

Rá yo'ehe ra Zidada

¹³ Zi cuh_u, dí ne ga xi'ahe de nú'ü xa du pa gui pah_u ne pa hinda du ri mah_u ngu nú'ü ma'ra hinte tø'mi.

¹⁴ Nde, 'b_u dí camfrih_u gue ra Zidada Jesu bi du ne bi yopa nte ma'na'qui, nu'bá nehe dí camfrih_u gue Aju_a dua tsi co ra Zidada Jesu nu stí 'ñehe'a nú'ü to'o bi du ne mi camfri ra Zidada Jesu.

¹⁵ Dí xi'ahe rá noya ra Zidada, gue núj_u gra 'bath_uua ja ra ximhai asta ra pa da 'ñehe ra Zidada, hingo ma ga 'bet'oh_u de nú'ü ya xa du.

¹⁶ Pe ra Zidada ma dua cai de mahets'i co 'nara hmafi dega hmanda, ne co 'nara noya de 'nara nda'enxε mahets'i, ne co rá nzani ra trompeta de Aju_a. Nu'bá nú'ü ya cu ya xa du ante da 'ñehe ra Zidada Jesu, nu'ú 'mεt'o da yopa nte'ü.

¹⁷ Nep_u núj_u gra 'bath_uua ja ra ximhai, 'bestho da g_uxcah_u mahyεgui con gue'ü pa maña ja ya guui pa ga ma ga nth_u ra Zidada maña ja ra nda_hi, ne njab_u ma ga 'buh_u nzantho co ra Zidada.

¹⁸ Hangué hñu'mba mah_u 'na ngu ma'na co nuya noyaya.

5

¹ Zi cuh_u, hingo mahyoni ga op'a'ihe pa ga xi'ahe de nuya pa xa 'ñep_u ne ha'm_u ma da nja nuya t'øt'eya.

² Ngue'a nu'ah_u ya gui pah_u xá hño gue nu sta dat'a ra pa da 'ñehe ra Zidada, nura pa'a ma da nja ngu øt'a ra be dega xuui.

³ Nura pa sta 'ñenga ya ja'i gue ja ra hmetho ne ra hoga'm_ui, nu'bá sta damfri'ü da 'ñe 'nara nhuati pa gue'ü

ngu yá ugui 'nara 'behña, ne hinda mpont'ui'.

⁴ Pe nu'ah_u zi cuh_u ya hinguí 'b_uh_u ja ra 'b_exuui, hangue nura pa'a hinda ma da z_u'ah_u ngu 'nara be.

⁵ Gatho'ih_u guí 'b_uh_u ja ra ñot'i ne guí 'b_uh_u dega pa. Nuj_u ya hindí 'b_uh_u ja ra xuui nixi ja ra 'b_exuui.

⁶ Hangue hinga a_h ngu ma'ra, ga ndø'mh_u nz_{an}tho, ne di ja ma mfenih_u.

⁷ Nuto a_h, a_h 'b_u nxuui, ne nuto ri ti, ri ti dega xuui.

⁸ Pe nuj_u dí 'b_uh_u dega pa ne di ja ma mfenih_u. Ga hñeh_u co ma heh_u dega jamfri y dega hm_{ate} pa hinte ga jah_u. Njab_u ga hñeh_u ngu ri hñe nú' to'o 'yo ja ra tuhni. Ne ga p_e'tsh_u ra nthø'mate pa ga mpøhøh_u ngu 'nara nth_uqui ja ma ñaxuh_u.

⁹ Aju_a hinxa hñuxcah_u pa da z_ucj_u rá cu_e'a, xa hñuxcah_u pa ga mpøhøh_u por ma Zidadah_u ra Jesucristo.

¹⁰ Nú'á bi du por guecj_u pa da za ga 'b_uh_u con gue'a masque gra 'b_uth_uua o ya stá tuh_u.

¹¹ Hangue hñu'mba m_uih_u ne nupa mfenih_u 'na ngu 'na ngu ya guí øth_u.

Ra apostol Pablo umba ra ts'ofu ya gamfri

¹² Zi cuh_u, dí b_{ante}'ihe gue gui p_e'tsuah_u ra t'equ'ei nú' brí mp_efib_u ja rá 'b_efi ra Zidada ne su'ah_u ne zo'a'ih_u.

¹³ P_e'tsuah_u ndunthi ra hm_{ate} po yá hoga 'b_efi. 'B_uh_u co 'nara hoga'm_ui 'na ngu 'na.

¹⁴ Nehe dí b_{ante}'ihe zi cuh_u gue gui zoh_u ya cu nú' ya dahñei, gui nupa yá mfeni nú' to'o tu yá m_ui, gui faxh_u nú' to'o ts'utho yá jamfri, ne gui tsetuah_u gatho.

¹⁵ Jamasuh_u gue hinguí co'tsh_u ra nts'o'm_ui co ra nts'o'm_ui. 'Yøth_u nz_{an}tho ra hño 'na ngu ma'na nehe con gatho ya ja'i.

¹⁶ Johyah_u nz_{an}tho.

¹⁷ Ja guetbú gui 'yaph_u Aju_a.

¹⁸ Umf_u njam_{adi} Aju_a de gatho nú' da 'ñehe, ngue'a gue'a rá paha Aju_a pa gue'ah_u nú'ah_u guí 'b_uh_u co ra Zidada Jesucristo.

¹⁹ Oxqui hacuah_u rá ts'edi ra M_aca Ndahi.

²⁰ Oxqui utsah_u nú'a te u't'ah_u nú' ña de rá noya Aju_a.

²¹ P_ah_u nda'na nú'a xá hño, ne teñh_u'a.

²² 'Ueh_u de gatho nú'a xá nts'o.

²³ Aju_a hubga ma m_uih_u, ne go gue'a da t'axca maxøgue ri mfenih_u, pa da 'b_e'tsi xá hño ri hoga nd_{ah}ih_u ne ri mfenih_u ne ri ndo'yoh_u, pa hinto da c'a'ts'ah_u nu sta 'ñehe ma Zidadah_u ra Jesucristo.

²⁴ Hingui pata rá mfeni nú'a to'o xa zohn'a'ih_u, ne go gue'a da 'yøt'e.

Ra apostol Pablo ja rá ngats'i rá carta ri yopa zengua ya gamfri ne apa Aju_a por gue'u

²⁵ Zi cuh_u, 'yaph_u Aju_a por guecj_e.

²⁶ Fat'ajuah_u gatho ya cu co 'nara nth_ufi dega hm_{ate}.

²⁷ Dí 'b_ep'a'ih_u nts'edi de rá thuhu ma Zidadah_u gue gui hñe'tuabih_u nuna ra carta gatho ya cu.

²⁸ Ma Zidadah_u ra Jesucristo da max'a'ih_u. Njab_u gue'a.

**RÁ ÑOHO RA
TESALONICENSE
RÁ ÑOHO RÁ CARTA RA
APOSTOL NSAN PABLO
NÚ'A BI 'YOPABI YA
ĠAMFRI ME
TESALONICA**

Ma'na'qui ra apostol Pablo ne yá compa opabi ya gamfri me Tesalonica

¹ Núga drá Pablo, ne ra cu Silvano ne ra cu Timu, dí pehn'a'ieheb_u nuna ra carta nu'ah_u gyá gamfrih_u guí 'b_uh_uh_u Tesalonica ne guí 'b_uh_u co Ajuá ma Dadah_u ne co ma zi Hmu_uh_u ra Jesucristo.

² Ajuá ra Dada ne ra zi Hmu Jesucristo da jap'a'ih_u ne da max'a'ih_u pa guí 'b_uh_u te rá 'ñentho.

Ajuá ma da castiga nuya 'yøt'ats'oqui nu sta yopa zøhø ra Zidada Jesucristo

³ Zi cuh_u, pe'tsi te ga umfe nzantho njamadi Ajuá por gue'ah_u ngu rí 'ñepcahe ga øthe ngue'a xi rí te ri jamfrih_u ne gatho'ih_u ma'na rí zi'ta ri hmateh_u 'na ngu ma'na.

⁴ Hangue nuje dí e'ts'a'ih_u ne ri nsuh_u ja yá nija Ajuá ngue'a xi ra dangui ri jamfrih_u masque guí thoh_u ya ts'othogui ne ya nt'utsate.

⁵ Pe gatho nuya thogui guí thoh_u, ja ri hnečni gue Ajuá øt'a nú'a xá hño ne ma da 'yøt'a ra hoga ts'utbi, ngue'a por nuya ts'othoguiya Ajuá da za da ma gue rí 'ñep'a'ih_u guí 'b_uh_u hab_u bí manda'a, ne por gue'a grí sufrih_u.

⁶ Ajuá øt'a nú'a xá hño da co'tsuabi nú'u to'o ri utsa'ih_u.

⁷ Nehe nú'ah_u t'utsa'ih_u, Ajuá øt'a nú'a xá hño da 'ra'a'ih_u ra tsaya mahyεgui con guecje nu stua pengui de mahets'i ra Zidada Jesu co ya εnxε nú'u hampa rá ts'edi'a.

⁸ Nu stí 'ñehea'a, ma da hnequi 'nara danga tsibi ja rá nthets'i. Ma da 'ñehe pa da castiga nú'u to'o hingui pa

Ajuá nixi hingui øtuabi rá maça noya ma Zidadah_u ra Jesucristo.

⁹ Nu'ú ma da gut'a yá thai ja ra nidu pa nzantho, ne hinda za da 'm_u'_u ja rá thandi ra Zidada hab_u ja rá nsunda ne rá ts'edi.

¹⁰ Nura pa stí 'ñehea'a, gatho ya cu nú'u to'o camfri'a ma da 'yø ne da nsunda'a. Ne'ah_u ma guí 'yøh_u ne guí nsundah_u'a ngue'a gá camfrih_u nú'a dá xi'a'ih_u.

¹¹ Por guehna nzantho dí aphe Ajuá gue da max'a'ih_u pa guí 'b_uh_uh_u ngu rí 'ñep'a'ih_u ngue'a xa zohn'a'ih_u'a, ne dí aphe gue da nup'a ri mfenih_u co rá ts'edi'a pa guí 'yøth_u co 'nara johya gatho nú'a xá hño ne pa guí 'yøth_u ya 'b_ufi dega jamfri,

¹² pa njab_u da hnequi rá nsunda ma Zidadah_u ra Jesucristo ja ri 'm_uih_u ne da t'e'ts'a ri nsuh_u po rá hñoja'i Ajuá ne ra Zidada Jesucristo.

2

Ma da hnequi ra 'yøt'ats'oqui gá ja'i

¹ Núbya zi cuh_u dí ne ga xi'ahe de rá yo'ehe ma Zidadah_u ra Jesucristo nu xcrá muntsh_u con gue'a.

² Dí bante'ih_u zi cuh_u gue hingui ntsuh_u nixi to guí hoph_u da 'uec'a'ih_u de ri hoga mfenih_u ne da 'ñeñ'ah_u gue ra Zidada ya bá yopa pengui, nixi dega thedi, nixi dega noya, nixi dega he'mi nú'a di ma gue go stá penhe, ne nú'u di ma gue rá pa de rá yo'ehe ra Zidada ya bi zøhø.

³ Oxqui hoph_u ni 'na tui to da hya'ah_u ne da 'ñeñ'ah_u gue nura pa ya bi zøhø. 'Met'o ma da nanga ndunthi to'o da ña ncontra de Ajuá, ne da hnequi nú'a ra 'ñøhø dega 'yøt'ats'oqui ma da ma ja ra nidu. Nep_u 'mefa de gue'a ma da zøhø ra Zidada.

⁴ Nura 'yøt'ats'oqui gá ja'i'a ma da ma ncontra de Ajuá ne da 'ñexa sehe, ne da ne da hñamba yá luga gatho nú'u t'embí gue go gue'u Ajuá, nú'u ri nsunda ya ja'i, asta hinda hñudi ja rá ndanija Ajuá, ne da mañ'a gue go gue'a Ajuá.

5 ¿Ha gue hinguí beñh_u gue nú'b_u ndí 'b_ui con gue'ah_u dá xi'a'ih_u de guehna?

6 Nu'ah_u guí pah_u te rá 'b_e'a hinxa hopi da hnequitho nura 'yøt'ats'oqui gá ja'i'a. Ma da hnequi asta nú'a ra pa da zø rá ora.

7 Nura ts'oqui ya ri mpefi mant'agui, hønse tømabya da thāca nú'a to'o hingui hopi da hnequi.

8 Nu'b_u gue'b_u da hnequi nú'a ra ts'oja'i, ne ra Zidada ma da hyo'a co 'nara noya da mā, ne da ma da huati co rá nsunda nu sta 'ñehe'a.

9 Nu sta hnequi nura ts'oja'i'a dri hñampa rá ts'edi ra Satá ne ma da 'ñudi ndunthi ya nt'udi ne da 'yøt'a ndunthi ya milagro dega nthate.

10 Ne ma da hyat'i co ya nthate xi xá nts'o nú'u to'o ma da ma ja ra nidu. Nu'á mi tsa da mpøhø hmaha pe himbi ne bi gamfri nú'a xi majuani hangue ma da ma ja ra nidu.

11 Hangue ringue'a Ajuā da pu'tua yá mfeni'ū pa da gamfri nuna ra nc'uambana.

12 Pa njab_u da duxa ra ts'oqui nuto gatho himbi ne bi gamfri nú'a majuani, nú'u to'o ma'na bi ho ra ts'oqui que nú'a majuani.

Ajuā xa huancah_u pa ga mpøhøh_u

13 Pe nuje rí 'ñepcahe gue nzantho ga umfe njamadi Ajuā por gue'ah_u zi cuh_u yá hmadi'ih_u ra Zidada, nguetho Ajuā bi huahn'a'ih_u ante da hyoca ra ximhai pa gui mpøhøh_u. Ne gá mpøhøh_u ngue'a ra Māca Ndahi bi 'uec'a'ih_u de ya ts'oqui, ne xcá camfrih_u nú'a majuani.

14 Pa guehna bi zohn'a'ih_u Ajuā por nura māca noya stá xi'a'ihe pa da hnequi rá nsunda ma Zidadah_u ra Jesucristo ja ri 'māih_u.

15 Hangue ringue'a zi cuh_u oxqui 'uegueh_u. Pē'tsh_u xá hño ya nt'utuante nú'u stá u't'a'ihe dega noya o nú'a stá op'ahe.

16 Ajuā ma Dadah_u bi mācaguih_u ne bi huegaguih_u hangue bi 'racj_u ra humai pa nzantho ne bi 'racj_u 'nara hoga nthø'mate.

17 Nú'á ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo da nup'a ri mfenih_u ne da ja'ah_u gui 'yoh_u xá hño de nú'a guí øth_u ne nú'a guí māñh_u.

3

Ra apostol Pablo xipa ya cu gue da ora por gue'ū pa njab_u ma'na da ntunga rá noya Ajuā

1 Nubyá zi cuh_u dí a'a'ihe gui 'yaph_u Ajuā por guecje pa da dama ntunga rá noya Ajuā haburaza, ne da jamfri ngu xcá camfrih_u.

2 Nehe 'yaph_u Ajuā gue da ñangaguihe'a de ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i nú'u øt'a ya nts'o'mai, ngue'a hinga gatho pē'tsa ra jamfri.

3 Masque njab_u, nu Ajuā hingui pata rá mfeni, nú'á da ja'ah_u gui zedih_u ne da ñañ'a'ih_u de ra nts'o.

4 Dí camfrihe gue guí øth_u nú'a stá 'bep'ahe ne ma gui sigui gui 'yøth_u njab_u ngue'a Ajuā ri 'ra'ah_u ra ts'edi.

5 Ra Zidada Jesu da xoc'a ri mfenih_u pa gui pē'tsh_u rá hmāte Ajuā ja ri corasoh_u, ne pa gui tsēth_u ngu bi zeta ra Zidada Jesucristo.

Ya cu rí 'ñepi da mpefi

6 Zi cuh_u, dí 'bep'a'ihe de rá thuhu ma Zidadah_u ra Jesucristo gue gui 'uegueh_u de gatho nú'u ya cu xa mpunga dahñei ne hingui 'yo ngu nú'a dá u't'a'ihe.

7 Nu'ah_u ya guí pah_u gue rí 'ñep'a'ih_u gui tenga ma 'māihe. Nuje hindá ndahñeihe nu ndá 'buh_ub_u.

8 Nixi to'o bi 'uinjethoho. Nu'a ndí øthe, ndí mpefihe ma pa ra xuui co ndunthi ra nzabi pa himbi 'mē te dá tsihe, ne pa hindá øt'a'he ya xuhña.

9 Hingue himrí 'ñepcaguihe pa gui 'racaguihe te ga tsihe. Dá øthe njab_u pa da za gui 'yøth_u ngu nú'a dá øthe.

10 Ngue'a nú'b_u nduá 'b_uhe con gue'ah_u dá 'bep'ahe gue nu'a tó'o hinda ne da mpefi hinda ñuni nehe.

11 Dí xi'ahe nuna ngue'a dí øhe gue 'ra de gue'ah_u ya xcá mpunga dahñeih_u ne hinguí ne te gui pēh_u, hønse guí 'yoh_ub_u grí hñøth_u habu hindí 'ñepi gui hñøth_u.

¹² Nuya cu'ɥ to'o øt'a njabɥ, dí 'bɛphe ne dí zohe de rá ts'ɛdi ma Zidadahɥ ra Jesucristo gue da mpɛfi te rá 'ñentho pa njabɥ da dahɥ nú'a da zi.

¹³ Zi cuhɥ odi tsabi'ihɥ gui 'yøthɥ ra hño.

¹⁴ Nu'a tó'o hinda 'yøtcaguihe nú'a dí mañhe ja nuna ra carta, mañhɥ to gue'a ne ogrí ntsixhɥ'a pa njabɥ da ntsa.

¹⁵ Pe oguí ɯtsahɥ. Umfɥ ra ts'ofu ngu rí 'ñepi 'nara cu.

Ra apostol Pablo ja rá ngats'i rá carta apa Ajuu por ya cu

¹⁶ Nubyá, ra Zidada nú'a 'racjɥ ra humɥi, nzantho da 'ra'ahɥ 'nara humɥi de nú'a te gatho da 'ñehe. Ra Zidada da 'mɥi con gatho'ihɥ.

¹⁷ Núga drá Pablo dí op'ahɥ ra nzengua co ma 'yɛ sehɛ, guehna 'nara seña ja gatho nú'ɥ ya carta dí ofo. Njaua dí ofo.

¹⁸ Ma Zidadahɥ ra Jesucristo da max'a'ihɥ gatho. Njabɥ gue'a.

RÁ MŪDI RA TIMOTEO RÁ MŪDI CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO BI 'YOPABI RA TIMOTEO

Ra apostol Nsan Pablo opabi ra Timoteo

¹ Nūgui drá Pablo rá apostolgui ra zi Hmu Jesucristo. Ajuā ma Dadahū ne ma zi Hmuhū ra Jesucristo go gue'ū bi huancagui pa drá apostol. Ajuā go gue'a bi pōhōguihū, y ra zi Hmu Jesucristo go gue'a dí tō'mhū.

² Dí op'a'i nu'i Timu dí ja ra uēnda gue ma t'ū'i ngue'a go dá zo'a'i de ra jamfri. Ajuā ma Dadahū ne ma zi Hmuhū ra Jesucristo da jap'a'i, da mē'ts'a ra nthe cate, ne da max'a'i pa gui 'būi te rá 'ñentho.

Ra ts'ofa pa ya gamfri pa hinda dena ya nt'utuante nū'ū hinga majuāni

³ Ante ga ehe de guepū Efeso pa nuua Macedonia, dá bante'i gue gui cohibū pa gui zofo nū'ū 'raya cu 'būi de guepū udi ma'na'ño ra jamfri de nū'a stá padihū, gui haacuabi'ū gue ya hinda sigui da 'ñudi nū'a udi'ū.

⁴ Nixi hinda sigui da mąnga nū'ū ya 'bede xa zansε ya ja'i de maya'bū, nū'ū xi xcra matho ne hingui o rá 'ñu nū'a mā. Ngue'a nū'ū ya cu udi nuya nt'utuante'ū, udi hōnsε pa da ntsanoya'ū, hingui uti ya cu de rá noya Ajuā pa ma'na da nte yá jamfri'ū.

⁵ Dí 'bεp'a'i gue gui zofo ya cu pa da mē'tsa 'nara coraso xá nt'axi ne 'nara hoga mfeni ne 'nara jamfri hingue maxōts'etho, pa njabū da za da mē'tsa 'nara hoga hmāte.

⁶ 'Raya cu ya xa 'uegue de nuya hoga t'ōt'e, hangue nubyá hōnsε mąnga ya noya hinte ri muui.

⁷ Nu'ū ne hmāhā gue da nxahnate de ra ndaxjua ley, y mā gue go gue'a xi majuāni nū'a māñ'ū masque nixi pādi nū'a māñ'ū.

⁸ Hahā, nura ndaxjua ley xá hño, pe nū'bū da t'ōt'e ngu nū'a bi beni Ajuā.

⁹ Ga pahū gue himbi thuxa ra ley pa ya hoja'i. Ra ley bi thuts'i pa ya ts'o'yōde ne ya 'ñaqu'equ'ei, pa ya ts'oja'i ne ya 'yōt'ats'oqui, pa nū'ū hingui tsu Ajuā ne ya 'ñagamfri, pa nū'ū to'o ho yá dada ne yá nana, ne pa ma'ra ya hyote.

¹⁰ Nehe pa nū'ū to'o ya 'ñeja'i, pa nū'ū ya 'ñōhō ri hñuxui yá mi 'ñōhōui, ne pa nū'ū ya 'bēhñā ri hñuxui yá mi 'bēhñāui, pa nū'ū to'o pe ya ja'i, pa ya c'uamba, pa nū'ū to'o hōxa ra thai rá miqu'eiui, nehe pa gatho nū'ū to'o ōt'a ya ts'ot'ōt'e nū'ū xicjū Ajuā gue hingui ho ga ōthū'ū.

¹¹ Gatho guehna mąnga rá maça noya Ajuā nū'a to'o xá nsunda. Nuna go guehna ra maça noya bi t'acagui pa ga mā.

Ra jamādi po rá nthe cate Ajuā

¹² Nugui dí umba njamādi ma Zidadahū ra Jesucristo ngue'a bi 'raca ra ts'edi pa ga pεpabi. Bi hyandi gue xá hño ga pεpabi, hangue bi hñuxcagui pa ga pεpabi'a.

¹³ Nugui ma'met'o xi ndí ñama'ñū de ra Zidada Jesu y ndrí ūtsa, nehe xi ndrā ts'o'mūi co ya gamfri. Pe nu'á bi mēscā ra nthe cate ngue'a hindí pādi hmāhā nū'a ndí ōt'e nguetho hinstí camfri thoho'a.

¹⁴ Pe nurá hmāte Ajuā xi ra dąngui pa guequi. Nú'á bi xoga ma mfeni pa dá camfri ra Zidada Jesucristo ne pa bi za dá pε'tsua rá hmāte'a.

¹⁵ Nuna noya ma ga xi'a'i go guehna majuāni, hangue rí 'ñepi gue gatho ya ja'i da gamfri: gue ra Zidada Jesucristo bi 'ñeheua ja ra ximhai pa da pōhō ya 'yōt'ats'oqui, y nugui ma'na go ndrā 'yōt'ats'oqui.

¹⁶ Pe masque ndrā 'yōt'ats'oqui, nura Zidada Jesucristo bi mēscā ra nthe cate, pa nūgui 'nandrā dąnga 'yōt'ats'oqui da hnequi ja ma 'mūi gue Ajuā bi zetca ma nts'o'mūi ne bi pun-gagui. Bi 'yōt'a njabū con guequi pa njabū da hyanda ma'ra ne da gamfri'ū pa da mē'tsa ra te pa nzantho.

¹⁷ Hangue nū'a 'nat'a Ajuā rí 'ñepi dra sōcambeni ne dra nsunda pa

nzantho. Go gue'a 'nat'a Ajuā nú'a hindí hanthũ, go gue'a pe'tsa gatho ra mfadi, go gue'a ra Nda de maya'bu, de nubya ne pa nzantho, nehe go gue'a 'bui pa nzantho ne hinhya'mũ da du. Njabũ gue'a.

18 Ma zi t'ũ'i Timu, dí 'bep'a'i gue gui pe rá 'befi Ajuā ngu rí 'ñehe, ngu 'nara soldado pe xá hño rá 'befi ja ra tuhni. Ne dí ben'a'i de nú'a bi mangua ra Maca Nda hi gue ma gui pefi, pa njabũ da za gui sigui gui pe xá hño rá 'befi Ajuā.

19 Nehe su ri jamfri ne strá nt'axi ri mfeni. Nu 'ra bi ts'oca yá mfeni hangue xa 'be yá jamfri.

20 'Ra de gue'ũ go gue'a ra Imeneo ne ra Jandro nú'ũ dá ent'ua ja rá 'ye ra Satá pa da badi gue hinda ñama'ñũ de rá noya Ajuā.

2

Hanja da za dra t'apabi Ajuā

1 Rá mudi dí 'bep'a'ihũ gue gui orahũ por gatho ya ja'i. Gui 'yaphũ Ajuā da mats'i'ũ, ne gui umfũ njamadi'a.

2 Gui 'yaphũ Ajuā po ya danga nda ne por gatho nú'ũ hã ra ts'atbi, pa njabũ da za ga 'bũhũ 'nara 'mũi te rá 'ñentho, ne pa da za ga pe'tsuahũ rá ntsu Ajuā ne ga 'yohũ ngu rí 'ñepcahũ ne hinte ga jahũ.

3 Nuna go guehna xá hño, ne go guehna ri ho Ajuā ma Pøhøtehũ.

4 Nú'á ne gue gatho ya ja'i da mpøhø ne da badi'ũ nú'a xi majuani.

5 'Nat'a Ajuā 'bui, nehe 'bui 'natho nú'a to'o 'bande de Ajuā co ya ja'i, y nú'á go gue'a ra Zidada Jesucristo nú'a to'o bá e bi nja'iuja ja ra ximhai.

6 Nu'á bi unse rá te pa bi du pa bi gu'tua yá thai gatho ya ja'i. Ha nu mi zø ra ora, bi t'unga nt'øde pa bi fadi gue nu'á bi du pa bi pøhø ya ja'i.

7 Y pa gue'a bi thuxcagui dega apostol pa ga mamba rá maca noya Ajuā. Hindí hate, dí mangua majuani. Bi thuxcagui pa ga nxahnate de ya ja'i nú'ũ hingyá xodyo pa ga utuabi'ũ de ra jamfri nú'a majuani.

8 Dí ne gue habũraza ra luga habũ ri munts'a ya cu, gatho ya 'ñøhø da gũxa yá 'ye da 'yapabi Ajuā co yá mfeni strá nt'axi, ne hindri ncuε, nixi da nehmya.

9 Nehe dí ne gue gatho ya 'behña da jamasu pa da hñe ngu rí 'ñehe. Hinda hñe dega nt'ets'i. Hindí ne gue da 'ñeña dega nt'ets'i, nixi da 'ñets'i co ra oro, ni co ya do mahotho, nixi co ya he nú'ũ xi xá madi.

10 Nu'a dí ne gue da 'yøt'e'ũ, dá 'yøt'a ya hoga 'befi ngu rí 'ñepa 'nara hoga 'behña nú'a 'yo ja rá ntsu Ajuā.

11 Ya 'behña dá 'yødetho rá noya Ajuā ja ra nija pa da badi, ne dá 'yøt'e ngu nú'a da sipabi.

12 Hindí ne gue go ya 'behña da xahna ya 'ñøhø ja ya hmunts'i, nixi hingo ma'na da manda'ũ que ya 'ñøhø. Dá 'yøstho.

13 Ngue'a Ajuā bi hyoqui rá mudi ra Adá, nepũ ra Eva.

14 Y hingo ra Adá bi thát'i. Nura 'behña go gue'a bi thát'i, hangue bi dagui ja ra ts'oqui.

15 Hangue nubya 'bui yá batsi co ndunthi ya ugui, pe ya 'behña da mpøhø 'bũ hinda 'uegue de yá jamfri, 'bũ da me'tsa ra hmate, 'bũ da 'ño strá nt'axi, ne 'bũ da 'mũi ngu rí 'ñepi.

3

Nú'a rí 'ñepi da 'yøt'a ya ma'yo de ya nija

1 Nuna noyana guehna majuani: 'bũ to'o beni da mēpa Ajuā dega ma'yo gue'a 'nara hoga 'befi ne.

2 Pa to da ma'yo mahyoni di 'bui xá hño y di otho te di hma de gue'a. Dra medinthati co 'nada ra 'behña. Di su rá mfeni, di 'yo co ndunthi ra mfadi ne di pe'tsa ra t'equ'ei. Di pa da unga ntsaya, di pe'tsa ndunthi ra mfadi pa da 'ñutuate.

3 Hindra ti, hindra 'yøt'atuhni, mahyoni di ja rá hmate, hindra zøt'amui. Hindra nduste pa da daga ra boja dega nthate, nixi da ne da me'tsa ndunthi ra boja.

⁴ Di p̄adi da manda xá hño rá ngu, ne di p̄adi da zofo yá b̄atsi ngu rí 'ñepi pa da 'yøte'ũ.

⁵ Ngue'a nu'a tó'o hingui p̄adi da manda rá ngu, nu'bú çhanja da za da manda rá nija Ajuã?

⁶ Hinda za da ma'yo 'nara 'ra'yo gamfri, ngue'a xi'bũ da 'ñets'i'a ne njabũ da ncondena ngu bi nja ra ts'ondahi.

⁷ Mahyoni di udi 'nara hoga'm̄ai pa njabũ nehe nú'ũ hingyá gamfri da ñamahño de gue'a, pa njabũ hinda 'b̄e rá tsa nixi da zo ja rá 'ȳe ra ts'ondahi.

Nú'a rí 'ñepi da 'yøt'a ya maste de ya nija

⁸ Nehe 'nara maste de rá nija Ajuã mahyoni dra 'ñequ'e'i, hindi ña maxøts'etho, hindra ti, hindra nduste pa da dahã ra boja dega nthate.

⁹ Di camfri xá hño nú'a ra jamfri xa t'utcahũ co rá mfeni strá nt'axi.

¹⁰ Nehe mahyoni 'met'o dra tsapabi pa da f̄adi ua da 'ño xá hño ua hina. 'Bũ da 'ño xá hño ne hinto da c'a'tsi, nu'bú hã, da za dra maste ja ra nija.

¹¹ Nehe nú'ũ ya 'behña p̄epabi Ajuã mahyoni di p̄e'tsa ra hoga'm̄ai. Hindra gũxa nc'uamba. Di su rá mfeni, ne nzantho di øt'e gatho nú'a xá hño.

¹² Nura maste dra medinthati co 'nada ra 'behña. Nehe di p̄adi da manda xá hño rá ngu ne yá b̄atsi.

¹³ Nu'a tó'o faste xá hño ja rá 'b̄efi Ajuã, gue'a da t'e'tsua rá nsu, ne ma'na da nja rá ts'edi pa da ñaui ma'ra ya ja'i de ra jamfri p̄e'tsua ra Zidada Jesucristo.

Ra jamfri nú'a xa t'utcahũ nú'a hinxqui f̄adi maya'bũ

¹⁴ Zi cu Timu, dí ne 'bestho ga mabũ ga c'a'ts'a'i, pe dí op'a'i nuna carta

¹⁵ pa 'bũ hingá 'me ga mabũ, ma gui p̄adi hanja da za gui m̄p̄efi xá hño ja rá nija Ajuã nú'a te. Nu ja rá nija Ajuã ja jani nú'a majuani ne ja hm̄ani nú'a majuani.

¹⁶ Majuani xi ra dangui nú'a ra jamfri xa t'utcahũ nú'a hinxqui f̄adi ma'met'o, ne ena: Ajuã bi 'ñehe bi nja'i;

y ra Maça Ndahi bi 'ñudi gue majuani go gue'a rá T'ũ Ajuã.

Nehe ya enx̄e bi hyandi'a.

Nú'ũ ya ja'i hingyá xodyo bi ts'ofa de gue'a.

Nepũ haburaza ya ja'i ja ra ximhai bi gamfri'a.

Y nu'á bi ts'its'i pa mahets'i pa ja rá nsunda'a.

4

Nú'ũ to'o da 'uegue de ra jamfri

¹ Ra Maça Ndahi xa ma xi xá hño ne ena gue nuyá ngats'i ya pa 'raya cu ma da 'uegue de ra jamfri ngue'a ma da hñuxa nt'øde nú'a di m̄anga ya hyate ja'i nú'ũ di udi ya nt'udi dega ts'ondahi.

² Nú'ũ ya yohmi ja'i ma da m̄anga ya nc'uamba ne da ts'oca yá mfeni.

³ Nuya ts'oja'i'ũ ma da hñacuabi ya ja'i pa hinda nthati. Ne da hñacuabi pa hinda zi 'raya nzaqui, masque gatho ya nzaqui go bi hyoca Ajuã pa ga tsihũ co ra jamadi nú'ũ dyá gamfrihũ ne stá pahũ nú'a majuani.

⁴ Ngue'a gatho nú'a bi hyoca Ajuã, gatho xá hño. Hingui ho te ga utsahũ, hønse ga umfũ njamadi Ajuã ora te dí tsihũ.

⁵ Ngue'a rá noya Ajuã ena gue gatho ya nzaqui xá nt'axi. Hangue ga aphũ Ajuã da japi gatho nú'a te dí tsihũ, y njabũ xá nt'axi nú'a dí tsihũ.

Rá hoga m̄efi ra Zidada Jesucristo

⁶ 'Bũ gui 'ñutua ya cu gatho nú'a dí xi'a'i, ne 'bũ gui p̄adi xá hño ra maça noya nú'a ma de ma jamfrihũ ne ra hoga nt'utuante nú'a xcá t̄eni, nu'bú ma xi gui hñoga m̄efi de ra Zidada Jesucristo.

⁷ Ogrí ho gui 'yøde nuya ts'o'bede de ra ximhai ngu nú'ũ m̄anga ya 'ñamfeni ja'i. 'Yøt'a ra ts'edi pa ma'na gui 'b̄ui 'nara hoga'm̄ai.

⁸ Ngue'a nu'a tó'o japi da 'ñanga rá ndo'yo pa da nja rá ts'edi, hønse 'na t̄ui ri muui rá 'b̄efi. Pe nu'a tó'o øt'a ra ts'edi pa da 'mũ 'nara hoga'm̄ai, nurá 'b̄efi'a ma'na ri muui, ngue'a hingue hønse nuua ja ra ximhai ma da muui

rá 'bɛfi'a, nehe ma da muui ja rá ñoho ra 'm̄ui.

⁹ Nuna noya stá xi'a'i go guehna majuañi, hangue rí 'ñepi gue gatho ya ja'i da gamfri.

¹⁰ Y hangue por gue'a xi drí mpefiñe ne dí thoh̄u ya ts'othogui ngue'a dí camfriñe 'nat'a Ajua nú'a te. Y nú'a go gue'a ra Pøhøte pa gatho ya ja'i, pe ma'na pa nú'u to'o camfri'a.

¹¹ 'Ñudi nuya ya noya dí xi'a'i, ne manda da t'øt'e.

¹² Oto di dintstho nú'a guí ma ngue'a grá basja'itho. Nu'i 'ñudi ra hoga'm̄ui pa gue'a da 'yøt'a ya cu nehe. Nura hoga'm̄ui gui 'ñudi, nú'a gui m̄anga ya hoga noya, gui 'ñequ'ei, gui pe'tsa ra hm̄ate, gui pe'tsa ra jamfri, ne strá nt'axi ri mfeni.

¹³ Mientra ga mab̄u, 'yøt'a ra ts'edi pa gui hñe'tuabi ra M̄aca T'ofu ya cu, pa gui zofo'u ne gui 'ñutuabi'u.

¹⁴ Jamasu nú'a rá 'bɛfi Ajua bi t'a'a'i nú'a bi m̄anga ra M̄aca Ndañi gui pefi nu ndá hu'ts'ahe ma 'yehe núje dyá ndahe de ra nija.

¹⁵ Pefi gatho nuya t'øt'eya. Ja da mpefini con gatho ri m̄ui, pa gatho ya cu ne ma'ra ya ja'i da hyandi gue rí te ri jamfri ne ri mfadi ja rá 'bɛfi Ajua.

¹⁶ Xi da nsu seh̄e, ne jamasu de nú'a guí udi. Oguí tsaya gui 'yøt'a njab̄u, ngue'a nu'b̄u gui 'yøt'a njab̄u, nu'b̄u gui mpøhø ne da mpøhø nú'u to'o da 'yøde'i.

5

Nú'a rí 'ñepi da 'yøt'a ya gamfri

¹ Oguí tsai ya zi ndaxjua. Umba ra ts'ofu, ja ra uenda ri dada. Y nuya batsa'ñøhø umba ra ts'ofu, ja ra uenda ri cu.

² Ha nuya zi tia umba ra ts'ofu, ja ra uenda ri ñana. Nehe ya bas'behñã umba ra ts'ofu co ri mfeni xá nt'axi, ja ra uenda ri nju.

³ Xipa ra nija da mats'i ya viuda nú'u xi majuañi ya viuda ne jo'o to'o da mats'i.

⁴ Nu'b̄u 'nara viuda 'b̄ui yá batsi o 'b̄u yá 'beto, nuyá batsi o yá 'beto go yá uenda da su'u, hingo ra nija. Mahyoni

gue nuyá batsi o nuyá 'beto da badi da hñoja'i co ya mengu ja rá ngu ne da co'tsuabi yá dada yá ñana de xa tede, ngue'a gue'a xá hño ne gue'a ri ho Ajua.

⁵ Nú'a xi majuañi ra viuda ne 'b̄u seh̄e, nú'a jo'o to ri su, hønse tøm̄babi rá mfats'i Ajua, ne nzantho ma pa ra xuui apabi Ajua, ne api da mats'i'a.

⁶ Pe nu'a ra viuda øt'e nú'a go da ne, ne hingui 'b̄utho, nú'a hini 'ñepi da t'umba ra mfats'i, ngue'a masque te, pe ja ra uenda ya xa du.

⁷ 'Bepabi ya cu da 'yøt'a núna dí op'a'i nehe, pa hinda nja te da hma de gue'u.

⁸ 'B̄u 'nara cu hini jamasu nú'u ja te yá njau, ne ma'na nú'u ya mengu ja rá ngu, nura cu'a hinte ri muui rá jamfri, ne ma'na xá nts'o nú'a øt'e que 'na nú'a hingrá gamfri.

⁹ Nú'a ra lista hab̄u thu'tsua yá thuhu nú'u ya viuda pepa Ajua ne t'umba ra mfats'i, nuni mahyoni ja gui hñu'tsuah̄uñi yá thuhu hønse nú'u ya viuda ya pe'tsa thogui hñu'rate njeya, ne bi me'tsa 'nada rá dame.

¹⁰ Nehe hñu'tsuah̄uñi yá thuhu ya viuda nú'u thandi ne fadi gue pe ya hoga 'bɛfi, ne bi tede xá hño yá batsi, pañi da unga ntsaya ja yá ngu, ne bi xucua yá ua nú'u ya cu mí tsonga ja yá ngu, ne bi mats'i nú'u mi tho ya ts'othogui, ne xa badi xa m̄efi gatho ya hoga 'bɛfi.

¹¹ Pe nu'u ya viuda ya bas'behñãtho, oguí hu'tsuah̄uñi yá thuhu ja ra lista, ngue'a ma da zø ra pa da ne da yopa nthati 'ra de gue'u, y njab̄u ya hinda za da m̄epabi Ajua ja ra nija.

¹² Y njab̄u da hnøma'ñu de gue'u ngue'a bi 'uegue de nú'a ra cohi bi me'tsi.

¹³ Nehe da nzai gue hinte dyá 'bɛfi ngue'a da nengu. Y hingue hønse dya dahñei, nehe dya me'bede ne da hñøt'e hab̄u hini 'ñepi, ne da ma nú'a hini 'ñepi da mahma.

¹⁴ Hangue nugui dí ne gue da nthati nuya viuda ya bas'behñãtho, ne da me'tsa ya batsi, ne da badi da su yá

ngu. Njabu ha, hinda nja te da m̄anga ma ncontrahu de guecju.

15 Dí xi'a'i njabu ngue'a 'raya viuda ya xa 'uegue de rá 'ñu Ajuá ne xa deni ra Satá.

16 Hangué 'bu 'nara cu o 'nara nju di pe'tsa 'nara viuda ja rá ngu, dá su pa hinda t'apabi ra mfats'i ja ra nija, pa njabu nura nija da me'tsa ndunthi te da umba nú'u xi majuani ya viuda ne jo'o to'o da mats'i.

17 Nubyá nuyá mefi Ajuá nú'u ri manda xá hño ja ra nija, xi da hnu xá hño por gue'u, ma'na nú'u to'o mamba rá noya Ajuá ne utuate.

18 Ngue'a ra Maça T'ofu ena njaua: "Oxqui tu'tua rá ne nú'a ra ndamfri net'a ra trigo ja ra era." Nehe enga njaua: "Nu'a tó'o ri mpefi rí 'ñepi da t'umba rá thaha."

19 'Bu da 'm̄ui 'na to'o da ñapabi 'nará mefi Ajuá, oxqui camfri 'bu da njo'o yoho o hñu pa da damajuani.

20 Pe nu'bu 'nará mefi Ajuá xi majuani øt'a ya ts'oqui, tsui nts'edi habu da 'yøde gathu ya cu, pa njabu da ntsu nehe nú'u ma'ra.

21 Dí 'bep'a'i gue gui 'yøt'a njabu mahyegui con gathu yá mefi Ajuá. Hingui hñamtho nú'u to'o gui 'yøt'ua ra ts'utbi. Nehe padi 'met'o xá hño nú'a te xa nja pa njabu gue'a gui mañ'a. Njabu dí 'bep'a'i ja rá thandi Ajuá ne ja rá thandi ma Zidadahu ra Jesucristo ne ja rá thandi yá enxe Ajuá nú'u xa thahni pa da mepabi'a.

22 Oxqui hu'tsua ri 'ye 'bestho nú'u to'o ne da mepabi Ajuá, ngue'a xi'bu hingui 'yo xá hño, y njabu da hma gue gui fats'i thoho'u ja yá ts'oqui. Pe nu'í, 'bui nzantho strá nt'axi'i.

23 Ya oguí tsi nsøctho ra dehe. Tsi 'na t̄qui ra vinu dega obxi por nú'a ra um̄ui tsu'i.

24 Jamasu 'met'o nú'u to'o guí hu'tsua ri 'ye pa da mepabi Ajuá, ngue'a 'ra ri hnequi yá ts'oqui ante dra s̄cua ra uenda, pe nu ma'ra asta hinda th̄'mba nguenda ja da hnequi yá ts'oqui.

25 Nehe njabu nú'u to'o øt'a ya hoga 'befi. 'Raya hoga 'befi ri hnequi

'bestho. Ha nu ma'ra da hnequi asta 'mefa, ngue'a hingui tsa da gohitho mant'agui ya hoga 'befi.

6

1 Gathu nú'u to'o 'mego, dá umba ndunthi ra t'equ'ei yá hmu, pa njabu hinda hnøma'ñu rá thuhu Ajuá nixi da hnøma'ñu ma jamfrihu.

2 Nu'u tó'o pe'tsa yá hmu ha ya gamfri, odri dintstho nú'a xipa yá hmu hønse ngue'a nuyá hmu gue go ya gamfri nehe. Dá mepabi ma'na xá hño ngue'a go ya hmaði gamfri nú'u to'o hocuabi yá 'befi. 'Ñudi núna dí op'a'i ne njabu gui nzote.

Con basta ra jamfri di johya 'na co nú'a te pe'tsi

3 Nu'bu 'nara ja'i udi ma'na ra nt'utuate ne hingo udi rá hoga noya ma Zidadahu ra Jesucristo, ne hingo ri deni nú'a ra nt'utuate nú'a di ma de ma jamfrihu,

4 nura ja'i'a ra 'ñets'i ne hinte rá fadi. Xa 'be rá mfeni ngue'a ri ho to da ntsanoyau ne da ntsuiui. Y nuni ja fahni ra nduste, ya hnecatuhni, ya ts'ante, ya nt'ensfeni.

5 Nu'u tó'o ri ntsanoya njabu, gue'u xa ts'oca yá mfeni ne hingui padi nú'a majuani, ne di 'ñet'a gamfri pa da dahá ra boja. Pe nu'í, 'uegue de gue'u.

6 Haha, numa jamfrihu xi ri muui ndunthi, pe nehe ga johyahu co nú'a dí pe'tshu.

7 Ngue'a núju ndá tsøhuua ja ra ximhai hinte duá hahu, y nehe hinda za te ga haxhu de guecua.

8 Hangué ga johyahu gue hindrí 'be te ga tsihu nixi te ga hehu.

9 Ngue'a nu'u tó'o ne da memati, tagui ja ya ts'oqui ne thát'i pa da 'yøt'a nú'a xá nts'o, ne pe'tsa ya ts'onc'at'i hinte ri muui, ne honse ra 'ñu. Hangué gue'a da japi da nhuati'u ne da 'medi.

10 Ngue'a nura hmate de ra boja ja bí ehni ndunthi ya ts'oqui. 'Raya cu xi xa maði ra boja, hangué xa 'uegue de yá jamfri ne xa thogui ndunthi ya dumui.

Ntuhni xá hño ja ra hoga tuhni dega jamfri

¹¹ Pe nú'i rá mēfi'i Ajuā, 'uegue de gatho nuya ts'ot'ot'eya. Go da tena ra hoga'mui, ra hñoja'i, ra jamfri, ra hmate, ra pacencia, ne ra ts'etuate.

¹² Ntuhni xá hño ja ra hoga tuhni dega jamfri. Su ra te pa nzantho nú'a bi 'ra'a Ajuā nu mi zohna'i'a, ne gá damajuani de gue'a ja yá thandi ndunthi ya ja'i.

¹³ Dí 'bep'a'i ja rá thandi Ajuā nú'a to'o ri umba yá te gatho nú'a te 'bui. Y nehe dí 'bep'a'i ja rá thandi ra Zidada Jesucristo nú'a to'o bi mąnga majuani ja rá thandi ra Pilato.

¹⁴ Guehna dí 'bep'a'i gue gui su xá hño nú'a xra 'bep'a'i pa hinto da c'a'ts'a'i, asta ra pa da yopa pengaua ma Zidadahra ra Jesucristo.

¹⁵ Ngue'a nu sta zø ra ora, Ajuā dua yopa pehna ra Zidada Jesucristo dua ehe. Ajuā go guesε'a xá nsunda, ne go guesε'a ri manda. Go gue'a ra dąnga Nda de gatho ya nda, ne go gue'a ra Hmu de gatho ya hmu.

¹⁶ Go guesε'a ya mi 'bui ne nzantho da 'mui. Go gue'a 'bu ja ra ñot'i nú'a xi tsedi, ne hinhya'mu to xa hyandi'a nixi hingui tsa to da hyandi. ¡Nú'a ja rá ts'edi pa nzantho, ne go gue'a rí 'ñepi dra nsunda pa nzantho! Njabu gue'a.

¹⁷ 'Bepabi nuya memati de nuua ja ra ximhai gue odri 'ñets'i, nixi odi pe'tsua ra jamfri ra boja nú'a hate. Dá mε'tsua ra jamfri Ajuā nú'a te ne xi ri 'racju gatho nú'a te dí hoñhra pa ga johyahra.

¹⁸ Nuya memati'u 'bepabi da 'yøt'e xá hño ne xi da mēfi ndunthi ya hoga 'bēfi. Nu'a te da uni, dá uni con gatho yá mui ne con gatho yá paha.

¹⁹ Y njabu da munts'a 'nara thahra'u pa rá ñoho ra 'mui, ne njabu da su ra te pa nzantho.

Yá ngats'i ya noya nú'u bi 'bēmpa ra Timoteo

²⁰ Nde nubyá, nu'i zi cu Timu, su ra maça noya nú'a xra 'bep'a'i gui ma. Ne oxqui øde ya ts'o'bede nú'u hinte

ri muui, nixi oxqui 'yøde nú'u to'o ri ntsanoya, nú'u ma gue pe'tsa 'nara hoga mfadi hmaha.

²¹ Y nu'u tó'o xa dena nú'a ra mfadi'a, ya xa 'uegue de ra jamfri.

Ajuā da max'a'i. Njabu gue'a.

RÁ ÑOHO RA TIMOTEO RÁ ÑOHO RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI RA TIMOTEO

Ma'na'qui ra apostol Nsan Pablo opabi ra Timoteo

¹ Núgui drá Pablo, rá apostolgui ra Zidada Jesucristo. Ajuá go gue'a rá paha pa bi hñuxcagui drá apostolgui'a ne bi mēncagui ga mā de ra te pa nzantho nú'a bi ña'ti da umbi gatho nú'u to'o da gamfri ra Zidada Jesucristo.

² Nú'i zi cu Timu ma hmāca t'u'i ja ra jamfri, dí op'a'i. Ajuá ma Dadah ne ma Hmuh ra Jesucristo da jap'a'i, da mē'ts'a ra nthecate, ne da max'a'i pa gui 'bui te rá 'ñentho.

Ra apostol Nsan Pablo xipa ra Timoteo da mā de ra Zidada Jesucristo

³ Ajuá dí api ma pa ra xuui, ne ra ora'a nzantho dí beñ'a'i, ne dí umba njamadi'a por gatho nuya japi 'ra'a'i. Y nehe go gue'a dí pēpabi co ma mfeni xá nt'axi, ngu mi pēpabi nehe ndu ma mbōxita xi maya'bū.

⁴ Y nura ora tso ma mfeni de gue'i nú'a ra pa'a gá nzoni nú'bū dá nhyēguiui, ga neh mā ga hant'a'i pa njabū ma'na ga johyaga.

⁵ Nehe dí beni de ri hoga jamfri guí pē'tsi nú'a bi mē'tsa 'mēt'o ri ngande ra nju Loida ne ri mā mā ra nju Eunice, y dí pađi xá hño gue ne'i go guet'a ra jamfri guí pē'tsbya.

⁶ Hangue por gue'a dí zo'a'i gue gui 'yōt'a ra ts'edi pa gui pēfi xá hño nú'a ra 'bēfi bi 'ra'a Ajuá gui pēfi nu ndá hu'ts'a ma 'yē.

⁷ Ngue'a Ajuá bi 'racjū 'nara ts'edi pa ga zēdihū, pa da nja ma hmātehū, pa ga su ma mfenihū, hingue pa ga ntsuhū.

⁸ Hangue oxqui ntsa gui mā gue guí camfri ma Zidadahū, nixi oxqui ntsa gui mā gue dí ntsixhū núgui dí jot'ua fadi ngue'a dí māmba rá noya

ra Zidada. Nu'a gui 'yōt'e hā, mānga ra māca noya masque gui tho ya ts'othogui ngu dí thoguiga, ne Ajuá da 'ra'a ra ts'edi pa gui tsēti.

⁹ Nú'a go gue'a bi pōhōguihū ne bi zoncahū pa ga 'buhū strá nt'axi. Bi pōhōguihū po rá dānga hmāte bi mēscaguihū, y hingo por ma 'bēfisehū bi pōhōguihū. Go gue'a rá mfeni sehe pa bi pōhōguihū, ngue'a ante da hyoca ra ximhai ya mi beni dua pēhna ra Zidada Jesucristo pa da pōhōguihū.

¹⁰ Y nu mi zōhōua ja ra ximhai numa Pōhōtehū ra Zidada Jesucristo, ja gue'bū bi hnequi nú'a ra dānga hmāte Ajuá pēscaguihū pa bi pōhōguihū. Ra Zidada Jesucristo go gue'a bi ntāte de ra du, ne bi 'racjū ra te pa nzantho nú'a hinhya'mū da uadi. Y nurá noya Ajuá go gue'a xicjū de gue'a.

¹¹ Y nugui go bi thuxcagui pa ga mānga nú'a ra māca noya'a. Nehe bi thuxcagui dega apostol pa ga zofu nú'u ya ja'i hingyá xodyo, ne pa ga utuabi'ū rá noya Ajuá.

¹² Y hangue por gue'a dí thogui nuya ts'othoguiya. Pe masque dí ofadi, hindí 'bē ma tsa, ngue'a dí pađi nú'a to'o stá camfriga, ne dí pađi xá hño gue nú'a ja rá ts'edi pa da supca ma te nú'a stá ent'ua ja rá 'yē asta ra pa'a da yopa pengui.

¹³ Nu'i oxqui pumfri nú'a stá xi'a'i, pa njabū gue'a gui 'ñudi nehe, ngue'a go gue'a 'nara hoga nt'utuante. Ne gui 'ñudi co ra jamfri ne ra hmāte nú'a ri 'racjū ra Zidada Jesucristo.

¹⁴ Su nehe nú'a ra māca noya xa t'ent'a ja ri 'yē co rá ts'edi ra Māca Ndahi nú'a 'bū ja ma corasohū.

¹⁵ Nu'i guí pađi gue nuya cu de guepū Asia bi zogaguiua sehe. 'Ra de gue'ū go nura cu Figelo ne ra cu Ermogene.

¹⁶ Pe nura cu Onesiforo nú'a himbi ntsu bi e bi c'āscāua ja ra fadi ne ndunthi ya 'mi'qui bi hñubga ma māi. Y ra Zidada go gue'a da mats'i ne gatho nuya mengu ja rá ngu'a.

17 Ngue'a nu mí zøcua Nroma nura cu'a, nú'á bi ja bi hyongagui asta himbi zøcagui.

18 Hangue ra Zidada da mε'tsua ra nthecate nura pa'a da nja ra nsuca uenda. Nu'i guí pa'di xá hño gue nu ndá 'buhub Efeso xi bi maxcaguih nú'a ra zi cu'a.

2

'Nara hoga soldado de ra Zidada Jesucristo

1 Nu'i Timu ma zi t'u'i ja ra jamfri, xi da zedi ja rá 'befi Ajuá co nú'a ra ts'edi 'racaguih ra Zidada Jesucristo.

2 Gatho nú'a dá u't'a'i ja yá thandi ma'ra ya cu, 'ñutuabi nehe nú'u ma'ra ya hoga cu pa nehe da ba'di'u, y njabu da 'ñutuabi nehe nú'u ma'ra ya cu.

3 Nehe tseta ya ts'othogui ngu 'nara hoga soldado de ra Zidada Jesucristo.

4 Nu 'nara soldado hønse nú'a ra 'befi xa t'umbi gue'a tsa da mēfi. Hingui tsa da mēfi ma'na ra 'befi. 'Bu da mēfi ma'na ra 'befi, hinda pønga rá hmi co nú'a to'o bi umba rá nsu dega soldado.

5 Nehe nura 'ñeni 'bu hinda 'ñeni ngu rí 'ñehe, hinte ma thaha da t'umbi.

6 Nehe 'nara mot'i mahyoni 'met'o da mpefi pa da za da xofo nú'a bi mot'i.

7 Beni xá hño nú'a dí op'a'i, y ra Zidada go gue'a da 'ra'a ra mfa'di de gatho.

8 Dá 'yoda ja ri mfeni ra Zidada Jesucristo nú'a bá e bi 'mūi de rá ji ndu ra Davi, ne bi du, nepu bi yopante ma'na'qui, ngu mangua rá noya Ajuá y dí ma nehe.

9 Dí tho ya thogui ngue'a dí mamba rá noya Ajuá, ne asta dí jot'a fadi ngu 'nara ts'oja'i. Pe nurá noya Ajuá, nu'á hingui jot'i.

10 Nugui dí tseta gatho nuya ts'othogui pa njabu nú'u xa huahna Ajuá da za da gamfri ra Zidada Jesucristo ne da mpøhø'u, ne da 'mūi pa nzantho ja rá nsunda Ajuá.

11 Nuya ya noya dí op'a'i go guehya xi majuani, ne ena:

'Bu stá tuh co ra Zidada Jesu, nehe ga 'buh con gue'a;

12 'Bu ga tseth ya ts'othogui, nehe ma ga mandah con gue'a.

'Bu ga cønih'u, nehe da gøngaguih'u.

13 'Bu nú'u hindí øth nú'a dí mañh, nu'á ha, nzantho øt'e gatho nú'a ma,

ngue'a nu'á hingui pata rá mfeni.

Rá 'befi rá hoga mēfi Ajuá

14 Benbabi ya cu nuya noya dí op'a'i. 'Bepabi'u ja rá thandi ra Zidada gue hinda ntsanoya, ngue'a hinte ri muui, hønse pa da ts'ocua yá mfeni nú'u to'o øde.

15 'Yøt'a ra ts'edi gui nhyoga mēfi pa da 'ñotho hanja gui ntsa, ne gui mamba xá hño rá noya Ajuá nú'a mangua majuani, pa njabu da za gui 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá.

16 'Uegue de nú'u hingui o rá 'ñu nú'a ma y nixi hinte ri muui nú'a mañh, ngue'a nu'u tó'o øt'a njabu ma'na rí duxa ya ts'oqui.

17 Y nú'a mañh da ts'ocua yá mfeni ya cu, nja ngu ra cance di ntsini maxøgue ja rá ndo'yo 'na. 'Ra to'o øt'a njabu go gue'a ra Imeneo ne ra Fileto.

18 Nu'á go gue'u ya xa 'uegue de nú'a majuani, ne mañh gue ya xa nuhu nú'u xa du, ne ri ts'ocua yá jamfri ma'ra.

19 Pe nu'u tó'o majuani 'bui ja rá nijá Ajuá hinda ma da ts'ocua yá jamfri, ngue'a ra Maca T'ofu enga njaua: "Ra Zidada pa'di to'o gatho yá meti'a." Nehe ena: "Dá 'uegue de ya ts'oqui gatho nú'u to'o di xøcambenibi rá thuhu ra Zidada Jesucristo."

20 Y nurá nijá Ajuá gue'a ngu 'nara danga ngu habu ja ndunthi ya traste, 'ra dega oro, 'ra dega t'axi, 'ra dega za, ha nu ma'ra dega dohmi. Nu'u xá hño, gue'u ma'na thoni'u ne ma'na ri muui. Ha nu'u hints'u xá hño, hints'u thoni ngue'a hini muui.

21 Hangue njabu nehe ya cu, 'bu da 'uegue de gatho nú'a xá nts'o, nu'bú ri muui y thoni pa ya hoga 'befi, ne strá nt'axi ne strá hño pa da mepabi

ra Zidada. Nehe di 'bui pa da mēfi gatho ya hoga 'bēfi.

²² Hanguē nu'í oxqui tēnba yá nts'o'mui ya basja'i. Go da tēna ra hñoja'i, ra jamfri, ra hmāte, ne ra hoga'mui mahyēgui co nú'ū ma'ra ya cu ri xōcambeni ra Zidada co yá mfeni xá nt'axi.

²³ Nehe oxqui øt'e ngu nú'a øt'a nú'ū ya necio ri ntsanoya ne hinte yá fadi, ngue'a ja fahni ya tsui.

²⁴ Y nu 'nará mēfi ra Zidada hiní 'ñepi dra necatsui. Dra hoja'i con gatho hā, ne di pađi da nxahnate, ne gatho tsetatho.

²⁵ Nehe co ndunthi ra hñoja'i da umba ra ts'ofu nú'ū to'o 'na'ño mā. Xamā Ajuā da xocua yá mfeni'ū pa da ñobri ne pa da e da bađi nú'a majuāni.

²⁶ Ne da c'ot'i de yá 'yē ra ts'ondahi nu habū o'ū pa ø'tua rá paha'a.

3

Nú'a ma da 'yøt'aya 'ñagamfri de ya ngats'i ya pa

¹ Oxqui pumfri gue nuyá ngats'i ya pa ma da hnequi 'raya pa xá nts'o.

² Ngue'a ya ja'i dri nsu sehe, xi da ne da mē'tsa ndunthi ra boja, dya 'ñets'i, dya c'at'i, dya zante, dya ts'o'yøde co yá dada, dya ts'oc'baha, dya 'ñaqu'equ'ei.

³ Hindi ja yá hmāte, dya zamui di otho yá ntheate, dya gūxa nc'uamba, hindi tsa da zama yá mfeni pa hinda 'yøt'a ya ts'oqui, dya ts'o'muija'i, ne di utsa gatho nú'a xá hño.

⁴ Dya betetho'ū, hindi tsu te da 'yøt'e o te da mā. Nu'ú ma'na da ne da 'yøt'a ya t'øt'e xá nts'o que da mađi Ajuā.

⁵ Dri 'ñet'a hoja'i pe hindi pe'tsa ra ts'edi pa da 'ñudi ra hñoja'i.

Hanguē nu'í gui 'uegue de gue'ū.

⁶ Go guehya ya ja'i cat'a ja ya ngu pa cadi ya 'bēhñā nú'ū ri zatho, pa da gamfri bi nú'a xipabi'ū. Nuya 'bēhñā'ū xi tuxa ndunthi ya ts'oqui, ne pe'tsa ndunthi ya ts'onc'at'i.

⁷ Nzantho ri nxadi nú'a sipi, pe hin-hya'mū da za da bađi nú'a majuāni.

⁸ Nuya ja'i'ū nzantho ri nøt'a thoho ora sipa rá noya Ajuā, nja ngu ra Jane ne ra Jambre bi nø'tuabi ra Moise. Gue'ū ya ja'i'ū xi xa ts'oca yá mfeni ne hingui pe'tsa nú'a ra jamfri xi majuāni.

⁹ Nuya ja'i'ū ya hinda ma da hyat'a ma'ra ya ja'i, ngue'a gatho ya ja'i ma da baťuabi yá necio, ngu bi nja nú'ū yoho ya 'ñøhø bi nø'tuabi ra Moise.

Yá ngats'i yá noya ra apostol Nsan Pablo nú'ū bi mēmpa ra Timoteo

¹⁰ Pe nu'í xcá tēna ma nt'utuate, xcá tenga ma 'mui, xcá patca ma mfeni ne ma jamfri, xcá tēna ma pacencia ne ma hmāte, ne xcá pađi gatho nú'a stá tseti.

¹¹ Xcá pađi de ya nt'utsate ne de ya ũgui dá thogui nuni Antioquía, nuni Iconio, nuni Listra. Pe de gatho nuya thogui'ū Ajuā bi ñangagui.

¹² Xi majuāni, nu'a tó'o camfri ra Zidada Jesucristo ne xi ne da 'mui 'nara hoga'mui, nu'a da thogui ya nt'utsate.

¹³ Pe nuya ts'oja'i ne ya hyate ma'na rí ma xá nts'o. Nu'ú 'yo hate ne thát'i.

¹⁴ Pe nu'í oxqui 'uegue de nú'a xcá pađi, ngue'a ya guí pađi xá hño gue go gue'a majuāni ngue'a guí pađi nú'ū to'o bi 'ñu't'a'i.

¹⁵ Y desde gá mbātsi gá pađi ra Maća T'ofu nú'a xicjū de ra Zidada Jesucristo pa da za ga camfri'ū ne njabū ga mpøhøhū.

¹⁶ Gatho ra Maća T'ofu, Ajuā go bi unga ra mfeni pa bi t'ofu. Hanguē xá hño ra Maća T'ofu pa da 'ñutuate, pa da ntsate, pa da unga ra ts'ofu, ne pa da 'ñudi ra hñoja'i,

¹⁷ pa njabū nú'ū to'o xa gamfri Ajuā da nxøgue yá mfađi ne da bađi da mēfi ya hoga 'bēfi.

4

¹ Dí 'bēp'a'i ja rá thandi Ajuā ne ja rá thandi ra Zidada Jesucristo, go gue'a ma da hñā'mba nguenda gatho ya ja'i nú'ū di te ne nú'ū ya hindi te nu stua yopa ehe pa da ndā.

² Guehna dí 'bēp'a'i gue gui mamba rá noya Ajuā, ne gui ja gui 'yøt'e

nzantho. Unga ra ts'ofu, ntsute ne nzote con gatho ri hñoja'i, ne gui ñutuate.

³ Ngue'a ma da zø ya pa gue ya ja'i hinda ne da 'yøde nura hoga nt'utuate. Nu'á ma'na da ho da 'yøde nú'a hinxá hño, hangue ma da hyonga 'raya xahnate nú'u di ma ngu nú'a di ho da 'yøde'u.

⁴ Nu'á ya hinda ne da 'yøde nú'a xi majuaní. Ma da 'uegue'u pa da yopa dena ya 'bede nú'u xa zansε ya ja'i.

⁵ Pe nu'í, xi da su ri mfeni de gatho nú'a da ñehe, ne gui tseta ya dumai. 'Yøt'a ra ts'edi pa gui mamba rá noya Ajuá, ne gui pεfi gatho nú'a ra 'bεfi xa t'a'a'i.

⁶ Ngue'a nugui ya bi zø ra ora pa ga unga ma te. Ya bi zø ra ora ga tsocua nuna ximhai.

⁷ Ya stá øt'a ra ts'edi pa stá ntate ja ra hoga tuhni. Ya stá juata nú'a ra 'bεfi bi t'aqui, ne stá su nú'a ra jamfri bi t'utcagui.

⁸ Hangue nubyá bí 'bεscagui 'nara thaha nú'a ma da t'umba gatho nú'u to'o ri hñoja'i. Ha nú'a ra thaha'a ma go da 'raca ra Zidada nú'a ra pa da yopa ñehe. Nú'á go gue'a ra hoga nzaya. Y hingo pa hønsegui nura thaha'a, nehe pa gatho nú'u to'o tøm'babi rá yo'ehe'a.

Ra apostol Nsan Pablo xipa ra Timoteo te da 'yøt'e

⁹ Nde nubyá, 'yøt'a ra ts'edi gue 'nitho gui ñe gui c'ascagui.

¹⁰ Ngue'a ra cu Dema xa zogagui sεheua ne bi ma pa Tesalonica, ngue'a nu'á ma'na bi ho nuna ra ximhai. Ha nura cu Crecente bi ma pa Galacia y nura cu Tito bi ma pa Dalmacia.

¹¹ Hønse ra cu Luca dí 'bu'beua. De má 'ñu gui tsincabu ra cu Marco ngue'a xi xá hño'a pa da maxcagui ja ra 'bεfi.

¹² Y nura cu Tiquico dá penpu pa Efeso.

¹³ Nu xcrí ehe gui hancabu ma pat'i duá tsopu Ntroa ja rá ngu ra cu Carpo. Ne gui hancabu ya libro. Nehe oxqui ma gui pumfri gui hancabu nuya libro dega xifri.

¹⁴ Ra Jandro nú'a ra huiti xi xa 'yøtca ndunthi ra nts'o'mai. Ra Zidada go gue'a ma da gu'tuabi de nú'a xa 'yøt'e.

¹⁵ Hangue ne'i nsu ndunthi de gue'a, ngue'a nu'á xi ri nøt'atho de nú'a dí mañhu.

¹⁶ Nurá mudi bi zonca ra ts'utbi pa bi xuga ra uenda, ni 'na hinto bi maxcagui, ngue'a gatho bi hyεgagui sεhe. Ajuá da punduabi'u.

¹⁷ Pe ra Zidada himbi hyεgagui sεhe. Nú'á go bi 'raca ra ts'edi pa dá má xá hño gatho nurá noya'a, ne pa bi 'yøde gatho nú'u ya ja'i hingyá xodyo. Hangue njabu ra Zidada bi ñangagui pa dá c'ot'i de rá ne ra zate.

¹⁸ Nehe ma da ñangagui de gatho nú'a xá nts'o, ne ma da zixcagui pa ga ma ga 'bu nuni mahets'i habu bí manda'a. ¡Nú'á go gue'a dra nsunda pa nzantho! Njabu gue'a.

Rá ngats'i rá carta ra apostol Nsan Pablo ri yopa zenjua ya gamfri ne apa Ajuá por gue'u

¹⁹ Fat'ajuabu ra nju Prisca ne ra cu Aquila ne gatho ya mengu rá ngu ra cu Onesiforo.

²⁰ Nura cu Rasto bá cohi nuni Corinto, y nura cu Trofimo dá tsogui nuni Mileto ngue'a bi hñeni.

²¹ 'Yøt'a ra ts'edi gui ja gui ñehe ante da dagui ya tse. Fat'ajuá'i ra cu Eubulo, ra cu Pudente, ra cu Linu, ra nju Claudia ne gatho nuya cu 'buiua.

²² Ra Zidada Jesucristo da 'mai con gue'i. Ajuá da max'a'ihu. Njabu gue'a.

RA TITO RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI RA TITŌ

Ra apostol Nsan Pablo opabi ra Tito

¹ Núgui drá Pablo rá 'begogui Ajuá ne rá apostolgui ra Zidada Jesucristo nú'a bá pencagui pa ga mąnga ra noya de ra jamfri, pa da gamfri nú'u xa huahna Ajuá. Ne bá pencagui pa ga utuabi'u nú'a majuani ngu nú'a dí camfrihu, pa njabu da 'múi'u xá hño ja rá thandi Ajuá,

² ne da me'tsa ra nthø'mate de ra te pa nzantho nú'a bi ñatcaguihu Ajuá ante da hyoca ra ximhai. Nu'á pe'tsi da njabu ngue'a Ajuá hinhya'mu hate.

³ Ha nu mi zø ra pa, Ajuá ma Pøhøtehu bi 'ñudi nú'a xqui ñatcaguihu por nuna maça noya bi 'bepcagui ga ma.

⁴ Nu'i zi cu Tito, dí op'a'i nuna carta, dí ja ra uenda gue ma 't'u'i ngue'a go dá zo'a'i de nuna ra jamfri dí pe'tshu. Ajuá ra Dada ne ra zi Hmu Jesucristo numa Pøhøtehu da jap'a'i ne da max'a'i pa gui 'bui te rá 'ñentho.

Nú'a rá 'befi ra Tito nuni Creta

⁵ Nu ndá tsoc'abu Creta, dá tsoc'a'i pa gui juata nú'a ra 'befi ri 'bedi, ne pa gui hñuxa ya cu pa da nda cada 'nara nija de ya hnini habu ri munts'a ya cu ngu nú'a dá 'bep'a'i.

⁶ Nuya cu'u mahyoni di 'yo xá hño ne di jo'o to'o da c'a'tsi, ne 'nada rá 'behña di pe'tsi, ne dya gamfri gatho yá batsi, ne di jo'o to'o da ma gue yá batsi te yá maña'u ne ya ts'o'yøde'u.

⁷ Ngue'a ya ma'yo de ya nija di supabi rá 'befi Ajuá, hangue mahyoni di 'yo xá hño pa hinto da c'a'tsi. Hindra 'ñets'i, hindra cuε, hindra ti, hindra necatuhni, ne hinda ne da dahá ra boja dega nthate.

⁸ Nu'a di øt'e, mahyoni di padi da unga ntsaya nzantho, ne dri ho nú'a

xá hño, ne di 'yo co ndunthi ra mfadi, di 'yo ngu rí 'ñehe, di øt'e ngu nú'a ri ho Ajuá, ne dri nsu sehe.

⁹ Nu'á mahyoni di padi da su nura hoga noya nú'a mąnga majuani ngu nú'a bi t'utuabi, pa njabu da za da zo ma'ra co ra nt'utuante nú'a majuani ne da badi da datuabi nehe nú'u ma'ra to'o di ña de ma'na'ño ra mfeni.

¹⁰ Ngue'a 'bui ndunthi ya ts'o'yøde mąnga ya noya hinte ri muui, ya hyate. Ma'na øt'a njabu nú'u ya xodyo tenda yá jamfri.

¹¹ Nuya ja'i'u mahyoni da jo'tua yá ne ngue'a udi nú'a hiní 'ñepi da 'ñudi, ne habu udi'u ri ts'ocua yá mfeni maxøgue nú'u to gatho 'bui ja ra ngu. Nu'á øt'a njabu hønse pa da data ra boja.

¹² Nuya me Creta, 'na de yá badi'u bi ma de yá mengu rá haise ne bi 'ñena: "Ya me Creta nzantho xi ya c'uamba. Xi ya ts'o'mui ngu ya zate, ne ya ts'o'yo'u, ne xi ya dahñei."

¹³ Nú'a bi mąnga nura badi'a gue'a xi majuani. Hangue ringue'a xi da zofo nts'edi nuya cu pa da gamfri xá hño nú'a majuani.

¹⁴ Nehe xipi gue hinda hñuxa nt'øde ya 'bede nú'a xa bensehe ya xodyo, nixi nú'a ri manda de yá mfeni sehe nú'u ya ja'i hingui camfri nú'a majuani.

¹⁵ Pa nú'u to'o xá nt'axi yá mfeni, gatho ya t'øt'e xá nt'axi pa gue'u. Pe pa nú'u to'o xá nts'o yá mfeni ne hingyá gamfri, gatho ya t'øt'e xá nts'o pa gue'u, ngue'a xá nts'o yá mfeni ne hingui tsa da badi nda'a ra hño nda'a ra 'ñu.

¹⁶ Nu'á ma gue pa Ajuá, pe co yá ts'o'befi dri hnequi gue hina, ngue'a ya ts'o'mui ne ya ts'o'yøde, ne hingui tsa da 'yøt'e nú'a xá hño.

2

Ra hoga nt'utuante

¹ Pe nu'í, nu'a gui ma, ma ngu nú'a udi ra hoga nt'utuante.

² Zofo nuya zi tio pa hinda nti, dya 'ñequ'ei, ne da 'ño co ndunthi ra

mfadi, da 'mui xá hño ja ra jamfri, da me'tsa ra hmäte, ne da zeta nú'a da 'ñepi.

³ Nehe ya zi tia da 'ño xá hño co ra t'equ'ei, hindya gaxa nc'uamba, hindya tixfani, da 'ñudi nú'a xá hño.

⁴ Da 'ñutuabi ya bas'behña gue da madi yá dame ne yá batsi.

⁵ Da 'ñutuabi gue da 'ño co ndunthi ra mfadi, da 'ño strá nt'axi yá mfeni, da badi da su yá ngu, dya hoja'i, ne da 'yöte yá dame. Mahyoni da 'yöt'a njabu pa ni 'na hinto da ñama'ñu de rá noya Ajuá.

⁶ Nehe zofo ya batsa'ñohø gue da 'ño co ndunthi ra mfadi.

⁷ Ne'i nzantho gui 'yo xá hño pa njabu nu ma'ra da 'yöt'a nehe ngu gui øt'e. Ora gui utuate, 'ñudi nú'a xi majuani, ne 'ñudi ngu rí 'ñehe.

⁸ Nehe gui mंगा ya hoga noya nú'u hinda za to da c'a'ts'a'i. 'Bü gui njabu da 'beta yá tsa nú'u to'o ri utsaguihu, ne hinda za da ñama'ñu de guecju.

⁹ Nehe zofo ya 'bego gue da 'yöta yá hmu, ne nzantho da mefi con gatho yá mai nú'a dra 'bepi. Hindya dadi.

¹⁰ Hinda bepi rá hmu, da supa nú'a te pe'tsa rá hmu, pa njabu ya 'bego nzantho da 'ñe'tsua rá nsu rá noya Ajuá ma Pøhøtehu.

¹¹ Ajuá ya xa 'ñudi rá hñoja'i pa gatho ra meximhai da za da mpøhø.

¹² Ne co rá hñoja'i'a utcahu gue ga 'ueguehu de ya ts'oqui ne de yá ts'onc'at'i ra ximhai, ne utcahu ga 'buhu ngu rí 'ñehe de dí 'yohua nuya pabya, ne ga 'yohu co ndunthi ra mfadi, ne ga øthu nú'a xá hño ja rá thandi'a.

¹³ Nehe utcahu ga ndø'mhu co ra johya nú'a ra pa da yopa 'ñehe ma zi Pøhøtehu ra Jesucristo co rá nsunda, ngu nú'a xa ñatcaguihu. Y nú'a go guese'a Ajuá ja rá danga ts'edi.

¹⁴ Nu'a go gue'a bi unsehe rá te pa bi ñangaguihu de gatho nú'a xá nts'o. Bi du'a pa bi xagaguihu de gatho ma ts'oquihu pa dyá metiguihu'a, nehe pa ga ja ga øthu nú'a xá hño.

¹⁵ Nuna guehna gui ma, ne gui nzote y gui ntsate. Ne gui ma con gatho ra ts'edi nú'a xa 'ra'a Ajuá pa hinto da 'ñena gue hinte ri muui nú'a gui ma.

3

Nú'a rí 'ñepi da 'yöt'a ya gamfri

¹ Nehe bembabi ya cu gue da 'yöta ya nda ne gatho ma'ra nú'u to'o ha ra ts'utbi, hinda nø'tuabi, ne di 'bui pa da 'yöt'a gatho nú'a xá hño.

² Hinda ñama'ñu de ni 'nayá miqu'eiui, hindya necatuhni, di ja yá hmäte, ne xi da nhyoja'i con gatho yá miqu'eiui.

³ Ngue'a nujü ma'met'o ndyá 'ñamfenihu, ndyá ts'o'yødehu, hinduí øtehu Ajuá. Stí 'medihu ja ya ts'oqui. Ndí pe'tshu ndunthi ya ts'onc'at'i ne ya ts'ojohya de ra ximhai. Ndí 'buhu ja ra nts'o'mui ne ndí hyøcuahu nú'a te mi pe'tsa ma'ra. Ndyá nt'atsahu ne ndrí 'ñutsahu 'na ngu ma'na.

⁴ Pe Ajuá ma zi Pøhøtehu bi 'ñutcahu rá hñoja'i ne rá danga hmäte nú'a pescahu.

⁵ Hangué nu'a bi pøhøguihu. Hingue bi pøhøguihu por ma hoga 'befihu nú'a stá øthmahu. Nu'a bi pøhøguihu ngue'a bi huegaguihu ne bi xagaguihu de ma ts'oquihu nu ndá yopa 'buhu ma'ra'yo, ne bi 'racju ra Maca Ndahi pa bi patca ma 'mühü.

⁶ Ajuá bá pencaguihu rá Maca Ndahi con gatho rá ts'edi ngue'a ma zi Hmuhu ra Jesucristo bi pøhøguihu.

⁷ Hangué po rá danga hñoja'i Ajuá ya hinte ma ts'oqui dí tuhu, ne dí tømhu ra te pa nzantho nú'a bi ñatcahu.

⁸ Nuya noya dí ma go guehya majuani, hangue dí ne ja guetbu gui ma pa da ja da 'yöt'e'u xá hño gatho to'o xa gamfri Ajuá. Go guehya ya noya xá hño, go 'nara hño pa gatho ya ja'i.

⁹ Oxqui hu'tsua nt'øde nuyá noya ya 'bemfeni gá ja'i, nixi nuyá 'bede xa zanse'u de maya'bu. Oxqui mpamhyau'i nixi gui ntsanoyau'i de rá ley ra Moise, ngue'a gatho nuya

'bede'ɥ hinte rí hñ̩aqui y nixi hinte ri muui.

¹⁰ Bɥ 'na to'o 'ueca ya cu ne ya xcá zofo yo'qui o hñ̩u'qui ne hinxa ne xa 'yøde, 'ueque'a.

¹¹ Ngue'a nu'í guí paḍi gue nú'a ra ja'i'a ya xa 'uegue de nú'a majuani ne øt'a ya ts'oqui, hangue po rá mfeni sehe'a ya xa ncondena.

Ra Tito sipi da mats'i 'raya cu

¹² Nu xcrá pehn'abɥ ra cu Artema o ra cu Tiquico, gui ja gui 'ñehe 'bestho pa Nicopoli pa ja grá nthɛuini, ngue'a stá bení gue ja ma grá 'bɥhni nuya pa sta dagui ya tse.

¹³ Bá nexa ra cu Sena nú'a ra pønjya, ne ra cu Polo, ne umbabi'ɥ gatho nú'a te da 'yø'tua ra 'bedi má 'ñu.

¹⁴ Nehe numa zi cuhɥ bí 'bɥi de guepɥ gui zofo pa da nzai da mpɛfi xá hñ̩o, hingue da 'mɥtho, pa njabɥ da za da mfaste'ɥ habɥ mahyoni.

Rá ngats'i rá carta ra apostol Nsan Pablo ri yopa zenjua ya gamfri ne apa Ajuḍ por gue'ɥ

¹⁵ Ri fat'ajuḍ'i gatho núyɥ dí 'bɥ'beua. Nehe fat'ajuḍɥ gatho nú'ɥ ma hmaca cuhɥ ja ra jamfri. Ajuḍ da jap'a'ihɥ grí gathohɥ. Njabɥ gue'a.

RA FILEMÓN RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI RA FILEMÓN

Ra apostol Nsan Pablo opabi ra Filemón

¹ Núga drá Pablo dí jot'ua ja ra fadi po rá ngue ma zi Hmuh_u ra Jesucristo. Zi cu Fili, ma zi hmāca cu'ihē ne ma compa'ihē de ja rá 'bēfi Ajuā, núga ne ra cu Timu dí op'a'ihē nuna carta.

² Dí pempabihe ra nzengua gatho ya cu nú'ū ri munts'ib_u ja ri ngu. Nehe dí pempahe ra nzengua ra nju Apia, ne ra cu Arquipo, go gue'a faxcahe pa dí ñambahe rá noya Ajuā.

³ Ajuā ma Dadah_u ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo da jap'a'ih_u ne da max'ah_u pa gui 'b_uh_u te rá 'ñentho.

Rá jamfri ne rá hmāte ra Filemón

⁴ Ora dí apa Ajuā, nzantho dí beñ'a'i nehe, ne dí umba njamādi'a

⁵ ngue'a dí øde de nú'a ra hmāte ne ra jamfri guí pē'tsua ma Zidadah_u ra Jesu, ne de ra hmāte guí pē'tsua gatho nú'ū xa gamfri Ajuā.

⁶ Nehe dí apabi Ajuā por nú'ū to'o xa gamfri ngue'a xa hyant'a'i ri jamfri, pa da hñani'ū gatho nú'ū ya japi ri 'racj_u ra Zidada Jesucristo.

⁷ Nu'i ma zi cu'i, xi xcá jaqui ga johya ne xcá hubga ma m_ui, ngue'a dí øde tengu ri hmāte, asta ma'ra ya cu xcá nupa yá mfeni.

Ra apostol Nsan Pablo apa 'nara favo ra Filemón pa ra Onesimo rá nzai'bēgo

⁸ Núga rá apostolgui ra Zidada Jesucristo, hangue dí h_a ra ts'edi pa ga 'bēp'a'ihmā guí 'yøt'e nú'a rí 'ñep'a'i,

⁹ pe nu'a ga øt'e, ma'na xá hño ga a'a'i 'nara favo co ra hmāte. Núga drá Pablo ya drá daqu'e'i y dí jot'ua ja ra fadi po rá ngue ra Zidada Jesucristo,

¹⁰ dí bante'i po ra cu Onesimo, nuni ri 'bēgohmā, ya bi gamfri Ajuā ngue'a

dá zofa de guecua ja ra fadi, y dí øt'a ra uenda gue ma t'ū ngue'a bi gamfri nú'a dá xipi.

¹¹ Ya pa xa thogui, nuni ra Onesimo himrá hoga 'bēgo himi pēp'a'i ngu rí 'ñēhe, pe nubyá h_a, go 'nara hoga 'bēgo pa gue'e ne pa gueque nehe.

¹² Dí pēn'a'ib_u pa da yopa 'm_up_u ma'na'qui, hangue numahño, ja ra uenda go gueque dá tsømb_u, ngue'a xi drí mađini.

¹³ Nuga ga nehma ga tsami pa da mēpcaguiua ja ra fadi, pa nú'a go gui pēpcahma, go da mēpcani núbya de dí oua fadi po rá ngue ra maça noya.

¹⁴ Pe hindí ne ga øt'a njab_u nsinque ri nsēqui, ngue'a hindí ja'i gui faxqui, pe 'b_u gui faxqui, dí ne gue de ri pahase.

¹⁵ Pøde Ajuā bi 'yøt'e pa bi 'ba't'a'i 'raya pa ra Onesimo, pa njab_u da yo menga ja ri ngu pa gui 'b_uhui pa nzantho,

¹⁶ ya hingue ngu 'nadra 'bēgotho, nubyá ya go 'nara hmāca cu. Nugá xi dí mađini, pe nu'i ma'na rí 'ñep'a'i gui mađi ngue'a nubyá hingo hønse ri 'bēgotho, nehe go ri cu de ja ma Zidadah_u.

¹⁷ Nu'b_u grí maçagui ngu 'nara hoga compa ja rá 'bēfi Ajuā, nu'b_u nu sta zømb_u ra cu Onesimo, xi da numahño, 'yøt'a ra uenda gue go guecagui dá tsømb_u.

¹⁸ 'B_u xa 'yøt'a'i 'nara nts'o'm_ui, o 'b_u tu'a 'nara thai, go da tsogagui de ma uenda.

¹⁹ Núga drá Pablo dí huxa ma thuhu co ma 'yεε gue go ma ga ju't'a'i. Nugá hinga ma ga eñ'a'i gue go guí tucagui ngue'a go dá xi'a'i rá noya Ajuā.

²⁰ Hangue dí bante'i guí 'yøt'a núna dí xi'i, ngue'a guí camfri ra Zidada Jesucristo, pa njab_u guí jaqui ga johya, ngue'a dí ncu_u ja ra Zidada Jesu.

²¹ Dí op'a'i ngue'a dí pađi xá hño gue xi grá hoga'yøde, ne dí pađi gue ma'na ndunthi ma guí 'yøt'e que núna dí xi'a'i.

²² Y nehe dí ne ga xi'a'i guí hoqui hab_u ga tsaya, ngue'a dí tø'mi gue

nú'a xca 'yaph_u Aju_a ma da 'yøt'e pa
ga mab_u ga tsøñ'ah_u.

*Rá ngats'i rá carta ra apostol Nsan
Pablo ri yopa zengua ya gamfri ne apa
Aju_a por gue'_u*

²³ Peñ'a'i ra nzengua ra cu Epafra
núni jot'ua fadi nehe mahyegui con
gueque po rá ngue ra Zidada Jesu-
cristo.

²⁴ Nehe peñ'a'i ra nzengua ra cu
Aristarco, ne ra cu Dema, ne ra cu
Luca, nuy_u go guehy_u faxcagui ja rá
'bɛfi Aju_a.

²⁵ Ma Zidadah_u ra Jesucristo da
jap'a'ih_u guí gathoh_u. Njab_u gue'a.

RA EBREO RA CARTA NÚ'A BI 'BEMPA YA EBREO

Ajuá bá pɛhna rá T'ɥ pa bi zocaguihɥ

¹ Maya'bɥ Ajuá bi zofo ndu ma xitahɥ ndunthi ya 'mi'qui de 'rama'na'ño ya modo. Go yá 'mɛhni bi xipabi rá noya 'na hangutho pa go bi zofo'ɥ ndu ma xitahɥ.

² Pe nubyá de yá ngats'i ya pa, Ajuá bá pɛhna rá T'ɥ pa bi zocaguihɥ. Ajuá bi 'yɛnt'ua ja rá 'yɛ'a pa bi hyoca mahets'i ne ra ximhai ne gatho nú'a te ja, ne xa dapabi'a gatho nú'a te ja pa rá mɛti'a.

³ Y nurá nsunda rá T'ɥ Ajuá gue'a rá nsunda rá Dada nehe, y nurá 'mɛi rá T'ɥ Ajuá gue'a rá 'mɛi Ajuá ra Dada. Gatho ya t'ɔt'e nú'ɥ bí ja mahets'i ne nú'ɥ jaua ja ra ximhai o ja rá 'yɛ ra T'ɥ, ne nu'á ri su'ɥ co rá ts'ɛdi rá noya. Go gue'a bi du pa bi xɔgaguihɥ gatho ma ts'oquihɥ, nepɥ bi ma mahets'i ne bá hudi ja rá 'ñɛi de habɥ bí hudi Ajuá rá Dada to pɛ'tsa gatho ra ts'ɛdi.

Rá T'ɥ Ajuá ma'na hɔ ra ts'ɛdi que ya ɛnxɛ

⁴ Rá T'ɥ Ajuá ma'na hɔ ra ts'ɛdi que ya ɛnxɛ, ne Ajuá bi hñu'mbabi'a 'nara thuhu ma'na ja rá nsu que nú'a pɛ'tsa ya ɛnxɛ.

⁵ Ajuá hinhya'mɥ xa 'ñembabi 'nara ɛnxɛ ngu nuna ra noya bi xipa rá T'ɥ, bi 'ñembi:

Nu'i go gue'e ma T'ɥ'i,
ne nubyá ri hnequi ja yá thandi ya ja'i
gue go ri Dadagui.

Ajuá hinhya'mɥ bi ma de 'nara ɛnxɛ:
Nuga go gueque drá Dadagui'a,
ne nú'á go di gue'a ma T'ɥ.

⁶ Ha nu mbá pɛhna Ajuá rá 'ra T'ɥ ja ra ximhai, bi 'ñena njaua:

Gatho ya ɛnxɛ dá nsundabi ma T'ɥ.

⁷ Y de ya ɛnxɛ Ajuá bi 'ñena njaua:
Ya ɛnxɛ nú'ɥ pɛpcagui ne dí pɛhni, dí
japi da nja ngu ra ndahi,
ne dí japi da nja ngu 'nara tsibi.

⁸ Pe Ajuá bi 'ñemba njaua rá T'ɥ:
Nu'i grá Ajuá, ma gui nda pa nzantho;
ne nuri hmanda gue'a 'nara hmanda
dega hoga ts'utbi.

⁹ Xi grí ho 'bɥ t'ɔt'a ra hño, pe hingrí
ho 'bɥ t'ɔt'a ra nts'o'mɛi;
hangue por gue'a núga ri Ajuágui stá
hux'a'i,

ne stá 'ra'a ndunthi ra johya que
gatho ma'ra nú'ɥ to'o 'bɛi con
gue'e.

¹⁰ Nehe Ajuá bi 'ñemba njaua rá T'ɥ:
Nu'i grá zi Hmu, go gue'e gá hoca
ra ximhai de mi othotho gatho
nú'a te ja;

ne go gue'e gá hoca mahets'i.

¹¹ Gatho'ɥ ma da uadi, pe nu'í ma gui
'bɛi pa nzantho.

Gatho'ɥ ma da thegue ngu thegue
'nara dutu;

¹² ma gui pants'i'ɥ ngu 'nara he,

ne ma gui pati'ɥ ngu 'raya zɛhe.

Pe nu'í go di gue'atho pa nzantho,
y nuri te hinhya'mɥ ma da uadi.

¹³ Ajuá hinhya'mɥ bi 'ñembabi ni 'nara
ɛnxɛ ngu nuna ra noya bi xipa rá T'ɥ,
bi 'ñembi:

Hñudiua ja ma 'ñɛi,

asta hinga tsogui ri ncontra rí nga'ti
ri ua.

¹⁴ Gatho ya ɛnxɛ go dega ndahitho ne
pɛpabi Ajuá, xuá mɛhni pa da mɛpabi
gatho ya nthahni nú'ɥ ma da mpøhø.

2

Jamasuhɥ ra mpøhø

¹ Hangue por gue'a mahyoni ga
huxhɥ nt'øde de nú'a stá ødehɥ, pa
njabɥ hinga 'ueguehɥ de nú'a dí cam-
frihɥ.

² Nú'a ra ley bi manda Ajuá
maya'bɥ po ya ɛnxɛ bi fadi gue go
gue'a majuani, ne Ajuá bi castiga
ngu mrí 'ñepi nuto bi 'yøt'a ya ts'oqui
ngue'a himbi ne bi 'yøte'a.

³ Nu'bú çhanja da za ga mponthɥ
rá cuɛ Ajuá 'bɥ nú'ɥ hindí huxhɥ
nt'øde xá hño nuya hoga noya xi di
muui ndunthi ne xicjɥ hanja da za
ga mpøhøhɥ? Nuya hoga noya dega
mpøhø go rá madi bi manse ra Zidada

Jesu, nepu nú'u to'o xi bi 'yøde nuya noyaya bi xicju gue go gue'a majuani.

⁴ Nehe Ajuá bi damajuani mahyεgui co nú'u to'o bi xicaguihu nuya ya noya, ngue'a bi 'ñudi 'raya nt'udi, ne bi 'yøt'a ya danga milagro ne ma'ra ya danga 'bεfi, ne bi 'racju ra ts'edi de ra Maça Ndahi ngu tengu rá paha Ajuá pa ga pεphu'a cada 'na de guecju.

Ra Zidada Jesucristo bi 'ñe bi nja'i ngu núju ya cuguihu

⁵ Nehe Ajuá hinxa hñuxa ya εnxε pa go da nda ja nú'a ra 'ra'yo ximhai ma ga xi'ahu.

⁶ Nu'a xa 'yøt'e, xa hñuxa ya ja'i pa go da nda'u, ngu mąnga 'na xeni de ja ra Maça T'ofu ne ena:

Nu'i Ajuá ma Dada'i, ¿te ri muui ra ja'i de ra ximhai pa guí beni de gue'a?

¿Te ri muui'a pa guí ne gui fats'i?

⁷ Go 'raya patho ma'na xcá umba yá nsu ya εnxε que gue'a, ne 'mεfa gá umba ra nsu xi ra dangui ngu nú'a ra nsu t'umbabi 'nara nda.

Ne xcá hñuts'i pa da manda ya t'øt'e nú'u xcá hoqui;

⁸ xcá hñuts'i'a pa da manda gathu. Njabu Ajuá xa hñuxa ya ja'i pa da manda gathu nú'a te ja ja ra ximhai ne himbi gothu ni 'nara t'øt'e nú'a himbi t'ent'ua ja yá 'yε'u. Pe nubyá hinxa hnequitho gue ya ja'i dri nda de gathu ya t'øt'e.

⁹ Pe dí pahu gue nura Zidada Jesu ha, ri nda de gathu ya t'øt'e. Pe po 'raya patho ma'na bi nja yá nsu ya εnxε que gue'a, y njabu bi du po rá ngue gathu ya ja'i po rá hñoja'i Ajuá. Pe nubyá ya xa t'umba 'nara nsu dega nda, ngue'a bi sufri ne bi du por guecju.

¹⁰ Ajuá bi hyoca gathu ya t'øt'e pa rá nsunda'a, ne ri su. Hangué bi 'ñepi bi mεhna ra Jesu pa bi sufri, pa njabu bi nhyoga pøhøte pa da za da zixa gathu nú'u yá batsi Ajuá pa da 'mahui'u ja rá nsunda'a.

¹¹ Ra zi Hmu Jesu go gue'a ri t'axca ya ja'i de yá ts'oqui. Y nú'a ne

nú'u to'o xa t'axqui, 'nada yá Dada. Hangué ra zi Hmu Jesu rá T'u Ajuá hindi ntsa da 'ñena gue go gue'u yá cu.

¹² Hangué engá ja ra Maça T'ofu:

Nú'u ma cu ma ga xipabi de gue'e, y con gue'u ma ga tu't'ahé ya jahña ja ra hmunts'i.

¹³ Nehe ena:

Ma ga huxa ma jamfri ja Ajuá.

Nehe ena:

Ja dí 'bucua co nuyá yá batsi Ajuá xa 'yεntc'a ja ma 'yε.

¹⁴ Nuyá batsi Ajuá go ya meximhai pε'tsa ra ji co ra ndo'yo, hangué ra Zidada Jesu bi 'ñe bi nja'i nehe ngu'u pa bi za bi du, ne co nú'a rá du bi thogui'a bi za bi huatua rá ts'edi ra ts'ondahi nú'a to'o mi ha ra ts'edi de ra du.

¹⁵ Y njabu bi za bi 'bε ra ntsu nú'u to'o nzantho mi tsu ra du.

¹⁶ Dí padihu gue ra Zidada Jesu himbi 'ñehe pa e da mats'i ya εnxε. Nu'a bi 'ñehe pa e bi maxcaguihu núju stí 'ñehehu de yá ja'i ndu ra Abrá.

¹⁷ Y pa bi za bi maxcaguihu, mahyoni bi thogui gathu ngu nú'a dí thoguihu núju yá cuguihu'a. Hangué ja rá ntheate con guecju, ne bi nhyoga nda gá macja de guecju ja rá 'bεfi Ajuá, ngue'a po nú'a ra du bi thogui, Ajuá bi za bi punga ma ts'oquihu.

¹⁸ Y nubyá nu'a tsa da maxa nú'u to'o tho ya thogui, ngue'a nuse'a bi sufri ne bi tho ya thogui nehe.

3

Ra Zidada Jesu ma'na ja rá nsu'a que ra Moise

¹ Hangué ma zi maça cu'ihu, nú'ahu xa zohna'ihu Ajuá pa gui maha mahets'i, xi da beñhu ra Zidada Jesucristo nú'a rá 'mεhni Ajuá pa bi 'ñutcahu nú'a dí camfrihu, nehe go gue'a ma nda gá macjahu de ma jamfrihu.

² Ajuá go bi hñuts'i'a pa da nda gá macja, y nu'a xi pεpabi xá hño, nja ngu ra Moise bi mεpabi xá hño nu mí supa gathu rá hnini Ajuá.

3 Y ra Zidada Jesu ma'na rí 'ñepi da nja rá nsu que ra Moise, nja ngu nú'a to'o hoca 'nara ngu, ma'na ja rá nsu'a que ra ngu.

4 Ngue'a 'nara ngu, 'bui to'o xa hyoqui, pe nu Ajuá go gue'a bi hyoca te gatho ja.

5 Xi majuani ra Moise mi gue'a 'nara hoga 'bego mi supa rá hnini Ajuá, y nú'a mrá 'befi'a mri damajuani de nú'a mi ma da manganja Ajuá 'mefa.

6 Pe ra zi Hmu Jesucristo go gue'a ra nda de rá hnini Ajuá, ngue'a go gue'a rá T'u'a, y nu'á nzantho øt'a rá 'befi xá hño. Y nujá go rá hniniguia Ajuá 'bu xi ga suh ma jamfrih asta rá ngats'i ra pa, ne xi ga tømhu co 'nara johya nú'a ra nthø'mate dí pø'tshu.

Ra tsaya pa rá hnini Ajuá

7 Ra Maça Ndahi bi 'ñena ja ra Maça T'ofu:

'Bu núbya gui 'yøhu, nú'ahu zo'ahu Ajuá,

8 osti megui ri corasohu ngu bi nja nú'u ya ja'i mri 'ñoui ra Moise ja ra mbonthi

ne bi nø'tuabi Ajuá y bi tsø'tua rá mai.

9 Nehe bi 'ñena Ajuá: Ndu ri dadahu xi mi mfadagui'u,

masque xqui hyanda ya danga nt'udi stí øt'a ja yá thandi de nú'u ñote njeya bi 'ño'u ja ra mbonthi.

10 Hangue por gue'a bi tsøtca ma mai'u,

ne dá ena: "Nuya ja'i'u nzantho 'yo 'nambu yá mfeni,

ne hinxa ne'u xa 'yøt'a ngu nú'a stá xipabi."

11 Hangue bi tsøtca ma mai'u, ne dá jurabi

gue hinda ma da ntsaya'u con gueque ja ma tsaya.

12 Ma zi cu'ihu, jamasuh gue ni 'na de gue'ahu hinda nts'oca ri mfenihu po ra 'ñajamfri nú'a da ja'ahu gui 'ueguehu de Ajuá nú'a te.

13 Nu'a gui 'yøthu, 'na pa ngu 'na pa gui nupa mfenihu 'na ngu ma'na de núbya zocju Ajuá, pa ni 'na de gue'ahu hinda hya'ahu ya ts'onthate

de ya ts'oqui ne da ja'ahu da megui ri corasohu.

14 Ngue'a 'bu ga siguihu ga camfrihu asta rá ngats'i ra pa, ne hinga 'ueguehu de nú'a stá camfrihu desde rá mudi, nu'bú ha, ga johyah ga 'buhu mahyegui co ra Zidada Jesucristo pa nzantho.

15 Beñhu nú'a ra xeni habu ena: 'Bu núbya gui 'yøhu, nú'ahu zo'ahu Ajuá,

osti megui ri corasohu ngu bi nja nú'u ya ja'i mri 'ñoui ra Moise ne bi nø'tuabi Ajuá y bi tsø'tua rá mai.

16 ¿To'o nú'u bi 'yøde rá noya Ajuá nepu bi nø'tuabi? ¿Ha gue hingo gue'u nú'u bá pønga de Egipto, nú'u bá tsi ra Moise? Haha, go gue'u.

17 Ne ¿xi con to'o bi bø rá cuε Ajuá gatho nú'u ñote njeya? ¿Ha gue hingue co nú'u bi 'yøt'a ya ts'oqui, hangue ja bi du de guehni ja ra mbonthi ne ja bi gohini yá ndo'yo'u? Haha, go gue'u.

18 Ne ¿xi to'o nú'u bi ma Ajuá gue xi majuani hinda ma da ntsayau Ajuá ja rá tsaya? ¿Ha gue hingo nú'u bi nts'o'yøde? Haha, go gue'u.

19 Hangue dí pahu xá hño gue nu'á himbi za bi ntsayau Ajuá ja nú'a rá tsaya ngue'a himbi ne bi gamfri'u.

4

1 Nubyá jatho nú'a ra tsaya xqui hña'tuabi nú'u ya ja'i mri 'ñoui ra Moise, y go gue'a ri ñatcaguihu Ajuá. Hangue mahyoni xi ga nsuh pa ni 'na de guecaguihu hinga 'behu nú'a ra tsaya'a.

2 Ngue'a nú'a ra hoga noya bi sipabi nú'u ya ja'i'u hinte bi muui pa gue'u ngue'a himbi gamfri'u.

3 Pe núju dyá gamfrihu ha, ma ga cuhu ja rá tsaya Ajuá pa ga tsayah con gue'a, pe nú'u to'o mri 'ñoui ra Moise, himbi ntsaya'u ja rá tsaya Ajuá, ngue'a Ajuá bi 'ñena:

Nú'u ya ja'i'u bi tsøtca ma mai, ne dá jurabi

gue hinda ma da ntsaya'u con gueque ja ma tsaya.

Nu'á himbi yut'i ja rá tsaya Ajuá masque ya mi ja nú'a ra tsaya'a desde mi uadi bi hyoca ra ximhai, hangue ja bi ntsaya'a.

⁴ Ngue'a ja ra Maça T'ofó ma de rá yoto ma pa, habu ena njaua:

Rá yoto ma pa Ajuá hinte ma 'bɛfi bi 'yɔt'e, ngue'a ya xqui ua gatho rá 'bɛfi, hangue bi ntsaya.

⁵ Ne ma'na ra xeni de ra Maça T'ofó ena:

Nú'u ya ja'i'u hinda ma da ntsaya'u con gueque ja ma tsaya.

⁶ Nú'u to'o rá mudi bi 'yɔde ya hoga noya himbi yut'i'u habu da ntsaya'u con gue'a, ngue'a myá ts'o'yɔde'u, hangue nubya jatho ra hñá'ti pa to da yut'i da ntsaya con gue'a.

⁷ Ngue'a Ajuá bi hñuxa ma'na ra pa pa to da yut'i da ntsaya con gue'a, y nú'a ra pa bi ma go guepya ya paya. De ya xqui thogui ndunthi ya jeya Ajuá bi zocaguihu po yá noya ndu ra Davi. Nu'á bi ma ja ra Maça T'ofó ja nú'a ra xeni habu stá mañhu, ne ena:

'Bu nú'bya gui 'yɔhu, nú'ahu zo'ahu Ajuá,

osti megui ri corasohu.

⁸ 'Bu ra Josue xa zixhma nú'u mri 'ñoui ra Moise pa xa ntsayahma'u, nu'bú Ajuá hinxa yopa mahma de ma'na ra pa.

⁹ Hangue dí pahu gue jatho 'nara tsaya pa gatho rá hnini Ajuá, 'nara tsaya hinhya'mu ma da uadi.

¹⁰ Ngue'a nu'u tó'o ya xa yut'a ja nú'a ra tsaya'a, ya tsaya de gatho yá 'bɛfi, ngu bi ntsaya Ajuá de gatho rá 'bɛfi'a.

¹¹ Hangue nujú ga øthu ra ts'edi pa ga cuthu ja nú'a ra tsaya'a. Xi ga nsuhu gue ni 'na de guecju hinga nts'o'yɔdehu ngu nú'u mri 'ñoui ra Moise, hangue himbi za bi yut'a habu mi ne Ajuá xa ntsayauihma'u.

¹² Ma ga nsuhu, ngue'a rá noya Ajuá ja rá te, ne pe'tsa ndunthi rá ts'edi, ne patcahu asta mbo ma mfenihu. Nu'á ma'na ja rá ts'edi que nu'araza ra huai dega yo filo. 'Nara huai tsa da yut'a ja ya tɔcando'yo ne tsa da hyeca ya ndo'yo, pe nurá noya Ajuá ma'na ja rá ts'edi, nú'á tsa da xenga gatho ya

mfeni pa da japi da hnequi gatho nú'a bengá ja rá mfeni 'na, ne hanja ne da 'yɔt'e nú'a beni da 'yɔt'e.

¹³ Ajuá handi ne padi gatho nú'a dí øthu ne dí beñhu, ngue'a nu'á gatho go xa hyoqui ne padi gatho nú'a te ja. Ne hinda za te da t'acuabi nixi te da jɔmbabi'a, ngue'a nu'á ya padi gatho, y go gue'a ma ga daphu nguenda de gatho nú'a stá øthu.

Ra Zidada Jesu go gue'a ra nda gá macja

¹⁴ Ra Zidada Jesucristo rá T'u Ajuá gue'a ma danga nda gá macjahu y bi ma bí 'bui ja rá thandi Ajuá. Hangue por gue'a mahyoni ga siguihu xá hño ja ma jamfrihu.

¹⁵ Ngue'a numa nda gá macjahu padi gue otho ma ts'edihu ora dí thohu ya ts'othogui o ra ora ne da thacju pa ga øthmahu 'nara ts'oqui, hangue nu'á pescahu ra nthe cate, ngue'a ne'a bi thogui njabu ngu nú'a dí thohu nehe, pe nu'á hinhya'mu bi 'yɔt'a 'nara ts'oqui.

¹⁶ Hangue hinga ntsuhu ga joñhu ja rá thandi Ajuá nú'a ra hoja'i, ne ga xiphu gatho nú'a dí thoguihu, y nu'á da huegaguihu, ne da maxcaguihu ora dí homfu rá mfats'i, ngue'a nu'á xi ra dangui rá hñoja'i pa guecaguihu.

5

¹ Cada 'nara nda gá macja de ja ra ndaxjua ley xa thahni de ja ya ja'i, ne xa thuts'i pa da mɛpabi Ajuá po rá ngue ya ja'i. Nu'á xa thuts'i pa da umbabi Ajuá nú'u ya 'baha haxa ya ja'i, ne gatho ya hñá'ti dega mbo'oni nú'u umbabi Ajuá pa da pumba yá ts'oqui.

² Nú'u ya nda gá macja ja yá ts'oqui nehe. Hangue por gue'a tsa da zofó co ra nthe cate nuya ja'i øt'a ya ts'oqui ne hingui padi nú'a øt'e'u.

³ Hangue ya nda gá macja pe'tsi da hyo ya mbo'oni pa da umba Ajuá, hingue hɔnse pa yá ts'oqui ya ja'i, nehe pa yá ts'oqui de guesɛ'u.

⁴ Y hingui tsa de guesɛ 'na da gu ra nsu dega nda gá macja. Ngue'a Ajuá

go huansɛ'a nú'a to'o da mɛ nú'a ra 'bɛfi'a, njabɯ ngu ra Aarón, Ajuá go bi huansɛ'a.

⁵ Ra Zidada Jesucristo bi njabɯ nehe. Nu'á himbi hñuxasɛ rá nsu dega ndá gá macjá, nu Ajuá go gue'a bi umbabi nú'a ra nsu'a. Xqui 'ñembabi ja ra Măca T'ofó:

Nu'i go gue'e ma T'u'i;
ne nubyá ri hnequi ja yá thandi ya ja'i
gue go ri Dadagui.

⁶ Nehe ja ma'na ra xɛni de ra Măca T'ofó, Ajuá bi xipabi rá T'u, bi 'ñembi: Nu'i go gue'e grá macjá pa nzantho ngu bi macjá ra Melquisede.

⁷ Nu de mi 'bucua ra Zidada Jesucristo ja ra ximhai, bi 'yapabi Ajuá rá Dada nú'a mi tsahmă xa ñani'a pa hinxa duhmă. Xi mi apabi rá Dada con gatho rá mui asta mi zoni'a. Y nurá Dada bi 'yøtua rá nt'adi'a, ngue'a ra Jesu nzantho mi ø'tua gatho rá paha rá Dada.

⁸ Pe nu'á masque go guesɛ'a rá T'u Ajuá, pe ma'na mi 'yo mi padi da 'yø'tua rá paha Ajuá po nú'a bi sufri.

⁹ Hangué nu de mi padi da 'yø'tua gatho rá paha'a, nu'bú nu'á bi za bi pøhø nú'u gatho to'o øte'a.

¹⁰ Y Ajuá bi umbabi ra nsu dega ndá gá macjá ngu bi macjá ra Melquisede.

Xá nts'o pa to'o da 'uegue de rá jamfri

¹¹ Dí pɛ'tsa ndunthi te ga xi'ahɯ de guehna, masque xá hñei ga xi'ahɯ xá hño ngue'a hinxcá nehɯ da zo ja ri mfenihɯ xá hño rá noya Ajuá.

¹² Ya øt'a ndunthi ya pa xcá camfrihɯ. Y nubyá ya go gri xahnatehɯ hmăhă pa ma'ra, pe hinxa za te xcá 'yøthɯ. Nu'ahɯ mahyoni to da yopa 'ñu't'ahɯ ma'na'qui nú'u ya mudi nt'utuete hingui hei de ra Măca T'ofó. Xcá yopa njahɯ ngu ya bātsi nú'u tsatho, otho yá ts'edi.

¹³ Hangué mahyoni da t'u't'a'ihɯ co ya noya hingui hei, ngu ra t'uca bātsi nú'a hønse ra 'ba tsi, ne hingui padi da zi ma'ra ya nzaqui, ngue'a nu'ahɯ hingui pahɯ tengu ra hoga te de ja rá noya Ajuá.

¹⁴ Pe nú'u ma'ra ya nzaqui, gue'u pa ya danga ja'i, njabutho nehe nú'u ya nt'utuete ma'na xá hñei gue'u pa nú'u to'o ya ja yá mfeni xá hño pa da badi nda'a ra hño nda'a ra 'ñu.

6

¹ Hangué hinga ñahɯ hmăhă de nuya ya mudi nt'utuete de ra jamfri de ra Zidada Jesucristo, ma ga ndanga ja'ihɯ ja ma jamfrihɯ. Ya hinga yopa mañhɯ gue mahyoni ga ñobrihɯ de gatho nuya 'bɛfi tsixcahɯ ja ra du, y gue mahyoni ga camfrihɯ Ajuá.

² Nixi ga yopa mañhɯ de nura sistehe, nixi de nú'a dí hu'tsuahɯ ma 'yɛhɯ nú'u xa gamfri, nixi de nú'a ma da yopa nte nú'u xa du, nixi de ra nsuca uenda nú'a ma da nja rá ngats'i ra pa, pa da hñanga cada 'na rá njut'i pa nzantho.

³ Nu'a ga øthɯ, co rá mfats'i Ajuá, ma'na ga pahɯ nú'a da maxcahɯ pa ma'na da nte ma jamfrihɯ.

⁴ Nu'u tó'o ya bi hñani ra hyats'i de rá noya Ajuá, ne xa badi tengu nú'a ra 'baha dega te bí ja mahets'i, ne xa badi tengu ra japi ri unga ra Măca Nđahi,

⁵ ne xa badi tengu ra hño de rá noya Ajuá, y co nuya danga nt'udi xa hyandi xa badi'u tengu rá nsunda nú'a ra te ma da nja 'mɛfa,

⁶ pe masque gatho nuya bi badi'u, nu'ú himbi ne bi sigui, hangué bi 'uegue'u de rá 'ñu Ajuá, y ya njabɯ hinda za da yopa mengui pa da ñobri'u. Ngue'a go gue'u ngu ri yopa pont'ua rá T'u Ajuá co yá 'yɛ sɛhɛ'u, ne ri 'betua rá tsa ja yá thandi ya ja'i.

⁷ Gatho ya ja'i nja ngu ra hai ri 'ñuni co nura 'ye 'uái. 'Bɯ nú'a ra hai da umbabi 'nara hoga sofo nú'a to'o pɛfi'a, nu'bú ja ri hnequini rá japi Ajuá.

⁸ Pe nu'bu nú'a ra hai da unga 'nara sofo dega 'mini ne dega ts'ondapo, nu'bú hinte ri muui'a, hønse ra ts'one tø'mi ne ra tsibi pa da nzø.

Ra nthø'mate nú'a faxcaguih_u pa hinga 'uegueh_u de nú'a dí camfrih_u

⁹ Pe nu'ah_u, ma zi hmadi cu'ihe, masque stá xi'ahe gatho nuya noyaya, dí pahe xá hño gue nu'ah_u hinxcá 'ueh_u de rá 'ñu Ajuá ngu xa nja nú'á ma'ra. Dí camfrihe gue ma gui hñañh_u gatho ya japi de ra mpøhø.

¹⁰ Ajuá xi ra hoja'i, hinda ma da pumfri de nuri 'bēfih_u xcá pēfih_u dega hmāte ja rá thuhu'a. Xcá faxh_u ya cu y astabya guí sigui guí faxh_u'á.

¹¹ Pe nu'a xi dí nehe, dí nehe gue cada 'na de gue'ah_u mahyεgui ngu guí øth_u ra ts'edi guí faxh_u ma'ra ya cu, nehe gui øth_u ra ts'edi gui pē'tsh_u xá hño asta rá ngats'i ra pa nú'a ra nthø'mate guí pē'tsh_u, pa njab_u gui hñañh_u nú'a guí tø'mh_u.

¹² Hindí nehe da zū'ah_u ra ndahñei. 'Yøth_u ngu bi 'yøt'a nú'á bi gamfri xá hño ne bi dø'mi asta himbi hñani nú'a xqui ña'tua Ajuá.

¹³ Ajuá, nu mi ña'tuabi ya japi ra Abrá, bi jurase da umba nú'a bi ña'tuabi. Himbi jura de ma'na, bi jura de rá thuhuse'a, ngue'a go guesε'a ra dangui de gatho ma'ra.

¹⁴ Hangué nu'á bi 'ñena: “Ma xi ga jap'a'i pa da nxanda ndunthi ri 'beto ne ri mbong'beto.”

¹⁵ Ra Abrá bi dø'ma ndunthi ya pa asta himbi hñanga nú'a xqui hñañtuabi.

¹⁶ Ya ja'i di jura co 'nara thuhu nú'a pađi gue ma'na ra dangui de gue'u, pa da jamfri nú'a mañ'u, ne njab_u hinda za to'o da 'ñembi gue hinga majuani nú'a mañ'u.

¹⁷ Hangué por gue'a Ajuá bi jurabi nú'á to'o xqui ña'tua ra hñañti, pa da 'ñutui'á gue nu'á hinda ma da pata nú'a xqui beni.

¹⁸ Hangué ga pah_u gue nú'a ra hñañti bi ñatcah_u Ajuá ne nú'a bi jura'a, gue'u yoho ya noya hinda za da mpadi, ngue'a Ajuá hingui tsa da nhyate de nú'a xa mā. Hangué co nú'á ya noya'u Ajuá 'racj_u 'nara danga humai nú'á stá joñh_u con gue'a pa da sugaguih_u, ne dí tø'mh_u

ga hañh_u nuna ra hñañti dega hoga nthø'mate bi 'racj_u'á.

¹⁹ Y nuna nthø'matena faxcah_u ndunthi pa hinga 'uegueh_u de Ajuá. Nja ngu nú'a ra bøjá rá thuhu ra ancla di t'ent'a ja ra ndehe pa tsama ra barco pa hinda 'uegue de hab_u 'bai'a, njab_u nehe numa nthø'mateh_u xa zøni asta ra Māca Luga hab_u bí 'bu Ajuá.

²⁰ Nuni ja bí 'bahni nehe ra Zidada Jesu. Nú'á bi 'mεt'o de guec_u pa bi xogah_u ra 'ñu, ne pa bi ndā gá macjā pa nzantho ngu bi ndā gá macjā ra Melquisede.

7

Ra Zidada Jesu bi thuts'i dega macjā ngu bi macjā ra Melquisede

¹ Nura Melquisede mrá ndā de ra hnini Salé, ne mrá macjā de Ajuá nú'a bí 'bui mahets'i. Bi ma bá thadi ra Abrá pa bá japi nu de ya mbá pengui bá ntunhui 'raya ndā ne bá ntate'a.

² Nep_u nura Abrá bi umba ra Melquisede 'nara 'ret'a parte de gatho nú'a bá hānga ja ra tuhni. Nura thuhu Melquisede ne da 'ñena “ra hoga ndā”, y nura noya Salé ne da 'ñena “ra hoga'mui”. Hangué nura Melquisede mrá hoga ndā ne mrá ndā dega hoga'mui.

³ Nú'á hingui mānga ja ra Māca T'ofō to'o mrá dada nixi to'o mrá nānā, y nixi hab_u bá ehe. Nehe hingui mā de rá 'bui, nixi hingui mā ua bi du. Hangué go gue'a 'nara nt'udi de rá T'ū Ajuá nú'a to'o ra macjā pa nzantho.

⁴ Pah_u gue nura Melquisede xi mrá dangui rá nsu. Hangué nura Abrá nú'a mrá dada de ya xodyo bi umba ra Melquisede 'nara 'ret'a parte de gatho nú'a bá hānga ja ra tuhni.

⁵ Nú'á yá t'ū ra Leví bi thuts'i dega macjā bi hmandabi ngu mānga rá ley ra Moise gue da 'yapabi gatho ya ja'i de ra hnini 'nara 'ret'a parte de ra nthebe, y gatho ra hnini mi ncu con gue'u, ngue'a gatho ya ja'i de ra hnini mahyεgui co ya macjā bá ehe de ra Abrá.

6 Masque nura Melquisede hinte myá njauí nuya Levita, pe nura Abrá bi umbabi ra Melquisede 'nara 'ret'a parte de ra nthebe, ha ra Melquisede bi japa ra Abrá nú'a to'o ya xqui ña'tuabi yá japi Ajuá.

7 Y dí pahú xá hño gue nu'a tó'o ri unga ra japi, ma'na ra dangui rá nsu que nú'a to'o hani.

8 Ya Levita mi t'umbabi 'nara 'ret'a parte de ra nthebe, pe bi du'ú. Ha ra Melquisede nehe'a bi t'umbabi 'nara 'ret'a parte de ra nthebe, pe nu'á ja ra uenda tetho, ngue'a hingui mąnga ja ra Maça T'ofu ua bi du.

9 Ra Leví ne gatho yá t'ú nú'ú bi macja mi t'umbabi'ú ra 'ret'a parte de ra nthebe, ne da za ga mañhú gue nehe'ú bi umbabi ra Melquisede ra 'ret'a parte de ra nthebe nú'ú mi øt'a njabú nehe ra Abrá.

10 Masque ra Leví himi 'buiho nu mi ma ra Melquisede bá thadi ra Abrá, pe ja ra uenda ya mi 'bui'a, ngue'a nu'á mi 'buiho ja rá ndo'yo ra Abrá.

11 Ya Levita mi utuabi ya me Israel te mi mahyoni da 'yøt'e pa da 'yøt'a nú'a mi mąnga ra ley, ngue'a nu'á go myá macja'ú. 'Bú co yá 'bèfi ya Levita mi tsa da 'muhmá xá hño ya me Israel co Ajuá, nu'bú ya himi mahyoni xa thuxmahá ma'na'ño ra macja. Pe bi thuts'i ma'na'ño ra macja, y nura macja'a bi thuts'i dega macja ngu bi macja ra Melquisede, hingue ngu ra Aarón.

12 'Bú da mpadi ya macja, mahyoni da 'bata ra ley nehe.

13 Bi mąnga ja ra Maça T'ofu gue ma Zidadahú ra Jesucristo mi ma da macja ngu bi macja ra Melquisede. Ra Zidada Jesucristo hinte myá njauí ya Levita, y nú'ú mi ja te yá njauí'a hinhyamú xqui macja'ú.

14 Ngue'a xa fadi xá hño gue numa Zidadahú bá ehe de yá ja'i ra Judá. Ne ra Moise nu mi ma de ya macja, hinhyamú bi ma gue da 'múi ya macja de yá t'ú ra Judá.

15 Nu mi thuxa ma'na'ño ra macja nú'a di ngu ra Melquisede, nu'bú

ma'na bi fadi gue nuya Levita mi pe'tsi te da 'bati.

16 Nura macja'a himbi thuts'i ngu mąnga ja ra ley gue mahyoni di ja te dyá njauí ra Leví pa da za da macja, pe nu'á bi thuts'i ngue'a pe'tsa rá te nú'a hinhyamú da uadi.

17 Hangué Ajuá bi ma de gue'a ne bi 'ñena:

Nu'i go gue'e grá macja pa nzantho, ngu bi macja ra Melquisede.

18 Bri 'bata ra ndaxjua ley nú'a mi ja, ngue'a bi 'ñotho rá ts'edi ne hinte bi mfaste,

19 ne himbi za bi patua yá mfeni ya ja'i pa bi 'múi xá hño co Ajuá. Pe nubyá dí pe'tshú 'nara hoga nthø'mate ma'na xá hño, ngue'a po ra Zidada Jesucristo da za ga 'buhú xá hño co Ajuá.

20 Ajuá bi jura nu mi hñuxa ra Zidada Jesucristo dega macja.

21 Nu mi thuxa ya Levita dega macja, himbi 'múi to'o mri jura por gue'ú. Pe nu mi thuxa ra Zidada Jesucristo há, Ajuá bi jura por gue'a, ngue'a ja ra Maça T'ofu bi 'ñena njaua: Ajuá bi jura, ne hinda pata nú'a bi mañ'a ne bi 'ñena:

“Nu'i go gue'e grá macja pa nzantho, ngu bi macja ra Melquisede.”

22 Hangué ra Zidada Jesucristo go ra ndá gá macja ne bí 'bui ja rá thandi Ajuá, hangué dí pahú xá hño gue ma da t'øt'e nú'a ra cohi dí pe'tshú co Ajuá, nú'a ma'na xá hño que nú'a ra mudi.

23 Ja ra ndaxjua ley mi mahyoni da mpadi ya macja ngue'a nzantho mi tu'ú.

24 Pe nura Zidada Jesu go gue'a 'bui'bya pa nzantho, y hinhyamú dra patua rá nsu dega macja.

25 Hangué nu'á tsa da pøhø pa nzantho gatho nú'ú to'o ri joni co Ajuá po rá thuhu'a, ngue'a nu'á go gue'a 'bui pa nzantho pa da 'yapabi Ajuá por gue'ú.

26 Hangué ra Zidada Jesu gue'a ra danga ndá gá macja ndí hoñhú, ngue'a xá nt'axi, hingrá hyate, himbi 'yøt'a ni 'nara ts'oqui masque xi bi

'ñouiua ya 'yøt'ats'oqui, ne 'mefa bri 'ueque de gue'ɥ, ne bri ts'its'i pa maña mahets'i habɥ bi t'umba rá nsu.

²⁷ Nu'á hinga mahyoni da hyo ya mbo'oni hyastho ngu mi øt'a ya nda gá macja ja ra ndaxjua ley. Nu'ú 'met'o mi ho ya mbo'oni pa dra sɥcua yá ts'oqui de guesɛ'ɥ, nepɥ 'mefa mi ho ya mbo'oni pa dra sɥcua yá ts'oqui ma'ra ya ja'i. Pe ma Zidadahɥ ra Jesucristo hinguí njabɥ, ngue'a nu'á 'na'quitho bi unse rá te pa da xɥcua yá ts'oqui ya ja'i.

²⁸ Nuya nda gá macja mi thuts'i ngu mąnga ra ley, myá 'ñøhø dega 'yøt'ats'oqui. Pe 'mefa de ra ley, Ajuá bi jura ne bi hñuxa rá T'ɥ pa bi nda gá macja, nú'á bi nhyoga nda gá macja pa nzantho.

8

Ma zi Hmuhɥ ra Jesu go gue'a bi maxcahɥ pa dá hañhɥ ya hñá'ti de ra 'ra'yo cohi

¹ Nú'a xi dí ne ga xi'ahɥ go guehna núna ma ga mā, gue dí pe'tshɥ 'nama nda gá macjahɥ nú'a bí hudi nuni mahets'i ja rá 'ñei de habɥ bí hudi Ajuá ra Dada to'o pe'tsa gatho ra ts'edi.

² Go gue'a pe ra 'befi dega macja nuni mahets'i habɥ bí ja nú'a ra Maça Luga bi hyocɛ Ajuá, hingo bi hyoca ya ja'i.

³ Gatho ya nda gá macja xa thuts'i pa da umba Ajuá ya 'baha ne da hyo ya mbo'oni pa da umbabi'a, hangue ne ma Zidadahɥ ra Jesucristo mi pe'tsi da uni te da uni nehe.

⁴ Nu'bɥ nú'a di 'bɥcua thoho hmaha ja ra ximhai, hindi tsa da macja'a de guecua, ngue'a ya 'buiua ya macja nú'ɥ ri unga ya 'baha ngu mąnga ja rá ley ra Moise.

⁵ Nuya macja 'buiua pe ra 'befi dega macja pe nú'a pe'fi'ɥ gue'a 'nara nt'uditho de nú'a bí t'øt'a nuni mahets'i. Hangue Ajuá xqui xipabi ra Moise ante da mudi da hyoca ra nija dega carpa, ne xqui 'ñembabi: “Beni guí 'yøt'a gatho ya t'øt'e ngu nú'a dá u't'a'i nuni ja ra t'øhø Sinai.”

⁶ Pe numa nda gá macjahɥ bí øt'a 'nara 'befi nú'a ma'na xá nsunda, ngue'a po nú'a bi 'yøt'e'a, Ajuá bi 'yøt'a 'nara cohi con guecɥ nú'a ma'na xá hño que nú'a mi ja ja ra ndaxjua ley, y nuna 'ra'yo cohina bi mudi co ma'ra ya hñá'ti ma'na xá hño.

⁷ Nu'bɥ nú'a ra mudi cohi xa bøni xá hño hmaha, nu'bú ya himi mahyoni xa njahmá nuna ma'na ra cohi.

⁸ Pe Ajuá bi hyandi gue hinxmá hño nú'a mi øt'a ya ja'i co nura mudi cohi, hangue Ajuá bi mā de gue'ɥ ja ra Maça T'ofu, ne bi 'ñena njaua:

Núga drá Ajuá dí ena: Ma da zø ra pa ra ora ga pe'tsa 'nara 'ra'yo cohi co ya me Israel ne ya me Judá.

⁹ Hingá ngu nú'a ra cohi dá pe'tsua ndu yá xita'ɥ

nu nda pe'tsua ra nthe cate de duá tsi de Egipto;

nu'ú himbi 'yøt'a nú'a ra cohi dá pe'tsi con gue'ɥ,

hangue nugá dá hepe'ɥ, njabɥ ena Ajuá.

¹⁰ Nuna guehna ra cohi ma ga pe'tsi co ya me Israel nu sta thogui ya pa de ra mudi cohi, njabɥ ena Ajuá:

Ma ga huxa 'nara 'ra'yo mfeni ja yá mfeni'ɥ pa da 'yøtca ma hmanda.

Y numa ley ma da 'mɥi ja yá coraso'ɥ pa njabɥ nura ley'a ma da 'yøt'e'ɥ con gatho yá paha.

Nepɥ ma da baði'ɥ gue go drá Ajuá de gue'ɥ,

y nu'ú go ma hnini'ɥ.

¹¹ Nuya pa'ɥ ni 'na hinda 'ñutuabi rá miqu'eiui

y nixi 'nará cu, pa da 'mɥi con gueque, ngue'a gatho'ɥ mahyegui ma da 'mɥi con gueque,

ngu ya dangui ngu ya notsi.

¹² Ngue'a ma ga pumbabi'ɥ yá ts'ot'øt'e,

ne hinhya'mɥ ma ga yopa benbabi yá ts'oqui.

¹³ Nu mi mā Ajuá de nura 'ra'yo cohi, nu'bú nu'á ya bi zogui dega ndaxjua nura mudi cohi. Hangue nú'a ya

bi ts'ogui dega ndaxjua, ne 'yo rí ndaxjua, nú'á 'bestho ma da 'medi.

9

Ra Maça Luga habu mi ja ra sɔcambeni nuua ja ra ximhai, ne nú'a bíja mahets'i

¹ Ja nura mudi cohi mi ja ya hmada pa hanja da sɔcambeni Ajuá, nehe mi ja 'nara nija nuua ja ra ximhai.

² Nú'a ra nija'a xqui thoqui dega carpa, y madetho de nura nija xqui jot'i co 'nara xuni dutu mrá thuhu ra cortina. Nura mudi ngu mi thu'mbi ra Maça Luga, ne ja mi jani ra mfoxyo, ne ra mexa habu mi caxa ya thuhme nú'u mi thuts'i ja rá thandi Ajuá.

³ Y de mbo habu mi jot'i co nú'a ra cortina'a, ja mi jani nú'a rá ñoho ra ngu mi thu'mbi ra Maça Luga Xá Nsunda.

⁴ Ne mbo de guehni ja mi jani ra ata dega oro pa ja mi ts'atni ra t'uts'i, ne ja mi jani ra caha de ra cohi nú'a mi tu ra oro maxøgue, y de mbo ra caha'a ja mi jani ra t'uca ts'øe dega oro habu mi 'be'tsa ra maná. Nehe ja mi 'be'tsini de mbo ra caha nurá ts'at'o ra Aarón xqui 'roho. Ne ja mi 'be'tsini nú'u ya xingdo habu mi nt'ofu nú'u 'ret'a ya mandamiento de ra mudi cohi.

⁵ Y maña de ra caha'a ja mi tøhni yoho ya enxε xqui thoqui dega oro, y nuni ja guehni mri hnequi rá nsunda Ajuá. Nuya enxε mi co'ma co yá hua nú'a ra caha dega oro habu mi joxa ra ji pa ra pumbate. Y ya dá gue'a dá xi'ahu, ngue'a nubyá hinda za ga xi'ahu gatho de guehna.

⁶ Y ya de mi ja gatho nuya t'øt'eya, nuya macja nzantho mi cut'a ja ra mudi ngu pa mi pε yá 'be'fi dega macja.

⁷ Pe nurá ñoho ra ngu hønse ra nda gá macja mi cut'ini 'na'quitho ra jeya. Y nura ora mi cut'ini'a, gue'bu mi haxa ra ji dega mbo'oni pa mi umbabi Ajuá, pa 'met'o dra sɔcuabi yá ts'oqui'a, nepu pa yá ts'oqui ya ja'i.

⁸ Con guehna utcahu ra Maça Ndahi gue nú'a ra Maça Luga Xá Nsunda

hinxqui xoguitho pa to da yut'ini nú'bu mi t'øt'etho ra sɔcambeni ja ra mudi ngu.

⁹ Nú'a ra nija'a dega carpa gue'a 'nara nt'udi pa núju dí xɔcambenihu Ajuá núbya mapaya. Nuni ja t'uni ya 'baha ne tho ya mbo'oni ngu mangua ra ndaxjua ley. Pe hinga co nuya t'øt'e'u da za da t'axca yá mfeni nú'u to'o øt'a ya sɔcambeni njabu.

¹⁰ Ngue'a nuya sɔcambeni'u gue'u hønse dega hñuni, ne dega ts'ithe, ne dega nsuqui. Nú'u ya hmada mi øt'u gue'u hønse pa mi t'axca yá ndo'yo. Nú'u ya hmada'u bi nja rá ts'edi asta nú'a ra pa bri pata ra ndaxjua cohi pa bi nja 'nara 'ra'yo cohi nú'a ma'na xá hño.

¹¹ Y nubyá ya xa zøhø ra Zidada Jesucristo y go gue'a ra nda gá macja de gatho nú'u ya hoga t'øt'e øt'a nura 'ra'yo cohi jabya. Nú'a ra Maça Luga Xá Nsunda nú'a bí ja nuni mahets'i habu bí 'bui dega macja ma Zidadahu, hingo xa hyoca ya ja'i y gue'a ma'na xá hño que habu mi øt'a yá sɔcambeni ya macja nuua ja ra ximhai.

¹² Ra Zidada Jesucristo 'na'quitho bi yut'a nuni ja ra Maça Luga Xá Nsunda mahets'i. Ne himbi unga yá ji ya t'axi, nixi ya t'antfani, ngue'a nu'á go bi unse rá maça ji, pa njabu da za da unga ra mpøhø pa nzantho.

¹³ Ma'met'o co ra jintfani ne ra ji'yo ne rá 'bospi ra t'antfani nú'a mi ts'at'a ja ra ata, mi hnaxa nú'u ya ja'i xqui nts'oqui pa mri yopa t'axca yá ndo'yo, pa da 'mui xá hño ma'na'qui.

¹⁴ ¡Pe nubyá, xi ma'na ndunthi di muui rá ji ra Zidada Jesucristo! Ngue'a nu'á po rá ndahi'a nú'a pε'tsi pa nzantho, bi unse rá te ngu 'nara hña'ti pa Ajuá, y nsinque ni 'nara ts'oqui mi tu. Y njabu nurá ji'a xugaguihu gatho ma mfenihu pa hinga siguihu ga øthu ya 'be'fi nú'u da za da zixcahu ja ra du, y njabu da za ga pepabihu Ajuá nú'a te.

¹⁵ Hangué po rá du ma Zidadahu ra Jesu bi nja ra 'ra'yo cohi, pa njabu gatho nú'u to'o bi zohna Ajuá da hñanga pa nzantho gatho nú'a

xa ñá'tuabi Ajuá'ᵤ ngu 'nara tsogui. Ngue'a ra Zidada Jesucristo bi du pa njabᵤ Ajuá bi za bi pumbabi yá ts'oqui nú'ᵤ to'o mi 'bᵤi ja ra ndaxjua cohi.

¹⁶ Dí pahᵤ gue pa da muui 'nara tsogui, mahyoni 'mɛt'o da du nú'a to'o tsogui ra tsogui.

¹⁷ Pe hinte di muui nú'a ra tsogui 'bᵤ tetho nú'a to'o tsogui ra tsogui.

¹⁸ Hangue nu mi t'ɔt'e ra mudi cohi mi mahyoni da hñá'ma ra ji pa bi mudi.

¹⁹ Ra Moise nu mi hñe'ta gatho ya hmanda de ra ley pa bi 'yøde gatho ya ja'i, bi gᵤ 'nará 'yɛ 'nara ndapo rá thuhu ra isopo, ne mi thu'ta ja rá ñani co ra thenga xi'yo, ne bi thint'a ja ra jintfani ne ra ji'yo nthants'i co ra dehe, nepᵤ bi naxa habᵤ mi nt'ofu ra ley, nepᵤ bi naxa gatho ya ja'i.

²⁰ Nu mi 'yɔt'a njabᵤ ra Moise bi 'ñena: “Nuna go guehna ra ji pa da mudi ra cohi nú'a bi 'yɔt'a Ajuá con guecjᵤ.”

²¹ Nehe bi naxa ra ji ja ra nija dega carpa ne gatho ja ya t'ɔt'e mi jani pa mri mpefi ja rá 'bɛfi Ajuá de mbo nú'a ra nija'a.

²² Hangue mangan ra ley gue casi gatho mahyoni da nt'axqui co ra ji, y nu'bᵤ hindra hñá'ma ra ji hinda za da thaca ya ts'oqui.

Ra Zidada Jesu bi unse rá te'a 'na'quitho pa bi hñaca gatho ya ts'oqui

²³ Hangue co yá ji ya mbo'oni mi pe'tsi dra t'axca ra nija dega carpa ne gatho ya t'ɔt'e mi jani, nú'á gue'ᵤ 'nara nt'udi de nú'a bí ja mahets'i. Pe gatho nú'a bí ja mahets'i ma'na di muui que nuya t'ɔt'e'ᵤ. Por gue'a mi mahyoni da nt'axqui nú'a bí ja mahets'i co ma'na ra ji nú'a ma'na di muui que yá ji ya mbo'oni.

²⁴ Ngue'a ra Zidada Jesucristo himbi yut'a ja 'nara maca luga nú'a xa hyoca ya ja'i, ngue'a nú'a ra luga habᵤ mi cut'a ya macja pa da hñaxa ra ji gue'a 'nara nt'uditho de nú'a bí ja mahets'i. Ra Zidada Jesucristo bi yut'a ja ra Maca Luga nuni mahets'i,

y nuni ja bí 'bᵤhni'a ja rá thandi Ajuá pa bí adi por guecjᵤ.

²⁵ Nu'á himbi manga rá ji ndunthi ya 'mi'qui. Pe nú'a ra nda gá macja nuua ja ra ximhai tat'a jeya mi cut'a ja ra Maca Luga Xá Nsunda ne mi haxa ra ji, pe hingo rá jise'a.

²⁶ Nu'bᵤ ra Zidada Jesucristo mi pe'tsi xa manga rá ji ndunthi ya 'mi'qui, nu'bú mi pe'tsi xa du hmaḥa ndunthi ya 'mi'qui desde mi thoca ra ximhai. Pe nu'a bi 'yɔt'e'a, de yá ngats'i ya pa bá ehe ja ra ximhai pa bi unse rá te'a 'na'qui thoho pa bi hñaca gatho ya ts'oqui.

²⁷ Ajuá xa hñuts'i gue pe'tsi te da du 'na'qui nuya ja'i, nepᵤ de gue'a da tha'mba nguenda'ᵤ.

²⁸ Njabᵤ nehe ra Zidada Jesucristo 'na'quitho bi du pa bi hñá'tsua yá ts'oqui ya ja'i. Y nurá ño'qui ma da menguiua ma'na'qui, ma da mengui pe ya hingue pa da yopa hñá'tsua yá ts'oqui ya ja'i, ngue'a 'na'quitho bi 'yɔt'e. Nu'á ma da mengui hønse pa da zixa nú'ᵤ to'o tɔ'mi'a.

10

¹ Ra ndaxjua ley mi gue'a 'nara nt'uditho de nuya japi mi ma da nja 'mefa. Nura ley'a hingo xi mi gue'a majuaní. Nura ley'a co nuyá ji ya mbo'oni mi tho nzantho tat'a jeya himbi za bi t'axca yá ts'oqui ya ja'i pa xa za xa 'mᵤi xá hño co Ajuá.

² 'Bᵤ majuaní co yá ji ya mbo'oni xa za xa xucua yá ts'oqui gatho, nu'bú ya hinxa sigui xa thohma ya mbo'oni, nu'bú co 'na'quithohma. 'Bᵤ xi majuaní xa t'axca yá ts'oqui nú'ᵤ to'o mi hopa ya mbo'oni Ajuá, nu'bú ya hinxa behma'ᵤ gue mi tuda yá ts'oqui.

³ Pe co nuya mbo'oni mi ho'ᵤ tat'a jeya, ma'na mi beni'ᵤ de yá ts'oqui mi tu,

⁴ ngue'a hinda za da thaca ya ts'oqui co ya jintfani nixi co ya ji'yo.

⁵ Hangue nu mi zøhø ma zi Hmuḥa ra Jesu nuua ja ra ximhai bi 'ñembabi Ajuá njaua:

Ma Dada'i, nu'i hingá ne gá hani yá ji ya mbo'oni nixi ma'ra ya 'baha;

hangue gá hogagui co ma ndo'yo.

⁶ Nixi gá ho nú'ya ya mbo'oni tho pa da ts'at'i, nixi nú'ya tho pa da hñaca ya ts'oqui.

⁷ Hangue nugá dá ena: “Ajuá ma Dada'i, stá eheua pa ga ø't'a'i ri paha,

ngu nú'a xa t'ofojá ra Maça T'ofogue ga ø't'e.”

⁸ Rá mudi, ra Zidada Jesu bi 'ñena: “Nu'i hingá ne gá hani yá ji ya mbo'oni nixi ma'ra ya 'baha, nixi hingá ne nú'ya ya mbo'oni tho pa da ts'at'i, nixi nú'ya tho pa da hñaca ya ts'oqui. Hingá ho gatho nuya t'ø't'eya.” Njabu bi ma ra Zidada, y gatho nuya t'ø't'e'ya gue'ya ri manda nura ndaxjua ley.

⁹ Nepu bi 'ñena: “Ajuá ma Dada'i, stá eheua pa ga ø't'a'i ri paha.” Nú'ya ya noya bi manga ma zi Hmuhu ra Jesu ne da 'ñena gue nu'á bi 'ñe bi hñaca nú'ya tho ya mbo'oni pa go bi unse rá te'a pa da xuca ya ts'oqui ya ja'i.

¹⁰ Hangue go rá paha Ajuá pa bi xugaguihu ngue'a 'na'quitho bi unga rá ndo'yo ma Zidadahu ra Jesucristo pa gathoguihu.

¹¹ Gatho ya macja de ya xodyo hyastho mi pe yá 'befi dega macja, mi ho ya mbo'oni nzantho y guet'ya ya hña'ti mi uni nzantho. Mi sigui mi ø't'a njabu'ya masque co nuya mbo'oni mi ho'ya hinhya'mu bi za bi xuca ya ts'oqui.

¹² Pe nura Zidada Jesucristo 'na'quitho bi unse rá te pa bi xuca ya ts'oqui pa nzantho. Nepu de mi uadi bi 'yø't'a njabu'a bi ma bá hudi ja rá maca 'ñei Ajuá.

¹³ Y nubyá ja bí 'buhnitho tø'mi asta hinda 'mai gatho yá ncontra de nga'ti ja yá ua'a.

¹⁴ Ngue'a nu'á bi unga rá te 'na'quitho pa njabu bi t'axca yá mfeni pa nzantho nú'ya to'o xa xucabi yá ts'oqui.

¹⁵ Nehe ra Maça Ndahi damajuani de guehna, ne ena:

¹⁶ Nu sta thogui ya pa de ra mudi cohi ma ga pe'tsa ma'na ra 'ra'yo cohi con gue'ya, njabu ena Ajuá: Ma ga huxa ma ley ja yá coraso'ya pa njabu nura ley'a ma da 'yø't'e'ya con gatho yá paha.

Nehe ma ga huxa 'nara 'ra'yo mfeni ja yá mfeni'ya pa da 'yø'tca ma hmanda.

¹⁷ Nehe ena:

Hinhya'mu ma ga yopa benbabi yá ts'oqui nixi yá ts'ot'ø't'e.

¹⁸ Hangue nu'a tó'o ya bri punduabi yá ts'oqui, ya hingue mahyoni da hyo ya mbo'oni pa da thacua yá ts'oqui.

Ga jonihu ja rá thandi Ajuá pa ga aphu te ga aphu

¹⁹ Hangue zi cuhu, dí pahu xá hño gue nubyá da za ga cuthu ja ra Maça Luga Xá Nsunda nuni mahets'i ngue'a bi manga rá ji ra Zidada Jesu por guecju, hangue hinga ntsahu nixi ga ntsuhu ga joñhu ja rá thandi Ajuá pa ga aphu te ga aphu.

²⁰ Ngue'a ma Zidadahu ra Jesucristo po rá ndo'yose bi xogaguihu 'nara 'ra'yo 'ñu pa da za ga cuthu ja ra Maça Luga Xá Nsunda nuni mahets'i, ngue'a nu mi du'a bi ntanga nú'a ra xuni dutu mi cot'a ra Maça Luga Xá Nsunda nuni ja yá nija ya xodyo, y nura xuni dutu'a gue'a 'nara nt'udi de rá ndo'yo ra Zidada Jesucristo nú'a bri sunbabi.

²¹ Ra Zidada Jesu go gue'a ma nda gá macjahu, ne go gue'a ri sugaguihu gatho núju rá hniniguahu Ajuá.

²² Hangue ma ga jonihu co Ajuá con gatho ma muihu, ne con gatho ma jamfrihu, ne co ma mfenihu strá nt'axi, ngue'a go guese ma Zidadahu ra Jesucristo xa naxcasehu rá ji pa njabu ya hinte ma ts'oqui dí tuhú, ja ra uenda xa suga ma ndo'yohu co 'nara dehe xi xá nt'axi.

²³ Hinga 'ueguehu de nú'a stá camfrihu nixi de nú'a ra nthø'mate dí pe'tshu, y hinga duhuhu, ngue'a Ajuá xa ñatcaguihu nú'a dí tø'mhu, y nu'á hinda pata rá noya.

24 Ne ga beñh_u hanja da za ga nupa mfenih_u 'na ngu ma'na pa ga mádi_hu ne pa ga øth_u ya hoga 'bɛfi.

25 Ne hinhya'm_u ga 'uegueh_u de ma hmunts'ih_u, masque 'ra xa nzai hingu pa. Nujú, nu'a ga øth_u, ga nzofoh_u 'na ngu ma'na. Y nubyá ma'na mahyoni ga øth_u njab_u ngue'a dí hanth_u ya 'bui guetb_u ra pa de rá yo'ehe ma Zidadah_u ra Jesucristo.

26 'B_u stá padih_u xá hño te mąnga rá noya Ajuá ne dí siguih_u dí øth_u ya ts'oqui, ya otho ma'na con te da za da put'a ma ts'oquih_u.

27 'B_u ga sigui ga øth_u ya ts'oqui, ya hinte dí tøm_hu. Nu'a dí tøm_hu, hõnse 'nara castigo xi xá nts'o de rá cue Ajuá, ne ra tsibi nú'a ma da tsat'i ne da huata gatho nú'u to'o yá ncontra Ajuá.

28 Nu'b_u 'nara ja'i bi nts'o'yøde de rá ley ra Moise, ne 'b_u mi 'bui yoho o hñu to'o bi damajuani de nú'a xqui 'yøt'e, nú'a ra ja'l'a mi pɛ'tsi te da du nsingue to da huequi.

29 ¡Xihma nú'a to'o ri utsabi rá T'u Ajuá! Handi ngu hinte di muui nú'a ra ji bi mfani pa bi nja ra 'ra'yo cohi, ne con gue'a ra ji'a bi sũa ra mfeni nú'a ra ja'l'a, ne da zani ra Mąca Ndahi nú'a utcah_u rá hmąte Ajuá. ¿Ha gue hinguí beñh_u gue nura ja'l'a ma'na rí 'ñepabi dra dąngui rá castigo?

30 Nujú dí pah_u gue Ajuá bi 'ñena: “Nuga go ma uenda ga øt'a ra ts'utbi, ne ga ju'tuabi ngu rí 'ñepabi.” Nehe bi 'ñena'a: “Nuga ma ga ha'mba nguenda ma hnini.”

31 ¡Xi xá nts'o pa 'nara 'yøt'ats'oqui nu sta zo ja rá 'yɛ Ajuá nú'a te!

32 Nu'ah_u, beñh_u de nurá mądi gá pah_u rá noya Ajuá gá tseth_u gatho nuya thogui gá thoh_u.

33 'Ra de gue'ah_u mi ts'añ'ah_u ne xi mi t'utsa'ih_u ja yá thandi ya ja'i. Ha nu ma'ra de gue'ah_u gá ma gá faxh_u nú'u mi thogui ya ts'othogui.

34 Gá faxh_u nú'u mi ofadi. Nehe gá johyathoh_u nu mi than'ah_u nú'a te nguí pɛ'tsh_u, ngue'a guí pah_u gue guí pɛ'tsh_u nuni mahets'i ma'ra ya

hño ma'na xá hño nú'u hinda ma da than'ah_u.

35 Hanguie ogrí 'bɛ ri jamfrih_u, ngue'a con gue nura jamfri'a ma dí t'a'ah_u 'nara dąnga thaha.

36 Mahyoni gui tseth_u ne gui 'yø'tuah_u rá paha Ajuá, pa da 'ra'a'ih_u nú'a xa ña't'a'ih_u'a.

37 Ngue'a Ajuá mąnga ja ra Mąca T'ofone ena:

Ya mero da zøhø nú'a to'o ma da 'ñehe.

Ya ts'utho ya pa ri 'bɛdi pa da zøhø'a.

38 Nu'a tó'o 'bui xá hño con gueque ma da mɛ'tsa ra te po ra jamfri.

Pe nu'b_u da 'uegue de gueque, hindrí ho njab_u.

39 Pe nujú ma ga pɛ'tsh_u ma jamfrih_u pa ga mpøhøh_u, hingue ma ga 'uegueh_u pa ga 'mɛdi_hu.

11

Ra jamfri

1 Co ra jamfri dí pah_u gue xi majuani ma ga hañh_u nú'a dí tøm_hu. Nehe co ra jamfri dí pah_u xá hño gue xi majuani ja nú'a hingui hnequi.

2 Ajuá bi ñamahño de ndu ma xitah_u ngue'a nu'ú bi mɛ'tsa ra jamfri.

3 Po ra jamfri dí pah_u gue Ajuá bi mą pa bi nja mahets'i ne ra ximhai. Hanguie gatho nuya t'øt'e dí hanth_ubya, ma'mɛt'o mi othotho, pe 'mɛfa bi thoqui de nú'a hinhya'm_u xqui hnequi.

4 Po ra jamfri ra Abé bi hyo 'nara mbo'oni pa bi umbabi Ajuá dega 'baha, y nura 'baha'a gue'a ma'na xá hño que nú'a bi unga ra Caí. Y Ajuá bi 'ñudi gue ra Abé mi 'bui xá hño ngue'a bi hñanba nú'a rá 'baha bi uni. Masque ya xa du ra Abé, pe gue'a zocaguih_u thoho, ngue'a nú'a rá jamfri bi mɛ'tsi'a utcaguih_ubya.

5 Po ra jamfri ra Enoc bi ts'ixa mahets'i ne hinxa du. Bi thoniua'a pe himbi ts'udi ngue'a Ajuá ya xqui zits'i pa mahets'i. Pe ante da ts'its'i'a de guecua bi hmą gue bi 'yøt'e nú'a ri ho Ajuá.

6 Pe nu'a tó'o hingui pɛ'tsa ra jamfri hingui tsa da 'yøt'a nú'a ri ho Ajuá,

ngue'a nu'a tó'o ne da joni co Ajuá pɛ'tsi da gamfri gue 'bui Ajuá, ne da gamfri gue ma da hñani 'nara hño nú'a to'o da hyoni'a.

7 Ra Noé bi gamfri nú'a bi xipabi Ajuá de nú'a mi ma da nja, masque ni 'nara seña hinxqui hyandi de nú'a ra danga nzøthe bi ñu'tsa ra ximhai. Pe ra Noé bi 'yøde nú'a bi 'bɛpabi Ajuá, hangue bi hyoca ra arca pa bi yut'i con gatho ya mengu de rá ngu, pa njabu himbi jat'i'u ja ra dehe. Y co nú'a bi 'yøt'e ra Noé po ra jamfri, ja bi hnečni gue nu'á mi 'bui xá hño que gatho nuya 'yøt'ats'oqui bi du ja ra dehe. Y Ajuá bi ma gue ra Noé ya hinte ma ts'oqui mi tu ngue'a xqui gamfri'a.

8 Po ra jamfri ra Abrá bi 'yøte Ajuá nu mi xipabi gue da zogui nú'a ra hai habu mi 'bui'a pa da ma da 'mɛi ja nú'a ra hai mi ma da t'umbi dega tsogui. Hangue ra Abrá bi ma, masque himi paði habu mri ma.

9 Po ra jamfri bi 'mɛi ngu 'nara nzøhø nuni ja ra hai habu xqui ña'tua Ajuá. Ja bi hyocni rá ngu dega carpa, ne ja bi 'mɛhni co ra Isaac ne ra Cobo, nehe ja bá hocni'u yá ngu dega carpa, y nehe bi 'mɛhni'u ngu 'raya nzøhø, masque gatho'u xqui hñá'tuabi nú'a ra hai'a.

10 Ra Abrá mi tø'mi gue da ma da 'mɛi nuni ja ra dahni habu nthoqui xá hño y hinda za to da huati. Y go guesɛ Ajuá bi beni hanja da hyoca nura hnini'a, y go bi hyocɛ'a.

11 Nehe ra Sara hinxqui za xqui mɛ'tsa ra bɛtsi, nu'á bi gamfri gue Ajuá himi tsa da pata rá noya nú'a xqui xipabi'a, hangue po nú'a ra jamfri'a bi t'umba ra ts'edi pa bi 'mɛi 'nará bɛtsi masque ya mrá zi tia.

12 Hangue ra Abrá masque nehe ya mrá zi ndaxjua, pe bi 'mɛi 'nará t'u, y co nú'a ra t'u'a bi nxanda ndunthi ya ja'i, y nubya ya hingui tsa to da mede, ngu yá ndunthi ya tsø, ne ngu rá ndunthi ra 'bomu nú'a 'bonga ja rá hyo ra ndehe.

13 Ra Abrá ne gatho yá ja'i bi du, y

himbi hñani nú'a xqui hñá'tuabi'u de ante da du. Pe nu'á bi gamfri Ajuá gue ma da umbabi 'mɛfa gatho nú'a xqui ña'tuabi'u, hangue nu'á bi dø'mi co ra johya. Hangue njabu mi mañ'u gue ngu myá ne'ñu ngue'a himi ma da nzangua ja ra ximhai.

14 Nu'u tó'o mɛnga njabu, ma gue hongama'na ra hai pa habu da 'mɛi'u.

15 Nu'bu nú'u mi behmaha nú'a ra hai de habu bá ehe ra mɛði, nu'bú xa zahma xa mengui'u pa guehni.

16 Pe nu'á mi hongama'na ra hai ma'na xá hño, y nura hai mi hoñ'u go gue'a nú'a bí ja mahets'i. Hangue Ajuá hindi ntsa pa da ma gue go gue'a ra Ajuá de gue'u, ne nu'á xa hoca 'nara hnini pa gue'u.

17 Po ra jamfri ra Abrá bi 'yøte Ajuá nu mi tsapi ua xi mi ja rá jamfri. Hangue bi zixa ra Isaac nú'a rá 'ra t'u pa xa hyohma pa xa umba Ajuá ngu 'nara 'baha, masque Ajuá xqui ña'tuabi gue de ra Isaac mi ma da nxanda ndunthi ya ja'i, ne xqui 'ñembi:

18 "Go dri 'beto yá bɛtsi ra Isaac."

19 Ra Abrá mi camfri gue Ajuá ja rá ts'edi pa xa japi xa yopa nte ra Isaac. Y ra Abrá bi 'yøt'a ra uenda gue bi yopa nte ra Isaac ngue'a ya mi 'bui pa da du, pe Ajuá bi ñani'a ne bi umbabi ra Abrá ma'na'qui.

20 Po ra jamfri ra Isaac bi japabi nú'u yoho yá t'u, 'na mrá thuhu ra Cobo y nu ma'na ra Esaú, masque ya japi mri 'betho da nja.

21 Po ra jamfri ra Cobo nu ya de mi ma da du bi japabi nú'u yoho yá t'u ra Jose, y nú'a ra ora mri japabi mi xøcambeni Ajuá, xqui ntø'tse co rá bordo.

22 Ra Jose nu de ya pa da du bi ma co ra jamfri gue ya me Israel mi pɛ'tsi da bøni de Egipto. Ne bi xipabi'u gue ra pa'a da bøni de guehni'u, da hñá'tsua rá ndo'yo'a pa da nt'agui habu mi ma da 'mɛi'u.

23 Po ra jamfri nu mi 'mɛi ra Moise, rá dada ne rá naná himbi zu nú'a ra danga nda de Egipto, masque nu'á xqui manda pa da tho ya zi

t'uca ts'unt'ua. Nu'ú bi hyandi gue ra Moise mrá zi hoga ts'unt'ua, hangue bi 'ñagui'ua hñu nzana.

²⁴ Po ra jamfri, nu de ya mi ndangui ra Moise, ya himbi ne'a bi t'embabi gue go mrá nana nurá t'ixu ra nda de Egipto.

²⁵ Ra Moise ma'na bi ho bi sufri mahyegui co rá hnini Ajuá que xqui gohi ja rá ngu ra nda pa xa johyama co nuya ts'ot'ot'e nú'ua da uadi ne da thogui.

²⁶ Nú'á bi gamfri gue nu'bua da thogui ya nt'atsate ngu nú'ua mi ma da thogui ra Zidada Jesucristo, nu'bú mi ma da t'umbabi ma'na ndunthi ya danga hño de gatho nuya hño mi ja nuni Egipto, ngue'a nú'á mi tøm'a 'nara hoga thaha nú'á mi ma da umbabi Ajuá.

²⁷ Po ra jamfri ra Moise bi bõni de Egipto ne himbi zupabi rá cue nú'á ra nda de guehni. Ne bi sigui co nú'á xqui beni da 'yõt'e ngue'a mi camfri gue mi 'ñoui Ajuá masque himi handi.

²⁸ Po ra jamfri ra Moise bi 'yõt'a nú'á ra ngo dega pascua, bi manda bi tho ya deti, y nuyá ji'ua bi hnaxa ja ya gosthingu pa njabu nu mi thogui rá enxε Ajuá pa da hyo yá madi t'ua de cada 'naya ngu de Egipto, bi thogui-tho ja yá ngu ya me Israel, y hinte bi ja'ua.

²⁹ Po ra jamfri ya me Israel bi 'raxa ja ra ndehe rá thuhu ra Thenga Ndehe. Bi hyegue ra dehe pa bi net'i ra 'yonhyai ne bi thogui'ua, y de mi ma da thogui njabu nú'ua ya me Egipto, bi jat'i gatho'ua.

³⁰ Po ra jamfri ya me Israel bi thexa yoto ma pa gatho ja rá nthets'i ra hnini de Jericó mi jot'i dega danga jado. Y co yá jamfri'ua bi daguisε ya jado.

³¹ Ra Raab mi 'nara ts'o'behña'a, pe co rá jamfri'a himbi tho ngu bi tho gatho nú'ua ya 'ñagamfri mi 'bahni ja ra hnini Jericó, ngue'a nura Raab xqui umba ntsaya nú'ua to'o xqui 'met'o da c'a'tsa nú'á ra hai'a.

³² ¿Te ja ma'na ga ma? Hinga juadi ga ma, 'bu ga ma de ra Gedeó, de ra

Barac, de ra Samsó, de ra Jefté, de ra Davi, de ra Samue, ne de ma'ra yá 'mehni Ajuá.

³³ Nú'ú go gue'ua co ra jamfri bi ntate'ua de ma'ra ya hnini, y bi 'yõt'a ra hoga ts'utbi, y bi hñañ'ua nú'á ra mfats'i xqui ña'tua Ajuá. Co ra jamfri hinte bi ja nú'ua bi t'ent'ua ya zate.

³⁴ Nehe hinte bi ja nú'ua bi t'ent'ua ja 'nara tsibi xi mi zø nts'edi. Nehe ma'ra himbi za to bi hyo'ua co ra mahuai. Po ra jamfri mi t'umbabi ra ts'edi ora mi othobi'ua. Himi tsu'ua nura ora mi 'yo ja ra tuhni, hangue mi japi mi nest'ihí gatho yá ncontra.

³⁵ Po ra jamfri 'raya 'behña bi hyandi gue bi yopa nte 'ra de yá ja'i xqui du.

Ha nu ma'ra bi t'ø'tuabi ndunthi ya ts'ot'ot'e pa xa ncøhma de Ajuá, pe masque bi tho'ua himbi ncøni, ngue'a bi gamfri'ua gue mi ma da yopa nte'ua pa da me'tsa 'nara te ma'na xá hño.

³⁶ Nu ma'ra bi zeta ya nt'atsate ne ya mfei, ha nu ma'ra asta bi njot'a fadi ne bri that'i co ya cadena.

³⁷ Nu ma'ra bi tho dega nc'ahni. Nu ma'ra bi thecuabi madetho yá ndo'yo. 'Ra bri tsapi pa xa 'uehma de yá jamfri. Ha nu ma'ra bi tho co ra huai. Ha nu ma'ra mri maua mri mani mi he ya xifri dega deti ne dega t'axi ngue'a mi otho te da hye, ne xi mi thogui ra nhyoya, ya agui, ne ma'ra ya ts'othogui.

³⁸ Masque nú'ú go mri 'ñepabi 'raya t'ot'e ma'na xá hño que gatho nú'ua ja ja ra ximhai, pe nu'ú mi naxni ja ya mbonthi ne ja ya t'øhø, ne mri 'ñagui ja ya ma'ye ne ja ya hñado.

³⁹ Gatho nú'ua to'o bi sufri njabu, hma xá hño de gue'ua ngue'a bi gamfri xá hño Ajuá. Pe nu'ú himbi za bi hyanda gatho nú'á xqui ña'tuabi Ajuá,

⁴⁰ ngue'a Ajuá xqui beni de guecju núju dyá gamfrihu, gue da 'racju 'nara japi ma'na xá hño que nú'á bi hñani'ua, pa nú'ua ya 'bet'o gamfri da dø'mi pa njabu ngu'ua ne nguju ga hañhu mahyegui gatho nú'á xa ñatcahu Ajuá, ne ga 'buhu xá hño ja rá

thandi'a.

12

Ga huxa ma thandih_u ja ra Zidada Jesu

¹ Hangué nujá dí pah_u gue bi 'm_ui ndunthi nú'u to'o bi gamfri, y nú'ú utcah_u gue xi bi 'ño xá hño ja yá jamfri. Hangué ma ga tsoh_ub_u gatho nú'a hindi hocaguih_u ga ø'tuah_u rá paha Ajuá. Nehe ga 'uegueh_u de ra ts'oqui drí duh_u, pa njab_u hinda zamgah_u. Ga njah_u ngu nú'u pa ra tah_u dega 'rihi, ga tseth_u gatho asta ga tsøñh_u hab_u drá maha.

² Ma ga huxa ma thandih_u ja ma Zidadah_u ra Jesucristo nú'a xa 'racj_u ma jamfrih_u, ne go gue'a faxcaguih_u pa ga camfrih_u xi xá hño. Nú'á xi bi sufri ja ra pont'i, pe himbi jamasu gatho nuya nt'atsate de nú'a ra du dega 'betsa bi thogui'a, ngue'a mi p_udi gue 'mefa de gatho nú'a xqui thogui mi ma da mε'tsa ndunthi ra johya. Hangué nubyá ya bí hudi ja ra 'ñei de hab_u bí hudi Ajuá rá Dada.

³ Beñh_u de gatho nú'a bi zeta ra Zidada Jesu, pa hinda zabi'ih_u de nú'a guí thoh_u, nixi da du ri m_uih_u. Nu'á bi zeta gatho ya ts'ot'øt'e bi 'yø'tuabi ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i.

⁴ Nu'ah_u, masque grí ntunh_u nzantho co ra ts'oqui, pe ni 'na de gue'ah_u hinxa tho'ah_u.

⁵ ¿Ha gue ya xcá pumfrih_u nú'a ra ts'ofu bi 'ra'ah_u Ajuá nú'ah_u gyá b_utsih_u de gue'a? Ja ra Maça T'ofu enga njaua:

Ma zi t'u'i, ogrí _utsabi rá ts'ofu Ajuá, nixi hinda du ri m_ui nú'b_u tsu'a'i'a.

⁶ Ngue'a Ajuá zofu nú'u to'o ma_udi'a, nehe ri castiga nú'u to'o ri jab_utsi nú'b_u hinda 'yøt'e xá hño'u.

⁷ Ogrí _uh_u rá ts'ofu Ajuá. Nú'a ri su'a'ih_u ngue'a gyá b_utsih_u de gue'a. Dí pah_u gue gatho ya dada ha_ucuabi nú'a ra maña di pε'tsa yá b_utsi, ¿ha ngue ha?

⁸ Gatho ya b_utsi t'umba ra ts'ofu 'b_u hingui øde. Hangué 'b_u Ajuá hingui 'ra'ah_u ra ts'ofu, nu'b_u hingue xi gyá b_utsih_u de gue'a.

⁹ Nú'b_u ndyá notsih_u, numa dadah_u mi tsucaguih_u 'b_u hinduí øteh_u, y nujá ndí umf_u ra t'equ'ei. Nu'b_u ¿hanja hingo ma'na ga umf_u ndunthi ra t'equ'ei nú'a ma Dadah_u bí 'b_u mahets'i, pa njab_u da nja ma teh_u nzantho?

¹⁰ Nú'b_u ndyá notsithoh_u, numa dadah_u bi 'racj_u ra ts'ofu po 'raya zi patho y ngu nú'a bi ne'u. Pe nu Ajuá ri 'racj_u ra ts'ofu pa ma hñoh_u pa nzantho, pa njab_u ga 'b_uh_u xá nt'axi ngu 'b_u'a.

¹¹ Xi majuani, ni 'nara ja'i hindi johya nura ora di ncastiga. Tu rá m_ui, ha. Pe nu'a tó'o da hñanga ra ts'ofu, 'mefa ma da mε'tsa 'nara hoga te ne da 'm_ui te rá 'ñenthó.

Xá nts'o ma da thogui nú'u to'o hingui ne da 'yøde rá noya Ajuá

¹² Hangué nú'ah_u guí tu ri m_uih_u, dá nuhu ri mfenih_u ne 'yøth_u ra ts'edi pa gui siguih_u co Ajuá.

¹³ Ne 'yoh_u xá hño, pa njab_u nú'u ya cu hingui 'yo xá hño ja rá 'ñu Ajuá, da 'ño xá hño, ne da zε yá jamfri.

¹⁴ 'Yøth_u gatho nú'a da za pa gui 'b_uh_u 'nara hoga'm_ui con gatho. Nehe nsuh_u pa strá nt'axi ri teh_u, ngue'a nú'u hinstrá nt'axi yá te, hinda ma da hyandi Ajuá.

¹⁵ Nsuh_u xá hño pa ni 'na de gue'ah_u hingui 'beh_u nú'u ya j_upi ri 'racj_u Ajuá. Y nsuh_u pa hinda te ya ts'omfeni madetho de gue'ah_u, pa hinda ts'ocua yá mfeni gatho ma'ra, ngu 'nara ts'ondapo xá nju.

¹⁶ Nu'a ma gui 'yøth_u, gui jamasuh_u pa ni 'na de gue'ah_u hingui hñuxh_u co ya 'behñ_u nú'u hingo xi ri 'behñah_u, nixi ya 'behñ_u hinda hñuxui ya 'ñøhø nú'u hingo xi yá dame. Nehe jamasuh_u gue ni 'na de gue'ah_u hingui _utsah_u gatho nú'a di muui ja rá thandi Ajuá, ngu bi 'yøt'a ra Esaú bi unga rá j_upi hønse po 'nara hñuni bi t'umbabi, y nura j_upi'a xqui umbah_u Ajuá ngue'a gue'a mrá m_udi t'u de ra Isaac.

¹⁷ Guí pah_u gue ra Esaú nu mi neh_u da yopa hñanga ra j_upi de rá dada, ya himbi za bi t'umbi

ma'na'qui. Masque xi bi nzoni ra Esaú, pe ya himbi za bi pata ra cohi pa xa yopa t'umba nura japi'a.

¹⁸ Nujá hindí njah_u ngu nú'_u ya me Israel nu mi umbabi Ajuá nura ley. Nu'ú bi zøni asta ra t'øhø Sinaí nú'a tsa to da net'i. Nura t'øhø'a mi zø, ne mi jani ra 'bexuui ne ra b_unthi.

¹⁹ Nu'ú bi 'yøde nú'a ra trompeta bi nz_uni, nehe bi 'yøde rá noya Ajuá mi zofo'_u. Nu mi 'yøde'_u nura noya'a, bi bantebi'_u ra Moise pa da xipabi Ajuá gue ya hinda sigui da zofo njab_u'_u.

²⁰ Ngue'a himbi za bi zeta nú'a ra hmanda bi xipabi'_u Ajuá ne bi 'ñena: “Asta 'nara mbo'oni, 'b_u da net'a nuna t'øhøna, pe'tsi da tho co ya nc'ahni o co ra lansa.”

²¹ Xi mi unga ra ntsu nú'a mri hnequini, asta ra Moise bi 'ñena nehe: “Asta ri 'raca ra huat'i co ra ntsu.”

²² Pe nujá nu de dá camfrih_u Ajuá ya stá jonih_u ja nú'a ra t'øhø rá thuhu Sion hab_u bí ja rá hnini Ajuá nú'a te, y nú'a go gue'a ra Jerusale nú'a bí ja mahets'i hab_u bí 'b_u ya 'motho dega εnxε.

²³ Nú'ú xa munts'i pa brí nsunda Ajuá. Ne stá muntsh_uni con gatho ma'ra ya b_utsi de Ajuá nú'_u ya xa t'opa yá thuhu nuni mahets'i mahyεgui con guec_u, y stá hañh_u yá japi Ajuá ngu t'umba nuya m_udi t'_u. Ne stá tsøh_u ja rá thandi Ajuá nú'a to'o ra Nzaya de gatho. Stá tsøhøh_u hab_u bí 'b_ui nú'_u bi hñoja'i, nú'_u ya xa zits'i Ajuá pa da 'm_ui xá hño ja rá thandi'a pa nz_untho.

²⁴ Ne stá jonih_u ja ra Zidada Jesu nú'a to'o po rá du bi nja ra 'ra'yo cohi, y stá mpøhøh_u po rá ji bi mfani nú'a utcaguih_u nú'a ma'na xá hño que rá ji nú'a ra mbo'oni bi hyo ra Abé dega hñá'ti.

²⁵ Por gue'a jamasuh_u gui 'yøteh_u Ajuá nú'a zo'a'ih_u. Nú'_u to'o himbi 'yøte rá noya Ajuá nú'a bi m_unga ra Moise nuua ja ra ximhai, nu'ú himbi mpont'ui rá cue Ajuá. Xigaguih_u, 'b_u hinga øteh_u nú'a bá ehe de mahets'i pa e bi zocaguih_u, ma'na hinga mponth_u rá cue Ajuá.

²⁶ Ajuá co rá noya bi japi bi mbi ra hai nú'a ra pa bi unga ra ley. Pe nubyá ena njaua: “Ma ga japi da mbi ra hai ma'na'quitho, nehe mahets'i ma ga japi da mbi.”

²⁷ Nu mi 'ñena “ma'na'quitho”, xic_u gue ma da 'm_uedi gatho nuya t'øt'e xa hyoqui ne ri mpadi, pa go da gohi nú'_u ya t'øt'e hingui tsa da mpadi.

²⁸ Hangué ma ga umf_u njam_udi Ajuá gue nurá hnini'a hab_u ma ga maha hingui tsa da mpadi. Ma ga peph_u Ajuá co ndunthi ra t'equ'e'i ne co ndunthi ra ntsu ngu nú'a ne'a.

²⁹ Ngue'a Ajuá ma da huata gatho ya ts'oqui, nja ngu 'nara tsibi ri huata gatho nú'a ja.

13

Hanja da za ga øth_u nú'a ne Ajuá

¹ Siguih_u gui mpe'tsua hm_uateh_u 'na ngu ma'na.

² Ne oxqui pumfrih_u gui umf_u ntsaya nú'_u tsøñ'ah_u ja ri nguh_u, ngue'a bi njab_u 'ra bi umba ntsaya 'raya εnxε masque himi p_uadi'_u ua myá εnxε.

³ Ne oxqui pumfrih_u ya 'yofadi, 'yøth_u ra uenda gue go guí øh_u fadi. Nehe oxqui pumfrih_u nú'_u thogui ya nt'atsate, ngue'a ne'ah_u guí 'yoth_uua ja ra ximhai.

⁴ Gatho'ih_u cumplih_u nura cohi gá pe'tsh_u nu ngá nth_uatih_u. Xi da nsuh_u pa hingui ts'oca ri nth_uatih_u, ngue'a Ajuá ma da hñá'mba nguenda nú'_u ya zinga medinth_uati ne nú'_u ya 'ñe'behñá.

⁵ Odi oda ri mfenih_u ra boja. Dá hñu ri m_uih_u co nú'a ya guí pe'tsh_u. Ngue'a Ajuá ena: “Hinhya'm_u ga tsoc'athoh_u, nixi ga hec'athoh_u.”

⁶ Hangué co ma jamfrih_u da za ga eñh_u:

Ajuá go gue'a faxcagui;
hangué hinga tsu ni 'nara ja'i de nú'a
beni te da 'yøtcagui.

⁷ Oxqui pumfrih_u nú'_u ri ma'yoh_u bi zo'ah_u de rá noya Ajuá. Pah_u xá hño de yá te'_u ne de yá hoga 'befi. Tεnh_u nú'a ra jamfri xa mε'tsu.

8 Ra Zidada Jesucristo go guet'a de mande, de nubya, ne pa nzantho.

9 Hangué oxqui hophu to da zix'a'ihu pa gui ténhu ma'ra ya nt'utuante nú'u 'na'ño. Ma'na xá hño ga hoñhu rá mfats'i Ajuá que ga ténhu ya nzaí dega hñuni nú'u t'øt'e pa Ajuá, ngue'a nuya hñuni'hu hingui faxesa nú'u to'o ri dèni'hu pa da za da 'múi xá hño co Ajuá.

10 Ya macja de ya xodyo nú'u pèpabi Ajuá ja yá nija'hu, ho ya mbo'oni pa umbabi Ajuá dega hña'ti, nepu nura ngø go tsi'hu. Pe nura hña'ti bi t'øt'e por guecju, 'na'ño. Y nuya macja'hu, pa gue'hu hinte ri muui nú'a ra hña'ti bi t'øt'e por guecju 'bu sigui'hu ho ya mbo'oni dega hña'ti.

11 Nuyá ji nuya mbo'oni tho, haxa ya nda gá macja pa mbo ra Maca Luga Xá Nsunda pa da hñaca ya ts'oqui. Y nuyá ngø nuya mbo'oni'hu ts'at'a møte ra hnini.

12 Hangué nehe ra Zidada Jesu bi du møte ra hnini pa bi xugaguihu co rá maca ji'a.

13 Hangué ma ga ténhu ra Zidada Jesu, ne ga tsohu gatho ma ndaxjua jamfrihu, ga øthu ra uenda gue necju ya stá pøñhu de ra hnini pa ga sufrihu ra nt'atsate mahyεgui co ra Zidada Jesu.

14 Ngue'a nujú hindí pè'tshu 'nara hnini de guecua ja ra ximhai habu ga 'buhu pa nzantho. Nujú dí hoñhu 'nara hnini nú'a ma da hnequi 'mefa.

15 Hangué po rá thuhu ma zi Hmuhu ra Jesucristo ma ga xøcambenihu Ajuá nzantho. Nuna søcambenina guehna ngu 'nara hña'ti pa Ajuá nú'a rí 'ñepi ga umfu co ma neh.

16 Nehe oxqui pumfrihu gui 'yø'tuahu ra hño ma'ra, ne gui faxhu nú'u to'o hinte pè'tsi. Nu'bu gui 'yøthu njabu, gue'a ngu 'nara hña'ti guí umfu Ajuá, y nú'a gue'a ri ho'a.

17 'Yøte ri ma'yohu. 'Yøthu nú'a da xi'a'ihu'hu, ngue'a go gue'hu ri su'a'ihu ne go gue'hu pè'tsi ma da dapa nguenda Ajuá. 'Yøtehu'hu pa da za da mpèfi co ra johya, hingue co ra dumúi. Nu'bu

co ra dumúi ri mpèfi'hu, nu'bú hinte ma gui hañhu.

18 'Yaphu Ajuá por guecje. Nuje dí camfrihe gue dí 'buhe xá hño, ne dí nehe gue nzantho ga 'yohe xá hño de gatho nú'a dí øthe.

19 Y nehe xi dí bante'ihu gui 'yaphu Ajuá pa 'nihi ga pengui ga tsøñ'ahu.

Rá ngats'ira carta habu benpabira nzengua ya gamfri ne t'apa Ajuá por gue'hu

20 Ajuá nú'a unga ra hoga'múi bi japi bi yopa nte de ja ya du ma zi Hmuhu ra Jesucristo, nú'a go gue'a ma danga Ma'yohu, y po rá ji'a bi nja nú'a ra cohi pa nzantho.

21 Ajuá da 'ra'ahu ra ts'edi pa gui 'buhu xá hño pa da za gui 'yø'tuahu rá paha'a, ne pa njabu co rá mfats'i ma Zidadahu ra Jesucristo gui 'buhu ngu nú'a ne'a. ¡Drá nsunda ra Zidada Jesucristo pa nzantho! Njabu gue'a.

22 Dí bante'ihu zi cuhu, gue osti tsabi'ihu gui 'yødehu xá hño nuna ra ts'ofó dí 'ra'ahu, ngue'a himbi za dá xi'ahu gatho nú'a ndí ne ga xi'ahu.

23 Ne dí ne ga xi'ahu gue ma zi cuhu ra Timu ya bi bøni de ja ra fadi. 'Bu 'nihi da zøhø de guecua'a ga mε'bebu pa ma ga c'a'ts'a'ihe.

24 Fat'ajuahabu gatho nú'u to'o su'a'ihu, ne gatho nú'u ma cuhu de ra jamfri. Ne ri fat'ajuá'ihu ya cu me Italia.

25 Ajuá da max'a'ihu guí gathohu. Njabu gue'a.

RA SANTIAGO RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA SANTIAGO

Ra Santiago opabi ya gamfri nú'ua xa bõni de yá hai ne haburaza 'bui'ua

¹ Núga drá Yego dí pɛpabi Ajuá ne ra zi Hmu Jesucristo. Dí zɛngua'ihua gatho nú'ahua xcá ehehua de nú'ua 'ret'amayoho yá t'ua ra Israel, xcá põnhua de ri haihua ne haburaza guí 'buhua.

Ra mfadi nú'a bí ehe de Ajuá

² Ma zi cu'ihua, xi da johyaha ora guí thohua ya thogui.

³ Ngue'a guí padihua gue nura ora guí thohua ya thogui gue'bu ma'na da ze ri jamfrihua pa ma'na gui tsethua.

⁴ Hangué osta zabi'ihua gui tsetihua, pa njabua ma'na da nja ri jamfrihua, ne hinte gui 'bedihua pa xi gui 'buhua xá hño ja rá thandi Ajuá.

⁵ 'Bu 'na de gue'ahua grí 'behua ra mfadi, 'yaphua Ajuá y nú'á da 'ra'ahua, ngue'a nu'á umba gatho nú'ua to'o da 'yapabi'a ne uni ndunthi, ne hingui uni dega cue.

⁶ Pe nuto adi ra mfadi, dá 'yadi co ra jamfri, hinda dahua. Ngue'a nu'a tó'o di dahua, nura mfeni'a nja ngu ra dehe nú'a ent'a ra ndahi rí maua rí mani.

⁷ Hangué nu'a tó'o njabua rá mfeni, odi hu rá mui gue da ma da hñani te da hñani de Ajuá. Nú'á hinte ma da hñani'a.

⁸ Ngue'a nu'a tó'o di yohna rá mfeni, hingui padi nda'a da 'yõt'e.

⁹ 'Bu 'nara gamfri hinte pɛ'tsi ne othobi ni 'nara nsu, dá johya'a ngue'a Ajuá e'tsuabi rá nsu.

¹⁰ Ha nu'bu 'nara gamfri pɛ'tsa ndunthi ya hño, dá johya'a 'bu da badi gue nú'a pɛ'tsi hinte di muui ja rá thandi Ajuá. Ngue'a nuya rico tu, nja ngu yá dõni ya ndapo, hinte tseti'ua.

¹¹ Nurá dõni ra ndapo, sta c'onts'a ra hyadi ne sta pat'i, da 'yot'a rá 'bai, ne da hyøe yá dõni, ya ja bi uahni

gatho ra dõni, y ya hingui hnequi mahotho. Njabua thoho 'nara rico co rá nsu ne yá ndunthi yá hño, di mpefi y sta damfri da uadi gatho.

Ya ts'othogui ne ya ts'omfeni

¹² Njapi nú'a to'o tseta ya thogui, ngue'a nu'bu da zeti, Ajuá ma da umbabi ra te pa nzantho ngu 'nara corona dega thaha nú'a xa ña'tui da umba nú'ua to'o di ma'di'a.

¹³ 'Bu 'na benga 'nara ts'omfeni pa te da 'yõt'e, odi ma gue nú'a ra ts'omfeni beni'a gue xqui 'ñehe de Ajuá, ngue'a Ajuá hingui beni ni 'nara ts'omfeni y nixi japa 'nara ja'i da benga 'nara ts'omfeni.

¹⁴ Pe rá ts'onc'at'i cada 'na ja eheni ya ts'omfeni ne di hñat'ase'a, y go gue'ua japi da 'yõt'a ya ts'oqui.

¹⁵ 'Bu rá ts'onc'at'i 'na japi da beni te da 'yõt'e xá nts'o, nepua da 'yõt'a nú'a beni, nu'bu ya xa 'yõt'a 'nara ts'oqui, ne nura ts'oqui'a japi da 'medi.

¹⁶ Hangué ma zi hma'di cu'ihua, oguí hopa ri mfenihua da hya'a'ihua.

¹⁷ Ajuá nú'a bí 'bui mahets'i, nú'a to'o bi hyoca ra hyadi ne ra zana ne ya tsø, go gue'a di 'racju gatho ya hño. Ra hyadi ne ra zana ne ya tsø di mpadi, pe Ajuá hinhya'mua xa pata rá 'mui y nixi hinhya'mua ma da pati.

¹⁸ Ajuá po rá paha sehe bi 'yõt'e pa dá mbatsihua de gue'a nu ndá camfrihua rá noya nú'a majuani. Y njabua go guecaguihua dyá mudi sofohua de nú'ua bi hyoca Ajuá.

Ra jamfri nú'a majuani

¹⁹ Hangué ma zi hma'di cu'ihua, hñuxhua nt'øde xá hño nú'a guí ødehua. Beñhua xá hño nú'a ma guí mañhua, ne oguí ncuehua 'bestho.

²⁰ Ngue'a 'bu 'nara ja'i xi ri ncué, hingui tsa da 'yõt'a nú'a ri ho Ajuá.

²¹ Hangué tsohubua gatho ya ts'ot'õt'e ne gatho nú'a xá nts'o. Camfrihua con gatho ri muihua rá noya Ajuá nú'a ya xa 'bot'i ja ri corasohua. Nura noya'a ja rá ts'edi pa da pøhø'ihua.

22 'Yøth_u nú'a xi'ah_u rá noya Ajuá, hingue hønse guí 'yødeh_u, ngue'a nu'b_u hingui 'yøt'eh_u nú'a guí ødeh_u, njab_u guí hñat'aseh_u.

23 Ngue'a nu'a to da 'yøde rá noya Ajuá ne hinda 'yøt'a nú'a mā, nu'bú nja ngu 'nara ja'i nú'a di yot'a rá hmi ja ra hñe.

24 Ha ngu bi uadi bi yot'a rá hmi, 'bestho bi pumfri mi tengu rá hmi.

25 Pe nuto da hñuxa nt'øde nú'a te mąnga rá noya Ajuá ne hinda pumfri, ne da 'yøt'e nú'a mā, nu'bú Ajuá da japi. Rá noya Ajuá nja ngu 'nara ley nú'a dí øth_u co ma pahah_u pa da nja ma hoga teh_u.

26 'B_u 'na de gue'ah_u guí beñh_u gue guí peph_u Ajuá, ne hinguí handa nú'a guí mañh_u, guí hu ri muih_u gue guí peph_u xá hño Ajuá, pe hina.

27 Nuna guehna ra hoga 'bēfi nú'a ri ho Ajuá ma Dadah_u: Gue nu 'na da maxa ya hyoya bātsi nú'u jo'o yá nana ni yá dada, ne nuya hyoya vida, ne da nsu pa hinda nts'oqui co ya ts'ot'øt'e de ra ximhai.

2

Hinga xúcj_u nú'u to'o ga numansuh_u

1 Ma zi cu'ih_u, 'b_u majuañi guí camfrih_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo xá nsunda, ogui xúcj_u 'met'o nú'u to'o guí numansuh_u.

2 Nu'b_u da yut'i hab_u guí øt'a ri hmunts'ih_u 'nara ja'i xi dri hñe xá hño y dri hñā ya mfo'yε dega oro, ha nehe da yut'a 'nara hyoya di he ya zi zedutu,

3 y nú'a to'o dri hñe xá hño go guí umf_u ntsaya co ra t'equ'ei ne guí 'ñembabih_u: “'Yøtcahe ra mate grí 'ñecua guí hñudi”, ha nura zi hyoya guí 'ñemf_u: “Nu'í ja da 'bahmab_u”, o guí 'ñemf_u, “Ja da hñup_u ja ra hai.”

4 ¿Hanja guí øth_u njab_u gue guí hā'mdah_u nú'u to'o guí numansuh_u? Hingui ho nú'a ri mfeni gue guí xúctah_u ya ja'i.

5 Ma zi hmadi cu'ih_u, 'yødeh_u: ¿Ha hinguí pah_u gue go Ajuá xa huahna ya hyoya nuua ja ra ximhai pa go

gue'u da hñani ya japi de mahets'i po yá jamfri? Nehe go gue'u xa huahna Ajuá pa da ma dí 'mahuini hab_u bí manda'a, nehe xa hñā'tuabi gue da 'mahuini gatho nú'u to'o ri mādi'a.

6 Pe nu'ahá guí numa'ñah_u ya hyoya, ha nuya rico go guí numansuh_u. Pe ¿ha gue hinguí pah_u gue go ya rico ha'a'ih_u ne tsix'ah_u ja ra ts'utbi?

7 ¿Ha hingo gue'u tsani nurá hoga thuhu ma zi Hmuh_u ra Jesucristo nú'a to'o po rá thuhu'a xa thump'a'ih_u gyá gamfrih_u?

8 Ra Māca T'ofu ena njaua: “Mādi ri miqu'eiui ne guí su ngu grí nsu sehe.” Nu'b_u xi majuañi guí øth_u nuna ra māca hmanda, nu'bú hā, guí øth_u xá hño.

9 Pe nu'b_u guí xúctah_u hønse nú'u to'o guí mādih_u, nu'bú guí øth_u 'nara ts'oqui, y nurá ndaxjua ley ra Moise mā gue guí tuxh_u ra ts'oqui ngue'a hingá øth_u nuna ra māca hmandana.

10 Ngue'a nu'a tó'o øt'a gatho nú'a mąnga ra ndaxjua ley, pe 'b_u da 'mēdi 'nara hmanda hinda 'yøt'e, nu'bú nura ja'i'a ya bi duxa ra ts'oqui de gatho nú'a mąnga ra ndaxjua ley.

11 Ngue'a Ajuá bi mąnga ja ra ndaxjua ley ne bi 'ñena: “Oxqui nzinga medinthāti”, nehe bi 'ñena: “Oxqui hote.” Nde'b_u, 'b_u hingrá zinga medinthāti pe 'b_u grá hyote, njab_u ya hinxcá øt'e ngu nú'a mąnga gatho ra ndaxjua ley.

12 Pe nujú dí camfrih_u ra 'ra'yo ley nú'a dí øth_u co ma pahah_u, hangue ga ñah_u ngu rí 'ñehe ne ga øth_u gatho nú'a xá hño, ngue'a Ajuá ma da hñābgah_u nguenda ua stá øth_u nú'a mąnga nuna ra 'ra'yo ley ua hina.

13 Nú'a ra pa Ajuá ma da hñā'mba nguenda ya ja'i hinda ma da huequi nú'u to'o himbi hueca yá miqu'eiui. Pe nu'u tó'o ri hueca yá miqu'eiui, Ajuá ma da huequi'u nú'a ra pa'a.

'B_u da nja ra hoga jamfri da nja ya hoga 'bēfi

14 Ma zi cu'ih_u, ¿te di muui 'b_u 'nara ja'i da 'ñena gue camfri, pe hingui øt'e

nú'a xá hño? ¿Ha gue nú'a rá jamfri'a tsa da pøhø'a? Hina, hinda za.

¹⁵ 'B_u 'nara cu o 'nara nju otho te da hye ni te da zi,

¹⁶ y 'na de gue'ah_u gui 'ñemf_u: “Nde, ga nzenguathoh_u, rí ma te rá 'ñentho y Aju_a da max'a'i”, pe nu'b_u hingui umf_u nú'a honi nura cu'a, nu'b_u hinte bi muui nú'a gá xiph_u'a.

¹⁷ Nehe njab_u ma jamfri_u. Nu'b_u hønse ra jamfri dí pe'tsh_u ne hindí øth_u xá hño, nu'b_u hinte di muui nú'a ra jamfri dí pe'tsh_u.

¹⁸ Da za njaua ga xiph_u 'nara cu: “Nu'í hønse guí camfri, y nugá go dí øt'a nú'a xá hño. Guí nehma_u gui 'ñutca ri jamfri pe hingui øt'a nú'a xá hño, ha nugá ga u't'a'i ma jamfri ngue'a dí øt'a nú'a xá hño.

¹⁹ Nu'í guí camfri gue 'nat'a Aju_a 'b_ui, y xá hño guí camfri njab_u. Nehe ya ts'ondahi camfri gue 'nat'a Aju_a 'b_ui, pe nu'á di huat'i co ra ntsu.

²⁰ Nu'í grá 'bemfeni. ¿Ha hingui pa_udi gue hinte di muui ri jamfri 'b_u nehe hingui øt'e xá hño?”

²¹ Ndu ma dadah_u ra Abrá bi zixa rá t'_u mrá thuhu ra Isaac pa xa hyohma ja ra ata, hangue Aju_a bi ma gue hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá ngue'a nu'á bi 'yøt'a nú'a bi xipabi Aju_a.

²² Hangue njab_u ya dí pah_u gue rá jamfri ra Abrá mi peui mahyegui nú'a ra hoga 'befi bi 'yøt'e nehe. Y co nú'a ra hoga 'befi bi 'yøt'e bi 'ñudi gue xi mi ja rá jamfri.

²³ Hangue bi njab_u ngu nú'a mąga ra Ma_{ca} T'ofu, ne ena: “Ra Abrá bi gamfri Aju_a, hangue Aju_a bi ma gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu.” Nehe Aju_a bi ma gue mrá amigo'a.

²⁴ Hangue dí pah_u xá hño gue Aju_a ma gue ya hinte ma ts'oqui dí tuh_u ngue'a hingue hønse dí camfrithoh_u, pe nehe dí øth_u nú'a xá hño.

²⁵ Nehe ra Raab masque mi 'nara ts'o'behña'a, pe Aju_a bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu'a ngue'a xqui 'yøt'e xá hño nu mi umba ntsaya yá 'mehni ra Josue, nehe bi mats'i' pa bi bøn_i pa ma'na ra 'ñu pa bi mengui' hab_u xqui 'ñehe.

²⁶ Hangue njab_u numa jamfri_u, 'b_u hindí øth_u nú'a xá hño, hinte di muui, nja ngu ma ndo'yoh_u, 'b_u ya xa du, ya hinte di muui.

3

Ya noya nú'u dí mañhu

¹ Ma zi cu'ih_u, hinxá hño gue ndunthi de gue'ah_u guí ne gui nxahnateh_u ja ya nija, ngue'a dí pah_u gue ma'na ma da thabgah_u ra uenda núj_u dyá xahnateh_u.

² Ngue'a gathoguih_u xi dí øth_u ndunthi ya t'øt'e xá nts'o ne hingui tsa da 'mutho ma neh_u. Pe nu'b_u 'nara cu pa_udi da zama rá ne, nu'b_u nura cu'a pa_udi da zama gatho rá ndo'yo nehe, ne xi øt'e gatho nú'a xá hño.

³ Ngu 'nara fani ga hu'tsuah_u 'nara frenu pa ga tsambah_u rá ne pa da 'yøde, nu'b_u da za ga tsambah_u gatho maxøgue rá ndo'yo.

⁴ O ngu 'nara barco, masque xi dra dangui ne xi di tse_udi 'nara bunthi pa da 'yent'i, pe 'nara ja'i da za da 'yet'a nura barco'a co 'nara t'uca bøj_a, ne da zits'i hab_u go da ne'a.

⁵ Njab_u ma neh_u nehe, masque xi ra notsi pe da za da japi da nja ndunthi ya ts'ot'øt'e. Nja ngu 'nara zi xeca tsibi, jhangu rá ndangui hma_h 'nara mboza tsa da nzø!

⁶ Hangue njab_u ma neh_u, tsa da 'yøt'a ndunthi ya ts'ocate, y nja ngu ra ximhai nehe xi xá nts'o, ngue'a ma neh_u ri ts'oga gatho ma ndo'yoh_u co nú'a te ma. Co ma neh_u da za da nts'oca ma hoga'muih_u, ne 'b_u te dí mañhu xá nts'o, nuya noya' bi ehe de ja ra nidu.

⁷ Ra ja'i tsa da max'o gatho nu'araza ra mąga zu'ue, ngu ya ts'int's_u, ngu nú'u ya zu'ue jat'a yá mui ja ra hai, ne ngu nú'u ya zu'ue 'b_ui ja ra ndehe, ne ya xa max'o'u.

⁸ Pe numa neh_u hingui tsa ga tsamih_u, ngue'a xi xá nts'o, nja ngu rá ne ra qu'eña hote.

⁹ Co ma neh_u dí xøcambenih_u Aju_a ma Dadah_u, y co ma neh_u dí tsañhu

ma miqu'eih_u masque gathoguih_u xa hyógaguih_u Ajuá ngu rá 'bai'a.

¹⁰ Hangue co ma neh_u dí xøcambenih_u Ajuá, y co ma neh_u dí tsanteh_u nehe. Ma zi cu'ih_u, hindí 'ñepcah_u ga øth_u njab_u.

¹¹ ¿Ha gue da za 'nada ra pøthe da bøhø ra t'asdehe mahyεgui co ra ux-cadehe? Hina, hinda za.

¹² Ma zi cu'ih_u, ¿ha gue da za 'na 'bai ra igo da unga ya olivo? ¿O 'nara 'bai gá obxi da unga ya igo? Hina, hinda za. Nixi 'nara pøthe hingui tsa da bøhø ra ts'oth_e ne ra t'asdehe.

Ra mfadi nú'a majuani

¹³ ¿To'o 'na de gue'ah_u ra nimfeni ne ra bamhya? Nu'a tó'o ra bamhya ne ra nimfeni dá 'ñudi rá hoga'mui co ya hoga 'befi, ne hinda 'ñets'i co nura mfadi pe'tsi, ngue'a nu'a tó'o pe'tsa ra hoga mfadi hingrá 'ñets'i.

¹⁴ Pe nu'b_u gyá ndusteh_u ne guí ne gui nseh_u, ogyá 'ñets'ih_u gui 'ñeñh_u gue xi guí pe'tsh_u ra hoga mfadi, ngue'a gue'a 'nara nc'uamba.

¹⁵ Ngue'a nú'a ra mfadi guí pe'tsh_u gue'a dega ximhai, ne dega ja'i, ne dega ts'ondahi, hingo de Ajuá.

¹⁶ Ngue'a nu hab_u ja ra nduste ne hab_u ne da nseh_e 'na, nuni ja guehni ja ra tuhni ne gatho ya ts'ot'øt'e.

¹⁷ Pe nu'ú tó'o pe'tsa nú'a ra mfadi bí ehe de mahets'i, gue'ú xá nt'axi yá mfeni ne hingyá 'yøt'atuhni. Nu'ú ya hoja'i, ya hoga'yøde ne xi ja yá huecate ne nzantho øt'e xá hño. Hingui yohna yá mfeni, nixi hingyá yohmi.

¹⁸ Nu'ú tó'o 'bui te rá 'ñentho, ne hingyá 'yøt'atuhni, nu'ú udi 'nara hoga'mui pa nehe ma'ra da 'm_u 'nara hoga'mui, nja ngu 'nara 'bot'i nú'a 'bot'i pa 'mefa da nja 'nara hoga sofo.

4

Mahyoni hinga madih_u ya ts'ot'øt'e de ra ximhai

¹ ¿Hanja grí ntsuih_u ne grí ntuñh_u 'na ngu ma'na? Nu'ahú grí ntuñh_u ngue'a guí pe'tsh_u ya ts'onc'at'i y nuya ts'onc'at'i'ú gue'ú ja'ah_u gui ntuñh_u.

² Guí nehmah_u te gui pe'tsh_u, pe hingui tsa te gui pe'tsh_u, hangue guí ne gui hñoteh_u. Gyá ndusteh_u pe hingui tsa gui pe'tsh_u nú'a guí neh_u, hangue asta grí ntuñh_u pa gui pe'tshmah_u nú'a guí neh_u. Hingui tsa te gui pe'tsh_u ngue'a hingui aph_u Ajuá.

³ Haha, guí adih_u, pe hingui t'a'ah_u nú'a guí adih_u ngue'a hingui adih_u ngu rí 'ñehe. Guí adih_u hønse pa gui johyah_u ja ya ts'ot'øt'e de ra ximhai.

⁴ ¡Nú'ah_u guí madih_u ya ts'ot'øt'e de ra ximhai ne hingui madih_u Ajuá, guí njah_u ngu ra zinga medinthati! ¿Ha hingui padih_u gue 'b_u grí madih_u ya ts'ot'øt'e de ra ximhai, nu'bú grí utsah_u Ajuá? Hangue nu'a tó'o xi ne da madi ya t'øt'e de ra ximhai, nú'a ya ri utsa Ajuá.

⁵ ¿Ha guí beñh_u gue hinte ri muui ra Māca T'ofu nu hab_u ena?: “Nurá Māca Ndahi Ajuá bá pehni pa da 'm_u ja mā corasoh_u, nú'a go gue'a madiguih_u, y nu'a ne gue xi ga madih_u Ajuá.”

⁶ Nehe Ajuá go gue'a ri 'racj_u ra danga mfats'i. Nu ja ra Māca T'ofu ena njaua: “Ajuá hingui faxes nú'ú tó'o ri 'ñets'i ne ri nøt'e, pe nu'ú tó'o hingyá nøt'e ne hingyá 'ñets'i, nú'ú ha, fats'i.”

⁷ Hangue 'yøteh_u Ajuá, ne nø'tuah_u ra ts'ondahi y nú'a da 'uegue de gue'ah_u.

⁸ Jonih_u co Ajuá y nú'a da joni con gue'ah_u. Nú'ah_u guí øth_u ya ts'oqui, 'uegueh_u de gue'ú pa strá nt'axi ri teh_u. Ha nú'ah_u guí yohna ri mfenih_u, ntsø'mh_u de nú'a guí øth_u, pa njab_u da za da t'axca ri corasoh_u.

⁹ Ntsø'mh_u de ri ts'oquih_u, ne dá du ri muih_u de gatho nú'a xcá 'yøth_u, ne nzoñh_u. Nuri thedeh_u, dá mpunga ts'oni, y nuri johyah_u, dá mpunga dum_u.

¹⁰ Ogrí 'ñexh_u ja rá thandi ra Zidada. Nøbrih_u y nu'a go da 'ñex'a'ih_u 'mefa.

Hini 'ñepi ga 'yøh_u ma cuh_u

11 Ma zi cu'ih_u, ogrí n_oñh_u 'na ngu ma'na. Nu'a tó'o n_oni rá cu o ri 'y_o de nú'a te øt'e, nú'á ja ra uenda go n_oma'ñh_u ra ley ne ri 'y_o. Nu'a tó'o ri 'y_o ra ley, ya hingo øt'a ngu nú'a manga ra ley, ngue'a ya ri 'ñet'a nza-yase.

12 Aju_a go bi hyoca ra ley y go gue'a ra nzaya. Y nu'á go gue'a tsa da ñanga ya ja'i, nehe tsa da mehna to da mehna ja ra tsibi. Pe xi'a'i, ¿to'o'igüe pa gui 'y_o ri miq_u'eiu?

Hinto padi te da nja rixudi ndamani

13 Nú'ah_u guí eñh_u njaua: “Núbya rapaya o rixudi ga maha ja nú'a ra hnini dí mañh_u, y ja grá 'buh_uni 'na njeya, ne grá ntuquih_u ne grá mpah_u pa grá tah_u ra boja.”

14 Njab_u guí beñh_u, pe nixi guí padih_u te grá haxh_u xudí. Nujá hindí pah_u hangu ya pa ma ga ntehu_u, ngue'a dí njah_u ngu ra 'bønguui ri hnequi ne hints'_u ya'a da 'metho.

15 Hangue ma'na xá hño gui 'ñeñh_u njaua: “'B_u Aju_a gue'a rá paha, ne 'b_u da 'racj_u ra te ne ra nsequi, nu'b_u há, ga øth_u gatho nú'a dí beñh_u.”

16 Pe nu'ah_u grí 'ñets'ih_u co ri mfeni seheh_u. Y nu gatho ri nt'ets'ih_u xi xá nts'o.

17 Ne nu'a tó'o padi da 'y_ot'e nú'a xá hño pe hingui øt'e, nú'á go gue'a 'nara ts'oqui.

5

Ra ts'ofopa ya rico

1 Nú'ah_u ricoh_u 'y_odeh_u! Mamts'onih_u tseta gatho ya thogui nú'á thogui'.

2 Ma da 'ya gatho nú'a te guí p_e'tsh_u, ne ma da zip'ah_u ra zu'ue gatho ri hoga heh_u.

3 Ma da boxcua gatho ri bojah_u ngu ra t'axi ne ra oro nú'a xcá muntsh_u ne xcá p_e'tsthoh_u, ne ja da hnequini gue hinxá hño nú'a xcá øth_u gue xcá p_e'tsthoh_u. Ne'ah_u ma gui njah_u ngu ri bojah_u gue ma gui juadih_u, y nuri ts'onc'at'ih_u pa xcá p_e'tsh_u ri bojah_u, gue'a ngu 'nara tsibi ma da juat'ah_u. Ja nuya ya paya xcá

muntsh_u ndunthi ri bojah_u, y ya yá gats'i ya pa.

4 Ya xa nt'øde yá ts'oni ri m_efih_u nú'á to'o xa xop'ah_u ri huahih_u. Nu'á zoni ngue'a xcá hyath_u ne hinxá ju'tuah_u ngu rí 'ñepabi'.

5 Nuua ja ra ximhai guí øth_u nú'a go ri pahash_u, ne hinte grí 'b_eh_u, pe guí njah_u ngu 'nara mbo'oni nú'a xa hnoqui pa da tho.

6 Nu'ah_u guí h_oxh_u ra thai nú'á hinte ma thai tu, ne guí hoh_u'u masque hinte xa 'y_ot'e, y nu'á hingui n_ot'ah_u.

Rí 'ñepi ga tseth_u gatho ya ts'othogui ne ga aph_u Aju_a da max-cah_u

7 Pe nu'ah_u ma zi cu'ih_u, tseth_u gatho nú'a da 'ñep'ah_u mientras da z_oh_o ma Zidadah_u. Njah_u ngu ra mot'i nú'a t_o'ma ra m_udi 'ye ne ra 'b_efa 'ye pa njab_u da za da guxa 'nara hoga sofo.

8 Ne'ah_u nd_o'mh_u, ne z_edih_u ri jam-frih_u ngue'a ya 'nitho ma da z_oh_o ma Zidadah_u.

9 Ma zi cu'ih_u, ogrí hñ_oxa thaih_u 'na ngu ma'na pa hingui tuxh_u ya ts'oqui. Beñh_u gue ma Zidadah_u to'o ra nzaya, ya ts'atho ya pa di 'b_edi pa da z_oh_o'a.

10 Ma zi cu'ih_u, tseth_u gatho nú'a te guí thoh_u, ngu bi zeta yá 'm_ehni Aju_a nú'á bi 'm_u maya'b_u ne bi mamba rá noya'a.

11 Dí pah_u gue Aju_a japi nú'á to'o tseta gatho ya thogui nú'á thogui'.

12 Ma zi cu'ih_u, jamasuh_u oxqui jurah_u, nixi por mahets'i, nixi po ra ximhai, nixi por ma'ra ya t'øt'e. Mañh_u nú'a majuani; nu'b_u há, gui mañh_u “H_a”, y nu'b_u hina, “Hina”, pa njab_u Aju_a hinda castiga'ih_u.

13 'B_u 'na de gue'ah_u grí sufrih_u, 'yaph_u Aju_a pa da max'ah_u. O 'b_u grí johyah_u, tuth_u ya jahña.

14 'B_u 'na de gue'ah_u grí hñenih_u, zoñh_u ya nda de ra nija pa da 'yapa Aju_a por gue'ah_u, ne da gox'ah_u ra aceite de rá thuhu ma Zidadah_u.

15 Y 'b_u gui 'yadih_u con gatho ri jamfrih_u, nu'b_u gui ñañih_u y ra Zidada da 'ra'ah_u ra nzaqui, y 'b_u xcá 'yøth_u 'nara ts'oqui, nu'á da puñ'ah_u.

16 Hangue njuáñih_u de ri ts'oquih_u 'na ngu ma'na, ne mfaxh_u 'na ngu ma'na gui 'yaph_u Aju_a da puñ'a'ih_u, y pa njab_u nu'á da 'yøthe'ih_u nehe. Aju_a øtuabi rá nt'adi nú'a to'o 'b_uí xá hño con gue'a ne apabi con gatho rá mui.

17 Nura badi Elía 'namrá ja'i nehe ngu_u, y nú'á xi bi 'yapa Aju_a pa hinda 'uai, hangue himbi 'uai hñu njeya made.

18 Nep_u ma'na'qui bi yopa 'yapabi Aju_a pa da 'uai y bi 'uai, y nu'b_u xi bi hogui ndunthi ra sofo ma'na'qui.

19 Ma zi cu'ih_u, 'b_u 'nara cu da 'uegue de rá noya Aju_a, nep_u 'na de gue'ah_u gui zofoh'a pa da yopa mengui, y nu'á da mengui,

20 nu'b_u padih_u gue nu'a tó'o da co'tsa 'nara 'yøt'ats'oqui de ja rá ts'oñu, nu'á bi ñanga 'nara 'yøt'ats'oqui pa hinda ma ja ra nidu, y Aju_a go gue'a bi pumbabi yá ts'oqui nú'a ra 'yøt'ats'oqui'a masque xi ndunthi yá ts'oqui.

RÁ MŪDI RA PEDRO RA MŪDI CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSAN PEDRO

Ra apostol Pedro opabi nú'u ya gamfri xa nxani haburaza

¹ Núgui drá Pedro, rá apostolgui ra Zidada Jesucristo. Dí op'ahú nuna carta nú'ahú gyá gamfrihú xcá pøñhú de ri haihú ne xcá nxañhú haburaza ma'ra ya hai, 'ra de gue'ahú guí 'buhú Mponto, ma'ra Galacia, nu ma'ra Capadocia, nu ma'ra Asia, ha nu ma'ra Bitinia.

² Ajuá ma Dadahú bi huancahú ngu nú'a xqui beni desde rá mudi pa dá camfrihú ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Y po rá Maça Ndahi bi t'axca ma mfenihú pa ga øtehú ra Zidada Jesu co 'nara mfeni xá nt'axi, y co rá maça jì'a xa xuga ma ts'oquihú. Ajuá da jap'a'ihú ndunthi ne da max'a'ihú pa guí 'buhú te rá ñenthó.

Ya gamfri pe'tsa 'nara nthø'mate de ra te pa nzantho

³ Ga xøcambenihú Ajuá nú'a to'o ma Dadahú ne go gue'a rá Dada ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Nú'á xi ja ndunthi rá huecate pa guecaguihú, hangue xa 'racjé 'nara 'ra'yo te. Ne nubya dí tømhu gue ma ga yopa ntehú ngue'a ma zi Hmuhú ra Jesucristo bi du nepú bi yopa nte ma'na'qui'a.

⁴ Nehe dí tømhu ga hañhú nú'a ra tsogui bí pescaguihú Ajuá nuni mahets'i nú'a hinda za da nhuati, nixi hinhya'mú da nts'oqui, nixi hinhya'mú ma da 'medi ngu yá xi ya za.

⁵ Ajuá xi sugaguihú co rá ts'edi ngue'a dí camfrihú'a. Nú'á sugaguihú asta nú'a ra pa da ñangaguihú nuua ja ra ximhai pa dí 'racjé nuni mahets'i gathó nuya japi de ma mpøhøhú nú'u 'bescaguihú ne ma da hnequi rá ngats'i ra pa.

⁶ Hangue por gue'a xi drí johyahú masque dí thohúbya ya ts'othogui nuua ja ra ximhai ngue'a go gue'a rá

paha Ajuá, pe nuya thogui'ú 'bestho ma da uadi ngue'a 'raya patho ma da njabú.

⁷ Nubya dí thohú ya ts'othogui pa ma'na da zedi ma jamfrihú, pa njabú nu stua yopa penga ra Zidada Jesucristo, Ajuá ma xi da 'ñesca ma nsuhú ne da johya'a ngue'a xa zedi ma jamfrihú. Nja ngu ra oro 'rani ja ra tsibi pa ma'na da hogui, nújé nehe dí thohú ya ts'othogui pa ma'na da zedi ma jamfrihú. Nura oro masque huadi ne thogui, pe 'rani ja ra tsibi pa ma'na da hogui, y numa jamfrihú ma'na ri muui que ra oro.

⁸ Nu'ahú grí maðihú ma Zidadahú ra Jesucristo masque hinxcá hyanthú, ne guí camfrihú'a masque nubya hinguí hanthú'a, hangue xi grí johyahú co 'nara danga johya xi xá nsunda.

⁹ Y nurá ngats'i ra pa, ngue'a xcá camfrihú, ma guí tsøñhú mahets'i habú ma dí t'a'ahú gathó ya japi de ri mpøhøhú.

¹⁰ Maya'bú nuyá 'mehni Ajuá bi ma gue nujú ndí ma ga mpøhøhú po rá hñoja'i Ajuá. Nuya 'mehni'ú himbi za bi baði de nuna mpøhø xa 'racjé Ajuá nubya. Nu'ú xi mi øt'a ra ts'edi pa xa baðihma te rí bonga nú'a bi mañ'ú, pe himbi za.

¹¹ Nu'ú bi ma ngu nú'a mi xipa rá Maça Ndahi Ajuá gue ra Zidada Jesucristo mi ma da thogui ya uguí asta rá du, pe 'mefa mi ma da t'umba ra nsunda. Pe nu'ú himbi za bi baði ha'mú mi ma da njabú, nixi hanja mi ma da nja.

¹² Nuya 'mehni'ú bi sipi gue himi ma da hyanda nú'a mi mañ'ú, pe nujú há. Pe bi sipabi'ú gue mi pe'tsi da nja gathó nú'a mi mañ'ú, pe asta 'mefa. Dí pahú gue nuya pabya xa nja gathó nú'a bi mañ'ú, ne gue'a ya xa xi'a'ihú nú'u to'o manba rá noya Ajuá ne hanpa rá ts'edi ra Maça Ndahi nú'a xuá 'bèhna de mahets'i. Ne nuna mpøhøna xi xá nsunda, hangue asta ya enxe da nehma da baði nehe.

Ajuá ne ga pe'tshú 'nara te strá nt'axi

13 Hangue beñh_u xá hño de nú'a te gatho gui 'yøth_u, ne nsuh_u xá hño, ne xi da tøm_h nú'u ya japi ma da 'ra'ah_u Aju_a po rá hñoja'i nu stua yopa penga ma Zidadah_u ra Jesucristo.

14 Nubyá ya yá batsi'ih_u Aju_a ne gui øtehu'a, hangue oxqui beñh_u gui 'yøt'eh_u ya ts'ot'øt'e ngu nú'u nguí øth_u ma'mæt'o ante gui camfrih_u ra Zidada.

15 'Yoh_u co ri mfenih_u strá nt'axi ngu rá nt'axi Aju_a nú'a xa huahn'ah_u pa da pøhø'ih_u.

16 Ngue'a Aju_a xicaguih_u ja ra Maça T'ofu ne ena: "Buh_u xá nt'axi, ngue'a nugui xá nt'axigui."

17 Aju_a go gue'a ma Dadah_u nú'a to'o dí aph_u ma nt'adih_u, y nú'a go gue'a nehe ma da hñabgah_u nguenda de gatho nú'a te stá øth_u. Nú'a hinda ma da xáctho nú'u to'o ma da hñá'mba nguenda, hangue mahyoni ga 'yoh_u co rá ntsu Aju_a gatho nú'u ya pa ga 'buh_uua ja ra ximhai.

18 Dí pah_u gue Aju_a bi 'uegaguih_u de ma nts'o'muih_u nú'a xqui 'ñutca ndu ma dadah_u. Nu'a bi pøhøguih_u, pe hingue co ra t'axi nixi co ra oro nú'a juadi ne thogui.

19 Bi pøhøguih_u co rá maça ji ra Zidada Jesucristo nú'a bi mani nu mi tho'a, nja ngu 'nara zi t'uca deti xá nt'axi ne hinte ja.

20 Nú'a de ante da thoca ra ximhai ya xqui t'equa pa da du ne pa da pøhøguih_u, pe hinga 'bestho bi 'ñehe, asta nuya pabya ja bi 'ñehe pa bi pøhøguih_u.

21 Nujá dí camfrih_u Aju_a ngue'a bá pencahu'a ra Zidada Jesucristo pa bi du por guecj_u, y 'mefa de gue'a Aju_a bi japi bi yopa nte ma'na'qui, ne bá umba rá nsunda. Hangue dí camfrih_u Aju_a, ne dí tøm_h da zixcah_u ja rá nsunda nehe.

22 Y stá camfrih_u rá noya Aju_a ne ya stá nx_ucj_u de ma ts'oquih_u pa xa za stá mpø'tsua hmæteh_u 'na ngu ma'na, hangue xi ma ga mádi_u 'na ngu ma'na con gatho ma muih_u.

23 Nubyá ya stá yopa 'buh_u ma'ra'yo

ngue'a ya stá camfrih_u rá noya Aju_a nú'a hinhya'm_u ma da uadi. Nuna ra te dí pø'tsh_u de guecua ja ra ximhai ma da uadi da thogui, pe nuna ra 'ra'yo te stá hañhabya hinhya'm_u ma da uadi.

24 Ra Maça T'ofu ena njaua:

Rá te ra ja'i nja ngu 'nara ndapo, ha nú'a gatho te pø'tsa nura ja'i'a nja ngu 'nara døni.

Nura ndapo da du y nura døni da hyøe,

25 pe nurá noya Aju_a hinhya'm_u da uadi.

Y nura noya'a go gue'a ra maça noya ya xa si'ah_u.

2

1 Hangue ya hñacj_u gatho nú'a xá nts'o, ngu ra nthate, ra ñohmi, ra nduste, ra nt'etsate, guehya dí xi'ah_u ya hingui 'yøth_u.

2 Njah_u ngu 'nara zi batsi xi tsu ra thuhu dega 'ba, ne ne dá zi ndunthi pa da niña, ne'ah_u dá z'ah_u ra thuhu de rá noya Aju_a, pa njabu ma'na da ndangui ri jamfrih_u,

3 ngue'a nu'ah_u ya xcá pa_uuah_u rá hñoja'i ra Zidada.

Ra Zidada Jesucristo gue'a ra mudi do bi megui Aju_a ja rá nija nú'a te

4 Jonih_u co ra Zidada Jesu nú'a to'o ra mudi do bi megui Aju_a ja rá nija'a nú'a te, y nú'a ra nija'a go guecj_u núju stá camfrih_u. Nja ngu nú'a ra mudi do bi utsa ya gado ne bi føte'u, njabu bi t'utsa nehe ma Zidadah_u ra Jesucristo asta bi tho ja ra ponza. Pe ja rá thandi Aju_a xi ri muui, ne bi hñuts'i'a dega mudi do.

5 Y núju nehe dí njah_u ngu 'raya do nú'u t'ets'i ja ra jado pa rí te rá nija Aju_a, y Aju_a go gue'a ra gado. Nuju go guecj_u dyá macjah_u majuani ngue'a dí pøph_u'a. Hangue ma ga umfu ma teh_u'a ngu 'nara hñá'ti, ngue'a gue'a ri ho Aju_a ga umfu de rá thuhu ra Zidada Jesucristo.

6 Ngue'a Aju_a mi mangua de ra Zidada Jesu ja ra Maça T'ofu, ne ena njaua:

Nugui dí pēgui ja ma hnini Sion nuna
ra mēdi do pa ma nija,
ngue'a guehna stá huts'i ne xi ri muui
ndunthi;

y nuto gatho da gamfri, hinda ma da
'bē yá tsa.

⁷ Hangue nújū dí camfrih_u ra Zidada
Jesu, dí pah_u gue xi xá nsunda, pe
nú'u to'o hingui camfri'a, hingui pađi
ua xá nsunda. Ja ra Maça T'ofó ma
njaua de ra Zidada Jesucristo, ne ena:
Nú'a ra do bi fōthmāb_u 'na lado nuya
hyøngu,

nubya gue'a ra mēdi do de rá nija
Ajuā.

⁸ Ra Maça T'ofó sigui mā de ra Zidada
Jesucristo ne ena:

Ya ja'i da za da mfe'tse ja nura do'a,
ne da dagui.

Y nu'u tó'o ri mfe'tse, ri mfe'tse
ngue'a hingui camfri rá noya Ajuā.
Nú'á ma da dagui pa da 'mēdi ngue'a
bi mānga Ajuā da njab_u.

Ya gamfri gue'a rá hnini Ajuā

⁹ Pe nujú go guecj_u rá hniniguih_u
Ajuā xa huancah_u ne xá nt'axiguih_u,
ne dyá ndā gá macjah_u dí pēph_u Ajuā
ra dānga ndā, ne dí māñh_u de yá
dānga 'bēfi nú'a to'o bá tsicj_u de ja ra
'bēxuui pa ga 'buh_u ja rá maça ñot'i'a,
y nú'á go gues_u Ajuā.

¹⁰ Ma'met'o himrá hniniguih_u Ajuā,
pe nubya hā, ya rá hniniguih_u'a.
Ma'met'o hinstí tsuh_u ra huecate, pe
nubya hā, Ajuā xa huegaguih_u.

Pēph_u Ajuā co ri teh_u

¹¹ Ma zi hmādi cu'ih_u, nú'ah_u gyá
nzøhøh_u de guecua ja ra ximhai, dí
xi'ah_u gue oxqui beñh_u ya ts'omfeni
de ra ximhai, ngue'a nuya ts'omfeni'_u
go gue'u da za da ts'oc'a ri 'ra'yo teh_u.

¹² 'Yoh_u xá hño ja yá thandi nú'u
hingyá gamfri. Nú'á ri numa'ñu'ih_u,
ne eñ'ah_u gue gyá ts'oja'ih_u, pe nu
sta hyanda ri hoga'mūih_u, ne'u ma
da xøcambeni Ajuā nú'a ra pa'a da
thā'mba nguenda'u.

¹³ 'Yøteh_u gatho nuya ja'i hā ra
ts'utbi, ngue'a guí camfrih_u ra Zi-
dada. 'Yøteh_u nuri dānga ndāh_u,

¹⁴ ne gatho nuyá mfats'i'a nú'u xa
thuts'i pa da castiga nú'u hingui øt'e
xá hño, ha nehe pa da ñamahño de
nú'u øt'e xá hño.

¹⁵ Ajuā gue'a rá paha gui 'yøth_u
gatho nú'a xá hño, pa njab_u gui
co'tuah_u yá ne nú'u ya ja'i ñama'ñ_u de
gue'ah_u ne hinte yá fađi.

¹⁶ Nubyá ya hinguí 'buh_u ja rá
hmanda ra ndaxjua ley, pe hingue
ngue'a ya hinguí 'buh_u ja rá hmanda
ra ndaxjua ley ma gui 'yøth_u ya
ts'ocate. Nubyá ma'na mahyoni gui
'yøth_u ra hño, ngue'a gyá 'bēgoh_u de
Ajuā.

¹⁷ Hangue mahyoni gui umf_u ra
t'equ'e'i gatho ya ja'i ngu rí 'ñepi cada
'na de gue'u, ne xi gui māđih_u gatho
ya cu, ne gui 'yoh_u co rá ntsu Ajuā, ne
gui umf_u ndunthi ra t'equ'e'i ri dānga
ndāh_u.

Ra Zidada Jesucristo bi zeta ya ts'othogui, y njab_u ga tseth_u nehe

¹⁸ Nu'b_u nú'ah_u guí 'buh_u dega
'bēgo, 'yøta ri hmuh_u co ndunthi
ra t'equ'e'i, hingue hønse nú'u ja yá
hmāte ne ya hoja'i, nehe nú'u xi ya
ts'o'mūi.

¹⁹ 'B_u guí tseth_u gatho ra nts'o'mūi
t'øt'ah_u masque hinte go xcá øth_u,
hønse ngue'a xcá camfrih_u Ajuā,
nu'b_u hā, guí øth_u xá hño ja rá thandi
Ajuā.

²⁰ Pe nu'b_u dra castiga'ih_u ngue'a
guí øth_u nú'a hingui ho, ne guí
tsetathoh_u, xí njab_u, ¿ha gue da t'e'ts'a
ri nsuh_u? Hina, hinda za. Pe nu'b_u
guí sufrih_u ngue'a guí øth_u ra hño ne
gatho guí tsetathoh_u, nu'b_u hā, guí
øth_u xá hño ja rá thandi Ajuā.

²¹ Ajuā bi huancah_u pa ga tseth_u
ya ts'othogui ngu nú'a bi zeta ra Zi-
dada Jesucristo. Nú'á xi bi zeta ya
ts'othogui nsingue te ma ts'oqui mi
tu, hønse po rá guecj_u, hangue rí
'ñēpcah_u ga tseth_u nehe ngu bi zet'i'a.

²² Nu'á hinhya'm_u bi 'yøt'a ni 'nara
ts'oqui, nixi to bi hyat'i.

²³ Ora mi ts'ani'a, nu'á himi thāđi.
Ora mi hna'mbabi, nu'á himbi nøt'e.
Nu'a mi øt'e, hønse mi tsocuatho ja rá

'yε Ajuā ngue'a go gue'a pađi da 'yøt'a ra ts'utbi ngu rí 'ñehe.

24 Ma Zidadah_u ra Jesu bi hñasca gatho ma ts'oquih_u nuni ja ra pont'i hab_u bi du'a. Bi du'a pa bi 'uegaguih_u de ra ts'oqui pa da za ga 'b_uh_u xá nt'axi. Nú'a xi bi thogui 'raya dānga ugui pa go bi hñasca ma uguih_u.

25 Nujá ndí njah_u ngu 'raya dεti xqui nxani hab_uraza, pe nubyá ya stá yopa penguih_u co ma hoga Ma'yoh_u nú'a to'o ri supca ma teh_u.

3

'Nara ts'ofu pa ya medinthati

1 Nú'ah_u 'beñāh_u, 'yøta ri dameh_u, pa njab_u nu'b_u ri dameh_u hingyá gamfri, da za da gamfri'_u nsinque gui zofoh_u, hønse ngue'a da hyanda ri hoga'm_uih_u.

2 Da gamfri'_u ngue'a da hyandi gue guí 'yoh_u xá nt'axi, ne ngue'a xi di ja ri t'equ'eih_u.

3 Odi oda ri mfenih_u ra nthoqui de ri stāh_u, nixi de nú'a ra oro gui hñuxh_u, ne nixi de nú'a ra he gui hñuxh_u pa da hnequi mahotho'ih_u.

4 Nu'a mahyoni gui 'yøth_u, go da beñh_u gui nhyoc_u de mbo ja ri corasoh_u co 'nara nthoqui nú'a hinda ma da ts'oqui. Gui hñoja'ih_u ne gui 'b_uh_u co 'nara hoga'm_ui, ngue'a guehna ri ho Ajuā.

5 Njah_u nehe ngu bi nja nú'a ya hoga 'beñā mi 'b_u maya'b_u, xi mri hñoqui xá hño mbo ja yá coraso, mi camfri Ajuā ne mi øta yá dame.

6 Ngu ra Sara, xi bi 'yøta rá dame nú'a mrá thuhu ra Abrá, ne xi bi jamasu'a, y asta mi embi gue go mi gue'a rá hmu. Nu'ah_u da za gui njah_u ngu nú'a ra 'beñā'a 'b_u gui 'yoh_u xá hño, ne hingui tsuh_u gatho nú'a da 'ñehe.

7 Nú'ah_u 'ñøhøh_u, 'b_uh_u xá hño co ri 'beñāh_u ngu nú'a ri manda Ajuā, ngue'a Ajuā xa 'ra'ah_u 'nada ra te mahyεgui con gue'a, ne ngue'a hinga mahyεgui yá ts'edi con gue'ah_u. Hangué numansuh_u pa njab_u Ajuā da 'yøde nú'a gui 'yapabih_u.

Mahyoni da sufri nú'a to'o øt'a ra hño

8 Nubyá, nú'ah_u grí gathoh_u, pe'tsh_u 'nada ra mfeni, hñu'mbah_u yá m_ui nú'a to'o tu yá m_ui, mádi_uh_u 'na ngu ma'na, pe'tsh_u ra nthe cate 'na ngu ma'na, ne oxqui 'ñexh_u 'na ngu ma'na.

9 Oxqui ø'tuah_u ra nts'o'm_ui nú'a to'o ø't'ah_u ra nts'o'm_ui, nixi gui tsañh_u nú'a to'o tsañ'ah_u. Nu'a gui 'yøth_u, 'yaph_u Ajuā da japabi'_u, ngue'a Ajuā xa huahn'a'ih_u pa gui 'yøth_u njab_u, ne pa da jap'a'ih_u'a.

10 Xa nt'ofu ja ra Māca T'ofu ne ena njaua:

Nu'a tó'o ne da 'm_u 'nara hoga'm_ui gatho ya pa de rá te,

dá su rá ne pa hinda nhyate,
ne hinda mānga ya ts'onoya.

11 Dá 'uegue de ya ts'oqui ne dá 'yøt'a ra hño.

Dá 'yøt'a ra ts'edi pa da 'm_u te rá 'ñenth_u, ne hindra necatuhni.

12 Ngue'a Ajuā ri japa nú'a to'o øt'a ra hño,

ne øtuabi yá nt'adi'.

Pe nuya ts'o'm_ui, hini japabi'a.

13 ¿To'o gue'a da 'yøt'ah_u 'nara nts'o'm_ui 'b_u gui øth_u ra hño? Jo'o.

14 Pe nu'b_u gui sufrih_u ngue'a gui øth_u ra hño, nu'b_u gui njapih_u. Hangué oxqui tsuh_u te da t'ø't'ah_u, nixi da du ri m_uih_u.

15 Xøcambenih_u ma Zidadah_u ra Jesucristo ja ri corasoh_u, ne gui ja gui pah_u hanja gui thätuah_u nú'a to'o da 'yan'ah_u de ri jamfrih_u. Haha, gui thadih_u, pe co 'nara t'equ'ei ne hingue dega nt'ets'i.

16 Hangué 'yoh_u xá hño co ri mfenih_u strá nt'axi, pa njab_u da 'be yá tsa gatho nú'a to'o ñama'ñ_u de gue'ah_u. Nu'á ñama'ñ_u de gue'ah_u ngue'a gui tenbah_u rá 'm_ui ra Zidada Jesucristo.

17 'B_u Ajuā go rá paha pa gui sufrih_u, ma'na xá hño gui sufrih_u ngue'a gui øth_u nú'a xá hño, pe hingue gui sufrih_u po 'nara nts'o'm_ui gui 'yøth_u.

18 Nehe ra Zidada Jesucristo bi sufri. Nú'á 'na'quitho bi du pa bi hñasca ma ts'oquih_u. Nú'á hinte ma ts'oqui mi tu pe bi du por guecj_u núj_u dyá 'yøt'ats'oquih_u. Bi njab_u pa bi za dá jonih_u co Ajuá. Dí pah_u gue xi majuani bi thopa rá ndo'yo, pe rá zi ndahi hina.

19 Ha nu mi du, bi ma bá ña ja yá thandi nú'u to'o ya mi jot'a ja ra nidu.

20 'Ra de gue nú'u ya ja'i'u go gue'u mi 'bui de nú'u ya pa mi 'bu ra Noé. Nuya ja'i'u himbi ne bi 'yøte Ajuá, y nú'bu mi hoca ra arca ra Noé, Ajuá bi m'e'tsa ndunthi ra pacencia pa 'bu xa ntsø'mahma'u, pe himbi ne. Hangue hønse hñato ya ja'i bi bongui de ra nzøthe ngue'a hønse gue'u xqui 'yøte Ajuá, hangue himbi jat'a ja ra dehe ngue'a bi yut'a ja ra arca.

21 Ha nu mi nhyaxa ja ra dehe nú'u ya ja'i mi 'bu mbo ra arca, gue'a 'nara nt'udi de nú'a ra sistehe t'øt'ebya. Nura sistehe'a hingo gue'a pa da t'axca ma ndo'yoh_u, nú'á go gue'a pa da t'axca ma mfenih_u, ne go gue'a 'nara nt'udi de ma mpøhøh_u. Stá mpøhøh_u ngue'a bi du ne bi yopa nte ma Zidadah_u ra Jesucristo.

22 Nep_u nú'á bi yopa mengui pa mahets'i, ne bí huhnibya ja rá 'ñei Ajuá. Ne bí o ja rá 'ye gatho ya enx_e nú'u ha ra ts'utbi ne ha ra ts'edi.

4

Peph_u Ajuá co nú'a ra mfadi ne ra ts'edi xa 'ra'ah_u'a

1 Ra Zidada Jesucristo xi bi sufri, hangue ne'ah_u rí 'ñep'ah_u gui hñañh_u gatho nú'a da 'ñep'ah_u ne gui sufrih_u ngu bi nja'a. Ngue'a nu'a tó'o xa sufri, go gue'a ya xa 'uegue de ra ts'oqui.

2 De gui 'buh_uua ja ra ximhai, mahyoni gui 'uegueh_u de ya ts'oqui, pa njab_u da za gui 'yø'tuah_u rá paha Ajuá, y hingo gui 'yø'tuah_u rá paha ri ndo'yoh_u.

3 Ma'met'o nguí øth_u nehe ngu nú'a øtbya nú'u hingyá gamfri. Nguí øth_u ya ts'ot'øt'e, nguí beñh_u ya ts'omfeni pa nguí øth_u gatho nú'a xi xá nts'o,

nguí 'yoh_u ja ra ntixfani ne ja ra nts'o'yo. Nguí øt'atuhnih_u hab_u ngrí ntih_u. Nguí xøcambenih_u ya c'oi nú'u ni ts'u hiní 'ñepi dra søcambeni. Pe nubyá ya dá gue'a xcá 'yøth_u.

4 Nubyá nuya ja'i hingyá gamfri hingui tsa da badi hanja ya hingrí 'ñoh_u ja yá ts'ot'øt'e nú'u øt'e'u, hangue nubyá ñama'ñh_u de gue'ah_u.

5 Pe nuya ja'i'u pe'tsi te ma da dapa nguenda Ajuá nú'a to'o ma da hñ'a'mba nguenda gatho nú'u te, ne nú'u ya xa du.

6 Nehe nú'u ya xa du, ne'u ya xqui ts'ofu de rá noya Ajuá, pa njab_u masque ya xa du yá ndo'yo'u, ma da yopa m'e'tsa ma'na ra 'ra'yo te nú'a ma go da umbabise Ajuá.

7 Ya ts'utho ya pa ri 'bedi pa da nja ra ngaxhmai, hangue xi da nsuh_u xá hño, ne oguí tsayah_u gui 'yapabih_u Ajuá.

8 Nu'a xi mahyoni gui 'yøth_u, mádih_u 'na ngu ma'na, ngue'a co ra hmäte da za gui mpunba ts'oquih_u 'na ngu ma'na.

9 Nehe 'ñumba ntsayah_u 'na ngu ma'na ja ri nguh_u ne ote guí mañh_u.

10 Cada 'na de gue'ah_u peh_u nú'a ra 'befi xa 'ra'ah_u Ajuá co nú'a ra ts'edi ne ra mfadi xa 'ra'ah_u, pa njab_u da za gui mfaxh_u 'na ngu ma'na ne gui nhyoga mefih_u de hangutho ya 'befi xa 'ra'ah_u Ajuá po rá hñoja'i.

11 'Bu 'na xa t'umba ra 'befi pa da nzote, dá nzote xá hño ngu nú'a manga rá noya Ajuá. Ha nu'bu 'na xa t'umba ra 'befi pa da mfaste, dá mfaste co nú'a ra ts'edi xa umbabi Ajuá. 'Yøth_u njab_u pa da hnequi rá nsunda Ajuá ja ri 'muh_u de rá thuhu ra Zidada Jesucristo, ngue'a nu'a go rá meti ra nsunda ne go ri manda'a pa nzantho. Njab_u gue'a.

Ya gamfri mahyoni da sufri

12 Ma zi hmadi cu'ih_u, odi tu ri muh_u ngue'a guí thoh_u ya ts'othogui. Nixi gui beñh_u gue ngue'a gyá gamfrih_u hinda za gui thohmah_u njab_u, pe mahyoni gui thoh_u njab_u pa ma'na da zedi ri jamfrih_u.

13 Nu'a gui 'yøth_u, johyah_u, ngue'a grí sufrih_u ngu bi sufri ma Zidadah_u ra Jesucristo. Ngue'a nu'b_u grí sufrih_u, ma xi gui johyah_u nu xcrí hyanth_u stua yopa penga ra Zidada Jesu con gatho rá nsunda'a.

14 'B_u tsañ'ah_u ya ja'i ngue'a xcá camfrih_u ma Zidadah_u ra Jesucristo, padih_u gue guí njapih_u, ngue'a ra Maca Ndahi 'b_ui con gue'ah_u ne fax'ah_u. Xi majuani, nuya ja'i tsani Ajuá, pe pa gue'ah_u ri hnequi rá nsunda Ajuá ja ri 'm_uih_u.

15 Pe ni 'na de gue'ah_u oxqui sufrih_u po 'nara nthote, nixi po 'nara mfe, nixi po 'nara nts'o'm_ui, nixi por gui hñøth_u hab_u hiní 'ñep'ah_u.

16 Pe nu'b_u grí sufrih_u hønse ngue'a gyá gamfrih_u, hinga 'nara 'betsa'a. Xøcambenih_u Ajuá h_u, ngue'a gyá gamfrih_u.

17 Ya bi zø ra ora gue rá ts'utbi Ajuá ma dí m_udi co ya gamfri. Hangué nu'b_u rá ts'utbi Ajuá ma dí m_udi con guecaguih_u, ¿xihm_uá nú'u to'o ri utsabi rá noya Ajuá, tengu sta th_u'mba nguenda'u?

18 Nu'b_u ya hoja'i xá hñei pa da mpøhø'u, ¿xihm_uá nú'u ya ts'o'm_ui ne ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i, tengu xi ma da thogui'u?

19 Hangué 'b_u dí sufrih_u ngue'a dí ø'tuah_u rá paha Ajuá, ma ga siguih_u ga øth_u nú'a xá hño ne ga tsocuathoh_u gatho ja rá 'yε Ajuá, ngue'a go bi hyogaguih_u'a, y nu'á hinda ma da hyεgaseh_u.

5

'Nara ts'ofu pa ya gamfri

1 Nú'ah_u gyá ndah_u de ya nija, dí zo'ah_ubya. Nugui drá nd_u nehe de rá nija Ajuá, ne dá handi ne dí damajuani de nú'u ya ts'othogui bi thogui ra Zidada Jesucristo. Y ngugui ngu'ah_u ma ga 'b_uh_u mahyεgui con gue'a ja rá nsunda nú'a ma da hnequi nu stua yopa pengui'a.

2 Jamasuh_u nú'u ya gamfri xa 'ra'ah_u Ajuá gui suh_u, ngu 'raya hoga ma'yo xi ri jamasu xá hño yá deti.

Suh_u con gatho ri pahah_u ngu nú'a ri ho Ajuá. Peh_u nura 'befi'a con gatho ri m_uih_u, hingue gui mpefih_u pa gui tømh_u gue da t'a'ah_u ra boja.

3 Oxqui ma gui ndanguih_u de nú'u grí suh_u. Nu'a gui 'yøth_u, 'yoh_u xá hño, pa njab_u da den'a ri 'm_uih_u'u.

4 Y nu stua yopa pengui nú'a ra nd_u de gatho ya ma'yo, ma da 'ra'ah_u 'nara thah_u xi xá nsunda, ne hinhya'm_u da thegue.

5 Nehe nu'ah_u basja'ih_u, dí xi'ah_u gue gui 'yøteh_u ya nd_u de ra nija. Y gatho'ih_u, 'ñøteh_u 'na ngu ma'na, ne oxqui 'ñets'ih_u nixi gui nøt'eh_u, ngue'a rá noya Ajuá ena njaua:

Ajuá hingui faxes nú'u to'o ri 'ñets'i ne ri nøt'e,

pe nu'u tó'o hingyá nøt'e ne hingyá 'ñets'i, nu'á h_u, fats'i.

6 Hangué ogrí 'ñets'ih_u, nixi gui nøt'eh_u. Nu'a gui 'yøth_u, hanithoh_u gatho nú'a bí pehn'ah_u Ajuá nú'a h_u ra ts'edi, pa njab_u nu'á ma da 'ñe'ts'a ri nsuh_u 'mefa nu sta zø ra ora.

7 Gatho ri dum_uih_u go da tsocuah_u Ajuá, ngue'a go gue'a ri su'ah_u ne hup'a ri m_uih_u.

8 Xi da nsuh_u, ngue'a nura ts'ondahi go gue'a ma ncontrah_u ne 'yo gatho ja rá ngani ra ximhai honi to'o da hyat'i. Nu'á nja ngu 'nara dumanthuhu gá zate mafi ne 'yo honi to'o da za.

9 Hangué dá zedi ri jamfrih_u ne gui nø'tuah_u ra ts'ondahi. Beñ_u gue nuya thogui guí thoh_u, gue'u thogui nehe nú'u ma'ra ya cu 'b_ui gatho ja rá ngani ra ximhai.

10 Pe hinga nzantho ma gui thoh_u ya ts'othogui, hangué odi tu ri m_uih_u, ngue'a Ajuá ra dangui rá hñoja'i pa gue'ah_u, y nu'á go gue'a da 'ra'ah_u ra ts'edi pa ma'na da nja ri jamfrih_u, ne pa gui tsætih_u ya ts'othogui, pa njab_u gui 'b_uh_u xá hño. Nu'á po rá hñoja'i xa huahn'ah_u pa gui 'b_uh_u ja rá nsunda pa nzantho ngue'a guí 'nathoh_u co ma Zidadah_u ra Jesucristo.

11 Ajuá go rá meti ra nsunda, ne go ri manda'a pa nzantho. Njab_u gue'a.

*Ya nzenjua pēhna ra apostol Pedro
nu mi uadi rá carta*

¹² Dí pēhn'ahub_u nuna carta co nuni ma hoga cuh_u ra Silvano. Hinga ndunthi ya noya dí op'ah_u, pe dí op'ah_u pa ga nup'a ri mfenih_u, ne pa ga xi'ah_u gue nú'a ra maça noya xcá camfrih_u go gue'a xi majuani rá noya Ajuá, ne go gue'a xicj_u de rá hmäte'a, hangue dí xi'ah_u gui sigui gui camfrih_u xá hño.

¹³ Ri fat'ajuá'ih_u nuya cu 'bucua ja ra nijá nuua ra hnini xa thu'mbabi Babilonia. Nuy_u guehy_u ya cu xa huahna Ajuá ngu xa huahn'a'ih_u nehe. Nehe ri fat'ajuá'ih_u ra cu Marco núni dí ja ra uenda gue ma t'ū.

¹⁴ Nubyá, go dí xi'ah_u gui nzenjuah_u 'na ngu ma'na co 'nara nth_ufi dega hmäte.

Gui 'bah_u te rá 'ñentho gatho nú'ah_u guí camfrih_u ma Zidadah_u ra Jesu-cristo. Njab_u gue'a.

RÁ ÑOHO RA PEDRO RÁ ÑOHO RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSAN PEDRO

Ra apostol Pedro opabi ya gamfri

¹ Núgui drá Simu Pedro, rá 'bēgogui ra Zidada Jesucristo ne drá apostol de gue'a. Dí op'ah_u nú'ah_u guí p'e'tsh_u nú'a ra jamfri xi xá nsunda ngu nú'a dí p'e'tshe nehe, ngue'a Ajuá ma Zidadah_u ra Jesucristo nú'a to'o ma Pøhøtehu øt'e gatho nú'a xá hño ne xa 'racj_u nuna ra jamfri dí p'e'tsh_u.

² Ajuá da jap'a'ih_u ndunthi ne da max'ah_u pa gui 'buh_u te rá 'ñentho ngue'a rí te ri mfadih_u de Ajuá ra Dada ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

Te mahyoni da 'yøt'a ya gamfri

³ Ajuá co rá maça ts'edi xa 'racj_u ma 'ra'yo teh_u, ne xa 'racj_u gatho nú'a te dí hoñh_u pa da za ga 'buh_u xá hño ja ma 'ra'yo teh_u, ne xa 'racj_u ra mfadi pa dá pah_u nú'a to'o xa zoncah_u po rá nsunda ne po rá ts'edi.

⁴ Nú'a po rá nsunda ne rá ts'edi bi 'racj_u gatho nuya japi xa ñatcah_u, nú'a xi ya dangui, ne xi ri muui ndunthi. Y co nú'a ya japi'uh faxcah_u pa ga 'buh_u ngu rá 'muh'a, ne pa ga 'uegueh_u de gatho nuya ts'ot'øt'e jaua ja ra ximhai, nú'a bí ehe de yá ts'onc'at'i ya ja'i.

⁵ Hangué por gue'a 'yøth_u ra ts'edi pa gui 'yoh_u xá hño, hingue hønse gui camfrithoh_u. Y hingue hønse gui 'yoh_u xá hño, mahyoni gui pätuah_u xá hño rá noya Ajuá nehe.

⁶ Y hingue hønse gui pätuah_u rá noya Ajuá, mahyoni gui nsuseh_u nehe. Y hingue hønse gui nsuseh_u, mahyoni gui tseth_u nehe gatho nú'a da 'ñehe de gue'ah_u. Y hingue hønse gui tseth_u nú'a da 'ñehe de gue'ah_u, nehe mahyoni gui 'yø'tuah_u rá paha Ajuá.

⁷ Y hingue hønse gui 'yø'tuah_u rá paha Ajuá, nehe mahyoni gui

mp'e'tsua t'equ'eih_u 'na ngu ma'na. Y hingue hønse'a, nehe mahyoni gui mádih_u 'na ngu ma'na.

⁸ Nu'b_u gui 'yøth_u gatho nuya ya t'øt'eya con gatho ri mah_u, nu'bú ha, guí peph_u xá hño Ajuá, ne hinda ma 'méditho nú'a xcá pah_u de ma Zidadah_u ra Jesucristo.

⁹ Pe nu'b_u hingui 'yøth_u gatho nuya ya t'øt'eya, nu'bú ja ra uenda gyá godah_u, ne otho ri mfenih_u, ne ya xcá pumfrih_u gue bri sac'a ri ts'oquih_u nú'a nguí øth_u ma'met'o.

¹⁰ Hangué zi cuh_u, xi da 'yøth_u ra ts'edi pa da hnequi ja ri 'mah_u gue xi majuañi bi huahn'ah_u Ajuá pa bi pøhø'i_u. Nu'b_u gui 'yøth_u njab_u, nu'bú ha, hinhya'm_u gui 'uegueh_u de gue'a.

¹¹ Nehe nu'b_u gui 'yøth_u njab_u, nu'bú Ajuá co rá danga hmäte ma dí 'ra'ah_u 'nara hoga tsaya nuni mahets'i, nuni hab_u ma grá 'buh_u pa nzantho co ma Zidadah_u ra Jesucristo nú'a to'o bi pøhøguih_u.

¹² Hangué por gue'a nugui hinga tsaya ga ben'ah_u nuya ya t'øt'eya, masque ya guí pah_u, ne ya xi xa zedi ri jamfrih_u ja rá noya Ajuá nú'a xa t'u't'ah_u.

¹³ Hangué mientras dí te, nugui rí 'ñepqui ga nup'a ri mfenih_u co ndunthi ra ts'ofó.

¹⁴ Ngue'a dí padi gue 'nitho ma ga tsocua nuna ma ndo'yo, ngu bi xicagui ma Zidadah_u ra Jesucristo.

¹⁵ Nehe ma ga ja ga ben'ah_u gatho nú'a stá xi'ah_u, pa hinhya'm_u gui pumfrih_u, masque ya gra jo'oua ja ra ximhai.

Hñu de ya apostol bi hyandua rá nsunda ra Zidada Jesucristo

¹⁶ Nú'a dá xi'ahe de rá ts'edi ma Zidadah_u ra Jesucristo, ne de rá yo'ehe, hingue 'nara 'bedetho xa zana ya ja'i. Nuje dá xi'ahe nú'a dá hanthe ngue'a nucsehe co ma hmi ma dahe dá handuahe rá nsunda'a.

¹⁷ Ajuá ra Dada go gue'a bi 'yøt'e pa bi hnequi rá nsunda ma zi Hmuh_u ra Jesu ne bi 'ñe'tsua rá nsu, ngue'a nú'a bá ña desde mahets'i ne bi 'ñena:

“Nuni go guehni ma hmaça T'ua, ne xi drí johya con guehni.”

¹⁸ Nuje dá øhe nuya ya noya bá ehe desde mahets'i ngue'a ndí 'buheni co ma zi Hmuh ra Jesu nuni ja ra maça t'øhø habu bi pata rá 'bai'a.

¹⁹ Hangue dí pahu gue nú'a bi mangua yá 'mehni Ajuá maya'bu go gue'a majuani. Hangue xá hño hinga pumfrihu nú'a bi mañ'u, ngue'a nú'a bi mañ'u gue'a ri yotc'ahu nuua ja ra ts'oximhai, nja ngu 'nara ñot'i ri yot'i ja ra 'bexuui. Pe dí tømhu gue ma da nja ra hyats'i nu sta yot'a ma Zidadahu ra Jesucristo nuua ja ra ximhai. Nú'ba há, gue'bu ma ga pe'tshu maxøgue ra hyats'i'a ja ma corasohu.

²⁰ Mahyoni ga beñhu xá hño gue hingui tsa ga pahu de guecsøhu te ri bønga nú'a bi mangua yá 'mehni Ajuá ne bi 'yofo ja ra Maça T'ofu.

²¹ Ngue'a ni 'na xeni de ra Maça T'ofu himbi 'yofo de rá mfenise 'nara ja'i. Pe nuya maça hoga 'mehni de Ajuá mi hanpa rá ts'edi Ajuá ne mi mañ'u ngu nú'a mi xipa ra Maça Ndahi.

2

Ya hyate xahnate (Juda 4-13)

¹ Maya'bu ja ra hnini de Israel mi 'bui 'raya ja'i mi 'ñet'a 'mehni de Ajuá. Nehe núbya mapaya ma da 'mai 'raya 'ñet'a xahnate madetho de gue'ahu. Nu'á ma da 'ñu't'ahu mant'agui 'raya nt'udi xá nts'o nú'u da za da ts'oc'a ri mfenihu. Nehe ma da gøni ra Zidada nú'a to'o bi du pa da pøhøhma'u. Hangue Ajuá ma da huati 'bestho'u po yá ts'o'bøfi'u.

² Ndunthi to ma da denba nuyá ts'ot'øt'e ma da 'yøt'e. Y po yá ts'oqui nú'u bi cadí'u, ndunthi to'o ma da ñama'ñu de nú'a ra nt'utuante majuani, y nú'á go gue'a rá hoga noya Ajuá.

³ Nuya 'ñet'a xahnate'u po yá nc'at'a boja ma da 'ñu't'ahu 'raya noya nú'u 'ñena xi majuani, pe hønse pa da hñan'a ri bojahu. Pe nuyá

castigo'u hinda ma da mpont'ui, ngue'a ya maya'bu mi ma Ajuá gue ma da huati'u, y ya ma da zøhø ra pa pa da njabu.

⁴ Ngu nú'u ya ts'o'εnxε bi 'yøt'a ya ts'oqui maya'bu nehe, Ajuá himbi pumbabi'u, hangue bi mehni pa ja ra nidu ne bi got'a ja ra 'bexuui, y ja bí jot'ini'u asta hinda zøhø nú'a ra pa da t'øt'a ra ts'utbi.

⁵ Ajuá himbi pumbabi nehe nú'u ya ts'oja'i mi 'bui nú'a ra pa'a bi nja ra danga nzøthe. Hangue co nú'a ra nzøthe'a, Ajuá bi huata gatho ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i mi 'bucua ja ra ximhai. Hønse ra Noé nú'a to'o bi zofu ya ja'i pa xa 'uehma de yá ts'oqui, hønse'a bi ñani Ajuá mahyεgui co nú'u má yoto ya ja'i.

⁶ Nehe Ajuá bi huata ra hnini Sodoma ne Gomorra, y hønse ra 'bospi bi gohi. Ajuá bi 'yøt'a njabu pa da ntsu nú'u ma'ra ya ts'oja'i bra 'bøfa.

⁷ Pe Ajuá bi ñani ra Lot nú'a mi 'buhni Sodoma. Nú'á mi 'nara hoja'i, y xi mi tu rá mai ngue'a mi handua yá ts'ot'øt'e nuya ts'oja'i mi 'bui de guehni.

⁸ Nú'a ra hoja'i'a mi 'bu madetho de nuya ts'oja'i. Hangue nzantho xi mri 'ñanga rá mfeni por nú'a mi øde ne mi handi mi øt'a nú'u ya ts'oja'i de guehni.

⁹ Hangue dí padihu gue Ajuá ja rá ts'edi pa da ñani de gatho ya ts'othogui nú'u to'o ya hoja'i. Nehe ja rá ts'edi pa da 'ueca gatho ya ts'oja'i ne da castiga nú'a ra pa sta 'yøt'a ra ts'utbi'a.

¹⁰ Y ma'na ma dra castiga nú'u to'o xi ri 'ñent'i pa da 'yøt'a gatho nú'a go da ne, ne ri nø'tuabi gatho nú'u to'o há ra ts'utbi, ne hinte tsutho, xi ya necio. Ne hingui tsu pa da ñama'ñu de nú'u to'o há 'nara danga ts'utbi.

¹¹ Pe nuya εnxε bí 'bu mahets'i, masque ma'na ja yá ts'edi ne yá nsu que nuya ts'oja'i'u, pe hinhya'mu xa manbabi ja rá thandi Ajuá.

¹² Nuya ts'oja'i'u nzantho ñama'ñu pe nixi padi nú'a ma. Ngue'a nu'á nja

ngu ya mbo'ni otho yá mfeni, ne xa 'm̄ai h̄onse pa dra j̄u ne da tho. Nuya ja'i'̄u po yá ts'oquis̄e ma da 'm̄edi pa nzantho.

¹³ Y ma da h̄ñanga yá th̄aha po yá ts'o'b̄efi øt'e. Hyastho xi ri johya ja yá ts'onc'at'i. 'B̄ui con gue'ah̄u pe h̄onse ri 'b̄e't'a ri tsah̄u. Masque 'b̄ui ne ri ñuni con gue'ah̄u 'ñena xi ya cu, pe h̄onse oda ja yá mfeni yá ts'onc'at'i, y ha'ah̄u eñ'ah̄u gue xá h̄ño nú'a øt'e.

¹⁴ Nzantho oda yá mfeni nú'u ya ts'oqui ne da 'yøt'e co ya 'b̄eh̄ña. Hingui tsaya da 'yøt'a ya ts'oqui, y hinhya'm̄u ts̄u yá nc'at'i. Nuya ja'i'̄u cadi nú'u hingui padi ua ra h̄ño øt'e ua ra 'ñ̄u. Xi ya c'at'aboja. Pe hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuá.

¹⁵ Nú'ú xa 'uegue de rá 'ñ̄u Ajuá, ne xa ðenba rá nts'o'm̄ai ra Balaam nú'a mrá t'̄u ra Beor. Nura Balaam xi mi neh̄ma da ðah̄ma ra boja co yá ts'o'b̄efi.

¹⁶ Hangue Ajuá bi zai'a po nú'a mi beni da 'yøth̄ma. 'Nara pa Ajuá bi japi bi ñ̄a nurá burru ngu ñ̄a 'nara ja'i, ne bi zofo ra Balaam. Hangue njab̄u ra Balaam bri japi bi pumfri nú'a ra ts'omfeni mi beni'a.

¹⁷ Nuya hyate ja'i'̄u nja ngu 'nara pøthe nú'a xa xa. Nehe nja ngu ya guui ri du ra b̄anthi. Ya xa t'eque'̄u pa da ma da 'm̄u ja ra nidu hab̄u bí ja 'nara ðanga 'b̄exuui pa nzantho.

¹⁸ Nú'ú m̄anga ya ðanga noya, pe hinte ri muui nú'a mañ'̄u. Y co yá ts'ot'øt'e cadi nú'u ya 'ra'yo gamfri ya xqui 'uegueh̄ma de ja ya ts'oqui, cadi pa da 'yøt'e ngu nú'a øt'e'̄u.

¹⁹ Nehe xipabi gue da za da 'yøt'a gatho nú'a go da ne'̄u, ngue'a ya hinto ri manda'̄u. Pe go gues̄e'̄u ya 'b̄ego de ra ts'oqui, hangue hingui mandas̄e'̄u, ngue'a 'b̄u 'nara ja'i da 'b̄edi, go gue'a da 'm̄ego de nú'a to'o da ðapabi.

²⁰ Xi majuan̄i, 'b̄u 'nara ja'i xa baði ma Zidadah̄u ra Jesucristo nú'a to'o bi pøhøguih̄u, ne xa 'uegue de ya ts'oqui, pe 'm̄efa da yopa mengui da 'yøt'a ya ts'oqui pa go da nt̄ate ra ts'oqui, nu'b̄á nura ja'i'a ya ma'na strá nts'o pa gue'a que rá m̄adi ante da gamfri.

²¹ Ma'na xá h̄ño hinxa batuah̄ma rá 'ñ̄u Ajuá, que nú'a bi baði ne bi yopa menga ma'na'qui ja ra ts'oqui ne bi 'uegue de rá maça noya Ajuá nú'a xqui sipabi.

²² Nura ja'i'a bi nja ngu ra tsat'yo ne ra ts'udi hm̄a ne t'ena: "Ra tsat'yo bi yopa zi nú'a xqui zogui, y nura ts'udi xm̄a nt'axih̄ma, pe bi yopa nxa ja ra bøhai."

3

Ma Zidadah̄u ya ma da zøhø

¹ Ma zi hm̄adi cu'ih̄u, nuna guehna rá ñoho ra carta dí op'a'ih̄u. Nu'a rá m̄adi ra carta dá op'ah̄u ja guehni dá ben'ah̄u nú'a xcá paðih̄u, ne dá nup'a ri mfenih̄u. Y nepya dí yopa ben'ah̄u de gue'a pa njab̄u hingui pumfrih̄u nú'a xcá paðih̄u.

² Dí ben'ah̄u nú'a bi m̄anga yá maça 'm̄ehni Ajuá maya'b̄u, nehe dí ben'ah̄u nú'a bi m̄anga ma Zidadah̄u nú'a to'o bi pøhøguih̄u. Y nú'a go gue'a bá p̄encahe núje dyá apostolhe pa dá xi'a'ihe nú'a bi mañ'a.

³ Pah̄u gue nuyá ngats'i ya pa ma da 'm̄u 'raya 'yøtbuhla gá ja'i nú'u dya zistema ne di øt'a nú'a go da ne'̄u.

⁴ Nu'ú ma da 'ñena: "¿Hab̄u ja nú'a bi m̄anga ra Jesu gue ma da yopa 'ñehe?" Nu'ú ma da 'ñena gue ya hinda ma da 'ñehe ma Zidadah̄u, ngue'a ma da 'ñeñ'̄u gue desde mi 'b̄u ndu ma xitah̄u asta mapaya, desde mi thoca ra ximhai guet'atho ngu nzai.

⁵ Nuya ja'i'̄u ya hinda ma da ne da gamfri gue Ajuá go gue'a bi hyoca mahets'i ne ra ximhai desde maya'b̄u, ne hindi camfri gue h̄onse co rá noya Ajuá bi ma bi nja 'bestho ra ximhai, mi o mbo ja ra dehe, ne ja bi bøhøni.

⁶ Nep̄u nura ximhai'a 'nara pa bi go'ma ra dehe ne bi nhuati'a.

⁷ Pe nubyá nura ximhai ne mahets'i ja mapaya, Ajuá xa 'yε'mbabi da tsøgue. Y de da zø ra ora da nzø, Ajuá ri su hm̄aha, y nú'a ra pa'a da nja ra nsuca uenda ne dra huata gatho ya ts'o'm̄ai gá ja'i.

8 Pe nu'ahú, ma zi hmadi cu'ihú, oxqui pumfrihú gue pa ma Zidadahú, nu'a 'na pa gue'a ngu 'na 'mo njeya, ha nu'a 'na 'mo njeya pa gue'a ngu 'na patho.

9 Ra Zidada hinxa pumfri da 'yøt'a nú'a xa ñatcahú gue ma da yopa 'ñehe, ngu mąnga 'ra gue ya xa pumfri. Hina, hinxa pumfri. Pe nu'á pescahú ra pacencia, ne hingui ne'a gue ni 'nara ja'i hinda 'medi. Nú'á ne gue gatho da ñobri.

10 Pe dí pahú gue nura Zidada ma da yopa 'ñehe, y sta damfri ya ja'i ma da zø ra pa de rá yo'ehe ngu ra ora tsøhø 'nara be. Nu'bú mahets'i ne gatho nú'ú te bí jani ma da nhuati co ra tsibi asta dri ñani. Nehe nuna ximhai ma da zat'i con gatho nú'ú te jaua.

11 Hangué nu'ahú, mahyoni gui 'yohú xá hño ne gui pεpabihú Ajuá, ngue'a gatho nú'a jaua ja ra ximhai ne mahets'i ma da nhuati gatho.

12 Hangué xi da ndø'mhú, ne gui dama mpefihú ja rá 'bεfi Ajuá pa 'nihi dua yopa pengui ma Zidadahú. Y nú'a ra pa'a gue'bú ma da zat'a mahets'i ne da nhuati, nehe gue'bú ma da zat'a gatho nú'ú te jaua.

13 Pe Ajuá xa mā gue ma da yopa hyoca mahets'i ne ra ximhai ma'ra'yo nú'a habú ma da nja hønse ra hño, ne hinhya'mú ma da nja ra ts'oqui. Hangué nujá dí tø'mhú gue ma da njabú.

14 Hangué ma zi hmadi cu'ihú, de gui tø'mhú da zø ra ora da yopa 'ñehe ra Zidada, 'yøthú ra ts'edi pa strá nt'axi'ihú pa hinto da ñap'ahú nu sta 'yøt'a ra nsuca uenda ra Zidada, pa njabú gui 'buhú xá hño ja rá thandi'a.

15 Pahú gue ma Zidadahú pescahú ndunthi ra pacencia, hangué hinxa 'ñehetho ngue'a tø'mi gue da mpøhø ndunthi ya ja'i. Nehe ma zi cuhú ra Pablo co nura mfadi xa umbabi Ajuá, ya xa 'yop'ahú de rá yo'ehe ma Zidadahú, ngu núna dí op'ahú nehe.

16 Y ja nú'a ra carta bi 'yop'a'ihú'a, ne gatho nú'ú ma'ra ya carta xa 'yofó'a, mahyεgui nú'a mā. Y 'raya

xeni de nuya t'ofó'ú xi xá hñei pa da zo rá mfeni 'na. Hangué nú'ú hingui patua rá noya Ajuá ne nú'ú ri yohna yá mfeni, 'na'ño ra mfeni beni'ú de nú'a mąnga yá t'ofó ra cu Pablo, nehe de nú'a mąnga nú'ú ma'ra ya xeni de ra Mąca T'ofó. Hangué nu'á pe'tsi te da 'medi.

17 Ma zi hmadi cu'ihú, ya gá pahú nú'a stá xi'ahú te ma da nja. Hangué nsuhú pa hinda ca'ahú nú'ú ya ts'oja'i, ngue'a nu'bú da ca'ahú, ma gui 'ueguehú de ri jamfrihú.

18 'Yøthú ra ts'edi pa ma'na gui padihú ma Zidadahú ra Jesucristo nú'a to'o bi pøhøguihú, ne pa gui pe'tshú ma'na ndunthi rá hmąte ja ri corasohú. ¡Nu'á rí 'ñepi ga nsundahú nubya ne pa nzantho! Njabú gue'a.

RÁ MŪDI RA XUUA RA MŪDI CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOĻ NSANJUA

Ya noya dega te

¹ Ma ga xi'ah_u de ma zi Hmuh_u ra Jesucristo nú'a to'o go gues_ε rá Noya Aju_u ne ri unga ra 'ra'yo te. Nú'á ya mi 'bui desde rá mudi, y go guet'a dá hanthe ne dá ødehe nú'a te bi ma, dá nhyandahmihe con gue'a ne dá thanihe'a.

² Nú'á mbi 'buhui Aju_u ra Dada, nep_u bá e bi nja'iu_u ja ra ximhai ne bi za to bi hyandi. Y go guecs_εhe dá hanthe, ne nubyá dí damaju_unihe de gue'a nú'a to'o nzantho ja rá te.

³ Nú'a dá hanthe, ne nú'a dá øtuahe rá noya, go gue'a dí xi'ahe, pa nu'ah_u nehe gui padih_u'a ngu nuje dá pahe'a, ne pa njab_u ga 'buh_u mahy_εgui co 'nada ra mfeni co Aju_u ma Dadah_u ne ra zi Hmu Jesucristo rá T'_u.

⁴ Hangue dí op'a'ih_u nuya noyaya pa xi ga johyah_u mahy_εgui.

Aju_u go gue'a ra ñot'i

⁵ Nuje dí xi'ahe nú'a bi xicje ma Zidadah_u ra Jesucristo, gue Aju_u xá nt'axi nja ngu 'nara hyats'i ri yot'i, ne hab_u 'bui'a otho ra 'bexuui.

⁶ 'B_u dí eñh_u gue dí 'nada ra mfenih_u co Aju_u, pe 'b_u dí 'yoh_u ja ra 'bexuui ne dí øth_u ya ts'oqui, nu'bú 'nadyá c'uambah_u ngue'a hindí øth_u nú'a xá hño.

⁷ Pe 'b_u dí 'yoh_u ja ra hyats'i ngu nja'a 'bui ja ra hyats'i, nu'bú dí pe'tsh_u 'nada ra mfeni, y co rá ji ma zi Hmuh_u ra Jesucristo rá T'_u Aju_u x_ugaguih_u gatho ma ts'oquih_u.

⁸ 'B_u dí eñh_u gue hindyá 'yøt'ats'oquih_u, dí nhyat'as_εh_u ne hinxa y_ut'a ja ma mfenih_u nú'a maju_uni.

⁹ 'B_u ga daph_u ma ts'oquih_u Aju_u, nu'á da pungaguih_u, ne da x_ugaguih_u gatho ma ts'oquih_u, ngue'a nu'á øt'e gatho nú'a xá hño ne øt'e gatho nú'a ma.

¹⁰ 'B_u dí eñh_u gue hinstá øth_u ya ts'oqui, nu'bú ja ra uenda dí ec'uambah_u Aju_u, y rá noya'a hinxa y_ut'a ja ma mfenih_u.

2

Ma zi Hmuh_u ra Jesucristo go gue'a ñangaguih_u

¹ Ma zi b_utsi'ih_u, dí op'a'ih_u nuya ya noya pa hingui 'yøth_u ni 'nara ts'oqui. Pe 'b_u 'na de guecj_u ga øth_u 'nara ts'oqui, ma zi Hmuh_u ra Jesucristo da ñangaguih_u ja rá thandi Aju_u ra Dada, ngue'a nu'á hinte ma ts'oqui tu.

² Nu'á bi un_ε rá te ngu 'nara hña'ti pa bi gutca ma ts'oquih_u; y hingue hønseguih_u, nehe gatho ya ja'i de ra ximhai bi gu'tua yá ts'oqui.

³ 'B_u dí øteh_u nú'a ri manda Aju_u, nu'bú h_u, maju_uni stá pah_u'a.

⁴ Nu'a tó'o ena gue pa_udi Aju_u, pe hønse mantho, ne hingui øt'e nú'a ri manda Aju_u, nu'bú nú'á go gue'a 'nara c'uamba, ne hingui pa_udi nú'a maju_uni.

⁵ Pe 'b_u nú_u dí øteh_u nú'a manga Aju_u, nu'bú xi maju_uni dí ma_udih_u'a, ne njab_u dí pa_udih_u gue dí 'buh_u xá hño con gue'a.

⁶ 'B_u dí eñh_u gue dí 'buh_u co ra Zidada Jesucristo, nu'bú rí 'ñepcah_u ga tembah_u rá 'm_ui.

Ra 'ra'yo hmanda

⁷ Ma zi cu'ih_u, nura hmanda dí op'a'ih_u hinga 'nara 'ra'yo hmanda. Gue'a 'nara ndaxjua hmanda nú'a xcá pa_udih_u desde ra mudi gá camfrih_u, gue gui ma_udih_u 'na ngu ma'na.

⁸ Go guet'atho rá hmanda Aju_u dí yopa xi'ah_u, pe nubyá gue'a ngu 'nara 'ra'yo hmanda, ngue'a rá hmate ra Zidada Jesu himi fa_udi ma'm_εt'o, ne nixi rí hmateh_u himi fadi. Nubyá dí pa_udi gue gui ma_udih_u 'na ngu ma'na ngu bi ma_ucaguih_u ra Zidada Jesu, ngue'a nu'á ya 'yo rí yot'a ri mfenih_u ne ya hingui 'buh_u ja ra 'bexuui.

⁹ Nu'a tó'o ena gue 'bui ja ra ñot'i pe utsa rá cu, gue'a 'b_uta ja ra 'bexuui.

10 Nu'a tó'o madi rá cu 'bui ja rá ñot'i Ajuá, ne ni 'nara t'ot'e hinda zu rá ts'edi pa da 'ueque de rá 'ñu Ajuá.

11 Pe nu'a tó'o utsa rá cu, gue'a 'bui ja ra 'bexuui. Nú'á 'yo ja ra 'bexuui ne hingui padi habu 'yo ngue'a ra 'bexuui xa pu'tua rá mfeni.

12 Nu'ahu batsih, dí op'a'ihu pa ga ben'a'ihu gue Ajuá ya xa pun'ahu ri ts'oquihu. Xa pun'ahu ri ts'oquihu ngue'a xcá camfrihu ra Zidada Jesu-cristo.

13 Nu'ahu dadahu, dí op'a'ihu nguetho xcá padihu nú'a 'bui nzantho. Nu'ahu batsa'ñohøhu, dí op'a'ihu nguetho xcá ntatehu de ra ts'ondahi.

Nu'ahu batsih, dí op'a'ihu nguetho xcá padihu ra Dada.

14 Nu'ahu dadahu, dí op'a'ihu nguetho ya xcá padihu nú'a 'bui nzantho. Nu'ahu batsa'ñohøhu, dí op'a'ihu nguetho ja ri ts'edihu ne guí padihu xá hño rá noya Ajuá, ne xcá ntatehu de ra ts'ondahi.

15 Oxqui madihu ya t'ot'e nú'u ja ja ra ximhai, nixi gui ne gui 'yøthu ngu nú'a ø't'a ya ts'oja'i. Ngue'a nu'a tó'o ri madi nú'a ja ja ra ximhai, nu'á hingui madi Ajuá ra Dada.

16 Oxqui madihu ya t'ot'e de ra ximhai, ngue'a gatho nú'a ja ja ra ximhai, ngu gatho ya ts'onc'at'i nú'a benga ya ja'i ne nú'a handi, ne ra nt'ets'i, gatho'u go gue'u yá hmanda ra ts'oximhai, hingo gue'a rá hmanda Ajuá.

17 Ra ximhai ma da uadi da thogui, nehe yá ts'onc'at'i ya meximhai. Pe nu'a tó'o ø'tuabi rá paha Ajuá gue'a ma da 'mui pa nzantho.

Nú'a majuani ne nú'a go ra nc'uamba

18 Ma zi batsi'ihu, ya xa zøhø ra ora de yá ngats'i ya pa. Y ngu nú'a xa si'ahu gue ma da 'ñehe 'na to'o ma da ncontraui ra Zidada Jesucristo, hangue nubyá dí hanthu gue ya 'bui ndunthi de gue'u. Hangue por gue'a dí pahu gue ya xa zøhø ra ora de yá ngats'i ya pa.

19 Nú'ú go gue'u xa 'uegue de guecju ngue'a himbi gamfri xi majuani ngu stá camfrihu. 'Bu nú'u xqui gamfrihma xi majuani nguju, nu'bá hinxa 'uehma'u de guecju. Nú'ú bi 'uegue, y por gue'a stá pahu gue majuani hingyá gamfri ngu nú'ju dyá gamfrihu.

20 Pe nu'ahu xa t'a'ahu rá Maça Ndahi Ajuá ngu xa t'acje nehe, hangue guí pahu gatho nú'a majuani.

21 Dí op'a'ihu, hingue dí ena gue hingui padihu nú'a majuani. Xi majuani guí padihu xá hño. Ne guí padihu gue ni 'nara nc'uamba hingui manga majuani.

22 ¿To'o ra c'uamba? ¿Ha gue hingue nú'a to'o ma gue ma zi Hmuhu ra Jesu hingo ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá? Nu'a tó'o ri ncontraui ra zi Hmu Jesucristo go gue'a ma gue Ajuá hingo rá Dada ra zi Hmu Jesucristo, ne ma gue nu'á hingo rá T'u Ajuá.

23 Nu'a tó'o ma gue ma zi Hmuhu ra Jesu hingo rá T'u Ajuá, nu'á nehe hingui camfri nú'a bi manga ra zi Hmu Jesu de rá Dada. Ha nu'a tó'o damajuani gue ra zi Hmu Jesu go rá T'u Ajuá, nu'á ha, go gue'a xa batuabi rá Dada.

24 Hangue nu'ahu dá 'yoda ri mfenihu xá hño de nú'a xcá padihu desde rá madi. 'Bu da 'yoda ri mfenihu xá hño, nu'bá ma gui 'buhu xá hño co ra T'u ne co ra Dada.

25 Y ma zi Hmuhu ra Jesucristo go gue'a xa ñatcaguihu da 'racju ra te pa nzantho.

26 Dí op'a'ihu ngue'a dí ne ga xi'ahu te ø't'e nú'u to'o ne da hya'a'ihu.

27 Pe nu'ahu xcá hanihu ra Maça Ndahi nú'a xa 'ra'ahu ra Zidada Jesucristo, ne nu'á 'bui con gue'ahu, y hingue mahyoni ma'na to da 'ñu't'a'ihu nú'a majuani, ngue'a nura Maça Ndahi go gue'a u't'a'ihu. Go gue'a manga majuani, hingui manga ra nc'uamba. Hangue 'buhu xá hño co ma Zidadahu ngu nú'a u't'a'ihu ra Maça Ndahi.

28 Hangue nubyá ma zi cu'ihu, 'buhu xá hño co ma Zidadahu pa nu stí

'ñehe xi da 'ñesca ma nsuh_u dí gathoh_u ne hinga 'b_e ma tsah_u.

²⁹ Dí pah_u gue nu'á øt'e nú'a xá hño, hangue nehe dí pah_u gue gatho nú'u to'o yá m_eti'a øt'e xá hño nehe.

3

Núju dyá gamfrihu yá batsiguihu Ajuá

¹ Benih_u gue Ajuá xa maḍiguihu ndunthi, ne xa hñubgaguihu yá batsiguihu'a. Y majuani go guecju yá batsiguihu'a. Y nu'u tó'o hinxa gamfri Ajuá, hingui camfri'u gue yá batsiguihu Ajuá ngue'a nu'á hinxa baḍi Ajuá ma Dadahu.

² Ma zi hmaḍi cu'ihu, nubyá ya yá batsiguihu Ajuá. Hønse nu'a hinxa sicaguihu, nú'a tengu ma ga 'bah_u 'mefa. Pe nu'a dí paḍih_u gue nu stí 'ñehe ma zi Hmuh_u ra Jesucristo ma ga 'bah_u ngu rá 'm_ui'a, ngue'a ma ga handuabih_u rá 'm_ui.

³ Hangue núju dí tømhu gue ma ga 'bah_u ngu rá 'm_ui ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ma ga øthu ra ts'edi pa ga 'bah_u xá nt'axi ngu ra zi Hmu Jesu 'b_ui xá nt'axi.

⁴ 'B_u dí øthu ya ts'oqui, ya hindí ø'tuah_u rá hmanda Ajuá, ngue'a nu'a tó'o øt'a ya ts'oqui, hingui ø'tua yá hmanda Ajuá.

⁵ Guí paḍih_u gue ma Zidadahu ra Jesu bá e bi nja'iuá ja ra ximhai pa bi putca gatho ma ts'oquihu. Nu'á hinte ma ts'oqui tu.

⁶ Nu'a tó'o 'b_ui xá hño co ma Zidadahu ra Jesucristo, hingui øt'a ya ts'oqui. Ha nu'a tó'o xi øt'a ya ts'oqui hinxa baḍi to'o gue'a ra Zidada Jesucristo nixi hinxa gamfri'a.

⁷ Ma zi batsi'ihu, oxqui hoph_u to'o da hya'ahu. Ngue'a nu'a tó'o øt'e xá hño go gue'a xá nt'axi rá coraso ngu rá nt'axi ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

⁸ Nu'a tó'o xi øt'a ya ts'oqui, ya go rá m_eti ra ts'ondahi. Ngue'a ra ts'ondahi go gue'a bi futa ra ts'oqui desde maya'b_u, ne ri siguitho øt'e. Hangue ringue'a bá e rá T'u Ajuá bi nja'iuá pa bi huatua yá 'b_efi ra ts'ondahi.

⁹ Nu'a tó'o xa yopa 'm_ui ma'ra'yo ya hingui øt'a ya ts'oqui ngue'a nurá 'm_ui'a ya ngu rá 'm_ui Ajuá, ne ya hingui tsa da sigui da 'yøt'a ya ts'oqui ngue'a ya xa yopa 'm_ui de Ajuá.

¹⁰ Hangue njaua da za ga paḍih_u ndañ_u yá batsi Ajuá ne ndañ_u yá batsi ra ts'ondahi, ngue'a nu'a tó'o xi hingui øt'e xá hño ne nixi hingui maḍi yá cu, nú'a hingo rá batsi Ajuá.

Ga mádihu 'na ngu ma'na

¹¹ Nguetho guehna rá hmanda Ajuá stá ødehu desde rá maḍi nu ndá camfrihu, gue ga mádihu 'na ngu ma'na.

¹² Hinga øthu ngu bi 'yøt'a ra Caí nú'a mrá batsi ra ts'ondahi. Nu'á bi hyo rá cu. ¿Y pa te bi hyo'a? Ngue'a nurá cu mi øt'a xá hño, ha nura Caí mi øt'a nú'a xá nts'o.

¹³ Ma zi cu'ihu, oxqui 'yøhu 'b_u ya meximhai da utsa'ihu.

¹⁴ Nujá stá yopa 'bah_u ne ya hindí njahu ngu ma'm_et'o stí 'm_edih_u. Ne dí paḍih_u gue ya stá yopa 'bah_u ngue'a dí maḍih_u ma cuhu. Ngue'a nu'a tó'o hingui ma rá cu, nu'á xa 'm_editho.

¹⁵ Nu'a tó'o utsa rá cu, ja ra uenda bi hyo, ne dí pah_u gue 'nara hyote hinxa yopa 'm_uiθho ne hingui pe'tsta ra te pa nzantho.

¹⁶ Ra Zidada Jesucristo bi 'ñutcahu nda'a ra hmate majuani ngue'a nu'á bi du por guecju. Nehe nujá dí 'ñepi ga tuh_u po rá ngue ma cuhu.

¹⁷ Nu'a tó'o ts_upabi ne hingui faxa rá cu nú'a 'b_epabi, nu'á otho rá hmate ne nixi hingui maḍi Ajuá.

¹⁸ Ma zi cu'ihu, hingui ho ga mádihu hønse dega netho. Nujá mahyoni ga mádihu con gatho ma mfenihu ne ga mfaxhu.

Hinga ntsuh_u ga jonihu ja Ajuá pa ga aph_u te ga aph_u

¹⁹ Ne 'b_u majuani ja ma hmatehu, njahu ga pah_u gue majuani drí denihu nú'a majuani, y ga pah_u nehe gue dí 'bah_u xá hño ja rá thandi Ajuá.

²⁰ Pe 'b_u ga tu ma m_uihu gue hindí 'bah_u xá hño ja rá thandi Ajuá, nu'b_u Ajuá da hñubga ma m_uihu ngue'a nu'á paḍi gatho, ne paḍca ma mfenihu.

21 Ma zi hmadi cu'ih_u, 'b_u dí beñh_u ja ma corasoh_u gue dí 'b_uh_u xá hño ja rá thandi Ajua, nu'bú hinga ma ga ntsuh_u ga jonih_u ja gue'a ne ga aph_u te ga aph_u.

22 Ne nu'araza ma t'adi ga aph_u'a, nu'a da 'racj_u nguetho dí øth_u nú'a di manda'a, ne dí øth_u ya t'øt'e ngu di ho'a.

23 Ne nu'a bi manda ga camfribih_u ra zi Hmu Jesucristo rá T'_u, ne ga mádi_uh_u 'na ngu ma'na ngu xqui manda nehe ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

24 Y nu'a tó'o ø'tuabi yá hmanda Ajua, nu'a 'b_ui xá hño co Ajua, ne Ajua 'b_ui con gue'a. Ajua bi 'racj_u ra Maça Ndahi nú'a utcaguih_u gue Ajua 'b_ui con guecj_u.

4

Rá Maça Ndahi Ajua ne ra ndahi nú'a rá ncontra ma zi Hmuh_u ra Jesucristo

1 Ma zi hmadi cu'ih_u, oxqui camfrih_u gatho nú'a da si'ah_u. Padih_u xá hño ua go gue'a xi majuani xa ma Ajua, pa go gue'a gui camfrih_u. Ngue'a ndunthi ya hyate badi 'yo ja ra ximhai, nu'ú 'yob_u ma gue ña co rá ts'edi ra Maça Ndahi, pe nuya noya mañ'uh_u hingo mahyεgui ngu nú'a ma Ajua.

2 Ma ga xi'ah_u hanja da za gui padih_u nú'a to'o ña co rá ts'edi ra Maça Ndahi. Nuto ma gue ma zi Hmuh_u ra Jesucristo rá T'_u Ajua bi 'ñe bi nja'i, nú'ú go gue'uh_u hampa rá ts'edi ra Maça Ndahi.

3 Pe nu to'o ma gue ma zi Hmuh_u ra Jesucristo hingo rá T'_u Ajua bi 'ñe bi nja'iuja ja ra ximhai, nú'ú hingui hampa rá ts'edi ra Maça Ndahi. Nú'ú hampa rá ts'edi nú'a to'o ma da 'ñehe da ncontraui ra zi Hmu Jesucristo. Ya xcá 'yødeh_u ma da 'ñehe ja ra ximhai nú'a ra ncontra'a, y ya 'yo rí mpefi nú'uh_u to'o hampa rá ts'edi'a.

4 Ma zi cu'ih_u, yá batsiguih_u Ajua, ne ya stá ntateh_u de ya hyate ja'i, ngue'a Ajua to'o 'b_ui con guecj_u

ma'na ja rá ts'edi'a que nurá ncontra'a to'o di manda ya ts'o'mui ja'i ja ra ximhai.

5 Nuya hyate ja'i pepabi nú'a to'o di manda ya ts'o'mui ja'i ja ra ximhai, hangue ma de nú'a ja ja ra ximhai, ne ya ts'o'mui ja'i de ra ximhai øde nú'a te mañ'uh_u.

6 Pe nujá yá batsiguih_u Ajua, y gatho nú'uh_u to'o padi'a, nu'ú øtcaguih_u nú'a dí mañh_u. Ha nu'uh_u tó'o hingyá batsi Ajua, hingui ne da 'yøtcaguih_u. Hangue ringue'a tsa ga pah_u to'o manganá nú'a majuani, ne to'o manganá nú'a hinga majuani.

Ajua xi ra mate

7 Ma zi hmadi cu'ih_u, ga mádi_uh_u 'na ngu ma'na, ngue'a Ajua ri macaguih_u. Nu'a tó'o madi rá miq'eiui, go gue'a ya rá batsi Ajua, ne nu'a padi xá hño Ajua.

8 Nu'a tó'o utsa rá miq'eiui, nu'a hingui padi Ajua, ngue'a rá 'mui Ajua xi ra mate nzantho.

9 Ajua bi 'ñutcaguih_u gue xi majuani nu'a madiguih_u ngue'a bá pεhna rá 'ra T'_u ja ra ximhai pa da 'racj_u ra 'ra'yo te.

10 Ma ga xi'ah_u nda'a ra hmate majuani: Nuj_u hinstí madih_u Ajua, pe nu'a xi madiguih_u, hangue bá pεnah_u rá T'_u nú'a bi unga rá te pa bi gutca ma ts'oquih_u.

11 Ma zi hmadi cu'ih_u, Ajua xi bi madiguih_u asta hab_u bi za. Hangue nujá dí 'ñepcaguih_u ga mádi_uh_u 'na ngu ma'na.

12 Ni 'nara ja'i hinhya'm_u xa hyanda Ajua. Pe 'b_u ga mádi_uh_u 'na ngu ma'na, nu'bú ha, Ajua 'b_ui con guecj_u, y njab_u ma'na ga pah_u tengu rá hmate'a.

13 Nuj_u dí pah_u gue dí 'b_uh_u co Ajua ne Ajua 'b_ui con guecj_u nguetho nu'a xa 'racj_u rá Maça Ndahi.

14 Nuje stá hanthe rá T'_u Ajua bá pεhna Ajua ra Dada pa da pøhø ya meximhai, ne dí damajuanihe njab_u.

15 'B_u 'na to'o da damajuani gue ma zi Hmuh_u ra Jesu go gue'a rá T'_u Ajua, Ajua 'b_ui con gue'a ne nu'a 'b_ui co Ajua.

16 Ya dí pah_u gue ri ma_{cj}u Aju_a, ne gue'a dí camfri_u ngue'a nu'á 'b_ui con gue_{cj}u. Nurá 'm_ui Aju_a xi ra ma_{te} nzan_{tho}, y nu'a tó'o ma_{di} rá mi_{qu}'ei_ui, go gue'a 'b_ui co Aju_a ne Aju_a 'b_ui con gue'a.

17 Dí ma_{di}h_u Aju_a ne dí ma_{di}h_u ma mi_{qu}'ei_uh_u, hangue hinga ntsuh_u nú'a ra pa'a de ra ns_{ca} u_{enda}, ngue'a numa 'm_ui_hu_ua ja ra ximhai gue'a ngu rá 'm_ui ma zi Hmuh_u ra Jesu.

18 'B_u dí ma_{di}h_u Aju_a con gatho ma m_ui_hu_u, hinga ntsuh_u nú'a da 'y_otcah_u'a. Ngue'a nura ntsu go gue'a rá 'ñoui ra castigo, y nu'a tó'o tsu ra ns_{ca} u_{enda}, tsu ngue'a hinxa ma_{di} Aju_a.

19 Aju_a go rá ma_{di} bi ma_{di}gui_hu_u, hangue nujá go dí ma_{di}h_ubya'a.

20 Nu'a tó'o ena gue ri ma_{di} Aju_a, pe nu'á utsa rá cu, nu'á go 'nara c'uamba. Ngue'a 'b_u 'na utsa rá cu nú'a xa nhyandahmi_ui, nu'bú ¿hanja da za da ma_{di} Aju_a nú'a hinxa hyandi?

21 Nuna go guehna ra hmanda xa xic_u Aju_a ga ø_{th}u: Nu'a tó'o ma_{di} Aju_a, mahyoni nehe da ma_{di} rá cu.

5

Stá ntateh_u de ya ts'ot'øt'e de ra ximhai

1 Nu'a tó'o camfri gue ma zi Hmuh_u ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a bá p_ehna Aju_a, nú'a go gue'a rá ba_{tsi} Aju_a. Y nu'a tó'o ri ma_{di} Aju_a ra Dada, go gue'a da ma_{di} nú'u to'o yá ba_{tsi} Aju_a nehe.

2 'B_u majua_{ni} dí ma_{di}h_u Aju_a, ne 'b_u dí ø'tuah_u yá hmanda'a, nu'bú dí pa_{di}h_u gue dí ma_{tu}ah_u yá ba_{tsi} Aju_a.

3 Ngue'a 'b_u dí ø'tuah_u yá hmanda Aju_a, nu'bú xi majua_{ni} dí ma_{di}h_u'a, ne nuyá hmanda Aju_a hingui hei ga øt'eh_u.

4 Ngue'a nu'a tó'o rá ba_{tsi} Aju_a xa da_{pa} gatho ya ts'ot'øt'e de ra ximhai. Nujá stá ntateh_u de ya ts'ot'øt'e de ra ximhai ngue'a dí camfri_u Aju_a.

5 ¿To'o xa da_{pa} ya ts'ot'øt'e de ra ximhai? Nu'a tó'o camfri gue ma zi Hmuh_u ra Jesu go gue'a rá T'_u Aju_a,

go gue'a xa da_{pa} ya ts'ot'øt'e de ra ximhai.

Nú'u to'o damaju_uni de rá T'_u Aju_a

6 Ra Zidada Jesucristo bá eheua ja ra ximhai, bi nxistehe ne bi na'ma rá ji bi du. Hingue h_ons_e bi nxistehe, pe nehe bi du'a. Ha nura Ma_{ca} Nda_{hi} xic_u de gue'a ne nu'á ma_uga majua_{ni}.

7 Nuni mahets'i 'b_ui hñu nú'u to'o 'nat'a ma gue ma zi Hmuh_u ra Jesucristo go rá T'_u Aju_a. 'Na go ra Dada, ma'na go gue'a nú'a to'o xa thu'mbabi gue go gue'a ra Noya, ha nu ma'na go rá Ma_{ca} Nda_{hi} Aju_a. Gatho'u 'nat'a ma.

8 Nehe nuua ja ra ximhai rá Ma_{ca} Nda_{hi} Aju_a utcagui_hu_u gue ma zi Hmuh_u ra Jesucristo go gue'a rá T'_u Aju_a. Y nu mi nxistehe'a, Aju_a bi ma gue go rá T'_u'a. Ne dí mañ_hu_u gue go gue'a rá T'_u Aju_a, ngue'a bi na'ma rá ji ne bi du po rá ngue_{cj}u. Gatho dí mañ_hu_u mahy_egui gue ma zi Hmuh_u ra Jesucristo go gue'a rá T'_u Aju_a.

9 'B_u ga camfri_u nú'a damaju_uni ya ja'i, ma'na mathoni ndunthi ga camfri_u nú'a ma_uga Aju_a ra Dada, ngue'a nu'á go gues'e'a ma gue ma zi Hmuh_u ra Jesu go gue'a rá T'_u'a.

10 Nuto camfribi rá T'_u Aju_a, nu'á ya xa ba_{di} ja rá coraso nú'a majua_{ni}. Pe nu'á tó'o hingui camfri Aju_a, ja ra u_{enda} ec'uamba'a, ngue'a hinxa gamfri nú'a bi mañ'a de rá T'_u.

11 Ne nuna guehna nú'a xa xicagui_hu_u Aju_a, gue bi 'rac_u 'nara 'ra'yo te nú'a da nja pa nzan_{tho}. Dí p_e'tsh_u nura 'ra'yo te'a ngue'a rá T'_u Aju_a 'b_ui ja ma corasoh_u.

12 Nu'a tó'o 'b_ui co rá T'_u Aju_a, p_e'tsa ra 'ra'yo te; pe nu'a tó'o hingui 'b_ui co rá T'_u Aju_a, hingui p_e'tsa ra 'ra'yo te.

Ya ngaxa noya dega ts'ofu

13 Dí op'a'ih_u pa da za gui pa_{di}h_u gue guí p_e'tsh_u ra te pa nzan_{tho} nguetho guí camfri_u gue ma zi Hmuh_u ra Jesucristo go gue'a rá T'_u Aju_a.

14 Y nú_u dyá gamfri_u da za ga aph_u Aju_a nú'a ga ne ga aph_u, y nu'b_u

gue'a rá paha'a, nu'bú da 'yøde ma nt'adih_u.

¹⁵ Y 'b_u øde ma nt'adih_u, nu'bú da 'racaguih_u nú'a dí aph_u.

¹⁶ B_u gui pah_u gue 'nara cu xa 'yøt'a 'nara ts'oqui, ne 'b_u nú'a ra ts'oqui'a hinda japi da 'mēdi pa nzantho, da za gui 'yapabih_u Ajuā por gue'a, y Ajuā da japi da ñobri. Ja 'nara ts'oqui nú'a japi da 'mēdi pa nzantho nú'a to'o øt'e'a. Nú'á hindí xi'ah_u gue gui 'yaph_u Ajuā por gue'a.

¹⁷ Cada ra 'mi'qui 'nara ja'i øt'e nú'a hingo rá paha Ajuā, nu'á øt'a 'nara ts'oqui. Pe hinga gatho ya ts'oqui japi da 'mēdi pa nzantho nú'a to'o øt'e.

¹⁸ Dí padih_u gue nu'a tó'o rá batsi Ajuā, hingui sigui øt'a ya ts'oqui, ngue'a rá T'_u Ajuā su'a pa hinte da za da 'yø'tuabi ra ts'ondahi.

¹⁹ Ne dí padih_u gue nuj_u yá metiguih_u Ajuā, ha nuya ts'oja'i ja ra ximhai o ja rá 'yε ra ts'ondahi.

²⁰ Ne dí padih_u gue rá T'_u Ajuā xa 'ñeheua ja ra ximhai. Y nu'á bi 'ñutcaguih_u pa ga padih_u to'o gue'a Ajuā majuāni. Dí 'b_uh_u co Ajuā nú'a majuāni ngue'a dí 'b_uh_u co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo nurá T'_ua. Nú'á gue'a Ajuā majuāni ne 'racaguih_u ra te pa nzantho.

²¹ Ma zi batsi'ih_u, oxqui ma gui camfrih_u ni 'nara c'oi nú'u t'embi gue go gue'u Ajuā, nixi gui xøcambenih_u'u. Hønsε Ajuā bí 'b_ui mahets'i go gue'a gui xøcambenih_u. Njab_u gue'a.

RÁ ÑOHO RA XUUA RÁ ÑOHO RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSANJUA

Nú'a majuani ne ra hmate

1 Núga drá Xuua ya drá ndaxjua, dí op'a'i co ri bātsi nú'i ma zi nju'i, xa huahn'ah_u Ajuā. Dí mādi'ih_u ngue'a nujá mahyεgui dí tēñh_u nú'a majuani. Ne hingue hōnsegui dí mā'ah_u, nehe gatho nú'u to'o xa badi nú'a majuani ri mādi'ih_u, ngue'a nu'ahá guí pādih_u nú'a majuani.

2 Nu'ahá dí mādi'ih_u ngue'a gathoguih_u dí pādih_u nú'a majuani ne hinhya'm_u ma ga pumfrih_u'a.

3 Ajuā ra Dada ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo rá T'_u, ma da jap'a'ih_u ne da mē'ts'ah_u ra nthecate, ne da max'ah_u pa guí 'buh_u te rá 'ñentho ngue'a guí camfrih_u nú'a majuani ne grí mādih_u Ajuā.

4 Dá johya ndunthi nú'a ra ora dá nthē'be 'ra de nuri bātsi nú'u 'yo xá hño ngu nú'a bi xicaguih_u Ajuā ra Dada gue ga 'yoh_u.

5 Nubyá ma zi nju'i, xi dí ne ga xi'a'i gue pē'tsi ga mādih_u 'na ngu 'na. Dí op'a'ih_u nuna ra ndaxjua hmanda nú'a stá ødeh_u desde ra mudi ndá camfrih_u.

6 Ne ¿hanja da za ga mādih_u 'na ngu 'na? Ga øth_u gatho nú'a xicj_u Ajuā ga øth_u, nu'bú njab_u da za ga mādih_u 'na ngu 'na. Ne go gue'a bi sicj_u desde ra mudi ndá camfrih_u gue nzāntho ga mādih_u 'na ngu 'na.

Ya hyate

7 Guehna dí xi'ah_u ngue'a ndunthi ya hyate 'yo'u hab_uraza ja ra ximhai. Nu'á mā gue himbi njā'i ra Zidada Jesucristo nú'a rá 'mēhni Ajuā. Pe nu'u tó'o mā njab_u gue'u ya hyate ne yá ncontra ra Zidada Jesu.

8 Nsuseh_u pa hinto da hya'a'ih_u, pa hingui 'bēth_u nú'a ra 'bēfi xcá 'yøth_u,

pa njab_u gui hañh_u ra thah_u nú'a ne da 'ra'ah_u Ajuā.

9 Nu'a tó'o hingui øte nú'a manga Ajuā, nu'á hingui camfri nú'a bi 'ñudi ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, ne nu'á hingui pādi Ajuā. Pe nu'a tó'o camfri nú'a bi 'ñudi ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, nu'á pādi ra Dada ne ra T'_u.

10 Nu'b_u 'nara jā'i da zōñ'a'ih_u ne da xi'ah_u 'nara nt'udi nú'a hinxa 'ñudi ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, oxqui ma gui umf_u ntsaya ja ri nguh_u, nixi gui zenguah_u y nixi gui 'ñemf_u: “Ajuā da max'a'i.”

11 'B_u 'na to'o da zengua 'na de nuya jā'i'u o da 'ñembi: “Ajuā da max'a'i”, go gue'a di mfaxui yá ts'o'bēfi nuya jā'i'u.

Ya ngaxa noya

12 Dí pē'tshma ndunthi te ga xi'ah_u, pe hōnse dí xi'ah_u nuya ya noya dí op'a'ih_u, ngue'a dí beni ga tsōñ'a'ih_u ne ga hñandahmih_u pa ga ñah_u, pa njab_u xi ga johyah_u.

13 Pēñ'a'ih_u ya nzengua yá bātsi ri cu nú'a to'o xa huahna Ajuā nehe. Njab_u gue'a.

RÁ HÑU RA XUUA RÁ HÑU RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSANJUA

Mi hmaq xá hño de ra Gayo

¹ Núga drá Xuua ya drá ndaxjua, dí op'a'i ma zi hmađi cu Gayo nú'i dí ma'i ngue'a mahyεgui dí camfrihú nú'a majuani.

² Ma zi cu'i, dí apa Ajuá da bōni xá hño gatho nú'a guí øt'e. Ngu ri coraso 'bui xá hño co Ajuá, njabú nehe dí ne gui 'bui xá hño ja ri te.

³ Dá johya ndunthi nu mi zōhōua 'raya cu ne bi xicagui'ú gue xi guí 'yo xá hño ne guí øt'e nú'a majuani ngu nú'a ri manda Ajuá.

⁴ Nú'ú to'o xa gamfri nú'a dá uti, nú'ú dí øt'a ra uenda gue ma batsi, ne xi dí johya ndunthi nura ora dí øde gue ri sigui øt'e nú'a majuani ngu ri manda Ajuá.

⁵ Ma zi cu'i, nu'í guí øt'e 'nara hoga 'bεfi ngue'a guí umba ra mfats'i ya cu masque hingui pađi'ú.

⁶ Nura ora ndí munts'ihēua ja ra nija, nuya cu bi zōhōua bi metcahe de nú'a ra hmāte xcá umbabi'ú. Xá hño guí sigui guí fats'i'ú ne gui umbi'ú nú'a mathoni pa da 'ño da mamba rá noya Ajuá, ngue'a nu'ú pεpabi Ajuá.

⁷ Nu'ú xa zogui yá ngu ne 'yo zofa ya ja'i de ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne hinxa hñani'ú ni 'nara mfats'i de nú'ú hingyá cu.

⁸ Por gue'a nujú mathoni ga faxh'ú. Ga mfaxh'ú 'na ngu ma'na pa da ntunga rá noya Ajuá.

Rá nts'o'mai ra Diótrefe

⁹ Dá pεñ'a'ihabú 'nara carta ja ri hmunts'ihú, pe nura cu Diótrefe nú'a to'o di 'ñets'isε pa da nda de ya cu ja ri nijahú, hingui ne da 'yøt'e nú'a dí mañhe.

¹⁰ Hangue nu xcrá mabú ga tsōñ'a'ihú, ma ga xi'a'ihú ja ri hmunts'ihú te øt'a ra cu Diótrefe. Nu'á

nōnje ne ma nú'a hinga majuani pa hinda 'yøtcaguihe ya cu. Nú'á ne gue go da t'øte'a. Ne hinga hōnse'a øt'e, nehe hingui umba ntsaya nú'ú ya cu tsōñ'a'ihú, ne haçuabi ya cu gue hinda umba ntsaya nehe'ú. Nu'a tó'o ri unga ntsaya, ra cu Diótrefe eni de ra nija.

¹¹ Ma zi hmađi cu'i, oxqui ma gui øt'e ngu øt'a ya ts'o'mai gá ja'i. Ma'na xá hño tēmba yá 'mai nú'ú to'o øt'e xá hño. Nu'a tó'o øt'e xá hño, gue'a rá batsi Ajuá, ha nu'a tó'o hingui øt'e xá hño, hinxa bađi Ajuá.

Hmaq mi øt'e xá hño ra Demetrio

¹² Numa cuhú ra Demetrio, gatho ya cu ña xá hño de gue'a, ngue'a nu'á øt'e nú'a majuani. Necje nehe, dí mañhe gue nu'á øt'e xá hño. Ne guí pađi gue nú'a dí mañhe gue'a majuani.

Ya ngaxa noya

¹³ Ja ndunthi te ga xi'i, pe hindí ofoua gatho.

¹⁴ Ngue'a dí beni ga mabú 'bestho pa ga hñandahmihú ne ga ñahú.

¹⁵ Ma zi cu Gayo, Ajuá da max'a'i. Gatho ma mpađihú nú'ú 'bucua pεñ'a'i ra nzengú. 'Yøtca ra mate gui fat'ajuá cada 'nama mpađihú nú'ú bí 'bui de guepú. Njabú gue'a.

RA JUDA

RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL N̄SAN JUDA

Ra apostol Juda opabi yá nthahni Ajuá

¹ Núga drá Juda rá cugui ra Cobo ne rá 'bεgogui ma zi Hmuh_u ra Jesucristo. Dí op'a'ih_u gatho nú'ah_u xa huahn'ah_u Ajuá. Ajuá ma Dadah_u xi ri mađi'ih_u, ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo su'a'ih_u.

² Ajuá da mε'ts'ah_u ndunthi ra nthecate ne ra hmáte, ne da max'ah_u pa gui 'b_uh_u te rá 'ñenth_o.

*Nú'u to'o udi ya nc'uamba
(2 Pedro 2:1-17)*

³ Ma zi hmáđi cu'ih_u, ndí beni ga op'a'ih_u hmahá de nú'a stá camfrih_u pa ga mpøhøh_u. Pe nubyá dí beni mathoni ga op'a'ih_u pa ga xi'ah_u gue oxqui hoph_u to'o da 'uec'a'ih_u de nú'a xcá camfrih_u. Gui njah_u ngu 'nara hoga soldado, xi gui ñanih_u nú'a xcá camfrih_u, nguetho Ajuá ya xa 'yentc'a ja ma 'yeh_u nuna ra jamfri dí pe'tsh_u nú'u yá metiguih_u'a.

⁴ Raya ts'ojá'i ya xa yut'a mant'agui hab_u 'b_ui ya cu. Nu'ú øt'a ya ts'o'bεfi ne eñ'u: "Ajuá xi ja rá nthecate hangue hinte da 'yøtcáh_u de nú'a dí øth_u." Njab_u mañ'u, pe hingo majuaní. De maya'b_u bi t'of_o gue mi ma da 'm_ui ya ts'ojá'i ngu'u, ne Ajuá xa 'yε'mbi pa da castiga'u. Nú'u ya ts'ojá'i'ih_u gue'u cønga Ajuá ma Hmuh_u ne ma Zidadah_u ra Jesucristo.

⁵ Dí ne ga ben'a'ih_u de nú'a ya guí pađih_u, gue Ajuá bi ñanga ya me Israel pa bi bøni'u de Egipto, pe 'mεfa nu'u himbi ne bi gamfri'a, bi huati'u.

⁶ Nehe dí ne ga ben'a'ih_u de nú'u ya εnxε mbi 'b_u mahets'i ne bi nts'o'yøde ngue'a nu'ú mi ne ma'na ra ts'edi xa t'umbi pa da ndá, ne bi zogui'u yá maça 'm_ui hab_u mi 'b_ui'u. Hangue Ajuá bi mεhni'u pa ja ra 'bεxuui hab_u

that'i co ya tøcbøja asta ra pa'a Ajuá da hñá'mba nguenda ne da castiga'u.

⁷ Nehe dí ne ga ben'a'ih_u nú'a te bi tho ya me Sodoma ne ya me Gomorra, ne ma'ra ya hnini guetb_u de gue'u. Nuya ja'i mengu de guehni bi nts'o'yøde nehe ngu ya ts'o'εnxε. Nuya ja'i'u toraza mi hñuxui'u, y nuya 'ñøhø mri hñuxui yá mi'ñøhøui, ha nuya 'behñá mri hñuxui yá mi'behñáui. Hangue Ajuá bi mεmpabi'u ra tsibi pa bi zat'i'u. Guehna 'nara nt'udi pa gatho nuj_u, hinga nts'o'yødeh_u pa hindra castigaguih_u ja ra tsibi nú'a zø pa nzantho.

⁸ Nuya ts'ojá'i to'o xa yut'a ja ya hmunts'i, gue'u ri nhyεcuau ngu nú'u ya ts'o'εnxε ne nú'u ma'ra ya ts'ojá'i. Hingui tsama yá mfeni, 'ñena 'ui'thá, ne ri ts'onga yá ndo'yo co ya ts'ot'øt'e øt'e. Hingui ne'u to da manda, ne ñama'ñ_u de yá εnxε Ajuá nú'u to'o há ra ts'edi.

⁹ Pe nurá danga εnxε Ajuá nú'a rá thuhu ra Migue himbi 'yøt'e ngu øt'e'u. Nu mi ntsanoyau ra ts'ondáhi pa himbi hopi bi hñá'tsua rá ndo'yo ndu ra Moise, himbi ne bi zui de nú'a xqui 'yøt'e'a, nu'a bi 'yøt'e, bi zof_o co ya noya xá hño, ne hønse bi 'ñembabi: "Ra Zidada go gue'a da hñan'a nguenda."

¹⁰ Pe nuya ts'ojá'i'u øtbuhlatho de nú'a hingui pađi'u. Hinte yá fađi nja ngu ya mbo'oni. Nu'ú øt'e nu'araza go da ne'u, hangue njab_u ma'na rí nts'ocse'u.

¹¹ ¡Tengu ya ts'othogui ma da thogui'u! Nú'ú gue'u ya ts'o'yøde ngu ra Caí nú'a to'o himbi ne bi 'yøt'a nú'a bi mā Ajuá. Nehe nu'ú nja ngu ra Balaam nú'a to'o mi øt'a nú'a xá nts'o pa da dá ra boja. Nehe nu'ú nja ngu ra Coré nú'a to'o bi nø'tuabi ra Moise. Hangue nú'a ne gatho nú'u to'o mri dεni'a, bi dut'a ra hai, bi du'u.

¹² Nuya ts'ojá'i'u pa ja ri ngoh_u, ne ri ñuni con gue'ah_u, ne xi ya ts'o'yo'u, ne ri japi da ts'oca ri ngoh_u. Nu'ú nja ngu ya guui 'ñena ma da 'uai, pe di duda ra ndáhi, njabatho nuya ts'ojá'i

di hyatc'ua di hyat'ni. Nú'ú nja ngu ya 'bai gá fruta thø'mi da unga ra fruta pe otho. Njabu tho' |u. Nu'ú nja ngu ya 'bai gá fruta xa du, xra c'utsi con gathoyá 'yu. Nu'ú ma gue ma da 'yøt'a ndunthi, pe hinte øt'e.

¹³ Nú'ú gue'u nja ngu ra ndehe 'yonga ra ndahi asta rá fuguí tsøni ja ra ñanthe ne ja bí tsohni yá paxi. Njabu ri hnequí yá ts'o'bæfi'u. Nehe nu'ú nja ngu ya tsø xa ponga yá 'ñu ne xa 'mædi'u ja ra 'bæxuui. Njabu nehe nuya ts'oja'i'u ma da 'mædi pa nzantho.

¹⁴ Nura Enoc go gue'a rá 'beto de yá 'beto ra Adá asta rá cut'a, maya'bui bi ma de nuya ts'oja'i, ne bi 'ñena: "Yøhu gue ma da 'ñepu ra Zidada co ya 'motho gá enxε.

¹⁵ Ma da 'ñehe pa da hñá'mba nguenda gatho ya meximhai, ne pa da castiga ya ts'oja'i de ya ts'ot'øt'e xa 'yøt'e'u, ne ma da castiga nú'u ya nønte xa nønga Ajuá."

¹⁶ Nuya ja'i'u te yá zεya, y hinte ri ho'u. Nú'ú øt'e nu'araza ra ts'oqui go da ne'u, te yá 'ñets'i, y xi ho'ta ya ja'i pa ne te da t'umbi'u.

Ra ts'ofopaya gamfri pa da jamasu te øt'e'u

¹⁷ Pe nu'ahú ma hmadi cu'ihu, beñu nú'a bi mangu ma'mæt'o nuya apostol nuyá 'mehni ma Zidadahu ra Jesucristo.

¹⁸ Nu'ú bi xi'ahu gue ma da 'mai nú'u to'o da 'ñøtbuhlatho de Ajuá nu de yá ngats'i ya pa. Nú'ú hønse ri ho da 'yøt'a yá ts'onc'at'i.

¹⁹ Ne 'ueca ya cu, ne hingui øt'e'u ngu nú'a ri manda Ajuá, hønse øt'e nú'a go da ne'u. Nu'ú hingui 'buhui ra Maca Ndahi.

²⁰ Pe nu'ahu ma hmadi cu'ihu, dá nja ri ts'edihu de nú'a ra maca jamfri xcá hanihu xá nsunda, ne 'yapabihu Ajuá ngu nú'a da 'ñu't'a'ihu ra Maca Ndahi.

²¹ Nsusεhu pa gui 'buhu xá hño ja rá hmæte Ajuá. Hñu'mba muihu. Tø'mhu nú'a ra te ma da t'a'ahu pa nzantho ngue'a ma Zidadahu ra Jesucristo bi yo rá mai con gue'ahu.

²² Zohu nú'u to'o ri dahu. 'Ñutuahu pa ma'na da badi'u nú'a majuani ne da gamfri'u xá hño.

²³ Nehe zohu nú'u ma'ra øt'a ya ts'oqui pa ya hinda sigui da 'yøt'e, ja ra uenda 'na guí hanthu xa zo ja ra tsibi ne gui dama jucju. Huequihu nú'u to'o xi 'bui ja yá ts'oqui, ne zohu'u. Pe jamasuhu pa hinda ja'ahu gui 'yøthu ya ts'oqui nehe. Htsabihu yá nts'o'mai'u, 'yøthu ra uenda ngu 'nara ts'odutu ni pa to da dat'i.

Ya ngaxa noya dega jahña

²⁴ Ajuá ja rá ts'edi, nu'á da su'a'ihu pa hingui 'ueguehu de nú'a xcá camfrihu. Ma da 'bap'a'ihu ja rá thandi'a habu da za gui hyanduahu rá nsunda'a ngue'a ya hinte ma ts'oqui gri tuhu, ne xi ma gui johyahu ndunthi.

²⁵ Nubya ne pa nzantho ga nsundahu Ajuá nú'a to'o bi pøhøguihu ngue'a bá pεhna ma Zidadahu ra Jesucristo pa bi du po rá nguecju. Ajuá xi ra dangui'a, ne xi ja rá ts'edi ne ha ra ts'utbi, ne ri manda'a desde rá mædi, asta nubya, ne pa nzantho. Njabu gue'a.

RA APOCALIPSI RA LIBRO NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL ÑSANJUA DE NÚ'A TE BÁ HANDI NE BÁ ØDE NUNI MAHETS'I

Ra Zidada Jesucristo bi 'ñutua ra apostol Xuua gatho nú'a te ma da nja

¹ Nuna ra noyana bi ma Ajuá ra Dada, bi xipabi ma zi Hmuhá ra Jesucristo pa njabá nehe'a bi 'ñutcaguihá nú'já dí pɛpabihá'a. Nú'á bi 'ñutcaguihá nú'á ya t'øt'e ma da nja 'bestho. Hangue bá pɛhna rá enxe pa bi 'ñutcagui nú'á drá Xuua dí pɛpabihá'a.

² Nuga dí damajuani de rá noya Ajuá ne de nú'a xa xicagui ra Zidada Jesucristo, ne de gatho nú'a stá handi.

³ Njapi nú'á to'o da hñe'ti ne nú'á to'o da 'yøde nuya ya noya de nú'a ma da nja, ne da 'yøt'a nuya ya t'øt'e xa t'ofu, ngue'a ya ma da nja gatho.

Ra apostol Xuua opabi ya gamfri nú'á ri munts'a gatho nú'á yoto ya nija

⁴ Nú'á drá Xuua dí op'a'ihá nú'áhá gyá gamfrihá grí muntshá gatho nú'á yoto ya nija nuni Asia. Ajuá nú'a 'bái, ne nzántho xa 'mái, ne ma da 'mái pa nzántho, da jap'a'ihá ne da max'áhá pa gui 'báhá te rá 'ñentho. Nehe da jap'a'ihá nú'á yoto ya ndáhi 'bái ja rá thandi Ajuá habá bí hudi'a.

⁵ Nehe da jap'a'ihá ra Zidada Jesucristo nú'a to'o nzántho mánja nú'a majuani. Nú'á go gue'a xi rá mádi bi yopa nte de gatho nú'á xa du, y nú'á di manda gatho nú'á ya ndá de ja ra ximhai. Nú'á macaguihá y co rá jí'a xa xugaguihá ma ts'oquihá.

⁶ Ne xa hñuxcaguihá'a ngu dyá ndáhá ne ngu dyá macjahá pa ga pɛpabihá Ajuá rá Dada. ¡Drá nsunda'a ngue'a ja rá ts'edi pa nzántho! Njabá gue'a.

⁷ ¡Pahá gue nu'á ma da 'ñehe ja ya guui, y gatho ya ja'i ma da hyandi'a! Nehe di 'báhni nú'á to'o bi sáni'a pa bi du, hangue nehe'á ma da hyandi'a.

Gatho ya ja'i de gatho rá ngani ra ximhai ma da nzoni co ra dumái nu stí hyandi da zøhø'a. Ma da njabá, njabá gue'a.

⁸ “Nuga go gueque rá mádigui ne asta rá gats'i, ngu ya letra fúdi desde ra A asta ra Zeta”, njabá ena Ajuá nú'a 'bái, ne nzántho xa 'mái, ne ma da 'mái pa nzántho. Go gue'a pɛ'tsa gatho ra ts'edi.

Ra apostol Xuua bi hyanda ra Zidada Jesucristo xá nsunda

⁹ Nú'á drá Xuua ri cuguihá, ne mahyɛgui drí sufrihá ya ts'othogui. Pe da za ga tsethá ngue'a mahyɛgui ma mfenihá co ra Zidada Jesucristo nú'a to'o faxcaguihá pa da za ga 'báhá con gue'a habá di ndá'a. Nuga ndí 'bái ja 'nara zi hai rá thuhu Patmo, nura hai'a o madetho de ra ndehe. Ja guehni bá ts'ogagui, ja ra uenda ndí jot'a fadi, ngue'a ndí mambabi rá noya Ajuá ne ndí damajuani de ra Zidada Jesucristo.

¹⁰ 'Nará pa ra Zidada, dá handa 'nara thedi bi 'ñutca ra Mácá Ndáhi, ne dá øde 'nara noya de møte ma xútha ngu rá nzani 'nara trompeta,

¹¹ ne mi ena:

—Nuga go gueque rá mádigui ne asta rá gats'i, ngu ya letra fúdi desde ra A asta ra Zeta. 'Yofo ja 'nara he'mi gatho nú'a guí handi, nepá guí pɛhni pa Asia nuni habá bí ja nú'á yoto ya nija, nu'a rá mádi rá thuhu ra Efeso, nepá Esmirna, nepá Pergamo, nepá Tiatira, nepá Sardí, nepá Filadelfia, nepá Laodicea.

¹² 'Mefa dá mpants'i pa dá handi to'o nú'a mi zocagui. Y nu ndá mpants'i, dá handa yoto ya mfoxyo dega oro mi jani.

¹³ Y madetho de nú'á yoto ya mfoxyo dá handa 'nara 'ñøhø mi 'bahni ngu nú'a bi 'ñe bi njá'i. Mi he 'nara he xmá ma, y asta mi tsønga ja yá ua, ne mi ngút'a 'nara ngút'i dega oro, y asta mi tsønga ja rá tiña.

¹⁴ Ha nuyá stá xi xmá nt'axi ngu ra t'axa xi'yo o ngu ra tse. Nuyá da mi zø 'ñena ra tsibi.

15 Nuyá ua asta mri huexqui ngu 'nara hoga c'ast'a bōja rá thuhu ra bronse xa t'ent'a ja ra tsibi ne xá coní. Nurá noya mri nt'øde nts'edi 'ñena ri nhyahni ra nzøthe.

16 Ne mri hñā ja rá 'yε ra 'ñei yoto ya tsø, y de ja rá ne mi pønga 'nara mahuai dega yo filo. Nurá hmi mi yot'i co rá nsunda sεhε'a 'ñena mi zø ra hyadi con gatho rá ts'edi.

17 Nu ndá handi'a, 'bestho ra ora'a dá tagui ja yá ua, ne dá hødu, y nu'ā bi dāngagui co rá 'yε ra 'ñei ne bi 'ñengagui:

—Oguí tsu, nuga go gueque rá mūdigui ne asta rá gats'i.

18 Nuga dí te. Dá tuhma, pe nubya stá yopa nte pa nzantho. Ne go drí manda nú'u xa du ne dí hā ya nsoqui de habu jot'i'u.

19 'Yofu gatho nú'a xcá hyandi, ne nú'u jabya, ne nú'u ma da nja 'mefa de guehya.

20 Nú'u yoto ya tsø xcá hyandi ndí hā ja ma 'ñei, ne nú'u yoto ya mfoxyo dega oro xcá hyandi, ma ga xi'i te rí bōni'u: nú'u yoto ya tsø gue'u yoto ya εnxε de nú'u yoto ya nija, ha nú'u yoto ya mfoxyo xcá hyandi go gue'u nú'u yoto ya nija.

2

Ya noya pa nú'u yoto ya nija, y rá mudi Efeso

1 'Yopabi njaua nú'a ra εnxε de ra nija nuni Efeso, ne 'ñembabi: “Nú'a to'o hā ja rá 'yε ra 'ñei nú'u yoto ya tsø, go gue'a nú'a to'o 'bu madetho de nú'u yoto ya mfoxyo dega oro, nu'ā bi mānga njaua:

2 Nuga dí padi de gatho nú'a guí øthū, xcá mpεfihū ndunthi, ne xi xcá tsethū gatho ya ts'othogui, ne hincá ntsixhū ya ts'o'mai gá ja'i, ne nú'u to'o ena gue go gue'u yá 'mεhni Ajuā pe hinga majuani, xcá unga nguenda nú'a te øt'e'u gue hinga majuani yá 'mεhni Ajuā, ngue'a gue'u 'raya c'uamba ja'i.

3 Xcá sufrihū ne xcá tsethū ne xcá mpεfihū ndunthi po rá ngueque ne hinxa zabi'ihū.

4 Pe stá unga nguenda gue higrí macaguihū ngu gá macaguihū rá mudi.

5 Hanguē beñhū hangu rá ndunthi gá macaguihū rá mudi. Nubyá ñobrihū, ne pεfihū ya hoga 'bεfi ngu rá mudi. Nu'bu hingui ne gui ñobrihū, 'bestho ma ga mabu ne ga hac'ahū ri mfoxyohū de habu ja'a, nú'a gue'a ga hac'ahū nú'a ra 'bεfi stá 'ra'ahū.

6 Xá hño gue xcá utsahū yá ts'o'bεfi ya nicolaita ngue'a nequi drí utsa'ū nehe.

7 Nu'a tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a mānga ra Maca Ndahi pa zofu ya nija. Y nu'a tó'o da ntate de nú'a hingui ho, ga umba nsequi da zipabi rá fruta nú'a ra 'bai gá za bí 'bai nuni mahets'i habu bí 'bu Ajuā. Nura 'bai gá za'a ri umba ra te pa nzantho nú'a to da zipa rá fruta.”

Ya noya pa nú'a ra nija rá thuhu Esmirna

8 Nehe 'yopabi nú'a ra εnxε de ra nija Esmirna, y xipabi njaua: “Nú'a to'o gue'a rá mudi ne asta rá gats'i, nú'a to'o bi du pe bi yopa nte, go gue'a bi xicagui gue ga xi'ahū njaua:

9 Nuga dí padi ri 'bεfihū ne hanja xa t'utsa'ihū. Gyá hyoyahū dega boja, pe gyá ricohū co Ajuā. Nú'u ya ja'i ri 'ñet'a xodyo, dí padi gue nu'á xa ñama'ñū de gue'ahū, ngue'a gue'u 'raya ja'i de ra Satá.

10 Oguí tsuhū de nú'a te ma gui thoguihū. Pahū gue ra ts'onda'hi ma da got'ahū fadi 'ra de gue'ahū pa ja da hñecni ua xi ja ri jamfrihū. 'Ret'a ma pa ma gui thoguihū nú'u ya ts'othogui'u. Pe dá zedi ri jamfrihū asta ri duhū, y nuga ma ga 'ra'ahū ra te pa nzantho ngu 'nara corona dega thāhā.

11 Nu'a tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a mānga ra Maca Ndahi pa zofu ya nija. Y nu'a tó'o da ntate de nú'a hingui ho, hinda ma ja ra nidu habu bí ja rá ñoho ra du.”

Ya noya pa nú'a ra nija rá thuhu Pergamo

¹² Nehe 'yopabi nú'a ra εηξε de ra nija nuni Pergamo, 'yopabi njaua: “Nú'a to'o hā ra mahuai dega yo filo, nú'a gue'a xi'ah_u njaua:

¹³ Nuga dí pađi ri 'bēfi_u ne dí pađi hab_u guí 'b_uh_u. Guí 'b_uh_u hab_u ri manda ra Satá, pe masque ja guí 'b_uh_uni, nu'ah_u xcá camfriguih_u xi xá hño, ne hinxcá cōngaguih_u, nixi nu mi tho ra Antipa nú'a bi damajuani xá hño de gueque. Nu'á bi tho nuni hab_u guí 'b_uh_u, hab_u ri manda ra Satá.

¹⁴ Pe nuga dí pađi gue 'b_ui 'ra de gue'ah_u to'o camfri nú'a te mi udi ra Balaam, y nuga hindrí ho njab_u. Ra Balaam bi 'ñutuā ra Balac hanja bi za bi japa ya me Israel da 'yøt'a ya ts'oqui. Bi 'ñutuabi'ā da zi nú'ā ya ngø t'umbi dega hñā'ti nuya c'oi, nehe bi 'ñutuabi da hñuxui nu'araza ra 'bēhñā.

¹⁵ Ne 'b_ui 'ra de gue'ah_u nú'ā to'o camfribi yá nt'utuate ya nicolaita, nú'ā ya nt'utuate'ā gue'ā drí utsa nehe.

¹⁶ Hangue ñobrih_u ne 'uegueh_u de gue'ā. Nu'b_u hina, 'bestho ma ga mab_u pa nú'ā to'o øt'a njab_u ma ga castiga co nú'ā ya noya pønga de ja ma ne, gue'ā ngu 'nara mahuai dega yo filo.

¹⁷ Nu'ā tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'ā mānga ra Māca Ndāhi pa zofo ya nija. Y nu'ā tó'o da ntāte de nú'ā hingui ho, ma ga umbi da zi nú'ā ra maná xa t'āguí, ne ga umba 'nara zi t'axa do, y de ja nú'ā ra t'axa do'ā xa t'ofō 'nara 'ra'yo thuhu, y hønse nú'ā to'o ma da hñāni'ā, go gue'ā ma da bađi te di bōnga nú'ā ra thuhu di huxni.”

Ya noya pa nú'a ra nija rá thuhu Tiatira

¹⁸ Nehe 'yopabi nura εηξε de ra nija nuni Tiatira, 'yopabi njaua: “Rá T'ā Ajuā nú'ā to'o zø yá da ngu 'nara tsibi ne di huεxca yá ua ngu 'nara bronse xá coní, gue'ā mā njaua:

¹⁹ Nuga dí pađi te gatho guí øt'eh_u, ne tengu rá ndāngui ri hmāteh_u ne ri jamfrih_u, ne grí mfaxh_u 'na ngu

ma'na, ne hinxcá tsayah_u guí øth_u ya hoga 'bēfi. Nehe dí pađi gue nú'ā ri 'bēfi_u ma'na xa ndunthibya que rá mādi.

²⁰ Pe dí pađi gue guí øt'eh_u ma'ra ya t'øt'e nú'ā hindrí ho. Guí hoptah_u nú'ā ra 'bēhñā rá thuhu ra Jesabe da hyat'a nú'ā to pēpcagui, ngue'ā nu'ā ena gue go gue'ā 'nara 'mēhni de Ajuā, pe hinga majuani, ngue'ā nu'ā 'nara hyate. Nu'ā utuabi nú'ā to'o pēpcagui gue da hñuxui nu'araza ra 'bēhñā, nehe utuabi da zi nú'ā ya ngø t'umbi dega hñā'ti nuya c'oi.

²¹ Nú'ā ra 'bēhñā'ā stá tsocuabi 'raya pa pa da ñobri, pe hinxa ne xa ñobri de nú'ā ra ts'o'bēfi pēfi.

²² Pāh_u gue nú'ā ra 'bēhñā'ā ma ga japi da 'mēnga ja ra mfidi co 'nara hñeni, pa da thogui ndunthi ya āguí. Nehe ma ga japi da thogui ya ts'othogui gatho nú'ā to'o xa hñuxui'ā 'b_u hinda ñobri'ā nehe de yá ts'o'bēfi'ā.

²³ Nura 'bēhñā'ā nehe ma ga japi da du yá bātsi. Y njab_u da bađi gatho ya nija gue go gueque dí pađiabi yá mfeni ne yá coraso gatho ya jā'i, hangue ngu rá 'bēfi cada 'nara jā'i, gue'ā ma da njab_u rá njut'i nehe.

²⁴ Ha nu'ah_u guí 'b_uh_u Tiatira ne hinxcá camfrih_u nuya ya ts'ont'utuate hinga majuani, y nixi hinxcá ne xcá pāh_u nú'ā ra nt'utuate'ā, ngue'ā nú'ā to'o udi māñ'ā gue gue'ā rá nt'utuate ra Satá, y māñ'ā gue xi xá hñei pa to da bađi, dí xi'ah_u gue oxqui øth_u nú'ā ya ts'oqui stá xi'ah_u; y hinte ma'na drí 'bēp'ah_u.

²⁵ Nu'ā gui 'yøth_u, siguih_u co nú'ā xcá camfrih_u asta hinga yopa pengui.

²⁶ Y nu'ā tó'o da ntāte de nú'ā hingui ho, ne da 'yøt'e nú'ā ra 'bēfi stá manda asta rá gāts'i, nuga ma ga umbabi ra ts'ēdi pa da ndā ja gatho ya hai de ra ximhai,

²⁷ njab_u ngu xa 'raca ra ts'ēdi ma Dada pa ga ndā. Ne nu'ā ma da ndā con gatho ra ts'ēdi, ja ra uēnda di hā 'nara ts'ut'o dega bōja pa da huata ya hnini de gatho ya hai de ra ximhai asta hinda gohi ngu 'raya dohmi xa

dehmi.

²⁸ Y nuga ga umbabi'ᵤ nú'ᵤ ra hyats'i ngu rá hyats'i ra haxatsø.

²⁹ Nu'ᵤ tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'ᵤ mᵤnga ra Maça Ndaḥi pa zofo ya nija."

3

Ya noya pa nú'ᵤ ra nija rá thuhu Sardi

¹ Nehe 'yopabi nú'ᵤ ra ενξε de ra nija nuni Sardi, 'yopabi njaua: "Nú'ᵤ to'o pe'tsua nú'ᵤ yoto yá ndaḥi Ajuᵤ, ne nú'ᵤ yoto ya tsø, mᵤnga njaua: Nuga dí paḍi ri 'bɛfiᵤ, ri hnequi gue guí tehᵤ, pe xcá tuhᵤ de ja ra ts'oqui.

² Nuhuhᵤ pa gui nsuhᵤ, ne 'uehᵤ de ja ra ts'oqui, ne ma'na dá nja ri jamfrihᵤ nú'ᵤ ya mi ja pa xcá 'bɛhmaḥᵤ, ngue'ᵤ stá paḍi gue hingui ho ri 'bɛfiᵤ ja rá thandi ma Dada.

³ Hangue beñᵤ de nú'ᵤ xcá hañᵤ. Camfrihᵤ'a xá hño, ne ñobrihᵤ. Nu'bᵤ hingui nsuhᵤ, xcrí damfrihᵤ ga tsømbᵤ ngu ra ora tsønga 'nara be.

⁴ Pe 'bui 'ra de gue'ahᵤ núbᵤ Sardi nú'ᵤ to'o hinxa hopi da ts'oca yá jamfri co nú'ᵤ ya ts'o'bɛfi guí øthᵤ, nú'ᵤ gue'ᵤ xa su yá t'axa he nú'ᵤ he pa hinxa nts'oni. Go gue'ᵤ ma ga 'ño'be ne ga nhyehe mahyɛgui dega t'axa he ngue'ᵤ dí 'ñepi da hñe njabu'ᵤ.

⁵ Y nu'ᵤ tó'o da ntate de nú'ᵤ hingui ho, ma da hñe dega t'axi, y hinga ma ga haçuabi yá thuhu de ja ra libro habᵤ huxa yá thuhu nú'ᵤ to ma da mɛ'tsa ra te pa nzantho, nehe ga xipa ma Dada ne yá ενξε'ᵤ gue dí paḍi'ᵤ.

⁶ Nu'ᵤ tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'ᵤ mᵤnga ra Maça Ndaḥi pa zofo ya nija."

Ya noya pa nú'ᵤ ra nija rá thuhu Filadelfia

⁷ Nehe 'yopabi nú'ᵤ ra ενξε de ra nija Filadelfia, 'yopabi njaua: "Nú'ᵤ to'o gue'ᵤ Ajuᵤ xá nsunda ne hønse go gue'ᵤ øt'a gatho nú'ᵤ majuᵤni, nú'ᵤ to'o gue'ᵤ ngu rá mpøte ndu ra Davi pa da nda, go gue'ᵤ ha ra nsoqui, hangue gatho nú'ᵤ ra gosthi da xoqui'a, hinda za to da got'i, y gatho

nú'ᵤ ra gosthi da got'i, hinda za to da xoqui, nu'ᵤ ena njaua:

⁸ Nuga dí paḍi ri 'bɛfiᵤ, ne stá xoc'ahᵤ 'nara gosthi pa gui zofohᵤ ma'ra, y hinda za to da got'i. Ngue'ᵤ masque hinguí pe'tshᵤ ndunthi ra ts'edi, pe xcá 'yøthᵤ nú'ᵤ mᵤnga ma noya, ne hincá ntsuhᵤ xcá mañᵤ de gueque.

⁹ Bui 'ra ena gue ya xodyo, pe hinga majuᵤni, nu'ᵤ hate, ngue'ᵤ nu'ᵤ go gue'ᵤ yá ja'i ra Satá. Paḥᵤ gue nuga ma ga haçuabi'ᵤ yá nt'ets'i pa da ndandiñahmu ja ri uahᵤ, pa da baḍi'ᵤ gue drí ma'ahᵤ.

¹⁰ Ngue'ᵤ nu'ahú xcá tsethᵤ gatho nú'ᵤ te xcá thohᵤ ngu nú'ᵤ dá xi'ahᵤ, hangue nuga ma ga su'ahᵤ pa hingui thohᵤ nuya ts'othogui ma da nja maxøgue ja ra ximhai. Ma da 'ñehe nú'ᵤ ya ts'othogui'ᵤ pa dra tsapi gatho ya ja'i 'bᵤ ja ra ximhai, pa ja da hnečni to'o nú'ᵤ ma da zeti, to'o hina.

¹¹ Beñᵤ gue nuga ma ga ehe 'bestho. Siguihᵤ gui camfriguihᵤ xá hño, pa ni 'na hinda za to da hñan'a ri thahaḥᵤ.

¹² Y nu'ᵤ tó'o da ntate de nú'ᵤ hingui ho, ga japi da nja ngu 'nara 'røts'e de ja ra maça luga habᵤ 'bᵤ ma Dada, y hinhya'mᵤ da bøni de guehni. Nehe ga opabi rá thuhu Ajuᵤ ma Dada ja gue'ᵤ, ne rá thuhu de rá hnini'ᵤ. Nura hnini'ᵤ go gue'ᵤ ra 'ra'yo hnini de Jerusale nú'ᵤ dua cai de mahets'i po rá ts'edi'ᵤ. Nehe ja ga ofo ma 'ra'yo thuhu ja nuto xa ntate, ngue'ᵤ go dua meti'ᵤ.

¹³ Nu'ᵤ tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'ᵤ mᵤnga ra Maça Ndaḥi pa zofo ya nija."

Ya noya pa nú'ᵤ ra nija rá thuhu Laodicea

¹⁴ Nehe 'yopabi nú'ᵤ ra ενξε de ra nija Laodicea, 'yopabi njaua: "Go gueque dí mᵤnga nú'ᵤ majuᵤni y nixi drí mpadi, go gueque rá maḍigui de gatho nú'ᵤ bi hyoca Ajuᵤ ma Dada, dí xi'ahᵤ njaua:

¹⁵ Nuga dí paḍi ri 'bɛfiᵤ gue hingrí utsaguihᵤ y nixi grí maçaguihᵤ. ¡Dí ne gue strá tse'ahᵤ o strá pa'ahᵤ!

16 Ngue'a guí njah_u ngu ra dehe nú'a hinxá pa nixi xá tse pe xá ndumapa, hangue dá gohi njab_u.

17 Ngue'a nu'ahú guí eñh_u gue gyá ricoh_u, ja ri bojah_u, ne hinte ø't'ah_u ra 'bēdi. Pe huecate'ih_u ngue'a hinte guí pe'tsh_u, gyá hyoyah_u, hinguí pah_u gue de ja rá thandi Ajuá ngu gyá go-dah_u ne gyá c'axfanih_u.

18 Hangue dí xi'ah_u tamgah_u ra oro nú'a xa 'ranga ja ra tsibi, pa njab_u gui nricoh_u. Tamgah_u ya he dega t'axi pa gui hñeh_u ne hingui ntsah_u ngue'a gyá c'axfanih_u. Nehe tamgah_u ra 'ñethi pa gui coxa ja ri dah_u pa njab_u gui hyanth_u.

19 Nuga dí tsui ne dí japi da tho ya ugui gatho nú'u to drí mādi. Hangue beñh_u hanja gui 'yøth_u ra hño, ne ñobrih_u.

20 Nehe pah_u gue nuga dí 'ba ja ra gosthi dí zote. Nu'a tó'o da 'yøtca ma noya ne da xoga ra gosthi, nuga ga cat'i ne ga nt'oxi con gue'a, ha nu'a con gueque.

21 Nu'a tó'o da ntate de nú'a hingui ho, ga umba nsequi da hñudi con gueque hab_u gra hudi, njab_u ngu stá ntate nehe, ne dí hu'be ma Dada hab_u bí hudi.

22 Nu'a tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a manga ra Maça Ndahi pa zofo ya nija."

4

Gatho nú'u to'o bí 'b_u mahets'i ri xøcambeni Ajuá

1 'Mefa de dá handa nú'u ya t'øt'e, dá handi nuni mahets'i 'nara gosthi mi xogui. Ne dá yopa øde nú'a ra noya xqui zocagui desde rá mādi, y nu mi ñā bi nt'øde ngu mrá nzani 'nara trompeta, y bi 'ñengagui:

—Bá pøts'e grí 'ñecua pa ga u't'a'i núyu te ma da nja 'mefa.

2 Y 'bestho nura ora'a ra Maça Ndahi bi 'ñutqui dega thedi 'na mi hudi ja 'nara hudi nuni mahets'i,

3 y nú'a to mi huhni mri hnequi ngu 'nara t'axa do nú'a t'embi ra jaspe, nehe mri hnequi ngu 'nara thenga do rá thuhu ra cornalina, xi

mi huexqui nts'edi. Y de ja rá nthets'i nú'a ra hudi'a mi 'bahni 'nara 'bejri asta mi huexqui, ne mi hnequi ngu 'ñena 'nara c'angdo rá thuhu esmeralda.

4 Nuni thoho ja rá nthets'i nú'a ra hudi dá handi mi jani má 'natemagoho ya hudi, y de ja nuya hudi'u dá handi mi huhni 'natemagoho ya ndā mri hñe dega t'axi ne mi hu'tsa yá corona dega oro.

5 Y nú'a ra hudi mi ja madetho, ja mi pønini ya huci, ne ja mri nt'ødeni ya ñuni ne ya ngani. Nehe mi zøni yoto ya ñot'i dega tsibi, gue'u yoto yá ndāhi Ajuá. Nuya ñot'i'u mi nhyandui nú'a ra hudi mi ja madetho.

6 Nura hudi'a mri nhyandui nehe ngu 'nara ndehe dega xito mi hnequitho nú'a te mi ja mbo.

Nehe guetb_u de nura hudi'a ne ja rá nthets'i mi 'bahni goho ya da'εnxε xi mi pe'tsa ndunthi yá da ja yá hmi ne de rí møte.

7 Nu'a rá mādi ra da'εnxε mri hnequi ngu 'ñena 'nara zate. Nu'a rá ñoho ra da'εnxε mri hnequi ngu 'nara ndamfri. Nu'a rá hñu ra da'εnxε mri hnequi rá hmi ngu rá hmi 'nara ja'i. Ha nu'a rá ngoho ra da'εnxε mi ngu 'nara nxani ri nhyats'i.

8 Y gatho nú'u goho ya da'εnxε, mi pe'tsa 'rato yá hua cada 'na de gue'u, y de mbo yá hua ne de møte mi pe'tsa ndunthi yá da. Y ma pa ra xuui himi tsaya mi ena'u:

Xá nsunda'i, ma maça Ajuá'ihē ne ma Hmu'ihē,

nu'i guí pe'tsa gatho ra ts'edi, nu'i go gue'e guí 'bui, ne nzantho xcá 'bui, ne ma gui 'bui pa nzantho.

9 Y nú'u ya da'εnxε'u ngu da nsunda ne da 'ñe'tsua rá nsu ne da umba njamādi nú'a to'o mi hudi ja rá hudi, nú'a to'o 'bui pa nzantho,

10 nehe nú'u 'natemagoho ya ndā mi huhni mi ndandiñahmu'u ne mri xøcambeni nú'a mi hudi ja nú'a ra hudi mi ja madetho, nú'a to'o 'bui pa nzantho, ne mi haca yá corona ne mi huxa ja rá ua nú'a to mi hudi ja nura hudi'a, ne mi ena'u:

11 Ma Hmu'ihe ne ma Ajuá'ihe,
rí 'ñepi dra nsunda'i, ne da t'e'ts'a ri
nsu, ne da hma gue go grá nda,
ngue'a go gue'e gá hoca gatho nú'a te
ja,
y po ri paha bi njabu.

5

*Ra 'bants'a he'mi, ne ra T'uca Deti
nú'a rá T'uca Ajuá*

1 Nepu dá handa 'nara 'bants'a
he'mi mi ha ja rá 'ye ra 'ñei nú'a to
hudi ja rá hudi, ne xqui t'ofa de mbo
ne de mōte, ne xqui seyo co yoto ya
seyo.

2 De guehni dá handa 'nara enxε xi
mi ja rá ts'edi ne mi ña nts'edi mi ena:

—¿Ha gue di 'bui to'o di p'e'tsa ra
nsequi da xō'tsa ya seyo ne da tants'a
ra 'bants'a he'mi?

3 Pe mi jo'o ni 'na de gue nú'u bí
'bu mahets'i nixi de nú'u mi 'bucua ja
ra ximhai, nixi de nú'u xa du, himbi
za to bi tants'a nú'a ra 'bants'a he'mi,
nixi himbi za to bi hyandi'a.

4 Nuga xi dá nzoni ngue'a himbi
ts'adi ni 'na nú'a to'o mri 'ñepi da
tants'a nú'a ra 'bants'a he'mi'a pa da
hñe'ti y nixi pa da hyandi.

5 Nepu 'na de nú'u ya nda bi
ñengagui:

—Oguí zoni, 'bui 'na xi ja rá ts'edi
ngu 'nara zate, nú'a xqui 'ñehe de yá
ja'i ra Judá ne de ra nda Davi. Nú'a ha,
go gue'a xa ntate, hangue nú'a go dí
'ñepabi da xō'tsa nú'u yoto ya seyo pa
da za da tants'a nú'a ra 'bants'a he'mi.

6 Nepu de guehni dá handi made-
tho de nú'a ra hudi 'nara T'uca Deti
nú'a rá T'uca Ajuá, mi hnequi ngu xqui
tho, mi 'bahni madetho de nú'u goho
ya da'εnxε ne de nú'u ya nda. Y nú'a
ra T'uca Deti'a mi p'e'tsa yoto yá ndani
ne yoto yá da. Y nú'u yoto yá da mi
p'e'tsi, gue'u nú'u yoto yá ndahi Ajuá
nú'u xa mehni ja gatho rá nguni ra
ximhai.

7 Nú'a ra T'uca Deti'a bi joni pa bi
hñanga nú'a ra 'bants'a he'mi mi ha
ja rá 'ye ra 'ñei nú'a to'o mi hudi ja rá
hudi.

8 Y nu mi hñanga nú'a ra
he'mi'a, nú'u goho ya da'εnxε
ne nú'u 'natemagoho ya nda, bi
ndandiñahmu'u ja rá thandi ra T'uca
Deti. Gatho nú'u ya nda mi ha ya
arpa ne ya njuspi dega oro mi ñuts'i
co ra t'uts'i; nura t'uts'i'a gue'a yá
sōcambeni ya gamfri.

9 Nehe mi tuti'u 'nara 'ra'yo thuhu
mi ena:

Nu'i go dí 'ñep'a'i gui hñanga ra
'bants'a he'mi, ne gui xō'tsa
nú'u yoto ya seyo p'e'tsi,

ngue'a nu'i go bi tho'a'i ne xcá tan-
gaguihe co ri maca ji, pa njabu
bi za gue Ajuá bi 'yōtc'aguihe
yá metiguihe'a

núje stí 'ñehehe de gatho ya 'mui gá
ja'i, ne de gatho ya hñagui, ne
de gatho ya hnini, ne de gatho
ya hai de maxogue ra ximhai.

10 Ne xcá hñuxcahe dega nda ne dega
macja de ja rá 'befi Ajuá,
nehe ma ga ndahe ja ra ximhai.

11 Nepu dá øde 'ra mi ña, y de
guehni dá handa ya 'motho ya enxε,
ya 'mo dega 'motho, ne xqui got'atho
de habu mi hudi Ajuá, ne habu mi 'bu
nú'u goho ya da'εnxε ne nú'u ya nda,

12 ne mi ña'u nts'edi, ne mi ena:
Ra T'uca Deti nú'a bi tho,
dí 'ñepi da nda, ne dí 'ñepi da hñani
gatho ya hño,

ne ra mfa'di, ne ra ts'utbi,
ne dí 'ñepi'a dra t'e'tsua rá nsu, ne dra
nsunda, ne dra sōcambeni.

13 Nehe dá øde bi ña gatho nú'u to
bí 'bu mahets'i ne ja ra ximhai, ne de
nja'ti ra ximhai, ne de ja ra ndehe, ne
de mbo ra ndehe, gatho mi ena'u:

Drá sōcambeni Ajuá nú'a to'o hudi ja
rá hudi, nehe drá sōcambeni ra
T'uca Deti.

Drá t'e'tsua rá nsu, ne drá nsunda, ne
dá hma gue p'e'tsa ra ts'edi
pa nzantho ne pa nzantho.

14 Nepu nú'u goho ya da'εnxε mi
ena:

—¡Njabu gue'a!

Y nú'u 'natemagoho ya nda bi
ndandiñahmu ne bi xōcambeni'u nú'a
to'o 'bui pa nzantho.

6

Nú'ḡ yoto ya seyo

¹ 'Mefa dá handa ra T'ḡca Dḡti ora mi xø'tsa 'na de nú'ḡ ya seyo, ne dá øde 'na de nú'ḡ goho ya da'enxε bi ña nts'edi ngu 'nara ngani, ne bi ñengagui:

—¡Bá ehe pa gui hyandi!

² Nepḡ de guehni dá handa 'nara tøgue mri tøgue 'nara t'axfani, y mi ḡa 'nara flecha pa ra tuhni, ne bi t'umbabi 'nara corona. Y nu'á bi ma ja ra tuhni, y nzantho bi ntate.

³ Nu mi xø'tsa rá ñoho ra seyo nú'á ra T'ḡca Dḡti, dá øde rá ñoho ra da'enxε bi ñengagui:

—¡Bá ehe pa gui hyandi!

⁴ Ne de guehni bi bōni 'nara tøgue mri tøgue 'nara thenga fani, ne bi t'umba ra ts'edi pa da japi da nja ya tuhni ja ra ximhai, ne da japi da nhyose ya ja'i, ne bi t'umba 'nara danga huai.

⁵ Nu mi xø'tsa rá ḡñu ra seyo ra T'ḡca Dḡti, dá øde rá ḡñu ra da'enxε bi ñengagui:

—¡Bá ehe pa gui hyandi!

De guehni dá handa 'nara tøgue mri tøgue 'nara 'bofri, ne mi ḡa 'nara mbεxo.

⁶ Ne dá øde 'nara noya madetho de habḡ mi 'ba nú'ḡ goho ya da'enxε, mi ena:

—'Na huada ra trigo o ḡñu huada ra cebada da 'ba pa rá thḡḡa 'nara mεmapa. Pe oguí huata ya 'bai gá olivo nixi ya ua'obxi.

⁷ Nu mi xø'tsa rá ngoho ra seyo nú'á ra T'ḡca Dḡti, dá øtuabi rá noya rá ngoho ra da'enxε, bi ñengagui:

—¡Bá ehe pa gui hyandi!

⁸ Nepḡ de guehni dá handa 'nara tøgue rá thuhu ra Du mri tøgue 'nara c'ast'a fani, ne mri 'befa 'na nú'á xqui ñehe de habḡ 'bai nú'ḡ xa du. Bi t'umba ra ts'edi pa da hyo 'na de goho parte ya ja'i nú'ḡ 'bḡ ja ra ximhai, pa da hyo dega huai, ne dega thuhu, ne dega ts'ohñeni, ne co ya mbanga zu'ue 'yo ja ra ximhai.

⁹ Nu mi xø'tsa rá ncūt'a ra seyo nú'á ra T'ḡca Dḡti, de nja'ti ra ata dá handa

nú'ḡ ya ja'i xqui tho po rá noya Ajuḡ ngue'a mi damajuani'ḡ de yá jamfri.

¹⁰ Y mi ña nts'edi ne mi ena:

—Nu'i Ajuḡ ma Hmu'ihe, xá nsunda'i ne guí øt'a gatho nú'á guí ma, ¿asta ha'mḡ ma gui ḡñam̄ba nguenda ya meximhai ne gui co'tsuabi de nú'á xa 'yøtcahe gue bi hyogaguihe?

¹¹ Nepḡ nu'á bi t'umbabi ya t'axa he, ne bi t'embabi gue da dø'mahm̄a asta hinda zudi ra 'bede de nú'ḡ ya cu xqui mpḡhui mahyεgui, ngue'a ri 'betho da tho ma'ra ngu xqui tho'ḡ.

¹² 'Mefa dá handi nu mi xø'tsa rá 'rato ra seyo nú'á ra T'ḡca Dḡti, ne bi nja 'nara danga mbimhai, ne bi 'mεxuui nura hyadi ngu 'nara 'bohe dega behe, ne bi thenga ra zana ngu ra ji.

¹³ Nuya tsø bi dagui ngu ora ta yá fruta 'nara 'bai gá igo nú'ḡ hingui ta, sta nja ra bñthi.

¹⁴ Ha nu mahets'i bi ñoḡho, ngue'a bi mpants'i ngu 'nara 'bants'a ḡε'mi, ne gatho ya t'øhø ne ya t'ḡca hai o madetho ja ya ndehe bi 'm̄edi de habḡ mi ja.

¹⁵ Y nú'ḡ mi 'bai dega nda ja ra ximhai, ne nú'ḡ mi pe'tsa ndunthi ra nsu, ne ya rico, ne nuya nda gá soldado, ne nú'ḡ to mi ja yá ts'edi, bi ma'ḡ bá ñagui ja ya ma'ye. Nehe ya 'bεgo ne nú'ḡ himyá 'bεgo, gatho'ḡ bi ma bá ñagui.

¹⁶ Gatho nú'á mi emba ya t'øhø ne ya do:

—Yøt'ehḡ gui cobgahe pa ga ñaguihe de rá thandi Ajuḡ nú'á to hudi ja rá hudi, ne de rá cuε ra T'ḡca Dḡti pa hinte da 'yøtcahe.

¹⁷ Ngue'a ya bi zø ra pa da hneca rá cuε Ajuḡ, ne jo'o to'o da za da zeti.

7

Bri seyo 'raya ja'i de ya me Israel

¹ 'Mefa de gue'a dá handa goho ya εnxε mi 'bai 'na cada rá ñani ra ximhai pa mi tsami nú'ḡ goho ya ndahi pa hinda mbḡ ja ra hai nixi ja ra ndehe y nixi da hm̄ana ni 'nara 'bai gá za.

² Nehe dá handa ma'na ra εnxe xqui 'ñe de bōxhyadi, ne mi hampa rá seyo Ajuā nú'a te, ne bi 'ñembabi nts'edi nú'x goho ya εnxe to xqui t'umba ra ts'edi pa da japi da nja ya ts'othogui ja ra hai ne ja ra ndehe, ne bi 'ñembabi'a:

³ —Ote xqui ø'tuahma ra hai ne ra ndehe nixi ya 'bai gá za ngue'a ri 'bedi ga seyohe nú'x to pεpabi ma Ajuāh.

⁴ Ne bi sicagui hangu yá ndunthi nú'x xcrí seyo, mi tsøxa 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo de gatho nú'x ya ja'i xqui 'ñehe de ya ja'i de Israel.

⁵ De nú'x xqui 'ñehe de yá ja'i ra Judá, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo nú'x xcrí seyo, y de nú'x xqui 'ñehe de yá ja'i ra Rubé, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'x xqui 'ñehe de yá ja'i ra Gad, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo,

⁶ y de nú'x xqui 'ñehe de yá ja'i ra Aser, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'x xqui 'ñehe de yá ja'i ra Neftalí, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'x xqui 'ñehe de yá ja'i ra Manase, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo,

⁷ y de nú'x xqui 'ñehe de yá ja'i ra Simiu, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'x xqui 'ñehe de yá ja'i ra Leví, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'x xqui 'ñehe de yá ja'i ra Isacar, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo,

⁸ y de nú'x xqui 'ñehe de yá ja'i ra Sabuló, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'x xqui 'ñehe de yá ja'i ra Jose, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'x xqui 'ñehe de yá ja'i ra Benjami, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo.

Ra apostol Xuua bi hyanda 'nara hmunts'a ja'i xqui hñe dega t'axi

⁹ 'Mεfa de guehna dá handa 'nara danga hmunts'a ja'i nixi himi tsa to da mede. Nuya ja'i'x xqui 'ñehe de gatho ya hnini, ne de gatho ya hai, ne de gatho ya hñāqui, ne de gatho ya 'mūi gá ja'i. Mi 'bai'x ja rá thandi Ajuā habu mi hudi'a ne ja rá thandi ra T'uca Dεti, mi hñe'x dega t'axi, ne mi hā ya dεnthi.

¹⁰ Ne mi ñā nts'edi, mi ena'x: Ajuā ma Dadahú nú'a to'o hudi ja rá hudi,

ne ra T'uca Dεti, go guesε'x bi za bi pøhø ya ja'i.

¹¹ Nehe gatho nú'x ya εnxe mi 'bai ja rá nthets'i ra hudi ne habu 'bu nú'x ya nda ne nú'x goho ya da'εnxe, bi ndandiñahmu asta bi mεgui yá hmi manjuantho ja ra hudi ne mi xøcambeni Ajuā,

¹² ne mi eñ'x:

¡Njabu gue'a! Drá søcambeni Ajuā ma Dadahú, ne drá nsunda, ngue'a go gue'a ja rá mfadi.

Nehe dá t'umba ra jamadi ne dá t'e'tsua rá nsu, ngue'a nu'á ja rá ts'edi, ne go gue'a ra nda.

Dá njabu pa nzantho ne pa nzantho. Njabu gue'a.

¹³ Nepu 'na de nú'x ya nda bi 'yangagui ne bi 'ñengui:

—Xi núyū 'bahni ri hñe dega t'axi, ¿to'oyū ne habu xqui 'ñeheyū?

¹⁴ Nuga dá thadi ne dá embabi:

—Nuga hindí padi, nu'i go guí padi. Nu'bá nu'á bi 'ñengagui:

—Nuyū go guehyū xqui 'ñehe de nuni habu mbi ja ya ts'othogui ne xuá t'axca yá he co rá ji ra T'uca Dεti.

¹⁵ Hangué nubyá nuyá 'bai ja rá thandi Ajuā habu hudi'a, ne pεpabi ma pa ra xuui nuua ja ra maça luga habu 'bu'a. Y nu Ajuā hudi ja rá hudi 'bai con guehyū ne ri suyū.

¹⁶ Y ya hinhya'mū ma da zū ra thuhuyū ngu nú'bu mbá 'bu ja ra ximhai, nixi ra nduthe, nixi ra pahyadi, nixi ma'ra ya ts'othogui.

¹⁷ Ngue'a nuni ra T'uca Dεti 'bai habu hudi Ajuā, go guehni ra ma'yo pa da suyū ne da 'ñutuabiyū habu ja ya pøthe de ra dehe dega te. Y nu Ajuā ma da hñu'mba yá mūi ne da ducuabi yá guida de ja yá da.

8

Ra apostol Xuua bi hyanda rá yoto ra seyo ne 'nara njūspi dega oro

¹ Nepu de bi xø'tsa nú'a rá yoto ra seyo ra T'uca Dεti, bi nja ra hmetho y 'besthó hinte bi nt'øde, ngu made ra ora himbi nt'øde ni 'nara noya nuni mahets'i.

2 Nepu dá handa yoto ya enxε mi 'bai ja rá thandi Ajuá, ne bi t'umba 'ra 'nara trompeta.

3 Nepu bi zøhø ma'na ra enxε mi ha 'nara njuspi dega oro, ne bi 'mai ja ra ata. Nura enxε'a bi t'umba ndunthi ra t'uts'i pa bi umbabi Ajuá mahyεgui co yá sɔcambeni ya gamfri ja ra ata dega oro mri nhyandui nú'a ra hudi habu mi hudi Ajuá.

4 Y de ja rá 'yε ra enxε bi bøxa ja rá thandi Ajuá nurá 'bifi ra t'uts'i mahyεgui co yá sɔcambeni nuya gamfri.

5 Y nura enxε'a bi gu ra njuspi, ne bi hñaca ts'u ra tsibi nú'a mi zø ja ra ata pa bi ñu'tsa rá njuspi, nepu bi fote pa ja ra ximhai. Y nu mi 'yøt'a njab'u'a, bi nja ya ngani ne ya huei ne ra mbimhai asta mi ñani.

Ya trompeta

6 Nepu nú'u yoto ya enxε mi ha ya trompeta bi nhyoqui'u pa da mist'i'u.

7 Y nu mi mist'a rá trompeta nú'a ra mudi enxε, bi dagui pa ja ra ximhai ya ndo co ra tsibi mi nthants'i co ra ji. Y nu mi njabu bi zat'a 'na de hñu parte ra hai, ne bi zat'a 'na de hñu parte ya za, ne gatho ya ndapo nú'u xmá nc'ami bi zat'i.

8 Nu mi mist'a rá trompeta nurá ñoho ra enxε, 'bestho bi zo ja ra ndehe 'na ngu ra danga t'øhø mi zø, ne bi nji 'na de hñu parte ra ndehe.

9 Ne bi du 'na de hñu parte ya zu'ue nú'u mi 'bu mbo ra ndehe, ne bi yui 'na de hñu parte ya motsa.

10 Nu mi mist'a rá trompeta nurá hñu ra enxε, 'bestho bi dagui de mahets'i 'nara danga tsø ja 'na de hñu parte ya dathe ne ya pøthe. Nura tsø'a mri yot'i ne mi zø,

11 y mrá thuhu ra Ajenjo. Ne bi mpunga ajenjo 'na de hñu parte ya dehe, y co rá nju nura ajenjo'a bi ju'tsa ya dehe, ne bi du ndunthi ya ja'i co rá nju nura dehe.

12 Nu mi mist'a rá trompeta nurá ngoho ra enxε, 'bestho bi 'mexuui 'na de hñu parte ra hyadi ne ra zana ne ya tsø. 'Na de hñu parte ra pa bi 'ñotho ra ñot'i de ra hyadi, ne 'na de hñu parte

ra xuui bi 'ñotho ra ñot'i de ra zana nixi de ya tsø.

13 Nepu dá handa 'nara nxani mri nhyats'i madetho de mahets'i, ne dá øde mi ña nts'edi ne mi ena:

—¡Huecate nú'u to 'bui ja ra ximhai, ngue'a ri 'betho da mist'a yá trompeta má hñu ya enxε!

9

1 Y nu mi mist'a rá trompeta nurá nc'ut'a ra enxε, dá handa 'nara tsø xqui dagui de mahets'i pa ja ra ximhai, y nura tsø'a bi t'umbabi ra nsoqui pa bi xoqui ne bi xo'tsua rá ne nú'a ra o'tsi otho habu bí c'a.

2 Y nu mi xo'tsa nú'a ra o'tsi'a, bi bøts'e de guehni 'nara 'bifi ngu rá 'bifi 'nara danga ut'i, ne bi juta ra hyadi asta bi 'mexuui co nú'a ra 'bifi mi 'yo ja ra ndahi.

3 Y ja ra 'bifi ja mbra ehni 'raya nc'oto, nepu bi nxani'u ja ra ximhai ne bi t'umba ra ts'edi ngu yá ts'edi ya penzu pa da ntsate.

4 Nuya nc'oto'u bi sipi gue hinda zi ni 'nara c'ama ndapo, nixi ya za. Nu'u bi sipi gue da za hønse nú'u ya ja'i hingui pe'tsua rá seyo Ajuá ja yá de.

5 Bi t'umba nsequi da 'yøt'a njabu hønse pa da japi da sufri ya ja'i cut'a zana, pe hingue pa da hyo. Y nuyá 'ñu yá ne nú'u ya nc'oto ngu rá 'ñu rá ne 'nara ts'o penzu ora tsa 'nara ja'i.

6 Nuya pa'u ya ja'i da nehma da du, pe ma da 'ñotho ra du pa gue'u.

7 Nú'u ya nc'oto'u mi hnequi ngu 'raya fani xa hñoqui pa ra tuhni, y mi hu'tsa ja yá ñaxu'u ngu 'nara corona dega oro, y nuyá hmi mi ngu yá hmi ya ja'i.

8 Ne xi xmá ma yá sta ngu yá sta ya 'behña, y nuyá ts'i mi ngu yá ts'i ya zate.

9 Y de ja yá ndo'yo mi pe'tsa 'nara nthacqui ngu dega bøja, ne nuyá mbani de yá hua mi ngu rá mbani ya carro nú'u ri gat'a ya fani 'yo ja ra tuhni.

10 Y yá cola mi nja ngu yá cola ya penzu co ya 'bite, y nuyá 'bite mi

pe'tsa ra ts'edi pa da japi da sufri ya meximhai cut'a zana.

11 Y nú'a ra ts'o'εnxε 'b_u ja ra o'tsi nú'a otho hab_u bí c'a go gue'a mrá nda de nuya nc'oto'u. Nura εnxε'a dega ebreo rá thuhu ra Abado, y dega griego ra Apolyo nú'a rí bøni da 'ñena ra hyote.

12 Nurá mudi ra ts'othogui ya bi uadi, pe ri 'bedi má yoho.

13 Y nu mi mist'a rá trompeta nurá 'rato ra εnxε, 'bestho dá øde 'nara noya mi pøni de ja nú'u goho ya ndahi de ra ata dega oro nú'a mi ja de ja rá thandi Ajuá.

14 Y nú'a ra noya'a bi 'ñembabi nú'a rá 'rato ra εnxε to mi há ra trompeta:

—Xo'ta nú'u goho ya εnxε that'a ja rá hyo ra dathe Eufrate.

15 Y bi so'ta nú'u goho ya εnxε xqui hñoqui xqui dø'mi pa 'bestho ra ora'a da hyo 'na de hñu parte ya ja'i de ra ximhai.

16 Y dá øde hangu yá ndunthi nú'u yá soldado mi tøgue yá fani, dá øde gue mi yo nthebe 'mo ya 'mo.

17 Njaua dá handi gatho nú'a bi 'ñutca ra Maça Nda'hi dega thedi: Nu'u tó'o mi tøgue yá fani, mi há yá nthaqui ja yá tiña, ne xi mi huexqui dega theni ne dega c'angui ne dega c'ast'i. Ne nuyá ñaxu ya fani mi ngu yá ñaxu ya zate, y de ja yá ne'u mi pøni ra tsibi ne ra 'bifi ne ra asufre.

18 Nu'a ra tsibi ne ra 'bifi ne ra asufre mi pønga ja yá ne'u, bi japi bi nja ya ts'othogui asta bi du 'na de hñu parte ya ja'i de ra ximhai.

19 Hangue nú'u ya fani'u mi ho ya ja'i co yá ne ne co yá cola, ha nuyá cola mi ngu 'nara qu'eña mi ja rá ñaxu ne mi tsate, y njab_u mi ø'tua ra 'ñu ya ja'i.

20 Y nu'u ya ja'i himbi du co nuya ts'othogui'u, himbi ne bi ñobri'u. Bi siguitho bi xøcambeni ya ts'ondahi ne nú'u ya c'oi dega oro, dega t'axi, dega bronse, dega do, ne dega za, nú'u hingui handi, nixi øde, nixi ri 'yo.

21 Nixi himbi ne bi ñobri'u de nú'a mi øt'u, ngu ra nthote, ne ya nt'ete, ne de ra nt'e'behña, ne de ya mfe.

10

Ra εnxε mi há 'nara t'uca libro

1 Nep_u dá handa ma'na ra εnxε mi pe'tsa ndunthi rá ts'edi bi gai de mahets'i, ne mi pa madetho ja 'nara guui, ne mi ja 'nara 'bejri ja rá ñaxu. Rá hmi xi mri yot'i nts'edi ngu ra hyadi, y nuyá ua mi zø ngu ra faspí.

2 Ne mi há 'nara zi t'uca libro y bi xo'tsi. De guehni bi 'ba'ma rá ua ra 'ñei ja ra ndehe, ha nurá ua ra ngahá bi 'ba'ma ja ra hai.

3 Nep_u bi dø 'nara hmafi xi nts'edi ngu rá hmafi 'nara zate ora mafi, y nu mi mafi'a bi nt'øde yoto ya ngani.

4 Y nu ndá øde nuya ngani'u, ndí ma ga ofo nú'a te mi mañ'u. Pe dá øde 'nara noya de mahets'i, bi 'ñengagui:

—Dá gohitho njab_u nú'a bi mąnga nú'u yoto ya ngani, ogui ofo pa hinda fadi.

5 Nep_u 'mefa, nú'a ra εnxε dá handi xqui 'ba'ma rá ua ja ra ndehe ne ja ra hai, bi guxa rá 'yε ra 'ñei pa mahets'i,

6 ne bi jura de rá thuhu nú'a to'o 'bui pa nzantho, nú'a bi hyoca mahets'i ne ra ximhai ne gatho ra ndehe ne gatho nú'a te ja, ne bi 'ñena:

—Ya ts'utho ya pa di 'bedi pa da uadi gatho.

7 Pe nu stí mudi da mist'a rá trompeta rá yoto ra εnxε, nuya pa'u ma da uadi nú'a bi beni da 'yøt'a Ajuá ne himi fadi, nú'a bi xipabi yá 'mehni'a nú'u to'o bi mepabi.

8 Y nú'a ra noya dá øde de mahets'i bi zocagui ma'na'qui ne bi 'ñengagui:

—Grí ma ne gui ju nú'a ra t'uca libro xa xo'tsa ja rá 'yε ra εnxε nú'a 'bai ja ra ndehe ne ja ra hai.

9 Nep_u dá ma hab_u mi 'ba ra εnxε ne dá embabi:

—'Racagui ra t'uca libro.

Ne nu'á bi 'ñengagui:

—Na, ne tsi. Ja ri ne ma gui tsa strá 'ñu ngu ra t'afi, pe nu ja ri mui ma gui tsa strá nju.

10 Nu'bú dá hanga ra t'uca libro de rá 'yε ra εnxε, ne dá tsi. Ne dá tsa ja ma ne xi xmá 'ñu ngu ra t'afi, pe nu ndá tsi xi xmá nju de mbo ma mui.

11 Y nu'á bi 'ñengagui:

—Mahyoni gui yopa m̄anga ma'na'qui nú'a te ma da t'ø'tuabi ya ja'i de gatho ya hñagui ja gatho ya hai, ne ja gatho ya hnini, ne yá nda.

11

Mi 'bui yoho to bi damajuani

1 Nepu bi t'aca 'nara xithi pa ra t'eni, ne bi t'engagui:

—Grí ma gui 'yeni rá nija Ajuá ne ra ata, ne gui pede nú'u 'buhni ri xøcambeni Ajuá.

2 Pe nura patio nú'a ja de møte rá nija Ajuá, oxqui eni, ngue'a nura patio'a xa t'umba nú'u ya ja'i hingyá xodyo, y nu'á ma da net'a ra maça hnini ñotemayoho nzana.

3 Y ma ga p̄hna nú'u yoho ma 'mehni pa da m̄anga ma noya 'na 'mo ne yo nthebe hñu'rate ma pa, y ma da hye yá he dega behe.

4 Nú'u ya 'mehni'u gue'u ngu nú'u yo 'bai ya olivo ne ngu nú'u yoho ya mfoxyo 'bai ja rá thandi Ajuá nú'a to'o ra nda de ra ximhai.

5 'Bu da ne to'o te da 'yø'tuabi'u, da bonga ya tsibi de yá ne'u pa da hyo nú'u yá ncontra. Y njabu da du nú'u to'o da ne te da 'yø'tua'u.

6 Nu'á p̄'tsa ra ts'edi pa hinda hopi da 'uai nú'u ya pa ma da xipa ya ja'i de nú'a ma da nja. Nehe p̄'tsa ra ts'edi pa da japi da nji ya dehe, ne da japi da nja ya ts'othogui haburaza ja ra ximhai. Y nu'á da 'yø'ta njabu nú'u ya 'mi'qui da ne'u.

7 Pe nu stí uadi da m̄anga nú'a te ma da nja, ma da bøxa 'nara mbanga zu'ue de ja ra o'tsi nú'a otho habu bí c'a pa da ntunhui'u, y ma da ntate nú'a ra mbanga zu'ue, hangue da hyo'u.

8 Nuyá ndo'yo'u ma da gohi di 'boni haburaza ja ya 'ñu de ra danga hnini nuni habu bri pont'a ma Zidadahu. Nura hnini'a da za ga hyecuahu co ra hnini Sodoma ne de Egipto, y ja rá thandi Ajuá xi xá nts'o nuya hnini'u.

9 Ya ja'i de gatho ya hnini, de gatho ya 'mái gá ja'i, de gatho ya hñagui, ne

de gatho ya hai, ma da hyandua yá ndo'yo nú'u yoho ya 'mehni da 'moni hñu pa made, pe hinda thopi to da 'yagui'u.

10 Y nuya meximhai da johya'u ne da 'ñumba 'baha sehe'u ngue'a ya xqui tho nú'u yoho ya 'mehni to'o xi xqui 'yø'ta ra xuhña pa gatho ya meximhai.

11 Pe 'mefa de nú'u hñu pa made, Ajuá bi japi bi yopa nte, nepu bi nangui'u, y nú'u to bi hyandi'u xi bi ntsu.

12 Nepu bi nt'øde 'nara noya de mahets'i mi ña nts'edi ne bi 'ñembabi nú'u to'o xqui yopa nte:

—Bá pøxhu grí 'ñehua.

Nepu ja 'nara guui bi ts'its'i'u pa mahets'i. Y nú'u yá ncontra'u bi hyandi.

13 Nura ora'a bi nja 'nara danga mbimhai, ne bi yunt'a 'na de 'ret'a parte de ra hnini co nú'a ra mbimhai, ne bi du yoto 'mo ya ja'i, ha nu'u tó'o himbi du xi bi ntsu, ne bi nsunda Ajuá nú'a 'bui mahets'i.

14 Nurá ñoho ra ts'othogui ya bi uadi, pe 'bestho ma da nja nú'a rá hñu.

Rá yoto ra trompeta

15 Y nu mi mist'a rá trompeta nurá yoto ra enxε, 'bestho bi nt'øde 'raya noya de mahets'i mi ña nts'edi, mi ena:

Nubyá gatho nuya hmanda mi ja ja ra ximhai,

ya go o rá 'yε ma Ajuahu ne ra Zidada Jesucristo

nuto xa hñuts'i'a pa da nda pa nzantho.

16 Y nú'u 'natemagoho ya nda mi hudi ja yá hudi de ja rá thandi Ajuá, bi ndandiñahmu'u ne bi xøcambeni'a,

17 ne mi ena'u:

Nu'i Ajuá ma Hmu'ihe,

go gue'e guí p̄'tsa gatho ra ts'edi,

go gue'e guí 'bui, ne nzantho xcá 'bui, ne ma gui 'bui pa nzantho.

Dí 'ra'a'ihe njamadi

ngue'a ya xi gá nda.

18 Ya ja'i de ra ximhai xi xa bø yá cuε'u con gue'e,

pe ya bi zø ra pa da hnequi ri cuε,

ne ma gui hñá'mba nguenda gatho
nú'ua xa du,
ne ma gui umba yá thahá nú'ua ri
'mehni bi mep'a'i,
ne gatho ya gamfri, ne gatho nú'ua to'o
bi xocambeni'i,
ngu ya notsi ngu ya dangui.
Nehe ya bi zø ra pa pa gui huata nú'ua
to xa ts'oca ra ximhai.

19 'Mefa de gue'a bi xogui ra maca
luga nuni mahets'i habu 'bu Ajuá, y
ja bi hnequini ra arca de ra cohi, ne
xi mri yot'a ya huei, ne mri nt'øde ya
ngani, ne xi bi dagui ndunthi ya ndo
ne bi nja 'nara mbimhai.

12

Ra 'behña ne ra mbanga zu'ue

1 'Mefa bi hnequi ja mahets'i 'nara
danga nt'udi, y nú'á mi 'nara 'behña
mri hñe co ra hyadi ne mi 'bai ja
ra zana y mi hu'tsa 'nara corona mi
tøgue 'ret'amayoho ya tsø.

2 Mi da'thi ne mi zoni nts'edi co ya
ugui ngue'a mi ma da 'mui rá batsi.

3 Nepu bi hnequi ma'na ra nt'udi
ja mahets'i, y nú'á mi 'nara danga
thenga zu'ue mi ngu 'nara qu'eña. Y
mi pe'tsa yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá
ndani y cada 'nará ñaxu mi hu'tsa
'nara corona.

4 Y co rá cola bi gat'a 'na de hñu
parte ya tsø de mahets'i, nepu bi fote
pa ja ra ximhai. Nepu nura zu'ue'a
bi 'mai ja rá thandi nú'a ra 'behña, pa
ngu da 'mui rá batsi, da zipabi.

5 Nepu bi 'mui rá batsi mrá ts'unt'u,
y nú'á con gatho rá ts'edi ma da nda
de gatho ya hai, ja ra uenda di há
'nara ts'ut'o dega bøja, y 'bestho bi
ts'its'i pa habu bí hudi Ajuá.

6 Y ra 'behña bi ma bi 'bat'i pa
ja 'nara mbonthi habu xqui hyoca
Ajuá pa gue'a, pa ja da 'muhni ne
ja da t'inini pa 'ret'amayoho nthebe
hñu'rate ma pa.

7 'Mefa bi nja 'nara danga tuhni
nuni mahets'i, y ra nda gá enxε nú'a
rá thuhu ra Migue, mahyεgui co yá
enxε'a bi ntunhui ra danga mbanga
zu'ue ne yá ts'o'enxε.

8 Y nura danga mbanga zu'ue ne
yá enxε himbi ntate'u y nixi ya himbi
thopi dua 'buhni mahets'i.

9 Hangué brá juui ne brá fote de
mahets'i pa ja ra ximhai con gatho
yá ts'o'enxε. Nú'a ra danga mbanga
zu'ue'a go gue'a ra ndaxjua qu'eña
xa thu'mbabi ra ts'ondahi ne ra Satá,
ne go gue'a hat'a gatho ya ja'i de ra
ximhai.

10 Nepu dá øde 'nara noya nuni ma-
hets'i mi ena:

—Nubyá há, ya bi zø ra ora de ra
mpøhø, ngue'a ya bi ntate Ajuá nú'a
to'o ra nda ne ja rá ts'edi, y nehe
ya bi umba rá nsu ma Zidadahu ra
Jesucristo pa da nda, ngue'a ya xra
juui ne xra fote de mahets'i pa ja ra
ximhai nú'a to'o mi mambabi ya cu
ma pa ra xuui ja rá thandi Ajuá.

11 Nehe ya cu ya xa ntate de ra
ts'ondahi ngue'a bi mani rá ji ra T'uca
Deti, nehe xa ntate'u ngue'a xa dama-
juani de rá noya Ajuá, y himi tsu da
du, ne himbi 'uegue de nú'a bi gamfri.

12 Hangué johyahu nú'ahu ya guí
'buhua mahets'i. Pe huecate'ihu
nú'ahu guí 'bathabu ja ra ximhai ne ja
ra ndehe, ngue'a ra ts'ondahi xa juui
xqui mabu habu guí 'buhu, ne xi ja rá
cuε ngue'a padi gue ts'utho ya pa ri
'bedi pa dra huati'a.

13 Y nu mbrá fote de mahets'i pa
ja ra ximhai nú'a ra danga mbanga
zu'ue, nu'bá nu'á bi hyonga nú'a ra
'behña xqui 'mui rá t'u pa xa 'yø'tua ra
nts'o'mui.

14 Pe ra 'behña bi t'umbabi yoho
ya hua dega nxuni pa bi za bi nhy-
ats'i, ne bi 'ba'tuabi nú'a ra danga
mbanga zu'ue, nepu bi ma bá 'bu ja
nú'a ra mbonthi habu bi t'ini'a hñu
njeya made.

15 Nepu nura danga mbanga zu'ue
bi zogui ra dehe de ja rá ne pa bi nja
ngu 'nara dathe. Bi 'yø'ta njabu'a pa
nura dehe'a bi dena nú'a ra 'behña pa
xa duts'i hmaha.

16 Pe ra hai bi xogui pa bi yui nú'a ra
dathe xqui zogui de ja rá ne nú'a ra
danga mbanga zu'ue, y njabu ra hai
bi mats'i ra 'behña.

17 Nepu nú'a ra danga mbanga zu'ue xi bi bə rá cue co nú'a ra 'bɛhña, ne bi ma pa da ntunhui nú'u yá 'beto yá mbong'beto nú'a ra 'bɛhña, nú'u to'o ø'tuabi yá hmanda Ajuá ne camfri ra Zidada Jesucristo.

13

Yoho ya ts'ozu'ue

1 Ndí 'bai ja rá ñani ra ndehe y dá handi bi c'onts'i de mbo ra ndehe 'nara mbanga zu'ue mi pe'tsa yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani, ne cada 'nará ndani mi togue 'nara corona, y cada 'nará ñaxu xqui t'ofó 'nara thuhu dega ts'one nú'a mi ñama'ñu de Ajuá.

2 Nú'a ra zu'ue dá handi, mi hnequi ngu 'nara tigre, yá ua mi ngu yá ua 'nara 'muhu, y rá ne mi ngu rá ne 'nara zate. Nú'a ra danga mbanga zu'ue ngu ra qu'eña mi umbabi rá ts'edi ne ra nsequi pa da nda ja rá luga'a.

3 Y dá handa 'na de nú'u yá ñaxu xqui ts'eni ngu pa da du, pe bi ñani rá nts'eni, y gatho ya ja'i de ra ximhai bi hyandi ne bi 'yø'u ne bi dɛni'a.

4 Nepu nu'ú bi xocambeni nú'a ra danga mbanga zu'ue ngu ra qu'eña ngue'a xqui umba ra ts'edi nú'a ma'na ra zu'ue. Nehe bi xocambeni'u nú'a ra zu'ue ne mi ena'u:

—¿To'o ngu nuni ra zu'ue? Ne ¿to'o ja rá ts'edi pa da ntunhuini?

5 Ne bi t'umba nsequi pa bi nøt'e ne pa bi ñama'ñu de Ajuá. Nehe bi t'umbabi ra ts'edi pa bi manda ñotemayoho nzana.

6 Bi njabu, bi ñama'ñu de Ajuá y bi zambabi rá thuhu, nehe bi zanga ra maça luga habu bí 'bu Ajuá, ne gatho nú'u to'o 'bɛhni.

7 Nehe bi t'umba nsequi pa da ntunhui ya gamfri ne da ntate'a. Ne bi t'umba ra ts'edi pa bi nda ja gatho ya 'mai gá ja'i, ja gatho ya hnini, ja gatho ya hñaqui, ne ja gatho ya hai.

8 Nu'u tó'o ante da thoca ra ximhai bi t'opa yá thuhu ja ra libro habu xa thu'tsua yá thuhu nú'u to ma da nte pa nzantho, nu'ú hinda ma da

xocambeni nura zu'ue'a. Pe nu ma'ra ya ja'i ha, gatho'u ma da xocambeni'a. Nura libro habu huxa yá thuhu nú'u to'o ma da nte pa nzantho go rá meti ra T'uca Dɛti nú'a bi du.

9 Nu'a tó'o ne da badi, dá badi nú'a ma ga ofobya.

10 Nu'u tó'o tsiste nts'ahni, nehe'u da ts'ixa nts'ahni. Y nu'u tó'o hote co ra huai, nehe'u da tho co ra huai. Hangué nuya gamfri dí 'ñepabi da zedi yá jamfri, pa hinte da 'yøt'e masque da ts'ixa fadi o da tho.

11 Mefa dá handa ma'na ra mbanga zu'ue bi c'onts'i de mbo ra hai mi pe'tsa yoho yá ndani ngu yá ndani 'nara dɛti, pe rá noya mri nt'øde ngu 'nara danga mbanga zu'ue 'ñena 'nara qu'eña.

12 Y gatho nú'a mi øt'e'a, mi øt'e co nú'a ra ts'edi xqui umbabi nú'a rá madi ra mbanga zu'ue, ne mri mpefi ja rá thandi'a, ne mi japa gatho ya ja'i de ra ximhai da xocambeni nú'a ra madi zu'ue nú'a xqui me'tsa 'nara nts'eni ne xqui ñani.

13 Nehe mi øt'a ndunthi ya danga nt'udi, y asta mi japi da dagui ya tsibi de mahets'i pa ja ra ximhai ja yá thandi ya ja'i.

14 Y co ya nt'udi nú'u xqui thopi da 'yøt'e ja rá thandi nú'a ra madi zu'ue, mi hat'a ya meximhai. Nepu bi 'bepabi ya ja'i da hyoca 'nara c'oi de nú'a ra madi zu'ue xqui ts'eni co 'nara mahuai pe himbi du.

15 Nehe bi t'umba ra ts'edi pa bi japi bi nte nurá c'oi nú'a ra madi zu'ue, pa bi za bi ña ne pa bi manda da tho gatho nú'u to'o himbi ne bi xocambeni nura c'oi'a.

16 Nehe bi manda da thu'tsuabi 'nara seña ja yá 'ñei o ja yá de gatho ya ja'i, ngu ya notsi ngu ya dangui, ngu ya rico ngu ya hyoya, ngu ya 'bego ne ngu nú'u hingyá 'bego.

17 Y nu'u tó'o mi pe'tsa ra hmeya o rá thuhu ra zu'ue o rá numero rá thuhu, hønse'u mi tsa te da dai ne te da pa. Pe nu'u ma'ra, hina.

18 Pa da za to da badi te dí bonga núna bi t'utcagui, mahyoni di ja ndunthi rá mfaði pa da za da mede

nura numero pɛ'tsa nura zu'ue, ngue'a nura numero'a gue'a ngu rá thuhu 'nara 'ñøhø, y nura numero'a gue'a 'rato nthebe ne hñu'rate ne 'rato.

14

Ra thuhu nú'a bi duta nú'u 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo ya gamfri

¹ Mɛfa dá handa ra T'uca Dɛti mi 'bai ja ra t'øhø nuni Sion, y mi 'bahuini'a 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo ya ja'i nú'u xqui t'opabi ja yá de rá thuhu ra T'uca Dɛti ne rá thuhu Ajuá rá Dada.

² Nepu dá øde 'nara noya nuni mahets'i. Nura noya'a bi nt'øde ngu yá nhyahni ndunthi ya d̄athe ne ngu 'nara ngani xi nts'edi, ne ngu 'ra to'o mi pɛi ya arpa.

³ Ne mi tuti'u 'nara 'ra'yo thuhu ja rá thandi Ajuá habu bí hudi'a, ne ja yá thandi nú'u goho ya da'ɛnxɛ ne nú'u ya nda. Pe hønse nú'u 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo nú'u to bi mpøhø ja ra ximhai bi za bi badi nú'a ra thuhu bi nt'øde, ma'ra hina.

⁴ Nú'u 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo gue'u hinxa 'muhui ni 'nara 'behña, y nixi mi jo'o yá 'behña. Nu'ú di dɛna ra T'uca Dɛti, y pɛui habaraza pa'a. Nú'ú gue'u bi mpøhø de gatho ma'ra ya ja'i pa ra mudi sofo pa Ajuá ne pa ra T'uca Dɛti.

⁵ Ne nu'ú hinxa m̄anga ya nc'uamba nixi hinte ma ts'oqui pɛ'tsi ja rá thandi Ajuá.

Ya hoga noya nú'u bi m̄anga nú'u hñu ya ɛnxɛ

⁶ Nepu dá handa ma'na ra ɛnxɛ mi nhyats'i madetho mahets'i, ne mi xipabi ya ja'i de rá noya Ajuá nú'a ma da nja pa nzantho y m̄anja da za da mpøhø 'na. Bá ehe'a pa bi sofo gatho ya 'm̄ai gá ja'i ja yá hñaquí, ja gatho ya hnini ne gatho ya hai maxøgue ra ximhai.

⁷ Ne bi 'ñena nts'edi:

—Tsuha Ajuá ne nsundahu'a ngue'a ya bi zø ra ora pa da hñá'mba nguenda ya ja'i. Xøcambeni'u nú'a to

bi hyoca mahets'i ne ra ximhai, ra ndehe ne ya pøthe.

⁸ Nepu bi sigui ma'na ra ɛnxɛ bi 'ñena:

—Ya bi 'm̄edi ya me Babilonia nú'a ra d̄anga hnini, ngue'a xa japabi gatho ya ja'i de ra ximhai da nts'oqui ngu xa nts'oqui'u, nja ngu 'na to japa ma'na da zi ra vinu asta hinda nti.

⁹ Nepu bi sigui rá hñu ra ɛnxɛ bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—Nu'a tó'o da xøcambeni ra mb̄anga zu'ue o nú'a rá c'oi, ne da hotho da thu'tsua rá seña ja rá de o ja rá 'yɛ,

¹⁰ hinda za da mpont'ui rá cuɛ Ajuá nú'a tø'mi, y yá m̄fei'a xi xá nts'o. Nehe ja rá thandi ra T'uca Dɛti, ne ja yá thandi ya m̄aca ɛnxɛ, ma da ntsauí ya ugui ja ra tsibi faspi co ra asufre.

¹¹ Y ma da c'onts'i pa nzantho nurá 'bifi nú'a ra tsibi'a habu ma da nzø'u, y hinda m̄ɛ'tsa ra tsaya ma pa ra xuui nú'u to da xøcambeni ra mb̄anga zu'ue o rá c'oi y da hotho da thu'tsua rá hmeya.

¹² Hangué nu'u tó'o yá m̄eti Ajuá, ne ø'tuabi yá hmanda'a, ne camfri xá hño ra Zidada Jesucristo, mahyoni da zedi yá jamfri pa da zeta gatho nú'a da 'ñehe.

¹³ Nepu dá øde 'nara noya de mahets'i bi 'ñengagui:

—'Yofu njaua: “Njapi nú'u to tu ne xa gamfri ra Zidada Jesucristo.” Ra M̄aca Ndahi ena, h̄ah̄a xi majuani njapi ngue'a ma da ntsaya'u de yá 'bɛfi, ne yá hoga 'bɛfi ma da f̄adi nuni mahets'i.

Ra sofo ja ra ximhai

¹⁴ Mɛfa dá handa 'nara t'axa guui, y ja nura guui'a mi hudini 'na 'ñena nú'a e bi nja'i, ne mi hu'tsa 'nara corona dega oro, ne mi h̄a 'nara t'ɛxu xi xmá hño yá ts'i.

¹⁵ Nepu bi bøni de ja ra m̄aca luga habu bí 'bu Ajuá ma'na ra ɛnxɛ bi ña nts'edi ne bi 'ñembabi nú'a to mi hudi ja ra guui:

—Ju ri t'ɛxu bá xa ra trigo ngue'a ya bi zø ra ora de ra sofo ja ra ximhai ne ya bi ñats'i.

16 Nepu nú'a to mi hudi ja ra guui bi ga'tsa rá t'exu ja ra ximhai pa bi nja ra sofo ja ra ximhai.

17 'Mefa bi bõni ma'na ra enxε de ja ra maça luga nuni mahets'i habu bí 'bu Ajuá, mi há nehe 'nara t'exu xi xmá hño yá ts'i.

18 Nepu bi bõni ma'na ra enxε de ra ata, nú'a to mi su ra tsibi, ne bi zofon'ts'edi nú'a ra enxε to mi há ra t'exu, ne bi 'ñembabi:

—Ju ri t'exu, bá heca ya nzudi gá obxi ja ra ximhai, ngue'a ya bi dá.

19 Nu'bú ra enxε bi ga'tsa rá t'exu ja ra ximhai, ne bi hycá ya obxi, nepu bi 'yut'a ja ra danga nth'e'ma'obxi. Bi 'yot'a njabu ngue'a gue'a 'nara nt'udi de nú'a ma da 'yot'a Ajuá co nú'u ma da mfei co rá danga cue'a.

20 Nura nth'e'ma'obxi'a mi ja môte de ra hnini, y nu mi th'e'ma ya obxi bi bõni ngu yá ji ya ja'i, y co rá ndunthi ra ji bi 'ño hñu nthebe kilometro rá yabu y asta bi zoxa ja yá frenu ya fani.

15

Ya enxε co nú'u yoto yá ngats'i ya ugui

1 Nepu bya, dá handa nuni mahets'i ma'na ra nt'udi xi mrá dangui, y xi dá 'yø. Mi yoto ya enxε mi há 'ra 'nara mfei pa da mfei ya meximhai, mi gue'u yá ngats'i ya ugui, ngue'a ya gue'a rá ngats'i rá cue Ajuá.

2 Nehe dá handa nú'a ra ndehe dega xito mi nthants'i co ra tsibi, ne nú'u to'o xqui ntate de ra mbanga zu'ue ne rá c'oi, ne himbi xocambeni'u nixi himbi hotho bi thu'tsua rá hmeya ni rá numero de rá thuhu nura zu'ue'a, mi 'bai'u ja nú'a ra ñanga ndehe dega xito, mi há'u ya arpa nú'u xqui umbabi Ajuá.

3 Nehe mi tuti'u nú'a ra thuhu mi tuta ra Moise nú'a mi pepabi Ajuá, ne go guet'a ra thuhu tuta ra T'uca Deti, ne mi ena'u:

Nu'i Ajuá ma Hmu'ihe, go gue'e guí pe'tsa gatho ra ts'edi.

Xi xá nsunda ne xi ya dangui nú'u ri 'befi guí øt'e.

Y guí øt'e gatho nú'a majuani ne nú'a xá hño.

Nu'i go gue'e grá nda de gatho ya hai de ra ximhai.

4 Ma zi Hmu'ihe, ¿to'o gue'a hinda zu'a'i nú'bu hinda 'yot'e nú'a guí ma?

Ne ¿to'o gue'a hinda xocambeni'i ri thuhu?

Ngue'a hõns'e'i grá maça Ajuá, hangue gatho ya ja'i de gatho ya hai de rá nguni ra ximhai da 'ñe da nsunda'i,

ngue'a xa hyandi'u gue xi guí øt'e gatho nú'a xá hño.

5 'Mefa dá handa nuni mahets'i mi xogui nú'a ra maça luga habu 'be'tsa nuya xingdo habu xa t'ofoyá hmanda Ajuá.

6 Y nuni ra maça luga'a ja bi bõnini nú'u yoto ya enxε mi há nú'u yoto ya mfei, ne mi hñe co ya dutu dega linu xi xmá nt'axi ne mi huexqui, ne mi ngut'a 'nara ngut'i dega oro asta mi tsøxa ja yá tiña.

7 Nepu 'na de nú'u goho ya dá'enxε bi umba gatho nú'u yoto ya enxε 'ra 'nara 'bada dega oro mi ñuts'i co ya ugui nú'u ma da uni Ajuá co rá cue, go gue'a Ajuá to 'bu pa nzantho.

8 Nu'bú nuni ja ra maça luga bi ñuxa ra 'bifi nú'a mi ehe de rá nsunda ne rá ts'edi Ajuá. Y himi tsa to da yut'ini asta himbi uadi nú'u yoto ya ugui mri hña nú'u yoto ya enxε.

16

Rá cue Ajuá ma da zudi nú'u to'o hinxa gamfri

1 Nepu dá øde bi ña 'nara noya xi nts'edi mbo ra maça luga, ne bi 'ñemba nú'u yoto ya enxε:

—Grí maha gui xañhu ja ra ximhai nú'u yá mfei Ajuá xa me'tsa ja nú'u yoto ya 'bada.

2 Nu'bú bi ma nú'a ra madi enxε bá xanga ja ra ximhai nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi há, hangue nú'u ya ja'i to mi pe'tsa ra hmeya de ra mbanga zu'ue ne mi xocambeni rá c'oi'a, bi c'onts'a ja yá ndo'yo 'raya sasi xi xmá nts'o ne xi xmá 'ñu.

³ Nepu rá ñoho ra enxε bá xanga ja ra ndehe nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, y nura ndehe'a bi nji ngu rá ji 'na nú'a xa tho, ne bi du gatho nú'a mi 'bu mbo ra ndehe.

⁴ Y rá hñu ra enxε bá xanga ja ya dathe ne ya pøthe nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, nepu nu'ú bi nji'u.

⁵ Nepu dá øde nú'a ra enxε mi su ya dehe, mi ena:

—Nu'i ma maça Aju'a'i ne ma zi Hmu'i, go gue'e gá 'bu'i desde ra mudi ne asta nubya guí 'bu'i. Nu'i hinte guí tugue ngue'a xcá 'yøt'a ra ts'utbi xá hño.

⁶ Ngue'a xcá castiga núyu to bi mamba yá ji nú'u bi gamfri'i, ne nú'u bi manga ri noya. Hangue ngu bi 'yøt'e'u njabu gá ø'tuabi nehe. Y dí ñepi da njabu'u.

⁷ Nehe dá øde ma'na ra enxε mi ña mbo ja ra maça luga habu ja ra ata, ne mi ena:

—Nu'i Aju'a ma zi Hmu'i, go gue'e guí pe'tsa gatho ra ts'edi. Guí øt'a ra hoga ts'utbi ne nú'a majuaní.

⁸ Nepu rá ngoho ra enxε bi xanga ja ra hyadi nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, y co rá ts'edi ra hyadi bi zat'a ya ja'i.

⁹ Pe masque xi bi zat'a ya ja'i, nu'ú himbi ne bi ntsø'mi de yá ts'oqui, nixi bi nsunda Aju'a. Nu'a bi 'yøt'e'u, bi ñama'ñu de rá thuhu Aju'a nú'a ja rá ts'edi pa bi mehna nuya ya mfei.

¹⁰ Nepu rá ncat'a ra enxε bá xanga nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, bá xanga ja rá hudi nú'a ra mbanga zu'ue, ne bi 'mexuui habu gatho mi nda'a. Y nuya ja'i mi 'bu ja rá hmanda'a asta mi tsa yá jane co ya danga uguí mi thogui.

¹¹ Pe himbi ne bi ntsø'mi'u de yá ts'oqui. Nu'a mi øt'e'u, mi tsani Aju'a nú'a bí 'bu mahets'i, ngue'a mi tsama'ñu ya danga uguí.

¹² Nepu rá 'rato ra enxε bá xanga ja ra danga dathe Eufrate nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, y nura dathe'a bi 'yot'i pa bi nja ra 'ñu pa bá ehe ya nda me bøxhyadi.

¹³ Nehe dá handa hñu ya ts'ondahi nú'u mi hnequi ngu 'nara tsan'ue. 'Na bi bøni de ja rá ne ra mbanga zu'ue nú'a ngu 'nara qu'eña, nu'a ma'na bi bøni de ja rá ne nú'a ma'na ra zu'ue mi ja yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani, ha nu'a ma'na bi bøni de ja rá ne ra hyate badi.

¹⁴ Nú'ú go gue'u ya ts'ondahi mi øt'a ya nt'udi, ne mi pa'u ja ya nda de gatho ra ximhai pa da munts'i'u mahyegui co yá soldado pa da 'ñøt'a tuhni'u nú'a ra pa da hñanga nguenda Aju'a nú'a to pe'tsa gatho ra ts'edi.

¹⁵ Ra Zidada Jesu bi 'ñena: “Pa'u gue nuga sta ðamfri ya ja'i ga tsøhø ngu 'nara be. Xi da johya nú'a to ga tsadi di ndø'mi ne di he yá he pa hinda 'ño nsinque yá he, nixi hinda ntsa ja rá thandi Aju'a.”

¹⁶ Y gatho nú'u ya nda bi munts'i'u ja nú'a ra luga rá thuhu Armagedo de ra hñaqui ebreo.

¹⁷ Nepu rá yoto ra enxε bá xanga ja ra ndahi nú'a mi 'be'tsa ja nú'a ra 'bada mi ha, ne bi nt'øde 'nara noya de mbo ra maça luga nuni mahets'i habu mi hudi Aju'a, ne bi 'ñena:

—Nubyá ha, ya xa uadi.

¹⁸ Nu'bú bi nja ya huei ne ya ngani ne 'nara danga mbimhai. Y de gatho ya pa xa 'mu ya ja'i ja ra ximhai hinhya'mu xa nja 'nara danga mbimhai ngu nú'a bi nja nura pa'a, ngue'a xi bi nja nts'edi.

¹⁹ Y nura danga hnini bi 'yøt'a hñu hegue, y gatho ma'ra ya hnini de gatho ra ximhai bi ñunt'i'u, y Aju'a bi beni de ra danga hnini Babilonia gue mi pe'tsi da zudi rá cue'a.

²⁰ Y gatho nuya hai mi o madetho de ra ndehe bi go'ma ra dehe, ne ya t'øhø bi 'medi.

²¹ Nehe bi dagui ya danga ndo de mahets'i ne bi zudi ya ja'i. Xi myá data'u, y xi xmá hñu, mi pe'tsa ngu ñote kilo. Ya ja'i mi tsani Aju'a po nuya ndo bá pehni'a, ngue'a nu'á mi gue'a 'nara danga uguí pa gue'u.

Ra ts'o'behñā ma da 'medi pa nzantho

¹ Nepu bi 'ñe bi zucagui 'na de nú'u yoto ya enxε mi hā 'ra 'nara 'bada habu mi 'be'tsa yá mfei Ajuā, ne bi 'ñengagui:

—Bá ehe pa ga u't'a'i nú'a ra castigo ma da t'umbabi nú'a ra ts'o'behñā bí hudi mañā de ya ndehe.

² Ya ndā de ra ximhai xa 'yøt'a ya ts'oqui co nú'a ra ts'o'behñā, nehe xa cadí gatho ma'ra ya ja'i nú'a ra ts'o'behñā pa xi xa 'yøt'a ya ts'oqui'u, nja ngu 'na to cadí ma'na pa da japi da zi ra vinu asta hinda nti.

³ Nepu ja nú'a ra thedi bi 'ñutca ra Maça Ndahí, nú'a ra enxε bi zixcagui ja 'nara mbonhi, y ja dá handini nú'a ra ts'o'behñā mi tøgue 'nara thenga zu'ue habu mi huxa ndunthi ya thuhu nú'u mi ñama'ñu de Ajuā. Nú'a ra zu'ue'a mi ja yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani.

⁴ Y nú'a ra 'behñā mi he 'nará he mi nthants'a morado co ra theni, y xqui tötua ya oro, ne 'raya hothodo ne 'raya hoga t'axa do yá thuhu ya perhla. Nehe mi hā ja rá 'yε 'nara 'bada dega oro mi ñuts'i de ya t'øt'e xá nts'o ne de yá ts'oqui nú'a ra ts'o'behñā.

⁵ Y ja rá de xqui t'opabi 'nara thuhu nú'a hinto bi badi te rí bōni, pe mi ena: “Ra danga Babilonia, go gue'a ra nanā de ya ts'o'behñā, go gue'a bi 'ñudi da t'øt'e ja ra ximhai gatho nú'a xá nts'o.”

⁶ Nepu dá handa nú'a ra 'behñā ngu mri ti ngue'a xqui hyo ndunthi yá mfei Ajuā ne nú'u bi dena ra Zidada Jesucristo ne bi damajuani de gue'a. Ne nu ndá handi'a xi dá 'yø nts'edi.

⁷ Nu'bú ra enxε bi 'ñengagui:

—¿Hanja guí 'yø? Nuga ma ga xi'i nú'a hinto xa badi de nú'a ra ts'o'behñā ne de nú'a ra zu'ue ri tøgue'a, nú'a pe'tsa yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani.

⁸ Nú'a ra zu'ue gá handi mi 'bui, pe nubyá ya jo'o, pe 'mefa ma da c'onts'i de ja ra o'tsi nú'a otho habu bí c'a, nepu da ma habu da thogui ya uguí

pa nzantho, y nuni ja guehni rá gats'i. Yá meximhai nú'u to'o desde ra madi ra ximhai hinxqui t'opabi yá thuhu ja ra libro habu huxa yá thuhu nú'u to'o ma da nte pa nzantho, nuya ja'i'u ma da 'yø nu stí hyandi'u da bøts'e nú'a ra zu'ue de ja nú'a ra o'tsi'a, ngue'a nu'á mi 'bui nepu bi njo'o, pe ma da 'múi ma'na'qui.

⁹ Pa da za to da zo rá mfeni núna ma ga mā, mahyoni di ja rá m'fadi. Nú'u yoto ya ñaxu, gue'u ngu yoto ya t'øhø habu hudi nú'a ra 'behñā.

¹⁰ Nehe nú'u yoto ya ñaxu gue'u ngu yoto ya ndā. Cut'a de gue'u ya xa thacua yá ts'edi. 'Na go gue'a ra ndabya, ha nu ma'na hinxá t'umtho rá 'befi, pe nu stí ndā'a, 'na tui ya pa ma da ndā.

¹¹ Nú'a ra zu'ue mi 'bui ma'met'o pe nubyá ya jo'o, go gue'a ma da 'na de nú'u yoto ya ndā, pe ja ra uenda go gue'a ma drá hñato ra ndā, y 'mefa ma da ma habu ma dra huati pa nzantho.

¹² Y nú'u 'ret'a ya ndani xcá hyandi gue'u ngu 'ret'a ya ndā hinxá thuts'itho dega ndā. Pe ma da t'umbabi'u da ndā 'na ora mahyεgui co ra mbanga zu'ue.

¹³ Nú'u 'ret'a ya ndā 'nadra mfeni ma da mε'tsi'u, hangue ma da umba ra ts'utbi nura mbanga zu'ue.

¹⁴ Ne da ntuhni'u co ra T'uca Deti, y nura T'uca Deti go gue'a ma da ntate, ngue'a go gue'a ra Hmu de gatho ya hmu, ne ra Ndā de gatho ya ndā. Y nú'u to'o 'bui co ra T'uca Deti ma da ntate'u, y nú'u go gue'u xa huahna Ajuā pa da gamfri, y nu'á xa gamfri xá hño.

¹⁵ Nehe bi 'ñengagui ra enxε:

—Nú'u ya dehe xcá hyandi habu hudi ra ts'o'behñā, go gue'u ngu nuya ja'i de gatho ya hñāqui 'bui ja gatho ya hnini ne ja gatho ya hai.

¹⁶ Y nú'u 'ret'a ya ndā xcá hyandi co ra mbanga zu'ue, nu'á ma da utsa ra ts'o'behñā, ne da hñācuabi gatho yá hño, ne da zogui sinque rá he, ne da zipa rá ngø, y nuyá ndo'yo da tsā'tuabi.

17 Ngue'a Ajuā xa umbabi yá mfeni'ᵘ pa da 'yø'tua rá paha'a, hangue 'nat'a bi mañ'ᵘ pa bi umba ra ts'utbi nú'a ra zu'ue asta hinda nja nú'a xa ma Ajuā.

18 Y nú'a ra 'behñā xcá hyandi gue'a ra dānga hnini hab'ᵘ 'bui 'na to'o di manda ya ndā de ra ximhai.

18

Ra dāta hnini Babilonia bi yø'te

1 Mēfa de guehna dá handa ma'na ra εnε bi gāi de mahets'i, xi mi ja rá ts'edi, ne bi yot'a ra ximhai co rá nsunda.

2 Ne bi ñā nts'edi, bi 'ñena:

—Ra dānga hnini Babilonia ya xa 'bēdi rá nsu, nubyá ja 'bāhni gatho 'rama'na'ño ya ts'ondāhi, nehe ja jani yá 'bafi nú'ᵘ ya ts'int's'ᵘ xá nts'o ne xi t'ᵘtsa.

3 Ra Babilonia bi cadi ya jā'i de gatho ya hai de ra ximhai pa bi nts'oqui'ᵘ, nehe gatho ya ndā de ra ximhai xa nts'oqui'ᵘ con gue'a, y gatho ya ma ne ya duqui xa nrico'ᵘ co yá ts'ot'øt'e øt'a nura hnini'a.

4 Ne dá øde ma'na ra noya de mahets'i mi ena:

—Nú'ah'ᵘ ma hnini'ih'ᵘ, pøñh'ᵘ de nura ts'ohnini'a pa hingui 'yøth'ᵘ ya ts'oqui ngu øt'e'ᵘ, ne pa hinda zu'ah'ᵘ nú'ᵘ ya mfei ma da zu'di'ᵘ.

5 Ngue'a xi xa ndāngui yá ts'oqui'ᵘ y co yá ndāngui asta ya xa zøxa nuua mahets'i, y Ajuā hinxa pumfri de ya ts'ot'øt'e øt'e'ᵘ.

6 'Yø'tuabih'ᵘ nura hnini'a ngu nú'a xa 'yøt'e'a pa ma'ra, ne co'tsua'ᵘ yo'qui rá ndunthi de nú'a xa 'yøt'e. Thantsh'ᵘ yo'qui nú'a ma da t'umbi'a ngu nú'a xi xa 'yøt'e'a co ma'ra.

7 Japh'ᵘ da zama'ñ'ᵘ ne da tho ya ts'othogui ngu nú'a xa 'yøt'e'a co rá nt'ets'i ngue'a xi pē'tsa ndunthi ya hño, ngue'a nu'á nja ngu 'nara 'behñā ri ndā, hangue ena: “Nuga dí hucua drá 'behñā dí ndā, hinxa du ma dāme, nixi hinga ma ga thogui ya dum'ᵘ.”

8 Por gue'a 'na patho ma da t'umba ya mfei, y nuya mfei'ᵘ go gue'a ra du ne ya dum'ᵘ ne ra thuhu, ne da zāt'a

nura hnini'a, ngue'a xi ja rá ts'edi Ajuā ma Hmuh'ᵘ nú'a to'o da hñā'mba nguenda'a.

9 Ne ya ndā de ra ximhai nú'ᵘ to'o xa 'yøt'a ya ts'oqui co ra hnini'a ne xa johyau'i ja ya ts'ot'øt'e øt'e'ᵘ, nú'ᵘ ya ndā'ᵘ ma xi da nzoni ne ma da du yá m'ᵘ nu sta hyandua rá 'bifi nú'a ra ts'ohnini ma da zāt'i.

10 Nú'ᵘ ya ndā ma da 'mai yab'ᵘ ngue'a da ntsu de nú'a ma da nja, ne ma da 'ñena'ᵘ:

—¡A, huecate'ih'ᵘ nú'ah'ᵘ guí 'bāh'ᵘ ja ra dānga hnini Babilonia! Nu'ah'ᵘ mi ja ri ts'edi'ᵘ, pe 'na oratho xa zu'ah'ᵘ rá castigo Ajuā.

11 Ya ma ne ya duqui de ra ximhai ma da nzoni'ᵘ ne da du yá m'ᵘ de nú'a bi nja co ra hnini'a ngue'a ya ma da njo'o to da dambi nú'a da pa'ᵘ.

12 Mi hāts'i'ᵘ da pa ja ra hnini'a ya t'øt'e dega oro ne dega t'axi, ne ya hoga do ne ya perhla, ne ya hoga dutu dega linu ne dega seda, ne nú'ᵘ ya hoga dutu dega morado ne dega thēni. Nehe mi hāts'i 'rama'na'ño ya za nú'ᵘ y'ᵘni xá cūhi, ne ya hoga t'øt'e xa thoqui dega marfi, ya hoga za, ra marmo, ne ya bøjā, 'na rá thuhu ra bronse, ha nu ma'na ra yerro.

13 Mi hāts'i nehe ya canela, ya hoga ndapo y'ᵘni xá cūhi, ra t'uts'i, ra mirra, ne ya dehe nú'ᵘ xi y'ᵘni xá cūhi, ra vinu, ra aceite, ra hoga arina, ne ra trigo. Nehe mi tsixa ya mbo'oni, ngu ya dēti ne ya fani. Nehe mi tsixa ya carro, ne asta ya 'bēgo, y gue'ᵘ ya jā'i mi pa'ᵘ ngu ya mbo'oni.

14 Ya ma ne ya duqui ma da 'ñembabi nú'a ra hnini:

—¡Ya otho'i nú'ᵘ ya hoga fruta ngrí ho, y ya gá 'bēdi pa nzantho gatho nú'ᵘ ya hño ne ya nt'ets'i nguí pē'tshma!

15 Nú'ᵘ ya ma ne ya duqui xa nrico ngue'a xa pa yá t'øt'e ja nura dānga hnini, ma da 'mai yab'ᵘ ngue'a ma da zu nú'a ra castigo ma da nja. Ma da nzoni'ᵘ ne da du yá m'ᵘ,

16 ne da 'ñena'ᵘ:

—¡A, hyøctho nuni ra dāhni! Ngue'a mi ngu 'nara 'behñā mi he ya hoga

dutu dega linu ne dega morado ne dega theni, nehe xqui nhyoqui dega oro ne dega hoga do ne dega perhla.

17 ¡'Na oratho bi uadi gatho yá ndunthi nuyá hño mi pe'tsi!

Nehe gatho nú'á to'o mi manda ya motsa, ne nú'á to'o mi et'i, ne nú'á ma'ra mri mpefini, ne nú'á to'o mi pani, gatho'á ma da 'mai yabá,

18 y nu sta hyandua rá 'bifi nú'á ra danga hnini ma da zat'i, da ña nts'edi'á ne da 'ñena:

—Mi otho ma'na ra hnini xi mrá dangui ngu nuni.

19 Nehe da hyøxa ya hai ja yá ñaxu ngue'á da du yá mai'á, ne da nzoni'á co ra dumai, ne da ña nts'edi ne da 'ñena:

—¡A, hyøctho nuni ra danga hnini! Ngue'á xi mrá dangui rá tai, y ja xqui nriconi gatho nú'á to mi pe'tsa yá motsa ja ra ndehe. ¡Pe 'na oratho bi zat'a gatho nuni ra hninini!

20 Pe nú'á'á gyá gamfrihú ne gatho nú'á'á yá 'mehni'ihú Ajuá, ne gatho nú'á'á ma'ra guí 'buhú mahets'i, johyahú de nú'á bi nja ja nú'á ra danga hnini, ngue'á Ajuá xa hñá'mba nguenda nuya ja'i mi 'buhni, ne xa t'ø'tuabi'á ngu nú'á xqui 'yø't'a'ihú nehe.

21 Nepú 'nara enxé xi mi ja rá ts'edi bi gú 'nara danga do nú'á ma'na xmá hñú que 'nara danga jñni, ne bi 'yent'a ja ra ndehe ne bi 'ñena:

—Njaua ma da yui nehe ra Babilonia nú'á ra danga hnini, ne ya hinhyamú ma da hnequi ma'na'qui.

22 Nixi ya hinhyamú ma da yopa nt'øde ma'na'qui ya nzúni de ya arpa, nixi de ya thúza, nixi de ya trompeta ja nura hnini'á. Ni 'nara mēfi de nu'araza ra 'befi hinda yopa 'mú ja nura hnini'á, nixi da yopa mpefi 'nara jñni.

23 Ni 'nara ñot'i ya hinda hnequini, nixi hinhyamú da nja ma'na'qui ya ngo dega nthati. Nú'á ya ma ne ya duqui to mi mpa ne mi ntai ja nura hnini'á, xi bi nja yá ts'edi ja ra ximhai, y co yá nt'ete nuya mengu de guehni

mi hat'a ya ja'i de gatho ya hai de ra ximhai, pe ya bi uadi yá ts'edi'á.

24 Nura hnini'á ya bi hnequi gue go xi tu ra ts'oqui'á de nú'á ya gamfri ne yá 'mehni Ajuá xa tho, ne de gatho nú'á ma'ra xa tho ja ra ximhai.

19

1 'Mefa dá øde mi ña nts'edi ndunthi ya ja'i nuni mahets'i, mi ena'á:

¡Drá nsunda Ajuá! Ngue'á xá nsunda ne ja rá ts'edi ne bi za bi pøhø ya ja'i.

2 Ngue'á nu'á øt'a ra hoga ts'utbi ne nú'á majuani.

Nu'á xa umba ra mfei nura ts'o'behña nú'á mi japa ya ja'i da 'yø't'a ya ts'oqui.

Ajuá bi co'tsuabi'á nú'á bi 'yø't'e gue bi hyo nú'á to'o mi pepabi Ajuá.

3 Nepú bi yopa 'ñena'á ma'na'qui:

—¡Drá nsunda Ajuá! Ngue'á hinhyamú ma da ntsaya da bøxa rá 'bifi nú'á ra hnini bi zat'i.

4 Nu'bá nú'á 'natemagoho ya nda ne nú'á goho ya dá'enxé bi ndandiñahmu'á, ne bi xøcambeni Ajuá nú'á bí hudi ja rá hudi, ne mi ena'á:

—¡Njabu gue'á! ¡Drá nsunda Ajuá!

5 Nepú bi nt'øde ma'na ra noya de habú mi hudi Ajuá, ne bi 'ñena:

Nsundahú Ajuá,

gatho nú'á'á guí pephú

ne guí tsuhú'á,

ngu ya notsi ngu ya dangui.

Ra ngo de rá nthati ra T'úca Deti

6 Nepú dá øde 'nara ñahni de 'nara danga hmunts'a ja'i, 'ñena mri nhyahni ndunthi ya dehe, ne 'ñena 'raya ngani, ne mi ena:

¡Drá nsunda Ajuá! Ngue'á nú'á go gue'á ma Hmuhú pe'tsa gatho ra ts'edi, ne go gue'á ra Nda de gatho ra ximhai.

7 Johyahú ne nsundahú'á,

ngue'á ya bi zø ra pa de rá nthati ra T'úca Deti.

Ra navia ya xa nhyoqui,

8 ya xa hye nú'á ra hoga dutu xqui t'umbi xá nt'axi y ri huexqui.

Nura t'axa dutu'á gue'á yá te xá nt'axi nú'á to'o xa gamfri Ajuá.

⁹ Nep_u ra εnxe bi 'ñengagui:

—'Yofo nuya ya noya: “Dá johya nú_u to da sipabi pa da ma ra ngo de rá nthati ra T_uca Dεti.”

Nehe bi 'ñengagui:

—Nuya guehya yá noya Ajuá, y guehya xi majuani.

¹⁰ Nep_u nuga dá ndandiñahmu ja rá ua ra εnxe pa ga nsunda'a, pe nu'a bi 'ñengagui:

—Oguí øt'a njab_u, ngue'a necagui ne ma'ra ri cu dyá 'begoh_u mahyεgui de Ajuá, ne dí mañh_u rá noya ra Zidada Jesu. Go da xøcambeni Ajuá.

Nu_u tó'o mamba rá noya Ajuá gue_u damajuani nehe de nú'a xa ma ra Zidada Jesucristo.

'Nara tøgue mri tø 'nara t'axfani

¹¹ Nep_u dá handa mahets'i mi xogui, ne dá handa 'nara tøgue mri tø 'nara t'axfani, y nú'a ra tøgue'a xa thu'mbabi 'nara thuhu nú'a rí bøni da 'ñena: Nú'a xa ma, nzantho da 'yøt'e. Ne ma'na ra thuhu rí bøni da 'ñena: Majuani. Ngue'a nu'a xi ra hoga nda, øt'e xá hño, ne øt'a ya tuhni ngu rí 'ñepi.

¹² Yá da 'ñena mi zø ya tsibi, ne mi hu'tsa ndunthi ya corona, y nehe xqui t'opabi 'nara thuhu nú'a hinto mi padi te mi ne da ma, hønse'a go mi pa'a.

¹³ Ne mi he 'nara dutu xqui 'bobo co ra ji, y rá thuhu gue'a Rá Noya Ajuá.

¹⁴ Ne mri deni'a ndunthi ya memahets'i nú'øt'a ya tuhni, mri hñe'ua dega hoga linu xi xmá nt'axi, ne mri tøgue ya t'axfani nehe.

¹⁵ Nu'a ra maði tøgue mi pøni de rá ne 'nara mahuai dega yo filo. Con gue'a ma da na'mbabi ya ja'i de gatho ya hai de ra ximhai, ne ma da nda de gue'ua con gatho rá ts'edi, ja ra uenda di ha 'nara ts'ut'o dega bøja. Ne ngu 'nara ja'i net'a ya obxi pa da the'mi, njab'ua ma da huata ya ja'i nuto yá ncontra Ajuá nú'a to pe'tsa gatho ra ts'edi ne pø rá cue con gue'ua.

¹⁶ Ne ja rá he de ja rá xithe xqui t'ofu 'nara thuhu ena: “Ra Nda de

gatho ya nda ne ra Hmu de gatho ya hmu.”

¹⁷ Nep_u dá handa 'nara εnxe mi 'bai ja ra hyadi, ne bi mafi nts'edi pa bi ma'ta gatho ya ts'int's'ua di nhyats'i, ne bi 'ñemb'i'ua:

—Bá eh_u gui munts'ih_u pa gui tsih_u nú'a ra danga hñuni ma da 'ra'ah_u Ajuá.

¹⁸ Ma da t'a'ah_u gui tsih_u yá ngø ya danga nda ne ya nda gá soldado, ne yá ngø nú'ua to xi mi jahma yá ts'edi. Ma gui tsiph_u yá ngø ya fani ne nú'ua to mi tøgue'ua. Xi ma gui tsiph_u yá ngø gatho ya ja'i, ngu ya 'bego ne nú'ua hingyá 'bego, ngu ya notsi ne ya dangui.

¹⁹ Nep_u dá handa ra mbanga zu'ue ne ya nda de ra ximhai xqui munts'i'ua co yá soldado pa da ntunhui nú'a to mi tøgue ra t'axfani ne nú'ua to mi deni'a.

²⁰ Nú'a ra mbanga zu'ue bri ja co nú'a ra hyate baði to xqui 'yøt'a ya nt'udi ja rá thandi nú'a ra mbanga zu'ue. Co nuyá nt'udi ra hyate baði xqui hyat'a ya ja'i nú'ua xqui thu'tsua rá hmeya nú'a ra mbanga zu'ue ne xqui xøcambeni'ua rá c'oi'a. Nú'ua ri yoho bi t'ent'a ma tetho ja ra ndehe dega tsibi nú'a faspí co ra asufre.

²¹ Y nú'a to mi tøgue ra t'axfani bi hyo nú'ua ma'ra to mri dena ra mbanga zu'ue ne ra hyate baði. Bi hyo'ua co nú'a ra mahuai mi pøni de rá ne, y gatho ya ts'int's'ua xi bi niña co yá ngø'ua.

20

'Na 'mo ya jeya

¹ Nep_u dá handa 'nara εnxe bi gai de mahets'i mi ha ra nsoqui de ra o'tsi nú'a otho hab_u bí c'a, nehe mi ha 'nara danga cadena.

² Ne bi g_u ra danga zu'ue nú'a go gue'a ra ndaxjua qu'eña mi 'bui desde maya'b_u, nú'a rá thuhu ra ts'ondahi ne ra Satá. Ne bi dat'i pa 'na 'mo njeya,

³ y ngu bi dat'i bi 'yent'a mbo ja nú'a ra o'tsi'a, ne bi got'i ne bi hñu'tsua 'nara seyo pa ya hinda za da hyat'a

ma'ra ya ja'i asta hinda uadi nú'ua 'na 'mo nje'ya. 'Mefa ma dra thøgue pa 'raya patho.

⁴ Nepu dá handa 'raya hudi, y ja mi huhni nú'ua to'o xqui t'umba ra ts'edi pa da 'yøt'a ra ts'utbi. Nehe dá handa nú'ua xqui thecua yá 'yuga ngue'a xqui damajuani de ra Zidada Jesucristo ne xqui mamba rá noya Ajuá, ne hinxqui xøcambeni ra mbanga zu'ue nixi rá c'oi'a, nixi hinxqui hopi to da meya'ua ja yá de o ja yá 'ye co rá hmeya ra zu'ue. Dá handi bi yopa nte'ua ne bi nda co ra Zidada Jesucristo pa nú'ua 'na 'mo nje'ya.

⁵ Nú'ua go gue'ua xi ya mudi bi yopa nte de nú'ua xqui du. Y nu'ua ma'ra himbi yopa nte'ua asta himbi zøxa nú'ua 'na 'mo nje'ya.

⁶ Njapi ne xá nt'axi nú'ua to xa yopa nte ra mudi. Y rá ñoho ra du nú'ua ma da nja ja ra nidu, hinda za te da 'yøt'ua'bi'ua. Gatho'ua da macja ja rá thandi Ajuá ne ra Zidada Jesucristo, ne da nda'ua co ra Zidada Jesucristo pa nú'ua 'na 'mo nje'ya.

⁷ Y nu sta uadi nú'ua 'na 'mo nje'ya, ra Satá ma dra thøgue de habu xa jot'i.

⁸ Nu'ua ma da bøni pa da hyat'a ya ja'i 'bu ja gatho ya hai de ra ximhai. Da ma pa da hyat'a ra Gog ne ra Magog, nú'ua gue'ua yá ncontra ra Zidada Jesucristo, ne da hyat'i'ua pa da munts'i pa da 'ñøt'a tuhni, y nuyá ndunthi'ua ngu rá ndunthi ra 'bomu ja ja ra ñanthe.

⁹ Gatho nuya ja'i'ua dá handi bi ma'ua ja rá nguni ra ximhai pa bá thets'i'ua habu mi ja rá hmaça hnini Ajuá ne mi 'bu ya gamfri. Pe Ajuá bi mehna ra tsibi de mahets'i pa bi zat'i'ua.

¹⁰ Ne ra ts'ondahi nú'ua to mi hat'a ya ja'i bi t'ent'a ja ra ndehe dega tsibi nú'ua faspí co ra asufre, habu xqui t'ent'i nehe ra mbanga zu'ue ne nú'ua ra hyate badi. Nuni ja guehni ma pa ra xuui da zama'ñu'ua ya uguí pa nzantho.

Ma da nja 'nara nsuca uenda ja rá thandi Ajuá

¹¹ Nepu dá handa 'na mi hudi ja 'nara danga hudi xmá nt'axi. Y ngu bi hnequi'a, 'bestho bi 'metho mahets'i ne ra ximhai, y nixi bi fadi habu bi ma.

¹² Nehe dá handi nú'ua xqui du, gue notsi ndanguí mi 'bahni ja rá thandi Ajuá. Nepu bi so'tsa ya libro, y nehe bi so'tsa nú'ua ra libro habu huxa yá thuhu nú'ua to'o ma da nte pa nzantho. Y nú'ua to xqui du bi tha'mba nguenda de nuya t'øt'e xqui 'yøt'a ja ra ximhai, y nuya t'øt'e'ua xqui t'ofa ja nuya libro'ua.

¹³ Nú'ua ra luga habu mi 'bu nú'ua xqui du, nura luga'a xqui da nú'ua mi 'bahni, ra ndehe xqui da nuya ja'i xqui zo de guehni, y ra nt'agui xqui da nú'ua xqui nt'aguini, y cada 'na de nuya ja'i'ua bi tha'mba nguenda de nuya t'øt'e xqui 'yøt'e'ua.

¹⁴ Nepu ra nt'agui ne ra luga habu mi 'bu nú'ua xqui du ya bi ñotho, ngue'a bi t'ent'a ja ra ndehe dega tsibi faspí. Y ra castigo ja nuna ndehe dega tsibi go gue'a rá ñoho ra du.

¹⁵ Hangué bi t'ent'a ja ra ndehe dega tsibi nú'ua to'o hinxqui t'opabi yá thuhu ja nú'ua ra libro habu xqui thu'tsua yá thuhu nú'ua to'o ma da nte pa nzantho.

21

Ma da nja ma'ra'yo ra ximhai ne mahets'i

¹ Nepu dá handi xqui nja ma'ra'yo ra ximhai ne mahets'i, nguetho nú'ua ra mudi ximhai mi ja ne nú'ua mahets'i bi 'metho'ua. Nehe ya mi otho ra ndehe.

² Núga drá Xuua, dá handa ra maça hnini Jerusale nú'ua xqui nja ma'ra'yo. Dá handi bi gai de mahets'i po rá ts'edi Ajuá ne mi hnequi mahotho ngu 'nara navia ya xa hñe pa da nthatui nú'ua ma drá dame.

³ Ne dá øde 'nara noya de mahets'i mi ña nts'edi, mi ena:

—Ndi, Ajuá 'buhui ya ja'i, y ma da 'múi con gue'ua pa nzantho, y nú'ua go gue'ua rá hnini'a. Ajuá go gues'e'a ma da 'muhui'ua ngue'a go gue'a yá Ajuá'ua.

4 Ne Ajuā ma da ducuabi gatho yá guida'ᵁ. Ya hinda nja ra du, ni ya ts'oni, ni ya dumai, nixi ya ᵁgui, ngue'ā nuya t'øt'e mi ja ma'mæt'o, nubyá ya otho.

5 Nepᵁ nú'ā to'o bí hudi mahets'i ja rá hudi bi 'ñena:

—Padi gue nuga dí japi gatho ya t'øt'e da nja ma'ra'yo.

Nehe bi 'ñengagui:

—'Yofo nú'ā stá xi'i, ngue'ā nuya ya noya go guehya majuaní ne ma da nja ngu stá mā.

6 Ne bi 'ñengagui:

—Ya xa t'øt'e. Nuga go gueque rá mudigui ne asta rá gats'i, ngu ya letra fudi desde ra A asta ra Zeta. Nu'ā tó'o da zᵁ ra nduthe, ga umbi da zi nú'ā ra dehe dega te pøhø ja ra pøthe ne t'untho.

7 Y gatho ya t'øt'e go dyá mēti nú'ᵁ to ma da ntate. Nú'á go yá Ajuāgui'ᵁ, y nuga go ma bātsi'ᵁ.

8 Pe nuya zuse, ya 'ñagamfri, ya ts'oja'i, ya hyote, ya 'ñeja'i, ya 'ñete, ne nú'ᵁ to xøcambeni ya c'oi, ne gatho ya c'uamba, gatho'ᵁ ma da t'ent'a ja ra ndehe dega tsibi nú'ā fāspi co ra asufre. Nú'á go gue'ā rá ñoho ra du.

Ra 'ra'yo Jerusale

9 Nepᵁ bi 'ñe bi zucagui 'na de nú'ᵁ yoto ya εnxε mi hā 'ra 'nara 'bada habᵁ mi 'be'tsa nú'ᵁ yoto yá ngats'i yá mfei Ajuā. Ne bi 'ñengagui:

—Bá ecua pa ga u't'a'i ra nāvia nú'ā ma da nthātui ra T'uca Deti.

10 Nepᵁ ja nú'ā ra thedi bi 'ñutca ra Maça Ndaḥi, nú'ā ra εnxε xqui zocagui bi zixcagui ja 'nara dānga t'øhø xi xmá hñets'i, ne bi 'ñutcagui ra dānga maça hnini Jerusale mi cai de mahets'i po rá ts'edi Ajuā.

11 Nú'ā ra hnini'ā xi mri yot'i co rá nsunda Ajuā, ne ngu 'nara hothodo xi mri huexqui, ngu nú'ā ra hoga do rá thuhu jaspe, ngu ra xito nú'ā di hya'tsi.

12 Mi jot'i co 'nara dānga jado xi xmá hñets'i, y mi pe'tsa 'ret'amayoho ya gosthi y mi 'ba 'nara εnxε cada ra gosthi. Ja nuya gosthi'ᵁ xqui t'ofoni

yá thuhu nú'ᵁ 'ret'amayoho ya 'mūi gá ja'i xqui 'ñehe de nú'ᵁ 'ret'amayoho yá t'ᵁ ra Israel.

13 Mi ja hñu ya gosthi de bøxhyadi, y má hñu de yᵁhyadi, má hñu de mahuifi, y má hñu de mac'angui.

14 Ra jado de nura hnini'ā mi pe'tsa 'ret'amayoho ya mudi do, y ja nuya do'ᵁ xqui t'ofoni yá thuhu nú'ᵁ 'ret'amayoho yá apostol ra T'uca Deti.

15 Nú'ā ra εnxε to'o ndí ñā'be mi hā 'nara t'eni dega oro mri hnequi ngu 'nara xithi pa mi εnga nura hnini'ā ne rá jado ne yá gosthi.

16 Ra hnini mi mahyεgui rá ma ne rá nxidi ne rá hñets'i. Ra εnxε bi 'yeni ra hnini co nú'ā ra t'eni mi hā, rá ma bi zudi 'natemagoho nthebe kilometro, nehe rá hñets'i ne rá nxidi bi zudi mahyεgui.

17 Ne bi 'yeni ra jado y bi zudi hñu'rate ne goho metro, go gue'ā ra t'eni padi ya ja'i, hangue bi cupa ra εnxε.

18 Ra jado xqui thoqui dega jaspe, ne ra hnini xqui thoqui 'ra'tho dega oro, y mi hya'tsi ngu ra xito.

19 Nehe ya mudi do de rá jado ra hnini gatho mi tu ya hoga do. Rá mudi ra do mi tu nú'ā ra t'axa do rá thuhu ra jaspe, rá ñoho mi tu nú'ā ra ixca do rá thuhu ra safiro, rá hñu mi tu nú'ā ra c'anga do rá thuhu ra agate, rá ngoho mi tu nú'ā ra caḥu do rá thuhu ra esmeralda.

20 Rá ncāt'a do mi tu nú'ā ra do nthants'i ra t'axi co ra theni rá thuhu ra onice. Rá 'rato mi tu nú'ā ra do xá ntheni rá thuhu ra coralina. Rá yoto ra do mi tu nú'ā ra do xá nc'ast'i rá thuhu ra crisolito. Rá hñato mi tu nú'ā ma'na ra c'anga do rá thuhu ra berilo. Rá guto mi tu nú'ā ra do xá nc'ast'i nthants'i ra c'angui rá thuhu ra topacio. Rá 'ret'a mi tu nú'ā ma'na ra c'anga do rá thuhu ra crisoprasa. Rá 'ret'ama'ra mi tu nú'ā ra do ra 'botheni rá thuhu ra jacinto. Ne rá 'ret'amayoho mi tu nú'ā ra do ra nzat'a theni rá thuhu ra amatista.

21 Nú'ᵁ 'ret'amayoho ya gosthi xqui thoqui co nú'ā ra t'axa do rá thuhu ra perhla. Cada 'nara gosthi mi gue'ā

'nara perhla. Y nura 'ñu de mbo ra hnini mi 'ra'tho dega oro ne mri hya'tsi ngu ra xito.

²² Nuni ja ra maça hnini hindá handini ni 'nara nija, ngue'a go guesε Ajuá ma Hmuhε 'buhni nú'a to pε'tsa gatho ra ts'edi. Nehe ja 'buhni ra T'uca Dεti.

²³ Nehe hinga mahyonini ra hyadi nixi ra zana pa da yot'a ra hnini, ngue'a rá nsunda Ajuá ne ra T'uca Dεti go guesε'ε ri yot'a nura hnini'a.

²⁴ Y gatho ya gamfri de maxøgue rá ngani ra ximhai ma da 'ño'u ja ra ñot'i'a, nehe ya ndá de ra ximhai nú'u xa gamfri ma da zoni ja nura hnini'a, ne da hñaxa yá nsu pa da zogui ja nura hnini'a.

²⁵ Ne ya gosthi hinhya'mε jot'i, nehe hinhya'mε ja ra 'bεxuui.

²⁶ Nehe ya gamfri de maxøgue rá ngani ra ximhai ma da hñaxa yá nsu ja nura hnini'a.

²⁷ Pe hinda ma da yut'ini nú'u to'o hinxá nt'axi, nixi nú'u to'o øt'e xá nts'o, nixi nú'u manga ya nc'uamba. Nuni ma da yut'ini hønse nú'u to'o xa t'opabi yá thuhu ja rá libro ra T'uca Dεti, habε huxa yá thuhu nú'u to'o ma da nte pa nzantho.

22

¹ Nepε ra εnxε bi 'ñutcagui 'nara dathe xi xá nt'axi y nura dehe'a gue'a ra dehe dega te. Mi hnequitho nú'a te mi ja mbo ngu nja ra xito, ne mi pøni de habε mi hudi Ajuá ne ra T'uca Dεti.

² Madetho de rá 'ñu ra hnini ne ja yá ñani ra dathe mi 'bahni nú'a ra za dega te, ne ri unga yá fruta 'ret'amayoho 'mi'qui ra jεya, tat'a zana uni yá fruta, y nuyá xi ra 'ñethi pa bi ñani nú'u ya ja'i xqui 'ñe de gatho rá ngani ra ximhai.

³ Nehe da 'ñothoni ni 'nara t'øt'e xá nts'o. Nuni ja ma da njani ra hudi habε hudi Ajuá ne ra T'uca Dεti, y nu'ε tó'o pεpabi Ajuá ma da xøcambeni'a.

⁴ Nu'á ma da hyanduabi rá hmi Ajuá, y rá thuhu'a ma da t'ofu ja yá de'u.

⁵ Nuni ma da 'ñothoni ra 'bεxuui, nixi hinga mahyoni rá ñot'i ra hyadi

nixi ma'na ra ñot'i pa da yot'i nuto gatho ma da 'muhni, ngue'a Ajuá go gue'a ma da yot'i'ε, y nú'á ma da nda pa nzantho.

'Bui guetbε rá yo'ehe ra Zidada Jesucristo

⁶ Nepε ra εnxε bi 'ñengagui:

—Nuya ya noya go guehya xi majuani, ne ma da nja ngu xa hma. Ajuá ma Hmuhε nú'a ri umba ra mfaði yá 'mehni, go gue'a bi mehna rá εnxε pa da 'ñutuabi nú'u to pεpabi de nuya t'øt'e ma da nja 'bestho.

⁷ —iBeñhε gue nuga ma ga ehe 'bestho!

Dá johya nú'a to da hñuxa nt'øde nuna rá noya Ajuá xa t'ofu ja nuna libro.

⁸ Nuga go gueque drá Xuua, dá øde ne dá handi gatho nuya t'øt'eya. Y ngu dá juadi dá øde ne dá handi dá ndandiñahmu ja rá ua nú'a ra εnxε xqui 'ñutcagui gatho nuya ya t'øt'e pa ga nsunda'a.

⁹ Pe nu'á bi 'ñengagui:

—Oguí øt'a njabε, dyá 'begohε mahyεgui co nú'u ma'ra ri cu mamba rá noya Ajuá ne nú'u to'o huxa nt'øde nú'a xa t'ofu ja nuna ra libro. Go da xøcambeni Ajuá.

¹⁰ Nehe bi 'ñengagui:

—Oxqui agui nuya ya t'øt'e xcá 'yofu ja nuna ra libro, ngue'a ya ma da zøhø ra pa pa da nja nuya ya t'øt'eya.

¹¹ Ya ts'o'mui dá sigui da nts'o'mui, nu'ε xá nts'o dá sigui da nts'oni, ha nu'ε to ya hoja'i, dá sigui da hñoja'i, y nu'ε tó'o øte Ajuá, dá sigui da 'yøte.

¹² —Xi majuani, ma ga ehe 'bestho ne ga ju'tuabi cada 'na ngu nú'a xa mεfi.

¹³ Nuga go gueque rá mεdigui ne asta rá gats'i, ngu ya letra fadi desde ra A asta ra Zeta.

¹⁴ Njapi nú'u to'o xa t'axca yá dutu pa da t'umba nεqui da yut'a ja ra maça hnini ne da zipa rá fruta nú'a ra za dega te.

¹⁵ Pe ma da gohi rí møte de ra maça hnini nú'u ya 'ñagamfri, ya 'ñete, ya 'ñeja'i, ya hyote, ne nú'u to'o

xøcambeni ya c'oi, ne gatho nú'ũ to'o di ho da m̄anga ya nc'uamba.

¹⁶ —Núga drá Jesu, stá p̄ehn'ahũũ ma ɛnxɛ pa da xi'ahũ gatho nuya ya noya nú'ahũ guí camfriguihũ. Núga drá Hmu de ra nd̄a Davi, y stí 'ñehe de yá ja'i'á. Go gueque dí ngu nú'á ra haxatsø ri huɛxqui.

¹⁷ Ra M̄aca Ndahi ne ra n̄avia nú'a ma da nth̄atui ra T'ũca D̄eti eñ'ũ:

—Bá ehe.

Nehe nu'ũ tó'o øde nuna ra noyana dá 'ñena nehe'ũ:

—Bá ehe.

Nu'ũ tó'o tsũ ra nduthe ne ne da ntsithe, dá 'ñehe da zi ra dehe dega te nú'á t'untho.

¹⁸ Gatho'ihũ dí xi'ahũ gue nu'ũ tó'o da 'yøde nuya ya noya xa t'ofoua ja nuna ra libro, ne da hñu'tsa ma'ra

ya noya nú'ũ hinxa t'ofoua, p̄ahũ gue Ajuá ma da umba ya m̄fei nuya ja'i'ũ, ngu nú'ũ xa t'ofoua.

¹⁹ Nehe nu'ũ tó'o da hñaca 'raya noya de nú'ũ xa t'ofo ja nuna ra libro, Ajuá ma da hñacuabi nehe yá thuhu nuya ja'i'ũ de ja ra libro habũ huxa yá thuhu nú'ũ ma da nte pa nz̄antho, nehe nuya ja'i'ũ hinda yũt'a ja ra m̄aca hnini, nixi da hñanga nú'ũ ya japi xa t'ofoua.

²⁰ Go ra Zidada Jesucristo nú'á to'o bi m̄anga nuya ya noya, ne bi 'ñena:

—Xi majuañi ma ga ehe 'bestho.

Y nujá dí th̄adihũ ne dí eñhũ:

—Njabũ gue'á. ¡Bá ehe, ma Zidada'ihẽ!

²¹ Ma Zidadahũ ra Jesucristo da max'ahũ grí gathohũ. Njabũ gue'á.